

TIHV
Türkiye İnsan Hakları Vakfı

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI RAPORU 2005

Ankara, 2006

Türkiye İnsan Hakları Vakfı Yayınları (45)
Yayına Hazırlayan: Dokümantasyon Merkezi

ISBN: 975-7217-55-7

Bu Rapor Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu'nun katkılarıyla bastırılmıştır.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Türkiye Medeni Yasasına göre kurulmuş, hükümet dışı ve bağımsız bir kuruluştur.
Statüsü 30 Aralık 1990 tarihli ve 20741 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sayfa Düzeni ve Kapak Tasarımı
Buluş Tasarım

Mattek Matbaacılık Basım Yayın Tanıtım Tic. San. Ltd. Şti.
Tel: (0.312) 229 15 02
G.M.K. Bulvarı Akyol İşhanı No.83/32 Maltepe – ANKARA

Basım tarihi: 1.11.2006

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği	KDP	Kürdistan Demokrat Partisi (Kuzey Irak)
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi	KESK	Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	KHK	Kanun Hükmünde Kararname
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi	KONGRA-GEL	Kürdistan Halk Kongresi
AKPM	Avrupa Konseyi Parlamenteler Meclisi	MAZLUM-DER	İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği
ANAP	Anavatan Partisi	MGK	Milli Güvenlik Kurulu
AP	Avrupa Parlamentosu	MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
BBP	Büyük Birlik Partisi	MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
BES	Büro Emekçileri Sendikası	MLKP	Marksist Leninist Komünist Parti
BM	Birleşmiş Milletler	MKP	Maoist Komünist Parti
BMMYK	BM Mülteciler Yüksek Komiserliği	MYK	Merkez Yürütme Kurulu
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi	OHAL	Olağanüstü Hal
CİK	Ceza İnfaz Kanunu	ÖDP	Özgürlük ve Dayanışma Partisi
CMUK	Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu	ÖTP	Özgür Toplum Partisi
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu	PKK	Kürdistan İşçi Partisi
CPT	Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi	PM	Parti Meclisi
ÇGD	Çağdaş Gazeteciler Derneği	RP	Refah Partisi
ÇHD	Çağdaş Hukukçular Derneği	RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
DBP	Demokrasi ve Barış Partisi	SES	Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası
DEHAP	Demokratik Halk Partisi	SHP	Sosyal Demokrat Halkçı Parti
DEKAP	Devrimci Tutsak Aileleri Birliği	SDP	Sosyalist Demokrasi Partisi
DİHA	Dicle Haber Ajansı	SİP	Sosyalist İktidar Partisi
DGM	Devlet Güvenlik Mahkemesi	SPY	Siyasi Partiler Yasası
DHKP-C	Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi	TAYAD	Tutuklu Aileleri Yardımlaşma Derneği
DİSK	Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu	TBB	Türkiye Barolar Birliği
DSP	Demokratik Sol Parti	TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
DTP	Demokratik Toplum Partisi	TCY	Türk Ceza Yasası
DYP	Doğru Yol Partisi	TGC	Türkiye Gazeteciler Cemiyeti
EĞİTİM-SEN	Eğitim, Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası	THÖD	Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği
EMEP	Emeğin Partisi	TİHV	Türkiye İnsan Hakları Vakfı
ESP	Ezilenlerin Sosyalist Platformu	TİKB	Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği
GÖÇ-DER	Göç Edenler Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği	TİKKO	Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
HABER-SEN	Basın Yayın ve İletişim Emekçileri Sendikası	TMMOB	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
HADEP	Halkın Demokrasi Partisi	TMY	Terörle Mücadele Yasası
HAK-PAR	Haklar ve Özgürlükler Partisi	TDP	Toplumcu Demokrasi Partisi
HEP	Halkın Emek Partisi	TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri
HÖC	Haklar ve Özgürlükler Cephesi	TTB	Türk Tabipleri Birliği
HPG	Halk Savunma Güçleri	TUHAD	Tutuklu ve Hükümlü Aileleriyle Yardımlaşma Derneği
HRW	Human Right Watc (İnsan Hakları İzleme Örgütü)	TUYAB	Tutuklu ve Hükümlü Yakınları Birliği
İHD	İnsan Hakları Derneği	TÜRK-İŞ	Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü	TÜM-YARGI-SEN	Tüm Yargı ve İnfaz Kurumları Çalışanları Sendikası
İP	İşçi Partisi	YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu
KADEK	Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi		

TİHV GENEL MERKEZİ

Menekşe 2. Sokak No: 16/11
06440 Kızılay-ANKARA
Tel: (312) 417 71 80 • Faks: (312) 425 45 52 - 425 06 21
E-posta: •tihv@tihv.org.tr
Web: www.tihv.org.tr

TİHV İSTANBUL TEMSİLCİLİĞİ

Sıraselviler Caddesi Hocasade Sokak
No: 8 Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: (212) 249 30 92 • Faks: (212) 251 71 29
E-posta: tihv@tihvistanbul.org

TİHV İZMİR TEMSİLCİLİĞİ

1432. Sokak Eser Apartmanı No: 5/10
Alsancak-İZMİR
Tel: (232) 463 46 46 • Faks: (232) 463 91 47
E-posta: tihvizm@dsl.ttnet.net.tr

TİHV ADANA TEMSİLCİLİĞİ

Kurtuluş Mahallesi 19. Sokak
A Blok No: 23/2 ADANA
Tel: (322) 457 65 99 • Faks: (322) 458 85 66
E-posta: tihvadana@yahoo.com

TİHV DİYARBAKIR TEMSİLCİLİĞİ

Lise Caddesi Eyyüp Eser Apartmanı
No: 8/2 Yenişehir-DİYARBAKIR
Tel: (412) 228 26 61 • Faks: (412) 228 24 76
E-posta: tihvdbakir@ttnet.net.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
KÜRT SORUNU	5
Hikmet Fidan'ın Öldürülmesi.....	9
Kürtlere Yönelik Saldırıları.....	12
DEP Milletvekillerinin Yargılanması	15
1- OHAL'İN ARDINDAN BÖLGEDE İNSAN HAKLARI	16
Toplu Mezarlar	16
Hüseyin Aygün'ün Tehdit Edilmesi	18
Diğer Olay ve Baskılar	20
Koruculuk Uygulamaları	25
Abdullah Öcalan	28
2- ZORUNLU GÖÇ	32
Olay ve Baskılar.....	34
Sığınma Hakkı ve Mültecilerin Durumu.....	36
YAŞAM HAKKI	39
Hakkari ve İlçelerinde Bombalı Saldırıları (Şemdinli Olayı).....	39
Ölüm Cezası.....	56
1- YARGISIZ İNFAZ, DUR İHTARI, RASGELE ATEŞ AÇMA OLAYLARI	56
Yargısız İnfaz Davaları	67
2- FAİLİ MEÇHUL CİNAYETLER	73
Abdülkadir Aygan'ın Anlatımları.....	75
Susurluk	80
3- KARA MAYINLARI	81
4- SİLAHLI ÇATIŞMALAR	83
5- YASADIŞI ÖRGÜT SALDIRILARI	91
Siyasi Davalar	98
6- SİVİL ÇATIŞMALAR	103
KİŞİ GÜVENLİĞİ HAKKI	111
Yasal ve İdari Düzenlemeler	111
1- KAYIPLAR	119
2- GÖZALTINDA ÖLÜM OLAYLARI	121
Gözaltında Ölüm Davaları	122
3- İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE OLAYLARI	124
İşkence ve Kötü Muamele Davaları, Soruşturmaları.....	141
CEZAEVLERİ VE İNSAN HAKLARI	147
Yasal ve İdari Düzenlemeler, Resmi Açıklamalar.....	147
1- ÖLÜM ORUCU VE AFFEDİLEN MAHKUMLAR	149
2- CEZAEVLERİNDE ÖLÜMLER VE OLAYLAR	151
3- CEZAEVLERİNDE BASKILAR	152

Vicdani Retçi Mehmet Tarhan	168
Tedavisi Engellenen Mahkumlar	170
Tutuklu Yakınları	172
4- Cezaevi Davaları	173
DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	177
Yasal Düzenlemeler.....	177
1- İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	179
Orhan Pamuk Hakkında Dava	179
İHDK Üyelerine Dava	180
Dava ve Soruşturmalar	181
Yargılanan Gazeteciler	184
AİHM Kararları	192
Yargılanan Yazar ve Yayıncılar	194
Engellenen Ekinlikler	198
2- İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ	203
Toplatma Kararları	204
Diğer Olay ve Baskılar	205
Radio ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Uygulamaları	208
TOPLANTI VE GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ	211
8 Mart Dünya Kadınlar Günü	211
Newroz Kutlamaları	212
1 Mayıs Gösterileri.....	217
12 Eylül Darbesi Protestoları.....	218
Öğrenci Eylemleri.....	218
İşçi ve Memur Eylemleri	221
“Canlı Kalkanlar”	224
Abdullah Öcalan İçin Gösteriler	224
Diğer Gösteriler	230
ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ	237
1- İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARINA BASKILAR	237
2- SİYASİ PARTİLER	240
3- MESLEK ÖRGÜTLERİ VE SENDİKALAR	246
4- DERNEK, VAKIF VE SİVİL İNİSİYATİFLER	252
E K L E R	255
Ek 1-Cezaevi Yönetmelikleri	255
Ek 2- Affedilen Hükümlüler	267

ÖNSÖZ

2005 yılının 3 Ekim günü Türkiye, Avrupa Birliği'ne tam üyelik müzakerelerine resmi olarak başladı. Türkiye'yi AB'ye daha da yaklaştıran bu siyasi ağırlıklı karar, bir yandan da TC hükümetlerinin yaptığı yasal düzenlemelerin Kopenhag siyasi kriterlerini karşıladığını, temel hak ve özgürlükler alanında "Türkiye'de durumun AB normlarına uygun olduğunu" ifade etmektedir.

Bu tarihi kararın alındığı 2005 yılında insan haklarının durumunu bir de Türkiye İnsan Hakları Vakfı Dokümantasyon Merkezi (DM) ve Tedavi Merkezlerimizin verileri ışığında değerlendirecek;

Yaşam Hakkı ve Kişi Güvenliği

DM'nin belirlemelerine göre 2005 yılı içinde gözetiminde 5 kişi öldü. Yüzlerce kişi de işkence ve kötü muameleye maruz kaldı. Yıl içinde yargısız infaz, dur ihbarına uymayanlara ateş açma, güvenlik görevlilerinin rasgele ateş açması gibi olaylarda, cezaevlerinde, yasadışı örgüt saldırılarında, faili meçhul cinayetler sonucunda, sivil çatışmalarda, mayın-bomba patlamalarında ve gözetim merkezlerinde en az 376 kişi "öldürüldü", yüzlerce kişi de yaralandı.

2005 yılında TİHV tedavi ve rehabilitasyon merkezlerine işkence nedeniyle 13'ü çocuk 675 kişi başvurdu. Adana, Ankara, Diyarbakır, İstanbul ve İzmir'deki tedavi ve rehabilitasyon merkezlerine başvuran bu kişilerden 193'ü 2005 yılında işkence gördüğünü açıkladı.

Gözetim sürelerinin kısalması, avukata ulaşmada görece bir artış olması gibi olumlu durumlar sonuç olarak işkencenin yok olmasına yetmemektedir. Son yıllarda işkencenin önlenmesinde hükümet yetkililerinin "sıfır tolerans" söylemleri ve yapılan bazı yasal düzenlemelere rağmen işkencenin adli, idari ve pratik açıdan cezalandırılmaması eğilimi işkencenin sürmesinde önemli bir etkidir.

Örneğin;

20 Kasım 1998 tarihinde HADEP Kocaeli İl Örgütü'ne yapılan baskında gözetim altına alındıktan sonra gördüğü işkence nedeniyle 23 Kasım 1998 tarihinde bir kişinin ölmesi nedeniyle 16 polis hakkında açılan Dava, 2005 yılı içinde sonuçlandı. Yedi polis memurunu 1 yıl 8'er ay hapis cezasına mahkum eden Kocaeli 2. Ağır Ceza Mahkemesi, dokuz polis memuru hakkında ise beraat kararı verdi.

1999 yılı Mart ayında İskenderun'da gözetim altına alınan 2 genç kıza gözetiminde işkence yaptıkları gerekçesiyle Emniyet Müdürlüğü'nde görevli üç polis memuru ve bir amir hakkında açılan dava da 22 Nisan 2005 tarihinde sonuçlandı. İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi "delil yetersizliği" gerekçesiyle beraat kararı verdi.

Düşünce ve İfade Özgürlüğü

26 Eylül 2004 tarihinde TBMM'de kabul edildikten sonra yürürlüğü 1 Haziran gününe ertelenen 5237 sayılı Türk Ceza Yasası'nın 40 maddesi 29 Haziran günü TBMM'de yeniden düzenlendi. Yeni düzenleme ile "Soruşturmaları ve davaları etkilemek amacıyla sözlü-yazılı beyanda bulma" suçuna üç yıla kadar hapis cezası verilmesi hükmü getirildi. "Temel milli yararlar karşı hakaret" suçunda Türkiye'de bulunan yabancılar da kapsama alındı. Daha önceki yıllarda TCY'nin 312, 159. maddeleri başta olmak üzere yazar, gazeteci, insan hakları savunucusu hakkında açılan davalar; bu defa da 301, 288 ve diğer bazı maddeler kapsamında açılmaya, görülmeye ve hatta aleyhte sonuçlanmaya başladı.

Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Abdullah Gül 21 Aralık günü bütçe konuşmaları sırasında ve daha sonra yaptığı açıklamalarda, Türkiye’de arkasında şiddet, hakaret olmayan herhangi bir düşüncenin ifade edilmesi nedeniyle hapse giren insan olmadığını ve ifade özgürlüğünün güvence altında olduğunu savundu. Oysa; Türkiye Yayıncılar Birliği’nin 2005 Yılı Raporu’na göre ise 2004 yılında ve 2005 yarıyılında, 25 yayınevinin 37 yazarı ve 43 kitabının yanısıra 4 derleme yargılandı. Tutuklu Gazetecilerle Dayanışma Platformu’nun belirlemelerine göre cezaevinde halen 8 gazeteci bulunuyor. Yılın son günlerinden güzel bir gelişme ise Bingöl’de kenevir tarlasını görüntülemek isterken gözaltına alınarak tutuklanan DİHA muhabiri Birol Duru ve İHD üyesi Daimi Açığ 29 Aralık günü tutuksuz yargılanmak üzere tahliye edilmesiydi.

DM’nin belirlemelerine göre sadece Aralık ayı içinde; 2 siyasi parti yöneticisi, 20 gazeteci-yazar-yazı işleri müdürü, 3 insan hakları savunucusu, 2 muhabir, 2 TV program yapımcısı, 1 haber ajansı, 6 yayınevi, 1 çevirmen, 1 fotoğraf sanatçısı toplam 38 kişi yargılanmış ve Özgür Gündem gazetesi büroları basılmıştır.

Örgütlenme Özgürlüğü

TİHV Yönetim Kurulumuz hakkında daha önce açılan dava 2005 yılında sürerken, Adana Temsilcimiz ve başvuru hekimimiz hakkında yıl içinde dava açıldı. 2004 yılı Kasım ve 2005 yılı sonu itibarıyla İHD’nin Malatya, Van, Trabzon, Hatay, Bingöl, Siirt, Urfa, Adıyaman, Batman, Mardin, İstanbul, Diyarbakır, Tarsus, İzmir şube yöneticileri hakkında toplam 55dava ve 6 soruşturma açıldı. Sadece İHD Bingöl Şubesi Yönetim Kurulu ve Şube Başkanı, Şube’nin kurulduğu 2001 yılından 2005’in ilk altı ayını kapsayan dönemde 92 soruşturma açıldı, bunların da 51’i davaya dönüştü. 2005 yılında İHD yöneticileri yine sözlü–yazılı ölüm tehditleri aldılar.

Hükümetin insan hakları alanındaki sorunları sivil toplum örgütleri ile paylaşarak kararlar alınması, yasal düzenlemeler yapılması hedefiyle kurulan ve hiçbir zaman danışılmayan, görüşü alınmayan İnsan Hakları Danışma Kurulu’ndan 24 Mart günü altı örgüt ve kişi olarak istifa ettik.

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, yıl içinde İHDK eski Başkanı Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ve Prof. Dr. Baskın Oran hakkında 2004 yılı Ekim ayında hazırlanan “Azınlık Raporu” nedeniyle dava açtı. İddianamede, raporda “halkın bölücülüğe kışkırtıldığı” ve “yargı organlarının aşağılandığı” suçlamasıyla Kaboğlu ve Oran’ın TCY’nin 301. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi.

Örgütlenme özgürlüğü açısından yine kara bir yıl olan 2005’teki davalardan örnekleri çeşitlendirmeye çalışırsak;

Eğitim ve Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası’nın (Eğitim-Sen) kapatılması istemiyle açılan dava, 27 Ekim günü sonuçlandı. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun; Türkçe’den başka hiçbir dilin anadil olarak okutulamayacağı ve öğretilmeyeceğinin anayasa kuralı olduğu temel gerekçesiyle, Mahkeme’nin davanın reddedilmesi kararını esastan bozması üzerine üçüncü kez görülen dava, yeniden Yargıtay’da ele alınacak.

Cumhurbaşkanlığı, TBMM ve Başbakanlık’a Kürtçe davetiye gönderildiği ve Genel Kurul’da Kürtçe konuşma yapıldığı için HAK-PAR Genel Başkanı Abdülmelik Fırat ve 12 eski ve yeni yönetici hakkında Mart ayında dava açıldı.

Cezaevleri

2005 yılında 6 kişi daha ölüm orucuna başladı. Dokümantasyon Merkezimizin belirlemelerine göre değişik cezaevlerinde üçü siyasi en az on kişi; hastalık, kendini asarak, yakarak, diğer mahkumlar tarafından dövülerek öldüler. Cezaevinden yeni çıkan 233 kişi yıl içinde beş ildeki Tedavi Merkezlerimize başvurdu. Yapılan başvurular, izolasyona dayalı cezaevi koşullarının yıkıcı sonuçlarının en acı göstergelerindedir.

Şemdinli Olayı

Hakkari’nin Şemdinli ve Yüksekova ilçelerinde Kasım ayında yaşananlar, bölgede OHAL koşullarının fiilen sürmekte olduğunu bir kez daha gösterdi. Şemdinli’de Umut Kitapevi’nin bombalanmasının Susurluk çetesi benzeri bir örgütlenme tarafından yapıldığına dair kuvvetli deliller bulundu. Savcılığın soruşturması sırasında polislerin toplanan kalabalığa ateş açarak delillerin toplanmasını engellemesi, olayı gerçekleştirdiği gerekçesiyle gözaltına alınan üç kişide ikisinin Jandarma İstihbarat Teşkilatı (JİT) elemanları astsubaylar, bir

kişinin de itirafçı olması, jandarmaya ait bir araçla olay yerine gelmeleri ve araçta öldürülecek kişilerin listesinin bulunması bu delillerin bazılarıdır. Kara Kuvvetleri Komutanı'nın “gözüne alınan astsubayı tanıdığını ve iyi bir kişi olduğunu açıklamayı”, sanıkların emir komuta zinciri içinde davrandıklarını ve koruma altında olduklarını kuvvetle anımsatmaktadır.

Şemdinli olayını Yüksekova'da protesto edenlerin üzerine açılan ateşte dört kişi öldürüldü, yedi polis ve çok sayıda gösterici yaralandı.

Olağanüstü Hal'in kaldırılmasına karşı fiili olarak devam ettiği, geçmiş dönemde yaşananlarla yüzleşemediğimiz, hak ihlali sorumlularının cezalandırılmadığını bir örnekle hatırlatırsak;

Ordunun olanaklarını kullanarak uyuşturucu-silah kaçakçılığı yaptıkları, bombalı saldırılar düzenledikleri, bazı kişileri öldürdükleri gerekçeleriyle asker, korucu ve itirafçılar hakkında açılan dava, 18 Kasım günü Hakkari Ağır Ceza Mahkemesinde sonuçlandı. PKK itirafçısı 8 yıl 4 ay hapis cezasına mahkum ederek tahliyesine karar veren Mahkeme albay, binbaşı, yüzbaşı, özel tim görevlisi, korucu, belediye başkanı, astsubay, müdür gibi sıfatları olan diğer 12 kişi hakkında beraat kararı verdi.

“Demokrasi İçin Aktif İzleme Projesi”

1 Ocak 2005 tarihinde TİHV Dokümantasyon Merkezi tarafından, “Demokrasi İçin Aktif İzleme Projesi” adı altında bir proje yürütülmüştür. 30 Haziran 2006 tarihinde sona erecek bu projede üç ana başlık üzerinde çalışma yapılmıştır. Bu başlıklar ;

“İfade Özgürlüğü Hakkı”

“Örgütlenme Özgürlüğü Hakkı”

“İşkence Yasağı”dır.

Proje ile bu başlıklar altında hak ihlallerinin izlenmesi ve raporlanması konularında kapasiteyi geliştirmek ve insan hakları örgütleri arasında ortak bir dil yaratmak hedeflenmiştir. Proje, İHD ile ortak olarak yürütülmüştür. Proje kapsamında çeşitli tarihlerde yedi farklı ilde, bu illerdeki insan hakları ile ilgili çalışmaları olan bir takım sivil toplum örgüt temsilcilerinin katılımı ile seminerler düzenlenmiştir. Bu seminerlerde, projenin konu ettiği hak alanları ve yasakların kapsamı, hak ihlallerinin izlenmesi, raporlanmasına dair bilgilerin ve insan hakları mücadelesinden edinilen tecrübelerin paylaşımı sağlanmıştır

GENEL DEĞERLENDİRME

Dünya genelinde de insan hakları ihlallerinin yaşandığı 2005 yılında Amerikan gizli servisi CIA'ya ait uçakların ABD'nin dışında yakaladığı terör zanlılarını işkencehanelere götürmek üzere gerçekleştirdiği uçuşlar, CIA ajanlarının Türkiye sınırları içinde işkence ile sorgu yaptıkları iddiaları gelinen durumun vahametini göstermesi açısından önemlidir.

2005 yılında da, gösteriler sırasında güvenlik güçleri ateş açarak sivilleri öldürmüş, yaşam hakkı ihlal edilmiştir. Hükümetin “işkenceye sıfır tolerans” söylemi bazı olumlu yasal düzenlemelere karşın, gerçek bir iradeye dönüşmemiş, işkence ve gözaltında ölümler devam etmiştir.

Yargı kurumu, işkence, öldürme, uyuşturucu kaçakçılığı, devlet bünyesinde çete kurma gibi suç sanığı devlet görevlilerini korumaya devam etmiştir. Çok az sayıda açılan ve çok uzun süren davaların 2005 yılında karara bağlananlarda cezalandırma çok az sayıda olmuş ve cezalar en alt seviyeden verilmiştir. Cezasız bırakma bu yıl da kural olmayı sürdürmüştür.

Düşünce ve ifade özgürlüğü alanı öteden beri söylediğimiz üzere mayınlı bir alan olmaya devam etmiştir. Muhlifleri baskı altına alacak ve susturacak maddeler her zaman yeniden üretilmiş ve TCY'nın her değişikliği Hükümet ve AB tarafından demokratikleşme olarak değerlendirilmiştir. Orhan Pamuk davasının bu gerçeği ilgililere anlatmış olduğunu umut ediyoruz.

Örgütlenme özgürlüğü de benzer bir baskı kısıncı altındadır. Devlet ve Hükümet söylemlerine aykırı görüşlere sahip sendika, meslek örgütü, dernek, vakıf, siyasi partiler 2005 yılında da idari ve hukuki baskılara maruz kalmışlardır.

Cezaevlerindeki ağır yaşam koşulları devam etmiştir. Siyasi tutuklu ve hükümlülere tecrit uygulanmıştır.

Kürt sorunu Başbakan tarafından dile getirilmiş ancak sorunun çözümü için herhangi bir adım atılmamıştır. Açlığı ve işsizliği giderecek ve yöre insanının uğradığı zararları karşılayacak, bölgesel önlemler hayata geçmemiş, yapılması gerekenler yapılmamıştır.

İnsan Hakları örgütleri ve savunucuları üzerindeki baskılar sürmüştür; sivil toplum, resmi ortamlarda düzenlenen görüşme ve toplantılara rağmen, karar süreçlerine dahil edilmemiştir. Sivil toplum örgütleri dışlanırken, ordunun siyasal yaşam üzerindeki ağırlığı ve baskısı kabul görmüştür.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen toplumsal tepkiler ve hükümeti bilgilendirme ve cesaretlendirme çabaları bazı toplum dinamiklerince gerçekleştirilmiştir. Yeni yılın sorunların azaldığı, insan haklarının, demokrasinin ve barışın ve refahın mesafe kazandığı bir yıl olmasını diliyorum.

YAVUZ ÖNEN

TİHV BAŞKANI

KÜRT SORUNU

HPG'nin (Halk Savunma Kuvvetleri), 1 Eylül 1998 tarihinde ilan edilen "tek taraflı ateşkesi" 1 Haziran 2004 tarihinde sonlandırmasının ardından yeniden şiddetlenen çatışmalar, PKK'nin 20 Ağustos-3 Ekim günleri arasındaki eylemsizlik kararından önce yapılan ateşkes çağrılarını "Kürt Sorunu"nun gündemdeki yerini belirleyen en önemli etkenlerden biri oldu. 2005 yılında "Kürt Sorunu" tartışmaları ağırlıklı olarak Şemdinli, Hakkari ve Yüksekova'da yaşananlar, Abdullah Öcalan'ın cezaevi koşulları, Öcalan için düzenlenen gösteri ve eylemler, Trabzon'da başlayan ancak Kürtlere yönelik saldırılarla yükselişe geçen linç girişimleri üzerinden değerlendirildi. (Şemdinli, Hakkari ve Yüksekova'daki bombalı saldırılar için Yaşam Hakkı, Abdullah Öcalan için düzenlenen gösteriler için Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü bölümlerine bakınız)

28 Mart-4 Nisan günleri arasında "PKK Yeniden Yapılanma Kongresi"nde yeni PKK'nin kuruluşu ilan edildi. 9 Nisan günü Özgür Politika gazetesinin internet sitesinde yayınlanan bir haberde, PKK Parti Meclisi Genel Sözcüsü Murat Karayılan'ın PKK'nin yeniden ilan edilmesine ilişkin açıklamalarına yer verildi. Habere göre, PKK adıyla örgütlenmelerinin geriye dönüş olmadığını ifade eden Murat Karayılan şunları söyledi:

"İlk PKK devlet olmayı esas alan, iktidarlaşmayı hedefleyen, bunu şiddete dayalı olarak geliştirmek isteyen, yani siyasal, örgütsel faaliyetle birlikte mücadelesinde 'zor'a önemli oranda rol veren, yine bağımsız bir devlet, ulus-devlet olmayı hedefleyen bir oluşumdur. Yeni PKK daha farklıdır. Apoculuk bir ruhtur. Ancak ruh aynı olsa da yeni PKK'de daha fazla bilimselleşme, daha fazla gelişme durumu söz konusudur. Her şeyden önce ulus-devleti öngörmeyen, demokratik ulusu öngören bir program perspektifiyle yola çıkmaktadır. Yine şiddete, sadece zorunlu hallerde ve meşru savunma anlayışı çerçevesinde olumlu yaklaşmakta, bunun dışındaki her türlü şiddet biçimine karşıdır ve bir çözüm aracı olarak görmemektedir."

Sivil toplum örgütü temsilcileri, yazar, gazeteci, sanatçı, akademisyenlerden oluşan 200 aydın, 10 Nisan günü ortak bir bildiri yayımlayarak, yükselen milliyetçilik akımına dikkat çekti. "Yeniden şiddet ve çatışma ortamına dönüleceği kaygısı taşıyoruz" denilen "Kaygılıyız, Uyarıyoruz" başlıklı bildiri ve imzacıların adları şöyle:

KAYGILIYIZ, UYARIYORUZ

BİZ AŞAĞIDA İMZASI BULUNAN YURTTAŞLAR...

Ülkemizde demokrasi, sivilleşme ve barış sürecinin, son günlerdeki gelişmelerle engellenmek istendiğini görüyoruz; yeniden şiddet ve çatışma ortamına dönüleceği kaygısını taşıyoruz.

CEZA YASASI'NDAN KAYGILIYIZ

Ceza Yasası'na düşünce, ifade ve basın özgürlüğünü kısıtlayan, siyasal eleştiriye neredeyse yasaklayan maddelerin konulmak istenmesi, bu vahim yönelimin hukuksal alana yansımaları olarak görünüyor. İlgili maddeler, sadece medya mensuplarının sorunu olmakla kalmayıp, halkın haber alma hakkını sınırlayan, kısıtlayan, yer yer yok eden bir içerik taşıyor. Yasa düzenlemesi ertelenmiş de olsa, bu konudaki kaygılarımız sürüyor.

ÇATIŞMA ORTAMI YARATILMAK İSTENİYOR

Nevruz kutlamaları sırasındaki çeşitli provokasyonlara ve birkaç çocuğun bayrak yırtmaya kalkışmasına tepkiler, devlet katlarından da destek görerek hızla ırkçı-milliyetçi bir düzleme kayıyor. Trabzon'da, linç teşebbüsüne varan olayları ve saldırganlar yerine saldırıya uğrayan gençlerin gözaltına alınmasını tepki ve kaygıyla izliyoruz. Yurttaşların bayrağa saygı duygusu istismar edilerek, uzlaşmazlık hedefinde buluşan Türk ve Kürt aşırı milliyetçiliğinin kışkırtmalarıyla, kitlesel histeriye dönüştürülüyor. Yurttaşlarımız arasında çatışmalara yol açabilecek bu tirmanışın, ülkemizi yeniden şiddet ve gerginlik ortamına sürükleyeceğinden kaygılıyız.

Bir kaymakam, bütün yetkilerini aşarak, yazarlara ve kitaplara karşı linç kampanyası başlatıyor. Benzeri olayların tekrarlanabileceğinden ve Nazi dönemini hatırlatan bu uygulamanın sorumlusunun derhal görevinden alınması kaygı duyuyoruz.

BARIŞÇI POLİTİKALAR TAVİZ DEĞİLDİR

Bugünlerde uluslararası ölçekte gündeme gelmekte olan soykırım konusu ve azınlık hakları tartışmaları, bu kaygı verici ortamı daha da ısıtacak. Bu konularda, karşılıklı güvensizlik, hatta düşmanlıkları ortadan kaldıracak barışçı ve yatıştırıcı politikaların, taviz değil, aklın ve sağduyunun gereği olduğuna inanıyoruz.

'Muasır medeniyetler seviyesine ulaşma' hedefi cumhuriyetin kuruluş ilkesidir. Bu ilkenin günümüzde hayata geçirilmesinin; demokratikleşmek, sivilleşmek, kendi yurttaşlarıyla ve dünyayla barışarak hiçbir yurttaşı 'sözde' saymayan, hiçbir ülke ve halka düşmanlık beslemeyen bir zihniyet ve hukuka erişmekle sağlanacağına inanıyoruz. Son günlerdeki gelişmelerin bu yolda atılmış adımları gerilettiği, umutları soldurduğu görüşünderiz.

Ayrımcı, yasakçı, statükocu ve çatışmacı zihniyetin ülkemize egemen olmasına razı değiliz. Ülkenin geleceğine karar vermeye yetkili tüm devlet kurumlarını ve dar siyasal çıkar hesaplarıyla ortamı ve kitleleri germeyi sürdüren çevreleri uyuyor, sağduyuya davet ediyoruz.

Adalet Ağaoğlu (Yazar), Adalet Dinamit (Yönetici), Ahmet Çakmak (Prof), Ahmet İnel (Prof), Ahmet İsvan, Akın Atalay (Hukukçu), Ali Bayramoğlu (gazeteci, yazar), Ali Kazancıgil (UNESCO Sosyal Bilim Konseyi), Ali Nesin (Prof), Ali Uçansu (Dişhekim), Alin Taşçıyan (Sinema eleştirmeni), Arzu Başaran (Ressam), Aydın Cıngı (SODEV Genel Başkanı), Aydın Engin (Gazeteci), Aydın Güven Gürkan (Prof), Ayla Gürsoy (Prof), Ayşe Buğra (Prof), Ayşe Öncü (Prof), Aytaç Arman (Sinema sanatçısı), Bahri Bayram Belen (Hukukçu), Baskın Oran (Prof), Binnaz Toprak (Prof), Bülent Deniz (Tüketiciler Birliği Başkanı), Büşra Erşanlı (Prof), Can Dündar (Gazeteci, yazar), Celal Yıldırım (Türk Dişhekimleri Birliği Başkanı), Cem Eroğul (Prof), Cemil Eren (Ressam), Cemil Koçak (Yazar), Cengiz Aktar (AB Uzmanı), Cevdet Kocaman (Sendikacı), Cumhuriyet Ertekin (Prof), Cüneyt Ülsever (Gazeteci, yazar), Çağatay Anadol (Yayıncı), Çetin Altan (Gazeteci, yazar), Deniz Kavukçuoğlu (Yazar), Derya Sazak (Gazeteci, yazar), Doğan Tılıç (Çağdaş Gazeteciler Derneği Bşk), Doğu Ergil (Prof), Emine Uşaklıgil (Yönetici), Ercan Karakaş (SODEV), Erdal Öz (Yayıncı, yazar), Ergin Cinmen (Hukukçu), Erhan Bener (Yazar), Erol Kızılelma (SODEV), Ersin Salman (İletişimci), Etyen Mahcupyan (Yazar), Fadime Gök (Prof), Ferhat Kentel (Araştırmacı, yazar), Ferhunde Özbay (Prof), Feride Çiçekoğlu (Yazar), Fethiye Çetin (Hukukçu), Feza Deymeer (Prof), Feza Kürkçüoğlu (Araştırmacı), Fikret Başkaya (Yazar), Füsün Akatlı (Yazar, eleştirmen), Füsün Sayek (TTB Genel Başkanı), Gencay Gürsoy (Prof), Genco Erkal (Tiyatro sanatçısı), Gül Demir (Gazeteci), Gülen Aktaş (Prof), Gülseren Güver (TGC Yönetim Kurulu üyesi), Günay Göksu Özdoğan (Prof), Gündüz Vassaf (Yazar), Gürer Aykal (Orkestra şefi), Gürol Irzık (Prof), Hacer Ansal (Prof), Halil Berktaş (Prof), Halil Ergün (Sinema sanatçısı), Hasan Bülent Kahraman (Yazar), Hasan Kuruyazıcı (Çevirmen, mimar), Hasan Yazıcı (Prof), Haydar Ergülen (Şair), Herkül Millas (Yazar), Hikmet Çetinkaya (Gazeteci, yazar), Hrant Dink (AGOS Genel Yayın Yönetmeni), Huri Özdoğan (Prof), İbrahim Betil (Yönetici), İbrahim Kaboğlu (Prof), İlhan Tekeli (Prof), İpek Çalışlar (Gazeteci), İsa Karataş (Türkiye Protestan Kiliseleri Sözcüsü), İsmail Duman (Prof), İzel Rozental (Karikatürist), Jale Parla (Prof), Kadife Şahin (Gazeteci), Kadir Erdin (Prof), Kadir Lordoğlu (Prof), Lale Mansur (Tiyatro, sinema sanatçısı), Latife Tekin (Yazar), Mahir Günşiray (Tiyatro sanatçısı), Mebuse Tekay (Hukukçu), Mehmet Aksoy (Heykeltıraş), Mehmet Ali Birand (Gazeteci, yazar), Mehmet Altan (Prof), Mehmet Soğancı (Mühendis), Melek Ulagay (Belgesel sinemacı), Meral Okay (senarist), Meral Tamer (Gazeteci, yazar), Meryem Koray (Prof), Mete Çubukçu (Gazeteci), Mete Tapan (Prof), Mete Tunçay (Prof), Muhsin Kızılkaya (Yazar), Murat Belge (Prof), Murat Çelikkan (Yazar), Murathan Mungan (Yazar), Musa Ağacık (Gazeteci), Müge İplikçi (Yazar), Müge Sökmen (Yayıncı), Müjde Ar (Sinema sanatçısı), N. Lerzan Özkale (Prof), Nadire Mater (Gazeteci), Nazan Aksoy (Prof), Necdet Saraç (Yazar), Necmiye Alpay (Yazar), Nesrin Sungur (Prof), Neşe Düzel (Gazeteci, yazar), Neşe Erdilek (Araştırmacı), Nevzat Helvacı (İnsan Hakları Vakfı Kurumu Başkanı), Nilay Kırıcı (Halkla İlişkiler), Nilgün Cerrahoğlu (Gazeteci, yazar), Nilüfer Kuruyazıcı (Prof), Nilüfer Tapan (Prof), Nilüfer Warhol, Niyazi Dalyancı (Gazeteci), Noyan Özkan (Hukukçu), Nur Süren (Sinema sanatçısı), Nuray Mert (Yazar), Nurdan Arca (Belgesel sinemacı), Oral Çalışlar (Gazeteci, yazar), Orhan Alkaya (Şair), Orhan Bursalı (Gazeteci, yazar), Orhan Silier (Tarih Vakfı Başkanı), Orhan Taylan (Ressam), Oya Baydar (Yazar), Oya Köymen (Prof), Öget Öktem Tanör (Prof), Özdem Petek (Halkla İlişkiler), Özlem Dalkıran (Uluslararası Af Örgütü), Piraye Serdaroğlu (Prof), Raşit Tükel (Prof), Reha İsvan, Reşit Canbeyli (Prof), Rezzan Tunçay (Prof), Rifat Bali (Yazar), Rifat Okçabol (Prof), Rutkay Aziz (Tiyatro sanatçısı), Rüstem Batum (TV programcısı), Salim Uslu (Hak, İş Genel Başkanı), Sami Caner (Mühendis), Sami Evren (KESK Genel Başkanı), Saruhan Oluç (Gazeteci), Selçuk Esenbel (Prof), Selim Deringil (Prof), Semra Somersan (Gazeteci), Senih Özay (Hukukçu), Sermet Koç (Prof), Sibel Irzık (Prof), Stefan Yerasimos (Prof), Süleyman Çelebi (DİSK Genel Başkanı), Süleyman Özyalçın (Prof), Şahika Yüksel (Prof), Şanar Yurdatapan (Müziyen), Şebnem Korur Fincancı (Prof), Şemsa Özer (Araştırmacı), Taha Parla (Prof), Tahsin Yeşildere (Prof), Tan Oral (Karikatürist), Taner Akçam (Tarihçi, yazar), Taner Berksoy (Prof), Taner Timur (Prof), Tanıl Bora (Yazar), Tarhan Erdem (Yazar, araştırmacı), Tarık Ziya Ekinci, Tayfun Mater (Mühendis), Tuğrul Eryılmaz (Gazeteci), Turgut Kazan (Hukukçu), Tülin Polat (Prof), Türker Alkan (Prof), Ufuk Uras, Ülkü Azrak (Prof), Ümit Kıvanç (Yazar), Ümit Şenesen (Prof), Üstün Akmen (P.E.N. Türkiye Merkezi Başkanı), Vecdi Sayar (Özerk Sanat Konseyi Başkanı), Yasemin Tural, Yaşar Seyman (Sendikacı, yazar), Yavuz Önen (İnsan Hakları Vakfı Genel Başkanı), Yıldız Sey (Prof), Yılmaz Ensaroğlu (Mazlum-Der), Yusuf Alataş (İHD Genel Başkanı), Yücel Sayman (Hukukçu), Zafer Dİper (Tiyatro sanatçısı), Zafer Üskül (Prof), Zeynep Gambetti (Araştırmacı), Zeynep Göğüş (Gazeteci, yazar), Zeynep Tanbay (Bale Sanatçısı), Zülfü Livanlı (Gazeteci, yazar).

15 Haziran günü de 151 aydının imzasıyla PKK'ye eylemlerine son vermesi çağrısı yapan bir bildiri yayınlandı. İstanbul'da bir basın toplantısı ile kamuoyuna açıklanan bildiri şöyle denildi:

"İçinde bulunduğumuz çatışma ortamından derin bir kaygı duymaktayız. Sadece geçen ay 50'ye yakın insanımızı yitirdik. 15 yıl süren ve 30 bin civarında insanımızın kaybına yol açan, taraflarca 'düşük

yoğunluklu çatışma' veya 'kirli savaş' olarak adlandırılan dönemin acıları, milyonlarca insanımızı derinden yaraladı. Artık insanlarımız ölmesin, barış içinde ve adil bir yaşam sürelim. PKK'nın silahlı eylemlere derhal ve önkoşulsuz son vermesini istiyoruz. Hükümetin, kalıcı barışın sağlanması ve herkesin demokratik toplumsal hayata katılabilmesi için gerekli yasal düzenlemeleri gerçekleştirmesini talep ediyoruz."

AB Büyükelçileriyle Toplantı Gabar'da Yapmak Lazım-Fikret Bila (Milliyet/19 Haziran 2005)

PKK'nın silahlı eylemlere derhal ve önkoşulsuz son vermesi çağrısında bulunan Aydınlar Bildirisi yankı bulurken, Avrupa Birliği'nin (AB) Ankara büyükelçilerinin Başbakan Tayyip Erdoğan'la yaptıkları toplantı da tartışmalara neden oldu.

Başbakan Erdoğan, Dışişleri Bakanı Gül ve Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Ali Babacan'ın katıldığı toplantıda, AB büyükelçileri, Güneydoğu'daki operasyonlara dikkat çekmiş, askeri seçeneğin nihai çözüm olamayacağını belirtmiş ve hükümeti sivil alternatif yaratmamakla suçlamışlardır.

Büyükelçilerin, bu eleştirileri terör olaylarının tırandığı günlerde yapmaları da dikkat çekmişti. Hükümet, AB büyükelçilerinin eleştirilerine ve Aydınlar Bildirisi'ne nasıl bakıyor?

Terörü görürler

Bu soruyu, dün görüştüğümüz, Adalet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Cemil Çiçek'e yönelttim.

Çiçek'in değerlendirmeleri şöyle oldu:

"AB büyükelçileri, Ankara'da bu toplantıya katılırken, Güneydoğu'da terör saldırıları vardı, güvenlik güçleriyle çatışıyorlardı. Önce bunu hatırlatmak isterim. Ayrıca, şehitlerimiz oldu. Umarım büyükelçiler, taziyede bulunmuşlardır. Çünkü AB taziyede bulunur. Örneğin İstanbul'da yapılan saldırılardan sonra bulunmuşlardı. Bu gerçeği hatırlattıktan sonra şunu söyleyebilirim: Biz, PKK'nın bir terör örgütü olduğunu 20 yılda zor kabul ettirdik, adını değiştirip KONGRA-GEL olduktan sonra da terör örgütü olarak kabul etmeleri yine 2-3 sene aldı. AB büyükelçilerinin Türkiye'nin yaşadığı terör gerçeğini, terörün boyutlarını ne kadar bildikleri önemli. Terör saldırılarının olduğu gün bile bu değerlendirmeyi yaptıklarına göre gerçeği ne kadar gördükleri, ne kadar bildikleri şüpheli. Belki de büyükelçilerle bir dahaki toplantıyı Gabar Dağı'nda veya Cudi Dağı'nda yapmak lazım. Belki o zaman terörün ne büyük bir bela olduğunu görürler. Hiçbir devletin askeri, polisi bir terör yokken, durduğu yerde operasyon yapmaz. En azından bunu bilmeleri gerekir."

Aydınlar Bildirisi'nin yararı

Adalet Bakanı Cemil Çiçek, PKK'ya silahlı eylemlere son verme çağrısında bulunan Aydınlar Bildirisi'nin muhatapları üzerinde etkili olması halinde yararlı olacağını söyledi.

Çiçek, şu değerlendirmeyi yaptı:

"Aydınlar Bildirisi eğer öbür taraf üzerinde bir etki yaratırsa yararlı olur. Muhatabı terör örgütüdür, Türkiye değil. Çünkü ateş eden taraf Türkiye değil. Kamuoyunda tesirli olursa faydalı olur. Öbür taraftan kastım terör gruplarıdır. Onlar veya kamuoyu üzerinde tesir yaratacak bu tür çağrılar yapılabilir. Ancak, böyle bir çağrının muhatabı devlet ve hükümet değildir."

Devlet muhatap olmaz

Çiçek, PKK sözcülerinin benzeri bir çağrısı Başbakan Erdoğan'ın yapması gerektiğine ilişkin açıklamalarını ise, "muhatapsız" olarak değerlendirdi ve şöyle konuştu:

"Ne Başbakan Erdoğan, ne ben, ne bir başka bakan arkadaşım, ne herhangi bir resmi görevli bunların muhatabı değildir, olamaz. Hiçbir devlet, terör örgütüyle muhatap olmaz. Terör bir talebin meşru ifade tarzı değildir. Her demokratik ülkede olduğu gibi bizim de vatandaşlarımızın taleplerini demokratik yoldan ifade etmelerine, gündeme taşımalarına bir itirazımız olmaz. Ama terör yoluyla talep ifade etmek kabul edilemez. Hangi nedenle ve amaçla olursa olsun terör meşru bir yöntem değildir. Meşru bir yol değildir. Bir taraftan terör yapacaksınız, diğer taraftan bu yolla taleplerde bulunacaksınız, bunun devlette veya hükümette bir muhatabı olamaz. Hiçbir meşru yönü yoktur."

22 Haziran günü ise 264 Kürt aydını imzaladıkları bildiri ile Türk aydınlarının çağrısına destek verdiler. Düzenlenen basın toplantısında konuşan eski milletvekili Tarık Ziya Ekinci, Türkiye'nin yeniden çatışma dönemine girmesinden duydukları endişeyi dile getirdi. Ekinci, gazetecilerin sorusu üzerine "Genel af olmadan, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma sağlanmadan, sorun çözülemez. Türkiye'deki Kürtlerin dillerini ve kültürlerini özgürce yaşamaları gerekir" dedi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 10 Ağustos günü PKK'ya "silah bırakma" çağrısı yapan aydınları,

Başbakanlık'ta kabul etti. Erdoğan aydınlarla görüşmesinde Kürt sorunu ve daha pek çok sorunun, demokratikleşme sorunu olduğuna dikkat çekerek, "Bu ve diğer siyasal, ekonomik-kültürel sorunların hepsi büyük demokratikleşme şemsiyesi altında, demokratik cumhuriyet prensipleri ve anayasal düzende ele alınmalı. Her soruna illaki bir ad koymak gerekiyorsa, Kürt sorunu da bu ülkede ayrılıkçılık, şiddet ya da toplumsal barışı bozan yöntemlerle ele alınacak bir sorun değil. Adına ister kökeni Kürt vatandaşlarımızın toplumsal talepleri deyin, ister Güneydoğu veya Kürt sorunu deyin bu olguyla terör arasında bağ kurmaya çalışanlar, karşılarında topyekûn milleti bulacak" dedi.

Genelkurmay'dan Güneydoğu Raporu-Saygı Öztürk (Hürriyet/16 Ağustos 2005)

Başbakan Erdoğan'ın 'Kürt sorunu' açıklamasının ardından, Genelkurmay bir değerlendirme raporu hazırlattırmaya başladı.

Genelkurmay Başkanlığı bir çalışma grubu oluşturarak, 23 Ağustos'taki MGK'ya sunulmak üzere Güneydoğu raporu hazırlıyor. Raporda, 'Kürt değil terör sorunu' olduğu vurgulanacak.

BAŞBAKAN Tayyip Erdoğan'ın 'Kürt sorunu' olduğuna ilişkin açıklamasının ardından, Genelkurmay Başkanlığı çok geniş kapsamlı bir değerlendirme raporu hazırlattırmaya başladı. 23 Ağustos'ta toplanacak Millî Güvenlik Kurulu'na sunulacak raporda, Güneydoğu'da 'Kürt değil, terör sorunu' olduğu belirtilecek.

Genelkurmay Başkanlığı'nda, oluşturulan bir çalışma grubunun MGK için geniş kapsamlı bir rapor hazırlığına başladığını belirten yetkililer, daha önce altyapısı olan bu raporların, yeni gelişmelerle, komşu ülkelerdeki gelişmelerle birlikte değerlendirileceğini bildirdiler. MGK toplantısına kadar Başbakan'ın açıklamalarıyla ilgili herhangi bir bildiri de yayımlanmayacak.

DURUMDAN VAZİFE

Güneydoğu'da asıl sorunun geri kalmışlık olduğunu belirten askeri yetkililer, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yörenin kalkındırılması için üzerine vazife olmayan konularda 'durumdan vazife çıkardığı'ni belirttiler. Türk askerinin kandan nefret eden askerlerin başında geldiğini kaydeden askeri bir yetkili, 'Türkiye'nin sorununu, PKK terörünün Türkiye'de yarattığı tehditle karıştırmamak lazım' dedi. Aynı yetkili şöyle devam etti: 'PKK'yı kalkar bir halk tabakasıyla özdeşleştirseniz, başka halk tabakası başka bir örgütle özdeşleşerek karşımıza çıkar. Ona da kalkar 'şu halkın sorunu' deriz. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, bunların altından o zaman nasıl kalcakak?'

OHAL TALEBİ YOK

Olağanüstü Hal Yasası'nın yeniden uygulamaya konulması yolunda istekleri olduğuna ilişkin iddiaların doğru olmadığını belirten askeri yetkililer, bu konuda hiçbir makamdan istekte bulunmadıklarını söylediler.

Terörle mücadelenin etkili bir biçimde yürütülebilmesi için eksiklik duyulan bazı hükümlerin İl İdaresi Yasası'yla düzenlenebileceğini kaydeden yetkililer, aynı kapsamda TMY, Ceza Muhakemeleri Kanunu, Türk Ceza Kanunu'nda da bazı düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu ifade ettiler.

.../

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Diyarbakır gezisi öncesinde 11 Ağustos günü 57 DEHAP'lı belediye başkanı ortak basın toplantısı düzenledi. Belediye başkanları adına konuşan Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, toplumsal gerilimin her geçen gün tırmandığını belirterek, "Çatışmalı ortamın gerek demokratik hukuk devletine ve toplumsal barışa verdiği zarar, gerekse insani ve ekonomik anlamda neden olduğu kayıplar göz önüne alındığında, ne bölgemizin ne de ülkemizin mevcut çatışma ortamını kesinlikle kaldıracak durumda olmadığı açıkça görülecektir" dedi.

Belediye başkanlarının "Kürt Sorunu" nun yedi maddelik öneri paketi ise şöyle:

Kürt sorununa salt bir güvenlik ya da ekonomik geri kalmışlık sorunu olarak yaklaşmak mevcut sorunlarımızın çözümüne yardımcı olmamaktadır. Bölgemizin kapsamlı bir ekonomik kalkınma sorununun olduğu açıktır. Ancak mevcut sorunlarımız salt bir ekonomik kalkınma sorunu ile açıklanamayacak kadar çok boyutludur. Bugüne kadar bölgeye yönelik hazırlanan onlarca kalkınma paketi ve askeri tedbirlerin bölgedeki sorunları çözmemesi bu tespitimizin tarihsel bir kanıtıdır.

Barış ve ekonomik kalkınmanın tesis edilebilmesi için sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik ve hukuki boyutları olan kapsamlı bir sivil projenin hayata geçirilmesi gerektiğine inanmaktayız.

Demokratik tartışma, diyalog, empati ortamı ile güven duygusunun gelişebilmesi ve insanlarımızın yaşamlarını yitirmeyeceği bir toplumsal-siyasal sürecin başlatılabilmesi için, kayıtsız koşulsuz silahların susması

Avrupa PKK defterini kapattı mı?-Murat Yetkin (Radikal/20 Ağustos 2005)

Türkiye'nin girişimleri bu kez sonuç getirdi ve Belçika hükümeti eski milletvekili Zübeyr Aydar'ın yasadışı PKK'ya bağlı örgütlerden Kongra-Gel adına basın toplantısı düzenlemesini engelledi. PKK'lılar, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın 12 Ağustos Diyarbakır konuşmasına karşılık '1 ay pasif savunma' kararlarını açıklayan bildirimlerini dağıttılar gerçi.

Bu '1 ay pasif savunmanın' ne anlama geldiğini tartışmak gerekiyor ama, önce Belçika hükümetinin aldığı karar üzerinde durmakta yarar var.

Verileri sıralayalım. Aydar hakkında 2004 yılında uluslararası polis teşkilatı İnterpol tarafından çıkarılmış tutuklama talimatı var. Türkiye'nin talebi üzerine çıkarılmış bu talimat İnterpol üyesi 182 ülkeyi bağlıyor. Talimat, 'Aydar'ın yasadışı örgüt üyesi' olması gerekçesine dayandırılıyor. Avrupa Birliği mevzuatı, o arada Belçika mevzuatı, örgüt üyeliğini tek başına suç kabul etmiyor. Ancak

gerektiğine inanıyoruz. Tek bir insanımızın yaşamını yitirmemesi için silahlı eylemlerin ve operasyonların durdurulması çağrısında bulunuyoruz.

Demokratikleşme sürecinin hızla devamını sağlayacak yasal, anayasal ve idari düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Başta zorunlu göç, çevresel tahribat, yoksulluk, işsizlik, sağlık ve barınma gibi sorunların öncelikli olarak çözülmesi gerekir. Bölgeler arası gelişmişlik farkının ortadan kaldırılması için ekonomik kaynakların bölgeye aktarılması konusunda pozitif ayrımcılığın uygulanmasının gerekli olduğuna inanmaktayız.

AB ile bütünleşme sürecinden bizleri uzaklaştıracak OHAL ve TMY gibi hukuki ve idari mevzuatımızda herhangi bir gidişat düşünülmemelidir.

Merkezi yönetim ile bölgedeki yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri arasında karşılıklı güven ve işbirliğinin tesis edilmesi mevcut sorunlarımızın çözümünü kolaylaştıracaktır.

Kongra-Gel tarafından 19 Ağustos günü Belçika'dan yapılan yazılı açıklamada, "20 Ağustos-20 Eylül arasında bir ay süreyle eylemsizlik kararı" alındığı belirtildi. "HPG militanlarının kendilerini savunmaları dışında eylem düzenlemeyeceği" bildirilen açıklamada, aydınların başlattığı girişimin "Kürt sorununun barışçıl çözümü için olumlu bir hava yarattığı" kaydedildi. Açıklamada, "Kongra-Gel'in devlete karşı olmadığı, devleti demokratikleştirme ve demokratik devletle Türkiye'nin bütünlüğü çerçevesinde sorunun çözümünü hedefleyen bir siyasi anlayışı esas aldığı" savunuldu.

PKK, AB tarafından terörist örgütler arsında sayılan bir örgüt ve tıpkı artık adın' unuttuğumuz KADEK gibi, Kongra-Gel'in de PKK'nın paravan ve devamı örgütlerden biri olduğu konusunda AB ülkelerinde de bir kuşku bulunmuyor.

Öte yandan Belçika, terörizmle mücadele arasında dünyada en çok zafiyet sergileyen ülkeleri arasında. Dünyanın en güçlü savunma örgütü NATO ve en etkili siyasi/ekonomik birlik projesi AB'nin merkezinin bulunduğu Brüksel, Belçika hükümetlerinin şimdiye dek izlediği "Dokunmazsam, beni ısırılmaz" anlayışıyla silahlı örgütlerin rahatlıkla sığınak bulabildikleri bir yer. Özdemir Sabancı cinayetine katıldığını söyleyen yasadışı DHKP-C (ki bu örgüt de AB'nin kara listesinde) mensubu Fehriye Erdal'ın, silahının otomatik olmadığı için terörizm suçu sayılmayacağı gerekçesiyle Belçika'da serbestçe çalışmalarını sürdürebilmesi, bunun en uç kanıtı.

Belki de bu nedenle PKK basın açıklamasını daha da etkili kılmak için Belçika hükümetinin kontrolündeki Uluslararası Basın Merkezi'nde yapmayı düşündü. Belki de bu yüzden Aydar, arandığını bile bile, Türkiye'yi daha da zor durumda bırakabilmek amacıyla açıklama yapmak için o noktayı seçti. Bunlar artık o kadar önemli değil. Önemli olan, basın merkezine gelen polislerin, Belçika hükümetinin toplantıya izin vermeme kararını gazetecilere açıklamaları ve Aydar'ın oraya geldiği takdirde tutuklanarak, siyasi sığınmacı statüsü taşıdığı İsviçre'ye sınırdışı edileceğini söylemeleri.

Türk Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, Belçika'nın bu kararını ayakta alkışlamıyor. Bir kaynak, "Sonunda Belçika, uluslararası yasalara ve müttefiklik ilişkilerine göre yapması gerekeni hatırladı. Umarız bu tutumunu sürdürür ve gelecekteki uygulamalara örnek olur" dedi.

Bir başka üst düzey devlet görevlisi ise, terörizmi hep görmezden gelmiş olan Belçika'nın bu kararını "Bugün itibarıyla Avrupa'nın gözünde PKK'nın defteri kapandı denebilir" sözleriyle değerlendirdi. Acaba öyle mi? Bunu anlamak için başka örneklerle ve biraz zamana ihtiyaç var.

Ancak Belçika'yı dünkü kararına getiren gelişmeleri hatırlayabiliriz. Örneğin Ankara'daki AB büyükelçileri, Leyla Zana ve üç arkadaşının serbest kaldığı Haziran 2004'ten bu yana, Kürt etik politikaları güden kişilere, her fırsatta, demokratik haklar talebiyle silahlı mücadele arasında kesin bir tercih yapmaları gerektiğini, PKK ile aralarına mesafe koymaları gerektiğini söylediler. Hollanda, Almanya, İngiltere ve Avusturya büyükelçileri bu konuda defalarca açıklama yaptılar. PKK'luların bu mesajları okuyamadığı, Orhan Doğan'ın Neşe Düzle'ye verdiği röportajla su yüzüne çıktı. Yollarda, şehirlerde bombalar patlatmanın ve bunu çatışma diye lanse ederek sonra zaten kabuğuna çekileceği güz dönemi yaklaşırken kim bilir kaçınıcı kez sözde ateşkes ilan etmenin, bunu 'pasif savunma' tanımı altına gizlemenin demek ki artık bir inandırıcılığı kalmadı. AB ülkeleri, yakında DTH'nin de KADEK ve Kongra-Gel'den farklı olmayan bir 'cephe örgütü' olduğunu anlayacaklar.

Brüksel'deki gelişme, ne yazık ki dün Diyarbakır'daki önemli bir faaliyeti gölgeledi. Yüz civarında sivil toplum örgütü, bir hafta gibi kısa bir sürede bir araya gelerek Erdoğan'ın 12 Ağustos konuşmasına destek verdi ve çözümü daha çok demokraside gördüğünü açıkladı. Bu uzun yıllardan beri Diyarbakır'da PKK'nın önyak olmasıyla yapılmayan, en azından o izlenimi vermeyen ilk çıkıştı.

Kongra-Gel'in Ağustos ayında ilan ettiği ateşkes kararı, Türkiye'nin AB ile müzakerelere başlayacağı 3 Ekim gününe kadar uzatıldı. Kongra-Gel tarafından 43 günlük eylemsizlik sürecinin ardından yapılan açıklamada, söz konusu dönemde 43 militanın öldüğü bildirildi.

Bu arada MGK'nın 23 Ağustos günü yapılan toplantısı öncesinde MGK Genel Sekreterliği'nin kurul üyelerine "PKK terörü Mayıs 2005'te neden harekete geçti? Durum tespiti, nedenleri ve buna karşı alınacak önlemler" başlıklı beş sayfalık bir rapor gönderdiği öğrenildi. Hürriyet gazetesinin haberine göre, bölgede yeniden OHAL uygulamasına gerek olmadığı ifade edilen raporda, yedi maddenin altı çizildi:

"Örgüt dağılmak üzereydi ve amaçsız kalmıştı.

Örgütte liderlik sorunu büyük boyuttaydı. Örgütten kopan Osman Öcalan serseri mayın gibi.

Murat Karayılan, Duran Kalkan ve Cemil Bayık örgüt içinde yeni birtakım birimler kurarak kendilerini sürekli lider konumunda tutmaya çalışıyorlar.

Örgütün yeniden kendini göstermesinde dış güçler etkili.

Örgütle mücadelede en iyi yöntem AB perspektifini kaybetmeyen Türkiye'nin sosyo-ekonomik boyutlara ağırlık vermesidir.

Bölgede 'Yeniden OHAL' gibi kısıtlamalara gerek yok."

Hikmet Fidan'ın Öldürülmesi

Kongra-Gel'den ayrılarak, Osman Öcalan'ın kurduğu Partiye Welatparezen Demokraten'e (PWD-Yurtsever Demokrat Partisi) katılan, örgütün üst düzey sorumlularından 'Kemale Sor' kod adlı Kemal Şahin, 17 Şubat gecesi Irak'ın Süleymaniye kenti yakınlarındaki kampa düzenlenen baskında öldürüldü. PWD'nin internet sitesinde yayınlanan haberde, baskının HPG militanları tarafından gerçekleştirildiği öne sürüldü.

Kapatılan HADEP Genel Başkan Yardımcısı Hikmet Fidan, 6 Temmuz günü Diyarbakır'da öldürüldü. Bağlar semti Kaynarteppe mahallesinde iki kişinin saldırısına uğrayan Hikmet Fidan'ın ensesinden vurularak öldürüldüğü bildirildi. Yapılan ilk resmi açıklamada, Hikmet Fidan'ın öldürülmesinin "siyasi yönünün bulunmadığı" ileri sürüldü.

Ancak PKK'den ayrılan Osman Öcalan'ın Kuzey Irak'ta kurduğu PWD'nin internet sitesinde yer alan açıklamada, Hikmet Fidan'ın "PKK tarafından öldürüldüğü" iddia edildi. Açıklamada, daha önce PKK'den ayrılan Kemale Sor ve Sipan Rohilat'ın da PKK tarafından öldürüldüğü iddia edildi.

Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı, Kasım ayında Hikmet Fidan'ın öldürülmesi nedeniyle üç kişi hakkında dava açtı. İddianamede, PKK'dan ayrılan Osman Öcalan'ın kurduğu PWD üyeleriyle Kuzey Irak'ta bir toplantıya katılan Fidan'ın "Türkiye içinde örgütlenme" ile görevlendirildiği; toplantıya katılan Veysi Akgönül ve

Mustafa Kemal Ok'un da PWD'yi finanse etmek amacıyla Diyarbakır'da matbaa kurdukları anlatıldı. Daha sonra PKK'nin tehditleri nedeniyle Hikmet Fidan'ı öldürmeyi kabul eden Veysi Akgönül'ün Fırat Karahan'dan yardım istediği öne sürülen iddianamede, olay günü "görüşme" gerekçesiyle çağrılan Hikmet Fidan'ı Veysi Akgönül korktuğu için PKK üyesi Serkan Şitilay'ın öldürdüğü ileri sürüldü.

İddianamede, Fırat Karahan'ın ömür boyu, Mustafa Kemal Ok'un da 10 yıl hapis cezasına mahkum edilmesi istendi. İddianamede, Veysi Akgönül'ün "adam öldürmeyi tehdit altında kabul etmesi ve verdiği bilgilerle olayın aydınlatılmasına yardımcı olması" nedeniyle cezalandırılmaması istendi. Yakalanamayan Serkan Şitilay'ın dosyası ise ayrıldı.

Fidan'ın öldürülmesi nedeniyle Fırat Karahan, Mustafa Kemal Ok, Veysi Akgönül ve tutuksuz sanık Zeki Peker hakkında açılan dava, 28 Aralık günü Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşmada ifade veren Mustafa Kemal Ok, "Hikmet Fidan, Eyüp Karageçi (Kapatılan DEP'in yöneticilerinden), Osman Öcalan ve Nizamettin Taş'la Irak'taki bir toplantıda

tanıştıklarını" belirterek, Fidan'ın öldürülmesinin ardından Karageçi'nin kendisinin arayarak "Cinayeti PKK işledi" şeklinde ifade vermelerini istediğini söyledi.

Gözaltında işkence gördüğünü belirten Fırat Karahan ise "Cumhuriyet Savcısı Muammer Özcan, bana haklarımı anlatmadan 'sen bu ifadeye imza atmazsan 36 yıl seni süründürürüm' dedi. Ben de susma hakkımı kullanarak avukatımı bekledim. İfade vermememin nedeni Muammer Özcan'dır" dedi.

Davaya müdahil olarak katılan Hikmet Fidan'ın oğlu Tarık Fidan, Tarık Fidan, "Babamı, 'Bozan' kod adlı Mehmet Ören ile Murat Karayılan ve Zübeyir Aydar telefonla arayıp tehdit ettiler. Bu cinayette Abdullah Öcalan'ın da bilgisi olduğunu düşünüyorum" dedi. Veysi Akgönül ve Fırat Karahan ise ifadelerinde, Fidan'ı öldürdüğü iddia edilen Serkan Şitilay'a ait teşhis tutanaklarını kabul etmediler. Sanık avukatlarından Zülfü Dünder, "Eyüp Karageçi, Osman Öcalan, Osman Özbey gibi adı geçen kişilerin olayla bağlantıları olma ihtimali bulunduğu için davaya dahil edilmelerini" istedi. Duruşmada, Mustafa Kemal Ok, tahliye edildi.

KONGRA-GEL'de 'derin' cinayetler-Mehmet Faraç (Cumhuriyet/19 Temmuz 2005)

Cumhuriyet 2 Eylül 2004'te yayımladığı haberde PKK liderinin muhaliflere yönelik sert tavrını duyurmuştu.

Kürt hareketinin tüm legal örgütlenmeleri içinde yer alan, Hikmet Fidan'ın hedef şaşırtma amacıyla Hizbullah'ın en etkin olduğu Bağlar semtinde, Hizbullah yöntemiyle öldürülmesi, dikkatleri, örgüt içinde 100'den fazla infaz gerçekleştirdiği iddia edilen ve "derin PKK" olarak nitelendirilen "özel kuvvetler"e çekiyor. Eylemin Musa Anter cinayetine benzerliği ise şaşırtıyor.

Osman Öcalan'ın yapılandığı PWD'nin Türkiye koordinatörü olduğu ileri sürülen Fidan, Güneydoğu'da Kürt örgütlenmeleri içinde şiddete karşı biri olarak tanınıyor. Ancak bugün PKK'ye mal edilen cinayetlerin tek kurbanı o sayılmıyor. Örgütün Avrupa'da en tanınan isimlerinden biri olan Engin Sincer ile Halit Sofi, Hayrettin Aydın (örgütün kasası), kardeşi Nurettin Aydın, Mahmut Arda, Sema Yıldız, Aydın Şahin, Sevim Adıbelli, Sedat Bayraktar, Levent Buker, Mustafa Yaygır, Doktor Rodi Demirkapı, Mustafa Günaydın, Murat Bayun, Faruk Bozkurt, Berzan Dürre, Nazime Adtürk, Yücel Zeydan, Mehmet Emin Unay, Rahman Şen, Mamosta Osman (Osman Hoca), Helat Soran, Erdal İlaslan, Salih Tatoğlu, Fatoş Sağlamgöz, Muhammed Aslan, Cemal Polat, Murat Yücel, sevgilisi Filiz Yerlikaya ve Hüseyin Morsümbül'ün de örgüt içi infazın kurbanı oldukları öne sürülüyor.

Abdullah Öcalan'ın "Suriye ajanı olabilir" diye suçladığı, "Kemale Sor" olarak bilinen PWD'li Salah Nuri ve Sipan Rohilat cinayetlerinde de adres olarak PKK gösteriliyor.

Derlenen bilgilere göre, Fidan öldürülmeden önce birkaç kez Kuzey Irak'a gidip geliyor. Güneydoğu'da ise PWD'li olduğu belirtilen Veysi adlı biriyle görüşüyor. Ancak bu kişi PKK'liler tarafından dövülerek ajanlığa zorlanıyor. Fidan bu kişi tarafından Kızıltepe'den Diyarbakır'a getirilip otele yerleştiriliyor ve üçüncü bir kişiyle birlikte yemek yiyor. Fidan bir gün sonra Veysi ile telefonla konuşmasının ardından otele gelen iki kişi tarafından Bağlar'a götürülüyor.

Öcalan'ın Kemalizmi referans göstererek yaptığı açıklamalar PKK içinde şaşkınlık yaratırken örgüte ve silahlı mücadeleye karşı çıkanların tepkilerine yol açıyor. Bu tepkiler örgütte PWD gibi bölünmeler yaratıyor. PKK içindeki şahin kanat ise silahlı mücadeleyi örgütün siyasallaşma amacı için bir dayatma olarak benimsiyor, Öcalan konseptinin dışlanmasına ciddi tepki gösteriyor.

Bu tepki bazen örgüt içinde "özel kuvvetler" olarak adlandırılan ve kent merkezlerinde de uçları bulunan tetikçilerin saldırılarıyla dışa vuruyor.

Fidan'ın öldürüldüğü yerin bir dönem Hizbullah'ın kurtarılmış bölgesi Bağlar semti olması dikkat çekiyor. Cinayetin yöntemi de Hizbullah'a benziyor. Tetikçiler, Fidan'ı arkadan kafasına susturuculu tabancayla tek kurşun sıkarak öldürüyor. Fidan'ın öldürülmesine en sert tepkiyi gösteren PWD'nin yöneticilerinden Kani Yılmaz, KONGRA GEL'in 3. kongresinde kapsamlı bir tasfiye sürecinin kararlaştırıldığını, bunu Murat Karayılan, Duran Kalkan ve Cemil Bayık'ın hızla uygulamaya koyduğunu öne sürüyor. Yılmaz, "3. kongredeki bütün değerlendirmeler, örgütü cinayet işlemeye motive etmek ve ona göre düzenleme-görevlendirme yapmaktan ibarettir" diyor. Yılmaz'ın bundan sonraki sözleri ise kafa karıştırıyor: "Tetiği çekenler farkında olsun olmasın, geçmişte Hizbullah'ın oynadığı role bu halkın evlatlarını ve olanaklarını sürmektedirler. O dönemde Allah için tetik çekenler yurtseverleri katletmekteydi. Şimdi de büyük bir ihtimalle tetiği çeken özel kuvvetlerden veya yerel kadrolardan seçilen gençler, inandırılarak ellerini asla yıkamayacakları bir kana bulaştırıyorlar."

Fidan cinayetindeki strateji Musa Anter cinayetiyle de benzerlik taşıyor. PKK itirafçısı Abdulkadir Aygan'a göre Anter, önceden tanıdığı ve PKK'ye dönmek için kendisiyle konuşmak istediği belirtilen Cemil Işık'la görüşmeye giderken Seyrantepe'de öldürülüyor. Fidan ailesine göre ise babaları hiç istemediği halde Diyarbakır'a çağrılarak vuruluyor.

PKK, 20 yıldır eylemleriyle, son iki yıldır ise örgüt içi infazlarıyla tartışılıyor. Örgüte atfedilen derin kavramlar ise yandaşlar ve muhalifler arasında kaos yaratıyor. HADEP hareketinin eski kurmayları, "Kürt hareketini tekelinde tutmak isteyenlerin, muhaliflere

yaşam hakkı tanımadığını” söyleyerek tetikçilerin adresini veriyor. “Cinayetler sürer mi” sorusuna ise “Bu ölümden başkaları da çok ders çıkarır” yanıtını vermekle yetinmiyorlar.

İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, Niğde milletvekili Orhan Eraslan'ın 4959 Sayılı Toplum Kazandırma Yasası'ndan yararlananlara ilişkin yazılı soru önergesini 30 Mart günü yanıtladı. Abdülkadir Aksu yanıtında yasa ile ilgili şu bilgileri verdi:

“6 Ağustos 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4959 sayılı Toplum Kazandırma Kanunu'ndan bugüne kadar toplam 4.340 örgüt mensubu yararlanma talebinde bulunmuştur. Ceza ve tutuklevlerinden 2.980 örgüt mensubu vermiş oldukları dilekçeler ile Kanun'dan yararlanma talebinde bulunmuştur. Cezaevinde olmayan 1.360 şahıs kendiliğinden gelerek veya güvenlik kuvvetlerine teslim olarak başvuruda bulunmuştur. Kanundan yararlanmak amacıyla ceza ve tutuklevlerinden başvuranların örgütsel olarak dağılımı; bölücü 1.529, dini motifli örgütler 1.095, aşırı sol örgütler 356 şeklindedir. Kendiliğinden başvuranların örgütsel olarak dağılımı; bölücü 406, dini motifli örgütler 880, aşırı sol örgütler 74 şeklinde gerçekleşmiştir.”

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, 9 Aralık 2004 tarihinde International Herald Tribune ve Le Monde gazetelerine verilen “Kürtler Ne İstiyor?” başlıklı ilanla ilgili olarak başlattığı soruşturmayı Şubat ayında tamamladı. Savcılık, 203 kişi imzası ile yayınlanan ilanın “düşünceyi ifade özgürlüğü” kapsamında olduğu gerekçesiyle takipsizlik kararı verdi.

Bu arada ilana destek veren Hak-Par Genel Başkan Yardımcısı İbrahim Güçlü hakkında ayrıca açılan soruşturmada da Şubat ayında aynı gerekçeyle takipsizlik kararı verildi.

PKK eski yöneticilerinden Şemdin Sakık'ın “Toplum Kazandırma Yasası” olarak bilinen “Pişmanlık Yasası”ndan yararlanmak için yaptığı başvuru, Şubat ayında İçişleri Bakanlığı tarafından reddedildi. İçişleri Bakanlığı'ndan Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilen yazıda “Sakık'ın örgütün çökertilmesine yönelik bilgi verdiği ancak merkez komite üyesi olarak emir ve talimatları ile yüzlerce insanın ölümünden sorumlu olduğu” görüşü savunuldu.

Şemdin Sakık'ın “Toplum Kazandırma Yasası”ndan yararlanmak üzere yaptığı başvuru ile ilgili davaya 25 Mayıs günü Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Sakık'ın avukat bulamadığı gerekçesiyle savunma için ek süre istediği duruşmada Mahkeme, Sakık'a avukat tayin edilmesi için Diyarbakır Barosu'na yazı yazılmasını, savunması için ek süre verilmesini kararlaştırdı. Diyarbakır DGM'de yargılanan PKK'nin eski üst düzey yöneticilerinden Şemdin Sakık ve kardeşi Arif Sakık, 20 Mayıs 1999 tarihinde, ölüm cezasına mahkum edilmişlerdi. Ancak karar, ölüm cezasının kaldırılmasına ilişkin yasal düzenlemelerin ardından ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezasına çevrilmişti.

Abdullah Öcalan'ın “barış çağrısı” üzerine 1999 yılında Türkiye'ye geldikten sonra “yasadışı örgüt üyeliği” gerekçesiyle hapis cezasına mahkum edilen “Barış ve Demokratik Çözüm Grubu” üyeleri Sohbet Şen, İmam Canpolat ve Ali Şükran Aktaş, 22 Şubat günü CHP milletvekilleri ile görüşmek için gittikleri TBMM'de gözaltına alındılar. Sohbet Şen, İmam Canpolat ve Ali Şükran Aktaş, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 23 Şubat günü tutuklandı. Sohbet Şen, İmam Canpolat ve Ali Şükran Aktaş hakkında Nisan ayında “yasadışı örgüt üyeliği” iddiasıyla dava açıldı.

Dava, 11 Mayıs günü Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı. 22 Haziran günü yapılan duruşmada, Avukat Hamit Geylani, delil olarak gösterilen görüşme notlarının, yurtdışında yayınlanan bir gazeteden haber kupürlerinin ve milletvekillerine yazılan mektubun suç oluşturmadığını söyledi. Cumhuriyet Savcısı ise esas hakkındaki görüşünde, sanıkların yeni TCY'nin “yasadışı örgüt üyeliği” suçuna ilişkin 314. maddesi uyarınca cezalandırılmalarını istedi.

Hollanda'da tutuklu bulunan PKK/Kongra-Gel üyesi Nuriye Kesbir, Ocak ayı içinde Lahey Temyiz Mahkemesi'nin, Türkiye'ye iade edilmemesi yönünde daha önce alınan mahkeme kararını onaylamasının ardından serbest bırakıldı.

22 Ocak günü Almanya'nın Nürnberg kentinde gözaltına alındıktan sonra Türkiye'nin iade talebi üzerine tutuklanan Kong-Gel Genel Başkan Yardımcısı Remzi Kartal, 28 Şubat günü serbest bırakıldı.

7 Eylül 2003 yılında tarihinde Kandil dağında kuşkuyla bir biçimde ölen KADEK yöneticisi Engin Sincer'in otopsisine katılmak isterken tartaklanarak gözaltına alınan avukat Muharrem Şahin hakkında açılan dava, Ağustos ayında sonuçlandı. Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesi, “polise mukavemet” ve “izinsiz gösteri düzenlediği” iddiasıyla yargılanan Şahin hakkında beraat kararı verdi.

Bitlis Cumhuriyet Savcılığı, DEHAP Bitlis il örgütü tarafından bastırılan 2005 takviminde Kürtçe gün isimlerine yer verildiği gerekçesiyle DEHAP İl Başkanı Mehmet Can Demir hakkında soruşturma başlattı.

İller Bankası Mensupları Sosyal yardımlaşma ve Emeklilik Vakfı tarafından bastırılan 2005 ajandalarında Türkiye sınırları içinde Kürdistan ve Ermenistan topraklarına da yer verildiği gerekçesiyle soruşturma başlatıldı. Şubat ayı sonlarında da Vakıf Başkanı Ali Özten ve Firuze Reklam Ajansı görevlisi Yeşim Ilgın hakkında TCY'nin 312/2. maddesi uyarınca dava açıldı.

Çevre ve Orman Bakanlığı, 4 Mart günü “Türkiye'nin üniter yapısını bozucu, kasıtlı adlandırma yapıldığı” gerekçesiyle içinde Kürdistan ve Ermenistan kelimeleri geçen hayvanların adlarını değiştirdi. Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, adı “Vulpes Vulpes

Kurdistanica” olan kızıl tilkinin adının “Vulpes Vulpes”, adı “Ovis Armeniana” olan Anadolu yaban koyununun adının “Ovis Orien Anatolicus”, adı “Capreolus Capreolus Armenius” olan karaca türünün adının “Capreolus Caprelus Capreolus” olarak değiştirildiği bildirildi. Açıklamada, “Uzun yıllar boyunca Türkiye flora ve faunası üzerinde araştırma yapan yabancı bilim adamları, ülkemizden topladıkları ve tanımladıkları çeşitli bitki ve hayvan türlerine ne yazık ki önyargılı zihniyetle isim vermişlerdir” denildi.

Çevre ve Orman Bakanı Osman Pepe, daha sonra gazetecilere yaptığı açıklamada da “ülkesini seven herkesin, başlangıçta çok masumane görünen bu tür bilimsellik kılıflarına karşı hassas olmaya” çağırarak, “Türkiye’nin büyüklüğünü içine sindiremeyenler var. Tilki bizim tilkimiz, koyun bizim koyunumuz. Kimsenin keşfettiği yok” dedi. Pepe, bakanlık uzmanlarının çalışmalarını sürdürdüğünü, değişecek isimleri belirlediklerini de kaydetti.

Sıra Tilkilere Geldi-Oral Çalışlar (Sıfır Noktası-Cumhuriyet/7 Mart2005)

“Vulpes Vulpes Kurdistanica” diyordu bürokrat, Orman Bakanı’na bakarak. Bakan, sıkıntı ile kafasını kaşdı. Bu “Kurdistanica” sözcüğüne bir çözüm bulmalıydı. Aslında, bu konuda zengin tarihsel deneyimlere sahip olduğumuzu biliyordu. Kaynakları karıştırmaya başladı. Binlerce yıllık tarihi bir isim olan Patara’yı Ovagelmış diye değiştirenler bir önceki hükümettekilerdi.

Yine birkaç yıl önce Kangal köpeğinin, bir Kürt sitesinde, Kürtlere ait olduğu yazıldığına da gereken tepki hemen örgütlenivermişti. Ben mesela kendi kentimde yaşanmış birçok örneğe tanık olmuştum. Namrun Yaylası, Tarsusluların yüzlerce yıllık, yazlık sayfiye yeriydi. Çok sayıda devlet kurulmuş, yıkılmış kimsenin aklına Namrun’un ismini değiştirmek gelmemişti. Son Türk devletinin, siyasi önderleri birçok köyün, kasabanın isimlerini değiştirdikleri gibi Namrun’u da Çamlıyayla yapıverdiler.

Orman ve de Çevre Bakanı, bu geçmiş tecrübeleri biliyordu. Kim bilir onun doğup büyüdüğü kentlerin, kasabaların, köylerin isimleri de ne çabuk değiştirilmişti. Bakan, “Kurdistanica” sözcüğüne sıkıntı içinde bir çözüm ararken bürokrat, bir acı gerçeği daha ekledi, “Efendim ayrıca Ovis Armeniana ve de Capreolus Capreolus Armenius” gibi koyunlarımıza, karacalarımıza isimler koyulmuş. Bunlara bir çare bulmalıyız.”

Orman ve Çevre Bakanı, yeniden derin düşüncelere daldı. Bu isimlendirmenin de arkasında “milli birlik ve bütünlüğümüzü, üniter devlet” yapımızı yıkmak isteyenler vardı. Tabii kolay olsa RTÜK Başkanı’nı devreye sokar ve bu konularda bir yayın yasağı uygulamasına geçebilirdi. Fakat, bilgiler yabancı literatüre geçmişti. Önce bir bildiri yayımlanmasına karar verildi ve ezcümle şöyle denildi:

“Uzun yıllar Türkiye flora ve faunası üzerinde araştırma yapan yabancı bilim adamları, topladıkları ve tanımladıkları çeşitli bitki ve hayvan türlerine ne yazık ki önyargılı zihniyetle isim vermişlerdir... Son zamanlarda basında da sıkça söz edilen ülkemizin üniter yapısını bozucu nitelikte kasıtlı olarak adlandırma yapıldığı görülen bu şekildeki isimlerin...”

Bakan rahatladı, isimleri değiştirerek bu bölücü, üniter yapımızı bozmayı amaçlayan girişimleri alt edebilirdi. Bürokratlar, kağıtları kalemleri getirdiler. “Kurdistanica” “Armeniana” ve “Armenius” isimleri tilkilerin, kuzuların, karacaların isimlerinden çıkarılıverdi.

Milli Parklar Genel Müdürümüz Prof. Dr. Mustafa Yalınkılıç, bu bölücü çabaları gün ışığına çıkaran açıklamasıyla sorunu bilimsel olarak şöyle özetledi: “Türkiye üzerine çeşitli oyunlar oynanıyor. Değişik tür insanlar elini kolunu sallaya sallaya cirit atıyor. Bu isimleri, burada Kürt vardı, Ermeni vardı yargısı uyandırmak için özellikle kullanıyorlar. Biz de bu açıklamayı yaparak bunun önüne geçmeye çalıştık.”

Yukarıda sözünü ettiğim olaylar ve kişiler gerçektir. Bunlar Avrupa Birliği’ne aday Türkiye’de 2005 yılının Mart ayında geçmiştir.

Dağlar, nehirler, kentler, Kangal köpekleri, köylerden sonra, bölücülükle mücadele şimdi koyunlar, karacalar, tilkiler alanında veriliyor. Bu Batılılar rahat durmazlar. Kertenkeleleri ve fareleri de ihmal etmeyelim.

Kürtlere Yönelik Saldırıları

2 Ağustos gecesi Bursa’nın Nilüfer ilçesine bağlı Görüklü beldesinde inşaatlarda çalışan Kürt işçilerle aynı bölgede oturan Bulgaristan’dan göçen kişiler arasında kavga çıktı. Çıkan olaylarda Hakkı Pala, Abdurrahman Erdem, Mehmet Kapçak ve Barış Dursun

adlı işçilerin Bulgaristan göçmenleri tarafından dövüldüğü, çok sayıda aracın da zarar gördüğü bildirildi. Kavganın ardından Bursa-Balıkesir yolunu trafiğe kapatan yaklaşık bin kişilik bir grup, Kürtler aleyhine sloganlar attı. Daha sonra gerginliğe neden oldukları gerekçesiyle dokuz Kürt işçisi olmak üzere 13 kişi gözaltına alındı.

Etnik Kutuplaşma-Murat Çelikkın (Radikal/4 Ağustos 2005)

Bursa’da Görüklü Beldesi Toplu Konut İnşaatı’nda çalışan işçiler, içkiyi kaçırıp akşam kafeteryada kızlara sarkıntılık etmiş. Tartaklamalar olmuş. Çevredeki otomobillerde de hasara yol açtıkları iddia ediliyor. Bunun üzerine 300 kişi kadar bir grup Türk bayraklarıyla toplanmış slogan atarak yürümüşler. Slogan, ‘PKK Görüklü’de barınamaz’. Anlaşılan inşaat işçileri Kürt. Bayraklı yürüyüşünü provoke edenlerin kimler olduğunu söylemeye gerek yok.

Adana’da da ‘2 Ağustos Gül Bayramı’ nedeniyle Seyhan Nehri’ne gül ve karanfil atan Kürt kadınlar daha sonra tutuklu kadınlara kartpostal atmak için Adana Merkez Postanesi’ne yönelince saldırıya uğramış. Elleri bayrak bulunan bir grup kadınlara küfür etmeye başlamış. 2 Ağustos anladığım kadarıyla 1999 yılında tek taraflı ilan edilen ateşkesin yıldönümü. Şimdi ‘gül bayramı’ olarak kutlanıyormuş.

Türkiye’de çatışma ortamında dahi bir Türk-Kürt kutuplaşması yaşanmadı. Anlaşılan bugün birileri halk arasında da etnik kutuplaşma yaratma programını yürütüyor. En tehlikeli gelişme bu!

.../

3 Ağustos günü Şırnak'ın Uludere ilçesi yakınlarında ölen Kemal Etiler adlı astsubayın 4 Ağustos günü yapılan cenaze töreninden sonra da DEHAP binası ve Kürt kökenli seyyar satıcılar sağcılarının saldırısına uğradı.

5 Ağustos gecesi Bursa'nın Fevzi Dere mahallesinde oturan DEHAP üyesi Ubeydullah Sayılğan'ın evine silahlı saldırı düzenlendi. Sayılğan, "Saat 21.00 sıralarında evin önünde yaklaşık 50 kişilik bir grup toplandı. Grup bizi korkutmak için beş el ateş etti. Polise bildirdik, ancak olay gece 02.00'ye kadar sürdüğü halde polis gelmedi. Polis grup dağıldıktan sonra geldi" dedi.

Bu arada CNN Türk televizyonunda 8 Ağustos günü yayınlanan bir haberde, İçişleri Bakanlığı tarafından "Provokatif ve Toplumsal Olayların Önlenmesi" başlıklı bir genelge yayımlandığı belirtildi. Mersin'de bayrak yakma girişimi ve Trabzon'da yaşanan olaylara (Bkz. **Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü**) atıfta bulunulan genelgede, "son zamanlarda ülkemizde toplumsal duyarlılığı istismar etmek suretiyle gerginlik ve kaos ortamı oluşturmaya yönelik çabalar gözlenmektedir. Bu çerçevede, profesyonel şekilde başlatılıp, hayatın doğal akışından çıkmış masumane olaylar olarak gösterilmeye çalışılan birtakım provokatif eylemlerle vatandaşlarımız arasında ayrımcılık tohumları ekilmeye çalışılmaktadır" ifadelerine yer verildi.

Genelgede, provokasyonların nasıl önlenebileceği konusundaki önlemler de şöyle sıralandı:

"Kolluk güçleri bilgilendirilecek. Hizmet içi eğitimler verilecek

Zafiyet ve koordinasyon eksikliğini önlemek için amir bir yardımcısını görevlendirecek

Gelişmeler yardımcıya anında bildirilecek

İstihbarat ve önleyici toplum destekli güvenlik hizmetine önem verilecek

Müdahalede kolluk birimleri ile adli makamlar arasında işbirliği en üst düzeyde olacak

Sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkiler geliştirilecek

Basınla ilişkiler geliştirilecek

Kamuoyu soğukkanlı olmaya davet edilecek. Kamuoyunun tahriklere gelmemesi sağlanacak

Toplumda gerginlik ve tansiyonu yükseltici, kutuplaşmayı artırıcı tavır ve davranışlardan kaçınılacak"

Maraş'ın Elbistan ilçesinde DEHAP İlçe Örgütü binasına 19 Ağustos günü baskın düzenledi. Baskında, DEHAP İlçe Başkanı Hüseyin Kısa, Ali Polat ile soyadları öğrenilemeyen Faruk ve Oğuz adlı kişiler gözaltına alındı. DEHAP'lılar beş saat kadar sonra serbest bırakıldı.

DEHAP İl Başkanı Metin Gönülşen, polislerin baskın sırasında çevredeki esnafa "Bunlar Elbistan'a bomba koyuyor, bunlar terörist" diyerek provokasyon yaratmaya çalıştığını, bunun üzerine yaklaşık 20 kişilik bir grubun ilçe binasının çevresinde toplandığını ve partililere hakaret ettiğini anlattı.

21 Ağustos günü İzmir'in Seferihisar ilçesine bağlı Ürkmez beldesinde çıkan bir tartışmanın ardından gözaltına alınan Naim Doğan Balgün, Veysel Ferit Balgün, İbrahim Bedük, Halil Bedük ve Uğur Tanık'ın "PKK'li oldukları" iddiasıyla linç edilmek istendiği bildirildi. Daha sonra tutuklanan bu kişilerin gözaltında da işkence gördükleri öne sürüldü. Cezaevinde İHD İzmir Şubesi avukatları ile görüşen Naim Doğan Balgün, önce resmi kıyafetli bir uzman çavuşla trafik nedeniyle aralarında tartışma çıktığını belirterek, şunları söyledi:

"Uzman çavuşa 'Ailem de arabada, yaş pasta alıp çıkacağım, durmayacağım' dedim. Uzman çavuş 'Arabayı çek dediysem çekeceksin ulan' dedi. Ben de 'Doğru konuş, ne biçim konuşuyorsun, ailem arabada oturuyor' dedim. Ben Doğu şivesi ile konuştuğum için, 'Sen nerelisin' dedi. Ben 'Diyarbakır'ım' dedim. Bunun üzerine 'Ben de Elazığlıyım ülkücüyüm. Siz Kürt'sünüz, PKK'lısınız' diye bağırınca etraflardaki kalabalıklaştı. 'Ben çok Diyarbakırlı s...' dedi ve elindeki kalemimi bıçak gibi karnıma doğru vurdu. Birden ben bir şey yapmadan çevredeki kalabalık üzerimize gelmeye başladı. Jandarma gelip bizi arabasına bindirdi. Başka bir uzman çavuş silahın dipçiği ile bana vurdu ve aracın kapılarını açarak, insanların bizi dövmesini sağladılar."

Eyüp Balgün de jandarma aracında coplu saldırıya maruz kaldıklarını, götürüldükleri karakola gelen aynı askerin kendilerine küfrettiğini belirterek, "Uğur'u, beni ve Halil'i yüzü koyun yatırdılar. Biz yatarken asteğmen askerlere, 'O doktoru arayın, doğru rapor versin' diyordu. Sonra bizi hastaneye götürdüler. Rütbeli askerler doktor ile konuşuyordu. Rapora ne yazdığını bilmiyorum" dedi.

Bu arada olayların ardından Seferihisar Kaymakamı Mehmet Gödekmerdan Anadolu Ajansı'na olaylarla ilgili olarak yaptığı açıklamada, "Vatandaş, devlete ve askere karşı harekete pabuç bırakmıyor. Zanlıların adliyeden çıkışı sırasında gerginlik yaşandı. Devlet olarak sanıkların güvenliğini sağlamak durumundayız. Vatandaşın Trabzon'da olduğu gibi burada da hassasiyeti var. Olay gerçek mi, değil mi, buna mahkemeler karar verecek. Türkiye'de işler kanun çerçevesinde yürümektedir. Seferihisar'ın adının böylesi bir olayla duyulmasına üzüldük" dedi. İçişleri Bakanlığı'nın, daha sonra Gödekmerdan hakkında açıklamaları nedeniyle soruşturma açtığı bildirildi.

Seferihisar'da yaşanan linç girişimi ile ilgili 29 Ağustos günü bir basın toplantısı düzenleyen İHD İzmir Şube

Başkanı Mustafa Rollas, “linçin olayların başlamasından bitimine kadar örgütlü olan bir grubun ısrarlı, kışkırtmaya dönük yanlış bilgilendirme ve faaliyetleri neticesinde gerçekleştiğini” söyledi.

Kamu görevlilerinin ve kolluk güçlerinin linç girişimine engel olmak yerine saldırganlara zemin hazırladığı ihtimalinin ağırlık kazandığını ifade eden Rollas, şöyle konuştu:

“Bu kimseleri, Jandarma binalarına ve Adliyeye rahatça girmesine göz yummak ve bu kimselerin birkaç kez tekrarlanan saldırı girişimlerine rağmen bu grubu ve linç girişimi sırasında oluşan kalabalığı dağıtmamak şeklindeki kasti veya ihmali davranışlarının etkili olduğunu düşünmekteyiz. Özellikle, Ürkmez Belediye Başkanı'nın olayların başlaması aşamasında tutuklanan kimselere ve yakınlarına bizzat saldırıya katıldığı, olayın başlaması sırasında elinde copla sivil kıyafetle gözaltına alınan kimselere saldıran kimsenin aynı zamanda Ürkmez Jandarma Komutanlığı'nda görevli teğmen olduğu, Seferihisar'da Kaymakam ve Belediye Başkanın linç girişimine fiilen katıldıkları yönlü iddialar araştırma ve

soruşturulması gereken iddialar olmaya devam etmektedir.”

Olayların ardından tutuklananlardan İbrahim Bedük, Halil Bedük ve Uğur Tanık 6 Eylül günü, Veysel Ferit Balgün ve Naim Doğan Balgün ise 14 Eylül günü tahliye edildi.

Düzce'nin Akçakoca ilçesine bağlı Karatavuk köyünde, 5 Eylül günü köylülerle fındık toplamak için köye gelen işçiler arasında çıkan kavgada bir kişi öldü, bir kişi yaralandı. Köy muhtarı İdris Post, kavganın “Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden gelen fındık işçilerinin PKK lehine slogan atmaları üzerine çıktığını” iddia etti.

Özgür Gündem gazetesinin haberinde ise işçilere köydeki sağ görüşlülerin saldırdığı ileri sürüldü. Kavga sırasında kimliği belirlenemeyen bir köylünün ateş açması üzerine Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesi nüfusuna kayıtlı Abdulrezak Özdemir öldü, Şükran Yiğit adlı kadın da yaralandı.

Türk-Kürt çatışması mı kışkırtılıyor?-Murat Yetkin (Radikal/6 Eylül 2005)

BBP lideri Yazıcıoğlu açıklamasıyla en çok PKK yandaşlarını sevindirdi

Devletin elindeki resmi rakamlara göre, yasadışı PKK'nın topyekün eylemlere başladığı 1984 Ağustos'undan, yaygın silahlı çatışmanın durduğu 2001 Ekim ayına dek 6.44 güvenlik mensubu şehit olmuş. Çatışmalarda, büyük kısmı köy baskınları olmak üzere 6.112 silahsız kişi öldürülmüş. Çatışmalarda öldürülen PKK militanı sayısı ise 21. 374. Toplam 33.530 kişi.

Yalnızca güvenlik güçlerindeki kayıp, İstiklal Savaşı şehit sayısını, 5.600 tahmini yapıyor, geçiyor. Türkiye'nin her köşesine her gün giden tabutlara karşın, yasadışı PKK'nın 1980'lerden bugünlere kadar başaramamış olduğu bir şey vardı. O da, Kürt kökenli Türk vatandaşlarıyla olmayanlar arasında bir çatışmanın çıkmamış olması. Dağlarda ve şehirlerde süren kanlı mücadelenin, ülkeyi derinden sarsacak bir etnik çatışmaya dönüşmemiş olması.

Bu durumun en önemli nedenlerinden birisi, PKK'nın bütün iddiasına karşın, Kürtlerin tek ve meşru temsilcisi olarak kendisini kabul ettirememiş olmasıydı. O kadar önemliydi ki bu, Türkiye'nin PKK'ya karşı uluslararası hukuk mücadelesinde de önemli bir unsur olmuştu. Dışişleri, PKK'nın 20 bini aşkın silahlı güce ulaşmasıyla övündüğü bir sırada, tamamı Kürt kökenli vatandaşlardan oluşan korucuların sayısının 70 bini geçmiş olmasını bir veri olarak kullanmıştı.

Ancak kanlı olayların etnik bir çatışmaya dönüşmemiş olmasında en büyük pay, halkındı. Sağduyu, gencecik cenazelerine ağır yakan insanların, onlarla aynı acıyı paylaşan komşularına başka gözle bakmasına neden olmuyordu. Kıyıda köşede kalan birkaç küçük olay da kapatıldı, unutulmaya terk edildi.

Bugün ise farklı bir manzara ile karşı karşıyayız. Türkiye ilk kez bir etnik çatışma ihtimalini konuşuyor.

Pazar günü, ömrü oldukça hapiste kalması amacıyla İmralı'da tutulan yasadışı PKK'nın lideri Abdullah Öcalan serbest kalmadıkça Kürt sorununun çözüm bulmayacağını söyleyenler, yani PKK'lılar ve onların yasal uzantıları DEHAP'lılar, Gemlik'te bir gösteri düzenlemek istedi. Polis bunu engelledi. Engellenenlerin bir kısmı İstanbul ve diğer bazı şehirlerde polisle çatışmaya girdi. (Molotofkokteyli hazırlama, kendiliğinden gelişen bir tepkiye değil, önceden çatışmaya girme hazırlığına işaret eder. Bu doğrultuda zaman, çaba ve örgütleniş gerektirir.) Gemlik'ten dönenler ise bazı şehirlerden geçerken olaylar çıktı. Bunların en ciddi Eskişehir'in Bozüyük ilçesindeydi.

İlçenin, İstiklal Savaşı'nda Yunanistan ordularının işgalinden kurtulmasının yıldönümünü kutlamak üzere sokakta olan kalabalık, Öcalan posterleri ve parmaklarıyla zafer işaretleri ile ana caddeden geçenlerin otobüslerine saldırdı. Yaralılar polis ve jandarma tarafından ilçe dışına taşındı.

Bu durum, dün Ankara'da tepkilere neden oldu. Meclis Başkanı Bülent Arınç'tan CHP Grup Başkanvekili Haluk Koç'a ve çeşitli dernek ve meslek örgütlerine dek kuruluşlar, halkı çatışma ortamına ve kışkırtmalara kapılmamaları, sağduyu ile hareket etmeleri konusunda uyardı.

Uyarı dozunu yükselten ve çatışma ihtimalinin ne kadar gerçek olduğunu gösteren açıklama, Sivas'tan, BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'ndan geldi. “Cami duvarına pisleyenlerin, akibetlerine hazır olması” gerektiğini söyleyen Yazıcıoğlu, “Güvenlik birimleri gereğini yapmazsa, millete ihkak-ı hak doğar” diyordu. Kendisi de 12 Eylül 1980 darbesi öncesinde ülkücü örgütlenmenin başında yer alarak, kendi deyimiyle kibarcası “kendi güvenliğini sağlamış”, tercümesiyle silahlanmış biri olduğu için, Yazıcıoğlu'nun ağzından çıkan bu sözleri ciddiye almakta fayda var. Bu sözlerden en çok mutlu olanın PKK ve yandaşları olduğunu varsaymak için ne nedenlerimiz var.

Hafta sonu İstanbul'da yasadışı Hizbut Tahrir örgütünün düzenlediği Hilafet gösterisi de Türkiye'nin 3 Ekim'de AB ile başlamayı planladığı üyelik müzakereleri öncesi tırmanan gerilim ortamı içinde değerlendiriliyor gerçi. Ancak kitlesel can kaybına ve yıkıma yol açacak tehdit, PKK'dan geliyor. Diğerleri, geniş kitleleri gerçekten kızdırıyor ama ciddiye alınmayacak denli marjinaler.

Gelişmeler Ankara'da alışık olunmadık kadar sessiz değerlendiriliyor. Bu 3 Ekim özeninden kaynaklanıyorsa, mesele yok.

Jandarma yetkililerinin açıklamasına göre, Adana'dan Karatavuk köyüne fındık toplamak için gelen işçiler arasında bulunan 15 kişilik bir grup ile köylüler arasında tartışma çıktı. Tartışmanın kavgaya dönüşmesi üzerine, grup içinde bulunan kimliği henüz belirlenemeyen bir kişi tarafından av tüfeğiyle ateş açıldı. Açılan ateş sonucunda yaralanan fındık işçisi, **Abdulrezak Özdemir** yapılan müdahalelere rağmen öldü, Şükran Yiğit adlı kadın da yaralandı. Karatavuk Köyü Muhtarı İdris Post fındık işçilerinin, "terör örgütü PKK lehine slogan atmaları üzerine köylülerin olaya müdahale ettiğini" iddia etti.

Öcalan için düzenlenen eylemlerde ve diğer olaylarda yaşanan linç girişimleri için (**Bkz. Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü**)

Bu arada DEHAP İstanbul İl Örgütü tarafından Ekim ayında düzenlenmesi planlanan "İrkçılığa ve şovenizme karşı emeğin birliği halkların kardeşliği" başlıklı miting, provoke edilebileceği gerekçesiyle il örgütü tarafından iptal edildi.

Eskişehir Dumlupınar Öğrenci Yurdu'nda kalan Deniz Tekin adlı öğrenci, 31 Aralık 2005 tarihinde "Kürt olduğu için" sağcıların saldırısına uğradığını iddia etti. Anadolu Üniversitesi öğrencisi Deniz Tekin, "Kantinde otururken takım elbiseli kişiler geldi ve yanıma oturdu. Bunlar yurttan sima olarak tanıdığım ülkücülerdi. Masanın kendilerinin olduğunu ve kalkmam gerektiğini söylediler. Ben kalkmayınca biri beni dışarı çağırdı. Dışarı çıktığımda beş altı kişi üzerime çullandı" dedi.

Yüzünde morluklar oluşan Tekin, olayı yurt yönetimine bildirdiğini belirterek, şöyle konuştu:

"Yurt memuru olayı geçiştirmeye çalıştı. Daha sonra bir polis geldi, nereli olduğumu sordu. Diyarbakırlı olduğumu söyleyince başını salladı. Yurt müdürünün ve görevlilerin bu tutumu üzerine karakola gitmekten vazgeçtim. Yurt görevlilerinden tutanak tutmalarını istedim ancak onlar da 'raporum olmadığı' gerekçesiyle tutanak tutmadılar" dedi.

DEP Milletvekillerinin Yargılanması

Eski DEP milletvekilleri Leyla Zana, Hatip Dicle, Orhan Doğan ve Selim Sadak'ın yargılandığı davaya, 25 Şubat günü Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada söz alan Avukat Yusuf Alataş, TCY ve CMUK'da değişiklikler yapıldığını anımsatarak yargılamanın bu yasalara göre yapılmasını istedi.

22 Nisan günü yapılan duruşmada, Mahkeme Başkanı Orhan Karadeniz, sanıkların uzun süredir savunma yapmadıkları gerekçesiyle dosyanın sürüncemede kaldığını öne sürdü. DEP'lilerin avukatı Yusuf Alataş ise iddianamede müvekkillerinin TCY'nin 125. maddesi uyarınca cezalandırılması istendiğini ancak yeniden

yargılamada "suç vasfının" değiştiğine dikkat çekerek, "TCK'nın yasadışı örgüt üyeliği fiilini düzenleyen 168. maddesine göre müvekkillerime yönelik suçlamalar net ortaya konulmalı ve yeniden iddianame düzenlenmeli. Yargılamanın uzamasının nedeni bu" dedi. Mahkeme daha sonra sanık avukatlarının önerdiği sekiz tanık ile kamu tanığı sıfatıyla Susurluk davası sanıklarından eski DYP milletvekili Sedat Edip Bucak ve DEP'lilerin aleyhine tanıklık eden Halit Aslan'ın yeniden dinlenmesi kararlaştırdı.

23 Mayıs günü yapılan duruşmada Sedat Bucak ve Halit Aslan'ın adres tespitleri için yazılan müzekkereye yanıt gelmediği, savunma tanıkları hakkında hiçbir bilgi bulunmadığı gerekçesiyle müzekkere yazılmadığı açıklandı. Mahkeme, ilk yargılamada eski DEP milletvekillerinin mahkûmiyetlerinde esas alınan tanık ifadelerinin yer aldığı bant çözümleri için TRT'den en az beş kişilik heyete bilirkişi incelemesi yaptırılmasını, ayrıca Kürtçe olan bölümler için de Kürtçe bilen beş kişilik isim listesinin istenmesini kararlaştırarak, duruşmayı erteledi.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1 Temmuz günü devam edilen davada, Avukat Yusuf Alataş, mahkemenin bir önceki duruşmada verdiği "milletvekillerine ait olduğu iddia edilen ses kayıtlarının TRT'den istenecek beş kişilik bilirkişi heyeti tarafından incelenmesi" kararına itiraz etti. Avukat Yusuf Alataş, "davanın ilk aşamasında özel kurumlardan istenen üç ayrı bilirkişi heyetinin milletvekillerinin mahkûmiyetinde delil olarak kullanılan ses kayıtlarının kime ait olduğunun kesin olarak saptanamayacağı yönünde" rapor verdiğini hatırlattı ve "TRT'den istenen bilirkişilerin ise seslerin kesin olarak milletvekillerine ait olduğu yönünde yanlı karar verdiğini" söyledi. TRT'nin bir devlet kurumu olduğunu, raporun bağımsız ve tarafsız olmayacağını belirten Avukat Yusuf Alataş, bağımsızlığı ve tarafsızlığı tartışma konusu olmayacak bir bilirkişi heyetinin ses kayıtlarını incelemesi gerektiğini söyledi. Avukat Yusuf Alataş'ın itirazı reddedildi.

12 Ağustos günü yapılan duruşmada, tanık olarak çağrılmasına karşın gelmeyen DYP eski Milletvekili Sedat Bucak'ın 7 Ekim günü yapılacak duruşmaya "zorla" getirilmesine karar verildi.

7 Ekim günü yapılan duruşmada, tanık olarak dinlenen Sedat Bucak, 1994 yılında verdiği ilk ifadeyi tekrarladı. Ses kayıtlarının yeniden deşifre edilmesi için ertelenen dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Davanın Geçmiş

20 Ekim 1991 tarihinde yapılan genel seçimlerde Leyla Zana, Orhan Doğan ve Hatip Dicle Diyarbakır, Selim Sadak ise Şırnak milletvekili olarak TBMM'ye girdiler. Ankara DGM Savcılığı'nın, 1991 yılının Aralık

ayında, Zana, Doğan, Dicle ve Sadak'ın yanısıra 18 DEP milletvekilinin daha dokunulmazlıklarının kaldırılması talebiyle TBMM Başkanlığı'na yaptığı başvuru 1994 yılı Mart ayında sonuçlandı. Meclis Anayasa-Adalet Karma Komisyonu Leyla Zana, Hatip Dicle, Sırrı Sakık, Ahmet Türk, Orhan Doğan, Selim Sadak ve Mahmut Alınak'ın dokunulmazlıklarını kaldırdı. Leyla Zana, Hatip Dicle, Sırrı Sakık, Ahmet Türk, Orhan Doğan ve Mahmut Alınak 17 Mart 1994 tarihinde tutuklandılar.

Ankara DGM Savcılığı 1994 yılı Haziran ayında milletvekilleri hakkında TCY'nin 125. maddesi uyarınca dava açtı. 452 sayfalık iddianamede milletvekillerinin "vatana ihanet ettikleri, Türkiye'yi bölmeye çalıştıkları ve PKK ile bağlantıları olduğu" iddiasıyla ölüm cezasına mahkum edilmesi istendi.

Selim Sadak ve Sedat Yurtdaş, Anayasa Mahkemesi'nin DEP'in kapatılmasına ilişkin gerekçeli kararının 30 Haziran 1994 tarihinde yayınlanmasının ardından 2 Temmuz 1994 tarihinde tutuklandılar.

Sadak ve Yurtdaş hakkında yine ölüm cezası istemiyle açılan dava 9 Kasım 1994 tarihinde yapılan duruşmada diğer milletvekillerinin davası ile birleştirildi.

8 Aralık 1994 tarihinde sonuçlanan davada Ankara DGM Zana, Dicle, Doğan, Sadak ve Türk'ü, TCY'nin "yasadışı örgüt yöneticiliği" suçunu düzenleyen 168/2. maddesi uyarınca 15'er yıl hapis cezasına mahkum etti. Davada, Sedat Yurtdaş'a TCY'nin 169. maddesi uyarınca 7,5 yıl, Sırrı Sakık ve Mahmut Alınak'a ise TMY'nin 8. maddesi uyarınca 3,5'ar yıl hapis ve 60'ar milyon para cezası verildi. Sakık ve Alınak kararlarla birlikte tahliye edildiler.

Dava ile ilgili olarak DEP milletvekillerinin AİHM'e yaptıkları başvuru 17 Temmuz 2001 tarihinde sonuçlandı. AİHM, Hatip Dicle, Leyla Zana, Orhan Doğan ve Selim Sadak'ın "adil yargılanmadıkları" yönünde karar verdi. Eski DEP milletvekillerinin cezası normal koşullarda 2005 yılının Haziran ayında sona eriyordu.

1- OHAL'İN ARDINDAN BÖLGEDE İNSAN HAKLARI

10 Temmuz 1987 tarih ve 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Olağanüstü Hal Bölge Valiliği ve Olağanüstü Hal Uygulaması'nın 30 Kasım 2002 tarihinde kaldırılmasına karşın bölgede insan hakları ihlallerine yönelik uygulamalar, 2005 yılında da sürdü.

Abdülkadir Aygan adlı PKK itirafçısının özellikle OHAL bölgesindeki faili meçhul cinayetler konusundaki 2004 yılında başlayan açıklamaları 2005 yılında da sürdü. Aygan açıklamalarında, OHAL'in yürürlükte olduğu dönemde bölgedeki faili meçhul cinayetler sonucu öldürülen ya da ortadan kaybolanlara ilişkin bilgi verdi. **(Bkz. Yaşam Hakkı ve Kişi Güvenliği)**

Toplu Mezarlar

2004 yılı Kasım ayında Diyarbakır'ın Kulp ilçesine bağlı Alaca köyü Kepre mezarı yakınlarında 11 kişinin gömüldüğü bir toplu mezar bulunmasının ardından PKK'nin eski yöneticilerinden Şemdin Sakık'ın kardeşi Arif Sakık Ocak ayında verdiği ifadede "mezarın PKK'lilere ait olabileceğini" öne sürerek, "11 kişi 'ajan' oldukları iddiasıyla infaz edildi. Yer gösterme yapabilirim. Kemikler ceviz ağacının altındaki yamaçta bulunmuşsa bunlar PKK'lidir" dedi.

İstanbul bağımsız Milletvekili Emin Şirin'in Kulp'taki toplu mezarla ilgili olarak Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a yönelttiği soru önergesi, Mart ayında Başbakan yardımcısı Mehmet Ali Şahin tarafından yanıtlandı. Şahin yanıtında, iddialarla ilgili olarak İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı aracılığıyla Genelkurmay Başkanlığı, Adalet Bakanlığı ve MİT'in açıklamalarını yanıt yazısına ekledi.

Genelkurmay Başkanı adına 2. Başkan Orgeneral İlker Başbuğ tarafından gönderilen yazıda, Kulp'ta 1993

yılında kaybolan 11 köylüyle ilgili iddiaların Kulp Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 1994 yılından itibaren soruşturulduğu, soruşturmanın halen sürdüğünün bilindiği ifade edildi. "Söz konusu iddialarla TSK'nın hedef haline getirildiğinin görüldüğü" savunulan yazıda "Devlete ve güvenlik güçlerine yönelik çoğu iddianın, AİHM kanalı ile tazminat almak ve terör örgütü ve yandaşlarına destek sağlamak için yapıldığı bilinmektedir. İddiaların profesyonelce organize edildiği düşünülmektedir" denildi.

Adalet Bakanlığı yazısında ise olay yerinde ve etrafında yapılan incelemede saldırı ve savunma izine ilişkin herhangi bir bulguya rastlanılmadığı belirtildi. Yazıda, bu olayın PKK tarafından gerçekleştirildiği, ancak örgütün bunu güvenlik güçleri yapmış gibi göstermek istediği öne sürüldü.

Kayıp yakınlarının avukatı Reyhan Yalçındağ ise Genelkurmay Başkanlığı'nın açıklaması üzerine yaptığı değerlendirmede, "Türkiye bu davadan 1 milyon YTL tazminata mahkum oldu. Dolayısıyla ailelerin yeniden AİHM'ye başvurma gibi bir durumu yok. Sadece yakınlarına ait kemiklerin ortaya çıkmasını istiyorlar" dedi.

Şubat ayında da Bingöl'ün Yedisu İlçe Jandarma Karakolu'nun bahçesinde de dört PKK militanının gömülü olduğu iddia edildi. 25 Şubat günü Özgür Politika gazetesinin internet sitesinde yayınlanan bir haberde, 2000 yılında Yedisu ilçesinde askerlik yapan Mustafa Bayram'ın, bir çatışmada sağ yakalanan dört militanın kurşuna dizilip, karakolun bahçesine toplu gömüldüklerini açıkladığı öne sürüldü. Haberde, halen Almanya'da yaşayan Mustafa Bayram'ın şu iddialarına yer verildi:

“Bu çatışmada bir gerilla öldürüldü, dört gerilla ise sağ yakalandı. Sağ yakalanan gerillalar, karakola getirildi. Burada yapılan sorgudan sonra askerlerin gözü önünde karakolun bahçesinde tarandı. Ateş emrini ise Albay Nevzat Kutlu ve yardımcısı Kıdemli Binbaşı Levent Adısönmez verdi. Levent Adısönmez kendisi Bursalı’dır. Ama Nevzat Kutlu’nun nereli olduğunu bilmiyorum. Karakolun doğu tarafının üst köşesinde toplu mezar var. Gerillaların cenazeleri de buraya gömüldü. Bizden eski olan askerler, burada çok sayıda cenazenin olduğunu söylediler. Ama kimse bilmiyor ve giremiyor. Çünkü karakol bahçesidir. Etrafı mayınlarla döşenmiş.”

Mustafa Bayram’ın iddialarının ardından HPG tarafından yapılan açıklamada, 2000 yılında Bingöl’ün Yedisu ilçesi Goma Kotan mezrasında çıkan çatışmada bir militanın öldüğü, dört militanın ise sağ yakalandıktan sonra öldürüldüğü öne sürülerek, ölen militanlardan üçünün isimlerinin Fahrettin Cem, Tahir Sankut ve Hulusi Yıldız olduğu iddia edildi.

Hulusi Yıldız’ın ailesi olayın araştırılması için Mart ayında İHD Muş Şubesi’ne başvurdu. Yıldız’ın kardeşi Erkan Yıldız da yaptığı açıklamada şunları söyledi:

“17 Kasım 2000 tarihinde Varto İlçe Emniyet Müdürlüğü’nde çalışan bir polis, karakolda ağabeyimin bulunduğu yönünde bilgi vererek, bize resim gösterdi. Resimdeki kişi ağabeyim değildi. Ancak biz yine de olayın üzerine gittik. Yedisu Karakolu’na giderek, bilgi istedik. Ancak karakol sınırlarının yasak bölge olduğu, çatışmaların sürdüğü gerekçeleriyle bize zorluk çıkardılar ve içeriye almadılar. Ancak kapıda nöbet bekleyen askerler, içeride iki cesedin bulunduğunu söyledi. Daha sonra yetkililer bizi Karlıova Komutanlığı’na gönderdiler. Oraya da gittik. Bize bazı fotoğraflar gösterdiler. Ancak aralarında Hulusi yoktu. Yeniden Yedisu Karakolu’na gittik. Benzer gerekçeler ileri sürüldü ve yetkililerle görüşemedik. Bu olaydan sonra da ağabeyimin yaşadığına ya da yaşamadığına ilişkin hiçbir bilgi alamadık.”

Yedisu İlçe Jandarma Komanda Karakolu bahçesinin yakınlarında gömülü PKK militanlarından Hulusi Yıldız’ın cesedi Mayıs ayında çıkartıldı. Yıldız’ın yakınlarının Kığı Savcılığı’na yaptıkları başvurunun ardından Yıldız’ın gömülü olduğu yer belirlendi ve Yıldız Muş’un Varto ilçesinde toprağa verildi.

Yıldız’ın yakınlarından Tahsin Yıldız yaptığı açıklamada, “Mezarlık ile karakol arasında yol var. Vatandaş mezarlığa girip çıkabiliyor. Gittiğimizde kuzular ve çocuklar vardı söz konusu yerde. Karakolun çevresi ise tel örgüsü ile çevrilmişti. Bizden önce 14 kişi cenazesini çıkarıp götürmüş. Tüm mezarlar numaralı ve kayıtlı. Mezarlıkta 30 civarında numaralı mezarlık vardı” dedi.

“Bitlis yakınlarında toplu mezarlar bulunduğu” yolundaki haberler üzerine, “kardeşi Sabri Arvas’ın bir çatışmada öldüğünü ve cesedini bulamadıkları” gerekçesiyle Nazime Arvas’ın yaptığı ile ilgili olarak 2005 yılında da önemli bir gelişme yaşanmadı.

Avukat Zeki Yüksel’in dava ile ilgili yaptığı açıklamada, Özgür Gündem gazetesinde 2004 yılı Ağustos ayında yayınlanan haberi ihbar kabul eden Bitlis Cumhuriyet Savcılığı’nın soruşturma açtığını söyledi. Yüksel, Bitlis Cumhuriyet Başsavcılığı’nın cesetlerin teslimi konusunda yetkisizlik kararı vererek, dosyayı Van Cumhuriyet Başsavcılığı’na gönderdiğini söyledi.

“Bölge güvenli olmadığı gerekçesiyle otopsi işlemlerinin yapılmadığı, hazırlık soruşturmasında ifadeleri bulunan Karuka köylülerinin tanıklığına başvurulmadığı ve CMUK’un bütün delillerin toplanması ile ilgili maddelerin ihlal edildiği” iddialarıyla Muş Ağır Ceza Mahkemesi’ne itirazda bulunulduklarını kaydeden Yüksel, “Asıl ilgilendiğimiz boyutu ise cenazelerin ailelere teslim edilmesi ve ailelerin toplumsal vecibelerin yerine getirilmesi için DNA tespiti yapılmasıydı” dedi.

Haftalık Azadiya Welat gazetesinde Eylül ayında yayınlanan yer alan bir haberde, Diyarbakır’ın Kulp ilçesine bağlı Demir ve Kamışlo köyleri arasında bölgede dokuz PKK militanınin gömüldüğü bir toplu mezar bulunduğu ileri sürüldü. Gazeteye açıklama yapan Dilşa İldeniz, 12 militanın 21 Eylül 1998 tarihinde çıkan çatışmada öldüğünü belirterek, olay yerine iki gün sonra gittiklerini anlattı. İldeniz, şunları anlattı:

“Olay yerinde birbirine yakın duran, dokuz gerilla cenazesi bulduk. Tümünün elbiseleri çıkarılmıştı. Başları ezilmişti. Askerlerden duyduğumuz korkudan dolayı ilkin cenazelere dokunamadık. Zaten askerler komşu köylere, ‘Kim bu cenazeleri kaldırırsa, onu öldüreceğiz’ demişlerdi. Daha sonra cenazelerin yabani hayvanlar tarafından tahrip edilmemesi için bir araya getirdik ve üzerine toprak attık. Cesetlerin nerede olduğunu bütün köy biliyor. Gerekirse ben de şahitlik yaparım.”

Üç militanın cesedinin ise askerler tarafından götürüldüğünü belirten İldeniz’in anlatımlarına yer verilen haberde ölen militanlardan üçünün adının Mehmet Şirin İnatçı, Mehmet Bozan, Mehmet Özdemir, üçünün kod adlarının da “Piling” (Diyarbakır-Hazro), “Xwendewan” (Diyarbakır-Bismil) ve “Hawar” (Suriye) olduğu bildirildi.

Van’ın Başkale ilçesine bağlı Akçalı (Sewqan) köyü yakınlarında 1997 yılı Kasım ayında çıkan çatışmada ölen yedi PKK militanınin, daha sonra götürüldükleri Başkale’nin Çavkan mahallesinde askerler ve özel hareket tim görevlileri tarafından panzerlerle ezilip toplu olarak bir çukura gömüldükleri iddia edildi.

Özgür Gündem gazetesinde yeralan haberde, üzerlerindeki toprağın aşınması üzerine köpekler tarafından çıkartılarak parçalanan cesetlerin mahalle sakinleri tarafından gece geç saatlerde gizlice tekrar aynı çukura gömüldüğü anlatıldı. Diyarbakır’ın Kulp ilçesine bağlı Demir ve Kamışlo köyleri arasında bölgede dokuz PKK militanınin gömüldüğü toplu mezar bulunduğu haberleri üzerine, askerlerin mezarı açarak

kemikleri topladığı bildirildi. Özgür Gündem gazetesinin haberinde, adının açıklanmasını istemeyen bir köylünün, “çok sayıda askerin 22 Eylül günü mezarın bulunduğu bölgede keşif yaptığını, 23 Eylül günü de mezarın askerler tarafından açıldığını” söylediği anlatıldı.

27 Kasım günü Mardin’in Savur ilçesinde toplu mezar bulundu. Dereçi köyü yakınlarında toprağın üzerine çıkan kemik parçalarını gören köylülerin Diyarbakır Barosu Faili Meçhul Olayları Araştırma Komisyonu’na haber vermesi üzerine avukatlar ve Savur Cumhuriyet Savcısı, bölgede keşif yaptı. Arazide yağmur ve heyelan nedeniyle açığa çıkmış iki kafatası, kemikler ve gysiler bulunduğu bildirildi. Savcılık, 29 Kasım günü iş makinesiyle olay yerinde kazı yapılmasını ve diğer kemiklerin çıkarılmasını kararlaştırdı.

Daha sonra Mardin’in Savur ilçesi yakınlarında bulunan toplu mezara gömülenlerin PKK militanları olduğu kesinleşti.

29 Kasım günü yapılan incelemede, Adli Tıp Kurumu hekiminin, kemiklerden yola çıkarak mezarda altı kişinin olabileceği, mezarın derin olmaması nedeniyle bazı kemiklerin hayvanlar tarafından götürülmüş olabileceği yönünde bilgi verdiği bildirildi.

Savur Cumhuriyet Savcılığı’na ifade veren dönemin Dereçi Jandarma Karakol Komutanı Astsubay T.K.’nin, 21 Haziran 1995 tarihinde çıkan çatışmada ölen yedi militanın “sıcaklık ve havanın kararmaya başlaması nedeniyle” eski bir kuyuya yan yana dizilerek gömüldüğünü söylediği bildirildi. Halen Çanakkale’de görev yapan T.K.’nin ifadesinde, cesetlerin karakola yakın bir yere getirildiğini, otopsinin tamamlanmasının ardından cesetleri gömmek için Süryanilerin yaşadığı bir köyün muhtarına başvurduklarını ancak, muhtarın bunu kabul etmediğini anlattığı belirtildi.

Dönemin köy korucularından V.Y.’nin de, “Cesetleri gömerken ben de vardım. Hava kararmak üzereydi. Bu nedenle hemen güvenlik nedeniyle büyük bir çukur açıldı. Etraflarına önce taş dizildi. Üzerlerine bir miktar toprak attıktan sonra tekrar açılmaması için toprağın üzerine taş dizdik” dediği öğrenildi.

Militanların adlarının Mehmet Aktay, Şeymus Akboğa, Mehmet Akan, Serhat Özbahçıvan, Hafsat Aslan, Sadık Akçakoca olduğu bildirildi. Çatışmadan iki gün sonra vücudu tamamen yanmış durumda bulunan militanın adının da Hatice Şimşek (Menife Coşkun) olduğu, Coşkun’un nereye gömüldüğünün bilinmediği öğrenildi. T.K., Şimşek hakkında şunları anlattı:

“21 Haziran 1995 tarihinde meydana gelen çatışmaya yakın bir yerde bir ceset olduğunun tarafımıza bildirilmesi üzerine, Cumhuriyet Savcılığı’na haber verdik ve olay yerine intikal ettik. Bir adet yanmış vaziyette, sadece kafatasından ibaret ve bir takım kemik parçaları bulunan ceset bulduk. Çatışmada atılan bombalar neticesinde bölgede yangın çıkmıştı. Ceset üzerinde yaptığımız incelemede çatışma

sırasında çıkan yangın nedeni ile tamamen yanmış olduğunu tespit ettik.”

Ancak, Diyarbakır DGM Savcılığı’nın çatışma nedeniyle açtığı soruşturmada Savur İlçe Jandarma Komutanlığı’nın “Şimşek’in sağ olarak yakalandığı ve 1 Ağustos 1995 günü güvenlik güçlerine yer gösterme sırasında mayına basarak öldüğü” yolunda bilgi verdiği ileri sürüldü. Militanların sağ mı ölü mü ele geçirildiğinin net olmadığına dikkat çeken Diyarbakır Barosu Cezaevleri Koordinatörü Muharrem Şahin, cesetlerin toplu halde gömülmelerinden güvenlik güçlerinin ve dönemin Savur Cumhuriyet Savcısı’nın haberi olduğunu belirtti. Şahin, “Cenazelerin kireç kuyusuna atılmalarının savcının bilgisi dahilinde olması hukuksuzluğun diz boyu olduğunu göstergesidir. 10 yıl boyunca toplu olarak kireç kuyusunda kalmaları başlı başına bir insanlık suçudur. O insanların ailelerine teslim edilmeleri gerekirdi. Bu mümkün değilse 15 gün morgda bekletilerek, daha sonra da fotoğrafları çekilerek ve numara verilerek kimsesizler mezarlığına ayrı ayrı defnedilmeliydiler. Ancak hiç bir şey yapılmamış ve toplu olarak gömülmüşler. Usulen de, hukuken de suç var ortada” dedi. Şahin, Hatice Şimşek için de şunları söyledi:

“Bize göre burada yargısız infaz var. Yer gösterme olsa dahi neden güvenlik önlemi alınmamıştır. Bunlar hepsi kuşkuludur. Sadece Hatice Şimşek’in mayına basması ve diğer askerlere bir şey olmaması da ilginçtir. Burada böyle bir şeyin yaşanmadığı açıktır. Bu konu hakkında suç duyurusunda bulunacağız. En önemlisi de nerede defnedildiği veya nasıl öldüğü hakkında hiçbir bilgi yok.”

İran askerleri ile PKK militanları arasında 2004 yılı Temmuz ayında çıkan çatışmada ölen Ferhat Şut adlı militanın, askerler tarafından gizlice gömüldüğü ileri sürüldü. İHD İstanbul Şubesi’nde 23 Ağustos günü düzenlenen basın toplantısında konuşan akrabası İlhan Şut, 27 Haziran günü Hakkari Yüksekova Jandarma Komutanlığı’nın Ferhat Şut’un cesedinin Yüksekova’da bulunduğunu kendilerine bildirdiğini, kimliği onaylamalarına karşın Cumhuriyet Savcılığı’nın isteğiyle DNA testi yaptırıldığını bildirdi. İlhan Şut, teste karşın Ferhat Şut’un 20 Ağustos günü Yüksekova’da askerler tarafından gizlice gömüldüğünü söyledi. Bu arada çatışmada ölen diğer militanların adlarının İkrâm Ergül, Abdurrahim Bulut ve Lokman Ergün olduğu öğrenildi.

Hüseyin Aygün’ün Tehdit Edilmesi

Tunceli Barosu eski Başkanı ve “Munzur Haber” gazetesinin sahibi Hüseyin Aygün, 13 Şubat günü İHD Elazığ Şubesi’nde düzenlediği basın toplantısında, Tunceli İl Jandarma Alay Komutanı Namık Dursun’un kendisini tehdit ettiğini açıkladı. 3 Şubat günü bir yakınının işyerine giden Namık Dursun’un kendisini kastederek “O bir vatan haini ve devlet düşmanıdır. Her taşın altından O çıkıyor. Onu fiziken ortadan kaldırmayacağız ama kısa bir zamanda öyle bir itibarsızlaştıracağız ki göreceksiniz” dediğini bildirdi.

Bunun üzerine 7 Şubat günü Namık Dursun'la görüşüğünü anlatan Aygün, Dursun'un "Seni iyi tanıyoruz, her taşın altında sen varsın, bizim kurumumuz yönünden imajın çok olumsuz, senin ailen

çok iyi ama sen niye böylesin, her olayda karşımıza çıkma, tamam mesleğini yapıyorsun ama artık yapma, yeter bırak başkaları yapsın" dediğini aktardı.

'Olağanüstü Hal' kenti-Celal Başlangıç (Radikal/21 Şubat 2005)

25 yıl sonra Tunceli'de olağan hale geçildi, ama muhtarların ve eski baro başkanının başına gelenlere göre durum iyi değil. Yaşananlar, akla 'OHAL geri mi döndü?' sorusunu getiriyor.

Yörenin sözü geçen aşiretlerinden Kureyşanların yaşadığı 'Pule Dewresu' köyündendi. Bir uçurumun başında kurulmuştu köy ve Türkçe anlamı 'Derişler Tepesi'ydi. Bölgedeki her yerleşim birimi gibi Tunceli'ye bağlı köyünün adı da 'Türkçeleşmiş', 'Erdoğdu' olmuştu.

Tunceli'de geçen ilk, orta ve lise yıllarında başarılı bir öğrenciydi. İlk tercihi Ankara Hukuk Fakültesi'ydi. Kazandı. Öğrenci derneğine üye oldu. Özerk-demokratik üniversite mücadelesinde yerini aldı. Siyasal nedenlerle birkaç yıl ara verdiği okulu, 1995'te çıkan bir aflla bitirdi. O yıl tutuklandı. Kısa bir süre sonra serbest kaldı.

'Bunlar Tuncelili, ne yapayım?'

Fakültede kalmak, kamu hukuku bölümünde öğretim üyesi olmak istiyordu. Ama, 'Dersimli kimliği'nin pek çok yerde olduğu gibi burada da engel olduğunu düşünüyordu: "Koca fakültede Alevi asistan bile yoktu. İlk yıl, rutin bir kontrolde kimliklerimize bakıldıktan sonra merkeze bilgi veren polis, 'Amirim bir şey görünmüyor, ama Tuncelililer, ne yapayım?' diye sordu. Anlayacağınız üniversitede bir kürsü hayaldi aslında. Bu hevese son vererek avukatlık yapmaya karar verdim."

"Kendi insanıma hizmet vermeliyim" diyerek 1998'de Tunceli'de bir büro açarak avukatlığa başlar. O dönem Tunceli'de baro kuracak sayıda avukat olmadığından Elazığ Barosu'na kayıtlıdır. Ama avukat Hüseyin Aygün'ün ilk hedefi, Tunceli'de kendi barolarını kurmaktır. Çalışmaları hemen başlatır. Birkaç ay içinde baro kurulur. Aygün de baronun başkanı olur.

Adalet adına mücadele

Anlatılanlara göre dönemin başsavcısı Aygün'ün baro başkanlığına sıcak bakmaz. Avukatların yazihanelerini dolaşır tek tek. O tarihte daha 30'una bile gelmemiştir Aygün. "Yaşlı bir avukat baro başkanlığına daha uygun olur" diyerek seçim sonuçlarını etkilemeye çalışır, ama sonuç değişmez. Bölgede insan hakları ihlalleri had safhadadır. Baro çok şey kazandırır kente. Boşaltılmış köyler, işkence ve kötü muamele yakınmaları, patlayan bomba ve mayınlarla ilgili etkin çalışmalar yapılır.

Aygün ikinci kez baro başkanlığına seçilir. Gözaltında kayıplar, 'nineler çetesi', zorunlu göç gibi konularda da avukat olarak dikkatleri üzerine çeker Aygün. Yaşama ve mesleğe bakışını Martin Luther King'in bir sözü en iyi biçimde anlatmaktadır:

"Herhangi bir yerdeki adaletsizlik adaleti her yerde tehdit eder."

İki dönem sonra baro başkanlığından ayrılan ve kentin etkin avukatlarından biri olan Aygün'ün başında 'karabulutlar' dolaşmaya başlar. Aslında bu bir süredir tüm kentin üzerinde dolaşmakta ve yörede yaşayanları tedirgin etmektedir. Sonunda Aygün ortaya çıkar ve "Birkaç aydan beri halk üzerinde baskı ve huzursuzluk kaynağı haline gelen Tunceli İl Jandarma Alay Komutanı, geçen hafta, mesleğime ve kişiliğime yönelik hakaret, tehdit ve şantajla varan birtakım hukuksuz girişimlerde bulunmuştur" diyerek, 'Komutan ne yapmak istiyor' sorusunu gündeme getirir.

Komutan tehdit ediyor

Aygün'ün anlatımına göre, alay komutanı 3 Şubat 2005'te bir yakınının çalıştığı işyerine gider. Aygün için 'Devlet düşmanı', 'Her taşın altından o çıkıyor', 'Onu fiziken ortadan kaldırmayacağız ama kısa zamanda öyle bir itibarsızlaştıracağız ki göreceksiniz' gibi ifadeler kullanır. Bunun üzerine Aygün, alay komutanını arayarak randevu talebinde bulunur. Komutan, Hüseyin Aygün'ü 7 Şubat günü saat 12.00'de makamında kabul eder. Konuşması, yakınının aktardığı tondadır:

"Seni iyi tanıyoruz, her taşın altında sen varsın. Bizim kurumumuz yönünden imajın çok olumsuz. Senin ailen çok iyi, ama sen niye böylesin? Her olayda karşımıza çıkma. Tamam, mesleğini yapıyorsun ama artık yapma, yeter, bırak başkaları yapsın."

Aygün de komutana mesleğini sorgulamaya hakkı olmadığını, yaptığı her işin yasal olduğunu, bir suç varsa yetkisini kullanması gerektiğini söyler. 11 Şubat'ta, Aygün'ün bürosuna sivil üç jandarma gelerek, komutanın tekrar görüşmek istediğini iletir. Saat 15.00'te de alay komutanı arar: "Elimizde, hakkında sağlam delillere dayanan bir çalışma var. Bu defa kurtulamazsın, mesleğini kaybedeceksin. Bu belgeleri savcılığa vermekte tereddüt içerisindeyiz, eğer bizi dinlersen seninle anlaşabiliriz."

Aygün, 13 Şubat'ta bir toplantıyla yaşadıklarını anlatır. 15 Şubat'ta da Cumhuriyet Alanı'nda Tunceli Barosu Başkanı Bülent Taş, Aygün'ü destekleyen bir açıklama yapar. Toplantıya Aygün'ün meslektaşlarının yanı sıra yüzlerce kişi katılır. Ellerinde, 'Dersim halkı' imzalı, kocaman 'Baskılar bizi yıldırılmaz' yazılı pankart vardır.

Zaten kentin adı bile sorunludur. Resmen Tunceli'dir. Ancak burada doğan kimse 'Tunceliliyim' demez. 'Dersimliyim' der. Böyle deyince de Türkiye'nin batısındaki pek çok kişi 'Dersim de neresi?' diye sorar.

Aslında bu yaşananlar bardağın taşıdığı noktadır. Yöre insanı, bir süredir yaşanan barış sürecinin yine sertleşmeye, geçmişin kanlı sürecine doğru sürüklenmeye başlamasının tedirginliğini yaşamaktadır. Çünkü yeni alay komutanıyla birlikte gergin bir sürece girmiştir yöre insanı. Görev değişikliğiyle birlikte muhtarlar tehdit edilmiş, bazılarının ellerindeki mühürler zorla alınmıştır. Yöre insanı, söz konusu kişinin görevden alınması ya da hakkında kamu davası açılması için savcılığa dilekçe vermiş, CHP Tunceli Milletvekili Sinan Yerlikaya, komutanın yaptıklarını Meclis'te bir konuşmayla gündeme getirmiştir.

Kentte yaşanan gerginlikler üzerine harekete geçen bazı sivil toplum örgütleri de ocak ayında bölgeye gitmiş ve yedi olay hakkında bir rapor hazırlamıştır. Heyetin inceleme konularını sıralamak bile yaşananlarla ilgili bilgi sahibi olmaya yeterli.

Neler olmuş, neler!

“10 Kasım 2004'te Hozat'ta düzenlenen toplantıda alay komutanı ve kaymakam tarafından muhtarlar hakaret ve tehdit iddiaları; Mazgirt ilçesine bağlı Aslanyurdu Köyü'nde Şirin Yıldırım adlı kadının askerlerin açtığı ateşle yaralanması; Mazgirt ilçesi Kızılıçık ve Balkan köyleri muhtarlarından tehdit ve baskıyla istifa dilekçesi ve muhtarlık mühürlerinin alınması; Çiçekli Köyü Rovayık mezrasında İbrahim Tayam'a ait eve askerlerce roketatarlı saldırı düzenlenmesi; kamu çalışanları ve sendikaları üzerinde valilikçe yapılan baskı ve açığa alma uygulamaları; Tunceli'de yapılan 29 Ekim yürüyüşünde meydana gelen olaylar; Tunceli girişinde engellenen canlı kalkan grubuna yönelik uygulamalar...”

Bu yaşananlar karşısında Aygün haklı olarak, “Alay komutanının Tunceli'de görev yapan tanınmış bir hukukçuyu tehdit, provokasyon ve şantajla 'hizaya getirmeye çalışması' son derece vahim bir durumdur. Eğer insan hakları ve hukuk devleti savaşımında rol alan bir hukukçuya bu tür yöntemler uygulanabiliyorsa, sokaktaki yurttaş ne baskılar yapılabileceği gün gibi ortadadır” demekten kendini alamıyor.

Gerçekten neler oluyor Tunceli'de? Neden olanlara karşın herkes sessiz, sedasız?

Hani bir dönemin meşhur sorusuydu, “Yoksa 12 Eylül öncesine mi dönmek istiyorsunuz?” diye. Şimdi sormanın zamanı gelmedi mi, “Olağan hal sizi rahatsız etti, rantsız bıraktı da onun için 'Olağanüstü Hal'e mi dönmek istiyorsunuz?” diye!

Bu yazı üzerine Tunceli Valisi Mustafa Erkal tarafından Radikal gazetesine gönderilen yazıda, haberdeki iddialar reddedildi. Açıklamada özetle şu iddialara yer verildi:

“Hiçbir kamu görevlisinin yasaları hiçe sayarak görev yapması, bölge insanını bir nevi baskı altında bulundurması ve hak ihlallerinde bulunması gibi lüksü yoktur.

10 Kasım 2004'te, Hozat ilçesinde düzenlenen toplantıdan yaklaşık bir hafta sonra, bir kısım muhtarların tehdit edildiği gerekçesiyle adı bilinen bir şahıs tarafından muhtarların maksatlı bir şekilde yönlendirilmesi sonucu, yalan ve yanlış birtakım bilgilere dayalı olarak hazırlanan tutanak, çeşitli şahıs ve çeşitli sivil toplum örgütlerince medyaya taşınmaya, değişik zeminlerde işlenmeye, bölgede görev yapan kolluk kuvvetleri bir nevi yıpratılmaya çalışılmıştır. Söz konusu muhtarlarca, ne kendileri ne de vekillerince, tehdit edildiklerine dair, gerek valilik makamına, gerekse adli makamlara herhangi bir müracaatları olmamıştır.

Mazgirt ilçesi Aslanyurdu köyünde mukim Şirin Yıldırım adlı vatandaşımızın evi ile bu eve yaklaşık 2 km. mesafede olan bir karakolda görevli askerlerce yapılan gece eğitimi atışı esnasında yanlışlıkla yaralanması olayı ise adı geçen vatandaşımızın yaralandığı yer ile atış yapılan bölge arasındaki mesafenin yaklaşık 2 km. olması, olayda bir kastın bulunmadığının çok açık göstergesidir. Takdir edersiniz ki, gece şartlarında ve yaklaşık 2 km. mesafede bulunan bir hedefin bilinçli olarak vurulabilmesi mümkün değildir.

İlimizde, 2004 yılı içerisinde, gerek mülki makamlarca ve gerekse adli makamlarca hiçbir muhtara, işten el çektilmesi yönünde, adli ve idari işlem yapılmamıştır.

İl merkezine bağlı Çiçekli Köyü Rubayık mezrasında, 2 Kasım 2004 günü, İbrahim Tayam isimli vatandaşımıza ait evinin yaklaşık 20 metre yakınında, bir grup teröristle güvenlik birimleri arasında çatışma çıkmış ve bu çatışmada bir terörist silahı ile birlikte ölü ele geçirilmiştir. Bu çatışmada güvenlik güçlerince insan üstü bir gayret gösterilerek, evde

bulunabilecek şahısların zarar görmemesi için tüm dikkat ve itina gösterilmiştir.

İldeki kamu çalışanları ve sendikalar üzerinde baskı ve açığa alma uygulamaları yapıldığı iddiası tamamen asılsız ve gerçek dışıdır.

Kendilerini Urfa canlı kalkan grubu olarak nitelendiren bir grubun ilimize geleceğinin haber alınması üzerine, valiliğimizce bu grubun ilimize girişi yasaklanmıştır. Grubun, güvenlik güçlerimize saldırması üzerine, Pertek Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatı doğrultusunda gözaltına alınmış ve çıkarıldıkları mahkemece tutuklanmışlardır. Hal böyle iken; gazetenizce bu gruba, bölgemizde sanki kanunsuz bir işlem yapılmış gibi bir görüntü verilmeye çalışılması, ne yazık ki hem üzüntü verici hem de düşündürücüdür.

Eski Tunceli Barosu Başkanı Hüseyin Aygün ile Tunceli İl Jandarma Komutanı J. Kur. Alb. Namık Dursun arasında geçtiği iddia edilen tehdit ve şantaj iddiaları gerçek dışıdır.”

Tunceli Barosu eski Başkanı Hüseyin Aygün ve gazeteci Celal Başlangıç tarafından yapılan açıklamalarda ise mülki amirlerin hak ihlallerini gizlemeye çalıştıkları belirtilerek, bölgenin sorunlarının böyle bir yaklaşımla çözülemeyeceği kaydedildi.

Diğer Olay ve Baskılar

Tunceli'nin Hozat ilçesindeki Sağlık Ocağı'nda görev yapan Dr. Mehmet Arsal Öztürk Hozat Cumhuriyet Savcısı Mehmet Falsa ile tartıştığı için 6 Ocak günü gözaltına alındı. Bir hastayı muayene ederken içeri giren Mehmet Falsa'dan dışarı çıkmasını isteyen Mehmet Arsal Öztürk'ün daha sonra gözaltına alındığı, 8 Ocak günü de “psikolojik rahatsızlığı” olduğu gerekçesiyle Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi'ne sevk edildiği bildirildi.

8-9 Ocak günleri İran sınırında bulunan Van'ın Özalp ilçesine bağlı Aşağı Koçkiran, Yukarı Koçkiran, Yukarı Turgalı, Aşağı Turgalı, Eğribelen ve Oymaklı köylerine giden Özalp İlçe Jandarma Karakol Komutanlığı ve Dorutay Jandarma Karakolu'na bağlı askerlerin köylüleri tehdit ettikleri öne sürüldü. Almanya'da yayınlanan Özgür Politika gazetesinin internet sitesinde 23 Ocak günü yer alan habere göre, köylüleri okulda

toplayan askerlerin köylüleri tehdit ederek, şöyle bir konuşma yaptıkları iddia edildi:

“Bundan sonra İran tarafına gitmeyeceksiniz. Oraya gidip PKK'ya yük taşıyorsunuz. Biz bunları biliyoruz, ama artık buna izin vermeyeceğiz. Yaptığınız mazot işi PKK'ya ekonomik gelir kazandırıyor. PKK'lılar Maxmur köyünde bulunuyorlar. İran köylüleri sizden aldıkları paralarla bunlara yardımcı oluyorlar. Siz o köylülerle ilişkinizi keserseniz, PKK'lılar o bölgeyi 3 ay içinde terk etmek zorunda kalır. PKK'nın bütün kaynaklarını kurutacağız. Eğer dediklerimiz olmazsa bu sınıra büyük bir tabur kuracağız. 33 Kurşun olayı bu bölgede gerçekleşti. 33 Kurşunu unutmayın. Kulp olayını da izliyorsunuz. Bundan böyle ayağınızı denk alın”

Diyarbakır'ın Dicle ilçesine bağlı Döver köyünde Jandarma Karakolu'nun köpekleri tarafından ısırılan Necmettin Aktaş (27), Jandarma Karakol Komutanı Murat Yaşar ve askerler hakkında suç duyurusunda bulundu. 4-5 ay kadar önce Murat Yaşar ile tartıştıklarını ve Yaşar hakkında kendisini tehdit ettiği gerekçesiyle suç duyurusunda bulunduğunu belirten Necmettin Aktaş, 29 Ocak günü askerlerin beslediği köpeğin, kendisinin ve yeğeni Zübeydin Aktaş'ın üzerine salındığını bildirdi.

DEHAP Bulanık (Muş) İlçe Örgütü yöneticileri Ali Topçu, M. Şah Karaçelik, Maşallah Selvi, Selahattin Karabalık, İl Genel Meclis üyeleri Kurban Kaya ve Bahattin Bingöl, 17 Şubat günü gözaltına alındı. Muş'ta düzenlenen bir toplantıya gitmek için yola çıktıktan sonra Yoncalı Jandarma Karakolu'nda durdurulduklarını belirten Ali Topçu, “Aracımızın evrakının eksik olduğu gerekçesiyle ceza kestiler. Biz de itiraz ettik. Sorun evrak iken Genelkurmay'a hakaret ettiğimiz gerekçesiyle gözaltına alındık. Komando Taburu'nda yaklaşık 3 saat kar üzerinde beklettik ve hakarete maruz kaldık. Savcılığa da uygulamaları anlattık” dedi. DEHAP'lılar daha sonra yetkililer hakkında suç duyurusunda bulundular.

Tunceli'nin Mazgirt ilçesindeki Ataçınar köyüne gitmek isteyen Düzali Seyrek ve Kenan Yeşiltepe'nin askerler tarafından engellendiği bildirildi. 14 Ocak günü köylere gitmek üzere Tunceli'den çıkan Seyrek ve Yeşiltepe bölgede operasyon yürüten askerlerin araçlarını durdurarak kendilerini üç saat beklettiklerini, daha sonra da kimliklerine el koyduklarını bildirdiler. Daha sonra da Çukur köyü Kilise mezarı yakınlarında tekrar askerler tarafından durdurulduklarını belirten Seyrek, “Buradaki askerler daha önce kimliklerimizi alan askerler ile görüştüler, yarım saat kadar burada beklettikten sonra bizi bıraktılar” dedi.

Siirt'te yaşayan Hızır Ekinci'nin ücretsiz sağlık hizmetlerinden yararlanmak üzere yaptığı yeşil kart talebinin jandarmalar tarafından reddedildiği bildirildi. Ekinci yaptığı açıklamada, oğlunun “PKK'ya yardım yataklıktan fiş kaydı bulunduğu” gerekçesiyle kendisine 7 Mart günü Aydınlar Jandarma Karakolu'nda görevli Uzman Çavuş Kemal Koç imzası ile bir yazı gönderildiğini söyledi. Yazıda, “Adı geçen Abdi oğlu

1935 doğumlu Hızır Ekinci'nin Komutanlığımıza bağlı Çınarlısu köyü nüfusuna kayıtlı olup halen Siirt'te ikamet ettiği, komutanlığımızca aranan şahıslardan olmamasına rağmen oğlu 1984 doğumlu İlyas Ekinci'nin Yakalandı Kaşeli PKK'ya yardım yataklıktan fiş kaydının bulunduğu...” ifadelerine yer verildi.

İHD Siirt Şube Başkanı Vetha Aydın, Ekinci'nin yeşil kart talebi ile ilgili olarak yaptığı açıklamada, “Şimdiye kadar yeşil kart için başvuruda bulunan çoğu kişi, 'DEHAP üyesiniz' veya 'PKK'ya yardım yataklık ettiniz' gerekçesiyle yeşil kart başvuruları sözlü olarak reddediliyordu. Son olarak da resmi olarak yazılıp verilmesi devletin sağlık politikalarını bir daha ortaya koymuştur. Oğlunun PKK ile ilişkisinden dolayı diğer aile fertlerine Yeşil Kart'ın verilmemesi hukuk dışıdır” dedi.

Sırnak'ın İdil ilçesinde 5 Nisan günü Keçan ve Haruna aşiretlerinden gençler arasında çıkan kavgada **Adil Abay** bıçaklanarak öldürüldü. Olayın ardından Keçan aşireti üyelerinin Haruna aşiretinden Hüseyin Bayram'ın işyerini ve DEHAP'lı Belediye Başkanı Resul Sadak'ın evini daha sonra da belediye binasını taşladıkları, belediye binasına ateş açıldığı bildirildi. Bu arada olayda öldürülen Adil Abay'ın eski belediye başkanlarından Abdurrahman Abay'ın akrabası olduğu öğrenildi.

Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Yaprak (Tuti), Zümrüt (Pırpari) ve Yünlüce (Melez) köylerine 17 Mayıs günü düzenlenen bir baskında daha önce bölgede meydana gelen bir mayın patlaması nedeniyle 53 kişi gözaltına alındı. Lice İlçe Jandarma Komutanlığı'na götürülen köylülerin ertesi gün serbest bırakıldığı öğrenildi. Yaprak köyünde gözaltına alınan bir köylü baskın düzenleyen askerlerin başındaki kurmay albayın kendilerini köy meydanında toplayarak konuşma yaptığını belirterek, şunları anlattı:

“Bize ‘siz mayın koyanları gördüğünüzde bize haber verin. Size karışmayız. Bundan sonra buralarda patlamalar olur’ dedi. Gözaltına alındığımızda ise bir başçavuş bize ‘bir askerin parmağının kanaması durumunda sizi kurşuna dizerim’ tehdidinde bulundu. Biz de başçavuşa yollarda nöbet tutmadığımızı, patlamalardan da bilgimizin olmadığını söyledik. Sorgu sonrasında bir binbaşı bizi akşam saatlerinde serbest bırakmak istedi. Ancak başka bir üst düzey yetkili buna izin vermedi.”

Hakkari'nin Yüksekova ilçesi Esendere beldesine bağlı Altınbaşak köyüne 18 Mayıs günü düzenlenen baskında, “evlerinde Abdullah Öcalan'ın ‘Bir Halkı Savunmak’ adlı kitabının bulunduğu” ileri sürülen Necip Atak ve Rifat Atak gözaltına alındı.

22 Mayıs günü Diyarbakır'ın İskenderpaşa mahallesinde gençlerle polisler arasında, öğrenilemeyen bir nedenle kavga çıktı. Bunun ardından Darı sokakta havaya rasgele ateş açan polislerin, sokakta oynayan çocukları sopalarla dövdükleri ve iki evde izinleri olmadığı halde arama yaptıkları bildirildi. Evi

basılanlardan Derdi Börü, polislerin evdeki eşyaları dağıttığını belirterek, evinin iki ay içinde ikinci kez basıldığını da söyledi. Mercan Güneş ise yaklaşık 15 polisin evdeki eşyaları dağıttıklarını anlattı ve okuma yazma bilmediği için ne yazdığını bilmediği bir kağıdın kendisine imzalatıldığını belirtti. Sokakta işyeri bulunan Kenan Mutlu da şunları söyledi:

“Polisler ellerinde silahlarla havaya ateş ederek sokak arasında yürüyorlardı. Bunu görünce polisler ateş etmemelerini söyledim. Polisleri uyarmam üzerine yanıma gelerek bana silah doğrulttular. Kendilerine sadece balkonlarda aileler ve sokakta çocukların olduğunu bu nedenle ateş etmemelerini istedim. Sonra bana bir sürü hakaret dolu sözler sarf ettiler. 5-6 kez ateş ettiklerini duydum”

Özel tim görevlilerinin Hakkari'nin Yüksekova ilçesi Kışla mahallesinde bazı evleri 22 Mayıs günü arama izni olmamasına karşın basarak, evdekileri tartakladıkları bildirildi. Evine baskın düzenlenen Kıymet Bakır adlı kadın yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Saat 19.00 sıralarında eşim yokken evin etrafı polis ve panzerlerle çevrildi. Kapıyı çaldılar, evi arayacaklarını söylediler. Savcılık iznini sordum. Kapıyı açtığımda üzerime çullanarak silahı, ameliyatlı omzumdayadılar. Bir yandan beni hırpalarken bir yandan da evi aradılar. Daha sonra iki kere daha geldiler.”

Evine baskın düzenlenenlerden Süleyman Kızıtaş, “Geldiklerinde bizi yere yatırarak silah dayadılar. Evi ararlarken eşyalarımızı kırdılar. Ne aradıklarını sorduğumda biri boğazıma sarılarak beni kapının önüne fırlattı” dedi. Celal Kurt da, “Arama sırasında eve geldim. Beni yere yatırarak, bağırıp çağırıp hırpaladılar. Kardeşimi saat 22.00'ye kadar dışarıda tuttular. Çocuğu ellerinden zor kurtardık. Bir şey sormadılar” dedi.

31 Mayıs günü Erzurum'un Tekman ilçesine bağlı Susuz köyüne baskın düzenleyen jandarmalarla köylüler arasında çatışma çıktığı bildirildi. Edinilen bilgiye göre, sabah saatlerinde köye gelen jandarmalar, Metin Demir adlı köylünün evini aradıktan sonra Fidan Demir, Ayşe Demir, Abdulkerim Demir ve Adnan Demir'i gözaltına aldılar. Bu kişilerin gözaltına alınmasına köylülerin karşı çıkması üzerine jandarmaların çevreye rasgele ateş açtığı, köylülerin de jandarmalara taş atarak karşılık verdiği öğrenildi. Olaydan sonra çok sayıda kişinin köyün yakınlarındaki ormana kaçtığı bildirildi. Olayda kaç kişinin yaralandığı hakkında bilgi alınamadı. Mahmut Demir, köyün abluka altına alındığını, yaralıların hastaneye götürülmesine izin verilmediğini bildirdi.

Yalova'da Muş ve Rizeli iki aile arasında çıkan kavgada **Turan Kalaycı** öldü. Edinilen bilgiye göre Muşlu Artan ailesi ile Rizeli Ofluoğlu ailesi arasında para nedeniyle başlayan tartışma şöyle gelişti:

5 Haziran günü Ahmet Artan'ın işyerine giden Mustafa Ofluoğlu, 400 milyon lira alacağına ödenmesini istedi.

Bunun üzerine çıkan kavgaya müdahale eden polisler, Mustafa Ofluoğlu ve Ahmet Artan'ı gözaltına aldı. Serbest bırakıldıktan sonra Mustafa Ofluoğlu, bu kez yakınlarıyla birlikte Ahmet Artan'ın işyerine gitti. İşyeri önünde “Kahrolsun PKK” sloganı atan grupla, Artan ailesi arasında çıkan kavga daha sonra kent merkezinde de sürdü. İki grubu ayıran polisler, Ofluoğlu ailesinin yakınlarından Cem Su'yu gözaltına alarak Yalova Polis Karakolu'na götürdü.

Artan ailesinden yaklaşık 50 kişilik bir grup ise karakolu basarak Cem Su'yu bacağından bıçakladı. Cem Su bıçaklanması ile ilgili olarak, “Gözaltındayken 45-50 kişilik bir grup gelip hakaret etmeye başladı. Polislerin arkasından bir kişi bacağıma bıçak sapladı. Polisler, olayın karakolda yaşandığını söylemememi nasihat ettiler” dedi. Emniyet yetkilileri ise bıçaklama olayının karakolun içinde değil önünde olduğunu iddia ettiler. Su, ifadesinin alınmasının ardından serbest bırakıldı.

Bu sırada Artan ailesi de misilleme olarak Mustafa Ofluoğlu'nun işyerini bastı. İki grup arasındaki kavgada ağır yaralanan Ofluoğlu ailesinden Turan Kalaycı kaldırıldığı hastanede öldü. Kavga nedeniyle toplam 13 kişi gözaltına alındı. Bu kişilerden Y. Artan ve H. Artan, “Turan Kalaycı'yı öldürdükleri” iddiasıyla 7 Haziran günü tutuklandılar. Bu arada kentte Kürtlerin yaşadığı mahallelerin polisler tarafından ablukaya alındığı öğrenildi.

8 Haziran gecesi Hakkari'nin Geçitli köyü yakınlarında yolcu taşıyan bir minibüse kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından ateş açıldı. Olayda, Firuze Özbek (46) adlı kadın yaralandı.

Necdet Yeşil, 7 Haziran günü Hakkari'nin Esendere ile Yüksekova ilçeleri arasındaki yolda “JİTEM elemanları tarafından aracına ateş açıldığı” gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu. Yeşil, suç duyurusu dilekçesinde Dilimli köyü girişinde 30 HA 069 ve 30 YA 391 plakalı araçlarda bulunan sivil giyimli kişiler tarafından durdurulmak istendiğini, durmaması üzerine ateş açıldığını bildirdi. Necdet Yeşil, kendisine ateş açanların JİTEM'de görevli subay ve astsubaylar olduğunu, yüzleştirme yapıldığı taktirde bu kişileri tanıyacağını öne sürdü.

9 Haziran gecesi Bingöl'ün Karlıova ilçesi Hasanova köyü Burmataş (Xışışok) mezarına HPG militanları bulunduğu iddiasıyla baskın düzenleyen asker ve korucuların kadınlara işkence yaptıkları öne sürüldü. **(Bkz. Kişi Güvenliği)**

11 Haziran günü Van'ın Gürpınar ilçesi Yapraklı köyü Topyıldız mezarına asker, özel tim ve korucuların baskın düzenlediği bildirildi. Evlerde yapılan aramaların ardından Dırbaz Duman, Havva Duman, Caziye Duman, Yusuf Başaran, Mehiman Duman ve bir çocuğun gözaltına alındığı, bu kişilerin ifadeleri alındıktan sonra serbest bırakıldığı öğrenildi. Daha sonra Van Barosu İnsan Hakları Merkezi'ne başvuran Dırbaz Duman, Devlethan Duman, ve Nurettin Karataş,

askerlerin baskısına maruz kaldıklarını bildirdiler. 10 Haziran gecesi köyde rasgele ateş açılmasının ardından ertesi gün köye baskın düzenlendiğini belirten köylüler, herkesin köy meydanında toplandığını ve askerlerin burada kendilerine hakaret ettiklerini, birçok köylünün gıysileri çıkarılarak, yük taşıyıp taşımadıklarının anlaşılması için omuzlarının kontrol edildiğini anlattılar. Van Barosu'ndan avukatların daha sonra askerler hakkında suç duyurusunda bulunduğu bildirildi.

Dicle Üniversitesi Öğrenci Derneği tarafından Tunceli'ye yapılması planlanan gezi askerler tarafından engellendi. Edinilen bilgiye göre 23 Nisan günü sabah saatlerinde Tunceli il sınırına gelen öğrenciler, Seyitli köprüsünde askerler tarafından durduruldu. Askerlerin Valiliğin yasaklama kararı verdiği gerekçesiyle öğrencilerin geçişine izin vermediği bildirildi.

Urfa'nın Suruç ilçesinin DEHAP'lı Belediye Başkanı Etem Şahin'in Almanya'ya yapacağı geziye Valilik tarafından izin verilmediği bildirildi. Gezi ile ilgili olarak Şahin'in yaptığı başvuruya Valilik tarafından 23 Mayıs günü gönderilen yanıtta, "İlçeniz Belediye Başkanı Dr. Etem Şahin ve meclis üyesi Mehmet Özkan'ın Almanya devletine izinli olarak gitmesi ile ilgili yazısına istinaden, belediye hizmetlerinin yeterince yerine getirilmediği, ilçenin pislik içinde olması ve buna benzer nedenlerden dolayı yurtdışına izinli olarak gitmeleri uygun görülmemiştir." denildi.

Benzer şekilde Ağrı'nın Doğubeyazıt Belediye Başkanı Mukaddes Kubilay'ın Fransa'da "Doğal Sıcak Sular" başlıklı toplantıya katılmak için yaptığı başvurunun engellendiği bildirildi. Şahin yaşadıkları ile ilgili olarak şunları söyledi:

"Bana şifahen son gün, 'Görevli olarak değil, yıllık iznini alarak gidebilirsin' denildi. Ben de toplantının içeriğinin önemi nedeniyle katılmak için yıllık iznimi kullanmak istedim. İzin işlemleri gecikince Vali Yardımcısı ile görüştüm, yurtdışı yasağım olduğunu ve dışarı çıktığımda halk için herhangi bir iş yapmadığımı söyledim. Ben de bunun üzerine kendisine dışarı çıkma yasağı ile ilgili belge istedim. Vali Bey'i aradım, kendisi de bana, 'Eğer böyle bir belge varsa bu konuda yapabileceğim bir şey yok' dedi. Bunun üzerine bana dilekçe içeriğinin değiştirilmemesi söylendi. Ben de dilekçenin içeriğini değiştirdim, Valiliğe gönderdim. Bu sefer de Mahalli İdareler Müdürü'nün yerinde olmadığı ve mesai saatinin bittiğini söylediler. Yani birçok bahane ile benim Fransa'ya gitmem engellendi"

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 3. sınıf öğrencisi Erdoğan Alparslan'ın Ağrı'nın Aşağı Küpkıran köyünde yaşayan ailesine jandarmalar tarafından baskı yapıldığı öne sürüldü. Haziran ayı sonlarında baskılar nedeniyle Ağrı Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunan Erdoğan Alparslan, "Ağrı Merkez Jandarma Karakolu'na bağlı askerler geçtiğimiz günlerde aileme giderek, 'Oğlunuz PKK'lı olmuş, zaten okuldan da atılmış. Onunla ilişkinizi kesin yoksa karışmayız' şeklinde baskı yapmış. Ben de suç duyurusunda bulundum" dedi. Alparslan okuldan atılmadığını da sözlerine ekledi.

22 Haziran günü Ağrı'nın Taşlıçay ilçesine bağlı Yukarı Toklu köyü yakınlarında mayına çarpan askeri bir araçta İdris Candan ve Mehmet Ali Arslan adlı erlerin ölümü, bir astsubay ve beş erin yaralanmasının ardından bölgede yaylalara çıkış yasağı getirildi. Olayın ardından yaylaları terketmesi istenen köylülere jandarmalar tarafından "operasyondan rahatsız olacakları, huzurlarının kaçmasını istemiyorlarsa yaylalara çıkmamalarının" söylendiği bildirildi.

Olayın ardından gazetecilerin sorularını yanıtlayan Ağrı Valisi Yusuf Yavaşcan, askerlerin isteği üzerine böyle bir karar alındığını doğrulayarak, "Onlar hayvanlarını düşünüyor, ben de askerimi düşünmek zorundayım. O bölgede teröristler yolu daraltmış, mayın döşemiş, ancak kimse yapanları söylemiyor. Yasak cezalandırmak için değil. Vatandaşlar bize yardımcı olmuyor. Askerlerimizi öldürenlere yardım ediyorlar. Hiç mi vicdanları sızlamıyor, iki asker öldü. Onlar koyunlarının derdine düşmüş. Askerin tepkisini çekiyor, benden istenince kabul ettim. Terörist gruplar göçerlerin arasına giriyor ve lojistik destek alıyor. Tedbir almazsak teröristler iç bölgelere kadar sızacak" dedi.

Haziran ayı sonlarında Tunceli'de Ali Haydar Çatakçın ve İbrahim Çatakçın'ın mezarlık ziyaretinden dönerken, durduruldukları kontrol noktasında özel hareket timlerinin saldırısına uğradığı öne sürüldü. Özgür Gündem gazetesinin haberine göre, Ali Haydar Çatakçın'ın ensesine silah dayayan özel tim görevlilerinin Çatakçın'ı "Zaten seni takip ediyoruz, senin bilgilerin var bizde, kendine dikkat et" şeklinde tehdit ettikleri, iki kardeşi döverek panzere götürmelerinin yakınlarının araya girmesi ile engellendi.

1 Temmuz günü operasyona çıkan Van'ın Saray ilçesi jandarma karakoluna bağlı askerlerin Keklikdüzü köyü yakınlarında hayvanlarını otlatan Ecevit Karaer ve Medeni Bilici adlı çobanları "PKK'ye yardım ettikleri" iddiasıyla tartakladığı ve eşyalarına el koyduğu iddia edildi.

Hakkari'nin Şemdinli ilçesine bağlı Çatalca köyünde yaşayan Davut Evin, kendisine hakaret ettiği iddiasıyla Durak Jandarma Karakol Komutanı hakkında Şemdinli Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu. 4 Temmuz günü askerlerin evde izinsiz arama yapmasına karşı çıktığını anlatan Davut Evin, "Durak Jandarma Karakol Komutanı ismini öğrenemediğimiz üstteğmen tarafından evim aranmak istendi. Köy sakinleri olarak "Arama doğal hakkınızdır ancak savcılıktan arama izniniz var mı" diye sordum. Bunun üzerine ağza alınmayacak küfür ve hakaretlerde bulundu. Buna köylüler tanıktır" dedi.

Elazığ'ın Karakoçan ilçesine bağlı Yeşilbelen köyünde yaşayan Murat Zurel, asker ve sivil giyimli kişiler tarafından sürekli izlendiği iddiasıyla Temmuz ayında İHD Elazığ Şubesi'ne başvurdu. Askerlerin yakınlarını kendisinin köyden ayrılması için tehdit ettiklerini ifade eden Zurel, Karakoçan ilçesine gittiğinde de sürekli izlendiğini ve can güvenliğinin olmadığını öne sürdü.

Tunceli'nin Ovacık ilçesinde yaşayan Bülent Yılmaz (30), 10 Temmuz gecesi kaçırıldığını ve işkence gördüğünü açıkladı. Yılmaz, kendisini kaçırılanların JITEM elemanı ya da polis olduğunu öne sürdü. **(Bkz. Kişi Güvenliği)**

Muş'un Varto ilçesinde yaşayan Şefik Yıldırım, evine polisler tarafından ateş açıldığı gerekçesiyle İHD'ye başvurdu. Yıldırım, 18 Temmuz günü Varto Emniyet Müdürlüğü'ne 150 metre uzaklıkta bulunan evine bir polis panzerinden ateş açıldığını, olay sırasında evde kimse olmadığını bildirdi. Şefik Yıldırım'ın kardeşi Sakine Yıldırım da, 19 Temmuz günü olay yerine gelen polislerin inceleme yaparak ev halkından ve civar evlerde oturanlardan özür dilediğini belirterek, "Evimizin üst kısmında her akşam polis panzeri nöbet tutuyor. Gece 21.50 sıralarında silah sesleri geldi. Yanımızda bulunan ağabeyimin evini taradılar. Ertesi gün polisler gelerek taranan evin fotoğrafını çekerek bizlere 'şikayetçi olmayın zararınız neyse karşılayalım' dediler."

19 Temmuz gecesi operasyondan dönen askerlerin Tunceli İnönü mahallesinde rastgele ateş açtığı bildirildi. Fatma Demir, olayla ilgili olarak yaptığı çakılmada, "Gece uyuyorduk, bir anda camlar kırıldı. Uyandırmızda evler taranıyordu. Çocuklar korkudan bağırılmaya başladılar" dedi.

Tunceli'de "PKK üyesi olduğu" iddiasıyla gözaltına alınan Barış Yiğit, 26 Temmuz günü tutuklandı. Bu arada Barış Yiğit'in annesi Selvi Yiğit, evleri basıldığında içinde bomba olduğu iddia edilen poşetin bahçeye askerler tarafından konulduğunu söyledi. Selvi Yiğit, "Evin 20 metre yakınında bir poşet bulduklarını söylediler. Poşet bir özel tim görevlisinin elindeydi. Birden 'bu bomba' dediler. Sonra yaklaşık 20-30 metreden bir şeyle patlattılar. Hiç adam akıllı ses çıkmadı. Askerlerin kendileri de, poşetin patlamasının ardından 'bomba değilmiş' dediler. Tabi biz bunları hiç görmedik. Telsizle konuştular ve gittiler" dedi.

Mardin'in Savur ilçesine bağlı Çınarönü (Cılın) köyünde yaşayan DEHAP üyesi Mahmut Kavak, Sürgücü Jandarma Karakol Komutanı tarafından ölümlü tehdit edildiğini bildirdi. Kavak, bir çatışmada ölen akrabası Mehmet Emin Sincar'ın cenazesini almak için Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesine gittiğini ve 7 Ağustos günü köye döndüğünü belirterek, şunları söyledi:

"Saat 23.00 civarında karakol komutanı telefonla arayarak karakola çağırdı. Geçen hafta içinde Beytüşşebap'ta ne yaptığımı sordu. Çatışmada akrabamın hayatını kaybettiğini cenazeyi almak için gittiğimi söyledim. Daha sonra bana 'Köyde bir asteğmen olayı vardı. Dilerim sizin köyde tekrar böyle bir olay yaşanır. O zaman senin başına neler getireceğimi bilirim' diye tehditlerde bulundu"

Kavak, 1997 yılında köy yakınlarında çıkan çatışmada bir asteğmenin (Coşkun Telci) öldüğünü, bu nedenle dört köylünün yargılandığını belirtti. Bir yıl kadar önce cezaevinden çıktığını ve sık sık tehdit edildiğini anlatan

Mahmut Kavak, İHD Mardin Şubesi'ne başvurduğunu, Savur Cumhuriyet Savcılığı'na da suç duyurusunda bulunduğunu söyledi.

Malatya'nın Yazihan ilçesine bağlı Duruca beldesinde 22 Ağustos günü yapılan bir düğüne "PKK bayrağı asıldığı" iddiasıyla jandarmalar tarafından baskın düzenlediği bildirildi. Düğün sahiplerinin yakınlarından Duran Boztepe, baskına itiraz etmeleri üzerine askerlerin hakaretlerine uğradıklarını belirterek, "Cumhuriyet Başsavcısı'nın yazılı emri olmadan böyle bir baskının yasal bir dayanağının olmadığını bildirip, tepki gösterdik. Başçavuş Zekeriya diye bilinen asker, bizlere hakaretlerde bulundu. Askerlere dönüp, 'Kıpırdayanı, hareket edeni vurun, benim için buradaki de dağdaki de birdir" dedi.

İçişleri Bakanlığı, Ağustos ayı sonlarında 21 Kasım 2004 tarihinde Mardin'in Kızıltepe ilçesinde babası Ahmet Kaymaz ile birlikte öldürülen Uğur Kaymaz'ın anısına anıt yaptırılması ile ilgili olarak Diyarbakır Sur Belediye Başkanı Abdullah Demirbaş ve belediye yöneticileri hakkında "görevi kötüye kullandığı" iddiasıyla soruşturma başlattı.

Hakkari'nin Geçitli (Peyanıs) köyünde koruculuk yapan Ali Erol'un 12 Ekim günü polisler tarafından kaçırıldığı ve işkence gördüğü bildirildi. Ali Erol'un öldürülmekten DEHAP'lıların ve avukatının girişimleriyle kurtulduğu ileri sürüldü.

Edinilen bilgiye göre, 12 Ekim günü akşam saatlerinde Hakkari'ye gitmek üzere köyden ayrılan Ali Erol, Hakkari'nin Merzan mahallesindeki polis kontrol noktasında durduruldu. Burada, "ifadesinin alınacağı" gerekçesiyle sivil polisler tarafından minibüsten indirilen Ali Erol, bilinmeyen bir yere götürüldü. Ali Erol'un gözaltına alınması üzerine araçtaki yolcular DEHAP Hakkari İl Örgütü'ne ve Erol'un avukatı Zeydin Kaya'ya haber verdi. Avukat Kaya'nın girişimlerine karşın Hakkari Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlığı, Erol'un gözaltına alınmadığını bildirdiler. Bu arada Hakkari Milletvekili Fehmi Öztunç, DEHAP İl Başkanı Sabahattin Suvağcı ve Belediye Başkanı Metin Tekçe'nin de aralarında bulunduğu çok sayıda kişi, Emniyet Müdürlüğü'nü ve valiliği aradı. Bu girişimlerin ardından Ali Erol, gece geç saatlerde Merzan mahallesi yakınlarında bırakıldı.

Ağır bir biçimde dövülen Ali Erol, Emniyet Müdürlüğü ve Hakkari Cumhuriyet Savcılığı'nda verdiği ifadelerde şunları söyledi:

"Kent merkezine gelirken her gün polislerin arama yaptığı Merzan Polis Noktası'nda kendilerini polis olarak tanıtan dört kişi tarafından alındım. Emniyet Müdürlüğü'ne götürüleceğimi zannettim. Ancak arabaya bindirildiğim anda bir kişi beni yere yatırarak ayakları ile boynumun üzerine bastı ve gözlerimi bağladı. Yaklaşık 20 dakika böyle gittik. Bir yerde indirildim. Ancak gözlerim bağlı olduğu için yeri göremedim. Koku nedeniyle şehir çöplüğü olduğunu düşünüyorum. Daha sonra köydeki birçok kişinin

isimlerini bana söylediler. PKK üyesi olduğumu ve verilen isimlerin de destekçim olduğumu kabul etmemi istiyorlardı. Böyle bir şeyin olmadığını söyledim. Sürekli tartaklanıyordum. Kafama sert bir cisimle vuruluyordu. Arkamda ise iki defa silah sesi geldi. Beni orada öldüreceklerdi. Son anda gelen telefonlar üzerine öldürmekten vazgeçtiler. Beni Merzan mahallesinin üst kısımlarında bıraktılar. Bana, ‘Sakın yanlış bir ifade verme yoksa ölürsün’ tehdidinde bulunduktan sonra orada bırakarak uzaklaştılar.”

Savcılık tarafından hastaneye gönderilen Erol’a başının iki yerindeki kırıklar ve vücudundaki darp izleri nedeniyle 22 günlük rapor verildi.

29 Ekim günü Siirt’in Eruh ilçesine bağlı Erenkaya köyündeki jandarma karakoluna düzenlenen saldırının ardından, köye baskın düzenleyen askerlerin köylüleri dövüldükleri, tehdit ettikleri ve köyün boşaltılması için baskı yaptıkları bildirildi. Şikayetler üzerine köye giden İHD Genel Başkan Yardımcısı Reyhan Yalçındağ, İHD Bölge Temsilcisi Mihdi Perinçek, İHD Batman Şube Başkanı Saadet Becerikli ve İHD Siirt Şube Başkanı Vetha Aydın, köylülerle görüştü.

Bir köylünün heyet üyelerine, evlerin aranmasının ardından köydeki tüm erkeklerin askerler tarafından Erenkaya Jandarma Karakolu’na götürüldüğünü belirterek “Ellerimiz enseimizin arkasında dizlerimizin üzerine çöktürerek bizi sıraya dizdiler. Karakolun önünde bu şekilde bir buçuk saat bekletildik. Daha sonra akşama kadar kimlik bilgilerimizi alarak fotoğraflarımızı çektiler. 45 kişiyi karakola götürdüler ama sadece 15 kişinin ifadesini aldılar” dediği öğrenildi.

Eruh’a götürülen muhtar Nurettin Yıldız’ın askerler tarafından dövüldüğünü anlatan köylülerin, Eruh Jandarma Komutanı Yüzbaşının, “Bana dua edin. Ben olmasaydım köy taranacaktı. Keşke tarasaydım” dediğini aktardığı bildirildi. Köylüler, karakol baskınının ardından hayvanları otlamalarına izin verilmediğini, bağlara gidemediklerini olaydan sonra iki gün boyunca telefon ve elektriklerinin kesik olduğunu, köyden çıkamadıklarını, köye her girişte tutanak imzalatıldığını söyledikleri de öğrenildi. Karakolun yakınındaki evlerin sahipleri ise evlerinin yıkıldığını ve “evleri kendi iradeleriyle yıktıklarına dair bir belge imzalamak zorunda bırakıldıklarını” anlattılar.

Şırnak’ın Silopi ilçesinden Kuzey Irak’a geçmek için Habur Sınır Kapısı’nda bekleyen şoförlerden İsmet Öztürk’ün 4 Aralık günü polisler tarafından dövüldüğü bildirildi. Devriye gezen polisler kendilerine ne zaman sıra geleceğini soran İsmet Öztürk’ün cop ve sopalarla dövüldüğü, diğer sürücülerin Öztürk’ü kurtarmaya çalışması üzerine polislerin ateş açtığı ileri sürüldü. Görgü tanıklarından Mahmut Koç, “Şoför arkadaş sadece bilgi almak için soru sordu. Bunun üzerine polis memurları arkadaşımızı dövmeye başladı. Araya girmek istediğimiz de ise polisler silahlarını çekip dört el ateş etti. Polis memurları olaydan sonra ekip otosuna binip kaçtı. Bu şekilde davranmalarının sebebi kendilerine

rüşvet vermememizdir. Kuyrukta sollama yapan her araçtan 100 dolar para alıyorlar” dedi.

Tunceli merkeze bağlı Baldan köyü Dost mezrasına gitmek isteyen Mehmet Mamuk adlı köylünün 7 Mayıs günü köyüne dönerken tehdit edildiği bildirildi. Daha önce de köyüne gitmemesi yönünde tehdit edildiğini bildiren Mehmet Mamuk yaşadıklarını şöyle anlattı:

“7 Mayıs’ta köye giderken önüme iki kişi çıktı. ‘Sen niye köye gidiyorsun. Seni vuracağız. Köye gitmeyeceksin. Sen ekmek taşıyorsun’ dediler. İki kişiydiler sivil giyinmişlerdi. Benimle konuşan bıyıklı, kısa boylu hafif şişman biriydi. Belinde tabanca vardı. Bana ‘sen sürekli köye gidip geliyorsun, ekmek taşıyorsun. Yardım mı ediyorsun. Seni bir daha görürsek vururuz’ dediler. Ben de köy gitmeden geri döndüm”

Mehmet Mamuk Aralık ayında da, “istihbaratçı olduklarını” düşündüğü silahlı kişiler tarafından tehdit edildiğini açıkladı. Tunceli Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulunan Mehmet Mamuk, 11 Aralık günü arabasıyla köye giderken silahlı üç kişi tarafından durdurulduğunu ve yurtdışında yaşayan kızı hakkında sorular sorulduğunu söyledi.

Mardin’in Derik ilçesine bağlı Kovalı köyünde 2003 yılı Ekim ayında Ramazan Demir adlı kişinin öldürülmesi, dört kişinin de yaralanması nedeniyle 13 asker hakkında açılan davanın, müdahillere haber verilmeden Adana’ya gönderildiği öğrenildi.

Demir ailesinin avukatı Erdal Kuzu, 16 Aralık günü yapılması gereken duruşma için Mardin 1. Ağır Ceza Mahkemesi’ne gittiklerinde, “davanın kamu güvenliği” gerekçesiyle Adana Ağır Ceza Mahkemesi’ne gönderildiğini öğrendiklerini söyledi.

Koruculuk Uygulamaları

Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Diyarbakır milletvekili Mesut Değer’in “hükümetin gizli yönetmelik çıkarıp çıkarmadığı, daha önceki hükümetler döneminde çıkartılan bu takım yönetmeliklerin halen uygulanıp uygulanmadığı”na ilişkin yazılı soru önergesini Temmuz ayında yanıtladı. Çiçek, Resmi Gazete’de yayınlanacak yönetmeliklere ilişkin 3011 Sayılı Yasa’nın 1. maddesinin 2. fıkrasında yer alan “Ancak milli emniyet ve milli güvenlikle ilgili olan ve gizlilik derecesi taşıyan yönetmelikler yayınlanmaz” hükmüne dikkat çekti.

442 Sayılı Köy Yasası’nın “geçici köy korucusu görevlendirilebilir” hükmüne atıfta bulunan Çiçek, şunları söyledi:

“442 sayılı Kanun’un 74. maddesinin değişik ikinci fıkrasından da anlaşılacağı üzere geçici köy koruculuğu kurumunun gündeminde yaklaşık 12 yıldır yer alan bölücü terörü önlemeye yönelik olarak getirildiği açıktır. Bu itibarla terörü önlemeye yönelik olarak istihdam edilecek olan personelin atanmasını, görev alanlarının belirlenmesini, görevlerini, sorumluluklarını, eğitimlerini ve işten çıkarılmalarını düzenleyen Geçici

Köy Korucuları Yönetmeliği'nin Resmi Gazete'de yayınlanmasının bir takım mahsurları da beraberinde getireceği kuşkusuzdur.

Bu durumda Geçici Köy Korucuları Yönetmeliği'nin yukarıda anılan 3011 Sayılı Yasa'da belirtilen milli emniyet ve milli güvenlikle ilgili olan ve gizlilik derecesi taşıyan yönetmeliklerden olduğunun kabulünün gerekeceğinden hukuki geçerliliğinin Resmi Gazete'de yayınlanma koşuluna bağlanamaz.”

İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu da İzmir milletvekili Türkan Miçoğulları'nın geçici köy korucularının durumlarına ilişkin soru önergesini Haziran ayında yanıtladı. 22 ilde toplam 57.757 geçici köy korucusu bulunduğunu kaydeden Aksu, bu kişilere ortalama 365 YTL maaş ödendiğini bildirdi. Aksu, korucuların illere göre dağılımına ilişkin şu bilgileri verdi:

Diyarbakır 5.187, Şırnak 6.756, Batman 2.887, Bingöl 2.511, Bitlis 3.730, Mardin 3.323, Muş 1.860, Siirt 4.661, Van 7.320, Hakkari 7.614, Tunceli 368, Adıyaman 1.485, Ağrı 1.838, Ardahan 91, Elazığ 2.083, Gaziantep 555, Iğdır 362, Kilis 33, Maraş 2.236, Kars 558, Malatya 1.365, Şanlıurfa 934

Aksu, koruculuk sisteminin uygulanmaya başladığı 26 Mart 1985 tarihinden bu yana”terör suçlarıyla ilgili 2.284, mala karşı işlenen suçlarla ilgili 934, şahsa karşı işlenen suçlarla ilgili 1.234, kaçakçılık suçlarıyla ilgili 420 geçici köy korucusu olmak üzere toplam 4.972 geçici köy korucusunun suç işlediğini, bunlardan 853'ünün tutuklandığını” bildirdi.

28 Ocak günü Şırnak'a bağlı Akçay köyü yakınlarında çıkan çatışmada Teğmen Gökhan Yaşartürk öldü. Özgür Politika gazetesinin internet sitesinde 29 Ocak günü yayınlanan bir haberde ise “Akçay (Dara) Jandarma Taburu'nda görevli bir teğmenin Kasrik beldesi korucularından soyadı öğrenilemeyen M. Ali tarafından yanlışlıkla öldürüldüğü” iddia edildi.

Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Düzce köyünde Selahattin Günbey (13) adlı çocuk 19 Mart günü korucular tarafından öldürüldü. Köy yakınında çobanlık yapan Selahattin Günbey, akrabası Zeki Günbey (12) ve Seyithan Gürkan'ın (13), yakındaki Kayadibi köyünün korucuları tarafından “o bölgede hayvan otlatmamaları” için uyarıldığı, daha sonra da korucuların çocukların üzerine ateş açtığı öne sürüldü. Zeki Günbey ve Seyithan Gürkan'ın yara almadan kurtulduğu bildirildi.

Selahattin Günbey'in akrabası Abdülhakim Özdemir olayla ilgili olarak şunları anlattı:

“Çobanlar arasında yaşanan tartışmanın ardından, korucu köyüne giden çobanlar koruculara haber vermiş. Beş korucu gelmiş. Bizim çobanlar korucuları görünce kaçmışlar. Olay yerine gelen A.D., H.D.'ye, 'Artık silah atma kaçtılar' demiş. H.D. ise 'Bunlardan bir tanesini öldürmeden buradan gitmem' demiş. Çocuklar açılan ateş sonucu yaklaşık 1 kilometre

boyunca kaçarak bir taşın arkasına saklanmış. Korucuların yanlarına yaklaştığını fark eden çocuklar tekrar kaçmak istemiş. Selahattin Günbey de bu esnada kafasını kaldırarak bakmak isterken sağ gözünden giren bir kurşun, kafasının sol kısmından çıkmış.”

Olayın ardından gözaltına alınan korucu Ahmet Dinç ile Abdurrahim Dinç ve Hasan Dinç adlı köylüler, 22 Mart günü tutuklandı.

Bu arada Selahattin Günbey'in öldürülmesi ile ilgili inceleme yapmak üzere bölgeye giden İHD heyetinin de jandarmalar tarafından engellendiği bildirildi. İHD Genel Yürütme Kurulu üyesi Mihdi Perinçek, mağdur yakınları ile görüşmek ve tanıkları dinlemek üzere Dırçomer köyüne giden Mardin Şube Başkanı Hüseyin Cangir, Alman Sosyal Demokrat Partisi (SDP) üyelerinin ve DEHAP yöneticilerin köye girişinin gerekçe gösterilmeden engellendiğini söyledi.

20 Nisan 1993 tarihinde Mardin'in Midyat ilçesine bağlı Çalınar köyünde sekiz köylüyü öldürdükleri için ömür boyu hapis cezasına mahkum edilen 10 korucudan altısının tutuklandığı bildirildi. Özgür Politika gazetesinde 20 Kasım 2004 tarihinde yayınlanan haberde, davanın güvenlik nedeniyle gönderildiği Denizli 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2003 yılında ömür boyu hapis cezasına mahkum edilen Tacettin Sakan, Mihdi Özbey, Halit Aktar, Şehmus Seyde, Nevaf Aydın, Mehmet Sayhan, Ethem Sayhan, Tefik Akbay, Rahmi Kaçmaz ve Abbas Taş adlı korucuların tutuklanmadığı ve görevlerine devam ettikleri anlatılmıştı. Bu koruculardan Tacettin Sakan, Mihdi Özbey, Ethem Seyhan, Abbas Taş, Şehmus Seyde ve Halit Aktar'ın 5 Şubat günü tutuklandığı öğrenildi.

Olay nedeniyle aranan korucu Nevaf Aydın, Ekim ayında İzmir'de yakalandı. Aydın, hakkındaki giyabi tutuklama kararı uyarınca tutuklandı.

Ağrı'ya bağlı Çatalpaşa köyünde 6 Haziran günü korucu Bozkurt ve Dursun aileleri arasında arazi anlaşmazlığı nedeniyle çıkan kavgada Abdullah Bozkurt ve Sait Bozkurt adlı korucular öldü, Kemal Bozkurt ise yaralandı. Olay nedeniyle Kasım Dursun adlı korucunun gözaltına alındığı öğrenildi.

Şırnak'ın Güçlükönak ilçesine bağlı Kuştepe köyünde yaşayan 60 yaşındaki Menci Şen, korucubaşı Abdullah Aksu ve oğlu tarafından dövüldüğünü açıkladı. Aksu ailesinin komşuları olduğunu belirten Şen, 13 Nisan günü korucunun oğlunun bahçesine zarar vermesi üzerine uyardığını ifade ederek, “Bunun üzerine korucubaşının o an bahçede bulunan oğlu Aziz'e kızarak, neden böyle bir şey yaptıklarını sordum. Aziz de bana küfürle cevap verdi. Küfürler etti ve gelip bana vurmaya başladı. Bu esnada torunum korkarak kaçtı. Bacaklarıma sürekli vuruyordu ve ben yere düştüm. Tekmelemeye başladı. Sonra da babası Abdullah Aksu gelerek başıma büyük bir taş ile vurdu. Zaten o andan sonrasını hatırlamıyorum” dedi.

Şırnak'ın Uludere ilçesine bağlı Uzungeçit beldesinde koruculuğu bırakanların baskıya maruz kaldıkları öne sürüldü. Özgür Politika gazetesinde yayınlanan haberde, Nisan ayı ortalarında beldeye giden Şırnak Alay Komutanı Zeki Es'in koruculara "Böyle bir girişim yapmanız hiç iyi olmadı. Ayrıca silah bıraktığınızı herkese duyurmuşsunuz. Roj Tv'ye bile söylemişsiniz. Siz resmen devleti küçük düşürdünüz. Bunu telafi etmeniz gerekir. Bunu yaptığınız için size bir şey demeyeceğiz ancak silahlarınızı tekrar geri almanızı istiyoruz" dediği iddia edildi.

Şırnak Valiliği tarafından yapılan açıklamada ise şöyle denildi:

"15 Nisan 2005 tarihli bir gazetede ve illegal yayın yapan bir televizyon kanalında 'Şırnak İli Uzungeçit beldesinde görev yapan 72 geçici köy korucusunun operasyona katılmadıkları gerekçesiyle silah bıraktığı' şeklinde yanlış ve yalan haberler yer almıştır. Şırnak İli Uzungeçit beldesinde görev yapan geçici köy korucuları, Şırnak bölgesinde görev yapan yaklaşık 10 bin geçici köy korucusu gibi bu güne kadar verilen tüm görevleri üstün görev anlayışı, devletine ve vatanına sadakatle yerine getirmişlerdir."

22 Mayıs günü Hakkari'ye bağlı Ağaçdibi köyü yakınlarında pikniğe giden Rahmi Alkan, Sadi Kılıncı ve İlhan Akbulut adlı gençlerin, "selam vermedikleri" gerekçesiyle korucular tarafından dövüldüğü bildirildi. İHD Hakkari Şubesi'ne başvuran gençlerden Rahmi Alkan, olayı şöyle anlattı:

"Yanımıza gelen iki korucu neden kendilerine selam vermediğimizi sordu. Biz de selam vermek gibi bir zorunluluğun olmadığını söyledik. Bunun üzerine sinirlenen korucular silahlarına mermi sürdü ve doğrultarak bizi alandan çıkarmak istediler. Bize, 'burada devlet biziz selam vermek zorundasınız' dediler. Piknik alanından çıkarken bir araba yanımıza geldi, içinde bir korucu daha vardı. Korucu arabadan inerek silahına mermi sürdü ve bizi silah dipçigiyle tekmeyle dövmeye başladı. Piknik yapmak için gelen diğer aileler bizi korucuların elinden aldı."

Şırnak'ın Güçlükonak ilçesine bağlı Günyurdu köyünde yaşayan Mendi ailesinin 1 Haziran günü Akçakuşak köyü sınırındaki tarlalarında çalışırken Oral ailesinden altı korucunun silahlı saldırısına uğradığı bildirildi. Olayda bacaklarından iki kurşunla yaralanan Şahin Mendi hastaneye kaldırıldı. Mendi'nin babası Ömer Mendi daha sonra korucular hakkında Cizre Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

Ağrı'nın Çatalpaşa köyünde Haziran ayı başlarında köy korucuları Bozkurt ve Dursun aileleri arasında arazi anlaşmazlığı nedeniyle çıkan silahlı çatışmada, Kasım Dursun'un Abdullah ve Sait Bozkurt'u öldürdüğü bildirildi. Olayda Kemal Bozkurt'un da ağır yaralandığı öğrenildi.

Mardin'in Dargeçit ilçesine bağlı Suçatı köyünde yaşayan geçici köy korucusu Salih Seyhan, 10 Temmuz günü tartıştığı oğlu Ubeydullah Seyhan'ın silahla öldürdü.

Adıyaman'ın Kuyucak köyü Derinsu mezrası köy korucularından Ramazan Güler, 10 Ağustos gecesi aralarında husumet bulunan Şemhuz Özer'i boğazından silahla vurdu. Adıyaman Devlet Hastanesi'ne kaldırılan Özer, hastanede öldü.

13 Ağustos sabahı Muş'un Hasköy ilçesi Kovuktaş köyünde Muhyettin Şengül adlı korucu silahla vurularak öldürüldü. Olayın ardından yapılan açıklamada, Şengül'ün HPG militanları tarafından öldürüldüğü öne sürüldü. Ancak Muş Valisi İbrahim Hasçimen daha sonra yaptığı açıklamada, Şengül'ün oğlu tarafından vurulduğunu kaydederek, şunları söyledi:

"Kısa süre önce evlenen Şengül'ün oğlu F. Şengül'ün, yaşanan sorun sonrasında babasını silahla vurarak öldürdüğü belirlenmiştir. Olay sonrasında yakınları ve köydeki bazı vatandaşlar ağız birliği yapmışçasına F'yi korumak için olayı terör olayı gibi göstermeye çalışmışlardır. F'nin olay sonrasında terör saldırısını düzenleyenleri aramak amacıyla köyden ayrıldığı ifade edilmiştir. Ancak, jandarmanın titiz araştırması sonucu gönüllü köy korucusunun oğlu tarafından öldürüldüğü belirlendi."

Mardin'in Midyat ilçesine bağlı Sarıköy'de yaşayan geçici köy korucusu H.A., 28 Ağustos gecesi eşi M.A. ve evlerinde misafir olarak bulunan Z.A.'yı silahla tarayarak öldürdü.

Hakkari'nin Yüksekova ilçesine bağlı Çatma köyünde yaşayanlar, 6 Temmuz günü korucuların saldırısına uğradı. Korucuların silah kullandığı olayda Sinem Korkmaz ve Mecit Anuk adlı köylülerin ağır, çok sayıda kişinin de hafif yaralandığı bildirildi. Çukurca ilçesine bağlı Doğanlı köyündeki korucuların Hakkari Valiliği tarafından 1994 yılında, Yüksekova ilçesine bağlı Çatma ve Kamışlı köyleri arasındaki araziye kurulan kampa yerleştirildiğini anlatan köylüler, korucuların bu iki köyün arazilerini kullanması nedeniyle sürekli gerginlik yaşandığını, anlaşmazlığın 6 Temmuz günü çatışmaya döndüğünü söylediler. Sinem Korkmaz'ın korucu yakını olduğu, Mecit Anuk'un ise Çatma köyünde yaşadığı öğrenildi.

HPG'den yapılan açıklamada, 8 Ağustos günü Van'ın Başkale ilçesine bağlı Xalinké ve Xerkava karakollarına gelen korucuların köylülere açtıkları rasgele ateşte bir köylünün yaralandığı öne sürüldü.

Hakkari'nin Çukurca ilçesi yakınlarındaki Uzundere bölgesinde 1 Eylül günü başlayan operasyona katılmayı reddeden Fikret Korkmaz, Süleyman Korkmaz, İsmail Korkmaz, Mehmet Korkmaz ve Taha Korkmaz adlı korucuların işkence gördüğü bildirildi. 2 Eylül günü Merkez Jandarma Karakolu'nda görevli Astsubay Muzaffer B. hakkında suç duyurusunda bulunan korucular, İHD Hakkari Şubesi'ne de başvurdu. Daha önce 16 Ağustos günü başlayan 15 günlük bir operasyona katıldıklarını kaydeden koruculardan Fikret Korkmaz, şunları söyledi:

"Biz 15 gün dağda kaldık ve sağlık sorunlarımız bayağı arttı. Özellikle ayaklarımız şişmeye başladı. Askeri

yetkiliye bunları belirterek gitme imkanımız olmadığını söyledik. Ancak bunun üzerine Başçavuş B., bize küfür ederek bizi tartaklamaya başladı. Ardından 15 yıl önce verilen silahlarımız elimizden alınarak kapı dışarı edildik. Keyfi bir şekilde bu kadar haksızlığa maruz kaldık. Yetkililer hakkında suç duyurusunda bulunduk.”

Van'ın Gürpınar ilçesine bağlı Oğuldamı köyünde yaşayan Mahmut Alıcı'nın “kendisine korucu olması yönünde baskı yapıldığı” iddiasıyla askeri yetkililer hakkında yaptığı suç duyurusu takipsizlikle sonuçlandı. Edinilen bilgiye göre, Mahmut Alıcı, 21 Nisan günü Gürpınar Cumhuriyet Başsavcılığı'na kendisine koruculuk yapması için baskı yaptıkları gerekçesiyle Van İl Jandarma Komutanı Hamit Özdemir ve Gürpınar İlçe Jandarma Komutanı Milbay Şahin hakkında suç duyurusunda bulundu. Alıcı, 25 Temmuz günü kendisine tebliğ edilen kararda, askeri yetkililer hakkında “kovuşturmaya yer olmadığı” için takipsizlik kararı verildiğini bildirdi.

Şırnak merkeze bağlı Kızılsu köyünde koruculuğu kabul etmeyen köylülerin korucubası Abdullah K. ve Bahattin Ç.'nin baskısına maruz kaldıkları, koyunlarının köyün dışına çıkışına bile izin verilmediği öne sürüldü.

Abdullah Öcalan

Abdullah Öcalan'ın durumu ile ilgili olarak AİHM Büyük Daire'de görülen dava, 12 Mayıs günü sonuçlandı. AİHM, Türkiye'nin AİHS'nin 5, 6 ve 3. maddelerini ihlal ettiğine karar verdi. AİHM Büyük Dairesi'nin gerekçeli kararında AİHS'nin adil yargılanma hakkının 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği ifade edilerek, buna temel olarak da Öcalan'ın yargılandığı DGM'nin “adil ve tarafsız” mahkeme olmamasını gösterdi. Mahkeme, dava sürecinde asker üyenin yerine sivil üye atanmasının yeterli olmadığı görüşünü savundu. Öcalan'ın, savunmasını hazırlamak için yeterli zamana ve kolaylığa sahip olmadığı konusunda oybirliği ile karar veren AİHM, Öcalan'ın avukatlarının sayısına ve görüşme sıklıklarına kısıtlamalar getirilmesi de ihlal olarak değerlendirdi.

Türkiye'nin AİHS'nin özgürlük ve güvenliği güvenceye alan 5. maddesini de ihlal ettiği hükmüne varan AİHM Büyük Dairesi, Öcalan'ın Kenya'da gözaltına alınması ve tutuklanması konusunda değil ama kısa sürede bir yargıç önüne çıkarılmaması ve gözaltı süresinin uzun tutulması nedeniyle bu maddenin ihlal edildiğine karar verdi.

AİHM, Abdullah Öcalan'ın fiziksel anlamda işkence ya da kötü muameleye uğramadığı ya da Kenya'dan getirilişinin kurallara uygun olduğu görüşünü benimsemesine rağmen, “adil ve bağımsız nitelikte olmayan bir mahkeme tarafından verilen ölüm cezası” nedeniyle Türkiye'nin AİHS'nin 3. maddesini ihlal ettiğini belirledi.

AİHM Büyük Dairesi, özgürlüğün yasadışı biçimde engellenmesini yasaklayan 5. fıkranın 1. maddesi, yaşam hakkını güvenceye alan AİHS'nin 2. maddesi ile ilgili olarak ise ihlal olmadığı görüşünü benimsedi. Gerekçeli kararda Öcalan'ın yeniden yargılanması ile ilgili olarak şu görüşlere yer verildi:

“DGM'lerin bağımsızlık ve tarafsızlığıyla ilgili olarak Türkiye'ye karşı açılan davaların spesifik durumu bağlamında, mahkeme daireleri önceki bazı kararlarda ilke olarak en uygun düzeltme yöntemi olarak ilgilinin, başvurusu halinde ve uygun zaman dilimi içerisinde, yeniden yargılanması olduğunu vurguladı. Büyük Daire, bu genel yaklaşımı benimser. Büyük Daire'ye göre örnekte olduğu gibi bir birey sözleşme tarafından mecbur kılınan bağımsızlık ve tarafsızlık şartlarını yerine getirmeyen bir mahkeme tarafından cezaya çarptırıldıysa, ilgilinin başvurusu üzerine, yeni bir dava ya da prosedürün yeniden açılması, belirlenen ihlalin düzeltilmesi açısından ilke olarak uygun bir yöntem oluşturur.”

AİHM, Mahkeme Türk hükümetinin mahkeme masrafı olarak 120 bin Euro ödemesini de karara bağladı. AİHM'in Türkiye aleyhine ihlal kararının ardından ihlalin giderilmesine ilişkin yorum, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından yapılacak.

Abdullah Öcalan'ın başvurusu üzerine AİHM'de görülen dava, ilk olarak 12 Mart 2003 tarihinde sonuçlanmıştı. AİHM, Öcalan'a tazminat ödenmesine gerek olmadığını, ancak 100 bin Euro tutan yargılama masraflarının Türkiye tarafından ödenmesini, Öcalan davasında “adil yargılanma ve hukuki yardım alma” hakkına ilişkin olarak AİHS'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ve “kötü muameleye” ilişkin 3. maddesinin ihlal edildiğine karar vermişti. Abdullah Öcalan'ın avukatları ve Türk hükümetinin yaptığı itiraz üzerine dava, bir üst Mahkeme sıfatıyla AİHM Büyük Daire'de aynı yıl içinde görülmeye başlamıştı.

Öcalan kararını düşünmek-Turgut Tarhanlı (Radikal/17 Mayıs 2005)

AİHM'in Abdullah Öcalan hakkında verdiği Büyük Daire kararı, 12 Mayıs'tan beri tartışılmakla birlikte, kararın hüküm fıkrasında tam olarak yer verilen hususların ne olduğu hala berrak bir biçimde ortaya konulmadı. Bugün, önce bu konuya değinip, genel tartışma tutumunu ele almak istiyorum.

AİHM kararının hüküm fıkrasında, şikayette bulunulan konularda, ya bir ihlalin bulunduğu ya da böyle bir durumun bulunmadığı, dava süresince tarafların ortaya koyduğu iddia ve deliller ışığında soruşturulup karara bağlanır. Öcalan davasına ilişkin karar da, elbette böyle değerlendirilmeli. O halde, bu karardaki ihlal saptamaları ve bir ihlal olarak saptanamayan şikayetler nelerdir?

AİHM, bu kararda, AİHS'nin tanıdığı şu hakların ihlal edildiğine hükmetti:

- 1) Yakalanmayı takiben, bu özgürlük sınırlamasının hukuka uygunluğunun incelenmesi için bir mahkemeye başvurma hakkı (oybirliği);
- 2) Tutuklanmayı takiben, hukuken yetkili kılınmış bir yargıç önüne çıkarılma hakkı (oybirliği);

- 3) Bağımsız ve tarafsız bir mahkeme (bu vakada DGM) tarafından yargılanma hakkı (6 olumsuz oya karşı, 11 oyla);
- 4) Kişinin, kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda, 'savunmasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara sahip olma' hakkı ve 'kendi kendini savunma ya da seçeceği bir avukatın yardımından yararlanma hakkı' (oybirliği);
- 5) Adil olmayan bir yargılanma sonucunda, ölüm cezasına hükmedilmiş olması (4 olumsuz oya karşı, 13 oyla).

AIHM, şu konularda bir ihlal bulunmadığına hükmetti:

- 1) Öcalan'ın tutuklanması (oybirliği);
- 2) Yaşam hakkının ihlal edildiği iddiası (oybirliği);
- 3) Ölüm cezasının uygulanması konusunda ve yaşam hakkıyla bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiası (oybirliği);
- 4) Ölüm cezasının uygulanması konusunda, insanlık dışı ya da onur kırıcı bir cezaya maruz kalındığı iddiası (oybirliği);
- 5) Kenya'dan Türkiye'ye transfer koşullarının insanlık dışı ya da onur kırıcı bir muamele olduğu iddiası (oybirliği);
- 6) İmralı'daki tutukluluk koşullarının aynı şekilde değerlendirilmesi (oybirliği);
- 7) Bireysel başvuru hakkının kullanılmasının ihlal edildiği iddiası (oybirliği).

AIHM, ayrıca, 'cezaların kanuniliği'; 'özel hayatın korunması'; 'düşünce, vicdan ve din özgürlüğü'; 'ifade özgürlüğü'; 'etkili hak arama hakkı' ve 'ayrımcılık yasağı' konularında, Öcalan'ın talep ettiğinin aksine, bağımsız bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına hükmetti.

Bir hukuki davayı ve onun sonucunda verilen kararı, kendi gerçekliği içinde tanımlamak şarttır. Bu davanın da, öncelikle yukarıda aktardığım iki eksenle değerlendirilmesi gerekir. Bunu, hukuk dışında ve taraflı siyasi bir zeminde yapmak da mümkün. Ancak bu durumda, verilen kararın hukuki gerçekliğinin ötesinde, kendi çıkarlarınıza uygun olarak belirlediğiniz birçok neden bulmak da mümkün olur. Fakat bu tutum, AIHM kararının tartışılması mıdır, yoksa bu karar 'enstrümanı' kullanarak, zaten varolan veya yeni başlatılacak bir siyasi tartışmaya girişmek anlamına mı gelir?

Hukuk, siyasi hayatın dışında bir olgu değildir. Ama hukukun, tamamen siyasi bir söylemin içinde eritmeye çalışılması ve bunun güya hukuk adına yapılıyor olması, gerideki siyasi ağırlığı çok yüksek bir hukuki vakada, o hukuki değer görece basit, önemsiz bir düzeye indirilmesinden başka bir şeye hizmet etmez. Kanımca, burada yapılması gereken, hukuku, bir çekişme siyasetinin aracı haline getirmekten çok, geçmişteki faturası çok ağır bir siyasetin, hukuk mecrasından normalleşmesine yönelik gayret sarf etmekten başka bir şey olmamalı. Ve bu çabalar da, yine hukuki söylemin kendi denizinde seyretmeli.

Bu nedenle, bu davadaki ihlal saptamalarının giderimi konusuna ilişkin bir hukuki tartışmada, buna cevap verecek ilgili devlet organları yerine, Anayasal bakımdan mertebesi ne olursa olsun, hiçbir makam ve kişinin öne geçmemeye özen göstermesi, o hukuki söyleme itibar edildiği anlamına gelecektir.

Herhalde, 15 yıl boyunca, sadece kaba gücün belirleyici olmasına çalışıldığı bir çatışma anlayışının ülkeye hakim olduğu unutulmadı. Bugün buna karşı, artık gücün değil, ama hukuki söylemin değerini vurgulama basiretini göstermek için hala çok erken olduğunu iddia etmek mümkün olmasa gerek.

Ocak ayı sonlarında İHD ve Abdullah Öcalan'ın avukatları ayrı ayrı Öcalan'ın cezaevi koşullarını incelemek üzere Adalet Bakanlığı'na başvurdu. İHD Başkanı Yusuf Alataş imzası ile Adalet Bakanlığı'na verilen dilekçede, Öcalan'ın sağlık durumunun uzman bir ekip tarafından kontrol edilmesi, Öcalan'ın avukatlarının talepleri doğrultusunda cezaevi koşullarını yerinde incelemek üzere oluşturulacak bir ekibin cezaevine girişine izin verilmesi istendi.

Daha sonra Abdullah Öcalan'ın avukatları Aysel Tuğluk, Okan Yıldız, Baran Doğan, Bekir Kaya, Doğan Erbaş ve Hatice Korkut, İmralı'da bulunan müvekkillerinin sağlık sorunları ve cezaevleri koşulları ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı'ndan görüşme talebinde bulundular.

Bu arada bazı gazetelerde 15 günde bir Bursa E Tipi Cezaevi psikologunun Öcalan'la görüşmeye başladığı, Öcalan'ın sağlık kontrol ve muayenelerinin düzenli olarak yapıldığı yönünde Adalet Bakanlığı kaynaklı haberlere yer verildi. Haberlerde ayrıca "Öcalan'ın, aydınlatma ve havalandırması çok iyi ve standartların da üzerinde bir odada kaldığı, kültürel ve sportif faaliyetlerde bulunma, sağlık hizmetlerinden yararlanma, açık havaya çıkma,

kitap, gazete, dergi okuma, radyo dinleme haklarının bulunduğu" savunuldu.

Öcalan'ın avukatlarından Aysel Tuğluk ise Mezopotamya Haber Ajansı'na yaptığı açıklamada, kendilerinin psikolog talepleri olmadığını belirterek, şunları söyledi:

"Bizim müracaatımızda talebimiz çözüm yollarındaki sorundan dolayı ciddi sağlık sorunlarının olduğu yönündeydi. Müvekkilimiz de bize bu sorununu ifade etmişti. Biz bu çerçevede uzman doktor heyetinin gönderilmesini talep etmiştik. Ne bizim ne de müvekkilimizin psikolog talebi yok. Müvekkilimizin beyanlarını esas almak durumundayız. Son görüşmemizde özellikle durumunun çok ciddi olduğunu ifade etti. Bunların dikkate alınmasını istedik"

CHP Antalya milletvekili Osman Özcan'ın Öcalan'ın avukatları ile görüşmesi için Tuzla gemisinin tahsis edilmediğine ilişkin Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a yönelttiği soru önergesini Şubat ayında Adalet Bakanı Cemil Çiçek yanıtladı. Çiçek'in yanıtında 23 Eylül 2004 tarihinde İmralı adasına ulaşımı sağlamak üzere Özelleştirme Yüksek Kurulu kararıyla Türkiye Denizcilik İşletmeleri Filosu'na ait Tuzla gemisinin bedelsiz olarak tahsis edildiği belirtildi. Geminin her türlü koşulda sefere elverişli hale

getirilmesi için bakım ve onarıma alındığı belirtilen yanıtta, gemi personeline gerekli eğitimin verilmesinin de kararlaştırıldığı ifade edildi.

Öcalan'ın avukatları 16 Şubat günü yaptıkları açıklamada, 19 Ocak gününden beri müvekkilleri ile görüşemediklerini açıkladılar. Abdullah Öcalan, avukatları ile ancak 24 Şubat günü görüşebildi. Öcalan'ın yıl içinde avukat ve yakınları ile görüşmelerinin çoğu da "hava muhalefeti" ve "gemideki arıza" gerekçeleriyle engellendi.

Bazı basın yayın organlarında Haziran ayı içinde Abdullah Öcalan'ın "cezaevi koşullarının son derece rahat" olduğuna ilişkin haberler üzerine bir açıklama yapan Öcalan'ın avukatlarından Bekir Kaya, şunları söyledi:

"Öcalan, iddia edildiği gibi 18 değil, 13 metrekairelik hücrede kalıyor. Sabah bir, akşam bir saat olmak üzere günde 2 saat havalandırmaya çıkıyor. 'Spor yapıyor' iddiası da yanlış, sadece yürüyüş yapabiliyor. Günde iki gazeteye denk düşecek şekilde Milliyet, Hürriyet, Sabah, Radikal gazeteleriyle kitap götürebiliyoruz. Yanında sadece üç kitap bulundurabiliyor. Açık ve telefonlu görüş hakkı yok. Televizyon verilmesi talebimiz de kabul edilmedi. Cezaevine yiyecek sokulmuyor, ancak giyecek alınıyor. Kantinden yararlanamazken, personele çıkan karavanadan besleniyor. Elbiselerini değil ama iç çamaşırlarını kendisinin yıkadığını biliyoruz. İddia edildiği gibi iyi koşullarda değil. Türkiye'deki F tipi cezaevleriyle kıyaslandığında, Öcalan'a yönelik daha fazla hak ihlali var."

Genelkurmay 2. Başkanı İlker Başbuğ 26 Ocak günü düzenlediği aylık değerlendirme toplantısında, "Öcalan'ın cezaevinden PKK'yı yönettiğini" öne sürerek, avukatlarına yönelik işlem yapılmadığını savundu. Açıklamanın ardından Ocak ayı sonunda çeşitli basın yayın kuruluşları tarafından yayınlanan Adalet Bakanlığı kaynaklı haberlerde, Bakanlığın Öcalan'ın 25 avukatı hakkında "hukuki yardım amacını aşarak, basın açıklaması yaptıkları" ya da "örgüte yardım yataklıkta buldukları" gerekçesiyle "ceza davası ve disiplin soruşturması" açıldığı kaydedildi.

18 Şubat günü Özgür Politika gazetesinde yayınlanan bir haberde de Öcalan'ın avukatlarından Okan Yıldız'ın "Asrın Hukuk Bürosu avukatlarının tamamına dava açıldığı, ayrıca ilk kez İmralı Adası'na müvekkiliyle görüşmeye giden birçok avukata da örgüt üyeliği suçlaması yapıldığı" açıklamasına yer verildi. Yıldız, şunları söyledi:

"Görüşe her gittiğimizde hakkımızda davalar açılıyor. Bu davalar savunma hakkımızı engelliyor ve demokrasi kılıcı gibi üzerimizde tutuyorlar. Ayrıca Tercüman ve Vatan gibi gazetelerde yaptığımız görüşmeler hakkında tamamen gerçek dışı haberler çıkıyor. Bu gazetelere her hangi bir açıklamamız ya da bilgi vermemiz söz konusu değildir. Ama bu gerçek dışı haberlerden bizi sorumlu tutarak hakkımızda dava açıyorlar.

Görüşmeye giden avukatlar hakkında savcılıklarda soruşturma açılıyor. Bu soruşturmalara bazen hiç görüşmeye gitmeyen avukatlar da tabii tutuluyor."

1 Haziran günü yürürlüğe giren CMK uyarınca Öcalan'ın 12 avukatının bir yıl süreyle Öcalan'ın davasına bakmaları yasaklandı. İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nın TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca yargılanan Öcalan'ın avukatlarının müdafilik görevlerinin sona erdirilmesine ilişkin talebini 16 Haziran günü karara bağladı. Mahkeme, avukatlar Aysel Tuğluk, İrfan Dündar, Ahmet Avşar, Doğan Erbaş, Hatice Korkut, Aydın Oruç, Mahmut Şakar, Türkan Aslan'ın CMK'nın 151/3. maddesi uyarınca bir yıl süreyle "Öcalan'ın avukatlığını yapmasını" yasakladı. Doğan Erbaş, söz konusu karar ile müvekkilleri Abdullah Öcalan'ın "saten kısıtlı" olan savunma hakkının alınan kararla tamamen ortadan kaldırıldığını söyledi.

Benzer şekilde 22 Haziran günü de İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, Abdullah Öcalan'ın avukatları Okan Yıldız, Bekir Kaya, Devrim Barış Baran ve Fırat Aydıncaya'nın bir yıl süreyle "Öcalan'ın avukatlığını yapmasını" yasakladı. Kararın CMK'nın 151/3. maddesi uyarınca alındığı öğrenildi.

Öcalan'ın avukatlarına yönelik baskı ve engelleme-lerden bazıları da şöyle:

Hakkında gıyabi tutuklama kararı bulunan Abdullah Öcalan'ın avukatlarından İrfan Dündar, 7 Şubat günü İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde ifade verdi. Mahkeme, Dündar hakkındaki gıyabi tutuklama kararını kaldırdı. "Yasadışı örgüt üyesi olduğu" ve "Öcalan'ın talimatlarını örgüte aktardığı" iddialarıyla yargılanan Dündar, ifadesinde bu suçlamalarla Öcalan'ın tüm avukatlarının yargılandığını belirterek "Koşullar nedeniyle Öcalan'ın bize veya başkalarına herhangi bir şekilde talimat vermesi mümkün değildir. Çünkü görüşmeler görevlilerin huzurunda yapılmaktadır" dedi.

Abdullah Öcalan'ın avukatları İrfan Dündar ve Mahmut Şakar hakkında "yasadışı örgüt üyesi oldukları" iddiasıyla açılan dava 29 Mart günü başladı. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşma, İrfan Dündar ve Mahmut Şakar'ın ifadelerinin İstanbul'da alınması için etelendi.

İrfan Dündar ve Mahmut Şakar ile Yüksekova Belediye Başkanı Mehmet Salih Yıldız hakkında 1999 yılında MİD TV'de yaptıkları bir konuşma nedeniyle "yasadışı örgüte yardım" iddiasıyla açılan dava, 31 Mart günü sonuçlandı. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, Dündar, Şakar ve Yıldız hakkında beraat kararı verildi.

Mahmut Şakar ve İrfan Dündar hakkında, Med TV'de katıldıkları bir program nedeniyle açılan diğer bir dava da 5 Nisan günü sonuçlandı. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, avukatlar hakkında "TMY'de ve TCY'de yapılan değişiklikleri" gözönüne alarak beraat kararı verdi.

4 Mayıs günü İmralı adasında Abdullah Öcalan'la görüşmek için Bursa'nın Gemlik ilçesine giden Avukat Bekir Kaya, İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin verdiği giyabi tutuklama kararı nedeniyle gözaltına alındı. Kaya, Gemlik Asliye Ceza Mahkemesi'nde ifadesi alındıktan sonra serbest bırakıldı. Bekir Kaya'nın "görevi kötüye kullandığı ve yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada hakkında giyabi tutuklama kararı gerekçesiyle gözaltına alındığı öğrenildi.

Aysel Tuğluk, Doğan Erbaş ve Okan Yıldız hakkında, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla açılan davaya, 6 Mayıs günü İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada, avukatların yurtdışına çıkmaları yasaklandı. Kararın "Abdullah Öcalan'ın AİHM'de görülen davasına katılmalarını engellemeye yönelik olduğu" gerekçesiyle İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi başvuran avukatların itirazı reddedildi. Tuğluk, Erbaş ve Yıldız'ın avukatı Özcan Kılıç, kararlar ilgili olarak yaptığı açıklamada, "Mahkemenin yurt dışına çıkarmaması için verdiği kararlar, müvekkillerimin yargılandıkları maddenin

alakası yok. Bunu mahkeme kendi inisiyatifini kullanarak verdi. Mahkeme kararının yasal bir dayanağı yok. Böylesi bir karar uluslararası sözleşmelere aykırı ve müvekkillerimin avukatlık görevlerini yapmasını engelleyecek niteliktedir" dedi.

11 Mayıs günü Almanya'dan Türkiye'ye gelen Öcalan'ın avukatlarından Mahmut Şakar'ın kardeşi Muhammet Şakar, gözaltına alındı. Muhammet Şakar'ın "cep telefonunda bulunan numaralar" nedeniyle gözaltına alındığı ileri sürüldü.

Abdullah Öcalan'ın avukatlarından Hatice Korkut ve Ahmet Avşar hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla açılan davaya 23 Haziran günü İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Avukat Hatice Korkut duruşmada, basına açıklama yapmadığını ancak zaman zaman bazı gazetelerden telefon ile arandığını ve kendisinin bilgi verdiğini söyledi. Dava, ileri bir tarihe ertelendi.

Diğer Gelişmeler

Abdullah Öcalan'ın yıl içinde avukatları ve yakınları ile yaptığı görüşmelerden basına yansıyan açıklamalardan bazıları da şöyle:

Abdullah Öcalan Ne Demek İstiyor? - Oral Çalışlar (Cumhuriyet/7 Ağustos 2005)

Özgür Gündem gazetesinin dünkü sayısında Abdullah Öcalan'ın bir yazısı yayımlandı. Birinci sayfada yer alan yazının 4 Mayıs 2005 tarihinde yapılan görüşmede tutulan notlardan derlendiği belirtiliyor. Derlenen bu notlar üç ay sonra birinci sayfadan duyurularak yayımlandığına göre güncel görüşleri içerdiğini varsayabiliriz.

PKK'nin şiddet eylemlerinin ve cinayetlerinin tırmandığı ortamda bu yazının ne anlama geldiğini yorumlamak, bu eylemlerin arkasındaki mantığı kavramak açısından yararlı olabilir. Öcalan'ın yazısının başlığı "Kürtleri yok mu edeceksiniz?"

Abdullah Öcalan'ın söylediklerini şöyle özetleyebiliriz: 1. ABD konusunda: ABD bizi, yani PKK'yi kullanmak istiyor. Halbuki bizi Türkiye kullanabilir. Biz Türkiye'nin kullanmasına açığız. Yoksa ABD bölgesel oyunlarla ve PKK'yi kullanarak Türk ordusunu çok zor duruma düşürebilir. Saddam'ın ordusunun ne hale geldiğini görün.

Türkiye PKK'yi nasıl kullanabilir? Öcalan bu konuda şunları söylüyor: " 'Sen burada kal, seni çürütelim, ürünlerini biz toplayalım' diyorlar. ABD'nin beni buraya getirdiği açık. 'PKK kalsın' diyorlar, üzerinden hesap yapıyorlar... PKK'yi destekleme değil silah gibi tutacaklar. Türkiye'dekiler ne yapıyor, bilemiyorum. Bunu göremiyorlar mı?"

****

Öcalan sonunda asıl isteğini ifade ediyor: "Türkiye benimle bunları konuşmuyor, ben mektuplar da gönderdim. Bizi çatıştıracaklar (ABD'yi kast ediyor), sonra katliam ilan edecekler. Aslında Türkiye'nin içine girdiği rota budur. Ya doğru anlayacaklar ya da hepsi bu oyuna alet olacaklar."

Öcalan her zaman olduğu gibi Atatürk'ü referans almayı da unutmuyor ve şunları söylüyor: "Hepsi Kemalistim diyor. Mustafa Kemal zeki ve onuruna düşkündü, bu oyunlara gelmezdi... O hiç kimseyle görüşmedi. Önce Erzurum'a geldi. Diyarbakır eşrafına mektup gönderdi. İçteki bütünlüğünü sağlayacaksınız. PKK için doksan dokuz ülkeye taviz verdiler. Bu Kemalizm midir?"

****

Öcalan sonrası için de şu tehditlerle ortaya çıkıyor: "Türkiye'yi uyarıyorum. Operasyonlarla olmaz. Avrupa 300 yıl savaştı, birlik noktasına geldi. Avrupa'nın yaptıklarını Türkiye'de de yapalım."

Öcalan'ın görüşme notlarına bakınca, şiddet eylemlerinin neden bu kadar arttığının cevabı da bulunabilir. Abdullah Öcalan, "ABD bizi kullanabilir, hatta şu anda kullanıyor da olabilir. Eğer siz beni yok sayarsanız ABD bizi daha fazla çatışma için kışkırtır ve bunun sonunda ciddi bir katliam yaşanabilir. Bunun sonunda da Batı, Türkiye'yi katliam yapmakla suçlar" diyor.

Öcalan'ın bir meydan okuma ve güç gösterme ihtiyacı içinde olduğu söylenebilir. "Benim elimde güç var, beni yabana atamazsınız" demeye getiriyor. Aslında Öcalan'ın Kenya'da yakalanıp getirilmesinden sonra, PKK'nin silahlı eylemlere son vermesinde Öcalan'ın içeride olması bir rol oynamıştı. Dünyadaki birçok yorumcu Öcalan'ın Türkiye'de cezaevinde olmasının, sorunun çözümü açısından kullanılabilecek bir durum olduğunu yazmıştı.

****

Anlaşılan o ki, Öcalan, "Beni burada çürütemezsiniz, beni yok sayamazsınız" demek istiyor. Yoksa ABD'nin kışkırtmasıyla daha büyük çatışmalara yelken açarız, demeye getiriyor.

ABD, PKK'nin ne kadar arkasında? Öcalan'ın görüşme notlarında da söylendiği gibi Öcalan'ı yakalayıp Türkiye'ye teslim eden ABD'ydi. Ancak bugün ABD, elindeki PKK kartını bırakmak istemiyor. Öcalan da ABD'nin kendilerini kullanmak istediğini, bir tehdit olarak kullanmak niyetinde. Bunu vurguluyor.

****

Her gün çok sayıda insanımızın yaşamına mal olan PKK şiddeti, Türkiye'yi yeni bir kaosu içine de sokabilir. Sıkıyönetim, olağanüstü hal yeniden dillendiriliyor. Kritik bir sürece girdik. Öcalan'ın sözlerini bu ortamda okumakta ve değerlendirmekte yarar bulunuyor.

Yaklaşık bir aylık bir aradan sonra 3 Ağustos günü ağabeyi ile görüşen Mehmet Öcalan, ağabeyinin kendisine tehlike içinde olduğunu, bağımsız olmayan hiçbir davaya katılmayacağını söylediğini aktardı.

Eylül ayı başında Mehmet Öcalan'ın ağabeyi ile görüşmeden sonra ailesi ve avukatları tarafından yapılan açıklamada da şöyle denildi:

“Görüşmede Öcalan, yaşam koşullarına ilişkin İmralı'daki görevlilere şunu söylemişti: ‘Sürekli provoke ediyorsunuz. Ben bu provokasyonlara gelmem. Arkamdan kimse ‘koşullara dayanmadı’ demesin. Bana leke sürmesinler. Yarın farklı bir şey olursa, hiçbir şey benden kaynaklı değil. Ben her tür koşula dayanırım. Havalandırma süresini de bir saate indirdiniz. Havalandırma süresi kısılcıncı sağlık problemlerim artmaya başladı. Ağzımın içi paramparça olmuş, hepsi

yara olmuş. Doktor gelip bakıyor, bir şey yapmıyor. Bu sorunlar havasızlıktan kaynaklanıyor. Başımdaki şişkinlikler arttı. Geceleri ya bir saat yatıyorum ya yatamıyorum. Nefessiz kalıyorum. Bu şekilde görüşme yapmak da sağlıklı değil. Bu süreç içerisinde yanlış yaptığımı düşünmüyorum. 7 yıllık süre içerisinde demokrasiye ve barışa hizmet yaptığımı kanıslındayım.”

Açıklamada, Öcalan'ın yaşam koşullarının son derece kötü olduğu savunularak, “Tek kişilik cezaevinde nem oranının çok yüksek olduğu, bulunduğu odanın dışarıya tam açılan bir penceresinin dahi bulunmadığı, günün 23 saatinin 12 metrekairelik bir odada geçtiği ve 24 saat kameralarla izlendiği, 24 saat elektriğin açık tutulduğu, sadece ayda bir kez eski gazetelerin verildiği, çok ağır koşullarda tutulduğu” ifade edildi.

Adalet Bakanı: İmralı'dan telefon talimatı olmadı-Murat Yetkin (Radikal/22 Eylül 2005)

Çiçek: Öcalan'ı izliyoruz. Avukatların görüşmesi kesildiğinden bu yana çıkan talimat kaydı yok

Adalet Bakanı Cemil Çiçek, yasadışı PKK lideri Abdullah Öcalan'ın tutulduğu İmralı Cezaevi'nden yandaşlarına telefonla talimat verdiği yolundaki iddianın doğru olmadığını açıkladı. Bu iddia, Irak Cumhurbaşkanı Celal Talabani tarafından gündeme getirilmişti. Aynı zamanda Irak Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) örgütünün kurucusu olan Talabani, Başbakan Tayyip Erdoğan ile yaptığı bir görüşmede, “Öcalan yandaşlarına telefonla talimat veriyor, engellemiyorsunuz” dediğini, Erdoğan'ın da kendisine “Demokrasinin gereği bu” dediğini öne sürmüştü. İddia üzerine açıklama yapan Başbakan'ın Basın Sözcüsü Akif Beki, Erdoğan'ın diyalogu hatırlamadığını, diyalogun konuşma tutanaklarında da bulunmadığını söylemişti.

Erdoğan'ın, 16 Eylül'de New York'ta Türkevi'ndeki basın toplantısında da konu sorulmuş, açıklayıcı yanıt gelmemişti. CHP lideri Deniz Baykal, 19 Eylül'de TBMM'de, “Tutanakta yok” açıklamasının yeterli olmadığını öne sürüp yanıt istemişti.

Dolayısıyla, diğer cezaevleri gibi İmralı'dan da sorumlu olan Adalet Bakanı Cemil Çiçek'in açıklaması, bu konudaki ilk açık yalanlama olarak kayda geçiyor. Çiçek şunları söylüyor:

Öcalan'ın İmralı'dan yandaşlarına telefon talimatı verdiği doğru değil. Cezaevinde böyle bir telefon imkanı da bulunmuyor. Talabani'yi herkes tanır. Burada başka, ABD'de başka konuştuğu olmuştur.

Başka yollardan yandaşlarına talimat verdiği iddiasına gelince... Davası Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde devam ettiği sürece, avukatlarıyla görüşmesinin bir hukuki zemini vardı. Bu dava sonuçlanınca hukuki zemin ortadan kalktı. Artık görüşmüyor. 1 Haziran'da yürürlüğe giren yeni yasa uyarınca, İnfaz Hakimliği'nin aldığı karar üzerine, diğer mahkûmlar gibi yalnızca aile yakınlarıyla görüşebiliyor; kız kardeşi ve erkek kardeşi ile.

Yine hakim kararıyla bu görüşmelerde fiziki temas olmuyor ve konuşulanlar bir görevli tarafından baştan sona izleniyor. Görüşmelerde verdiği bir talimat olsa, yakınlarının durumu ‘terör örgütüne yardım ve yataklık etme’ sayılacağı için savcılığa bildirilmesi, savcılığın da soruşturma açması zorunlu. 1 Haziran'dan bu yana böyle bir şey olmamış.

1 Haziran öncesinde, avukatlarıyla görüştüğü dönemde olmuş mudur? Avukatları hakkında açılan yirmi küsur dava var, avukatlığı aşan faaliyet gerekçesiyle. İnternette, gazetelerde ağzından yayımlanan metinler var, bir avukatın CNN Türk'e verdiği demeç var mesela. Bunlar görülmekte olan davalar. Ama 1 Haziran'dan beri dışarıya talimat niteliğinde haber gönderdiği yolunda bilgimiz, kaydımız yok.

.../

2- ZORUNLU GÖÇ

Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi'ne 2005 yılı bütçesinde 6 milyar 400 milyon YTL ayrıldığı bildirildi. 1994-1999 yılları arasında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, bu tarihten sonra ise İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülen proje kapsamında 1999 yılından

itibaren toplam 26 trilyon 369 milyar lira harcama yapıldığı, 127.820 kişinin de köyelerine dönüşlerinin sağlandığı öğrenildi.

Türkiye'nin AİHM'de çok sayıda mahkumiyetine neden olan köy boşaltma, evlerin yakılması gibi çatışma

dönemlerinde yaşanan mağduriyetlerin, mahkemelere gitmeden oluşturulacak komisyonlarca çözümlenmesi amacıyla hazırlanan “Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun”un 27 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girmesinin ardından yapılan yasadışı yararlanmak amacıyla başvurular, 2005 yılında da sürdü. Yasadan yararlanmak için yapılan başvuruların süresi ise 17 Temmuz günü doldu.

23 Mayıs günü Radikal gazetesinde yayınlanan bir haberde, Dışişleri Bakanlığı'nın AİHM'de köye dönüş için Türkiye aleyhine açılan davaların çokluğuna dikkat çekerek, zararların ödenmesi ile ilgili yasanın yürürlüğünün bir yıl süreyle ertelenmesini önerdiği bildirildi. Habere göre, Türk hükümeti boşaltılan köyler nedeniyle AİHM'e yapılan 1.500 başvurudan sadece 24'ü için 4 milyon 800 bin YTL tazminat ödedi. Haberde, yasa uyarınca oluşturulan zarar tespit komisyonlarına 69.832 kişinin başvurduğu, bunlardan 1.595'inin incelendiği, 1.253'ünün reddedildiği, ancak 342'sinin kabul edilerek tazminat ödenmesinin kararlaştırıldığı anlatıldı.

İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, Temmuz ayında yaptığı açıklamada, köylerinden göç ettirilen 360 bin kişiden 124.539'unun geri dönüşlerinin sağlandığını öne sürdü. Aksu, Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi'nin uygulandığı Adıyaman, Ağrı, Bingöl, Bitlis, Hakkari, Muş, Tunceli, Van, Elazığ, Batman, Diyarbakır, Mardin, Siirt ve Şırnak valiliklerine gönderdiği genelgede de şunları söyledi:

“Yapılacak yardımların belirlenmesi maksadıyla gerçekleştirilecek toplantılara, ilgili sivil toplum örgütleri temsilcilerinin de katılımı sağlanacak. Eğitim, sağlık, tarım ve istihdam konularına yönelik sivil toplum örgütü projeleri, yetkili makamların da uygun görmesi halinde desteklenecek. Uygulamalarda açıklık

ve saydamlık ilkeleri esas alınacak, karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik kullanılacak araçlar, mekanizmalar kamuoyuna açıkça duyurularak halkın aydınlatılması sağlanacak.”

Temmuz ayında Göç-Der tarafından yapılan açıklamada, yaşadıkları yerlerden göç etmek zorunda kalan 3.5 milyon kişiden yalnızca 80 bininin yasa kapsamında oldukları için zararlarının tazmini için başvuruda bulunduğu, başvuruların yalnızca yüzde 2'sinin olumlu sonuçlandığı bildirildi.

Ağustos ayı başı itibarıyla yasadışı yararlanmak için 69.832 kişinin başvurduğu, bunlardan sadece 342'sine tazminat ödendiği bildirildi. Akşam gazetesinin 4 Ağustos tarihli haberine göre, tazminat başvurusu reddedilenlerin AİHM'de dava açmaya başlamaları üzerine Dışişleri Bakanlığı, İçişleri ve Adalet Bakanlıklarını uyardı.

Dışişleri Bakanlığı tarafından gönderilen yazıda, AİHM'de bekleyen davaların başında köy boşaltma ve göç dalgaları sebebiyle yapılan tazminat başvurularının bulunduğu belirtilerek, AİHM'in, “Türkiye'de kurulan tazminat komisyonlarının etkin bir iç hukuk yolu olmadığı” sonucuna varması halinde, Türkiye'nin zor durumda kalacağına dikkat çekildi.

CHP Diyarbakır milletvekili Mesut Değer'in “Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanmasına İlişkin Yasa”nın uygulanmasına ilişkin soru önergesini Ağustos ayında yanıtlayan İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, yasadışı yararlanmak için son bir yılda 104.734 kişinin başvurduğunu, bunların karara bağlanan 5.239'undan 1.190'ünün başvurusunun kabul edildiğini, 4.049'unun reddedildiğini, sulhname imzalanan 781 kişiden 755'ine toplam 5 trilyon 746 milyar liralık ödeme yapıldığını bildirdi.

Köye Dönüş Zorlaması-Tarhan Erdem (Radikal/19 Eylül 2005)

Hiçbir hesaba sığmayan iddialardan birinin daha yanlışlığı ortaya çıktı: Terör nedeniyle, köylerinden göç eden ve ettirilenlerle ilgili iddialar, İçişleri Bakanı Aksu'nun demeciyle gerçeğe yaklaştı.

Dün yayımlanan habere göre Aksu, ‘Köye dönüş projesi’nin uygulandığı 14 ildeki rakamlara göre, güvenlik gerekçesiyle göç eden 360 bin kişiden 125.539 kişinin geri dönüşünün sağlandığını açıkladı. (Radikal, 18 Eylül)

Oysa, AB çevrelerinde de ciddiye alınan raporlarda sayılar çok farklıydı. “1994 yılına kadar, 3 binden fazla köyün hemen hemen haritadan silindiği”, “3-4 milyon insanın zorunlu göç ettirildiği” yazılan raporları kaynak göstererek Türkiye'den isteklerde bulunan uluslararası kurumlar olmuştu.

Geçen Aralık ayında Paris'te yayımlanan bir bildiriye, “1990'lı yıllarda zorla boşaltılan 3.400'ü aşkın köyün yeniden inşasını ve 3 milyona yakın göçmenin yurtlarına ve yuvalarına dönüşünü teşvik önlemlerini de içeren kalkınma programı hazırlanıp uygulamaya” konulması isteniyordu.

TBMM'ne sunulan bir rapordaki, “820 köy ve 2.345 küçük yerleşim biriminden (mezradan) toplam olarak 378.335 kişi göç ettirilmiştir” bilgisi Aksu'nun son demeciyle doğrulanmıştır.

Göç edenlerin sayısı gibi, göç ettirilenlerin köylerine dönüşleri de siyasal bildirilerin konusu olmuştur. Hiç bir toplumsal kurama uymayan yaygın istek, köylerden kentlere gelenlerin tamamının köylerine dönüşlerinin sağlanmasıdır.

Terörden zarar görenlerin, zararlarının karşılanmasıyla, zorunlu göç ettirilenlerin yeniden köylerine dönüşlerinin sağlanması birbirine karıştırılarak düşünülmüş ve konuşulmuştur. Zararın karşılanmasına ilişkin esas ve usuller, 2004 yılı Temmuzunda çıkan “Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun” ile düzenlenmişti.

Köylerinde malı zarar görenlere ödeme yapılanların, ailecek köye döneceklerinin kabul edildiği anlaşılmaktadır. Bakan Aksu, çünkü demecinde herhalde, bu Kanun'dan yararlananların tamamının sayısını değil; köydeki zararı ödenerek, köye döneceği varsayılanların sayısını vermiştir.

125 bin kişinin zararları karşılanarak köye dönüş işlemi tamamlanmış, “geri dönüşü sağlanmış” ve kayıtlarına “köye döndü” yazılmıştır.

Dosyalarına, ‘Köye döndü’ diye yazılanların bir kısmı köye hiç gitmeyecek, bir kısmı köyde bir kaç ay geçirdikten sonra, son yıllarda yaşadıkları kente dönecek; bazıları da daha büyük kentlere göç edeceklerdir.

Gençlerin özlemleri, geçmişte de aileyi besleyememiş topraklara dönmek değil; büyük kentte bir iş bularak hayatlarını sürdürmektir. Kentin sarmalında onur kırıcı yollarda ve ölümcül alışkanlıklarda kaybolup gidenler bulunacak, ama büyük çoğunluk kent yaşamına uyum sağlayacaktır.

Gerçekte son 50 yıl, Türkiye’de milyonlarca insan aynı kaderi paylaşmış, kente göç edenlere yerel ve merkezi yönetimler yardım etmemiş, kentte yerleşmelerini zorlaştırmış; buna karşın, kentleşme sürmüştür.

Sorumuz, şu ya da bu nedenle köyden göç eden veya ettirilmiş olanların köye dönüşlerini sağlamak değil; kentlerimizi toplumsal kanunlar gereği süren göçleri kabul edebilecek alt yapıya kavuşturmaktır. Yönetimin bundan önemli ne görevi olabilir ki?

23 Şubat günü Özgür Politika gazetesinin internet sitesinde yer alan bir haberde, Tunceli Valiliği’nin köye dönüş için yürütülen projeye ayrılan parayı askeri harcamalarda kullandığı iddia edildi. Habere göre, Tunceli İl Genel Meclisi üyeleri tarafından yapılan incelemede, İçişleri Bakanlığı’nın 2003 ve 2004 yılları arasında gönderdiği 1 trilyon 945 milyar 899 milyon liranın 35 milyar 655 milyon Liralık bölümünü, köye dönüş çalışmaları dışında harcadığı belirlendi. Edinilen bilgiye göre süreç şöyle gelişti:

Meclis üyeleri usulsüz harcamaların yanı sıra valilik tarafından satın alınan 11 prefabrik evin haksız olarak dağıtıldığı gerekçesiyle İçişleri Bakanlığı’na başvurdu. Başvurunun ardından Vali Mustafa Erkal imzası ile 2004 yılı Aralık ayında üyelere gönderilen yazıda, söz konusu harcamaların köye dönüş çalışmalarında kullanıldığı öne sürüldü. Ancak Meclis üyeleri Şubat ayında Cumhuriyet Savcılığı’na dönemin Valisi Ali Cafer Akyüz ve İl Özel İdare Müdürlüğü yetkilileri hakkında suç duyurusunda bulundular.

Diyarbakır Vali yardımcısı ve Zarar Ziyan Tespit Komisyonu Başkanı Serdar Polat, 2004 yılında Hevsel bahçelerinde düzenlenen operasyonda zarara uğrayan 14 kişiye tazminat verilmesinin karara bağlandığını, bu dosya sahiplerine toplam 8.179 YTL ödeneceğini kaydetti. Kendilerine yapılan başvuruların yüzde 90’ının köy yakma, boşaltma gibi maddi zarar dosyalarından oluştuğunu kaydeden Polat, yüzde onunun ise ölüm ve yaralanma dosyası olduğunu kaydetti. Belgesiz, bilgisiz bir dilekçeyi bile kabul edeceklerini kaydeden Polat, bunların komisyon tarafından değerlendirileceğini, ancak tazminat almalarının zorlaşacağını bildirdi.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri’nin Yerinden Olmuş Kişilerin İnsan Hakları Özel Temsilcisi Walter Kaelin 4-6 Mayıs günlerinde Dışişleri Bakanlığı’nın davetlisi olarak Türkiye’ye geldi. Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşlanması Hakkında Yasa’dan yararlanma süresinin uzatılmasını isteyen Kaelin, 70 bin başvuruda karara bağlananlarının yüzde 75’ine red yanıtı verilmesi ile ilgili endişelerini dile getirdi. Walter Kaelin, görüşmelerinin ardından düzenlediği basın toplantısında “Türk yetkililerin, köy korucularının rolü ve mayın sorunu da dahil, yerlerinden olmuş kişilerle

ilgili konulara açık fikirlilikle yaklaşması ve sorunların giderilmesine yönelik çabaları beni etkiledi” dedi

Olay ve Baskılar

Özgür Gündem gazetesinde 8 Şubat günü yayınlanan bir haberde, Tunceli’nin Pertek ilçesine bağlı 45 köyün muhtarına geçmişte boşaltılan köylerin baskılar değil, ekonomik nedenlerle boşaltıldığı yönünde tutanak imzalatıldığı iddia edildi. Habere göre, Pertek Jandarma Komutanlığı’na çağrılan 46 köyün muhtarından, göçün askeri operasyonlar, baskılar ve güvenlik sorunundan kaynaklanmadığını taahhüt eden tutanaklar imzalaması istendi. 45 muhtarın “Köyümüz ve bağlı mezralar halkından 1987 yılından itibaren sosyal ve ekonomik nedenler dışında terör nedeniyle güvenlik yönünden taşınan (göç eden) aile olmamıştır. İş bu tutanak tarafımızca tanzimen huzurda okunarak, doğruluğu müştereken imza altına alınmıştır” yazılı tutanakları imzaladığı belirtildi. Tutanağı imzalamayan Harsik köyü Muhtarı Hasan Güngör yaptığı açıklamada, imzalaması yönünde baskı gördüğünü söyledi.

17 yıl Almanya’da kaldıktan sonra 4 yıl önce Şırnak’ın İdil ilçesindeki evine dönen Süryani İbrahim Konutgan’ın korucuların baskısına maruz kaldığı bildirildi. İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Konutgan, DYP İdil İlçe Başkanı Şükrü (Hasan) Demirsoy ve eski İdil Belediye Başkanı Murat Dalmış’ın kardeşi Faysal Dalmış olmak üzere korucuların baskısı ile karşılaştığını söyledi. 7 Mart günü Faysal Dalmış ve dört oğlunun saldırısına uğradığını anlatan Konutgan, saldırganların evinin avlusuna kadar girdiklerini söyledi. Karakola yaptığı suç duyurusunun savcılık tarafından kabul edilmediğini ifade eden Konutgan, “Bu saldırıya polisler ve üç inşaat işçisinin de şahit olmasına rağmen, bana saldırıda bulunan kişiler karakolda mesnetsiz ve gülünç bir savunma hazırlayarak, ‘devletimize sövdü. Bizde buna dayanamayarak saldırdık’ dediler. Ardından da ellerini kollarını sallayarak karakoldan çıktılar” dedi.

2001 yılında 1994 yılında boşalttıkları Bitlis’e bağlı Minyanis (Ayrancılar), Kültik ve Arıdağ köylerine dönen köylüler, yeniden koruculuğu kabul etmeleri yönünde baskı uygulandığı gerekçesiyle Mart ayında Göç-Der Van Şubesi’ne başvurdular. Başvuru üzerine, Göç-Der yöneticisi Hüseyin Daş, Göç-Der Van Şube Başkanı

Giyasettin Gültepe ve Göç-Der Van Şubesi yöneticisi Hacer Acar'dan oluşan heyet, köylerde incelemelerde bulundu.

Minyanis köylülerinden İkrâm Altıntaş, heyete yaptığı açıklamada şunları söyledi:

“1994 tarihinde 43 haneli köyümüz koruculuğu kabul etmediğimiz için askerler tarafından boşaltıldı. 2001 tarihinde kendi imkanlarımızla köye geri dönüş yaptık. Biz köye döndüğümüzden beri bize koruculuk dayatılmaktadır. Gönüllük temelinde olması kaydıyla altı kişiye Geçici Köy Korucusu olarak silah verildi. Jandarmanın ‘Operasyonlar hep sizin bölgede yapıyor, eğer silah almazsanız sizin güvenliğinizden sorumlu değiliz, çeker giderseniz’ tehdidiyle karşılaştık. Hatta köyümüzden Hasan Hoçak isimli şahıs silah almak istemedi itiraz etti. İki asker onun koluna girerek ‘Seni İl Jandarma’ya götüracağız’ şeklinde tehdit etti. Hasan Hoçak da sonra silah almak zorunda kaldı. Bizler köyümüzü terk etmek istemiyoruz.”

Daha sonra heyet üyeleri tarafından hazırlanan raporda da şu tespitlere yer verildi:

“Resmi makamlarca köylülerin köylerine geri dönüp yerleşmelerine izin verilmesine rağmen, köyün insanlık onuruna yaraşır bir halde olmadığı, kendi imkanları ile döndükleri için aşırı yoksul oldukları, köy sakinlerinin aşırı bir korku ve kaygı içerisinde bulunduğu, okul olmadığı için çocukların okula gidemedikleri tespit edilmiştir. Köy sakinlerine güvenlik gerekçesiyle köylerini boşaltma tehdidi altında koruculuk dayatılmıştır. Bu dayatma neticesinde köylüler, özellikle kadın ve çocuklar psikolojik travma yaşamaktadırlar. Köyde yaşayan insanların insanlık onuruna yaraşır bir şekilde yaşamaları için, boşaltılan ve enkaz halini alan yerleşim biriminin yapısal sorunları ivedilikle çözülmelidir.”

Askerlerin Van’ın Başkale ilçesine bağlı Yolmaçayır köyü yakınlarındaki Peştekan yaylasına çıkan koçerlere yaylayı terketmeleri için baskı yaptıkları bildirildi. 25 Mayıs günü Özgür Politika gazetesinin internet sitesinde yayınlanan habere göre, koçerlerden Hüsnü Gökalp, Nisan ayında yaylaya geldiklerini ancak son dönemde askerlerin kendilerini yayladan çıkarmak için baskı yaptıklarını söyledi.

Şırnak’ın Beytüşşebap ilçesi yakınlarındaki Faraşın yaylasına çıkmak isteyen göçerlerin Haziran ayında askerler tarafından Cudi ve Gabar dağları arasındaki Kasrik boğazında engellendiği bildirildi. Göçerlerden Mehmet Soyhan yaptığı açıklamada, Valiliğe kira bedeli ödemelerine karşın engellendiklerini söyledi. Askerlerin kendilerine Valilik kararından sonra ancak araçla gitmelerine izin verilebileceğini anlattıklarını belirten Soyhan, “İzin verilse bile yaya olarak gitmemize izin verilmeyecek. Buna da güvenliği gerekçe gösteriyorlar. Biz ise araç tutabilecek durumda değiliz. Ayrıca bizim güvenlik problemimiz yok. Her sene gittiğimiz gibi bu sene de gidebiliriz” dedi.

14 Haziran günü Özgür Politika gazetesinin internet sitesinde yayınlanan bir haberde, daha önce boşaltılan Şırnak’ın Silopi İlçesi’ne bağlı Dader (Yolağzi) mezrasına gitmek isteyen köylülerin Silopi Jandarma Komutanlığı’ndan görevli bir yüzbaşı tarafından tehdit edildiği bildirildi. Haberde adı açıklanmayan bir köylünün olayla ilgili şu açıklamalarına yer verildi:

“Bu yıl bağ ve bahçemizin bakımı için mezraya gidiyorduk. Uzun zamandır mezranın etrafında operasyon yapan Merkez İlçe Jandarma Komutanlığı’na bağlı askerler tarafından buraya bir daha gelmememiz yönünde tehdit edildik. İsmi bilmediğim ve rütbesi yüzbaşı olan bir askeri yetkili bize ‘Köyünüzde mayın bulduk ve patlattık. Bu mayını siz koymuşsunuz’ diyerek, bizi tehdit etti. Aynı askeri yetkili yanındaki rütbeli askerlere de bir daha köyümüze gelmemiz durumunda gerekeni yapmaları yönünde talimat verdi”

Haberde ayrıca, Ağrı Valiliği ve Jandarma İl Komutanlığı’nın da 11 Haziran günü Ağrı dağı çevresinde bulunan Mixtepe, Abdi Zozanı, Küçük Ağrı, Kire Hallac, Tujik, Deçare, Kire Zogor yaylalarına yöre çıkışları engellediği belirtildi. Haberde, Saka aşiretinin yerleşik olduğu İnek, Güngören, Şex Mirzo, Kule, Gir, Cadde Kıran, Zorava, Demirkapı ve Sela Qosa (Abdiyurt) köylerinde başlatılan yayla yasağının sürdüğü anlatıldı.

Tunceli’ye bağlı Pınar köyünde yaşayan Haydar Kapu (60), köyden göç etmesi için ölümle tehdit edildiğini bildirdi. 28 Haziran günü oğlunun Jandarma Komutanlığı’na götürüldüğünü anlatan Kapu, yaşadıkları ile ilgili olarak şunları anlattı:

“Oğlum beni aradıktan sonra Tunceli komutanlığa gittim. Komutan Namık Dursun geldi, beni odasında ağırlayan çavuşa hakaret etti. Yanında birkaç kişi daha vardı. Kimisi sivildi. Olmadık hakaretlerde bulundu. Bana ‘Ulan o... çocuğu senin ne yaptığını çok iyi biliyorum. Köyü terk edeceksin, sizin orda bir şey olursa seni yakarım’ dedi. Beni yardım ve yataklık yapmakla suçladı. Sözde un götürüyormuşum, sigara götürüyormuşum. Konuşmaya çalışıyordum ama her ağzımı açtığımda küfürle cevap veriyordu. Yanında sakallı, sivil giyimli biri daha vardı onu göstererek, ‘seni buna teslim ediyorum’ dedi.”

Haydar Kapu, kısa bir süre önce de hayvan otlatırken beyaz renkli bir minibüsten inen kişilerin, kendisine silah doğrulttuğunu, bunun üzerine kaçtığını söyledi.

Şırnak’ın Beytüşşebap ilçesine bağlı Yeşilöz (Faraşın) köyünden ayrılarak Van’a yerleşen 30 ailenin köylerine girmelerinin korucular tarafından engellendiği bildirildi. Haziran ayında tarlaları ile ilgilenmek üzere köye girişleri korucular tarafından engellenen köylüler, 12 kilometre uzaklıkta çadır kurdukları Akarsu köyünde de jandarmalar tarafından tehdit edildiklerini açıkladılar. Köylülerden Cengiz Bor, Kaymakamlık ve İlçe Jandarma Komutanlığı’na yaptıkları başvurduklarını belirterek, jandarma komutanının dilekçelerini kabul etmediğini ve “Sözlü olarak bize korucu olmadığımızı

için, 'korucular haklıdır, siz haksızsınız. Sizler farklı amaçlarla oraya gidiyorsunuz' dediğini" ifade etti.

Kaymakamlığın ilçe jandarma komutanlığına yazdığı yazıya verilen yanıtta ise "ailelerin köylerini boşaltma nedeni kan davası olarak gösterildiği, operasyonlar ve köyün alt yapı sorunlarını nedeniyle bu sorunlar çözülene kadar geri dönmelerine izin verilmemesinin uygun olduğunun ifade edildiği" öne sürüldü.

1994 yılında boşaltılan Bitlis'in Tatvan ilçesine bağlı Dönertaş köyüne dönen ailelere korucu olmaları yönünde baskı yapıldığı öne sürüldü. Ağustos ayında Van Göç-Der'e başvuran Cevat Taşdemir, köye 50 ailenin döndüğünü belirterek, "Biz iki aile silah almamıştık, askerler gelip bize 'eğer korucu olmayacaksınız o zaman köyde kalamazsınız' dedi. O nedenle Göç-Der'e başvurdum. 7 nüfusum var. Sadece bir kişi çalışıyor. Büyük zahmetlerle hükümetin söylediklerine bakarak İstanbul'dan kalkıp geldik, bu kez de korucu olmamızı istiyorlar. Operasyon ve koruculuk baskısı sürerse diğer köylüler de tekrar geri dönecek" dedi.

Sığınma Hakkı ve Mültecilerin Durumu

Türkiye'de, 1 Haziran günü itibarıyla 10.671 sığınmacı ve mültecinin ikamet ettiği bildirildi. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, 1994 yılından bu tarihe kadar yabancı uyruklu 35.349 kişi Türkiye'ye iltica talebinde bulundu. Bu yabancılardan 1995'ten 2004 yılına kadar toplam 19.579 kişinin, üçüncü bir ülkeye çıkışlarına izin verildiği belirtilen raporda, halen Türkiye'de 10.671 yabancı uyruklu ikametli, geriye kalanı ise ikametsiz olarak yaşamlarını sürdürdüğü kaydedildi. Raporda, "BMMYK tarafından iltica talepleri reddedilen sığınmacılar, Türkiye'de istihdam edilmenin yollarını arıyorlar" denildi.

"Sığınma ve Göç Alanındaki AB Müktesebatı'nın Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı", Nisan ayı içinde Bakanlar Kurulu'na sunuldu. Yeni Ulusal Eylem Planı'nda yapılacak değişikliklerle Türkiye'nin 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu çekince nedeniyle Avrupa dışından gelenlere mülteci statüsünün değiştirileceği bildirildi. "Coğrafi sınırlama"nın 2012 yılı hedeflenerek kaldırılması önerilen Ulusal Eylem Planı'nda "Sığınma ve Göç Kurumu" oluşturulması öngörüldü.

Ankara Barosu, BMMYK ve Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi tarafından 13 Haziran günü "Türkiye'de Mültecilerin Durumu" başlıklı bir sempozyum düzenlendi. Mültecilerin sorunlarının tartışıldığı sempozyumda konuşan BMMYK Hukuk Danışmanı Işıl Tokcan, Nisan ayı itibarıyla Türkiye'de 6.215 mülteci olduğunu belirterek, "Bunların yüzde 60'ı İran'lı, yüzde 20'si Irak'lı mültecilerdir. 2004 yılında 2.292 kişi yerleştirildi. Türkiye'de yılda 100 bin kişi transit geçiş yapıyor" dedi.

Bu arada ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan "2005 Yılı İnsan Ticareti Raporu" 3 Haziran günü açıklandı. Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, Raporda Türkiye'nin insan ticaretini kaldırmak üzere

asgari tüm standartların tamamını henüz karşılamasa bile bu yönde çalışma içinde olduğu belirtilerek, Türkiye'nin "İkinci Grup"a yükseltildiği bildirildi. Bakanlığın açıklamasında Türkiye'nin "2004 Yılı İnsan Ticareti Raporu"nda "İkinci Grup-İzleme Listesi"ne dahil edildiğine dikkat çekilerek, Türkiye'nin "İkinci Grup-İzleme Listesi"nden bir üst gruba taşınmasının, bir yıldır insan ticaretiyle mücadele alanında hayata geçirilmekte olan yoğun çalışmalar sonucunda gerçekleştiği ifade edildi.

22 Temmuz günü Mezopotamya Haber Ajansı tarafından servise konulan haberde, 2001 yılından 2005 yılının ilk altı ayına kadar geçen sürede 81 ülkeden 51.539 Türk vatandaşının sınırdışı edildiği belirtildi. Haberde, söz konusu dönemde Almanya'nın 19.027, Fransa'nın 3.995, Hollanda'nın 1.814, İngiltere'nin de 2.200 Türk vatandaşını sınır dışı ederek uçakla Türkiye'ye gönderdiği ifade edildi.

Bir ihbar üzerine Mart ayı başında Van'ın Çaldıran ilçesi Üçgöçler köyünde Mehmet Zeki Kalay'ın evinde arama yapan jandarmalar, Türkiye'ye kaçak olarak giren üç İranlı buldular. İranlıların bir arkadaşlarının da kayıp olduğunu bildirmesi üzerine Esengöl yakınlarında da donarak ölen bir İranlının cesedine ulaşıldı. Ölen kişinin kimliği belirlenemedi.

Balıkesir'in Ayvalık ilçesinden Yunanistan'ın Midilli adasına mülteci taşıyan bir tekne 22 Mart günü battı. Olayda, Moritanya uyruklu iki kişi öldü, sekiz İran ve bir Moritanya vatandaşı sahil güvenlik ekipleri tarafından kurtarıldı.

14 Nisan gecesi Van'ın Çaldıran ilçesine bağlı Uzunyol köyü yakınlarında yasadışı yollarla Türkiye'ye giren mültecileri taşıyan bir araca "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle ateş açıldı. Olayda, Afganistan uyruklu Muhammed Hüseyin öldü, Bangladeş uyruklu İsmail Fadır, Nadir Ertan ve Pakistan uyruklu Mubaşer Ebugafur yaralandı.

3 Mayıs günü İzmir'in Aliğa ilçesinden Yunanistan'a mülteci taşıyan bir tekne battı. Teknede bulunan kaptan ile 18 Moritanya ve bir Somali vatandaşı kurtulmayı başardı, bir kadın kayboldu.

Çanakkale'nin Ayvacık ilçesine bağlı Küçükkuşu beldesinden Yunanistan'ın Midilli adasına mülteci taşıyan bir tekne, 29 Mayıs günü battı. Olayda, tekne sahibi İsmail T. ve beş Moritanyalı Sahil Güvenlik ekipleri tarafından kurtarıldı. Teknede bulunan dört Moritanyalının ise kaybolduğu bildirildi.

27 Haziran günü İzmir'in Dikili ilçesi açıklarında Yunanistan'ın Midilli adasına yasadışı yollardan mülteci taşıyan bir teknenin batması sonucunda iki kişi öldü. 15 Moritanyalı uyruklu, 5 Tunuslu ve biri Filistinli olmak üzere 21 kişi, Sahil Güvenlik Komutanlığı ekipleri tarafından kurtarıldı. Ölenlerin Tunuslu olduğu öğrenildi.

İzmir'in Aliğa ilçesinden yasadışı yollardan Yunanistan'ın Midilli adasına gitmek isteyenleri taşıyan

bir teknenin 12 Temmuz günü batması sonucunda Somali uyruklu üç kişi öldü, Somali, Filistin ve Moritanya uyruklu 22 kişi ise kurtarıldı.

Lübnan'dan kaçak bindikleri Rus bandıralı bir gemide tayfalar tarafından yakalanınca, 21 Temmuz gecesi Bodrum ile İstanköy (Kos) adası arasında elleri arkadan bağlanarak denize atılan üç Fildişi Cumhuriyeti vatandaşıdan biri öldü, biri kayboldu, biri ise bölgeden geçen bir yat tarafından kurtarıldı.

Van'ın Erciş ilçesinde, Türkiye'ye yasadışı yollarla giren Pakistan uyruklu bir kişi öldü. Edinilen bilgiye göre, ilçe çıkışında terkedilmiş bir kamyonet bulunduğu ihbarı üzerine giden polisler, kamyonet kasasına kilitlemiş 47 mülteci buldu. Üç gün kamyonetin kasasında kaldıkları öğrenilen mültecilerden biri kaldırıldığı hastanede öldü. Ölen kişinin adı öğrenilemedi.

13 Eylül günü İstanbul'da meydana gelen trafik kazasında, Türkiye'ye yasadışı yollardan giren iki kişi öldü. Mültecileri taşıyan kamyonun sürücüsü İstanbul yakınlarında araçları kontrol eden polisleri görünce aracı durdurarak kaçtığı, kaçmak için kamyonun inen iki kişiye de arkadan gelen başka bir aracın çarptığı bildirildi. Ölen kişilerin kimliği öğrenilemedi. Pakistan ve Bangladeş uyruklu oldukları öğrenilen 27 kişi de gözaltına alındı.

Yasadışı yoldan Yunanistan'a gitmek isteyen 12'si Iraklı, ikisi Türk, 14 kişiyi taşıyan tekne, 17 Eylül günü Edirne'nin Enez ilçesi açıklarında battı. Olayda, aralarında iki çocuğun da bulunduğu 10 kişi kayboldu. Dört kişi ise yüzerek çıktıkları Gülçavuş köyü yakınlarında jandarmalar tarafından yakalandı. Kaybolanlardan dördünün cesedinin 18 Eylül günü bulunduğu bildirildi.

18 Eylül gecesi İzmir'in Seferihisar ilçesi açıklarında 30 kişiyi yasadışı yollardan Yunanistan'a götürmeye çalışan bir tekneye Sahil Güvenlik Komutanlığı ekipleri tarafından ateş açıldı. Olayda, Suriye uyruklu Fezans Hashakczan (26) öldü, Ammar Bozan (31), Metas Şhab (23) ve teknenin kaptanı Yunanistan vatandaşı Agiadis Dimitris yaralandı. Daha sonra gözaltına alınan Agiadis Dimitris ve yardımcısı Aygiadis Georgios tutuklandı.

20 Eylül gecesi yasadışı yollardan Yunanistan'a gitmek isterken İzmir'in Çeşme ilçesi açıklarında batan bir

teknede Somali uyruklu iki kadın öldü, 25'i Somali, üçü Filistin uyruklu 28 kişi gözaltına alındı.

23 Eylül günü Erzurum'un Pazaryolu ilçesi yakınlarında kaza yapan bir kamyonunda, Türkiye'ye yasadışı yollardan giren yedi kişi öldü, 63 kişi de yaralandı.

Ölenlerin ve yaralananların Afganistan, Pakistan ve Bangladeş uyruklu olduğu öğrenildi.

Yasadışı yollardan yabancı bir ülkeye gitmek üzere Mersin'den 25 Eylül akşamı yola çıkan bir balıkçı teknesi, KKTC açıklarında battı. İki Suriye uyruklu beş kişinin kurtarıldığı olayda, bir kişinin cesedine ulaşıldığı, 33 kişinin ise kayıp olduğu bildirildi.

Türkiye üzerinden Yunanistan'ın Midilli adasına gitmeye çalışan Moritanya uyruklu iki kaçağın Yunanistan askerleri tarafından öldürüldüğü iddia edildi. Özgür Gündem gazetesinin, "Bektaş köyü sakinlerine" dayandırdığı haberde, beş kaçağın 13 Ekim günü saat 01.00 sıralarında Çanakkale'nin Ayvacık ilçesi yakınlarında kiraladıkları bir botla Midilli adasına gitmek üzere denize açıldığı belirtildi. Yaklaşık beş saat sonra Yunanistan Sahil Güvenlik Botu tarafından yakalanan mültecilerin yine denizde yakalanan 11 kaçakla birlikte Türkiye sahillerine doğru yola çıkarıldığı anlatılan haberde, kaçakların sürekli dövüldüğü ve saat 06.00 sıralarında Türkiye karasularında denize atıldığı kaydedildi. Haberde, mültecilerden ikisinin başları dipçikle ezildikten sonra denize atıldığı ifade edildi. Diğer kaçakların ise sabah saatlerinde balıkçılar tarafından köye getirildiği belirtildi.

2 Kasım günü İzmir'in Çeşme ilçesi açıklarında Yunanistan'ın Sakız adasına gitmek isteyen kaçakları taşıyan bir tekne battı. Sahil güvenlik ekipleri, Filistin, Moritanya ve Cezayir uyruklu sekiz kişiyi kurtardı, 12 kişinin de cesedini buldu. 16 kişinin ise yaşamından umut kesildiği bildirildi. Olaydan sağ kurtulanlar, teknede 36 kişi bulunduğunu, kaptan ve yardımcısının bir helikopterin sesinin duyulması üzerine botla kaçtıklarını, daha sonra da teknenin battığını söyledikleri öğrenildi.

Edirne'nin İpsala ilçesi Balabancık köyü yakınlarında Türkiye-Yunanistan sınırını yasadışı yollardan geçmeye çalışan iki kişi donarak öldü. Ölen kişilerin hangi ülkenin vatandaşı oldukları belirlenemedi.

YAŞAM HAKKI

Yaşam hakkı ihlalleri 2005 yılında da sürdü. TİHV'nin belirlemelerine göre, 2005 yılında yargısız infaz, dur ihtarına uymayanlara ateş açma, güvenlik görevlilerinin rasgele ateş açması gibi olaylarda, cezaevlerinde, yasadışı örgüt saldırılarında, faili meçhul cinayetler sonucunda, sivil çatışmalarda, mayın-bomba patlamalarında ve gözaltı merkezlerinde en az **376** kişi "öldürüldü". Ayrıca Türkiye'den diğer ülkelere gitmek için yola çıkan ya da Türkiye'yi geçiş noktası olarak kullanan 40 mülteci deniz ve trafik kazalarında ya da donarak öldü, 61 kişi ise deniz kazalarında kayboldu.

Yargısız infaz, Dur ihtar, Rasgele Ateş Açma	61 ¹
Silahlı Çatışmalar	230 ²
Mayın ve Bomba Patlamaları	21 ³
Faili Meçhul Siyasi Cinayetler	4
Yasadışı Örgüt Saldırıları	35
Sivil Çatışmalar	10
Gözaltında Ölümler	5
Cezaevlerinde Ölümler	10
<i>Mülteciler</i>	<i>40</i>

Hakkari ve İlçelerinde Bombalı Saldırıları

Hakkari ve ilçelerinde Temmuz ayından itibaren bir dizi bombalı saldırı düzenlendi. Doruk noktasına 9 Kasım günü Şemdinli'de yaşananlarla ulaşan bu bombalı saldırılar, başlangıçta PKK'ye mal edilmek istendi. Ancak, 9 Kasım günü Şemdinli'de yaşananlar, saldırılardan "derin devletin sorumlu olabileceğini" gösterdi.

Temmuz ayından itibaren "Şemdinli olayı"na kadar geçen dönemdeki bombalı saldırılar özetle şöyle:

15 Temmuz günü sabah saatlerinde Hakkari'de Hacı Demir'in kullandığı arabada patlama meydana geldi. Patlamada, yoldan geçen Tamer Akarsu ve Kemal Gezer hafif yaralandı. Hakkari Vali Yardımcısı Sezgin

¹ "Şemdinli olayı" başlığı altında ele alınan olaylarda ölen 6kişi, bu sayıya dahildir.

² Başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri olmak üzere, silahlı çatışmaların sonuçları hakkında bilgi almanın güçlüğü gözönüne alındığında, bu sayının gerçeği tam olarak yansıtmayacağı açıktır. Bu rakam, kimliği belirlenen asker, korucu, polis ve yasadışı örgüt militanlarını kapsamaktadır.

³ Mayın patlaması sonucu ölen asker, polis, korucu ve yasadışı örgüt militanları bu sayıya dahil değildir. Bu olaylar "Silahlı Çatışmalar" başlığı altında ele alınmıştır.

Üçüncü, patlama nedeninin belirlenemediğini, soruşturmanın sürdürüldüğünü, yaralıların sağlık durumunun iyi olduğunu bildirdi.

20 Temmuz günü Yüksekova Lisesi lojmanı önünde bulunan çöp kutusuna bırakılan bomba, çevredeki binalarda maddi hasara neden oldu.

29 Temmuz günü Hakkari'de bir araca yerleştirilen bombanın patlaması sonucunda Hakkari Dağ ve Komando Tugayı'nda görevli astsubaylar Şevket Kaygusuz ve Burhan Baykal öldü. Patlamada, çevrede bulunan üç kişi de yaralandı. Olayın ardından Avaşın Kültür Merkezi yöneticisi Faik Baş, İskan Kazandıoğlu ve Hamit Kazandıoğlu gözaltına alındı. Bu kişiler, 31 Temmuz günü Cumhuriyet Savcılığı'nda ifadeleri alındıktan sonra serbest bırakıldı.

2 Ağustos gecesi Yüksekova'nın Cengiz Topel caddesinde şehirlerarası otobüs işletmelerinin bulunduğu bölgede patlayan bomba maddi hasara neden oldu.

4 Ağustos günü Hakkari'nin Şemdinli ilçesinde Jandarma Komutanlığı'na düzenlenen saldırıda Astsubay Dursun Çetin, Astsubay Durmuş Ali Uzun, Astsubay Evren Ayyarın, erler Ramazan Çakar ve Halil Kaan Kayabaş öldü, er İnan Hakan yaralandı.

Şemdinli'de 1 Eylül Dünya Barış Günü nedeniyle DEHAP tarafından kurulan "Barış Çadırı" yakınlarında 31 Ağustos günü bomba patladı. Çadırın 10-15 metre uzağında meydana gelen patlamada Kadri Yalçın, İlhami Öztürk, Kerem Elmas, Naim Erkoyuncu, Gülcan Tekin, Ayhan Öztürk, Beyhan Sevgi, Hüseyin Avcı, Pınar Mavigöz, Metin Yılmaz, Turan Korkmaz, Mehdi Zerende ve Numan Erkoyuncu yaralandı.

Aynı gün Hakkari'nin Yüksekova ilçesindeki Akarsu İş Merkezi'nin bodrum katında patlayan bomba, maddi hasara neden oldu.

1 Eylül gecesi de Yüksekova Cengiz Topel caddesinde bir otobüsün altına yerleştirilen bombanın patlaması sonucunda maddi hasar meydana geldi.

10 Eylül gecesi AKP Hakkari Milletvekili Fehmi Öztunç'un kardeşi Hasan Öztunç'un evine iki el bombası atıldı. Hasan Öztunç, "Ben devletimi seviyorum. Bu ülkeyi beraber kurduk, beraber kurmaya devam da edeceğiz. Hiç kimseye bizim ihanetimiz yok. Ancak ülkemize karşı gelen terör örgütüyle cinsi ve dini ne olursa olsun onunla mücadele ediyorduk. 1994

yılında evime yine bomba attılar, kıl payı kurtulduk. Biz devletimizin yanındayız. Hakkari’de bir idari boşluk var. Gerek Başbakanımız, gerek İçişleri Bakanımız ve gerekse de milletvekillerimizden acilen bu idari boşluğun giderilmesini istiyoruz. Ben görevime ve işime devam edeceğim. Devletimi seviyorum. Emniyet güçlerinin yapmış olduğu tahkikat sonucunda patlayıcının el bombası olduğu anlaşıldı. El bombalarını evimin yanından geçen dere yatağından bahçeye atmışlar. Emniyet teşkilatı bu konuda bir açıklama yapacaktır. Bombanın patlamasıyla birlikte bahçemin içindeki ağaçlar zarar gördü. Parçaları duvara değmiş, camlarımız kırılmış. Gereken tahkikat devam ediyor” dedi.

15 Eylül günü Yüksekova’da sekiz katlı Zagros İş Merkezi’nin dördüncü katında patlayan bomba, Ömer Faruk Aslan adlı kişinin yaralanmasına neden oldu.

3 Ekim gecesi Yüksekova Hacı Ömer Sabancı caddesinde “İkiz Kuleler” olarak bilinen binanın çöp kutusuna yerleştirilen bomba patladı. Olay yerine polislerin gelmesinden sonra patlayan ikinci bomba, Başkomiser Hamdi Kaman ve dört polisin yaralanmasına neden oldu.

10 Ekim gecesi Hakkari Bulvar caddesinde iki aracın arasına bırakılan bombanın patlaması maddi hasara neden oldu. Olayda yaralanan olmadı.

20 Ekim günü Hakkari’nin Yüksekova ilçesinde bir lokantanın önünde patlayan bomba, çevredeki binalarda maddi hasara neden oldu.

Yüksekova’da 24 Ekim günü Yüksekova Askerlik Şubesi ile askeri lojmanların bulunduğu sokakta bomba patladı. Her iki olayda maddi hasar meydana geldi. Patlama ile ilgileri oldukları öne sürülen M.T., A.T. ve Z.T. gözaltına alındı. Bu kişilerden M.T., 4 Kasım günü tutuklandı.

28 Ekim gecesi Zagros İş Merkezi’nin beşinci katında bomba patladı. Patlama, binada büyük hasara neden oldu. Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanı İrfan Sarı, “Yüksekova’da bir ay içerisinde meydana gelen ona yakın patlama, başta halkımızı tedirgin etmiş, esnaf ve sanatkarlarımızı milyarlarca lira zarara sokmuştur. Bugün bu iş merkezine yapılan saldırının dışarıdan menşei belli olmayan bir silahla yapıldığı tahmin ediliyor” dedi.

Bombalı saldırıların en büyüğü 1 Kasım gecesi meydana geldi. Şemdinli Jandarma Komutanlığı’na 20 metre uzaklıkta Van plakalı bir arabada meydana gelen patlamada, dört asker, üç polis ve 16 sivil yaralandı. Yaklaşık 200 metrelik bir alanı etkileyen patlama nedeniyle çevredeki 67 ev ve işyeri kullanılmaz hale geldi. Araçta en az 140 kilo patlayıcı madde yüklü olduğu ileri sürüldü

Patlamada enerji nakil hatlarının zarar görmesi sonucu, ilçede elektrikler kesildi. Çevresinde koruma duvarı bulunan jandarma binasının da camları kırıldı. Patlamada, Şemdinli Cumhuriyet İlköğretim Okulu’nun hasar görmesi nedeniyle iki bin öğrenci uzun bir süre okula gidemedi.

20 Kasım günü Şırnak’ın Silopi ilçesinde Emniyet Müdürlüğü binasına el bombası atıldı. Patlamada maddi hasar meydana geldi.

Şemdinli Olayı

9 Kasım günü saat 12.15’de Hakkari’nin Şemdinli ilçesinde Cumhuriyet caddesindeki Özipek pasajına giren silahlı kişiler, birinci katta faaliyet gösteren ve PKK’nin Eruh’a (Siirt) 1984 yılında düzenlediği ilk eyleme katıldığı ileri sürülen Seferi Yılmaz’a ait Umud Kitapevi’ne el bombası attı. Olayda, **Mehmet Zahit Korkmaz** öldü, Harbi Kaya, Kerim Korkmaz, Mehmet Korkmaz, Hamide Korkmaz, Metin Korkmaz, Erşat Korkmaz, Dilber Korkmaz, Şemsettin Korkmaz, Necmettin Korkmaz ve Refik Gelici yaralandı. Patlama, çevredeki binalarda da hasara neden oldu.

Saldırıdan sonra sivil giyimli iki astsubay (Ali Kaya, Özcan İldeniz) ve bir PKK itirafçısı (Veyssel Ateş) çevredeki kişiler tarafından yakalandı. Bu kişilerin arabasında bulunan üç kalaşnikof otomatik tüfek, el bombaları ve istihbarat notları daha sonra yetkililere verildi. Bu kişiler daha sonra polis tarafından Emniyet Müdürlüğü’ne götürüldü. Arabada, 1 Kasım gecesi yaşanan bombalı saldırıya ilişkin kroki de bulundu. Bombalı saldırıyı gerçekleştiren aracın konumunun da anlatıldığı krokide, çevredeki 5-6 binanın üzerinde kırmızı kalemle çarpı işareti bulunduğu görüldü.

Olaydan sonra ilçeye giriş-çıkışlar yasaklanırken, patlamadan sonra askerler Jandarma Komutanlığı ve Kaymakamlık önünde barikat kurdu. Olaydan sonra hastane önünde toplanan yaklaşık beş bin kişi, protesto gösterisi düzenledi. Göstericileri havaya atış yaparak dağıtmaya çalışan polislerle, göstericiler arasında taşlı sopalı çatışma çıktı. Şemdinli Belediye Başkanı Hurşit Tekin, göstericileri yatıştırmaya çalışırken başına isabet eden taş nedeniyle yaralandı. Olayda ayrıca, dokuz kişi de yaralandı.

Saat 16.30 sıralarında da Cumhuriyet Savcısı’nın keşif yaptığı sırada göstericilere bir araçtan ateş açıldı. Bu olayda da **Ali Yılmaz** öldü, Vahit Canan, M. Reşit Oğuz, İslam Kaya, Abdurrahman Dünder yaralandı. Ateş açan kişinin Astsubay Tanju Çavuş olduğu daha sonra belirlendi.

İlçede incelemelerde bulunan CHP Hakkâri Milletvekili Esat Canan, yaptığı açıklamada, “Sabah bir bombalama olayı yaşanmış. Bombayı atan kişiyi vatandaşlar görmüş ve kaçmaya çalıştığı aracın önünü kesmişler. Araçta üç kişi varmış. Halk bu kişileri tartaklamış ve gelen polislerle teslim etmiş. Halk sokakta ve bu üç kişinin ele geçirildiği aracın etrafını kuşatmış vaziyetteydi. Halk aracın iyice incelenmesini istiyordu, çünkü bunun bir derin devlet işi olduğuna inanıyordu. Ben de yetkililerle görüşerek halkın talebini ilettim. Ancak gördüm ki, gözaltında üç değil bir kişi var. Diğer iki kişi yok. Vatandaşlar üç kişiyi teslim ettiğinde ısrar ediyor. Dayak yiyenlerin yüzlerinden kanlar aktığını söylüyor. Ama bu iki kişi ortada gözüküyor” dedi.

Savcının keşif yaptığı sırasında olay yerinde olduğunu belirten Canan, şunları söyledi:

“Halk şimdi aracı arasına almış ve korumayı hedefliyor. Deliller yok edilmesin diye. Can güvenliğimiz yok. Savcının da yok. O yüzden keşif tamamlanamıyor. Burada açık bir provokasyon var. Halkın ele geçirdiği araç ve içindekiler çok ilginç.”

Veysel Ateş “bombalı saldırıyla adam öldürmek”, Jandarma Astsubay Tanju Çavuş da “savunma sınırını aşarak ölüme neden olmak” iddialarıyla 12 Kasım günü tutuklandılar.

Olaydan hemen sonra “tesadüfen geçiyorduk” yönündeki ifadeleri üzerine serbest bırakılan ve “güvenli bir yerde tutuldukları” açıklanan Ali Kaya ve Özcan İldeniz ise 11 Kasım gecesi gizlice getirildikleri Cumhuriyet Savcılığı’nda ifade verdiler. Astsubaylar, Cumhuriyet Savcılığı tarafından “delil yetersizliği” gerekçesiyle serbest bırakıldı.

CHP Hakkari Milletvekili Esat Canan, sadece iki kişinin tutuklanmasını “olayı çete-örgütlü suç olarak görmeme gayretinin” bir sonucu olarak değerlendirdi. Canan, “Savcının da bu yönde etkilendiği izlenimi edindim. Olay sanki bir adli bir vaka gibi, savcı yönlendirilmiş açıkçası. İki kişiyi sevk etmiş, diğer iki kişiyi gözaltına bile almamış astsubay iki şahıs gözaltına alınmamış ve serbest bırakılmış” dedi.

Tanju Çavuş’un ifadesinde, “Beyaz Şahin marka aracımın olay yerinde geçiyordum. Arabada eşim ve çocuklarım vardı. Kalabalık aracın üzerine doğru yürümeye başladım. Ben de silahımı çıkarıp havaya ateş açtım” dediği öğrenildi.

Bırakılan astsubayların da ifadelerinde, “1 Kasım günü meydana gelen patlamalarla ilgili istihbarat çalışması yapmakla görevlendirildiklerini, eski PKK’lı Seferi Yılmaz’ı araştırdıkları sırada patlamanın meydana geldiğini” söyledikleri öğrenildi. Ancak, astsubayların üzerinde çıkan görevlendirme emrinin sadece kırsal alan için geçerli olduğu, ilçe ve kent merkezlerini kapsamadığı anlaşıldı.

Star gazetesinde 14 Kasım günü yayınlanan haberde ise Veysel Ateş’in “Seferi Yılmaz, bombayı kendi dükkanına attı” yolunda ifade verdiği iddia edildi. İddiaya göre, Veysel Ateş mahkemede olayı şöyle anlattı:

“Olay günü istihbarat timi ile ilçede istihbari çalışma yapmak için buluşacaktık. Markette alışveriş yaptığım sırada patlama oldu. Dışarı çıktım. Kendisini tanıdığım Seferi Yılmaz, toplanan halka beni işaret ederek, ‘Bombayı bu koydu’ diye bağırarak provake etti. Kalabalık üzerime koşunca korkudan beni bekleyen istihbarat tim aracına yöneldim. Bizi linç etmek istediler. Polis havaya ateş açıp bizi kurtardı. Bombayı bizzat örgüt işbirlikçisi Seferi Yılmaz kendi dükkanına attı. Sözde hedef olan bu adam saldırı sırasında neredeydi? Madem o hedefse dükkanında olmadığı sırada bomba niye atılsın? Saldırıyı jandarmaya mal etmek için olayı provake etti. Patlama sırasında dükkanında bulunan arkadaşı M. Zahir Korkmaz onun yüzünden öldü. Bu eylem örgütün planlı tezgahı. Patlama sırasında tesadüfen benim ve istihbarat timinin pasaj yakınında olması yüzünden fatura bize kesilmek istendi.”

2004 yılında Özgür Gündem gazetesinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki JİTEM faaliyetlerine ilişkin anlatımları yayınlanan PKK itirafçısı Abdülkadir Aygan’ın Ali Kaya’dan “Mutkili Ali” olarak bahsettiği belirlendi.

Diyarbakır’da yayınlanan “Söz” gazetesinde 14 Kasım günü yayınlanan bir haberde, Mehmet Ali Altındağ ve sekiz akrabasını 1998 yılında önce “Hizbullah militanlarına yardım”, 20 gün sonra da “PKK militanlarına yardım” iddiasıyla gözaltına alan ekip içinde Ali Kaya’nın da yer aldığı anlatıldı. Gazetenin “Manşet” başlıklı köşesinde yer alan iddialar ise şöyle:

“O dönemde, ‘Mutkili Ali’ namıyla tanınan bu JİTEM’ci astsubay bir yaz döneminde, Diyarbakır’da ‘çeşitli isnat ve suçlamalar’ ihdas ederek, 100’e yakın ‘Diyarbakırlı işadamını’ PKK ve Hizbullah’a ‘finans’ sağladıkları iddiasıyla sorguladı. Bunların başında bizler yani Söz ailesi vardı. Bu zat-ı muhterem (!) o günkü 7. Kolordu Komutanı Yaşar Büyükanıt paşanın adına diyerek ve o günün DGM Başsavcısının girişimli ittifakıyla, PKK’nın adına sahte belge düzenleyip, ‘PKK’ya 350 bin mark vermişler’ iddiasıyla suç isnat etti. (...) 20 gün içerisinde, iki kez ‘senaryo’ sahnelendi. İlkinde ‘Hizbullah’ diye suçlama getirildi. Bu senaryo fiyaskoyla, son buldu. 20 gün sonra ailenin başka fertleri gözaltına alındı. Bu kez PKK’ya ‘finans sağlıyorlar’ iddiasıyla senaryo düzenlendi. Bu senaryoların ‘baş senaristi’de, ‘Mutkili Ali’ jandarma astsubayı Ali Kaya idi.”

Yazıda, Ali Kaya’nın jandarmada sorgu ile görevli olduğu dönemde Orgeneral Yaşar Büyükanıt’ın da 7. Kolordu Komutanı olduğuna dikkat çekildi.

Özgür Gündem gazetesinde 15 Mart 2004 tarihinde yayınlanan habere göre de, Aygan’ın itiraflarında Astsubay Ali Kaya’nın adının geçtiği bölüm şöyle:

“İşadamı Ali İhsan Kaya ve Altındağ Tesisleri’nin ve Söz gazetesinin sahibi Mehmet Ali Altındağ arasında rekabet vardı. Altındağ’ın Elazığ yolu üzerinde turistik tesisleri var. Onun yakınında Ali İhsan Kaya’nın da tekstil fabrikası vardı. Şimdi, Ali İhsan Kaya nasıl etmişse Abdülhakim Güven’i kafaya almış, arası çok iyiydi. Hatta itirafçı Hıdır Altuğ’u da onun yanına koruma olarak verdi. ‘Bir yere davetliyiz’ diyerek beni çağırdı. Gittim. Diyarbakır Jandarma Bölge Komutanlığı sorgusunda çalışan Mutkili bir astsubay vardı. ‘Mutkili Ali’ diyorlardı. Şu anda Gaziantep’te görev yapıyor. O da oradaydı. Onun da Ali İhsan Kaya ile arası iyiydi. Söz dönüp dolaşıp Altındağ’a dayanıyordu. Altındağ’ın Hizbullahçılara yardımcı olduğunu ima etmeye çalışıyorlardı. Ben JİTEM personeli olduğum için benim yanımda konuşuyorlardı. Duyduklarımı komutana ‘Altındağ Hizbullahçıları besliyormuş, finanse ediyormuş’ diye anlatmamı bekliyorlardı. Sorguda, Ali astsubay da bu durumdan faydalaniyor. Astsubay, itirafçı Mehmet Ağar’ın

ifadesini Mehmet Ali Altındağ aleyhine olacak şekilde yazıyor. İfadede ‘Bize bu tarihte şu kadar Mekap ayakkabı gönderdi. Şu köyden geçerken adamları şöyle yardım etti’ şeklinde söylemler yer aldı. Sonuçta rekabet olayı vardı.”

HADEP yöneticileri Ebubekir Deniz ve Serdar Tanış'ın 2001 yılında Şırnak'ın Silopi ilçesinde kaybolması olayında da “Uzman Çavuş Veysel Ateş” adı geçiyor. TİHV'nin 2001 yılı İnsan Hakları Raporu'nda “Veysel Ateş”in 25 Ocak 2001 tarihinde Jandarma Komutanlığı'nda nöbetçi olduğu, karakola gelen Deniz ve Tanış'ı kimliklerini kaydederek içeri aldığı anlatılıyor. “Veysel Ateş” adı Tanış ve Deniz'in AİHM'deki davasında “Silopi Jandarma Komutanlığı'nda görevli Uzman Çavuş” olarak geçiyor. Ancak, Şemdinli olayındaki Veysel Ateş'in bu kişi olup olmadığı kesin olarak belirlenemedi.

Şemdinli Cumhuriyet Başsavcısı Harun Ayık, halkın linç etmek istediği ve “şüpheli” olarak gözaltına alınan kişinin (Veysel Ateş) jandarmaya haber sağlayan bir görevli olduğunu söyledi. Ayık, zanlının ilk ifadesinde bombalamaya ilgili suçlamaları reddedip, “Halk beni tanımadığı, yabancı gördüğü için saldırdı. Bombalama olayıyla hiçbir ilgim yok” dediğini aktardı. Ayık, şüpheli otomobilde bombalanan yerin krokisiyle Şemdinli'deki “sakıncalılar listesi” bulunduğu iddialarına ilişkinse, “Şüpheli listesinin bulunması gayet normal. Sonuçta bu kişi jandarma görevlisi” yorumunu yaptı. Ayık, olayla ilgili üç jandarmanın daha şüpheli sıfatıyla “güvenlikli bir yerde bulundurulduğunu” söyledi.

JİT elemanlarının Şemdinli'de görevli olduklarına ilişkin belgenin Hakkari İl Jandarma Alay Komutanı Jandarma Kurmay Albay Erhan Kubat tarafından imzalandığı da öğrenildi. Vatandaşların polise teslim ettiği 30 AK 933 plakalı (aracın askeri plakası 730198) Renault 19 marka beyaz arabayı da JİT ekibinin kullandığı saptandı. Kubat'ın imzaladığı emirle Ali Kaya'nın emrine verilen arabada, Hakkari Jandarma Komutanlığı'nda görevli Astsubay Ali Kaya'nın kimliği, “Şemdinli'de görevlidir” yazılı bir emir ile Şemdinli'de yaşayan bir çok kişiyi ilişkin bilgilerin yer aldığı listeler bulundu.

Askerlerin aracında Cumhuriyet Savcısı tarafından yapılan incelemenin sonuçları, 15 Kasım günü açıklandı. Tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılan astsubaylar Ali Kaya ve Özcan İloğlu'nun bulunduğu 30 AK 933 plakalı resmi araçta yapılan keşifte bulunan belgeler ve içerikleri şöyle:

* 1 Kasım günü ilçede yaklaşık 150 kilo bombanın patladığı olaya ilişkin kroki. Krokide, Umut Kitapevi'nin sahibi Seferi Yılmaz'ın evinin de işaretli bulunduğu görüldü. Yılmaz'ın ilçede uzaktan çekilmiş fotoğrafı. Fotoğrafın üzerine Yılmaz'ın yanındaki kişiler için “Hasan Kısıkyol, Ali Kısıkyol'un babası”, “Mülazım Çetinkaya” notları düşülmüş.

* Aşiret Durum Çizelgesi: Bilgisayar çıktısı halindeki çizelgede, bölgedeki aşiretlerin ad ve mensupları, devlet yanlısı olup olmadıkları belirtiliyor.

* Demokratik Toplum Hareketi'nin Şemdinli delegelerinin fotoğraflı listesi. Bazı isimlerin altındaki kutulara çarpı işareti konulmuş.

* Suç bilgileri güncelleme formu: Form Seferi Yılmaz adına doldurulmuş. Formda PKK davasından yatan Yılmaz'ın sabıka bilgileri yer alıyor.

* Şahıs Bilgileri Formu: Bu formda da Yılmaz'ın kişisel bilgileri bulunuyor.

* Bilgi notu: Notta, Yılmaz'ın nerede, kiminle oturduğu, ev ve iş adresi gibi kişisel bilgileri özetleniyor. Notta, Yılmaz'ın, dükkanını 18-19 Eylül günlerinde kapalı tuttuğu anlatılıyor.

* Biyografik Bilgi Formu: Formda, Yılmaz'ın PKK'lı olduğu belirtilerek, ev ve iş adresleri yer alıyor. Yılmaz'ın iki fotoğrafının bulunduğu bu formda, fiziksel özellikleri anlatılıyor.

DİHA'nın haberinde ise araçta ayrıca Irak Türkmen Cephesi'ne ait makbuzlar ile Pakistan asıllı Türkiye vatandaşı “Şahit Mahmut” adına düzenlenmiş ve “Seyit Muin” tarafından onaylanmış bir tanıtım kartının da bulunduğu ileri sürüldü.

Görgü tanıklarının ifadelerini almayı sürdüren Şemdinli Cumhuriyet Savcısı Harun Ayık'ın, itirafçı Veysel Ateş'in olay sırasında cep telefonu ile bir yeri arayarak, “neredesiniz, paketi bıraktım” dediği yönündeki iddialar doğrultusunda GSM firmaları ve Telekom'dan, olay saatinde yapılan telefon görüşmelerinin dökümünü istediği öğrenildi. Savcılık ayrıca, araçta bulunan otomatik silahları balistik inceleme yapılması için en yakın adli tıp kurumu olan Diyarbakır'daki merkez yerine Ankara'ya, Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Şube Müdürlüğü'ne gönderdi.

Bu arada DİHA'nın 15 Kasım günü geçtiği bir haberde, bombalı saldırı sırasında Şemdinli Alay Komutanlığı'nda görevli Ender Yılmaz adlı binbaşının da Umut Kitapevi'nin önünde olduğu iddia edildi.

CHP Milletvekili Esat Canan, arabada dört dosya bulunduğunu belirterek, “Dosyalardan birinde saldırganların aracının jandarmaya kayıtlı olduğunu belirten belgeler var. Diğer dosyada bombalı saldırıya uğrayan kitapevinin sahibinin resmi kırmızı kalemle çizilmiş. Hakkari'nin haritası var” dedi. Canan, araçta bombalanan kitapevinin adresinin de bulunduğunu, ayrıca çok sayıda ev ve işyerinin krokisinin olduğunu söyledi.

Gazetelerde yer alan haberlere göre, askerlerin aracında üç ayrı liste bulundu. Listelerden birinde 80 kişinin, “Milis Listesi” başlığını taşıyan listede 25 kişinin, üçüncü listede ise “devlet adına ajanlık yapanların” adlarının bulunduğu belirtilen haberlerde, Seferi Yılmaz'ın adının astsubayların arabasında bulunan listede ilk sırada yer aldığı belirtildi.

Haberlere göre, ilçede 10 gün önce meydana gelen bombalı saldırıda evi zarar görenlerden Nurten Tarhan, eski DEHAP ilçe örgütü yöneticilerinden Emin Sarı ve Sezer Öktem de listede yer alıyor. Tarhan'ın evine, 4

Kasım günü silahlı ve maskeli sivil kişilerin kapıyı kırarak girdiği, baskın sırasında evdekilerin bir odada toplandığı, daha sonra evin krokisini Tarhan'a gösterdikleri öğrenildi.

Özgür Gündem gazetesinde 12 Kasım günü yayınlanan habere göre, bombalanan Umud Kitapevi'nin sahibi Seferi Yılmaz saldırıyı anlatırken, bombayı atan kişinin adının Veysel Ateş olduğunu belirterek "Yakalanan iki kişiden, Ali Kaya ve Özcan İloğul önceki patlamadan hemen sonra Vali'nin koruması olarak buraya gelmişler. Halk tanıdı. Daha önceki patlamada, Vali gelip açıklama yaptı, bombacılarını da beraberinde getirmiş. Onlarca esnaf ve Şemdinli'li buna tanıklık yapabilir" dedi.

Astsubayların arabasında bulunan listelerde adları geçen Umud Kitapevi'nin sahibi Seferi Yılmaz, Belediye Encümen üyesi Emin Sarı ve Sezer Öktem 21 Kasım günü "can güvenliklerinin olmadığı" gerekçesiyle Şemdinli Cumhuriyet Savcılığı'na başvurular.

Radikal gazetesinde 15 Kasım günü Adnan Keskin imzasıyla yayınlanan haberde, Van Cumhuriyet Savcılığı'nın⁴ Şemdinli olayında "son derece ciddi suçlamalara karşın, 'çete yok' gerekçesiyle" soruşturmadan çekildiği, soruşturmanın "adli suç" üzerinden yürütüldüğü bildirildi. "Van Başsavcılığı, Şemdinli'deki vahim olaylar için resen harekete geçmedi. Başsavcılığın, konuyla ancak Adalet Bakanı'nın talimatı üzerine ilgilendiği açıklandı" denilen haberde özetle şu noktalara dikkat çekildi:

"Van Cumhuriyet Savcısı Sezgin Kanmaz'ın ilçeye gelmesine rağmen, Şemdinli Başsavcısı Harun Ayık CHP'li heyete 'Soruşturmayı ben yürüteceğim' açıklaması yaptı. Bu açıklama ve sonraki aşamalarda yaşananlar, her iki savcının en baştan olayı çete değil, basit bir suç olarak gördüklerini ortaya çıkardı. Bu nedenle Van Savcısı'nın Şemdinli'de bulunması 'göstermelik' diye nitelendirildi. Soruşturmada 'Bu olayı iki kişiyle sınırlı tutacaklar, örgütlü suç olarak görmeyecekler, zanlılar korunacak' endişelerini güçlendiren bir gelişme oldu. Başından beri soruşturmada varlık göstermeyen Van Başsavcılığı temsilcisi savcı, asker zanlılara tutuklama istemeyen Şemdinli savcısı gibi olayda 'Çete yok, olay adli bir olay' tespiti yaparak soruşturmadan çekildi. Bu ortak karar, soruşturmanın bundan sonrasının da Şemdinli Başsavcılığı'nca yürütüleceği anlamına geliyor. Çünkü aksi olsaydı Şemdinli'nin görevsizlik kararı vermesi gerekirdi.

Şemdinli'deki suçun niteliği gereği soruşturmaya el koyması gereken Van Başsavcılığı'nın, Şemdinli savcısının yaptığı işlemle yetindiği görüldü. Şemdinli'de olay yerindeki araçta ele geçirilen belgeler, Van'daki rektör soruşturmasındaki (Van Yüzüncü Yıl

⁴ DGM'lerin görev yaptığı dönemde, Hakkari, Van DGM'nin görev alanına giriyordu. Bu nedenle bu bölgedeki "çete" suçları, halen Van Cumhuriyet Savcılığı'nın yetki alanı içinde...

Üniversitesi'ndeki yolsuzluk iddialarına ilişkin tartışmalı soruşturma) belgelere kıyasla kat kat daha önemliydi. Bu delillerin bir kısmı zaten savcılıkta denilse de, zanlı astsubayların başından bu yana serbest olmaları, soruşturmanın sadece iki zanlıyla sınırlı tutulması, dosyayı oluşturacak muhtemel delillerin toplanmasını ve var olan kimi delillerin de karartılmasına zemin hazırlamış oldu."

CNN Türk televizyon kanalının internet sitesinde 14 Kasım günü yayınlanan haberde, tutuklanan askerleri savunacak Avukat Mehmet Göçmen'in geçmişine ilişkin bir haber yayınlandı. Ordudan yarbay rütbesiyle emekli olan Mehmet Göçmen'in Van Havaalanı'nda bir subay tarafından karşılandığı, Göçmen'in Şemdinli'ye mülkiye müfettişleri Yılmaz Arslan ve Aydın Doğan ile birlikte askeri bir helikopterle gittiği anlatılan haberde, Göçmen'in "kendisini arayan komutanların isteği üzerine" Şemdinli'ye gittiğini söylediği belirtildi. Habere göre, Mehmet Göçmen'in adı Mardin'de 1992 yılında bir köyün yakılması nedeniyle AİHM'de görülen bir davada geçiyor. Türkiye tarafından verilen savunmada, Mehmet Göçmen'in o dönem yüzbaşı rütbesiyle Mardin İl Jandarma Komutanlığı'nda görev yaptığı ve AİHM'e başvuran köyün de dahil olduğu bir grup köyden sorumlu olduğu ifade edildi.

Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Polis Laboratuvarları'nda yapılan incelemede, Umud Kitapevi'ne atılan bomba ile astsubayların arabasında bulunan bombaların aynı cins olduğu belirlendi. Arabada bulunan otomatik silahların daha önce başka bir olayda kullanılmadığı ortaya çıktı.

Olaya ilişkin soruşturma 22 Kasım günü Van Cumhuriyet Savcılığı'na devredildi. Şemdinli Cumhuriyet Savcılığı tarafından Van Cumhuriyet Savcılığı'na gönderilen fezlekedede, olayın "suç işleme amacıyla örgüt kurma (CMK madde 250)" suç kapsamında görüldüğü bildirildi. Seferi Yılmaz'ın avukatı Mehmet Ekici, konuya ilişkin şu bilgileri verdi:

"Dosyanın bu sabah (22 Kasım) Van'a gönderildiğini gördüğüm Şemdinli Savcısı söyledi. Dosyayı, eski çete suçunu da karşılayan CMK 250. maddesinde değerlendirdiği görülüyor. Bu bir klasik görevsizlik-yetkisiz kararı değil. Şemdinli iyi soruşturma yaptı. Artık ortada net bir savcılık görüşü var. Fezlekeyi görmedim ama bu büyük ihtimalle, olayın çete-organize suç kapsamında özellikle TCK 220. madde kapsamında görülmesi demek. Aksi halde dosya Hakkari'ye gönderilirdi. Kararın bir önemi de tutuklanmayı sadece ifadelerine başvuru olan iki astsubayın bu fezlekeyle artık sanık yapıldığıdır. Savcıyla iki astsubaya başlangıçta tutuklama istemeyişini de gördüm. 'İlk aşamada yeterli kanıt yoktu, sonra yeni tanık ifadeleri geldi, artık tutuklama da olabilir' dedi. Artık dosyada ikisi tutuklu, ikisi serbest astsubaylar dört sanık var."

Van Cumhuriyet Savcılığı, dosya hakkında gizlilik kararı aldı. Savcılık yetkililerinin "bombanın PKK tarafından

atıldığına kanıtlanması halinde dosyanın Van'da kalacağını, aksi halde çete suçu kapsamında değerlendirilmeyeceğini ve Hakkari'ye gönderileceğini" söyledikleri öğrenildi.

Van Cumhuriyet Savcılığı'nın sürdürdüğü soruşturma kapsamında Hakkari İl Jandarma Komutanlığı tarafından gönderilen yazıda, olaydan sonra tutuklanmayan astsubaylar Ali Kaya ve Özcan İldeniz'in "PKK soruşturması için Şemdinli'de görevlendirildiği", PKK itirafçısı Veysel Ateş için de "jandarma elemanı" bilgisinin verildiği öğrenildi. Yazıda, Ateş'in komutanlıkta "haber elemanı" olarak kaydının bulunduğu belirtildi. Umur Kitapevi'nin sahibi Seferi Yılmaz hakkında ise Van, Hakkari ve Şemdinli savcılıkları tarafından açılmış yeni bir soruşturma bulunmadığı ortaya çıktı.

Van Cumhuriyet Başsavcılığı'nın görevlendirdiği üç savcı, 25 Kasım günü Şemdinli'ye giderek çalışmaya başladı. Savcıların, 1 ve 9 Kasım günü yaşanan olayların mağdurları ve görgü tanıklarının ifadesini aldığı öğrenildi.

"Delil yetersizliği" gerekçesiyle serbest bırakılan astsubaylar Ali Kaya ve Özcan İldeniz 28 Kasım günü Savcılığa ifade verdikten sonra çıkarıldıkları Nöbetçi Mahkeme tarafından "tedbiren" tutuklanarak, Van Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Astsubaylar Ali Kaya ve Özcan İldeniz'in, Van Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "suç işlemek amacıyla çete kurmak", "devletin birliği ve ülkenin bütünlüğünü bozmaya yönelik faaliyette bulunmak" gerekçeleriyle tutuklandığı öğrenildi. Siyasi davalarda kullanılan ve ömür boyu hapis cezası öngören bu maddelerin ilk kez askerler hakkında uygulandığı bildirildi.

Edinilen bilgiye göre, Van Cumhuriyet Savcısı, astsubayları "Topluma karşı suç-bomba atmak (TCY madde 170)" "Çete kurmak (TCY madde 220)", "Hayata karşı suç (TCY madde 82)" ve Terörle Mücadele Yasası'nın 1 ve 3. maddeleri uyarınca tutuklanmaları istemiyle mahkemeye sevketti.

"Suçun vasfı ve mahiyetini, mevcut delil durumunu ve sanıklar hakkında kuvvetli suç şüphesinin bulunduğunu" göz önüne alan Mahkeme, astsubayları TCY'nin 220. ve 302. (Devletin güvenliğine karşı suçlar) maddeleri uyarınca tutukladı.

Cumhuriyet Savcısı'nın tutuklama istediği maddeler arasında bulunmayan 220. madde uyarınca tutuklama kararı veren Mahkeme, tutuklama kararında 82. ve 170. maddelere değinmedi. 82. ve 170. maddelerin tutuklama kararında yer almaması, bu suçlamanın itirafçı Veysel Ateş'e yöneltileceği yorumlarına neden oldu.

Sanık avukatlarından Vedat Gülşen ise şunları söyledi:

"Tutuklamada 302. madde bulunuyor, savcının talepleriyle tutuklama maddeleri farklı. Astsubaylara öldürme-bomba suçundan tutuklama yok. İfadelerde bulduk, savcının özellikle olayı vatan hainliği, bölücü

faaliyetlere yakın değerlendirmeleri bizim içimizi acıttı. Böyle şey olmaz. Tutuklama kararına bir hafta içinde itiraz hakkımız var, kullanacağız. Bir günde itirazı okuyup sonuçlandıracak hakim yok orada. Yani görünen durum bir felaket."

Bu arada astsubayların tutuklanmasında, soruşturma Van'a gönderildikten sonra ifade veren tanıkların ifadelerinin de etkili olduğu bildirildi. Tanıkların, "astsubaylar ve Ateş'in olayda planlı ve birlikte hareket ettiklerine yönelik somut bilgiler verdikleri" öğrenildi.

Astsubaylar Ali Kaya ve Özcan İldeniz'in tutukluluk kararına yapılan itiraz Aralık ayı başında Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedildi.

Milliyet gazetesinde yayınlanan bir haberde, Jandarma tarafından astsubaylara verilen "istihbari çalışma" görev yazısının "bir günlük" olduğu ve "beraberindeki silahlar" bölümünün doldurulmadığı belirtildi.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden CHP milletvekili Ahmet Ersin, Cumhuriyet gazetesine yaptığı açıklamada, olayı iki yönlü bir denkleme benzeterek, şunları söyledi:

"Olaya adı karıştığı belirtilen üç isimden sadece PKK itirafçısının tutuklanıp iki astsubayın, '2 gün güvenli yerde tutulduktan sonra' sorguya alınması da kafaları karıştırıyor. Savcılık, astsubayın tutuklanmamasını 'yeterli delil bulamamaya' bağlıyor. Oysa sorguya alınan astsubaylar, sürekli üçlü olarak dolaştıklarını ve birbirlerinden hiç ayrılmadıklarını söylüyor. Bu durumda 'ya üçünün de tutuklu ya da üçünün de serbest kalması gerekmez miydi' sorusu akla geliyor. Bu temel bir çelişki. Kitapevine bombaların ilki camdan, ikincisi tam pencerenin karşısındaki kapıdan bırakılmış. Ben bombaların patlama süresi bakımından bir kişinin iki farklı yönden bomba atıp atamayacağını araştırdım. Bu çok zor görünüyor. Kaldı ki kitapevinin sahibi Sefer Yılmaz, 'Ben camdan bomba gelince hemen kapıdan fırladım' diyor. O zaman Sefer Yılmaz'ın kapıda, ikinci bombayı atan kişiyle karşı karşıya gelmesi gerekmez miydi? Bu da kafalara takılan bir başka soru"

Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun da "olaylarda kamu görevlilerinin rolü olup olmadığını" belirlemek için soruşturma hazırlığı içinde olduğu bildirildi. Ön çalışmaları tamamlayan kurulun Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatı üzerine bölgeye müfettiş gönderceği belirtildi.

Tepkiler, Araştırma ve İncelemeler

Hakkari ve Şemdinli'de incelemelerde bulunan CHP milletvekillerinden Ahmet Küçük izlenimlerini şöyle anlattı:

"Durum vahim. Halk endişelerinde haklı. Halkta bu hükümetin 'Bu işi çözeceğiz' söyleminin tamamen boş olduğu kanaati hakim. Bu olaylar Temmuz ayından beri süregeliyor. Bu olay sadece su üstüne çıktı. Bu olay Susurluk gibidir. Devlet gayrimeşru güçlerle mücadele ederken, meşru yapının dışına çıkan

organizasyonlar kurar ve onları kullanmaya kalkarsa tabii bu işler ille bir yerde patlak verir. Bu olayın içinde devlet güçleri var. Bombayı attığı iddia edilen eski hükümlü kaçarken iki astsubayın içinde bulunduğu arabanın içine giriyor. Bunlar istihbarat görevlisiymiş. Halkın takip ettiği ve yakalamaya çalıştığı adamı polis kaçırmaya çalışıyor. Burada devletin bu işin içinde olmadığını nasıl söyleyeceksiniz? Bu adamlar devletin adamı değil mi?”

Şemdinli’de incelemelerini 13 Kasım günü tamamlayan CHP heyetinde yer alan Hakkari Milletvekili Esat Canan, “olayın örtbas edileceğine dair işaretler aldıklarını” savundu. Canan’ın olaya ilişkin yorumları özetle şöyle:

“Jandarma istihbaratının aktif görev yeri kırsal alandır. İlçede istihbari konularla alakası yoktur. Onlar oraya bu olayı gerçekleştirmek için gelmişlerdir. İlk iki gün hiçbir açıklama yapılmadı. Astsubayların savunma için planlar yapmasına olanak sağladılar. Sonra olayın yönü değişti. İfadeler buna uyarlandı. Düşünüldü taşınıldı, değerlendirmeler yapıldı. Planlanarak bu ifadeler verildi.

Tanju Çavuş’un ateşinden önce panzerden ateş açıldı. Savcı tanıktır. Durup dururken izli mermiler tepemizde uçmaya başladı. Bu bir işaretti. Panzer halka ateş etti demiyorum, ama panik yaratmaya yönelikti. Hatta savcı bile korktu. Ondan sonra diğer araçtan daha yoğun ateş açıldı. İlk ateş, ikinci ateşle bağlantılı. ‘Sonra bu kişiyi nasıl kurtaracağız’ diye tasarlanmış. Hatta daha sonra eşi tanık olsun diye gösteriliyor. Şemdinli’deki olaylar iki gün devam ederken, niye eşyle gelsin? Mantıklı bir savunma değil.

Gözüne alacak birim, yine onları koruyan birim. Bunlar kendi başına oraya gitmiş değiller. Bir yerlerden emir alarak gidiyorlar. Bunlar serbest kaldıktan sonra yukarıdakilere nasıl uzanacak? Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt önyargılı yaklaştı, çok şüpheli bir durum. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök’ün yorumu daha doğru. ‘Ne suç işlediğini söylerim, ne suç işlemediğini söylerim’ diyor. Daha objektif. Diğer yorum hiyerarşi içinde alt birimlere yansımıştır. ‘Bu adamı koruyun’ anlamındadır veya ‘Bunun yaptığı şeyden haberimiz var’ anlamına mı geliyor?”

CHP milletvekilleri 14 Kasım, AKP milletvekilleri ise 15 Kasım günü Şemdinli olayının incelenmesi için Araştırma Komisyonu kurulması amacıyla TBMM Başkanlığı’na önerge verdi.

TBMM Genel Kurulu’nun 23 Kasım günü yapılan oturumunda Şemdinli olayına ilişkin AKP, ANAP ve CHP tarafından verilen araştırma önergeleri birleştirilerek kabul edildi.

Herhangi bir gösteriye karşı izleyici alınmayan genel kurulda konuşan İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, “Olayın her yönüyle aydınlatılması için gerekenlerin kararlılıkla yapıldığını” ileri sürdü. Aksu, şöyle konuştu:

“Olayların tüm çıplaklığıyla aydınlatılabilmesi için çalışmalar en üst düzeyde sürüyor. Bakanlık müfettişleri çalışmalarını hafta sonunda tamamlayacak. Olaylara müdahale edilirken hiçbir şekilde demokrasiden taviz verilmeyecek. Bölgedeki vatandaşlardan en büyük isteğimiz, demokratik haklarını, yasaların tanıdığı imkanlar ölçüsünde aramaları ve tahriklere kapılarak suçlu duruma düşmemeleri, güvenlik güçlerimizin moral motivasyonunu bozacak tutum ve davranışlardan uzak durmalarıdır. Bu olay geçmişteki bazı olaylarla mukayese edilmesin. Suçluları ortaya çıkarmak görevimiz.”

Olaylar sırasında bölgede bulunan CHP Hakkari Milletvekili Esat Canan ise yaşadıklarını ayrıntılı olarak anlattı ve keşif sırasında polis panzerinden ateş açılmasına emniyet müdürünün bile şaşırdığını söyledi. Canan şunları söyledi:

“Olay, Susurluk gibi gayrimeşru olayların sürdüğüne işarettir. Bu, Kürt sorununun çözümü açısından büyük engeldir. Terörle mücadele adı altında uygulanan hukuk dışı yöntemlerin terörü bitirmek yerine artırdığı görülmüştür. Susurluk’ta ortaya çıkan örgütlerin üzerine kararlılıkla gidilseydi, ülkemiz Şemdinli olayını yaşamazdı. Geçmişten ders alarak Şemdinli son bir fırsat olarak değerlendirilmeli ve olay aydınlatılmalıdır. Geçmişte askerin, polisin morali bozulur gerekçesiyle olaylar örtbas edildi, insan hakları ihlalleri ve yargısız infazlar yaşandı. Bugün bu gerçek daha çıplak hale geldi. TBMM partilerüstü ortak bir iradeyle Şemdinli’nin üstüne gitmelidir.”

TBMM Araştırma Komisyonu Başkanlığı’na AKP Kastamonu Milletvekili Musa Sivacıoğlu getirildi. Komisyon’da AKP milletvekilleri Metin Kaşıkçıoğlu, Ayhan Sefer Üstün, Semiha Öyüş, Hüsrev Kutlu, Enver Yılmaz, Orhan Yıldız, Şükrü Önder, CHP’den Ahmet Ersin, Mesut Değer, Sırrı Özbek, ANAP’tan İbrahim Özdoğan yer aldı.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinin bölgede yaptığı incelemenin ardından hazırladınan “alt komisyon raporu” 13 Aralık günü açıklandı. Genelkurmay Başkanlığı’na “Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde JİTEM, JİT gibi birimler mevcut mu?” sorusunun yöneltildiği raporda, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt, olayların ardından yaptığı açıklamalar nedeniyle “yargıyı etkilemekle” eleştirildi.

Raporun öneriler bölümünde, “ilgili kurum” ifadesiyle Genelkurmay Başkanlığı’na, şu çağrı yapıldı:

“Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde JİTEM, JİT gibi birimlerin mevcut olup olmadığı hakkında ilgili kurumlar gerekli açıklamayı yapmalıdır. Kanun dışı örgütlenmeler ortadan kaldırılmalı ve bu tür örgütlenmelerde kastı veya ihmali bulunanlar hakkında gerekli cezai takibat yapılmalıdır.”

Rapora göre, Şemdinli Cumhuriyet Başsavcısı Harun Ayık, şunları söyledi:

“Olay dış istihbarat birimlerince planlanmış olabilir. Amaç halkı kıskırtmak olabilir. Burada Emniyet de disiplinli çalışmıyor. Devletin tüm kurumları olayı araştırmalı.”

Sanık astsubaylar Ali Kaya ve Özcan İldeniz'in üzerinde ele geçirilen ajanda ve notlar Aralık ayı ortalarında TBMM Şemdinli Araştırma Komisyonu'na gönderildi. Notların arasında, bölgede görev yapan jandarma personeline dağıtılan “yakalanan örgüt mensuplarına sorulacak sorular” formu da çıktı. Formun “Siyasi parti ve sivil toplum örgütleri” başlıklı bölümünde, örgüt üyelerine “Siyasi partilerden size yardımcı olanlar kimler?”, “Göç-Der ile terör örgütünün bağlantısı var mı?”, “İHD ile terör örgütünün bağlantısı var mı?” sorularının yöneltilmesi gerektiği belirtildi. Formun genelinde sadece yöneltilecek sorular yer alırken, siyasi partilerle ilgili bölüme istenen yanıtın da eklendiği ortaya çıktı. Formda, “DEHAP'ın terör örgütü ile faaliyetleri nelerdir?” sorusunun altına “DEHAP'ın örgütün partisi olduğu, Öcalan başta olmak üzere örgütün diğer yöneticilerinin verdiği talimatlar doğrultusunda hareket ettiği, (bunların) kendisine kampta örgüt mensuplarınca söylendiği” yanıtı yer aldı. Bu ifadeler, formun, örgüt üyelerinin yanıtları için ayrılan bölümüne basıldı.

CHP Hakkari Milletvekili Esat Canan, 21 Aralık günü yapılan toplantıda Komisyon'a bilgi verdi. Komisyon'un olayları aydınlatılabilmesi için TBMM İçtüzüğü'nün “Meclis Araştırma Komisyonu ve yetkileri” başlıklı 105. maddesindeki “Devlet sırları ve ticari sırlar Meclis araştırması kapsamının dışında kalır” hükmünün kaldırılması önerisini getirdi. Canan, bu maddenin kaldırılmaması halinde Komisyon'un olayı aydınlatamayacağını vurguladı. Canan, komisyon üyelerine olayın aydınlatılması için şu soruların yanıtının bulunması gerektiğini söyledi:

“Olay mahalline ilk gittiğinde kendisine jandarma yetkilileri neden aracın jandarmaya ait olduğunu söylemediler?”

İnceleme sonunda aracın jandarmaya ait olduğu belgelerle ortaya çıkmasına rağmen aracın görevli olduğuna ilişkin bir açıklama milletvekiline ve kamuoyuna ilk iki gün niçin yapılmadı?”

Araç görevliyse, istihbarat bilgileriyle birlikte gün boyunca neden sahihsiz bırakıldı?”

Astsubay Ali Kaya, neden jandarma görevlisi olduğunu söylemedi de emniyet görevlisi olduğunu söyledi? Acaba suçu emniyetin üstüne atarak, halk ile emniyet görevlilerini karşı karşıya getirmek mi istiyordu?”

Şemdinli'de 1 Kasım günü patlatılan 150 kiloluk bombayı PKK'nın, tüm yol aramalarına rağmen ilçeye sokması mümkün mü? Zanlılarla bu patlamanın bir bilgisi var mı?”

Astsubayların görevlendirme emri kırsal alanda geçerli olmasına rağmen, neden polisten habersiz ilçe merkezinde istihbarat çalışması yapıyordu?”

Seferi Yılmaz ile ilgili araştırma yaptıklarını söyleyen astsubaylar, tesadüfen olay mahallinde olduklarını savundular. Bilgi toplamak için kendileriyle birlikte olduğunu kaydettikleri PKK itirafçısı Veysel Ateş, patlamanın hemen öncesinde Yılmaz'ın kitapevinin bulunduğu iş hanında ne arıyordu?”

Astsubayların aracında bulunan isim listesinde Seferi Yılmaz'ın isminin daire içinde kırmızı kalemle alınması, krokilerde de işyerinin yine kırmızı kalemli işaretlenmesi tesadüf müydü?”

Veysel Ateş pasajdan çıktıktan hemen sonra cep telefonu ile bir yeri arayarak “Paketi bıraktım, şu anda neredesiniz?” diye sordu mu? Savcılık Ateş'in kimi hangi dakikada aradığını saptadı mı? Diğer zanlıların telefon görüşmeleri araştırıldı mı?”

Bir kişinin ölümünden sorumlu tutulan jandarma uzman çavuş Tanju Çavuş'un astsubayların bulunduğu araçla ilgili keşif yapılırken olay yerinden geçmesi tesadüf mü?”

Astsubaylar Ali Kaya ve Özcan İldeniz neden doğrudan polise teslim edilmedi ve ‘güvenlikli’ bir yere götürüldü? Neden savcıya iki gün sonra ifade verdiler? Savcılık halkın yakaladığı zanlıları ve ele geçirilen deliller dışında delil ve zanlıya ulaştı mı? Bagajda bulunan tüfekler neden balistik incelemeye hemen gönderilmedi?”

Şemdinli'de dağıtılan ve ‘5 askerin şehit edildiği saldırının intikamının alınacağı’ belirtilen imzasız bildirinin ardından Hakkari ve ilçelerde 16 patlama olması tesadüf mü?”

Aracın bagajında bulunun iki el bombası ile Seferi Yılmaz'ın dükkanında patlatılan bombanın aynı olması tesadüf mü?”

Araç üzerinde Cumhuriyet Savcısı tarafından inceleme yapılırken, panzerden neden ateş açıldı? Ateş açılması için talimat mı verildi, yoksa sadece o anda görevlinin inisiyatifini mi gerçekleştirdi? Bu bağlantılar araştırıldı mı?”

Aralık ayında Jandarma Genel Komutanlığı İstihbarat Daire Başkanı Tuğgeneral Mehmet Çörten'in Şemdinli olayını araştırmak için kurulan komisyonu gizlice ziyaret ettiği bildirildi. Yeni Şafak gazetesinde yayınlanan haberde, davet olmamasına karşın TBMM'de Komisyon Başkanı AKP Kastamonu Milletvekili Musa Sivacioğlu ile görüşen Çörten'in ziyareti hakkında komisyon üyelerine ve basına bilgi verilmediği anlatıldı. Çörten'in Sivacioğlu'na olaylara ilişkin bir dosya verdiği ifade edilen haberde, Çörten'in, tutuklu astsubaylar Özcan İldeniz ve Ali Kaya'nın “9 Kasım günü ‘acemice’ hareket ettiklerini” söylediği belirtildi.

Komisyona, 28 Aralık günü yaptığı toplantıda eski Hakkari Valisi Erdoğan Gürbüz, eski Şemdinli Kaymakamı Cihan Feslihan ve patlama sırasında Şemdinli’de bulunan Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele Daire Başkanı Ahmet Selim Akyıldız’ı dinledi. Akyıldız, PKK itirafçısı Veysel Ateş’i gözaltında cep telefonu ile konuşurken gördüğünü açıkladı. Akyıldız, kendisini astsubay olarak tanıtan Ateş’in telefonuna el konulması talimatı verdiğini söyledi. Vali Gürbüz’ün de Komisyona, PKK’nın Şemdinli’deki ilişkileri, kitapevi bombalanan Seferi Yılmaz ile ilgili istihbarat bilgileri ve kroki bulunan bir dosya verdiğini öğrenildi. Gürbüz’ün milletvekillerinin sorularını ise “devlet sırrı” gerekçesiyle yanıtlamadığı bildirildi. Jandarma Genel Komutanlığı İstihbarat Daire Başkanı Tuğgeneral Mehmet Çörten’in Komisyona üyelerine haber verilmeden Komisyona Başkanı AKP Kastamonu Milletvekili Musa Sivacıoğlu ile görüşmesi de tartışmalara neden oldu. CHP ve bazı AKP milletvekilleri, “gazetelerden öğrendikleri bu durum nedeniyle komisyonun tarafsızlığına kuşku düştüğünü” savundular. Bu arada Van Cumhuriyet Savcılığı’nın da Ahmet Selim Akyıldız’ın ifadesini aldığı, ayrıca Şemdinli Emniyet Müdürlüğü’nün bilgisayarlarına da el koyduğunu bildirildi.

İHD ve Mazlum-Der’in de aralarında bulunduğu sekiz sivil toplum örgütünün 9-10 Kasım günlerinde Şemdinli’de yaptığı incelemelere ilişkin rapor da 12 Kasım günü açıklandı. Rapora göre, Savcı Harun Ayık, heyet üyelerine şunları söyledi:

“Pasajı ve aracı inceledik. Araç jandarmaya aittir. Patlamaya sebep oldukları iddia edilen üç kişi jandarma istihbarat görevlisidir ve görev amaçlı gelmişlerdir. Henüz ifadelerini almış değiliz. Araç pasajdan 70 metre uzaktadır. Muhtemelen bunlar atmadılar. Nasıl tutuklayalım? İkinci saldırıyı yapanın ise kimliği bellidir. Bu üç şahsın üçü de şüpheli konumdadır. Sadece biri gözaltındadır. Aslında bu olayda yoğunlaşmış bir şüphe de yoktur. Vatandaşın çok ufak bir iddiası var. Kaldı ki dosyada da bir delil yok.”

Raporda, Ayık’ın görüşme sırasında “ikinci saldırıyı yapanın kimliği (Tanju Çavuş) bellidir” dedikten birkaç dakika sonra “Biz ikinci olayı gerçekleştiren kişinin kimliğini bilmiyoruz” dediği anlatıldı. Heyet üyelerinin çelişkiyi sorması üzerine Ayık’ın “Bu halkın iddialarıdır” demekle yetindiği belirtildi.

Raporun “Aydınlatılması Gereken Hususlar” bölümünde özetle şu noktalara dikkat çekildi:

“Araçta yakalanan ve JİT görevlisi olduğu iddia edilen bu kişiler kendi iradeleriyle mi Şemdinli’ye gitmişlerdir? Araç ve jandarma personeli hangi amaçla Şemdinli’ye gönderilmiştir? Görevlendirmeyi kim yapmıştır?”

Bagajda bulunan saldırı düzenlenen işyerinin krokisi JİT görevlileri tarafından hangi amaçla kullanılmıştır? Aynı şekilde Seferi Yılmaz’ın yargılandığı eski dosyası ile fotoğraflarının araç bagajında bulunmasının sebebi

nedir? Madem ki bu üç şahıs sadece oradan geçiyor idiyse neden araçlarında bombalanan işyerinin krokisini, Seferi Yılmaz’ın önden arkadan ve yandan çekilmiş fotoğraflarını ve eski dosyasını taşıyorlardı?

Delil karartma ihtimali kuvvetle muhtemel bulunmasına rağmen savcı neden şüphelileri derhal dinlememiştir? Askeri güçlerin savcıya şüphelileri teslim etmediği iddiaları doğru mudur?

Bayramdan bir gün önce meydana gelen ve 67 işyerinin tahribi ile çok sayıda kişinin yaralanmasına yol açan bombalı eylemin yapıldığı yerin krokisi ile son bombalama olayının gerçekleştiği işyerinin krokisinin aynı araçta yer alması tamamen bir tesadüf eseri midir?

Bayramdan bir gün önce meydana gelen patlama ile uzun süreden beri meydana gelen benzer patlamalarda mı aynı kişi ya da kişilerce gerçekleştirilmiştir?

Görgü tanıklarının hemen tamamının benzer anlatımlarında geçtiği üzere patlamanın ardından halktan insanlar patlamanın olduğu yere yönelirken kamu görevlisi olan bu kişiler neden olay yerinden uzaklaşmaya çalışmışlardır?

Halkın yakalayıp polise teslim ettiği üç kişiden ikisi nasıl ve ne şekilde polisin elinden kurtulmuştur? Bu kişilerin JİT elemanı olması polisin onları serbest bırakmasını bir şekilde etkilemiş midir? Polisin bu kişileri savcıya götürmeden serbest bırakma yetkisi var mıdır? Yoksa bu yetkiyi savcıdan almıştır?

Araç bagajında bulunan el bombaları ve uzun namlulu silahlar JİT envanterinde kayıtlı mıdır? Bu kişilere teslim edildiği zimmeter defterlerinde kayıtlı mıdır?

Raporun Türkçe tam metnine <http://www.ihd.org.tr/rapozel/semdinli.html> adresinden ulaşılabilir.

11 Kasım günü Cumhurbaşkanlığı Köşkü’nde düzenlenen bir törende gazetecilerin Şemdinli olayına ilişkin sorularını yanıtlayan Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt, “Gazetelerde resmi çıkan astsubay benim yanımda görev yaptı. Çelik operasyonunda peşmergeler bizimle işbirliği yaparken yanımdaydı, çok iyi Kürtçe konuşur. Suç işleyecek biri olduğunu sanmıyorum, ama soruşturamada meydana çıkar” dedi.

Orgeneral Yaşar Büyükanıt, daha sonra sözlerinin eksik yayınlandığını iddia etti. Milliyet gazetesi yazarlarından Fikret Bila ile konuşan Büyükanıt, gazetecilere tam olarak şunları söylediğini anlattı:

“Benim söylediğim şeydi: O astsubayı tanıyım. Benim emrimde çalıştı. İyi bir astsubaydır. Kürtçe bilir. Çevik Operasyonu’nda yanımdaydı. Suçlu mu, değil mi, soruşturmaya bakmak lazım. Söylediğim buydu. Evet, tekrar söylüyorum, bu astsubay benim emrimde çalıştı. Kuzey Irak’ta Çevik Operasyonu’nda yanımdaydı. Çok yararlılıkları oldu. Kürtçe bilir. Orada peşmergelerle irtibatımızı kuruyordu. Hakikaten çok iyi bir astsubaydır. Ancak, suç işlemiş mi, işlememiş mi, o

soruşturma sonunda, yargı kararıyla belli olur. Eğer soruşturma sonucunda suçlu bulunursa ben ne diyebilirim? Sözlerimin bir bölümü öne çıkarıldı. İyi astsubaydır dediğim öne çıktı ama soruşturmayı beklemek lazım sözlerim geriye itildi ya da bazı gazetelerde hiç yer almadı.”

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök de gazetecilerin soruları üzerine “Olaylara anında müdahale edildi. Van’daki asayiş komutanı hemen Şemdinli’ye gitti. Biz idari soruşturma yürütüyoruz, ayrıca adli soruşturma yürüyor. Ben personelimi ne suçlarım, ne korurum. Soruşturmanın sonucunu bekleyelim. Yargıya güveniyoruz” dedi.

Genelkurmay Başkanlığı tarafından yapılan açıklamada ise “Bu üzücü olaya bazı askeri şahısların da karışmış olabileceğine dair iddialar ortaya atılmaktadır. Söz konusu olay her yönüyle adli makamlara intikal etmiş olup gerekli yasal işlemler yapılmaktadır. Soruşturma safhasının gizliliği dolayısıyla gelişmeler hakkında yapılacak müteakip açıklamalar adli makamların takdirinde olacaktır” denildi.

Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül ise Akşam gazetesinin sorularını yanıtlarken özetle şunları söyledi:

“Patlayan bomba devlet envanterinde çıkarsa büyük sorun olur. Bu boyutuna bakılıyor. Bomba uzmanları inceliyor. Eğer patlayan bombanın düzeneği ya da malzemesi devletin elindeki patlayıcılardan çıkarsa kötü olur. Olayın içinde resmi görevliler varsa, o zaman kim organize etmiş, emri kim vermiş, nereye kadar uzanıyor onlara bakılır. Ama şunu söyleyelim ki sorumlular mutlaka bulunacak ve cezasını çekecektir. Devletin selameti için, devlet görevlileri de olayın içine karıştıysa, en ağır şekilde hesap verecekler.”

1943 yılında 33 köylünün, 3. Ordu Müfettişi Orgeneral Mustafa Muğlalı’nın emriyle öldürülmesi olayını anımsatan Vecdi Gönül, “Devletin içinde bazı odaklar hukuk dışı uygulamalara gitmiş olabiliyorlar. Ama bunları devlet, her zaman kendisi bulup çıkarmıştır” dedi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ise 13 Kasım günü yaptığı açıklamada, şunları söyledi:

“Şemdinli’de de eski zihniyetin devam ettiğini görüyoruz. Bulgular elimize geldiğinde daha sağlıklı değerlendirme yapabiliriz. Devletle milleti karşı karşıya getirmek istiyorlar. Amaçları budur. Ama onlara bunun bedelini ödettireceğiz.” Erdoğan, “İkinci Susurluk denebilir mi” sorusu üzerine de “Bir marka koymak gerekmez. Bir anlayışın devamı demek yeterlidir” dedi. Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Hadise pek öyle iddia edildiği gibi lokal bir meseleye benzemiyor. Arkasında bir anlayış bulunuyor. Bu anlayış ideolojik bir yapılanmaya da dayanıyor olabilir, bir grubun duygusal hareketi sonucu ortaya çıkmış olabilir. Bulgular iyice netleşsin arkasındaki şey neyse onu kazımaya kararlıyız. Hukukun çiğnenmesine, kimilerinin devletle milleti düşman etmesine göz yumulmayacak. Genelkurmay Başkanı’yla görüştüm.

Ortak karar verdik. Nereye kadar gidiyorsa oraya kadar gideceğiz. Sonuna kadar gideceğiz. Aynı kanaatteyiz. Cumhurbaşkanı’yla da görüştüm. O da böyle düşünüyor. Devletin tüm organları uyum içinde gereğini yapmaya hazır.”

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 20 Kasım günü Van’a gitti. “Güvenlik” nedeniyle geceyi Van’da geçiren Erdoğan 21 Kasım günü Hakkari’ye geçti. Hakkari Valisi Erdoğan Gürbüz, Şemdinli’de 1 Kasım günü meydana gelen patlamada zarar gören 194 işyerinin onarımı için 200 milyar lira gönderildiğini, bunun 143 milyarının vatandaşlara ödendiğini söyledi.

Erdoğan, 21 Kasım günü de Hakkari’nin Şemdinli ve Yüksekova ilçelerini gezdi. İlk olarak İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Hakkari milletvekilleri Mustafa Zeydan ve Fehmi Öztunç’la birlikte Şemdinli’ye geçen Erdoğan, 1 Kasım günü meydana gelen bombalı saldırıda 23 kişinin yaralandığı 67 ev ve işyerinde incelemelerde bulundu. Erdoğan ve beraberindekiler daha sonra 9 Kasım günü bombalanan Umut Kitapevi’nin bulunduğu Özipek Pasajı’na gitti. Erdoğan çıkışta, “Şemdinli’de doğru söyle, Ankara’da şaşırma”, “Roj TV kapatılmasın”, “Devlet adam öldürürse can güvenliğimiz kime emanet” yazılı gibi dövizleri taşıyan bir grup gençten, bunları indirmelerini istedi. Polisin dövizleri toplaması, gençler tarafından protesto edildi. Erdoğan daha sonra Hükümet Konağı önünde toplanan yaklaşık 1000 kişiye hitaben yaptığı konuşmada şunları söyledi:

“Baştan beri olayların sonuna kadar takipçisi olacağımızı, konunun süratle yargıya intikaliyle yargının adil kararını bekleyeceğimizi söyledik. Bir şeyi özellikle bilmenizi istiyorum. Bazıları puslu havayı sever. Puslu havaya aldanmamalıyız. Demokratik hakları egemen kılacağız. Hiçbir şey, insanlarımızı katletmekle elde edilmez. Ülke son 30 yılda 40 bin insanını kaybetti. Bu ülkede hangi etnik unsura, hangi dini inanca mensup olursa olsun, hangi bölgenin insanı olursa olsun, omuz omuza yaşamaya devam etmeliyiz. Değilse birileri sevinir. Sevinenler, ülkemizi parçalamak isteyenler olacak.”

Daha sonra Yüksekova’ya geçen Erdoğan, burada yaptığı konuşmada da, “Kimse bizi sloganlarla idare etmeye kalkmasın. İdari tasarruf olarak ne yapacağımızı bilen iktidardır. Terör hiçbir zaman barışın temini değildir. Teröre çanak tutanlara eyvallah etmeyin. Çünkü teröre bulaşanlar her zaman kaybetmiştir” dedi.

11 Kasım günü CNN Türk televizyon kanalının haber bültenine telefonla katılan Hakkari Valisi Erdoğan Gürbüz, “Güvenlik güçlerinin bu işle ilişkisi olması mümkün değil. Böyle bir şey mümkün olabilir mi” dedi.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Mehmet Elkatmış, CHP İzmir Milletvekili Ahmet Ersin, CHP Gaziantep Milletvekili Ahmet Yılmaz Kaya, AKP Batman Milletvekili Nezir Nasıroğlu ve AKP Adıyaman

Milletvekili Faruk Ünsal, incelemeler için 22 Kasım günü Şemdinli'ye gittiler.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeleri 24 Kasım günü Ali Kaya ve Özcan İldeniz'le görüştü. Görüşmede, Kaya ve İldeniz'in bombalamayla hiçbir ilgilerinin bulunmadığını belirttikleri ve "Zaten iki bombayı aynı anda atıp oradan kaçmak mümkün değil. Pim çekildikten sonra kaçma süresi 3 saniyedir. İkinci bombayı atmaya kalkarsanız siz de havaya uçarsınız. Biz bomba atacak olsak güpegündüz, resmi plakalı arabayla, üzerimizdeki askeri kimliklerle bunu yapmazdık. Herkesin yoğun olduğu bir saatte bunu niye yapalım? Öğle saatinde bomba atmak kolay mı Şemdinli'de?" dedikleri öğrenildi.

Seferi Yılmaz'ın olaydan bir gün önce Almanya'da bir kişiyle telefon görüşmesi yaptığını, bu kişinin Yılmaz'a "Sana önemli bir hediyem var. Pakette gelecek. Aman dikkat et" dediğini belirten astsubayların "Orada bulunmamızın sebebi bu paketi ele geçirmektir. Ancak arabamızdaki itirafçı Veysel Ateş'ten şüphelenen oradaki örgüt sorumluları bu komployu hazırladı" iddiasında buldukları belirtildi.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeleri 25 Kasım günü Ankara'ya döndü. Yeni Şafak gazetesinde 26 Kasım günü yayınlanan haberde, milletvekillerinin "9 Kasım günü kitapevine düzenlenen saldırıda Türk yapımı el bombaları kullanıldığını, jandarmaların arabasında bulunan otomatik silahların daha önce yasadışı bir eylemde kullanılmadığını ve olaydan sonra tutuklanmayan Astsubay Özcan İldeniz'in (İloğul) JİTEM'in (JİT) Şemdinli sorumlusu olduğunu" saptadıkları anlatıldı. Habere göre, milletvekillerinin görüştüğü askeri yetkililer şu değerlendirmeyi yaptılar:

"Bu işin yolu yordamı vardır. Bunun yöntemi bu değildir. Gündüz gözüyle, bagajda evraklar ve silahlarla böyle bir eyleme gidilmez. Elemanlarımızı biz böyle görevlendirmeyiz. Özcan Astsubay zaten bölgede tanınan, bilinen birisi. Böyle bir göreve gönderilecek kişi o değil."

Habere göre, askeri yetkililerin 1 Kasım günü meydana gelen patlamada, bölgedeki askeri gazinonun boş olmasına ilişkin açıklaması da şöyle:

"Maç gibi toplu seyredilen televizyon programlarının, 'mümkün olduğunca toplu şekilde seyredilmemesi' yönünde talimatlar verilir. Bu talimat yeni de değil. Askeri gazino o nedenle boş."

25 Kasım günü Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın başkanlığında yapılan "güvenlik zirvesi"nde olaylar ele alındı. Daha sonra yapılan açıklamada "Toplantıda, Hakkari, Şemdinli ve Yüksekova olayları olmak üzere genel asayiş ve güvenlik konuları üzerinde çok yönlü değerlendirmeler yapıldığı, kısa ve uzun vadede alınması gereken önlemler üzerinde durulduğu" belirtildi. Açıklamada, "Bir taraftan halkın sorunlarının çözülmesi için bütün tedbirler alınırken diğer taraftan bölücülük başta olmak üzere her türlü kanunsuz

eyleme kesinlikle müsamaha gösterilmemesi gerektiği bir kez daha vurgulanmıştır. Toplantıda, devlet kurumları, sivil toplum kuruluşları ve herkesin büyük bir sorumluluk duygusu içerisinde hareket ederek son olaylarla ilgili yargı sürecine katkıda bulunmaları hususunun altı özellikle çizilmiştir" denildi.

Eylemler, Gösteriler

10 Kasım günü işyerlerinin açılmadığı ve okulların tatil edildiği Şemdinli'de, Mehmet Zahir Korkmaz ve Ali Yılmaz'ın cenaze töreni için toplanan kalabalık bir grup, Yüksekova Belediye Başkanı Salih Yıldız'ın konuşması üzerine olay çıkmadan dağıldı. Ancak daha sonra düzenlenen gösterilerde bir polis kontrol noktası yakıldı.

11 Kasım günü de Hakkari'de protesto gösterisi düzenlendi. Polislerin, saat 10.00 sıralarında Belediye Başkanlığı önünde toplanan grubu dağıtmaya çalışması üzerine çatışma çıktı. Resmi binaların taşlandığı olayda 10 kişi yaralandı.

12 Kasım günü Van'da düzenlenen gösteride de çatışma çıktı. Olayda 24 kişi gözaltına alındı. Diğer kentlerdeki gösteriler olaysız geçti.

Diyarbakır Demokrasi Platformu'nun 13 Kasım günü düzenlediği "Kürt Sorununa Demokratik ve Barışçıl Çözüm Mitingi"nden sonra sloganlar atarak yürüyen ve MHP İl Örgütü binasını taşıyan bir grupla polisler arasında çatışma çıktı. Olaylarda 20'den fazla kişi gözaltına alındı.

11 Kasım günü Ankara'nın Yenimahalle semtinde Jandarma Asayiş Vakfı binasına bombalı saldırı düzenlendi. Patlamada, yaralanan olmadı. Saldırığı, Şemdinli'de yaşanan olayları protesto amacıyla FESK adlı örgütün düzenlediği bildirildi.

14 Kasım günü ilçeye giden DTP yöneticileri ve Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, halka hitap etti. DTP Eşbaşkanı Ahmet Türk ve Osman Baydemir'in konuşmalarının ardından beş gündür uygulanan kepenk kapatma eylemi sona erdi. Şemdinli Lisesi'nde de 14 Kasım günü öğrenciler derslere girmediler.

Adana'nın Seyhan ilçesinde 13 Kasım günü gösteri düzenleyen bir grup ile polisler arasında çatışma çıktı. Olayda bir polis memuru bacağına isabet eden taşla yaralandı.

Yüksekova'da Olay

Şemdinli'de yaşananları protesto amacıyla 15 Kasım günü Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde düzenlenen gösteride de olaylar çıktı. Olaylarda, güvenlik güçlerinin göstericilerin üzerine ateş açması sonucunda **üç** kişi öldü, yedisi polis çok sayıda kişi de yaralandı. Yüksekova Belediye Başkanı Salih Yıldız da, özel tim görevlilerinin açtığı ateş sonucunda **İslam Barkın, Ersin Mengeç** ve **Haluk Geylani**'nin öldüğünü söyledi. Ancak Gürbüz, daha sonra olaylar sırasında polislerin ateş açmadığını, göstericilerin silah kullandığını iddia etti.

Öğle saatlerinde Şemdinli'deki bombalı saldırıyı protesto etmek amacıyla Cengiz Topel caddesinde toplanan kalabalık bir grup basın açıklaması yaptı. Polis, Hükümet Konağı'na doğru yürüyüşe geçen topluluğu, üzerlerine panzer sürerek ve gaz bombası atarak dağıtmaya çalışması üzerine çatışma çıktı. Barikatlar kurarak polise taş ve molotof kokteylleriyle karşılık veren göstericiler Zagros İş Merkezi ve eski cezaevi önünde iki polis panzerini devirerek yaktı. Mezarlık mahallesindeki 4 No'lu Sağlık Ocağı da yakıldı. Çatışmalar sırasında Uzman Çavuş Metin Baltacı, göstericiler tarafından kaçırıldı. Bir eve götürüldüğü ve ağır biçimde dövüldüğü öğrenilen Metin Baltacı, bir süre sonra göstericiler tarafından serbest bırakıldı.

Vali Gürbüz, olaylar nedeniyle 13 kişinin gözaltına alındığını söyledi. Bu kişilerin adları şöyle: Tahsin Düşsöz, Cahit Düşsöz, Şükrü Duman, Baki Olcay, Nihat Aksan, M Sabir Oruç, Rıdvan Öztaş, Barış Işık, Mehmet Belı, İslam Duman, Taner Duman, Tahir Tekin ve Naim Bahadır.

DEHAP İlçe Başkanı Şehabettin Timur olayları anlatırken şunları söyledi:

"Basın açıklamasını tamamladıktan sonra parti binasına doğru yürümeye başladık. Bu sırada polis üzerimize gaz bombaları attı. Kaçışmaya başladık. Silah sesleri geliyordu. Halk barikatlar kurup taşlarla karşılık verdi. Yalnızca panzerlerden değil, bazı binalardan da üzerimize ateş açıldı."

Yüksekova'da olaylar 15 Kasım gecesi de sürdü. Gece boyunca silah sesleri duyulan ilçede, 16 Kasım günü işyerleri açılmadı, okullarda ders yapılmadı, gösteriler de yer yer sürdü.

Güvenlik görevlileri tarafından öldürülen İslam Barkın, Ersin Mengeç ve Haluk Geylani'nin cenazeleri, otopsinin ardından 17 Kasım günü toprağa verildi. Cenaze töreni olumsuz geçti. Cenaze töreni sırasında iki savaş uçağının ilçe üzerinde alçak uçuş yapması gerginliğe neden oldu.

Yüksekova eski Belediye Başkanı Ethem İke olaylar hakkında şunları söyledi:

"Polis panzerinin elektrik direğine çarparak devrilmesinden sonra polis çevresine ateş açmaya başladı. Hatta panzerlerle bayanların üzerine geldiler. Olayda panzer altında iki bayan kaldı. Bu olaydan sonra halk da taşlarla güvenlik güçlerine saldırdı." Gazetecilere olaylar hakkında bilgi veren E.K. adlı görgü tanığı "Özel Yüksekova Hastanesi'nin tam karşısındayım. Ahmet Durmaz adlı genç gözümün önünde vuruldu. Daha sonra 16 yaşında bir genç kurşunla, bir kadın da panzer çarpmasıyla yaralandı. Sadece panzerlerden değil, subay ve polis lojmanlarından da ateş edildi" dedi.

Yaralanan Ahmet Durmaz'ın babası Hikmet Durmaz da, oğlunun eve girerken bacaklarından vurulduğunu söyledi. Gösteriyeye katılan E.T. ise "Açıklamayı yapıp

geri döndük. Arkadan gaz bombaları atıldı. Bazı gençler taşla karşılık verdi. Bir panzer direğe çarpıp devrildikten sonra ikinci panzerden ve polislerden kurşun yağdı. Kaçan gençleri kovalayan panzerler bazı kişileri ezerek yaraladı" dedi.

Hürriyet gazetesine konuşan Hakkari Valisi Erdoğan Gürbüz ise şunları söyledi:

"Güvenlik görevlilerine taş atanlara karşı silah kullanılmaması için sürekli talimatlar veriyoruz. Ancak bir anda kalabalıklar oluşuyor ve inanılmaz ölçüde bir taş yağmuru başlıyor. Yüksekova'da, güvenlik görevlileri göstericileri dağıtmak için uyarı atışları yaptılar. Panzerin devrilmesi sonucu altında üç polisimiz kaldı. Polislerimizi göstericilerin arasından güçlüklerle kurtarabildik. Ne zamana kadar silah kullanmayacağız? Göstericiler silahlı neticede. Linç etme girişiminde bulunuyorlar. DEHAP'lı belediye başkanları ne istiyorsa, halk onu yapıyor. Belediye Başkanları 'durun' diyor duruyorlar. Durduran da, harekete geçiren de onlar. Başkanlarla görüşüp görevlilere ateş edilmemesini söylemelerini, aksi halde güvenlik görevlilerinin de ateş edenlere silahla karşılık vereceklerini belirtiyoruz." Gürbüz olaylar nedeniyle Ankara'dan 60 Çevik Kuvvet polislerinin Hakkari'ye gönderildiğini de belirtti. Erdoğan Gürbüz, 23 Kasım günü Tokat'a atandı.⁵

Gösteride yaralanan Demokrasi Platformu üyesi Mikail Atan ve Kızılay görevlisi Remzi Çiçek, polisler hakkında Savcılığa suç duyurusunda bulundu. Olay günü Güvenlik Şube Müdürü'nün kendisini telefonla arayarak olayların çıkmaması için yardımcı olmasını istediğini belirten Atan, "Olay yerine giderek, halkın büyük bir bölümünün dağılmasını sağladık. Kalan grupları da dağıtmaya çalışırken, polislerin saldırısına maruz kaldık" dedi. Remzi Çiçek de şunları söyledi:

"Olaylar sırasında hastaneye gelen yaralıları servislere taşıyordum. O sırada olay yerine gelen polisler bana saldırdı. Ne olduğunu anlayamadım. Her taraftan darbeler geliyordu. Dişlerimi kırdılar."

Olayları protesto amacıyla 16 Kasım günü İstanbul Gazi, Kağıthane ve Ümraniye mahallelerinde gösteriler

⁵ Gürbüz'ün yerine Tokat Valisi Ayhan Nasuhbeyoğlu getirildi. Hakkari Belediye Başkanı Metin Tekçe, atama kararını yorumlarken halkın talebinin yerine geldiğini söyledi. Tekçe, "Devleti temsil eden yöneticilerin halkı sevmesi, halkın da devletini sevmesi anlamına gelir" dedi. Yüksekova Belediye Başkanı Salih Yıldız da, "Geç alınmış bir karar. Erdoğan'ın verdiği sözü tutması halka moral oldu. Görevden almalar bununla sınırlı kalmamalı" dedi.

İçişleri Bakanlığı, Aralık ayı başında da Şemdinli ve Yüksekova kaymakamlarının da görev yerini değiştirdi. Şemdinli Kaymakamı Mustafa Cihat Feslihan Karabük'ün Ovacık ilçesine atanırken, Eskişehir'in Alpu ilçesi Kaymakamı Altuğ Çağlar Şemdinli'de görevlendirildi. Yüksekova Kaymakamı Aytaç Akgül de Muş'un Bulanık ilçesine atandı. Bulanık Kaymakamı Uğur Kalkar da Yüksekova'ya kaydırıldı.

düzenlendi. Kağıthane'deki gösteride bir belediye otobüsü yakıldı.

Şemdinli ve Yüksekova'da yaşananları protesto amacıyla 16 Kasım günü Hakkari'de düzenlenen gösteriye de polisler müdahale etti. Göstericilerin üzerine ateş açan polisler, en az 10 kişiyi yaraladı. Bazı polislerin de göstericilerin attığı taşlar nedeniyle yaralandığı bildirildi.

Ayhan İnci adlı göstericinin önce öldüğü açıklandı, ancak daha sonra ağır yaralandığı ortaya çıktı. Göstericilerden Sadullah Işık, Mehmet Çiftçi, Abdurrahman Atalay, Hayri İnci ve Eyüp Bor'un durumunun ağır olduğu bildirildi. Öğle saatlerinde DEHAP İl Örgütü binası önünde toplanan bir grup, basın açıklaması yaptıktan sonra Belediye Başkan Yardımcısı Bişar Mavigöz ile sivil toplum örgütü temsilcilerinin çağrısı üzerine sessizce dağıldı. Ancak ara sokaklarda yeniden toplanan bir grup Hükümet Konağı'na doğru yürüyüşe geçti. Polis, grubu dağıtmak için panzerlerden basınçlı su sıktı, gaz bombası attı, havaya ateş açtı. Polise taş ve sopayla karşılık veren göstericiler, ara sokaklara kaçarken polis lojmanlarını taşıladı.

18 Kasım günü Şırnak'ın Cizre ilçesine düzenlenen gösteride ikisi polis beş kişi yaralandı. Aynı gün Isparta'da düzenlenen gösteride aralarında DİHA muhabiri İsmail Yıldız'ın da bulunduğu 40 kişi gözaltına alındı. Bu kişiler kısa bir süre sonra bırakıldı. Gösteri sırasında polisler tarafından dövülen ve dudağı patlayan Mustafa İrmak, Devlet Hastanesi'nde kendisine rapor verilmediğini bildirdi.

Protesto amacıyla Mersin'in Çilek mahallesinde 20 Kasım günü akşam saatlerinde düzenlenen gösteriyi zor kullanarak dağıtmaya çalışan polislerin ateş açması sonucunda **Murat Demir** öldü, Enver Ekinci ve Recep Çağlar yaralandı.

Ekinci ve Demir aileleri ile görüşmek için Toros Devlet Hastanesi'ne giden avukatlar Muzaffer Akad ve Ali Bozan'ın polisler tarafından tartaklandığı, hastanede gelişmeleri takip eden DİHA muhabiri Nesrin Yazar'ın da gözaltına alındığı bildirildi. Nesrin Yazar, bir süre sonra serbest bırakıldı.

Gösteride yaralanan Recep Çağlar'ın sol kasiğinden giren kurşunun iç organlarına zarar verdiği ve durumunun ağır olduğu bildirildi. Çağlar'ın ağabeyi Mustafa Çağlar, polislerin uyarıda bulunmadan göstericilere ateş açtığını söyledi. Çağlar yaşananları şöyle anlattı:

“Biz yürüyüş yaparken, birden silah sesleri geldi. Polisler aramızda 15-20 metre vardı. Karşımızda çevik kuvvet polisleri ve sivil polisler bulunuyordu. Rasgele ateş ediyorlardı. Silah seslerinden sonra Murat Demir, gözüne isabet eden kurşunla vuruldu. Kardeşim dönüp ona bakmak isterken, bir kurşun da ona isabet etti. Kardeşim bir süre sendeledikten sonra 'Abi ben de vuruldum' dedi. Kardeşimden sonra Enver Ekinci de bacağından vuruldu. Çevik kuvvet polisleri geldi ve onu

sürükleyerek, çöp tenekesinin yanına bıraktılar. Sonra polisler gelip boş kovanları topladılar. Yoldan geçen bir arabaya kardeşimi bindirip hastaneye getirdik. Biz mahalleden uzaklaşana kadar silah sesleri geliyordu.”

Görgü tanıklarından Kudbettin Demir de olayı anlatırken “polislerin doğrudan göstericilerin üzerine ateş ettiğini” söyledi. Çağlar ailesinin avukatı Muzaffer Akad ise “Cumhuriyet Savcısı'ndan delillerin karartılmaması için yanımızdaki üç tanığın ifadelerinin alınmasını istedik. Savcı Selim Çelik, yazılı dilekçe isteyerek, ifadelerini almadı. Olay yerinde inceleme yapması yönündeki talebimiz ise, 'Ben bu saatte oraya gidemem. Gidersem benim güvenliğimi kim sağlayacak' sözleri ile geri çevrildi. Delilerin karartılmasından endişe ediyoruz” dedi.

Murat Demir'in babası Ömer Demir, oğlunun öldürülmesini şöyle anlattı:

“Oğlum o gün bir düğüne gitmek üzere evden ayrıldı. Olaylara bakmak için giderken, yol kenarında, ağaçların dibinde resmi bir polis arabasının beklediğini görüyorlar. Murat, kaldırıma çıkınca üniformalı bir polis memuru araçtan iner inmez, 10-15 metre mesafeden Murat'a ateş ediyor. İki arkadaşı yardımına koşuyor. Aynı polis onlara da ateş ediyor. Tedavileri devam eden iki yaralı dışında, olayın, biri kadın iki tanığı var. O tanıkların verdiği bilgiye göre, olay sırasında polis aracından inen bir başka üniformalı polis, ateş eden arkadaşına küfür ediyor. 'Nasıl sıktın? Nasıl kıydın? Niye çocuğu vurdun suçsuz yere' diye tepki gösteriyor. Ondan sonra araçlarına binip olay yerinden gidiyorlar. Bu görgü tanıkları olayı ayrıntısına kadar savcıya anlatıp, polis aracının plakasını vermişler. Yetkililer her şeyi biliyor.”

Otopside ise Murat Demir'in “uzak mesafeden tabancayla vurulduğu, kurşunun burnunun sol tarafıyla gözü arasına isabet ettiği” belirlenmişti.

Murat Demir, 21 Kasım günü toprağa verildi. Cenaze törenine katılanların zor kullanılarak dağıtılmaya çalışılması üzerine çıkan çatışmada iki polis hafif yaralandı.

Enver Ekinci, 5 Aralık günü taburcu edildi. Cumhuriyet Savcılığı'nda ifadesi alındıktan sonra serbest bırakılan Enver Ekinci, olay günü mahalledeki bir düğüne gittiğini daha sonra amcasının evine gitmek için yürümeye başladığını belirterek yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Yolda giderken eylem yapan grubu gördüm. Önlerinden geçerken, yaralandım. Ayağıma isabet eden kurşun caminin yanında bulunan polislerin yönünden geldi. Ateş açan kişinin üzerinde resmi polis giysisi vardı. Birisi beni kaldırıp başka bir sokağa taşıdı. Ardından da bir kadın ve bir erkek beni bir arabaya bindirdi. Arabada öldürülen Murat Demir de vardı. Ben önde oturuyordum onu arkaya bırakmışlardı. Daha sonra bizi Murat Demir'in evinin önüne götürdüler. O arada biri gelip arabanın lastiğini patlattı. Bunun üzerine şoför kaçtı. Ama lastiği patlatan kişiyi tanımıyorum. Daha sonra ambulans geldi. Murat'la bizi hastaneye kaldırdılar.”

Yatırıldığı Toros Devlet Hastanesi'ne gelen polislerin kendisini "Doğru dürüst ifade vermezsen seni ameliyat ettirmeyiz ve sakat kalırsın ona göre ifade ver" diye tehdit ettiğini kaydeden Ekinci, korktuğu için kendisine ateş eden kişiyi görmediği yönünde ifade verdiğini söyledi. Ekinci, "Taburcu işlemleri yapılırken hastaneye gelen sivil polisler bana küfür ederek, 'şerefsiz oğlu şerefsiz' dediler. Savcıya da beni vuranları görmediğimi söyledim. Çünkü polisler bana 'konuşma seni cezaevine atarız' dediler, korktum" dedi.

İstanbul'un Küçükçekmece, Beyoğlu ve Ümraniye semtlerinde 18, 19 ve 20 Kasım günlerinde çok sayıda gösteri düzenlendi. Küçükçekmece Kanarya mahallesinde düzenlenen gösteride, göstericilerle polisler arasında çatışma çıktı. Bir panzerin hasar gördüğü olayda 12 kişi gözaltına alındı. Gösteriyeye katıldıkları için gözaltına alınan Abdülbari Güneş (16), Abdullah Arslan (17) ve soyadı öğrenilemeyen Abdülhakim (15) adlı çocuklar, 21 Kasım günü tutuklandı. Adana'nın Seyhan ilçesinde düzenlenen gösteride, ESP üyesi beş kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan Gülcan Taşkıran, Sedat Bektaşlı, Hatice İlden Dirini ve Halil Göğercin aynı

gün tutuklandı. Adana'da 21 Kasım günü düzenlenen ev baskınlarında Hasan Karakuş ve Hekime Beyaz adlı kişiler gözaltına alındı.

Olayların sürmesi üzerine İHD ve sivil toplum örgütleri tarafından hazırlanan rapor 21 Kasım günü İHD Doğu ve Güneydoğu Temsilcisi Mehdi Perinçek tarafından açıklandı. Raporda, 16 Kasım günü Hakkari kent merkezinde meydana gelen olaylarda güvenlik güçlerinin, "uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınan sağlık kuruluşlarına bile gaz bombası attığı" belirtildi.

Hakkari Valisi Erdoğan Gürbüz'ün, açıklamaları ve uygulamalarıyla olayların büyümesine neden olduğu anlatılan raporda, "Göstericilerin ateşli silah ve patlayıcı madde kullandığına dair hiçbir verinin olmadığı, acil servis hizmeti verilen Hakkari Devlet Hastanesi'ne ait eski binanın giriş kapısının önüne bir gaz bombasının atıldığı, hastane içinde bulunan hastalar dahil herkesin etkilendiği ve akabinde güvenlik güçlerinin hastane içine girerek hasta yakını ve personellere hakaret, darp ve cebirde bulunduğu tespit edilmiştir" denildi.

(Aloihbar-17 Kasım) Jandarma binbaşı Şemdinli olayını anlatıyor

Mutkili Ali destanı

Güneydoğu'da canını hiçe sayarak çarpışan binlerce vatan evladından birisiyim. Nice silah arkadaşım kucağımda taşırken şehit oldu. Nice subay ve astsubayı çatışma sonrasında helikoptere iki parça olarak bindirdik. Bunları koltuklarda oturarak yazıp okumak kolay gelebilir ama yaşaması hiç de kolay değil.

Yıllardır bu bölgede görev yapıyorum. Harbiye'yi bitirdiğimde duyduğum en taze hislerle vatanıma hizmet etmekten geri durmadım. Komutanlarımın da en az benim kadar vatansaver olduğundan hiç şüphem olmamıştı fakat rütbem ve bölgedeki tecrübem arttıkça bazı şeylerin yanlış gittiğini anlamaya başladım.

Bu yanlışlıktan kastım, Türk devletinin Doğu politikası ile ilgili değil. Neticede ben bir askerim ve siyasi yaklaşımlarla ilişkim yok. Ülkemizin birliğini, vatan topraklarının bölünmezliğini ve milletimizin topyekün huzurunu korumak ben ve bütün silah arkadaşlarım için bir varlık sebebi. Bunları yazmamın sebebi, silah arkadaşlarımın beni vatan haini yerine koymaması ve bölücülerin de davalarında haklı olduklarını sanmamaları içindir. Bir kere daha ifade ediyorum ki bu topraklar her birimizin kanı ile ıslanmadıkça bölücülere yar olmayacak.

Kastettiğim yanlışlık, bazı komutanlarımızın Doğu bölgesine bakış ve ceset sayısına dayanan çıkarıcı yaklaşımları ile ilgili. Aslında, Doğu'dan bütün Türkiye'ye uzanan bir stratejik yaklaşım demek daha doğru. Şemdinli'de tesadüfen ortaya çıkan suçüstü yakalanma olayı, buzdağının küçük bir parçası. Şemdinli'nin önemi, açıkça ortaya çıkan bir ilk olmasında.

Olayın Jandarma tarafından planlanıp uygulandığı, halk tarafından yakalanan kişilerin Jandarma teşkilatında çalıştıkları herkes tarafından zaten biliniyor. Ne kadar saklanmaya ve örtülmeye çalışılsa da bu basit gerçek biliniyor. Fakat asıl gerçek, bazı devlet görevlilerinin bir PKK yanlısının dükkanını bombalaması kadar basit değil. Keşke öyle olsaydı.

Bana bu mektubu yazdıran asıl gerçeği biraz sonra ayrıntılarıyla anlatacağım. Önce jandarmanın Şemdinli'de bir kitapçıyı bombalaması basit gerçeğine değineceğim.

Ben de bölgede buna yakın operasyonlarda bulundum. Gece dağda çatışırken, en yakın arkadaşınızı vuran adamı, gündüz şehir merkezinde sırtarak kahve içerken görürseniz ne yaparsınız? Tutuklayıp sorgulasanız, o gece evinden dışarı adım atmadığına dair onlarca şahit getireceğinden şüphemiz olmasın. Hangi yasa, yarın başka bir arkadaşınızı daha öldüreceğinden emin olduğunuz bu adamı rahat bırakmayı size hazmettirebilir?

Şemdinli olayı gibi, yapıldığını inkar etmeyeceğim haksız infazlardan yana değilim. Fakat gönül rahatlığı ile söyleyebilirim ki hiç bir masumun ahını üzerimde taşımıyorum.

Şemdinli'deki olay bir PKK militanı ya da destekçisini ortadan kaldırmak ya da gözdağı vermek için değil, direk olarak halkı askere karşı kıskırtmak için planlanmış ve uygulanmıştır. En gergin dönemlerde bile güvenli kalmayı başaran bir bölgede son aylarda birden bire patlayan bombalar aynı planın dahilindedir.

Bir ana caddesi ve bir giriş çıkışı olan, jandarmanın her geçişte arabaları bazen koltuklarını sökene kadar kontrol ettiği ve halkın didik arandığı küçük bir ilçede, yaklaşık 200 kilo patlayıcıyı bir resmi görevliden başka kim jandarma binasının da bulunduğu meydan yerine taşıp patlatabilir. Umut kitapevi saldırısı öncesi içlerinde güvenlik güçleri de bulunan 23 kişinin yaralandığı, ilçenin savaş alanına döndüğü Kasım başında yaşanan bombalama olayı işte budur.

Bombanın Jandarma İlçe Komutanlığı'na yirmi metre yakınında patlatılmasıyla bu kez de asker halka karşı kıskırtmış ve başarılı da olmuştur. İçlerinde Şemdinli İl Jandarma Komutanı da bulunan bir çok subay ve astsubay kendisini intikama adanmıştır.

Kendilerini vatana ve şehitlerin kanlarını yerde bırakmamaya adanmış bu yiğit askerler ne yazık ki hangi kirli oyunun parçası olduklarının farkında değil.

Baştan beri söyleyebildiğim provake eylemlerin gerçek hedefini, bu kirli oyunun önce elemanlarını sonra da uygulamalarını sıralayarak tek tek izah edeceğim.

İlk eleman, Şemdinli'deki provake eylemlerin kilit adamı Astsubay Ali Kaya'dır. Namı diğer Mutkili Ali ismini bu bölgede bilmeyen yoktur. Ali Kaya'yı çözen Şemdinli'yi de Hakkari merkezli bütün provake eylemleri de çözmüş demektir. Fakat atomu parçalamak Ali Kaya'yı çözmekten daha kolaydır. Yakın arkadaşları, belirli üstlerine bir köpek kadar sadık olan bu sıkı operasyoncu için şunu söyler: On bin volt elektrik de verseniz Ali konuşmaz.

Mutkili Ali bir astsubay olmakla birlikte bölgedeki neredeyse bütün subaylardan daha itibarlıdır ve Hakkari Jandarma İl Komutanı Erhan Kubat'a direk bağlıdır. Kaya, planlanan eylemleri uygulamada Kubat'a karşı sorumlu olmakla birlikte Jandarma Asayiş Bölge Komutanı Selahattin Uğurlu ve Jandarma Genel Komutanlığı'na direk rapor verme sorumluluğu da taşımaktadır.

Kaya'nın olay günü arabada kaybolan ve bazı sayfalarının fotokopisi elden ele dolaşan ajandasındaki talimatlarda eylem yerleri ve eylem sonrası gelişmeler hakkında bilgiler yanında gelişmelerin üstlere düzenli olarak bildirilmesi notu da dikkat çekiyor. Kaya'nın kayıp ajandasına ulaşmak için neler yaptığını hepimiz biliyoruz.

Uzun süredir Doğu bölgesinde çalışan, bölgenin demografik yapısına ve Kürtçeye hakim olan Mutkili Alinin sorgulama teknikleri ve pek çok PKK militanını itirafçı yaptığı yaygın bir efsanedir. Aynı zamanda bazı sahte belgeler düzenleyerek Kürt zenginlerinden yüklü miktarda paralar kopardığı söylentileri de vardır. Pek çok varlıklı Kürtün, kendilerine PKK'ya yardım ettiğini gösteren sahte belgeler gösterilerek haklarında soruşturma ve tutuklama yapılacağı tehdidini aldıkları için istenen parayı ödedikleri halk arasında konuşulmaktadır.

Kaya ve yakın akrabalarının yurtiçi ve yurtdışı banka hesaplarına bakılır, hisse senetleri, menkul ve gayri menkul malları incelenirse herkesi şaşırtsın sonuçlar çıkabilir. Bankalar arası havalelerin kimler arasında yapıldığı da araştırılırsa sürpriz isimlere de ulaşılabilir.

Kamuoyuna PKK'nın kabusu olarak tanıtılan Mutkili Ali'nin yakın akrabalarına bakınca kime ne kadar düşman olabileceğini görmek mümkün. Kaya'nın dayısı Abeydullah Mutlu HEP Bitlis teşkilat kurucusu. Halasının oğlu İbrahim Tepe 1997 yılında Bursa Karacabey HADEP ilçe teşkilat başkanlığına seçilmiş. Diğer hala oğlu Nazif Tepe de HADEP Bitlis teşkilat üyeliği yapmış. Tepe, Bitlis ve ilçelerini mahalle mahalle gezerek oyların HADEP'e verilmesi için propaganda yapmış. Ali Kaya'nın yakınlarından Mükrim Tepe, Abdullah Öcalan'ın avukatlığını üstlenenlerden biri. Kardeşi Ayşe Tepe de PKK militanı olarak tutuklanmış.

Yakın akrabalarından bahsedince Mutkili Ali'nin çok az kişinin bildiği bazı bir özelliği akla geliyor. Ali KAYA'nın büyükbabasının adı Alo, büyük ninesinin adı da Kutidir. Halasının kocası Toti Yay'dır. Totinin babası Bişi ve annesi de Fetro'dur. Halalarından Habo Kaya'nın kayınvalidesi Kötki ve Fari çiftinin kızı Zerrin Tandoğan'dır.

İsimlerden de anlaşılacağı gibi Ali Kaya'nın ailesinin bir yanı Bitlis kaynaklı Ermeni kökenli vatandaşlarımızdan geliyor. Bu bilgileri aktaran arkadaşım, sözde Ermeni soykırımı meselesi her geçtiğinde Kaya'nın renginin atmasında şüphelenerek nüfus kayıtlarını araştırmış ve bu kayıtları bulmuş. Başka pek çok Ermeni ismi daha var gördüğüm resmi nüfus belgelerinde. Ailesinin diğer yanı hakkında ileride bazı işaretler bulacaksınız.

Arkadaşım, nüfus kaydı bilgilerini Kaya ile direk çalışan bir iki komutanla paylaşmışsa da sadece fırça yemekle kalmış ama yine de peşini bırakmamış.

Kaya hakkındaki şu bilgiyi de aynı arkadaşımından öğrendim. Ali Kaya'nın gerçek ismi 1994 yılına kadar Hacı imiş ama bir komutanının bu isimden hoşlanmaması üzerine konjonktüre ve paşanın isteğine çok uygun bir isimle değiştirerek Hacı Kaya'lıktan Ali Kaya'lığa geçmiş.

Son ikisi hariç Kaya hakkında bütün bu yazdıklarım çoğu subay ve astsubay tarafından biliniyor. Halk arasında da konuşuluyor ancak bazı şeylerin abartıldığı da bir gerçek. Kaya soruşturma kapsamında tutulabilirse, yetkili kişilerinin az bir gayretle daha fazla belge ve bilgiye ulaşacağından şüphem yok. Bilgi verenlerin saklı tutulacağı güvenli bir ortam yaratılırsa pek çok meslektaşımın yardımı hazır olduğunu biliyorum.

İkinci eleman, Hakkari Jandarma İl Komutanı Erhan Kubat, Hakkari ve Şemdinli'deki provake eylemlerin beynidir.

Olay günü yakalan araç ve içindekileri görevlendirme emrinin altındaki imza ona aittir. Daha önce birlikte çalıştıkları, daha sonra ordudan ayrılarak avukatlık yapmaya başlayan Emekli Yarbay Mehmet Göçmen'i iki astsubayını savunmak için davet eden kişi de odur. Kubat içine sıkıştığı durumu en iyi anlayacak kişiyi çağırmıştır. Göçmen'in AİHM'de süren 1992'deki köy yakma davası kamuoyuna yansıyan tek eylemidir.

Hakkari, Yüksekova ve Şemdinli bölgesinde çıkan olaylar ve ölümlerle ilgili bir çizelge çıkarılsa, Kubat öncesi ve sonrasındaki fark dramatik şekilde ortaya çıkacaktır. Evet Kubat kendisinden beklenen görevi yerine getirmekte başarılı olmuştur. Kubat; rütbe, sicil ve maddi çıkar ilişkilerinin de ötesinde bir bağla Selahattin Uğurlu'ya tapma noktasındadır.

Yukarıya uzanan diğer elemanlar ve provake eylemleri bir sonraki mektubumda açıklayacağım.

Jandarma Binbaşı K.

(Aloihbar-19 Kasım) Jandarma binbaşı Şemdinli olayını anlatıyor-2

Ne kadar ceset o kadar güç

Bir önceki mektuptan devamla, Doğu'yu kana bulayan bazı provake eylemlerin detayları ve bu kirli oyunun elemanları hakkında yazmaya devam edeceğim. İsmi geçen kişilerin düştüğü büyük telaş yanında, memleketini seven, halkına ve silah arkadaşlarına ihanet etmeyen arkadaşlarımla gizi takdir hisleri herşeyi göze almama çöktan değdi.

Bir süre sonra, çatışmada şehit olduğu söylene de aslında faili meçhul olan bir subay duyarsanız bilin ki o benim. Bu kutsal mesleğe adım attığım Menteşe'te, vatanıma canımı seve seve feda etmeye yemin etmişim. Varsın şehadet bir meslektaşımın silahıyla gelsin, ne farkeder.

İlk yayın sonrasında, ben de dahil, bu mektubu yazabilecek kişiler üzerinde korkunç bir baskı kurulmuş durumda. Ne bu yazıyı tamamlayabileceğimden ne de gönderebileceğimden emin değilim. Umarım vatanını gerçekten seven komutanlarımızı ve milletimi uyarmayı başarabilirim.

Şemdinli'de uç veren Doğu bölgesindeki bütün kışkırtıcı eylemlerin stratejik planlayıcısı ve destekçisi Van Jandarma Asayiş Kolordu Komutanı Korgeneral Selahattin Uğurlu'dur. Provake eylemlerden kastım sadece halkı değil askerleri de kışkırtan eylemlerdir. Hepsinin tek hedefi ceset sayısını artırmaktır. Bu cesedin, şehit bedeni ya da terörist leşi olmasının fazla bir farkı yoktur. Zira “ne kadar ceset o kadar güç”tür onlar için. Biraz sonra örneklerini yazacağım.

Uğurlu, bölgede göreve başladığı günden beri gerek komutanlarını gerekse de astlarını terörün düzenli operasyonlarla bitirilemeyeceği konusunda doldurmaya çalıştı. Bu görüşlerine İkinci Ordu Komutanımız Sarıışık katılmasa da Uğurlu'nun hiç umurunda değildi. Zira etrafına her vesile ile hissettirdiği gibi muhatabı o değil Jandarma Genel Komutanı Fevzi Türkeri'di. Terörü düzenli olmayan operasyonlarla bitirme fikrinde Türkeri ile birebir uyum sağlayan Uğurlu bunun nasıl yapılacağını biz astlarına şu sözleriyle açıklıyordu: “Bana leş getirecek, kelle alacak adam bulun!”

Uğurlu'nun planlarıyla, başta Yüksekova, Hakkari ve Şemdinli hattı üzere bu işleri yapabilecek onlarca subay ve astsubay bölgeye dağıtıldı ve faaliyetlere başlandı. Çok gizli yürütülen operasyonlarda, göreve kilitlenen ve artan şehit haberleri ile daha da bilenen askerler kimi zaman kurunun yanında yaşı da yaktı. Operasyonlar arttıkça hem terör hem de şehit sayısı artıyordu.

Şehit sayısının artmasının asıl sebebi, artan terör saldırıları değil, aşağıda yürek yakan örneklerini sıralayacağım yanlış stratejik uygulamalarla vatan evlatlarının kasten telef edilmesi. Uğurlu'nun terörü sözde bitirmeye yönelik planı aslında gerçek hedefi olan terörü azdırma sonucuna varmıştı. Bazı arkadaşlarım bu gerçeği görüyordu ama askeri disiplin içinde en güvenli yol sessiz kalmaktı.

Sanılmasın ki canlarını ortaya koyan bu askerler kiralık katiller gibi ruhsuz kişilerdir. Bir kısmı arkadaşım olan bu kahraman askerlerin tek amacı şehit arkadaşlarının kanlarını yerde koymamak ve vatan topraklarını bölücülerden korumaktır. Bir şarjör gibi doldurularak namlulara sürülen bu subay ve astsubaylar, komutanlarının kendileri hakkında ne düşündüklerini bilselerdi kim bilir ne yaparlardı?

Bizzat şahit olduğum bir olayı aktarmak istiyorum. Şırnak'ta bir astsubay ve dört erin şehit edildiği ve iki askerin silahlarının teröristlerce çalındığı haberi gazetelere yansıyınca Uğurlu aşırı sinirlendi ve koridordan dahi duyulacak şekilde, aziz şehitlerimiz için şunları söyledi: “Yok efendim Allahına gitti, peygamberine gitti, aklarının örekesine siktir olup gitti şerefsizler. Şehitlerine de peygamberlerine de Allahlarına da...”

Vatana can adayan şehitlere böylesine kusan bir başka general daha olacağını sanmıyorum. Kendi askerine bu değeri veren Korgeneral Selahattin Uğurlu'nun teröristlere nasıl baktığını tahmin edebilirsiniz. Bir grup teröristin Kandil Dağı'ndan geçeceği bilgisi kendisine ulaştığında, bölgeye göndereceği komutana şu emri verdi: “Gidin ve önlerini kesin. Bunların çoğu kadındır. Emir veriyorum, hepsini dağa kaldırın ve bir güzel düzün. Bakalım bir daha dağa çıkabilirler mi?” Biz vatana hizmet demek olan askerlik şerefinden, teröristlerle çarpışmayı, can alma ve can vermeyi anlıyoruz, tecavüz etmeyi değil.

Güneydoğuda bütün subay ve astsubayın bildiği fakat kimsenin dile getiremediği bir gerçeği de burada yazmak gerek: Terörü sözde bitirme notasında PKK ile kanlı bıçaklı görünen Korgeneral Uğurlu'nun sahibi olduğu kooperatifte kuzu sarması olduğu ortaklarının neredeyse tamamı azıllı PKK'lılar ya da PKK destekçileridir. Uğurlu'nun iş adamı olan oğlunun en yakın ortakları da PKK bağlantılı ve çoğu sabıkalı olan kişilerdir. Bu dediklerimi inkar edebilmeleri için, Uğurlu ve oğlunu kooperatif ve iş ortaklarını isim isim açıklamaya davet ediyorum.

Bir asker olarak siyasetle ilgim olmayacağını başta belirttim ancak Uğurlu ile ilgili bir noktanın daha bilinmesini istiyorum. Hatırlanacağı gibi, Van Üniversitesi Rektörü Yücel Aşkın'ın tutuklandığı Ekim sonunda, YÖK Başkanı Prof. Dr. Teziç ve beraberindekiler Aşkın'ı desteklemek maksadı ile Van'a geldiklerinde Van Jandarma Asayiş Kolordu Komutanı Korgeneral Selahattin Uğurlu'yla da görüşmüşlerdi. Bu görüşme klasik bir ziyaretin ötesinde anlamlar taşıyordu. Uğurlu'nun hakkını dolandırıcılık suçlamasıyla dava açılan Aşkın'ı resmi makamını alet ederek desteklemesinin arkasında yatan asıl sebep, bayan Uğurlu'nun Rektör Aşkın ile olan akrabalığıydı. Paşa, konjoktöre uygunluk kadar, cibilli yakınlık yönüyle de Aşkın'a sahip çıkmıştı.

Diğer isimlere ileride devam edeceğim. Bir kısmını aşağıdaki maddelerde de göreceksiniz. Şimdi askerleri ve halkı kışkırtmaya yönelik planlanmış ve uygulanmış pekçok provakatif operasyondan birkaç örnek vereceğim.

ASKERİ KIŞKIRTMAK İÇİN YAPILAN PROVOKASYONLAR:

1- ÇUKURCA UZUNDERE'DEKİ HELİKOPTER OLAYI (21 Temmuz):

Kayseri Komando Tugayı'nın tuttuğu Kuzeytepe Üs Bölgesi'nin 50-60 m uzağındaki helikopter iniş pistine teröristlerce C4 patlayıcı tuzak kurularak uzaktan kumandayla patlatıldı. Kullanılan düzeneğin kablosu bile net gözükmesine rağmen, iniş yerinin emniyetinin Kayseri Komando Taburu tarafından sağlanmaması ve ihmal edilmesi, büyük bir zaaf veya kasit olduğu gerçeğini ortaya çıkardı. Telsizlere helikopterin düşürüleceği haberleri gelmesine rağmen, helikopter uçuşları devam ettiriliyordu.

Olay sonunda helikopter parçalandı ve kuyruğu koptu, Yanan helikopterin palleri bir askeri biçti ve er öldü. Olay, resmi kayıtlarda mayına basma olarak gösterildi. Raporu Kayseri Komando Tugay Komutanı ve Diyarbakır'dan gelen ekip tuttu. Raporda patlama olmasına rağmen kendi zafiyetlerini pilot hatası olarak göstermeye çalıştılar. Rapora sonuç olarak birliğin ihmali olduğu yazıldı ve birlik komutanı mahkemeye verildi.

2- KAYSERİ KOMANDO TUGAYININ STRATEJİK YERLEŞTİRİLME HATASI:

Aylardır küçük bir tepesi tutan Kayseri Tugayı şimdiye kadar 22 tane şehit vermesine rağmen bir tane bile terörist vuramadı. Bir komando tugayının hiç bir stratejik önemi olmayan küçük tepeye konuşlandırılması onları yokluğa ve ölüme terk etmekten başka bir şey değildi. Helikopterlerin sadece üç tekerleği sığabildiği için personel ve malzeme transferinin büyük sorun olduğu tepeye hapsedilen komando tugayı bütün hareket kabiliyetini yitirerek açık hedef haline getirildi. Bu olumsuz psikoloji ve kötü morale Kayseri Dağ Komando Tugayı'nda bugüne kadar 5 kişi intihar etti ve bu da gizlendi.

Bütün bunlar Kayseri Tugayı'nın başına gelirken Tugayın Komutanı Tuğgeneral Hasan Fehmi Canan, Korgeneral Uğurlu'dan kimbilir kaçınıcı takdirini alıyordu. Tuğgeneral Canan'a yapılan takdirlerin aksine azarlanan bir tuğgeneral daha vardı. Bu kişi, iyi bir asker ve gerçek bir vatansaver olan Hakkari Komando Tugay Komutanı'ydı. Çünkü o askerini düşünüyor, terörle mücadeleyi askeri kurallara göre yürütmeye çalışıyor ve sonucu belli olmayan stratejik hatalarla askerlerinin hayatıyla kumar oynamıyordu.

3- ÜSTEĞMEN ADNAN BAHAT OLAYI (17 Haziran)

Kayseri Dağ Komando Tugay Komutanı Canan, Çukurca'nın yedi yıldır gidilmeyen bir bölgesine operasyon düzenlemeyi planladı. Tecrübeli Jandarma Alay Komutanı, bölgenin çok riskli olduğunu, zayıfın çok verilebileceğini, fizibilitesi yapılmamış bir yer olduğunu ifade ederek asker göndermek istemedi. Bunun üzerine Tuğgeneral Hasan Fehmi Canan, Asayiş Komutanı Selahattin Uğurlu'ya hemen durumu bildirdi. Selahattin Uğurlu'nun direk emri ile operasyon başlatıldı ve felakete neticelendi. Alay Komutanı bile bile ölüme gönderilen genç üsteğmen Adnan Bahat'ın naaşı gelince gözyaşlarını tutamadı. Bu olay sonrasında Canan Uğurlu'nun bir takdirini daha kazandı.

4- ÜSTEĞMEN KAMİL BALTAÇI OLAYI (13 Nisan)

23. Sınır Jandarma Tümen Komutanı Tümgeneral Nuri Ali Karababa'nın emri altında yürütülen "Dereler-2" operasyonu stratejik hatalarla doluydu. Bölgenin keşfi yapılmadan bölgeye birlikler atıldı. Operasyon sadece harita üzerinde planlandı, bölgeyi bilenlerden bölge hakkında bilgi alınmadı. Birliklerin ertelenmesi son derece yanlış ve bazı birlikler birbirlerinin ateş sahasında tertiplendi. Yöreye helikopterle indirilen Kamil Üsteğmen'in etrafı teröristlerce sarıldı ve şehit edildi. Aynı çatışmada Jandarma Kıdemli Uzman Çavuş Haydar Vural ve Jandarma Kıdemli Uzman Çavuş Tuncer Soner Dağ da kaybedildi. Karababa, şehitlerimize helikopteriyle gezdirdiği köpekleri kadar kıymet vermezken Siirt İl Jandarma Komutanı Albay Bektaş Şahin de ondan geri kalmadı. Baltacı'nın naaşını helikopterle alma görevi Albay Bektaş Şahin'indi. Şahin helikopteri göndertmediği gibi, iptidai şartlarla birliğe getirilen cenazenin merkeze nakli için uçak boş olmasına rağmen yer de ayrılmadı ve kara yolu ile taşınmak zorunda kalan şehit Baltacı'nın aziz naaşı Batman'da PKK sempaticianları tarafından taşlandı.

Bunları yazmak benim için çok acı olsa da, yukarıda sıraladığım bazı stratejik hatalar, Harp Akademisi'nin birinci yılındaki genç yüzbaşılardan bile düşmeyeceği basit hatalardır. Bunları sergilememin sebebi asıl stratejinin bu tür kasıtlı hatalar yaparak asker kayıplarının artırılması olduğunu ispatlamak içindir. Bunlar yanında Şemdinli'de yaklaşık 200 kiloluk patlayıcının Jandarma binasının 20 metre yakınında patlatılması gibi direk provakasyonlarla da askerlerin nefreti bilenmiştir.

HALKI KIŞKIRTMAK İÇİN YAPILAN PROVAKASYONLAR:

1- BATMAN OLAYI

Ağustos sonunda Batman'ın Beşiri ilçesindeki operasyonlarda öldürülen 6 PKK'lı'nın cenazesinin ilçede bazı gruplara teslim edilmemesi üzerine olaylar çıkmış ve güvenlik güçleri ile göstericiler arasında çatışma olmuştu. Olaydan sonra Batman'da ölü bulunan 25 yaşındaki lastik tamircisi Hasan İş'in polis tarafından bu çatışmada öldürüldüğü halk arasına yayılmış ve bu şayia daha büyük bir gerginliğe sebep olmuştu.

Polise yıkılan Hasan İş'in öldürülmesi görevini yerine getiren kişi bir astsubaydı. Gösteriden 6 saat kadar önce başka bir yerde öldürülen Hasan İş'in cesedi gri bir minibüs ile olay yerine getirip atıldı ve halka ulaşacak kaynaklara, İş'in polis tarafından öldürüldüğü haberi verildi. Zor durumda kalan emniyetçiler uzun süre sokağa çıkmadılar ve İş'in bir kan davasında öldürüldüğü açıklamasını yaptılar. Yapılan otopsilere de şahsın gösteriden saatler önce öldürüldüğü ortaya çıktı ancak kızgın halk bu otopsilere inanacak durumda değildi.

2- SİİRT OLAYI (7 Eylül):

Çatışmada ölen yakınlarının cenazelerini karşılamak üzere Siirt şehir merkezinde halk miting için toplanmıştı ve hava çok gergindi. Tam bu sırada, Özel Kuvvetler'den bir albay başka bir zaman ya da başka bir yol yokmuş gibi topluluğu yara yara resmi aracı ile şehir merkezine gitmeye kalktı. Kızgın halkın aracı taşıdığı sırada albayın yanındaki uzman çavuş kalabalığa rastgele ateş açtı. O esnada Abdullah Aydan isimli gösterici kafasından yaralandı ve öldü.

Siirt'te bekleyen halk bu ölümlerle daha da gerilirken bu sırada Cenazeyi Siirt'e getiren aile yakınları ve göstericilerin oluşturduğu konvoy da Batman ve Kurtalan gibi merkezlerde defalarca durdurularak her seferinde saatler süren arama tarama faaliyetleri yapıldı. Yanlarındaki cenaze ile birlikte ablukaya alınarak tek tek kimlik tesbiti yapılan gergin grup açıkça isyan ettirilmek istendi. Normalde bir kere yapılan arama tarama faaliyetinin cenaze konvoyuna defalarca yapılması ve hiç bir sebep yokken saatlerce bekletilmesi emrini veren kişi Uğurlu'ydu. Böylelikle gerginleşen her iki grup Siirt'te birleştiğinde kanlı bir eylem meydana gelebilecekti ancak olaylar olduysa da beklenen büyüklükte değildi.

3- "EY KÜRT HALKI" BİLDİRİSİ

Terörist olan ya da olmayan, terörü destekleyen ya da desteklemeyen ayrımı yapmaksızın bütün Kürt halkına ağır hakaret ve küfürler içeren bir bildiri Selahattin Uğurlu'nun özel emriyle hazırlandı ve Yüksekova halkına dağıtıldı. Paşa'nın Kürtler hakkında hergün kullandığı "ibne" "köpek sürüsü" ve "cünüpler" gibi kelimelerinin içeren bildiri metninin bazı cümlelerini Uğurlu bizzat kendisi yazdırdı. Bu bildirinin bir kopyasını yayınlayan bazı Kürt gazeteleri ve internet siteleri, bildirinin polisler ya da Genel Kurmay tarafından dağıtıldığını savunsa da ikisi de yanlış. Bildiriyle gerilerek sokaklara dökülen halk zaten gergin olan asker ve polisler karşı karşıya gelecekti ve Yüksekova'da bu defalarca oldu.

4- "BŞKYK BİLDİRİSİ"

Yüksekova'da dağıtılanın bir benzeri olarak "Beş Şehidin Kanı Yerde Kalmayacak" başlığını taşıyan bu bildiri Umut Kitapevi operasyonu öncesinde Şemdinli'de dağıtıldı. Uğurlu'nun fikir babası ve Hakkari Jandarma Komutanı Kubat'ın organizatörü olduğu bu bildiriyle de Şemdinli halkının üzerine benzin dökülüyordu. Bu dönemde Mutkili Ali'ye çok görev düştü. Teröre daima uzak kalmasına rağmen bir ay içinde on defa bombalarla sarsılan Şemdinli'ye bir kıvılcım yetecekti ama uzman Çavuş Veysel'in beceriksizliği herşeyi bozdu.

Bir sonraki mektubumda en üst basamakta bulunan isimler ve onların Güneydoğu'dan başlayıp bütün ülkeyi sarabilecek stratejik planlarını yazmaya çalışacağım.

Ölüm Cezası

TBMM Genel Kurulu'nun 6 Ekim günü yapılan toplantısında Avrupa Konseyi'nin "İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Koruma Sözleşmesi'ne Ek Ölüm Cezasının Her Koşulda Kaldırılmasına Dair 13 No'lu Protokol"ü kabul edildi.

Protokol, "savaş" ve "yakın savaş tehlikesi" dönemleri de dahil ölüm cezasının her koşulda kaldırılmasını öngörüyor.

Bakanlar Kurulu tarafından Aralık ayında onaylanan protokol, 13 Aralık günü Resmi Gazete'de yayımlandı.

Ölüm cezasını kaldıran "Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'ne ek İkinci İhtiyari Protokol" de 28 Ekim günü onayladı. Türkiye Sözleşme'yi 7 Nisan 2004 tarihinde imzalamıştı. Ülkelerin ölüm cezasının kaldırılmasına dair sözleşmeye herhangi bir çekince getirmemesini öngören protokol, sadece savaş zamanında işlenen askeri suçlarla ilgili ölüm cezaları için istisna tanıyor.

1- YARGISIZ İNFAZ, DUR İHTARI, RASGELE ATEŞ AÇMA OLAYLARI

01) Zuhul Esen

02) Zerga Esen

03) Sibel Sartık

04) Nergis Özer

05) Hamdullah Çınar

19 Ocak günü Şırnak'a bağlı Kumçatı beldesi Toptepe köyü yakınlarında beş kişi askerler tarafından öldürüldü. Resmi açıklamada, öldürülenlerin "HPG militanı oldukları ve çatışmada öldükleri" ileri sürüldü. HPG tarafından yapılan açıklamada ise beş kişinin "militan olmadıkları, militanlarla görüşmek ve ilişki kurmak isteyen siviller olduğu" iddia edildi. Öldürülenlerin adlarının Zuhul Esen, Zerga Esen, Sibel Sartık, Nergis Özer ve Hamdullah Çınar olduğu öğrenildi.

Hamdullah Çınar'ın yakınları, Çınar'ın vücudunda yanık ve darp izleri bulunduğunu söylediler. Çınar'ın akrabası İrfan Çelik, Hamdullah Çınar'ın sağ bacağının dizinden kırıldığını, sol bacağında diz kapağının arkasında yanık izi bulunduğunu, sağ el baş parmağının kopacak derecede kesildiğini, göğsünde yanık izleri bulunduğunu, çenesinin kırıldığını, vücudunun birçok yerinde sigara izine benzeyen yanıklar bulunduğunu bildirdi.

Beş kişinin öldürülmesi nedeniyle Şırnak'ta inceleme yapan İHD heyetinin raporu, 27 Ocak günü açıklandı. İHD Diyarbakır Şubesi'nde düzenlenen basın toplantısında konuşan İHD Genel Başkan Yardımcısı Reyhan Yalçındağ, söz konusu kişilerin "Kongra Gel'e katılmak amacıyla yola çıkmış olsalar dahi silahlı olduklarını, sağ yakalanma olasılığı bulunduğu" dikkat çekti ve olayı "yargısız infaz" olarak niteledi. Raporunda, olayın Toptepe köyüne 2 kilometre uzaklıktaki bir dere yatağında, askeri birliklere yakın bir yerde gerçekleştiği belirtilerek, öldürülenlerin sivil giysili olduğu, olaydan önce ve sonra köyde ev aramaları yapılmadığı, Cumhuriyet Savcısı'nın olay yerine gitmediği, soruşturma dosyasında olay yeri tespit tutanağı, ele geçirilen malzemelere ilişkin zaptetme tutanağı, fotoğraf, kamera kayıtları, olay yeri krokisi bulunmadığı belirtildi.

Öldürülen gençlerin yakınları, Şubat ayı başında askerler hakkında suç duyurusunda bulundular.

Öldürülenlerden Nergis Özer ve Sibel Sartık için 23 Ocak günü Siirt'te düzenlenen törende olay çıktı. Polislerin cenazelerin Belediye Mezarlığı'nda toprağa verilmesini istemesine karşın ailelerin Bitimlik mahallesindeki mezarlığa gömülmesinde ısrar etmesi olaylara neden oldu. Polislerle cenaze töreni için toplanan yaklaşık bin kişilik grup arasında çıkan taşlı sopalı çatışmada çok sayıda kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan Tahir Çetin, M. Fadıl Taşçı, Mustafa Gündüz, Yusuf Kaplan ve M. Emin Döner 25 Ocak günü tutuklandı. Olaylar sırasında çekilen video görüntülerine dayanılarak çok sayıda evin de basıldığı öğrenildi. Baskınlarda gözaltına alınan DEHAP Siirt İl Örgütü yöneticisi İbrahim Kılıçaslan, DEHAP Siirt Kadın Kolları Başkanı Emine Oğuz, İbrahim Tektaş ve Yusuf Akın 26 Ocak günü tutuklandı. Siirt'te gösteriler ve çatışmalar daha sonraki günlerde de sürdü. Olaylardan sonra askerlerin Sibel Sartık ve Nergis Özer'in cenazelerini Eruh'a götürerek mezarlığa birlikte gömdüğü öğrenildi.

06) Vehbi Canpolat

26 Ocak gecesi Van'ın Özalp ile Saray ilçeleri arasındaki bölgede kaçakçılık yaptıkları iddia edilen iki kişiye jandarmalar tarafından ateş açıldı. Olayda, Vehbi Canpolat öldü, akrabası Hüsamettin Canpolat da yaralandı.

Resmi açıklamada, uyuşturucu kaçakçılığı yaptıkları ileri sürülen Vehbi Canpolat ve Hüsamettin Canpolat'ın "dur" ihtarı üzerine askerlere ateş açtıkları ve çatışma çıktığı ileri sürüldü.

Olay nedeniyle 28 Ocak günü İHD Van Şubesi'ne başvuran Vehbi Canpolat'ın ağabeyi Rıza Canpolat, "Savcılık olayın silahlı bir çatışma sonucu gerçekleştiğini söylüyor. Kardeşim ve amcam Kepir köyünde bulunan akrabalarımızı ziyarete gitmişti. Geri dönerken, Gövelek köyü yakınlarında askerlerin silahlı saldırısına uğruyorlar. Kardeşim yaralı bir şekilde beklerken, askerlerin köpekleri saldırıyor. Vücuduna baktım, köpekler tarafından parçalanmıştı" dedi.

Otopsi raporunda ise Vehbi Canpolat'ın "ateşli silah yaralanmasına bağlı olarak dolaşım ve solunum durması sonucu" öldüğü belirtildi.

07) Ümit Gönültaş

Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin yıldönümü nedeniyle 15 Şubat günü Mersin'de düzenlenen gösteriden sonra silahla öldürülen Ümit Gönültaş'ın (19) cesedi bulundu. Mersin Emniyet Müdür Vekili Süleyman Ekizer, akşam saatlerinde Kurdali mahallesinde düzenlenen gösteriden sonra polise yapılan bir ihbar sonucunda Ümit Gönültaş'ın cesedinin gösteri yeri yakınlarında bulunduğunu açıkladı. (Bkz. Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü)

08) Poyraz Dikyar

Poyraz Dikyar adlı kişi 17 Şubat günü Adana'nın Ceyhan ilçesinde öldürüldü. Edinilen bilgiye göre, Osmaniye'de bir benzin istasyonunu soyan Cono aşiretinin lideri Poyraz Dikyar, Ceyhan ilçesi girişinde kendisini izleyen polisler tarafından öldürüldü. Olay sırasında yanında bulunan T.B. (12) ve İ.Ş. (15) adlı çocuklar ise gözaltına alındı.

Ceyhan Cumhuriyet Savcılığı, Ekim ayında 14 polis hakkında dava açtı. Poyraz Dikyar'ın aracına hedef gözetilerek ateş açıldığı belirtilen iddianamede, Dikyar'ı öldüren merminin hangi silahtan atıldığına saptanamadığı anlatıldı ve "Merminin geliş yolu düşünüldüğünde, araca çömelerek ve hedef alınarak ateş edildiği kanaatine varılmıştır. Aracın lastiklerine zarar verilerek durdurulması mümkün görünürken, yasal emrin sınırlarını aşarak ateş ederek şahsı öldürdükleri..." denildi. İddianamede, polislerin "yasal sınırları aşarak adam öldürdükleri" gerekçesiyle ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezasına mahkum edilmesi istendi. Dava 27 Ekim günü Adana Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı.

09) Seydi Battal Özcan

18 Şubat günü Eskişehir'in Mahmutiye ilçesi yakınlarında "dur" ihtarına uymadığı ileri sürülen bir araca ateş açan polisler, Seydi Battal Özcan'ı öldürdü. Olay nedeniyle gözaltına alınan Vedat Aktaş adlı polis tutuklandı, Hüseyin Duran ve Murat Kayalı adlı polisler ise tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Vedat Aktaş, olayda kullanılan silaha ilişkin balistik incelemenin tamamlanmasının ardından serbest bırakıldı. Özcan'ı öldürdüğü anlaşılan Hüseyin Duran ise tutuklandı.

Mart ayı başında tutuklu polis Hüseyin Duran ile olay yerinde bulunan Vedat Aktaş ve Murat Kayalı hakkında dava açıldı. İddianamede, polislerin "kasten adam öldürme ve bu suça iştirak" suçlarından cezalandırılması istendi. Dava, 5 Nisan günü Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı.

10) Selahattin Günbey

Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Düzce köyünde Selahattin Günbey (13) adlı çocuğun 19 Mart günü korucular tarafından öldürüldüğü bildirildi. Köy

yakınında çobanlık yapan Selahattin Günbey, akrabası Zeki Günbey (12) ve Seyithan Gürkan'ın (13), yakındaki Kayadibi köyünün korucuları tarafından "o bölgede hayvan otlatmamaları" için uyarıldığı, daha sonra da korucuların çocukların üzerine ateş açtığı öğrenildi. Olayda Zeki Günbey ve Seyithan Gürkan'ın yaralanmadığı bildirildi. Olay nedeniyle köy korucusu Ahmet Dinç ile Abdurrahim Dinç ve Hasan Dinç adlı köylüler, 22 Mart günü tutuklandı. (Bkz. Kürt Sorunu)

11) Muhammed Hüseyin

14 Nisan gecesi Van'ın Çaldıran ilçesine bağlı Uzunyol köyü yakınlarında yasadışı yollarla Türkiye'ye giren mültecileri taşıyan bir araca "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle ateş açıldı. Olayda, Afganistan uyruklu Muhammed Hüseyin öldü, Bangladeş uyruklu İsmail Fadır, Nadir Ertan ve Pakistan uyruklu Mubaşer Ebugafur yaralandı.

12) Orhan Açıkyürek

16 Nisan günü Yozgat'ın Boğazlıyan ilçesi Aşağı Hasanlı köyünde "Erdoğan Tomris adlı kişiden zorla para almak istedikleri" öne sürülen bir grup ile jandarmalar arasında çatışma çıktı. Olayda Orhan Açıkyürek öldü, Halil İbrahim Açıkyürek yaralandı. Jandarmaların Açıkyürek ailesinden 14 kişiyi gözaltına aldığı bildirildi.

13) Hakan Bektaş

19 Nisan günü İstanbul Halkalı'daki bir eve baskın düzenleyen polisler, Hakan Bektaş adlı kişiyi öldürdü, Yavuz Erzor adlı kişiyi de yaraladı. Resmi açıklamada, evde bulunanlarla polisler arasında çatışma çıktığı ileri sürüldü. Evde bulunan Ayhan Duygu ve B.B. (16) adlı kadın gözaltına alındı.

14) Hüseyin Doğan

Mersin'in Tarsus ilçesinde 20 Nisan gecesi bir markete zorla girdikleri ileri sürülen iki kişiye polisler tarafından ateş açıldı. Olayda, Hüseyin Doğan öldü, Murat Keleş ise gözaltına alındı.

15) Hasan Kurşun

27 Nisan gecesi İstanbul Göztepe'de "dur" ihtarına uymadığı ileri sürülen bir araca ateş açan polisler, Hasan Kurşun'u (23) öldürdü. Edinilen bilgiye göre, Cemil Topuzlu caddesinde polisler tarafından durdurulmak istenen bir araç kaçmaya çalışırken polis memuru Yücel Ülger'e çarptı. Bu sırada diğer polisler de araca ateş açtı. Olayda yaralanan Kurşun'un araçta bulunan diğer kişiler tarafından Dr. Lütfi Kırdar Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisi'nin önüne bırakıldığı, ancak hastanede öldüğü öğrenildi.

16) Çetin Kum

1 Mayıs günü Van'ın Özalp ilçesine bağlı Yukarı Tulgalı (Turgay) köyü yakınlarında İran'dan akaryakıt kaçakçılığı yaptığı ileri sürülen Çetin Kum, "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle askerler tarafından öldürüldü.

Olaydan sonra İHD Van Şubesi tarafından köyde inceleme yapıldı. İHD Van Şube Başkanı Zeki Yüksel, Çetin Kum'un saat 16.00 sıralarında köyün yakınlarındaki Buzludere bölgesinde askerler tarafından "dur" ihtarında bulunulmadan yakın mesafeden açılan ateş sonucu öldürüldüğünü belirtti. Çetin Kum'un kalbinden aldığı tek kurşunla öldüğünü anlatan Zeki Yüksel, otopsi raporunda yaranın çevresinde yanıklar bulunduğunun belirtildiğini, bunun yakın mesafeden ateş edildiğinin kanıtı olduğunu vurguladı. Zeki Yüksel, Çetin Kum'un yanında bulunan A. Kum'un (17) askerler tarafından dövüldüğünü de kaydetti.

A. Kum da, "Askerler direk amcam Çetin Kum'a nişan aldılar. Vurulduktan sonra yaralanıp yere düştü. Askerler küfür ediyordu. Ben de yalvararak amcama yardımcı olmalarını istedim. Fakat askerler kendisine yardımcı olmama izin vermedi. Köylüler geldi onları da yaklaştırmadılar. Benim de kafama dipçikle vurarak bayıltılar. Amcam yolda kan kaybından öldü" dedi.

17) Murat Horoz

24 Mayıs günü İstanbul Fatih'te polislerin "dur" ihtarına uymadığı ileri sürülen Murat Horoz adlı genç, başından vurularak öldürüldü.

18) İsmail Demir

Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesine bağlı Hamik köyünde yaşayan İsmail Demir, 2 Haziran günü Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) özel güvenlik görevlileri tarafından öldürüldü. Olay nedeniyle 8 Haziran günü üç güvenlik görevlisi tutuklandı.

İHD, Mazlum-Der ve DEHAP üyelerinden oluşturulan bir heyet, 4 Haziran günü köyde incelemeler yaptı. Heyet üyelerinden DEHAP Şanlıurfa İl Başkanı Ahmet Dağtekin, İsmail Demir'in akrabaları ve köylülerle görüşmelerini belirterek, şunları söyledi:

"İsmail Demir 2001 tarihinde kendine bir samanlık yapmış. Ancak bir hafta önce bunu gören özel güvenlik birimleri TİGEM'in bekçilerini de yanlarına alarak köyde İsmail Demir ile görüşüp, samanlığı yıkmak istemişler. Demir'in buna izin vermediğini ve bunun sonucunda aralarında tartışma yaşandığı belirttiler. Köylüler, tartışmadan sonra timlerin samanlığı ateşe verdiklerini ve olay üzerine arbedenin yaşandığını, arbede sonucu timlerin otomatik silahlarla havaya ateş açtıklarını, Demir'in evden çıkarken timler tarafından taranarak öldürüldüğünü anlattılar."

Demir'in öldürülmesinin ardından köylülerin de güvenlik birimlerine taş ve sopalarla karşılık verdiklerini ifade eden Dağtekin, çıkan olaylarda güvenlik biriminden Haydar İnan'ın da yaralandığını söyledi. Dağtekin, "Köylüler, temel haklarından yararlanamadıklarını, yol, elektrik ve suyun olmadığını, bir tuvalet inşa ettikleri zaman bile TİGEM tarafından yıkıldığını iddia ettiler. TİGEM sınırları içinde kalan 23 köy ve vatandaşlar açık bir tecrit altındalar. En temel insani ve sosyal haklarından mahrum durumdadır. Elektrik, yol ve su götürülmüyor. Okul yok, hastane yok. Bu tamamı ile bir tecrit ve hak ihlalidir" dedi.

Rapor, 10 Haziran günü Mazlum-Der Şanlıurfa Şubesi'nde düzenlenen basın toplantısı ile açıklandı. Basın toplantısında konuşan İHD Şanlıurfa Şube yöneticisi Sedat Gözkıran, Hamik ve Suфра köylerine gittiklerini, İsmail Demir'in yakınları, tanıklar, Ceylanpınar Kaymakamı, Cumhuriyet Savcısı ve TİGEM Müdürü görüşmelerini söyledi. Gözkıran, olay günü sabah saat 08.30'da köye giden TİGEM güvenlik görevlilerinin, yıkım kararını göstermeden Demir ailesinin evinin yanındaki samanlığını yıkmaya çalıştıklarını ve ateşe verdiklerini ifade etti. Gözkıran, şunları söyledi:

"Yıkıma yönelik bir karar göstermeden, samanlığı yıkmaya çalıştıklarını, daha sonra ateşe verdikleri esnada maktul İsmail Demir'in oğlu ile tartıştıklarını, tartışmayı gören İsmail Demir'in olay yerine geldiğinde elinde silah, sopa, taş ve benzeri şeylerin olmadığını, merminin hangi güvenlikçinin silahından çıktığının bilinmediğini, maktulun yere düşmesinden sonra köylülerin taşlarla güvenlikçilere saldırdığını, bunun üzerine güvenlikçilerin havaya ateş açarak olay yerini terk ettiklerini öğrendik."

TİGEM görevlileri herhangi bir mahkeme kararı veya idari karar olmadan keyfi bir müdahalede bulduklarını belirledik. Benzer keyfi müdahalelerin TİGEM yöneticilerinden ve ilçedeki diğer yöneticilerden onay gördüğü kanaatinin bölgede oldukça yaygın olduğu da heyetimizce gözlenmiştir. Silahsız bir insanın güvenlik görevlileri tarafından yaşamına son verilmesinin meşru hiçbir gerekçesi olamaz."

19) Ömer Yüce

7 Haziran günü Denizli'de polisin "dur" ihtarına uymayan Ömer Yüce, öldürüldü. Denizli Emniyet Müdürü Muzaffer Erkan, hırsızlık yapıldığı ihbarı üzerine Yenişehir mahallesinde bulunan Barışkent sitesine giden polislerin bir eve giren iki kişiyi yakalamaya çalıştığını, bu kişilerin durmaması üzerine uyarı ateşi açıldığını söyledi.

20) Orhan Deniz

16 Haziran günü Van'ın Başkale ilçesi yakınlarında Türkiye-İran sınırını yasadışı yoldan geçmeye çalıştığı ileri sürülen Orhan Deniz, askerlerin açtığı ateş sonucunda öldürüldü. Orhan Deniz, 17 Haziran günü Büğrüpük (Xanik) köyünde toprağa verildi.

Olay sırasında Orhan Deniz'in yanında bulunan Osman Yumuşak olayı şöyle anlattı:

"Köyden çıktıktan sonra 200 metre ilerde askerler önümüze geldi. Hiçbir uyarı yapmadan yakın mesafeden ateş etmeye başladılar. Askerlerin ateş etmeye başlamasıyla birlikte Orhan bağırmasına başladı. 'Beni vurdular' dedi. Yanına gittiğimde bacağından vurulduğunu gördüm. Alıp köye götürecektim, askerler bağırarak uzaklaşmamı istediler. Ben de korktuğum için olay yerinden uzaklaştım. Köye gelip haber verdim. Daha sonra Orhan'ın öldüğünü öğrendim."

Orhan Deniz'in kuzeni Rıza Adıyaman da, daha önce oğlu İlyas Adıyaman'ın gözaltına alınması nedeniyle Alev Piyade Karakolu'nda görevli "Hüsamettin" adlı astsubay hakkında suç duyurusunda bulunması üzerine tehdit edildiklerini belirtti. Adıyaman, şunları söyledi:

"Bir ay önce Alev Karakolu'ndan Hüsamettin astsubay oğlumu gerekçesiz bir şekilde alıp dövdü. Karakolda 24 saat gözaltında bıraktılar. Olaydan sonra şikayetçi oldum. Daha sonra Van Askeri Mahkemesi'ne bizi çağırdılar. Orada da şikayetimi belirttim. Mahkemeden sonra geçtiğimiz hafta Gelenler Jandarma Bölük Komutanı geldi. Köy içinde bana 'Sen nasıl benim personelimi şikayet edersin. Senin yüzünde personelim askeri mahkemede yargılanıyor' dedi. Ben de kendisine 'Bu ülkenin vatandaşıyım. O haksız bir şekilde oğlumu dövdü' dedim. Komutan ise bana 'Sen bu ülkenin vatandaşı değilsin. Göreceksin bunun intikamı bu köyden bir can almak olacaktır' dedi. Aradan bir hafta geçti, bana Orhan'ın cenazesini gönderdi."

21) Fahrettin İnan

21 Haziran günü, PKK militanları Mehmet Bozan Şahin ve Cevher İsnaz için Van'ın Bostaniçi beldesinde yapılan cenaze töreninde göstericilerin üzerine ateş açan polisler Fahrettin İnan'ı öldürdü, Rahmi Aslan, Bahattin Aslan, Menal İpek, Gülan Bilek ve Ekrem Aydın'ı da yaraladı.

Olay nedeniyle İHD tarafından hazırlanan rapor, 30 Haziran günü açıklandı. Raporda, görgü tanıklarının "asker ve polisle ilişkisi olan bazı kişilerin kitleyi tahrik ettiği" söyledikleri anlatıldı. Rapora göre, görgü tanıklarından Bazi Aslan, özetle şunları söyledi:

"Ben de olay yerindeydim. DEHAP'a uğradığımda çok kalabalık olduğunu, bir cenazenin Bostaniçi'ne geleceğini öğrendim. Saat 16.30 civarında halk cenazenin akıbeti konusunda tedirgin olmaya başladı. Cenazenin bir gün önce ailesinden habersiz defnedildiği bilindiği için halk en azından mezarlığı ve aileyi ziyaret etmek amacıyla Bostaniçi'ne doğru yola koyuldu. Yaklaşık üç kilometre yol yüründü. Karşı taraftan ufak tefek tahrikler yaşansa da halk buna uymadı. Topluluğun içerisinde bizimle hiç alakası olmayan kişiler vardı ve halkı tahrik ediyorlardı. Bunların bir kısmı bizim yanımızdan uzaklaşırken polis ve askerlerin yanına gidiyordu."

Raporda Fahrettin İnan'ın öldürülmesi "yargısız infaz" olarak nitelendi ve "Sivil insanlardan oluşan topluluğun bulunduğu ortamda binlerce merminin atılması, gerek çevrede yaşayan insanlarda ve gerekse topluluk üzerinde ciddi bir travmaya yol açtığı kanaatindeyiz" denildi.

Olayda, göstericilerin silah kullandığına ilişkin bir ipucu bulunmadığı belirtilen raporda, resmi açıklamaya göre yedi yaralının bulunmasına karşın aralarında silahla yaralananların da bulunduğu çok sayıda kişinin gözaltına alınma korkusuyla hastaneye gitmediği anlatıldı.

Fahrettin İnan için düzenlenen cenaze töreninde silahla yaralananlardan Bahattin Aslan, tedavi gördüğü Van Devlet Hastanesi'nde bir subay tarafından "yalan ifade vermeye zorlandığını" açıkladı.

Adını bilmediği yüzbaşının 22 Haziran günü kendisini Van Devlet Hastanesi'nin bodrumuna götürdüğünü belirten Aslan, "Bana askerlerin ateş etmediğini, kitle içinden ateş açıldığını ve kurşunun da kalaşnikof silahtan çıktığını söyledi. İfademde bunları söylememi istedi. Kendisine kabul etmeyeceğimi, askerlerin ateş açtığını söyledim. Tam dağılma sırasında askerler ateş açtılar. İlk olarak askerler havaya ateş açtı. Ondan sonra direk üzerimize kurşun sıktı. Askerin elindeki silah da M 16'dır" dedi.

İHD Şube Başkanı Avukat Zeki Yüksel de, yaralılara farklı ifade vermeleri için baskı yapıldığına ilişkin kendilerine de bilgi geldiğini söyledi. Yüksel, İnan'ın otopsisine ilgili olarak da "İnan'ın omzunun arka kısmından giren kurşunun akciğerlerini parçalaması nedeniyle dolaşım ve solunum yetmezliği nedeniyle öldüğünü" söyledi. Yüksel, İnan'ın sol kolunda yaklaşık 5 cm eninde 12 cm uzunluğundaki yaranın tahrip gücü yüksek bir silahın kullanıldığı kanaatine yol açtığını ifade etti.

Bu arada olaylar sırasında yaralananlardan Menaf İpek ve Rahmi Aslan 24 Haziran günü hastaneden taburcu edildikten sonra "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla Van 4. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandılar.

Fahrettin İnan için 22 Haziran günü düzenlenen cenaze töreninde de olay çıktı. İnan'ın cenazesini Van Devlet Hastanesi'nden alan kalabalık bir grubun Bostaniçi beldesine yürümesini engellemek isteyen polisler, grubu havaya ateş açarak dağıtmak istedi. Kalabalık da polise taş atarak karşılık verdi. Olayda başına taş isabet eden bir kişi yaralandı. Çatışmaya karşın yürüyen kalabalığın Bostaniçi beldesine girişi, burada da askerler tarafından engellendi. Daha sonra askeri yetkililer yapılan görüşmenin ardından Fahrettin İnan, belde mezarlığında toprağa verildi. Bostaniçi beldesinde 21 Haziran gecesi düzenlenen ev baskınlarında Bahattin Aslan ve adı öğrenilemeyen bir kişi gözaltına alındı.

22) Eyüp Beyaz

1 Temmuz günü Adalet Bakanlığı'nın girişinde intihar eylemi düzenlemeye çalışan Eyüp Beyaz, polisler tarafından öldürüldü. Resmi açıklamaya göre, olay şöyle gelişti:

"Saat 09.00 sıralarında Adalet Bakanlığı'na girmek isteyen Eyüp Beyaz, kapıdaki x-ray cihazının alarm vermesi üzerine, bir kadın polis tarafından durduruldu ve üzeri aranmak istendi. Buna karşı çıkan Eyüp Beyaz, diğer polislerin de müdahalesiyle yere yatırıldı ve elleri kelepçelendi. Bu sırada üzerindeki bombayı patlatmak isteyen Eyüp Beyaz, füyüyelerden sadece birinin patlaması üzerine polislerin paniğinden yararlanarak kaçmaya başladı. Elleri kelepçeli bir

şekilde Güvenpark yönüne doğru kaçan Eyüp Beyaz, Güvenpark girişindeki polisler tarafından ayağından vuruldu. Yere düşen Eyüp Beyaz, doğrulmaya çalışırken “yeniden bombayı patlatmaya çalıştığı” gerekçesiyle bir özel tim görevlisi tarafından yakın mesafeden başından vuruldu.”

Eyüp Beyaz’ın üzerinde olduğu iddia edilen bomba, daha sonra uzmanlar tarafından etkisiz hale getirildi. Eyüp Beyaz’ın “DHKP-C üyesi olduğu” iddiasıyla yaklaşık iki yıldır arandığı bildirildi.

Ankara Emniyet Müdürlüğü’nden yapılan yazılı açıklamada, Eyüp Beyaz’ın “yakalama amaçlı yapılan ateş sonucu ölü olarak ele geçirildiği” ifade edildi.

İHD tarafından yapılan açıklamada ise “Güvenlik güçlerinin yaşam hakkına zarar vermemesi esastır. Öldürülen eylemcinin kaçarken ellerinin kelepçeli olduğu ve öldürüldüğü sırada da yerde yatmakta olduğu dikkate alındığında, bu kişinin sağ yakalanmasının mümkün olup olmadığı ya da öldürülmesinde mutlak zorunluluk olup olmadığı soruları önem kazanmaktadır. Bu bakımdan İçişleri Bakanlığı tarafından öncelikle yukarıdaki hususlar göz önünde bulundurularak, olay çok yönlü soruşturulmalı ve tüm sonuçları kamuoyuna açıklanmalıdır” denildi.

23) Murat Üçgül

30 Temmuz gecesi Diyarbakır’ın Kocaköy ilçesinde kaymakamlık önünde nöbet tutan bir polisin, aynı ilçede görev yapan üç korucuya “PKK militanı zannederek” ateş açtığı bildirildi. Olayda, koruculardan Murat Üçgül öldü, Yılmaz Kaya ağır yaralandı. Mehmet Kaya’nın ise kaçarak kurtulduğu öğrenildi. Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan haberde, adının açıklanmasını istemeyen bir kişinin şunları söyledi:

“O saatte uyanıktım. Silah sesleri gelmeye başladı. Pencereden baktığımda içeriden biri ‘Nöbetçi ne oluyor orada’ dedi. Nöbetçi de, ‘Biz yanlışlıkla bir korucu vurduk’ karşılığını verdi. Bunun üzerine yetkili kişi ‘Tamam susun, kimse konuşmasın’ cevabını verdi.”

Resmi açıklamada ise koruculara PKK militanları tarafından saldırıldığı iddia edildi.

24) X.X.

5 Ağustos gecesi kimliği belirlenemeyen bir kişi, İstanbul Kadıköy İçerenköy’de polisler tarafından öldürüldü. Resmi açıklamada, M.Y.K. adlı kişinin kimlikleri belirlenemeyen iki kişi tarafından kaçırıldığı ve kendisinden para istendiği belirtildi. Daha sonra parayı getirmesi için serbest bırakılan M.Y.K.’nin duruma polise bildirdiği ve polislerin İçerenköy İnönü caddesinde pusu kurduğu, burada polislerin “teslim ol” çağrısına uymayan söz konusu kişinin çatışmada öldürüldüğü belirtildi.

25) Abdurrahman Bahadır

7 Ağustos günü Hatay’da adli bir olay nedeniyle gözaltına alınan Osman Balbaşı, adliyeden çıkarken bindirildiği polis aracında Abdurrahman Bahadır

tarafından öldürüldü. Abdurrahman Bahadır da, olay yerinde polisler tarafından öldürüldü.

Edinilen bilgiye göre, 6 Ağustos gecesi Osman Balbaşı, Adil İncili ve arkadaşları gittikleri bir pastanede çalışanlarla kavga ettiler. Polisler, Osman Balbaşı ile Adil İncili’yi gözaltına aldı. 7 Ağustos günü Cumhuriyet Savcılığı’nda ifade verdikten sonra serbest bırakılan İncili ve Balbaşı, kavga ettikleri kişilerin adliye önünde beklediğini, bu nedenle adliyeden polis korumasında ayrılmak istediklerini söylediler. Cumhuriyet Savcısı’nın talimatıyla adliye önünde polis aracına bindirilen Balbaşı ve İncili, Abdurrahman Bahadır’ın silahlı saldırısına uğradı. Balbaşı olay yerinde öldü, İncili ise hafif yaralandı. Olay yerinden kaçmaya çalışan Bahadır da polisler tarafından öldürüldü.

26) Yusuf Yaşar

12 Ağustos günü Hakkari’nin Kavaklı köyü Çeltik mahallesi yakınlarında Yusuf Yaşar adlı kişi askerler tarafından öldürüldü.

Hakkari Valiliği’nden yapılan açıklamada, Yusuf Yaşar’ın PKK militanı olduğu ve yola patlayıcı madde yerleştirirken çıkan çatışmada öldürüldüğü iddia edildi.

Ancak daha sonra Yusuf Yaşar’ın “gözaltına alındıktan sonra yakın mesafeden ateş edilerek öldürüldüğü” ortaya çıktı. Yaşar’ın kardeşi Kamil Yaşar, ağabeyinin PKK ile ilgisi olmadığını belirterek, şunları söyledi:

“Ağabeyim bana polislerin kendisini sık sık birbirlerine gösterdiklerini ve taciz ettiklerini anlatırdı. Başına bir iş geleceğinden zaten kuşkulanıyordu. Ağabeyimin çarşıdan alınıp oraya götürüldüğünü düşünüyoruz. Biz daha üç gün öncesine kadar köyde ot biçiyorduk. Kısa bir süre sonra düğün yapacaktı. 40 yaşında bir insan nasıl oluyor da birden bire gerilla oluyor. Olay gecesi de bir sürü görgü tanığı var. Ağabeyim gece saat 20.00’ye kadar çarşı merkezinde arkadaşlarıyla dolaşmış. Sonra nasıl oluyor da 60 kilometre uzaklığa gidiyor ve patlayıcı yerleştiriyor. Öldürüldüğü gece bizim köyün minibüsü gidip cenazeyi almak istiyor ama özel hareketçiler şoförün kafasına silah dayıyorlar. Daha sonra da Vali açıklama yapıyor ve ‘bir terörist öldürüldü’ diyor. Bunlar tamamen bilinçli ve uydurulmuş şeylerdir. Otopsi esnasında bizi içeriye almadılar. Kendi kafalarına göre bir rapor hazırlamışlar.”

Kamil Yaşar daha sonra yaptığı bir açıklamada da, ağabeyinin maskeli kişiler tarafından kaçırıldığını görenler bulunduğunu ancak korktukları için konuşmadıklarını belirterek, “Ağabeyimin öldürüldüğünü öğrenen birçok mahalle sakini kendi çevrelerine, ‘Akşam saatlerinde bir kişi maskeli kişiler tarafından alındı. O kişi, ‘JITEM beni kaçırdı’ diye bağırıyordu’ demiş. Ancak gidip aynı mahalle sakinleri ile görüştüğümüz zaman bunu bize net olarak söylemiyorlar. Hatta korkudan bizimle görüşmek dahi istemiyorlar.”

İl Genel Meclisi’nin SHP’li üyesi Naif Kayacan ise şunları anlattı:

“Olay günü saat 17.00 civarlarında Yusuf’la şehir merkezinde oturup beraber çay içtik. Yanımızda dayısı İsa Şakar da bulunuyordu. Yaklaşık iki saat sohbet ettik. Saat 19.00 civarlarında dayısı Yusuf’a, evin su borusunun patladığını ve kendisine yardıma gelmesini söyledi. O da, ‘sen git 10 dakika sonra geliyorum’ dedi. Daha sonra oturduğumuz kahveden ayrıldık. Aradan bir kaç saat geçtikten sonra öldürüldüğünü duydum. Ancak olay anlatıldığı gibi değil. Yusuf’un dayısının evine gideceği yol çok karanlık bir yoldur. Büyük ihtimalle bu yoldan alındıktan sonra götürülüp öldürüldü.”

İHD Hakkari Şube Başkanı Necibe Güneş de, “Öldürülen gerilla olsaydı, sadece kimlik tespiti en az iki gün sürerdi. Ancak olay sonrasında cenaze morga getirilmeden aileye haber veriliyor. Bu da öldürülen kişiyi tanıdıklarının bir göstergesidir” dedi.

Hakkari Cumhuriyet Savcısı Fahri Turan’ın da imzası bulunan otopsi raporunda da Yusuf Yaşar’ın başına ve göğsüne 20 kadar merminin isabet ettiği belirtildi ve “Alın kısmında ufak yara izleri, sıyrık olduğu, sol kürek kemiği bölgesinde yaygın, en büyüğü 1 cm büyüklüğünde barut izleri, sol baldır kas üzerinde barut kakmasına benzeyen en büyüğü 1x1 cm boyutunda yaygın yara izlerine rastlanmıştır” denildi. Cesedin yanında bir kazma, iki kürek ve biraz uzağında bulunan bir kayanın arkasında az miktarda C-4 patlayıcı bulunduğu belirtilen raporda, Yaşar’ın sivil giyimli olduğu anlatıldı.

27) Mehmet Kaçar

Bitlis’in Tatvan ilçesine bağlı Kıyıldüzü köyünde yaşayan Mehmet Kaçar adlı çocuk, 14 Ağustos günü köy yakınlarında öldürüldü. İki arkadaşıyla birlikte hayvan otlatan Mehmet Kaçar’ın özel tim görevlisi oldukları tahmin edilen kişiler tarafından öldürüldüğü ileri sürüldü.

Özgür Gündem gazetesinde 5 Ekim günü yayınlanan habere göre, hayvan otlatan çocukların yanına gelen maskeli kişiler, çocuklara adlarını sordu. Köyde herkesin “Hogir” olarak çağırıldığı Mehmet Kaçar, adını söyleyince, maskeli kişiler “Hogir’in ne anlama geldiğini” sordular. Mehmet Kaçar da, “Apo’nun askeri demektir” yanıtı verdi. Mehmet Kaçar bunun üzerine dipçikle ağır biçimde dövüldükten sonra öldürüldü.

Olayı araştırmak için köye giden DİHA muhabiri Erdoğan Altan, muhtar Habib Atacan’ın şikayeti üzerine bir süre gözaltına alındı. Mehmet Kaçar’ın yanındaki çocukların konuşmalarının aileleri tarafından engellendiği anlatılan haberde, H.A. adlı köylünün “Öldürülen çocuğun yanında bulunan iki çocuktan duydum, bütün köylüler de biliyordur, ama konuşmuyorlar. Mehmet Kaçar, ‘Hogir Apo’nun askeri demektir’ deyince özel timler dipçikle kafasını ve kolunu kırıyorlar. Daha sonra da öldürüyorlar. Şimdi herkes ‘biz bilmiyoruz’ diyor” dedi.

Mehmet Kaçar’ın ağabeyi Orhan Kaçar ise olaya ilişkin olarak şunları söyledi:

“Olay akşamı bir akrabamızın düğünü vardı. Hogir de akşam köyün 300 metre dışındaki koyunları geri getirmeye gitti. Saat 23.00-23.30 sıralarında düğünün dağılmasıyla ben, babam ve kardeşlerim Hogir’i aramaya çıktık. Saat 01.00-02.00’ye kadar aradık, bulamadık. Sonra sabah aramaya çıktığımızda onu taşların üzerine arkaya doğru kafası kesilmiş olarak gördük. Feci bir şeydi. Bizim köyde ne bir düşman, ne bir kan davamız var, hepimiz nerdeyse akrabayız. İlk defa böyle bir şey oldu. Kimseden de şüphelenmiyoruz.”

28) Ersin Karabulut

Van’ın Özalp ilçesine bağlı Yukarı Tulgalı (Turgay) köyü yakınlarında Ersin Karabulut (17) adlı genç askerler tarafından öldürüldü. Edinilen bilgiye göre, Ersin Karabulut’un cesedi 2. Hudut Tabur Komutanlığı’na bağlı askerler tarafından 15 Ağustos akşamı Özalp Devlet Hastanesi morguna kaldırıldı. Askerler, Karabulut’un “dur” ihtarına uymadığı gerekçesiyle öldürüldüğünü iddia ettiler.

Olay nedeniyle İHD Van Şube yöneticileri Avukat Taner Polat, Avukat Cüneyt Canış ve Ömer Işık, köyde inceleme yaptılar. Olay sırasında Ersin Karabulut’un yanında olan akrabası Cengiz Karabulut, 15 Ağustos akşamı saat 19.30 sıralarında kaybolan koyunları aramak için köy dışına çıktıklarını belirterek, olayı şöyle anlattı:

“Ersin’le aramızda 100 metre mesafe vardı. Silah sesleri üzerine bütün köylüler olay yerine geldi. Askerler, ‘havaya ateş açtık, bir kişi köye doğru kaçtı’ dedi. Fakat bir asker bana, rütbelinin Ersin’i öldürdüğünü ve çukura attığını söyledi. Askerin sözleri üzerine geri döndük. Ersin vurulduğu yerden beş metre sürüklenerek çukura atılmıştı. Daha yaşıyordu. Ersin’i Özalp Devlet Hastanesi’ne götürmek için yola çıktık. Ancak hastaneye yetiştirmeden yolda öldü. Askerler uyarıda bulunmadan ateş açtı. ‘Dur’ ihtarı sesi duymadım. Zaten vuran kişi de çok yakın mesafeden kafasına ateş etmiş.” Köy muhtarı Abdullah Akgül de, iki yıl içinde köylerinden altı kişinin askerler tarafından öldürüldüğünü söyledi.

İHD Van Şube Başkanı Avukat Zeki Yüksel ve Avukat Cüneyt Canış tarafından yapılan açıklamada da Özalp Cumhuriyet Savcılığı tarafından yürütülen soruşturmada, “dosya için gizlilik kararı alındığı” bildirildi. “Faillerin ve bu olayda sorumlu kolluk amirlerine ilişkin idari soruşturma açılarak soruşturmanın selameti açısından geçici olarak görevden uzaklaştırılması gerekmektedir. Bunun yanında TBMM İnsan Hakları Komisyonu’nun bölgeye gelerek olayı incelemesini bekliyoruz. Olayla ilgili gizlilik kararı alındığını öğrendik. Ancak ne amaçla alındığı yönünde tam olarak bilgi alamadık” denilen açıklamada, “Ersin Karabulut’un ‘mazot kaçakçısı olduğu’ yönündeki iddialara karşın, gıysilerinde ve vücudunda akaryakıt izi bulunmadığı” belirtildi.

29) Suat Kandemir

15 Ağustos gecesi İstanbul'un Ümraniye ilçesinde "dur" ihtarına uymadığı ileri sürülen bir araca jandarmalar tarafından ateş açıldı. Olayda, ağır yaralanan Suat Kandemir (19), 18 Ağustos günü hastanede öldü.

Ehliyetleri olmadığı için jandarmanın dur ihtarına uymadıklarını söyleyen Fuat Kandemir, "Üç jandarma bize doğru geldi. Ağabeyim korktuğu için aracı çalıştırmak istedi ve gaza basınca jandarmalar bize ateş açtılar. Araba bir duvara çarparak durdu. Ateş eden jandarmalara ağabeyimin vurulduğunu söyleyerek ambulans çağırmalarını istedim. Fakat onlar bana 'Onu bırak ve yere yat' dediler. Başından vurulan ağabeyime bakmadan arabayı aramaya başladılar" dedi.

Kandemir, bir jandarmanın da kendisine "Vurulduysa vuruldu, ne hali varsa görsün" dediğini anlattı. Fuat Kandemir, "Hastanede de kalabalık bir jandarma ve polis grubu bana saldırdı ve ellerime kelepçe takarak beni yerlerde sürüklediler. Sonra beni döverek Sarıgazi Jandarma Karakolu'na götürdüler" dedi.

Kandemir'in akrabası Avukat Bekir Cindi, jandarma tarafından tutulan tutanaklarda olayla ilgisi olmayan kişilerin ifadelerinin yer aldığını söyledi. Kandemir'in daha önce işlediği suçların olayla ilgisi olmadığı halde tutanaklara eklendiğini belirten Bekir Cindi, Cumhuriyet Savcılığı'nın olay yerinde inceleme yapmadığını da kaydetti. Ferit Kandemir de, tutanaklarda adı geçen İbrahim Demir adlı kişiyi aradıklarını belirterek "Demir, bana bu olayla ilgili böyle bir ifade vermediğini, bir gün önce yaşanan başka bir olay için ifade verdiğini söyledi. İbrahim Demir'in ifadesinde daha önce bu arabayı ve içindekileri o çevrede dolaşırken gördüğü yer alıyordu. İbrahim Demir'in ifadesi daha sonra eklenmiş" dedi.

İstanbul Valiliği tarafından yapılan açıklamada ise Kandemir'in içinde bulunduğu aracın "beş gündür şüpheli bir şekilde bölgede dolaştığı" yolundaki ihbar üzerine takibe alındığı ve kaçmaları üzerine ateş açıldığı belirtildi. Açıklamada, "araçta sağ arka koltukta oturan şüpheli, devriyeye karanlıkta tabanca olduğu değerlendirilen cismi doğrulttuğunda devriye 'dur, kaçma' diye bağırarak havaya iki el makineli tabanca ile ateş açmıştır" denildi ve aracın durmaması üzerine 50 metre mesafeden lastiğe bir el ateş edildiği ileri sürüldü.

30) Hasan İş

Batman'ın Beşiri ilçesi Tepecik köyü yakınlarında 25-26 Ağustos günlerinde çıkan çatışmada öldürülen altı HPG militanı için 28 Ağustos günü Batman'da düzenlenen cenaze töreninde olay çıktı. Gösteri yapılan alanda Hasan İş adlı kişinin cesedi bulundu. Hasan İş, 29 Ağustos günü toprağa verildi. Batman Devlet Hastanesi tarafından hazırlanan otopsi raporunda, Hasan İş'in militanların cenaze töreninden önceki saatlerde öldüğü öne sürüldü.

Batman Emniyet Müdürlüğü'nden yapılan açıklamada da, Hasan İş'in ölümüyle polisin ilgisinin olmadığı,

Hasan İş'in öldürülmesinin adli bir olay olduğu iddia edildi. Batman Emniyet Müdürü Arif Öksüz ise Hasan İş'in ölümüne ilişkin iddialarla ilgili olarak şunları söyledi:

"Şahısa 5-10 santimetreden ateş edilmiş. Havaya ateş açılırken göstericiler ve polis arasında metrelerce mesafe vardı. Biz, olayın kaza veya cinayet olduğunu tahmin ediyoruz. Ölen şahsın yanında bulunan bir polisin silahını çekmesi anında vurulmuş olabilir. Çünkü kurşun paralel olarak şakağa isabet etmiş."

İş ailesinin avukatı Ferhat Bayındır, ailenin itirazı üzerine Diyarbakır Adli Tıp Kurumu'ndan alınan raporda ise Hasan İş'in gösterinin sürdüğü saatlerde sağ kulağından girip sol kulağından çıkan tek kurşun sonucu öldürüldüğü belirtildi. Özgür Politika gazetesinin haberine göre, görgü tanıklarından Abdulselam Yıldız, şunları anlattı:

"Eylemdeyken bize ateş ettiler. Bu sırada Hasan İş yere düştü. Arkadaşlarla birlikte müdahale ettik. 10-15 dakika sürdü. Bu sırada gelen bir taksiye bindirdik. Aynı zamanda ambulans da çağırdık. Ambulansın gelmesi üzerine, Hasan İş'i Batman Belediyesi Makine İkmal Müdürlüğü'nün önünde indirdik. Ambulansa almak istedik. Ancak iki sivil polis önümüzde durup silahlarını çekerek bana 'Kıyırdarsan seni vururuz' dediler. Polisler cenazeye el koydular."

Nuri Kilit adlı görgü tanığı ise "Hasan da eylemde bizimle idi. Direk Hasan'ın kafasına ateş ettiler. Mermi sağ kulağının üstünden girmişti ve kan akıyordu" dedi. Görgü tanıklarından Ayşe Toprak da, "Hasan İş olay esnasında yanımızdaydı. Arbede sırasında panzerlerden ateş açılmaya başladı. Bu sırada Hasan aldığı kurşun sonucu yere düştü. Hasan yanımızda öldürüldü" dedi. Hasan İş'in cenaze töreni sırasında gözaltına alınan 10 kişiden dördü, 30 Ağustos günü tutuklandı.

Hasan İş'in polisler tarafından öldürülmesine tanık olan 22 kişi, 1 Eylül günü Batman Emniyet Müdürlüğü'nde ifade verdi. Tanıklardan Eşref Karaaslan ve Ayşe Toprak, törene katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alındı. Karaaslan, "izinsiz gösteriye katıldığı, yasadışı örgüt propagandası yaptığı ve suç sayılan fiili övdüğü" gerekçesiyle tutuklandı. Toprak tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Bu arada "aloihbar" adlı internet sitesinde 19 Kasım günü yayınlanan "Jandarma binbaşı Şemdinli olayını anlatıyor-2" başlıklı yazıda ise Hasan İş'in "gösteriden altı saat kadar önce bir astsubay tarafından öldürüldüğü, cesedinin gri bir minibüs ile gösteri yapılan yere bırakıldığı ve suçun polisin üzerine yıkıldığı" anlatıldı.

31) Abdullah Aydan

DEHAP ve Tutuklu Hükümlü Aileleri Hukuk Dayanışma Dernekleri Konfederasyonu (TUHAD-FED) tarafından "Abdullah Öcalan'ın durumunu protesto amacıyla" Bursa'nın Gemlik ilçesinde düzenlenmesi planlanan mitinge izin verilmemesinin ardından, 6 Eylül günü

Siirt'te, Gemlik'e gidemeyen göstericileri karşılayan gruba polis ve jandarmalar müdahale etti. Olaylarda başından silahla yaralanan Abdullah Aydan kaldırıldığı hastanede öldü.

Adının açıklanmasını istemeyen bir görgü tanığı Aydan'ın öldürülmesini şöyle anlattı:

“Atatürk Meydanı'nın biraz ilerisindeki Halk Kütüphanesi'nin önünde kitle toplandı. Bu esnada askeri bir cip geldi. Kitle cipi taşıdı. Cip hızlanarak, olay yerinden kaçtı. Biraz uzaklaştıktan sonra tam köşeyi dönerken, şoförün yanında oturan rütbeli bir asker, kitleyi otomatik silahla taradı. Abdullah Aydan vurularak yere düştü. Cip hemen olay yerinden uzaklaştı.”

Çıkan olaylarda biri polis olmak üzere 17 kişinin yaralandığı, 93 kişinin de gözaltına alındığı bildirildi.

Mitinge izin verilmemesinin ardından, 5 Eylül günü Van'daki olaylar sırasında başından yaralanan Selahattin Urgan'ın da bitkisel hayata girdiği bildirildi. Van'da 6 Eylül günü de süren gösteriler ve çatışmalarda Nurettin Gül adlı kişi de silahla yaralandı.

32) Hasan Akdağ

14 Eylül gecesi Tunceli'de taksici şoförlüğü yapan Hasan Akdağ, R.L. adlı polis tarafından öldürüldü. Tunceli Valisi Mustafa Erkal, “Olayın siyasi yönü yok. Alkolün etkisiyle işlenmiş bir cinayet. Polis memuru ve taksiye beraber bindiği iki kişi gözaltına alındı” dedi. Erkal, Emniyet Müdürlüğü'nü doğru bilgilendirmediği gerekçesiyle bir polis memurunun da açığa alındığını bildirdi. 15 Eylül günü Hasan Akdağ'ın cenaze töreni için kent girişinde toplanan kalabalık bir grup ile polisler arasında çatışma çıktı. Olayda, göstericiler tarafından taşlanan dört polis aracının ve bir nöbet kulübesinin ağır hasar gördüğü öğrenildi.

33) Kazım Taşdemir

17 Eylül gecesi İstanbul Bayrampaşa'da Gökhan Gündüz adlı polisi gasp etmeye çalıştıkları ileri sürülen üç kişiden Kazım Taşdemir, Gündüz tarafından öldürüldü.

34) Fezans Hashakczan

18 Eylül gecesi İzmir'in Seferihisar ilçesi açıklarında 30 kişiyi yasadışı yollardan Yunanistan'a götürmeye çalışan bir tekneye Sahil Güvenlik Komutanlığı ekipleri tarafından ateş açıldı. Olayda, Suriye uyruklu Fezans Hashakczan (26) öldü, Ammar Bozan (31), Metas Şhab (23) ve teknenin kaptanı Yunanistan vatandaşı Agiadis Dimitris yaralandı. Daha sonra gözaltına alınan Agiadis Dimitris ve yardımcısı Aygiadis Georgios tutuklandı.

35) Üzeyir Taşar,

36) X.X.

37) Selçuk İnci

38) Şerif Kaya

Van kent merkezinde 21 Eylül gecesi Üzeyir Taşar, Selçuk İnci (20) ve kimliği belirlenemeyen bir kişi polisler tarafından öldürüldü. 23 Eylül günü Van'ın Gürpınar ilçesine bağlı Otbiçer (Ermelur) köyünde bir eve düzenlenen baskında da, Van'daki olayda kaçmayı başaran Şerif Kaya askerler tarafından öldürüldü.

Resmi açıklamada, güvenlik güçlerinin “HPG militanları bulunduğu” iddia edilen bir evi kuşattığı, ticari bir araçla kaçmaya çalışan dört kişiden birinin (Üzeyir Taşar) öldürüldüğü, üç kişinin gözaltına alındığı iddia edildi. Açıklamada, daha sonra evdeki militanlarla çıkan çatışmada da, iki militanın öldüğü (kimliği belirlenemeyen kişi ve Selçuk İnci), biri yaralı üç kişinin de gözaltına alındığı, bir kişinin de kaçmayı başardığı ileri sürüldü.

Ancak, Özgür Gündem gazetesinde yer alan haberde, Hacıbekir mahallesindeki Cumhuriyet Polis Merkezi'ne 17 Eylül günü düzenlenen saldırıdan sonra kentte kontrolleri artıran polislerin saat 22.30 sıralarında mahalleye giden Mehmet Saydam yönetimindeki ticari bir aracı izlediği, Hisar sokakta durdurulan araçtan inen Üzeyir Taşar'ın öldürüldüğü, Yakup Taşar ve araç sürücüsü Mehmet Saydam'ın gözaltına alındığı anlatıldı. Daha sonra aynı sokakta Salih Turgut'un evine baskın düzenleyen polislerin iki kişiyi dışarı çıkararak öldürdükleri iddia edilen haberde, Salih Turgut, Hüsnü Turgut ve Y. Turgut'un (15) gözaltına alındığı kaydedildi.

İlk açıklamalarda öldürülenlerden birinin adının İkbâl Altındal olduğu iddia edildi. Ancak daha sonra Altındal ailesi öldürülen kişinin, kendi çocukları olmadığını açıkladı.

Gazeteye konuşan görgü tanıklarından Enver Görün, polislerin zırhlı araçlarla mahalleye girdiğini belirterek, “Ne olduğunu anlayamadık. Silah sesleriyle birlikte evlerimiz basıldı. Yerlerden sürüklenerek kaba dayaktan geçirildik. İnsanların bağırma sesleri geliyordu. Sonunda üç kişi alarak gittiler” dedi.

Görgü tanıklarından Cemil Aslan da, polisle tartışan Üzeyir Taşar'ın yakın mesafeden ateş edilerek öldürüldüğünü söyledi.

Üzeyir Taşar'ın arabadan inerken öldürüldüğü belirtilen babası Cevher Taşar, “yetkililerin ‘oğlunun yanlışlıkla öldürüldüğünü’, cenazede olay çıkmaması halinde gözaltına alınanların serbest bırakılacağı yönünde söz verdiklerini” söyledi. Oğlunun cenazesini almak için hastane önünde beklerken yanlarına gelen bir sivil polisin Vali ve Emniyet Müdürü'yle görüşmeleri halinde kendilerine yardımcı olunacağını söylediğini anlatan Cevher Taşar, bunun üzerine bir heyet oluşturarak Van Valisi M. Niyazi Tanılır ve emniyet yetkilileriyle görüştiklerini kaydetti. Valiye, oğlunun iki kişinin

öldürüldüğü evin 500 metre uzağında öldürüldüğünü, bu kişilerle ilgisinin bulunmadığını anlattıklarını belirten Taşar, Vali'nin de, "Siz Emniyete gidin, oradakiler size gereken yardımı yapacaklar" dediğini ifade etti. Daha sonra Van Emniyet Müdürlüğü'ne gittiklerini ifade eden Cevher Taşar, "Yetkililer, 'Üzeyir bir hata sonucu öldürülmüş. Biz de üzüldük' dediler. Cenazeyi vereceklerini, ancak DEHAP'ı işe karıştırmamamızı ve gözaltındaki iki akrabamızı salacaklarını söylediler" dedi. Cenaze töreninde olay çıkmamasına karşın gözaltında tutulan oğlu Yakup Taşar ve araç sürücüsü Mehmet Saydam'ın bırakılmadığını belirten Cevher Taşar, "Emniyet Müdürlüğü'ne giderek verilen sözü yerine getirmelerini istedik. Ancak yetkililer gözaltındakilerin üstünden silah, araçtan da bomba çıktığını söyleyerek, iki kişiyi salamayacaklarını söyledi. Bizi aldattılar" dedi.

Üzeyir Taşar'ın akrabası Sıddık Gül ise "Polis, 'ölenler teröristtir' diyor. İstanbul'dan buraya kız istemeye gelmişlerdi. Sekiz çocuğu var. Akrabalarına Van'dan ayrılacaklarını bildirmek için mahalleye gitmişlerdi. Diğer ikisi de edindiğimiz bilgilere göre, bir evden çıkarılarak öldürülmüş. Çatışma falan kesinlikle olmamış" dedi.

Mehmet Saydam'ın ağabeyi Abdullah Saydam da, "Emniyet onların suçsuz olduğunu kabul etmişti. Şimdiye infazı kapatmak için böyle bir şeyi yapıyorlar" dedi.

Mahallede 23 Eylül gecesi de çok sayıda ev basıldı. İHD Van Şubesi'ne başvuran Ayten Yaşar adlı kadın, "Onlarca maskeli polis evi bastı. Çocuklarımla birlikte oturuyordum. Evin arka kapısı kapalıydı. Onu kırdılar. Kafama silah dayadılar. Çocuklar bağırmağa başladı. Biri bana tekme attı. Sonra bayılmışım. Yarım saat sonra kendime geldiğimde evin tamamen dağıtıldığını gördüm" dedi.

Mezopotamya Haber Ajansı'nın internet sitesinde Şerif Kaya'nın öldürülmesine ilişkin haberde, Abdülbaki Üçer adlı kişinin evine düzenlenen baskın sırasında camdan atlayarak kaçmaya çalışan Şerif Kaya'nın askerler tarafından yakalandıktan sonra öldürüldüğü anlatıldı. Abdülbaki Üçer, eşi Sinem Üçer ve evde bulunan bir kişi de gözaltına alındı.

Şerif Kaya'nın "gözlerinin oyulduğu, kulak ve boğazının kesildiği, çenesinin parçalandığı" da iddia edildi. Özgür Gündem gazetesinin haberinde, Şerif Kaya'nın babası Mehmet Kaya, olayı tanıklardan dinlediklerini belirterek şunları söyledi:

"M. Emin Gül isimli itirafçı, oğlumla beraber üç HPG'liyi ihbar ediyor ve pusuya düşürüyor. Pusuda iki arkadaşı yaşamını yitiriyor, ama Şerif kendisini kurtarıyor. Sonra Van'dan, Gürpınar'a bağlı Otbiçer köyüne gidiyor. Orada yapılan baskında silahsız bir şekilde sağ yakalanıyor. Köylülerin gözleri önünde ayağına iki mermi sıkıyorlar. Daha sonra işkenceyle infaz ediyorlar. Gürpınar Belediyesi tarafından ilçe mezarlığının hemen yanındaki boş yere küçük bir çukur açmışlardı ve onu yıkamadan defnetmişlerdi."

Mehmet Kaya, "Oğlunu, kafası parçalandığı için teşhis etmekte zorlandığını" da belirtti.

Üç kişinin öldürülmesinden sonra düzenlenen operasyonlarda gözaltına alınan M.A., Y.B., A.T., Y.T., H.T., S.T., M.A.S. ve A.B. adlı kişiler daha sonra tutuklandı. H.A. ve A.U. ise serbest bırakıldı.

39) X.X.

23 Eylül günü İstanbul Eminönü'nde bir bankayı soymaya kalkışan bir kişi polisler tarafından öldürüldü. Edinilen bilgiye göre, kimliği belirlenemeyen 27-28 yaşlarındaki kişi, saat 17.00 sıralarında bankaya girerek şube müdürünü silahla tehdit ederek üzerindeki bomba düzeneğini gösterdi. Müdürün soyguncuya istediği parayı verdiği sırada bir banka görevlisi de polisi aradı. Bir banka görevlisini rehin alarak dışarı çıkan soyguncu, "Teslim ol" çağrısına uymayarak kaçmaya çalıştığı sırada açılan ateş sonucunda öldü. İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah, bomba düzeneğinin ve silahın sahte olduğunu bildirdi.

40) Simge Ege

25 Eylül günü İzmir'de "dur" ihtarına uymadığı ileri sürülen bir araca ateş açan polisler, Simge Ege (18) adlı kadını öldürdü. Edinilen bilgiye göre, öğle saatlerinde çalıntı olduğu bildirilen bir aracı durdurmaya çalışan polisler, araçtakilerin kaçmaya kalkışması üzerine ateş açtılar. Ateş sonucunda aracın ön koltuğunda oturan Simge Ege, başından vuruldu. Simge Ege, aracı kullanan Yaşar Selçuk B. tarafından kaldırıldığı hastanede öldü. Hakkında giyabi tutuklama kararı olduğu öğrenilen Yaşar Selçuk B., hastanede gözaltına alındı. Simge Ege'nin de gasp suçundan arandığı öğrenildi.

41) Talat Işık

27 Eylül günü Van'ın Bostaniçi beldesinde Talat Işık (15) adlı çocuk, Bostaniçi Jandarma Karakolu'ndan atılan aydınlatma mermisinin patlaması sonucu öldü. Görgü tanığı Ferhat Işık, şunları söyledi:

"Talat'la balkonda oturuyorduk. Patlama sesi geldi, sonra ortalık aydınlandı. Yaklaşık iki dakika aydınlanma devam etti. Sonra bir anda bir cisim kuzenim Talat'ın başına düştü. Yere baktığımda Talat'ın parçalanmış kafasını gördüm. Bağırarak aileme haber verdim."

Talat Işık'ın babası Hayat Işık da, "Olaydan sonra savcı ile polis ekipleri geldi. İlk olarak patlamanın evde olduğunu söylediler ve evi aramak istediler. Sonra ev sahibi izin vermedi ve gördüklerimizi anlattık. Zaten anlatımlardan sonra vazgeçtiler. Dışarıda yaptıkları incelemelerde, patlamanın aydınlatma mermisinden kaynaklandığını söylediler" dedi.

42) Atilla Geçmiş

2 Ekim günü İstanbul Bağcılar'da Abdullah Öcalan için gösteri düzenleyen bir grubun üzerine ateş açan polisler Atilla Geçmiş'i (25) öldürdü. Saat 15.00 sıralarında Fatih mahallesinde gösteri düzenleyen

grubu zor kullanarak dağıtan polisler göstericiler taş ve molotof kokteyli atarak karşılık verdi. Bu sırada başına molotof kokteyli isabet eden bir polisin ateş açması üzerine Atilla Geçmiş ve Murat Olgun (15) ve Erol Çalışkan adlı göstericiler yaralandı. Göğsüne dört kurşun isabet eden Atilla Geçmiş, kaldırıldığı hastanede öldü.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamada, olay sırasında göstericilerin de silah kullandığı, Faruk Y. adlı polisin sopa ve taşlarla yaralanması üzerine bir polisin açtığı uyarı ateşi sonucunda Atilla Geçmiş'in öldüğü anlatıldı.

3 Ekim günü Atilla Geçmiş'in cenazesini almak için Cerrahpaşa'daki Adli Tıp Kurumu önünde toplanan gruba polis müdahale etti. Olayda sekiz kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan altısı kısa bir süre sonra serbest bırakıldı.

Erol Çalışkan, daha sonra suç duyurusunda bulundu. 13 Ekim günü polislerle yüzleştirilen Çalışkan, Bağcılar Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan üç polisi teşhis etti. Çalışkan, olay günü Taksim'e gideceğini, ancak Göztepe meydanında yolun eylemciler tarafından kapatılması üzerine arabadan inerek olay yerinden çıkmaya çalışırken vurulduğunu öne sürdü.

Avukat Suat Eren de, olayı şöyle anlattı:

"Gösteri başlar başlamaz, kitlenin 100 metre ilerisinde duran biri sivil, iki araç kitleye yanaşiyor. Araçtan inen resmi giyimli üç polis uyarı yapmadan kitlenin üzerine ateş açıyor. Ateş sonucu, Murat Olgun ve Erol Çalışkan bacağından yaralanıyor. Bunların yaralanmasını gören ve aralarında Atilla Geçmiş'in de bulunduğu bir grup, daha sonra polise saldırmaya başlıyor. Grup, arkadaşlarını yaralayan polisi yakalıyor ve dövmeğe başlıyor. Polis de bunun üzerine, 'Ben de Kürdüm, arkadaşlarınıza ateş açan ben değilim' diyor. Bunu duyan grup polisi bırakıyor. Ancak polis grubun elinden kurtulur kurtulmaz silahını çekiyor. Yakın mesafeden açılan ateş sonucunda Atilla Geçmiş adlı genç, göğsünden vurularak öldürülüyor."

43) Burhan Budak

4 Ekim günü Hakkari'nin Yüksekova ilçesi Değerli köyü yakınlarında jandarmaların "dur" ihtarına uymadıkları ileri sürülen Burhan Budak öldürüldü, akrabası Ferzende Budak ise ağır yaralandı. Resmi açıklamada, bu kişilerin jandarmalara ateş açtığı ve Burhan Budak'ın çatışmada öldürüldüğü ileri sürüldü. Burhan Budak ve Ferzende Budak hakkında "uyuşturucu kaçakçılığı" iddiasıyla gıyabi tutuklama kararı bulunduğu öğrenildi.

Olaydan sonra hastaneye gelen CHP Hakkari Milletvekili Esat Canan, yetkililer ve köylülerle görüşüğünü belirterek, "Yetkililer, karşı taraftan ateş açıldığını ve karşılık verilmesi üzerine bir kişinin öldüğünü söylediler. Ancak köylüler bunun doğru olmadığını söylediler. Direk güvenlik güçlerinin ateş açtığını aktardılar" dedi.

Özgür Gündem gazetesinin haberine göre, köy muhtarı İbrahim Hakkı Budak, "Saat 03.00 sıralarında köye baskın yapıldı. Baskın sırasında direk ateş açıldı. Ne olduğunu anlamadık. Geçmişte uyuşturucudan ceza alan ve kaçak olan Burhan Budak kaçmaya çalışırken askerler tarafından hiçbir uyarı yapılmadan taranarak öldürüldü" dedi.

44) Y.K.

7 Ekim günü İstanbul Büyükçekmece Kumburgaz beldesinde, "dur" ihtarına uymadığı iddia edilen bir araca jandarmalar tarafından ateş açıldı. Olayda, Y.K. adlı kişi öldü. Resmi açıklamada, araçta bulunan üç kişinin jandarmalara ateş açtığı iddia edildi.

45) Emin Yamanlı

Kurtuluş Karabacak (polis)

11 Ekim günü İzmir'de "dur" ihtarına uymadığı ileri sürülen bir kişi polisler tarafından öldürüldü. Olayda, bir polis de öldü. Edinilen bilgiye göre, Bornova semtinde çalıntı olduğu belirtilen bir araç, polisler tarafından durdurulmaya çalışıldı. Bu sırada aracın çarptığı Kurtuluş Karabacak adlı polis öldü. Daha sonra zanlıların kaçtığı araç Yeşilova mahallesinde terk edilmiş olarak bulundu. Aracı kullanan kişinin Emin Yamanlı olduğunun belirlenmesi üzerine Mevlana mahallesindeki evinin çevresine pusu kuruldu. Bir süre sonra eve gelen Yamanlı'nın, "dur" ihtarına karşın kurusıkı tabancayla ateş ederek kaçmaya çalıştığı, ancak polisler tarafından öldürüldüğü bildirildi. Olaya karıştıkları ileri sürülen Erdoğan E. ve Dilek E. adlı kişilerin gözaltına alındığı, Ali K.'nin ise arandığı öğrenildi.

46) Uğur Özkonak

13 Ekim günü İstanbul Kadıköy'de "dur" ihtarına uymadığı ileri sürülen Uğur Özkonak, polisler tarafından öldürüldü. Bir arabadan hırsızlık yaparken fark edilen Uğur Özkonak'ın yakınlardaki bir binanın önünde nöbet tutan polis tarafından öldürüldüğü bildirildi. Özkonak'ın şizofreni hastası olduğu ileri sürüldü.

47) A.D.

22 Ekim gecesi Aydın'ın Didim ilçesinde hırsızlık yaptıkları ileri sürülen beş kişiden A.D., polisler tarafından öldürüldü. Resmi açıklamada, bir markette hırsızlık yapan beş kişinin "dur" ihtarına karşın polisler ateş açtıkları, A.D.'nin çatışma sırasında vurulduğu, S.A., Y.A., A.U. ve E.G.'nin de gözaltına alındığı ileri sürüldü. Zanlıların kaçmaya çalışırken arabayla çarptıkları iki polis memuru hafif yaralandı.

48) Barış G.

İzmir'de 5 Kasım gecesi Barış G. adlı kişi, polisler tarafından öldürüldü. Resmi açıklamada, Lunapark çevresinde devriye gezen polislerin durumlarından kuşkulandıkları Barış G. ve Can K. adlı kişilere kimlik sordukları, ateş ederek kaçmaya çalışan Barış G.'nin silahla yaralanarak yakalandığı, ancak hastanede öldüğü ileri sürüldü. Can K. ise gözaltına alındı. Can K. ve Barış G.'nin polis tarafından arandıkları bildirildi.

49) Kamer Özel

Tunceli Valiliği'nden yapılan açıklamada "9 Kasım günü bir HPG militanının Çiçekli köyü yakınlarında araziye döşediği mayının elinde patlaması sonucu öldüğü" ileri sürüldü. Daha sonra bu kişinin DEHAP Tunceli Merkez İlçe yöneticilerinden Kamer Özel olduğu öğrenildi.

Olaydan sonra "Halkın Sesi" adlı internet sitesinde yayınlanan haberde, Özel'in gövdesinin parçalanmasına karşın bacaklarının sağlam olmasının "mayın döşeme" iddiasını çürüttüğü bildirildi. Haberde, olay yerinde herhangi bir çukur oluşmadığı da vurgulandı.

Özgür Gündem gazetesinin haberinde de, 13 Kasım gecesi savcılık tarafından Devlet Hastanesi'ne çağrılan yakınlarına Kamer Özel'in bir an önce gömülmesi için baskı yapıldığı, bunun üzerine Özel'in otopsi yapılmadan toprağa verildiği anlatıldı. Gece yarısı Tunceli'nin Güleç köyüne götürülen Kamer Özel, sabah erken saatlerde toprağa verildi. Cenaze töreninde konuşan DEHAP Tunceli İl Başkanı Murat Polat, "Devlet ve çeşitli çevrelerden olayın karartılmaya çalışıldığı görülüyor. Elimizde net bir bilgi var, Kamer Özel arkadaşımızın telefonu JİTEM'in elindedir. İl ve ilçe yöneticilerimize o telefondan mesajlar yollanıyor. Bu da adresi gösteriyor" dedi.

Kamer Özel için 15 Kasım günü düzenlenen basın açıklamasında konuşan Murat Polat, Kamer Özel'in ölümüne ilişkin resmi açıklamalardaki çelişkili noktalar hakkında şunları söyledi:

"9 Kasım günü saat 18.00 sıralarında Baldan köyünden traktör ile Tunceli'ye gelen arkadaşımız, aynı akşam saat 21.00 sıralarında Çiçekli karakolu yakınına nasıl gidebildi. Yola mayın döşemeye çalışan birinin önce ellerinin ve kollarının parçalanması gerekirken, Kamer Özel'in el ve kollarında herhangi bir tahribat bulunmamaktadır. Çünkü kimliğinin parmak izlerinden tespit edildiği söylendi. HPG tarafından 13 Kasım günü yapılan açıklama, kendilerinin bu alanda bir eylemlerinin olmadığı, ölen kişinin bir sivil olduğu yönündeydi. Attila Aslan adlı kişi 10 Kasım günü Kamer Özel'e ait 0535 630 05 65 numaralı cep telefonunu aradığını, telefonun çaldıktan kısa süre sonra meşgule alındığını söyledi. Aynı telefondan parti yöneticimiz Songül Atas, 13 Kasım günü saat 09.47'de arıyor. Özel'in vücudu patlamada parçalandığı halde sağlam kalan bu cep telefonu kimlerin elinde."

50) X.X.

28 Kasım günü Iğdır'ın Aşağı Çarıkçı köyü girişindeki yol kontrolleri sırasında yasadışı yollarla Türkiye'ye giren kişileri taşıyan bir araca "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle jandarma tarafından ateş açıldı. Pakistan uyruklu bir kişinin kaldırıldığı Iğdır Devlet Hastanesi'nde öldüğü, Pakistan uyruklu üç kişinin yaralandığı, 12 kişinin ise gözaltına alındığı bildirildi.

51) Ramazan Harmancı

Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde, "hırsızlık" iddiasıyla aranan Ramazan Harmancı, 29 Kasım günü polisler tarafından öldürüldü. Resmi açıklamada, Harmancı'nın evine baskın düzenleyen polisler ateş açtığı ve çatışmada öldüğü iddia edildi.

52) Metin Durbak**53) Halil Meşe****54) Ali Asker**

27 Kasım günü Hatay'ın Dörtöl ilçesi Domuzdağı bölgesinde Metin Durbak (38) ve Halil Meşe (41) adlı köylüler, kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından öldürüldü. Resmi açıklamada, köylülerin HPG militanları tarafından öldürüldüğü iddia edildi. Ancak, Halil Meşe'nin daha önce "PKK militanlarına yardım ettiği" suçlamasıyla bir süre cezaevinde kaldığı öğrenildi.

HPG tarafından yapılan açıklamada da, Metin Durbak ve Halil Meşe'nin öldürülmesi ile HPG'nin ilgisi olmadığı savunuldu. Açıklamada, köylülerin "militan zannedilerek operasyona çıkan askerler tarafından öldürüldüğü" ileri sürüldü. Açıklamada, Gaziantep'in İslahiye ilçesinde birkaç gün önce kimliği belirsiz kişiler tarafından kaçırılan Ali Asker adlı kişinin öldürüldüğü de belirtildi.

55) Muzaffer İszade

23 Aralık günü Van'ın Saray ilçesi Koçdağı köyü yakınlarında İran uyruklu Muzaffer İszade adlı gencin askerler tarafından öldürüldüğü bildirildi. İran'ın Hoy kentine bağlı Tersova köyünde oturan Muzaffer İszade'nin Koçdağı köyüne kaçak mazot getirirken askerler tarafından ayağından vurulduktan sonra, uzun süre karakolda bekletildiği ve hastaneye kaldırılmak istenirken yolda kan kaybından öldüğü ileri sürüldü. Olaydan sonra İran askerlerinin ve akrabalarının Muzaffer İszade'yi almak istediği, askerlerin "olayın Türk topraklarında meydana gelmesi" nedeniyle bunu kabul etmediği de iddia edildi.

Olay üzerine Van'a gelen Muzaffer İszade'nin babası Haşim İszade, oğlunun öğle saatlerinde yakın mesafeden vurulduğunu, ancak saatlerce bekletildiğini söyledi. İszade, şöyle konuştu: "Oğlumun yanında bulunanlar da askerlerin gelmesi üzerine Muzaffer'in olduğu yerde durmasına rağmen ateş açıldığını belirtiyor. Yaralı olmasına rağmen yanındakilere verilmiyor. İran'daki hastane yakındı. Eğer verilseydi kurtarabilirdik. Özellikle Türk askerlerin başında bulunan Cengiz isimli uzman çavuş bu tür katliamları bilinçli bir şekilde yapıyor."

Yaralanma İle Sonuçlanan Olaylar

Nihat Gülbeyaz: 19 Nisan günü İzmir Bornova'daki Şehirlerarası Otobüs Terminali'nde bir zanlıyı yakalamak için ateş açan polisler, olayla ilgisi olmayan Nihat Gülbeyaz'ı (30) ağır yaraladı. İzmir Emniyet Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlar Şube Müdürlüğü'ne bağlı ekiplerin aradıkları kişinin "dur" ihtarına uymaması üzerine ateş açtığı ve Gülbeyaz'ı yaraladığı bildirildi.

Murat İlksoy: 31 Mayıs günü Aydın'da bir büfeyi soymaya kalkıştıkları ileri sürülen üç kişinin üzerine "dur" ihtarına uymadıkları gerekçesiyle polisler tarafından ateş açıldı. Olayda boynundan yaralanan

Murat İlksoy'un (20) felç olduğu bildirildi. Murat İlksoy'u N.D. adlı polisin yaraladığı öğrenildi.

Şahin Mendi: Şırnak'ın Güçlükönak ilçesine bağlı Günyurdu köyünde yaşayan Mendi ailesinin 1 Haziran günü Akçakuşak köyü sınırındaki tarlalarında çalışırken altı korucunun silahlı saldırısına uğradığı bildirildi. Olayda bacaklarından iki kurşunla yaralanan Şahin Mendi hastaneye kaldırıldı. Mendi'nin babası Ömer Mendi daha sonra korucular hakkında Cizre Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

Mustafa İ.: 15 Ağustos gecesi İstanbul Fatih'te kimlik kontrolü yapan polisler bıçak çekerek kaçmaya çalıştığı ileri sürülen Mustafa İ., bacağından vuruldu. Mustafa İ.'nin sağlık durumunun iyi olduğu öğrenildi.

Esen Yayan, Züheyla Yayan: 28 Ağustos günü Mersin'in Mezitli beldesinde polislerin "dur" ihtarına uymadığı ileri sürülen bir araca açılan ateş sonucu başka bir araçta bulunan Esen Yayan ve Züheyla Yayan (60) adlı kişilerin yaralandığı bildirildi.

6 Temmuz günü Şırnak'ın Uludere ilçesine bağlı Taşdelen köyü yakınlarında, Irak'a kaçak mal götürün köylülerin üzerine askerler tarafından ateş açıldığı bildirildi. Olayda askerlerin, Cemil Altürk, Haydar Dinar, Kadri Aykut, Reber Aykut ve Ziya Dindar adlı köylülerin sekiz atının öldürüldüğü, köylüleri de suç duyurusunda bulunmamaları için tehdit ettiği ileri sürüldü. Cemil Altürk, "Irak'a eşya getirmek üzere sekiz kişi yola çıktık. Irak-Türkiye sınırına 200 metre kala askerler 'dur' ihtarını yapmadan bize ateş açmaya başladılar. Atları olay yerinde bırakarak oradan uzaklaştık. Yarım saat sonra döndük. Atların birbirine bağlanarak kurşuna dizildiğini gördük" dedi.

Yargısız İnfaz Davaları

Fevzi Can: 30 Kasım 2004 tarihinde Hakkari'nin Şemdinli ilçesi Ortaklar köyü Örencik mezrası yakınlarında Fevzi Can'ı öldüren Astsubay Murat Şener hakkında açılan dava, 11 Ocak günü Hakkari Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşmada, Murat Şener tahliye edildi. 22 Mart günü yapılan duruşmada ise müdahil avukatların olay yerinde keşif yapılması ve Can'ın elbiselerinin Adli Tıp Kurumu'nda incelenmesi istemleri kabul edilmedi.

16 Aralık günü sonuçlanan davada, Hakkari Ağır Ceza Mahkemesi, Şener'i "görevin yerine getirilmesi sırasında yasal sınırı aşarak Fevzi Can'ı öldürdüğü" gerekçesiyle TCY'nin 85. maddesi uyarınca 1 yıl 4 ay hapis cezasına mahkum etti. Ceza daha sonra ertelendi.

Bu arada Fevzi Can'ın öldürülmesi nedeniyle İçişleri Bakanlığı'na başvuran İHD'ye, tutuksuz yargılanan "Astsubay Murat Şener hakkında konu ile ilgili olarak, ceza ve disiplin yönünden yapılacak herhangi bir işlem olmadığı kanaat ve sonucuna varılmıştır" yanıtı verildi. 31 Ocak günü Teftiş Kurulu Başkan Vekili Kerem Al imzasıyla gönderilen yazıda, 2 Aralık 2004 tarihinde olay yerinde yapılan araştırma sonuçları aktarıldı. Olay günü Fevzi Can'a iki kez "dur" ihtar yapıldığı, Can'ın ihtar uymayarak kaçması üzerine jandarma tarafından

ateş edildiği anlatılan yazıda, Can'ın olay yerinde ölmesi üzerine Jandarma Astsubay Murat Şener'in, Şemdinli Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandığı belirtildi. Yanıtta, Şener hakkında Hakkari İl Jandarma Komutanlığı'nın idari soruşturma başlattığı ifade edildi.

Yücel Solmaz: 25 Aralık 2004 tarihinde Van'ın Edremit ilçesinde "dur" ihtarına uyulmadığı gerekçesiyle bir araca ateş açılması sonucunda Van 1. No'lu Sağlık Ocağı'nda çalışan Yücel Solmaz'ın öldürülmesi nedeniyle Edremit İlçe Jandarma Komutanlığı'nda görevli Astsubay Atalay Boylu, Astsubay Uzman Çavuş Halil Karakaş, erler Müslüm Demir ve Halil Kül hakkında dava açıldı.

İddianamede, askerlerin "görev sırasında zaruret sınırını aşarak faili belli olmayacak şekilde adam öldürmek, bu suçu azmettirmek, görev sırasında zaruret sınırını aşarak adam öldürmeye eksik teşebbüs" gerekçeleriyle cezalandırılması istendi.

Avukat Taner Polat ise askerlerin "eksik teşebbüs" yerine "tam teşebbüs" suçlamasıyla yargılanması gerektiğini belirterek, "Tanıkların beyanlarına göre, olay esnasında ortada kar maskeli kişilerin olduğu söyleniyor. Bunlar kimdi? Buna hiç değinmemiş, kaldı ki müvekkilimin öldürüldüğü yerde durması için herhangi bir işaret bulunmuyor. Bize göre askerler hakkında 'adam öldürmeye tam teşebbüs'ten dava açılmıydı. Ayrıca bir-iki askerin tutuklanması bize göre olumlu ancak ateş emri veren komutanın da şu anda tutuklu bulunması gerekiyor. Bu durumda iç hukuk yolları tükendiği takdirde AHİM'e başvuracağız" dedi.

3 Mart günü Van 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, Uzman Çavuş Halil Karakaş hakkında tutuklama kararı verildi. 29 Mart günü yapılan duruşmada ise Müslüm Demir'in ifadesi alındı. Demir, "dur" ihtarına karşın aracın yola devam ettiğini iddia etti ve "Bunun üzerine nişan almaksızın bir el ateş ettim. Daha sonra bir şahsın öldüğünü öğrendim" dedi.

Olay nedeniyle Van İl İnsan Hakları Kurulu tarafından hazırlanan rapor, Nisan ayında açıklandı. Başbakanlık İnsan Hakları Kurulu'nun isteği üzerine kurul üyeleri Avukat Şemsettin Polat, Avukat Murat Timur ve Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Van Şube Başkanı Armağan Bayraktar tarafından hazırlanan raporda şu saptamalara yer verildi:

"Olay yeri polis mıntıkasında olduğu halde jandarma kendisini yetkili görerek harekete geçmiştir. Suç şüphesinin varlığı hali bir an için kabul edilse dahi sağ yakalama koşulları bulunmasına rağmen bu imkan kullanılmamıştır. Turistik niteliğe sahip bu yerde daha önce rutin aramaya yönelik mahkemede alınmış herhangi bir arama kararı da söz konusu değildir. Turistik niteliğe sahip bu tip yerlerde gürültü her zaman fazla olduğundan idari makamların her yerde olduğu gibi hoşgörü içinde davranması gerekmektedir. Şahısların şüphe uyandıracak hareketleri olsa bile jandarmanın ateş etme yetkisine sahip olmayıp yetkili mercilere haber vermesi gerekirdi."

Dava yıl içinde sonuçlanmadı.

Kenan Çubukçu, Olcay Bayrak: 17 Eylül 2004 tarihinde Gümüşhane'nin Şiran ilçesine bağlı Elmaçukur köyü yakınlarında Kenan Çubukçu ve Olcay Bayrak adlı köylülerin öldürülmesi, Selahattin Çubukçu ve İsmail Sarı'nın da yaralanması nedeniyle Jandarma Özel Harekat timinde görevli bir üsteğmen ve yedi asker hakkında "adam öldürme" ve "adam öldürmeye teşebbüs" suçlarından açılan davaya 27 Ocak günü Gümüşhane Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

3 Mart günü yapılan duruşmayı izleyen CHP Milletvekili Mesut Değer, gazetecilerle konuşurken "Öldürülen köylülerin yakınları bize kaymakamın tutumunu anlattılar. Ben de kendilerine 'eğer öyle söylüyorsa, yanlış yapıyor' dedim. Bu sözler doğruysa kaymakam halkı kışkırtıyor. İnsanları sakinleştirilmesi gerekirken, tam tersi yapılıyor. Bu açıklamalar yanlış" dedi. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun olaya ilişkin raporu, Mart ayında açıklandı. AKP Diyarbakır Milletvekili Cavit Torun ve CHP Diyarbakır Milletvekili Mesut Değer'in hazırladığı raporda özetle şu saptamalara yer verildi:

"Yörede PKK terörü hiç olmamış, bölgeden hiç kimse örgüte bulaşmamıştır. Bölgede 'terörist eylemler gerçekleştirilecek' şeklinde yayılan haberler gerçek dışıdır. Hadise, akşam 20.00-20.30 sularında meydana geldiği halde 22.30'da meydana gelmiş gibi gösterilmiştir. Operasyondan 40 dakika sonra av tüfeği ile bir el atış yapılmış, böylece 'ateş üzerine operasyon yapıldı' fikrinin alt yapısı oluşturulmuştur."

Bu arada öldürülen köylülerin yakını Mehmet Altıparmak'ın milletvekillerine yaptığı açıklamada, olaydan sonra Şiran Kaymakamı Süleyman Yılmaz'a giderek yardım istediklerini belirterek, "Kaymakam bey, 'Bu olayın üzerine gitmeyin. Bu işi devlet yaptı' diyor. Bize yardımcı olun" dedi.

Kaymakam Yılmaz ise böyle bir açıklaması olmadığını iddia etti. Yılmaz, "Hiçbir kaymakam yargıya intikal etmiş bir konuda böyle bir açıklama yapmaz. Beni her gün bir çok insan ziyaret ediyor. O kişi (Mehmet Altıparmak) öldürülen kişilerin beşinci dereceden akrabası. Ben kendilerine böyle bir şey söylemedim" dedi.

Dava yıl içinde sonuçlanmadı.

Ahmet Kaymaz, Uğur Kaymaz: 21 Kasım 2004 tarihinde Mardin'in Kızıltepe ilçesinde Ahmet Kaymaz ve oğlu Uğur Kaymaz'ın öldürülmesi nedeniyle İçişleri Bakanlığı tarafından görevlendirilen müfettişlerin soruşturması, Ocak ayında tamamlandı.

Raporda, olaydan sonra açığa alınan özel harekat timinde görevli dört polisin Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı hatırlatılarak, bu polislere verilecek idari cezanın yargılama sonuna bırakılması önerildi. Polislerin göreve iade edilip edilmemesi konusunda Emniyet Genel Müdürlüğü'nün karar vermesi gerektiği belirtilen raporda, göreve iade halinde polislerin başka bir yere atanması teklif edildi.

Rapordan sonra Emniyet Genel Müdürlüğü de, polisleri görevlerine iade etti, ancak polisler başka illere atandı. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün bu kararı üzerine CHP Mersin Milletvekili Hüseyin Güler, İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu ve Adalet Bakanı Cemil Çiçek'in yanıtlaması istemiyle soru önergeleri verdi.

Mardin Emniyet Müdür Yardımcısı Kemal Dönmez, Mayıs ayında Emniyet Genel Müdürü Gökhan Aydın'ın başkanlığında toplanan Yüksek Değerlendirme Kurulu tarafından 1. sınıf emniyet müdürlüğüne terfi ettirildi. Dönmez, olayın ardından dört polisle birlikte açığa alınmıştı. Ancak Dönmez hakkında daha sonra takipsizlik kararı verilmişti.

Midyat Ağır Ceza Mahkemesi, olay üzerine açılan soruşturmada Kızıltepe Emniyet Müdürü Kemal Dönmez hakkında takipsizlik kararı verilmesine karşı yapılan itirazı Mart ayında reddetti. Mahkeme'nin kararında "Dönmez'in operasyonu yönettiği, ancak silah kullanmadığı için olaydan doğrudan sorumlu olamayacağı" belirtildi.

Olaydan sonra gözaltına alınan, Ahmet Kaymaz'ın eşi Makbule Kaymaz hakkında açılan soruşturmada da Mart ayında takipsizlik kararı verildi. Kızıltepe Cumhuriyet Savcılığı, Makbule Kaymaz hakkında "yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla fezleke düzenlemişti. Fezleke üzerine Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'nın yürüttüğü soruşturmada, "kesin, yeterli ve inandırıcı delil elde edilemediği" gerekçesiyle takipsizlik kararı verildi.

Mardin Cumhuriyet Savcılığı'nın TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun olaya ilişkin bilgi ve belge istemini reddettiği haberleri Şubat ayında basına yansdı. Mardin Cumhuriyet Savcılığı'nın Komisyon'un istemini Anayasa'nın "Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz" hükmünü içeren 138. maddesini gerekçe gösterdiği öğrenildi.

Komisyonun 10 Şubat günü yapılan toplantısından önce gazetecilere bilgi veren Komisyon Başkanı Mehmet Elkatmış, "Mardin Kızıltepe Cumhuriyet Savcılığı'nın komisyona bilgi, belge, dosya vermediğini" bildirdi. Mehmet Elkatmış, "Duruşma gününü bile bildirme nezaketini göstermediler, kendi olanaklarımızla öğrendik. Bizim yargıya müdahale etme, talimat verme gibi bir niyetimiz yok" dedi.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun raporu, Mart ayında açıklandı. AKP milletvekilleri Cavit Torun, Faruk Ünsal, CHP milletvekilleri Mesut Değer ve Hüseyin Güler tarafından hazırlanan raporda şu saptamalara yer verildi:

"Evde bulunduğu iddia edilen 'Kabat' kod adlı PKK'li Nusret Bali'nin kaçtığına ilişkin polise ait iddia dayanaksız kalmıştır. Ahmet Kaymaz'ın oğluna silah vererek örgüt mensubunun kaçması için tertibat almasını düşünmek, insani duygudan uzak bir anlayıştır. Adli Tıp, sekiz kurşun sığıttığı belirlenen Ahmet Kaymaz ve beş kurşun sığıttığı belirlenen Uğur Kaymaz'ın silahlarının namlu kısımlarında

barut izi bulmuş, atış tarihini saptayamamıştır. Kriminal Polis Laboratuvarı, iki Kalashnikov tüfekten yapılan atış sonucu elde edilen kovanlardan 6'sında, silaha ait karakteristik iz bulunmadığından gerekli incelemenin yapılamadığını bildirmiştir. Bu bilgi ve rapor, Ahmet ve Uğur Kaymaz'a ait olduğu ileri sürülen silahların kullanıldığına dair ciddi şüpheleri beraberinde getirmektedir. Maktullerin yakınında bulunan 34 boş kovan, 2-3 metre yakından ateş edildiğini göstermektedir. Elbiselerindeki vurma halkaları bunun delilidir. Bu, çatışma ihtimalini zayıflatmaktadır. Bu mesafede polislerin en azından bir veya iki yara almaları işin tabiatı gereğidir. Oysa en küçük sıyrıktan söz edilmemektedir. İki el bombasında parmak izi bulunamamıştır. Baba-oğulun terlik giydiği saptanmıştır.”

Raporun sonuç bölümünde de “Şu ana kadar ulaşılan bilgiler ışığında olaya bakıldığında, emniyet güçleri yersiz ve gereksiz bir şekilde aşırı güç kullanmış, gerek kendi insanımıza ve gerekse Avrupa Birliği üyeleri ile diğer batılı ülkelere karşı zor durumda bırakmıştır. Bu ve benzer olaylar, Türkiye'nin insan haklarının sıkça ve anlamsız şekilde ihlal edildiği bir ülke olarak görünmesine sebebiyet vermiştir” denildi.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesi, CHP Mersin Milletvekili Hüseyin Güler, 7 Nisan günü katıldığı bir toplantıda, “olayı kurcalamaması için 'Suat' adlı bir polisten 'rica' telefonu aldığını söyledi. Ahmet ve Uğur Kaymaz'ın öldürülmesi olayını kamuoyunun gündemine taşımaya çalıştığını ifade eden Güler, kendisini 6 Nisan günü arayan bir kişinin “Sizden bir ricamız var, Kızıltepe olayını kurcalamayın” dediğini anlattı.

Bu arada İHD Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölge Temsilcisi Mihdi Perinçek ve İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş hakkında, “Ahmet Kaymaz ve Uğur Kaymaz'ın öldürülmesi üzerine hazırladıkları rapor” nedeniyle dava açıldı.

Kızıltepe Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, 25 Kasım 2004 tarihinde açıklanan rapor ile Basın Yasası'nın “hazırlık soruşturmasının gizliliği”ne ilişkin 19. maddesinin ihlal edildiği ileri sürüldü. Demirtaş dava nedeniyle yaptığı açıklamada, “Bu olay bir anda bütün Türkiye'nin gündemine oturdu. Bizim yaptığımız açıklama ve raporumuz, olayın anlatılmasıydı. Biz dosyayı hiç görmedik. Dosya zaten gizliydi. Bizim dosyanın kapağını bile görmemize izin verilmedi. Dolayısıyla dosyanın içeriğiyle ilgili bir açıklama şansımız zaten yoktu” dedi.

Dava, 13 Temmuz günü Kızıltepe 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşmadan sonra gazetecilere bir açıklama yapan Selahattin Demirtaş, davanın İHD'yi baskı altına almak amacıyla açıldığını söyledi. Demirtaş, “Raporu beş kişi hazırladığı halde iki kişiye dava açıldı. Bu iki kişinin nasıl seçildiği belli değil. Bize dosyanın kapağı bile gösterilmemişken dosya hakkında açıklama yapmamız imkansızdır. Biz sanki basın mensubuyumuz ve bunları yayımlatan bizmiş gibi Basın Kanunu'ndan dava açılmıştır. Konu ile ilgili en net açıklamayı Emniyet Genel Müdürlüğü Basın

Sözcüsü Ramazan Er kriminal laboratuvar sonuçlarını açıklayarak yapmıştır. Ancak suç duyurusunda bulunmamıza rağmen Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Er'in açıklamalarının dosyanın içeriğine yönelik olmadığı ve kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla yapıldığını iddia ederek takipsizlik kararı vermiştir” dedi.

Duruşma, 21 Ekim gününe ertelendi.

Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı, Diyarbakır'ın Sur beldesinde Uğur Kaymaz anısına yaptırılan anıt nedeniyle Belediye Başkanı Abdullah Demirbaş, Başkan Vekili Ali Rıza Çiçekli, Belediye Satın Alma Müdürü Vechi Aydoğan ve Fen-İmar Müdürü Remzi Yeniçeri hakkında Aralık ayında soruşturma açtı.

Dava Süreci

Ahmet Kaymaz ve Uğur Kaymaz'ın öldürülmesi nedeniyle açılan dava da 21 Şubat günü Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı. Sanık polisler Seydi Ahmet Töngel, Yaşafettin Açıksöz, Mehmet Karaca ve Salih Ayaz'ın “başka yerlere atandıkları” gerekçesiyle katılmadıkları duruşma, basına kapalı yapıldı.

Duruşmayı, aralarında TBMM İnsan Hakları Komisyonu üyeleri Cavit Torun, Faruk Ünsal, Mesut Değer, Hüseyin Güler, DEHAP Genel Başkanı Tuncer Bakırhan ve Avrupa Parlamentosu Milletvekili Feleknaz Uca'nın da bulunduğu çok sayıda kişi izledi.

Kaymaz ailesinin avukatları Tahir Elçi ve Sezgin Tanrıku, polislerin duruşmaya katılmamasını eleştirdiler. Elçi, “Sanıkların korunup kollandıklarına dair tipik bir iddianameyle karşı karşıyayız. Adli Tıp Kurumu raporuna göre ölenlerin ayaklarında terlik var. Uydurma tutanaklar düzenlenmiş, delil toplanma bizzat güvenlik güçlerince yapıldığı için sanıklar korunmuştur. Çatışma olduğu söyleniyor, ancak evin duvarında ve kamyonunda hiç kurşun deliği yok. Operasyona katılanların hepsi sorumludur” dedi.

Polislerin avukatlarından Veysel Güler ise “Yargısız infaz olayı 5-10 saniye ile sınırlıdır. BM'nin geçen hafta yayımladığı rapora göre, dünyadaki çocuk terörist sayısının 360 binden 300 bine düştüğü belirtiliyor. Demek ki çocuklar da terörist olabiliyor. Ayrıca Uğur Kaymaz'ın yaşı konusunda tereddütlerimiz var. Bu çocuğun tanıkların anlatımına göre koltuk altındaki kollarının uzamış olduğu ve bıyıklarının terlediği belirtiliyor” dedi.

Duruşmada, Cumhuriyet Savcısı ve sanık avukatları “güvenlik” nedeniyle davanın başka bir kente alınmasını istediler. Bunun üzerine Adalet Bakanlığı, davanın Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmesine karar verdi.

Duruşma nedeniyle DEHAP tarafından Hakkari'de yapılmak istenen basın açıklamasına da polis müdahale etti. Göstericileri döverek ve gaz bombası atarak dağıtan polisler Tahir Koç, Erdoğan Bozan, Gülistan Koç ve Mikail Şan adlı kişileri gözaltına aldı. Olayda, Fadile Tekin, Bahattin Şen ve Berivan Akboğa adlı kişilerin de yaralandığı öğrenildi.

Davaya 20 Temmuz günü Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada, savunmalarını yapan polisler, olay günü önce Ahmet Kaymaz ve

Uğur Kaymaz'ın ateş ettiğini ileri sürdüler. Müdahil avukatlardan Tahir Elçi, Şubat ayında Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan ilk duruşmadan bu yana beş ay geçtiğini hatırlatarak “Davanın Eskişehir'e alınması kararının hukuka uygun olmadığını düşünüyoruz. Adalet Bakanlığı, bu kararla yargıya müdahale etmiştir. Bu karar, güvenlik amacıyla değil, gerçekleri ortaya çıkarmaya müdahale amacıyla alınmıştır” dedi.

Sabah saatlerinde adliye önünde toplanan DEHAP, EMEP, ÖDP ve SHP'lilerden oluşan bir grup, sağ görüşlülerin saldırısına uğradı. Saldırganların arasında dört polisin de olduğu ileri sürüldü. Kavgada, biri polis beş kişi yaralandı. Olay sırasında sağ görüşlüler tarafından ağır bir biçimde dövülenlerden Erkan Öngün adlı gencin, duruşma ile ilgisinin olmadığı öğrenildi.

24 Ekim günü yapılan duruşmanın başlamasından sonra Kaymaz ailesinin 20 avukatı salonu terketti. Avukat Yusuf Alataş, İstanbul'dan gelen 30 kadar avukatın Eskişehir'e sokulmadığını belirterek “Ayrıca savcı, bir avukat arkadaşımıza çok sert davrandı. Arkadaşlarımızın Eskişehir'e sokulmaması nedeniyle duruşma salonunu terk ettik” dedi.

Sanık polislerin avukatlarından Veysel Güler, salonu terk eden avukatların şov peşinde olduğunu iddia etti. Güler, “Davayı AİHM'e götürüp maddi ve manevi tazminat almak istiyorlar. Öldürülenlerin terörist olduklarına dair fotoğraflar var. Hep çocuğun ilkokul ikinci sınıfta çekilen fotoğrafları yayımlanıyor. Bu çocuk aslında 15-16 yaşlarında. Davanın psikolojisi Uğur Kaymaz üzerinde yoğunlaştırılıyor. PKK kamplarında çocuklar da eğitim alıyor. Uğur Kaymaz 65 kilo ağırlığında. Kalaşnikov ise 3 kilo. Silahı taşıyacak kapasitede. Bu olayda baba-oğul silah kullandı. Uğur Kaymaz'ın silahından 8, babasından da 5 mermi çıkmış” dedi.

Eskişehir Emniyet Müdürü Savaş Yücel, 23 Ekim günü yaptığı açıklamada, salona sadece 100 kişinin alınacağını, bunun dışında kent dışından gelenlerin Eskişehir'e sokulmayacağını açıkladı. Duruşmadan önce adliyeye 200 metre uzaklıktaki Taşbaşı Çarşısı önünde toplanan çoğu üniversite öğrencisi 25 kişilik grupla polis arasında tartışma çıktı. Polis, adliyeye gitmek isteyen öğrencileri döverecek dağıttı. Olayda, Resul Yılmaz, Nuray Kesik, Yılmaz Keleş, Erdoğan Akdoğan, Memik Kılınc, Ayşe Erkabakçı, Sevgi Kırca, Barış Cengiz, Özgür

Mısırlıoğlu, Ali Özcan, Hasan Akman, Hülya B., Ali Ç., Devran B. ve İbrahim Halil Y. gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar, aynı gün serbest bırakıldı.

Dava çerçevesinde Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Dairesi tarafından hazırlanan rapor, Aralık ayında Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'ne ulaştı. Mahkemenin “Uğur Kaymaz'ın vücuduna isabet eden mermilerin, çatışmaya girmesine engel olup olmayacağı” yolundaki sorusu üzerine hazırlanan raporda, “Kişiye 11 adet mermi çekirdeği isabet etmiş olup sırt bölgesine isabet edenlerin oluşturduğu yaralar iç organ harabiyetine yol açtıklarından her biri müstakilen öldürücü niteliktedir. Kişinin kalbinde harabiyet oluşturan yaralanmadan sonra atışa devam edemeyeceği, vücudundaki diğer yaraların hareket merkez ve organları dışında olup hareket sistemiyle ilgili organlarda bir harabiyet tarif edilmediğine göre bu yaraları aldıktan sonra bir süre atışa devam edebileceği, ancak ölüm öncesi, ölüm esnası ve ölümden hemen sonra oluşan yaralanmaların hangisinin daha önce oluştuğunun belirlenemeyeceği sonucuna varılmıştır” denildi. Polisler ise önce Uğur Kaymaz ve Ahmet Kaymaz'ın kendilerine ateş açtığını, çatışmanın yaklaşık 10 dakika sürdüğünü iddia etmişlerdi.

19 Aralık günü yapılan duruşmaya “güvenlik” gerekçesiyle izleyici alınmadı. Duruşmada, Uğur Kaymaz'ın sırtından vurulduğuna ilişkin Adli Tıp raporunun okunmasından sonra söz alan polislerin avukatı Veysel Güler, “Uğur Kaymaz'ın ilkokul 2'deki fotoğraflarının gösterilerde kullanılması örgüte sempatanın toplamaya yöneliktir. Çocukların eylemlerde kullanıldığına şahit olduk. Şayet bu olay olmasaydı kim bilir kimin canını yakacaktı” dedi. Müdahil avukatlardan Tahir Elçi ise operasyonu düzenleyen Mardin Emniyet Müdür Yardımcısı Kemal Dönmez'in tanık olarak dinlenmesini ve sanık polislerin tutuklanmalarını istedi. Elçi, “Adli Tıp Raporu yargısız infazı belgelemiştir. Kütüklük ve palaskada kurşun izine rastlanılmamıştır. Bunların sonradan olay yerine konduğu açıktır” dedi. Sanıkların tutuklanması ve olay yerinde keşif yapılması istemi reddedildi.

İddianamede, polislerin “yasal savunma sınırlarını aştıkları” gerekçesiyle 4 yıldan 6 yıla kadar hapis cezasına mahkum edilmesi isteniyor.

Uğur'un sırtındaki mermiler-Yıldırım Türker (Radikal/19 Aralık 2005)

Uğur Kaymaz'ı hatırlıyor musunuz? Tam bir yıl olmuş. Uğur'un, ayağında terliklerle kana bulanmış cesedini görmek istememiş, onunla yüzleşmeyi reddetmiştik.

(...)

Aman incinmesinler

Operasyondan sonra açığa alınan sanık polisler, davaları görülmeye başlamadan görevlerine iade edildi. İdari soruşturmada polislere sadece 'maaş kesintisi' cezası verilmesi talep edildi. Eh, yeterince ağır bir ceza değil mi? 4 polisin görev yerleri değiştirildi. Yani Kızıltepe'den uzaklaştırıldılar. Böylelikle davalara katılma zorunlulukları da kalmadı. Nitekim Mardin Ağır Ceza Mahkemesi'nde 21 Şubat'ta yapılan ilk duruşmaya, başka illerde görev yapmalarını gerekçe göstererek katılmadılar. Delilleri karatmaları ihtimal dahilinde olduğu için tutuklanmaları talep edildi. Mahkeme reddetti. Polislerin ifadelerinin görev yaptıkları illerde 'talimatla' alınmasına karar verildi. Ahmet Kaymaz'ın kardeşinin davaya müdahillik talebi de reddedildi. Mardin'deki

mahkeme, polisler katılmamasına rağmen, davanın güvenlik nedeniyle Eskişehir'e taşınmasına karar verdi. Kaymaz ailesinin avukatları, baskı altında tutulduklarını, adil yargılama yapılamayacağını belirterek mahkemeyi protesto etmişti.

Mardin Valisi'nin açıklamasıyla yetinseydik, Uğur ve babasının, terlikleriyle karakol basmaya kalktıkları sırada vurulduklarını okuyup geçecektik. Daha sonra 'Dur' ihbarına uymayıp ateş açtıklarını iddia ediyordu, güvenlik güçleri. Başucuna uzun namlulu silahı yerleştirirken terliklerini çıkarmayı unutmışlardı.

Uğur, hele o bölgede katlinden sual olunmayan çocukların ilki değildi elbet. Belki katlinin hesabı sorulan ilk çocuk olabilir. Ama bu da hayatımızda bir devrimin ateşleyicisi olacak değil maalesef. Aslolan, oturup Uğur'un nasıl bir dünyadan kovulmuş olduğu üstüne düşünmek zorunluluğudur. Nasıl bu hale geldik?

Bu memlekette, en hassas koruma altına alınmış olan; güvenlik güçleridir. Emniyet ve askeri güçlerin moralinin bozulmaması için kendilerine sonsuz bir özgürlük alanı tanınmıştır. Güvenlik güçlerinin incinmemesi her şeyin önünde gelir. Devlet diktesinin de gücüyle ÖZGÜR basın, bu konudaki dikkatiyle vatandaşına göz yaşartıcı fedakarlıkta bir rehberlik görevi üstlenmiştir.

Elinde silahı olan ve güvenliğimizi sağlamakla yükümlü Emniyet güçlerinin isabetine yönelik en ufak bir kuşkuyla dile getirmek, sizi bir çırpıda 'marjinal' yapacaktır. Avrupalı olma yolunda atmakta olduğumuz hiçbir adım, bu gerçeği değiştirebilecek kudrette değildir. İşkenceci polisler hala ve mümkünse hiçbir zaman cezalandırılmaz. Gözaltında ölümüne sebebiyet verdikleri kurbanlarının hesabı da kendilerinden sorulamaz. Zamanaşımı onların yanındadır.

İşkence yuvaları kurmuş cuntacı generalleri bile rahmetle anmak zorundayız. 33 Kürt'ü kurşuna dizip idam cezası alan orgeneral Mustafa Muğlalı'nın adı, daha geçtiğimiz mayıs ayında bir Jandarma Sınır Taburu'na verilmedi mi?

Meselenin adını koyuverelim. Bu topraklarda polisin ve askerin morali her zaman bir çocuğun canından önce gelir.

Onları eleştirmek, bu kurumların islahının gerektiğinden söz etmek son derece tehlikelidir. Güvenlik paranoyasının topyekün ülke sathına yayılması, sık sık düşman listelerinin çıkarılıp kendi fikir tartımızla dünyaya bakabilmemizin engellenmesi şarttır. Hepimize tek yol olarak gösterilen, kimi sertlikleri, münferit zalimlikleri olmakla birlikte bu kurumların en ufak bir eleştiri esintisinden uzak tutulmaları gerektiğidir. Bu, güvenliğimizin bedelidir.

Onların da burnundan kıl aldırmayan bu ruh hali içinde düşman bellediklerinin yaşama hakkına yönelik en büyük tehdit oluşturuyor olması doğal.

Çocuk katili Amerika diye haykırırken korunaklı, dokunulmaz Emniyet güçlerimizin 'terörist' diye çocuk katletmesini hazmedebilmek de bu toplumun ruhundaki yarılmayı göstermektedir.

Uğur'un, ölüleri teşhis için çağırılan kapı komşusu öğretmeni, Uğur'un başucundaki uzun namlulu silahı gösterip, "Bu küçücük çocuk bu silahı taşıyabilir mi?" diye sorduğunda polisler, "Karanlıkta koca adam gibi duruyordu" demiş.

Çocuk ölüleri karşısında ne hissediyorsunuz? Karanlıkta koca adam gibi durduğu için, başını sokabileceği bir evi olmadığı için, aç kaldığı, tedavi görmediği için ve daha birçok nedenle katledilen çocukların ölüleri nasıl oluyor da infial yaratmıyor bu toplumun bağrında? Asılabilsin diye yaşı yükseltelen çocukların cellatları nasıl hala saygın kimliklerine bürünmüş, sıcak evlerinde ecel bekliyor? Bu toplum, bu koca nüfus, vatan sevmekten çocuk sevmeye vakit bulamamış savaşılar ve kasaba tüccarlarından mı oluşuyor?

Çocuğa yönelik, çocuğun kıymetini işaret eden nasıl bir örgütlenme görüyorsunuz hayatınızda? Bir çocuğun paramparça bedeni karşısında suspus olup yetkililerin açıklamasını bekleyecek sabrı, soğukkanlılığı nereden edindiniz? Terörist çıkarsa boşa üzülmüş olmak istemiyor musunuz? diye sormuştuk bir yıl önce.

Uğur'un kendisini ve babasını öldüren polislerle çatışmamış olduğu ortaya çıktı. Uğur'un ailesine, oranın tanıklığı geçersiz sayılacağı Başbakan tarafından ilan edilmiş ahalisine inanamadınız. Artık Uğur'un sırtından çıkan mermilere kulak vermek zorundasınız.

Gerçekleri görmezden gelen, kendinden görmediği insanların acılarını dinlemeyip onları düşman safında görenler sonunda, kaçınılmaz, mermilerle söyleşmek zorunda kalır.

Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Şiar Perinçek: Şiar Perinçek'in 28 Mayıs 2004 tarihinde Adana'da öldürülmesi nedeniyle üç polis hakkında açılan davaya yıl içinde Adana 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

8 Şubat günü yapılan duruşmada, Adana Devlet Hastanesi'nde görevli polis Kadir Kara tanık olarak dinlendi. Perinçek'in elbiselerini görmediğini iddia eden Kara, "Vurulan şahıs görev yaptığım hastaneye getirildi. Biz üst araması yaptık, üzerinde 900 Dolar, bir miktar Türk parası, sigara ve çakmak vardı. Biz de onları zapta yazdık ve Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli polislerle iade ettik. Şahıs elbiseler ile birlikte ameliyathaneye götürüldü" dedi. Bunun üzerine Kara'nın daha önce savcılıkta verdiği ifadeyi okuyan yargıç, "Bu ifadeler sana mı ait? Burada elbiseleri aldığını ve TMSH polislerine verdiği söylüyorsun. Niye

yalan söylüyorsun şimdi? Elbiseleri gördün mü? Görmedin mi? Senin ifaden alınırken üzerinde baskı mı vardı ki şimdi ifadeni değiştiriyorsun" dedi.

Daha sonra söz alan müdahil Avukat Mustafa Cinkılıç, Kara'nın yalan söylediğini savunarak, "Tanık Kara'nın, geçen duruşmaya gelmesi gerekirdi ama gelmedi. Biz o hareketini delilleri karartmak için zaman kazanma olarak değerlendirmiştik. Şimdi Kara, gördüğünüz gibi yalan söylüyor. Ya Cumhuriyet Başsavcısı yalan bir belge hazırlamış ya da Kadir Kara başkaları tarafından ifadesinin değiştirilmesi gerektiği söylendiği için şimdi yalan söylüyor" dedi.

12 Nisan günü yapılan duruşmada ise polislerin avukatı Veysel Güler, Perinçek'in elbiselerinin bulunmasının önemli olmadığını savunarak, "Her şey açık ve net olarak görülüyor. Bu şahıs bir teröristtir. Polise kurşun sıkılmış ve polis de kendini korumak için

ateş açmıştır” dedi. Bunun üzerine söz alan müdahil Avukat Mustafa Cinkılıç, “Her konuşmasında Şiar Perinçek’in ‘terörist’ olduğunu söylüyor. Bu farklı bir şeydir. Biz burada Şiar Perinçek’in ‘terörist’ olup olmadığını konuşmuyoruz. Bizler burada bir insanın öldürülmüş olmasını konuşuyoruz. Sayın meslektaşım aslında şunu söylemek istiyor; ‘teröristler öldürülebilir’. Ben bunu kabul etmiyorum. Hiçbir insan öldürülemez. Suçu varsa yakalar, yargılar ve cezasını verirsin” dedi. Duruşmada, Perinçek’in giysilerinin kaybolması nedeniyle Adana Devlet Hastanesi’nde görevli sivil polis Durmuş Ali Yücel ve Adana Devlet Hastanesi güvenlik görevlisi Engin Pekdemir’in de ifadeleri alındı. Tanıklar, Perinçek’in giysilerini görmediklerini söylediler.

31 Mayıs günü yapılan duruşmada da, Perinçek ailesinin avukatları Adana Devlet Hastanesi’nde görevli Kadir Kara ve Durmuş Ali Öztürk adlı polisler hakkında, “Perinçek’in giysilerinin kaybolması nedeniyle delillerin karartılmasına yardımcı oldukları” gerekçesiyle suç duyurusunda bulunacaklarını bildirdiler. Avukatlar, 1 Haziran günü de suç duyurusu dilekçesini Cumhuriyet Savcılığı’na verdiler.

18 Temmuz günkü duruşmada ise müdahil avukatlardan Yasemin Dora Şeker, sanık avukatlarının mahkemeye verdiği bazı belgelerin sahte olduğunu ya da sonradan temin edildiğini iddia etti. Sanık avukatlarının, Nurettin Başçı’ya ait olduğunu iddia ettiği “Vukuatlı Yakalama Tutanağı”ndaki imzaların sahte olduğunu belirten Şeker, “Sanık avukatlarının verdiği tutanakla karşılaştırıldığında belgelerin birbirinden farklı olduğu anlaşılır. Sanık avukatları tarafından ya da başka kişiler tarafından sonradan bir tutanak hazırlanarak mahkeme yanıltılmaya çalışılmıştır” dedi.

Davada, Emniyet Amiri Davut Özateş “kastın aşılması suretiyle adam öldürme”, Başkomiser Mesut Gürkan ve Komiser Erhan Çiloğlu ise Mehmet Nurettin Başçı’ya “gözetim altında kötü muamelede buldukları” gerekçesiyle yargılanıyor.

Bu arada Şiar Perinçek’in adli emanete alınması gereken giysilerinin kaybolması nedeniyle Kasım ayında üçü polis dört kişi hakkında dava açıldı. Adana Cumhuriyet Savcılığı’nın hazırladığı iddianamede, Adana Devlet Hastanesi’nde görevli polis memurları Kadir Kara, Durmuş Ali Yücel, Adana Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü’nde görevli polis memuru Taner S. ve hastane güvenlik görevlisi Engin Pekdemir’in “görevi ihmal” gerekçesiyle cezalandırılması istendi.. Dava, Adana 11. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülecek.

Adana Devlet Hastanesi’ndeki görevliler H.Y., H.D., A.A., M.Y. ve K.O.’nun “giysileri Terörle Mücadele Şubesi’nde görevli polislerle teslim ettikleri” yönünde ifade verdiklerini hatırlatan Avukat Turgay Berk, sanıkların sadece “görevi ihmal” değil, “adam öldürmek suçunun delillerinin karartılması ve yalan beyanda bulunmak” gerekçeleriyle yargılanmasını isteyeceklerini bildirdi. Berk, “Çünkü biz baştan itibaren Şiar Perinçek’in yakın mesafeden vurulduğunu,

polislerin dediği gibi bir çatışma olmadığını ve olayın delillerinin bilinçli olarak karartıldığını, yok edildiğini söyledik. Buradan çıkacak bir sonuç bizim bu iddialarımızı kanıtlayacaktır” dedi.

Gazi Davası: İstanbul Gazi mahallesinde 1995 yılının Mart ayında 19 kişinin ölümüyle sonuçlanan olaylar nedeniyle mağdurların AİHM’de açtığı dava, 26 Temmuz günü sonuçlandı. AİHM, AİHS’in “yaşam hakkı”na ilişkin 2. ve “etkili başvuru hakkı”na ilişkin 13. maddelerinin ihlal edildiğine karar verdi. AİHS’in “ayrımcılık yasağı”na ilişkin 14. ve “hakların kötüye kullanımının yasaklanması”na ilişkin 17. maddeleri yönünden başvuruyu reddeden AİHM, başvurucular Ali Şimşek, Şaziment Şimşek, Dilay Şimşek, Erkan Şimşek, Gökhan Şimşek, Şenay Şimşek, Hakkı Yılmaz, Hüseyin Kopal, Cemal Poyraz, Hacer Baltacı, Mustafa Tunç, Mahmut Engin, Arslan Bingöl, Veli Kaya, Mehmet Gürgen, Çiçek Yıldırım, Hüseyin Sel, Mukaddes Gündüz, Sabri Puyan, Zeynel Abit Çabuk, Aynur Demir ve Ali Gül Yüksel’e 30’ar bin Euro tazminat ödenmesine karar verdi.

AİHM kararı üzerine olaylarda ölenlerden yedi kişinin yakınları, Aralık ayında yeniden dava açılması istemiyle İstanbul Cumhuriyet Savcılığı’na başvurdu. Avukat Cemal Yücel tarafından verilen dilekçede, “İhlallerin nelere meydan verebileceğini tüm yargısal aşamalarda dile getirdik. Sorumluların ve karanlık güçlerin ortaya çıkarılmaması halinde, yeni provokasyonlar için faillerin güç alacağını defalarca söyledik. Nitekim aynı provokasyon Şemdinli’de sahnelenmek istenmiştir. Haklarında kamu davası bile açılmayan maktuller Ali Yıldırım, Hasan Gürgen, Hasan Sel, Mehmet Gündüz, Dinçer Yılmaz ve Fadime Bingöl ve kamu davası açılmakla birlikte sanıklarının beraat ettiği Zeynep Poyraz ve Sezgin Engin ile ilgili yargısal sürecin olaya uygun ağırlık ve ciddiyetle yerine getirilmesi ve kamu davası açılması için başvuruda bulunuyoruz” denildi.

Bu arada Trabzon Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen davada, “kimliği belirsiz suçluların zamanaşımı süresi dolana kadar araştırılması için İstanbul Gaziosmanpaşa Cumhuriyet Savcılığı’na yazdığı talimatı kaybettiği” gerekçesiyle yargılanan katip Yusuf Kandemir beraat etti. Yusuf Kandemir, Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde “görevi ihmal” iddiasıyla yargılanıyordu.

Ramazan Demir: Mardin’in Derik ilçesine bağlı Kovalı köyünde 2003 yılı Ekim ayında Ramazan Demir adlı kişinin öldürülmesi, dört kişinin de yaralanması nedeniyle 13 asker hakkında açılan dava, 9 Haziran günü Mardin 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde başladı. Köylülerin avukatı Erdal Kuzu, askerlerin tutuklanmasını istedi. Dava, Aralık ayında mağdurlara ve avukatlarına haber verilmeden “güvenlik” gerekçesiyle Adana’ya gönderildi. Demir ailesinin avukatı Erdal Kuzu, 16 Aralık günü yapılması gereken duruşma için Mardin 1. Ağır Ceza Mahkemesi’ne gittiklerinde, “davanın kamu güvenliği” gerekçesiyle Adana Ağır Ceza Mahkemesi’ne gönderildiğini öğrendiklerini söyledi. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

İddianamede, Jandarma Özel Harekat Tabur Komutanlığı'nda görevli askerlerin "yasal silah kullanma sınırını aşmış, faili belli olmayacak şekilde adam öldürmek" suçundan cezalandırılmaları isteniyor.

13 Ekim 2003 tarihinde köye ateş açan askerler, Murat Demir (17), Ramazan Demir (80), Hamdullah Demir (67), Nusret Demir (65) ve Mehmet Demir'i (38) yaralamıştı. Ramazan Demir, 18 Ekim 2003 tarihinde tedavi gördüğü hastanede ölmüştü.

Burak Yılmaz: 22 Mayıs 2004 tarihinde İstanbul Kumkapı'da Burak Yılmaz adlı kişiyi öldüren polis memuru Mehmet Yıldız hakkında açılan dava, 8 Temmuz günü sonuçlandı. İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada Mehmet Yıldız, "olay sırasında görev sınırlarını aşmadığı" gerekçesiyle yeni TCY'nin 24/1. maddesi uyarınca beraat etti.

Aynı davada yargılanan Aşir Kurnaz ise "silahla adam yaralama, ruhsatsız silah taşıma, polis memuru Mehmet Yıldız'ı öldürmeye teşebbüs" suçlarından 4 yıl 5 ay 10 gün hapis cezasına mahkum edildi. Aşir Kurnaz, cezaevinde yattığı süre göz önüne alınarak tahliye edildi.

22 Mayıs 2004 tarihinde Haluk Önal adlı kişiyi silahla yaralayan Aşir Kurnaz, kaçarken kendisini durdurmak isteyen polis memuru Mehmet Yıldız'a ateş açmıştı. Çatışma sırasında, Aşir Kurnaz'ın yanında bulunan Burak Yılmaz ölmüştü.

Mehmet Acar, Hasan Akan, Süleyman Acar, Kadir Akan, Mehmet Ağırman, İsmet Acar, Sabri Acar, X.X: 20 Nisan 1992 tarihinde Mardin'in Midyat ilçesine bağlı Çalınar köyünde sekiz köylüyü öldürdükleri için ömür boyu hapis cezasına mahkum edilen 10 korucudan altısı Şubat ayında tutuklandı. Özgür Politika gazetesinde 20 Kasım 2004 tarihinde

yayınlanan haberde, davanın güvenlik nedeniyle gönderildiği Denizli 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2003 yılında ömür boyu hapis cezasına mahkum edilen Tacettin Sakan, Mihdi Özbey, Halit Aktar, Şehmus Seyde, Nevaf Aydın, Mehmet Sayhan, Ethem Sayhan, Tefik Akbay, Rahmi Kaçmaz ve Abbas Taş adlı korucuların tutuklanmadığı ve görevlerine devam ettikleri bildirilmişti. Bu koruculardan Tacettin Sakan, Mihdi Özbey, Ethem Seyhan, Abbas Taş, Şehmus Seyde ve Halit Aktar'ın 5 Şubat günü tutuklandığı öğrenildi. Koruculardan Nevaf Aydın da, Ekim ayında İzmir'de tutuklandı.

Cemil Aktaş: 2004 yılında Adana'da düzenlenen Newroz kutlamalarında Cemil Aktaş adlı gencin silahla yaralanması nedeniyle beş polis hakkında dava açıldı. Avukat Beyhan Günyeli'nin verdiği bilgiye göre, Adana Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, Terörle Mücadele Şubesi'nde görev yapan Mevlüt Z., Murat Ş., Nihat K., Ömer Y. Ve Dursun Ç. adlı polislerin "dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu hayati tehlikeye neden olacak şekilde adam yaralamak" suçundan cezalandırılması istendi. Dava, 14 Mart günü Adana 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşmada söz alan Avukat Beyhan Günyeli, polislerin "yaralama" değil, "adam öldürmeye teşebbüs" iddiasıyla yargılanmasını istedi.

Rıdvan Altun, Abdurrahman Sarı, Ömer Bayram, Dilan Bayram, Berivan Bayram: 8 Ağustos 1996 tarihinde Adana'nın Küçükdikili beldesinde bir eve düzenlenen baskında Rıdvan Altun (22), Abdurrahman Sarı (27), Ömer Bayram (25), Dilan Bayram (3) ve Berivan Bayram'ın (1,5) öldürülmesi nedeniyle yakınlarının AİHM'e yaptığı başvuru, Eylül ayı ortalarında sonuçlandı. AİHM, Türkiye'nin başvurucuların yakınlarına toplam 82 bin Euro masraf ödemesine karar verdi.

2- FAİLİ MEÇHUL SİYASİ CİNAYETLER

01) İhsan Bertan

DEHAP Malazgirt (Muş) eski İlçe Başkanı İhsan Bertan, 13 Haziran gecesi Bingöl'ün Karlıova ilçesi yakınlarında aracına düzenlenen silahlı saldırıda öldürüldü. Bertan'ın yanında bulunan bir kişinin de yaralandığı bildirildi.

Olaydan sonra kardeşi Nizamettin Bertan, Hasan Bektaş, Veli Bingöl ve Aydın Baysal adlı kişiler hakkında suç duyurusunda bulundu. Nizamettin Bertan, Aydın Baysal'ın olay sırasında ağabeyinin yanında olduğunu belirterek "Bu adamı bulmaya çalışıyoruz ve ulaşamıyoruz. Ailesinden birçok kişi korucu. Balistik raporlarına baktım orada uzaktan atışın değil yakın mesafeden atışın yapıldığı belirtilmiş. Ayrıca olay yerinde Bikisi, M-16 ve Kaleşnikof silahlara ait boş kovan bulunmuş. Bikisi'ye ait 90 üzerinde boş kovan bulunduğu raporlara da işlenmiş. İfadeleri ile

yapılan araştırmalar birbirini tutmuyor, çelişki var" dedi.

Nizamettin Bertan, söz konusu üç kişinin olay yerinde yapılan keşfin ardından serbest bırakıldığını söyledi.

02) Nevzat Akkaya

Eskişehir'in Ağapınar köyünde yaşayan Nevzat Akkaya adlı kişinin cesedi, Haziran ayının son günlerinde Çağlayan ve Ağapınar köyleri arasında dere yatağında bulundu. Akkaya'nın işkence gördüğü ve kafasının parçalandığı bildirildi.

DEHAP Eskişehir İl Başkanı Enver Teke, Nevzat Akkaya'nın "PKK militanı kardeşi Yusuf Akkaya ile görüştüğü" iddiasıyla bir ay kadar önce gözaltına alınıp serbest bırakıldığını, 18 Haziran günü evinden ayrıldıktan sonra kendisinden haber alınmadığını söyledi.

03) X.X.

Van'a bağlı Dereüstü ve Kıratlı köyleri arasındaki Beyaztepe bölgesinde Temmuz ayı ortalarında başı kesilmiş bir erkek cesedi bulundu. 20 gün önce öldürüldüğü belirlenen kişinin üzerindeki giysiler nedeniyle PKK militanı olabileceği ileri sürüldü.

04) Hasan Şahin

HPG üst düzey yöneticilerinden Süleyman Şahin'in babası Hasan Şahin (68), 3 Ağustos günü sabah erken saatlerde Tunceli'nin Aktuluk köyü Meytan mezarında öldürüldü. Almanya'da yaşayan Hasan Şahin'in tatil için Türkiye'ye geldiği öğrenildi. Susturucu takılmış bir silahla öldürülen Şahin'in vücuduna yedi merminin isabet ettiği bildirildi.

Olaydan birkaç gün önce bahçesi tahrip edilen Hasan Şahin'in, arkadaşlarına "takip edildiğini" söylediği bildirildi. "Açık adres JİTEM'dir" diyen DEHAP Tunceli İl Başkanı Murat Polat, olay yerinde mermi kovani bulunmadığını, Cumhuriyet Savcısı'nın da "cinayetin uzman bir ekip tarafından işlendiği" sonucuna vardığını belirtti. PKK militanları tarafından kaçırılan Coşkun Kırandı adlı erin serbest bırakılmasının beklendiğini anımsatan Murat Polat, "Biraz da buna yönelik bir cinayet. Bunu engellemek için yapılmış. Erin teslim edilmemesi yönünde çabalar var. Erin güvenliğini riske ediyorlar" dedi. İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş da, "Oğlu gerillada olan babanın susturucu takılmış bir silahla öldürülmesi; yargısız infazların devam ettiği, çetelerin tekrar ortaya çıktığını gösteren vahim bir olaydır" dedi.

Hasan Şahin'e yapılan otopsinin raporu 27 Ağustos günü açıklandı. Şahin'in av tüfeği ile öldürüldüğü kaydedilen raporda, vücutta darp ve cebir izine rastlanmadığı belirtildi. DEHAP Tunceli İl Başkanı Murat Polat, "Kalaşnikof, M-16 ya da av tüfeği ile JİTEM cinayet işlemez diye bir kural yok. İkincisi silah sesi duyulmamıştı. Kıрма tüfikle öldürülürse karanlık güçler yapmamıştır anlamına gelmez. Hasan Şahin 30 yıldır Almanya'da yaşıyor. Burada aileler arasında kavgalı olduğu kimse yoktur. Zaten böyle bir şey olsaydı hemen ortaya çıkardı" dedi.

Hasan Şahin'in ağabeyi Ali Hıdır Şahin, Eylül ayında yaptığı açıklamada, kardeşi öldürülmeden 10 gün önce evlerinin yakınındaki bahçenin ateşe verildiğini anlattı. Cinayetin işlendiği gün de yine yangın çıktığını belirten Şahin, "Jandarmaya, polise haber vermemize rağmen hiçbir yardım gelmedi. Tunceli Belediyesi'nin itfaiye aracı gelerek yangını söndürdü" dedi.

Kısa süre önce de evin yakınlarında bazı kişilerin havaya ateş açtığını ifade eden Şahin, "Ancak şu ana kadar kimse bizimle ilgilenmedi. Yine bir cinayet olacak korkusu var. Evin etrafında silahlar sıkılıyor. Valilik, jandarma, polis ve savcılığa can güvenliğimizin sağlanması için başvurularımız oldu ama hiçbir önlem alınmadı" dedi.

Eski Olaylara İlişkin Gelişmeler

İmam Boztaş: Tunceli'nin Mazgirt ilçesine bağlı Alanyazı köyünde oturan İmam Boztaş'ın 8 Mart 2004

tarihinde öldürülmesi nedeniyle Mazgirt Cumhuriyet Savcılığı tarafından yürütülen soruşturma, Eylül ayında takipsizlik kararıyla kapatıldı. Takipsizlik kararında "Boztaş'ın yasadışı bir örgüt tarafından" öldürüldüğü ileri sürüldü ve "faillerin kimliklerinin araştırılmasına" son verildi.

Boztaş'ın eşi Derman Boztaş, olaydan sonra verdiği ifadede "cezaevinden çıktıktan sonra güvenlik güçlerinin eşinden bilgi istediğini ancak, eşinin kabul etmediğini" anlatmıştı.

Babası Hıdır Boztaş da, ifadesinde oğlunun Ekim ayının sonlarında jandarma karakoluna çağrıldığını ve "örgüt üyelerini yedirip içirirsen hakkın kurşundur sana cezaevi yok" denilerek tehdit edildiğini bildirmişti.

Gıyasettin Bağlam: 1994 yılı Şubat ayında Bitlis'in Tatvan ilçesinde imam Gıyasettin Bağlam'ın (Parlak) öldürülmesi, olaydan yaklaşık 11 yıl sonra "PKK üyesi olduğu ve Bağlam'ı öldürdüğü" iddia edilen Ümit Işık'ın tahliye edilmesiyle yeniden gündeme geldi.

Önce, Ümit Işık'ın "cinayeti Hizbullah üyesi Murat Kurtboğa adlı kişinin işlediğinin anlaşılması üzerine tahliye edildiği" yolunda haberler yayınlandı. Ancak daha sonra Ümit Işık'ın sağlık sorunları nedeniyle serbest bırakıldığı, aynı davada yargılanan Erdoğan Yakışan'ın ise tahliye edilmediği ortaya çıktı.

Olay nedeniyle 11 yıl tutuklu kalan Ümit Işık'ın avukatı Tahir Elçi, Murat Kurtboğa'nın anlatımlarına ilişkin video kasetin 2003 yılında Ümit Işık ve Erdoğan Yakışan'ın yargılandığı Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'ne ulaştığını bildirdi. Avukat Tahir Elçi, Murat Kurtboğa'nın anlatımlarına karşın, Ümit Işık'ın 16 Aralık 2004 tarihinde yapılan duruşmada, "cezaevinde yattığı süre ve epilepsi hastalığı" nedeniyle tahliye edildiğine dikkat çekti. Tahir Elçi, müvekkillerinin uzun süre tutuklu kalması nedeniyle 2003 yılı Ocak ayında AİHM'e başvurduklarını, AİHM'in de hükümetten 20 Mayıs gününe kadar yanıt istediğini söyledi.

Milliyet gazetesinin haberinde, Murat Kurtboğa'nın anlatımlarının yer aldığı video kasetin, 17 Ocak 2000 tarihinde Hizbullah lideri Hüseyin Velioglu'nun öldürüldüğü İstanbul Beykoz'daki evde ele geçirildiği, ancak çatışmada video kasetlerin hasar görmesi nedeniyle çözümünün 2004 yılında tamamlandığı bildirildi. Video kaset çözümlerine göre, Murat Kurtboğa, polisler tarafından Bitlis Cezaevi'nden çıkarıldığını ve "itirafçı olduğunu tahmin ettiği Nurettin adlı kişiyle birlikte" Gıyasettin Bağlam'ı öldürdüğünü anlattı.

Anlatımları 2002 yılı Temmuz ayında "Hizbullah tetikçisinden itiraflar" başlığıyla yazı dizisi olarak Özgür Politika gazetesinin internet sitesinde de yayımlanan Kurtboğa'nın Hizbullah tarafından sorgulandıktan sonra öldürüldüğü ileri sürülüyor.

Kasetteki itiraf üzerine Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı, Kurtboğa'nın anlatımlarında adı geçen "Komiser Hakan", "Polis Ahmet" ve "itirafçı Nurettin" hakkında fezleke düzenleyerek Tatvan Cumhuriyet Savcılığı'na

gönderdi. Fezleke, sanıkların kimliklerinin belirlenmesi, haklarında TCY'nin "çete kurmak" ve "taammüden adam öldürmek" suçlarına ilişkin 313 ve 450. maddeleri uyarınca dava açılması istendi.

Haberlerin yayınlanmasının ardından Murat Kurtboğa'nın yakınları İHD Mersin Şubesi'ne başvurdu. Murat Kurtboğa'nın babası Ramazan Kurtboğa, oğlunun 1991 yılında Batman'da tutuklandığını belirterek, "3.5 yıl cezaevinde kaldı. Sonra şartlı tahliye edildi. Mersin'e yanımıza geldi. 1998 yılının Ekim ayına kadar Mersin'de kaldı. Daha sonra ortalıktan kayboldu. Birkaç gün sonra eve telefon açtı. Geleceğini söyledi. Bir daha kendisinden haber alamadık" dedi.

2004 yılı içinde Mersin Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'ne çağrıldığını anlatan Ramazan Kurtboğa, kendisini "komiser Zeki" olarak tanıtan bir polisin "Oğlunun kaybolmasının üzerinden 5 yıl geçti. Git, nüfus idaresinden oğlunun kaydını sildir" dediğini iddia etti.

Erdoğan Yakışan'ın eşi Naciye Yakışan ise gazetecilere yaptığı açıklamada, "eşinin işkence sonucunda saldırıyı üstlendiğini" söyledi. Naciye Yakışan, "Beni gözaltına aldılar. İşkence aletlerini gösterdiler. 'Sana işkence yapacağız ki kocan her şeyi söylesin' dediler. Elektrikli sandalyeye oturtular. Eşim de tehditler üzerine önüne konulan kağıtları imzaladı" dedi. Yakışan'ın babası Necmettin Yakışan ise oğlunun gece yarısı evi basan polisler tarafından gözaltına alındığını belirterek, "Evi mahvettiler. Silah arıyorlardı. O sırada altı kişi üzerime çullandı. Ağzıma silah dayadılar. 'Seni öldürecekiz' dediler. Sarhoşlardı, içmişlerdi. Ben 'Silahların yerini göstereceğim' dedim. Daha önce avcılık yapmıştım. İki silahım vardı, onları verdim. Sonra Murat, Vedat ve Erdoğan ile birlikte gözaltına alınarak Tatvan İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldük. Burada 9 gün gözaltında kaldık. Tekme, küfür, psikolojik baskı başta olmak üzere birçok uygulamayla karşılaştık. Ramazan ayıydı. Dokuz gün yemeden içmeden oruç tuttum. Bu

süre içinde oğlumu hiç görmedim. Gözlerim hep kapalıydı. Emniyet Müdürlüğü'ne getirilince açtım gözlerimi. Bana kızdılar. Benle Vedat'ı savcılığa çıkarmadan serbest bıraktılar. Murat ve Erdoğan ise 21 gün gözaltında tutuldu. Murat mahkemede serbest bırakıldı" dedi.

Abdülkadir Çelikkbilek: 1994 yılında Diyarbakır'da öldürülen Abdülkadir Çelikkbilek'in yakınlarının AİHM'de açtığı dava, Haziran ayı başında sonuçlandı. AİHM, Türkiye'nin AİHS'in 2. maddesinin (yaşam hakkı) ve 13. maddesinin (etkili hukuk yollarının bulunmaması) ihlal edildiği gerekçesiyle 83.500 Euro tazminat ödemesine karar verdi.

14 Aralık 1994 tarihinde Diyarbakır'ın Yenişehir semtinde kimliği belirsiz kişiler tarafından bir arabaya bindirilerek kaçırılan Abdülkadir Çelikkbilek adlı esnafın cesedi, 21 Aralık 1994 tarihinde Mardinkapı civarında bulunmuştu.

Necip Hablemitoğlu: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Necip Hablemitoğlu'nun 18 Aralık 2002 tarihinde öldürülmesi nedeniyle ailesinin İçişleri Bakanlığı aleyhine açtığı "görev kusuru" davası Aralık ayında sonuçlandı. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, İçişleri Bakanlığının faiziyle birlikte 222 bin YTL tazminat ödemesine karar verdi.

Abdülkadir Aygan'ın Anlatımları

Abdülkadir Aygan'ın 2004 yılı Mart ayında Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan faili meçhul cinayetlere ilişkin anlatımları üzerine Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı, Mart ayında sekiz kişi hakkında dava açtı.

Aygan'ın itirafları sayesinde 10 Haziran 1994 tarihinde öldürülen **Murat Aslan** adlı kişinin cesedi, 2004 yılı Nisan ayında Silopi'nin Körtük köyü yakınlarında bulunmuştu. Bunun üzerine bir grup avukat Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmuştu.

JİTEM'ci Aygan'ın itirafları ve büyük basın... (Yeni Şafak/Kronik Medya-6 Şubat 2005)

Abdülkadir Aygan, "JİTEM mensubu olarak şahit olduğu onlarca faili meçhul cinayeti" en küçük ayrıntılarına kadar anlatmıştı Mart 2004'te... Basınımız, sekiz gün boyunca manşetten yayımlanan (Özgür Gündem) itirafları kulağının üstüne yatarak geçirtmişti... Geçtiğimiz hafta, o cinayetlerden birinin tam anlatıldığı gibi gerçekleştiği kesin bir biçimde çıktı ortaya... O kadar ki, "büyük basın" gazeteleri dahi haberi vermek zorunda hissetti kendini... Peki, bundan sonra "normal" bir medyadan ne beklenir?

16 Mart 2004 tarihli Kronik Medya'da yer alan yazılardan birinin başlığı şöyleymiş: "JİTEM itirafçısının anlattıklarına böyle durup bakacak mıyız?"

Yazıya, Radikal'den Perihah Mağden'in 10 Mart'ta kaleme aldığı "Adaletin bu mu TC" başlıklı yazısından bir bölümle başlamışız... Şöyle yazmış o gün Mağden: "Gündem gazetesinde 3 gündür "HAKİKATLER ARAŞTIRILSIN/ADALET SAĞLANSIN" başlıklı bir dizi sürdürülüyor. JİTEM'in kurucusu ve tetikçi Abdülkadir Aygan anlatıyor... Biliyorsunuz, bu memlekette 'Jitem diye bir şey yoktur, hiç olmamıştır' tarzı şeyler dahi söylendi. 'Bu memlekette bir iç savaş yaşanmamıştır.' 'Yahudiler, Nazi soykırımına uğramadılar' demek gibi aynen. JİTEM vardı. Kurucuları vardı. Sayısız 'icraatları' vardı. Faili meçhuller vardı. Ve öyle kalmıştırlar. Faili meçhullerini aydınlığa kavuşturmayı REDDEDEN bir millet, gerçek bir aydınlığa kavuşmayı da sonsuza dek reddetmiş sayılır. Tüm o kıyılan canlar, birer karanlık bulutu olarak sonsuza dek dolaşırlar ufkumuzda. Hayaletlenirler. Bundan kaçış yok! Yüzleşmelisin. İşkencecinle, işkenceciyi koruyan kollayan sisteminle, savaşta yaptıklarıyla ettikleriyle, JİTEM'inle, kıydığın canlarla yüzleşmelisin..."

Mağden, yeri sınırlı olduğu için diziden üç beş satır yansıtarak bitirmiş yazısını, zaten yazısını yazdığı dizinin henüz üçüncü bölümündeymişiz... Konuyu Kronik Medya'ya taşıdığımız 16 Mart 2004'te ise 8 günlük dizinin yayını bitmiş durumdaymış.

Yerimiz de Mağden'den daha geniş olduğu için, Aygan'ın, çoğuna birinci elden şahit olduğu "faili meçhul" cinayetlerden en fazla ses getirenleri olan Musa Anter ve HEP Diyarbakır İl Başkanı Vedat Aydın'ın nasıl öldürüldüklerine ilişkin anlatımlarını sizin de dikkatinize sunmuşuz...

GENE 'ÜÇ MAYMUN' MESELESİ...

Tahmin ettiğiniz gibi, konuyu Kronik Medya'ya taşımamızın nedeni, basının bu itiraflara hiçbir ilgi göstermemesiymiş... Aygan'ın en ince ayrıntılarıyla anlattığı iki cinayeti aktardıktan sonra şöyle yazmışız:

"İşte böyle, bu ayrıntı düzeyinde açıklamalardan söz ediyoruz... Aygan'ın JİTEM'ci arkadaşlarıyla çekilmiş çok sayıda fotoğraf; karısıyla kızıyla çektiği fotoğraflar... Aygan hiçbir şeyi saklamıyor, ismi de yüzü de her şeyi açık... Hayır, anlatılanların hepsi doğrudur demiyoruz, doğru olup olmadıklarının anlaşılması için adalet mekanizmasının hareket geçirilmesi gerektiğini söylüyoruz... Bu noktada basının nasıl bir rol oynadığını, 'merkez medya' işin içine girmediği sürece bu işin mümkün olmadığını hepimiz biliyoruz..."

Korktuğumuz başımıza gelmiş: "Büyük basın" itiraflarda en küçük bir haber değeri bile görmemiş, mesele kapanmış...

'BU ÇAĞDA' HABER GİZLENEBİLİR Mİ?

Bundan bir ay sonra, bu defa Özgür Gündem gazetesinin, Aygan'ın "JİTEM görevlisi" olduğunu gösteren belgeyi yayımlaması vesilesiyle konuya yeniden dönmüşüz ve bunu da, Ertuğrul Özkök'ün "basında tekellilik bir 21. yüzyıl hurafesidir" şeklindeki ünlü manifestosuyla (7 Ekim 2003) polemik yapma fırsatı olarak değerlendirmişiz. (Hatırlayanlarınız olacaktır, şöyle yazmıştı Özkök: "Ben, bu çağda medyada tekelleşme konusundan hiç endişe etmiyorum. (...) Endişe etmiyorum, çünkü bu çağda artık haberlerin, fikirlerin, tavırların yayılmasını önlemek, kitlelere ulaşmasını mani olmak mümkün değildir. Bana göre, üzerinde konuştuğumuz tekelleşme, 19'ncü yüzyılın sonu ve 20'nci yüzyılın ilk üç çeyreğine ait bir kavramdır. (...) Siz gazetenize koymasanız, mutlaka bir başka gazete veya internet sitesi bunu duyurur.")

Biz, Aygan'ın itiraflarını kulağının üzerine yatarak geçiştiren Hürriyet'in ve öteki "büyük medya" organlarının tavırlarını bu "manifesto"yla karşılaştırmış ve şöyle yazmışız:

"Abdülkadir Aygan adını hatırlıyor musunuz? Ya da sonraki 'resmî' adıyla Aziz Turan'ı... Eski PKK itirafçısı ve ardından JİTEM'e katılıp çok sayıda faili meçhul cinayete karışan, en sonunda da 'vicdanına yenik düşüp' bütün faaliyetini Özgür Gündem gazetesine anlatan kişi... Gazetede 10 gün süren diziyi burada sizin için özetlemiştik..."

"(...) Türkiye'nin bir dönemine damgasını vuran ve mutlaka değişmesi gereken bir döneminden söz ediyoruz... Ve bir gazete çok önemli bir gazetecilik başarısı göstererek iddiaları belgeliyor..."

"Tamam, Özkök'ün dediği gibi oldu, 'Siz gazetenize koymasanız, mutlaka bir başka gazete veya internet sitesi bunu duyurur' diye yazmıştı, bu örnekte de öyle oldu. Oldu da, 'kitleler'e ulaştı mı? Ulaşma ihtimali var mı? Hayır, yok. Tıpkı itirafçının önceki açıklamaları gibi 'JİTEM belgesi' de Özgür Gündem'in manşetinde kalacak ve maalesef bir 'gerçek' haline gelemeyecek... Çağımız böyle çünkü, ancak 'çok satışlı ya da ulaşımı ücretsiz kitle iletişim araçları'nın gerçek kabul ettiği şey gerçek oluyor! Bir de bu haberin Hürriyet'in manşetinde yayımlandığını düşünün... Hatta 'kaymaklı kadayı' olsun, Hürriyet, bu haberi 'Türkiye'nin mutlaka geçmişine hesaplaşması gerektiği' kampanyasının bir parçası olarak vermiş olsun... O zaman iş değişir işte... O zaman Ertuğrul Özkök haklı olur..."

'KEMİKLER'E İLGİSİZ KALAMADILAR

Ne yazık ki o zamanlar biz haklı çıktık: Hürriyet ve öbür büyük medya gazeteleri, televizyonları kulaklarının üzerine yatmaya devam ettiler... Ve nihayet geçtiğimiz hafta (3 Şubat 2005), Abdülkadir Aygan'ın anlattığı cinayetlerden birinin hiçbir kuşkuyla mahal bırakmayacak şekilde aynen anlattığı gibi gerçekleştiğinin ortaya çıkmasının ardından, "itiraflar"ın hiç değilse bu bölümünü haberleştirmek zorunda hissettiler kendilerini...

Biz haberi Hürriyet'ten alıyoruz: "Diyarbakır'ın Yenişehir Semti'nde 10 Haziran 1994 tarihinde bir otomobile bindirilerek kaçırılan 25 yaşındaki Murat Aslan'ın cesedi 10 yıl sonra Şırnak'ın Silopi İlçesi yakınlarındaki bir dere yatağında bulundu. Aslan'ın kafatasında bir kurşun deliği saptandı. İHD ve Diyarbakır Barosu, aralarında dönemin Olağanüstü Hal Bölge valileri Hayri Kozakçıoğlu ile Ünal Erkan, eski Jandarma Asayiş Bölge Komutanı Hikmet Köksal ve bazı itirafçıların da yer aldığı kişiler hakkında suç duyurusunda bulunulacağını açıkladı. 10 yıl önce kaçırılan Murat Aslan'ın babası İzzettin Aslan, bir gazetede itirafçı Abdülkadir Aygan'ın 'Murat Aslan'ı JİTEM Komutanı Abdülkerim Kırca ve ekibi kaçırıp sorguladı. Körtük Köyü yakınlarında üzerine benzin dökülerek yakıldı' ifadesini okuyan Baba Aslan, Körtük Köyü'nün yolunu tuttu. Köylüler, olayı gören bir çobanın, cesedi gömdüğünü anlattılar. Kazı sonucunda ulaşılan iskelet İstanbul Adli Tıp Kurumu'na gönderilerek, anne ve babadan alınan DNA örnekleri ile karşılaştırıldı. Kemiklerin Murat Aslan'a ait olduğu ortaya çıktı."

Şimdi "normal" bir medyadan ne beklenir? Aylar önce sessizce geçiştirdiği "itiraflar"a bu kez ciddi bir şekilde eğilmesi beklenir, değil mi? Çünkü bir cinayet tam orada anlatıldığı gibi çıkmıştır ve bu, öbür cinayetlerin de tam orada anlatıldığı gibi gerçekleşmiş olma ihtimalini misliyle güçlendirmiştir.

Lamı cimi yok: Abdülkadir Aygan'ın itirafları bir tür "turnusol kağıdı" niteliğindedir. Medyayı o itiraflarda tartarak, onun "asit" mi yoksa "baz" mı olduğunu test etmek kolaylıkla mümkündür. (A.G.)

ABDÜLKADİR AYGAN KİMDİR?

1958 doğumlu Aygan 1980'lerin başında PKK'ya katılmış, 1985'te de örgütten ayrılıp itirafçı olmuş. Diyarbakır Cezaevi'nde itirafçılar koğuşunda kalmış. Cezası indirildiği için 1990'da tahliye olmuş ve hemen askere alınmış. Kendi anlatımıyla, sonradan öldürülen yüzbaşı Cem Ersever'in girişimiyle JİTEM'in ilk 7 kişilik kadrosunda yer almış. Yeni kimliğiyle (Aziz Turan) JİTEM'de 10 yıl çalışmış. 2000 yılında JİTEM'den tasfiye edilerek Burdur İl Jandarma Alay Komutanlığı'na sivil memur olarak atanmış. Evli ve 5 çocuk babası Aygan, bir iç muhasebenin ardından, yaşadıklarını anlatmaya karar vermiş...

İddianamede, **Abdülkadir Aygan**, emekli Binbaşı adlı **Mahmut Yıldırım, Muhsin Gül, Fethi Çetin, Abdülkerim Kırca**, Astsubay **Uğur Yüksel**, "Yeşil" kod Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube

Müdürlüğü'nde görevli **Kemal Emlük** ve Diyarbakır Askerlik Şubesi'nde memur olan eşi **Saniye Emlük**'ün "Cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak ve taammüden adam öldürmek" suçlarından cezalandırılması istendi.

İddianamede, resmi açıklamalarda varlığı sürekli inkar edilen JİTEM, "Sözde devlet adına ancak yasadışı yollarla birçok adam öldürme, adam kaldırma ve terör örgütü PKK yandaşı olduklarına inandıkları veya sandıkları kişiler aleyhine ve kendi çıkarlarına gasp eylemleri yapan çete" şeklinde tanımlandı ve Diyarbakır'da bir JİTEM Merkezi bulunduğu belirtildi. Talimatları Kırca'nın verdiği" ileri sürülen iddianamede sanıklar, 1992-1994 arasında işlenen sekiz faili meçhul cinayetle suçlandı:

HEP üyesi **Harbi Arman** (Ocak 1992), **Zana Zuğurlu** (Ekim 1993), **Lokman Zuğurlu** (Ekim 1993), SHP Diyarbakır Gençlik Komisyonu Başkanı **Servet Aslan** (Eylül 1994), komisyon üyesi **Şahabettin Latifeci** (Eylül 1994), **Ahmet Ceylan** (Ekim 1994), **Sıddık Etyemez** (Ekim 1994), **Abdülkadir Çelikbilek** (Aralık 1994).

Bu arada benzer gerekçelerle Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Abdülkadir Aygan'ın nüfus kayıtlarına "çatışmada öldü" olarak geçtiği bildirildi. Bu davada, Aygan'la birlikte yargılanan itirafçı Fethi Çetin'in 1992 yılında Türk vatandaşlığından çıkarıldığı, itirafçılar Hüseyin Tilki ve Ali Ozansoy'un da nüfus kayıtlarında "ölü" görüldüğü ortaya çıktı.

Bir dönem "Aziz Turan" kimliğiyle Burdur'un Bucak ilçesindeki Jandarma Karakolu'nda görev yapan Abdülkadir Aygan, burada da bir işkence davasında yargılanmıştı.

Davanın tensip duruşması (iddianamenin kabul edilip edilmeyeceğine ilişkin duruşma) 5 Nisan günü Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapıldı. Mahkeme, müdahil Avukat Habibe Deyar'ın, "Yeşil" kod adlı Mahmut Yıldırım, emekli Binbaşı Abdülkerim Kırca, Astsubay Uğur Yüksel, PKK itirafçıları Muhsin Gül, Fethi Çetin, Kemal Emlük ve Saniye Emlük'ün tutuklanması talebini reddetti.

Mahkeme, Kırca, Yüksel ve Diyarbakır Askerlik Şubesi'nde memur olan Saniye Emlük'ün dosyalarının ayrılarak askeri mahkemeye gönderilmesine de karar verdi. Bu arada Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan haberde, davayı açan Cumhuriyet Savcısı Mithat Özcan'a görevden el çektirildiği iddia edildi.

Davanın, Aygan ve bazı itirafçılar hakkında Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde süren dava ile birleştirilmesi talebi de reddedildi.

"Bazı üst düzey komutanların bilgisi dahilinde çok sayıda cinayet, bombalama ve adam kaçırma eylemine karıştıkları" iddia edilen beş itirafçıyla bir korucunun yargılanmasına da 23 Mart günü Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada, itirafçılar Recep Tiril ve Adil Timurtaş hakkında giyabi tutuklama kararı verildi.

İddianamede, itirafçılar **Adil Timurtaş**⁶, **Recep Tiril**, İbrahim Babat sahte kimlikli Suriye uyruklu **Hacı Hasan**, JİTEM elemanları **Mehmet Zahir Karadeniz**, **Lokman Gündüz** ve korucu **Faysal Şanlı**'nın TCY'nin 450/4. maddesi uyarınca ömür boyu hapis cezasına mahkum edilmesi isteniyor.

Abdülkadir Aygan, Nisan ayı başında İsveç'te yayınlanan Expressen gazetesi ile yaptığı röportajda, JİTEM'de çalıştığı dönemde kendi biriminin en az 36 kişiyi öldürdüğünü söyledi. Aygan, devletin tüm yetkili organlarının JİTEM'in eylemlerine yardımcı olduğunu, sadece Diyarbakır eski Emniyet Müdürü Gaffar Okkan'ın JİTEM'e yardım etmediğini ileri sürdü.

5 Haziran günü de yurtdışından yayın yapan Roj TV'de bir programa katılan Aygan, daha önce Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan itirafları arasında yer almayan iki olayı da bu programda anlattı. Aygan, 1991 yılında Suriye'nin Kamışlo kentinde 17 kişinin öldürülmesi konusunda, "Albay Aytekin Özen Mardin'de görevliymiş. Bunlar Kamışlo tarafına geçiyorlar gece. 17 Kürt gencini öldürüyorlar. Bunlardan biri de Baksi ailesinin kızıydı. Kawacı oldukları söyleniyordu. Kendilerinin baskın yapıp öldürdüklerini söylediler" dedi.

Aygan, 28 Şubat 1995 tarihinde Kuzey Irak'ın Zaho kentinde düzenlenen bombalı saldırı konusunda da "Abdülhakim Güven, Hıdır Altuğ, Adem Yakın, Hüseyin Bülbül ve Sefer Bildik, o yörede Cizre Jandarma İlçe Komutanlığı emrinde çalışan kişilerdi. Resmi olmamasına rağmen o zaman yüzbaşı olan sonra da

⁶ JİTEM elemanı PKK itirafçısı Adil Timurtaş, Mayıs ayında İstanbul'da yakalandı. Timurtaş'ın DEHAP Bağcılar İlçe Başkanı Lezgin Bingöl'den tehditle para almak istediği ve biri yabancı uyruklu yedi kişi ile birlikte suçüstü yakalandığı bildirildi.

Adil Timurtaş, Erdal Atalay, Abdulvahap Demir ve Abuzer Gün, 5 Mayıs günü Emniyet Müdürlüğü'nden serbest bırakıldığı öğrenildi. Ancak aralarında Hacı İnan'ın da bulunduğu bu kişilerin durumu hakkında DEHAP avukatları bilgi edinemedi. Sabah saatlerinde Fatih Adliyesi'ne götürülen dört kişinin ifadesi Cumhuriyet Savcılığı'nda alındı. Savcılık, söz konusu kişilerin "Cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak" ve "Korkutarak menfaat elde etmek" iddialarıyla tutuklanmasını istedi. Ancak Nöbetçi 2. Sulh Ceza Mahkemesi, "suçlama sabit görülmediği" gerekçesiyle Timurtaş ve arkadaşlarını serbest bıraktı. Cumhuriyet Savcısı'nın bu karara itirazı da Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesi tarafından reddedildi.

Lezgin Bingöl'ün avukatı Asya Ülker, "Polisler dosyaya ulaşmama engel oldu. Burada polisler, sanıkları, avukat olduğum halde benden daha çok koruyor ve bize zorluk çıkarıyor" dedi. Asya Ülker, Timurtaş'ın üzerinden "Özel Kuvvetler Komutanlığı" yazan iki kimlik çıktığını ve yetkili makam olarak Jandarma Genel Komutanlığı'nın gösterildiğini de belirtti.

DEHAP İl Örgütü'nde 5 Mayıs günü düzenlenen basın toplantısında konuşan DEHAP İl Başkanı Cemal Kavak, Timurtaş'la birlikte gözaltına alınanlardan birinin adının Hacı İnan olduğunu açıkladı. Kavak, bu kişinin "Hizbullah üyesi olduğu" iddiasıyla İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nde tutuklu yargılanan Hacı İnan olup olmadığını araştırıldığını bildirdi.

JİTEM Komutanı olan ilçe komutanı Cemal Temizöz vardı. Bunların yanına iki üç tanede uzman çavuş vermişti. Onlar da sivil giyimli, o bölgede onlar terör estiriyordu. Suriye toprağına gece bir iki tanesi geçip, boru petrol tesislerini patlatıyor, binalara bomba koyabiliyorlardı. Kuzey Irak'ta Zaho'dakini de Sefer Bildik'in yaptığını Abdülhakim Güven söylemişti. Ne kadar doğru olup olmadığını bilmiyorum” dedi. Aygan, 1996 yılı Haziran ayında Altındağ Dinlenme Tesisleri binasına düzenlenen saldırıyı da JİTEM'in gerçekleştirdiğini ileri sürdü.

Abdülkadir Aygan'ın Yeni Açıklamaları

Abdülkadir Aygan'ın faili meçhul cinayetlere ilişkin anlatımları, 30 Haziran günü Özgür Gündem gazetesinde yayınlanmaya başladı. Aygan, çoğu TİHV'nin raporlarında, kayıplar ya da faili meçhul cinayetler bölümlerinde anlatılan 18 kişinin öldürülmesi konusunda bilgi verdi.

Abdülkadir Aygan, 7 Haziran 1995 tarihinde gözaltına alınan **Edip Aksoy** ve **Orhan Cingöz**'ün öldürüldükten sonra “Cizre-Silopi karayolunda Habur Sınır Kapısı'na giderken, TPAO Tesisleri'nin karşısında, Cudi Dağı tarafındaki dere kenarına” gömüldüklerini bildirdi. Edip Aksoy ve Orhan Cingöz, TİHV'nin Yıllık İnsan Hakları raporlarında “kayıplar” arasında yer alıyor.

Orhan Cingöz ve Edip Aksoy'un mezarları Aygan'ın verdiği bilgiler üzerine olaydan yaklaşık 10 yıl sonra bulundu. İHD yetkilileri ile birlikte Silopi Cumhuriyet Savcılığı'na başvuran Cingöz ve Aksoy aileleri, Aygan'ın anlattığı bölgede araştırma yapılmasını istediler. Cumhuriyet Savcılığı arşivinde bulunan dosyanın incelenmesi üzerine, Aksoy ve Cingöz'ün cesetlerinin kaybolmalarından 21 gün sonra Aygan'ın tarif ettiği yerde pamuk işçileri tarafından bulunduğu ve belediye tarafından toprağına verildiği anlaşıldı. Cesetlerin bulunduğu yerde savcılık tarafından tutulan tutanakta, “cesetlerin örgüt üyelerine ait olabileceği” ibaresinin yer aldığı öğrenildi.

İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş, Silopi Cumhuriyet Savcılığı'nın, “cesetlerin kendi arkadaşları tarafından kaçırılarak belirtilen yere gömülmüş olabileceği” kanaatine ulaşıldığı gerekçesiyle olayın soruşturulmadığını söyledi. Selahattin Demirtaş, Orhan Cingöz ve Edip Aksoy'un Silopi Mezarlığı'nda 28 ve 29 numaralı mezarlara gömüldüğünü bildirdi. Yakınlarının dosyadaki fotoğraflardan Orhan Cingöz ve Edip Aksoy'u teşhis ettiklerini kaydeden Selahattin Demirtaş, DNA testi için mezarların açılacağını söyledi.

Edip Aksoy ve Orhan Cingöz'ün mezarları 14 Temmuz günü açıldı. Cumhuriyet Savcılığı'nın izni üzerine 14 Temmuz günü mezarlığa giden İHD yöneticileri, öldürülenlerin yakınları ve resmi yetkililer, kimliği belirlenemeyenlerin gömüldüğü mezarlara sadece kağıt üzerinde numara verildiğini öğrendiler. Bunun üzerine o dönemde mezarlıkta çalışan işçilerin ifadesi alındı. İşçiler, “özellikle 1994 ile 1999 yılları arasında çok sayıda sahipsiz cenaze defnettikleri için yer konusunda tereddüt yaşadıklarını” söylediler. Daha sonra işçilerin

mutabakata vardıkları yerdeki mezarlar açıldı. Ancak mezarlardan iki yerine dört cesedin çıkması üzerine, alınan kemik örnekleri inceleme için Adli Tıp Kurumu'na gönderildi.

İHD Diyarbakır Şube Başkanı Demirtaş, “İşçiler bile yeri tam olarak tespit zorlanıyor. Diyorlar ki o dönem bu türden birçok 'örgüt üyesi olarak adlandırılan kişiyi gömdük'. Bu yüzden tam olarak hatırlamıyorlar ve çelişkiye düşüyorlar. Şimdi DNA testinin sonuçlarını bekleyeceğiz. Bir sonuç çıkmaması halinde diğer sahipsiz mezarların da açılması için başvuracağız” dedi.

Özgür Gündem gazetesinde 1 Temmuz günü yayınlanan haberde de, Aygan'ın 1994 yılı Ocak ayında kaybolan **Fethi Yıldırım**'ın öldürüldükten sonra Diyarbakır'ın Hani ilçesi yakınlarında gömüldüğünü açıkladığı kaydedildi. Aygan, Yıldırım'ın gömüldüğü yeri, “Diyarbakır'ın Karaçalı köyünden Hani ilçesine giden toprak yoldan 2-3 kilometre gidince yol hafif tepelik bir yerden geçiyor. Orada yolun sol yani batı tarafına, yolun 2-3 metre yakınına gömüldüğü” biçiminde tarif etti.

Fethi Yıldırım'ın adı da TİHV'nin Yıllık İnsan Hakları raporlarında “kayıplar” arasında yer alıyor.

2 Temmuz günü yayınlanan gazetede, 18 Kasım 1996 tarihinde Diyarbakır'ın Lice ilçesinde JİTEM elemanları tarafından gözaltına alınan **Hakkı Kaya**'nın daha sonra öldürüldüğü bildirildi.

Aygan, Kaya'nın “Diyarbakır'ın Karaçalı (Tirelo) köyünü geçince Hani istikametine solda bulunan toprak yoldan 2-3 kilometre gittikten sonra, yolun biraz engebeli kısmının solundaki 2-3 metrelik şarampolde gömüldüğünü”, aynı gün Hakkı Kaya ile birlikte **bir kişinin** daha aynı yere gömüldüğünü anlattı. TİHV'nin 1996 yılı İnsan Hakları Raporu'nda Hakkı Kaya'nın adı kayıplar arasında geçiyor.

3 Temmuz günü yayınlanan gazetede de, korucu ve JİTEM elemanı **İdris Yıldırım**'ın, JİTEM'den ayrılmak istemesi üzerine 1994 yılı Ekim ayında Silopi'de gözaltına alındığı, daha sonra götürüldüğü Elazığ'da öldürüldüğü anlatıldı. İdris Yıldırım'ın cesedinin Elazığ ile Baskil ilçesi arasındaki yolda yakıldığını ifade eden Abdülkadir Aygan, bu olayda kendisi ile birlikte “grup komutanı Kemal Emlük'ün de bulunduğu” kaydetti.

Yazı dizisinin 4 Temmuz günü yayınlanan bölümünde ise **Hasan Ergül** ve **Atilla Osmanoğlu** adlı kişilerin öldürülmesi anlatıldı. Aygan, 5 Haziran 1995 tarihinde Silopi'de gözaltına alınan Hasan Ergül'ün öldürüldükten sonra cesedinin Hazar gölüne atıldığını bildirdi.

Abdülkadir Aygan, 25 Mart 1996 tarihinde gözaltına alınan Atilla Osmanoğlu'nun da öldürüldükten sonra Silopi'den Habur deresine giden toprak yolun kenarında bulunan hurda bir petrol tankerine atıldığını kaydetti. Osmanoğlu'nun tanınmaması için yüzünün parçalandığını belirten Aygan, Hasan Ergül ve Atilla Osmanoğlu'nun ölümünden “Koçero” lakaplı Cindi Acet

(ya da Acut) adlı JİTEM elemanının sorumlu olduğunu ileri sürdü.

30 Mart 1996 tarihinde Aygan'ın anlattığı bölgede bulunan ve Osmanoğlu olduğu ileri sürülen bir ceset, İHD'nin girişimlerine karşın yeterli inceleme-araştırma yapılmadan Silopi Kimsesizler Mezarlığı'na gömülmüştü. Atilla Osmanoğlu'nun adı TİHV'nin 1997 Yıllık İnsan Hakları Raporu'nda kayıplar arasında geçiyor.

Yazı dizisinin 5 Temmuz günü yayınlanan bölümünde ise **İzzettin Acet** (Melle İzzettin) ve **Mehmet Emin Kaynar**'ın öldürülmesi konusunda bilgi veren Abdülkadir Aygan, her iki kişinin de JİTEM elemanı Abdülhakim Güven tarafından başlarına ateş edilerek öldürüldüğünü, JİTEM elemanı Kemal Emlük'ün de cesetleri yaktığını söyledi. Aygan, 29 Ekim 1994 tarihinde JİTEM elemanları tarafından Cizre'de JİTEM tarafından gözaltına alınan İzzettin Acet ve Mehmet Emin Kaynar'ın Siverek-Diyarbakır yolunda, Karpuzlu köyü yakınlarında öldürüldüğünü ve cesetlerinin yakıldığını söyledi. Cesetleri kısa bir süre sonra bulunan İzzettin Acet ve Mehmet Emin Kaynar'ın adları, TİHV'nin 1994 Yıllık İnsan Hakları Raporu'nun Faili Meçhul Cinayetler bölümünde yer alıyor.

Yazı dizisinin 6 Temmuz günkü bölümünde ise HEP Malazgirt (Muş) İlçe Örgütü yöneticisi **Harbi Arman**'ın öldürülmesi anlatıldı. Aygan, Harbi Arman'ın 14 Ocak 1992 tarihinde öldürülmesini şöyle anlattı:

"Yeşil (Mahmut Yıldırım) ile bir faaliyette yer aldık. HEP Malazgirt yöneticisi bir kişinin Elazığ yolu üzerinde öldürülmesi olayında Yeşil, beni ve Fethi Çetin'i yanında götürdü. Sakallı bir uzman çavuş da vardı. Harbi Arman adlı şahıs ile 'Aranıyorsun. Ben seni teslim edeceğim, ifade vereceksin, gideceksin' denilerek irtibata geçildi. Arman bir arabaya bindirilerek Diyarbakır JİTEM'e kadar getirilmişti. JİTEM'de sorguladık. 'Formaliteden ellerini ve gözlerini bağlayacağız, Land Rover ile gideceğiz, askeri birlik şehrin dışındadır' denildi. Arman da razı oldu. Land Rover'e bindikten sonra gözlerini bağladılar. Oraya gittik (Diyarbakır-Elazığ yolu üzerinde Devegeçidi deresi üzerindeki köprü). İndirmemiz istendi, indirdik. Uzman çavuşta kalaşnikof ve tabanca vardı. 'Koluna girin' denildi. Sanki askeri birliğe götürüyormuşuz gibi... 'İleri götürün' denildi. Bir köprü vardı, oraya doğru götürdük. Bize işaret edilerek 'siz gelin' dediler. Biz döndük. Uzman çavuş kalaşnikofu kaldırdı, tarayacaktı. Yeşil 'dur onunla değil' dedi ve tabancayla iki el ateş etti. Kendi tabancasıyla vurdu. Köprü altına götürüldü, gözleri bağlı bir şekilde bırakıldı."

Harbi Arman'ın cesedi, 20 Ocak 1992 tarihinde bulunmuştu.

Aygan, 7 Temmuz günü de 1994 yılında SHP üyeleri **Servet Arslan** ve **Şahabettin Latifeci**'nin öldürülmesini anlattı. Aygan, Arslan ve Latifeci'nin 4 Eylül 1994 tarihinde öldürülmesi konusunda şunları söyledi:

"Şahabettin Latifeci'yi 'Serpil' kod adlı Servet Toprak adlı kadın itirafçı yakalattı. JİTEM'e getirildi. Orada 'Şeyhmus' kod adlı ve kendisini 'Palulu Zaza' olarak tanıtan Yüksel U. adlı uzman çavuş tarafından boğularak öldürüldü. Öldürülmeden önce çenesine yumruk vurulmuştu, çene kemiği kırılmıştı. Servet Arslan'ı da Servet Toprak yakalattı. Sivas'a götürülüp sorgulanıp infaz edildiler. İkisinin cesedi, Diyarbakır çıkışında Silvan'a giderken süt ve peynir fabrikasının arkasındaki toprak yolun kenarına çuval içinde atıldı."

TİHV'nin raporlarında faili meçhul cinayetler sonucunda öldürülenler arasında adları geçen Latifeci ve Arslan'ın cesetleri, 7 Eylül 1994 tarihinde bulunmuştu.

Yazı dizisinin 8 Temmuz günü yayınlanan bölümünde de, Tüm Sağlık-Sen Diyarbakır Şubesi eski Başkanı **Necati Aydın**, **Mehmet Ay** ve **Ramazan Keskin**'in öldürülmesi konusunda bilgi verildi.

Aygan, TİHV'nin 1994 yılı İnsan Hakları Raporu'nda da yer alan cinayetlerde, kendisi ile birlikte Binbaşı Abdülkerim Kırca, "Şeyhmus" kod adlı Uzman Çavuş Yüksel U., Kemal Emlük, "Oğuz" kod adlı Astsubay Nuri A., Diyarbakır İstihbarat Tim Komutanı Yüzbaşı Tuna Y.'nin de yer aldığını söyledi. Aygan, cinayetleri şöyle anlattı:

"Necati Aydın, Vedat Aydın'ın (1991 yılında öldürülen HEP Diyarbakır İl Başkanı) akrabasıydı. Onun yanındaki Ramazan Keskin ya Viranşehirli ya da Siverekliydi. Mehmet Ay da Bismilliydi. Bu gençler bir olay dolayısıyla Diyarbakır DGM'ye düşmüşlerdi. Bunların ne zaman mahkemeye çıkacakları öğrenildi. O gün arabayla Diyarbakır DGM'nin kapısının civarında beklenildi ve bu şahıslar, mahkemeden çıkınca 'Emniyete tekrar gideceğiz, bir şey unutulmuş, size bir şey sorulacak' diye polisin gözü önünde tekrar arabaya alındı. JİTEM'e getirildi. JİTEM'de birkaç gün işkenceyle sorgulandılar. Bir gün JİTEM'in sivil arabalarıyla yola çıktık. Arabalardan biri Jandarma İstihbarat Grup Komutanlığı'na biri de Tim Komutanlığı'na aitti. İki arabayla Silvan-Diyarbakır arasındaki Kağıtlı Karakolu'nu geçtik. Bir köprü yakınında ana yoldan ayrılarak bir tarlanın içine girdik. Orada bu kişiler, Abdülkerim Kırca tarafından kurşun sıkılarak infaz edildi."

Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı, 1992-1994 arasında işlenen sekiz faili meçhul cinayet nedeniyle Nisan ayında Abdülkadir Aygan, emekli Binbaşı Abdülkerim Kırca, halen Siirt Jandarma Komutanlığı'nda görev yapan Astsubay Uğur Yüksel, "Yeşil" kod adlı Mahmut Yıldırım, Muhsin Gül, Fethi Çetin, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürlüğü'nde görevli Kemal Emlük ve Diyarbakır Askerlik Şubesi'nde memur olan eşi Saniye Emlük hakkında dava açmıştı. Kırca, Yüksel ve Saniye Emlük'ün dosyaları daha sonra ayrılarak askeri mahkemeye gönderilmişti.

Yazı dizisi 9 Temmuz günü sona erdi. Abdülkadir Aygan, yazı dizisinin bu bölümünde adını bilmediği **iki kişinin** öldürülmesini özetle şöyle anlattı:

“Diyarbakır’dan Ergani’ye doğru giderken Altındağ Dinlenme Tesisleri’ni geçince aşağıda köprü var. O köprünün altında bir nakliyeciyi, Kemal Emlük tarafından infaz edildi. (Harbi Arman’ın cesedinin atıldığı yerin yakınları...) Aynı yol üzerinde Altındağ Dinlenme Tesisleri’ni ve aşağıdaki köprüyü geçtikten sonra yamaca çıkılıyor. Ergani’ye doğru giderken hafif rampa var. Rampanın üst tarafından solda bir köy var. O köyün karşı tarafında karayolunun kenarında çukurluklar var. Oraya da bir kişinin cesedi Diyarbakır İstihbarat Timi tarafından çuval içinde atıldı.”

Susurluk

Sedat Edip Bucak: Hakkındaki beraat kararı Yargıtay tarafından bozulan DYP eski Milletvekili Sedat Edip Bucak’ın yeniden yargılandığı dava, yıl içinde sürdü.

29 Mart günü İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, Bucak hakkında beraat kararı verilmesini istedi.

Haluk Kırıcı: Bahçelievler katliamı hükümlüsü Haluk Kırıcı, 4 Şubat günü Ukrayna tarafından Türkiye’ye iade edildi. Kırıcı, Yargıtay’ın ölüm cezalarının ömür boyu hapis cezasına çevrilmesine ilişkin yasa değişikliğinden sonra verdiği bir karar nedeniyle 2004 yılı Mart ayında “yanlışlıkla” tahliye edildikten sonra Ukrayna’ya kaçmıştı. Kırıcı, 24 Ekim 2004 tarihinde Ukrayna’nın başkenti Kiev’de yakalanmıştı.

Milliyet gazetesinde 5 Ocak günü yayınlanan haberde, “yakalandığında Haluk Kırıcı’nın üzerinden çıkan Remzi Bulut adına düzenlenmiş sahte yeşil pasaportun, 1995 yılında hazırlandıktan sonra Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Kalem Müdürlüğü tarafından takip edildiği ve elden teslim alındığı” belirtildi. Ancak Kırıcı’ya pasaport verilmesi işleminde zaman aşımının dolduğu, bu nedenle pasaportu hazırlayan polisler hakkında işlem yapılamayacağı belirlendi.

İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu da, Remzi Bulut adına düzenlenmiş pasaportun verilmesine dayanak oluşturan Maliye Bakanlığı belgesinin sahte olduğunu bildirdi. Aksu, pasaportun Hamburg Başkonsolosluğu’nda iki kez uzatılma işleminin de sahte olduğunu açıkladı.

Daha sonra Haluk Kırıcı’nın avukatı Hüseyin Ayan, 5237 sayılı yeni TCY’nin Kırıcı’nın lehine olan hükümlerin uygulanması için Ankara 5. Ağır Ceza Mahkemesi’ne başvurdu. Ayan, müvekkilinin cezaevinde çekmesi gereken cezayı tamamladığını, yeni TCK’ya göre tahliye olması gerektiğini savundu. Mahkeme ise yeni TCY’de Kırıcı’nın lehine bir düzenleme bulunmadığını belirterek, cezanın indirilmesi ve tahliye taleplerini reddetti.

Susurluk davasında hapis cezasına mahkum edilen eski polis **Oğuz Yorulmaz**, 29 Mayıs günü Bursa’da bir barda çıkan kavgada öldürüldü. Olay nedeniyle

Hüdayda Bulum, Murat Selli, Coşkun Numan ve Alpaslan Çınar adlı kişiler gözaltına alındı. Oğuz Yorulmaz’ın Hüdayda Bulum tarafından öldürüldüğü ileri sürüldü.

Adana Cumhuriyet Savcılığı, Endüstri Holding adlı şirketteki yolsuzluklar nedeniyle 50 kişi hakkında Haziran ayında dava açtı. İddianamede, mafya lideri Kürşat Yılmaz’ın “çıkar amaçlı suç örgütünü kurmak, yönetmek”, Susurluk davası hükümlüsü emekli Yarbay Korkut Eken’in de “çeteye yardım” iddiasıyla cezalandırılması istendi.

Batman’da Kaybolan Silahlar: Batman’da 1994-1996 yıllarında valilik tarafından ithal edilen silahların kaybolması nedeniyle Batman eski Valisi Salih Şarman, vali yardımcılarını Ahmet Mithat Kuşadalı ve Ahmet Soley’in yargılandığı dava, 23 Mart günü sonuçlandı. Yargıtay 8. Ceza Dairesi, Şarman ve Kuşadalı’nın “zimmet”, Soley’in ise “zimmet” ve “Ateşli Silahlar Yasası’na aykırı davranmak” iddiasıyla görülen davada “suç unsurları oluşmadığı” gerekçesiyle beraat kararı verdi.

Daire, Şarman ve Kuşadalı’nın yöneltilen “Ateşli Silahlar Yasası’na aykırı davranmak” suçlamasında ise zaman aşımının dolduğuna karar verdi. **(Bkz. TİHV 2003 İnsan Hakları Raporu)**

Yüksekova Çetesi: “Ordunun olanaklarını kullanarak uyuşturucu-silah kaçakçılığı yaptıkları, bombalı saldırılar düzenledikleri, bazı kişileri öldürdükleri” gerekçesiyle asker, korucu ve itirafçılar hakkında açılan dava (Yüksekova Çetesi davası), 18 Kasım günü Hakkari Ağır Ceza Mahkemesi’nde sonuçlandı.

PKK itirafçısı Kahraman Bilgiç’i 8 yıl 4 ay hapis cezasına mahkum ederek tahliyesine karar veren mahkeme, emekli Binbaşı Mehmet Emin Yurdakul, Yüzbaşı Bülent Yetüt, özel tim görevlisi Enver Çırak, korucu Kemal Ölmez, Hakkari Dağ Komando Tugayı eski Komutanı Kurmay Albay Hamdi Poyraz, Yüksekova Belediye eski Başkanı Ali İhsan Zeydan, Astsubay Ali Kurtuluş, korucu İsmet Ölmez, korucu Hasan Öztunç, Et Balık Kurumu eski Müdürü Mustafa Koca, şoförü Oğuz Baygüneş ve Yüzbaşı Nihat Yiğiter hakkında ise beraat kararı verdi.

Müdahil avukat Yaşar Altürk’ün verdiği bilgiye göre, Hakkari Ağır Ceza Mahkemesi’nin kararında “çete kurmak ve çeteye üyelik” suçlamasına herhangi atıf yapılmadı. Avukat Altürk, Enver Çırak, Mehmet Emin Yurdakul ve Bülent Yetüt hakkında “Abdurrahman Düşünmez’e ait otele roket atıklarına ilişkin yeterli delil olmadığı” gerekçesiyle beraat kararı verildiğini, Bilgiç’in ise sadece “Abdurrahman Düşünmez’i silahla gasp ettiği” suçlamasıyla hapis cezasına mahkum edildiğini söyledi. Altürk, şunları söyledi:

“Kararda çete suçuyla ilgili herhangi bir şey yok, çok şaşırtıcı. Bunda Şemdinli ve sonrası savcı otosuna bomba atılması gibi olayların etkili olduğunu düşünenler vardır. Olaylar ve soruşturmalar arasında benzerlikler çok dikkat çekicidir. Çünkü Şemdinli benzerlerini yaşamıştık.”

“Yüksekova çetesi”, “Susurluk kazası”ndan sonra 1996 yılında Kahraman Bilgiç’in jandarma istihbarat astsubayı Hüseyin Oğuz’a verdiği ve TBMM Susurluk Komisyonu tutanaklarına da geçen ifadeleri üzerine ortaya çıkmıştı. Daha sonra sanıklar hakkında Diyarbakır DGM Savcılığı ve Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı tarafından dört ayrı dava açılmıştı.

Diyarbakır DGM’de görülen davada sanıklar, “aralarında CHP Hakkari Milletvekili Esat Canan’ın ağabeyi Abdullah Canan’ın da bulunduğu kişinin öldürülmesi, işadamlarından haraç toplanması, bir otelin bombalanması” suçlarından yargılanmıştı. Diyarbakır 4 Nolu DGM’de 22 Mart 2001 tarihinde sonuçlanan davada, Hamdi Poyraz hakkında “kanıt yetersizliği” gerekçesiyle beraat kararı verildi. Kahraman Bilgiç’e “patlayıcı madde atmak ve tehditle para istemek” suçundan toplam 30 yıl hapis ve ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklanma cezası veren DGM, Kemal Ölmez’i “çete oluşturmak ve gasp” suçundan 13 yıl 4 ay, Yüksekova Jandarma eski Tabur Komutanı Binbaşı Mehmet Emin Yurdakul’u “çete oluşturmak, tehditle para almak ve bir otele roketli saldırı düzenlemek” suçlarından 25 yıl 2 ay 6 gün hapis ve 444 bin 444 lira para cezasına mahkum etti. Yüksekova’da bir otele roketli saldırı düzenleyen özel tim görevlisi Enver Çırak’a 3 yıl 8 ay 13 gün hapis, 222 bin 222 lira para cezası verildi. Üsteğmen Bülent Yetüt de aynı suçtan 7 yıl 4 ay 26 gün hapis ve 444 bin 444 lira para ve ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklanma cezası ile cezalandırıldı. Yüksekova

Belediye eski Başkanı Ali İhsan Zeydan, Astsubay Ali Kurtoğlu, Kaşuran aşireti reisi korucu lideri korucubaşı İsmet Ölmez, korucu Hasan Öztunç, Et Balık Kurumu eski Müdürü Mustafa Koca ve şoförü Oğuz Baygüneş, Yüzbaşı Nihat Yiğiter ise “teşekkül halinde uyuşturucu ve silah ticareti yapmak” suçlarından beraat etti. Hakkında gıyabi tutuklama kararı verilen Yurdakul, daha sonra aranmasına karşın emekliye ayrılmıştı.

Yargıtay 6. Ceza Dairesi ise 8 Şubat 2002 tarihinde Binbaşı Mehmet Emin Yurdakul’un da bulunduğu beş sanık hakkındaki mahkumiyet kararını, “eksik soruşturma” gerekçesiyle bozdu. Yurdakul hakkındaki gıyabi tutuklama kararını kaldıran Yargıtay, “çete” suçlarının DGM’lerin görev alanından çıkarılması gerekçesiyle dosyanın Hakkari Ağır Ceza Mahkemesi’ne gönderilmesine karar verdi. Bunun üzerine Hakkari Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen dava, 20 Kasım 2003 tarihinde sonuçlandı. Mahkeme, emekli Binbaşı Mehmet Emin Yurdakul’u 29 yıl, Yüzbaşı Bülent Yetüt’ü 7 yıl 4 ay 26 gün, özel tim görevlisi Enver Çırak’ı 4 yıl 5 ay 10 gün, korucu Kemal Ölmez’i 14 yıl 10 gün, Kahraman Bilgiç’i 31 yıl 4 ay 20 gün hapis cezasına mahkum etti. Hakkari Dağ Komando Tugayı eski Komutanı Kurmay Albay Hamdi Poyraz, Yüksekova Belediye eski Başkanı Ali İhsan Zeydan, Astsubay Ali Kurtoğlu, korucu İsmet Ölmez, korucu Hasan Öztunç, Et Balık Kurumu eski Müdürü Mustafa Koca, şoförü Oğuz Baygüneş ve Yüzbaşı Nihat Yiğiter ise beraat etti. Bu karar da Yargıtay 6. Ceza Dairesi tarafından bozuldu.

3- KARA MAYINLARI

Türkiye-Suriye sınırındaki mayınların temizlenmesi işini üstlenecek firmaların ihale ile belirleneceği bildirildi. 16 Şubat günü Yeni Şafak gazetesinde yayınlanan habere göre, mayınlı arazilerin temizlenmesiyle ilgili çalışmalar, Genelkurmay Başkanlığı, Tarım ve Köyşileri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve GAP İdaresi tarafından oluşturulan bir Koordinasyon Kurulu tarafından yürütüldü. Haberde, kurulun yaptığı değerlendirmede, mayın temizleme teçhizatı için 35 milyon dolar, Sınır Fiziki Güvenlik Sistemi için de 9.7 milyon dolar olmak üzere toplam 44.7 milyon dolara ihtiyaç olduğu ve paranın Başbakanlıktan talep edildiği belirtildi. Ancak kurula 2003 yılında Başbakanlık tarafından 25 trilyon lira (yaklaşık 17 milyon dolar) tahsis edildiği öğrenildi.

Bunun üzerine mayın temizleme araçlarının alınacağı firmaları belirlemek üzere davetiye gönderildi ve üç ayrı aracının denemesi de 2003 yılında Nusaybin-Mardin Sınırtepe Hudut Karakolu bölgesinde yapıldı.

Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener’in başkanlık ettiği Koordinasyon Kurulu’nda, mayınların temizlenmesi projesinin iki aşamada gerçekleştirilmesi öngörüldü. İlk aşamada Suriye sınırının Cizre-Akçakale arasında kalan 250 kilometrelik bölümü, ikinci aşamada Akçakale-Hassa arasında kalan 260 kilometrelik bölüm temizlenecek. Koordinasyon Kurulu toplantısında, mayın temizleme işinin, iki mayın

temizleme bölüğüne yapılması durumunda 7-8 yıl, bir bölük tarafından yapılması durumunda ise 15 yıl süreceği belirtildi.

Suriye sınırındaki mayınların temizlenmesi için Maliye Bakanlığı bünyesinde kurulan ihale komisyonu, Nisan ayı başında ilk toplantısını yaptı. Toplantıda ihale şartları ve ihaleye uluslararası firmaların katılım katılmayacağı konusu ele alındı. Görüşmeler sonunda, yabancı firmaların daha ekonomik koşullarla başvurabileceği gerekçesiyle ihaleye alınmaları kararlaştırıldı. Mayın temizleme konusunda ihaleyi kazanacak firma ya da firmalar Genelkurmay Başkanlığı ile birlikte hareket edecek. Maliye Bakanlığı’na teklif veren firmaların, maliyeti 5 dolar civarında olan bir mayının çıkartılması için bin ile bin 500 dolar arasında para istediği öğrenildi.

Mayın-Bomba Patlamaları

28 Mart günü Diyarbakır’ın Dicle ilçesi yakınlarındaki Ziyaret tepesindeki askeri bölgede buldukları bir bombayı kurcalayan Zafer Biroğlu ve Cahit Eşsiz adlı çocuklar yaralandı. Patlamada, Zafer Biroğlu’nun iki parmağının koptuğu, Cahit Eşsiz’in ise yüzünden yaralandığı bildirildi.

28 Mart günü Gaziantep’in Geneyik köyü yakınlarında hayvan otlatan **Harun Kaygu** (13) adlı çocuk, arazide

bulduğu havan topu mermisinin patlaması sonucunda öldü. Havan topu mermisinin 5. Zırhlı Tugay Komutanlığı'na bağlı birliklerinin 22-26 Mart günlerinde yaptığı tatabikattan kaldığı öne sürüldü.

31 Mart günü Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Oyuklu köyü yakınlarında mayına basan **Sultan Erkuş** (55) adlı kadın öldü.

Türkiye-Yunanistan sınırındaki Meriç bölgesinde 4 Nisan günü mayına basan biri Moritanyalı, biri Tunuslu **iki kişi** öldü, bir Iraklı da ağır yaralandı.

6 Nisan günü İstanbul Gaziosmanpaşa'daki Topkule kışlasının arazisinde buldukları patlayıcı maddeleri kurcalayan Emrah Gültekin (16), Mücahit Sümer (15), Fırat Tutuş (14), Hasan Özer (15), Bayram Aras (16), Ramazan Alhan (16) ve Nesim Kurt (17) adlı çocuklar yaralandı. **Bayram Aras**, 15 Nisan günü hastanede öldü. Çocukların hurdacıya satmak için askeri alandan metal topladıkları öğrenildi. Patlamada, Mücahit Sümer'in bir bacağı ve elinin koptuğu, Bayram Aras'ın kalbine şarapnel saplandığı, Fırat Tutuş'un da midesinden yaralandığı öğrenildi. Patlamada, diğer çocuklar da hafif yaralandı. Olaydan sonra gazetecilerle konuşan çocukların arkadaşı N.B. "Biz askeriyenin içine hep giriyoruz. Hurda toplamak için içlere doğru yürüyoruz. Bazen asker yakalıyor, dövüyor. Ama sonra saklanarak yine gidiyoruz. Bizim mahalleden çok çocuk hurda toplamaya gidiyor" dedi. Patlamada sağ bacağı ve sağ gözünü kaybeden Mücahit Sümer'in ailesi, Ekim ayında 446 bin YTL maddi ve manevi tazminat ödenmesi istemiyle Milli Savunma Bakanlığı'na başvurdu.

5 Nisan günü Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Taşburun köyünde mayın patlaması sonucunda **M. Latif Yılmaz** (14) adlı çocuk öldü.

Diyarbakır'ın Lice ilçesi yakınlarındaki Sağgöze bölgesinde, 7 Nisan günü mayına basan **bir kişi** öldü, bir kişi de yaralandı. Ölen ve yaralanan kişilerin kimlikleri öğrenilemedi.

18 Nisan günü Ağrı'nın Patnos ilçesi yakınlarındaki askeri bölgede buldukları bombayı kurcalayan İsmail Işık (15), Emrah Akbay (10) ve kardeşi Adem Akbay (9) yaralandı. Çocuklardan **İsmail Işık**, hastanede öldü.

Nisan ayı sonlarında Hakkari'nin Çukurca ilçesi Güzeldere köyü yakınlarında mayına basan Alihan Ölmez (20) ağır yaralandı.

7 Mayıs günü Mardin'in Savur ilçesi Serenli köyü Beşevler mezarı yakınlarında buldukları bir bombayı kurcalayan çocuklardan **Ahmet Akın** (10) öldü, Necdet Oral ağır yaralandı.

10 Mayıs günü Bingöl'ün Yedisu ilçesi Şenköy yakınlarında bulduğu bombayı kurcalayan Mehmet Şabak (55) ağır yaralandı.

Tunceli'nin Ovacık ilçesi Balveren köyü yakınlarında 18 Mayıs günü mayına basan Hıdır Demir hafif yaralandı.

23 Mayıs günü Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Cevizli köyü yakınlarında mayına basan Hacı Yaşar (22), ağır yaralandı.

27 Mayıs günü Diyarbakır'ın Lice ilçesi yakınlarında askeri birliğe yiyecek taşıyan bir traktörün mayına çarpması üzerine, sürücü **Hüseyin Bolat** ve kardeşi **Taha Bolat** öldü. Patlamada Doğan Yarıtaş ve Musa Memiş adlı askerler de öldü.

Sivas'ta yaşayan İlyas Kondu (14) adlı çocuk 8 Haziran günü yolda bulduğu dinamit lokumunun patlaması sonucunda yaralandı. İlyas Kondu'nun sol elinde iki parmağının koptuğu öğrenildi. İlyas Kondu, okuldan dönerken yerde bulduğu dinamiti maytap zannettiğini ve üzerindeki fitili ateşlediğini söyledi. Dinamitin balık avında kullanılan tipte olduğu belirlendi.

13 Haziran günü Kilis yakınlarındaki Darmık dağı yakınlarındaki mayınlı bölgede yasadışı yollardan Suriye'ye geçmeye çalışan M.D. (26) adlı kişi, mayın patlaması sonucunda yaralandı.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne ait bir araç 14 Haziran günü Şırnak'ın Kemerli köyü yakınlarında mayına çarptı. Patlamada, **Mehmet Güner** (55) ve **M. Emin Ceylan** (48) öldü.

Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesine bağlı Esnemez köyü yakınlarında 21 Haziran günü mayına basan Fesih Dursun (14) adlı çocuk ağır yaralandı.

Tunceli'ye bağlı Batman köyü yakınlarında 24 Haziran günü mayına çarpan bir aracın sürücüsü Ali Akbayır, ağır yaralandı.

9 Temmuz günü Şırnak yakınlarında mayına çarpan bir kamyonette Kasım Anık, Ahmet Tatar, İsmail Tatar, Abdülkerim Tatar, İdris Gerez, Sait Gerez ve Agit Gerez adlı kişiler yaralandı.

Şırnak'ın Uludere ilçesi Uzungeçit beldesi yakınlarında 22 Temmuz günü mayına basan **Mehmet Aydemir** (48) öldü, Şefik Yıldırım yaralandı.

28 Temmuz günü Giresun'un Şebinkarahisar ilçesi yakınlarında bir telefon şirketinin aracı mayına çarptı. Patlama, araçta maddi hasara neden oldu.

18 Ağustos günü Şırnak'ın Güçlükonak ilçesine bağlı Damlarca köyü yakınlarında bulduğu bombayı kurcalayan **Hamza Oruç** (13) adlı çocuk, öldü.

22 Ağustos günü Şırnak'ın Uludere ilçesi yakınlarında mayına basan Agit Yıldız ağır yaralandı.

Bingöl'ün Genç ilçesi Suveren Jandarma Karakolu yakınlarında çalışan Hozat Kadastro Müdürlüğü elemanları 19 Eylül günü mayına bastı. Patlamada, **Fehmi Doğan** öldü, Furkan Yazar ve Ayhan Ağırbaş yaralandı.

9 Ekim günü Van'ın Muradiye ilçesine bağlı Seydibey ve Akçağül köyleri arasındaki yolda mayına çarpan minibüste, sürücü Seyfettin Avun, Okan Avun (13),

Gökhan Avun (13), Ümit Avun (9), Seyfettin Balkız (10), Ferdi (Nedim) Balkız ve Erhan Eren (15) yaralandı. **Seyfettin Balkız**, 10 Ekim günü tedavi gördüğü Van 100. Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi'nde öldü.

10 Ekim günü Van'ın Başkale ilçesi Gedikbaşı köyü yakınlarında mayına basan Hizbullah Kavak (43) yaralandı.

10 Ekim günü Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesi Telçeker köyü yakınlarında mayına basan Okan Sarıhan (11), ağır yaralandı.

14 Ekim günü Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesi Çiftlik köyü yakınlarında mayına basan Servet Erdoğan (15) yaralandı.

22 Ekim günü Şırnak'ın Cizre ilçesine bağlı Tepe köyü yakınlarında mayına basan Celal Sahur (16) adlı çocuk, yaralandı.

29 Ekim günü Hakkari'nin Yüksekova ilçesine bağlı Esendere beldesi yakınlarında mayına basan **Özcan Önal** (9) ve **Kerem Tosun** (7) öldü.

Hakkari'nin Yüksekova ilçesine bağlı Kazan (Tane) köyü yakınlarında Dağ Komando Taburu'nun arazisinde bulunduğu patlayıcı maddeyi kurcalayan Bülent Kireman (12) adlı çocuk ağır yaralandı.

1 Kasım günü Van'ın Çaldıran ilçesi Gülizar köyü yakınlarında mayına basan **Şeref Ecer** öldü, Veysel Ezer (15) yaralandı.

1 Kasım günü Bingöl'de Emniyet Müdürlüğü atış poligonunun yakınlarındaki çöp alanında buldukları el bombasını kurcalayan Selçuk Beykondu ve Sezer Kulen bombanın patlaması sonucu yaralandı.

8 Kasım günü Ağrı'nın Gürbulak ilçesi yakınlarında İran-Türkiye sınırını geçmeye çalışan Afganistan uyruklu Ehmel Hamel, mayın patlaması sonucunda yaralandı. Hamel'in kardeşi Muzaffer Ali Hamel de gözaltına alındı.

25 Kasım günü Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Çalı köyü yakınlarında mayına basan Hanım Akdoğan (50) yaralandı.

Hakkari'nin Şemdinli ilçesi Güvenlik köyü yakınlarında bulunduğu bombayı kurcalayan **Harbi Şenlik** (23), 5 Kasım günü öldü.

23 Kasım günü İzmir'in Bergama ilçesinde hurdacılık yapan Mehmet Ünlüoğlu, hurdaları oksijen kaynağıyla keserken bir roket parçasının patlaması sonucu ağır yaralandı.

4- SİLAHLI ÇATIŞMALAR

Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele ve Harekat Daire (TEMÜH) Başkanı A. Selim Akyıldız, Mart ayı sonunda yaptığı açıklamada, 1984 yılından 2004 yılının sonuna kadar "terör" olaylarında toplam 31.733 kişinin öldüğünü açıkladı. Akyıldız, bu kişilerin 456'sının polis, 4.351'inin asker, 1.364'ünün korucu, 20.666'sının militan, 6.260'ünün da sivil olduğunu bildirdi. Ayrıca, 2.746 polis, 9.784 asker, 1.923 korucu, 1.452 militan ve 10.525 sivilin de yaralandığı öğrenildi.

İçişleri Bakanı Adulkadir Aksu, CHP Kırklareli Milletvekili Mehmet Kesimoğlu'nun bir soru önermesine Temmuz ayında verdiği yanıtta, 2004 yılında 99 PKK militanın öldüğünü, 139'unun sağ olarak yakalandığını, 130'unun ise teslim olduğunu bildirdi. Aksu, yılbaşından Mayıs ayına kadar da 65 PKK militanın öldürüldüğünü, 43'ünün yakalandığını, 41'inin ise teslim olduğunu kaydetti.

4 Haziran günü Kara Kuwetleri Komutanlığı Lojistik Komutanlığı'nın Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Anlaşması kapsamında hafif silahların imha edilmesi nedeniyle düzenlediği törende yapılan açıklamada ise 1984-1998 yılları arasında 18.475 güvenlik görevlisinin ve 12.485 sivilin öldüğü bildirildi.

HPG tarafından yıl sonunda yapılan açıklamada ise 2005 yılında çıkan çatışmalarda, 1.004 asker, 54 subay, 10 polis, 8 korucu ve 138 militanın öldüğü iddia edildi.

Eylemsizlik Kararı

Kongra-Gel tarafından 19 Ağustos günü Belçika'da yapılan yazılı açıklamada, "20 Ağustos-20 Eylül arasında bir ay süreyle eylemsizlik kararı" alındığı belirtildi. "HPG militanlarının kendilerini savunmaları dışında eylem düzenlemeyeceği" bildirilen açıklamada, aydınların başlattığı girişimin (**Bkz. Kürt Sorunu**) "Kürt sorununun barışçıl çözümü için olumlu bir hava yarattığı" kaydedildi. Açıklamada, "Kongra-Gel'in devlete karşı olmadığı, devleti demokratikleştirme ve demokratik devletle Türkiye'nin bütünlüğü çerçevesinde sorunun çözümünü hedefleyen bir siyasi anlayışı esas aldığı" öne sürüldü. "Eylemsizlik kararı", daha sonra AB ile müzakerelerin başlayacağı 3 Ekim gününe kadar uzatıldı.

HPG tarafından yapılan açıklamada, "eylemsizlik kararı" süresinde çıkan çatışmalarda, 20 HPG militanı, 46 asker, 2 korucu ve 3 polisin öldüğü ileri sürüldü. İki militanın sağ yakalandığı belirtilen açıklamada, 5 polis, 44 asker ve 1 korucunun yaralandığı kaydedildi. Milliyet gazetesinde yer alan haberde ise bu dönemde, 30 militanın ve 11 güvenlik görevlisinin öldüğü iddia edildi.

2003 yılı Ağustos ayında Siirt'in Kurtalan ilçesi ile Batman'ın Beşiri ilçesi arasındaki bölgede çıkan çatışmada öldürülen yedi KADEK militanından birinin adının **Şerif Yalçın** olduğu öğrenildi. Yalçın'ın

kimliğinin belirlenmesi üzerine ailesi tarafından alınarak Tunceli’de toprağa verildi.

İran askerleri ile PKK militanları arasında 2004 yılı Temmuz ayında çıkan çatışmada ölen **Ferhat Şut** adlı militanın, askerler tarafından gizlice gömüldüğü ileri sürüldü. İHD İstanbul Şubesi’nde 23 Ağustos günü düzenlenen basın toplantısında konuşan akrabası İlhan Şut, 27 Haziran günü Hakkari Yüksekova Jandarma Komutanlığı’nın Ferhat Şut’un cesedinin Yüksekova’da bulunduğunu kendilerine bildirdiğini, kimliği onaylamalarına karşın Cumhuriyet Savcılığı’nın isteğiyle DNA testi yaptırıldığını bildirdi. İlhan Şut, teste karşın Ferhat Şut’un 20 Ağustos günü Yüksekova’da askerler tarafından gizlice gömüldüğünü söyledi. Bu arada çatışmada ölen diğer militanların adlarının **İkram Ergül**, **Abdurrahim Bulut** ve **Lokman Ergün** olduğu öğrenildi.

2000 yılında Bingöl’ün Yedisu ilçesi yakınlarında çıkan bir çatışmada öldürüldükten sonra Yedisu Jandarma Karakolu bahçesine gömülen HPG militanlarından **Hulusi Yıldız**’ın cenazesi 14 Mayıs günü ailesi tarafından alındı. Hulusi Yıldız’ın akrabası Tahsin Yıldız, “Mezarlık ile karakol arasında yol var. Vatandaş mezarlığa girip çıkabiliyor. Gittiğimizde kuzular ve çocuklar vardı söz konusu yerde. Karakolun çevresi ise tel örgüsü ile çevrilmişti. Bizden önce 14 kişi cenazesini çıkarıp götürmüştü. Tüm mezarlar numaralı ve kayıtlı. Mezarlıkta 30 civarında numaralı mezar vardı” dedi.

2000 yılında bölgede askerlik yapan Mustafa Bayram, Şubat ayında Özgür Politika gazetesine yaptığı açıklamada, sağ yakalanan dört HPG militanının askerler tarafından öldürüldüğünü ve karakol bahçesine gömüldüğünü söylemişti. Bunun üzerine HPG’den yapılan açıklamada da, militanlardan üçünün adının Fahrettin Cem, Tahir Saknut ve Hulusi Yıldız olduğu bildirilmişti.

Çatışmalar

2 Ocak günü Şırnak yakınlarındaki Şenoba bölgesinde çıkan çatışmada iki HPG militanı öldü.

15 Ocak günü Tunceli’nin Mazgirt ilçesi Şişik köyü yakınlarında çıkan çatışmada **Ali Atıl** ve **Emin Uyar** adlı askerler ile Maoist Komünist Partisi militanları **Melahat Yalçın**, **Yurdanur Özkan**, **Yılmaz Göç**, **Umut Çatakçı** ve **Ahmet Küçükboğar** öldü, üç asker yaralandı.

26 Ocak günü Mardin’in Ömerli ilçesi Göllü köyündeki jandarma karakoluna düzenlenen saldırıda **Harun Kahya** adlı er öldü, Erkan Aslan adlı er de yaralandı.

28 Ocak günü Şırnak’a bağlı Akçay köyü yakınlarında çıkan çatışmada Teğmen **Gökhan Yaşartürk** öldü. Özgür Politika gazetesinin internet sitesinde 29 Ocak günü yayınlanan haberde ise “Akçay Jandarma Taburu’nda görevli bir teğmenin Kasrik beldesi korucularından soyadı öğrenilemeyen M. Ali tarafından öldürüldüğü” iddia edildi.

27 Şubat günü Mardin’in Nusaybin ilçesi yakınlarındaki Bağok dağında çıkan çatışmada **Yılmaz Bulut** adlı HPG militanının öldüğü bildirildi. HPG tarafından yapılan açıklamada, Yılmaz Bulut’un yaralı olarak yakalandıktan sonra öldürüldüğü ileri sürüldü. Açıklamada, aynı bölgede çıkan bir başka çatışmada, bir askerinin öldüğü, dört askerinin de yaralandığı iddia edildi.

HPG tarafından yapılan açıklamada, 2 Mart günü Şırnak’ın Cizre ile İdil ilçeleri arasında gözaltına alınan **Gafur Can** adlı HPG militanının askerler tarafından öldürüldüğü iddia edildi. Açıklamada, gözaltına alındığı sırada Can’ın silahsız olduğu belirtildi. Gafur Can’ın amcası Abdulhakim Can da, yeğeninin şakağına ve sırtına yakın mesafeden ateş edildiğini söyledi. Resmi açıklamada ise Şırnak yakınlarında çıkan çatışmada iki HPG militanının öldürüldüğü ileri sürüldü. Öldürülen diğer kişinin İran uyruklu **Xebat Rençber** olduğu öğrenildi. HPG tarafından yapılan açıklamada, Xebat Rençber’in çatışmada sağ yakalandıktan sonra işkence ile öldürüldüğü iddia edildi.

Gafur Can, 5 Mart günü polisler tarafından Mardin’in Nusaybin ilçesinde toprağa verildi. Cenaze töreni düzenlenmemesini protesto amacıyla düzenlenen gösteri nedeniyle gözaltına alınan A.P., M.E. ve N.A. adlı kişiler tutuklandı.

26 Mart günü Mardin’in Derik ilçesi Çay köyü yakınlarında çıkan çatışmada **Nusret Bali** ve **Abdullah Deniz** adlı HPG militanları öldü. Çatışmada iki ateş arasında kalan Kadriye Gürel (10) adlı çocuğun da ağır yaralandığı bildirildi. Başından yaralanan Gürel, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi’ne kaldırıldı.

Nusret Bali’nin, 21 Kasım 2004 tarihinde Mardin’in Kızıltepe ilçesinde Ahmet Kaymaz ve oğlu Uğur Kaymaz’ın öldürüldüğü operasyon sırasında evden kaçan HPG militanı olduğu iddia edildi. Nusret Bali’nin kardeşi Halil Bali, kardeşinin silahsız olduğunu ve sağ yakalandıktan sonra öldürüldüğünü ileri sürdü. Bu çatışmadan sonra gözaltına alınan G. Çam (17) ve Zuhâl Çam (19) adlı kardeşler tutuklandı.

26 Mart günü Şırnak’ın Silopi ilçesinde korucuların bindiği bir araca düzenlenen bombalı saldırıda iki korucu ve bir er yaralandı.

Mart ayı sonlarında Şırnak yakınlarındaki Cudi dağında çıkan bir çatışmada **Selim Nas** adlı HPG militanı öldü.

Şırnak Valiliği’nden yapılan açıklamada, 2 Nisan günü Cudi dağında çıkan çatışmada, 9 HPG militanının ve Astsubay **Mustafa Civelek**’in öldüğü bildirildi. HPG tarafından yapılan açıklamada ise çatışmada Suriye uyruklu **Firyel Hüseyin**, **Nurten Gülmez**, **Faik Yayla**, **Alaaddin Akbaş** ve **Mehmet Yiğit** adlı militanların öldüğü bildirildi. Açıklamada, çatışmada kimyasal silah kullanıldığı iddia edildi.

11 Nisan günü Şırnak’ın İdil ilçesine bağlı Yarbaşı köyü yakınlarındaki Cehennem deresi bölgesinde çıkan çatışmada **Yılmaz Altınışık** ve **Muhammed İbrahim** (Suriye uyruklu) adlı HPG militanları öldürüldü.

12 Nisan günü Şırnak'ın Güçlükonak ilçesine bağlı Fındık beldesi yakınlarında çıkan çatışmada Üsteğmen **Kamil Baltacı**, Astsubay **Haydar Vural**, Astsubay **Tuncer Soner Dağ** ve korucu **Abdulkerim Çabuk** öldü. Resmi açıklamada, çatışmalarda 21 HPG militanının öldüğü iddia edildi. HPG ise beş asker ve bir korucunun öldüğünü, militanlardan ölen olmadığını ileri sürüldü.

HPG tarafından yapılan açıklamada, 1-17 Nisan günleri arasında çıkan çatışmalarda, 14 militanın öldüğü bildirildi. Ölen militanlardan yedisinin adının **Mehmet Şexo** (Suriye), **Muhammed Reşo** (Suriye), **Yaser Tahir** (Lübnan), **Gülsün Akalan**, **Hiyam Muhammed** (Suriye), **Meral Van** ve **Muhammed Ferhadi** (Suriye) olduğu bildirildi.

Tunceli'nin Ovacık ilçesi yakınlarındaki Kırkmerdiven vadisinde 17 Nisan günü çıkan çatışmada **Yılmaz Karakaş** ve Süleyman Açıknel adlı MKP militanları öldü, bir asker de yaralandı. Militanlardan birinin adının **Süleyman Açıknel** olduğu öğrenildi.

Mardin'e bağlı Ömerli ilçesi yakınlarında aynı dönemde çıkan çatışmada **Fideyl Özbey** adlı HPG militanı öldü.

Şırnak'ın Dereler bölgesinde 18 Nisan günü çıkan çatışmada beş HPG militanı öldürüldü. Çatışmalarda 11 güvenlik görevlisinin de yaralandığı bildirildi.

27 Nisan günü Diyarbakır'ın Dicle ilçesi yakınlarında mayına basan bir korucu öldü, iki korucu da yaralandı.

Hakkari'ye bağlı Işıklı köyü yakınlarında 6 Mayıs günü çıkan çatışmada, Astsubay **Aziz Mutlu** ve adı belirlenemeyen bir astsubay öldü.

Bingöl'ün Adaklı, Yayladere ve Kiğı ilçeleri arasındaki bölgede 13 Mayıs günü çıkan çatışmada **Şenol Özgün**, **Selçuk Demir** ve **Seyvan Yavuz** adlı erler öldü, Metin Yavuz, Ömer Arslan, Mehmet Hasım Arslan ve Astsubay Vural Aydoğdu yaralandı.

13 Mayıs gecesi Tunceli'nin Ovacık ilçesi Yaylagünü köyü yakınlarındaki Toptaş bölgesinde çıkan çatışmada **Tülay Şendul**, Suriye uyruklu **Kavdan Sadi**, **Mehmet Yaşar Yıldız**, **Metin** (Medeni) **Kandilci**, **Feridun Sarı**, **Lokman Konepos**, **Özgür Altan**, **Erkan Dayaklı**, **Nezire Kasım**, **İbrahim Oğuz**, **Mesut Tekin** ve **Cemil Doğu Başaran** adlı HPG militanları öldü.

13 Mayıs gecesi Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesinin girişinde bulunan Uluyol Polis Merkezi'ne düzenlenen silahlı saldırıda Bünyamin Akgül, Çetin Çelebi ve Bülent Karagülle adlı polisler yaralandı.

16 Mayıs günü Siirt Valisi Murat Yıldırım'ın konutuna intihar saldırısı düzenlemek istedikleri öne sürülen iki kişi öldü. Saat 21.40 sıralarında valilik konutuna yaklaşan iki kişi, polisler tarafından durduruldu. Bu kişilerden biri üzerindeki bombaları patlattı, ikinci kişi ise kaçtı. Bu kişi de bir süre sonra kızlar tepesi bölgesinde polislerle girdiği çatışmada öldürüldü. Çatışmada, polis memuru Ali Aslan da yaralandı. PKK militanlarının adlarının **Abdulaziz Ürün** (Kendal Midyat) ve **Doğan Haseke** olduğu öğrenildi.

17 Mayıs günü Hakkari'nin Yüksekova ilçesine bağlı Serindere köyüne baskın düzenleyen askerlere teslim olmayı reddeden iki HPG militanının üzerlerindeki bombaları patlatarak intihar ettiği öğrenildi. HPG militanlarının adlarının **Ahmet Yusuf** ve **Kawa Teyyar** olduğu öğrenildi. Olaydan sonra militanlardan birinin cesedinin askerler tarafından panzere bağlanarak sürüklendiği ileri sürüldü. Daha sonra evlerde yapılan aramada da Habib Ergüldal, "evinde Abdullah Öcalan posteri bulunduğu" gerekçesiyle gözaltına alındı.

17 Mayıs günü Siirt yakınlarındaki Gabar dağında askeri bir araca uzaktan kumandalı bombayla düzenlenen saldırıda **Mehmet Koçin**, **Selim Karabul**, **Necdet Demirel** ve **Ali Çakmakçı** adlı erler öldü. Gabar dağında çıkan bir çatışmada da iki askerin öldüğü bildirildi. Askerlerden birinin adının **Ramazan Orçan** olduğu öğrenildi.

Diyarbakır'ın Silvan ilçesine bağlı Bayrambaşı köyü yakınlarında 17 Mayıs günü çıkan çatışmada **Mesut Kahraman Çam** adlı astsubay öldü.

Erzincan'ın Üzümlü ilçesine bağlı Mertekli köyü yakınlarında 17 Mayıs gecesi çıkan çatışmada iki HPG militanı öldü. Militanlardan birinin adının **Erkan Karakaya** olduğu öğrenildi.

Mardin'in Nusaybin ilçesi Dibek köyü yakınlarında 9 Mayıs günü başlayan ve 14 gün süren çatışmalarda Irak uyruklu **Ciwan Bilomurat** adlı HPG militanı öldürüldü.

22 Mayıs günü Hakkari'nin Çukurca ilçesi yakınlarında mayına basan Asteğmen **Hakan Taşkıran**, öldü.

Batman'ın Gerçüş ilçesi yakınlarındaki Mava dağında 25 Mayıs günü çıkan çatışmada, Astsubay **Mustafa Hakan Aydoğmuş**, er **Erdem Demir**, korucular **Süleyman Kaya** ve **Hüseyin Yalvaç** öldü, yedi asker de yaralandı. Resmi açıklamada, askerlere uzaktan kumandalı bomba ile saldırı düzenlendiği bildirildi.

Diyarbakır'ın Dicle ilçesi yakınlarında aynı gün çıkan çatışmada, **Kendal Amud** adlı HPG militanı öldürüldü. HPG ise çatışmada bir JİTEM elemanının öldürüldüğünü iddia etti.

27 Mayıs günü Diyarbakır'ın Lice ilçesi yakınlarında askeri birliğe yiyecek taşıyan bir traktörün mayına çarpması üzerine, **Doğan Yarıtaş** ve **Musa Memiş** adlı askerler öldü. Patlamada, sürücü Hüseyin Bolat ve kardeşi Taha Bolat da öldü.

28 Mayıs günü Tatvan'dan Elazığ'a giden yük treni, Muş'un Kurt ve Kale istasyonları arasındaki dağlık bölgede raylara yerleştirilen bombanın patlaması sonucu raydan çıktı. HPG tarafından yapılan açıklamada, bu olaydan sonra bölgede çıkan çatışmada beş askerin öldüğü iddia edildi.

Tunceli Valisi Mustafa Erkal, **Sami Çomak** adlı HPG militanının Çıralı köyü yakınlarında yılan sokması sonucu öldüğünü bildirdi.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'na ait Batman yakınlarındaki petrol boru hattına 30 Mayıs günü bombalı saldırı düzenlendi. Olayda yaralanan olmadı.

HPG tarafından yapılan açıklamada, 2 Haziran günü Tunceli'nin Pertek ilçesi yakınlarında askerleri taşıyan bir araca düzenlenen saldırıda dört askerinin öldüğü, yedi askerinin de yaralandığını ileri sürüldü. Resmi açıklamada ise olayda, Astsubay Ayhan Boztaş, erler Engin Saatçi, Coşkun Demir, Zafer Konak, Ahmet Duyiz ve Mahmut Kılıç'ın yaralandığı iddia edildi. **Zafer Konak**, 17 Haziran günü hastanede öldü.

4 Haziran günü Tunceli'ye bağlı Çiçekli köyü Esenyurt mezrası yakınlarında çıkan çatışmada **Halil Öner**, **Sinan Çolak**, **Faruk Aydoğdu** ve **İsmet Esen** adlı askerler öldü. HPG tarafından yapılan açıklamada ise çatışmada ölen **Murat Tosun**, Faruk Aydoğdu ve soyadı okunamayan **Bayram** adlı askerlerin künyelerinin HPG militanları tarafından alındığı ileri sürüldü.

10 Haziran günü Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesi yakınlarındaki Komtik (Tenile) dağı yakınlarında mayına basan Şemsettin Kılıç adlı korucu ağır yaralandı. Beytüşşebap Devlet Hastanesi'ne kaldırılan Şemsettin Kılıç'ı görüntülemek isteyen Doğan Haber Ajansı muhabiri Emin Bal, korucular tarafından dövüldü ve fotoğraf makinesi kırıldı.

Diyarbakır'ın Lice ilçesi yakınlarında 14 Haziran günü çıkan çatışmada Mehmet Duman ve Dursun Ali Yılmaz adlı askerler ile itirafçı olduğu ileri sürülen bir kişi yaralandı.

15 Haziran günü Tunceli'nin Mazgirt ilçesine bağlı Pamuklu ve Golek köyleri arasındaki bölgede çıkan çatışmada **Şahap Durmaz** adlı HPG militanı öldü. Durmaz'ın dayısı Bekir Atabey, "Durmaz'ı morgda gördüğümde vücudu paramparça olmuştu. Sağ gözü yoktu. Kafatası içe doğru çökmüştü. Sağ kolu ve sol bacağına kırıklar vardı" dedi.

Hakkari'nin Çukurca ilçesi yakınlarında 16 Haziran günü mayına çarpan askeri bir araçta Asteğmen **Adnan Bahat**, Asteğmen **Erhan Taştımur** ve bir er öldü, altı er de yaralandı.

16 Haziran günü Van'ın Gürpınar ve Başkale ilçeleri arasındaki bölgede çıkan çatışmada **Mehmet Bozan Şahin** ve **Cevher İşnas** adlı HPG militanları öldürüldü.

Mehmet Bozan Şahin ve Cevher İşnas'ın cenaze töreninde olay çıktı. Şahin ve İşnas Van Cumhuriyet Savcılığı'nın izniyle ailelerine haber verilmeden ve kimlik saptaması yapılmadan 19 Haziran gecesi Van'ın Seyrantepe Mezarlığı'nda toprağa verildi. Bu duruma tepki gösteren İşnas ve Şahin aileleri, cenazelerin gömüldükleri yerden çıkarılıp kendilerine teslim edilmesini istediler. DEHAP Van İl Başkanı Abdurrahman Doğan da, aileler adına savcılığa başvurdu. Savcılığın izin vermesi üzerine, cesetlerin gömüldükleri yerden çıkarılması, Şahin'in Adana'da, İşnas'ın da Van'ın Bostaniçi beldesinde toprağa verilmesi için hazırlık yapıldı.

21 Haziran günü DEHAP binası önünde toplanan yaklaşık 300 kişi cenaze törenine katılmak için Bostaniçi beldesine yürüyüşe geçti. Daha sonra sayıları üç bini bulan göstericilerin beldeye girmesine izin verilmedi. Bunun üzerine göstericilerle asker ve polisler arasında taşlı sopalı çatışma çıktı. Çatışma sırasında göstericilerden **Fahrettin İnan** (19) silahla öldürüldü. Mustafa Kaya adlı polis ile Rahmi Aslan, Bahattin Aslan, Menal İpek, Gülan Bilek ve Ekrem Aydın adlı göstericiler de yaralandı. Çatışmada arada kalan üç gazetecinin de hafif yaralandığı olayların ardından çok sayıda gösterici gözaltına alındı. (**Bkz. Yargısız İnfaz**)

Tunceli Valiliği tarafından yapılan açıklamada, Tunceli'nin Ovacık ilçesi yakınlarındaki Mercan vadisinde toplantı düzenleyen MKP militanlarına karşı 21 Haziran günü düzenlenen operasyonda çok sayıda militanın öldürüldüğü bildirildi. Açıklamada, bir askerinin yaralandığı çatışmalarda üç kişinin de yakalandığı belirtildi. Çatışmaya ilişkin haberlerde adları geçen MKP Genel Sekreteri Zeynel Durmaz, Hüseyin Balkır, Cengiz Korkmaz, Mustafa Erkan, Handan Yeşil'in durumu ise daha sonraki günlerde de netlik kazanmadı.

Öldürülenlerin adları şöyle: MKP Merkez Komite üyeleri **Ali Rıza Savur** (Sabur), **Aydın Hambayat**, **Cafer Cangöz** ile **Alaattin Ateş**, **Çağdaş Can**, **Gülnaz Yıldız**, **Ökkeş Karaoğlu**, **Binali Güler**, **Okan Ünsal**, **Berna Ünsal**, **İbrahim Akdeniz**, **Cemal Çakmak**, **Taylan Yıldız**, **Ahmet Tektaş** (Bektaş-Perktaş), **Dursun Turgut**, **Kenan Çakıcı** ve **Ersin Kantar**.

Mercan vadisinde öldürülen 17 kişiden bazılarının ölüm orucu nedeniyle sağlık durumlarının bozuk olduğunu, silah kullanacak durumda olmadıkları bildirildi.

Cafer Cangöz'ün kardeşi Hıdır Cangöz, 48 yaşındaki ağabeyinin 19 Aralık 2000 cezaevleri operasyonundan sonra ölüm orucuna başladığını, bu nedenle silah kullanacak durumda olmadığını söyledi. Hıdır Cangöz, "Şunu rahatlıkla söyleyebilirim; ağabeyim silahsız bir şekilde infaz edildi. Ölüm orucundan fiziki olarak zarar gördüğünden dolayı silah kullanacak güçte değildi. Mercan vadisinde ağabeyimin silahlı olmadığını kesinlikle söyleyebilirim. Ölüm oruçları sürecinde ağabeyimle birlikte Aydın Hanbayat, Berna Ünsal, Ökkeş Karaoğlu, Cemal Çakmak'ı görmüştüm. Birçoğunun ayakları kesikti ve tam yürüyemez durumdaydılar. Berna Ünsal'ı hatırlıyorum. Yürüyemez haldeydi, belli bir mesafe yürüse dahi durup dinlenmesi gerekecek bir fiziki durumdaydı. Cemal Çakmak, 19 Aralık Operasyonu'nda büyük bir darbe almış, bir gözünü kurşunla kaybetmişti" dedi.

Tunceli'nin Ovacık ilçesi yakınlarındaki Mercan vadisinde Haziran ayında 17 MKP üyesinin öldürülmesi nedeniyle bölgede inceleme yapan heyetin raporu 7 Eylül günü açıklandı. İHD İstanbul Şubesi'nde düzenlenen basın toplantısında konuşan Avukat Roland Meister, şunları söyledi:

“Türk güvenlik güçlerinin bu insanları sağ yakalama amacı olsaydı, bu insanların ölmeyeceği görüşündeyiz. Görüşme ve belgelerden, öldürülen kişilerin birçoğunun fiziksel sakatlıklarından dolayı çatışma imkanına sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Cesetlerin tanınmayacak kadar parçalanmış olması, bu kişilerin roketlerle ve bombalarla öldürülmüş olduğunu çok net göstermektedir. Türk yetkili makamları, ailelerin ve avukatların keşif ve dosyadaki delilleri inceleme taleplerini reddetmiştir. Ayrıca olay mahalli askeri kontrol altında tutulmaktadır.”

22 Haziran günü Ağrı'nın Taşlıçay ilçesine bağlı Yukarı Toklu köyü yakınlarında mayına çarpan askeri bir araçta **İdris Candan** ve **Mehmet Ali Arslan** adlı erler öldü, bir astsubay ve beş er yaralandı.

Şırnak yakınlarında mayına çarpan askeri bir araçta da **Nevzat Arçil** adlı er öldü, iki er yaralandı.

Siirt'in Pervari ilçesinde ise mayın patlaması nedeniyle iki astsubay ve bir er yaralandı.

HPG tarafından yapılan açıklamada, 24 Haziran günü Şırnak'ın İdil ilçesi ile Mardin'in Midyat ilçesi arasındaki bölgede çıkan çatışmada **Zahide Kurt, M. Maşuk Atuk** ve **Kemal İsmailoğulları** adlı militanların öldüğü bildirildi. Çatışmada yedi askerin de öldüğü iddia edilen açıklamada, 26 Haziran günü Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesine bağlı İncesu ve Kömürçük köyleri arasındaki bölgede askeri bir araca düzenlenen saldırıda bir subay ve iki askerin öldüğü, iki subay ve 11 askerin de yaralandığı ileri sürüldü.

HPG tarafından yapılan açıklamada, 23 ve 24 Haziran günlerinde Bingöl'ün Ortaçanak ve Dallitepe köyleri arasındaki ormanlık alanda çıkan çatışmada, **Mehmet Bayar, Tekin Şaybak, Ahmet Okur** ve **Senar Gülükanlı** adlı militanların öldüğü bildirildi. Açıklamada, çatışmalarda 22 askerin de öldüğü iddia edildi.

Ahmet Okur için 27 Haziran günü Diyarbakır'da düzenlenen cenaze töreninde olay çıktı. Okur'un toprağa verilmesinden sonra slogan atarak yürüyüşe geçen kalabalık grubu zor kullanarak dağıtan polisler, havaya ateş açtılar ve göz yaşartıcı bomba kullandılar. Göstericilerin de polise taş atarak karşılık vermesi üzerine çıkan çatışmada 10 kişi yaralandı, 15 kişi gözaltına alındı. Militanlardan Tekin Şaybak da Van'da toprağa verildi. Şaybak'ın akrabası İbrahim Sungur, Tekin Şaybak'ın öldürüldükten sonra kafatasının ezildiğini söyledi. Gözaltına alınanlardan M. Şerif Atabay, 29 Haziran günü tutuklandı. 10 kişi ise serbest bırakıldı.

27 Haziran günü Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesi yakınlarında mayına çarpan askeri bir araçta bulunan iki asker yaralandı.

28 Haziran günü Bingöl'ün Kiğı ilçesi Kesertepe köyü yakınlarında askeri bir aracın mayına çarpması sonucunda dört er yaralandı.

2 Temmuz günü Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde Üçyol mahallesinde yola bırakılan bir bombayı etkisiz hale getirmeye çalışan üç polis yaralandı.

6 Temmuz günü Siirt'in Baykan ilçesinde, Ziyaret beldesi ile Kozluk ilçesi arasındaki yol kontrol noktasına düzenlenen saldırıda iki asker yaralandı.

5 Temmuz günü Mardin'in Dargeçit ilçesi yakınlarında çıkan çatışmada bir HPG militanı öldürüldü. Çatışmada, Revzete Ay ve Irak uyruklu Kemal Hüseyin adlı militanların da sağ yakalandığı öğrenildi.

Tunceli'ye bağlı Çiçekli beldesi Harman köyü yakınlarında 6 Temmuz günü çıkan çatışmada **Özlem Eker** adlı MKP militanı öldü.

HPG tarafından yapılan açıklamada, Hakkari'de “JITEM ajanı” olduğu iddia edilen **Necati Yurdakul** adlı kişinin öldürüldüğü bildirildi.

Erzincan'dan Erzurum'a giden yük trenine 7 Temmuz günü bombalı saldırı düzenlendi. Patlama nedeniyle trenin raydan çıktığı, olayda yaralanan olmadığı bildirildi.

9 Temmuz günü Hakkari'nin Şemdinli ilçesine bağlı Derecik beldesi yakınlarında mayına çarpan askeri bir araçta, **Mehmet Çamcı, Ender Alber** ve **İbrahim Boybey** adlı erler öldü, Astsubay Adem Şahan, erler Cengiz Aydın, Hüseyin Torun, Nefi Yetitiren, Abdülaziz Çalışkan, Cem Öztürk, Abdullah Gezgin, Barış Gökbaşlar, Bestavi Veziroğlu, Cemal Şahin, Mehmet Engin, Zeynel Özdemir ve adları öğrenilemeyen üç asker de yaralandı. Çukurca ilçesinde de mayına basan iki asker yaralandı.

Tunceli'nin Hozat ilçesinde kaymakamlık önündeki polis noktasına 9 Temmuz gecesi düzenlenen saldırıda Niyazi Karanfil, Mehmet Ciboğlu ve Mehmet Kılıç adlı polisler yaralandı.

Erzincan'ın Kemah ilçesi yakınlarında 11 Temmuz günü çıkan çatışmada **Murat Yavuz** adlı HPG militanı öldü.

11 Temmuz gecesi Tunceli-Erzincan karayolunu kesen HPG militanları, memleketine izine giden Coşkun Kırandı adlı eri kaçırdı. Olay sırasında, militanlara sarıldığı ve PKK'yi destekleyici konuşma yaptığı ileri sürülen Gökhan Güzel adlı kişi, 13 Temmuz günü tutuklandı.

Coşkun Kırandı, 4 Ağustos günü serbest bırakıldı. Temmuz ayı sonunda Kırandı'yi almak için Tunceli'ye gelen heyet üyeleri, 3 Ağustos gecesi Tunceli'den ayrıldı. Güleç köyü yakınlarına giden heyet, saat 18.30 sıralarında Coşkun Kırandı'yi teslim aldı. Daha sonra askerler tarafından Tunceli'ye götürülen Coşkun Kırandı ve heyet üyeleri, gözaltına alındı.

İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş, İHD Bölge Temsilcisi Mihdi Perinçek, sanatçı Ferhat Tunç, DEHAP Genel Başkan Yardımcısı Alaaddin Erdoğan, Tunceli Belediye Meclis üyesi Özgür Söylemez, Özgür Gündem gazetesi yazarı Umur Hozatlı, DHA muhabiri Ferit Demir, Anadolu Ajansı muhabiri Haydar Toprak, DİHA muhabirleri Kadir Özbek ve Rüştu Demirkaya, 6 Ağustos günü serbest bırakıldı. Coşkun Kırandı de Trabzon'daki ailesinin yanına gönderildi. Heyet üyeleri

hakkında “yasadışı örgüte yardım” iddiasıyla soruşturma yürütüldüğü bildirildi.

Coşkun Kırandı'nın bulunması için düzenlenen operasyonlar sırasında, 20 Temmuz günü Tunceli'nin Kutderesi, Pülümür vadisi ve Dokuzkayalar bölgelerinde çıkan çatışmada, beş asker yaralandı. Bu arada Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan haberde, Güleç köyü Marçık mezrası yakınlarında çıkan çatışmadan sonra kente dönen askerlerin İnönü mahallesindeki evleri rasgele taradığı ileri sürüldü.

13 Temmuz günü Bingöl'ün Genç ilçesi yakınlarında askeri bir araca düzenlenen saldırıda Astsubay Osman Topuz yaralandı.

HPG tarafından yapılan açıklamada, 14-16 Temmuz günleri arasında Hakkari'de düzenlenen operasyonda, güvenlik güçlerinin kimyasal silah kullandığı iddia edildi. Operasyonda, kimyasal silah nedeniyle **Hacer Benek, Vahit Bilir, Rifat Baysal, Mehmet Emin Sincar** ve **Hasan Esmer** adlı militanların öldüğü belirtildi.

HPG tarafından yapılan açıklamada, 15 Temmuz günü Giresun'un Alucra ilçesindeki bir polis noktasına düzenlenen saldırıda üç polisin (Harun Çamlıca ve Rasime Tipi) yaralandığı ileri sürüldü.

Bitlis'in Çeltikli köyü yakınlarında mayına çarpan askeri bir araçta Muzaffer Ürgen, Ahmet Ergül, Muharrem Kayaoğlu ve Mehmet Pehlivan adlı erler yaralandı.

19 Temmuz günü Tunceli ile Pülümür ilçesi arasındaki yolda çıkan çatışmada bir HPG militanı öldürüldü, beş asker de yaralandı. HPG tarafından yapılan açıklamada ise haber yalanlandı. Açıklamada, aynı gün Şırnak yakınlarındaki Gabar dağındaki askeri birliğe düzenlenen saldırıda ise sekiz askerinin öldüğü iddia edildi.

19 Temmuz günü Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Çıgılı köyü yakınlarında mayına çarpan askeri bir araçta Üsteğmen **Haluk Denli** (Haluk Beydili), Teğmen **Tuna Kara**, erler **Erkut Yılmaz** ve **Bülent Yılmaz** öldü. Patlamada, Fırat Aluş, İsmail Temel ve adı öğrenilemeyen iki er yaralandı. Daha sonra aynı yerde çıkan çatışmada ise dört asker yaralandı.

Van'ın Erciş ilçesi Akıncıköy köyü yakınlarında 20 Temmuz günü çıkan çatışmada, Astsubay **Kenan Taşan** öldü, bir er de yaralandı. Ölen kişilerin adlarının **Yücel Yorgun** ve **Mehmet Karakuş**, olduğu öğrenildi. Daha sonra, Akıncıköy, Extê ve Kilise köylerine düzenlenen baskınlarda çok sayıda kişi gözaltına alındı. Erciş'te de Cigerxwun Erişen ve Cevdet Balıkcı adlı kişilerin gözaltına alındığı bildirildi. Gözaltına alınan toplam 20 kişiden 13'ü 23 Temmuz günü tutuklandı, yedi kişi ise serbest bırakıldı.

HPG tarafından yapılan açıklamada ise çatışmada HPG militanlarından ölen olmadığı, askerlerin çatışmadan sonra tarlada çalışan köylülerin üzerine ateş açtıkları ve iki kişiyi öldürdükleri ileri sürüldü.

22 Temmuz günü Hakkari'nin Çukurca ilçesi yakınlarında askeri bir helikopterin HPG militanları

tarafından düşürüldüğü ve 16 askerin öldüğü, 10 askerin de yaralandığı iddia edildi. Genelkurmay Başkanlığı tarafından yapılan açıklamada ise Pirinçeken Jandarma Karakolu'na malzeme götüren helikopterin bir mayının üzerine indiği ve dört askerin yaralandığı ileri sürüldü. Ancak, 24 Temmuz günü gazetelerde Hakkari'nin Çukurca ilçesinde çıkan bir çatışmada **Mehmet Kaşıray** adlı erin öldüğü haberi yer aldı. Şırnak Valiliği'nden yapılan açıklamada, 21 Temmuz günü beş PKK militanının öldürüldüğü iddia edildi.

22 Temmuz günü Şırnak yakınlarındaki Cudi dağı Anımlı vadisinde çıkan çatışmada HPG militanları **Ahmet Bilal** ve **Azad Tahiri** öldü.

26 Temmuz günü Elazığ'dan Muş'a giden posta treni Kale-Kurt istasyonunda raylara yerleştirilen bomba nedeniyle devrildi. Olayda ölen ya da yaralanan olmadı.

Aynı gün Hakkari'nin Yüksekova ilçesi Büyükçiftlik köyü yakınlarında çıkan çatışmada dört HPG militanı öldü. Çatışmada sekiz askerin öldüğü iddia edildi.

HPG tarafından yapılan açıklamada, 27 Temmuz günü Giresun'un Şebinkarahisar ilçesi yakınlarındaki radyolink istasyonunun tahrip edildiği, bunun ardından başlatılan operasyon sırasında 29 Temmuz günü çıkan çatışmada da sekiz askerin öldüğü iddia edildi.

Gümüşhane'nin Torul ilçesindeki askerlik şubesine 29 Temmuz gecesi düzenlenen silahlı saldırıda **Doğan Kef** adlı er öldü.

3 Ağustos günü Şırnak'ın Uludere ilçesi yakınlarında mayına basan **Kemal Etiler** adlı astsubay öldü.

4 Ağustos günü Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesi Bulakbaşı köyü yakınlarında çıkan çatışmada **Mehmet Birgül** adlı HPG militanı öldü.

4 Ağustos günü Tunceli'nin Ovacık ilçesi yakınlarında çıkan çatışmada Astsubay **Zafer Sabancı** öldü, bir asker de yaralandı.

Erzincan'ın İliç ilçesi yakınlarında 8 Ağustos günü çıkan çatışmada **Muhammet Mustafa Kayapınar** adlı HPG militanı öldü.

9 Ağustos gecesi Giresun'un Dereli ilçesi yakınlarında çıkan çatışmada bir HPG militanı ile dört askerin öldüğü, bir militanın da yaralandığı iddia edildi.

10 Ağustos günü Tunceli'nin Ovacık ilçesi Anafatma köyü yakınlarında çıkan çatışmada iki asker öldü, dört asker de yaralandı.

11 Ağustos günü Tunceli yakınlarındaki Geyiksuyu bölgesinde çıkan çatışmada **İdris Güler** ve **Veli Altın** adlı erler öldü, dört asker de yaralandı. Yaralanan askerlerden **Hüseyin Yanık**, 12 Ağustos günü hastanede öldü.

Trabzon'un Maçka ilçesinde 20 Ağustos gecesi çıkan çatışmada Komiser Yardımcısı Tolga Doğruel ve polis memuru Ekrem Çakmak yaralandı. Bu olayın ardından 21 Ağustos sabahı Maçka Belediyesi binası yakınlarındaki bir evin bahçesine saklandığı belirtilen

militanlarla güvenlik güçleri arasında ikinci kez çatışma çıktı. Çatışmada, Suriye uyruklu **Mesut İsa** adlı HPG militanı öldü, Sinan Gencer adlı militan da yaralı olarak gözaltına alındı.

Militanların ilçedeki bir marketten alışveriş yaparken kendilerinden kuşkulanan kişilerin polise haber verdiği, bunun üzerine markete giden polislerle militanlar arasında çatışma çıktığı bildirildi. 22 Ağustos günü yer göstermek için çatışma bölgesine götürülen Sinan Gencer, çevrede toplananlar tarafından linç edilmek istendi. Polis, kalabalığı havaya ateş açarak dağıttı. Sinan Gencer, 25 Ağustos günü tutuklandı.

HPG tarafından yapılan açıklamada, Mesut İsa'nın öldürüldüğü sırada silahsız olduğu da iddia edildi.

Çatışmadan sonra kaçan "Çektar" kod adlı HPG militanı ise 27 Ağustos günü yakalandı. HPG militanının Maçka yakınlarındaki Çatak bölgesinde yoldan geçen bir aracı durdurarak bindiği, araç sahibinin ise militanı jandarma arama noktasında jandarmalara teslim ettiği bildirildi.

Mesut İsa, 30 Ağustos günü Suriye'nin Kamışlo kentinde toprağa verildi. Mesut İsa'nın babası Hüso İsa, oğlunun olaydan bir saat kadar önce eve telefon ettiğini belirtti. Oğlunun olay sırasında silahsız olduğunu ve yaralı olarak yakalandıktan sonra öldürüldüğünü ileri süren Hüso İsa, "Adli Tıp Kurumu'nda cenazeyi teşhis ettiğimde, özellikle vücudunda ve kafasının arkasında birçok kurşun izi olduğu dikkatimi çekti. Sol kol dirseği parçalanmıştı, sırtında da bir karışık yara vardı" dedi. DEHAP Nusaybin İlçe Başkanı Nazım Kök ve beş DEHAP üyesi, Mesut İsa için "Bizim Şehidimiz" ifadesini kullandıkları gerekçesiyle gözaltına alındılar.

DEHAP Nusaybin İlçe Başkanı Nazım Kök, Gençlik Kolları Başkanı Azize Yağız, DEHAP üyeleri Hülya Kök, Seyithan Kaya, Ahmet Çağın, Murat Bal, "Mavi ve Kent" gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Süleyman Tekin, Özgür Gündem gazetesi çalışanı Engin Tokay, 31 Ağustos günü tutuklandı. Tutuklama kararının "izinsiz gösteri düzenlendiği" gerekçesiyle verildiği öğrenildi.

Tunceli Valiliği'nden yapılan açıklamada, 21 Ağustos günü Pülümür'e bağlı Bozağakaraderbent köyü yakınlarında çıkan çatışmada HPG militanları **Mehmet Emin Barcadurmuş** ve **Süleyman Tekin**'in öldüğü bildirildi.

Hakkari'nin Çukurca ilçesi yakınlarında mayın patlaması sonucunda yaralanan Astsubay **Onur Yeşil**, 18 Ağustos günü hastanede öldü. Aynı operasyonda üzerindeki el bombasının patlaması sonucunda da Astsubay **Bülent Karataş** öldü.

19 Ağustos günü Gaziantep'in İslahiye ilçesi yakınlarında, Mersin-İslahiye seferini yapan yolcu treninin geçtiği sırada bomba patladı. Olayda ölen ya da yaralanan olmadı.

Batman'ın Beşiri ilçesi Tepecik köyü yakınlarında 25 Ağustos günü başlayan ve üç gün süren çatışmalarda **Cennet Dirlik**, **Fuat Becene**, **Ali Ekber Kalsen**, **Yusuf**

Avdoyan, **Rıdvan Karakuş**, **Abbas Emami** ve **Kawa Kobani** adlı HPG militanı öldü. Çatışmalarda, çalışmak için köye Kahramanmaraş'tan gelen bir sivilin de öldüğü iddia edildi. HPG'den yapılan açıklamada çatışmalarda, biri astsubay 12 askerin de öldürüldüğü iddia edildi. Operasyonda Ruken Maraş kod adlı HPG militanı ve soyadı öğrenilemeyen Ramazan adlı kişinin sağ olarak yakalandığı da öne sürüldü.

26 Ağustos günü bölgeye giden Batman Kanal 72 TV muhabiri Orhan Turan, Cihan Haber Ajansı muhabiri Medeni Akbaş ve Doğan Haber Ajansı muhabiri Reşat Yiğit, gözaltına alındı. Gazeteciler kısa bir süre sonra serbest bırakıldı. 27 Ağustos günü operasyon bölgesine gitmek üzere Kurtalan ve Gercüş'ten yola çıkan yaklaşık iki bin kişiye güvenlik güçleri müdahale etti. Olaylar, belediye başkanlarının araya girmesi ile sona erdi. 28 Ağustos günü de HPG militanlarının cesetlerinin bulunduğu Batman Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'ne yürümek isteyen gruba jandarma ve çevik kuvvet müdahale etti. Çıkan olaylarda **Hasan İş** adlı kişi silahla öldürüldü. (**Bkz. Yargısız İnfaz**)

Özgür Politika gazetesinde 30 Ağustos günü yayınlanan haberde, çatışma sırasında bir eli ve iki ayağı kopan kadın militanın, yakalandıktan sonra bir subay tarafından öldürüldüğü, yaralanan bir militanın da saklandığı çalılıklar yakılarak öldürüldüğü ileri sürüldü. Haberde, sağ yakalanan İran uyruklu bir militanın ise askerler tarafından bir gün sorgulandıktan sonra öldürüldüğü ve cesedinin operasyon bölgesine götürüldüğü iddia edildi.

Siirt'in Eruh ilçesi Kavakgölü köyü yakınlarında 30 Ağustos günü çıkan çatışmada bir korucu yaralandı. HPG tarafından yapılan açıklamada, 27 Ağustos günü Van'ın Başkale ilçesinde operasyon başlatan askerlerle militanlar arasında 28 Ağustos günü çıkan çatışmada, **Salih Doğan Yıldırım** adlı militanın öldüğü bildirildi.

1 Eylül günü Elazığ'da Alacakaya ilçesi Çanakçı köyü yakınlarında mayına basan bir astsubay ve bir er yaralandı.

Tunceli yakınlarındaki Bilgili bölgesinde çıkan çatışmada **Ayhan Seven** ve **Ziver Demirbağ** adlı militanlar öldü.

Ayhan Seven, 9 Eylül günü Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde toprağa verildi. Cenaze töreninden sonra yürüyüş yapan grupla polisler arasında çatışma çıktı. Çatışmada, çok sayıda işyeri ve araç hasar gördü. Ziver Demirbağ için Mardin'in Nusaybin ilçesinde düzenlenen cenaze töreninde gözaltına alınan Azad Yüksekdağ ve Abdulvahap Abandır 10 Eylül günü tutuklandı. DEHAP Mardin İl Başkanı Cemal Veske, Alaattin Sinayıcı, Hatice Kaya ve Garbi Acar ise serbest bırakıldı.

Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Işıklı köyü yakınlarında 5 Eylül günü mayına basan **Ahmet Delen** ve **Cengiz Aktaş** adlı erler öldü. HPG'den yapılan açıklamada ise üç askerin çatışmada öldüğü, altı askerin de yaralandığı iddia edildi.

8 Eylül günü Erzurum'un Hınıs ilçesi Yaylakonak köyü yakınlarında **Emrullah Işık** ve **Önder Yeter** adlı HPG militanları öldü. Erzincan Valiliği'nden yapılan açıklamada da, İliç ilçesi yakınlarında bir HPG militanının öldürüldüğü ileri sürüldü. HPG tarafından yapılan açıklamada ise Erzincan ve Erzurum arasındaki bölgede sürdürülen operasyonda biri astsubay dokuz askerin öldüğü, beş askerin de yaralandığı iddia edildi.

Tunceli Valiliği'nden yapılan açıklamada, Tunceli yakınlarındaki Munzur dağında çıkan çatışmada yedi HPG militanının öldüğü iddia edildi. 9 Eylül günü de Çiçekli köyü yakınlarında çıkan çatışmada **Mahmut Demir**, **Nazmi Abdurrahman** (Suriye uyruklu), **Mizgin Hadi** ve **Osman Cengiz** adlı militanlar öldürüldü. Osman Cengiz, 14 Eylül günü Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesinde toprağa verildi. Cenaze töreninden sonra ilçede gösteri düzenleyen kalabalık bir grup jandarma lojmanları ve bir polis karakolunu taşıdı.

Şırnak yakınlarındaki Seslice ve Alkım bölgelerinde 10 Eylül günü çıkan çatışmada, Astsubay **Mustafa Bayıklı**, erler **Süleyman Aydın**, **İbrahim Ceylan** ve **Yüksel Kutla** öldü, bir asteğmen de yaralandı.

Aynı gün Bingöl'ün Genç ilçesine bağlı Yazkonağı köyü yakınlarında çıkan çatışmada da Astsubay **Suat Ocak** öldü, iki asker de yaralandı.

14 Eylül günü Tokat kent merkezindeki askeri lojmanlara düzenlenen silahlı saldırıda, Aydoğan Şen adlı er yaralandı. Silahlı saldırı nedeniyle gözaltına alınan N.M., H.O. ve M.H. adlı kişiler tutuklandı.

Hakkari'de 15 Eylül günü askeri bir araca düzenlenen bombalı saldırıda Astsubay **Emrah Akman** ve er **Kadir Kasa** öldü, altı asker de yaralandı. Emrah Akman, 16 Eylül günü Manisa'nın Saruhanlı ilçesinde toprağa verildi. Cenaze törenine katılan kalabalık bir grup DEHAP İlçe Örgütü binasına saldırdı. Olayda maddi hasar meydana geldi.

Aynı gün Hakkari'nin Yüksekova ilçesinden Şemdinli ilçesine asker götüren bir minibüsün mayına çarpması sonucunda da bir asker yaralandı. Aynı bölgede çıkan çatışmada Astsubay **Murat Karabulut** ile HPG militanları **Mehmet Şahin** ve **Aydın Çiliger** öldü.

Aydın Çiliger, 20 Eylül günü Muş'un Bulanık ilçesinde toprağa verildi. Çiliger ailesinin avukatı, İHD Muş Şube Başkanı Mensur Işık, "Yaptığımız gözlemlere göre cenaze, boyun kısmına ip takma suretiyle panzer ya da başka bir araç arkasında sürüklenmiş. Kalça ve kollarının değişik bölgelerinde deri soyulması var. Boyun kısmında ve omuzlarında sigara söndürülmüş. Yer yer sigara izleri tespit ettik" dedi.

17 Eylül günü Tunceli'ye bağlı Uzuntarla köyü yakınlarında çıkan çatışmada HPG militanı **Tamer Uysal**, öldü.

19 Eylül günü Şırnak yakınlarındaki Gabar dağında çıkan çatışmada **Halit Bulut** adlı HPG militanı öldü.

Erzurum'un Yayladere ilçesi yakınlarında 21 Eylül günü çıkan çatışmada, **Hilmi Borak** ve İran uyruklu **Cengiz Rasta** adlı HPG militanları öldü.

HPG tarafından yapılan açıklamada, Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesi yakınlarındaki Mıhtepe bölgesinde düzenlenen operasyonda bir HPG militanının öldüğü bildirildi. Açıklamada, Tunceli'ye bağlı Güleç ve Uzuntarla köyleri arasındaki bölgede 23 Eylül günü çıkan çatışmada bir, Şırnak yakınlarındaki İncebel dağı bölgesindeki çatışmada da bir HPG militanının öldüğü belirtildi.

23 Eylül günü Siirt'ten Pervari ilçesine giden askeri bir araç Kuyucak köyü yakınlarında mayına çarptı. Patlamada, er **Zeki Yenel Gülseren** öldü, Şaban Kadioğlu ve Erkan Küçükfırat adlı erler de yaralandı.

Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesi yakınlarında da 23 Eylül günü mayına basan bir er yaralandı.

Aynı gün Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde Jandarma Komutanlığı yakınlarına bırakılan bombanın patlaması sonucunda iki er yaralandı.

25 Eylül günü Batman'ın Sason ilçesi yakınlarında mayına çarpan askeri bir araçta Ersin Çelik ve Mehmet Kürkü adlı erler yaralandı.

Şırnak-Hakkari yolunda 26 Eylül günü çıkan çatışmada **Salih Çapan** ve **Osman Sarı** adlı korucular öldü.

HPG'den yapılan açıklamada, Eylül ayı sonlarında Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde çıkan çatışmalarda **Mehmet Alaç**, **M. Zeki Afşin**, **Şerif Kaya** ve **Naide Kadir** adlı militanların öldüğü bildirildi.

Diyarbakır Valiliği'nden yapılan açıklamada, Batman-Bismil yolunda "dur" ihtarına uymayan bir araçtaki militanlarla güvenlik güçleri arasında çatışma çıktığı ve iki HPG militanının öldürüldüğü ileri sürüldü. Olayda, Emniyet Amiri Erdoğan Abacıoğlu, Başkomiser Aydın Ayhan ve polis memuru İbrahim Döner yaralandı.

HPG'den yapılan açıklamada, Şırnak yakınlarında 28 Eylül günü çıkan çatışmada **Mehmet Süphan Boztaş** ve **Enes Yıldız** adlı militanların öldüğü bildirildi. Açıklamada, Van'ın Başkale ilçesi yakınlarında 30 Eylül günü başlayan operasyonda bir askerin öldüğü, üç askerin de yaralandığı iddia edildi.

6 Ekim günü Şırnak'ın Güçlükonak ilçesi yakınlarındaki Badabi Tepe bölgesinde çıkan çatışmada **Halil Aktaş** adlı er öldü.

7 Ekim günü Mardin'in Nusaybin ilçesi yakınlarında çıkan çatışmada Astsubay **Hayrettin Doğan** ve Astsubay **Murat Öztürk** öldü.

9 Ekim gecesi Şırnak'ın İdil ile Mardin'in Midyat ilçeleri arasındaki yolu kesen HPG militanları Hakan Açıl adlı polis memurunu kaçırdı. HPG tarafından yapılan açıklamada, Açıl'ın durumunun iyi olduğu bildirildi. Hakan Açıl, 2006 yılı Ocak ayında serbest bırakıldı.

Bingöl'ün Yayladere ilçesi yakınlarında 10 Ekim günü mayına çarpan askeri bir araçta, üç asker yaralandı. HPG tarafından yapılan açıklamada ise askeri araca düzenlenen saldırıda iki askerin öldüğü, sekiz askerin de yaralandığı iddia edildi.

10 Ekim günü Tunceli'nin Ovacık ve Hozat ilçeleri arasındaki bölgede yer alan Çıralı köyü yakınlarında

çıkan çatışmada HGP militanları **Cezmi Çelik**, **Nezhat Aslan** ve **Erdener Doğan** öldü. 11 Ekim günü de aynı bölgede erler **Oğuz Balıkçı**, **Melih Tuncer**, **Şener Karadede**, **Erhan Öz**, **Halil Toparlı** öldü. Çatışmada Teğmen Ahmet Şentürk, Astsubay Hüseyin Durmuş, er Hilmi Kılıç ve er Orhan Çekiç yaralandı.

Siirt'in Eruh ilçesine bağlı Oymaklı köyü yakınlarında 13 Ekim günü çıkan çatışmada, HPG militanları **Nevzat Baykara** ve **Gökhan Gürçan** öldü.

13 Ekim günü Hakkari'nin Kavaklı köyü Armutlu mezarası yakınlarında çıkan çatışmada **Osman Demir** adlı er öldü.

14 Ekim günü Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Ziyaret köyü yakınlarında mayına basan Astsubay **Erbu Serpan** öldü. Aynı bölgede çıkan çatışmada **Maas Ediş** adlı er de öldü.

Tunceli'nin Ovacık ilçesi Gözeler köyü yakınlarında 17 Ekim günü çıkan çatışmada MKP militanları **Murat Güzel**, **Ayten Gülmez** ve **Yusuf Dal** öldü.

16 Ekim günü Tunceli'ye bağlı Geyiksuyu köyü yakınlarında çıkan çatışmada HPG militanı **Resul İsmail Kerem** öldü, bir güvenlik görevlisi yaralandı.

Şırnak'ta 26 Ekim günü mayına basan **Mehmet Özdemir** adlı er öldü.

29 Ekim günü Siirt'in Eruh ilçesine bağlı Erenkaya köyündeki jandarma karakoluna düzenlenen saldırıda **İrfan Katmış** adlı korucu ile **Aydın Altın** adlı HPG militanı öldü. Çatışmada dört asker de yaralandı. Ancak HPG'den yapılan açıklamada, karakola düzenlenen saldırıda korucuların hedef alınmadığı, İrfan Katmış'ın askerler tarafından öldürüldüğü iddia edildi.

30 Ekim günü Bingöl'ün Yolçatı köyü yakınlarında çıkan çatışmada Astsubay **Ali Turan** öldü. Çatışmada üç HPG militanının da öldüğü iddia edildi.

Şırnak'ın Uludere ilçesine bağlı Uzungeçit beldesi yakınlarında 31 Ekim günü çıkan çatışmada erler **Ümit Özcan**, **Oğuz Palpaloğlu**, korucu **Reşit Aydemir** ve HPG militanı **Şatir İtah** öldü.

Şakir İtah için 5 Kasım günü Van'ın Bostaniçi beldesinde düzenlenen cenaze töreninden akrabaları Kemalettin İtah, Nebi Katar, Abdulaziz Bilgin ve Emin Yılmaz "haklarında ihbar olduğu" gerekçesiyle gözaltına alındılar.

HPG tarafından yapılan açıklamada, 31 Ekim günü Bingöl ile Elazığ arasındaki bölgede çıkan çatışmada, **Selami Ünal**, **Savaş Güneş** ve **Cemal Çelik** adlı

militanların öldüğü bildirildi. Açıklamada, çatışmada iki astsubay ve bir erin de öldüğü iddia edildi.

HPG tarafından yapılan açıklamada, 2 Kasım günü Diyarbakır'ın Dicle ilçesi Kurşunlu mezarası yakınlarında mayına çarpan askeri bir araçta iki askerin öldüğü de öne sürüldü. Resmi açıklamada ise patlamada, bir astsubay ve bir erin yaralandığı ileri sürüldü.

13 Kasım günü Şırnak'ın Güçlükönak ilçesi yakınlarında mayına çarpan askeri araçta bir asker yaralandı.

Van'ın Başkale ilçesine bağlı Koçdağı köyü yakınlarında 14 Kasım günü mayına çarpan askeri bir araçta, Astsubay **Ramazan Kurumeydan**, erler **Mustafa Demir** ve **Ferhat Ekici** öldü.

15 Kasım günü Van ile Erciş ilçesi arasındaki sanayi sitesi girişinde bulunun Sanayi Polis Merkezi'ne silahlı saldırı düzenlendi. Saldırıda, ölen ya da yaralanan olmadı.

17 Kasım günü Van-Özalp demiryoluna Çeken bölgesinde yerleştirilen bombanın patlaması sonucunda İran'dan gelen yük treninin iki vagonu raydan çıktı. Olayda yaralanan olmadı.

Şırnak Valiliği'nden yapılan açıklamada, 19 Kasım günü çıkan çatışmada bir kadın militanın öldüğü iddia edildi.

Şırnak yakınlarındaki İkizce bölgesinde 22 Kasım günü çıkan çatışmada **Şarvan Salih** adlı PKK militanı öldü. HPG tarafından yapılan açıklamada ise çatışmada ikisi subay 15 askerin öldürüldüğü iddia edildi.

26 Kasım günü Şırnak'ın Maden ilçesi yakınlarında mayına çarpan askeri bir araçta, dört asker yaralandı.

6 Aralık günü Elazığ'ın Arıcak ilçesi Bükardı beldesi yakınlarında mayına basan iki asker yaralandı. HPG tarafından yapılan açıklamada ise çatışmada bir astsubayın öldüğü, Mustafa Aslan ve Metin Başer adlı askerlerin de yaralandığı ileri sürüldü.

Şırnak'ın Güçlükönak ilçesi ile Fındık beldesi arasındaki Gabar dağında 8 Aralık günü çıkan çatışmada, Asteğmen **Ömer Fidan**, erler **Mehmet Duru**, **Cihan Olhan** ve **Mehmet Ali Erçetin** öldü, erler Tuncay Arslan ve Feridun Özcan yaralandı. HPG tarafından yapılan açıklamada ise çatışmada, **Dara Reşit** ve **Münir Yüksekdağ** adlı militanların öldüğü bildirildi ve 30'dan fazla askerin öldüğü iddia edildi.

5- YASADIŞI ÖRGÜT SALDIRILARI

Ölümlerle Sonuçlanan Olaylar

01) Yaşar Aykaç (polis)

Aydın'ın Kuşadası ilçesinde 30 Nisan günü ilçe merkezindeki genel tuvaletlere bırakılan bir paketi inceleyen Kuşadası Emniyet Müdürlüğü Bomba Büro Amirii Başkomiser Yaşar Aykaç, paketteki bombanın

patlaması sonucunda öldü. Patlamada, Komiser Yahya Murat Yavuz, polis memurları Murat Bilgi, İsmail Doğan Atlı ve İsa Soydan da yaralandı. Saldırıyı "Kürdistan Özgürlük Şahinleri" adlı örgüt üstlendi.

02) Fevzi Doğan

Mersin'in Silifke ilçesine bağlı Atakent beldesinin Belediye Başkanı Fevzi Doğan (DYP), 26 Mayıs günü aracına yerleştirilen bombanın patlaması sonucu öldü. Saldırının nedeni öğrenilemedi.

03) Atilla Kanda

PKK tarafından yapılan açıklamada, "17 Mayıs günü Hakkari'nin Yüksekova ilçesine bağlı Serindere köyünde Ahmet Yusuf ve Kawa Teyyar adlı militanların öldürülmesinde rolü olduğu" ileri sürülen Atilla Kanda adlı kişinin öldürüldüğü bildirildi. Açıklamada, JİTEM üyesi olduğu ileri sürülen Atilla Kanda'nın nerede ve ne zaman öldürüldüğü belirtilmedi.

04) Celal Korkmaz

05) Özcan Türker

06) Mehmet Aygül

07) Saffet Albaş

08) Mehmet Şimşek

09) Gürhan Bilgiç

2 Temmuz günü Bingöl'ün Genç ilçesi yakınlarındaki Suveren bölgesinde HPG militanları tarafından döşenen bombanın patlaması sonucunda Elazığ-Tatvan seferini yapan tren raydan çıktı. Olayda, Celal Korkmaz (40), Özcan Türker (31), Mehmet Aygül (32), Saffet Albaş (32) ve Mehmet Şimşek adlı demiryolu görevlileri öldü, 13 kişi de yaralandı. Yaralanan Gürhan Bilgiç de 5 Temmuz günü hastanede öldü. Yaralananlardan, Yavuz Kalkan, Fazlı Yalçın, Ahmet Özel, Yusuf Şahin, Burhan Karadağ ve Muharrem Ekene'nin adı öğrenildi.

Daha sonra yolcuları kurtarmak için yola çıkan tren de olay yerine bir kilometre uzaklıkta benzer biçimde saldırıya uğradı. Raydan çıkan bu tren de yaralananlar olduğu öğrenildi. Saldırıda ölen güvenlik görevlileri için 3 Temmuz günü düzenlenen cenaze töreni sırasında, İHD Bingöl Şubesi'ne giren kimliği belirsiz kişiler, eşyalara zarar verdi. Saldırı sırasında binada kimsenin olmadığı öğrenildi.

10) Hikmet Fidan

Kapatılan HADEP'in Genel Başkan Yardımcısı Hikmet Fidan, 6 Temmuz günü Diyarbakır'da öldürüldü. Bağlar semti Kaynaratepe mahallesinde iki kişinin saldırısına uğrayan Hikmet Fidan'ın ensesinden vurularak öldürüldüğü bildirildi.

PKK'den ayrılan Osman Öcalan'ın Kuzey Irak'ta kurduğu Demokrat Yurtsever Parti'nin (PWD) internet sitesinde yer alan açıklamada, Hikmet Fidan'ın "PKK tarafından öldürüldüğü" iddia edildi. Açıklamada, daha önce PKK'den ayrılan Kemale Sor ve Sipan Rojhilat'ın da PKK tarafından öldürüldüğü de ileri sürüldü.

Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı Kasım ayında, olay nedeniyle üç kişi hakkında dava açtı. İddianamede, PKK'dan ayrılan Osman Öcalan'ın kurduğu "PWD" üyeleriyle Kuzey Irak'ta bir toplantıya katılan Fidan'ın "Türkiye içinde örgütlenme" ile görevlendirildiği; toplantıya katılan Veysi Akgönül ve Mustafa Kemal Ok'un da PWD'yi finanse etmek amacıyla Diyarbakır'da

matbaa kurdukları anlatıldı. Daha sonra PKK'nin tehditleri nedeniyle Hikmet Fidan'ı öldürmeyi kabul eden Veysi Akgönül'ün Fırat Karahan'dan yardım istediği öne sürülen iddianamede, olay günü "görüşme" gerekçesiyle çağrılan Hikmet Fidan'ı Veysi Akgönül korktuğu için PKK üyesi Serkan Şitilay'ın öldürdüğü ileri sürüldü.

İddianamede, Fırat Karahan'ın ömür boyu, Mustafa Kemal Ok'un da 10 yıl hapis cezasına mahkum edilmesi istendi. İddianamede, Veysi Akgönül'ün "adam öldürmeyi tehdit altında kabul etmesi ve verdiği bilgilerle olayın aydınlatılmasına yardımcı olması" nedeniyle cezalandırılmaması istendi. Yakalanamayan Serkan Şitilay'ın dosyası ise ayrıldı.

11) Eda Okyay

12) Deniz Tutum

13) Ufuk Yücedemir

14) Helen Pallhall

15) Tana Whalen

16 Temmuz günü Aydın'ın Kuşadası ilçesinde bir minibüste meydana gelen patlamada ikisi turist beş kişi öldü, 13 kişi de yaralandı. Atatürk meydanındaki patlamada ölenlerin adları şöyle: Eda Okyay, Deniz Tutum, Ufuk Yücedemir (30), Helen Pallhall ve Tana Whalen. Yaralıların adları da şöyle:

Aracın sürücüsü Cemal Uçar, oğlu İbrahim Uçar, Toli Pulshol, Steven Stables, soyadı belirlenemeyen Michael, Adam Brown, Nilgün Yüksel Bozyaka, Muhlis Yaşa, Sen Pucher, Akif Çallı, Sedat Özçelik, Doğan İkilik ve Serkan Tetik. Hastanede, İbrahim Uçar'ın bacağına kesildiği bildirildi.

HPG tarafından yapılan açıklamada, "saldırıyı HPG'nin düzenlemediği ve saldırıyı üstlenen Kürdistan Özgürlük Şahinleri adlı örgüt ile HPG'nin ilgisinin olmadığı" belirtildi.

16) Şevket Kaygusuz (asker)

17) Burhan Baykal (asker)

29 Temmuz günü Hakkari'de bir araca yerleştirilen bombanın patlaması sonucunda Hakkari Dağ ve Komando Tugayı'nda görevli astsubaylar Şevket Kaygusuz ve Burhan Baykal öldü. Patlamada, çevrede bulunan üç kişi de yaralandı.

Olayın ardından Avaşın Kültür Merkezi yöneticisi Faik Baş, İskan Kazandioğlu ve Hamit Kazandioğlu gözaltına alındı. Bu kişiler, 31 Temmuz günü Cumhuriyet Savcılığı'nda ifadeleri alındıktan sonra serbest bırakıldı.

29 Temmuz günü Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde, Emniyet Müdürlüğü lokali ile Milli Eğitim Müdürlüğü'nün lojmanlarının bulunduğu bölgeye bırakılan bombanın patlaması sonucunda biri polis, iki kişi yaralandı. HPG tarafından yapılan açıklamada ise olayda bir polisin öldüğü iddia edildi.

18) Eda Muslu

19) Hatice Muslu

3 Ağustos gecesi saat 23.30 sıralarında İstanbul Pendik'te bir çöp kutusuna bırakılan bombanın patlaması sonucunda, olay yerinden arabayla geçen Eda Muslu ve annesi Hatice Muslu öldü, Can Muslu, Umut Müftahi, Seyit Ekşi ve Emine Ekşi de yaralandı. Çevredeki araba ve binalarda da hasar meydana geldi. İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden yapılan açıklamada, bombanın C-4 türü patlayıcıdan hazırlandığı ve PKK militanları tarafından yerleştirildiği belirtildi.

İstanbul Valisi Muammer Güler ise daha sonra yaptığı açıklamada "patlamayı terörle ilişkilendirmenin henüz mümkün olmadığını" açıkladı. İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah da, "Laboratuar neticesini bekliyoruz. C-4 dememiz mümkün değil. Olayı üstlenen kimse de olmadı" dedi.

HPG tarafından yapılan açıklamada, bomba ile PKK'nin ilişkisinin olmadığı ileri sürüldü.

20) Dursun Çetin (asker)

21) Durmuş Ali Dursun (asker)

22) Evren Ayyarkın (asker)

23) Ramazan Çakar (asker)

24) Halil Kaan Kayabaş (asker)

4 Ağustos günü Hakkari'nin Şemdinli ilçesinde Jandarma Komutanlığı'na düzenlenen saldırıda Astsubay Dursun Çetin, Astsubay Durmuş Ali Uzun, Astsubay Evren Ayyarkın, erler Ramazan Çakar ve Halil Kaan Kayabaş öldü, er İnan Hakan yaralandı.

25) Erhan Türk

26) Ziyaettin Yalvaç

8 Ağustos günü İstanbul Zeytinburnu'nda bir apartmanda meydana gelen patlamada Erhan Türk ve Ziyaettin Yalvaç adlı kişiler öldü, altı kişi de yaralandı. İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah, binada büyük çaplı hasara neden olan patlamaya ilişkin olarak "Patlamanın doğalgaz olmadığını söyleyebilirim. Olay yerinde, kendileri bir şey imal ederken patlama meydana geldiği gibi bir izlenim var" dedi.

Patlamanın olduğu dairede oturan Beşir Baysu (53), Zeynep Baysu (46), Medine Baysu (3), Avniye Kaya (27) ile üst dairede oturan Fadime Terzi yaralandı.

Daha sonra ölenlere sahte kimlik edinmeleri için "kayıp ve değiştirme belgesi verdiği" gerekçesiyle Küçükçekmece Ziya Gökalp mahallesi muhtarı Nizamettin Ada gözaltına alındı. Patlamanın meydana geldiği evin sahibi Mehmet Beşir Aysu da tedavisinin ardından gözaltına alındı.

27) Şehmus Sarı

12 Ağustos gecesi Mersin'de Polisevi'ne 50 metre uzaklıkta bir arabada meydana gelen patlamada Şehmus Sarı adlı kişi öldü, akrabası Cihan Sarı ise ağır yaralandı. Resmi açıklamada, arabadaki kişilerin Polisevi'ne bombalı saldırı hazırlığı içinde oldukları ileri sürüldü. Cihan Sarı, 18 Ağustos günü tutuklandı.

28) Bülent Akçiçek

1 Eylül günü Bursa'da meydana gelen patlamada, Bülent Akçiçek adlı kişi öldü. Resmi açıklamada, metro istasyonunu ya da yakınlardaki polis merkezine saldırı düzenlemeyi planladığı ileri sürülen Bülent Akçiçek'in bombanın erken patlaması sonucunda öldüğü bildirildi. Akçiçek'in El-Kaide bağlantılı "Selef Grubu" üyesi olduğu ileri sürüldü.

29) Korhan Ekiz (polis)

30) Mehmet Tamis (polis)

Van'da 17 Eylül gecesi Cumhuriyet Polis Merkezi'ne düzenlenen silahlı saldırıda, polis memuru Korhan Ekiz öldü, Mehmet Tamis, Yücel Açıkakapı ve Abdurrahman Demir adlı polisler yaralandı. Mehmet Tamis de 18 Eylül günü hastanede öldü.

31) Osman Kaya

4 Ekim günü İstanbul Çağlayan'da Oral İş Merkezi'nin bodrum katındaki "Çawani (Kürtçe 'Nasılsın')" adlı mağazada meydana gelen patlamada adının Osman Kaya olduğu öne sürülen bir kişi öldü, yedi kişi yaralandı. Mağazanın sahibi Mehmet Başçı'nın kolunun koptuğu olayda, çevredeki mağazalarda çalışan diğer yaralılar Gülbeyaz Gümüş, Selim Eren, Osman Özogul, Mehmet Başçı ve Ali Yalçınkaya da hastaneye kaldırıldı. İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah, "Arkadaşlarımızın ilk belirlemelerine göre patlama, bomba imal edilirken olmuş" dedi.

32) Şeyhmus Erden

33) Ahmet Koçhan

HPG tarafından yapılan açıklamada, 5 Kasım günü Mardin'in Derik ile Kızıltepe ilçeleri arasındaki bölgede çıkan çatışmada, Şeyhmus Erden ve Ahmet Koçhan adlı JITEM elemanları ile bir askerın öldüğü bildirildi. Erden ve Koçhan'ın, Mardin'in Kızıltepe ilçesinde Ahmet Kaymaz ve oğlu Uğur Kaymaz'ın öldürüldüğü operasyona katıldıkları belirtildi.

Ancak Şeyhmus Erden ve Ahmet Koçhan hakkında farklı iddialar ortaya atıldı. PKK muhaliflerine ait nasname.com adlı internet sitesinde yer alan haberde, ÖTP Şenyurt (Kızıltepe) Belde Başkanı Şeyhmus Erden ve "PKK'ye yardım" gerekçesiyle cezaevinde yatan Ahmet Koçhan'ın iki buçuk üç ay kadar önce HPG tarafından çağrıldıkları ve bu süre içinde sorgulandıktan sonra öldürüldükleri iddia edildi. Haberde, HPG'nin iddiasının aksine bölgede o günlerde çatışma çıkmadığı da ileri sürüldü. NTV'nin haberinde ise Erden'in ailesi, oğullarının yaklaşık üç aydır kayıp olduğunu, ölüm haberini de Avrupa'dan yayın yapan Roj TV'den öğrendiklerini söylediler.

34) Mustafa Sayar

35) Ömer Akçura

18 Kasım günü İstanbul Beylikdüzü'ndeki Tatilya eğlence merkezinin yanındaki bir çöp kutusuna bırakılan bombanın saat 18.00 sıralarında patlaması sonucu Mustafa Sayar (45) öldü, yaralılarından Ömer Akçura da, 22 Kasım günü hastanede öldü. Yaralıların adları şöyle: Berkay Doğan, Candemir Apaydın, Aslan

Çağlayan, Gülay Tan, Gülay Güz, Tanju Şirin, Mecit Şirin, Faruk Arslan, Büşra Oto ve adı öğrenilemeyen iki kişi. İstanbul Valisi Muammer Güler, bombanın A-4 tipi patlayıcı ile hazırlandığını ve cep telefonu ile uzaktan patlatıldığını söyledi.

Ömer Akçura'nın babası Hüseyin Akçura, oğlunun kaldırıldığı İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde, istenen parayı ödeyemedikleri gerekçesiyle tedavinin durduğunu iddia etti. Akçura, "Hastanede çok zor günler geçirdik. Sigortası 120 iş günü dolmadığı için işe yaramadı. Oğlumun hasta hesabında sürekli en az 2-3 bin YTL bulundurmak zorundaydık. Ama hastaneye vardığımızda birikmiş 1.400 YTL vardı. Acil bir film çekilmesi lazım, bakıyorlar hesapta yeterince kalmamış, filmi çekmiyorlar. Kaç kere laboratuvar kapısında beklettikler. Sürekli çocuğun başında bekliyoruz, ziyarete gelenlerden para dilenir hale geldik. Anjiyosu yapılacak, hastane içinde özel bir firmayla 1.500 YTL'lik borç senedi yaptık. Cenazeyi alacağız, yine para istemişler" dedi.

Diğer Olaylar

24 Ocak gecesi Samsun'da devriye gezen polis aracına silahlı saldırı düzenlendi. Polislerden yaralanan olmadı.

26 Ocak gecesi İstanbul Kadıköy'de Türkiye İş Bankası Şubesi'nin şubesine molotofkokteyli atıldı.

27 Ocak gecesi İstanbul Bakırköy'deki Regata adlı eğlence merkezinin içinde bulunan Twins ve Varan's adlı barların önünde patlayan bomba, Fehim Kurtulmuş (25), Erdal Tankış (25) ve Hakan Kum (37) adlı kişilerin yaralanmasına neden oldu.

17 Şubat günü AKP Kocaeli İl Örgütü binasına molotofkokteyli atıldı. Saldırıda yaralanan olmadı. Olay nedeniyle daha sonra B.Ç., B.K., H.T. ve Z.P. adlı kişiler gözaltına alındı. Bu kişilerden B.Ç. ve B.K., 17 Mart günü tutuklandı.

23 Şubat günü İstanbul Zincirlikuyu'da bulunan Arkas Holding'in otoparkına bırakılan bomba, maddi hasara neden oldu.

8 Mart günü Diyarbakır'ın Yenişehir beldesinde belediye binası önündeki bir araca bomba yerleştirmeye çalışan bir kişi, bombanın elinde patlaması üzerine yaralandı. Patlamada, Berat Özbudak, Savaş Özbudak ve Seyithan Dönüş adlı kişiler yaralandı. Bombayı yerleştirmeye çalışan kişi ise yaralanmasına karşın kaçmayı başardı.

28 Mart günü Mersin'de İmam Hatip Lisesi'nin bahçesine molotof kokteyli atıldı. Olay nedeniyle Aydın H. adlı kişinin gözaltına alındığı bildirildi.

Ankara Barosu avukatlarından Medeni Ayhan, 6 Nisan gecesi uğradığı silahlı saldırıda yaralandı. Gece saatlerinde İncesu caddesinde bir arabadan Ayhan'a kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından ateş açıldığı öğrenildi. Göğsünden yaralanan Ayhan, hastaneye kaldırıldı. Ayhan, bir dönem Abdullah Öcalan'ın avukatlığını yapmıştı.

MHP'nin İstanbul Kadıköy İlçe Örgütü, Sakarya İl Örgütü ve CHP Sakarya İl Örgütü binalarına 16 Nisan gecesi bombalı saldırı düzenlendi. Kadıköy'deki patlamada yoldan geçen Pakize İbrahimoğlu (90) hafif yaralandı.

16 Nisan günü İzmir'in Konak ilçesinde, sivil polis aracına el bombası atıldı. Patlamada yaralanan olmadı.

17 Nisan günü İstanbul Beşiktaş'taki Ticaret ve Tüketici Mahkemeleri binası önünde bomba patladı.

21 Nisan gecesi Ankara'da Uluslararası Protestan Kilisesi'ne molotof kokteyli atıldı. Saldırıda yaralanan olmadı. Kiliseye daha önce de "Türk İntikam Tugayı" imzalı tehdit mektupları gönderildiği bildirildi.

27 Nisan günü İstanbul'da Haliç Köprüsü'nün Söğütözü tarafında ayaklarından birine ve İkitelli'deki İETT garajının yakınlarına bırakılan bombalar, uzmanlar tarafından etkisiz hale getirildi.

İstanbul Kağıthane'de bulunan Ülkü Ocağı'na 23 Mayıs günü molotof kokteyli atıldı. Saldırıda yaralanan olmadı.

27 Mayıs gecesi İstanbul Çağlayan'da Oyakbank şubesine bomba atıldı.

İstanbul Bağcılar'da bulunan adliye binasına 28 Mayıs günü molotof kokteyli atıldı. Saldırıda, binanın önündeki bir adliye aracında maddi hasar meydana geldi.

30 Mayıs günü Konya'nın Seydişehir ilçesinde AKP İlçe Örgütü binasına bombalı saldırı düzenlendi. Patlamada yaralanan olmadı. Saldırının, Eti Alüminyum Fabrikası'nın özelleştirilmesine karşı eylemlerle ilgisi olup olmadığı öğrenilemedi.

6 Haziran günü İstanbul Bakırköy'de adliye binasına ve Ankara'nın Keçiören ilçesinde kaymakamlık binasına bombalı saldırı düzenlendi. Saldırılarda yaralanan olmadı.

21 Haziran günü Ankara Kızılay'da Emekli Astsubaylar Derneği Genel Merkezi'nin kapısına bırakılan bomba maddi hasara neden oldu. Saldırıyı, FESK adlı örgüt üstlendi.

10 Temmuz günü İzmir'in Çeşme ilçesinde bir çöp kutusuna bırakılan bombanın patlaması sonucunda Ali Çelikli adlı kişi ağır, biri İngiliz, biri Rus, biri Macar uyruklu 22 kişi yaralandı. Saldırı nedeniyle Yavuz Demirkıran, İbrahim Demirkıran ve Halil Akçı adlı kişiler tutuklandı.

14 Temmuz günü Hakkari'de bir otomobilde meydana gelen patlamada, Tamer Akarsu ve Kemal Gezer yaralandı.

23 Temmuz günü İstanbul'da Galata köprüsü altındaki lokantalardan birinde meydana gelen patlamada Ethem Yılmaz ve Hollandalı turist Theodorus Bartholemeus Van Kompen yaralandı. İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah, bombanın bir masanın altına iki kişi tarafından bırakıldığının öğrenildiğini söyledi. Ağustos ayında olay nedeniyle

Necat Öztekin, Mehmet Abay ve Hanefi Kuzu hakkında “yasadışı örgüt üyeliği” iddiasıyla dava açıldı.

25 Temmuz gecesi Gümüşhane’de devriye gezen polis aracına silahlı saldırı düzenlendi. Olayda, Eyüp Şahin adlı polis ile yoldan geçen Çetin Ergün adlı kişi hafif yaralandılar.

MHP Mamak (Ankara) İlçe Örgütü binası 26 Temmuz gecesi kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından yakıldı. Saldırısı, adı daha önce duyulmayan “Anti-Faşist Kuvvetler (AFAK)” adlı örgüt üstlendi.

Bingöl’ün Yayladere ilçesinin AKP’li Belediye Başkanı Haşim Akyürek, 27 Temmuz günü HPG militanları tarafından kaçırıldı. Edinilen bilgiye göre, Haşim Akyürek, 27 Temmuz günü arkadaşı Zülfü Çoban’la birlikte Sündüs yaylasına gitti. Haşim Akyürek ve Zülfü Çoban ilçeye dönerlerken, yolu kesen HPG militanları tarafından kaçırıldı. Zülfü Çoban, ilçe merkezine 10 kilometre uzaklıktaki Çalıkağız köyü yakınlarında bırakıldı.

Zülfü Çoban, “Dönerken silahlı dört kişi önümüze çıktı. Çok güzel Türkçe ve Kürtçe konuşuyorlardı. Bizi, ‘Bu saatten itibaren kontrol bizde. Ters bir hareket yapmayın’ diyerek arabaya bindirdiler, Çalıkağız köyüne götürdüler. Örgüt propagandası yaptıktan sonra yiyecek istediler. Sonra Belediye Başkanını alıp gittiler” dedi.

Akyürek, 1 Ağustos günü Sündüs yaylası yakınlarında bırakıldı serbest bırakıldı.

1 Ağustos gecesi ÖDP Yenimahalle (Ankara) İlçe Örgütü binasına ve Eğitim-Sen Batıkent temsilciliklerine kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından saldırı düzenlendi. Olayda, ÖDP bayrağı yakıldı, kapılara sprej boya ile çarpı işaretleri atıldı. Kapı zillerini ve telefon kablolarını tahrip eden saldırganlar duvarlara “Türkiye Türklerindir”, “Ne mutlu Türküm diyene” yazdılar.

Elazığ’ın Arıcak ilçesi Karakaş köyünde yaşayan Hasan Baturay adlı kişi 2 Ağustos günü sabah saatlerinde kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından kaçırıldı. Baturay’ın HPG militanları tarafından kaçırıldığı iddia edildi. Baturay, iki hafta kadar sonra serbest bırakıldı.

2 Ağustos günü Antalya’nın Kalekapısı semtinde ve Doğu Garajı Baharatçılar Çarşısı’nda çöp kutularına bırakılan bombalar, maddi hasara neden oldu. İlk patlamada üç temizlik görevlisi, ikinci patlamada da biri turist üç kişi hafif yaralandı.

5 Ağustos günü Bingöl’ün Genç ilçesine bağlı Servi beldesi yakınlarında, Bingöl Valisi Vehbi Avuç, AKP Bingöl milletvekilleri Feyzi Berdibek, Mahfuz Güler, Abdurrahman Anık ve Bingöl Emniyet Müdürü Mehmet Gülnaz’ın bulunduğu konvoyun geçtiği yolda bomba patladı. Patlamada yaralanan olmadı.

7 Ağustos günü saat 17.50 sıralarında Atatürk Havalimanı Dış Hatlar Terminali önünde bir taksinin bagajında meydana gelen patlamada, taksi sürücüsü Muammer Kaynak, başka bir arabada bulunan Zeynep Soyutürk ve oğlu Umur Soyutürk (3) hafif yaralandı. Kaymak, Gazi Mahallesi’nden bir kişiyi havaalanına

getirdiğini, bu kişinin beklemesini söyleyerek araçtan inmesinden bir süre sonra patlamanın meydana geldiğini anlattı.

Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından yapılan incelemede, patlamanın bagajda bulunan patlayıcı maddeden kaynaklandığı saptandı. Odadan yapılan açıklamada, aracın LPG sisteminde herhangi bir sorun bulunmadığı belirtilerek “Aracın tavan ve yan kısımlarındaki dışa kıvrımlı delikler ile LPG tankındaki içe kıvrımlı delikler, patlamanın parça tesirli olduğunun göstergesidir. LPG tankı, kalkan görevi oluşturarak aracın benzin deposunun patlamadan etkilenmemesini sağlamıştır. Aracın bagaj kısmı tümüyle parçalanmasına rağmen arka koltuklardaki hasarın az olması, patlamada oluşan parça tesirinin aracın LPG tankı tarafından karşılanmasından kaynaklanmıştır” denildi. Olay nedeniyle Eylül ayı başında Hüsamettin G., Turhan Günaha, Hakan Sevipteğin ve Coşkun G. adlı kişiler gözaltına alındı.

Antalya’nın Alanya ilçesinde 12 Ağustos gecesi iki çöp kutusunda meydana gelen patlamalarda, bir kişi hafif yaralandı.

13 Ağustos günü Alacakaya ilçesinden Elazığ’a dönen Vali Kadir Koçdemir’in geçtiği yolda bomba patladı. Yaralananın olmadığı patlamada, valinin ve korumalarının aracı hasar gördü.

13 Ağustos günü İstanbul Bakırköy’de bir alışveriş merkezinin girişine bırakılan bombanın patlaması sonucunda Nursen Çınar adlı kadın hafif yaralandı.

14 Ağustos gecesi Şırnak’ın Beytüşşebap ilçesinde Cumhuriyet caddesi üzerinde bulunan kaymakamlık binasının bodrum katına yerleştirilen bomba, binada ve çevredeki binalarda hasara neden oldu. Patlamada, yaralanan olmadı.

15 Ağustos günü Mardin’in Ömerli ilçesinde de kaymakamlık binasının bahçesindeki para çekme makinesine bırakılan bombanın patlaması sonucunda Cumhuriyet İlköğretim Okulu Müdürü Şükrü Özgür, Astsubay Levent Yücedağ, öğretmen Menderes Şakir ve Nedim Dağ adlı kişi yaralandı.

17 Ağustos günü İzmir’in Buca ilçesinde PTT Merkez Müdürlüğü’ne molotof kokteyli atıldı. Olay nedeniyle gözaltına alınan H.K. (19), Ş.Ç. (16) ve F.U. adlı gençler, daha sonra Cumhuriyet Savcılığı tarafından serbest bırakıldı.

24 Ağustos günü Antalya’nın Dikili ilçesinde bir sokağa bırakılan bombanın patlaması sonucunda Abdurrahman Tayfur adlı kişi yaralandı. Tayfur’un sağ elinin üç parmağı koptu.

FESK adlı örgüt tarafından yapılan açıklamada, sağ eğilimli Ortadoğu gazetesinin Ankara’daki binasının 8 Eylül günü bombalandığı bildirildi. Aynı örgütün 9 Eylül günü İstanbul’da MHP Ümraniye İlçe Örgütü binasına da bomba yerleştirdiği belirtildi.

MLKP tarafından yapılan açıklamada, 16 Eylül günü İzmir'in Buca ilçesine bağlı Göksu beldesinde MHP lokaline bombalı saldırı düzenlendiği bildirildi.

11 Eylül gecesi AKP Hakkari Milletvekili Fehmi Öztunç'un kardeşi Hasan Öztunç'un Hakkari'nin Kıran mahallesindeki evine el bombası atıldı. Patlamada maddi hasar meydana geldi.

19 Eylül gecesi Muş'un Malazgirt ilçesinde AKP binasına molotof kokteyl atıldı. Yangın maddi hasara neden oldu.

19 Eylül günü sabah saatlerinde İstanbul Taksim'deki bir parkta meydana gelen patlamada, çöpleri boşaltan Mehmet Yıldız adlı işçi yaralandı.

24 Eylül günü Şırnak'ın Cizre ilçesinde Karayolları Bölge Müdürlüğü yakınlarında yola atılan el bombasının patlaması sonucunda, Sait Karadeniz adlı minibüs sürücüsü yaralandı.

Gaziantep'in Şahinbey ilçesinde 28 Eylül günü Belediye Başkanlığı binası girişinde bomba patladı. Patlama sonucu, çevredeki işyerlerinde maddi hasar meydana geldi.

4 Ekim gecesi İstanbul Gaziosmanpaşa'da gösteri düzenleyen bir grup belediye otobüsünü molotof kokteyli atarak yaktı.

15 Ekim günü İstanbul Maslak'ta bir benzin istasyonunda meydana gelen patlamada, Durmuş Özkan (30) ağır, Osman Topal, Tolga Kayabaşlı, Ersin Aslan ve Sezai Çetin hafif yaralandı. Resmi açıklamada, istasyonda yapılan incelemede, A-4 türü patlayıcı kanıtları bulunduğu ve bombanın uzaktan kumanda ile patlatılmış olabileceği ileri sürüldü. Benzin istasyonunun mülkiyetinin Mehmetçik Vakfı'na ait olduğu öğrenildi. Olay nedeniyle İstanbul ve Diyarbakır'da Enver Akçay, Levent Döndü, Veysel Dereli, Nusret İnce, Kenan Avcı ve Lütfü Yoldaş adlı kişiler gözaltına alındı. Kenan Avcı, Nusret İnce, Lütfü Yoldaş, Veysel Dereli, 31 Ekim günü tutuklandı. Enver Akçay ve Levent Döndü ise serbest bırakıldı.

19 Ekim günü Batman adliyesinin tuvaletinde bomba patladı. Olayda ölen ya da yaralanan olmadı. Adliye bomba yerleştirdikleri iddia edilen üç kişinin gözaltına alındığı öğrenildi. Saldırıyla ilgileri olduğu öne sürülen DTP yöneticileri Kenan Demir, Bahar Yeşilyurt, Hamit Arslan ve Fahrettin Seven, 3 Kasım günü tutuklandı.

26 Ekim günü Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesinde hükümet konağının bahçesine bomba atıldı. Maddi hasara neden olan patlamada, yaralanan olmadı.

27 Ekim günü İstanbul Küçükçekmece'de bir belediye otobüsü, kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından molotof kokteyli atılarak yakıldı.

27 Ekim günü İzmir'in Çiğli ilçesinde AKP ilçe örgütünün bulunduğu binada bomba patladı. Patlama maddi hasara neden oldu.

6 Kasım günü Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesinde Ziraat Bankası lojmanlarına yerleştirilen bomba maddi hasara neden oldu. Saldırdan sonra ilçede çok sayıda ev

polisler tarafından basıldı. Evi basılanlardan Sabri Ataman, "Sabaha karşı patlamanın ardından evimize baskın yaptılar. Özel hareket timleri önce kapımızı kırarak bize küfürler yağdırmaya başladı. Evde bir şey bulamayınca, evlerimizi bombalayacaklarını söylediler" dedi. Mehmet Yiğit'in evine düzenlenen baskında da oğlu M. Yiğit (13) gözaltına alındı. M. Yiğit, 7 Kasım günü serbest bırakıldı.

10 Kasım günü Van kent merkezinde patlayan bomba maddi hasara neden oldu. Bombanın, Erek Dağı caddesi üzerinde eski DEHAP'lı Belediye Başkan Yardımcısı Ömer Acar'ın evinin yakınına yerleştirildiği öğrenildi.

11 Kasım günü Şırnak'ın Silopi ilçesinde Hükümet Konağı'nın park yerinde Cumhuriyet Başsavcısı Talip Demirezen'in makam otomobiline bomba yerleştirildi. Patlamada, maddi hasar meydana geldi.

20 Kasım günü de Şırnak'ın Silopi ilçesinde Emniyet Müdürlüğü'ne bombalı saldırı düzenlendi. Patlama, maddi hasara neden oldu. Saldırı nedeniyle gözaltına alınan köy korucuları Cevher Bodur ve Sabri Binzet ile Murat Kumak, Ata Kaçar ve Osman Arslan, 24 Kasım günü tutuklandı. Mehmet Özkan ise serbest bırakıldı. "Çete kurmak ve bombalı saldırı düzenlemek" gerekçeleriyle tutuklanan sanıkların, 11 Kasım günü Silopi Cumhuriyet Başsavcısı Talip Demirezen'in hükümet konağının otoparkındaki aracına da bomba yerleştirdikleri öne sürüldü.

Daha sonra Silopi Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan fezlekedede, tutuklanan beş kişinin eylemlerinin "anayasal düzene karşı silahlı örgüt kurmak" kapsamında görüldüğü belirtildi. Başsavcılık, bu suçların kaldırılan DGM'lerin yerine kurulan ağır ceza mahkemesi kapsamında olmasını dikkate alarak, dosyayı Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'na gönderdi.

5 Aralık günü ise Silopi'de Reşit Çoban, Silopi Belediye Başkan Yardımcısı Abdulaziz Çoban, Hizni Özmen ve Şahin Özmen adlı kişiler gözaltına alındı. Bu kişilerin Emniyet Müdürlüğü'ne düzenlenen bombalı saldırı nedeniyle gözaltına alındıkları iddia edildi.

Ancak Çoban'ın evinde bulunduğu iddia edilen patlayıcı maddelerin polisler tarafından yerleştirildiği iddia edildi. Çoban'ın babası Süleyman Çoban, "Ev baskını sırasında muhtar da yanlarındaydı, tercüme yapıyordu. Biz merdiven altındaki eşyalarımızı yıkamıştık ve merdiven altını temizlemiştik. Sonra polisler bir şey bulduklarını söylediler. Biz muhtara bu 'Bize ait değil' dedik. Muhtar da 'Tamam bir şey olmaz' dedi. Sonra da Emniyet Müdürlüğü'nde bir kağıda imza atmamız gerektiğini söylediler. Biz ne olduğunu bilmiyorduk. Avukat geldiğinde imzalamıştık belgeyi" dedi. Bu arada DEHAP eski ilçe yöneticileri Tahir Özmen ve Mustafa Oruç'un evlerine 7 Aralık günü baskın düzenlendi. Baskında, Mustafa Oruç gözaltına alındı. Olay nedeniyle Aralık ayında gözaltına alınan H.I., R.I., İ.I., Ş.İ., W.H.E.A, İ.K, N.A. ve O.K., 9 Aralık günü tutuklandı. Feshedilen DEHAP'ın Şırnak eski İl Başkanı İzzettin Belge ise serbest bırakıldı.

9 Aralık gecesi de Şırnak'ın Silopi ilçesinde saat 20.30'da Silopi Kaymakamlığı ve Dörtöyl semtinde işyerlerinin yoğun olarak bulunduğu bölgede iki ayrı bomba patladı. Dörtöyl semtindeki patlamada 15 işyeri hasar gördü. Bundan kısa bir süre sonra da Devlet Hastanesi yakınlarında bir bomba daha patladı. Patlamada, Vehbi Yıldız hafif yaralandı. HPG'den yapılan açıklamada, patlamalarla HPG'nin ilgisi olmadığı bildirildi.

İstanbul'da 10 Kasım gecesi Fatih ve Büyükkçekmece semtlerinde iki ayrı bombalı saldırı düzenlendi. Saat 20.00 sıralarında Fatih'teki Çarşamba Polis Merkezi'ne düzenlendi. Polis Merkezi'ne bir kişi tarafından atılan bomba maddi hasara neden oldu. Saat 21.00 sıralarında da Büyükkçekmece Esenkent Jandarma Karakolu'nun arka tarafındaki çöp kutusuna bırakılan bomba patladı. Patlamada, yaralanan olmadı.

12 Kasım günü İzmir'in Bornova, Karşıyaka ve Kemeraltı semtlerinde üç ayrı banka şubesine molotof kokteyli atıldı. Saldırılarda maddi hasar meydana geldi. Olay nedeniyle Abdülbekir Yakıcı, Abdürrahim Marol ve Mehmet Yeni adlı kişiler gözaltına alındı.

TKP Samsun İl Örgütü binasına 12 Kasım gecesi molotof kokteyli atıldı. Saldırıda yaralanan olmadı.

Van'ın Erciş ilçesinde 14 Kasım gecesi Emniyet Müdürlüğü yakınlarında bir eczanede bomba patladı. Patlamada yaralanan olmadı.

İstanbul Gaziosmanpaşa'da AKP İlçe Örgütü binasına 16 Kasım günü bombalı saldırı düzenlendi. Patlama maddi hasara neden oldu.

Afyonkarahisar'da yerel Odak gazetesine ait matbaaya 19 Kasım gecesi bombalı saldırı düzenlendi. Patlama maddi hasara neden oldu. Matbaada, on yerel gazetenin basıldığı bildirildi.

Mardin'in Derik ilçesinde görev yapan Astsubay Hüseyin Akbulut'un aracına 21 Kasım günü bombalı saldırı düzenlendi. Patlama, araçta ve çevredeki binalarda maddi hasara neden oldu.

İstanbul Çekmeköy'de bulunan MHP bürosuna 21 Kasım gecesi bombalı saldırı düzenlendi. Saldırısı, MLKP üstlendi.

23 Kasım gecesi İstanbul Küçükbakkalköy Polis Merkezi'ne bomba atıldı. Saldırısı FESK üstlendi.

İstanbul'un Kartal ilçesi Kurfalı mahallesinde bulunan MHP İlçe Örgütü binasına 7 Aralık günü bombalı saldırı düzenlendi. Saldırısı, MLKP üstlendi.

4 Aralık günü Kocaeli'nin Gebze ilçesinde MHP binasına bomba atıldı. Saldırısı, MLKP üstlendi.

7 Aralık günü Gaziantep'te Konak mahallesinde bulunan polis lojmanlarına bombalı saldırı düzenlendi. Patlama, maddi hasara neden oldu. Saldırısı, MLKP üstlendi.

9 Aralık gecesi Batman kent merkezinde Milli Eğitim Müdürlüğü, Askerlik Şubesi ve İl Kültür Müdürlüğü binalarının arasındaki arsaya konulan bomba, çevredeki binalarda maddi hasara neden oldu. Tokat'ta

valilik binasının girişine, Tokat'ın Turhal ilçesinde de kaymakamlığa konulan bombalar, patlamadan etkisiz hale getirildi.

10 Aralık günü İstanbul Bağcılar'da MHP İlçe Örgütü binasına bombalı saldırı düzenlendi. Saldırısı, MLKP üstlendi.

Eski ANAP Batman Milletvekili Burhan İsen'in yeğenleri Yunus İsen ve Maşuk İsen, 13 Aralık günü Batman'ın Kozluk ilçesine bağlı Örensu köyü yakınlarında kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından kaçırıldı. Yunus ve Maşuk İsen'in "maskeli ve silahlı kişiler" tarafından kaçırıldığı iddia edildi. İsen kardeşlerin arabası da olay yeri yakınlarında terk edilmiş olarak bulundu. Olay nedeniyle 14 Aralık günü İki köprü Jandarma Karakolu önünde toplanan yaklaşık 200 kişi, İsen kardeşlerin "jandarma tarafından gözaltına alındığını" ileri sürdüler. Resmi açıklamada ise kaçırma eyleminden HPG militanlarının sorumlu olduğu iddia edildi.

Yunus İsen ve Maşuk İsen, 15 Aralık gecesi serbest bırakıldı. Saat 23.40 sıralarında Kozluk'a bağlı Ünsaldı Jandarma Karakol Komutanlığı'na gelen İsen kardeşlerin "HPG militanları tarafından kaçırıldıklarını" söyledikleri öğrenildi.

22 Aralık günü Muğla'da, Kamu-Sen, Türk-Eğitim-Sen, DSP ve MHP il örgütlerinin bulunduğu işhanına konulan bomba maddi hasara neden oldu. Saldırısı FESK adlı örgüt üstlendi.

Kocaeli'nin Gebze ilçesine bağlı Çayırova beldesinde AKP örgütüne 24 Aralık günü bombalı saldırı düzenlendi. Patlama maddi hasara neden oldu. Saldırısı, MLKP üstlendi.

26 Aralık günü saat 04.00 sıralarında İstanbul Bağcılar Yüzyıl mahallesi Barbaros caddesinde devriye gezen bir polis aracına silahlı saldırı düzenlendi. Olayda, polis memurlarından Yalçın Tunç, bacağına isabet eden kurşunla yaralandı. Daha sonra çevrede düzenlenen operasyonda çok sayıda kişi gözaltına alındı.

26 Aralık günü İstanbul'da Bahçelievler Kaymakamlığı, 28 Aralık günü de Ankara'da Altındağ Emniyet Müdürlüğü, AKP Bursa İl Örgütü binası ve İzmir'de Altındağ Polis Karakolu'na bombalı saldırılar düzenlendi. Maddi hasara yol açan saldırıların 19 Aralık 2000 cezaevleri operasyonu nedeniyle FESK adlı örgütün düzenlediği öğrenildi.

Cevat Yurdakul: Emekli Sandığı, 28 Eylül 1979 tarihinde faşistler tarafından öldürülen Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un ailesine ödenen yaklaşık 14 milyar liralık tazminatın geri ödenmesini istedi. Emekli Sandığı, bu isteğini Cevat Yurdakul'un durumunun 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası kapsamından çıkarılarak, 2330 sayılı Nakdi Tazminat Yasası kapsamına girmesine dayandırdı.

Edinilen bilgiye göre, Yurdakul öldürüldüğü zaman ailesine Nakdi Tazminat Yasası'na göre maaş bağlandı. 1991 yılında Terörle Mücadele Yasası'nın yürürlüğe

girmesinin ardından maaş bu yasaya göre yeniden düzenlendi. Ancak 2000 yılında Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde sonuçlanan Adana Ülkücü Gençlik Derneği davasında, sanıklar siyasi eylemlerde kullanılan TCY'nin 146. maddesi yerine, adli suçlarda kullanılan TCY'nin "adam öldürme" suçuna ilişkin 450. maddesi uyarınca cezalandırıldılar. Emekli Sandığı da bu karara dayanarak Yurdakul ailesine ödenen parayı geri istedi.

Emekli Sandığı'nın tazminatı geri istemesi üzerine, Yurdakul'un eşi ve kızı, Ankara 11. İdare Mahkemesi'ne yürütmenin durdurulması isteminde bulundu. Mahkeme de, Emekli Sandığı'nın, "olayı terör suçu olarak tanımlayan Terörle Mücadele Yasası kapsamında çıkarma işlemini" hukuka aykırı buldu. Mahkeme, oybirliğiyle yürütmenin durdurulmasına karar verdi. Kararda Yurdakul'un, "kendisinden kurtulmak gerektiğine inanan siyasi örgüt mensupları tarafından öldürüldüğü, kişisel husumet veya tesadüfen öldürülmediği, ölüm olayının terör eylemleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiği" vurgulandı.

Yasin Hayal: 24 Ekim 2004 tarihinde Trabzon'da bulunan McDonald's lokantasına bomba bıraktığı iddiasıyla yargılanan Yasin Hayal, 13 Eylül günü Trabzon Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada tahliye edildi. Altı kişinin yaralandığı olay nedeniyle Yasin Hayal'in "Patlayıcı madde imal etme, halkın toplu bulunduğu yerde patlatma" suçlarından 12 yıla kadar hapis cezasına mahkum edilmesini istiyor.

Siyasi Davalar

İstanbul'da Bombalı Saldırıları: İstanbul'da 15-20 Kasım 2003 tarihlerinde düzenlenen bombalı saldırılar nedeniyle 69 sanığın yargılandığı dava yılı içinde sonuçlanmadı. 14 Şubat günü İstanbul 10 Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, Cemile Akdaş, Mediha Yıldırım, Mehmet Helvacı, Abdullah Demir, Yusuf Dural, Ahmet Selami Demir, Hüseyin Suat Öz ve Muhammed ül Emin Bastın tahliye edildi. Hüseyin Suat Öz ve oğlu İbrahim Öz, "radikal İslamcı El Kaide örgütü üyesi oldukları ve bombalı saldırı hazırlığı içinde oldukları" gerekçesiyle Kasım ayında Konya'da gözaltına alındılar. Bu kişiler daha sonra tutuklandı.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Pişmanlık Yasası'ndan yararlanmak için başvuran sanıklara ilişkin görüşünü içeren rapor, Şubat ayında mahkemeye ulaştı. Emniyet Genel Müdürlüğü, 22 sanığın, 4959 sayılı Toplum Kazandırma Yasası'ndan yararlanamayacağı yönünde görüş bildirdi.

Raporda, sanıklardan Adnan Ersöz, Seyit Ertul ve Seçkin Mandacı'nın "örgütün üst düzey yöneticisi" konumunda oldukları için yasa kapsamına giremeyecekleri belirtildi. Raporda, yedi sanığın verdiği bilgilerin doğru olduğu, ancak bu kişilerin eylemlerinin yasanın yürürlüğe girmesinden sonra gerçekleşmesi nedeniyle yasadan yararlanamayacağı, 11 sanığın verdiği bilgilerin ise örgütün dağılması ve meydana çıkarılmasına yeterli olmadığı ifade edildi.

11 Nisan günü yapılan duruşmada söz alan Harun İlhan, gözaltında işkence gördüğünü bildirdi. Emniyet ve savcılıktaki baskılar sonucunda Pişmanlık Yasası'ndan faydalanmak için başvurduğunu anlatan Harun İlhan, "Mahkeme sürecinde hatamın farkına vararak bu hatadan döndüm" dedi.

Bu arada aranan sanıklardan Sadettin Akdaş ve Burhan Kuş'un Irak'taki Ebu Garib Cezaevi'nde oldukları bildirildi. Akdaş ve Kuş'un Ocak ayında İsviçre Kızılhaç'ı aracılığıyla ailelerine bir mektup gönderdikleri öğrenildi. Saldırdan sonra Irak'a giden Habib Akdaş çatışmada, Azad Ekinci ve Gürcan Baç da intihar saldırılarında ölmüştü.

27 Haziran günü yapılan duruşmada esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, sanıklardan Harun İlhan, Fevzi Yitiz, Adnan Ersöz ve Yusuf Polat'ın lehlerine olduğu gerekçesiyle eski TCY'nin 146/1. maddesi uyarınca ömür boyu hapis cezasına mahkum edilmesini istedi. Esas hakkındaki görüşte, 36 sanığın çeşitli hapis cezalarına mahkum edilmesi, 31 sanık hakkında da beraat kararı verilmesi istendi. Cumhuriyet Savcısı, hapis cezalarının da sanıkların lehine hüküm içeren eski TCY uyarınca verilmesini istedi.

Bombalı saldırıların faillerinden Sadettin Akdaş, Burhan Kuş, Abdülkadir Karakuş ve Muhammet Tokaç'ın Irak'ta yakalandığı da Temmuz ayında ortaya çıktı. 13 Temmuz günü Milliyet gazetesinde yayınlanan haberde, ABD'nin Akdaş ve Kuş'un "elinde bulunduğunu gayri resmi olarak doğruladığı" bildirildi.

Davaya 25 Ağustos günü İstanbul 10 Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada savunma yapan Yusuf Polat'ın avukatı Kazım Ayaydın, "El Kaide, gerçekte Sovyetler'in Afganistan'ı işgaline karşı Afganistan dışından destek için gelen Araçlar için, bilgisayar ortamında oluşturulan bir bilgi işlem sistemi. Bilgi işlem kayıtlarının tutulmasından Usame Bin Laden görevlendirilmiş. 11 Eylül'den sonra El Kaide bir örgütmüş gibi dünya kamuoyunun gündemine getirildi" dedi.

Sanıkların avukatlığını yapan Abdurrahman Sarıoğlu hakkında Nisan ayında dava açıldı. Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, kaldırılan İstanbul DGM'de görülen davada, Abdurrahman Sarıoğlu'nun, Mahkeme Başkanı'nın oturmasını istemesine rağmen ayakta durmakta ısrar ettiği ve "Rejim laiktir. Ben Müslüman bir kimseyim. Müslüman bir kişi olarak laik bir rejimin karşısında oturup kalkmayı benimsemiyorum" dediği anlatıldı. Sarıoğlu'nun, Nokta dergisinde 6 Haziran 2004 tarihinde yayınlanan röportajında ise "Laik düzen karşısında oturup kalkmamak için ayakta durdum" dediği belirtilen iddianamede, Sarıoğlu'nun TCY'nin 312. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi.

Bu arada saldırılarla ilgisi olduğu iddiasıyla Suriye'den Türkiye'ye getirilen Hilmi Tuğluoğlu ve eşi Leyla Tuğluoğlu haklarındaki beraat kararının kesinleşmesinden sonra tazminat davası açtılar.

Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi, Eylül ayında Hilmi Tuğluoğlu'na 2.500 YTL maddi, 200 YTL manevi, eşi Leyla Tuğluoğlu'na ise 1.500 YTL maddi, 50 YTL manevi tazminat ödenmesine karar verdi.

Mason Derneğine Saldırı Davası: 9 Mart 2004 tarihinde İstanbul Kartal'da bulunan "Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği"ne düzenlenen saldırı nedeniyle 18 kişi hakkında açılan davaya 15 Şubat günü İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Mahkeme Başkanı, İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen El Kaide'ye ilişkin davada "yasadışı örgüt üyeliği" iddiasıyla yargılanan Hakan Çalışkan'ın dosyasının bu dava ile birleştirildiğini açıkladı. Duruşmada tanık olarak dinlenen Ömer Aksu ve Abdülkadir Dabbahoğlu, sanıklardan Engin Vural'ı teşhis ettiler. Duruşmada, tutuklu sanıklardan Birol Kayaalp tahliye edildi. 13 Mayıs günü yapılan duruşmada da, Murat Sözkese ve Mehmet Peçen adlı sanıklar tahliye edildi. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Sivas Katliamı: Toplum Kazandırma Yasası olarak bilinen Pişmanlık Yasası'ndan yararlanmak isteyen Sivas katliamı davası hükümlülerinin davası yıl içinde önemli bir gelişme olmadan sürdü. 8 Şubat günü Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, Mahkeme Başkanı Mehmet Orhan Karadeniz, Fransa'dan başvurarak yasadışı faydalanmak isteyen Özkan Doğan'ın savunmasının gelmediğini, giyabi tutuklu olarak aranan Tufan Caymaz, Ramazan Önder ve Halis Duran'ın durumları hakkında ise bilgi edinilmediğini bildirdi. Bu arada sanıklardan Durmuş Tufan da başvurusunu geri çektiğini bildirdi. Böylece yasadışı yararlanmak isteyen sanık sayısı 56'ya düştü.

"Sivas katliamı" davası sanıklarından Sadettin Temiz ve kardeşi Ali Temiz, 12 Şubat günü Sivas'ta yakalandılar. Yargılama aşamasında dört ay tutuklu kalan Sadettin Temiz 12 yıl, dokuz ay tutuklu kalan Ali Temiz de ömür boyu hapis cezasına mahkum edilmişti. Davada ömür boyu hapis cezasına mahkum edilen İbrahim Duran ile yedi yıl altı ay hapis cezasına mahkum edilen Zekeriya Tekin de Mart ayında Sivas'ta yakalandılar. Davanın sanıklarından Tufan Caymaz da, Nisan ayında İstanbul Atatürk Havalimanı Dış Hatlar Terminali'nde yakalandı.

Ağustos ayında Hürriyet gazetesinde yayınlanan bir haberde, Ankara DGM'de 1997 yılında sonuçlanan davada 7 yıl 6 ay hapis cezasına mahkum edilen sanıklardan Muhammed Nuh Kılıç'ın Almanya'da yaşadığı bildirildi. Haberde, Kılıç'ın sadece Türkiye'de arandığı da belirtildi. Haberde, giyabi tutuklama kararı ile aranan 26 kişiden sadece altısı hakkında "Kırmızı Bülten" çıkarıldığı anlatıldı. Haber üzerine Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, 5 Ağustos günü Kılıç'ın uluslararası planda aranması için karar verdi. Emniyet Genel Müdürlüğü de, "Kırmızı Bülten" çıkarılması için Interpol'e başvurdu.

Ancak Almanya, Kılıç'ın iade istemini "belgelerin eksik olması" nedeniyle reddetti. Mahkemenin kararından sonra bir açıklama yapan Federal Savcı Christine

Hügel, "Biz Kılıç'ın tutuklanması için Türkiye'nin talebini yeterli bulduk, ancak eyalet mahkemesi aynı görüşte değil. Türkiye hala onun iadesini istiyorsa ek bilgiler göndermeli" dedi. Türkiye'den gelen yazıda Kılıç'ın sadece yasadışı bir yürüyüşe katıldığı belirtilmediğini vurgulayan Hügel, Kılıç'ın yürüyüşe katılmanın dışında nelerle suçlandığı ve olaylarda ne rol oynadığına ilişkin soruların yanıtlanması gerektiğini belirtti.

Hürriyet gazetesinde 5 Eylül günü yayınlanan haberde de, ölüm cezasına mahkum edilen sanıklardan Mehmet Yılmaz'ın Türkiye'nin talebi üzerine 2004 yılında tutuklandığı, ardından Türkiye'nin iade prosedürünü tam işletmemesi nedeniyle serbest bırakıldığı anlatıldı. Habere göre, Karlsruhe Eyalet Mahkemesi Sözcüsü Klaus Böhm şunları söyledi:

"Muhammed Nuh Kılıç'ın, yasak yürüyüşe katılma nedeniyle istenmesi durumunda iadesi söz konusu olmaz. Böyle bir olayın aynısını geçen yıl da yaşadık. Türkiye'den gelen tutuklama kararıyla soyadı Yılmaz (Mehmet Yılmaz) olan birini Türkiye'ye iade edilmesi için tutukladık. Aylarca tutuklu kaldı. Türkiye'den gelen tüm belgelerde onun yasadışı yürüyüşe katıldığı vardı, başka bir suç gösterilmedi. Bunun üzerine bıraktık ve Türkiye'nin onunla ilgili başka girişimi olmadı. Türkiye, Yılmaz olayında olduğu gibi Kılıç'ın da yine TCY'nin 146. maddesine göre tutuklanmasını istedi. Herşey geçen yıl yaşadıklarımızla aynı idi. Bundan dolayı Kılıç'ı tutuklamadan Türkiye'den gelen bu talebi reddettik. Eğer Kılıç, Yılmaz gibi Sivas olaylarında sadece yasak yürüyüşe katılmışsa ki, Türkiye'den gelen belgelerde bu görülüyor, o zaman iadesi söz konusu değildir. O zaman tutuklanması da gereksiz. Yok eğer Türkiye ek bilgi göndererek başka suçlar da işlediğine dair belgeler gönderirse, o zaman durum farklı olacaktır. Türkiye belgelerle Kılıç'ın bu ve şu suçları işlediği, bu tarihte tutuklandığı, bu tarihte hüküm aldığı, bu tarihte hapis yattığını bize sunmalı. Bundan dolayı artık Türkiye, Kılıç'ın hala iadesini istiyorsa yeniden devreye girmelidir."

Umut Operasyonu Davası: "Uğur Mumcu, Ahmet Taner Kışlalı, Bahriye Üçok ve Muammer Aksoy'un öldürülmesinin de aralarında bulunduğu 22 olayın failleri oldukları" ileri sürülen dokuz sanığın yargılandığı dava, 28 Temmuz günü sonuçlandı.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, Ferhan Özmen'i "Anayasal düzeni silah zoruyla yıkararak, yerine din kurallarına dayalı devlet kurmak için oluşturulan silahlı örgüte üye olduğu" gerekçesiyle eski TCY'nin 146/1. maddesi uyarınca ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezasına mahkum etti. Tutuklu sanıklar Hasan Kılıç ve Mehmet Ali Tekin'i "silahlı örgütün yöneticisi oldukları" gerekçesiyle 11'şer yıl 6'şar ay hapis cezasına mahkum eden Mahkeme, Pişmanlık Yasası'ndan yararlanma isteklerini yerinde bulduğu sanıkların cezasını 6 yıl 3'er aya indirdi ve tahliyelerine karar verdi. Mehmet Şahin, Fatih Aydın, Muzaffer Dağdeviren ve Abdulhamit Çelik, "silahlı örgüt üyeliği" gerekçesiyle 3'er yıl 1'er ay 15'er gün, Yusuf Karakuş 3

yıl 9 ay, Ekrem Baytap ise 15 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Baytap, kararla birlikte tahliye edildi.

Aralık ayında açıklanan gerekçeli kararda İran, “terörü dış politika olarak benimsemek ve bunu Türkiye’ye karşı kullanmakla” suçlandı. Gerekçeli kararda, “Cihat anlayışında, İslam’dan kaynaklanmayan her türlü düşüncenin düşman ilan edildiği” anlatıldı. Kararda, “İslami terör eylemcilerinin, İslami düşüncüyü bütün dünyaya yayma ve evrensel bir İslam devleti kurmaya yönelik her türlü terörü mubah saydıkları” belirtildi. Kararda, İran’da eğitim gören sanıkların Ankara’daki büyükelçiliklerde görevli diplomatların yanı sıra Prof. Dr. Muammer Aksoy’u, Uğur Mumcu’yu. Prof. Dr. Bahriye Üçok’u ve Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı’yı öldürdükleri bildirildi.

5 Ağustos günü tahliye edilen Muzaffer Dağdeviren, 21 Eylül günü İstanbul’da öldürüldü. Dağdeviren’in haraç istediği kişiler tarafından öldürüldüğü ileri sürüldü. Olay sırasında Dağdeviren’in yanında bulunan Durmuş Dere adlı kişi de yaralandı. Muzaffer Dağdeviren hakkında “Eskişehir Cezaevi’nde tutuklu olduğu sırada, Kürşat Yılmaz ve Haluk Kırıcı’nın kurduğu çetenin üyesi olduğu” gerekçesiyle de dava açılmıştı. Muzaffer Dağdeviren’in öldürülmesi nedeniyle aranan Baki Ateş, Kasım ayında Muğla’da gözaltına alındı.

Metin Kaplan’ın Yargılanması: Almanya’dan Türkiye’ye iade edilen radikal İslamcı “İslami Cemiyet ve Cemaatleri Birliği” örgütünün lideri Metin Kaplan’ın yargılandığı dava, 20 Haziran günü İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi’nde sonuçlandı. Mahkeme, Metin Kaplan’ı eski TCY’nin “anayasal düzeni silah zoruyla değiştirmeye teşebbüs” suçuna ilişkin 146/1. maddesi uyarınca “ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezası”na mahkum etti. Mahkeme, diğer sanıklar Ekrem Seven, Nadir Seven, Erdal Seven ve Şeref Bilgin hakkındaki dosyanın yakalanamadıkları için ayrılmasına karar verdi.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, Metin Kaplan hakkındaki kararı Kasım ayında bozdu. Bozma kararının “usul eksikliği, eksik soruşturma ve kararda yeni TCY’nin dikkate alınmaması” nedeniyle bozulduğu bildirildi.

Hizbullah Davası: “Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okkan ve 5 polis memurunun öldürüldüğü saldırıya katıldığı, değişik tarihlerde 14 kişiyi öldürdüğü” iddia edilen Mehmet Fidancı hakkında açılan dava, 13 Ocak günü sonuçlandı. Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi, Fidancı’yı ömür boyu hapis cezasına mahkum etti.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, Haziran ayında kararı bozdu. Kararın, belgelerdeki eksiklikler nedeniyle alındığı öğrenildi.

Hizbullah Davası: “Hizbullah üyesi oldukları, Mardin, Batman ve Şırnak’ta düzenlenen silahlı saldırılarda 91 kişinin öldürülmesinden sorumlu oldukları” gerekçesiyle yargılanan Kaan Aktaş, Mehmet Salih Aslan, Abdurrahim Haşimi Güneş, Hayrettin Demir, Abdurrahim Orhan, Şeyhmus Uğur, Sait Özbey, Adnan Aktaş, Mehmet Kadri Can, İbrahim Güler, Mehmet Şerif Bayındır, Zeki Şinego, Selami Sevim, Seyfettin

Ağırman, Mehmet Ziya Gümüş, Hayrettin Şayık, Selman Dil, Ömer Saruhan, Mehmet Mahsun Demir, Mehmet Beşir Demir, Mahmut Avcı ve Asim Şinego, TCY’nin 146/1 maddesi uyarınca ömür boyu hapis cezasına mahkum edildi. 1 Nisan günü Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde sonuçlanan davada, aynı madde uyarınca yargılanan beş sanığın dosyası, suç tarihinde 18 yaşından küçük oldukları gerekçesiyle çocuk mahkemesine gönderildi. Mahkeme, “yasadışı örgüte yardım” iddiasıyla yargılanan 18 sanık hakkındaki davanın ise zamaşımı nedeniyle düşmesine karar verdi.

Hizbullah Davası: Yargıtay 9. Ceza Dairesi, “Hizbullah üyesi olduğu ve çok sayıda kişinin öldürülmesinden sorumlu olduğu” ileri sürülen Zübeyir Timur’a verilen ömür boyu hapis cezasını Haziran ayında onadı. 6 Temmuz 2003 tarihinde Konya’da yakalanan Zübeyir Timur, 1988 ve 1989 yıllarında Haşim Yıldız’ın yaralanması, İslamcı yazar Konca Kuriş’in kaçırılması, Uğur Gökdemir, Erhan Terzioğlu, Mehmet Şerif Uprak, Bayram Ali Uprak, Hüseyin Bayburt, Ahmet Ekinci, Faik Oyunlu, Bülent Doğan’ın öldürülmesi ve Hıdır Yeniay’ın kaçırılması olaylarına katıldığı gerekçesiyle Konya DGM’de yargılanmıştı.

Hizbullah Davası: Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen Hizbullah davası, 24 Kasım günü sonuçlandı. Mahkeme, 26’sı Pişmanlık Yasası’ndan yararlanmak için başvuran 32 sanığın beraatine karar verdi. Beraatine karar verilen 26 sanığın “yasadışı örgüte yardım” iddiasıyla yargılandığı öğrenildi. İlk yargılamada ölüm cezasına mahkum edilen Şeyhmus Alpsoy ve Mehmet Emin Alpsoy’a ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezası verildi. Aynı biçimde ölüm cezasına mahkum edilen Mustafa Gürlüer’e “silahlı örgüt üyesi olduğu” gerekçesiyle 9 yıl hapis cezası veren Mahkeme, Gürlüer’i cezaevinde kaldığı süre dikkate alarak tahliye etti. Sadullah Arpa ve Başbakanlık eski çalışanı Abdülsamet Yıldız, “silahlı örgüte üye oldukları” gerekçesiyle 7 yıl 6 ay hapis cezasına mahkum edildi. Yakalanamayan sanık Abdurrahman Alpsoy’un dosyası ise ayrıldı. Yargıtay, ilk kararı bazı sanıkların Pişmanlık Yasası’ndan yararlanma istemlerinin dikkate alınmadığı gerekçesiyle bozmuştu.

Jak Kamhi’ye Suikast Davası: “28 Ocak 1993 tarihinde Türkiye’deki Museviler tarafından kurulan 500. Yıl Vakfı’nın Başkanı işadamı Jak Kamhi’ye düzenlenen suikast girişimine katıldıkları” iddia edilen Yaşar Polat ve Kamil Aşkın, İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 14 Ekim günü sonuçlanan davada, ömür boyu hapis cezasına mahkum edildi. Olay nedeniyle yargılanan Can Özbilen, Osman Erdemir ve Ali Rıza Bayramçavuş da daha önce aynı cezaya mahkum edilmişti.

Mısır Çarşısı Davası: 9 Temmuz 1998 tarihinde İstanbul’daki Mısır Çarşısı’na bomba yerleştirerek 7 kişinin ölümüne 120 kişinin yaralanmasına neden oldukları iddia edilen 15 kişinin yargılandığı dava yıl içinde sonuçlanmadı. 25 Mayıs günü İstanbul 12. Ağır

Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, Pişmanlık Yasası'ndan yararlanmak için başvuran Kadriye Kübra Sevgi tahliye edildi.

Bu arada patlamada ağır yaralanan Levent Sevil'in açtığı tazminat davası Nisan ayında sonuçlandı. İstanbul 6. İdare Mahkemesi, İçişleri Bakanlığı'nın 90 bin YTL tazminat ödemesine karar verdi.

Mavi Çarşı Davası: “13 Mart 1999 tarihinde İstanbul Göztepe’de Mavi Çarşı adlı iş merkezine molotof kokteyli atarak 13 kişinin ölümüne neden oldukları” iddiasıyla Ergin Atabay, Abdullah Günay, Azime Işık ve Metin Yamalak hakkında açılan dava yıl içinde sürdü.

Bu arada olayda ölenlerden Ümit Ayyürek’in ailesinin Mavi Çarşı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Kadıköy Belediye Başkanlığı aleyhine açtığı tazminat davası, Temmuz ayında sonuçlandı. Kadıköy 6. Asliye Hukuk Mahkemesi, “yangın merdiveninin bulunmaması, binanın dışarıya açılan başka bir kapı ve penceresinin olmaması” nedeniyle Mavi Çarşı’nın Akyürek ailesine toplam 101 milyar 340 milyon lira maddi ve manevi tazminat ödemesine karar verdi. Dosya, belediyeler açısından ise idari yargıya gönderildi.

Saldırıda ölen Mavi Çarşı’nın sahibi İbrahim Taslı’nın ailesi ise İstanbul Valiliği’ne başvurarak Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılansını Hakkında Yasa uyarınca zararlarının karşılansını istedi.

Sabancı Suikastı: Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 1996 yılında Sabancı İş Merkezi’nde Sabancı Holding Yönetim Kurulu üyesi Özdemir Sabancı ve Haluk Görgün ile birlikte öldürülen sekreter Nilgün Hasefe’nin kızı ve iki kardeşine İçişleri Bakanlığı’nın maddi ve manevi tazminat ödemesine karar verdi.

İstanbul 4. İdare Mahkemesi, 1999 yılında Hasefe’nin yakınlarına tazminat ödenmesine karar vermişti. İçişleri Bakanlığı’nın temyizi üzerine Danıştay 10. Dairesi, 6 Mart 2002 tarihinde kararı “olayda idarenin kusuru olmadığı” gerekçesiyle bozmuştu. Davayı yeniden ele alan İstanbul 4. İdare Mahkemesi’nin ilk kararında direnmesi üzerine, dosya Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’nda görüşüldü.

DHKP/C’nin üst düzey yöneticilerinden Ercan Kartal hakkında “saldırı için emir verdiği” gerekçesiyle açılan dava da İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi’nde sürüyor.

DHKP-C Davası: “DHKP-C üyesi oldukları ve İstanbul DGM’de görev yapan hakim ve savcılar taşıyan servis aracına 3 Haziran 2003 tarihinde bombalı saldırı düzenledikleri” iddia edilen İnan Gök, Nadir Akgül, Bülent Kemal Yıldırım ve Muharrem Cengiz’in yargılanmasına 25 Şubat günü İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi. Duruşmada, Nadir Akgül ve Grup Yorum üyesi Muharrem Cengiz tahliye edildi. 2004 yılı Mart ayında İstanbul DGM’de yapılan duruşmada tanık olarak dinlenen Muharrem Cengiz, duruşma çıkışında gözaltına alınmış ve tutuklanmıştı. Daha sonra da hakkında ek iddianame ile dava açılmıştı. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

DHKP-C Davası: 2004 yılı Nisan ayında İstanbul’da çok sayıda dergi, dernek ve kültür merkezine düzenlenen baskınlarda gözaltına alınan 73 kişi hakkında “DHKP-C üyesi oldukları ve yasadışı örgüte yardım ettikleri” iddiasıyla açılan davaya devam edildi. 16 Mayıs günü İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada ifade veren Şadi Naci Özpolat, haklarındaki iddiaların baskınlarda ele geçirildiği ileri sürülen bilgisayar disketlerine dayandırıldığını belirterek “Çok açık bir polis komplosu vardır. Söz konusu disketler hiçbir yerde bulunamamıştır. Yasal derneklerden alınıp buralara getirildik.” dedi.

Mahkeme, Mustafa Erol, Münevver Köz, Orhan Eski, Sema Koç, Tigin Öztürk, Aynur Karaaslan, Nihat Özcan, Mehmet Doğan, Kudret Sarıgül ve Ali Aracı’yı tahliye etti.

7 Ekim günü yapılan duruşmada, avukatlar, delillerin polis tarafından düzenlendiğini anlattılar. Avukatlar, buna örnek olarak dinlendiği iddia edilen bir cep telefonuna daha önce polis tarafından el konulmuş olmasını gösterdiler. Duruşmada, Ali Kaya ve Ali Uludağ tahliye edildi. Şadi Naci Özpolat, Gülizar Kesici, Metin Yavuz, Perihan Demirkıran, Zeliha Koyupınar ve Mehmet Yayla’nın tahliye istemi reddedildi. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Devrimci Sol Davası: 1981 yılında İstanbul 2 No’lu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi’nde başlayan 1243 sanıklı Devrimci Sol davasına 11 Nisan günü Üsküdar 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yeniden başlandı.

14 Nisan günü yapılan duruşmada esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, Dursun Karataş, Hüseyin Solgun ve Murat Karabulut’un da aralarında bulunduğu 163 sanığın “anayasal düzeni silah zoruyla değiştirmeye teşebbüs” iddiasıyla ömür boyu hapis cezasına mahkum edilmesini istedi. Çalışkan, diğer sanıklar hakkında zamanaşımı dolduğu için davanın ortadan kaldırılmasını istedi.

Sanık avukatlarından Nebi Barlas ise “Biz davanın ortadan kaldırılmasını, sanıkların beraatını isterken savcının sıkıyönetim kararından daha ağır bir görüşle TCK’nin 146. maddesi uyarınca ceza istemesini garip karşıladım. Bazı sanıkların iddianamede yer almayan eylemlerle ilgili de cezalandırılmaları istenmiş” dedi. Avukat Taylan Tanay da, “Her türlü hukuki nitelikten uzak bir mütalaa ile karşı karşıyayız. Ölmüş sanıklar hakkında da ceza istenmesi bunun göstergesidir. Örneğin sanıklardan Şaban Şen yaşamını yitirdi. Bütün sanıklara tebligat gönderilmezse kimin öldüğünü bilemezsiniz” dedi.

21 Eylül günü Üsküdar 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edilen duruşmada, söz alan sanıklardan Burhan Kızılgedik, “Davanın duruşmaları çok değişik binalarda yapıldı, dosyalar da çok bina gezdi. Bir kamyon dolusu dosyanın depolandığı yerlerden biri olan Ümraniye Cezaevi’ndeki bir operasyon sırasında, kayıp olduğu söylenen dosyaların yandığı ve yakıldığı duyumunu aldık. Yargıtay’ın kayıp dediği 19 numaralı çuvalın bulunduğu söyleniyor. Yanmış olan dosyaların

bulunması mümkün değil” dedi. Dava yıl içinde sonuçlanmadı.

Dava, 1991 yılında karara bağlanmış ve sanıklara 2 yıl 9 aydan ölüm cezasına kadar değişen cezalar verilmişti. Dava dosyasının Üsküdar 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne devredilmesinin ardından temyiz edilen kararı inceleyen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 400 klasörden oluşan dava dosyasında 100 klasörün kaybolduğunu saptamıştı. Yargıtay da, klasörlerin kaybolması nedeniyle mahkemenin kararını bozmuştu. Klasörlerin 2004 yılı Aralık ayında “bulunmasının” ardından davaya yeniden başlandı.

Devrimci Sol Davası: Yargıtay 9. Ceza Dairesi, “Devrimci Sol üyesi oldukları, 1991-1993 yılları arasında 13’ü polis 16 kişiyi öldürdükleri ve çeşitli eylemler gerçekleştirdikleri” ileri sürülen 31 kişinin yargılandığı davaya ilişkin kararını açıkladı. Yargıtay, İstanbul DGM’de hapis cezasına mahkum edilen Erkan Koç, Abdurrahman Kaykan, İbrahim Doğuş, Özden Bilgin, Erol Çam, Dursun Bütüner, İsmail Yiğit, Yeşim Taciroğlu, Perihan Sürücü, Alişan Yalçın, Rıza Demirel ve Caferi Sadık Gökçe’ye verilen cezayı “eksik soruşturma” nedeniyle bozdu. Diğer sanıklar hakkında beraat ve zamanaşımı nedeniyle düşme kararları ise onandı.

Sanıkların, 1991 yılında İstanbul Bakırköy’de polis memuru Vehbi Erdoğan, 1993 yılında İstanbul Kağıthane’de polis memurları Tevfik Çiğerci, Ali Cevat Yılmaz, Ömer Akkulak, Adem Başer ve Ercan Göztepe, 1991 yılında Ankara’da polis memuru Avni Doğan ve Fikret Vardarol, 1993 yılında İzmir’de polis memuru Altan Aydın, 1991 yılında İstanbul Yenibosna’da polis memurları Selahattin Odabaş, Ertuğrul Sönmez ve Nurettin Sevimli, 1992 yılında İstanbul Gaziosmanpaşa’da komiser Bülent Üstün ve bekçi Mücahit Ünlü’nün öldürülmesi, 1993 yılında “Halkın Gücü” adlı aylık derginin sahibi Rıza Güneşer ve Cemal Murat Soykök adlı kişilerin öldürüldüğü eylemlere katıldıkları ileri sürülüyor.

Devrimci Sol Davası: “DHKP-C üyesi oldukları ve İstanbul DGM Savcısı Yaşar Günaydın (6 Şubat 1992), koruma polisi Şaban Ceylan, makam şoförü Halis Balta ile emekli Orgeneral Adnan Ersöz’ün (13 Ekim 1991) ölümüyle sonuçlanan silahlı saldırılara katıldıkları” iddia edilen Yasemin Okuyucu, Metin Dikme ve Bayram Kaya’nın yargılandığı davaya 29 Aralık günü İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi. Duruşmada sanıklar tahliye edildi.

26 Eylül 2003 tarihinde İstanbul DGM’de sonuçlanan davada, sanıklar TCY’nin 146/1. maddesi uyarınca ömür boyu hapis cezasına mahkum edilmişti. Karar, 2004 yılında Yargıtay tarafından bozulmuştu.

Devrimci Yol Davası: 1982 yılında Ankara 1 No’lu Sıkıyönetim Mahkemesi’nde başlayan Devrimci Yol davasına, 23 Haziran günü Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi. Avukat Ömer Kavalli’nin

bir önceki duruşmada gündeme getirdiği dosyaların incelenmesi talebini değerlendiren Mahkeme, istemi kabul etti. Geçen duruşmada avukatlar, davada 740 klasörün bulunduğunu, Yargıtay’a 465 klasörün gönderildiğini, Yargıtay’daki incelemelerinde de 460 klasöre rastladıklarını belirterek 275 klasörün eksik olduğunu belirtmişlerdi. Klasör sayısı duruşmada tutanaklara 740 olarak geçti. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Sarp Kuray’ın Yargılanması: 68 kuşağının önde gelen isimlerinden Sarp Kuray hakkında “16 Haziran Hareketi adlı örgütün kurucusu olduğu” gerekçesiyle açılan dava 29 Aralık günü sonuçlandı. İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi, Sarp Kuray’ı “1986-1990 yılları arasında öldürme, yaralama ve bombalama gibi 30 eylemin talimatını verdiği ve yasadışı örgüt yöneticisi olduğu” gerekçesiyle ömrü boyu hapis cezasına mahkum etti. İstanbul DGM’de sonuçlanan ilk yargılamada, Kuray’a “kendisi teslim olduğu ve örgüte ilişkin itiraflarda bulunduğu” gerekçesiyle TCY’nin 170. maddesi uyarınca ceza verilmemişti. Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin bu kararı bozmasından sonra yeniden yargılanan Sarp Kuray, 2002 yılında 12 yıl hapis cezasına mahkum edilmişti. Yargıtay 9. Ceza Dairesi bu kararı da usulden bozmuştu. 13 Mayıs 2003 tarihinde son yargılamada da 12 yıl 6 ay hapis cezasına mahkum edilmişti. Yargıtay bu kararı da Kuray’ın “yasadışı örgüt yöneticiliği” değil, TCY’nin “Anayasa’yı zorla değiştirmeye kalkışma” suçuna ilişkin 146. maddesi uyarınca cezalandırılması gerektiği görüşüyle bozmuştu. 1993 yılında Türkiye’ye dönen ve iki ay cezaevinde kalan Kuray bir dönem Susurluk davası sanıklarından Korkut Eken ve MİT eski yöneticilerinden Mehmet Eymür’ün birlikte kurduğu şirketin yöneticiliğini yapmıştı.

Kemal Türkler Davası: Yargıtay, “22 Temmuz 1980 tarihinde DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler’i İstanbul Merter’de öldürdüğü” iddiasıyla yargılanan Ünal Osmanağaoğlu hakkındaki beraat kararını, “eksik soruşturma” gerekçesiyle Mayıs ayında bozdu.

Ünal Osmanağaoğlu’nun yeniden yargılanmasına 20 Haziran günü başlandı. Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada, Türkler ailesinin avukatı Rasim Öz, Yargıtay’ın bozma kararının uygun olduğunu ve buna göre karar verilmesini istedi. Cumhuriyet Savcısı ile Osmanağaoğlu’nun avukatı Selçuk Sunay ise mahkemenin ilk kararında direnmesini istediler.

14 Nisan 2003 tarihinde sonuçlanan ilk yargılamada, Osmanağaoğlu hakkında “delil yetersizliği” gerekçesiyle beraat kararı verilmişti. Yargıtay 9. Ceza Dairesi ise kararı, Türkler’in öldürülmesi nedeniyle yargılanan Abdülsamet Karakuş, Aydın Eryılmaz, Celal Adan, İsmet Koçak ve İsmail Aydın Esi’nin durumunun araştırılmadığı gerekçesiyle bozmuştu.

6- SİVİL ÇATIŞMALAR

01) Esat Atmaca

8 Nisan günü İstanbul Gaziosmanpaşa Gazi mahallesinde Esat Atmaca (22) adlı genç, kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından bıçakla öldürüldü. Olayda, Cemal Baykiran ve Mustafa Doğan adlı gençler de silahla yaralandı. Esat Atmaca'nın "Haklar ve Özgürlükler Cephesi"ne yakınlığı ile bilindiği öğrenildi.

Esat Atmaca'nın kardeşi Ersan Atmaca, olayı anlatırken, "Ağabeyimle işten dönerken evimize yüz metre kala bir grup önümüze çıktı. Biz konuşacaklar sandık, ama sanırım hap içmişlerdi, hiçbir şey söylemeden bıçak çekerek üzerimize saldırdılar" dedi. Daha önce de aynı grup tarafından tehdit edildiğini ve bıçakla yaralandığını belirten Atmaca, "İki gün önce yine arabamın önünü kestiler. Arabama el koymak istediler. Bunlar devlet ve polis destekli MHP çatısı altında toplanan çek-senet, uyuşturucu işi yapan Erzurumlu çeteleşmiş bir grup" dedi.

Esat Atmaca'nın babası Bayram Atmaca ise aynı grubun kendisine de saldırdığını söyledi. Saldırganları, aynı mahallede oturdukları için tanıdığını belirten Bayram Atmaca, oğlu Ersan Atmaca'yı görmek için eşiyile birlikte hastaneye giderken bir grubun önlerini kestiğini ve başından yaralandığını söyledi.

Esat Atmaca'nın öldürülmesinin ardından kalabalık bir grup akşam saatlerinde saldırganlar arasında yer aldığı ileri sürülen Kabil Güler'in babası Yaşar Güler'in kahvehanesini molotof kokteyli atarak yaktı. Grup, polisler tarafından dağıtıldı. Bu arada Kabil Güler'in "ruhsatsız silah bulundurma, adam kaçırmak ve araba gasp etmek" gibi suçlardan sabıkasının bulunduğu öğrenildi.

Mahalle sakinlerinden Abuzer Cihan kahvehaneye düzenlenen saldırı ile Atmaca'nın yakınlarının ve arkadaşlarının ilgisi olmadığını belirterek "Gazi'de eski dönemler yaratılmaya çalışılıyor. Çocuklara saldıran grupları polisler de biliyor. Olaydan sonra kahvehaneye yapılan saldırıya ise ailenin üstüne atmaya çalıştılar" dedi.

Atmaca için 9 Nisan günü yapılan cenaze törenine yaklaşık 2 bin kişi katıldı.

Olay nedeniyle gözaltına alınan Kabil Güler (35), Ali Subaşı (23), Sinan Yavuz (23) ve Adem Yılmaz, 12 Nisan günü tutuklandı.

02) Levent Çenbeli

Kocaeli Üniversitesi'nde Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın ölüm yıldönümü nedeniyle 6 Mayıs günü düzenlenen gösteriye jandarmalar müdahale etti. Kocaeli Üniversitesi Umuttepe Yerleşkesi'nde gerçekleştirilen bahar şenlikleri sırasında konser alanına giren bir grup öğrenci Gezmiş, Aslan ve İnan için gösteri düzenledi. Bu sırada konser alanının karşısında bulunan inşaata üzerinde İbrahim

Kaypakaya, Mahir Çayan ve Deniz Gezmiş'in resimlerinin olduğu bir pankart asıldı. Pankart asan dört kişi, jandarmalar tarafından gözaltına alındı. Bunun üzerine inşaat önünde toplanarak jandarmaların çıkmasını engelleyen öğrencilere, dört arkadaşlarının serbest bırakılacağı söylendi. Ancak jandarmaların gözaltındakileri dövmesi üzerine öğrenciler de jandarmalara taş atmaya başladı. Daha sonra jandarmalar öğrencileri dağıtmak için havaya ateş açtı. Seken kurşunlarından biri Çağlayan Bozacı adlı öğrencinin koluna isabet etti, bir kurşun da Levent Çenbeli adlı askerin yaralanmasına neden oldu. Gözaltına alınanların adlarının Nazım Oklar, Haydar Yıldırım, Çağlayan Bozacı, Doğan Göç, Mehmet Kızılkurt, Özcan İlter, Özer Şenver Kalafat ve Kuzey Boy olduğu öğrenildi.

Levent Çenbeli, 10 Mayıs günü İstanbul Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hastanesi'nde öldü. Bunun üzerine olayda gözaltına alındıktan sonra serbest bırakılan Çağlayan Bozacı, Özcan İlter ve Kuzey Boy adlı öğrenciler hakkında gıyabi tutuklama kararı verildi. Öğrencilerden İlter ve Boy'un adliye yakınlarında kaçtığı, Çağlayan Bozacı'nın ise cezaevine gönderildiği öğrenildi.

Gösteri nedeniyle bir asker ve 32 öğrenci hakkında açılan dava, 22 Haziran günü başladı. Kocaeli 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, Çağlayan Bozacı tahliye edildi. Özcan İlter ve Kuzey Boy adlı öğrenciler hakkındaki gıyabi tutuklama kararı da kaldırıldı. İddianamede, 32 öğrenci hakkında, "Görevli memura direndikleri ve izinsiz afiş astıkları" iddiasıyla hapis cezası isteniyor. O.K. adlı er ise "gösteriye müdahale ederken er Levent Çenbeli'yi dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu yaraladığı" gerekçesiyle yargılanıyor.

03) Turan Kalaycı

5 Haziran günü Yalova'da Muş ve Rizeli iki aile arasında çıkan kavgada Turan Kalaycı öldü. (Bkz. Kürt Sorunu)

04) Abdulrezak Özdemir

6 Eylül günü Düzce'nin Akçakoca ilçesine bağlı Karatavuk köyünde, köylülerle fındık toplamak için köye gelen işçiler arasında çıkan kavgada bir kişi öldü, bir kişi yaralandı. Köy muhtarı İdris Post, kavganın "Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden gelen fındık işçilerinin PKK lehine slogan atmaları üzerine çıktığını" iddia etti.

Özgür Gündem gazetesinin haberinde ise işçilere köydeki sağ görüşlülerin saldırdığı ileri sürüldü. Kavganın sırasında kimliği belirlenemeyen bir köylünün ateş açması üzerine Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesi nüfusuna kayıtlı Abdulrezak Özdemir öldü, Şükran Yiğit adlı kadın da yaralandı. (Bkz. Kürt Sorunu)

05) Ömer Gürsoy (polis)

Şanlıurfa'nın Bağlarbaşı semtinde 17 Eylül gecesi bir polis aracına düzenlenen silahlı saldırıda polis memuru Ömer Gürsoy öldü, Murat Çelen ve adı öğrenilemeyen bir polis yaralandı. Polislerin, Akdağ ve Akkuş aileleri arasındaki arazi anlaşmazlığı nedeniyle çıkan çatışmalar üzerine, Akdağ ailesinin evinin önünde görevlendirildiği öğrenildi.

06) Yusuf Bayır**07) Yemlihan Bayır****08) Abuzer Mollaoğlu****09) Resul Çavuş****10) Serhat Mollaoğlu**

Bingöl'ün Solhan ilçesinde 12 Ekim gecesi iki aile arasında çıkan silahlı çatışmada, beş kişi öldü, 12 kişi yaralandı. Edinilen bilgiye göre, 28 Mart 2004 yerel seçimleri nedeniyle çıkan kavgada, Yusuf Bayır, Yemlihan Bayır, Abuzer Mollaoğlu, Resul Çavuş ve Serhat Mollaoğlu öldü. DYP'li Belediye Başkanı Niyazi Çavuşoğlu ve 12 kişi yaralandı. Olay nedeniyle Behçet Karadağ, Nihat Karadağ ve Mahmut Karadağ gözaltına alındı.

Trabzon Olayı: 6 Nisan günü Trabzon'da bildiri dağıtan Ekmek ve Adalet dergisi Temsilcisi Zeynep Ertuğrul, Nurgül Acar, Emre Batur ve İhsan Özdil, kalabalık bir grubun saldırısına uğradı. Edinilen bilgiye göre, bir trafik polisi Kunduracılar caddesinde bildiri dağıtan dört kişiye engel olmak istedi. Ancak trafik polisine bildirimleri vermeyi kabul etmeyen Zeynep Ertuğrul ve arkadaşları çevrede bulunanların saldırısına uğradı. Bunun üzerine kaçmaya başlayan dört kişi "Türk bayrağının yakıldığı" söylentisi üzerine peşlerine takılan kalabalık tarafından ağır biçimde dövüldü. Ertuğrul ve arkadaşları, polisler tarafından zırhlı bir araçla olay yerinden Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü.

Saldırıya uğrayanlar 7 Nisan günü "polise direndikleri, bildiri dağıttıkları, izinsiz gösteri düzenledikleri, halkı güvenlik güçlerine karşı kışkırtmaya çalıştıkları ve toplumda infial yaratacak davranışta buldukları" iddialarıyla tutuklandılar. Bu kişiler avukatlarının karara itirazı üzerine 13 Nisan günü serbest bırakıldılar. Nurgül Acar, İhsan Özdil, Zeynep Ertuğrul, Emrah Bakır ve Çetin Güven daha sonra İHD Trabzon Şubesi'nde basın toplantısı düzenlediler. Grup adına konuşan Ertuğrul, bildiri dağıttıkları sırada ilk olarak bir trafik polisinin kendilerine müdahale ettiğini, bunun ardından çevrede bulunanların kendilerine saldırdığını söyledi. Gözaltına alındıktan sonra da polisler tarafından dövüldüklerini anlatan Ertuğrul, cezaevinde gardiyanların diğer mahkumları kendilerine karşı kışkırttığını ileri sürdü.

İHD Genel Başkanı Yusuf Alataş, TİHV Genel Sekreteri Sedat Aslantaş, Mazlum-Der Genel Başkanı Ayhan Bilgen, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Temsilcisi Levent Korkut, Helsinki Yurttaşlar Derneği Ankara

Temsilcisi Bülent Atamer ve KESK Genel Başkanı Sami Evren 8 Nisan günü İHD Genel Merkezi'nde bir basın toplantısı düzenlediler.

Basın toplantısında konuşan Alataş, "Saldırganların hiçbirisi gözaltına dahi alınmadığı halde, ifade özgürlüğü hakkını kullanan ve ölümden dönen beş genç 'toplumda infial yarattıkları' gerekçesiyle tutuklanmıştır. Bayrak bahanesi ile yapılan bu tür saldırgan, provokatif ve hatta planlı eylemlerin, bizzat sayın Başbakan da dahil, yetkililer tarafından 'halkın hassasiyeti' olarak yansıtılmaya çalışılmasını, saldırganları cesaretlendirici ve benzer olayları teşvik edici beyanlar olarak değerlendiriyoruz" dedi.

ÖDP Trabzon İl Başkanı Ali Külüg, olay nedeniyle yaptığı açıklamada, yerel basının olayların büyümesinde payı olduğunu bildirdi. Külüg, "Trabzon TV 'PKK'lılar Uzun sokağa bayrak astılar' diye alt yazı geçti. Televizyonların 2-3 saat canlı yayın yapmaları olayların büyümesine neden oldu. Bugün de, bir bölümü tahrikten bahsediyor, bir bölümü de 6 Nisan'daki havayı devam ettiren nitelikte yayın yapıyorlar" dedi.

Protesto amacıyla 10 Nisan günü Trabzon'da basın açıklaması yapan TAYAD, Eğitim-Sen ve KESK üyeleri ile gözlemci olarak bulunan İHD'liler de saldırıya uğradı. Grup adına basın açıklamasının okunmasına başlanmasıyla birlikte adının Ali Ulusal olduğu öğrenilen kişi, TAYAD'lılara sataştı. Bu kişinin çevredekilere "bunları vurun, servetimi size bağışlayayım" biçimindeki kışkırtması çevrede toplananlar TAYAD'lılara saldırdı. Gruptakilerden bazıları sokak aralarına kaçarak kurtuldu, bazıları da yakındaki KESK ve İHD şubelerine sığındı. Bina önünde toplanan saldırganlar olay yerine gelen Trabzon Emniyet Müdürü Ramazan Akyürek'in konuşmasına karşın uzun süre dağılmadı.

Saldırıya uğrayanların olaya ilişkin anlatımları şöyle:

Fahrettin Keskin, "Biz sadece 'Tecridi kaldırın, ölümleri durdurun' pankartı açtık ve 'Baskılar bizleri yıldırılmaz' sloganı attık. Bu sırada biri 'Şerefsizler' diye bağırды. Sonra saldırdılar. Polis, saldırganlarla sohbet ediyordu."

Eğitim-Sen Şube Sekreteri Osman Sungur, "Olayı emekli bir öğretmen ateşledi. Açıklama yapılırken, bu kişi insanları provoke etti. Çevrede bekleyen 'sarkık bıyıklı' bir grup vardı. Polis saldırıdan sonra geldi."

KESK Trabzon Şubesi Dönem Sözcüsü Celal Akaç, "Olay, yaşlı birinin kışkırtmasıyla başladı. Önce beş-altı kişi saldırdı, sonra sayı çoğaldı. Emniyet müdahale etmedi. Oysa Emniyet'in önceki başarısını alkışlamıştık. Yıllardır her basın açıklamamıza polis gelir, bu sefer hiç yoktu."

TAYAD üyelerine yönelik saldırıyı protesto amacıyla 12 Nisan günü Adapazarı'nda bildiri dağıtan bir grup da saldırıya uğradı. Dövülen gençler, PTT binasına sığındı.

Gençler polis araçlarıyla bölgeden uzaklaştırıldı. Olayda gözaltına alınan olmadı.

Olaylar nedeniyle TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesi milletvekilleri Zafer Hıdıroğlu, Hamit Taşçı, Ahmet Yılmazkaya ve Komisyon Uzman Yardımcısı İzzet Eroğlu Trabzon'da inceleme yaptılar.

Bu arada RTÜK Nisan ayında RTÜK Yasası'nın "Yayınların şiddet kullanımını özendirici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması" kuralını ihlal ettikleri gerekçesiyle yerel Kuzey TV, Trabzon TV, Kanal Bordo Mavi, Kadırga TV ve Zigana TV'nin uyarılmasını kararlaştırdı.

Trabzon Cumhuriyet Savcılığı, yaklaşık 2 bin kişinin katıldığı linç girişimine ilişkin soruşturmasını Mayıs ayı ortalarında tamamladı ve 15 kişi hakkında iki ayrı dava açtı. Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen ilk davada, Fatih Koç, Fatih Usta, Hakkı Usta, İlyas Aktaş, İsmail Danışmaz, Muhsin Tokmak, Seykan Gülen, Erkan Kayan, Metin Kazancı, Evren Uğur ve Gökhan Karagöz adlı sanıkların "basit müessir fiil ve güvenlik güçlerine direnmek" iddiasıyla cezalandırılması istendi.

İlk saldırıyı protesto amacıyla 10 Nisan günü düzenlenen basın açıklamasında iki TAYAD üyesinin dövülmesi nedeniyle açılan diğer davada da, saldırganları kışkırttığı ileri sürülen Ali Ulusal ile Suat Çebi, Alper Bekar ve Yusuf Oskay yargılanıyor.

Saldırıya uğrayanlar hakkında da "görevli memura hakaret ve izinsiz gösteri düzenlemek" iddiasıyla dava açıldı. Dava 23 Haziran günü başladı. Trabzon 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada ifade veren TAYAD üyeleri, olayları polisin kışkırttığını söylediler. Sanıklardan Zeynep Ertuğrul, kendisinin olay yerinde gazeteci sıfatıyla bulunduğunu, arkadaşlarının da TAYAD'ın özel bültenini dağıttığını belirterek şöyle konuştu:

"İddia edildiği gibi izinsiz gösteri yürüyüşü söz konusu değildir. Arkadaşlar bültenleri ayrı ayrı yerlerde dağıtıyorlardı. Orada görev yapan iki trafik polisi, arkadaşlarımızın yanına gelip bültenleri kastederek 'Bu yasal mı, sizin PKK'li olmadığınızı nereden bilelim' dediler. Polisler bu sözleriyle çevredekileri adeta üzerimize kışkırttılar. Arkadaşlar olayın yasal olduğunu anlatmaya çalışırken çevrede bulunan 15-20 kişilik grup, arkadaşlarımızı darp etmeye başladı. Bu arada Ergün Kara adlı kişi de beni işaret ederek 'Bu PKK'lidir' diyerek grubu benim üzerime kışkırttı ve bana iki kere yumrukla vurdu. Bu arada gruptakiler bana da vurmaya başladılar. Olay anında çevrede çok sayıda sivil polis bulunuyordu. Olaya sivil polislerin değil de trafik polislerinin müdahale etmesi hadisenin provokasyon olduğunun göstergesidir."

TAYAD üyeleri Ekmek ve Adalet dergisi Temsilcisi Zeynep Ertuğrul, Nurgül Acar, Emre Batur ve İhsan Özdiil'e düzenlenen saldırı nedeniyle 11 kişi hakkında açılan dava, 21 Temmuz günü başladı. Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada

savunmasını yapan İlyas Aktaş, TAYAD üyelerine saldıran yaklaşık iki bin kişilik kalabalığın arasında olduğunu, ancak kimseye saldırmadığını iddia etti. Duruşmaya katılan diğer sanıklar da aynı yönde ifade verdi. TAYAD üyesi Zeynep Ertuğrul ise "bayrak yakıyorlar" şeklindeki asılsız söylentiler nedeniyle saldırıya uğradıklarını belirterek, "Burada yargılananların asıl suçlular olmadığını düşünüyoruz. Asıl suçlular olan provokatörler dışarıda. Buradaki sanıklardan birinin bana direkt vurduğunu söyleyemem, tam olarak görmedim. Ama bazılarının orada olduğunu hatırlıyorum" dedi. Mahkeme, davanın, Trabzon 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde TAYAD üyelerinin yargılandığı dava ile birleştirilmesine karar verdi.

Rize'de Linç Girişimi: İstanbul Küçükarmutlu'daki ölüm orucunda yaşamını yitiren Canan Kulaksız (15 Nisan 2001) ve Zehra Kulaksız'ın (29 Haziran 2001) mezarlarını ziyaret etmek için 2 Kasım günü Artvin'in Hopa ilçesinden Rize'ye giden Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Dayanışma Derneği (TAYAD) üyesi 15 kişi, sağ görüşlü kalabalık bir grubun saldırısına uğradı.

Edinilen bilgiye göre, TAYAD üyeleri Rize Belediyesi ve Emniyet Müdürlüğü'nün de bulunduğu sahil yolunda sağ görüşlülerin saldırısına uğradı. Polisin müdahale etmediği olaydan sonra minibüsle Rize Meslek Yüksekokulu'nun bulunduğu Atmeydanı mahallesine giden grup, yine saldırıya uğradı. Linç girişiminden güçle kurtulan grup, polis eşliğinde kent merkezine indirildi. İl dışına çıkarılmak istenen grup, güvenlik önlemlerine karşın Ziraat Yokuşu olarak bilinen bölgede tekrar saldırıya uğradı. Cumhuriyet meydanında da minibüsün yolunu kesen 300 kişilik grup, minibüsün camlarını kırıp TAYAD üyelerini dövdü. Polisler, kalabalığı havaya ateş açarak dağıttı. Dağbaşı bölgesinden geçerek Çaykent beldesi üzerinden kent dışına çıkarılmak istenen TAYAD'lı grubun önü burada da bir kez daha sağcılar tarafından kesildi. Güvenlik güçlerinin müdahalesinden sonra TAYAD'lılar polis eşliğinde kent dışına çıkarıldı.

TAYAD'lılar arasında Nisan ayında Trabzon'da linç girişimine maruz kalan Zeynep Ertuğrul, Nurgül Acar, Emre Bakır ve Çetin Güven'in bulunduğu öğrenildi. Zeynep Ertuğrul ise daha sonra yaptığı açıklamada, mezar ziyareti dışında bir amaçlarının olmadığını belirterek, şunları söyledi:

"Basın açıklaması yapmak istediğimiz yalandır. Pankart açsak, bunu açıkça söyleriz. Bu yalanları, saldırıya uğradığımızı gizlemek için söylüyorlar. Sivil polisler arkadaşlarımızı belediye binası önünde taciz etmiştir. Polisler, şehri terk etmemizi istediler. Aksi takdirde provokasyon olacağını ve bizi dövdüreceklerini söyleyip tehdit ettiler. Mezarlık dönüşünde polis bizi durdurdu, bu sırada polis otosunun arkasındaki beyaz otobüsten inenler taş ve sopalarla minibüse saldırdı. Bunlar PKK'lı' diye provokasyon yapılmasına rağmen, halktan katılan olmadı. Sadece organize olan grup saldıyordu. Polis bizi sekiz ayrı noktada durdurdu ve hepsinde taşlandı."

Rize Valisi Enver Salihoglu ise TAYAD üyelerinin “vatandaşları tahrik ettiğini, ancak polisin müdahalesiyle istenmeyen olayların yaşanmadığını” iddia etti. “Savcı gerek görmediği için saldırganlardan kimsenin gözaltına alınmadığını” söyleyen Salihoglu, “Ancak, gözaltı talimatı olmaması suç yoktur anlamına gelmez. Olayla ilgili bantlar, kasetler var. Savcılığa gönderildi. Savcının takdiridir” dedi.

Haklar ve Özgürlükler Cephesi üyesi bir grup daha sonra Rize Belediye Başkanı Halil Bakırcı ve polisler hakkında suç duyurusunda bulundu. Samsun Cumhuriyet Savcılığı'na verilen dilekçede, AKP'li Belediye Başkanı Bakırcı'nın “Eğer onlar olduğunu bilseydim ben de aşağıya inip vururdum. Bir daha gelirse daha kötü cevap alırlar”, AKP Rize Milletvekili Abdülkadir Kart'ın ise “Derslerini aldılar. Bir daha Rize'ye gelemezler” dediği anımsatıldı.

Benzer bir olay da 13 Aralık günü Samsun'da yaşandı. Temel Haklar ve Özgürlükler Dernekleri Federasyonu'nun dergisini dağıtan dört kişi, bir grubun saldırısına uğradı. Federasyondan yapılan açıklamada, İliksu caddesindeki dağıtım sırasında bir minibüslü caddeye gelen on beş kişi, dernek çalışanlarını döverek yaraladığı bildirildi.

Diğer Olaylar

İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, CHP Ankara Milletvekili Zekeriya Akıncı'nın bir yazılı soru önermesine Ağustos ayında verdiği yanıtta, 2004-2005 öğretim yılında üniversitelerde 460 olayın meydana geldiğini, bu olaylarda 30 sivil ile 45 güvenlik görevlisinin yaralandığını, 668 kişinin gözaltına alındığını bildirdi.

Konya Selçuk Üniversitesi öğrencisi Sedat Erol, 5 Ocak günü sağ görüşlü bir grup öğrencinin saldırısına uğradı. Yaklaşık 10 kişi tarafından dövülen ve bıçakla yaralanan Sedat Erol, hastaneye kaldırıldı. Olay nedeniyle Savaş Karaca ve soyadı öğrenilemeyen Kürşad adlı iki kişinin gözaltına alındığı bildirildi. Erol'un, kendisini bıçaklayanın Üzeyir Taha İşcam adındaki öğrenci olduğunu söylediği öğrenildi.

10 Mart günü Adana Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde kalabalık bir grup sağ görüşlü, sol görüşlü öğrencilere saldırdı. Aralarında Ülkücü İşçiler Derneği ve Ülkü Ocakları üyelerinin de bulunduğu sağ görüşlülerin saldırısı sonucunda, öğrencilerden Davut Adlı yaralandı.

ÇHD eski Başkanı ve İzmir Barosu eski yöneticilerinden Avukat Nedim Değirmenci, 24 Mart günü sağ görüşlüler tarafından ağır bir biçimde dövüldü. ÇHD'den yapılan açıklamada, “Değirmenci” nin bir internet kafenin camındaki Türk bayrağı biçimindeki afişin yırtılmasını bahane eden 10-15 kişi tarafından demir çubuklarla dövüldüğü” bildirildi. Olayda, çenesi ve dişleri kırılan Değirmenci hastaneye kaldırıldı.

24 Mart günü Marmara Üniversitesi'nde TKP'li öğrencilerle sağ görüşlü öğrenciler arasında kavga çıktı. Kavgada biri TKP'li dört öğrenci yaralandı.

Bursa'da DEHAP üyesi Uğur Öğredik'e “Kürt olduğu ve DEHAP etkinliklerine katıldığı için” Nizam-ı Alem Ocakları üyesi bir grup tarafından işkence yapıldığı bildirildi. DEHAP Orhangazi İlçe Örgütü eski yöneticisi Mehmet Öğredik'in oğlu Uğur Öğredik, İHD Bursa Şubesi'ne yaptığı başvuruda, 14 Mart günü akşam saatlerinde gittiği birahane, aralarında birahane sahibinin de bulunduğu Orhangazi Nizam-ı Alem Ocağı üyesi yedi kişi tarafından dövüldüğünü söyledi. Bir süre sonra Orhangazi Nizam-ı Alem Ocağı Başkanı Sait Ali Uçar'ın birahaneye geldiğini belirten Öğredik, yakınlarıdaki Nizam-ı Alem Ocağı'na götürüldüğünü ve burada işkenceye maruz kaldığını anlattı. Öğredik, “15 kişi vardı. Kollarımdan tuttular. Gözüme çok darbe aldım. Konuşmama fırsat vermediler. Tekme-tokat yüzüme vurup sonra beni çeşmeye götürdüler. Yüzümü yıkayıp kanları temizledikten sonra tekrar dövüyorlardı” dedi. Olayı polise anlatmaması için tehdit edildiğini belirten Öğredik, üç saat kadar sonra Orhangazi Devlet Hastanesi önüne bırakıldığını kaydetti. Öğredik'e Adli Tıp Kurumu'nda 10 günlük rapor verildiği öğrenildi.

İHD Bursa Şubesi'nden Avukat Deniz Büyük, olay nedeniyle gözaltına alınan İ.E., İ.Ç. ve B.B. adlı kişiler hakkında “yaralama” iddiasıyla dava açıldığını bildirdi.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Merkez Yerleşkesi'nde sağ görüşlü bir grup öğrenci, 11 Nisan günü bildiri dağıtan sol görüşlü öğrencilere saldırdı. Kavgaya müdahale eden güvenlik görevlileri, 13'ü sağ görüşlü 48 öğrenciyi gözaltına aldı. Daha sonra 48 kişiden 18'i tutuklandı. Bir öğrencinin de arandığı öğrenildi.

16 Nisan günü EMEP üyeleri Erhan Batga ve Hüseyin Kıyak adlı gençler, İstanbul Güneşli Ülkü Ocakları binasında işkence gördüklerini açıkladılar. Bağcılar'daki Barbaros Lisesi'nde düzenlenecek “Liseli Gençler Kurultayı” nedeniyle öğrencilerle toplanan Erhan Batga ve Hüseyin Kıyak'ın, bir grup MHP'li tarafından Güneşli Ülkü Ocağı'na götürülerek dövüldüklerin, arkadaşlarının ihbarı üzerine binaya gelen polisler tarafından kurtarıldığı öğrenildi. Olay nedeniyle altı kişi gözaltına alındı. EMEP İstanbul İl Başkanı Kamil Tekin Sürek, binaya giden bir polisin işkenceye tanık olduğu halde müdahale etmediğini, Batga ve Kıyak'ın EMEP yöneticilerinin ısrarı üzerine binaya giden başka bir ekip tarafından çıkarıldığını söyledi.

Olay nedeniyle gözaltına alınan dört kişiden Serhat Alkaç, 18 Nisan günü tutuklandı. Ülkü Ocakları Başkanı Bayram Yıldırım ile yaşları 18'den küçük olan Ümit Sevindik ve Tahir Çimen ise serbest bırakıldı.

Gazi Üniversitesi öğrencisi Mehmet Emin Özyalçın, 23 Nisan günü üniversitede aşırı sağ görüşlü 15 kişilik bir

grup tarafından dövüldüğünü bildirdi. Özyalçın yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Okuldan çıkarken, kapıda bazı kişilerin beklediğini gördüm ve şüphelendim. Okul yönetiminin bulunduğu kata çıktım. Üniversitenin hocalarından İhsan Kürelî'nin odasına gittim. Kendisine bana eşlik etmesini aksi taktirde can güvenliğimin olmadığını söyledim. Kapıdan çıkacakken, 15 kişilik faşist bir grup odaya daldı. Beni dövmeye başladılar, hocanın araya girmesiyle kaçtılar.”

Üç günlük iş göremez raporu alan Özyalçın, daha sonra saldırganlar hakkında suç duyurusunda bulundu.

24 Nisan günü İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Tınaztepe yerleşkesinde 1 Mayıs afişi asan öğrenciler, sağ görüşlü öğrencilerin daha sonra da sivil polislerin ve çevrede toplanan kalabalığın saldırısına uğradı. Öğrencilerden Atilla Sultan olayı şöyle anlattı:

“Afiş asma gerginliği kısmen aşılmaya başlanırken, polis ve özel güvenlik birimleri kampus giriş-çıkışlarına yığınak yapmaya başladı. Bunun üzerine okuldaki arkadaşların yardıma ihtiyaçları olup olmadığını öğrenmek için kampuse gittik. Bizimle birlikte Ege Üniversitesi'nden öğrenci arkadaşlar da gelmişti. Kampus girişinde bekleyen sivil giyimli ve polis olduğunu belirten 6-7 kişi üzerimize gelmeye başladı. Sağdan soldan taş atılmaya başlanınca polis silah çekerek üzerimize yürüdü ve sonra kalabalığı görünce kaçtı. Arabaya binen polisler arabayı üzerimize sürdü. Hayatımızdan endişe ederek oradan çıktık, okula arkadaşlarımızın yanına gittik. Okulda faşistler hala çeşitli şekillerde saldırıya devam ediyorlardı. Gerginlik yatışınca okuldan ayrıldık. Bu esnada bir sivil otosu takibe başladı. Saldırganların, ara sokakta Emre Zencir adlı arkadaşımızı yakalayıp kalasla dövmeye başladıklarını görünce onu kurtarmak için geri döndüm. Bu sırada polis kafama silah dayayarak yere yatırdı ve orada 4 polis tarafından kalas ve sopalarla bir süre dövüldüm. Daha sonra saçlarımdan 50 metre sürükleyerek, ülkü ocaklarına çok yakın olan kahvelerin önüne götürdüler ve oradaki halkı 'bu bayrak yaktı, öldürün bunu' diyerek provoke ettiler. Yarım saat boyunca dayak yedim. Sürekli 'saçını yakalım' dediklerini, boğazıma bıçak dayadıklarını, üzerime köpek saldıklarını hatırlıyorum. Bir süre sonra, üniformalı polisler geldiler ama müdahale etmediler. Bu arada gözlerime bir şey sıkıldığı için yaklaşık iki saat göremedim. Sonra ambulans geldi ve beni Buca SSK'ya götürdüler. Hastanede rapor verildi.”

Mayıs ayı başlarında Manisa'da sol görüşlü ve Kürt kökenli çok sayıda öğrenci, sağ görüşlülerin saldırısına uğradı. 6 Mayıs günü Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan habere göre, soyadı öğrenilemeyen Ali Rıza adlı öğrencinin, Ülkü Ocakları binasına götürülerek tehdit edildiği, 2 Mayıs günü Celal Bayar Üniversitesi öğrencileri Cenk Başkurt ve Osman Sezer'in 20-25 kişinin saldırısına uğradığı anlatıldı. Haberde, 4 Mayıs günü Hamza Sin ve Hüseyin Siyahkoç adlı üniversite öğrencilerinin ağır bir biçimde dövüldüğü belirtildi.

Daha sonra sağ görüşlü bir grubun, öğrencilerin gittiği bir kafeyi basması üzerine çıkan kavgaya müdahale eden polislerin Hüseyin Siyahkoç, Hamza Sin, Cenk Başkurt, Osman Sezer ile sağ görüşlülerden İlyas Çelik ve Serkan Mert'i gözaltına aldığı öğrenildi. 5 Mayıs günü üniversite kantini önünde toplanan sağ görüşlü bir grubun da Yusuf Solmaz adlı öğrenciyi tartakladığı, aynı gün akşam saatlerinde Yenice mahallesinde Kürt öğrencilerin oturduğu iki evin basıldığı ve evlerde bulunan beş öğrencinin dövüldüğü belirtildi.

6 Mayıs günü Karadeniz Teknik Üniversitesi Giresun Eğitim Fakültesi öğrencileri Naif Şahin ve Murat Ekmen'in sağ görüşlülerin saldırısına uğradığı, saldırganlardan üç kişinin gözaltına alındığı öğrenildi.

10 Mayıs günü ODTÜ'de TKP'li öğrencilerle “Bağımsız Gençlik Hareketi (BAGEH)” yanlısı öğrenciler arasında kavga çıktı. Kavganın, TKP'nin “Yurtsever Cephe” adıyla yeni bir örgütlenmeye gitmesi, BAGEH yanlısı öğrencilerin ise “Yurtsever” kavramını kendilerinin kullandığı gerekçesiyle buna karşı çıkması nedeniyle çıktığı öğrenildi. TKP'li öğrencilerin astığı “Yurtsever Cephe” afişlerinin BAGEH yanlılarınca indirilmesi üzerine çıkan kavgaya müdahale eden jandarmalar, yerleşke dışına çıkardığı öğrencilere daha sonra “yerleşkeye dışı görev alanı olmadığı” için karışmadı. Çevik Kuvvet ekipleri gelene kadar kavga eden öğrencilerden bir çoğunun yaralandığı bildirildi.

20 Mayıs günü Denizli Pamukkale Üniversitesi'nde düzenlenen bahar şenliklerinde sağ görüşlü öğrenciler, Sosyalist Demokrasi Partisi üyesi öğrencilere saldırdı. Kavgada, beş öğrenci, bir özel güvenlik görevlisi ve yerleşkeye dışardan girdiği öğrenilen üç sağ görüşlü yaralandı. Olay nedeniyle sekiz kişinin gözaltına alındığı öğrenildi. 23 Mayıs günü de bir grup sağ görüşlü, öğrencilere saldırdı. Kavgada 10 kadar öğrencinin yaralandığı bildirildi. Öğrencilerden birinin adının İlkay Şimşek olduğu öğrenildi. Aynı gün yaklaşık 40 kişilik bir grubun üniversite yurdunda kalan sol görüşlü bir öğrenciyi dövdüğü bildirildi.

Denizli'de 24 Mayıs günü Atatürk Endüstri Meslek Lisesi'nde sağ görüşlülerin Kürt kökenli öğrencilere saldırdığı bildirildi. Olayda soyadı öğrenilemeyen Ender adlı bir öğrenci bıçakla yaralandı, biri ağır üç öğrenci de yaralandı. Polislerin saldırgan gruptan iki kişiyi gözaltına aldığı öğrenildi. 25 Mayıs gecesi de SDP İl Örgütü binasından çıkan sekiz kişi, sağ görüşlülerin saldırısına uğradı. Olayda Gürkan Çalık adlı Pamukkale Üniversitesi öğrencisi ve Muhammet Tekin adlı sağ görüşlü yaralandı. Polislerin, çoğunluğu SDP üyesi 12 kişiyi gözaltına aldığı öğrenildi. Saldırı nedeniyle gözaltına alınanlardan bir sağı ile SDP üyesi Umut Göllü, 27 Mayıs günü tutuklandı.

25 Mayıs gecesi İstanbul Altunizade'deki bir öğrenci yurdunda sol görüşlü öğrenciler, sağcıların saldırısına uğradı. Çok sayıda öğrenciyi döven sağcılar, Hamdullah Bayram adlı öğrenciyi de satırla yaraladı.

1 Haziran günü Erzincan Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde okuyan sol görüşlü öğrenciler, sağcıların saldırısına uğradı. Olayda beş öğrencinin sopa ve satırlarla yaralandığı öğrenildi.

2 Haziran günü de akşam saatlerinde fakülte önünde kavga eden iki grup polisler tarafından ayrıldı. Daha sonra saldırıları protesto amacıyla yürüyüş yapan sol görüşlü öğrenciler, biber gazı sıkılarak ve dövülerek dağıtıldı. Polislerin fakülte yakınlarında ellerinde sopalarla gezen sağ görüşlülere ise müdahale etmediği ileri sürüldü.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde 14 Haziran günü sağ görüşlü üç öğrencinin, sol görüşlü öğrencileri bıçakla tehdit etmesi üzerine çıkan kavgada, Kamil Ortakçı adlı öğrenci bıçakla, Mehmet Baran ise başına isabet eden taşla yaralandı. Olay nedeniyle bir öğrencinin gözaltına alındığı öğrenildi. Fakültede 16 Haziran günü de sağ görüşlü bir grup sol görüşlü öğrencilere saldırdı. Kavgada Göçmen Us, Bahtiyar Tuncer ve Kiper Birol adlı sol görüşlü öğrenciler yaralandı. Satırla başından ve omzundan yaralanan öğrencilerden Birol'un durumunun ağır olduğu öğrenildi. Saldırganların arasında 14 Haziran günü Kamil Ortakçı adlı öğrenciyi bıçakla yaraladığı için gözaltına alınan ve kısa sürede serbest bırakılan Mehmet Çetin'in de bulunduğu bildirildi. Polisler ise kavganın ardından fakülteden çıkmamakta direnen sol görüşlü öğrencilere karşı göz yaşartıcı bomba kullandı. Güvenlik gerekçesiyle fakülte 27 Haziran gününe kadar tatil edildi.

İstanbul Ümraniye'de 1 Mayıs Mahallesi (Mustafa Kemal mahallesi) Güzelleştirme Derneği üyeleri 13 Temmuz gecesi, bir grubun silahlı saldırısına uğradı. Olayda, ESP üyesi Ali Haydar Saygılı, Mustafa Kemal Güzelleştirme Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Yoldaş Akat, dernek yöneticileri Ümit Aslan silahla yaralandı. Atılım gazetesinin internet sitesinde 14 Temmuz günü yayınlanan haberde, saldırının "esrar satıcıları tarafından örgütlenen bir grup" tarafından düzenlendiği iddia edildi. Haberde, gece mahallede gezen grubun, "yazlaşmaya karşı imza toplayan" dernek üyeleri karşılaştıkları ve ateş açıldığı belirtildi.

Saldırı üzerine 14 Temmuz günü mahallede protesto gösterisi düzenlendi. Gösteri sırasında bir açıklama yapan Ali Haydar Saygılı, saldırının siyasi olduğunu vurguladı.

2 Ağustos günü İstanbul Beykoz Tokatköy mahallesinde askeri bölgede ve orman arazisinde kaçak yapılan gecekonduların yıkımı sırasında olay çıktı. Sokakları kamyonlarla kapatan ve iş makinelerinin önüne geçen vatandaşları zor kullanarak dağıtan polisler, 20 kişiyi gözaltına aldı. Olay sırasında Vatan gazetesi muhabiri Bülent Aydoğdu ve Milliyet gazetesi muhabiri Gökhan Karakaş, polisler tarafından dövüldü.

11 Temmuz gecesi Ankara'da BBP Genel Merkezi'ne silahlı saldırı düzenlendi. Kızılay Tuna caddesindeki BBP binasına 22.30 sıralarında gelen 20-25 kişi camları kırarak ateş açtılar. Saldırganlar, binadaki polis

ve sivil güvenlik görevlilerinin havaya ateş açması üzerine kaçtılar.

24 Temmuz günü Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Tepeüstü köyünde yaşayan Aslan ve Yıldırım aileleri arasında 2004 yerel seçimlerinin sonuçları nedeniyle silahlı kavga çıktı. Önce çocuklar arasında başlayan kavganın daha sonra yetişkinlerin de katılımıyla büyüdüğü öğrenildi. Kavgada, Hüseyin Aykut, Veysi Aykut (18), Muzaffer Çelik (18), Kübra Dağ (18), Tarık Yıldız (17), Şükrü Karagün (69), İshak Demir (17), Seyhmus Akal (12), Emine Yıldırım (64), Süleyman Yıldırım ve Ecevit Yıldırım silahla yaralandı.

26 Temmuz günü İstanbul adliyesi önünde DHKP-C davasını izlemek için bekleyen bir grup, Sarıyer Ülkü Ocakları üyelerinin saldırısına uğradı. Olay sırasında Milliyet gazetesi muhabiri Musa Kesler de, sağcılar tarafından dövüldü. Saldırı nedeniyle gözaltına alınan Sarıyer Ülkü Ocakları Başkanı Dursun Karabacak, Beşiktaş Polis Merkezi'nde ifadesi alındıktan sonra serbest bırakıldı.

3 Ağustos günü Şırnak'ın Uludere ilçesi yakınlarında ölen Kemal Etiler adlı astsubayın 4 Ağustos günü Bursa'da yapılan cenaze töreninden sonra DEHAP binası ve Kürt kökenli seyyar satıcılar sağcıların saldırısına uğradı.

5 Ağustos gecesi Bursa'nın Fevzi Dere mahallesinde oturan DEHAP üyesi Ubeydullah Sayılğan'ın evine silahlı saldırı düzenlendi. Sayılğan, "Saat 21.00 sıralarında evin önünde yaklaşık 50 kişilik bir grup toplandı. Grup bizi korkutmak için beş el ateş etti. Polise bildirdik, ancak olay gece 02.00'ye kadar sürdüğü halde polis gelmedi. Polis grup dağıldıktan sonra geldi" dedi.

7 Ağustos gecesi İstanbul Gaziosmanpaşa Sultancıftliği mahallesinde Yusuf Ocak (18), Murat Keskin (19), İlhan Doğan (23) adlı gençler, 20 kadar MHP'linin saldırısına uğradı. Ocak, MHP'lilerle daha önce de aralarında anlaşmazlık olduğunu belirtti. Olay üzerine MHP İlçe Örgütü binası önünde toplanan kalabalık bir grup, saldırganların kendilerine verilmesini istediler ve binayı taşladılar. Polisler, grubu gaz bombası atarak dağıttı.

Balıkesir'in Gönen ilçesinde bulunan bir fabrikadaki işlerinden Deri-İş Sendikası'na üye oldukları için atılan işçiler silahlı saldırıya uğradı. Yaklaşık 50 gündür fabrika önünde bekleyen 34 işçinin, 31 Ağustos günü işveren tarafından tehdit edildikleri gerekçesiyle suç duyurusunda buldukları öğrenildi. Daha sonra fabrikanın önüne dönen işçilerle işverenin adamları arasında kavga çıktığı, akşam saatlerinde de aynı kişilerin işçilerin üzerine ateş açtığı bildirildi. Olayda, Hamit Kökçü adlı işçi başından yaralandı.

Tarih Vakfı, Helsinki Yurttaşlar Derneği ve Helsinki İnsan Yerleşimleri Derneği tarafından İstiklal caddesindeki Karşı Sanat Galerisi'nde düzenlenen "50. Yılında 6-7 Eylül Olayları" konulu sergi, 6 Eylül günü sağcıların saldırısına uğradı. 6 Eylül günü saat 18.00

sıralarında galeri önünde toplanan sağcılar, bazı fotoğrafları yırttı, bazılarını da yumurta atarak kirletti. Saldırganlar polis tarafından gözaltına alındı. Sergide, 6-7 Eylül 1955 tarihinde azınlıklara ait ev ve işyerlerinin yağmalandığı olaylara ilişkin fotoğraflar yer alıyordu.

Saldırı nedeniyle gözaltına alınan üç kişi, 7 Eylül günü serbest bırakıldı. Bu arada Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından yapılan açıklamada, saldırı ile Ülkü Ocakları'nın ilgisi olmadığı ileri sürüldü.

9 Eylül günü İstanbul Esenyurt'ta Abdullah Baştürk Demokrasi parkına belediye bina yapma girişimini protesto eden vatandaşlarla AKP'liler arasında kavga çıktı.

Edinilen bilgiye göre parkın yerine yapılacak binanın temel atma töreni için Esenkent'e gelen Esenyurt Belediyesi yöneticileri çoğunluğu kadın olan yaklaşık 500 kişilik bir grup tarafından protesto edildi. Pankart açan gösterici bir kadına yumruk atan Esenyurt Belediye Başkan Yardımcısı Gürbüz Süleymanoğlu, kendisine müdahale edenleri de tartakladı. Belediye çalışanları da gruba saldırdı. Jandarmanın müdahalesinin ardından temel atma törenini tamamlayan Esenyurt Belediye Başkanı Necmi Kadioğlu, "Bayanlar evlerini temizlesinler, protesto onların işi değil. Buranın belediye başkanı benim, belediyenin arazisine ne istersem yaparım" dedi.

Kavga sırasında 15 kişinin yaralandığı, Esenkent Kooperatifler Birliği Başkanı Fahri Atabay'ın da kolunun kırıldığı belirtildi.

9 Ekim günü Terörle Mücadele Yasa tasarısını protesto amacıyla Kayseri'de basın açıklaması yapan ESP ve Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu (BDSP) üyelerine bir grup sağ görüşlü saldırdı. Olayda ESP Temsilcisi Muharrem Demirkıran hafif yaralandı. Polisler, olaydan sonra Demirkıran, Kayseri Pir Sultan Abdal Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Nurettin Kılınc ve üç BDSP üyesini gözaltına aldı.

24 Ekim günü Ankara Gazi Üniversitesi'nde sağ görüşlü iki grup arasında çıkan kavgada yedi öğrenci yaralandı. "Liderlik" sorunu nedeniyle çıktığı öğrenilen kavgada yaralanan öğrencilerin adları şöyle: Kaan Y., Mükrem K., Utku Y., Muhammet O., Yılmaz E., Bahri K. ve Çağdaş G. Olay nedeniyle İsmail G. adlı öğrenci gözaltına alındı.

26 Ekim günü Ankara Gazi Üniversitesi'nde sağ görüşlü bir grup oruç tutmayan öğrencilere saldırdı. Olayda yedi öğrenci yaralandı.

YÖK'ü protesto etmek için 27 Ekim günü Ankara Üniversitesi Cebeci Kampusu'nda toplanan 500 kadar öğrenci polisler tarafından zor kullanılarak engellendi. Öğrenciler de, polise taş atarak karşılık verdi. Olayda gözaltına alınan olmadı.

İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencisi Cüneyt Bıyık, 1 Kasım günü İHD İzmir Şubesi'nde

düzenlediği basın toplantısında, 27 Ekim günü Buca Heykel meydanında Buca Ülkü Ocağı üyesi 12 kişinin saldırısına uğradığını söyledi. Bıyık, kendisini Ülkü Ocağı'nın yanındaki sokağa götürmeye çalışan saldırganlardan kaçarak kurtulduğunu anlattı. İHD Yönetim Kurulu üyesi Kamil Ağaoğlu ise saldırıyı düzenleyenlerin kimliklerini bildiklerini ve suç duyurusunda bulduklarını bildirdi.

Şemdinli olayını protesto amacıyla 13 Kasım günü gösteri düzenleyen Muğla Üniversitesi öğrencilerine sağ görüşlü bir grup saldırmaya kalkıştı. Ancak araya polislerin girmesi ile olay büyümeden önlendi. Bu olayın ardından 14 Kasım günü üniversitenin Kötekli yerleşkesinde sağ ve sol görüşlü öğrenciler arasında kavga çıktı. Kavgada 20 kadar öğrenci yaralandı. Satırla yaralanan üç öğrencinin durumunun ağır olduğu bildirildi. Polisler 45 kişiyi gözaltına aldı. Aynı gün sağ görüşlülerin saldırısını protesto amacıyla kent merkezinde basın açıklaması yapan öğrencilerden de sekizi gözaltına alındı.

İstanbul Tuzla'da bulunan bir deri fabrikasında işten atıldıktan sonra işyeri önünde eyleme başlayan işçiler, 30 Kasım günü saldırıya uğradı. İşverenin adamları oldukları ileri sürülen 40 kadar saldırganın işçilere taş ve sopayla saldırdığı, olayda beş işçinin yaralandığı bildirildi. Olayın ardından jandarmalar, Deri-İş Sendikası'na üye 19 işçiyi gözaltına aldı.

1 Aralık günü Konya'nın Selçuklu ilçesinde bir mağazanın önüne bırakılan kuşku çanta ile ilgileri olduğu öne sürülen üç genç, çevredekiler tarafından linç edilmek istendi. Edinilen bilgiye göre, bir bilgisayar mağazasının önünde bulunan çanta, çalışanların haber vermesi üzerine bomba imha uzmanları tarafından patlatıldı. Çantadan sadece belgeler çıktı. Mağazanın güvenlik kamerasındaki görüntüleri izleyen polisler, çantayı bırakan üç gencin kalabalığın içinde olayı izlediğini belirledi. Polisler, Orhan Veli Özdemir (18), Sadık Kabal (25) ve Ercan Uytucu (21) adlı gençleri gözaltına almak istedi. Bu sırada yayılan söylenti üzerine çevrede bulunanlar, gençleri linç etmeye kalkıştı. Polisler tarafından kurtarılan üç gencin ifadelerinde, "Çantayı başka bir sokakta bulduk. İçinde para olabileceğini düşünerek aldık. Para olmadığını görünce mağazanın önüne bıraktık" dedikleri öğrenildi. Gençler daha sonra Cumhuriyet Savcılığı tarafından serbest bırakıldı.

Tekirdağ'da Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun öğrenci yurdunda kalan bir öğrenci, 8 Aralık akşamı MHP'lilerin saldırısına uğradı. Olayda, adı öğrenilemeyen öğrenci, bıçakla yaralandı.

Muğla Üniversitesi öğrencisi O.T., 11 Aralık günü MHP'lilerin saldırısına uğradı. Arkadaşlarıyla Arapça konuşan O.T.'nin "Kürtçe konuştuğunu" zanneden sağcılar tarafından bıçakla yaralandığı bildirildi. Bu olayın ardından bir grup öğrenci Ülkü Ocakları Temsilciliği'ni taşıladı. Polisler, 13 öğrenciyi gözaltına aldı. Öğrenciler, 12 Aralık günü serbest bırakıldı.

Trakya Üniversitesi öğrencileri Emin Uysal, Gökhan Bilmez ve Erdal Ateş Sönmez, kaldıkları Selimiye Öğrenci Yurdu'nda "Kürtçe şarkı dinledikleri ve söyledikleri" gerekçesiyle sağ görüşlülerin saldırısına uğradı. Olayda, Uysal ve Bilmez hafif yaralandı. Saldırganların gözaltına alınmadığı bildirildi.

13 Aralık günü Elazığ Fırat Üniversitesi'nde bildiri dağıtan sol görüşlü öğrenciler, sağ görüşlülerin saldırısına uğradı. Olayda, Kürşat Taşkın ve Serkan Öz adlı öğrenciler, bıçakla yaralandı.

14 Aralık günü İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'nde kimlik kontrolü yapan ve binaya girenlerin üzerlerini arayan polislerle öğrenciler arasında kavga çıktı. Kavga sonucunda 14 öğrenci gözaltına alındı.

20 Aralık günü Afyon Kocatepe Üniversitesi'ne bağlı Uşak Eğitim Fakültesi'nde sağ görüşlü bir grup Kürtçe şarkı söyleyen öğrencilere saldırdı. Silah ve bıçakların kullanıldığı kavgada Mehmet Ali Eren ve Ferhat Akkaya adlı öğrenciler ile sağ görüşlü Metin Göl yaralandı, 15 kişi gözaltına alındı. Öğrencilerden 11'i 21 Aralık günü serbest bırakıldı.

21 Aralık günü İstanbul Üniversitesi Avcılar yerleşkesinde sol görüşlü öğrenciler, sağ görüşlülerin saldırısına uğradı. Sağ görüşlü öğrencilerin silah kullandığı olaydan sonra yerleşkeye gelen polisler, sol görüşlü yedi öğrenciyi gözaltına aldı.

KİŞİ GÜVENLİĞİ

TİHV'nin "Demokrasi İçin Aktif İzleme" projesi kapsamında belirlediği "İşkence Yasağı İhlallerine Yönelik İzleme Göstergeleri" ışığında 2005 yılında, Avrupa Birliği'ne uyum çalışmaları çerçevesinde gerçekleştirilen yasal düzenlemelere karşın, Türkiye'de "işkence" ve "kötü muamele" olgusunun (işkencenin şiddetinde ve yoğunluğunda azalmaya karşın) sürdüğü görülmektedir.

TİHV'nin derlediği bilgilere göre, 2005 yılında 5 kişi gözaltında öldü. 2005 yılında TİHV tedavi ve rehabilitasyon merkezlerine işkence nedeniyle 13'ü çocuk 675 kişi başvurdu. Adana, Ankara, Diyarbakır, İstanbul ve İzmir'deki tedavi ve rehabilitasyon merkezlerine başvuran bu kişilerden 193'ü 2005 yılında işkence gördüğünü açıkladı. Bu kişilerin işkence gördükleri yerlere göre dağılımı şöyle: 429 kişi emniyet müdürlüklerinde, 33 kişi polis karakollarında, 56 kişi jandarma komutanlıklarında, 23 kişi jandarma karakollarında, 94 kişi sokakta ya da açık alanda, 23 kişi diğer yerlerde (belirsiz yerlerde, evde, işyerinde, okulda). 17 kişi de son yaşadığı gözaltı sırasında işkence görmedikleri halde, önceki gözaltılarda ya da cezaevinde gördükleri işkence nedeniyle TİHV'ye başvurdu. Ancak, özellikle adli nedenlerle gözaltına alınanların işkence gördüğünü açıklamaktan korkması, "kaçırma" olaylarının kimi zaman basın-yayın organlarına yansımaması ve toplumsal gösterilerde dövülenlerin sayısının belirlenememesi/çokluğu gözönüne alındığında bu sayının gerçeğin oldukça altında olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir.

Yasal ve İdari Düzenlemeler

Türkiye, İşkenceye Karşı Sözleşme'ye Ek İhtiyari Protokol'ü 14 Eylül günü Birleşmiş Milletler Zirvesi sırasında imzaladı. BM'nin New York'taki genel merkezinde düzenlenen törende, Protokolü Türkiye adına Dışişleri Bakanı Abdullah Gül imzaladı. 4 Şubat 2003 tarihinde imzaya açılan ve bugüne dek Türkiye dahil 12 ülkenin imzaladığı "ek ihtiyari protokol", toplam 20 ülke tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek. Türkiye, 1984 yılında imzaya açılan İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ni 1988 yılında imzalamıştı.

Türk Ceza Yasası ve Ceza Muhakemesi Kanunu

Emniyet Genel Müdürlüğü, yeni TCY ve CMK'nın getirdiği yenilikleri anlatmak amacıyla Ocak ayında,

emniyet müdürleri için Ankara'da bir seminer düzenledi.

Polis Akademisi Öğretim Üyeleri Doç. Dr. Cumhuri Şahin ve Doç. Dr. M. Bedri Yılmaz tarafından verilen seminerde, yeni CMK'nın gözetim arama yapılamayacak. Aramada. konut ve iş yeri sahibi de hazır bulunacak. El koyma yetkisi hakime ait olacak.

"Herkesin girip çıkabileceği yerler, suçluların toplandığı mahaller, gizli kumar mahalleri, suç aletlerinin saklandığı yerlerde de geceleyin arama yapılamayacak. Aramada. konut ve iş yeri sahibi de hazır bulunacak. El koyma yetkisi hakime ait olacak.

Devlet sırrı niteliğindeki bilgiler, mahkemeler istediğinde verilecek. Bu tür bilgileri içeren belgeleri, sadece mahkeme inceleyebilecek.

Tanıklar davetiye, telefon, telgraf, faks, elektronik posta aracılığıyla tanıklık yapmaya çağırılabilir.

Tanıklıktan sonra kişinin kimliğinin saklı tutulması veya güvenliğinin sağlanması için tedbir alınacak.

Kadın mahkumun muayenesi, istemi halinde ve imkanlar elverdiğinde bir kadın doktor tarafından yapılacak.

Ağır cezalı işlerde, tutukluluk süresi en çok 2 yıl olacak. Üst sınırı 3 yıla kadar hapis gerektiren bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, tutuklanma yerine, zanlının adli kontrol altına alınması mümkün olacak.

Sanık, kimliğine ilişkin soruları doğru olarak cevaplamakla yükümlü olacak.

Sanığın, avukat seçme hakkının bulunduğu ve onun hukuki yardımdan yararlanabileceği, avukatın sorguda bulunabileceği bildirilecek.

Avukat seçecek durumda olmaması halinde, baro tarafından bir avukat görevlendirilecek. Gözetim altına alınan kişinin durumu yakınlarına derhal bildirilecek. Suç hakkında açıklamada bulunmama hakkının olduğu hatırlatılacak.

Sanık, şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebilecek.

İfade verenin veya sorguya çekilenin kişisel veya ekonomik durumu hakkında bilgi alınacak.

Sanığın hür iradesini engelleyici nitelikte kötü davranma, işkence, ilaç verme, yorma, aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma gibi müdahaleler yapılmayacak.

Sanığa, kanuna aykırı bir yarar vaat edilemeyecek. Yasak usullerle elde edilen ifadeler rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemeyecek. Deliller, ancak elde edenin mahkum olmasında kullanılacak.

Avukat hazır bulunmaksızın kollukça alınan ifade, hakim veya mahkeme huzurunda sanık tarafından doğrulanmadıkça hükme esas olmayacak.

Yeni TCY'nin 'Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması' başlıklı 256. maddesi ile güvenlik görevlilerinin 'saldırıya uğramadığı sürece' yaralamaya neden olacak ölçüde güç kullanamayacağı hükme bağlandı. Yasa dışı gösterilere müdahale edilirken göstericileri dağıtmaya yetecek ölçüde güç kullanılacak. Ölçünün aşılması halinde, görevli 'kasten yaralama' suçlamasıyla yargılanabilecek.

Zanlı savcılığa veya mahkemeye gitmezse kullanılacak güç direnci kırarak ölçüyü geçemeyecek."

Yeni CMK'nın uygulanması için hazırlanan yedi yönetmelik, 1 Haziran günü yürürlüğe girdi. Yeni CMK'nın yürürlük tarihinin ertelenmesinden sonra hazırlanan yönetmeliklerde, şüpheli, sanık ya da tanıklar lehine hazırlanan pek çok düzenleme, polis eleştirileri nedeniyle ortadan kaldırıldı.

Yeni yönetmelikler ve getirilen bazı düzenlemeler şöyle:

Adli Kolluk Yönetmeliği

Yönetmelikle ilk kez "adli kolluk" örgütü kuruldu.

Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğü bünyesinde "adli kolluk" personeli görevlendirilmesini öngören yönetmelikte, cumhuriyet savcılarının görevlerine ilişkin emirlerini öncelikle adli kolluğa vermesi öngörüldü. Güvenlikle ilgili örgütlerin bünyelerinde kurulan "adli kolluk" birimlerinin, cumhuriyet savcılarının emirleri dışında kendi görevlerini sürdürecekleri belirtilen yönetmelikte, bu personelin uzmanlaşması için mümkün olduğunca aynı görevde çalışması öngörüldü.

Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği

Ev, işyeri, araç ve kişilerin aranması konusunda yargıç izni öngören yönetmeliğe polis eleştirileri doğrultusunda "gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, cumhuriyet savcısı ya da kolluk amirinin arama izni verebileceği" hükmü konuldu. Ancak, yönetmelikte kolluk amirlerinin "konut, işyeri ve diğer kapalı alanlar için arama izni veremeyeceği" de belirtildi.

Yönetmeliğe göre, kolluk güçleri yargıç ya da cumhuriyet savcısının talimatıyla yakalanan kişinin üstünü ve yakalandığı yeri arama kararı olmadan arayabilecek.

Kolluk güçleri, otel, pansiyon gibi konaklama yerlerini, eğlence yerlerini, sinema, kahvehane gibi alanları, genelevleri asayiş amacıyla denetleyebilecek. Yazılı ihtarla rağmen anayasal düzene, genel ahlaka zararlı film veya video gösterilen yerler kolluk tarafından sürekli denetlenebilecek. 18 yaşından küçüklerin çalışmasının ve içeri girmesinin yasaklandığı yerler kolluk denetimi kapsamında olacak.

Polisin eleştirileri doğrultusunda yönetmeliğe, kolluk güçlerinin mülki amirin yazılı emriyle toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yapıldığı alanlarda, parti ve sendika toplantıları öncesinde, eğitim kurumlarında, öğrenci yurtlarında, toplu taşıtlarda, statlarda önleme aramaları yapabileceği hükmü konuldu.

Konut ve işyerlerinin araması gece yapılmayacak. Bu yerler, mülki amirin emriyle aranmayacak. Avukatların işyerleri de cumhuriyet savcısı hazır bulunmadan aranmayacak.

Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği

Kolluk güçlerinin gözaltına alma yetkisini hangi koşullarda kullanabileceğini tanımlayan yönetmelik, kimliğini gösteremeyen ya da kanıtlayamayanların, kimlikleri kanıtlanana kadar 24 saati geçmemek üzere gözaltına alınmasına olanak tanıyor.

Yakalanan kişiye, yakalanma nedeni, hakkındaki iddialar, susma, avukat isteme, yakalanmaya itiraz etme hakları bildirilecek.

Şüphelinin iradesini engelleyici nitelikte kötü davranma, işkence, ilaç verme, yorma gibi bedensel ya da ruhsal müdahaleler yapılmayacak. Yasak usullerle elde edilen ifadeler, rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemeyecek.

Doktor muayenesinde, hekim talep etmediği sürece kolluk güçleri bulunamayacak.

Suçluluğu kanıtlanana kadar herkes masumdur ilkesi gereği, kolluk güçleri, soruşturmalarda gözaltına alınan kişileri basın önüne çıkaramayacak.

Yönetmelikte, gözaltı süresi için de şu hükümler getirildi:

"Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hakim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren 24 saati geçemez. Yakalama yerine en yakın hakim veya mahkemeye gönderilme için zorunlu süre 12 saatten fazla olamaz. 5271 sayılı CMK'nın 250. maddesinin 1. fıkrasında (örgütlü uyuşturucu kaçakçılığı) yer alan suçlara bakmakla görevli olan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giriyorsa bu süre 48 saattir.

Toplu olarak işlenen suçlarda, delillerin toplanmasında güçlük veya şüpheli sayısının çokluğu nedeniyle Cumhuriyet savcısı gözaltı süresini her defasında bir günü geçmemek üzere, üç gün süreyle uzatılmasına yazılı olarak emir verebilir. Gözaltı süresinin uzatılması emri, gözaltına alınana derhal tebliğ edilir. Kimse, bu

süreler geçtikten sonra hakim kararı olmaksızın hürriyetinden mahrum bırakılmaz.

5271 sayılı CMK'nın 250. maddesinin 1. fıkrasında yer alan suçlara bakmakla görevli olan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçlardan; Anayasanın 120. maddesi gereğince olağanüstü hal ilan edilen bölgelerde yakalanan kişiler hakkında, aynı kanununun 91. maddesinin 1 ve 3. fıkralarında 4 gün olarak belirlenen süre, cumhuriyet savcısının talebi ve hakim kararı ile 7 güne kadar uzatılabilir. Hakim karar vermeden önce yakalanan ve gözaltına alınan kişiyi dinler.”

Danıştay 10. Dairesi, yönetmeliğin Haziran ayından önceki halinin “Yakalanan kişiye avukat gelmesi için makul bir süre beklenir, gelmezse bu husus tutanağa kaydedilerek ifade alma işlemine başlanır” maddesindeki “makul bir süre” ifadesi Ocak ayında iptal etti. Bunun üzerine Emniyet Genel Müdürlüğü, bu ifadeyi “avukatın bulunduğu yer ile ifade alınacak yer arasındaki mesafe, ulaşım imkanları ve varsa önceden tespit edilebilecek diğer etkenler de göz önüne alınarak” belirleneceği biçiminde düzeltti.

Danıştay, yönetmeliğin 10. maddesindeki “Doktor raporu dört nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan birisi gözaltı biriminde muhafaza olunur” ifadesini de iptal etti.

Yönetmeliğin eski halinde dört nüsha halinde düzenlenen raporlardan biri gözaltı biriminde saklanırken, biri gözaltından çıkışta şüpheliye veriliyor, biri soruşturma dosyasına ekleniyor, diğeri de sağlık kuruluşu tarafından saklanıyordu. Danıştay kararına göre artık gözaltı biriminde doktor raporu tutulmayacak.

Danıştay, yönetmeliğin “avukatların soruşturma dosyasına bakmasını savcının iznine bağlayan” 22. maddesinin 1. fıkrasını da Aralık ayında iptal etti.

Bu yönetmelikler dışında, “Ceza Muhakemesi Kanununa Göre İl Adli Yargı Adalet Komisyonlarıncı Bilirkişi Listelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik”, “Suç Eşyası Yönetmeliği”, “Cumhuriyet Başsavcılıkları ile Adli Yargı İlk Derece Ceza Mahkemeleri Kalem Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik” ve “Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik” de aynı gün Resmi Gazete’de yayınlandı.

İşkenceyi Önleme Grubu

İzmir Barosu’nun 7 Aralık 2004 tarihinde “İşkencenin Önlenmesinde Hukukçuların Rolü Projesini” durdurma ve “İşkenceyi Önleme Grubu”nun (İÖG) faaliyetlerine son verme kararının ardından 9 Ocak gecesi de grubun odasını boşalttı. Odada bulunan 535 işkence dosyasına da el konuldu.

Kendilerine yapılan 535 başvurunun dosyasının nereye götürüldüğü hakkında bilgi sahibi olmadıklarını

belirten Çağdaş Hukukçular Derneği Şube Başkanı ve grup üyesi Bahattin Özdemir,, şunları söyledi:

“Avukatların müvekkillerinin gizlilik ilkesine bağlı kalmak gibi bir zorunluluğu var. Bu dosyaların hiç birisi başka bir şahıs tarafından görülemez. Kaldı ki, bu dosyaların 120 tanesi hakkında dava açılmış ve halen devam etmekte. Şimdi bu hukuksuzluk değil midir? Bu dosyalar herhangi bir tutanak tutulmadan nasıl alınır?”

Baronun bu tavrı, Mazlum-Der ve İHD tarafından da kınandı. İHD Genel Başkanı Yusuf Alataş, yaptığı açıklamada, “İşkence konusunda, diğer barolara ve sivil toplum kuruluşlarına örnek oluşturulabilecek başarılı çalışmalar yapan ‘İşkenceyi Önleme Grubu’nun kaldırılmasına karar verilmesini büyük üzüntü ve hayretle karşılamıştık. Yanlış ve haksız olduğunu düşündüğümüz bu kararın değiştirileceğini beklerken, komisyon odasına kapı kilitlerinin kırılması suretiyle girildiğini ve takip edilen işkence dosyalarına el konulduğunu basından öğrendik. Yönetim Kurulunuzun, bir insanlık suçu olan işkencenin ülkemizde izlenmesine, ortaya çıkarılmasına ve önlenmesine karşı olunduğu izlenimi veren, karar ve davranışlarını üzüntü ile karşıladığımızı ve kınadığımızı bilmenizi isteriz” dedi.

Uluslararası Af Örgütü tarafından Ocak ayında Baro Başkanı Nevzat Erdemir’e gönderilen mektupta da grubun feshedilmesinden üzüntü duyulduğu bildirildi. “Grup, işkence mağdurlarının adalet elde etmesi yönünde çığır açan bir çalışma yürütüyordu ve kapatılması işkenceyle mücadelede geri bir adım olmuştur” denilen mektupta kararın yeniden gözden geçirilmesi istendi.

Bu arada İzmir Barosu Bülteni’nin Şubat sayısında gruba hakaret edildiğini ileri süren avukatlar, 28 Şubat günü bir basın toplantısı düzenlediler. Toplantıda konuşan Avukat Ercan Demir, şunları söyledi:

“Baro kaynakları kullanılarak basılan bültende, esasen İşkencenin Önlenmesinde Hukukçuların Rolü Projesi’nin düzenlediği rapor, kimi eksik ve yanlışlarıyla da olsa basılmıştır. Ancak bu rapor, özellikle kapakta yer alan ‘AB’ye teslimiyet belgesindeki acı gerçekler’ ve ‘İşkence önleme kılıfı altında paylaşılan avrolar’ başlıkları ile çarpıtılarak, projede görev alan 250 civarındaki avukat kendi baroları tarafından iftiraya uğramıştır. İzmir Barosu, ilk kez, ‘Çamur at izi kalsın’ ucuz siyasetine kurban edilmek istenmektedir. Bu bültende yer alan iftira ve suçlamalar, İzmir Barosu’na yakışmamaktadır.”

İşkenceyi Önleme Grubu’ndan Avukat Mehmet Akdöl de, İzmir Barosu Yönetim Kurulu tarafından çıkartılan bültenin Şubat sayısında “İşkenceyi Önleme Grubu Gerçeği” başlığıyla yayınlanan yazıya ilişkin olarak şunları söyledi:

“Projede, baro yönetiminin kararıyla çalışan avukatlar, sanki yasadışı çete faaliyetine girişip proje kapsamında gönderilen paraları yağmalayıp ceplerine indirmiş gibi bir intiba uyandırılmaya çalışıldı. ‘Belgelerle İÖG

gerçeği', 'İşkence önleme kılıfı altında paylaşılan eurolar', ifadeleri kullanılarak, avukatlık meslek kurallarının bizzat baro yönetim kurulu tarafından TCK'de belirtilen suç niteliğindeki eylemlerle ihlal edilmeye çalışıldı. Baro dergisi yansız ve bağımsız olmak zorunda. Bu bülten çıkınca, bununla ilgili olarak suç duyurusunda bulunduk, maddi-manevi tazminat davası açtık ve tekzip gönderdik."

Baro Başkanı Nevzat Erdemir'in grubun kapatılmasından sonra 1.146 avukat tarafından imzalanan seçimsiz olağanüstü genel kurul talebini reddettiğini anımsatan Akdöl, "Yönetim Kurulu, seçimsiz olağanüstü genel kurul talebini hukuki bir dayanağı olmadan geri çevirdi. Avukatlık Kanunu'nun 83. maddesinin açık ihlali söz konusu. Hukuksuzluk ülkemizde sık karşılaşılan bir durum ama bunu bir baro başkanı tarafından yapılması düşündürücü ve endişe verici. İdari Mahkemesi'ne giderek, talebin reddine ilişkin kararın iptalini isteyeceğiz. Bu karardan doğmuş olan mağduriyetimiz nedeniyle maddi ve manevi tazminat davası açacağız. Baro başkanı hakkında görevi kötüye kullandığı için de suç duyurusunda bulduk" dedi.

Projenin sonlandırılması kararının tartışılması amacıyla seçimsiz olağanüstü genel kurul isteminin reddedilmesi üzerine, karar aleyhine açılan dava, Ağustos ayı başında sonuçlandı. İzmir 4. İdare Mahkemesi, baro yönetiminin "genel kurul isteminin reddi" kararı konusunda yürütmeyi durdurma kararı verdi. Baro yönetimi ise yürütmeyi durdurma kararına itiraz etti.

İşkence Semineri

Adli Tıp Kurumu'nun, Avrupa Komisyonu'nun desteğiyle Mayıs ayında düzenlediği "Hekimler ve Yargı Mensupları İçin Kötü Muamele ve İşkence Semineri" gerekçe gösterilmeden iptal edildi.

Seminer düzenleyicisi ve eğitmenleri arasında yer alan Türk Tabipleri Birliği, Londra'da kurulu "İşkence Mağdurları İçin Tıbbi Destek Vakfı (The Medical Foundation for the Care of Victims of Torture)", Adli Tıp Uzmanları Derneği ile TIHV temsilcileri, iptal kararı üzerine bir süre Adalet Bakanlığı'ndan bilgi gelmesini bekledi. Türk Tabipleri Birliği 2. Başkanı Metin Bakkalçı, 24 Mayıs günü akşam saatlerinde seminer katılımcılarına iptal bilgisinin geldiğini, ancak resmi makamlardan açıklama yapılmaması üzerine 25 Mayıs günü sabahı seminerin yapılacağı Euro Plaza Otel'i'ne geldiklerini açıkladı. Bakkalçı, "Proje, Adalet Bakanlığı adına yapıldı. Ama dün akşam (24 Mayıs) erteleme, iptal, ne olduğunu bilmediğimiz bir karar alındı. Altı aydan bu yana hazırlığını yaptığımız, eğitim verecek yabancı uzmanların da geldiği bu seminerin gerçekleşmemesinden büyük üzüntü duyduk" dedi.

İşkence Mağdurları İçin Tıbbi Destek Vakfı yöneticisi Sherman Carrol da bu seminer için Adalet Bakanlığı'nın irtibat kurduğu Avrupa Komisyonu'nun, eğitim vermek üzere kendi vakfını görevlendirdiğini anlattı. Sherman Carrol, "Bugün işkenceye karşı düzenlenmiş bu

toplantının iptal edildiğini öğrendik. Anladığımız kadarıyla kararı alan Adalet Bakanlığı. Ama bize doğrudan bu merciden bilgi verilmedi. Avrupa Komisyonu'ndan ve Adalet Bakanlığı'ndan yanıt bekliyoruz" dedi.

Adalet Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada ise "bakanlığın seminerin düzenleyicileri arasında bulunmadığı" ileri sürüldü. Bakanlık yetkilileri, semineri düzenleyen kuruluşların, seminerin yapılacağı yer, katılacak hakim ve savcılarının konaklaması ile toplantının içeriğine ilişkin bugüne kadar resmi yazı göndermediklerini belirttiler.

Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı

Dönemin Başbakanlık İnsan Hakları Başkanı Vahit Bıçak, 3 Mart günü düzenlediği basın toplantısında, 2004 yılında başkanlığa yapılan şikayetler konusunda bilgi verdi. 2004 yılında 354 kişinin doğrudan başkanlığa, 466 kişinin illerde, 27 kişinin de ilçelerde insan hakları kurullarına başvurduğunu söyleyen Bıçak, toplam 1.634 hak ihlali şikayetinin başında "işkence" ve "kötü muamele" iddialarının yer aldığını bildirdi. Bıçak, 2003 yılında 158 kişinin "işkence" ve "kötü muamele" gördüğü gerekçesiyle başvurduğunu söyledi.

Bıçak, başvuruların yüzde 15.6'sının emniyet müdürlüklerinden, yüzde 10'unun adliyeden, yüzde 9.1'inin bakanlıklardan, yüzde 8'inin belediyelerden, yüzde 7.8'sinin sağlık kurumlarından, yüzde 7.4'ünün eğitim kurumlarından, yüzde 5.5'inin cezaevlerinden, yüzde 5.8'inin jandarmadan, yüzde 4.4'ünün valiliklerden, yüzde 3'ünün sosyal hizmet kurumlarından, yüzde 2.6'sının kaymakamlıklardan, yüzde 0.1'inin özel idareden, yüzde 21.6'sının da diğer kurumlardan şikayetçi olduğunu bildirdi.

Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'nın 2005 yılının ilk dokuz ayına ilişkin verileri de yıl sonunda açıklandı. 2005 yılında 1.015 başvuru ile "çalışma ve sözleşme hürriyeti, mülkiyet hakkı ve sağlık/hasta hakları" konularında şikayet geldiği, "işkence" şikayetlerinin, toplam başvurular arasında 17., "kötü muamele" şikayetlerinin ise 9. sırada yer aldığı bildirildi.

İşkence Soruşturmaları

Bu arada, Radikal gazetesinde 1 Şubat günü Emniyet Genel Müdürlüğü verilerine dayanılarak yayınlanan haberde, 2004 yılında "işkence" ve "kötü muamele" iddiasıyla polisler hakkında açılan davaların 2003 yılına oranla yüzde 3.3 arttığı, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün hakkında soruşturma açtığı polislerin sayısının ise yüzde 39.66 azaldığı belirtildi.

2003 yılında üç, 2004 yılında ise bir polisin "kötü muamele" suçundan mahkum edildiği, ancak "işkence" suçundan ceza alan polis bulunmadığı anlatılan haberde, 2003 yılında üç polise "kötü muamele", bir polise de "işkence" suçlamasıyla idari ceza verilirken, 2004 yılında 12 polise "kötü muamele" suçlamasıyla idari ceza verildi, "işkence" suçlamasıyla idari ceza

alan polis olmadığı kaydedildi. Haberde yer alan bazı veriler şöyle:

2004 yılında 234 polis hakkında “kötü muamele”, 13 polis hakkında da “işkence” iddiasıyla dava açıldı. 2003 yılında ise 218 polis hakkında “kötü muamele”, 21 polis hakkında “işkence” iddiasıyla dava açıldı.

2004 yılındaki “kötü muamele” davalarından altısı beraat, 72’si takipsizlik, biri de mahkumiyetle sonuçlanırken işkence davalarının üçü beraat, dördü de takipsizlik kararıyla sonuçlandı. 155 “kötü muamele” ve altı “işkence davası” ise sürüyor.

2003 yılında açılan 218 “kötü muamele” davasından 15’i beraat, 112’si takipsizlik, üçü mahkumiyet kararıyla; 21 “işkence” davasından biri beraat, 17’si de takipsizlik kararıyla sonuçlandı. 88 “kötü muamele” ve üç “işkence” davası da sürüyor.

Emniyet Genel Müdürlüğü, 2004 yılında “işkence” ve “kötü muamele” suçundan 146, 2003 yılında ise 242 polis hakkında idari soruşturma açtı.

2003 yılında açılan 242 soruşturmanın 226’sını “kötü muamele”, 16’sını da “işkence” iddialarının oluşturduğu, “kötü muamele” soruşturmalarından 223’ünde “ceza tayinine yer olmadığı”, ikisinde “kısa süreli kıdem durdurma”, birinde “uzun süreli kıdem durdurma”, 16 “işkence” soruşturmasının 15’inde “Ceza tayinine yer olmadığı”, birinde “uzun süreli kıdem durdurma” cezası verildiği bildirildi.

2004 yılındaki 146 soruşturmanın 141’ini “kötü muamele”, beşini de “işkence” iddialarının oluşturduğu belirtilen haberde, “kötü muamele” soruşturmalarının 129’unda “ceza tayinine yer olmadığı”, 10’unda “kısa süreli kıdem durdurma”, ikisinde “uzun süreli kıdem durdurma” cezaları verildiği, “işkence” soruşturmalarının tümünün ise “ceza tayinine yer olmadığı” kararıyla sonuçlandırıldığı bildirildi.

Diyarbakır Barosu Herkes İçin Adalet Projesi İşkenceyi Önleme Koordinatörlüğü’nün Bilgi Edinme Yasası çerçevesinde İçişleri Bakanlığı’na sorduğu sorulara verilen yanıtta da, 1 Ocak 2001 ile 30 Aralık 2004 tarihleri arasında “işkence” ve “kötü muamele” suçlamasıyla 36 polis hakkında 10 davanın açıldığı, bu davalara avukat atandığı belirtildi. Yanıtta, 10 avukata 18.992 YTL’nin (18 milyar 922 milyon TL) ödendiği bildirildi. Bakanlık, jandarma ve korucular hakkında işkence ve kötü muamele suçlamasıyla dava açılıp açılmadığı ve polisler hakkındaki davaların ayrıntıları konusunda ise bilgi vermedi.

Diyarbakır Barosu Başkanı Sezgin Tanrıkulu, Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesinden, “işkence” ve “kötü muamele” iddiasıyla yargılanan polisler avukat atanmasının, “işkenceye tolerans ve hoşgörü olduğunu” savundu. Tanrıkulu, şunları söyledi:

“Polis memurları da diğer sanıklar gibi avukat hizmetinden yararlanmalı. Avukat tutamıyorsa, baroya müracaat etmeli. Maalesef ‘işkenceye sıfır tolerans’ diyen hükümet, adım atmakta gönülsüz. ‘Polise

mukavemet’ suçu altında, işkence ve kötü muamele suçları gizlenmektedir. ‘Görevli polise mukavemet’ iddiasıyla Diyarbakır’da açılan davalarda 2 yılda yüzde 200 oranında artış oldu.”

Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi Raporu

Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi’nin (AİÖK) 16-29 Mart 2004 tarihlerinde İzmir, Aydın ve Gaziantep bölgelerindeki, cezaevi ve karakollarda yaptığı incelemelere ilişkin raporu 8 Aralık yayımladı.

Türk hükümetinin yanıtı ve onayıyla açıklanan raporda şu saptamalara yer verildi:

* Kolluk kuvvetlerine, yakalama sırasında gerekenden daha fazla kuvvet kullanılmaması, kişiye yakalandıktan sonra vurulmasının hiçbir açıklamasının olmayacağı, kolluk kuvvetinin yetkisini sorgulayan birine karşı kuvvete başvurmasının otomatik tepki olmaması gerektiği hatırlatılmalı

* İzmir’deki gibi bir “İşkenceyi Önleme Grubu” diğer kentlerde de kurulmalı

* Kolluk kuvvetlerinin insan hakları ve modern sorgulama yöntemlerini kullanma eğitimleri kuvvetle takip edilmeli. Bu tür eğitimlerin etkilerinin olabilecek en çok sayıda kolluk kuvveti yetkilisine yansımaları sağlanmalı

* Savcı ve yargıçların eğitiminde şunlar vurgulanmalı: Gözaltına alınmış biri karşısına getirildiğinde, (eğer varsa) kötü muameleyi ortaya çıkaracak şekilde davranmalı. Bu süreç, gözaltına alınana gördüğü muameleyi gerçekten ifade edebilecek bir ortam sağlamalı. Gözaltına alınanın yalnızca sözlerine değil, fiziksel durumuna da dikkat edilmeli. Kötü muamelenin göstergelerini gördüğünde, yargıç ve savcılar gereken adımları atmalı

* Yetkililer, gözaltında avukata erişimi etkin bir şekilde desteklemeyi sürdürmeli. Kamuda avukata erişim hakkı bilincinin artması için, kolluk kuvvetleriyle barolar arasında işbirliği sağlanmalı

* Ergen olmayan çocuklara ilişkin özel bir şüpheli hakları formu oluşturulmalı. Bu form, gözaltına alınan bütün ergen olmayan çocuklara verilmeli

* Gözaltındaki kişilerle avukatlarının uygun yerlerde görüşmesine ilişkin çabalar sürmeli

* Gözaltındaki kişilere haklarına dair formun verilmesi yakından izlenmeli

* Gözaltındaki kişilere dair tıbbi raporların ilgili mercilere gizlilik içinde ulaşması güvenceye alınmalı

* Her kentte, gözaltındakilerin tıbbi muayenelerini rutin bir şekilde yapacak özel bir tıbbi tesis oluşturulmasına dair olanaklar araştırılmalı

* Doktorla muayene edilen kişinin yalnız kalabileceği, güvenli, uygun odaların varlığı yakından izlenmeli.

* Yetkililer, ülkedeki bütün sorgulama/gözaltı merkezlerinin kabul edilebilir standartlara yükseltilmesine dair çabalarını sürdürmeli.

Uluslararası Af Örgütü Raporu

Uluslararası Af Örgütü'nün 2004 yılı raporu, Mayıs ayında açıklandı. Raporun Türkiye'ye ilişkin bölümünde, "İşkence ve kötü muamelenin sürdüğü" belirtildi.

Raporda, yasal düzenlemelerin "bazı işkence yöntemlerinin kullanılmasını azalttığı", ancak işkence ve kötü muamelenin yine de sürdüğü ifade edildi ve gözaltına alınanlara "yemek, su vermeme", "uykusuz bırakma" ve "rahatsız pozisyonlarda ayakta tutma" gibi yöntemlerin halen kullanıldığı vurgulandı. İçişleri Bakanlığı'nın bu konudaki genelgelerine karşın, göstericilerin dövüldüğü ve yakalandıktan sonra yüzlerine biber gazı sıkıldığına ilişkin bilgiler bulunduğu anlatılan raporda, "İşkence ve kötü muamele iddialarının savcılıkça soruşturulması yeterli değil. Zanlı memurlar soruşturma sürecinde nadiren aktif görevden alındı. İşkence ve kötü muameleyle suçlanan kişilerin adli süreçleri uzatıldığı için zamanasına uğradı. Polislin aşırı güç kullanmasıyla ilgili şikayette bulunanlar, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalefet ya da kamu görevlisine mukavemetle suçlandı" denildi.

Telefon İzleme Skandalı

1 Haziran günü Vatan gazetesinde yayınlanan "Türkiye'yi sarsacak belge" başlıklı haberde, MİT'in Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararına dayanarak 8 Nisan ile 30 Mayıs günleri arasında tüm Türkiye'de sabit telefonları, cep telefonlarını, kısa mesajları, e-mail yazışmalarını ve faksları "izlediği" belirtildi.

Habere göre, 6 Mayıs günü Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'na başvuran MİT Müsteşarlığı Diyarbakır Bölge Başkanlığı, 8 Nisan ile 30 Mayıs günleri arasında tüm Türkiye'de GSM, sabit hat ve internet üzerinden yapılan görüşmelerin detay bilgilerinin verilmesini istedi. İsteme gerekçe olarak "Yurtdışı bağlantılı silahlı terör örgütlerinin yasadışı faaliyetlerine yönelik olarak failerin belirlenmesi, ele geçirilmesi, suç delillerinin elde edilmesi ve eylem planlarının önceden öğrenilmek sureti ile engellenmesinin başka yollarla mümkün olmaması" gösterildi. Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'nın başvurusu üzerine Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nin aynı gün verdiği kararda şöyle denildi:

"Talebin kabulü ile yurt dışı bağlantılı illegal silahlı terör örgütlerinin yasadışı faaliyetlerine yönelik olarak failerin belirlenmesi, ele geçirilmesi ve suç delillerinin elde edilmesi ve eylem planlamalarının önceden öğrenilmek sureti ile engellenmesi başka yollarla mümkün olmadığından yurt dışı çıkışlar ve girişler dahil olmak üzere Telsim, Turkcell, Avea, Türk Telekom Anonim Şirketi uzak mesafe telefon hizmeti vermeye yetkili A, B, C tipi lisansı olan iletişim şirketleri tarafından işletilen ve telefon üzerinden yapılan iletişime ait tüm detay bilgilerin MİT Müsteşarlığınca detay kayıtlarının alınması ve incelenmesi

konusunda Anayasa'nın 22. maddesi ¹ ile 4422 sayılı yasanın (Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Yasası) 2, 4, 11 ve 16. maddeleri uyarınca 08.04.2005 tarihleri ile 30.05.2005 tarihleri arasında kapsayacak şekilde izin verilmesine karar verildi."

İzleyen günlerde, MİT'in sular idaresi, elektrik idaresi, seçmen kütükleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi başvuru formları gibi kimlik ve adres bilgilerini içeren değişik kurumlara ait bilgisayar ortamında korunan bilgileri de topladığı ortaya çıktı. 2 Haziran günü Hürriyet gazetesinde yayınlanan habere göre, 2002 yılında Türkiye genelinde 7.080 cep telefonu, 7.794 sabit telefon olmak üzere toplam 15.874 telefon, mahkeme kararıyla dinlendi. 2003 yılında 9.926 cep telefonu, 6.092 sabit telefon olmak üzere toplam 16.018 telefon dinlendi. 2004 yılında ise 19.628 cep telefonu, 3.310 sabit telefon olmak üzere mahkeme kararıyla toplam 22.938 telefon dinlendi.

4422 sayılı yasanın 2. maddesinde, kişilerin telefonlarının, ancak suç işleme ve suça iştirak kuşkusu varsa izlenebileceği belirtiliyor. Yasanın 4. maddesi, her türlü özel ve resmi kayıtlı bilgisayar verilerinin suçların ortaya çıkarılması için incelenebileceğini düzenliyor. Ancak "verileri incelenen-cek kişilerin sadece suçların ve delillerin ortaya çıkarılması için suçların işleniş biçimine benzer tutum ve davranışlarda bulunan kişiler olabileceği" sınırlaması getiriliyor.

DGM'lerin kaldırılmasına ilişkin 5190 sayılı yasada da, bu mahkemeler ve savcılıkların, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın yargılayacağı kişiler ile askeri mahkemelerin görev alanındaki kişiler yönünden işlem yapamayacağı vurgulanıyor.

Mahkeme'nin yasalardaki bu sınırlamalara karşın verdiği, "kuşku altında bulunmayan" tüm telefon abonelerinin izlenmesi kararı, yargılamaya Anayasa Mahkemesi'nin yetkili olduğu Cumhurbaşkanlığı Ahmet Necdet Sezer, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök, bakanlar, Yargıtay üyeleri, valiler, belediye başkanları gibi tüm kamu görevlilerinin görüşme bilgilerinin MİT'e ve Emniyet'e verilmesine neden oldu.

2 Haziran günü Milliyet gazetesinde yayınlanan "MİT izlemesi" Bakanlar Kurulu'na" başlıklı haberde de,

¹ MADDE 22. – (Değişik: 3.10.2001-4709/7 md.) Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hakimin onayına sunulur. Hakim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendiliğinden kalkar. İstisnaların uygulanacağı kamu kurum ve kuruluşları kanunda belirtilir.

MİT'in daha önce aynı konuda Ankara'da yaptığı başvurunun reddedildiği bildirildi. Haberde, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nin "somut olarak kimin takip edildiğinin bildirilmemesi, herkesi kapsayan bir izin istenmesi" nedeniyle böyle bir karar verdiği belirtildi.

Habere göre, Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Şahin de MİT'in telefonların izlenmesi konusunda şunları söyledi:

"Biz yasalarda buna yönelik düzenlemeler yaptık. 'Bu yapılanların kıymeti yoktur' anlamına gelecek durumları asla tasvip edemeyiz. Alanın geniş tutulması, 'Bende mi dinleniyorum?' tedirginliği yaratır. Yargı kararıyla da olsa telefon dinleme huzursuzluğuna yol açılmamalı."

Haberler üzerine MİT tarafından 2 Haziran günü yapılan açıklamada ise şöyle denildi:

"MİT, kuruluş ve görev yasasına bağlı olarak tüm faaliyetlerini yasal zemin üzerinde yerine getirmeye özen göstermektedir. Son olarak, basında işaret edilen ve Teşkilatımızca talep edilen takip ve tespit çalışması da, benzerlerinde olduğu gibi yargı kararı çerçevesinde milli güvenlik istihbaratının oluşturulması görevinin yerine getirilmesi doğrultusunda, kamu yararı gözetilerek ve sadece görevin kapsamı bağlamında gerçekleştirilmiştir."

10 yıldır sadece geçen mart telefon izlemedik-NurBatur (Hürriyet/2 Haziran 2005)

Emniyet'te istihbarattan sorumlu üst düzey bir yetkili, MİT'in Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nden aldığı izleme kararı konusunda, 'Biz 10 yıldır 90'a yakın mahkeme kararıyla izleme uygulamasını sürdürüyorduk' dedi. Aynı yetkili martta yeni TCK'nın beklenmesi için izlemenin gerçekleşmediğini söyledi, 'Kuşadası'nda bomba patlayıp başkomiser ölünce Diyarbakır'daki mahkemeye gidildi' diye konuştu.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nin verdiği karar, yıllardır süren telefon izleme tartışmasını alevlendirdi. Emniyet'in istihbarattan sorumlu üst düzey bir yetkilisi, Hürriyet'e 10 yıldır 90'a yakın ayrı mahkeme kararıyla süren telefon izleme uygulamasının yeni Türk Ceza Kanunu ile sona erdiğini anlattı. Uzman polis, 'Eğer Polis Görev ve Selahiyetler Kanunu'na teknolojik kaynaklı dinlemeye imkan sağlayan bir ek yapılmazsa, MİT ve Emniyet mahkemeye başvurup izleme kararı almakta zorlanacak. Bu yönde bir yasa tasarısı hazırlandı, Başbakanlığa gönderildi' bilgisini verdi.

MİT'in Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nden aldığı son izleme kararı, eski TCK'ya göre 10 yıldır süren uygulamanın son halkasını oluşturdu.

MİT ve Emniyet Türkiye'deki bütün cep telefonlarını ve sabit telefonları mahkeme kararlarıyla izleme yetkisi alıyor ve şüpheli gördüğü telefonu izliyor. Karar her 3 ayda bir TCK, 2937 sayılı MİT Yasası'nın 4. maddesiyle, Polis Görev ve Selahiyet Yasası'nın ek 7. maddesine dayandırılıyor.

Son 10 yılda İstanbul, İzmir, Ankara ve Diyarbakır dahil olmak üzere birçok mahkemeden karar alındı. Ancak alınan bu kararlar büyük tartışmalara yol açtığı için MİT ve Emniyet, mart ayında yeni TCK'yı beklemeye karar verdi ve mahkemeye başvurmadı. Ne var ki Kuşadası'nda meydana gelen bombalı saldırıda bir başkomiserin hayatını kaybetmesi üzerine yeni yasayı beklemeyenlerden Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gidildi. İstihbarat kaynakları, 'Yeni yasayı beklemek istemedik ama olmadı. Bir başkomiserimizi kaybettik' diyorlar.

Diyarbakır'daki karara ilişkin bilgi veren uzman polis şunları anlattı:

'Diyarbakır'da bir suikast ihbarı alındı, izleme kararı için mahkemeye gidildi. Ancak hedefin Diyarbakır'ı terk etmesi halinde elden kaçacağı kuşkusuyla Türkiye geneli için izin istendi. Her ilden karar almaya kalkarsak yakalamak mümkün değildi. Ayrıca cep telefonunun merkezi de yok.'

Aynı kaynaklara göre, bu kararın alınmasından sonra Antalya'da bir bomba etkisiz hale getirildi. İstanbul'da 10 kilo, İzmir'de 5 kilo ve Diyarbakır'da da 1.4 kilo C-4 yakalandı. Ayrıca Diyarbakır'da da Emniyet'e bombalı eylem yapmak isteyen bir kadın militan son dakikada düzenek çalışırken ele geçirildi.

Kim izliyor nasıl izliyor

170 özel eğitilmiş polis şüpheli görülen telefonları izlemek için görevlendirildi. Her istihbaratçıya ayrı şifre verildi.

İstihbarat görevlileri sadece belirli bilgisayarlardan izleme yapabiliyor.

Suçlu veya şüpheli şahıslar dışındaki izlemeyi önlemek için için her ay kayıtlar bir üst makamca kontrol ediliyor.

Kullandıkları makineler de sisteme göre ayarlı. İstihbaratçı sadece kendisine tahsis edilen makineyi kullanabiliyor.

Şifresini bile kullansa, evindeki bilgisayardan izleme yapamıyor.

Bir polis memuru en fazla 3 telefonu izleyebiliyor. Ses kaydı yapılmıyor sadece aranan telefonlar saptanıyor. Görevlinin saptanan şüpheli numaralar dışındaki bir numarayı izlediği saptanırsa derhal yasal işlem yapılıyor.

Diyarbakır'dan alınan kararın dışında İstanbul'da İngiliz Başkonsolosluğuna bombalı saldırının ardından ve Trabzon'da bir profesörün öldürülmesinden sonra da iki ayrı karar alındı.

Üst düzey bir yetkili, Uğur Mumcu suikastı ve Hizbullah operasyonlarında da telefon izleme yönteminin kullanıldığını vurguladı. Aynı yetkili, 'önleyici istihbarat' yasasının Batı ülkelerinde de olduğunu, yasa hazırlanırken ABD, Hollanda, Almanya ve Fransa yasalarının incelendiğini söyledi.

(...)

Polis kanununun dinleme maddesi

'Polis devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasa düzenine ve genel güvenliğe dair önleyici tedbirler almak, Emniyet ve asayiş sağlama üzere ülke seviyesinde istihbarat faaliyetinde bulunur. Bu amaçla bilgi toplar, değerlendirir, ilgili mercilere veya kullanma alanına ulaştırır. Devletin diğer istihbarat kuruluşlarıyla işbirliği yapar.'

Yasaya yapılacak eke ilişkin yasa tasarısı hazırlandı ve Başbakanlığa gönderildi. Değişiklikle teknolojik kaynaklardan bilgi edinmeye yönelik ek düzenleme yapılacak. Böylece yeni TCK'daki kısıtlamalar aşılmış olacak.

Bu arada MİT'in yanısıra Emniyet Genel Müdürlüğü'nün de benzer bir kararla izleme yaptığı ortaya çıktı. Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesi'nin Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nden olumsuz yanıt alınca Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'ne başvurduğu ve "PKK militanı olduğu iddia edilen bir kişinin görüşmelerini izlediği" bildirildi.

Gelişmelerin ardından Başbakan Recep Tayyip Erdoğan 2 Haziran günü MİT Müsteşar Vekili Emre Taner'le görüştü. CHP Konya Milletvekili Atilla Kart da, Erdoğan'ın yanıtlaması istemiyle TBMM Başkanlığı'na bir soru önergesi verdi. Kart, önergesinde şu soruları yöneltti:

"Böylesine vahim bir olaydan hükümet, gazete haberiyle mi bilgi sahibi olmuştur? Konunun tahkikiyle

ilgili olarak herhangi bir çalışma başlatılmış mıdır; tedbir niteliğinde olmak amacıyla görevden geçici alma uygulaması hemen yapılacak mıdır? Yargıtay-MİT-Çakıcı ilişkileri kapsamında, MİT'in kendi denetimini yapmaya yönelik olarak MİT Müsteşarlığı Teftiş Kurulu'nca düzenlenmiş, 15 Ağustos 2004 tarihli raporun denetimi niye yapılmamıştır? MİT görevlisi Kaşif Kozinoğlu'nun ilişki içinde olduğu müteahhit Hakkı Süha Şen'in bilgisine ve telefonuna ulaşılmadığı yolundaki kara mizah örneği teşkil eden değerlendirmeye, nasıl itibar edilmiştir? Başbakanlık Teftiş Kurulu, bu ve benzeri olaylarda niye devreye sokulmamaktadır? MİT ile ilgili yasanın 3, 4 ve 7. maddeleri, Başbakan'a açık bir şekilde sorumluluk ve yetki vermiş olmasına rağmen, gereği neden yapılamamaktadır?

Telefon dinleme ve izleme merakı-İsmet Berkan (Radikal/3 Haziran 2005)

Yıllar önce Radikal'de dehşet verici bir mahkeme kararını ortaya çıkartmıştık. Mehmet Ağar'ın Emniyet Genel Müdürlüğü döneminde Ankara'daki bir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde polis lehine genel bir telefon dinleme ve izleme kararı çıkartılmıştı. Ankara DGM'nin kararına göre, polislerin zahmet edip telefon dinlemek üzere bölgedeki Telekom Müdürlüğü'ne gitmesine bile gerek kalmamıştı; mahkeme telefon şirketlerine Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Ankara Yıldız'daki tesislerine kadar data kabloları çekmelerini de emrediyordu.

Bu kararın etkisi şuydu: Polis, oturduğu yerden canının çektiği telefonu dinlemeye alabilecekti!

(...)

Suçla ve suçluyla mücadele için telefon dinleme ve haberleşmenin izlenmesi çok önemli elbette. Ama haberleşme özgürlüğü de en az suçla ve suçluyla mücadele kadar önemli ve değerli.

O yüzden dünyanın bütün uygar ülkelerinde kişilerin özel hayatları ve haberleşme özgürlükleriyle suç ve suçluyla mücadele gereği arasında bir denge kurulmaya çalışılıyor.

Bulunan dengeleme yöntemlerinden en geçerlisi, telefonların mahkeme kararı olmadan dinlenmesinin ve izlenmesinin yasaklanması. Nitekim, kağıt üstünde Türkiye'de de benzer bir yasak var.

Yasak var ama geçerli değil...

Diyelim polis benim suç işleyecek olmamdan şüpheleniyor ya da geçmiş suçlarımı araştırıyor. Benim telefonum için mahkemeden dinleme ve izleme kararlarının alınması normal karşılanabilir.

Ama aynı polisin beni izlerken ve hedefi benken gidip genel, yani bütün Türkiye'deki telefonları kapsayan bir dinleme ve izleme kararı çıkartması hiçbir biçimde normal karşılanamaz.

Anlaşılan o ki, yürürlükteki yasalar, polisin, MİT'in ya da jandarmanın bu çeşit genel mahkeme kararları almasına engel teşkil etmiyor. O zaman bize düşen yasanın değişmesini sağlamak ve spesifik olarak kişi ya da kişileri veya kuruluşları hedef almayan, onun yerine bütün Türk milletini hedef alan dinleme kararlarının alınmasının önüne geçmek.

İzleme olayının ortaya çıkması üzerine DEHAP Genel Başkan Yardımcısı Hatice Çoban, Merkez Yürütme Kurulu üyeleri Ali Rıza Yurtsever, Hüseyin Yılmaz ve Muammer Değer, 3 Haziran günü DEHAP adına suç duyurusunda bulundular.

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, 23 Haziran günü suç duyurusu dilekçesinin "Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararının usul ve mevzuata aykırı olmadığı" gerekçesiyle işleme konulmamasına karar verdi. Kararda, "Kaldı ki dinlenen cep telefonları ile izlemeye alınan internet üzerindeki haberleşmelere ilişkin somut hiçbir kanıt ve delil mevcut olmadığı, bu hali ile suç isnadının genel ve soyut nitelikte olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle, müştekilere ait dilekçelerin işleme konulmamasına karar verilmiştir" denildi.

Diyarbakır Barosu da, Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Sami Tetik, karar için talepte

bulunan Cumhuriyet Savcısı ve MİT görevlileri hakkında suç duyurusunda bulundu.

Diyarbakır Baro Başkanı Sezgin Tanrıkulu suç duyurusu nedeniyle yaptığı açıklamada, kararın ağır bir yasa ihlali olduğu belirterek, bütün yurttaşların iletişim özgürlüğü ve özel yaşamın gizliliği hakkının ağır bir şekilde ihlal edildiğini söyledi. Tanrıkulu, "Her yurttaş işlediği suçun karşılığı olan cezayı çekmek durumundadır. Hiçbir kişi ve hiçbir organın suç işleme bağışıklığı yoktur. Yurttaş olarak, her birimize karşı suç işlendiği için yasalardan doğan başvuru hakkımızı kullanıyoruz" dedi.

İstanbul Bağımsız Milletvekili Emin Şirin de, Bilgi Edinme Hakkı Yasası çerçevesinde MİT Müsteşarlığı'na "mahkeme kararıyla 2 ay boyunca gerçekleştirilen izleme içinde kendi cep telefonu, SMS ve e-maillerinin bulunup bulunmadığını" sordu.

MİT'in yanıtında ise dinlemenin “terörü önleme amaçlı gerçekleştirildiği”, herkesin dinlenmesinin söz konusu olmadığı belirtildi.

Mazlum-Der Genel Başkan Yardımcısı Şehmus Ülek de aynı yasa kapsamında 7 Haziran günü Şanlıurfa Valiliği aracılığıyla Başbakanlığa başvurdu. Valilik yetkililerinin başvuru dilekçesini almak istememesi üzerine, Ülek dilekçeyi Valilik Özel Kalem Müdürlüğü'ne teslim etti. Gazetecilerin sorularını yanıtlayan Ülek, “Tüm vatandaşların MİT tarafından fişlenmesi olarak değerlendirdiğimiz bu karar, kişilerinin özel yaşamının gizliliği, haberleşme hürriyeti ve gizliliği gibi Anayasal güvence altında olması gereken haklarının ihlalidir” dedi.

Yasa Teklifi: AKP Yalova Milletvekili Şükrü Önder'in MİT, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı'na “suçu önleme için istihbarat amaçlı

dinleme yetkisi” verilmesine ilişkin yasa teklifi, 27 Haziran günü TBMM İçişleri Komisyonu'nda kabul edildi. Yasa teklifinde, polis ve jandarmanın dinleme yetkisi “terör ve uyuşturucu başta olmak üzere örgütlü suçlarla” sınırlandırıldı, MİT içinse böyle bir sınırlama öngörülmedi.

Teklifle getirilen dinleme düzenlemesi şöyle:

Emniyet ve jandarma kendi yasalarında verilen görevleri yerine getirebilmek için başta terör ve uyuşturucu olmak üzere örgütlü suçlarla sınırlı olmak kaydıyla herkesin telekomünikasyon (telefon, cep telefonu, bilgisayar, faks vb) yoluyla yaptığı iletişimini tespit edip, dinleyip, sinyal bilgilerini değerlendirerek, kayda alabilecek. MİT için dinlemede suç sınırlaması olmayacak. Jandarma ise önleyici tedbirler almak üzere, sadece kendi sorumluluk alanında istihbarat faaliyetlerinde bulunabilecek.

1- KAYIPLAR

Mursal Zeyrek

1992 yılı Mayıs ayında Habur Sınır Jandarma Karakolu'na çağrılan Mursal Zeyrek'ten bir daha haber alınmadığı bildirildi.

Haziran ayında Evrensel ve Özgür Gündem gazetelerinde yayınlanan habere göre, İslam Zeyrek, kardeşi Mursal Zeyrek'in kaybolması konusunda şu bilgileri verdi:

“Kardeşimin askere gitmesine iki gün kalmıştı. Köyün ağası Süleyman Gündüz evimize gelerek Habur Sınır Jandarma Bölük Komutanı Kenan Üsteğmen'in kardeşim Mursal ile görüşmek istediğini, Komutanlık binasına gitmemiz gerektiğini söyledi. Ertesi gün yaklaşık 6 kilometre yaya olarak kardeşimle birlikte Habur Sınır Jandarma Bölük Komutanlığı'na gittik. Bölük Komutanı Üsteğmen Kenan'ın odasına alındık. Bölük komutanı kardeşimi PKK kampları hakkında bilgi getirmek için Zaho'ya (Irak) götüreceğini söyledi. Kardeşim, iki gün sonra askere gideceğini bu yüzden Zaho'ya gidemeyeceğini söyledi. Komutan ise kardeşimi iki gün sonra akşam saatlerinde arabayla eve getireceğini söyledi ve bizi ayrı ayrı odalara aldılar. Kısa bir süre sonra alındığım odadan çıktım ve kardeşimin odasına doğru gittim. Odanın kapılarını açık gördüm. Yaklaşık yarım saat sonra komutan geldi, ona kardeşimin nerede olduğunu sordum. Bana Irak'a gönderdiğini söyledi. Komutan daha sonra bana 'Burası sana yasak evine git, birliği terket' dedi” dedi.

15 gün boyunca kardeşinin durumu hakkında bilgi almak amacıyla bölük komutanlığına gittiğini söyleyen İslam Zeyrek, şunları söyledi:

“15 gün geçtikten sonra komutan bana 'Artık elimden çıkmış, ben de ne olduğunu bilmiyorum' dedi. Ona kardeşimi JİTEM'e verip vermediklerini sordum. Komutan da bana 'Üzerime gelme, benim elimde bir şey yok. Bir daha gelip bana sorma' dedi”

Mursal Zeyrek'in kaybolmasından sonra ailesi Avukat Tahir Elçi aracılığıyla AİHM'e başvurdu. TİHV'nin raporlarında Mursal Zeyrek'in kaybolmasına ilişkin bilgi bulunmuyor.

Bahri Budak, Metin Budak

İHD Diyarbakır Şubesi, 28 Mayıs 1994 tarihinde Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Yalimli (Xosor) köyünde kaybolan Bahri Budak (61) ve torunu Metin Budak'ın (14) kemiklerinin bulunduğunu açıkladı.

İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş, Bahri Budak ve Metin Budak'ın olay tarihinde daha önce boşaltılan köylerine bahçe bakımı için gittiklerini belirterek, şunları söyledi:

“Köye yolcu taşıyan minibüsün şoförü, Bahri Budak ve Metin Budak'ı köye bıraktıktan sonra birkaç gün içinde tekrar geri gelip almak için sözleşir. Ancak birkaç gün sonra minibüs köye gitmek üzere yola çıktığında askerler tarafından durdurulur ve köye girmesine izin vermezler. O tarihten sonra dede-torundan bir daha haber alınmaz. Budak ailesi olayın ardından Olağanüstü Hal Bölge Valiliği, TBMM, Lice Cumhuriyet Savcılığı, İçişleri Bakanlığı, Diyarbakır Valiliği ve Lice Kaymakamlığı'na başvurur. Olumsuz yanıtlar üzerine konu AİHM'e taşınır. Dava, halen AİHM'de görüşülüyor.”

Demirtaş, cesetlerin nasıl bulunduğunu da şöyle anlattı:

“1 Mayıs günü köyün etrafında koyunlarını otlatan, akrabaları Abdulkaki Budak bir dere yatağının hemen altında bazı kemik parçalarına rastlar. Toprağı biraz eşeleince de başka kemik parçaları ile elbise artıkları, tarak, bakır bileklik ve ilaç tabletlerini görür. Tarak, ağrı kesici ilaçlar ve bakır bileklik Bahri Budak'a aittir. Ailesi bunları tanıır. Ayrıca toprağın altından çıkan kıyafetler de Bahri Budak ve Metin Budak'ın kaybolduklarında üzerlerinde olan kıyafetlerdir.”

Ailenin başvurusu üzerine, konuyu 9 Mayıs günü Lice Cumhuriyet Savcılığı'na ilettiklerini bildiren Selahattin Demirtaş, bölgenin güvenli olmadığı gerekçesiyle keşfin tarih belirlenmeden ertelendiğini söyledi. Demirtaş, delillerin kaybolmaması için savcının bilgisi dahilinde aynı gün köye giderek kemikleri ve eşyaları görüntülediklerini, görüntülerin bir kopyasını savcılığa verdiklerini kaydetti.

Bahri Budak'ın oğlu Kadri Budak ise 11 yıl önce Bolu Komando Tugay Komutanlığı'na bağlı askerlerinin evlerini yaktığını ve zorla göç ettirildiklerini belirtti. Kadri Budak, oğlunu ve babasını aramaya çıktığında askerlerin kendilerine, "O taraflara gitmeyin. Giderseniz sizleri öldürürüz" dediklerini aktardı.

Olayı araştırmak için 26 Mayıs günü CHP Diyarbakır İl Örgütü yöneticileri ve Budak ailesiyle birlikte Lice'ye giden CHP Diyarbakır Milletvekili Mesut Değer, Kaymakam İsmail Koşum ve Lice Cumhuriyet Savcısı Tamer Can'la da görüştü. Mesut Değer, olay yerinde keşif yapılması taleplerini ilettiklerini söyledi. Köyün 500 metre dışında kemiklerin bulunduğu yerde inceleme yapmalarına "güvenlik" gerekçesiyle izin verilmediğini belirten Değer, konunun TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nda ele alınacağını söyledi.

Kemikler, 28 Mayıs günü köye giden Lice Cumhuriyet Savcısı Tamer Can, Kaymakam İsmail Koşum ve İHD yöneticisi Avukat İrfan Eser gözetiminde toplandı. Çevrede, 11 adet mermi kovana bulunduğu bildirildi. Kemikler, DNA testi için Adli Tıp Kurumu'na gönderildi.

Bahri Budak ve Metin Budak'ın kaybolması konusunda TİHV raporlarında bilgi bulunmuyor.

Abdullah İnan, Hayrullah (Hayrettin) Öztürk Aşur Seçkin, Kemal İzci, Yusuf Çelik, Reşit Seveli, Mirhaç Çelik, Seddik Şengül, Naci Şengül, Casım Çelik, Hurşit Taşkın, Cemal (Cebbar) Seveli, Salih Şengül

24 Temmuz 1994 tarihinde Hakkari'nin Şemdinli ilçesine bağlı Ortaklar köyüne düzenlenen baskında gözaltına alınan 13 kişinin kaybolması, bir kişinin de öldürülmesi, PKK itirafçısı Kahraman Bilgiç'in yazdığı kitap ile gündeme geldi.

Bilgiç, kitabında Ortaklar Güçlendirilmiş Jandarma Karakolu'nda görevli askerlerin 24 Temmuz 1994 tarihinde Ortaklar köyüne düzenlediği baskında gözaltına alınan Abdullah İnan, Hayrullah (Hayrettin) Öztürk, Aşur Seçkin, Kemal İzci, Yusuf Çelik, Reşit Seveli, Mirhaç Çelik, Seddik Şengül, Naci Şengül, Casım Çelik, Hurşit Taşkın, Cemal (Cebbar) Seveli ve Salih Şengül adlı köylülerin "kaybedildiği", **Kerem İnan**'ın da köyde öldürüldüğünü açıklamıştı.

Kerem İnan'ın eşi Kulil İnan, yaşananları şöyle anlattı:

"1994 yılında dağda çatışma çıktı. Diğer gün köyümüze baskın yapıldı. Etrafımız sarıldı. Bütün köylüleri alana çağırdılar. Daha sonra burada erkekler çırılçıplak soyulup işkenceden geçirildiler. Bütün köy halkı işkenceden geçirildi. Bir an ortalık savaşa alanına

dönüştü. Sonra altı kişiyi alarak köyden ayrıldılar. Yedi kişiyi de yolda köye gelirken aldılar. Arkalarından gitmek istedik. Ancak ölümle tehdit ettiler. Bu insanlardan bir daha haber alamadık. Bütün girişimler sonuçsuz kaldı. Hiçbir gerekçe olmadan bu insanlar götürülüp öldürüldüler. Hepimizin gözü önünde alınmasına rağmen şu ana kadar bunu kanıtlayamadık."

Kerem İnan'ın oğlu Sefer İnan ise olay günü yaşadıklarını şöyle anlattı:

"İlk olarak Ormanca köyünde Xebêrt yaylasında askerlerle gerillalar arasında çatışma çıktı. Bunun ikinci gününde askerler köye girdiler. Bir anda binlerce asker köye girdi. Askerler biz, kadınlar ve çocuklar ayrı olmak üzere üç grupta köyün meydanında topladı. Bizi daha sonra ayrı bir yere götürdüler. Burada bize 6 saat boyunca işkence yaptılar. Daha sonra aralarında babamın da bulunduğu 14 kişinin ismi okundu. Köyün içinde bulunan yedi kişiyi aldılar. Fakat babamı yanımda silahlarla tarayarak öldürdüler. Kalan yedi kişi ise Şemdinli'den köye gelirken yolda askerler tarafından alındılar. Biz bu 13 kişiden bir daha haber alamadık."

Kayıplardan Casım Çelik'in eşi Meyrem Çelik de, cesetlerin Ortaklar Jandarma Karakolu arazisinde olduğu yönünde söylentiler olduğunu belirtti. Çelik, "Olaydan iki gün önce hastalandığım için eşim beni ilçeye doktora götürdü. Muhtar, biz ilçedeyken askerler tarafından köye baskın yapıldığını söyledi. Eşim, altı köylüyle birlikte arabaya binerek köye gitmek için yola çıktı. Ancak askerler yedi kişiyi de yolda gözaltına alıyor. Bu gözaltılardan bir daha haber alamadık. Bazıları bu insanların öldürülerek karakolun içine gömüldüğünü söylüyorlar. Bizim şu ana kadar yaptığımız bütün girişimler sonuçsuz kaldı."

Edinilen bilgiye göre, köylülerin suç duyurusu üzerine Şemdinli Cumhuriyet Savcılığı, Ortaklar Güçlendirilmiş Jandarma Karakolu Komutanı Albay Ali Çamurcu ve Astsubay Fatih Akçay hakkında, "taammüden adam öldürmek, gasp, gebe kadının çocuk düşürmesine neden olmak, köy boşaltmak ve araba yakmak" iddialarıyla Hakkari Cumhuriyet Savcılığı'na fezleke gönderdi. Askerlerin yargılanabilmesi için o dönemde yürürlükte olan Memurun Muhakematı Yasası uyarınca dosyanın gönderildiği Şemdinli İlçe İdare Kurulu, 2000 yılı Haziran ayında "yargılamaya gerek olmadığı" kararı verdi.

İç hukuk yollarının tükenmesi üzerine 2003 yılında AİHM'e başvuran köylülerin avukatı Levent Kanat, 2004 yılı Ekim ayında dosyanın raporları tarafından incelendiğinin kendilerine bildirildiğini söyledi.

Köylülerin yakınları tarafından AİHM'e yapılan başvuruda, köye baskın düzenleyen askerlere Yarbay Ali Çamurcu ve Astsubay Fatih Akçay'ın komuta ettiği belirtilerek dövülen köylülerden Emine Çelik ve Zübeyde Uysal'ın (Seçkin) hamile oldukları ve kısa bir süre sonra düşük yaptıkları kaydedildi. Başvuruda,

askerlerin “köyün meydanına toplanın” talimatına hasta olduğu için uyamayan Kerem İnan’ın, Astsubay Fatih Akçay tarafından çeşmenin başına götürülüp öldürüldüğü ifade edildi.

Daha sonra askerlerin köye top ateşi açtığı, başına şarapnel isabet eden **Şahin Sevli**’nin de (kaybolan Cabbar Sevli’nin oğlu) öldüğü bildirilen başvuruda, 13 kişinin askerler tarafından öldürüldükten sonra Şemdinli ilçesi Derecik beldesinde bulunan Derecik İç Güvenlik Piyade Taburu’nun güneybatısında bulunan bir dereye atıldıkları iddiasına da yer verildi.

Bu kişiler hakkında TİHV raporlarında bilgi bulunmuyor.

Serdar Tanış, Ebubekir Deniz

Almanya’da yayınlanan Özgür Politika gazetesinin internet sitesinde 26 Ocak günü yayınlanan “Silopi Kayıpları Kurşuna Dizildi” başlıklı haberde, 2001 yılında Şırnak’ın Aşınme köyü yakınlarında beş kişinin askerler tarafından kurşuna dizildiği, olayın bölgede bulunan PKK militanları tarafından görüldüğü iddia edildi. Haberde, öldürülenlerden ikisinin kaybolan HADEP yöneticileri Serdar Tanış ve Ebubekir Deniz olduğu da ileri sürüldü. Haberde, Tanış ve Deniz’in kaybolmasından (25 Ocak 2001) birkaç gün sonra bir grup militanın Şırnak’taki Dara alayından çıkan birkaç araçlık konvoyun Gabar dağı yamaçlarındaki boşaltılmış Aşınme köyü yakınlarına geldiğini gördükleri, askerlerin yarım saat kadar kaldığı köyden yoğun silah sesleri duyulduğu anlatıldı.

Askerlerin köyden ayrılmasından bir gün sonra olay yerine giden militanların öldürüldükten sonra üzerleri taşla kapatılmış beş kişinin cesedini gördükleri ifade edilen haberde, öldürülenlerden birinin PKK’dan kaçan bir kişi olduğu belirtildi.

Haberde, öldürülenlerden ikisinin Ebubekir Deniz ve Serdar Tanış olduğunun ileri sürülmesi üzerine HPG tarafından bir açıklama yapıldı. Gazetede 1 Şubat günü “HPG’den Silopi Açıklaması” başlığıyla yayınlanan bu haberde ise bir militan grubunun 2004 yılı yaz aylarında bölgede belgesel çekimleri yaptığı belirtilerek “Bu esnada Gabar bölgesini belgesel çekmek amaçlı kameraya alan arkadaşlar, bize Aşınme köyündeki cenazelere ilişkin bilgi verdi. Aradan dört yıl geçmişti. Gidip olayın olduğu yerde

çekimler yaptık. Yığılı taşlar arasında kemik ve elbise parçaları vardı. Sadece görünen kemik ve elbise parçalarını çektik. Onun dışında boş kovanları ve bir dönem bu bölgede bulunan bir gerillanın anlatımını kayda aldık. Bu olay 2001 yılında olmuştu. Yaklaşık 400 kişilik bir askeri güç yanlarında getirdikleri beş insanı vurmuştu. Gürültülerinden dolayı olay gerillaların ilgisini çekiyor ve uzaktan dürbünle izliyorlar. Ancak bölgeye giremiyorlar. Bu olayın Silopi kayıplarından birkaç gün sonra olması gerillaları onların Silopi HADEP yöneticileri olabilecekları konusunda şüpheye götürüyor. Yoksa infaz edilenlerin HADEP’li olup olmadığı net değil. Çünkü o zaman bizim bildiğimiz başka kayıp olayı olmadı” denildi.

Serdar Tanış ve Ebubekir Deniz’in kaybolması nedeniyle AİHM’e yapılan başvuru da Ağustos ayı başında sonuçlandı. Kararda, “Tanış ve Deniz’in durumunun aydınlığa kavuşması için Türk hükümetinin gerekli özeni göstermediği”, “AİHM tarafından davayı incelemek için Türkiye’ye gönderilen heyetin engellerle karşılaştığı” ifade edildi. Heyetin, Tanış’ı telefonla Jandarma Komutanlığı’na çağırın dönemin Tümen Komutanı Levent Ersöz’ü tanık olarak dinlemediği ve DGM’nin “gizlilik” kararı nedeniyle dosyayı inceleyemediği belirtilen kararda, Türk hükümetinin Tanış ve Deniz’in yakınlarına toplam 240 bin Euro tazminat ödemesi öngörüldü.

Ender Toğcu, Mehmet Mihdi Akdeniz

29 Kasım 1994 tarihinde Diyarbakır’da kaybolan Ender Toğcu ve 20 Şubat 1994 tarihinde Diyarbakır’ın Kulp ilçesine bağlı Karaorman köyü Sesveren mezrasında kaybolan Mehmet Mehdi Akdeniz’in yakınlarının başvurusu, Haziran ayı başında AİHM’de sonuçlandı. AİHM, Ender Toğcu’nun yakınlarına 13.500, Akdeniz’in yakınlarına da 50 bin Euro tazminat ödemesine karar verdi.

Fikri Özgen

27 Şubat 1997 tarihinde Diyarbakır’da kaybolan Fikri Özgen’in yakınlarının AİHM’e yaptığı başvuru, 21 Eylül günü sonuçlandı. AİHM, Türkiye’nin “etkin soruşturma yürütmediği ve yaşam hakkının ihlal edildiği” gerekçesiyle 20 bin Euro tazminat ödemesine karar verdi.

2- GÖZALTINDA ÖLÜM OLAYLARI

1) Gökhan Belgüzar (20)

21 Ocak günü İstanbul Bakırköy’de gözaltına alınan Gökhan Belgüzar, 23 Ocak günü Osmaniye Polis Merkezi’nde öldü. Gökhan Belgüzar’ın gasp olaylarına karıştığı iddiası ile gözaltına alındığı, mağdurlar tarafından da teşhis edildiği belirtilen resmi açıklamada, Gökhan Belgüzar’ın nezarethanedeki battaniyenin kenarlarındaki ip ve saçakları sökerek, kapı arkasındaki demir parmaklıklara kendini astığı iddia edildi.

Daha sonra hazırlanan keşif tutanağında, olay sırasında nezarethanedeki kamera sisteminin kayıt yapmadığı, görevli yerinde olmadığı için olayı göremediği anlatıldı. Tutanağta, 1.80 cm boyundaki Gökhan Belgüzar’ın yerden 88 cm yükseklikteki demirlere kendisini astığı ileri sürüldü. Aynı odada bulunan Kadir Olcay Helvacı’nın ise “uyuduğu için Gökhan Belgüzar’ı intihar ederken görmediği” yolunda ifade verdiği öğrenildi. Adli tabip tarafından hazırlanan raporda, Belgüzar’ın vücudunda herhangi bir darp ya da yara izine rastlanmadığı belirtildi.

Babası İrfan Belgüzar, üç yıl önce Beyoğlu'nda kapkaç yaptığı gerekçesiyle gözaltına alınan oğlunun, o dönemde de işkence gördüğünü, bir kolunun ve bir bacağının kırıldığını bildirdi. Bu olaydan sonra üç yıl hapis cezasına mahkum edilen oğlunun iki ay önce tahliye edildiğini belirten İrfan Belgüzar, 17 Ocak günü Merter'de polisler tarafından durdurulan Gökhan Belgüzar ve iki arkadaşının kimliklerine el konulduğunu söyledi. Bu kişilerden birinin kimliğini almak için bir gün sonra gittiği karakolda gözaltına alındığı, Gökhan Belgüzar'ın da 21 Ocak günü aynı biçimde gözaltına alındığı öğrenildi.

İrfan Belgüzar, "Sağlık kontrolünden karakola getirilirken gördük. Kelepçelerden elleri kesilmiş, kanıyordu. Zorlukla ayakta duruyordu. 'Beni dövüyorlar. Yine dövmeye götürüyorlar. Üzerime suç atmaya çalışıyorlar' dedi. Gözümüzün önünde götürüp oğlumuzu öldürdüler" dedi.

Annesi Sevim Belgüzar da, "Karakolda oğlumu görmek istedim. Göstermediler. Sonra bir polis, 'Gel kameradan bak' dedi. Kameradan baktım, oğlum yatıyordu. Bir gün sonra kendini astığını söylediler. Nasıl oluyor da kameradan oğlumun kendini astığını görmediler? Onu öldürdüler" dedi.

Ağabeyi Orhan Belgüzar ise "Polis, avukatımıza, kamerayla içerideki kişinin omzunun altının görülmediğini ve Gökhan'ın kendini 88 santimetrelik bir yükseklikte astığını söylemiş" dedi.

Ailenin avukatı Erkan Dere ise, otopsi sonucuna göre olayın netlik kazanacağını söyledi.

25 Ocak günü olaya ilişkin inceleme yapmak amacıyla Osmaniye Polis Merkezi'ne giden İHD heyeti içeri alınmadı. Karakolun 100 metre kadar ilerisinde durdurulan heyet adına bir açıklama yapan İHD İstanbul Şube Başkanı Eren Keskin, karakola alınmamasının "saklanacak bir şeyler olduğu" anlamına geldiğini söyledi.

Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı da Gökhan Belgüzar'ın ölümü nedeniyle inceleme başlattı. Başkanlıktan yapılan açıklamada, konunun İstanbul İl İnsan Hakları Kurulu'nun gündemine alınarak, gerekli inceleme ve araştırmanın yapılması için 26 Ocak günü talimat verildiği bildirildi.

İstanbul Barosu Hukuka Aykırılıkları İzleme Komisyonu, Gökhan Belgüzar'ın ölümü nedeniyle 1 Şubat günü suç duyurusunda bulundu. İstanbul Barosu'ndan yapılan yazılı açıklamada, Gökhan Belgüzar'ın sağlığının yerinde olmadığı, ilaç alması gerektiği, ancak görevli polislerin ilaç almasına izin vermediği iddialarına dikkat çekilerek, Belgüzar'ın işkence ile öldürüldüğü yönünde şüpheler bulunduğu belirtildi. 2 Şubat günü de Belgüzar'ın ailesi Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

Gökhan Belgüzar'ın Osmaniye Polis Merkezi'nde ölümü nedeniyle Ali Osman T. adlı polis hakkında açılan dava, 23 Eylül günü başladı. Bakırköy 3. Asliye Ceza

Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, Belgüzar ailesinin Avukat Makbule Doğan'ın "görevi ihmal" iddiasıyla yargılanan Ali Osman T.'nin tutuklanması istemi reddedildi. Ali Osman T. ise Gökhan Belgüzar'ın "kendisini kapının parmaklıklarına astığını" ileri sürdü.

2) Latif Okay

Aydın'ın Nazilli ilçesinde "tarihi eser kaçakçılığı" iddiasıyla 10 Şubat günü gözaltına alınan Latif Okay, öldü. Resmi açıklamada, Okay'ın gözaltında rahatsızlandığı, bunun üzerine kaldırıldığı Nazilli Devlet Hastanesi'nde öldüğü bildirildi.

3) Güven Karakuş (21)

"Askerden kaçtığı" gerekçesiyle gözaltına alınan Güven Karakuş, Çaycuma (Zonguldak) Jandarma Karakolu'nda öldü. Karakuş'un nezarethanedeki tuvalet penceresine kendini astığı ileri sürüldü. Balıkesir'de askerlik yapan Karakuş'un 5 Mart günü firar ederek memleketi Çaycuma'ya bağlı Karapınar beldesine geldiği ve babası Nurettin Karakuş'un durumu jandarmaya bildirmesi üzerine gözaltına alındığı öğrenildi.

4) Murat Yavuzer

Diyarbakır'da 1 Haziran gecesi "hırsızlık" iddiasıyla gözaltına alınan Murat Yavuzer (24), Sağlık Polis Merkezi nezarethanesinde öldü. Resmi açıklamada, saat 18.00 sıralarında gözaltına alınan Yavuzer'in gece geç saatlerde pantolonundan yırttığı kumaşı nezarethanenin parmaklıklarına bağlayarak kendisini astığı iddia edildi.

5) Rabia Asan (31)

İzmir'de "alkollü olarak çevreyi rahatsız ettiği" gerekçesiyle gözaltına alınan Rabia Asan, 23 Aralık günü Hatay Karakolu'nda öldü. Resmi açıklamada, Asan'ın "kazağının bir kolunu havalandırma boşluğundaki demir parmaklıklara diğer kolunu da boynuna geçirdikten sonra dizlerinin üzerine çökerek intihar ettiği" ileri sürüldü. Savcının yaptığı incelemede, 60 kilogram ağırlığında ve 1.65 metre boyundaki Asan'ın 1.75 metre yükseklikteki nezarethanede, ayakları yere basar halde bulunduğu saptandı.

Gözaltında Ölüm Davaları

Birtan Altınbaş: Birtan Altınbaş'ın gözaltında ölümü (16 Ocak 1991) nedeniyle İbrahim Dedeoğlu, Sadi Çaylı, Hasan Cavit Orhan ve Süleyman Sinkil adlı polislerin yargılandığı dava, 18 Mart günü Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yeniden başladı.

Duruşma çıkışında fotoğrafının çekilmesine sinirlenen Hasan Cavit Orhan, Milliyet gazetesi foto muhabiri Serdar Özsoy'un üzerine yürüyerek makinesini almaya çalıştı ve Özsoy'a küfretti.

29 Nisan günü yapılan duruşmada söz alan müdahil avukatlardan Oya Aydın sanıkların tutuklanmasını, bu yapılmayacaksa yurtdışına çıkışlarına yasak konulmasını istedi. Mahkeme, bu istemleri reddetti.

1 Temmuz günü yapılan duruşmada söz alan Avukat Özgür Yılmaz, sanıklardan Hasan Cavit Orhan'ın kendisine de işkence yaptığını belirtti. Yılmaz, dönemin Başbakanı Süleyman Demirel'in "Herkes işkence yaptılar" sözlerinin geçtiği Hürriyet gazetesini de mahkemeye delil olarak sundu. Yılmaz'ın sözleri polislerin avukatlarının isteği üzerine "iftira atıldığı" gerekçesiyle zabıtlara geçirildi.

29 Temmuz günü yapılan duruşmada, sanık polislerden Süleyman Sinkil'in avukatı Mehmet Ener, Mahkeme Başkanı'nın Sinkil'in neden ifade vermediğine ilişkin sorusuna, "Müvekkilim ile görüştüm ama diyalog kuramadım" yanıtı verdi. Altınbaş'ın avukatlarının, "Olay işkence ile ölüm olduğu ve sanık polislerin CMK'nın 100. maddesi uyarınca tutuklanması gerektiği" istemi reddedildi.

7 Ekim günü yapılan duruşmada ise Sinkil ve Baştan'ın gönderdiği dilekçeler okundu. Dilekçelerinde, "Altınbaş'ı kendilerinin öldürdüğünü" kabul eden sanıklar, diğer polislerin suçsuz olduğunu öne sürdüler. Sinkil ve Baştan dilekçelerinde, dönemin DGM Başsavcısı Nuh Mete Yüksel, Ankara Emniyet Müdürü Hasan Özdemir, Ankara Emniyet Müdür Yardımcısı Ali Kalkan ve Terörle Mücadele Şube Müdürü Burhan Tansu'nun tanık olarak dinlenmesini istediler.

10 Kasım günkü duruşmada söz alan Altınbaş ailesinin avukatı Oya Aydın Göktaş, mahkemeye "Birtan Altınbaş'ı öldürdükleri" yönünde dilekçe gönderen Ahmet Baştan ve Süleyman Sinkil'i kastederek "İki sanığın vicdan azabı çekerek suçu üstlendiklerine dair dilekçenin, akla ve mantığa uygun olmadığını düşünüyorum. Sanıkların davranışları, mahkemeyi yanıltmaya, yargılamayı uzatmaya ve diğer sanık arkadaşlarını korumaya yöneliktir" dedi.

Sanık Süleyman Sinkil, davanın açıldığı 1998 yılından bu yana ilk kez 23 Aralık günü yapılan duruşmaya katıldı. Sinkil ifadesinde "Altınbaş'ı Terörle Mücadele Şubesi'ne getirdikten sonra kimlik tespiti için Baştan'la birlikte nezarethaneye indirdik. Sorguya başladığımızda örgütsel tavır içine girdi. Cevap vermediği gibi bize saldırdı, vurdu. Bize vurunca biz de ona vurduk" dedi. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

26 Mart 2004 tarihinde Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde sonuçlanan davada, İbrahim Dedeoğlu, Sadi Çaylı, Hasan Cavit Orhan ve Süleyman Sinkil, 4 yıl 5 ay 10'ar gün hapis cezasına mahkum edilmiş, Tansel Kayhan, Talip Taştan, Mehmet Kırpıcı ve Muammer Ekin ise "delil yetersizliği" gerekçesiyle beraat etmişti. Yargıtay 1. Ceza Dairesi, Aralık ayında beraat eden sanıklar hakkındaki kararı onamış, hapis cezasına mahkum olan dört sanık hakkındaki kararı ise aleyhlerine bozmuştu. Dosyaları daha önce ayrılan gıyabi tutuklu sanıklar Ahmet Baştan ve Naip Kılıç'ın yargılanmasına da aynı mahkemede devam ediliyor.

Salih Karaaslan: 1999 yılı Mart ayında Şırnak'ın Silopi ilçesine bağlı Doruklu (Hazayi) köyünde gözaltına alınan Salih Karaaslan'ın ölümü nedeniyle yakınları

tazminat davası açtı. Şırnak Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görülen davada, olay nedeniyle yargılanan askerlerden 490 bin YTL maddi ve manevi tazminat istendi.

Salih Karaaslan'ın işkence sonucu ölümü nedeniyle yedi asker hakkında açılan dava, 24 Haziran 2003 tarihinde sonuçlanmıştı. Astsubaylar Ahmet Candan Yıldız, Ali Metin ve Kayhan Yaşar'ı 5 yıl dörder ay hapis cezasına mahkum eden Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi, Sami Türker, Süleyman Yıldır, Hamit Peri ve Yusuf Köksal adlı askerler hakkında beraat kararı vermişti. Karar, 2004 yılı Mayıs ayında Yargıtay tarafından onanmıştı.

Bu arada Astsubay Ali Metin'in de kararın onanmasından sonra ordudan ihraç edildiği öğrenildi. Ahmet Candan Yıldız ve Kayhan Yaşar'ın ise cezanın kesinleşmesinden kısa süre önce emekliye ayrılmaları nedeniyle ihraç işlemi yapılmadığı bildirildi.

Hapis cezasına mahkum edilen astsubaylar Ahmet Candan Yıldız, Ali Metin ve Kayhan Yaşar, Haziran ayında "olaydan başka askerlerin sorumlu olduğu ve adil yargılanmadıkları" gerekçesiyle AİHM'e başvurdu.

Salih Karaaslan'la aynı dönemde nezarethanede bulunan PKK itirafçısı Arzu Turkurkor ve aynı yerde görev yapan Astsubay Murat Bektaş'ın, Salih Karaaslan'ın ölümünden Astsubay Haluk A. ve Astsubay Mustafa D.'nin sorumlu olduğu gerekçesiyle suç duyurusunda buldukları öğrenildi.

Arzu Turkurkor'un 9 Mart 2004 tarihinde Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi'ne ve Yargıtay 1. Ceza Dairesi'ne dilekçe gönderdiği, Murat Bektaş'ın da 12 Mart 2004 tarihinde Kocaeli Cumhuriyet Savcılığı'na, 1 Şubat günü de İstanbul Sultanbeyli Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunduğu bildirildi.

Turkurkor dilekçesinde özetle şunları anlattı:

"1999 yılının Mart ayında Şırnak İl Jandarma Komutanlığı'na PKK örgütü itirafçısı olarak müracaatta buldum. Şırnak İl Jandarma Komutanlığı sorgu kısmına saat 15.30 gibi döndüğümüzde bir gün önce (19 Mart 1999) Silopi'de yardım ve yataklıktan gözaltına alınan Salih Karaaslan'ın öldüğünü duyduk, daha sonra sorgu kısmında bulunan itirafçılardan ve sorgu personeli arasında geçen konuşmalardan Salih Karaaslan'ın sorgu esnasında Astsubay Haluk A.'nin işkencesi ve dövmesi sonucu maruz kaldığı şiddet nedeni ile öldüğünü duyduk, hatta Haluk A. bize hitaben 'biz adamı böyle öldürürüz hesap da vermeyiz.' dedi. Bunu ben bizzat duydum. Ölüm olayı ile ilgili davada ben de tanıkım ancak bulunamadığım için dinlenemedim."

Murat Bektaş ise Kocaeli Cumhuriyet Savcılığı'na ve İstanbul Sultanbeyli Cumhuriyet Savcılığı'na verdiği suç duyurusu dilekçelerinde, "Karaaslan'ın ölümünden, yargılanan askerlerin sorumlu olmadığını, Karaaslan'ın öldüğü anlaşılınca sahte tutanak hazırlandığını ve imzasının taklit edildiğini, işkenceyi yapan askerlerin

kim olduğu komutanlara bildirildiği halde dikkate alınmadığını” anlattı. Murat Bektaş’ın dilekçelerinde adı anılmadan “Binbaşı” olarak aktarılan subayın “bir terörist yüzünden ceza alınmaz” dediği de belirtildi.

Bunun üzerine Ali Metin ve Kayhan Yaşar’ın avukatı Merih Kavukçu, “gerçeğin ortaya çıkarılması için yargılamanın iadesi” istemiyle Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi’ne ve Yargıtay’a başvurdu. Ancak Kavukçu’nun yaptığı başvurular mahkeme ve Yargıtay tarafından reddedildi. Kavukçu da, üç askerin “adil yargılanmadığı” gerekçesiyle AIHM’e başvurdu.

Metin Yurtsever: Metin Yurtsever adlı kişinin gözaltında ölümü nedeniyle 16 polis hakkında açılan dava, 9 Mayıs günü sonuçlandı.

Avukat Ali Haydar Gonca’nın verdiği bilgiye göre, Kocaeli 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Şih Ömer Ediz, Şaban Kurnaz, İsmail Türkdemir, Sadettin Topal, Bülent Oral Tunar, Bekir Şahin ve Temel Çakmak adlı polisleri 1 yıl 8’er ay hapis cezasına mahkum etti. Şinasi Yılgin, Süleyman Başkal, Kadir Cenk, Onur Düzcan, Cemil Çetin, Nihal Yücesoy, Mehmet Gürcan, Mustafa Atik ve Recai Ergün adlı polisler ise beraat etti.

Yurtsever, 20 Kasım 1998 tarihinde HADEP Kocaeli İl Örgütü’ne yapılan baskında gözaltına alınmış, gördüğü işkence nedeniyle 23 Kasım 1998 tarihinde ölmüştü.

Şaban Cadıroğlu: Şaban Cadıroğlu (14) adlı çocuğun 16 Ağustos 1999 tarihinde Van’da dövülerek öldürülmesi nedeniyle Seyit Demir ve Sabri Sivacı adlı polisler hakkında açılan davaya yıl içinde devam edildi. Davada önemli bir gelişme yaşanmadı.

Ahmet Fenkli: Kırklareli 33. Mekanize Tugay Komutanlığı’nda askerlik yapan Ahmet Fenkli adlı erin 4 Temmuz 2001 tarihinde dövülerek öldürülmesi nedeniyle beş subay hakkında açılan davaya, 2 Aralık

günü devam edildi. Genelkurmay Askeri Mahkemesi’nde yapılan duruşmada okunan bilirkişi raporunda Fenkli’nin, otopsi yapılmadan gömüldüğü belirtildi. Gülhane Askeri Tıp Akademisi Radyoloji Anabilim Dalı’nda görev yapan Kıdemli Tabip Albay Prof. Dr. Cem Tayfun tarafından hazırlanan raporda, Fenkli’nin beyninde sol kulağının arka tarafında geniş bir kanama ve etrafında geniş bir ödem gözlendiği, ancak bu kanamanın herhangi bir darbeden kaynaklanabileceği gibi tansiyon hastası bir kişinin geçirdiği beyin kanaması sonucu da olabileceği açıklandı. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

İddianamede, “ankesörlü telefonlarda kullanılan kartlarda usulsüzlük yaptığı” iddia edilen Ahmet Fenkli’nin Uzman Çavuş İlhan Ünal ve Yüzbaşı İsmail Yetkin tarafından dövüldüğü, Fenkli’nin daha sonra kaldırıldığı hastanede “beyin kanaması” nedeniyle öldüğü anlatıldı. 1 Haziran 2004 tarihinde açılan davada, o dönemde Tugay Komutanı olan Tuğgeneral Emin Ünal (Halen Tümgeneral rütbesiyle İzmir Ulaştırma Okullar Komutanı), Kurmay Albay Recai Elmaz, Merkez Komutanı Yüzbaşı Nahit Balcı ve Uzman Çavuş İlhan Ünal’ın Askeri Ceza Yasası’nın 117. maddesi (kastı aşan müessir fiil) uyarınca cezalandırılması isteniyor. İddianamede, olaydan sonra üç ay tutuklu kalan Bölük Komutanı Yüzbaşı İsmet Yetkin’in ise “suçu kasten işlediği” iddiasıyla 10 yıla kadar hapis cezasına mahkum edilmesi isteniyor.

Aydın Kışmır: 6 Ekim 2004 tarihinde Diyarbakır’ın Hatboyu semtindeki evine düzenlenen baskında gözaltına alınan Aydın Kışmır’ın ölümü nedeniyle yakınlarının AIHM’e yaptığı başvuru, 2 Haziran günü sonuçlandı. AIHM, “etkili iç hukuk yollarının bulunmaması (AIHS madde 13)” nedeniyle Türkiye’nin 16.500 Euro maddi, 33.500 Euro da manevi tazminat ödemesine karar verdi.

3- İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE OLAYLARI

Tunceli’de Temmuz ayının ilk günlerinde düzenlenen ev baskınlarında ve yol kontrollerinde, hukuki geçerliliği tartışmalı arama izinlerinin kullanıldığı bildirildi. DEHAP İl Başkanı Murat Polat, Özgür Gündem gazetesine yaptığı açıklamada, 6 Temmuz günü evine düzenlenen baskında gözaltına alındığını hatırlatarak, “Evin etrafı özel hareket timleri tarafından sarıldı. İçeride biri varmış da çatışma çıkacakmış biçimde... Baskına bir telefon gerekçe gösterildi. Arama yapılırken de ‘bomba aranıyor’ dediler ama hiç de bomba arıyor gibi davranmadılar” dedi.

DEHAP Merkez Yürütme Kurulu üyesi Alican Önlü ise yollarda yapılan kontrollerin artık “gelenekselleştiğini” belirtti. Önlü şunları söyledi:

“Örneğin Ovacık’a giderken iki kez arama yapıyorlar. Kimlik kontrolü yapılırken gerekçe söylenmiyor. Kapı açılıyor ve ‘arama var’ deniliyor. Suçlu aranacaksa bir eşkali olmalı ya da araba aranacaksa plakası gibi bir

şey belli olmalı. Yoksa oradan geçen herkesin şüpheli olduğu anlamı çıkar. Bir de aramaya kılıf uydurmuşlar... Birçok yerde trafik polisi ya da jandarma durduruyor, ehliyet ruhsat adı altında kimlik bilgilerini alıyor ya da uzun süreli arama izinleri çıkarılıyor ve bu kararlar doğrultusunda arama yapılıyor.”

Uygulamanın hukuka aykırı olduğunu belirten Tunceli Barosu Başkanı Bülent Taş da “Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği’nin 5 ve 6. maddeleri ile TCY’nin 116 ve devamındaki maddelerinde de belirtildiği gibi arama kararları genel değildir, makul bir şüpheye, somut delillere dayanır ve bir süresi vardır. Genel arama kararları herkesi şüpheli görmek anlamına gelir” dedi. Telefonla yapılan ihbarların arama yapmaya yeterli bir gerekçe olamayacağını anlatan Taş, her koşulda ihbarı doğrulayan somut verilerin olması gerektiğini kaydetti. Baskınlarda polisin video kamera

ile çekim yapmasının da hukuka aykırı olduğunu kaydeden Taş, “Yönetmelikte kameraya dair bir husus yok. Ama genel hukuk çerçevesinde değerlendiresek bu, özel hayatın gizliliğinin ihlalidir. Kaldı ki; polis bunu neden delil niyetine kullansın ki? Zaten tutanak tutulması gerekiyor” dedi.

Kaze Özlü: Adana’da daha önce bir çok kez gözaltına alınan ve işkence gören Kaze Özlü, 3 Ocak günü Naciye Yeter adlı kadınla birlikte tutuklandı. Kaze Özlü ve Naciye Yeter’in “Hakan Bazo adlı kişiye sahte kimlik temin ettikleri” gerekçesiyle tutuklandıkları öğrenildi. Özlü ve Yeter’le birlikte gözaltına alınan Mehmet Şerif Karakurt ise serbest bırakıldı.

Özlü’nün oğlu Tevfik Özlü, 3 Ocak günü sabah saatlerinde Gülbahçesi mahallesinde bulunan evlerine sivil polislerin zorla girdiğini belirterek, “Polisler ‘savcının izniyle geldik’ dediler. İzin belgesini sorduğumda, küfür ve hakaret ettiler. Annemi neden gözaltına aldıklarını söylemediler. Annem Türkçe bilmediği için gelmek istediğini söyledim ama beni azarladılar. Ben de avukatımıza haber verdim ve gelmesini söyledim. Annemin okuma-yazması yok ayrıca tek kelime Türkçe konuşmıyor. Nasıl oluyor da kimlik yapabiliyor? Bunlar tamamen yalandır” dedi.

Avukat Beyhan Günyeli Karadeniz de, Kaze Özlü’nün Türkçe bilmediği için tercüman aracılığıyla ifade verdiği dikkat çekerek şunları söyledi:

“Kaze Özlü ile görüştim. Burada ifadesi alınırken yanında bulundum. Türkçe bilmediği için orada bulunan polisler tercümanlık yaptı. Kaze, Hakan adlı kişiyi tanımadığını isterlerse yüzleşebileceğini söyledi. Ayrıca kendisinin okuma-yazmasının olmadığını belirterek, ‘Ben nüfus müdürü müyüm ki kimlik yapayım’ dedi.”

Kaze Özlü ve Naciye Yeter hakkında açılan dava, 7 Mart günü Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi’nde başladı. Avukat Fatma Karakaş, savunmasında Kaze Özlü’nün okuma-yazma bilmediğini, bu nedenle “sahte kimlik temin etme” suçunu işleyemeyeceğini bildirdi. Mahkeme, Kaze Özlü ve Naciye Yeter’in tahliye edilmesine karar verdi.

Ali Karaçalı, Nazime Karaçalı, Nurcan Aktaş: Ali Karaçalı ve eşi Nazime Karaçalı, polisler tarafından tehdit edildikleri gerekçesiyle Ocak ayı başında İHD Van Şubesi’ne başvurular.

Ali Karaçalı, Yüzüncü Yıl Üniversitesi’nde okuyan oğulları İskender Karaçalı’nın 27 Aralık 2004 tarihinde “yasadışı örgüte yardım” iddiasıyla tutuklandığını, daha sonra “Erzincan Emniyet Müdürlüğü’nden aradıklarını” söyleyen Serdar ve Ömer adlı kişiler tarafından tehdit edildiklerini söyledi. Nazime Karaçalı da “Oğlum tutuklanmadan önce kızım ‘yardım yataklık’ suçlamasıyla Erzincan’da aranıyordu. Oğlumun Van’da gözaltına alındığı gece polisler eve telefon açtı. ‘Gidin Van’daki oğlunuzun durumunu görün, hepimizin sonu bu olacak’ diye tehditler savurdular. Her gün telefon açıyorlar, beni ve kızımı tehdit ediyorlar” dedi.

1993 yılında “PKK üyesi olduğu” iddiasıyla tutuklanan ve 2002 yılında tahliye edilen Nurcan Aktaş da aynı gerekçeyle Van Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulundu. Aktaş dilekçesinde, tahliye edildikten sonra Gevaş Jandarma Karakolu’na çağırıldığını, burada kendisine Adalet Bakanlığı’nın bir talimatnamesi uyarınca “cezaevinden çıktıktan sonra ne iş yaptığının” sorulduğunu anlattı. 19 Ağustos 2004 tarihinde Gevaş Emniyet Müdürlüğü’ne çağırıldığını ve daha sonra da Van Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi’ne götürüldüğünü belirten Nurcan Aktaş, kendisine “Yeniden dağa çıkmak istiyor musun?, Nerede oturuyorsun? Neler yapıyorsun?, Bir işte çalışıyor musun?, DEHAP’a gidip geliyor musun?, İlegal bağlantıların var mı?” şeklinde sorular sorulduğunu kaydetti.

Bir gün gözaltında tutulduktan sonra Cumhuriyet Savcılığı tarafından serbest bırakıldığını ifade eden Aktaş, “Aralık ayı başında takip edildiğimi fark ettim. Bu sefer çok sayıda sivil polis tarafından takip ediliyordum. Bir gün akşam saatlerinde evime giderken biri yanıma yaklaşip ısrarla benimle tanışmak istediğini ve bir yerde oturmak istediğini söyledi. Ben de reddettim” dedi.

Ahmet Göçücü, Hakan Göçücü, Abdullah Gözkaman, İbrahim Gündüz: Hakan Göçücü, Abdullah Gözkaman ve İbrahim Gündüz adlı kişilerin Bingöl’de polisler tarafından dövüldüğü, Ahmet Göçücü adlı kişinin de silahla yaralandığı bildirildi. Hakan Göçücü 2 Ocak gecesi Bingöl Polis Evi önünde yaşanan olayı şöyle anlattı:

“Polislerden birini arkadaşşıma benzetip çağırdım, sonra o olmadığını anlayınca özür diledim. Siyah montlu polis hakaret edip bizi dövmeye başladı. Olay yerine dayımın oğlu Ahmet Göçücü ve arkadaşlarım gelmişti. Polisler onlara da saldırdı. Polislerden biri önce yere sonra dayımın oğlu Ahmet Göçücü’nün ayağına silah sıktı. Bunun üzerine polisin yanına giderek, ona yumruk attım. Polislerin sayısı 5-6 oldu. Olay çıktığı zaman benimle beraber olan arkadaşım Abdullah Gözkaman’ı da dövüyorlardı. Beni de orada döverek gözaltına aldılar.”

Bingöl Emniyet Müdürlüğü’nde de dövüldüğünü belirten Hakan Göçücü, olayı anlatmamaları için tehdit edildiklerini bildirdi. Olayda polisler tarafından silahla yaralanan Ahmet Göçücü’yü hastanede görmek isteyen İbrahim Gündüz de polisler tarafından dövüldüğünü anlattı. Ayağından ve kalçasından silahla yaralanan Ahmet Göçücü’nün Fırat Üniversitesi Araştırma Hastanesi’ne kaldırıldığı öğrenildi.

Alaattin Bozkurt, Fahri Kazkurt: Kars’ta 5 Ocak günü trafik nedeniyle tartıştığı Alaattin Bozkurt ve Fahri Kazkurt adlı kişileri dövdüğü iddia edilen Erkan Kaymaz (Kaymak) adlı polis memuru, 6 Ocak günü tutuklandı. Hastaneye kaldırılan Alaattin Bozkurt’un hayatı tehlikesi bulunduğu öğrenildi.

Engin Ertik: Fırat Üniversitesi Tunceli Meslek Yüksek Okulu öğrencisi Engin Ertik, 6, 7 Ocak ve 4 Şubat günlerinde polisler tarafından kaçırıldığını ve tehdit edildiğini açıkladı. Ertik, yaşadıklarını şöyle anlattı:

“6 Ocak günü okula gittim. Okulun yakınlarında arkamda bir araç durdu. Kenara çekildim. Biraz ilerledikten sonra birisi arkadan beni yakalamaya çalıştı. Ne olduğunu anlamaya çalışırken gözümü yumruk attı. İki kişi beni kollarımdan tutarak arabaya bindirdi. Arabada vurmaya başladılar. ‘Ovacık’tan ne zaman geldin?’ diye sordular. Ovacık’a hiç gitmediğimi, öğrenci olduğumu söyledim. Bir iki tur attıktan sonra Cumhuriyet Mahallesi’nde beni arabadan attılar.”

Bu olayda sorular nedeniyle “yanlışlık olduğunu, başkasıyla karıştırıldığını” düşündüğünü anlatan Ertik, 7 Ocak günü okula gittiğinde arkasından yanaşan bir kişinin kafasına naylon poşet geçirerek kendisini zorla bir araca bindirdiğini anlattı. Arabada sürekli dövüldüğünü ve kent dışına götürüldüğünü belirten Engin Ertik, ağır bir biçimde dövüldüğünü, muhbirlik yapması için tehdit edildiğini, daha sonra kent merkezine yakın bir köprüde bırakıldığını söyledi. Bu olaydan sonra bir haftalık rapor aldığını kaydeden Engin Ertik, 4 Şubat günü akşam saatlerinde yanına yaklaşan bir minibüse zorla bindirildiğini belirterek, şunları söyledi:

“Arabada gözlerim bağlandı. Bir süre sonra bir binaya götürüldüm ve bir kat aşağıya indik. Sandalyeye oturtuldum. Kollarımı kapan gibi bir şeye sıkıştırdılar. Çok düzgün konuşan biri ‘Bu seninle üçüncü konuşmamız’ dedi. Öyle deyince aklıma Tunceli’de yaşadıklarım geldi. ‘Bir şey hakkında bilgim yok. Kimseyi tanımıyorum’ dedim. ‘Senin bilgin olmasaydı kaçıp gelmezdin’ dedi. Ben de İstanbul’da ikamet ettiğimi söyledim. Beni çözdüler, sandalyeye ters oturtular. Elbiselerimi çıkardılar. Tamamen sırtımı kaplayacak şekilde, sırtıma ağırlık koydular. Onun üzerine vurmaya başladılar. Vurdıkları nokta üzerine acı bütün vücuduma yayılıyordu. Bütün vücudum yanıyordu. Daha sonra üzerimde sıcak bir cisim gezdirdiler. Vücudumu dağlamışlar. İşkencenin ardından Küçükçekmece köprüsünün yakınlarında bıraktılar.”

Ertik, yaşadıkları nedeniyle İHD ve TİHV’ye başvurduğunu, Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulunduğunu ifade etti.

Erkan İnan: 12 Ocak günü Van’ın Erciş ilçesinde gözaltına alınan Erkan İnan’ın uzun süre gözaltında tutulduğu ve işkence gördüğü bildirildi. Avukat Cemal Demir, üç gün gözaltında tutulan İnan’ın gözlerinin bağlandığını, “kötü muamele ve işkenceye maruz kaldığını” belirtti. Demir, polislerin yanında muayene edilen İnan’ın korkudan yaşadıklarını anlatamadığını ve sağlık raporu verildiğini söyledi.

Demir, Erciş’ten sonra Van Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi’ne götürülen İnan’ın burada da psikolojik baskıya maruz kaldığını anlattı. Erkan İnan’ın

daha sonra “yasadışı örgüte yardım” iddiasıyla tutuklandığı öğrenildi.

A.A. (17): Karnesindeki zayıf notlar nedeniyle 14 Ocak günü intihara kalkışan Diyarbakır Ziya Gökalp Lisesi öğrencisi A.A., Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi’nde polisler tarafından dövüldüğünü açıkladı. A.A, hastanede yoğun bakım ünitesine alındıktan 20 dakika sonra odaya gelen iki polisin ifadesini almak istediğini, ancak kendisini iyi hissetmediği gerekçesiyle ifade vermek istemediğini anlattı. Daha sonra odaya sivil polislerin geldiğini belirten A.A., “Polis, ‘Sen misin İskenderpaşa’daki psikopat’ dedi. Yine ifade vermek istemediğimi söyledim. 1.75 boylarında sarışın, ince bıyıklı ve sivil giyimli polis bana yönelerek, ‘Niye ifade vermiyorsun lan’ dedi. Ben yine kendimi kötü hissettiğimi bu nedenle ifade vermek istemediğimi söyledim. Ben bu sırada sedyede doğrulmaya çalışırken, adını sonradan öğrendiğim Murat Bağrıç adlı polis, kolumda serum, burnumda hortum ve kalp cihazları bağlı olmasına rağmen sedyeme tekme vurarak, benim sedyeye beraber yere devrilmeme neden oldu” dedi.

Odaya gelen üç polisten birinin ağzını kapattığını, ikisinin de ellerine kelepçe taktığını bildiren A.A. “O anda ağzımı kapatan Murat Bağrıç adlı polisin elini ısırdım. Elini çekmesiyle de bağrıçım. Bağrıçmalarım üzerine top sakallı, hafif kilolu bir doktor içeri girerek, polisleri dışarı çıkardı” dedi.

A.A.’nın amcası Abdülkadir Aydın ise Murat Bağrıç, Hakan Gütmen ve Gürkan Atay adlı polisler hakkında suç duyurusunda bulduklarını söyledi.

Mehmet Ali Toprak, X.X: 3 Şubat günü Bursa’nın Gemlik ilçesinde “organize suç örgütü üyesi oldukları” iddiasıyla gözaltına alınan Mehmet Ali Toprak’ın ve adı öğrenilemeyen bir kişinin işkence gördüğü bildirildi. Bursa Adli Tıp Kurumu’nun Mehmet Ali Toprak ve diğer kişiye “vücutlarında izler bulunduğu” yönünde rapor verdiğini belirten İzmir Barosu avukatlarından Nalan Erkem, Gemlik Cumhuriyet Savcılığı’nın soruşturma açtığını bildirdi.

Bu arada Mehmet Ali Toprak’ın eşi Melek Toprak, İlçe İnsan Hakları Kurulu’na başvurdu. 8 Mart günü Melek Toprak’a gönderilen yazıda, “Mehmet Ali Toprak’ın psikopatça hareket ettiği”, “güçlülük kelepçelenerek etkisiz hale getirildiği” anlatıldı. Yazıda, Gemlik İlçe Emniyet Müdürlüğü’nde 23.30-02.30 saatleri arasında gözaltında tutulan Mehmet Ali Toprak’ın ifadesinin alınmadığı, kamera ile kayıt yapılmadığı ve doktor raporlarında işkenceye yönelik bulgu olmadığı ileri sürüldü.

Yazı üzerine İHD’ye başvuran Melek Toprak, İzmir Barosu avukatlarından Nalan Erkem aracılığıyla Bursa Bölge İdare Mahkemesi’ne dava açtı. Dava dilekçesinde “işkence yapıp yapılmadığını saptamanın İnsan Hakları Kurulu’nun değil, mahkemelerin görevi olduğu” belirtilerek, polisler hakkında idari soruşturma açılması istendi. Erkem, Bursa Adli Tıp Kurumu’nun

Toprak'a "sağ el sırtında kelepçe ile oluşmuş kanamalı sıyrık, sol omuz arkası ve sırt üzerinde mor renkli ekimoz, sağ omuz başında mor ekimoz alanları" izleri bulunduğuna ilişkin rapor verdiğini de belirtti. Erkem, Toprak'la birlikte gözaltına alınan başka bir kişinin de "dansöz gibi giydirilerek video kaydı yapıldığını" söyledi.

Mukaddes Çağlar: DEHAP Gençlik Kolları üyesi Mukaddes Çağlar, 5 Şubat günü Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde polisler tarafından tartaklandığını açıkladı. Bindiği minibüsün ilçe çıkışındaki polis kontrol noktasında durdurulduğunu belirten Çağlar, "Polisler kimlik kontrolünden sonra çantamı aramak istedi. Ben de polisler 'Çantamın içinde özel eşyalarım var. Bayan polis gelsin arasın' dedim. Bunun üzerine polisler saçlarımdan tutarak araçtan indirdi ve tartaklamaya başladı. Tartaklarken yanlarındaki köpekleri üzerime saldırdı. Köpekler beni yerde sürüklediler. Polisler beni dövdüler 'Senin ne iş yaptığını biliyoruz. Bu şekilde rahat çalışmana izin vermeyiz. Seni öldürür bir kenara atarız. Kimsenin de bundan haberi olmaz' diyorlardı. Bu şekilde beni uzun bir süre dövdüler. Daha sonra arabada bulunan yolcular inerek araya girdiler. Yolcuların inmesinden sonra polisler beni arabaya bindirerek Emniyet Müdürlüğü'ne götürdüler. Yaklaşık iki saat boyunca polisler, 'Arkadaşlarımız bir yanlışlık yapmış. Gel kapatalım bu olayı' dediler. Ben kabul etmedim" dedi.

Yüksekova Devlet Hastanesi'nden bir günlük rapor alan Çağlar, suç duyurusunda bulunduğunu, Suat ve İsmail adlı iki polisi de teşhis ettiğini bildirdi.

27 Kişi: 19 Ocak günü Şırnak'a bağlı Kumçatı beldesi Toptepe köyü yakınlarında öldürülen beş kişiden Nergis Özer ve Sibel Sartık için 23 Ocak günü Siirt'te düzenlenen törende gözaltına alınanların işkence gördüğü bildirildi.

Gözaltına alınanlardan Metin Beydoğan, Siirt Emniyet Müdürlüğü'nde kötü muameleye maruz kaldıkları için ifade vermediklerini söyledi. Beydoğan, Cumhuriyet Savcısı Dursun Yüzer'in de kendisine ve yanında bulunanlara hakaret ederek "emniyette ifade vermemeleri halinde tutuklanacakları" tehdidinde bulunduğunu söyledi. Beydoğan, "Bize, 'ya polise ifade verin ya da sizi tutuklarız. Bizi niye bu kadar uğraştırıyorsunuz' dedi. Savcının tehditleri ve hakaretleri üzerine polisin zoruyla tekrar Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldük ve ifade vermek zorunda kaldık" dedi. Kötü muamele nedeniyle İHD Siirt Şubesi'ne başvurduğunu belirten Beydoğan, gözaltına alınan herkesin psikolojik baskıya maruz kaldığını söyledi.

Cenaze töreninden sonra tutuklananların adları şöyle: DEHAP Siirt İl Örgütü yöneticisi İbrahim Kılıçarslan, Kadın Kolları Başkanı Emine Oğuz, Merkez İlçe Örgütü yöneticisi Mustafa Gündüz, Gençlik Kolları yöneticisi Tefik Kaçar, DEHAP üyeleri Yusuf Kaplan, Teymen Yılmaz, Tahir Çetin, Ata Taşçı, Musa Kaçar, Süleyman Taş, Sibel Ete, Fadıl Taşçı, Yusuf Akin, Ahmet İlhan,

Hayrettin Akcan, Hakan Can, Adil Ceyhan, Fehmi Elçin, Abdullah İnan, Abdülkerim Ekinci, Murat Yıldırım, Emin Aksu, Ömer Ete, Muhlis Ete, Ali Kaçar, Mehmet Beyan ve Adil Esen.

Barış Anneleri İnisyatifi: 6 Şubat günü Diyarbakır'dan Siirt'e giderken durduruldukları jandarma karakolundaki askerler tarafından dövülen "Barış Anneleri İnisyatifi" üyesi kadınlar suç duyurusunda bulundu. 10 Şubat günü İHD Diyarbakır Şubesi'nde düzenlenen basın toplantısında konuşan Rahime Fidan, Siirt'e 20 kilometre uzaklıktaki Başur Jandarma Karakol Komutanlığı kontrol noktasında durdurulduklarını belirterek, "Çıkan arbedede dört arkadaşımız yaralandı. Hastaneye kaldırıldı. Onlarca kişi de hafif yaralandı" dedi. Daha sonra inisiyatif üyesi kadınlar "Görevi kötüye kullanma, kötü muamele, düşünce ve ifade özgürlüğünün ihlali, seyahat özgürlüğünün ihlali" gerekçeleriyle Başur Jandarma Karakol Komutanlığı'ndaki görevliler hakkında Siirt Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

Seyithan Akkaya: Muş'un Bulanık ilçesinde 12 Şubat günü aralarında DEHAP İlçe Başkanı Seyithan Akkaya'nın evinin de bulunduğu üç eve baskın düzenlendi. Baskınlarda, Hamdullah Çiftçi gözaltına alındı. Seyithan Akkaya, "Evimize ilk başta askerlerle özel timler geldi. Yanlarında polis olmayınca buna itiraz ettik. Demir kapıyı kırıp içeri girdiler, ancak daha sonra bir polis memuru çağırdılar. Yapılan baskın 90'lı yılları aratmayan bir arama oldu. Çocuklarımla beraber beni 4 saat soğuk havada karın üzerinde beklettiler" dedi.

Ferhat Taşdemir, Ferdi Taşdemir, Müazim Yıldırım, Burhan Tayfur, Fırat Taşdemir: İran'dan Türkiye'ye izin verilenden fazla mal getirdikleri gerekçesiyle 16 Şubat günü Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesindeki Gürbulak Sınır Kapısı'nda gözaltına alınan Ferhat Taşdemir, Ferdi Taşdemir, Müazim Yıldırım, Burhan Tayfur ve Fırat Taşdemir adlı seyyar satıcıların işkence gördüğü bildirildi. Cumhuriyet Savcılığı'na sevk edilmeden önce Doğubeyazıt Devlet Hastanesi'ne götürülen seyyar satıcılara 20'şer günlük rapor verildiği öğrenildi. Ferhat Taşdemir, Ferdi Taşdemir ve Müazim Yıldırım "gözaltındayken karakolun bir duvarını yıktıkları gerekçesiyle" 17 Şubat günü tutuklandılar.

28 Kişi: Van'ın Özalp ilçesine bağlı Yukarı Turgay, Aşağı Turgay, Damlacık, Eğribilen, Yukarı Koçkiran, Aşağı Koçkiran ve Oynaklı köylerine 1 Mart günü düzenlenen baskınlarda gözaltına alınan 28 kişiden Nevzat Genç, Seydi Olgun, Şevket Eğriboy, Kasım Eğriboy ve Nurettin Altınok 2 Mart günü serbest bırakıldı. Nevzat Genç, gözaltında askerler tarafından dövüldüklerini söyledi.

Sadık Aydoğmuş, X.X., X.X.: Van'da Özgür Halk dergisinin ve Özgür Gündem gazetesinin dağıtımcılığını yapan Sadık Aydoğmuş, 5 Mart günü iki arkadaşıyla birlikte gözaltına alındıklarını ve İstasyon Polis Karakolu'nda dövüldüklerini açıkladı. Aydoğmuş, yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Akşam iki arkadaşla birlikte Özgür Halk dergisi ve Gündem gazetesi dağıtımını yaptığım sırada önümüze üç sivil polis aracı geldi. Bizi durdurarak ne yaptığımızı sordular. Biz de dergi ve gazete sattığımızı söyledik. Sonra içlerinden tanıdığım Fatih ve Tayfun adlı iki polis beni duvara yaslayarak tekme tokat dövmeye başladı. Ağır hakaretlere maruz kaldım. En çok beni dövdüler. Sonra İstasyon Polis Karakolu'na götürdüler. Orada da içlerinden bir polis 'Bunlara hayvan muamelesi yapın' dedi ve yine bizi dövmeye başladılar.”

Daha sonra götürüldükleri hekimin kendilerine rapor vermediğini anlatan Aydoğmuş, olayı anlatmalarını için tehdit edildiklerini söyledi.

D.Y., N.K.: İstanbul'un Kağıthane ilçesinde bir bankaya molotof kokteyli attıkları iddiasıyla gözaltına alınan D.Y. ve N.K. adlı kişilerin işkence gördüğü bildirildi. Avukat Suat Eren, daha sonra tutuklanan D.Y.'ye kolundaki kurşun yarası nedeniyle yedi, N.K.'ye ise 15 günlük rapor verildiğini söyledi. Avukat Eren, 27 Şubat gecesi polislerin müvekkillerine uyarıda bulunmadan ateş açtığını belirterek, “Ateş sonucu D.Y. kolundan vurulmuş, üzerine sivil polis otosu sürülen N. K.'nin ise sağ kolu kopacak şekilde kırılmıştır. Araçtan inen bir polis müvekkilimin yanına gelip yaşayıp yaşamadığına bakmıştır. Daha sonra olay yerine gelen diğer bir polis ise müvekkilimin ağzına silah sokup diğer polislerin önünde kafasını çiğnemiştir. Semt sakinleri ise tüm yaşananlara tanık olmuştur” dedi. Müvekkillerinin yaralı olmalarına karşın elleri arkadan kelepçelenerek gözaltına alındığını anlatan Suat Eren, “D.Y. götürüldüğü karakolun koridorlarında sürüklenerek yüzüstü yatırılmıştır. Elleri kelepçeli olan müvekkilimin sırtını, dizlerini ve yaralı kolunu sürekli tekmelemişler, kurşun yarasının içine parmaklarını sokmuşlardır. İşkenceler devam ederken müvekkilim baygınlık geçirmiştir. D.Y. gözünü açtığında doktorun 'kelepçelerin sökülmesi gerekir' sözüne karşı, polislerin 'Bırakın ölsün' dediğini duymuştur. Doktorun ısrarı üzerine müvekkilimin tedavisi yapılmış” dedi. Eren, N.K.'nin de hayallarının sıkıldığını, dış etlerine iğne batırıldığını söyledi.

Cihat Özçelik: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi öğrencisi Cihat Özçelik (21), 13 Mart günü kimliği belirsiz kişiler tarafından kaçırılarak dövüldüğünü açıkladı. Olay günü saat 17.00 sıralarında Abidinpaşa'da oturan bir arkadaşının evinden çıktıktan sonra Sıhhiye köprüsüne geldiğini söyleyen Özçelik yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Köprü'nün üstünde simit satan bir adam, Kürtçe 'memleket neresi?' diye sordu. Kürtçe bilmediğimi söyledim. 'Bizim oranın çocuklarına benziyorsun' dedi. 'Sizin orası neresi?' diye sorunca, 'Diyarbakir' dedi. 'Ben Ankaralıyım' deyip yürümeye devam ettim. Yüz metre yürüdüktan sonra iki kişi beni iterek, bir arabaya bindirdiler, arabada gözlerimi bağladılar. Kim olduklarını sordum. 'Daha çok görüşürüz, tanışırız, kafanı yorma' dediler. Arabada beş kişi vardı. Sürekli yumruklarla vurdular.”

Arabadaki kişilerin kendisine “illegal örgütlerle bağlantın varmış” dediğini anlatan Özçelik, “yasadışı örgütlerle ilgim olmadığını söyleyince 'Biz zaten emin değildik. Emin olsaydık seni gözaltına alırdık. Bu sadece bir uyarıdır. Bu tarz olaylara girme başına daha kötüler gelir' dediler” dedi. Özçelik, yaklaşık bir saat kadar arabayla gezdirildikten sonra yine Sıhhiye köprüsü üzerinde aynı noktada arabadan indirildiğini söyledi.

C.S. (17): İHD İstanbul Şubesi'nde 18 Mart günü basın toplantısı düzenleyen C.S., muhbirlik yapması için polisler tarafından tehdit edildiğini söyledi. C.S., 11 Mart günü işyerinden çıktıktan sonra 34 EYJ 78 plakalı araca zorla bindirildiğini ve önce Kağıthane Emniyet Müdürlüğü'ne, ardından da İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'ne götürüldüğünü söyledi. C.S., “Para teklif ederek kendilerine çalışmamı istediler. Bilgi getirmemi istediler. Kağıthane Halk Kültür Merkezi'nde yapılan çalışmalarını öğrenmek istediler” dedi. Halk Kültür Merkezleri dönem sözcüsü Ümit Efe de, C.S.'nin gözaltına alındığına ilişkin kayıt tutulmadığını kaydetti.

G.Ç., A.S., G.K., O.A., M.D., V.Y., E.Ö., R.S., O.S., M.K.: İzmir'in Menemen ilçesinde 24 Mart günü lise öğrencileri arasında çıkan bir kavgaдан sonra gözaltına alınan G.Ç., A.S., G.K., O.A., M.D., V.Y., E.Ö., R.S., O.S. ve M.K. adlı gençlerin Menemen Polis Karakolu'nda işkence gördükleri ileri sürüldü. Özgür Gündem gazetesinin haberinde, kavgaдан sonra gözaltına alınan G.Ç., A.S., G.K., O.A., M.D., V.Y., E.Ö., R.S. ve O.S.'nin karakolda polisler tarafından dövüldüğü, arkadaşlarının gözaltına alındığını duyunca karakolun önünde üzerine benzin dökerek kendini yakmaya çalışan M.K.'nin de gözaltına alındığı anlatıldı. Haberde, soyadı öğrenilemeyen Ramazan adlı polislin M.K.'yi silahla tehdit ettiği de belirtildi.

Gözaltına Alınan Öğrenciler: İstanbul Üniversitesi'nde 14 öğrencinin okuldan atılmasını protesto amacıyla 25 Mart günü Beyoğlu'nda düzenledikleri basın açıklamasında gözaltına alınan öğrenciler, işkence gördüklerini açıkladılar. Öğrencilerden Aygün Kumru, serbest bırakıldıktan sonra yaptığı açıklamada, “Hepimizi AB'ye uygun bir şekilde gözaltına aldılar. Bizi basının gözleri önünde sessiz bir şekilde gözaltına alırken, içerde arkadaşlarımıza işkence ettiler. Kadın arkadaşlara da tacizde bulundular” dedi.

T.U. (16): Bingöl Lisesi öğrencisi T.U., polislerin kendisini ajanlık yapmaya zorladığı, sürekli izledikleri ve rahatsız ettikleri gerekçesiyle Bingöl Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu. İHD Bingöl Şubesi'ne de başvuran T.U., 23 Mart günü evine giderken, evinin yakınlarında bir araçtan inen sivil giyimli üç polis tarafından gözaltına alındığını ve Düzağaç Polis Karakolu'na götürüldüğünü söyledi. Gözaltında kendisine ajanlık teklifinde bulunduğunu anlatan T.U., “Bana, Bingöl'de Asmin isimli bir derginin çıkarılacağını ve benim de bu çalışmalarda yer aldığımı belirterek, bu çalışmalar ve Eğitim-Sen ile Bin-

Dep-Der'de nelerin yapıldığını, neler konuşulduğunu kendilerine iletmemi istediler. Bunun karşılığında bana ayda 150-200 YTL vereceklerini, dersane masraflarımı karşılayacaklarını, üniversiteye girmemde yardımcı olacaklarını ve üniversitede bana yardım edeceklerini belirttiler” dedi. Korktuğu için polislerin verdiği 20 YTL'yi aldığını anlatan T.U., bir saat kadar sonra serbest bırakıldığını, polislerle 24 Mart günü de bulunduğunu açıkladı.

Veysel Atay, Orhan Dağdagül: İHD İstanbul Şubesi'ne başvuran Veysel Atay ve Orhan Dağdagül adlı kişiler, 1 Nisan günü polisler tarafından dövüldüklerini açıkladılar. Atay, kimlik kontrolü yapan polislere, “ne amaçla kimliklerinin istendiğini” sormaları üzerine altı polisin kendisini ve arkadaşı Orhan Dağdagül'ü dövdüğünü, daha sonra götürüldükleri Kumkapı Polis Karakolu'nda da dövüldüklerini bildirdi.

Hüsna Yakut, 9 Kişi: 9 Nisan günü “Bağımsız Gençlik Hareketi (BAGEH)” tarafından Van'da düzenlenen basın açıklaması sırasında gözaltına alınanlardan 10 kişi, 11 Nisan günü tutuklandı. Tutuklanılardan Genç Bakış dergisi Temsilcisi Hüsna Yakut, gözaltında cinsel tacize uğradığını açıkladı. Yakut, tutuklanan diğer kişilerin de gözaltında kötü muameleye maruz kaldıklarını belirtti.

Derya Orman, Gülselin Orman, Seyhan Geylani Sondaş: İHD İstanbul Şubesi'nde 18 Nisan günü basın toplantısı düzenleyen Derya Orman (23) ve Gülselin Orman (21) adlı kardeşler, 15 Nisan günü götürüldükleri Bostancı Polis Merkezi'nde işkence gördüklerini açıkladılar. Bostancı'da minibüsten inerken kardeşinin kimliği olmadığı gerekçesiyle polisler tarafından gözaltına alındıklarını belirten Derya Orman, Başkomiser Hüseyin Tanrıkulu'nun “Benimle bir kere yatarsan, kız kardeşinin kimliği olmasa da serbest bırakırım” dediğini anlattı. Bir kadın polisin de üzerine soyarak kendisini taciz ettiğini ifade eden Orman, “Beni yere attılar, giysilerimi de çöp kutusuna bıraktılar. Göğüslerimi sıkıp tekmelediler” dedi. Orman polislerin, kardeşinin üzerinde bulunan 500 dolara da el koyduklarını söyledi.

Gülselin Orman da polisler tarafından soyulduğunu ve cinsel ilişki teklifinde bulunulduğunu kaydetti. Gülselin Orman, “Derya'ya tecavüz tehdidinde bulundular. Bana da tacizde bulundular. Sabaha doğru serbest bırakıldığımıza dair ifade tutanağını imzalatmak istediler ancak avukatımız gelinceye kadar imzalamadık. Avukatımız geldikten sonra polisin uygulamalarını da ifade tutanağına geçirterek imzaladık” dedi.

İHD İstanbul Şube Başkanı Avukat Eren Keskin de, Orman kardeşler gözaltındayken karakola gittiğini ve Başkomiser Hüseyin Tanrıkulu'nun kendisine, “Bu kızlar hasta herhalde, kendilerini duvardan duvara vuruyorlar. Durmadan vücutlarını morartıyorlar” dediğini aktardı. Gülselin Orman ve Derya Orman'ın “karakolda rezalet çıkarmak” ve “polislere iftira atmak” iddiasıyla Kadıköy Cumhuriyet Savcılığı'na çıkarıldığını,

burada Cumhuriyet Savcısı'nın kardeşlere hakaret ettiğini anlatan Keskin, “Müvekkillerimi kovması üzerine savcının yanına gittim ve ‘Yakında Türkiye'nin en meşhur savcısı olacaksınız’ dedim. Bunun üzerine savcı tutumunu değiştirdi” dedi.

Derya Orman, 30 Nisan günü İHD İstanbul Şubesi'nde düzenlediği basın toplantısında da, gözaltından sonra polisler tarafından taciz edildiğini ve izlendiğini bildirdi.

Basın toplantısına katılan Seyhan Geylani Sondaş adlı kadın da, Derya Orman ve Gülselin Orman'ın durumunu öğrenmek için karakola gittiğinde gözaltına alındığını söyledi. Sondaş, yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Polisler hiçbir gerekçe göstermeden beni de gözaltına aldılar. Orada dövdüler. Ben bir işletmede garsonluk yapıyordum. Oranın adresini verdim polislere. Daha sonra polisler iş yerime gitmişler. Ne konuşmuşlar bilmiyorum. Üç gün önce de işimden kovuldum.”

Sara Aktaş: Hacettepe Üniversitesi öğrencisi Sara Aktaş, 24 Nisan günü akşam saatlerinde Ankara Eryaman'daki evinin önünden silahlı üç kişi tarafından kaçırıldığını ve tehdit edildiğini açıkladı. İHD Ankara Şubesi'ne başvuran Sara Aktaş, “PKK üyesi olduğu” iddiasıyla 10 yıl cezaevinde kaldıktan sonra 2004 yılında tahliye edildiğini ve yeniden okula kayıt yaptırıldığını belirtti. 24 Nisan günü saat 21.00 sıralarında silahlı üç kişi tarafından zorla bir arabaya bindirildiğini anlatan Sara Aktaş, bu kişilerin kendisini “Artık normal yaşayacağını zannediyorsan yanılıyorsun. Herşey yeni başladı” diyerek tehdit ettiklerini söyledi. Sara Aktaş, 1.5 saat kadar arabayla gezdirildiğini ve tartaklandığını, daha sonra yolda bırakıldığını kaydetti.

Cemile Kaya: Hakkari'de 28 Nisan günü “yaralı bir militanın saklandığı” gerekçesiyle bir eve baskın düzenlendi. Baskında, ev sahipleri Şükrü Kaya ve Cemile Kaya gözaltına alındı. Cemile Kaya'nın yeğeni Kadir Tan, Cemile Kaya'nın polisler tarafından dövüldüğünü, evin camlarının ve kapısının kırıldığını anlattı.

Fatma Akaltun: Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) İstanbul Aksaray Şubesi Yönetim Kurulu üyesi hemşire Fatma Akaltun'un çalıştığı Eyüp Devlet Hastanesi'nde Remzi Murat adlı polis tarafından tartaklandığı bildirildi. SES tarafından yapılan açıklamada, Fatma Akaltun'un 27 Nisan günü hastanede KESK'in iş bırakma eylemine ilişkin bildirimleri dağıtırken, hastanede görevli polis memuru Remzi Murat'ın bildirilere zorla el koyduğu, Akaltun'u bir saat kadar gözaltında tuttuğu ve tartakladığı anlatıldı. Açıklamada, Akaltun'un Başhekim Abdullah Yasin'in şikayeti üzerine gözaltına alındığı bildirildi.

“Mücadele Birliği Platformu” Üyeleri: İstanbul Taksim meydanında gözaltına alınan “Mücadele Birliği Platformu” üyeleri, 3 Mayıs günü İHD İstanbul Şubesi'nde basın toplantısı düzenlediler. Gözaltına alınan 56 kişi adına konuşan Dilek Gül, 24 saat boyunca belediye otobüsünde bekletildiklerini, ağır hakaretlere ve baskıya maruz kaldıklarını söyledi. Gül,

birçok kişinin vücudunda belirgin yaralar olmasına karşın Bakırköy ve Bayrampaşa devlet hastanelerinin kendilerine rapor vermediğini kaydetti.

Mir Zeydin Özcan, İbrahim Özcan: Manisa'nın Salihli ilçesinde 13 Mayıs günü gözaltına alınan Mir Zeydin Özcan ve kardeşi İbrahim Özcan, işkence gördükleri gerekçesiyle İHD İzmir Şubesi'ne başvurular. Mir Zeydin Özcan, yanında çalıştıkları müteahhit Hüseyin Kocağa kendilerini işten atınca dava açtıklarını, bunun üzerine Kocağa'nın polislerle anlaşarak kendilerine komplo kurduğunu ileri sürdü. "Kocağa'nın arabasını silahla taradıkları" iddiasıyla gözaltına alındıklarını anlatan Özcan, gözaltında işkence gördüklerini, bu nedenle kardeşinin bir hafta hastanede yattığını söyledi. Olay nedeniyle 93 gün tutuklu kaldıklarını belirten Mir Zeydin Özcan, kendilerine işkence yapan Süleyman O. adlı polis hakkında Akhisar Asliye Ceza Mahkemesi'nde süren "kötü muamele" davaları bulunduğunu öğrendiklerini kaydetti.

Mehmet Ali Tosun: İHD Ankara Şubesi üyesi Mehmet Ali Tosun, kendilerini polis olarak tanıtan kişiler tarafından tehdit edildiğini ve ajanlığa zorlandığını açıkladı. 20 Mayıs günü İHD Ankara Şube Başkanı Salih Karaşlan ile birlikte basın toplantısı düzenleyen Mehmet Ali Tosun, 13 Mayıs günü yaşadığı olayı anlatırken "Bana, 'ESP'de neler olup bitiyor bize söyleyeceksin' dediler. Ailemdeki herkesin ismini tek tek saydılar ve 'seninle yine görüşeceğiz' diyerek yanımdan ayrıldılar" dedi. 17 Mayıs günü akşam saatlerinde evine gittiği sırada aynı kişilerin yolunu kestiğini ifade eden Mehmet Ali Tosun, tehdit edildiğini ve ajanlık yapmasının istendiğini söyledi.

Musa Aşkara: Ülkede Özgür Gündem gazetesinin Siirt dağıtımçılarından Musa Aşkara, 18 Mayıs günü bir polis tarafından tartaklandığını ve hakarete maruz kaldığını açıkladı. İHD Siirt Şubesi'ne başvuran Musa Aşkara, "Evren mahallesinde gazete dağıtımı yaparken, görürsem tanıyacağım bir sivil polis, polis lojmanlarının yanında bana yanaştı. Bana üç tokat attı. Sonra da 'Adam ol hayvan olma' diyerek yanımdan ayrıldı. Daha önce de birkaç kez telefonla tehdit edildim" dedi. Aşkara, Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmaya gittiğinde, polisin adını bilmediği için geri çevrildiğini de bildirdi.

Remzi Temel, Fatma Kurt: DEHAP Ankara İl Örgütü yöneticilerinden Şirin Altay ve DEHAP Çankaya İlçe Örgütü yöneticilerinden Remzi Temel'in evleri 18 Mayıs gecesi polisler tarafından basıldı. "19 Mayıs törenlerinde bombalı eylem yapma hazırlığında oldukları" iddiasıyla yapılan baskında gözaltına alınan Temel ve Altay, 36 saat gözaltında tutuldu. Polislerin, Cumhuriyet Savcılığı'ndan izin almadan evlere baskın düzenlediği, Temel ve Altay'ın gözaltında dövüldükleri, hakarete maruz kaldıkları bildirildi.

18 Mayıs gecesi akrabası Fatma Kurt'la birlikte eve giderken yirmi kadar sivil polisin kendilerini yere yatırarak kelepçelediğini, üstlerini aradığını anlatan Temel, 18 yaşından küçük olan akrabasının da

kelepçelendiğini ve erkek polisler tarafından arandığını söyledi. 70'e yakın polisin eve girdiğini, uyuyan çocuklarının uyandırıldığını ve evin arandığını anlatan Temel, polislerin "neyle suçlandığını ve neden evin aradığını" söylemediklerini belirterek, "Eşim astım hastası. Herhangi bir durumda haber vermesi için bulundurduğu telefonunu zorla aldılar. Çocuklarımın beşiklerini kırmışlar, çöpü salonun ortasına dökmüşler, salça kutularını bile açıp bakmışlar" dedi. Aramadan sonra sabaha karşı 02.00 sıralarında Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüğünü ifade eden Temel, sorgu sırasında, hakarete maruz kaldığını, dövüldüğünü, avukat istemesi üzerine avukatlarına da hakaret edildiğini söyledi. Avukatı geldikten ve ifade verdikten sonra yine sorguya alındığını kaydeden Temel, "Ben gözaltında iken eve gitmişler. Defterimi sormuşlar. Çocuklarla yalnız olduğu için ve önceki gün korktuğu için eşim ses çıkarmamış" dedi.

Temel'in avukatı Halil İbrahim Özdemir ise "Ortada hiçbir şey yok. Diyorlar ki 'siz aldığımız ihbara göre örgüt adına silahlı bombalı eylem hazırlığı içerisindeyiz'. Sadece ihbar var. Biri ilçe, biri il yöneticisidir. Hiçbir delil yok, hukuka uygunluk yok. İhbarı kimin yaptığını söylemiyorlar. Savcılığın sorduğu soru şu: 'PKK Kongra-Gel terör örgütünün içinde faaliyette bulunduğu, eylem hazırlığında olduğu şeklinde istihbari bilgiler elde edilen Remzi Temel'le ilişki içinde olduğunuz doğru mu?' Remzi Temel'e de tersini soruyorlar. Temelsiz, dayanaksız bir iddia. Olay tamamen keyfi" dedi.

Kıymet Bakır, Süleyman Kızıltaş, Celal Kurt: 22 Mayıs günü akşam saatlerinde Hakkari'nin Yüksekova ilçesi Kışla mahallesindeki bazı evlerin özel tim görevlileri tarafından arama izni olmamasına karşın basıldığı, bazı kişilerin de tartaklandığı bildirildi. Evine baskın düzenlenen Kıymet Bakır adlı kadın yaşadıklarını şöyle anlattı:

"Saat 19.00 sıralarında eşim yokken evin etrafı polis ve panzerlerle çevrildi. Kapıyı çaldılar, evi arayacaklarını söylediler. Savcılık iznini sordum. Kapıyı açtığımda üzerime çullanarak silahı, ameliyatlı omzuma dayadılar. Bir yandan beni hırpalarken bir yandan da evi aradılar. Daha sonra iki kere daha geldiler."

Süleyman Kızıltaş adlı kişi de, "Geldiklerinde bizi yere yatırarak silah dayadılar. Evi ararlarken eşyalarımızı kırdılar. Ne aradıklarını sorduğumda biri boğazıma sarılarak beni kapının önüne fırlattı" dedi.

Celal Kurt da, "Arama sırasında eve geldim. Beni yere yatırarak, bağırıp çağırıp hırpaladılar. Kardeşimi saat 22.00'ye kadar dışarıda tuttular. Çocuğu ellerinden zor kurtardık. Bir şey sormadılar" dedi.

Hacı Çetin, Ziro Koç: Hakkari'nin Çukurca ilçesinde 26 Mayıs günü gözaltına alınan Hacı Çetin, gözaltında işkence gördüğünü açıkladı. Hacı Çetin yaşadıklarını şöyle anlattı:

"Beni ilk olarak dört polis sorguladı. Polisler üzerimdeki elbiseleri çıkararak çıplak olarak sorguladılar. Daha

sonra sorgulandığım yere ilçe kaymakamı Ünal Coşkun geldi. Bütün olanları anlatmamı istedi. Olayla bir ilgimin olmadığını söyledim. Daha sonra bir polis ile Kaymakam beni dövmeğe başladılar. Saatlerce dayak yedim. Kaymakam hep hakaret ediyordu. Yanında bulunan polis ise bana elindeki copu göstererek, 'sana copla tecavüz ederim. Beynine bir kurşun sıkıp bir yerlere atarım ve kimsenin haberi olmaz' diye tehdit ediyordu. Ben de kendilerine ısrarla olayla bir bağlantımın olmadığını ve DEHAP'lı olmamdan dolayı böyle bir uygulamaya maruz kaldığımı söyledim. Daha sonra savcılığa çıkarıldım. Savcı ifademi aldıktan sonra beni serbest bıraktı."

Bu arada Ziro Koç adlı kişi de Kaymakam Ünal Coşkun hakkında "kendisini dövdüğünü" gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu. Ziro Koç şunları söyledi:

"Tarım kredilerinden faydalanmak için Özel İdare Müdürlüğü'ne gittim. Sırada beklerken içeri kaymakam girdi. Beni görünce çağırdı. Yanına gittiğimde bana 'Sen ne yapıyorsun burada, eşoğlueşek,' gibi sözler sarf ederek yüzüme tokat atmaya başladı. Dilekçemi göstermeme rağmen hakaret ederek, 'ilçeyi terk et, senin burada işin kalmadı' yönünde tehditler savurdu. Bu olaya orada bulunan Nebi Erdal, Mehdi Sökmez, Sabri Koç'un da aralarında bulunduğu birçok kişi şahittir."

Ziro Koç, bir ay kadar önce Çukurca yakınlarında ölen bir PKK militanının cenazesini almaya gittiği için kaymakamın kendisini dövdüğünü ileri sürdü.

Suç duyuruları üzerine İçişleri Bakanlığı'nın iki müfettiş görevlendirdiği öğrenildi.

Uğur Akdal, Murat X.: Diyarbakır'da yaşayan Uğur Akdal (14) adlı çocuk polisler tarafından dövüldüğü gerekçesiyle İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvurdu. Sokaklardan naylon ve pet şişe toplayarak sattığını anlatan Uğur Akdal, 14 Mayıs günü Fatih Lisesi'nin önünde polislerin kendisini ve Murat (11) adlı arkadaşını dövdüklerini söyledi. Dayak sonucunda bir parmağının kırıldığını anlatan Uğur Akdal, daha önce de bir çok kez polisler tarafından dövüldüğünü bildirdi.

Davut Evin: 4 Haziran günü Hakkari'nin Şemdinli ilçesine bağlı Çatalca köyündeki evi jandarmalar tarafından basılan Davut Evin, arama izni sorduğu Durak Jandarma Karakol komutanının kendisine hakaret ettiğini söyledi. Baskından bir süre önce, Yüksekova ve Şemdinli arasında çalışan ticari araçların güvenlik kontrolü gerekçesiyle sık sık durdurulmasını protesto amacıyla karakol önünde protesto gösterisi düzenlediklerini anlatan Davut Evin, suç duyurusu dilekçesinde, "Adını öğrenemediğimiz Durak Jandarma Karakol Komutanı üsteğmen evimi aramak istendi. 'Arama doğal hakkınızdır ancak savcılıktan arama izniniz var mı?' diye sordum. Bunun üzerine ağza alınmayacak küfür ve hakaretlerde bulundu. Buna köylüler tanıklır" dedi.

Aziz Biçer, Celalettin Mert, Nebahat Mert, Naima Sayek, Songül Mert, Belkise Biçer, Zübeyde Mert,

Aziz Mert, Atik Mert, Yakup Mert, Özal Sayek, İsmet Sayek: 9 Haziran günü Bingöl'ün Karlıova ilçesi Hasanova köyüne bağlı Burmataş mezarına baskın düzenleyen asker ve korucuların köylüleri dövdüğü, çevreye rasgele ateş açtıkları ileri sürüldü.

Köylülerden Aziz Biçer, olayı anlatırken "Yaklaşık 200 asker ve Çırık köyü korucuları köyü bastılar. Yedi gerillanın köyde saklandığını söylediler. Köyde gerillanın olmadığını söyledik. Bunun üzerine askerler bize küfür ederek silahlarıyla vurmaya başladılar. Özellikle kadınlara çok ağır hareketlerde bulundular. Kadınları saçlarından tutarak yerlerde sürüklediler" dedi. Soyadlarını bilmediği Hacı, Kadri, Siddık ve Kado adlı korucuların çok sayıda koyunu tarayarak öldürdüğünü söyleyen Aziz Biçer, askerlerin Celalettin Mert (70), Nebahat Mert, Naima Sayek, Songül Mert, Belkise Biçer, Zübeyde Mert, Aziz Mert, Atik Mert, Yakup Mert, Özal Sayek ve İsmet Sayek'i ağır biçimde dövdüklerini kaydetti.

Baskın nedeniyle Karlıova Kaymakamı Erkan Çapar'a dilekçe verdiklerini belirten Celalettin Mert de, kaymakamın dilekçeyi yırttığını ve "Siz PKK'lileri besliyorsunuz, onları köyünüzde saklıyorsunuz. Size deprem için verdiğimiz çadırları gerillalara veriyorsunuz. Askerler size iyi yapmış" dediğini aktardı. Celalettin Mert, muhtar Abdülkerim Mert ile birlikte görüşmeye gittikleri Karlıova Jandarma Bölük Komutanı'nın da kendilerini "köyü yakmakla" tehdit ettiğini anlattı.

Müzahit Karakuş: Eğitim-Sen Van Şube Sekreteri Müzahit Karakuş, 10 Haziran günü İHD Van Şubesi'nde düzenlediği basın toplantısında "kendisini telefonla arayan JİTEM elemanları tarafından ölümle tehdit edildiğini" bildirdi. Van Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunduğunu belirten Karakuş, şunları söyledi:

"Akşam 23.00 sıralarında cep telefonum gizli numaradan arandı. Arayan kişi bana JİTEM'den yüzbaşı 'Cevat' veya 'Cahit' gibi bir isim söyledi. Telefon çaldığı zaman uyuklu olduğumdan ismi tam hatırlayamıyorum. Bir süre sonra telefonum tekrar çaldı. Aynı şahıs bana 'JİTEM'de yüzbaşıyım. Sen Eğitim-Sen'de siyasetle ilgileniyormuşsun, yasadışı örgütlerle bağlantın var. Ayağını denk al. Almazsan, ilişkini kesmezsen seni öldürürüz ve olay faili meçhul olur' dedi."

Ferdi Taşpınar, Mehmet Ali Dülger: Konya'da 13 Haziran günü yanlışlıkla gözaltına alınan Ferdi Taşpınar (29) ve Mehmet Ali Dülger (19) polisler tarafından dövüldü. Edinilen bilgiye göre, kent merkezinde saat 23.00 sıralarında çıkan bir kavgaya karışan iki kişi, polislerden kaçmaya başladı. İki kişinin Konya Numune Hastanesi'ne doğru gittiği ihbarını alan polisler, bu sırada bir yakınlarına kan vermek için koşarak hastaneye gelen Ferdi Taşpınar ve yeğeni Mehmet Ali Dülger'i durdurdu. Durumlarını anlatarak polisler direnen Taşpınar ve Dülger, hastanedeki polis noktasına götürüldü. Polisler tarafından dövülen Dülger'in omzunun çıktığı bildirildi. Ferdi Taşpınar olayı

anlatırken, “Tekme tokat dövmeye başladılar. Üzerimizde bıçak aradılar. Bulamayınca, ‘Yanlış adamı dövmüşüz’ diye dışarı atıldılar” dedi.

Mustafa Uduncu: Diyarbakır’da yaşayan Mustafa Uduncu (21), 19 Haziran gecesi polisler tarafından dövüldüğü gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu. İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Mustafa Uduncu, yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Seyrantepe’de bir arkadaşımın işyerinde otururken üniformalı 10 polis aniden içeri girdi. Hiçbir şey söylemeden bizi dışarı çıkardılar, cop ve silah dipçikleri ile saldırmaya başladılar. Arkadaşım kaçmayı başardı. Yerdekten tekmelerle karnıma, yüzüme ve sırtıma vurdular. Coplarla kafama vurdukları için sersemlemiştim. Sonra polisler beni bıraktılar ve bölgeden uzaklaştılar.”

20 Haziran günü olay yerine yakın olan Sanayi Karakolu’na gittiğini anlatan Mustafa Uduncu, buradan Huzurevleri Karakolu’na gönderildiğini söyledi. Karakolda fenalaştığını ve ağabeyi tarafından Devlet Hastanesi’ne kaldırıldığını belirten Uduncu, hastanede kendisine rapor verildiğini bildirdi.

Sait Milas, Erol X., Abidin X., Bülent X.: 20 Haziran günü Hakkari’nin Yüksekova ilçesi yakınlarında operasyon düzenleyen askerlerin, Mirgezer yaylasında çobanlık yapan altı köylüyü, “PKK militanlarına yardım ettikleri” gerekçesiyle dövdüğü bildirildi. Çobanlardan Sait Milas, olayı şöyle anlattı:

“Sabah silah sesiyle uyandık. Askeri birlik etrafımızı sarmıştı. Ayaklarımıza doğru ateş ettiler ve ‘PKK’ye destek veriyorsunuz’ diye bizi dövmeye başladılar. Erol, Abidin ve Bülent adındaki arkadaşları bırakarak bana işkenceye başladılar. Alanda sekiz gerillanın olduğunu, bunların liderinin de ben olduğumu, çoban kılığıyla erzak taşıdığımı söyleyerek burnumu kırdılar.”

Jandarma Karakolu’ndaki hekimin rapor vermediğini anlatan Milas, İlçe Jandarma Taburu Komutanlığı’na şikayet dilekçesi verdiğini söyledi.

Rıza Tanış: 25 Haziran günü İstanbul Küçükçekmece’de Abdullah Öcalan için düzenlenen bir gösteri sırasında polis panzerinin çarptığı Rıza Tanış (15) adlı çocuğun kaburgalarının ve kolunun kırılmasına karşın götürüldüğü karakolda polisler tarafından dövüldüğü bildirildi. Rıza Tanış olayı şöyle anlattı:

“İştten dönerken yolda yürüyüş yapanları görünce merak edip baktım. Bir anda panzerler geldi ve halkın içine girdi. Kaçarken beni ezip geçti. Uzun süre yerde nefes alamaz şekilde yattım. Gözümü açtığımda polisler beni panzere attı. Yaralı olmama rağmen panzerin içinde beni dövmeye devam ettiler. Hiç nefes alamıyordum. Daha sonra beni Kanarya Karakolu’na götürerek orada da dövmeye devam ettiler. Sürekli hakaret ve küfür edip ‘Sen teröristsin’ diyorlardı. Benim artık nefes alamadığımı görünce bir polis, ‘Elimizde ölecek hastaneye götürelim’ dedi. Beni bir arabaya atarak Bakırköy Devlet Hastanesi’ne götürdüler. Kanlar

içinde olan koluma sadece sargı bezi sardılar. Doktorlara panzerin bana çarptığını söyledim ama inanmadılar. Rapor istediğimde, ‘Adli vaka olduğu için sana rapor vermiyoruz’ dediler.”

Avukat Asiye Ülker, Bakırköy Devlet Hastanesi’ne götürülen Rıza Tanış’ın tedavi edilmeden Halkalı’daki Çocuk Şubesi’ne getirilerek nezarete konulduğunu, kendisinin girişimleri üzerine yeniden Bakırköy Devlet Hastanesi’ne kaldırıldığını söyledi.

Durumunun ağırlaşması üzerine ailesi tarafından hastaneye kaldırılan Tanış’ın ameliyat edildiği ve 3 aylık rapor verildiği öğrenildi. Babası Ahmet Tanış da, olayın ardından polislerin kendisine “oğlunun öldüğü” yönünde bilgi verdiğini belirterek, şunları anlattı:

“Orada bulunan polisler bir çocuk ezdiklerini söyleyerek, ‘Ölünse cenazesini istiyorum, yaşıyorsa oğlumu verin’ dedim. Böyle söylemem üzerine küfür edip beni tartakladılar ve kovdular. Oğlumun öldüğü söyleniyordu. Ancak yanıma avukat olarak oğlumu görebildim. Doktorlardan rapor istememize rağmen vermediler. Oğlumu daha sonra Halkalı Çocuk Bürosu’na götürdüler. Çocuk Bürosu’nun koridorunda baygın yatıyordu. Çocuk Bürosu’nda bize ‘Siz vatan hainisiniz, teröristsiniz’ diyerek hakaret ettiler.”

Haydar Kapu: Tunceli’ye bağlı Pınar köyünde yaşayan Haydar Kapu (60), köyden göç etmesi için ölümle tehdit edildiğini bildirdi. 28 Haziran günü oğlunun Jandarma Komutanlığı’na götürüldüğünü anlatan Kapu, şunları söyledi:

“Oğlum beni aradıktan sonra Tunceli komutanlığa gittim. Komutan Namık Dursun geldi, beni odasında ağırlayan çavuşa hakaret etti. Yanında birkaç kişi daha vardı. Kimisi sivildi. Olmadık hakaretlerde bulundu. Bana ‘Ulan o... çocuğu senin ne yaptığını çok iyi biliyorum. Köyü terk edeceksin, sizin orda bir şey olursa seni yakarım’ dedi. Beni yardım ve yataklık yapmakla suçladı. Sözde un götürüyordum, sigara götürüyordum. Konuşmaya çalışıyordum ama her ağzımı açtığımda küfürle cevap veriyordu. Yanında sakallı, sivil giyimli biri daha vardı onu göstererek, ‘seni buna teslim ediyorum’ dedi.”

Yunus Demir: Ağrı’nın Bezirhane köyünde yaşayan Yunus Demir (67) adlı köylü, Bezirhane Jandarma Karakolu’nda dövüldüğünü açıkladı. Bezirhane ve Kardeş köyleri arasındaki arazi anlaşmazlığı nedeniyle 27 Haziran günü karakola çağrıldığını anlatan Yunus Demir, yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Karakolda soyadını bilmediğim İsmail adlı Karakol Komutanı bana ‘sen niye elalemin arsasını zaptetmişsin’ dedi. Böyle bir şey yapmadığımı, resmi yerlerde yaptığım işlemlerin belli olduğunu söyledim. Bunun üzerine komutan sol gözümüne bir yumruk vurdu. ‘vurun o... çocuğuna’ dedi. Bunun üzerine arsa anlaşmazlığını yaşadığım Kardeş köylülerinden Zeki Kaya, Mustafa Kaya, Abdullah Kaya ve M. Emin Kaya tarafından tekme tokat dövüldüm.”

Daha sonra hastaneye gittiğini belirten Yunus Demir, askerlerin kendisine sağlık raporu verilmesini engellediğini söyledi.

Ali Haydar Çatakçın, İbrahim Çatakçın: 30 Haziran günü Tunceli’de basın açıklaması düzenleyen Dersim Kültür Derneği, Demokratik Haklar Platformu, DEHAP, EMEP ve Eğitim-Sen üyeleri Ali Haydar Çatakçın ve İbrahim Çatakçın’ın özel tim görevlileri tarafından dövüldüğünü bildirdiler. Açıklamayı okuyan Bülent Yüce, mezarlık ziyaretinden dönen Çatakçın kardeşlerin özel tim görevlileri tarafından durdurularak dövüldüklerini ve tehdit edildiklerini kaydetti.

Abdullah Özgenç, Cüneyt Tışkaya, Halit Çelik, Oruç G., Ergün Kaymaz, Mehmet Keban: Tunceli’de 17 MKP militanının öldürülmesi üzerine Gaziantep’te yapılan basın açıklaması nedeniyle 4 Temmuz günü gözaltına alınan Abdullah Özgenç, Cüneyt Tışkaya, Halit Çelik, Oruç G. (17), Ergün Kaymaz ve Mehmet Keban’ın işkence gördüğünü bildirdi. ESP Gaziantep Temsilcisi Özgür Devrim Köse, Oruç G.’nin başına aldığı darbe nedeniyle geçici hafıza kaybı yaşadığını, iki arkadaşlarının da ajanlık yapmaları için tehdit edildiğini söyledi.

Bülent Yılmaz: Tunceli’nin Ovacık ilçesinde yaşayan Bülent Yılmaz (30), 10 Temmuz gecesi kaçırıldığını ve işkence gördüğünü açıkladı. Kendisini kaçırانların JITEM elemanı ya da polis olduğunu ifade eden Bülent Yılmaz, yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Ovacık girişindeki petrol istasyonun önünde beyaz bir araba önümü kesti ve arabaya binmemi istediler. Birisi sarışın, birisi top sakallı, birisi ise keldi. Arabaya bindirir bindirmez bana küfür ettiler ve dövmeye başladılar. ‘Senin arkadaşların da var. Eğer bizlere yerlerini söylemeseniz seni de onları da öldürür Munzur’a atarız’ dediler. Ben bir şey bilmediğimi söyledim. Bunun üzerine dipçiklerle vurmaya başladılar. Buradan Munzur ve Mercan suyunun birleştiği yere götürdüler. Başıma kar maskesi geçirdiler. Götürdükleri yerde beni başkalarına bıraktılar, onlar da 4-5 kişiydi sanırım. Göremiyordum. Orada da beni dövdüler”

Daha sonra da Uzunçayır Barajı’nın yanında bulunan bir şantiyeye götürüldüğünü belirten Yılmaz, burada da sabah saat 04.00’e kadar dövüldüğünü anlattı. Arabada bir kişinin diğerine “komiserim” diye hitap ettiğini ifade eden Yılmaz, “Bıraktıklarında bana ‘1.5 saat kıpırdama. Kıpırdarsan askerler seni vurur’ dediler. Ben yerimde hareketsiz durdum. Daha sonra yakında bulunan Puğluçayır köyüne gittim. Oradan telefon ettim arkadaşlar gelip beni aldılar” dedi. Yılmaz, kendisine hastanede verilen raporun Cumhuriyet Savcılığı’na teslim edileceği gerekçesiyle hastane polisi tarafından alındığını söyledi.

Selçuk Ulavur: Ankara Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği üyesi Selçuk Ulavur, polisler tarafından tehdit edildiğini açıkladı. 21 Temmuz günü dernek binasında düzenlenen basın toplantısında konuşan Selçuk Ulavur, 18 Temmuz günü saat 23.00 sıralarında Cebeci’deki

evinin yakınlarında “emniyet istihbaratından” geldiklerini söyleyen iki kişinin yolunu kestiğini söyledi. Bu iki kişinin “biz polis değiliz, polise istediğin kadar karşı gel ama devlete karşı gelersen seni ezeriz” dediğini anlatan Ulavur, “Adalet Bakanlığı önünde öldürülen Eyüp Beyaz’la ilişkisinin olduğunu kabul etmesi”nin istendiğini bildirdi. Avukat Selçuk Kozağaçlı, 20 Temmuz günü Cumhuriyet Savcılığı’na, suç duyurusunda bulduklarını bildirdi.

Cemil Bilgili, Cem Bilgili: 25 Temmuz günü Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Dayanışma Derneği’nde basın toplantısı düzenleyen Cemil Bilgili adlı kişi, kendisinin ve yeğeni Cem Bilgili’nin işkence gördüğünü açıkladı. 14 Temmuz günü İstanbul’un Çağlayan semtinde yeğeni ile bir arkadaşı arasında kavga çıktığını anlatan Cemil Bilgili, şunları söyledi:

“Onları ayırdım. Ama olay yerine gelen polisler bizi Çağlayan Polis Karakolu’na götürdü. Hakaret ve dayaha maruz bırakıldık. Vücudumuzun çeşitli yerlerine darbe aldık. Yaralarımızın tespiti Şişli Etfal Hastanesi’nde yapıldı. Kendilerinden şikayetçi olacağımızı söylediğimizde ise tekrar dayaha ve işkenceye maruz kaldık”

Cem Bilgili’nin “bayrağa hakaret” ve “polise direnme” iddialarıyla tutuklandığını anlatan Cemil Bilgili, polisler hakkında Şişli Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulduklarını söyledi.

Reşat Bozkurt, Mustafa Taşkıran: 20 Temmuz günü Ağrı’nın Doğubeyazıt ilçesi Yılanlı köyü yakınlarındaki Tendürek dağında gözaltına alınan Reşat Bozkurt ve Mustafa Taşkıran adlı çobanların askerler tarafından dövüldüğü iddia edildi. Çobanların, “yanlarında fazla miktarda battaniye ve yiyecek bulunduğu” gerekçesiyle gözaltına alındığı öğrenildi. Doğubeyazıt Alay Komutanlığı’nda iki gün gözaltında tutulan Reşat Bozkurt ve Mustafa Taşkıran’ın avukat isteğinin kabul edilmediği bildirildi. Bozkurt ve Taşkıran’ın Doğubeyazıt Devlet Hastanesi’nden rapor aldıkları da kaydedildi. 21 Temmuz günü de Yılanlı köyünde Hacı Mustafa Bozkurt, oğlu Mehmet Bozkurt ve Burhan Bozkurt gözaltına alındı. Beş kişi Doğubeyazıt Sulh Ceza Mahkemesi tarafından “yasadışı örgüte yardım” iddiasıyla tutuklandı.

“Hülya”, “Eda”, “Ezgi”: 21 Temmuz günü İstanbul’un Çapa semtinde gerçek adları öğrenilemeyen “Hülya”, “Eda” ve “Ezgi” adlı travestilerin polisler tarafından dövüldüğü bildirildi. Özgür Gündem gazetesinde yer alan habere göre, saat 24.00 sıralarında evlerinden çıkan üç kişi, bindikleri ticari araç kırmızı ışıkta durduğu sırada 30 kadar polis tarafından zorla araçtan indirilerek dövüldü. Daha sonra gözaltına alınan söz konusu kişilere, hastanede iki günlük rapor verildiği ancak raporun kendilerine teslim edilmediği öğrenildi. “Polise direndikleri” iddiasıyla Fatih Cumhuriyet Savcılığı’na sevk edilenlerin ifadeleri alındıktan sonra serbest bırakıldığı anlatılan haberde, travestilerin “bir sonuç alamayacaklarına inandıkları için polisler hakkında suç duyurusunda bulunmadıkları” belirtildi.

Abdulkadir Akgül, Ergin Demir, Cigerhun Erişen, Zübeyit Keserci, Muzaffer Keserci: 21 Temmuz günü Van'ın Erciş ilçesinde gözaltına alınan Abdulkadir Akgül, Ergin Demir, Cigerhun Erişen, Zübeyit Keserci ve Muzaffer Keserci adlı kişilerin işkence gördüğü bildirildi. Erciş Devlet Hastanesi'nde bu kişilere sağlam raporu verildiğini belirten Avukat Cemal Demir, "İtirazımız üzerine Abdulkadir Akgül'ün raporu değiştirildi ve vücudunda darp ve ekimoz izine rastlandığına dair rapor verildi, diğer müvekkillerimin ise aradan 8 gün geçtiği için darp izleri kaybolmuştu, kendilerine rapor verilmedi" dedi. Hekimlerin baskı altında olduğunu da ifade eden Avukat Demir, asker ve polislerin muayene sırasında dışarı çıkmadığını, kendisinin ise zorla muayene odasından çıkarıldığını kaydetti.

Mehmet Ali Satır: Mersin'in Tarsus ilçesinde yaşayan Mehmet Ali Satır (20), Ağustos ayı başlarında otobüs durağında beklerken sivil polisler tarafından dövüldüğünü ve daha sonra Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüğünü belirtti. Emniyet Müdürlüğü'nde de dört polis tarafından iki saat dövüldüğünü anlatan Mehmet Ali Satır, götürüldüğü Tarsus Devlet Hastanesi'nde kendisine "sağlam raporu" verildiğini anlattı. Satır, serbest bırakıldıktan sonra tekrar Tarsus Devlet Hastanesi'ne gittiğini ancak polislerin engeliyle karşılaştığını belirterek, Tarsus Cumhuriyet Savcılığı'nın emriyle üçüncü kez gittiği hastaneden "başının yarıldığı, kulağında kanama olduğu, beyin travması başlangıcı tehlikesi geçirdiği" yolunda rapor aldığını bildirdi. Satır, polisler hakkında suç duyurusunda bulundu.

Mahmut Kavak: Mardin'in Savur ilçesine bağlı Çınarönü (Cilin) köyünde yaşayan DEHAP üyesi Mahmut Kavak, Sürgücü Jandarma Karakol Komutanı tarafından ölümlü tehdit edildiğini bildirdi. Kavak, bir çatışmada ölen akrabası Mehmet Emin Sincar'ın cenazesini almak için Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesine gittiğini ve 7 Ağustos günü köye döndüğünü belirterek, "Saat 23.00 civarında karakol komutanı telefonla arayarak karakola çağırdı. Geçen hafta içinde Beytüşşebap'ta ne yaptığımı sordu. Çatışmada akrabamın hayatını kaybettiğini cenazeyi almak için gittiğimi söyledim. Daha sonra bana 'Köyde bir asteğmen olayı vardı. Dilerim sizin köyde tekrar böyle bir olay yaşanır. O zaman senin başına neler getireceğimi bilirim' diye tehditlerde bulundu" dedi.

Mahmut Kavak, 1997 yılında köy yakınlarında çıkan çatışmada bir asteğmenin (Coşkun Telci) öldüğünü, bu nedenle dört köylünün yargıldığını belirtti. Bir yıl kadar önce cezaevinden çıktığını ve sık sık tehdit edildiğini anlatan Mahmut Kavak, İHD Mardin Şubesi'ne başvurduğunu, Savur Cumhuriyet Savcılığı'na da suç duyurusunda bulunduğunu söyledi.

M. Reşit Teke: İstanbul'da taksi şoförlüğü yapan M. Reşit Teke, sivil polisler tarafından dövüldüğü gerekçesiyle Gaziosmanpaşa Cumhuriyet Savcılığı'na

suç duyurusunda bulundu. Teke, suç duyurusunda olayı şöyle anlattı:

"13 Ağustos günü sabah evden çıktıktan sonra yoluma sivil giyimli beş kişi çıktı. Araçlarından inerek yanıma gelen bu kişiler bana, 'Muşlu Mehmet nerede? Tanıyor musun?' diye sordular. Ben de 'Evet tanıyorum' dedim. Bana 'Söyle ona bugün evini bir kamyonu koysun buradan gitsin' diyerek ardından küfür ettiler. Küftremelerine karşı çıktığım için telsizle kafama vurdular. Sonra zorla arabadan dışarı çıkarıp rasgele vurmaya başladılar. Hepsinin belinde silah vardı. Polis olduklarını sonradan öğrendim."

Daha sonra rapor almak için Arnavutköy Sağlık Ocağı'na gittiğini ancak kendisiyle ilgilenmediğini anlatan Teke, "Beni dövenler Arnavutköy'de yeni açılan polis okulunda görev yapan polislerdi. Herhalde, sağlık ocağında çalışanlara bu durum birileri tarafından söylendi. Onun için bana sağlık raporu bile vermediler" dedi. Teke, suç duyurusundan sonra savcılığın talimatıyla rapor almak üzere Haseki Hastanesi'ne gönderildiğini ancak hastanede karakoldan sevk kağıdı istendiğini, Arnavutköy Karakolu'ndan sevk kağıdı verilmediği için rapor alamadığını söyledi.

Yusuf Demir: İstanbul Taksim'de su satan Yusuf Demir (16) adlı çocuk, Ağustos ayı ortalarında sivil polisler tarafından dövüldüğünü açıkladı. Yusuf Demir, Bahçelievler otobüs durağına yanan bir minibüsten sivil giyimli polislerin indiğini belirterek, diğer su satıcılarıyla birlikte kaçmaya başladığını ancak polislerden birinin silah çekmesi üzerine durduğunu söyledi. Demir, "Uzun boylu, kilolu polis yetişir yetişmez tabancasının kabzası ile başıma ve yüzüme vurmaya başladı. Bir taraftan da küfrediyordu. Sonra beni döve döve minibüse bindirdi. Minibüste de dövmeye devam etti. Dolapdere otoparkına götürdüler. Burada da aynı polis beni tekme tokat dövdü. Daha sonra da serbest bıraktı" dedi. Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunduğunu ve gönderildiği Taksim İlkyardım Hastanesi'nden rapor aldığını belirten Yusuf Demir, İHD İstanbul Şubesi'ne başvurduğunu kaydetti.

Mehmet Tunç: Konya'da 21 Ağustos günü "kaçak sigara sattığı" gerekçesiyle üç arkadaşıyla birlikte gözaltına alınan Mehmet Tunç, Konya Emniyet Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlar Şube Müdürlüğü'ne götürüldüklerinde, bekçi Ö.E.'nin kendisine hakaret ettiğini, itiraz edince de kırık cam bardakla yüzünü kestiğini iddia etti. Cumhuriyet Savcılığı tarafından serbest bırakılan Tunç, polislin şikâyetçi olmaması için baskı yaptığını ancak suç duyurusunda bulunduğunu söyledi.

Servet Alçinkaya, Ahmet Biberöglü: Cumhuriyet gazetesi muhabiri Servet Alçinkaya, 23 Ağustos günü polisler tarafından dövüldüğünü açıkladı. Bir etkinliği izledikten sonra saat 21.30 sıralarında arkadaşı Ahmet Biberöglü ile birlikte İstiklal caddesinde yürüdüklerini anlatan Alçinkaya, Galatasaray lisesi önünde üniformalı dört polis tarafından durdurulduklarını ve kimliklerinin sorulduğunu söyledi. "Üzerinizde üniforma olabilir.

Ama polis olduğunuzu nereden bilebilirim? Önce siz kimliğinizi gösterin” dediğini bunun üzerine polislerin “Biz sana kimliği gösteririz” diyerek kendisini zorla polis aracına bindirdiklerini belirten Alçinkaya, aracı durdurmak için önüne geçen Ahmet Biberöglü'nün dövüldüğünü kaydetti. Polis aracında ve götürüldüğü Taksim Merkez Polis Karakolu'na ağır biçimde dövüldüğünü ifade eden Servet Alçinkaya, gece karakolda tutulduğunu, 24 Ağustos günü Cumhuriyet Savcısı tarafından serbest bırakıldığını söyledi. Alçinkaya, karakolda ailesine haber verilmesi isteğinin de reddedildiğini kaydetti.

Ayhan Özgür: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın koruma polislerinin 29 Ağustos günü trafik yüzünden tartıştıkları Ayhan Özgür'ü dövdükleri bildirildi. İstanbul E-5 yolunun İncirli bölgesinde Erdoğan'ın koruma polislerinin minibüsünü durduklarını anlatan Ayhan Özgür, “Beni zorla araçtan indirmek istediler. Ancak inmedim. İnseydim daha kötü olabilirdim. Korumalardan şikayetçi olmayacağım. Başbakan bu görüntüleri görsün” dedi.

Fahrettin Işık, Ahmet Sarıtaş: Batman'ın Gercüş ilçesi yakınlarında öldürülen HPG militanlarının cenaze töreni sırasında gözaltına alınanlardan Fahrettin Işık, gösteriye katılmadığı halde gözaltına alındığını, başının yarıldığını, sırtında ve yüzünde darp izleri olduğunu bildirdi. Belediye çay bahçesinde garsonluk yapan Ahmet Sarıtaş ise çay yapılan binanın içinde dövülerek gözaltına alındığını, daha sonra bindirildiği ambulansla da dövüldüğünü kaydetti.

Gözaltına alınanlardan M. Salih Ataç, Ramazan Boğadır, Hüseyin Andiç ve Ömer Faruk Akyüz ise 31 Ağustos günü tutuklandı. Tutuklama kararının “izinsiz gösteri düzenlemek, suç sayılan fiili övmek, güvenlik görevlilerine saldırmak, devlet malına zarar vermek ve halkı düşmanlığa kışkırtmak” iddialarıyla verildiği öğrenildi.

Nasip Kurt: Ağustos ayı sonunda Antalya otoparkında sevgiliyle tartışan Nasip Kurt'un özel güvenlik görevlileri tarafından ağır bir biçimde dövüldüğü ve bir gözünün çıktığı bildirildi. Milliyet gazetesinin haberinde, otoparkta tartışan Nasip Kurt ve Emine Yılmaz'a müdahale eden beş özel güvenlik görevlisinin Kurt'u kelepçeleyerek otopark dışındaki ağaçlık bölgeye götürdükleri, burada ağır biçimde dövdükleri anlatıldı. Yakınları tarafından Antalya Devlet Hastanesi'ne kaldırılan Kurt'un iki gün yoğun bakımda kaldığı belirtilen haberde, Kurt'un görme yetisini yitiren sağ gözünün ameliyatla alındığı bildirildi. Kurt'un şikâyeti üzerine gözaltına alınan güvenlik görevlileri tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Fikret Korkmaz, Süleyman Korkmaz, İsmail Korkmaz, Mehmet Korkmaz, Taha Korkmaz: Hakkari'nin Çukurca ilçesi yakınlarındaki Uzundere bölgesinde 1 Eylül günü başlayan operasyona katılmayı reddeden Fikret Korkmaz, Süleyman Korkmaz, İsmail Korkmaz, Mehmet Korkmaz ve Taha Korkmaz adlı korucuların işkence gördüğü bildirildi. 2 Eylül günü Merkez

Jandarma Karakolu'nda görevli Astsubay Muzaffer B. hakkında suç duyurusunda bulunan korucular, İHD Hakkari Şubesi'ne de başvurdu.

Yılmaz Pişkin, M.K.: Abdullah Öcalan için 5 Eylül günü Mersin'de düzenlenen gösteride gözaltına alınan Yılmaz Pişkin ve M.K. (14), işkence gördüklerini açıkladılar. Aynı gün serbest bırakılan M.K., gözaltına alındıktan sonra götürüldükleri boş bir araziye polisler tarafından dövüldüklerini anlattı. M.K., “Ellerinde sopa olan sivil polisler, bizi bulduğumuz DEHAP binasından dışarı çağırdı. Dışarı çıktığımda bir sivil polis göğsüme sopayla vurdu. Sonra beni ve Yılmaz'ı partinin yanındaki boş araziye aldılar. Ben birkaç sopa darbesi yedim ancak Yılmaz'ı yere yatırarak sopa ve tekmelerle vurdular” dedi. Daha sonra götürüldüğü Mersin Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde de dövüldüğünü ve kendisine sürekli “Müslümanlığın şartları, imanın şartları nelerdir?” şeklinde sorular sorulduğunu ifade eden M.K. “Ne yazdığımı bilmediğim kağıtları korkudan imzalamak zorunda kaldı. Sadece son kağıdı imzalarken okumak istediğimi söyledim. Polis bana ‘Çabuk imzala, ağzını burnunu kırmayayım’ dedi. Korkudan kağıtların hiçbirini okumadan imzaladım” dedi.

Avukat Serhat Ölmez de, cezaevinde ziyaret ettiği Pişkin'in sol kalçasının üst tarafında dayaktan kaynaklanan ezilmeler, sol diz kapağında morluklar, sağ ve sol kulaklarının arkasında morlukların olduğunu söyledi. Pişkin'in sokak ortasında sopa ve tekmelerle, Emniyet Müdürlüğü'nde ise özel hareket timinde görevli polisler tarafından silah dipçikleri ile dövüldüğünü aktardığını belirten Avukat Ölmez, “Yılmaz Pişkin, polislerle rahatsızlığı nedeniyle nefes alamadığını, hastaneye götürmelerini istediğini, hastaneye gittikten sonra birkaç saat bekletildiğini ve sadece serum verildiğini anlattı. Okuma yazması olmadığı halde ifade imzalatıldığını söyledi” dedi.

Dövülen Göstericiler: 12 Eylül darbesini protesto mitinginin İstanbul Valiliği tarafından bir ay süreyle ertelenmesini protesto amacıyla 11 Eylül günü Kadıköy'de düzenlenen basın açıklamasına polis müdahale etti. Basın açıklamasına katılanları gaz bombası atarak ve döverek dağıtan polisler 54 kişiyi gözaltına aldı. Polis araçlarına bindirildikleri sırasında slogan atan göstericilerin üzerine de biber gazı sıkıldı. Dövülen Özgür Karakaya'nın kolunun kırıldığı, Limter-İş Sendikası Genel Başkanı Cem Dinç'in de başından yaralandığı bildirildi.

Dövülen Göstericiler: Siirt'te 6 Eylül günü Abdullah Öcalan için düzenlenen gösteri sırasında gözaltına alınan 20 kişi, “gözaltında dövüldükleri ve hakarete maruz kaldıkları” gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu. Suç duyurusunda bulunanlardan Metin Beydoğan, “Eylemden sonra DEHAP Siirt İl Örgütü binasına çıktık. Polisler kapıyı kırarak içeri girdiler. Cop ve sopalarla bize saldırdılar. Yere yatırıp dövdüler. Gözaltına aldıklarında, arabada ve gözaltında kaba

dayak, küfür ve hakarete maruz kaldık. Gözaltındayken benim kolumda sigara söndürdüler” dedi.

İsmail Perkaş, Dursun Yıldırım: “Yasadışı örgüt üyesi oldukları ve intihar saldırısı hazırlığı içinde oldukları” iddiasıyla 17 Eylül günü İstanbul’da gözaltına alınan İsmail Perkaş ve Dursun Yıldırım, 22 Eylül günü İHD İstanbul Şubesi’nde basın toplantısı düzenlediler. Tunceli doğumlu olduğu için daha fazla baskıya maruz kaldığını öne süren İsmail Perkaş, götürüldükleri Beyoğlu Polis Karakolu’nda dövüldüğünü ve hakarete maruz kaldığını anlattı. Serbest bırakıldıktan sonra polisler tarafından İstiklal caddesine getirildiğini belirten Dursun Yıldırım da, ara sokaklarda tekrar dövüldüğünü anlattı. Yıldırım, “Beni bıraktıktan sonra koşmamı istediler. Aklıma Eyüp Beyaz geldi. Onun gibi öldürüleceğimi düşündüm ve yürümeye devam ettim. Onların dediğini yapmayınca tekrar dövüldüm” dedi. Avukat Sevim Akat da, gözaltı süresinin kayıtlara geçmediğini bildirdi.

Dövülen Göstericiler: 19 Eylül günü Tunceli’de düzenlenen bir basın açıklamasında gözaltına alınan Dersim Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği Hozat Şube Başkanı Özcan Dutağacı ve Yönetim Kurulu üyesi Ali Demir, 25 Eylül günü tutuklandı. Dutağacı ve Demir’in tutuklanmasını protesto amacıyla 28 Eylül günü düzenlenen basın açıklamasında da Dersim Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği Başkanı Murat Kaymaz, Ziya Kulbak, Ali Ekber Kaya, Hüsnüye Mavi, Eylem Vural, Onur Munzur, Özgür Demir, Timuçin Kılınc, Oğuz Bulat ve Duygu Kalanç adlı kişiler dövülerek gözaltına alındı. Bu kişilerden yedisi de, “kimlik bildirmeme, polise direnme ve kamu huzurunu bozmak” iddialarıyla 29 Eylül günü tutuklandı. Dernek tarafından yapılan açıklamada, Özcan Dutağacı’nın gözaltında ağır biçimde dövüldüğü ileri sürüldü.

E.B., N.Ç., M. Kılıç, Ç.Ş., İ.Z.: Ordu’da 2 Ekim günü gözaltına alınan E.B., N.Ç., M. Kılıç, Ç.Ş. ve İ.Z. adlı çocukların Ordu Merkez Polis Karakolu’nda işkence gördüğü bildirildi. Çocukların aileleri tarafından yapılan suç duyurusunda, bir mağazanın açılışında düzenlenen konserde yaşanan kazanın ardından gözaltına alınan çocukların karakolda dövüldükleri, tecavüzle ve çıplak fotoğraflarının çekilmesi ile tehdit edildikleri kaydedildi.

Suç duyurusu dilekçesine göre, çocuklardan E.B. konser sırasında kendisine bir motosikletin çarptığını ancak polislerin motosiklet sürücüsü yerine kendisini ve arkadaşlarını gözaltına aldığını belirterek, polislerin kendilerini arabada dövmeye başladıklarını söyledi. E.B., “Saçlarımdan tutup başımı arabanın camına vuruyorlardı. Ön taraftan bağırma ve ağlama sesleri geliyordu. Karakolda arkadaşlarımla konduğumuz odada 7-8 polis bize saldırdı” dedi. Daha sonra başka bir odaya götürülerek çırılçıplak soyulduğunu ifade eden E.B., çıplak fotoğraflarının çekilmesiyle tehdit edildiğini anlattı. Gözaltında hayalarının sıkıldığını da ifade eden E.B., polislerin kendisini bir arabaya bindirdiklerini ve ölümle tehdit ederek arabadan attıklarını söyledi.

N.Ç. de “Karakolda beni bir başka odaya alarak hayalarımı sıkmaya başladılar. Görünce hepsini tanıdım. Bir ara başım döndü, yere düştüm. Başıma ağırlar girmişti” dedi. N.Ç., hastaneye gitmemeleri ve şikayetçi olmamaları için tehdit edildiklerini belirtti.

Kendisine ve arkadaşlarına sürekli küfür edildiğini ifade eden M. Kılıç ise “Beni ikinci kata çıkarıp çırılçıplak soydular. Seni i... yapacam diyerek dövmeye başladılar. Bir polis hayalarımı sıkıyordu. Dövmeye devam ettiler. Daha sonra giydirip beni başka bir odaya aldılar. Öbür odadan ‘dur amca’ ve ağlama sesleri geliyordu” dedi. Çocuklara, aileleri tarafından götürüldükleri Ordu Devlet Hastanesi’nde, vücutlarında izler bulunduğuna ilişkin rapor verildiği öğrenildi.

Ailesinin suç duyurusu üzerine Cumhuriyet Savcılığı’nda ifade veren Ç.Ş. de, “konserden sonra polisler tarafından arandığını ve üzerindeki çakı nedeniyle gözaltına alındığını” söylediği öğrenildi. Polis arabasında diğer çocuklarla birlikte dövüldüğünü anlatan Ç.Ş. ifadesinde, karakolda bir odaya konulduğunu ve tüm elbiselerinin çıkartıldığını bildirdi. Bu sırada başka bir yerde tutulan arkadaşlarının çığlıklarını duyduğunu da kaydeden Ç.Ş. “Hastaneye götürülünce işkence gördüğümü söyledim. Doktor da bana rapor verdi” dedi.

İ.Z. ise konser sırasında şarkıcıya yaklaşmak istemesi üzerine özel güvenlik görevlileri tarafından dövülerek konser alanından uzaklaştırıldığını, daha sonra da polislerle teslim edildiğini anlattı. Polislerin kendisini döverek minibüse bindirdiklerini kaydeden İ.Z., götürüldüğü Ordu Merkez Polis Karakolu’nda konulduğu odaya N.Ç., M.Kılıç, Ç.Ş. ve E.B.’nin getirildiğini söyledi. Dört çocuğun nezarete konulmasının üzerinden fazla zaman geçmeden polisler tarafından tek tek nezaretten çıkarılarak dövüldüklerini bildiren İ.Z. çıkarılan her çocuğun çığlıklarını ve ağlamalarını duyduklarını söyledi. Daha sonra Ordu Emniyet Müdürlüğü’ne ardından da polisler tarafından 1 No’lu Sağlık Ocağı’na götürüldüğünü belirten İ.Z., “Orada işkence gördüğümü söyledim. Yaralarımın bakıp bana rapor verdiler. Tekrar emniyete getirildim. Ertesi gün de savcılığa çıkarıldım. Savcılıkta beni konser alanında döven özel güvenlikçilerden ve polislerden şikayetçi oldum. Savcı beni mahkemeye sevk etti, oradan da serbest bırakıldım” dedi.

Gürser Eser: 7 Ekim günü İstanbul Eyüp’te Cuma namazı kılan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ı izleyen gazetecilerden Anadolu Ajansı muhabiri Gürser Eser, Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü’nde görevli polisler tarafından dövüldü.

Musa Çağlayan: Ankara Üniversitesi öğrencisi Musa Çağlayan, 12 Ekim günü İHD Ankara Şubesi’nde düzenlediği basın toplantısında “polisler tarafından ajanlık yapmaya zorlandığını” belirtti. Musa Çağlayan, polislerin kendisini evde aradıklarını, bulamayınca da telefonla ulaşarak, “birkaç soru soracaklarını” söylediklerini anlattı. “Metin” ve “Şahin” adındaki

polislerin, okuldan bilgi vermesini istediklerini ifade eden Çağlayan, şunları söyledi:

“Bu teklifi kabul etmemem halinde benim ve ailemin başına kötü şeyler geleceği tehdidinde bulundular. Kabul etmem halinde de emniyetin bütçesinden her ay 500 milyon lira nakit para vereceklerini ve başvurduğum bursların garanti edeceğini söylediler. 10 Ekim günü Şahin adındaki polis telefonla arayarak görüşmeye zorladı. Ancak görüşmek istemediğimi kendisine söylememe rağmen beni tehdit etti. Bunun üzerine 11 Ekim günü Kızılay Bayındır sokakta aynı polisle tekrar görüşmek zorunda kaldım. Beni ara sokaklara yürümeye zorlayan polise SSK İşhanı önünde duran trafik polislerinin yanında konuşmak istediğimi söyledim. Ancak bunu kabul etmedi. Bu şahısa onların istediği hiçbir şeyi yapmayacağımı ve beni bir daha rahatsız etmemelerini söyledim. Oradan ayrılırken arkamdan beni tekrar tehdit edip başıma kötü şeyler geleceğini söyledi.”

Ali Erol: Hakkari'nin Geçitli (Peyanıs) köyünde koruculuk yapan Ali Erol'un 12 Ekim günü polisler tarafından kaçırıldığı ve işkence gördüğü bildirildi. Ali Erol'un öldürülmekten DEHAP'lıların ve avukatının girişimleriyle kurtulduğu ileri sürüldü.

Edinilen bilgiye göre, 12 Ekim günü akşam saatlerinde Hakkari'ye gitmek üzere köyden ayrılan Ali Erol, Hakkari'nin Merzan mahallesindeki polis kontrol noktasında durduruldu. Burada, “ifadesinin alınacağı” gerekçesiyle sivil polisler tarafından minibüsten indirilen Ali Erol, bilinmeyen bir yere götürüldü. Ali Erol'un gözaltına alınması üzerine araçtaki yolcular DEHAP Hakkari İl Örgütü'ne ve Erol'un avukatı Zeydin Kaya'ya haber verdi. Avukat Kaya'nın girişimlerine karşın Hakkari Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlığı, Erol'un gözaltına alınmadığını bildirdiler. Bu arada Hakkari Milletvekili Fehmi Öztunç, DEHAP İl Başkanı Sabahattin Suvağcı ve Belediye Başkanı Metin Tekçe'nin de aralarında bulunduğu çok sayıda kişi, Emniyet Müdürlüğü'nü ve valiliği aradı. Bu girişimlerin ardından Ali Erol, gece geç saatlerde Merzan mahallesi yakınlarında bırakıldı. Ağır bir biçimde dövülen Ali Erol, Emniyet Müdürlüğü ve Hakkari Cumhuriyet Savcılığı'nda verdiği ifadelerde şunları söyledi:

“Kent merkezine gelirken her gün polislerin arama yaptığı Merzan Polis Noktası'nda kendilerini polis olarak tanıtan dört kişi tarafından alındım. Emniyet Müdürlüğü'ne götürüleceğimi zannettim. Ancak arabaya bindirildiğim anda bir kişi beni yere yatırarak ayakları ile boynumun üzerine bastı ve gözlerimi bağladı. Yaklaşık 20 dakika böyle gittik. Bir yerde indirildim. Ancak gözlerim bağlı olduğu için yeri göremedim. Koku nedeniyle şehir çöplüğü olduğunu düşünüyorum. Daha sonra köydeki birçok kişinin isimlerini bana söylediler. PKK üyesi olduğumu ve verilen isimlerin de destekçim olduğumu kabul etmemi istiyorlardı. Böyle bir şeyin olmadığını söyledim. Sürekli tartaklanıyordum. Kafama sert bir cisimle vuruluyordu. Arkamda ise iki defa silah sesi geldi. Beni orada

öldüreceklerdi. Son anda gelen telefonlar üzerine öldürmekten vazgeçtiler. Beni Merzan mahallesinin üst kısımlarında bıraktılar. Bana, ‘Sakin yanlış bir ifade verme yoksa ölürsün’ tehdidinde bulunduktan sonra orada bırakarak uzaklaştılar.”

Savcılık tarafından hastaneye gönderilen Erol'a başının iki yerindeki kırıklar ve vücudundaki darp izleri nedeniyle 22 günlük rapor verildi.

Fatma Özbey, Habip Akkaya, X.X., X.X., X.X., X.X.: 12 Ekim günü İstanbul Kadıköy'de TMY tasarısını protesto amacıyla kendilerini trafik lambalarına zincirledikleri için gözaltına alınan ESP üyesi altı kişinin Kadıköy İskele Polis Merkezi'nde işkence gördüğü açıklandı. 17 Ekim günü Kadıköy Cumhuriyet Savcılığı'na verilen suç duyurusu dilekçesinde altı kişinin Kadıköy İskele Polis Merkezi'nde işkence ve kötü muamele gördüğü belirtildi. Kadınların çırılçıplak soyularak arandığı, hücrelere konulan altı kişinin ayakkabılarının zorla çıkarıldığı ve gün boyu çıplak ayakla bırakıldıkları anlatılan suç duyurusu dilekçesinde Fatma Özbey'in kafasının kırıldığını, Habip Akkaya'nın polis arabasında baygınlık geçirdiği kaydedildi. Suç duyurusunda, gözaltına alınanların Haydarpaşa Numune Hastanesi'ndeki muayeneleri sırasında kelepçelerinin açılmadığı da belirtildi.

Erol Sert: İstanbul Şişli'de bir mağazada güvenlik görevlisi olarak çalışan Erol Sert'in polisler tarafından ağır bir biçimde dövüldüğü bildirildi. İHD İstanbul Şubesi'ne başvuran Erol Sert, Ekim ayı ortalarında Feriköy Polis Karakolu'nda görevli polisler tarafından para vermediği için dövüldüğünü söyledi. Erol Sert olayı şöyle anlattı:

“Polisler benden 40 YTL para istediler. Daha önce de 30 YTL istemişler, korkudan vermiştim. Neden para istediklerini sorduğumda, yine ‘benzin alacağız’ dediler. Reddedince ‘kaçak otoparkçılık’ yaptığımı iddia edip 45 YTL para cezası kestiler. Ben sadece arabasıyla mağazaya gelen müşterilere park etmeleri için yer gösterirdim. Bunun karşılığında maddi bir çıkarım yok. Daha sonra sokak ortasında tekmelerle dövmeye başladılar” dedi.

Polislerin kendisini dövdüğü sırada çevredekilerin olaya seyirci kaldığını anlatan Sert, “Polisin biri beni tutup, ‘Beni tanıyor musun? Ben Çanakkaleli İzzet'im. Bana iyi bak, seni kara listeme aldım, doğulu olduğuna biliyorum’ diye tehdit ederek, kafamı arabanın camına vurmaya başladı. 10 polis birden saldırdı. Yüzüme tekme atıp yere yatırdılar. Sırtıma tekmelerle vurarak kelepçelediler. Hastanede gözümü açtım. Rapor verilmesine izin vermediler. Doktorun ne yazdığını bilmiyorum. Polisler sürekli gelip küfür ediyorlardı” dedi.

Sabri Varol, Cihangir Kılıç: 14 Ekim gecesi Ordu'da Sabri Varol ve Cihangir Kılıç adlı kişilerin polisler tarafından dövüldüğü bildirildi. Akşam saatlerinde arkadaşı Cihangir Kılıç ile vedalaştıkları sırada iki polis arabasının yanlarına geldiğini söyleyen Varol, polislerin

hiçbir açıklama yapmadan kendilerine vurmaya başladıklarını anlattı. Daha sonra bindirildikleri polis arabasında da dövüldüklerini belirten Sabri Varol, “Onları kalp hastası olduğum yönünde uyardım ama beni dinlemediler” dedi. Arkadaşı Cihangir Kılıç’ın da polisler “Vurmayın o adam kalp hastası” dediğini belirten Varol, daha sonra bayıldığını söyledi. Varol, götürüldükleri Emniyet Müdürlüğü’nde de üzerlerine su döküldüğünü ve dövüldüklerini kaydetti. Kılıç ise Emniyet Müdürlüğü binasının alt katlarına götürüldüklerini ve dövüldüklerini anlatarak “Sabri bayıldığı için üzerine su döküp islatarak ayıltılar ve yeniden dövdüler” dedi. Gece yarısı sıralarında Sabri Varol’un rahatsızlanması üzerine polislerin paniğe kapıldıklarını ve hastaneye götürüldüklerini belirten Kılıç, doktorun “Bu adamları ne hale sokmuşsunuz” diyerek polislerle tartıştığını anlattı. Kılıç, Sabri Varol’un durumunun ağırlaşması üzerine paniğe kapılan polislerin kendilerine “gürültü yaparak çevreyi rahatsız ettikleri” gerekçesiyle 50 YTL para cezası verdiğini söyledi.

Oğuz Korkmaz: 21 Ekim günü Sivas’ın Ulaş ilçesi yakınlarında otobüs sürücüsü Oğuz Korkmaz’ın polisler tarafından dövüldüğü bildirildi. Edinilen bilgiye göre, Sivas’ın Kangal ilçesinden İstanbul’a giden otobüs yolcu almak için Ulaş ilçesinde durdu. Bu sırada otobüsün yanına gelen Ulaş Emniyet Müdürü Başkomiser Nurettin Çolak, sürücü Korkmaz’dan belgelerini istedi. Korkmaz’ın Nurettin Çolak’tan kimlik sorması üzerine tartışma çıktı. 100 metre ilerideki karakoldan iki polis memuru çağırarak Çolak, Korkmaz’ı yandaki bir işyerine sokarak dövmeye başladı. İşyerinin sahibi Remzi Erdoğan, Korkmaz’ı döven polislerin işyerinin camlarının kırılmasına neden olduğunu söyledi.

Korkmaz daha sonra yaptığı açıklamada, “Polis, sivil olarak yanıma geldi, park cezası keseceğini söyleyerek evrakımı istedi. Ben de kim olduğunu sordum ve kimliğini göstermesini istedim. Önce tokat attı. Daha sonra polisleri çağırıp beni dükkana sokup dövdüler” dedi. Korkmaz ve yardımcı şoför Bekir Halver, polislerin kendilerinden şikayetçi olmaları üzerine jandarma tarafından gözaltına alındılar.

Zeki Öztürk: İstanbul Silivri’de 22 Ekim günü meydana gelen bir trafik kazasına karışan HADEP eski yöneticilerinden Zeki Öztürk, polisler tarafından dövüldüğünü bildirdi. Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulunan Zeki Öztürk, trafik kazasına müdahale eden polislerin, HADEP yöneticisi olduğunu anlayınca tutumlarının değiştiğini belirterek, sivil polisler tarafından dövüldüğünü söyledi. Götürüldüğü karakolda da dövüldüğünü anlatan Zeki Öztürk, “polise direndiği ve hakaret ettiği” gerekçesiyle tutuklandığını, ancak avukatlarının itirazı üzerine serbest bırakıldığını kaydetti.

Nurettin Martı: Van’ın Başkale ilçesinde yaşayan Nurettin Martı, işkence gördüğünü açıkladı. Başkale Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulunan

Martı, 24 Ekim günü öğle saatlerinde evine giderken, Başkale Emniyet Müdürlüğü’nde görevli K. ve S. adlı polisler tarafından bir arabaya zorla bindirilerek kaçırıldığını bildirdi. Boş bir alana götürüldüğünü belirten Nurettin Martı, kendisine ajanlık teklifi yapıldığını, kabul etmeyince Bölge Trafik Şube Müdürlüğü’ne götürüldüğünü ve burada işkence gördüğünü kaydetti. Martı, yaşadıklarını şöyle anlattı:

“İşkencelere rağmen ajanlık tekliflerini kabul etmeyince her iki polis pantolonumu çıkararak ‘Sana tecavüz edeceğiz’ dediler. Sonra vazgeçtiler. Sürekli tabanca kabzaları ile vuruyorlardı. ‘Sen son saatlerini yaşıyorsun, ya bizim için çalışacaksın ya da bu dünyadan ebediyen göç edeceksin. Bir de çocuklarını düşün. Onların da başına bu gelecektir. Senden istediğimiz tek şey çevreden olan bitenleri bize aktarmandır. Buralara PKK’lılar geliyor. Sen bize bu konuda bilgi getireceksin’ diye ölümle tehdit ediyorlardı.”

Nurettin Martı, eve götürdüğü ekmek ve etin polisler tarafından dereye atıldığını, üzerindeki 200 YTL’ye de el konulduğunu söyledi. Martı, “Paramı aldıktan sonra evimin yakınlarına bıraktılar. Olayı kimseye anlatmamamı istediler. Anlatmam durumunda çocuklarımı öldürecekleri tehdidinde bulundular” dedi.

Okay Kınık, X.X., X.X., X.X., X.X.: Mersin Üniversitesi erkek öğrenci yurdunda sağ görüşlülerin oruç tutmayanlara yönelik saldırıları nedeniyle 26 Ekim günü düzenlenen eylemde gözaltına alınan beş öğrenci, gözaltında işkence gördüklerini açıkladılar. Öğrencilerden Okay Kınık, ilk olarak Çarşı Polis Karakolu’na götürülürken polis aracında dövüldüklerini ve hakarete maruz kaldıklarını belirterek, şunları söyledi:

“Çarşı Karakolu’nda işlemlerimiz yapıldı. Burada nezaret olmadığı için Emniyet Müdürlüğü’ne götürüldük. Geceyi nezarete geçirdik. Sabah 09.15 sularında Çarşı Karakolu’ndan bir ekip geldi. Ellerimizi kelepçeleterek Devlet Hastanesi Adli Tabipliği’ne götürdüler. Burada yapılan muayenede vücudumuzdaki darp ve kelepçe izleri rapor edildi. Ancak doktor dışarı çıktıktan sonra içerdeki polislerin hepsi birden üzerimize saldırdı. Bizi yere yatırarak ellerimizi yeniden kelepçelediler. Daha sonra bizi ekip otosuna bindirdiler. Çarşı Karakolu’na götürüldüğümüzde de polisler tekrar saldırdılar ve döverek, sürükleyerek ekip otosuna bindirdiler. Savcılıkta ifademizi verdik. Daha sonra savcılığın talebiyle Adli Tabiplik’e götürüldük ve rapor aldık. Savcılıkta bize şiddet uygulayan polislerden ikisini teşhis ettik. Diğerlerinin ise isimlerini ve eşkalini verdik.”

Kınık, sol ayağında ve göğsünde ağrılar olduğunu, koltuk altlarında, boğazında ve başında darp izleri olduğunu bildirdi.

İşkence ve Baskıya Maruz Kalan Köylüler: 29 Ekim günü Siirt’in Eruh ilçesine bağlı Erenkaya köyündeki jandarma karakoluna düzenlenen saldırının ardından,

köye baskın düzenleyen askerlerin köylüleri dövdükleri, tehdit ettikleri ve köyün boşaltılması için baskı yaptıkları bildirildi.

Şikayetler üzerine köye giden İHD Genel Başkan Yardımcısı Reyhan Yalçındağ, İHD Bölge Temsilcisi Mihdi Perinçek, İHD Batman Şube Başkanı Saadet Becerikli ve İHD Siirt Şube Başkanı Vetha Aydın, köylülerle görüştü. Mağdurlardan biri, heyet üyelerine, evlerin aranmasının ardından köydeki tüm erkeklerin askerler tarafından Erenkaya Jandarma Karakolu'na götürüldüğünü belirterek, "Ellerimiz ensemizin arkasında dizlerimizin üzerine çöktürerek bizi sıraya dizdiler. Karakolun önünde bu şekilde bir buçuk saat bekletildik. Daha sonra akşama kadar kimlik bilgilerimizi alarak fotoğraflarımızı çektiler. 45 kişiyi karakola götürdüler ama sadece 15 kişinin ifadesini aldılar" dedi. Eruh'a götürülen muhtar Nurettin Yıldız'ın askerler tarafından dövüldüğünü anlatan köylüler, Eruh Jandarma Komutanı Yüzbaşının, "Bana dua edin. Ben olmasaydım köy taranacaktı. Keşke tarasaydım" dediğini aktardılar.

Köylüler, karakol baskınının ardından hayvan otlatmalarına izin verilmediğini, bağlarına gidemediklerini olaydan sonra iki gün boyunca telefon ve elektriklerinin kesik olduğunu, köyden çıkamadıklarını, köye her girişte tutanak imzalatıldığını söyledikleri de öğrenildi. Karakolun yakınındaki evlerin sahipleri ise evlerinin yıkıldığını ve "evleri kendi iradeleriyle yıktıklarını dair bir belge imzalamak zorunda bırakıldıklarını" anlattılar.

Sadık Öncel: 2 Kasım günü Diyarbakır'ın Kuruçeşme semtinde bir yolcu minibüsünü durduran polislerin sürücü Sadık Öncel'i ağır biçimde dövdüğü bildirildi. Minibüs yolcularından Tahsin Akdağ, "İkaz üzerine durduğumuzda bize fuhuş amacıyla götürülen kadınların nerede olduğunu sordular. Bilgimizin olmadığını söyledik. Yine de inanmadılar. Şoförle tartıştıktan sonra kavga çıktı. Sopalarla şoförü dövdüler" dedi. Sadık Öncel'in dövülmesini protesto eden 200 kişilik bir grup, bir saat kadar yolu kapatarak gösteri düzenledi.

F.D.: Diyarbakır'da 13 Kasım günü düzenlenen "Kürt Sorununa Demokratik ve Barışçıl Çözüm" mitinginden sonra gözaltına alınan F.D. (17) adlı kız çocuğu, işkence gördüğünü açıkladı. İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran F.D., dövülerek gözaltına alındığını, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde 8 saat tutulduğunu, daha sonra götürüldüğü Çocuk Şube Müdürlüğü'nde çınlıplak soyularak üzerinin arandığını ve 40 saat gözaltında tutulduğunu bildirdi. F.D., gözaltına alınan diğer çocuklarla birlikte havalandırması bulunmayan, soğuk bir hücrede tutulduklarını, ikinci gün yemek ve su istemelerine karşın verilmediğini belirtti.

X.X.: Kasım ayının son günlerinde İstanbul Beyoğlu Sadri Alışık sokakta kimliği belirlenemeyen bir genç, polisler tarafından sokak ortasında ağır biçimde dövdü. Olay, rastlantı eseri yoldan geçen Samanyolu TV kameramanı tarafından görüntüledi. Genci döven

polislerin Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü'nde görevli bir komiser ve iki sivil polis olduğu öne sürüldü. "Hırsızlık" iddiasıyla gözaltına alınan genç, mahkeme tarafından serbest bırakıldı. Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürü Ali Gedik ise genci dövenlerin inşaat işçileri olduğunu iddia etti.

Grup Yorum Üyeleri: 1 Aralık günü İstanbul'da gözaltına alınan Grup Yorum üyeleri, gözaltında işkence gördüklerini açıkladılar. 5 Aralık günü düzenlenen basın toplantısında konuşan Selma Kıl, "haklarında ihbar olduğu" gerekçesiyle sivil polisler tarafından gözaltına alındıklarını anlatarak "Polisler bizi tahta sopalarla dövdü. Muayene için götürüldüğümüz Taksim İlkyardım Hastanesi'nde de dayak sürdü. Kolumu kıvrıran polis 'Hastanede sana işkence yapıyorum' diye bağırıyordu. Doktorlar buna müdahale etmedi" dedi.

İsmet Öztürk: Şırnak'ın Silopi ilçesinden Kuzey Irak'a geçmek için 15 gün süreyle Habur Sınır Kapısı'nda bekleyen şoförlerden İsmet Öztürk'ün 4 Aralık günü polisler tarafından dövüldüğü bildirildi. Devriye gezen polisler kendilerine ne zaman sıra geleceğini soran İsmet Öztürk'ün cop ve sopalarla dövüldüğü, diğer sürücülerin Öztürk'ü kurtarmaya çalışması üzerine polislerin ateş açtığı ileri sürüldü. Görgü tanıklarından Mahmut Koç, "Şoför arkadaş sadece bilgi almak için soru sordu. Bunun üzerine polis memurları arkadaşımızı dövmeye başladı. Araya girmek istediğimiz de ise polisler silahlarını çekip dört el ateş etti. Polis memurları olaydan sonra ekip otosuna binip kaçtı. Bu şekilde davranmalarının sebebi kendilerine rüşvet vermememizdir. Kuyrukta sollama yapan her araçtan 100 dolar para alıyorlar" dedi.

Çağrı Yağar: 4 Aralık günü Şemdinli olayını protesto amacıyla Antalya Demokrasi Platformu tarafından düzenlenen basın açıklamasını izleyen Evrensel gazetesi muhabiri Çağrı Yağar'ın sivil bir polis tarafından dövüldüğü bildirildi. Olayda, Yağar'ın fotoğraf makinesinin de kırıldığı öğrenildi.

Orhan Kara, Velat Hacı Ali, İdban Kaplan, Şeref İnanç, Nezir Ayan: Şırnak'ta 5 Aralık günü gözaltına alınan ve 9 Aralık günü tutuklanan Orhan Kara, Velat Hacı Ali, İdban Kaplan, Şeref İnanç ve Nezir Ayan adlı kişilerin Silopi Emniyet Müdürlüğü'nde işkence gördükleri bildirildi. Bu kişilerle Mardin Cezaevi'nde görüşen İHD Mardin Şube yöneticilerinden Avukat Erdal Kuzu, işkence mağdurlarının "gözaltında dövüldüklerini, cinsel organlarına elektrik verildiğini, çıplak halde üzerlerine soğuk su döküldüğünü, götürüldükleri açık arazide başlarına silah dayanarak ölümle tehdit edildiklerini" anlattıklarını söyledi.

Erdal Kuzu, 15 Aralık günü Mardin Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulduklarını, bunun üzerine işkence mağdurlarının muayene için 20 Aralık günü Adli Tıp Kurumu Diyarbakır Grup Başkanlığı'na gönderildiklerini bildirdi. İşkence şikayetlerinin Cumhuriyet Savcılığı tarafından tutanaklara bilerek geçirilmediğine dikkat çeken Erdal Kuzu, Vedat Hacı Ali'nin, gözaltında iki gün boyunca yoğun olarak

dövüldüğünü, bu nedenle kulaklarının duymadığını, Şeref İnanç'ın iki kaşı arasında yara oluştuğunu ve hastanede dikiş atıldığını belirtti. Kuzu suç duyurusunda, Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi'nde revire çıkmak isteyen işkence mağdurlarının bu isteminin kabul edilmediğini de kaydetti.

Gıyasettin Demir, Nedim Demir: 8 Aralık gecesi Hakkari'nin Geçitli beldesinde askerler tarafından gözaltına alınan Gıyasettin Demir ve Nedim Demir adlı kardeşler, işkence gördüklerini açıkladılar. Edinilen bilgiye göre, arazisine el konulduğu gerekçesiyle Geçitli Jandarma Karakolundaki görevliler hakkında dava açan Ali Demir'in evine akşam saatlerinde baskın düzenleyen askerler, Ali Demir'i evde bulamayınca çocukları Gıyasettin ve Nedim Demir'i gözaltına aldı. Belde dışına götürülen kardeşlerin, başına silah dayayan bir üsteğmenin "Siz nasıl devletten şikayetçi olursunuz? Bunu sizin yanınıza bırakmam" diye tehdit ettiği bildirildi. Üsteğmenin, Demir kardeşlere Şemdinli'deki Umut Kitapevi'ne düzenlenen bombalı saldırının zanlılarından Astsubay Ali Kaya'yı tanıyıp tanımadıklarını da sorduğu ve "Ali Kaya masum ve ülkesine bağlı bir kişiydi. Neden bunu yaptılar? Çocuklarına yazık değil mi? Bunun hesabı sorulmayacak mı" dediği ileri sürüldü. Üç saat kadar sorgulandıktan sonra serbest bırakılan Demir kardeşler, İHD Hakkari Şubesi'ne başvurular ve askerler hakkında suç duyurusunda bulundular.

Mehmet Mamuk: Tunceli'ye bağlı Baldan köyü Dost mezrasında yaşayan Mehmet Mamuk, "istihbaratçı olduklarını" düşündüğü silahlı kişiler tarafından tehdit edildiğini açıkladı. Tunceli Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunan Mehmet Mamuk, 11 Aralık günü arabasıyla köye giderken silahlı üç kişi tarafından durdurulduğunu ve yurtdışında yaşayan kızı hakkında sorular sorulduğunu söyledi. Mamuk, daha önce de sivil giyimli ve silahlı kişiler tarafından tehdit edildiğini ve "yasadışı örgüte yardım etmekle" suçlandığını bildirdi.

Sevda Aydın: İstanbul İkitelli'de bulunan Ekin Sanat Merkezi'nde çalışan Sevda Aydın'ın 12 Aralık günü sivil polisler tarafından kaçırıldığı ve tecavüz edildiği ileri sürüldü. 14 Aralık günü İHD İstanbul Şubesi'nde düzenlenen basın toplantısında konuşan Devrimci Tutuklu Aileleri Derneği (DETAD) üyesi Fatma Yıldırım, Sevda Aydın'ın olaydan iki gün önce Bayramtepe semtinde düzenlenen "Kürt Halkıyla Dayanışma" etkinliğinde sunuculuk yaptığını belirterek, Sevda Aydın'ın Yusufpaşa semtinde otobüs beklerken sivil plakalı bir araçla yanına gelen üç kişi tarafından kaçırıldığını, başına çuval geçirildiğini ve ilaçla bayıltıldığını anlattı. Sevda Aydın'ın ayıldığında tecavüze uğradığını anladığını bildiren Fatma Yıldırım, Aydın'ın yanına gelen kişilerin "Haydi bundan sonra da devrimci sanat çalışmanı yap yapabilirsen" dediğini, daha sonra başındaki çuvalı çıkartılmadan bir arabaya bindirildiğini ve saat 21.00 sıralarında Çobançeşme semtinde araçtan atıldığını belirtti. Fatma Yıldırım, Sevda Aydın'ın kaçırıldığı sırada arabada bulunanları

gördüğünü ve teşhis edebileceğini de kaydetti. Sevda Aydın'ın kaçırıldığı yer ve arabanın iki kere sağa dönmelerinden yola çıkarak Vatan caddesindeki Emniyet Müdürlüğü binasına götürüldüğünü tahmin ettiğini anlatan Fatma Yıldırım, olaydan sonra savcılığa suç duyurusunda bulduklarını, tecavüzün kanıtlanması için Adli Tıp Kurumu'na doku örneği verildiğini ancak, yetkililerin ilgisiz davrandığını bildirdi.

Sekiz Kişi: Sevda Aydın'ın polis oldukları ileri sürülen kişiler tarafından kaçırılması ve tecavüz edilmesi nedeniyle İstanbul İstiklal caddesinde 14 Aralık günü düzenlenen gösteride gözaltına alınan sekiz kişi, 16 Aralık günü serbest bırakıldı. Bu kişiler, 17 Aralık günü İstanbul İHD Şubesi'nde düzenledikleri basın toplantısında, "gözaltına alındıkları andan itibaren şiddete maruz kaldıklarını" bildirdiler. Gözaltına alınanlardan birinin elinin, birinin kaburgalarının kırıldığı, bir kişinin de başına vurulduğu açıklandı.

Eski Olaylara İlişkin Gelişmeler

İkutlu Gönülal, Sedrettin Dinçer, Mehmet İnce, Fethi Soydan, Sedat Aban: ANAP-MHP-DSP koalisyon hükümetinin (28 Mayıs 1999-5 Eylül 2001) Bayındırlık ve İskan Bakanı Koray Aydın hakkında "yolsuzluk" iddiasıyla açılan davaya 31 Mayıs günü Yüce Divan'da devam edildi. Duruşmada, aynı gerekçeyle Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen dava yargılanan Bayındırlık Bakanlığı bürokratları tanık olarak dinlendi. Bürokratlardan *İkutlu Gönülal*, bir hafta kaldığı gözaltında manevi işkenceye maruz kaldığını belirterek, "Bir hafta nezarete kalan bir kişinin ifadesinin özgür bir ortamda alındığını söylüyorsanız, kabul ederim ama benim ifadem özgür bir ortamda alınmadı" dedi. Aydın'ın danışmanı *Sedrettin Dinçer* ise 2001 yılı Eylül ayında DGM Savcısı'nın çağrısı üzerine adliyeye gittiğini söyledi ve yaşadıklarını şöyle anlattı:

"Mahkemeye gittiğimde savcı benimle konuşmadan emniyete gönderdi. Olayla böyle tanıştım. Emniyette yedi gün kaldım, sağ çıktığıma şükrediyorum. Emniyette işkence ve eziyet gördüm. Yemek, su yoktu. Bitkin haldeydim. Anadan doğma soyup ifademi öyle aldılar. Daha burada söyleyemediğim şeyler var. Savcıya ifade verirken ayaklarım çok kötüydü, onları gösterdim. Savcı baktı ve 'Beni ilgilendirmez' dedi."

Mehmet İnce, gözlerinin bağlandığını, dizlerinin üstüne oturmaya zorlandığını, yüksek sesle müzik dinletildiğini, ifadenin zorla imzalatıldığını, savcılıkta da hakarete maruz kaldığını anlattı. *Fethi Soydan*, yedi gün boyunca işkenceye maruz kaldığını, üzerine su döküldüğünü, dövüldüğünü, yedi gün aç ve susuz bırakıldığını, ifadeleri zorla imzaladığını bildirdi. Eski Müsteşar Yardımcısı *Sedat Aban* da, gözaltında dövüldüğünü, hakarete maruz kaldığını söyledi.

Ebubekir Temur (polis): 22 Ocak 2005 tarihinde İstanbul Boğaziçi köprüsünde meydana gelen bir trafik kazasında Yeliz Tell'i'nin ölümüne neden olduğu için Göngören Emniyet Müdürlüğü Asayiş Büro Amiri

Ebubekir Temur hakkında açılan davaya 28 Aralık günü devam edildi. İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada daha önceki ifadeleri arasındaki çelişkiye ilişkin bir soru üzerine "Onlar benim ifadem değil. Kendimde olmadığımı söyleyince polisler, 'talimat aldıklarını' söyleyerek zorla yazdıkları ifadenin altına imzama attırdılar. Baygın haldeydim" yanıtı verdi.

İşkence ve Kötü Muamele Davaları, Soruşturmaları

CHP Milletvekili Kemal Anadol'un bir soru önergesini Haziran ayında yanıtlayan Adalet Bakanı Cemil Çiçek, AİHM kararı doğrultusunda işkence nedeniyle ödenen tazminatların, işkenceden sorumlu güvenlik görevlilerinden alınması yolundaki yasal düzenlemenin uygulanmadığını açıkladı.

2002 yılında çıkarılan 2. Uyum Paketi (4748 sayılı yasa) ile işkence nedeniyle kişilere ödenen tazminatın sorumlu memurlardan tahsil edilmesi hükmünü getirilmişti.

Adalet Bakanı Çiçek, yasanın kabulünden bu yana geçen üç yılda yasanın hiçbir dosyada uygulanmadığını bildirdi. 2004 sonu itibarıyla Türkiye aleyhine AİHM'e 9.591 başvuru yapıldığını belirten Çiçek, AİHM'in 3 bin başvuruyu hükümetin bilgisine getirdiğini, kabul edilebilir bulunan başvurulardan 47'sinin Türkiye'nin lehine, 511'in aleyhine sonuçlandığını, 225 dosyanın da dostane çözüm yoluyla sonuçlandırıldığını kaydetti.

İhlal kararıyla sonuçlanan davalar için 16 milyon Euro, dostane çözüm kapsamında 14 milyon Euro olmak üzere toplam 30 milyon Euro tazminat ödendiğini anımsatan Çiçek, tazminat ödenmesine neden olan davaların önemli bölümünün "DGM'lerde asker yargıç bulunması, ifade özgürlüğünün kısıtlanması, yasal gözetim süresinin uzun olması, kamulaştırma bedellerinin geç ödenmesi, yargılamanın makul sürede sonuçlanmaması" gerekçelerine dayanması nedeniyle "bireysel kusura" bağlanacak yönleri bulunmadığını vurguladı.

Cemil Çiçek, "işkence", "kötü muamele", "yaşam hakkı ihlali" gibi bireysel kusura ve sorumluluğa dayanan dosyalar konusunda ise şu açıklamayı yaptı:

"İlgili bakanlık veya idarelerince, failin belirlenememesi, verilen takipsizlik veya beraat gibi kararlar nedeniyle hukuki sorumluluk yüklenebilecek kişilerin tespit edilmemesi nedenleriyle rücu davası açılmasına mahal görülmediğinin bildirilmesi halinde, rücu davası açılmasına imkân bulunamadı."

İzmir Barosu yönetimi tarafından feshedilen "İşkenceyi Önleme Gurubu" üyelerinden Avukat Murat Dinçer, 1 Şubat günü düzenlediği basın toplantısında, İzmir'de son yıllarda işkence ve kötü muamele iddiasıyla açılan dava sayısının beş kat arttığını, ancak şu ana kadar davalarda mahkumiyet kararı verilmediğini belirtti.

Yaptıkları araştırma sonucunda 1996-2002 yılları arasında 93 işkence ve kötü muamele davası açıldığını saptadıklarını anlatan Dinçer, son 2.5 yılda ise 232 dava açıldığını bildirdi.

Dinçer, "Dava sayısında artış olmasına rağmen mahkumiyette hiçbir değişiklik yok. Son 2.5 yılda hiçbir işkence ve kötü muamele faili cezaevine konulmamıştır. Aksine işkence mağdurları, görevli memurların suçlaması sonucu cezalandırılmışlardır. Bu durum işkencenin mahkum edilmesine karşı genel bir direnç geliştirildiği duygusu uyandırmaktadır. Veriler işkencenin sistematik olup olmadığını açıkça ifade etmektedir. Bu veriler 'işkenceye sıfır tolerans' sözünün de bir kara mizah olarak algılanmasına neden olmuştur. İşkence faillerinin ceza bağışıklığı tüm çabalara karşın sürmektedir" dedi.

Diyarbakır'ın Hani ilçesinde 23 Nisan 2003 tarihinde gözaltına alınan **B. Dokuz** (15) ve **M. Okçu** (14) adlı çocukların avukatı Mehmet Zülfü Dünder hakkında "görevi kötüye kullanma" iddiasıyla Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava, 9 Şubat günü sonuçlandı. Mahkeme, Dünder'in beraatine karar verdi. Davada, Dünder'in "gözaltında çocukların yüzüne dışkı sürülmesi" konusunda Hani Cumhuriyet Savcılığı'nın takipsizlik kararı vermesine karşın, "olay geçmiş gibi açıklama yaparak görevini kötüye kullandığı" iddia ediliyordu.

Davalardan Örnekler

Asiye Güzel Zeybek: Aralarında 7 Mart 1999 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde işkence sonucu ölen Limter-İş Sendikası eğitim uzmanı Süleyman Yeter ile gazetecilerin de bulunduğu 14 kişiye işkence yapılması nedeniyle görülen davada, dosyaya Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan bir raporun konulduğu ortaya çıktı.

Dava, 11 Kasım 2004 tarihinde zamaşımı süresinin dolması nedeniyle düşmüştü.

Dava dosyasına konulan bir mektup nedeniyle ifadesi alınan Avukat Gülizar Tuncer, dosyaya bir kez daha bakınca, İçişleri Bakanlığı tarafından 2003 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü müfettişleri tarafından hazırlanan bir raporla karşılaştığını bildirdi.

Polis Başmüfettişleri Nejdet Kondolot ve Alaattin Yılmaz'ın hazırladığı raporda, avukatlar Gülizar Tuncer, Mihriban Kırdök, Ercan Kanar, İHD İstanbul Şube Başkanı Eren Keskin ve İstanbul Tabip Odası üyesi Profesör Şahika Yüksel'in "MLKP üyesi ya da sempatanları" olarak gösterildiği, İHD, TTB ve TİHV'nin de bu örgütün legal uzantıları ya da propaganda aracı olarak tanıtıldı.

19 Şubat 2003 tarihli "Emniyet Genel Müdürlüğü İnceleme Raporu"nda "Örgüt mensuplarının davaları ile işkence ve tecavüz iddiaları ile ilgili davalarda İHD ve ÇHD gibi dernek yöneticisi ve üyesi avukatların görevlendirildiği, Tabip Odaları Muayene Rapor Komisyonu'ndan rapor temin edildiği, Türkiye'nin dış kamuoyundaki imajının zedelenmek istendiği" iddia edildi.

Asiye Güzel Zeybek'in gözaltına alınmasından itibaren itirafçılığı seçtiği, ancak örgüt tarafından

cezalandırılmamak için gözaltında işkence ve tecavüze maruz kaldığı yalanına başvurduğu iddia edilen raporda, sonradan örgüt kararı ile Zeybek'in tecavüze maruz kaldığı yönünde bir kampanya başlatıldığı öne sürüldü.

Zeybek'in yazdığı "İşkencede Bir Tecavüzün Öyküsü-Asiye" adlı kitabın incelenmesi üzerine hazırlanan "psikolojik analize" de yer verilen raporda, "Zeybek'in gözaltında okuduğu işkence ve tecavüz kitapları ile TTB ve TİHV bültenleriyle kendini tecavüz edilmiş bir kadının psikolojisine hazırladığı" ileri sürüldü.

Raporda, Avukat Gülizar Tuncer, "MLKP örgütü mensubu olmaktan hakkında adli işlem yapılmış avukat" olarak tanımlanırken; Kırklareli E tipi Cezaevi'nde kalan Zeybek'i "tehdit kokan ifadelerle" itirafçı olmaktan vazgeçmesi için baskı altına alıp yönlendirdiği iddia edildi.

Zeybek ve cezaevinde bulunan arkadaşlarının, Çapa Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Şahika Yüksel'in "MLKP örgütü sempatisini olduğu" için bu hastaneye gönderilmek istendiği anlatılan raporda, "İHD İstanbul Şubesi'nin genel kurulunda her yıl yönetim kurulunun bir asil ve iki yedek üyeliği ile denetleme kurulunun bir asil üyeliğine MLKP örgütü mensubu üyelerin seçildiği..." değerlendirildi.

Avukat Gülizar Tuncer, ifadelerinin alınması ve raporla ilgili şunları söyledi:

"Dava dosyasına konulan bir mektuptan dolayı sorumlu tutulduk ve ifademiz alındı. Ancak bu mektup bizim tarafımızdan yazılamayacağı gibi müvekkillerimiz tarafından da yazılamazdı. Bunu ancak polis yapmış olabilir. Önceden de zaten dosyaya ilgisi olmayan evraklar dosyaya konuluyordu. Biz bu girişimlerin avukatlara yönelik suçlamaya dönüşeceğini tahmin etmiyorduk. Son olarak ben ifade vermeye çağırılınca dava dosyasına tekrar bakma gereği duydum ve daha önce hiç görmediğim bu raporla karşılaştım. Bu dava baştan sona hukuksuzluklarla dolu. Zaten bu mektuplar ve bulduğum bu rapor da bunun son aşamasıydı. Biz raporla ilgili suç duyurusunda bulunarak hukuki süreci başlatacağız"

Raporun ortaya çıkması üzerine davaya giren avukatlar, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Polis Teftiş Kurulu Başkanlığı ve iki müfettiş hakkında suç duyurusunda bulundular.

Suç duyurusu dilekçesinin 7 Şubat günü verilmesinin ardından gazetecilere bir açıklama yapan Avukat Ercan Kanar, raporun Asiye Güzel Zeybek'e gözaltında tecavüz edilmesi olayının AİHM'e götürülmesinin ardından müdahil avukatlardan gizlenerek, dosyaya konulduğuna dikkat çekti.

Mustafa Birol Kalyoncu: Emniyet Genel Müdürlüğü Yüksek Disiplin Kurulu tarafından meslekten ihraç edilen eski Emniyet Amiri Ahmet İhtiyaroğlu, "kötü muamele" suçundan verilen hapis cezası nedeniyle 15

Ağustos günü tutuklandı. Ahmet İhtiyaroğlu'nun, 2000 yılı Ekim ayında gözaltına alınan Mustafa Birol Kalyoncu'ya "gözaltında kötü muamelede bulunduğu" gerekçesiyle İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 10 ay hapis cezasına mahkum edildiği ve kararının Yargıtay'da onandığı öğrenildi. İstanbul Emniyet Müdürlüğü eski Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürü Adil Serdar Saçan ve yardımcısı Ahmet İhtiyaroğlu, başka bir işkence olayı nedeniyle 2003 yılında meslekten ihraç edilmişti.

İ.K.: Ankara Valiliği, Mart ayında Ankara Gazi Lisesi öğrencisi İ.K.'yi döven (28 Ekim 2004) polisler hakkında soruşturma açılmasına izin vermedi.

Avukat Mahmut Nedim Eldem, "İ.K.'nin geçici raporunun kesin rapora çevrilmediği, olayla ilgili herhangi bir yere şikayette bulunmadığı, tanık olarak ifadelerine başvurulmuş şahısların ifadelerinde çelişkilerin ve tutarsızlıkların bulunduğu, iddia edilen olayın doğru olmadığı ve yönlendirmenin bulunduğu, darp veya yaralamanın polisler tarafından yapıldığına dair somut delil bulunmadığı" gerekçesiyle 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Yasa'nın 4. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına izin verilmediğini söyledi.

İ.K.'ye hastaneden yedi günlük rapor verildiğini anımsatan Avukat Mahmut Nedim Eldem, kararın iptali için Ankara Bölge İdare Mahkemesi'ne başvuracaklarını söyledi.

Ankara Bölge İdare Mahkemesi de, Ankara Valiliği'nin kararını iptal etti. Avukat Mahmut Nedim Eldem, mahkemenin "İddiaların açık ve somut olduğu, olay ve yer belirtildiği anlaşıldığından, Ankara Valiliği'nce verilen işleme konulmama kararında hukuki isabet görülmemiştir" kararı verdiğini bildirdi.

Metin Kaçar, Fadime Kaçar, Engin Kaçar: 19 Eylül 2004 tarihinde Ankara'nın Kızılcahamam ilçesi yakınlarında aracını durdurdukları Metin Kaçar ile eşi Fadime Kaçar ve oğlu Engin Kaçar'ı (11) döven trafik polisleri Aziz Kılıçtekin ve Recep Can hakkında dava açıldı. Özden Aşçı adlı polis hakkında ise takipsizlik kararı verdi.

Metin Kaçar, İçişleri Bakanlığı'na ve Cumhuriyet Savcılığı'na verdiği dilekçelerde olayı şöyle anlattı:

"Pazar günü Kızılcahamam kaplıcalarında tedavi gördükten sonra eşim ve 11 yaşındaki oğlumla birlikte Ankara'ya dönerken Kargasekmez tepesinde trafik polisleri tarafından durduruldum. Bana 'Hoş geldin velinimetim, arabanı şöyle çek' demesi üzerine ben de arabamı kenara çektim. Radara yakalandığımı, 240 milyon lira para cezası ödemem gerektiğini söyledi. Bana 'Sen 100 milyon lira öksür de işin rast gitsin' dedi. Ben de 'Beyefendi benim o kadar param yok. Siz cezamı yazın da ben emekli maaşımı alınca ödeyeyim' dedim. Onlar da bana ve aileme küfrederek 'Sen de 100 milyon yok mu lan?! diyerek beni darp ettiler. Hem beni, hem ailemi hem de araya giren 11 yaşındaki oğlumu dövdüler, boynunu sıktılar ve bana

169 milyon TL ceza makbuzu kestiler. Yoldan geçen araçlar durdu ve bizi onların elinden kurtardı. Yardımcı olan kişiler bizi kenara çekip su verdiler ve yüzümüzü yıkadılar.”

Bu arada Metin Kaçar ve Fadime Kaçar hakkında da “polislere hakaret ettikleri” iddiasıyla dava açıldığı öğrenildi. Dava, 13 Ocak günü Kızılcahamam Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı.

S.S., A.U, Y.G., S.T., Ö.Ö., C.A.: “İstanbul’da 2001 yılı Mart ayında Yasemin Durgun adlı genç kızın öldürülmesi” nedeniyle 2002 yılı Mayıs ayında gözaltına alınan İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencileri S.S., A.U, Tıp Fakültesi öğrencileri Y.G., S.T., Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi öğrencisi Ö.Ö. ve Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencisi C.A.’ya işkence yaptıkları ileri sürülen yedi polis hakkında dava açıldı. Fatih Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede yedi polisin “işkence”, Haseki Hastanesi’nde görevli üç hekimin de “gerçeğe aykırı rapor düzenlemek” gerekçesiyle cezalandırılması istendi.

Aydın Ay: Aydın Ay adlı kişinin 28 Ekim 2004 tarihinde Trabzon Çarşı Polis Karakolu’nda dövülmesi nedeniyle polis memurları İlyas Sarı, Seyfi İştar ve Ruat Çalışkan hakkında dava açıldı. Dava, Trabzon Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülüyor.

A. Vurucu, D. Vurucu: Ankara’nın Kalecik ilçesindeki Hasayaz Jandarma Karakolu’nda görevli iki astsubay, bir er ve Kalecik’in Değirmenkaya köyü muhtarı Kemal Arslan hakkında, gözaltına alınan iki çocuğun dövülmesi nedeniyle dava açıldı.

Edinilen bilgiye göre, Değirmenkaya köyünde yaşayan A. Vurucu (16) ve D. Vurucu (14), 2004 yılı Ekim ayında “hırsızlık yaptıkları” iddiasıyla gözaltına alındılar. Daha sonra Cumhuriyet Savcılığı’na sevk edilen çocukların gözaltında askerler ve muhtar Kemal Arslan tarafından dövüldüğü belirlendi. Bunun üzerine askerler ve muhtar hakkında sekiz yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açıldı.

10 Kişi: Diyarbakır’da 16 Temmuz 2004 tarihinde Abdullah Öcalan’ın serbest bırakılması istemiyle hazırlanan dilekçeler nedeniyle gözaltına alınan 10 kişiye “kötü muamelede buldukları” iddia edilen iki polis hakkında dava açıldı. İddianamede, gözaltına alınanlara “yüksek sesle müzik dinletildiği” gerekçesiyle Ramazan Aslantaş ve Yüksel Pasenli adlı polislerin TCY’nin “kötü muamele” suçuna ilişkin 245. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. Dava, 7 Eylül günü Diyarbakır 3. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı.

İHD Doğu ve Güneydoğu Anadolu Temsilcisi Mihdi Perinçek, dilekçeleri yırtan 17 polis hakkında verilen takipsizlik kararına en yakın mahkeme sıfatıyla Siverek Ağır Ceza Mahkemesi’ne itiraz edeceklerini bildirdi.

Sunay Yeşildağ, Naciye Coğaltay: 23 Eylül 2002 tarihinde “KADEK üyesi oldukları” iddiasıyla İstanbul’da gözaltına Sunay Yeşildağ ve Naciye

Coğaltay’a işkence yapılması nedeniyle biri kadın altı polis hakkında dava açıldı. Olay nedeniyle dört polisin yargılandığı dava ise İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde sürüyor.

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, polisler Ömer Özüyılmaz, Ömer Faruk Albayrak, Feyzullah İlker Serdar ve Özkan Ekinci hakkında açılan davanın sürdüğü hatırlatılarak, bu polislerle birlikte İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Şube Müdürlüğü’nde görevli Komiser Çetin Erdemir ile polis memurları Mustafa Kara, Erol Dinçel, Serap Tola, Nuh Aracı ve Ali Özel’in de sorguya katıldıkları belirtildi. İddianamede, bu altı polisin TCY’nin “işkence” suçuna ilişkin 243. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. Dava, 3 Mart günü İstanbul 7. Ağır Ceza Mahkemesi’nde başladı.

K.K. (16): K.K. adlı çocuğun 11 Şubat günü İstanbul Taksim Polis Merkezi’nde dövülmesi nedeniyle polis memurları Zeki Ağca ve Nuri Açıkgöz hakkında eski TCY’nin “kötü muamele” suçuna ilişkin 245. maddesi uyarınca açılan dava, 13 Haziran günü Beyoğlu 10. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı. K.K., olay günü kimliğini bilmediği kişiler tarafından bıçakla yaralandığını, bunun üzerine Taksim Polis Merkezi’ne gittiğini belirterek, “Karakolda bir görevliye bıçaklandığımı söyledim. Bu sırada cebimden bıçağım düştü. Bunun üzerine polis memurları bana tekme ile vurdu. Binanın içerisindeki köpeği üzerime saldırdılar. Köpek beni sol kolumdan ısırarak yaraladı” dedi.

Sezai Karakuş: İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, 28 Eylül 2004 tarihinde İstanbul’da “Kongra-Gel üyesi olduğu” iddiasıyla gözaltına alınan Sezai Karakuş’a (22 Kasım 2004 tarihinde Tekirdağ F Tipi Cezaevi’nde intihar etti) işkence yaptıkları gerekçesiyle M.K. ve M.B. adlı polisler hakkında dava açtı.

Dava, 22 Mart günü başladı. İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada, Sezai Karakuş’un avukatı Selim Okçuoğlu, sanıkların tebligata karşın duruşmaya katılmadıklarına dikkat çekerek, sanıkların bir sonraki duruşmaya polis zoruyla getirilmelerini istedi. Mahkeme ise sanıkların duruşmaya katılması için İstanbul Emniyet Müdürlüğü’ne yazı yazılmasına karar verdi.

22 Haziran günü yapılan duruşmada ifade veren polisler, “Karakuş’un görevlileri zor durumda bırakmak amacıyla kendisini kaşıyarak vücudunda yara izleri oluşturduğunu” ileri sürdüler. Cumhuriyet Savcısı da, Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Kurulu tarafından düzenlenen otopsi raporunun biyolojik ihtisas dairesi görüşüne dayanan kısmında, “anal ve vajinal” tabirinin kullanıldığını belirtti. “Vajinal” tabirinin yanlışlıkla kullanılmış olabileceğini ifade eden Cumhuriyet Savcısı, “Raporun dayanak alınacağı olayların Türkiye Cumhuriyeti’nin dışişlerini ve dışı karşı prestijini ilgilendirdiğini” ifade ederek, raporun Adli Tıp Kurumu’na gönderilmesini istedi. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Fatma Deniz Polattaş, Nazime Ceren Samanoğlu: 1999 yılı Mart ayında İskenderun'da gözaltına alınan Fatma Deniz Polattaş ve Nazime Ceren Samanoğlu adlı genç kızlara gözaltında işkence yaptıkları gerekçesiyle İskenderun Emniyet Müdürlüğü'nde görevli polis memurları Murat Çıkar, Halil Özkan, Aysun Yüksel ve Siyasi Polis Büro Amiri Gürkan İlhan hakkında açılan davaya 3 Mart günü İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada savunmasını yapan Gürkan İlhan, Samanoğlu ve Polattaş'ın gözaltında aileleriyle iki kez görüştürüldüğünü belirterek, "Farzedelim ki bu kişiler işkence gördüler. Peki neden aileleriyle görüştürüldüklerinde bunu söylemediler de cezaevine girdikten sonra davacı oldular?" dedi.

Dava, 22 Nisan günü sonuçlandı. Mahkeme, polisler hakkında "delil yetersizliği" gerekçesiyle beraat kararı verdi. Mahkeme'nin Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu tarafından 13 Ocak günü hazırlanan rapor doğrultusunda beraat kararını verdiği öğrenildi. Polattaş ve Samanoğlu'nun bekaret kontrolünü reddetmelerinin "travmatik bulguların tespitinin önüne geçilmesi" şeklinde değerlendirildiği raporda, hastanın muayene sırasında bu konuda kolaylıkla hekim ve yardımcı personeli yanıltabileceği iddia edildi.

Bu arada işkence mağdurlarından Nazime Ceren Samanoğlu, Sivas Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, TCY'de yapılması planlanan değişiklik gözönüne alınarak Mart ayında tahliye edildi. Adana DGM tarafından aynı suçtan (TCY 168) hapis cezasına mahkum edilen Fatma Deniz Polattaş'ın tahliye edilmesi istemi ise Adana Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedildi.

Adana Ağır Ceza Mahkemesi'nin oybirliğiyle verdiği ret kararı şöyle:

"1 Nisan 2005'te yürürlüğe girecek olan 5237 sayılı TCK'da hükümlü lehine indirim öngören düzenlemeler var ise de; hükümlü hakkında uygulanan TCK 168/2. madde ile 59. maddelerde, 5237 sayılı yasada lehe bir hüküm getirilmediğinden, bu nedenle yeni yasanın yürürlüğe girdiği tarihte de hükümlünün cezasında bir değişiklik olmayacağından talebin reddine."

Kemal Yararlanmış, H. Yararlanmış, Emre Camcı: Kemal Yararlanmış, H. Yararlanmış ve Emre Camcı adlı gençlerin 2004 yılı Mayıs ayında Ankara Anafartalar Karakolu'nda görevli polisler tarafından dövülmesi nedeniyle altı polis hakkında açılan davaya 9 Mart günü devam edildi. Ankara 6. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada ifadesi alınan Ümmet Doğan, olay günü Kemal Yararlanmış, H. Yararlanmış ve Emre Camcı'nın bıçakla kendilerine saldırdığını ayrıca 70-80 kişilik bir grubun da üzerlerine yürüdüğünü iddia etti. Kalabalık nedeniyle geri çekilmek zorunda kaldıklarını anlatan Ümmet Doğan, uyarı amacıyla havaya üç el ateş ettiğini, kimseye vurmadığını, arkadaşlarının vurduğunu da görmediğini anlattı.

Tanık Dilber Tatlıbal ise sokakta çok sayıda polis gördüğünü ve ellerinde kazma sapları olduğunu anlattı. Tatlıbal, polisler gençleri bırakmalarını rica edince Komiser Sahir Uzun'un "Onları bırakırsam elbisemi çıkarmam lazım" dediğini söyledi.

5 Mayıs günü yapılan duruşmada ifade veren H. Yararlanmış, olay günü 4-5 el silah sesi duyunca çalıştığı marketin önüne çıktığını, o sırada elinde sopa bulunan üç polisin kendisini dövdüğünü anlattı. Polislerin kendisini ağabeyi Kemal sandığı için dövdüklerini söyleyen H. Yararlanmış, polislerden birisinin "Kemal burada" diyerek kendisini tuttuğunu ve diğerlerinin de dövdüğünü söyledi. H. Yararlanmış, "Çareyi kaçmakta buldum. Kaçarken de arkamdan 3 el ateş edildi" dedi.

Dava, 4 Mayıs 2006 tarihinde beraat kararıyla sonuçlandı.

İddianamede, Sahir Uzun, Mehmet Özcan, Kenan Aydın, Ümmet Doğan, Uğur Şen ve Yusuf Akbaş adlı polislerin TCY'nin "kötü muamele" suçuna ilişkin 245. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyordu.

Hıdır Ataş: Hıdır Ataş adlı kişinin İstanbul Sultançiftliği Polis Karakolu'nda dövülmesi nedeniyle beş polis hakkında açılan dava, 2 Mart günü Gaziosmanpaşa 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşmada ifadesi alınan Hıdır Ataş, olay günü bindiği taksinin sürücüsü ile ücret konusunda anlaşmazlığa düştüklerini, bunun üzerine karakola gittiklerini belirterek, polislerin Tuncelili olduğunu öğrenince kendisini dövdüğünü anlattı. Avukat Eren Keskin de, polislerin ilk ifadelerinde söyledikleri "Hıdır Ataş'ın düşme sonucu yaralandığı" iddiasının doğru olmadığını bildirdi. Davada, Ali Özkan, Mustafa Ergen, Sezai Kılıç, Gürbüz Gökkaya ve Mehmet Karameşe adlı polisler yargılanıyor. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Şükran Esen: 1993 ve 1994 yıllarında gözaltına alınan Şükran Esen adlı kadına tecavüz edildiği gerekçesiyle 40 asker hakkında açılan davanın "güvenlik" gerekçesiyle Çorum'a gönderildiği öğrenildi. Adalet Bakanlığı'nın isteği üzerine Yargıtay 5. Ceza Dairesi tarafından 7 Şubat günü alınan karar, Mardin 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 15 Mart günü yapılan duruşmada taraflara duyuruldu. Şükran Esen'in avukatı Eren Keskin, aynı iddiayla 405 asker hakkında açılan ve Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın da Çorum'un Sungurlu ilçesine gönderildiğini söyledi. Avukat Eren Keskin, duruşmalarda herhangi bir güvenlik sorunu yaşanmadığını belirterek, davaların başka bir kente nakledilmesini "işkencecilerin kayrılması" olarak niteledi. Sungurlu Ağır Ceza Mahkemesi'nde süren dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Recep Köksal, K.A., Gökmen Emir: Adapazarı'nın Karasu ilçesinde iki yıl önce gözaltına alınan Recep Köksal (19), K.A. (17) ve Gökmen Emir'e (18) işkence yaptıkları iddia edilen polis memurları Orhan Yüksel, Recep Arslan, Cevat Işıl, Erdinç Zengin, Mehmet Görgülü, Fikret Küçük ve Muhammet Zeki Geçgel hakkında Nisan ayında dava açıldı.

Murat Gezici: Murat Gezici adlı gencin 28 Temmuz 2004 tarihinde Adana'nın Ceyhan ilçesindeki Şehit Reşat Coşkun Polis Karakolu'nda dövülmesi nedeniyle polis memuru Ramazan Arslan hakkında açılan dava, 24 Haziran günü başladı. Ceyhan 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada söz alan Avukat Beyhan Günyeli, Murat Gezici'nin sivil polis memuru Sebat Baş'ın kullandığı aracın çarpması sonucu ağır yaralanan akrabalarının belgelerini Şehit Reşat Coşkun Polis Karakolu'na götürdüğünü ve burada polisler tarafından dövüldüğünü bildirdi. Beyhan Günyeli, Murat Gezici'nin sekiz polis tarafından dövülmesine ve suç duyurusu dilekçesinde polislerin adlarının belirtilmesine karşın sadeci Ramazan Arslan hakkında dava açılmasına da tepki gösterdi. Murat Gezici'nin babası Hakkı Gezici ise oğlunun sadece kuralları ihlal eden bir polisi uyardığı için 10 saat gözaltında tutulduğunu söyledi. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Tekin Demir, Bahar Güler, Jale Kirman, Serdar Aslan: Ankara'da 2002 yılında gözaltına alınan Tekin Demir, Bahar Güler, Jale Kirman ve Serdar Aslan'a işkence yaptıkları ileri sürülen 19 polislin yargılanmasına 29 Haziran günü Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada söz alan Bahar Güler, gözaltında dövüldüğünü, hakarete maruz kaldığını ve tecavüzle tehdit edildiğini bildirdi. Güler, Tekin Demir'le gözaltındayken karşılaştığını belirterek, ayakta durmakta güçlük çeken Demir'in ayaklarının kan içinde olduğunu gördüğünü söyledi. Bahar Güler, Cumhuriyet Savcılığı'na sevk edilmeden önce götürüldüğü Adli Tıp Kurumu'nda muayene edilmeden rapor verildiğini de kaydetti. Güler, sanıklardan Necdet Algül, Deniz Bacaksız, Mustafa Kızıltaş ve Abdi Şahin'i, gözaltında bulunduğu süre boyunca gözlerinin bantlı olduğunu söyleyen Tekin Demir ise Mustafa Kızıltaş ve Necdet Algül'ü teşhis etti.

Polislerin avukatları, sanıklardan Hanefi Karal'ın Başbakanlık Koruma Müdürlüğü'nde görev yaptığı için duruşmaya katılmadığını açıkladılar. Duruşmada ifade veren Halil İbrahim Y., Osman Koçak ve Deniz Bacaksız adlı polisler, kimseye işkence yapmadıklarını iddia ettiler. Duruşma, Hanefi Karal, Beyza Kızılkaya, Halil Kara, Behçet Naçar ve Serkan Say'ın ifadesinin alınması için ertelendi.

Şahin Bilgin, Serkan Say, Hanefi Karal, Hasan (Osman) Koçak, Adem Baran, Beyza Kızılkaya, Behçet Naçar, Hüseyin Aktaş, Yasef Koçak, Deniz Bacaksız, Ali Şerbetçi, Hasan Ülgen, Mehmet Avni Kirişçioğlu hakkında eski TCY'nin "kötü muamele" suçuna ilişkin 245. maddesi uyarınca açılan dava, Ankara 15. Asliye Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararı üzerine ağır ceza mahkemesine gönderilmişti.

Erol Evcil: Yargıtay 1. Ceza Dairesi, işadamı Erol Evcil'e Bursa Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltında tutulduğu sırada işkence yaptıkları ileri sürülen 10 polis hakkındaki beraat kararının temyiz istemini "yasal süre içinde başvuru yapılmadığı" gerekçesiyle reddetti. Böylece, beraat kararı kesinleşti.

Yargıtay, "Evcil'in vücudunda işkence izleri bulunmadığı" yolunda rapor veren Feridun Abdullah Karadağ ve Gündüz Sümeyye Döl adlı hekimler hakkındaki para cezası kararını ise "sanıkların durumlarının yeni TCY'ye göre değerlendirilmesi gerektiği" görüşüyle bozdu.

Yargıtay, Nesim Malki'nin 28 Kasım 1995 tarihinde öldürülmesi nedeniyle, azmettirici olarak yargılanan Erol Evcil ile Malki'yi öldürdükleri ileri sürülen Burhanettin Türkeş ve Şükrü Elverdi'ye verilen ömür boyu hapis cezası kararlarını, "sanıkların durumlarının yeni TCY'ye göre değerlendirilmesi gerektiği" görüşüyle bozdu. Evcil, Türkeş ve Elverdi hakkında İstanbul DGM'de açılan dava daha sonra Bursa'ya gönderilmiş ve işkence davası ile birleştirilmişti. Dava, 21 Mayıs 2004 tarihinde Bursa 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde sonuçlanmıştı.

Fırat Develioğlu, Emre Nil, Ayşegül Hüma, Tuğba Babuna: İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, 12 Kasım 1999 tarihinde İslami eğilimli "Adnan Hocacılar" grubuna yönelik operasyonda gözaltına alınan 27 kişiden Fırat Develioğlu, Emre Nil, Ayşegül Hüma ve Tuğba Babuna'ya işkence yapıldığı gerekçesiyle sekiz polis hakkında dava açtı. İddianamede, altı gün gözaltına tutulan mağdurların hayalarının sıkıldığı, dövüldüğü, kelepçeyle sandalyeye bağlandığı ve hakarete maruz kaldığı kaydedildi. İddianamede, halen Kırşehir Emniyet Müdürlüğü'nde görevli Ahmet Erdoğan, meslekten ihraç edilen İstanbul Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Şubesi eski Müdürü Adil Serdar Saçan, Başkomiser Serdal Akça, polis memurları Metin Rakipoğlu, Semir Günaydın, Vedat Mercan, Necati Kurt ve Osman Köprü'nün lehlerine hüküm içeren eski TCY'nin 243. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi.

Zafer Koluman, Şehmus Mete, Heybet Mete, Nofa Koluman: PKK lideri Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin ardından 23 Şubat 1999 tarihinde Diyarbakır'da kepenk kapattıkları için gözaltına alınan Zafer Koluman, Şehmus Mete, Heybet Mete ve Nofa Koluman adlı kişilere işkence yaptıkları gerekçesiyle Komiser Bekir İlker Uyan, Haluk Bayram Deniz, Hüseyin Demir, Lütfi Aydoğdu ve Musa Güven hakkında açılan dava, 14 Ekim günü sonuçlandı. Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesi, polisler hakkında "delil yetersizliği" gerekçesiyle beraat kararı verdi.

Melek Serin: 2003 yılında Çorum'da gözaltına alınan Melek Serin'e işkence yaptıkları gerekçesiyle Çorum İl Jandarma Komutanlığı'nda görev yapan yedi asker hakkında dava açıldı. Edinilen bilgiye göre, polisler tarafından gözaltına alınan Melek Serin, daha sonra Seydim Jandarma Karakolu'nda görev yapan astsubaylar Bayram İlkbahar ve Selahattin Köse'ye teslim edildi. Serbest bırakıldıktan sonra vücudunda izler bulunduğuna ilişkin rapor alan Melek Serin, astsubaylar hakkında suç duyurusunda bulundu. Cumhuriyet Savcılığı'nda ifade veren Selahattin Köse, Melek Serin'e kimliklerini gizli tutan ve "teknik bilgiye

sahip personelin” işkence yaptığını açıkladı. Selahattin Köse ifadesinde, “İfadenin toparlandığı ve alındığı merkez, jandarma karakolumuz değil, İl Jandarma Komutanlığı’dır. İfadeyi alanlar, bu konuda teknik bilgiye sahip personeldir. İsimlerini ben de bilmiyorum. Bu kişiler gerçek isimlerini kullanmazlar. Adli soruşturma yapma yetkileri bulunmadığından ifadeyi okuyup mevzuat gereği imzaladım” dedi. Bayram İlkbahar’ın da benzer biçimde ifade vermesi üzerine Çorum İl Jandarma Komutanlığı’nda görev yapan yedi asker hakkında dava açıldı.

Dövülen Göstericiler: 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle 6 Mart günü Beyazıt meydanında düzenlenen gösteriye müdahale eden polisler hakkında dava açıldı. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, 54 polisin “zor kullanma yetkisini aşarak göstericileri yaraladıkları” gerekçesiyle cezalandırılması istendi. Polislerin yakaladıkları ve zor kullandıkları her müşteki için ayrı ayrı sorumlu olduğu vurgulanan iddianamede, yedi polisin 3 yıl 6 ay ile 33 yıl arasında, üç polisin 1 yıl 6 ay ile 4 yıl 6 ay arasında, 15 polisin 1 ile 3 yıl arasında, 29 polisin de 6 ay ile 1 yıl 6 ay arasında değişen hapis cezasına

mahkum edilmesi istendi. Cumhuriyet Savcılığı, dönemin İstanbul Emniyet Müdürü ve Çevik Kuvvet Şube Müdürü hakkında “görevi kötüye kullanma” iddiasıyla açılan soruşturmada takipsizlik kararı verdi. Dava, İstanbul Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülüyor. Gösteri nedeniyle 56 kişi hakkında açılan dava, 15 Haziran günü İstanbul 14. Asliye Ceza Mahkemesi’nde beraatla sonuçlanmıştı.

S.B., H.T.: Muş’un Malazgirt ilçesinde 1993 yılı Ağustos ayında düzenlenen bir gösteriden sonra gözaltına alınan S.B. ve H.T.’nin AİHM’e yaptığı başvuru, Temmuz ayı başında sonuçlandı. AİHS’in “işkence ve kötü muamele yasağına” ilişkin 3. maddesinin ihlal edildiği belirtilen kararda, Türk hükümetinin toplam 33 bin Euro tazminat ödemesine karar verdi.

PKK’nın silahlı eylemlere başlamasının 9. yıldönümü nedeniyle 15 Ağustos 1993 tarihinde Malazgirt’te düzenlenen gösteriye ateş açan güvenlik görevlileri üç kişiyi öldürmüş, 11 kişiyi de yaralamıştı. Olaylarda 142 kişi gözaltına alınmıştı.

CEZAEVLERİ VE İNSAN HAKLARI

2005 yılı da cezaevlerindeki sorunların sürdüğü bir yıl oldu. İzmir Cezaevleri Bağımsız İzleme Grubu'nun Aralık ayında yaptığı açıklama, Haziran ayında yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kanunu'nun aksaklıkları ve eşitsizlikleri ortadan kaldırmadığı gibi, lehte uygulama kuralını da işletmediğini, aksine hukuksal anlamda birçok noktada geriye gidildiğini ortaya çıkardı. Açıklamada 2001 yılında yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu'nun, "İzleme Kurulları"nın sağlıklı ve etkili bir denetim yapmasını ve cezaevlerinin şeffaflaşmasını sağlamadığı vurgulandı.

"12. ölüm orucu ekibi" 9 Mayıs günü ölüm orucuna başladı.

Uzun süredir tutuklu ve mahkumların emeklerinin ucuza ve zorla kullanılacağı gerekçesi ile tartışılan L tipi cezaevleri de yıl içinde açılmaya başlandı. Türkiye'nin ilk L tipi cezaevi, Sakarya'nın Ferizli ilçesinde açıldı.

Yıl içindeki bir başka gelişme de mahkumların işe bedellerini yarıya düşürülmesi ile ilgili itiraflar oluştu. Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanarak TBMM'ye sunulan, bakanlığın 2006 Mali Yılı Bütçe Tasarısı'nda tutuklu ve hükümlülerin günlük işe bedellerinin her yıl yeniden belirlendiğine dikkat çekilerek, 2005 yılı için mahkumların günlük işe bedelinin 4.82 YTL olarak belirlenmesine rağmen, ödenek yetersizliğinden bu işe bedelinin 2.5 YTL'ye düşürüldüğü vurgulandı. Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Kasım ayında TBMM'de bakanlık bütçesinin konuşulduğu oturumda yaptığı açıklamada, işe bedelinin mahkumlara üç öğün yemek çıkarmaya yetmediğini vurguladı. Çiçek, şunları söyledi:

"Bütçe ödeneklerinin yetersizliği nedeniyle 1 Ekim 2003'ten itibaren 2,50 YTL olarak belirlenen günlük işe bedeli ile standartlara uygun üç öğün yemek çıkarılmasına olanak bulunmadığı ortadadır. Ceza infaz kurumlarına dışarıdan besin maddeleri girişinin engellenebilmesi için hükümlü ve tutukluların işe bedellerinin artırılması ve bu tertipteki ödenek miktarında kesintiye gidilmemesi uygun olacaktır."

Tutuklu ve hükümlülerin tedavileri ile ilgili bir önemli karar da Kasım ayında Ankara 3. İdare Mahkemesi tarafından alındı. Mahkeme, F tipi cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerden alınan ilaç paralarının faizi ile geri ödenmesine karar verdi. Bolu F tipi Cezaevi'nde

tutuklu bulunan Bülent Barmaksız'dan ilaç ve tedavi masrafı alınması üzerine savcılık, cezaevi idaresini uyararak, tutuklulardan para alınmamasını istemişti. Barmaksız'ın başvurusu üzerine İdare Mahkemesi, o güne kadar ödediği paranın faizi ile ödenmesine karar verdi. Kararda, "hasta tutuklu ve hükümlülerin, tedavi giderlerinin devlete ait olduğu" belirtildi.

Yasal ve İdari Düzenlemeler, Resmi Açıklamalar

Adalet Bakanı Cemil Çiçek, CHP Konya Milletvekili Atilla Kart'ın yazılı soru önergesine Şubat ayında verdiği yanıtta, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde 17.678 infaz ve koruma memuru bulunduğunu belirtti. Çiçek ayrıca Türkiye'de son dört yılda, 11'i F tipi olmak üzere, 22 cezaevi açıldığını söyledi.

Çiçek AKP Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu'nun yazılı soru önergesine verdiği yanıtta da, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in göreve başladığı 16 Mayıs 2000 tarihinden 12 Kasım 2004 tarihine kadar 252 mahkumun cezasını Anayasanın 104. maddesi uyarınca kaldırdığını açıkladı. Çiçek bu kişilerden ikisinin "korku ve panik yaratacak şekilde patlayıcı madde atmaya azmettirme" gerekçesi ile yeniden tutuklandığını bildirdi.

Çiçek, DYP Denizli Milletvekili Ümmet Kandoğan'ın yazılı soru önergesine Mart ayında verdiği yanıtta ise 31 Aralık 2004 itibarıyla cezaevlerinde 26.010 hükümlü ve 31.920 tutuklu bulunduğunu bildirdi. Çiçek'in açıklamasına göre, 30 Ekim 2004 itibarıyla; devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlardan 2.881 hükümlü, 1.638 tutuklu, hürriyet aleyhine işlenen suçlardan 263 hükümlü, 182 tutuklu, devlet idaresi aleyhine işlenen suçlardan 595 hükümlü, 588 tutuklu, adliye aleyhine işlenen suçlardan 14 hükümlü 12 tutuklu, kamu düzeni aleyhine işlenen suçlardan 27 hükümlü, 153 tutuklu, kamunun selameti aleyhine işlenen suçlardan 2.675 hükümlü 3.163 tutuklu, şahıslara karşı işlenen suçlardan 5.213 hükümlü 9.023 tutuklu, mala karşı işlenen suçlardan 7.170 hükümlü, 10.186 tutuklu ve özel kanunlarda düzenlenen suçlardan da 2.479 hükümlü ve 1.694 tutuklu cezaevlerinde bulunuyor.

Çiçek, yine aynı tarih itibarıyla ceza ve tutukevlerinde 11-15 yaş arasında 90 hükümlü, 209 tutuklu, 15-18 yaş arasında 199 hükümlü, 1.808 tutuklu, 65 yaş üzerinde ise 354 hükümlü ve 155 tutuklu bulunduğunu kaydetti.

Ceza İnfaz Yasası'nı protesto amacıyla 7 Aralık 2004 tarihinde Ankara'da yapılan gösteride tutuklanan ESP üyesi 46 kişinin yargılanmasına 11 Mart günü başlandı. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, iddianame okunmadan önce söz alan sanık avukatlarından Selçuk Kozağaçlı, görevsizlik talebinde bulundu. Davanın, Terörle Mücadele Yasası'nın "terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusunu sayılır ve örgüt mensupları gibi cezalandırılır" hükmüne dayanılarak, TCY'nin 168/2. maddesinde tanımlanan "terör örgütü üyeliği" iddiasıyla açıldığını anımsatan Kozağaçlı, Türkiye'de ilk kez böyle bir dava açıldığını söyledi. Kozağaçlı, davanın 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalefet iddiasıyla açılması gerektiğini vurguladı. Kozağaçlı, mahkemenin görevsizlik kararı vererek dosyayı Asliye Ceza Mahkemesi'ne göndermesini ve tutuklu sanıkların tahliyesini talep etti. 17 Ağustos günü yapılan duruşmada Yusuf Bayraktar, ESP Ankara Temsilcisi Deniz Bakır, Gülcan Taşkıran ve Eskişehir Temsilcisi Dursun Armutlu tahliye edildi. Dava yıl içinde sonuçlanmadı. İddianamede, tutuklu 46 sanığın TCY'nin 168/2 ve TMY'nin 5. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor.

Yeni Ceza İnfaz Yasa Tasarısı görüşmeleri TBMM Adalet Alt Komisyonu'nda sürerken protesto amacıyla Ankara'da düzenlenen gösteriye polis müdahale etmişti. Eylemde, 12'si kadın 46 kişi gözaltına alınmıştı. Gözaltına alınanlar arasında Atılım gazetesi muhabirleri Ufuk Han ve Selver Orman da bulunuyordu. Olayları görüntülemeye çalışan Evrensel gazetesi muhabiri Sultan Özer de bir sivil polis tarafından copla dövülmüştü. Gözaltına alınanlar 10 Aralık günü "yasadışı örgüt üyesi oldukları" iddiasıyla tutuklanmışlardı.

Aynı amaçla Denizli'de düzenlenen gösteri nedeniyle tutuklu SDP üyeleri Umut Göllü, Olcay Bayraktar ve Ercan Bulut'un da aralarında bulunduğu 10 kişi hakkında açılan davaya da 11 Ocak günü Denizli 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı. Duruşmada sanıkların tahliyesine karar verildi. İddianamede sanıkların "eğitim ve öğrenim özgürlüğünü engellemek" ve "memura mukavemet" iddiasıyla cezalandırılmaları isteniyor.

Adalet Bakanlığı'nın 1 Haziran günü yürürlüğe giren yeni mevzuat hükümleri ışığında hazırladığı "Hükümlülerin Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılmaları Hakkında Yönetmelik", "Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik", "Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik" başlıklı üç ayrı yönetmelik 17 Haziran günü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmeliklerle düzenlenen kimi konular şöyle:

"Ağırlaştırılmış müebbet hapis mahkumlarını yalnızca eşi, çocukları, torunları, torunlarının çocukları, annesi, babası, büyükannesi, büyükbabası, büyükkannesi ve onların anne ve babaları, kardeşleri ziyaret edebilecek.

Görüşmeler Türkçe yapılacak. Hükümlü veya ziyaretçisinin Türkçe bilmiyorsa başka dilde konuşma izni verilecek, ancak konuşma kaydedilecek.

Suçlar, uluslararası, kişilere karşı, cinsel dokunulmazlığa karşı, topluma karşı, millete ve devlete karşı suçlar olarak gruplandırılacak. Cinsel yönelimi farklı olanlar ayrıca değerlendirilecek. Hükümlüler örgüt lideri olanlar, aktif örgüt üyesi olanlar, örgütten ayrılanlar, tarafsız olanlar diye gruplandırılacak.

Tutuklu-hükümlüler, gönderilecekleri cezaevi ve uygulanacak infaz rejiminin belirlenerek sınıflandırılabilmesi için iki aya kadar tek kişilik odalarda 'gözlem' altında tutulacak, diğer mahkumlara ilişki kuramayacak.

Mahkumlara, isteğe bağlı din ve ahlak eğitimi verilecek, 'iyi hal' kağıdı için dini inançlar da not edilecek.

Kadın tutuklular makyaj seti bulundurabilecek, odalarda birer çift kanarya, bülbül vb. beslenebilecek.

Mahkumlar, aydınlatma gideri dışında elektrik ücretini ödeyecek, televizyon, buzdolabı vb. gibi elektronik eşyalar kantinden satın alınabilecek.

Mahkumlar birer palto, manto ve mont, iki ceket veya hırka, dört pantolon veya etek, kadın için iki elbise, bir takım eşofman, dört gömlek, iki kazak, iki pijama, bir spor ayakkabısı, bir kışlık ayakkabı, bir iskarpin, üç tişört, iki kravat, bir kemer, bir terlik, havlu ve bir bornoz ile bir şapka bulundurabilecek. Alyans, küpe, kolye, toka, tespih ve kol saati ile bir top bulundurulabilecek.

Savcı veya mahkeme 'soruşturmanın selameti' için tutuklulara ziyaretçi yasağı koyabilecek."

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Kenan İpek, Haziran ayı başında cezaevlerinin 10 ayrı kurum ve kuruluş tarafından sık sık denetlendiğini açıkladı. İpek, cezaevlerinin başta Adalet Bakanlığı müfettişleri ve genel müdürlüğe bağlı kontrolörler olmak üzere, izleme kurulları, infaz hakimlikleri, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Başkanlığı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi ile cumhuriyet başsavcılıkları olmak üzere 10 ayrı kurum ve kuruluş tarafından denetlendiğini belirtti.

Halen cezaevlerinde 53.331 hükümlü ve tutuklunun bulunduğunu hatırlatan İpek, buna karşılık cezaevlerinde 24.307 personelin görev yaptığını söyledi. İpek, cezaevlerinde şu anda 6.638 boş kadro bulunduğuna ifade ederken, üç tutuklu ve hükümlüye bir personelin düştüğüne dikkat çekti. İpek, bunların 20.232'sinin gözetim personeli, geriye kalan 4.075'inin de sağlık, eğitim, yardımcı hizmetler, teknik ve idari personel olduğunu bildirdi.

Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi: 12 Temmuz günü yürürlüğe giren "Ceza

İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi” ile cezaevlerine kabul edilecek yayınlara sınırlama getirildi. Yönergede “Mahkemelerce yasaklanmamış olsa bile, kurum güvenliğini tehlikeye düşürdüğü veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsadığı eğitim kurulu kararıyla tespit edilen hiçbir yayın kuruma kabul edilmez” denildi. Yönergenin “Kuruma kabul edilecek yayınlarda aranacak nitelikler” başlıklı 12. maddesinde ise kitaplıklara alınacak ya da kabul edilecek yayınlar için, “Hükümlü ve tutuklulara insan, yurt ve millet sevgisini güçlendirecek nitelikte bulunması”, “Hükümlü ve tutukluların manevi kalkınmalarını sağlayacak vasıfları taşıması”, “Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılaplarına uygun olması” gibi şartlar getirildi.

Hükümlü ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımına Dair Yönetmelik: “Hükümlü ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının

Kullanımına Dair Yönetmelik”, 13 Temmuz günü Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmeliğe göre, hükümlü ve tutukluların bir haftada harcayacakları paraya bakanlık karar verecek. Hükümlü ve tutukluların kantinden yapacakları alışverişlerle mektup, faks ve telgraf gönderme harcamaları da bakanlığın belirlediği miktarı aşamayacak. Yönetmelik ile “Hükümlü ve tutuklular hiçbir şekilde yanlarında nakit para bulunduramaz. Ancak, açık ceza infaz kurumlarıyla çocuk eğitimevlerinde kalmakta olan hükümlülere, kurum ve kişi güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek tutarda nakit parayı yanlarında bulundurmalarına kurum en üst amirince izin verilebilir” hükmü getirildi.

Aralık ayı sonunda da Adalet Bakanı Cemil Çiçek, 31 Aralık gününden önce yayımlanan tüm genelgelerin yürürlükten kaldırıldığını ve 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren yeni genelgelerin yayımlanacağını duyurdu.

Mevcut Genelgelerin Yürürlükten Kaldırılması

Ülkemiz tarihi bir dönemden geçmekte olup. Cumhuriyetin kuruluşunu takiben gerçekleşen hukuk devriminden sonra en kapsamlı hukuk ve adalet reformu süreci yaşanmaktadır.

Sosyal, kültürel, teknolojik ve ekonomik alanda meydana gelen gelişmeler ve yüzyılın oluşan yeni değerleri karşısında Avrupa Birliğine giden süreçte, hukuk ve adalet reformu kaçınılmaz olmuş, başta temel kanunlarımız olmak üzere tüm mevzuatımızın Avrupa Birliği müktesebatına uyumu ve entegrasyonunun sağlanması zorunluluk haline gelmiş, bu konudaki değişiklik çalışmaları sürat ve kararlılıkla sürdürülerek büyük ölçüde tamamlanmıştır.

Bu kapsamlı değişiklikler karşısında bakanlığımızca çeşitli tarihlerde çıkarılan genelgelerin büyük bir kısmının güncelliğini ve uygulanabilirliğini yitirdiği, aynı konuda onlarca genelge olduğu, zaman zaman bu genelgelere ulaşmakta dahi zorluk çekildiği ve bunların beklenen faydayı sağlamaktan giderek uzaklaştığı bilinmektedir.

Bu durumun yargı hizmetini doğrudan sunan, ağır iş yükü altında büyük bir özveri ile çalışan hakim ve Cumhuriyet savcılarımız ile diğer yargı personeline ek yük getirdiği bir gerçektir.

Bu gerçekler gözönüne alınarak çeşitli tarihlerde çıkarılan genelgelerin güncelliğini sağlamak, uygulama kabiliyetini kaybedenleri ayıklamak, benzer konuları düzenleyen genelgeleri birleştirmek, aykırılıkları gidermek, dili de dahil olmak üzere sadeleştirmek ve uygulama birliğini sağlamak amacıyla bugüne kadar yayımlanan tüm genelgeleri yürürlükten kaldırarak güncelleştirilmesi yoluna gidilmiştir.

Bu itibarla;

Bakanlığımız tarafından 31.12.2005 tarihinden önce yayımlanan tüm genelgeler yürürlükten kaldırılmıştır.

01.01.2006 tarihi itibarıyla yeni yayımlanacak olan genelgelerin tüm camiaya yararlı olması temennisiyle.

Bilgi edinilmesini ve gereğinin buna göre ifasını rica ederim.

Cemil ÇİÇEK
Bakan

1- ÖLÜM ORUCU VE AFFEDİLEN MAHKUMLAR

DHKP-C tarafından yapılan açıklamada, Gebze Cezaevi’nde Fatma Koyupınar, Sincan F Tipi Cezaevi’nde Serdar Demirel ve Tekirdağ F Tipi Cezaevi’nde Faruk Kadioğlu adlı mahkumların “12. ölüm orucu ekibi” olarak 9 Mayıs günü ölüm orucuna başladıkları bildirildi.

DETAK, 26 Haziran günü Taksim Meydanı’nda yaptığı eylemde Gebze Cezaevi’nde bulunan Senpil Cabadan’ın ölüm orucuna başladığını açıkladı. DETAK üyesi Sevgi Aydın, Aysun Bozdoğan’ın ölümünün (26 Haziran 2001) dördüncü yılında halen tecridin sürmesi nedeniyle Cabadan’ın ölüm orucuna başladığını kaydetti.

TAYAD tarafından yapılan açıklamada, Fatma Koyupınar’ın 24 Haziran günü zorla Gebze Devlet Hastanesi’ne götürüldüğü bildirildi.

Sincan F Tipi Cezaevi’nde ölüm orucunu sürdüren Serdar Demirel’in de 18 Aralık gecesi kendisini yakmaya çalıştığı, ancak görevliler tarafından revire kaldırıldığı öğrenildi. Serdar Demirel’in, hastaneye götürülmeyi ve tıbbi müdahaleyi reddettiği bildirildi. Yakınları tarafından yapılan açıklamada, Demirel’in ellerinin yanıklar nedeniyle sargılı olduğu belirtildi. Serdar Demirel, 28 Aralık günü zorla Ankara Numune Hastanesi’ne kaldırıldı. Annesi Mesude Demirel,

hastanede ziyaret ettiği oğlunun durumu konusunda şunları söyledi:

“Benden önce bir psikolog yanında idi. Biz orada beklerken 50 yaşını geçkin biri çıktı. Çıktığında ‘ne yapılabilir bunun gibi birine’ diye söyleniyordu. Psikolog olduğun tahmin ettim. Daha sonra 10 dakika görüşme için girdiğimde beni tanımadı. Şu anda bilinci yerinde değil, kimseyi tanımıyor.”

Tekirdağ F Tipi Cezaevi’nde ölüm orucunu sürdüren Remzi Aydın’ın Kandıra 2 No’lu F Tipi Cezaevi’ne sevk edildiği bildirildi. 1 Kasım günü İHD İstanbul Şubesi’nde basın toplantısı düzenleyen tutuklu yakınları, Aydın ve koğu arkadaşlarının “gardiyanların sert müdahalesiyle karşılaştığını” bildirdiler.

Radikal İslamcı “İslami Cemiyet ve Cemaatler Birliği/Anadolu Federe İslam Devleti” adlı örgüte üye oldukları gerekçesiyle Kırklar F Tipi Cezaevi’nde bulunan Mahir Ertuğrul Zevkililer ve Tahsin Mert adlı hükümlülerin üç ayı aşkın bir süredir ölüm orucunda olduğu Ekim ayında bildirildi.

Malatya E Tipi Cezaevi’nde bulunan Nevzat İçen, Suat Daştan, Ö. Haydar Konar, Çetin İlhan, Yahya Figan, Hüseyin Yeter ve Mehmet Yolbaş adlı siyasi mahkumların “güvenlik güçlerinin operasyonları durdurması ve Abdullah Öcalan’ın serbest bırakılması” istemiyle 14-16 Mayıs günleri arasında açlık grevi yaptığı bildirildi.

TAYAD tarafından yapılan açıklamada, 30 Temmuz günü Tekirdağ F Tipi Cezaevi’nde bulunan bazı mahkumların zorla başka cezaevlerine gönderilmesinden sonra “mahkumların dövülmesini, zorla başka cezaevlerine gönderilmesini ve cezaevlerindeki uygulamaları” protesto amacıyla 15 cezaevinde 150’ye yakın mahkumun açlık grevine başladığı bildirildi. 3 Ağustos günü benzer bir müdahalenin Gebze Cezaevi’nde yaşandığı ifade edilen açıklamada, açlık grevinin Edirne F Tipi, Kandıra 1 ve 2 No’lu F Tipi, Tekirdağ 1 ve 2 No’lu F Tipi, İzmir Kırklar F Tipi, Sincan 1 No’lu F Tipi, Bolu F Tipi, Elbistan, Gebze, Sivas, Ulucanlar, Kürkçüler, Uşak ve Bayrampaşa cezaevlerinde sürdüğü belirtildi.

Adana Kürkçüler E Tipi Kapalı Cezaevi’nde “cezaevindeki uygulamaları ve Abdullah Öcalan’ın cezaevi koşullarını protesto amacıyla” açlık grevine başlayan kadın mahkumların gardiyanların saldırısına uğradığı bildirildi. Avukat Vedat Özkan, Esmer Yaman, Şehnaz Tümer, Kıymet Toprak, Gülten Toprak, Gülistan Arslan, Yeşim Ekinci ve Hatice Yaman adlı tutukluların, üçer gün dönüşümlü açlık grevi başlatarak, sayım yaptırmadıkları iddiasıyla 22 Temmuz günü 15 gardiyanın saldırısına uğradığını söyledi. Özkan, müvekkillerinden Gülistan Arslan ile Esmer Yaman’ın kanser riski ile karşı karşıya olduğunu, Hatice Yaman’ın ayak protezinde başlayan çürümenin ayağına sıçradığını belirtti. Özkan, saldırıya karışanlar hakkında Adana Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulunduğunu ekledi.

Ağustos ayında ise açlık grevini sürdüren kadınların sağlık durumlarının kötüye gittiği açıklandı. Yeşim Ekinci’nin avukatı Osman Çelik, müvekkili dışında Gülten Poyraz, Şahcan Tünel, Esmer Yaman, Hürriyet Doğan, Kıymet Toprak ve Hatice Yaman’ın sağlık durumlarının bozuk olduğunu söyledi. Esmer Yaman’ın göğüs kanseri hastası, Şehnaz Tümer’in de gözünden ameliyatlı olduğunu belirten Çelik, açlık grevinin sürdürülmesi halinde ciddi sağlık problemleriyle karşı karşıya kalınacağını ifade etti. Çelik, tutuklu ve hükümlülerin yaşadığı sorunları şöyle aktardı:

“Sayım esnasında zorla ayağı kaldırılan tutuklu ve hükümlüler, 3 metrekarelik alanda 2-3 kişi kalıyor. Yattıkları yerler nemli ve küflü olduğu için battaniyeler üzerinde yürüyorlar. Şahsi eşyaları ve gazeteler kendilerine verilmezken, kitaplarına el konuluyor. Havalandırmaya götürülenler gardiyanların tahrik içerikli sözleriyle karşı karşıya kalıyor. Bazı gardiyanlarda fiziki şiddet uygulanıyor. Ayrıca F.Ş. isimli gardiyan tutuklu ve hükümlülere el tacizinde bulunup, onur kırıcı davranışlarda bulunuyor.”

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, yıl içinde 8 hükümlüyü Anayasanın 104. maddesi uyarınca affetti. Affedilen kişiler, af gerekçeleri ile af tarihleri şöyle:

1-İbrahim Ethem Yalvaç	Organik beyin sendromu	17.03.2005
2-Halis Ok	Sakatlık	15.04.2005
3-Mehmet Ali Yüksel	Sakatlık	31.05.2005
4-Neşet Keçici	Sakatlık	07.06.2005
5-İbrahim Ayhan Özgül	Wernicke-korsakof	12.09.2005

Ölüm orucunda ölenleri anmak için 21 Temmuz 2004 tarihinde Mersin’de düzenlenen eyleme katılan Hacer Koçak adlı öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu’nca Ocak ayında meslekten atıldı.

Wernicke Korsakoff Raporları

TTB Onur Kurulu, ölüm orucunda Wernicke Korsakoff hastalığına yakalanan siyasi hükümlü Bekir Balyemez hakkında “gerçeğe aykırı rapor düzenledikleri” gerekçesiyle Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Dairesi’nde görevli hekimler Nur Birgen, Oktan Aktürk, Ömer Can Gökdoğan, Erbil Gözükırmızı, Cemal Yalçın Ergezer ve Esin Öztürk’e verilen “bir ay süreyle meslekten men” cezasını Ocak ayında onadı.

Balyemez’in avukatları tarafından İstanbul Tabip Odası’na yapılan başvuruda, Balyemez’in 14 Ocak 2002 tarihinde muayene edildiği ve “hastalığı nedeniyle 6 ay süreyle cezasının infazının ertelenmesi” yönünde rapor verildiği, 10 Temmuz 2002 ve 9 Aralık 2002 tarihlerindeki muayeneler sonucunda da aynı yönde rapor hazırlandığı belirtildi. Başvuruda, ilk muayeneden 21 ay sonra, 8 Ekim 2003 tarihinde yapılan muayenede ise “cezanın infazının ertelenmesi koşullarının ortadan kalktığı” yolunda rapor hazırlandığı vurgulandı. Başvuruda, AİHM’in de “hastalığa ilişkin bağımsız bir sağlık kuruluşundan rapor alınana kadar Balyemez’in cezaevine konulmaması gerektiği” kararı aldığı bildirildi. Başvuruyu değerlendiren İstanbul Tabip

Odası Onur Kurulu da, altı hekime bir ay süreyle meslekten men cezası verdi.

AİHM Raporu

Ölüm orucunda Wernicke-Korsakof sendromuna yakalanan mahkumların durumunu incelemek için Türkiye'ye gönderilen hukukçu ve hekim heyetinin AİHM'e sunduğu rapor 15 Nisan günü açıklandı. Paris Üniversitesi Salpetriere Hastanesi'nden bir profesör ve bir doktor ile Bakırköy Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde görevli bir doçentten oluşan bilirkişi heyeti, 8-11 Eylül 2004 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi'nde hazırlanan bir birimde, başvurusu bulunan kişilerden muayeneye gelen 44'ünün nörolojik, psikiyatrik ve nöropsikolojik tetkiklerini yapmıştı.

Bilirkişi raporunda, "44 kişiden 40'ının cezaevi şartlarında yaşayabilecekleri, diğer dördünün ise hastalıkları nedeniyle cezaevlerinde kalmalarının sakıncalı olduğu" kaydedildi. Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu'nun "cezasının infazının ertelenmesine gerek olmadığı" yönünde görüş bildirdiği G.K. hakkında bilirkişi heyetinin, "denge kusuruyla cezaevinde yaşamasının mümkün olmadığını" ifade ettikleri

belirtili. Söz konusu kişilerden S.O.U. hakkında da Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu ile bilirkişi heyetinin "cezasının infazının ertelenmesi" konusunda görüş birliğinde oldukları, C.G. ve T.Y.'nin ise muayenelerini yaptırmadıkları öğrenildi. "Cezaevi şartlarında yaşayabilecekleri" bildirilen 40 kişi açısından Adli Tıp Kurumu ile AİHM bilirkişi heyetinin aynı görüşü paylaştıkları belirtildi.

Cezaevlerinde "ölüm orucu" eylemlerinin başlamasının ardından, "eylem sonucunda hastalanan kişilerin CMUK'un 399. maddesi kapsamında cezalarının infazının ertelenmesi" gündeme gelmişti. Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu tarafından 2001 yılı Mayıs ayından itibaren rapor düzenlenmeye başlanmıştı. Beslenme yetersizliğine bağlı Wernicke Ensefalopatisi veya Korsakoff Sendromu gelişen kişilerin cezalarının infazları 6 ay süreyle ertelenmişti. Daha sonra bu kişilerin muayenelerine 6 aylık aralıklarla devam eden Adli Tıp Kurumu, 2003 yılından bu yana hastalık bulgularında iyileşme görülen 254 kişinin "cezaevi şartlarında yaşayabilecekleri" yönünde raporlar vermişti.

2- CEZAEVLERİNDE ÖLÜMLER VE OLAYLAR

Bilal Çoşelav (17) adlı mahkumun 17 Aralık 2004 tarihinde Erzurum E Tipi Cezaevi'nde öldüğü öğrenildi. İntihar ettiği ileri sürülen Bilal Çoşelav'ın ölüm haberinin ailesine 13 gün sonra 30 Aralık 2004 tarihinde bildirildiği ortaya çıktı. Babası Bekir Çoşelav, oğlunun gardiyanlar tarafından öldürüldüğü iddiasıyla Kars Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu. Bekir Çoşelav oğlunun intihar etmesine neden olacak bir sorunu bulunmadığını, tartıştığı Atilla Ovat ve Fuat Yavuz adlı gardiyanlar tarafından öldürüldüğünü ileri sürdü.

İran tarafından Türkiye'ye teslim edilen Kongra-Gel üyesi **Seyfettin Çağman**, 6 Ocak günü bağırsak kanseri nedeniyle tedavi gördüğü Ankara Numune Hastanesi'nde öldü. 2004 yılı Ocak ayında Türkiye'ye iade edildikten sonra tutuklanan Çağman'ın Sincan F Tipi Cezaevi'ne konulduğu, üç ay kadar önce de hastaneye kaldırıldığı bildirildi.

İstanbul Bayrampaşa Cezaevi'nde bulunan adli tutuklu **Fırat Turgut**, öldü. Resmî açıklamada, Turgut'un 3 Şubat günü hücrelerinde kendini asarak intihar ettiği ileri sürüldü.

Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde 26 Mayıs günü kendini yakan **Faruk Kadioğlu** adlı mahkum 26 Mayıs günü öldü. Kadioğlu, Ceza İnfaz Kanunu ve Ceza Muhakemeleri Kanunu tasarılarını protesto etmek amacıyla 9 Mayıs günü ölüm orucuna başlamıştı. Kadioğlu'nun cezasının bitmesine dört ay kaldığı bildirildi.

Muğla Cezaevi'nde bulunan **Mehmet Kaderci** (40), 15 Temmuz günü intihar etti. "Muğla'da haraç çetelerinin çökertilmesinde güvenlik güçlerine yardımcı olan" Mehmet Kaderci'nin, tutuklanan 64 zanlı ile aynı cezaevine konunca baskılara dayanamayarak intihar ettiği bildirildi.

Adana 6. Kolordu Komutanlığı Askeri Cezaevi'nde bulunan **Murat Polat**, 27 Temmuz günü öldü. İstanbul'da yaşayan Murat Polat'ın Gaziantep'te askerliğini yaparken rahatsızlığı nedeniyle 23 Haziran 2005 tarihinde İskenderun (Hatay) Deniz Askeri Hastanesi'ne sevk edildiği, burada arkadaşı Ahmet Sambur'la birlikte firar ettiği öğrenildi. 27 Haziran 2005 tarihinde İskenderun'da hırsızlık yaparken yakalanan askerlerin bir gün sonra Askeri Cezaevi'ne götürüldüğü, Polat'ın mahkum gömleğini giymemekte direndiği için asker gardiyanlar tarafından cop ve sopayla dövüldüğü bildirildi.

İzmit'te bir cinayet nedeniyle 1 Eylül günü tutuklanan **Savaş Uzun**, İzmit Cezaevi'nde adları belirlenemeyen mahkumlar tarafından öldürüldü.

İzmir Kırıklar F Tipi Cezaevi'nde bulunan **Serdar Arı** adlı siyasi tutuklunun 24 Ekim günü kendini yaktığı açıklandı. Ancak Serdar Arı'ya yapılan otopside ölüm nedeni "duman ve is soluma" olarak belirlendi. Avukat Bahattin Özdemir gazetecilere yaptığı açıklamada, Arı'nın cesedini otopside sonra incelediklerini belirterek "Otopsi sırasında orada bulunamadık. Otopsi bittikten sonra bize haber verildi. Arı'nın cesedinde yanık izi yoktu. Kendini yakmaya çalıştıysa neden

herhangi bir yerinde yanık izi yok. Dumandan boğulduğu otopsi sonucu anlaşıldı” dedi. İHD yöneticisi Necla Şengül ise “Arı kendini öldürmek için yangın çıkardıysa cezaevi idaresi neden yangına müdahale etmedi. Devletin himayesindeki bir kişinin kendini yakmaya kalkışması sonucu ölümünden cezaevi idaresi sorumludur. Yangına neden müdahale edilmediği konusunda soru işaretleri var. Arı'nın vücudunda en küçük bir yanık izine rastlanmaması düşündürücüdür” dedi.

Yolsuzluk iddiaları nedeniyle 11 Temmuz günü tutuklanan ve bu süre içinde mahkemeye çıkarılmayan Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Genel Sekreter **Enver Arpalı**, 13 Kasım günü Van M Tipi Kapalı Cezaevi'nde intihar etti. Arpalı'nın kendisini tuvalette astığı öğrenildi. Soruşturma kapsamında 14 Ekim günü tutuklanan ve Arpalı ile aynı koşu da kalan Rektör Prof. Yücel Aşkın da kalp rahatsızlığı geçirek hastaneye kaldırıldı.

Amasya'nın Merzifon ilçesindeki cezaevinde bulunan **Ömer Uzun** adlı tutuklu, 27 Kasım günü intihar etti. Ömer Uzun'un bir bankanın para taşıma aracını soymak amacıyla iki güvenlik görevlisini öldürdüğü iddiasıyla tutuklandığı öğrenildi.

Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde bulunan **Mehmet Sayan** adlı tutuklu, 14 Aralık günü intihar etti. Eşini öldürdüğü gerekçesiyle tutuklanan Mehmet Sayan'ın pantolonunu keserek yaptığı iple banyoda kendisini astığı öğrenildi. Mayıs ayında Ümraniye Cezaevi'nde bazı tutuklu ve hükümlüler, bir arkadaşlarına disiplin cezası verilmesini protesto etmek için koşu alanındaki

yatak ve yorganları ateşe vererek yangın çıkardılar. Tutuklu ve hükümlüler, Ümraniye Cezaevi Cumhuriyet Savcısı Zihni Doğan ile görüştüktan sonra eylemlerine son verdiler.

Kırklar F Tipi Cezaevi'nde bulunan Ali Gönül (28) ve Turan Doğan (25) adlı adli tutuklular Haziran ayında bilinmeyen bir nedenle kavga etti. Kavgada, vücudunda şiş yaraları bulunan Ali Gönül ağır yaralandı, kalçasından ve yüzünden yaralanan Turan Doğan'ın durumunun ise iyi olduğu belirtildi.

İstanbul Barosu avukatlarından Asya Ülker, Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde bulunan PKK davası tutuklusunu Bilal Önen'in Temmuz ayında “Abdullah Öcalan'ın durumunu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde süren operasyonları protesto amacıyla” boğazını ve iki bileğini kestiğini açıkladı.

Antalya'nın Alanya ilçesindeki B Tipi Kapalı Cezaevi'nin 4. koşusunda kalan 60 tutuklu ve hükümlünün, 3. koşu da kalan arkadaşlarının kendi koşu alanına alınması isteklerinin reddedilmesi üzerine isyan başlattığı bildirildi. 1 Kasım günü koşu kapılarının arkasına barikat kuran mahkumların eylemi, gaz bombası atarak ve kapıları kırarak içeri giren jandarmalar tarafından bastırıldı. Olay nedeniyle Cafer Eren, Zekeriye Eren, Nevzat Özdemir, Ayhan Nazik, Mustafa Gültekin, Faruk Demir, İsmail Hakkı Daş, Mustafa Varol ve Metin Şener adlı adli mahkumların Karaman Kapalı Cezaevine nakledildiği bildirildi.

3- CEZAEVLERİNDE BASKILAR

F tipi cezaevlerinde incelemelerde bulunan TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeleri, Şubat ayı sonunda ve Mart ayı başında iki açıklama yaptı. Tekirdağ, Kocaeli ve Adana F tipi cezaevlerinde inceleme yapan milletvekilleri, “F tipi cezaevlerinde hükümlülerin ciddi ruhsal sorunları var. Bu sistemde bazı şeyler düzeltilmezse bu insanlar yarın topluma ruhsal sorunlu olarak dönecek” dediler.

F tipi cezaevlerinin mimari yapılarında değişiklik yapılmadan, güvenlikle ilgili önlemler alınarak ortak zaman ve mekan kullanımının artırılması gerektiğine işaret eden komisyon üyeleri, bu amaca yönelik olarak geçmiş yıllarda çıkan yasanın uygulamada yetersiz kaldığını bildirdiler. Cezaevi yönetimlerinin tutuklu ve mahkumlara ceza verme yetkisi olmadığı vurgulanan

açıklamalarda, “Cezaevi yönetimleri, ceza almış kişilere ikinci kez ceza veremezler. Bu, yetki aşmak anlamına gelir. Cezaevi yönetimleri, inisiyatiflerini mahkum aleyhine kullanmamalı” denildi.

Milletvekilleri ayrıca cezaevlerinde önemli sorunlardan birinin de ağır bürokratik kısıtlamalar olduğunu belirttiler. Komisyon üyeleri ile görüşen mahkumlar okuma başta olmak üzere, sosyal aktivitelerin engellendiği, yemeklerin kötü, havalandırmaların sağlıksız ve infaz koruma memurlarının baskıcı olduklarını söylediler. İnfaz memurlarıyla da görüşen milletvekilleri, mahkumların kurallara uymadığı şikayetiyle karşılaştılar. Memurlar, yönetmeliklerde öngörülen maddeler çerçevesinde hareket ettiklerini ve kural dışı hiçbir müdahalede bulunmadıklarını ileri sürdüler.

Türkiye Hücre Cezası-Derya Sazak (Milliyet/3 Nisan 2005)

Yeni Ceza Yasası'nın yürürlük tarihi 1 Haziran'a ertelenmeseydi, basın özgürlüğünü ortadan kaldıran maddelerle birlikte, sakıncası ileride görülecek antidemokratik hükümler de uygulamaya konulacaktı.

Son günlerdeki tartışmalar, kendi mesleğimizin sorunlarına 'yabancılaşma'nın ötesinde Ceza İnfaz Yasası (CİK), Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu (CMUK) uygulamalarına da ne ölçüde 'duyarsız, habersiz' kaldığımızı sergilemeye yetti. F tipi cezaevlerindeki ölüm oruçları, 'tecrit' nicedir unutuldu.

Tekirdağ 1 No'lu F Tipi'nden yazan (adını vermiyorum) okurumuz, 'Gazetecileri bekleyen hapis cezaları, sansür ve tecrid konusunda sizlerden daha fazla kalem salladık' demekte haklı.

Mart sonunda postaya verilmiş mektup uyarıcıydı: Örneğin, 'Gereksiz yere türkü ve şarkı söylemenin cezasının hücre olduğunu' hiç duymamıştık.

Kitap yakmak kadar vahim bir durum.

Uygulama gerçekten böyleyse. (Yasada marş söylemek! şeklinde geçiyor.) Ceza İnfaz Yasası'ndaki (CİK) tuhaflikları da tartışmaya açmak gerekiyor. Tekirdağ'dan gelen mektubu okuyalım:

"CİK neleri içeriyor? Hiç bilinmiyor. CİK ile hapisanelerde neler yaşanacağını, örneğin bu yasada 'gereksiz slogan atmak' diye bir suç ve ceza olduğunu, gereksiz yere türkü, şarkı söylemenin yasaklandığını biliyor musunuz? Acaba Hitler faşizmi türkü, şarkı söylemeyi yasayla yasaklamış mıdır? Hapishanelerde gereksiz türkü söylemenin cezasının 'hücre' olduğunu biliyor musunuz?"

Başka zorluklar da sayılmış mektupta:

"Yeni CİK ile hücre kapılarının hastane ya da mahkeme gidiş gelişleri hariç yangın ve deprem gibi olağanüstü haller ve ölüm durumunda açılmasının tecridi bu haliyle katı yasa maddelerine dönüştürdüğünü,

Mahkûmlar temiz olmalı denilerek zorla saç sakal kesileceğini, sağlığına dikkat etmeli denilerek açlık grevinin yasaklandığını... ve zorla beslenmenin dayatıldığını,

Havalandırma saatleri hava koşullarına göre belirlenir denilerek havalandırma hakkının idarenin insafına bırakıldığını, hava durumuna göre hücre cezasının olağan hale getirildiğini, idareye her an, her yerde arama yapma olanağı sağlanarak, mahkûmların gece gündüz taciz edileceğini, hücrelerinin basılacağını, üstelik bu baskınlara cezaevi personeli dışında 'kamu görevlisi' adı altında MİT'in, polis'in girebilmesinin önünün açıldığını,

Ve daha bunlar gibi onlarca hak gaspının bu kanunda yer aldığını biliyor musunuz?"

Soruna elbette salt basın özgürlüğü açısından bakamayız. Tüm mağdurların sesine kulak verilmeli. Antidemokratik uygulamalar tartışılmalı. Ki, 1 Haziran gelince hükümet, 'Daha önce neredeydiniz?' demesin!

F tipi cezaevleri de buna dahildir.

TUYAB üyeleri tarafından 9 Temmuz günü yapılan açıklamada, yeni TCY'nin cezaevlerinde iletişim, sağlık ve yaşam hakkı ihlallerinin artmasına neden olduğu savunuldu. Tutuklu yakınları, F tipi cezaevlerinde yönetimlerin keyfi cezalarla mahkûmların tedavisini engellediğini, görüşlerin yasaklandığını ve mahkûmların dövüldüğünü aktardılar.

Gebze F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan Aysel Gündoğan'ın kardeşi Hanzey Gündoğan, İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan bir duruşmada ablasının vücudundaki darp izlerini göstererek suç duyurusunda bulunduğunu anlattı. Yoğunlaştırılan üst aramalarının tutuklular üzerinde baskı kurmak için kullanıldığını anlatan Gündoğan, "Gebze F Tipi Cezaevi'nde kan kanseri hastası Filiz Güllökuer, hem infaz memuru hem de askerler tarafından üst üste aranmayı reddettiği için hastaneye götürülmedi" dedi.

Ömür boyu hapis cezası alanların yeni TCY ile birlikte tek kişilik hücrelere konulduklarını belirten TUYAB üyelerinden Seza Mis Horoz da, Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde hücrelere götürülürken Menderes Leyla ve Ali Baba Arı'nın dövüldüğünü, Menderes Leyla'nın ayağının kırıldığını anlattı. Horoz, Edirne F Tipi Cezaevi'nde Zeynel Firik ve Ali Şahin'in doktorun yazdığı ilaçların verilmemesi üzerine Adalet Bakanlığı'na dilekçe yazdıklarını, bakanlığın ise ilaçların "Kurum tarafından temin edilmesi" yolunda yanıt verdiğini belirterek, "Buna karşın idare 'kendi paranızla alın' şeklinde bir tavır takındı. Hükümlünün bu hakkı da gasp ediliyor" dedi.

Hükümlü yakınlarından Bahar Ertürk de, Ankara Sincan F Tipi Cezaevi'nde bulunan kardeşi Kemal Ertürk'ün diyabet ve hipertansiyon hastası olmasına karşın tedavisinin engellendiğini söyledi.

Bu arada Murat Eser adlı siyasi hükümlüye, son üç yıldır ailesi tarafından yazılan 121 mektubun cezaevi yönetimleri tarafından verilmediği ortaya çıktı. Oğlunun 2002 yılında Malatya Kapalı Cezaevi'nde bulunduğunu, 2003 yılında da Elbistan Kapalı Cezaevi'ne gönderildiğini anlatan babası Hüseyin Eser, 17 Mayıs günü görüşe gittiğinde mektuplarının kendisine iade edildiğini söyledi.

Batman M Tipi Kapalı Cezaevi

Batman M Tipi Kapalı Cezaevi'nde siyasi mahkûmlara, yaptıkları açlık grevi nedeniyle bir ay süreyle mektup ve telefon yasağı cezası verildiği bildirildi. Mahkûmlardan Sabiha Onar'ın babası İzzettin Onar, Mayıs ayı sonunda yaptığı açıklamada Cezaevi Müdürü Ali İhsan Çetindere'nin göreve gelmesinden sonra baskıların arttığını söyledi. İzzettin Onar, "Yaklaşık bir aydır odalara güvenlik aramaları dışında giriliyor. Konuşmalar veya duvardaki resimler bahane edilerek tutuklular hakkında soruşturma başlatılıyor. Herhangi bir eşya bahane edilerek tutuklular disipline sevk ediliyor" dedi.

Bitlis E Tipi Cezaevi

"PKK üyesi olduğu" gerekçesiyle Bitlis E Tipi Cezaevi'nde bulunan Mehdi Boz adlı hükümlüye işkence yapıldığı bildirildi. Mehdi Boz'un babası Bahattin Boz, Adalet Bakanlığı'na Ocak ayında yaptığı başvuruda, oğlunun bir saat süreyle kar üzerinde çıplak olarak bekletildiğini belirtti. Bahattin Boz, başvurusunda şöyle dedi:

"36 yıl hüküm giyen ve 10 yıldır cezaevinde olan oğlum, Muş E Tipi Cezaevi'nde birinci müdür ve

başgardıyan tarafından dövülmüştür. Kasım ayında sürgün edildiği Bitlis E Tipi Cezaevi'nde gardiyanlar tarafından bir saat karın üzerinde çıplak şekilde tutularak işkence edilmiştir. Kendisine 3 ay hücre cezası ve 1 yıl açık görüş cezası verilmiş. 29 Aralık 2004 tarihinde oğlumu görüşmeye gittiğimde, cezaevi idaresi görüşme talebimi reddetti. Bunun üzerine Bitlis İnfaz Savcısı ile görüştüm. Savcı bana 'Senin oğlun PKK'lidir, teröristtir. Cumhurbaşkanı da gelse görüşemezsin' dedi."

Van'da yaşayan Gülşen Çaçan Mayıs ayı sonunda yaptığı açıklamada, Bitlis E Tipi Cezaevi'nde kalan kızı Pınar Çaçan'ın itirafçılığa zorlandığını bildirdi. Van Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2004 yılının Aralık ayında "yasadışı örgüte yardım" iddiasıyla tutuklanarak Bitlis E Tipi Cezaevi'ne gönderilen Pınar Çaçan'ın hakarete maruz kaldığı da bildirildi. Çaçan, şunları söyledi:

"Kızımın anlattığına göre, itirafçı Gıyasettin Çaçan, idare tarafından kendisiyle görüştürülüyor. O da kızıma, 'Dediklerimizi yapmazsan dosyanda adı geçen kişilerin başına bir şey getiririz' diyormuş. Kızım ayrıca geçen hafta Bitlis Devlet Hastanesi'ne götürülürken, askerler tarafından kendisine küfür edildiğini de söyledi. Güya kızım 'Biji Serok Apo' diye slogan atmış. Oysa slogan atmadığı halde kendisine küfür edildiğini, karşılık verince de üzerine yürüdüklerini söyledi."

Bolu F Tipi Cezaevi

Mazlum-Der İstanbul Şubesi Cezaevi Komisyonu, Bolu F Tipi Cezaevi'nde yaptığı incelemelerin ardından hazırlanan raporunu Ocak ayında açıkladı. Raporunda, tecridin tutuklu ve hükümlülere psikolojik olarak zorladığı ve bedensel rahatsızlıklara yol açtığı belirtildi. Ziyaretlerine ilişkin sorunların devam ettiği kaydedilen raporda telefon görüşmelerinin de haftada 10 dakika ile sınırlı olduğu, aramalarda insan onurunu zedeleyecek davranışlarda bulunulduğu belirtildi.

Bolu F Tipi cezaevinde mahkumların hücrede bulundurabilecekleri kitap sayısına "mahkumların yaşam alanının daraldığı" gerekçesiyle sınırlama konulduğu öğrenildi. Eylül ayı başında basına yansıyan haberlere göre cezaevinde kalan mahkumların odalarında 10'un üzerinde kitap bulundurulması yasaklandı. F tiplerinde mahkumlar 3 veya 1 kişilik odalarda kalıyor. Odalarda, yatakların yanı sıra birer dolap ve bir masa yer alıyor.

Diyarbakır E Tipi Cezaevi

Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan İlknur Özden, Güzel Becerikli, Sohbet Yıldız, Yıldız Dündar, Gülümser Yuca ve Güler Çelik adlı hükümlülere bir ay süreyle "görüş yasağı" cezası verildiği öğrenildi. Hükümlülerin cezaevi yönetimine dilekçe ile başvurarak 21 Mart günü Nevruz kutlaması için kendilerine yakacak odun verilmesini istedikleri, talepleri reddedilen kadınların havalandırma bahçesinde eski

elbiselerini yakarak Newroz'u kutladıkları gerekçesi ile cezalandırıldıkları bildirildi.

Diyarbakır Kapalı Cezaevi'nde bulunan sekiz hükümlü ile Gaziantep Kapalı Cezaevi'nde bulunan 10 tutuklunun açlık grevine başladığı bildirildi. Mahkumların, "Abdullah Öcalan'ın içinde bulunduğu durumu, yeni ÇİK'i ve TCY'yi protesto" amacıyla açlık grevine başladıkları öğrenildi.

Bu arada Gaziantep Kapalı Cezaevi'nde aynı amaçla 2 Temmuz-15 Ağustos günleri arasında açlık grevi yapan hükümlülere, görüş, mektup ve telefon yasağı verildiği öğrenildi.

Erzurum Kapalı Cezaevi

Erzurum Kapalı Cezaevi'nde bulunan siyasi mahkumlar tarafından Mart ayında yapılan açıklamada, "cezaevinde yaşam koşullarının giderek zorlaştırıldığı" belirtildi. Cezaevi yönetiminin sayımlarda battaniler eksik çıktığı gerekçesiyle hasta tutukluklar da dahil olmak üzere birçok tutuklunun battanieresine el koyduğu, hasta mahkumların yeterli tedaviyi göremediği, tedavilerin çoğu zaman yarım bırakıldığı kaydedilen açıklamada, mahkumların havalandırma olanağından yeterince yararlandırılmadığı belirtildi.

Başka bir açıklamada da "görüş yasağı cezasını protesto" amacıyla cezaevi yönetimine dilekçe veren tutuklu ve hükümlülere Temmuz ayı ortasında ikinci kez iki ay süreyle görüş yasağı ve iletişim araçlarından yararlanmama cezası verildiği bildirildi.

Gebze Cezaevi

DETAK tarafından, Temmuz ayı başında İHD İstanbul Şubesi'nde yapılan açıklamada, 24 Haziran günü Gebze Cezaevi'nde, Cumhuriyet Savcısı'nın gözetiminde kadın mahkumların hücrelerine baskın düzenlendiği, mahkumların dövüldüğü, eşyalarının da tahrip edildiği bildirildi. Açıklamada, ÇİK'i protesto amacıyla açlık grevi yapan siyasi tutuklu ve hükümlülere, 6 ay mektuplaşma ve açık görüş yasağı cezaları verildiği belirtildi. Aynı cezaevinde bulunan Serpil Cabadan'ın da baskılar nedeniyle ölüm orucuna başladığı kaydedildi.

Kahramanmaraş E Tipi Cezaevi

Kahramanmaraş E Tipi Cezaevi yönetimine "Önderliği (Abdullah Öcalan) siyasi iradem olarak kabul ediyorum" dilekçesi veren altı hükümlü hakkında "yasadışı örgüt üyeliği" gerekçesiyle dava açıldı. Cezaevi Disiplin Kurulu'nun da mahkumlara Kasım ayında bir yıl telefonla görüşmeme ve üç ay açık görüş hakkından yararlanmama cezası verdiği bildirildi. Mahkumlar cezaları protesto amacıyla ikişer günlük dönüşümlü açlık grevi yaptılar.

Kandıra F Tipi Cezaevi

Kandıra F Tipi Cezaevi'ndeki hükümlülerin çıkardığı "Masala" adlı derginin cezaevi dışına yollanması 3 Haziran günü Ceza İnfaz Kurumu Mektup Okuma Komisyonu tarafından yasaklandı. Komisyon, daha önceleri birçok kere mektup aracılığı ile gönderilen "Masala"yı sakıncalı buldu ve Disiplin Kurulu'na bildirdi. Komisyon kararında söz konusu yasağın gerekçesini, "Siyasi içerik, toplu hareket etme, ölüm orucuna teşvik, destek ve övgü dolu ibareler içerdiği" şeklinde açıkladı.

Disiplin Kurulu da dergi içeriğini, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Kanunu'nun 68/3. maddesi (Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının haberleşmesine neden olan, kişi ve kuruluşları paniğe yönlentecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgraflar hükümlüye verilmez, gönderilmez.) uyarınca "sakıncalı" gördüğünden, ilgili adreslere gönderilmemesine ve mektupların infaz dosyalarında saklanmasına karar verdi. İnfaz Hakimliği'ne itiraz eden hükümlüler Ümit İlter, Gökhan Gündüz, Rıza Kartal, Ufuk Keskin, Okan Tüm ve Sezgin Çelik'in talepleri de reddedildi.

Kandıra 1 No'lu F Tipi Cezaevi'nde bulunan Sami Özbil adlı siyasi tutukluya, Sanat ve Hayat dergisi eklerinin verilmediği bildirildi. Dergi editörlerinden Muharrem Demircioğlu, derginin Ağustos-Eylül sayısına ek olarak verilen "Bindokuzyüzdelliden İkinbeşe/Aydınlar Bildirgeler, İlanlar" adlı kitabın herhangi bir hukuki işlem olmamasına karşın Sami Özbil'e "kurum güvenliğini tehlikeye düşürdüğü gerekçesiyle" verilmediğini bildirdi. Demircioğlu, Özbil'in itirazının da "Ceza İnfaz Kurumları'nda Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik" uyarınca reddedildiğini kaydetti.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, Kandıra F Tipi Cezaevi'nde "mahkumlar arasındaki sohbet süresinin beş saatten iki saate indirilmesine" karşı açılan davayı reddetti. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 18 Ocak 2002 tarihinde yayınladığı genelge ile TMY uyarınca, hükümlülerinin katılacağı sosyal faaliyetler kapsamındaki sohbet toplantılarının süresini beş saat olarak belirlemişti. Edinilen bilgiye göre, Kandıra F Tipi Cezaevi Müdürlüğü, Ocak ayında bu süreyi iki saate indirdi. Bunun üzerine bir grup mahkum, işleminin iptali için İnfaz Hakimliği görevini üstlenen Kocaeli 4. Asliye Ceza Mahkemesi'ne başvurdu. Mahkeme, 1 Şubat günü işlemi iptal etti ve sohbet süresini iki saatten üç saate uzattı. Adalet Bakanlığı ise "mahkemenin idare yerine karar veremeyeceği" gerekçesiyle kararın bozulması için yazılı emir yoluyla Yargıtay'a başvurdu. Adalet Bakanlığı tarafından Yargıtay'a gönderilen yazıda, TMY'nin 16/2. maddesinin "cezaevlerindeki hükümlüler için hazırlanan programların süresinin her programın özelliği, güvenlik koşulları ve kurumun olanakları dikkate alınarak belirleneceği" hükmü taşıdığı

kaydedildi. Adalet Bakanlığı'nın itirazını yerinde gören Yargıtay 9. Ceza Dairesi de sohbet süresini üç saate çıkaran mahkeme kararını bozdu.

Kocaeli F Tipi Cezaevi

Kocaeli F Tipi Cezaevi yönetiminin Ümit İlter adlı siyasi tutukluya, TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu üyesi Şanlıurfa Milletvekili Turan Tüysüz'ün yazdığı mektubu sansürlediği bildirildi. Edinilen bilgiye göre, Turan Tüysüz, Ümit İlter'e bir sorusuna yanıt olarak mektup gönderdi. Cezaevi yönetimi tarafından sakıncalı bulunmayan mektup İlter'e verildi. Ancak, daha sonra İlter'in yurt dışında yaşayan bir arkadaşına göndermek istediği mektup, Cezaevi Mektup Okuma Komisyonu tarafından incelendi ve sakıncalı olduğu gerekçesiyle "infaz dosyasında muhafaza edilmesine" karar verildi. Turan Tüysüz'ün mektubunda şu ifadelerin yer aldığı öğrenildi:

"Aşırı tecrit ve sosyal faaliyetlerin yetersizliği uzun vadede insan psikolojisinin üzerinde büyük tahribat yaparak kişiyi sosyal olmaktan çıkarması...", "...aşırı güvenlik kaygısıyla oluşturulmuş gereksiz katı kurallar ve keyfi uygulamalar ile tutuklu ve hükümlülerin baskı altında tutulmaları uzun vadede insanların devlete, devlet kurumlarına ve bu kurumları temsil eden şahsiyetlere karşı kinlenmesine sebebiyet verecekleri açıktır."

Kürkçüler F Tipi Cezaevi

Ocak ayında Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde bulunan mahkumlar sosyal ve kültürel hakların kısıtlandığını açıkladılar. Açıklamada, haftada 5 saat olması gereken sohbet ve sportif faaliyetlerin 3 saate indirildiği, kütüphanenin kullanılmadığı, haftalık görüş süresinin bir saatle sınırlandırıldığı, görüşme esnasında asker bulundurulduğu, kantin fiyatlarının fahiş olduğu, oda giriş çıkışlarında aramaların devam ettiği, yemeklerin kalitesiz ve az verildiği belirtildi.

Avukat Sedat Özkan, Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde bulunan 65 tutuklunun "Abdullah Öcalan'ın koşullarının iyileştirilmesi ve askeri operasyonların durdurulması" istemiyle cezaevi yönetimine verdikleri dilekçe nedeniyle Temmuz ortasından başlamak üzere bir ay süreyle tüm sosyal haklarından men edildiğini açıkladı. Müvekkilleri Fatih Aksever ve Mehmet Tahir Geçer ile görüştüğünü belirten Avukat Özkan, "CİK ile birlikte önceleri verilen görüşme çıkarmama cezası şu anda tüm sosyal hakların men edilmesi olarak uygulanıyor" dedi. Avukat Özkan, Haziran ayında tutuklanan üç kişiye de "Kürtçe şarkı söyledikleri" gerekçesiyle süresiz hücre cezası verildiğini söyledi.

Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde bulunan Hüseyin Tiryaki adlı mahkum, Eylül ayında İHD Adana Şubesi'ne gönderdiği mektupta, tutukluların sayım bitene kadar ayakta bekletildiğini, sayım vermek istemeyen

tutukluların koridorlarda dövüldüğünü, hücre cezası verildiğini bildirdi.

(Evrensel-30 Kasım) F tipi mektuplar

Özer Akdemir

"Bugün size uğramamın nedeni, bu bir aylık süre içinde Tekirdağ 1 No'lu F Tipi cezaevinde yaşanan kimi hak ihlallerini size yazmak istemedim. Normalde başka bir arkadaş size yazacaktı. Ama onun mektup yasağı olduğu için doğallığından bana kaldı. Sözün özü vereceğim bilgiler şunlar;..." Tekirdağ F Tipi Cezaevi'ne müvekkilleri ile görüşmeye giden avukatlara bu satırlarla başlayan bir mektup gönderen hükümlü Hasan Rüzgar, gönderdiği mektubun ardından "5 ay mektup-faks-telgraf alma-yollama cezası"na çarptırıldı. Verdiği bilgiler Rüzgar'ın da, mektubunun giriş cümlesinde aktardığı arkadaşı gibi 5 ay boyunca haberleşmesinin engellenmesine neden oldu.

"Hayata Dönüş"!

19 Aralık 2000 tarihinde ülke genelinde 19 cezaevine yönelik gerçekleştirilen operasyonlara zamanın yöneticileri "Hayata Dönüş" adını vermişlerdi. F tipi cezaevlerinin açılmasına karşı açlık grevi ve ölüm orucu yapan siyasi tutukluların bu eylemlerini zorla da olsa bitirmek ve onları F tipi cezaevlerine sevk etmek isteyen hükümet, eylemine adeta herkesle dalga geçer gibi "Hayata Dönüş" adını vermekten çekinmedi. Onlarca tutuklu ve hükümlü ölürken, yine onlarca bir daha eski sağlıklarına kavuşamayacak derecede sakatlandı. Yetkililerin operasyon sırasında ve sonrasında meydana gelenlerle ilgili verdikleri bilgilerin birçoğunun gerçek dışı olduğu, mahkumların anlatımlarının yanı sıra, operasyonlardan yıllar sonra yapılabilen bilirkişi incelemelerinde ortaya konuldu. 12 mahkumun ateşli silah, gaz zehirlenmesi ve yanma nedeniyle öldüğü Bayrampaşa Cezaevi'nde geçtiğimiz günlerde mahkeme kararıyla yapılan keşifte, yetkililerin o zamanki açıklamalarının aksine, mermilerin tutukluların bulunduğu bölümden değil, dışarıdan içeriye atıldığı ortaya çıktı. Bu örnek diğer cezaevlerindeki olayların nasıl oluştuğu ve yetkililer tarafından bunların nasıl yansıtıldığı hakkında ipuçları vermekte.

İzmir İHD bünyesinde kurulan Cezaevi İzleme Komisyonu'na F tiplerinde tutulan mahkumlar tarafından gönderilen mektuplar zindandaki insanlara hayatın nasıl zindan edildiğinin kanıtlarını sunuyor.

F tiplerine geçişten sonra uygulamasına hız verilen uygulamalardan birisi de mahkumlara kullandıkları elektrik, ilaç ve diğer giderleri ödetmek oldu. Üretimden koparılan insanlara getirilen bu uygulama aslında ailelerin de cezalandırılması anlamına geliyor. Ortak yemekhanesi-çayhanesi bulunmayan cezaevlerinde tüm mahpuslar idareden para ile TV, buzdolabı, ısıtıcı almak zorunda bırakılarak, elektrik giderleri kendilerine fatura ediliyor. Elbistan E Tipi Cezaevi'nden yazan Özlem Aydın'ın mektubundaki şu satırlar durumu özetliyor; "Düzenli vitamin kullanmam lazım. Fakat uzun süredir kullanamıyorum. Revire çıkmam ve ilaç yazdırmam boşunaymış, zira ilaçlarım hesabında paran var gerekçesiyle verilmedi. Paramız dedikleri ailemizin yatırdığı ve ancak ihtiyaçlarımızı karşılayan miktar. Kaldı ki aydan aya alınan elektrik parası, gazete, sonra yüksek fiyatlarla kantinde satılan ürünlere yapılan harcamalarımızı unutuyorlar..."

Geçtiğimiz günlerde basına yansıyan bir diğer uygulama ise cezaevi idaresinin uydu antenden tüm koşullara porno film yayını yapması oldu. Porno filmin idare eliyle yayınlandığı cezaevinde her bir mahkumun en çok 10 kitabı aynı anda bulundurabilmesi, ansiklopedi ve sözlüklerin bile bu 10 kitap arasında sayılıp fazlasının alınması F tipi ceza mantığını gösteriyor. Sol-sosyalist görüşlü gazete ve dergilerin çoğu zaman haklarında herhangi bir toplatma kararı olmamasına rağmen çeşitli gerekçelerle kendilerine verilmediğinden şikayet ediyorlar.

Örgütlü muhabbet kuşu!..

Tekirdağ F Tipi'nde kalan Hasan Rüzgar'ın mektubundan;

"Verilen haberleşmeden men (mektup, faks telefon vb. sosyal alanlardan) 14 Eylül 2005'te tebliğ edildiği esnada, bu kararı protesto etmek amacıyla slogan atılıp kapılar dövülmüştür. Bu nedenle, arkadaşlarımızın havalandırma kapıları kapatılarak, havalandırma hakkı gasp edilmiştir. Havalandırma kapısı kapatılan arkadaşlarımız kendi isteğiyle hücreye girmedikleri için, zorla 10-15 gardiyan tarafından karga-tulumba hücreye konulup havalandırma kapısı saat ikiden itibaren kapatılarak gün boyu açılmamıştır."

Bayram Kama, Ramazan Aydın ve İsmail Yılmaz adlı arkadaşlarımıza gelen mektuplarda kurutulup mektup kağıdına yapıştırılmış çiçekler kopartılarak alınmıştır. Ramazan Aydın arkadaşımızın mektubu kuru çiçeğin yapıştırıldığı kısım sayfa kopartılarak alınmış, bu sayfa eksik verilmiştir.

Erdal Süsem: 31.08.2005'te ziyaretçisi aracılığıyla hücrelerinde bulunan muhabbet kuşlarından birini Şükrü Duman'ın adına yatırmak istemiş ve kabul edilmemiştir. Kuşun neden verilmediğini sorunca "örgüt üyeleri arasında siyasi temas sağlayabilir" yanıtıyla kabul edilmemiştir."

Asılmayıp Beslenenler

Elbistan F Tipi Cezaevi'nden yazan Özlem Aydın mektubunda idarenin keyfi uygulamalarından şikayet ediyor ve özellikle yaşadıkları sağlık sorunlarından bahsediyor. Sağlıksız beslenme ve yaşam koşulları nedeniyle bir türlü iyileşmeyen hastalıklar, yapılmayan tedaviler, görülmeyen hastane sevkleri, parası olmadığı için verilmeyen ilaçlar... Özlem Aydın'ın mektubunu bitirirkenki söyledikleri buldukları durumu özetliyor aslında; "İşte asılmayıp ta beslenen (!) bizler böylesi koşullardayız. Zaten tecrübemiz. Değişik insanları gördüğümüzde nasıl mutlu olduğumuzu görmeyi isterim." F tipinde kalan tutukluların gönderdikleri mektuplarda Ceza İnfaz Kanunu'nun (CİK) çıkmasının ardından zor olan yaşam koşullarının daha da zorlaştığı anlatılıyor. Edirne F Tipi Cezaevi'nden yazan Erol Engin CİK'in çıkmasından sonraki değişimleri şöyle anlatıyor; "İki aydır CİK'li sürecin içinde yaşıyoruz... Bu CİK sayesinde ***** çıktılar tek tek aramaya karşımızda. 1 Haziran'da yürürlüğe girmesiyle birlikte önce açlık greviden dolayı 1 ay mektup cezası getirdiler. CİK yürürlüğe girdiği gün 1 Haziran'da biz de açlık grevi yaptık 3 gün. Hemen 2 Haziran'da kapımızı çaldılar. Ardından slogan atmaktan ve marş söylemekten ceza geldi. Bu ceza yöntemi de şöyledir;

“ortak kullanım alanlarından men”. Zaten biz siyasi tutsaklar bahsedilen ortak alanlara çıkmıyoruz ve kullanmıyoruz. Ne yapıyoruz? Yasada yazılan bütün cezaları bize uygulamaya çalışıyorlar. Çünkü yasaları uygulamaya çalışıyorlar.”

Mektupta “*” konulan yerler cezaevi idaresi tarafından sansürlenmiş.

Malatya Kapalı Cezaevi

Malatya Kapalı Cezaevi’nde, “Abdullah Öcalan’ın durumu” ile ilgili basın açıklaması yapan Hamili Yıldırım, Bülent Atmaca, Ömer Hayri Konar, Hüseyin Sürgeç, Nevzat Üçen, Suat Daştan, Ali Çabuk, Mehmet Yoldaş, Ramazan Demir, Çetin İlkan, İsmail Tüzün, Kahraman Güvenç, Yahya Figan, Mustafa Hıdır ve Hüseyin Yeter adlı mahkumlara Ağustos ayında 3 ay açık ve kapalı görüşe çıkmama cezası verildi.

Mardin E Tipi Cezaevi

Mardin E Tipi Cezaevi’nde “Abdullah Öcalan’ın durumunu protesto etmek ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki operasyonlara son verilmesi” istemiyle 15 Ağustos-7 Eylül günleri arasında açlık grevi yapan 23 hükümlüye bir ay görüş yasağı ve ortak alanları kullanmama cezası verildiği bildirildi. Mahkumların adları şöyle:

Ramazan İldem, Mehmet İldem, Ferhan Ay, Salih Atlı, Cuma Tanırğan, Fırat Arzu, İsmet Çandak, Ayhan Bayar, Leşker Acar, Levent Cin, Mehmet Savur, Muhittin Piriçioğlu, Ramazan Özalp, Ahmet İzer, İsmet Aydın, Kamuran Yusuf, Ramazan Çetedir, Halis Geçger, Seyfettin Aydemir, Kenan Erdemir, Sabri Ürek, İsmail Sayır ve M. Ali Yaşa.

Aynı nedenle açlık grevi yapan Abdullah Oral, Kemal Zengir, Cafer Gül, İkrâm Gören ve M. Nezir Gümüş’e de aynı cezanın verildiği ve Bolu F Tipi Cezaevi’ne nakledildikleri öğrenildi.

Sincan F Tipi Cezaevi

7 Aralık 2004 tarihinde katıldığı bir gösteriden sonra tutuklanan Wernicke-Korsakoff hastası Deniz Bakır’ın Sincan F Tipi Cezaevi’nde dövüldüğü bildirildi. İHD Ankara Şube yöneticisi Avukat Mahmut Eldem tarafından hazırlanan rapora göre, Bakır’ın hücre arkadaşı Mahir Akkaya, 13 Aralık 2004 tarihinde görüşe çıkarken ayakkabılarının aranmasına karşı çıktı. Gardiyanların Akkaya’yı sürükleyerek hücreden çıkarmasına müdahale eden Deniz Bakır da gardiyanlar tarafından dövüldü.

Sincan F Tipi Cezaevi’nde tutukluların çıkardığı mizah dergisi “Vız Gelir” hakkında Cezaevi Disiplin Kurulu’nun Haziran ayında “imha” kararı verdiği bildirildi. Kaan Ünsal ve Kamil Karataş adlı mahkumların yakınlarına postayla göndermek istediği derginin “Devlet yöneticilerini aşağılayan, hakaret içeren çizimler ve ölüm orucunu destekleyen çizim ve ifadeler bulunduğu” gerekçesiyle imha edilmesine karar verildiği öğrenildi. 23 Mart günü alınan kararın,

derginin eski sayılarını da kapsadığı belirtildi. Siyasi mahkumlar tarafından yapılan açıklamada,

Tutuklu yakınları tarafından Ağustos ayında yapılan açıklamada, Sincan F Tipi Cezaevi’nde bulunan PKK’li tutuklu ve hükümlülere de 10 gün mektup yasağı, 3 ay süreyle de telefon ve açık görüş yasağı cezası verildiği bildirildi. Avukat Yekbun Geylani Arslan, ömür boyu hapis cezasına mahkum edilen altı hükümlünün de gerekçesiz olarak günlerdir tek kişilik hücrelerde tutulduğunu söyledi.

Sincan 2 No’lu F Tipi Cezaevi

Sincan 2 No’lu F Tipi Cezaevi’nde bulunan Sabri Yakut, İdris Çalışkan, Teyfik Yaşlı, Hikmet Çalağan, Nidayi Tezel, Çetin Arkaş, Musa Altun, Mehmet Durak ve Ali Dalo adlı tutukluların “Abdullah Öcalan’ın durumunu protesto amacıyla” görüşe çıkmadıkları için Ağustos ayı ortasında Bolu F Tipi Cezaevi’ne gönderildiği bildirildi.

Sivas E Tipi Kapalı Cezaevi

Sivas E Tipi Kapalı Cezaevi’nde bulunan kadın tutuklu ve hükümlülere, “Abdullah Öcalan’ın içinde bulunduğu durumu protesto amacıyla iki gün açlık grevi yaptıkları ve cezaevi yönetimine dilekçe verdikleri için” dört ay disiplin cezası verildi. Kadın mahkumlar, dört ay süreyle açık görüş hakkında yararlanamayacak, telefonla görüşemeyecek, sosyal etkinliklere katılamayacak, mektup alıp gönderemeyecek, mahkumlar arasında görüşme hakkından yararlanamayacak ve sportif faaliyetlere katılamayacak.

Tekirdağ F Tipi Cezaevi

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’nun Tekirdağ F Tipi Cezaevi’ne ilişkin raporu Mart ayında tamamlandı.

Milletvekilleri Faruk Ünsal, Hakan Taşçı, Ahmet Koca ve Özlem Çerçioğlu tarafından hazırlanan raporda, cezaevinde fiziki yapıdan ve yönetiminden kaynaklanan sorunlar bulunduğu belirtildi. Sağlık personelinin cezaevinde sürekli kalması gerektiğini anlatılan raporda, “İnfaz koruma memurlarının çalışma koşulları çok ağır. Durum böyle olunca olumsuzluk mahkumlara direk yansıyor. Cezaevlerindeki personelin durumunun iyileştirilmesi işleyişe doğrudan olumlu yansıtacaktır” denildi.

Tekirdağ 2 No’lu F Tipi Cezaevi’nde bulunan PRD (Demokratik Kurtuluş Partisi) üyesi siyasi mahkumlara, üç gün açlık grevi yaptıkları için altı ay görüş, altı ay telefon, bir ay da mektup yasağı cezası verildiği bildirildi. Mahkumlar tarafından Mayıs ayında yapılan açıklamada, “Haftada beş saat olması gereken ortak kullanım alanlarından yararlanma hakkı, idarenin

uygulamaları sonucu ayda bir-iki saate düşürülmüş durumda. Ağırlaşan sağlık sorunlarımıza çözüm bulunmamakta. Haberleşme, yayın edinme ve ziyaret hakkımız keyfi olarak engellenmektedir” denildi.

Tekirdağ F Tipi Cezaevi yönetiminin 7 Mayıs günü yayınlanan Evrensel gazetesi ve gazetenin ek olarak verdiği “Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan” posterini, herhangi bir toplantı kararı olmamasına karşın mahkumlara vermediği bildirildi. Gazetenin mahkumlara verilmemesinin gerekçesi şöyle açıklandı:

“Posterde resimleri bulunan şahısların geçmiş dönemlerde Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünü parçalamaya yönelik yasadışı eylem ve faaliyetlerde bulunduğunu; bu itibarla bahsi geçen posterin cezaevimizde bulunan yasadışı örgüt üyesi hükümlü ve tutuklular tarafından Atatürk ilkeleri dışında ideolojik maksatlı ayrımcı, birlik ve beraberliği bozucu konusu suç teşkil eden bölücülük propagandası amacıyla kullanılabilir olması ve içeriye verilecek eşyalar genelgesinde poster hakkında hüküm bulunmaması nedeniyle postere el konularak verilmemesine...”

Yeni TCY ve CİK'i protesto amacıyla 30 Temmuz günü Tekirdağ F tipi Cezaevi'nde süresiz açlık grevine başlayan 30 mahkum, 31 Temmuz günü hücrelere düzenlenen baskından sonra zorla Bolu F Tipi ve Tekirdağ 2 No'lu F Tipi cezaevlerine gönderildi. Açlık grevine başlayan mahkumlardan İşçi Köylü gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Memik Horuz'un da Bolu F Tipi Cezaevi'ne gönderildiği öğrenildi.

TAYAD tarafından yapılan açıklamada, açlık grevindeki mahkumların elleri arkadan kelepçelenerek ve kişisel eşyalarını almalarına izin verilmeden çıkarıldığı, Sinan Yıldırım, Cemal Ağırman ve Ali Ercan Gökoğlu adlı mahkumların yaralı olduğunu öğrenildiği kaydedildi. Açıklamada, Tekirdağ 2 No'lu F Tipi Cezaevi'ne götürülen mahkumların tek kişilik hücrelerde tutulduğu, 31 Temmuz gecesi bu cezaevindeki mahkumların “slogan attıkları” gerekçesiyle tekrar dövüldükleri kaydedildi. Mahkumların açlık grevinin sürdürdüğü ifade edilen açıklamada, Mehmet Kulaksız, Nurettin Erenler, Erdal Koç, Aslan Bahar, Hüseyin Özen ve Taylan Aydoğdu adlı mahkumların Bolu F Tipi

Cezaevi'ne, Kenan Günyel, Ali Ercan Gökoğlu, Serdar Karacelik, Tekin Tangün, Mustafa Tosun, Cemal Ağırman, Kaan Kurtuluş, Bülent Kemal Yıldırım, İnan Gök, Barış Ateş, Celal Yayla, Ercan Kutlu, Sinan Yıldırım, Osman Nuri Ocaklı, Ali Koca ve Baysal Demirkan adlı mahkumların da Tekirdağ 2 No'lu F Tipi Cezaevi'ne götürüldüğü belirtildi.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nden 3 Ağustos günü tahliye edilen Tekin Tangün, Ercan Büyüktaş ve Taner Korkmaz, 8 Ağustos günü Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Dayanışma Derneği'nde düzenledikleri basın toplantısında, operasyona ilişkin bilgi verdiler. Gardiyanların mahkumları hücrelerden sürükleyerek çıkardığını ve dövülerek cezaevi araçlarına bindirildiklerini anlatan Tangün, üzerlerinde sadece atlet ve pijama olduğunu, Tekirdağ 2 No'lu F Tipi Cezaevi'nde de askerler tarafından dövüldüklerini bildirdi. Tekin Tangün, mahkumların bu saldırılar nedeniyle süresiz açlık grevine başladığını söyledi. Taner Korkmaz ise kaldığı hücreye 30-40 gardiyanın geldiğini ve kendilerini tehdit ettiğini söyledi. Korkmaz, bacaklarından sakat olan Kemal Ayhan adlı arkadaşlarına işkence yapıldığını belirtti.

TUHAD tarafından 9 Ekim günü yapılan açıklamada, Tekirdağ 2 No'lu F Tipi Cezaevi'nde “Abdullah Öcalan'ın durumunu protesto” amacıyla açlık grevi yapan tutuklu ve hükümlülere bir yıl açık, üç ay kapalı görüş, üç ay da telefon, gazete ve iletişim araçlarından yararlanmama cezası verildiği bildirildi. Bir süre önce cezaevinden tahliye olan Mehmet Sadık Ekinci de, dört aydan beri sıcak su verilmediğini belirterek, “Verilen cezalar İnfaz Hakimliği'nden aynen onaylanarak geri geliyor. Bu nedenle mahkumların hukuki hiçbir hakkı yok. Genelgeler bile artık cezaevinde geçerli değil. Çünkü Cezaevi Gözlem ve İdare Kurulu kendi keyfi uygulamalarını dayatıyor. Genelgelerde mahkumlara tanınan haklar da yok sayılıyor. Bütün tutuklu ve hükümlülerin birbiriyle iletişimi kesilmiş durumda. Tedavi sorunları ise hat safhaya ulaştı. Ağır kalp hastaları bile revirden geri çevriliyor ve sevk verilmiyor. İnfaz koruma memurları, gece geç saatlerde müzik sesini yükselterek, mahkumları rahatsız etmeye çalışıyor” dedi.

F tipi cezaevlerinde 4 yıl-Serpil Savumlu (Evrensel/18-19 Ocak 2005)

Dört duvar bir de ben

Türk Ceza Kanunu kapsamında yapılan düzenlemeler sonrasında tahliye edilen mahpuslar 19 Aralık Operasyonu'nun ardından cezaevlerinde gerçekleşen tecrit politikalarını anlattılar. F tipi hücrelerde 4 yıl geçiren mahpusların, maruz kaldıkları antidemokratik uygulamalara dair anlattıkları, F tipi gerçeğini gözler önüne seriyor. Tecrit koşullarında hücrelerinde intihar olaylarının yaşandığı ve her hareketlerinin kontrol altına alındığı bir süreçten geçirildiklerini dile getiren mahpuslar, tecridin cezaevlerinde kurumsallaştırıldığını söylediler.

Eyüp Baş (Sincan F Tipi Cezaevi)

F tipi hapishanelerde çeşitli kurumlar oluşturulmuş ve tecrit kurumsallaştırılmıştır. Bu kurumları, disiplin kurulu, mektup atma komisyonu, yayın izleme kurulu, sosyal hizmet uzmanları, psikolojik danışmanlık gibi sıralamak ve bu kurullarla tecridin sürdürüldüğünü söylemek mümkün.

Disiplin kurulu birçok konu ile ilgili kendini yetkili görebiliyor. Yazdığınız bir mektup, düşünceyi ya da eleştiri boyutlarını aştığı gerekçesiyle engellenebiliyor. Disiplin kurulunda yer alanların hiçbiri hukuki donanıma sahip değil. Ancak bu kişiler sizin

hakkınızda pervasızca kararlar verebiliyor. Ceza infaz hakimleri yapılan başvurularda genellikle disiplin kurullarının verdiği kararları haklı görmüştür. Bizim ise yaptığımız başvuruların yüzde 99'u reddedilmiştir.

Hakkımızdaki Kararlar Dini Motiflerle Süslü

Hakkımızda verilen kararlar hiçbir hukuki temele dayandırılmamıştır. Kararlar dini motiflerle süslenmiş, vaaz veren metinler şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin bir kez hastanede yatan arkadaşlarımıza mektup yazmıştık. Mektuplarımız "Mektuplar çok yazılıyor. Bu onların üzerinde manevi baskıya neden oluyor. Bu da doğal olarak onları ölüme teşvik ediyor" denilerek engellendi. Karar şu cümlelerle açıklandı;

"...Dünyaya gelişinde bir katkısı olmayan bu varlığın, gerek kendisinin gerekse başkasının hayatını kısaltma veya sona erdirmesinde de bir hak ve yetkisi yoktur. Bu yetki Yaradan'a aittir... Hele aç bırakarak vücudun ölüme terk edilmesi önemli bir insanlık suçudur". Bu gerçeklerin devamında mektupların günah olduklarına kadar birçok cümle yer alıyor. Bunlar hukuki metinler değil. "İsteseniz de böyle istemeniz de böyle islah olun" diyen metinler bunlar. Cevaplanması gereken birçok soru var. Cezaevi yönetmeliği nedir? Başvurularımızı reddediyorsunuz ama gerçekçeniz nedir? 4 yıldır bu sorularla ilgili bize yanıt verilmedi. Bize gösterilmeyen yönetmelikten hakkımızda kararlar verildi. Hukuki yazışmaların bunları göstermesi gerekirdi. Sadece bizim cezaevinden, avukatlarımıza gönderilen 24 adet klasör suç duyurusu var. Bunlardan sonuç aldığımız tek olumlu karar yok.

Yakalandığında yanında kim vardı?

Odama değiştirmek istiyorum. Önce odayı değiştirmek isteyen ve yanına gidilecek olan kişiye bakıyorlar. Örgütlü mü? Bağımsız mı? Ona göre karar veriliyor. Genellikle oda değiştirme talebimiz "Oda değiştirme kriterlerine uygun değildir" denilerek reddediliyor. Bu kriterlerin neler olduğu bize açıklanmıyor. Kurul karşısına çıkıyorsun; kurulda psikolog da var. Psikolog sana "Yakalandığında yanında kim vardı" diye soruyor. Resmen sorguya çekiyor. Cezaevi izleme kurulları belli aralıklarla hapisaneyi incelemeye geliyor. Onlar geldiğinde yemekler iyi çıkıyor. Geldiklerini yemeklerin değişmesinden anlıyoruz. Yetkili müdür onları hapisane içinde gezdiriyor. Tabi müdürün onları gezdireceği yerler belli. Normal zamanlarda ortak alanlar kullanılmıyor. Ancak kurul geldiğinde ortak alanlar bir şekilde dolduruluyor. Bağımsızlar, itiraflılar önceden o alanlara konuluyor. Biz biliyoruz ki normalde çini atölyesinde o gün faaliyet yok. Ama o gün herkes oraya yerleştiriliyor ve harıl harıl çalışıyor. Ortaya "ortak alanlar kullanılıyor, rahatlar, top oynuyorlar, el sanatları öğreniyorlar" sonucu çıkıyor. Bunlar tamamen mizansen. Bizim temsilcilerimiz var. Sorunlarımızı o temsilciyle aktarıyoruz. İzleme kurulları geldiğinde sorunlarımızı dinlemek için temsilcimizle görüşmek isteyen olmadı. Görüşmek isteyenlerde engellendi. Ali Suat Ertosun ile birlikte yurtdışından bir heyet gelmişti. Temsilcimizle görüşmek istiyor; ona "O bakan katili niye görüşeceksin sen onunla" diyorlar. İşte F tiplerinin denetimi bu şekilde oluyor. Ortada tecrit var ve tutsakların kendi kendini tecrit ettiği söylentileri var. Ceza İnfaz Kanunu (CIK) ile birlikte bu anlattıklarım daha da artacak. Uygulamalar yani disiplin kurulunun kararları yasalıyor.

Tecridi anlatırken bir çırpıda anlatıyoruz ancak bunlar bizim yaşamımızda haftalara aylara mal oluyor. Cezaevinde yün çorap giymemize bile doktor karar veriyor. Doktor sana bakıyor. Üşüyüp üşümeceğine karar veriyor. Eğer doktor "Bu adam üşüyor çorap giyebilir" derse kantine yün çorap getirilip bizim almamız sağlanıyor. En büyük sorunumuz sağlık sorunuydu. Cezaevinde 24 saat doktor olması gerektiği belirtiliyor ancak bunun böyle olmadığını yaşayarak görüyoruz.

Bir kez hapisanede yediğimiz yemekten herkes zehirlendi. Biz kapıları dövüyoruz. Kusan var. Kanlı ishal olan var. Durum acil. Kapıya gelen müdür doktora çıkmamız için dilekçe yazmamız gerektiğini söylüyor. Gece saat 12.00'den sonra revire götürülüyoruz. Baktık revirde zehirlenen askerler yatırılmış, kollarında serumlar var. Bize de karşından bakıp ağrı kesici verip yolladılar. Zaten genellikle her şikayete antidepresan veriyorlar. F tipindeyken Halil Yiğit isminde adli bir tutuklu intihar etti. Bu adam bir hafta boyunca yanında arkadaşı olmadığı için kendini asacağını söylüyordu. Ve en sonunda astı da.

Yaptığımız kardan adamı yıktılar. "Neden yıktınız?" diye sorduk. "Cansız bile olsa hücrede dördüncü bir kişinin olması yasak" dediler. Yeşillikler oluyor, çiğniyorlar. Çatıya güvercinlere ekmek atıyorsun 1 ay hücre cezası alıyorsun. Ve kimse bu keyfi uygulamalar karşısında bir şey yapamıyor. "Sen burada benim elimdesin. Benim dediğim gibi yaşamazsan yaşamı sana zindan ederim" diyor. Bir şey yasaklanacaksa herkes yetkili ancak cevap arandığında hiç kimse yetkili değil.

Gamze Ünal (Gebze Cezaevi)

Tecrit tüm cezaevlerinde farklı şekliyle ancak aynı sonuçlarla yaşanıyor. En önemli sorunlarımız arasında haberleşme vardı. Avukatlarımıza yazdığımız mektuplar vardır. Bu mektuplar özeldir. Genelgelerle de sabitlenmiş bir hak var; bu mektupların açılması ve okunması yasaktır. Bugüne kadar bizim avukatlara yolladığımız mektuplarımız hep açılmıştır ve gönderilmemiştir. Bu konuda suç duyurularımız olmuştur. Ancak bir türlü cevap alamamışızdır. Basına yazdığımız mektuplar var. Bunlar da engelleniyor. Sizin elinize geçen mektuplar, biz 10 tane yazmışızdır ancak 1 tanesi elinize geçmiştir. Bunlar özellikle bizim zorlamamızla giden mektuplardır. Evrensel gazetesine mektup yolluyoruz o mektubu, gazeteye gönderildiği anlaşıldığı anda geri iade ediyorlar. Bizde artık isim adına gönderiyorduk. Sanki arkadaşımızmış gibi mektupları yazıyorduk. O mektuplar bile isimler öğrenildikten sonra Mektup Okuma Komisyonu'nca takip ediliyordu. Kime gönderiyorsun? Kiminle iletişim içindeyin? Hangi gazeteciyle ilişki içindeyin? diye takip ediyorlar. Bunun için özel ayırdıkları personelleri bile var.

Mektuplar Sansürleniyor

Hapishanelerdeki arkadaşlara yazdığımız mektuplar da sansürleniyordu. Hatta bunlardan dolayı açılan davalar var. Ölüm oruçları sırasında yazdığımız mektuplar "Bu senin ve gönderdiğin kişi için sakıncalıdır" denilip imha ediliyor, yani yakılıyor. Arkadaşımız bir başka hapisaneden bize mektup yazmış ve oradaki uygulamaları anlatmış. Mektubunda "Şu kitabı alabildik" demiş. Özellikle Kartal ve Bakırköy Cezaevi'nde rastladığımız bir olaydı bu. Cezaevi, diğer cezaevi hakkında suç duyurusunda bulunuyor. "Siz nasıl bu kitabı alırsınız" diyor. İşte "Siz tecrit politikasını doğru hayata geçiremiyorsunuz" demenin diğer bir adı bu. Akıl verdiği gibi konuyla ilgili dava da açabiliyor. Yaşam, yazdıklarımız acaba başka hapisanede başka bir arkadaşımıza zarar verecek mi diye düşündüğünüz ve kendinizi kontrol ettiğiniz bir hal alıyor. Düzce'de özellikle 10 sayfanın üzerinde mektup yazmamıza izin verilmiyordu. Yazdığımızda "bunu kısalt" diye bize geri veriyorlardı.

Senin İçin Sakıncalıdır

Toplatılmayan kitaplar bize verilmiyor. “Bu kitap dışarıda sakıncalı görülmemiş olabilir, mahkemeler bunu sakıncalı görmemiş olabilir. Hakkında toplatma kararı çıkarılmamış olabilir. Ama ben seni düşünüyorum senin için sakıncalıdır” diyor ve kitabı bize vermiyor. Kendi içimizde haberleşmelerimiz engelleniyordu. Hücrelerde kalıyorduk ve tecridin en büyük ayağı bizleri birbirimizden yalıtmaya çalışmaktı. Bizde, buna karşılık tabi ki birbirimizle haberleşiyoruz. Diğer hücrede bulunan bir arkadaşımıza “merhaba” dememize bile izin verilmiyordu. Birgün slogan attığımızda erkek sesi duyduk. Gebze’de sadece bayanlar kalıyordu. Gebze’den iki arkadaş tutuklanıp Cezaevi’ne getirilmişlerdi bunu da duymuştuk. Onlara seslendik ama hemen “istihbarat topluyorsunuz susun” denilerek susturulduk. Bunlar bizim iletişimimizi kesmek için gerçekleştirilen uygulamalardı. Cezaevine yeni girmiş kişilerin ailelerini tacizlere varan uygulamalara maruz bırakıyorlardı. 10 yıl önce kolunuzdan ameliyat olmuşsunuz ve kolunuza platin takmışlar. Doğal olarak cihazdan geçtiğinizde cihaz ötüyor. Aileyi içeri almıyorlar. Gideceksiniz; 10 yıl önce hangi doktordan hangi hastanede tedavi görmüşseniz raporunuzu alacaksınız, idareye teslim edeceksiniz. Siz bu belgeleri getirdikten sonra geçmenize izin verilecek. Ailelerin getirdikleri giysilere karışıyorlar. “Getirmeyin bunları biz zaten toplayacağız. Kıyafete ihtiyaçları yok. İçeri de dolu. Buradan gidecekler” diyerek sürekli kadın tutsaklar üzerinde sürgün edilecekleri ruh haline neden olmaya çalışıyorlar. Ailelerimiz açık görüş için telefon açtığında “Yok gelmeyin” diyorlar. Ailemize bir daha ki görüşte neden gelmediklerini soruyoruz “yok” dediler diyorlar. Biz tekrar suç duyurusunda bulunuyoruz ve bu konuda onlarca suç duyurusu var.

Elif Akkurt (Elbistan Cezaevi):

19 Aralık Operasyonu’nu Malatya’da yaşadım. İki kişilik ve üç kişilik hücrelerde kaldık. Hücrelerde tellerle kaplı cam vardı. Kuşlar bile o camlara konamazlardı. Onlar bile korkarlardı. Kaldığımız yerde banyo ve tuvaletin kapısı yoktu. Tuvalet mutfak hepsi alt katta iç içe geçmiş durumdaydı. Alt katta ölüm orucunda bulunan arkadaşımız kalıyordu. İçeriye çiçek almak yasaktı. Adliler bizim havalandırmaya çiçek atıyorlardı. Bazen çiçekler havalandırmalara takılıyordu. Onları almak için çaba harcardık. Çiçeği düşürmek için ayakkabılarımızı atardık. Tellere takılan çiçeği alamazdık. Tecrit, çiçeği alamadığımızda üzerimizde bıraktığı ruh haliydi.

Çim Adam Müdüre Benziyor

Çiçek yetiştirmemiz yasaktı. Biz ilaç kutularına buğday taneleri, çaylardan kalan tortuları ve biriken toprakları topluyorduk ve karıştırıyorduk. Onların içine adlilerin attığı çiçekleri dikiyorduk. Aramalarda onları alırlardı. Bir kez buğday tanelerinden çim adam yapmıştık. Gardiyanlar geldi arama için “Sizin çim adamınız bizim müdürümüze benziyor” diyerek çim adamı ve diktiğimiz çiçekleri zorla aldılar. F tipi hapisaneler gündeme geldiğinde televizyonlarda hücreleri masa üzerinde bir örtü ve çiçek ile gösteriyorlardı. Ama içerde çiçek yetiştirmene bile izin vermiyorlardı. İnsana ait, doğaya ait olan şey bize ait olmamalı, bize o gözle bakılıyordu. Diğer hapisanelerden mektuplar geliyordu. Bir gün bir kart geldi üzeri yıldızlı. Aramada “Siz bu yıldız asamazsınız” dediler ve kartı çığnemeye başladılar. Mektup okuma kurulundan geçmiş ama ona rağmen alıp sırf moralimizi bozmak için kartı çığnediler. Arkadaşımız fotoğrafını yollamıştı. Fotoğrafta sakallıydı. Aramada gardiyanlar “Yabancıların fotoğraflarını asamazsınız” diye fotoğrafı alıp yırtmaya başladılar. Arkadaşımızın resmini Che’ye benzettiler ve imha ettiler. Sarı kırmızı ip almak istiyorduk. “Bu renkler yasak” diyerek izin vermiyorlardı. Daha sonra mavi ip almak istedik o renge de izin vermediler.

19 Aralık Operasyonu’ndan sonra ilk günlerimizde ölüm orucunda olan bir arkadaşımıza “Sen hamilesin” dediler ve apar topar Adli Tıp’a götürdüler. Arkadaşımız getirildiğinde orada çok kötü olduğunu anlattı. Bize “Kendimi tecavüze uğramış gibi hissediyorum çok kötüyüm” demişti. İşte orada arkadaşımızın yaşadığı şey tecritti. Arkadaşımızın yaşadıkları tecridin verdiği ruh haliydi.

Elbiselerimiz sınırlı veriliyordu. Üç tane kazak, üç tane pantolonunun olacak fazlasını vermiyorlar. Bir tane bardak ve tabağımız vardı. Fazla olan her şeyimize el koyuyorlardı. Aramalarda genellikle sayıyorlardı. Eğer bir kaşık fazlaysa “fazlaymış” deyip geri alıyorlardı.

Evrensel’i Keserek Veriyorlardı

Uzun süre istediğimiz gazeteler ve yayınlar verilmedi. Evrensel ve Gündem gazetelerini alıyorduk. Evrensel gazetesini alırken F tipi ya da ölüm oruçları ile ilgili haberler gazeteden kesilip ya da o sayfa alınıp bize öyle veriliyordu. Bakıyoruz gazetenin sayfası yok. Uzun isteklerimizden sonra “Tamam sayfaların fotokopisini çektikten sonra size verelim” dediler. Toplu fotoğraf çekirmek yasaktı ancak tek başınıza fotoğraf çektirebilirsiniz o da belli yerlerde. Çektirdiğimiz yerde de kalorifer peteği, cam, logarların görünmesi yasaktı.

Bir gün mahkemeye gittik. Duruşma çıkışında ellerimiz kelepçeli zafer işareti yaptık ve orada askerlerin saldırısına maruz kaldık. Sonrasında beş kadın 20 askere saldırdı diye hakkımızda davalar açıldı. Sonuçta biz onlara saldıran olduk. Aradan uzun bir süre geçtikten sonra bizi döverek Malatya’dan Elbistan’a sevk ettiler. Malatya’dan ayrılırken cezaevi müdürü arkamızdan zafer işareti yaptı. Tabii ki hakkında hiçbir işlem yapılmadı. Bizim hakkımızda açılan dava ise hala sürüyor.

Hücrede bir arkadaşımızın sazı vardı. Ben de flüt almak istiyordum. Ailem flüt ve flüt kitabı yollamıştı. Flüt kitabını verdiler flütü vermediler. “İçerde bir tane müzik aleti var zaten. Flütü almak için sazı verin” dediler. Uzun süre terlik ve ayakkabı araması yapmak için hücreye geldiler. Aramayı genellikle erkek gardiyanlar ve askerler yapıyordu. Prosedüre göre erkeklerin aramalara katılması yasak. Ama yine de 15 günde bir bu aramayı yapıyorlardı. Ayakkabılarımızı aramıyorlardı bile. Tekme tokat girip ayakkabılarımızı terliklerimizi çıkarıp atıyorlardı. Tecrit bazen ayakkabı arayarak, bazen mahkemeye giderken değişik uygulamalarla yaşıyor.

Hakkı Akça (Tekirdağ F Tipi Cezaevi):

Tecridi, insanların insanlardan uzaklaştırılması, kimliksizleştirilmesi olarak ele almak gerekiyor. Kendi kimliğinden uzaklaşan kendi düşüncelerinden uzaklaşan, yaşamı belirleyen olması mümkün değil. Tecridi bütünüyle ele almak gerekiyor. Sadece karşılaştığımız olaylara tavır almak bir çözüm getirmiyor. Tek tip elbise ve zorla çalıştırmaya karşı alınan tavır sadece tecride alınan tavırın bir parçasıdır. Tecrit bu uygulamaları içinde barındıran bir uygulama biçimidir. Cezaevindeki uygulamalar

yalnızlaştırmaya ve kendimizle uğraşır hale gelmemize dönük uygulamalardı. Genellikle yalnızlaştırmanın ve değişik şeylerden kurgular yapmanın planları hayata geçirilmeye çalışılıyordu. Bunlardan en önemlisi hücreyi gören pencerelerden gardiyanlar değişik aralıklarla hücreyi kontrol ediyorlardı. Bunu yaparak “Biz sizi her zaman izliyoruz” baskılanması yaratıyorlardı. Bundan dolayı rahatsızlanan ve psikolojik sorunlar yaşayan birçok arkadaşımız oldu. Arkadaşlarımız bir süre sonra kurgular oluşturmaya başladılar. Daha sonra bu durumu daha da derinleştirmek için ring araçlarına kameralar koydular. Yalnızlığı derinleştirmeye dönük uygulamalar getirdiler. Bazı hücrelerde içeri ışık girse de karanlık oluyor ve ışık yakmak zorunda kalabiliyorsunuz. Sizin ışık yakmanız da yine denetim altında. Bazen gardiyanlar “Tamam devletten ışık gidiyor” diyor ve ışığı kapatabiliyor. Sen açıyorsun, o kapatıyor. Buradan bir gerginlik yaratılıyor. Seni huzursuz edebilecek her türlü şey yaratılabiliyor. Daha çok paylaşımı engellemek için uygulamalar geliştiriliyor. Hücrede 3 kişi kalmamıza karşın 3 kişi fotoğraf çektiğimiz yasak olduğu söyleniyordu. Tutuklular daha sonra kendilerince bir çözüm buldular. Ayrı ayrı fotoğraf çektiyorduk dışarıda fotokopi çekilip fotoğraflarımız bir araya getiriliyordu.

Ailemizin gönderdiği eşyalar ve fotoğraflar kimi zaman veriliyordu kimi zaman buna izin verilmiyordu. Hızlı haber iletme için ya da sağlık durumumuzla ilgili bilgiyi iletme için faks çekiyorduk. Sonra bir öğreniyorduk ki faks 10-12 günde gitmiş. O zaman faksın kullanılmasının bir anlamı da kalmıyor. Ama bazen bir bakıyorduk ertesi gün elinize faks gelmiş oluyor. Pulla gönderdiğimiz mektupların büyük çoğunluğu imha ediliyordu. Bizde tedbir olarak iadeli taahhütlü yollamaya ve bize yazılan mektupların da öyle gönderilmesini istedik. Bu da maddi açıdan tutukluları sıkıntıya sokuyordu.

Tecridi Kendini Yakarak Protesto Etti

Biz de diğer cezaevlerinde olduğu gibi benzer uygulamalarla karşı karşıya kaldık. Yer değiştirme taleplerimiz “Kültürel, dinsel ve ekonomik ve benzeri nedenlerden dolayı sizin bir araya gelmeniz mümkün değildir” denilerek reddedildi. Orhan isminde bir arkadaşımız tecridin yarattığı sorunlardan kaynaklı kendini yakmıştı. Orhan, kendini yakmadan önce yan hücrelerinde bulunan mafya adamlarının birinin hücrelerinde telefon çıkıyor. Telefon çıktıktan sonra o koridora saldırı düzenleniyor. Saldırı esnasında Orhan'a da dayak atılıyor. Orhan o saldırıdan çok etkilenmiş ve olaydan sonra tecridi koşullarını protesto için kendini yakmıştı. Bir gün öğle yemeğini getirdiler aradan 5 dakika geçmeden içeri girdiler. Baktık yukarı çıkanlar oldu. Havalandırmaya çıktık. Burada amaç bir şey bulmak değil. Amaç yasal olmayan bir şeyi alıp götürmek de değil. Amaç orda bizi “Biz istediğimiz zaman geliniz” baskılanması içine sokmak.

Babamı Gözaltına Aldılar

Görüş öncesinde ve sonrasında aileme dönük saldırılar söz konusuydu. Ailem ziyarete geldi. Çıkarken bir arkadaşın askerlik sorunu var diye gözaltına almaya çalışıyorlar. Ailem de “Niye alıyorsunuz” diyerek müdahale etmeye çalışıyor. Burada onların konuşmasına fırsat tanınmadan askerler copla saldırıyor ve kardeşimin kolu kırılıyor. Diğerlerinde de yaralar vardı. Bir kez de babamı ziyaret sonrasında askerlik araması olduğu gerekçesiyle gözaltına almışlardı. Babam 4 yıldır görüşlere gelip giden biriydi. Keyfi uygulamaların hiçbir zaman sınırı yok.

Yasemin Kardeş (Uşak Cezaevi)

19 Aralık'tan sonra onursuz bir aramanın ardından Manisa Cezaevi'ne getirildik. Üzerimiz gaz kaplıydı ve bir çoğumuz yaralıydı. Uzun bir süre gazete alamadık. Sıcak su verilmedi. Bu uygulamalar hep 19 Aralık'ın devamıydı. Revire çıkmamız engelleniyordu. Kaldığımız hücrede bir gün dolabın yerini değiştirdik. Alan o zaman daha genişliyordu. Daha bir gün geçmeden gelip “Dolabın yerini değiştiremezsiniz ona biz karar verimiz” dediler. Tabii biz de bunu yapmayacağımızı söyleyince tehditler savurdular, ancak ısrarımızı görünce bu inatlarından vazgeçtiler. Cezaevinde işte mantık bu. “Hep bizim istediğimiz olacak” diyorlar ve böyle hareket ediyorlar. Evrensel ve Gündem alamıyorduk. Sorduğumuzda “gelmedi” diyorlardı. Tamamen keyfi bir karar verme yetkisi var. Hedef insanların iletişimlerini kesmek. Oysa bu çok insani bir ihtiyaç. Çoğu zaman aramalarımız oluyordu. Bizi zorla havalandırmaya atıp üzerimize de kapıyı kilitliyorlardı. Eşyalarımız yırtılıyor ve kullanılmaz hale geliyordu. Yapılanlarda mantık aramak mümkün değil. Uşak'ta kırmızı, yeşil renkler yasaktı. Dışardan zaten bir şey almak yasak. Örneğin üzerimizdeki eşyalar yırtılıyordu depodan yedeklerimizi almak istiyorduk. Alana kadar birçok kez söylemek zorunda kalıyorduk. Bazen ailelerimiz görüşte bir şeyler getirirdi. Biz görmeden getirilenleri alırlardı. Görüşten günler sonra verirlerdi.

Psikolojik Sorunlar Yaşanıyor

Dergilerimizi 10 gün içinde okumak zorundaydık. Eğer 10 gün içinde okumazsak ikinci gelen dergi bize verilmezdi. Yıldız Türkoğlu isminde bir arkadaşımıza şizofren tanısı konmuştu. Kendi canına zarar verebilecek biri ve sürekli doktor kontrolü altında olmak zorunda. Ancak tedavisi yapılmıyor. Psikolojik sorunlar yaşayan arkadaşlarımız tecridi daha derin yaşıyorlar. İlaçlarına ulaşmakta güçlük çekiliyor. Revirde bile doktor bulunmazken bu arkadaşımız doktor kontrolü altında cezaevinde kalabilir denilerek tahliye edilmiyor. En sağlıklı insanlarda bile psikolojik sorunlar görülebiliyor. Bu kendini kulak çınlaması, bulanık görme, seslere duyarlılık gibi gösteriyor. Bir kimlik taşıyoruz ve tüm bu yapılanlar bu kimliği yok etmeye yönelik. “Ben onlar gibi olmalıyım” psikolojisini yaratmaya çalışıyorlar. Bizi koruyan bu aşamada direniş oluyor.

Sadık Çelik (Edirne F Tipi Cezaevi)

Tek kişilik hücrede 6 ay kadim ve bunun tamamını yalnız geçirdim. Hücrede olduğum süre boyunca sürekli radyo yayını vardı. Her saat istedikleri zaman radyoyu açabiliyorlardı. Teklilerdeki radyoların bir özelliği vardı. Onlar içerden kontrol edilemiyordu. Dışarıda gardiyanlar tarafından denetleniyordu. Bu durum uyku düzenimizi bozduğu gibi bizi psikolojik olarak da rahatsız ediyordu. İlk zamanlarda cam çerçeve indirmek gibi bir düşünce oluşmuştu ancak zaten amaçları bize bunu yaptırmaktı. Bizleri düşünsel olarak yıpratmak istiyorlardı.

Tecrid koşullarında kendimizi geliştirmek için ve siyasi anlamda kendimizi korumak için arşivler yapıyorduk. Her aramada o arşivlere el koyuyorlardı. Kantinde plastik çatal kaşık satılıyor. Kaşık ve çatalardan hücrede üç kişi olmana karşın üç tane alamıyorsun. Sırf bunun için dilekçe vermiştik. Radyo dinliyorduk haftada 6 tane pil bitiriyorduk ancak 4 pilin üzerinde kantinden almamıza izin vermiyorlardı. Sorunlarımızla ilgili Adalet Bakanlığı'na hücredeki arkadaşlarla dilekçe yazdık. Gardiyana iletmesi için verdik. “Hayır üçünüz yazmışsınız alamam” dedi imha etti. Bunun üzerine suç duyurusunda bulunduk. Savcılık takipsizlik

kararı verdi. Savcılık suç duyurusuna “Hükümlü ve tutukluların kurum düzenini bozmak amacıyla gruplaşmaları, tek başına veya gruplar halinde eğitim ve çalışma yükümlülüklerini yerine getirmemek, verileni yememek, idarece tarafından verilen elbiseleri giymemek gibi kurum yönetmeliklerine aykırı davranışlarda bulunmaları veya birbirlerinin husumet duygularını tahrik etmeleri yasaktır” şeklinde cevap verdi. Tecrit sadece bizi kapsayan değil ailemizi avukatımızı da etkileyen bir politika.

Bu arada Kasım ayı başında İHD tarafından cezaevleri raporu açıklandı. Özellikle raporun yayınlandığı tarihten önceki üç aylık dönemi kapsayan rapor, İHD'nin elindeki bilgi ve belgelerin bir araya getirilmesinden oluşan bir tür bilgi notu özelliği taşıyordu. Basına

yansımamış ya da ayrıntıları ile yansımamış olayların kamuoyuna duyurulması için hazırlanan çalışmayı içinde yer alan ayrıntılar ve bilgiler nedeni ile aynen alıyoruz:

İnsan Hakları Derneği / 1 Kasım - Cezaevlerinden 'Seçme Saçma' Yasaklamalar'

Mahpus ailelerinden, derneğimize gönderilen mektuplardan ve avukat beyanlarından derlediğimiz “akla ziyan” yasaklardan “örnek” uygulamalar şunlardır;

“Amaç dışı kullanım”

Mahpusların spor yaparken boyunlarının altına koydukları gazeteler gardiyanlarca ‘amaç dışı kullanılamaz’ gerekçesiyle verilmemiştir.

Mahpusların TV sehpa veya çöp kovası olarak kullandığı pet şişelere cezaevi yönetimince, ‘amacı dışında kullanılamaz’ gerekçesiyle el konulmuştur.

Bolu F Tipi Cezaevi’nde turşu yapmak isteyen mahpusların lahanaya ve domateslerine, ‘amaç dışında kullanım’ gerekçesiyle ve ‘kantinde turşu var’ denilerek el konulmuştur.

Yine Bolu F Tipi’nde; Taylan Balataca’nın görüşüne giden Seza Mis Horuz’un T. Baltacı için götürdüğü yeşil iç çamaşırı, renginden ötürü cezaevi idaresi tarafından sakıncalı bulunmuş ve alınmamıştır. Cezaevi yönetimince ‘sakıncalı’ iç çamaşırı renkleri ve gerekçeleri şöyle sıralanmıştır:

*Kırmızı: Mahpusların iç çamaşırlarından bayrak yapması,

*Yeşil: Asker kıyafetinin rengi

*Lacivert: Gardiyan kıyafetinin rengi

*Bordo: Kırmızıya yakın

Cezaevi yönetimince sadece siyah, beyaz ve gri renk iç çamaşırı giyilmesine izin verilmektedir.

Tekirdağ F Tipi Cezaevi’ndeki mahpuslara yakınları tarafından gönderilen kolye ve fotoğraf albümlerine el konulmuştur. Dilekçe yazarak kolye ve albümlerini isteyen mahpuslara, cezaevi idaresi ‘kolye kadınlar içindir, foto albümü gereksizdir’ yanıtını vermiştir.

Cezaevlerinde uygulanan diğer yasaklar ve ihlaller ise şunlardır:

Gazete arşivi tutmak

Siyah üzüm istemek

Sabun ve deterjanı pencere kenarına koymak

Kantin günü dışında alışveriş yapmak

Kantinden oda arkadaşları için alışveriş yapmak

Dışardan yiyecek almak

Ziyaretçilerin getirdiği giysileri giymek

Ajanda ve spiralli defteri içeri sokmak

Voleybol oynarken konuşmak

Mektuplarda moral verici cümlelere yer verilmesi

Walkman ile müzik dinleme

Sincan 1 nolu F-Tipi cezaevinde bulunan Ali Gülmez’in yakını Sevim Kalman’dan aldığımız bilgiler şunlardır;

Sincan 1 nolu F-Tipi cezaevinde bulunan ve ağır müebbet hapis cezası alan 5 mahpus dışındaki diğer siyasi mahpusların tümü açlık grevi nedeniyle 1 ay mektup yasağı cezası almışlardır.

Ekim ayında yapılan genel aramalarda artık gardiyanlar değil cezaevinin dış güvenliğinden sorumlu askerler içeri girerek arama yapmaktadır.

Tecrit altında olmaktan kaynaklı olarak mahpuslarda, çeşitli sağlık sorunları meydana gelmektedir. Bunlardan bazıları, görmede bulanıklık, uykusuzluk ve algıma zorludur.

Mahpusların Aynı davadan yargılanan arkadaşlarına yazdıkları mektuplar çeşitli gerekçeler gösterilerek verilmemektedir.

Mektupların üzerine yapıştırılan çiçekler sökülerek verilmektedir.

Sincan F-Tipi cezaevinde bulunan Ali Gülmez'in, Selvi Gülmeze göndermek istediği mektup, devleti katliam yapmakla itham eden ifadeler ve yasadışı örgütsel eylemlere teşvik edici ifadeler bulunduğu gerekçesiyle 02.06.2005 tarihli kararla 'sakıncalı' görülen yeri karalanmak suretiyle muhatabına ulaştırılmıştır.

Ankara 2 Nolu F Tipi'nde mahpus olan Kenan Özyürek 16.06.2005'te koli açmak için hücrelerinden alınırken yapılan aramada ayakkabı giymediği halde ayağı kaldırılarak altının kontrol edilmesine karşı çıkarak 'onursuz aramaya son' şeklinde slogan attığı için 'bir ay süreyle ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma' cezası almıştır. (27.06.2005 tarihli 2005/77 sayılı karar) Kenan Özyürek'in bu karara ilişkin Sincan Cumhuriyet Başsavcılığı'na yaptığı itiraz 'Cezaevi idaresi tarafından verilen disiplin cezası sonucu yapılan tüm işlemlerin usul ve yasalara uygun olduğu, isnat edilen suçun yasal unsurları oluşmadığı' gerekçesiyle 'kovuşturmaya yer olmadığı' cevabını almıştır. (Hazırlık No: 2005/4093 Karar No: 2005/2907) Kenan Özyürek 2 Numaralı F Tipi'nden 1 Numaralı F Tipi'ne naklini istemektedir. Ancak bu isteği 'güvenlik' gerekçe gösterilerek sürekli reddedilmektedir.

Edirne F-Tipi cezaevinde tutuklu bulunan Zeki Şahin'in annesi Güzel Şahin derneğimize gelerek başvuruda bulunmuştur. Şahin'den aldığımız bilgiye göre, Zeki Şahin sağlık sorunlardan dolayı sürekli diyet yemeği yemek zorunda olduğu halde, kendisine diyet yemek verilmemektedir. Ayrıca Zeki Şahin'e hücrelerinde kaçak elektrik kullandığı iddiasıyla 3 gün hücre, 1 ay mektup gönderememe ve 2006 Nisan ayına kadar açık görüş yapamama cezası verilmiştir.

Cezaevlerinde Yaşanan İnsan Hakları İhlallerine Örnekler

Her ay derneğimize mektup göndererek yaşanan hak ihlallerini bildiren mahpusların, Ağustos ayında derneğimize gönderdikleri bilgilendirme mektubuna, cezaevi idaresi tarafından imha edilmek üzere el konulmuştur.

30 Temmuz tarihinde cezaevi idaresi tarafından zorla bir sürgün, sevk yapılmıştır. Bunu protesto etmek için mahpusların açlık grevine karşılık, idare tarafından 1 aylık haberleşme (mektup, faks) yasağı getirilmiş ve disiplin soruşturması açılmıştır. Soruşturmanın açıldığı mahpuslara yazılı olarak bildirilmemiş, mazgallardan mahpusların yüzüne sözlü olarak okunmuştur. Bu karara karşı mahpuslar tarafından yapılan itiraz, İnfaz Hakimliği tarafından reddedilmiş ve idarenin açtığı disiplin soruşturması onaylanmıştır. Bu karar 2005/6694 dosya kararıyla resmileşip, 13 Eylül 2005 tarihinden itibaren işleme konmuştur.

Disiplin soruşturması sonucunda bazı mahpuslar bir ay, bazıları da iki ay haberleşme ve sosyal alanlardan men yasağı almışlardır. Ceza alan mahpusların adları şunlardır: Hikmet Korkusuz, Taştan İmren, Alaattin Öget, F. Oğuz Arslan, Veli Özdemir, Haydar Özbilgin, Özgür Eker, Erdinç Yücel, Aligül Akkaya, Ali Rıza Kaplan, Ahmet Doğan, Muhamet Akyol, Şerafettin Yer, Ayhan Güngör, Erdal Süsem, Aydın Bulgucu, Doğan Akçiçek, Coşkun Akdeniz, Nihat Konak, Süleyman Şahin, Süleyman Yılmaz Bulduruc, Hikmet Kale, Erkan Altun.

Haberleşme ve sosyal alanlardan men yasağı 14 Eylül 2005'te mahpuslara tebliğ edilirken, mahpuslar kararı slogan atarak ve kapıları döverek protesto etmişlerdir. Bu protesto sonucunda bazı mahpusların havalandırma hakkı gasp edilmiştir. Ayrıca disiplin cezasını protesto etmek için havalandırmadan hücrelerine girmeyi reddeden bazı mahpuslar gardiyanlar tarafından karga-tulumba hücrelerine konulmuş ve havalandırma kapıları saat 14.00'ten itibaren bir gün boyunca kapalı tutulmuştur. Havalandırma hakkı gasp edilen mahpuslar şunlardır: Mehmet Sarar, Erkan Altun, Muhamet Akyol, Süleyman Şahin, Hasan Rüzgar, Şerafettin Yer, Ayhan Güngör, Erdal Süsem, Aydın Bulgucu, Cihat Özdemir, Murat Karayel, Süleyman Yılmaz Bulduruc, Ramazan Aydın, Şükrü Duman, Nihat Konak, Coşkun Akdeniz, İsmail Yılmaz.

Mahpuslar havalandırma kapısının kapatılmasını slogan atarak ve kapılara vurarak protesto etmişlerdir. Bunun sonucunda mahpuslar hakkında disiplin soruşturması açılmıştır. Açılan disiplin soruşturması 19 Eylül 2005 tarihinde mahpuslara bildirilmiş ve 3 gün içerisinde yazılı ve sözlü savunma haklarının olduğu belirtilmiş, ancak sözlü savunma yapmak isteyen mahpuslara bunu önceden dilekçeyle bildirme zorunluluğu getirilmiştir.

Toplatılma kararı olmadığı ve kantinde de satıldığı halde, mahpuslara aileleri tarafından posta yolu ile gönderilen gazete ve dergiler verilmemektedir. Bu durum cezaevi idaresi tarafından şu gerekçelerle açıklanmıştır: Karar no: 2005/30 karar tarihi: 09.09.2005 tebliğ tarihi 09.09.2005 Cezaevi Eğitim Kurulu tarafından 'Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bölünmez bütünlüğüne karşı yazı ve ifadelerin bulunması, Türk Silahlı Kuvvetlerini küçük düşürücü ifadelerin bulunması ve içeriğinde 30.07.2005 tarihinde cezaevinde gerçekleşen sevkler sırasında yaşanan olaylarla ilgili asılsız iddialar ileri sürmesi, cezaevi idaresi ve işleyişi hakkında yalan yanlış beyanlarda bulunması ve kişileri örgütlü mücadeleye çağıran ifadelerin olması nedeniyle.....' Özgür Gelecek Yolunda İşçi Köylü Gazetesi, Bayram Kama, Doğan Akçiçek, Erdinç Yücel, Erkan Altun, Hasan Polat, Hasan Rüzgar, Hasan Şahingöz, Hüseyin Uzundağ, İsmail Yılmaz, Muhamet Akyol, Murat Karayel, Muzaffer Öztürk, F. Oğuz Arslan, Özgür Kabadayı, Resul Kocatürk ve Şükrü Duman'a verilmemiştir.

Posta yolu ile gelen Sosyalizm İçin Kızıl Bayrak dergisi, cezaevi idaresi tarafından 09.09.2005 tarihinde mahpuslara tebliğ edilmiştir. 09.09.2005 tarihli 2005/29 nolu tebliğde 'Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bölünmez bütünlüğüne karşı yazı ve ifadelerin bulunması, Türk Silahlı Kuvvetlerini küçük düşürücü ibarelerin bulunması, kişileri örgütlü mücadeleye çağıran ifadeler yer verilmesi nedeniyle.... derginin Serdar Serbülent Sürücü, Bayram Kama, Hasan Polat, Ayhan Güngör, Erkan Altun, Şerafettin Yer, Cemil Erdem, Şükrü Duman, Alaattin Öget ve Hüseyin Akın'a verilmeyeceği bildirilmiştir.

Toplatılması olmayan ve ziyaretçiler tarafından mahpuslara verilmek üzere bırakılan Yeni Demokrat Gençlik dergisi Bayram Kama, Erkan Altun, Erdinç Yücel, Hasan Polat, Hüseyin Uzundağ, Hasan Rüzgar, Hasan Şahingöz, İsmail Yılmaz, Muhamet Akyol, Muzaffer Öztürk, Murat Karayel, Resul Kocatürk, Serdar Serbülent Sürücü, Süleyman Şahin, Şükrü Duman, Özgür Kabadayı, Onur Öztanrıverdi ve Veli Özdemir'e verilmemiştir. Verilmeme gerekçesi idare tarafından 29.08.2005 tarihinde mahpuslara tebliğ edilmiştir. 25.08.2005 tarihli 2005/15 karar no'lu tebliğde şu ifadeler yer verilmiştir. 'Cezaevi Eğitim Kurulu tarafından 'Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bölünmez bütünlüğüne karşı yazı ve ifadelerin bulunması, ölüm orucu eylemini öven yazı ve resimlerin bulunması, kişileri örgütlü mücadeleye çağıran ifadelerin bulunması nedeniyle...'

Toplatılması olmayan Halk İçin Devrimci Demokrasi gazetesinin 71. sayısı cezaevi eğitim kurulunca daha önce belirtilen aynı gerekçeler nedeni ile Aydın Bulgucu, Nihat Konak, Süleyman Yılmaz Bulduruc ve Veli Özdemir'e verilmemiştir.

Toplatılması olmayan Atılım Gazetesi'nin 70. sayısı, Yürüyüş dergisinin 17. sayısı, Azad dergisinin 18. sayısı, Sosyalizm Yolunda Özgür Gençlik dergisinin 53. sayısı, Uzun Yürüyüş dergisinin farklı sayılarından toplam 25 adet Erdal Süsem, Hikmet Korkusuz, Resul Kocatürk, Erdiç Yücel, Hasan Polat, Ahmet Doğan, Menderes Leyla, Muzaffer Öztürk ve Hasan Rüzgar'a aynı gerekçelerle verilmemiştir.

***Bu kararlara yönelik itiraz ve suç duyurusunda bulunmuş olan mahpuslar henüz bir sonuç alamamışlardır.

Gönderilmeyerek veya verilmeyerek imha edilmek üzere mektup ya da fakslarına el konulan mahpuslar şunlardır:

*Muhamet Akyol'un Sincan 2 No'lu F tipi Cezaevi'nde mahpus olan Kenan Özyürek'e göndermek istediği mektubun 31.08.2005 tarihli 2005/338 karar no'lu tebliğle 'mektubun içeriğinde amiri aşağılayıcı nitelikte mizahi yazılar' olduğu gerekçesiyle imha edildiği bildirilmiştir.

*Mehmet Sarar'ın derneğimizden Hürriyet Şener aracılığı ile İHD'ye göndermek istediği mektup imha edilmiştir. Cezaevi idaresini 01.09.2005 tarihinde tebliğ ettiği 31.08.2005 tarihli 2005/342 no'lu kararda imha gerekçesi 'içeriğinde, 30.07.2005 tarihinde cezaevinde gerçekleşen sevkler sırasında yaşanan olaylarla ilgili asılsız iddialar ileri sürülmesi ve cezaevi idaresi ve işleyişi hakkında yalan yanlış beyanlarda bulunulması' olarak gösterilmiştir.

Mehmet Sarar, bu karara ilişkin olarak 05.09.2005 tarihinde infaz hakimliğine itiraz etmiştir. İnfaz hakimliğinden 2005/482 E., 2005/450 no'lu gelen kararla 'disiplin kurulunun 31.08.2005 tarihinde ve 2005/450 sayılı kararında usul ve yasalara aykırılık görülmediğinden yerinde görülmeleyen şikayetin reddine karar verildiği' bildirilmiştir.

M. Sarar infaz hakimliğinden gelen bu karara ilişkin, Tekirdağ Ağır Ceza'ya itiraz etmiştir. Bu itiraza ilişkin henüz bir sonuç alınmamıştır.

* Mehmet Sarar, Gebze M tipi Cezaevi'nde mahpus olan Filiz Güllökuer'e göndermek istediği bir faks cezaevi idaresi tarafından gönderilmeyip imha edilmiştir. 09.09.2005'te sunulan 08.09.2005 tarihli ve 2005/364 sayılı kararda, faksın imhasına gerekçe olarak 'cezaevi disiplin kurulunun faksın içeriğinde örgütsel tutum ve tavırların nasıl alınacağı ve ne şekilde protesto edileceğine dair bilgilerin yer alması ve 'kan şekeri, süresiz' gibi bazı anlaşılmayan ifadelerin olması' gösterilmiştir.

*Hasan Rüzgar'ın 25.08.2005'te Meral Ünal'a göndermek istediği bir adet mektup, 28.08.2005'te Zeynel Karabulut'a gönderdiği bir adet mektup ve Hülya Yer'e göndermek istediği bir diğer mektup cezaevi idaresi tarafından 'sakıncalı' görülerek imha edilmiştir. Ayrıca İzmir Cezaevi İncisiyatifi'nin 2.10.2005'te Hasan Rüzgar isimli mahpusa yolladığı bir adet broşür yine cezaevi idaresi tarafından 'sakıncalı' olduğu gerekçesiyle verilmemiştir.

* Erdal Süsem'in 21.08.2005'te yurtdışına göndermek istediği bir adet mektubuna 'hapisane idaresini teşhir ettiği ve olayları çarpıttığı' gerekçesiyle imha edilmek üzere el konulmuştur. Bu karara itiraz edilmiş ancak henüz bir yanıt alınmamıştır.

* Bayram Kama, Ramazan Aydın, İsmail Yılmaz adlı mahpuslara gelen mektuplara yapııştırılan kurutulmuş çiçekler kopartılarak alınmış, Ramazan Aydın'ın mektubundaki kuru çiçek sayfaya birlikte kopartılmıştır ve mektup eksik olarak verilmiştir.

*Muzaffer Öztürk'ün 16.08.2005'te göndermek istediği bir adet mektubuna hücre krokisinin çizili olması gerekçe gösterilerek 'kısmen imha' kararı verilmiştir. M. Öztürk bu karara, infaz hakimliğine başvurarak itiraz etmiş ve infaz hakimliği itirazın reddine karar vermiştir.

Nihat Konak adlı mahpus, 18.08.2005'te mahkemeye götürülürken 'yanındaki subayın askeri disiplin isteğini ve yüksek sesle künye okumayı reddetmesi' gerekçe gösterilerek duruşmasına götürülmemiş ve cezaevine geri getirilmiştir.

*13.09.2005'te mahpus Şükrü Duman, mahkemeye götürülürken 'yanındaki subayın askeri disiplin isteğini ve yüksek sesle künye okumayı' reddetmiştir. Bu dayatmaya karşı çıkan mahpus Ş. Duman mahkemeye götürülürken cezaevine geri getirilmiştir.

Muhamet Akyol ve Süleyman Şahin 30 Temmuz 2005'ten beri üç kişilik hücrelerde tek olarak tutulmaktadır. Yanlarına gitmek isteyen diğer mahpusların istekleri cezaevi idaresi tarafından sürekli olarak reddedilmektedir.

Erdal Süsem, 31.08.2005'te hücrelerinde bulunan muhabbet kuşlarından birini ziyaretçisi aracılığıyla Şükrü Duman adına göndermek istemiş, ancak, bu istek idare tarafından 'örgüt üyeleri arasında siyasi temas sağlayabilir' gibi anlamsız bir gerekçe gösterilerek reddedilmiştir.

Muzaffer Öztürk 'ağırlaştırılmış müebbet' cezası alması gerekçe gösterilerek tek kişilik hücrede tutulmaktadır. İdarenin bu uygulamasına ilişkin, ilk olarak infaz hakimliğine yapılan itiraz, infaz hakimliği tarafından haklı bulunmuş ancak cezaevi idaresi 18.08.2005 tarihli kararla Tekirdağ Ağır Ceza mahkemesi'ne başvurmuş ve mahkeme cezaevi idaresini haklı bulmuştur. Tekirdağ Ağır Ceza Mahkemesi'nin verdiği bu karara itiraz edilmiştir ve cevap beklenmektedir.

29.09.2005'te cezaevinde yapılan genel aramada Hasan Rüzgar, Şerafettin Yer ve Ayhan Güngör'ün kaldıkları hücrede kullandıkları bıyık makasına 'amaç dışı' kullanıldığı gerekçesiyle el konulmuştur.

Resul Kocatürk'e mektup içerisinde gönderilen posta pullarına cezaevi idaresi tarafından 'kantinde satılıyor' gerekçesiyle el konulmuştur.

Menderes Leyla'ya gelen ziyaretçiler görüş için içeri alınırken, yapılan kayıt işlemlerinde ziyaretçilere yeni uygulamalar dayatılmıştır. Daha öncekilerden farklı olarak ziyaretçilere bu kez 'mezuniyet durumları, meslekleri' gibi sorular nedeniyle, Menderes Leyla, ziyaretçilerinin görüşüne 20 dakika gecikerek gelmiştir.

Mahpusların avukatlarıyla yaptıkları kapalı görüşlerde ayakkabı araması dayatması getirilmiştir.

24.06.2005'te 17.06.2005 tarihinde Tunceli'de 17 kişinin katledilmesini protesto etmek için mahpuslar, TBMM, Cumhurbaşkanlığı ve Genel Kurmay Başkanlığı'na posta yolu ile dilekçeler göndermişlerdir. Hüseyin Uzundağ, Gökhan Oruç, Cihan Kahraman hakkında 'dilekçelerde TSK'yi tahkir ve tezyif etmek' gerekçesiyle karşı soruşturma açılmıştır ve adı geçen mahpuslar 19.09.2005'te Tekirdağ Savcılığına ifade vermişlerdir.

Bu konuyla ilgili olarak Gökhan Oruç, ayrıca derneğimize bir bilgilendirme mektubu yollamıştır. Mektubunda Genelkurmay tarafından haklarında başlatılan soruşturma ile ilgili Genelkurmay'a bir mektup yazdığını belirten Gökhan Oruç mektubunun cezaevi tarafından imha edildiğini bildirmiştir. 27.09.2005 tarihinde imha kararı mahpusa tebliğ edilmiştir. 2005/361 sayılı kararda imha gerekçesi 'Terör örgütü üyelerini överek kahraman gibi göstermek, güvenlik güçlerini karalayıcı ibareler olması ve TSK'nin kendilerine açmış olduğu davanın kamuoyu tarafından duyulması amacını gütmesi' olarak gösterilmiştir.

Tekirdağ 1 Nolu cezaevinde mahpus olan Mehmet Sarar'ın 25 Temmuz 2005 tarihli bilgilendirme mektubundan anlıyoruz ki Temmuz ayı boyunca da F tiplerinde uygulanan keyfi yasaklama ve disiplin cezaları devam etmektedir.

Mektupta değinilen hak ihlalleri şunlardır; Toplatılması olmadığı halde gazete, dergi ve kitaplar mahpuslara verilmemektedir. Cezaevi idaresinin bu uygulamasına maruz kalan mahpuslar şunlardır.

Murat Aktaş'a ziyaretçisinin getirdiği 'Darağacında Üç Fidan' isimli kitap, İstanbul 5 No'lu SYM'nin 1976 yılında verdiği toplatma kararı gerekçe gösterilerek verilmemiştir. Ancak bu karar kaldırılmış ve kaldırılma kararından sonra kitap 30 baskı yapmıştır.

Cihat Özdemir'e 13.06.2005 tarihinde ailesi tarafından yatırılan 'Her Şey Devrim İçin Her Şey Devrimci Bir Örgüt İçin Seçme Yazılar' isimli kitap eski toplatma kararı bahane edilerek verilmemiştir. Ancak toplatma kararı bu tarihten önce mahkemece kaldırılmıştır.

Süleyman Yılmaz Bulduruç, Erdal Süsem, Hasan Rüzgar, Nihat Konak, Taylan Baltacı, Ramazan Aydın, Özgür Eker, Devrim Kalaycı, Resul Kocatürk ve Hikmet Korkusun'a toplatılması olmadığı halde Devrimci Demokrasi, Devrimci Demokrasi Özel sayısı ve Özgür Düşün dergisi verilmemiştir.

Hapishane Eğitim Kurumunca sakıncalı bulunan gazete ve dergiler için yapılan tebliğlerde " T.C. devletin bölünmez bütünlüğüne karşı yazı ve ifadeler olduğu, haziran ayında TSK tarafından Tunceli'de yasadışı MKP/HKO'na karşı gerçekleştirilen operasyonda ölü ele geçirilen şahısları öven yazılar ve fotoğraflar olması nedeniyle verilmemiştir" denilmiştir.07.07.2005 tarihli 2005/03 sayılı karar ve 14.04.2005 tarihli 2005/04 sayılı karar.

Erdiç Yücel'e Yürüyüş dergisinin 8. sayısı 'yasaklama kararı olduğu' gerekçesiyle verilmemiştir.

Temmuz ayı boyunca Tekirdağ 1 Nolu F Tipi'nde birçok mektup ve faks cezaevi idaresi tarafından imha edilmiştir. Cezaevi idaresi imha nedenini "mektubun içeriğinde; güvenlik güçleri tarafından çatışmada öldürülen teröristlerin eylemlerini övücü, onların ailelerine ve kamuoyuna teröristleri bir kahramanmış gibi gösterilen ilanının bulunması nedeniyle Ceza ve Güvenlik tedbirlerinin İnfaz Hakkındaki 5275 sayılı kanun 68. madde 3. bendi gereğince imha kararının ilgiliye tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde İnfaz Hakimliğine itiraz edebileceğini kendisine bildirilmesine, bu süre zarfında aslının kurumumuzda saklanmasına, İnfaz Hakimliğinin kararının tebliğinden itibaren 1 hafta içerisinde Ağır Ceza Mahkemesi'ne müracaat edebileceği..." (08.07.2005 tarihli 2005/256 sayılı karar) şeklinde sunmuş ve tüm imha kararlarında aynı gerekçeyi tebliğ etmiştir. İdare, mektup ve faksların imha nedeni olarak aynı gerekçeyi tebliğ etmiştir. Mektupları ve faksları imha edilen mahpuslar şunlardır;

Hasan Rüzgar'ın 18 Temmuz 2005'te çeşitli yerlere göndermek istediği 19 adet mektup.

Şerafettin Yer'in Ertaç Öztürk'e göndermek istediği 1 adet taahhütlü mektup. ayrıca Özlem Aydın'dan Şerafettin Yer'e gelen 1 adet faks imha edilmiştir.

Nihat Konak'ın Numan Bozer'e göndermek istediği 1 adet taahhütlü mektup.

F. Ogün Arslan'ın Emiryem Demirkır'a göndermek istediği 1 adet APS mektup

Bu karara ilişkin İnfaz Hakimliğine yapılan itirazlara henüz yanıt gelmemiştir.

Resul Kocatürk'ün M. Aytunç Altay'a göndermek istediği 1 adet faks, Eren Yıldız'a göndermek istediği 1 adet mektup ve Mustafa Kocatürk'e göndermek istediği 1 adet mektup.

İmha kararına ilişkin İnfaz Hakimliğine yapılan itiraza ret cevabı gelmiştir. Gelen cevap sonucunda Ağır Ceza Mahkemesi'ne başvurulmuştur. Mahkemeden gelen 11.07.2005 tarihli 2005/744 sayılı kararda "...usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmadığından reddine..." tebliğ edilmiştir.

Farklı gerekçelerle mektup ve faksları imha edilen ya da muhatabına geç ulaştırılan mahkumlar şunlardır:

Veli Özdemir'e eşinden gelen mektup 'içinde iki adet boş kart olduğu' gerekçesiyle verilmeyip, emanet eşyalar arasına konmuştur. Mektup daha sonra 16.07.2005'te ziyarete gelen görüşçüsüne ziyaret sonrası verilmiştir.

Yine Veli Özdemir'e Kader Özdemir tarafından gönderilen bir adet APS mektubun bir bölümü karalanmıştır. Mahkuma yapılan tebliğde (11.07.2005) gerekçe "mahkuma mesaj içermesi nedeniyle mektubun ceza ve güvenlik tedbirlerinin infaz hakimliği 5275 sayılı kanunu 68. madde 3. bendi gereğince 8. sayfasının 5., 6., 7., 8., 9., 10. şeridinin karalanmasına karar verilmiştir." (08.07.2005 tarihli 2005/260 sayılı karar) şeklinde açıklanmıştır. Karara 12.07.2005'te itiraz edilmiştir. Mektubunun orijinal hali cezaevi idaresi tarafından bekletilmektedir. Mahpusa mektubun fotokopisi karalanmış bir şekilde verilmiştir.

Hüseyin Çevik'in 18.07.2005'te Turan Talay'a gönderdiği taahhütlü mektubun bir bölümü "sakıncalı" görülmüş ve imha edilmiştir. Alıcıya sadece mektupla birlikte yollanan fotoğraflar ulaştırılmıştır.

Bayram Kama, Muzaffer Öztürk ve Yaşar Eriş'in aynı zarfta Gebze Cezaevi'ne gönderdikleri 1 adet mektup kısmen imha edilmiş ve mektubun imha edildiği sözlü olarak tebliğ edilmiştir.

Devrim Kalaycı, 08.07.2005'te Tülay Yer'e gönderdiği 1 adet faks 'faksın gönderildiğine dair damgalı kağıdın kendisine verilmesine karşın' muhatabına 11 gün sonra ulaşmıştır.

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi'nde yaşanan diğer hak ihlallerini şöyle sıralayabiliriz:

Murat Aktaş'a 'kapı dövme' gerekçesiyle 1 aylık mektup yasağı cezası verilmiştir. 13.06.2005 tarihli kararda mahpusa cezanın 28.06.2005'ten itibaren yürürlüğe gireceği tebliğ edilmesine karşın, Murat Aktaş'ın 15.06.2005'te göndermek istediği 1 adet mektup "mektup yasağı" gerekçe gösterilerek alınmamıştır.

Şükrü Duman gözlerindeki rahatsızlık nedeniyle doktor raporu almıştır. Bu rapor üzerine daha rahat okuyup yazabilmek için kendi parasıyla dış kantinden bir masa almıştır ve bu masayı iki ay gibi kısa bir süre sonra kullanabilmiştir. Cezaevi idaresi "aynı sebeplerden dolayı başka tutuklularında masa talebinde bulduklarını ve bu durumun emsal oluşturduğunu" ileri sürerek, doktor raporuyla verilen masayı 14 Temmuz 2005'te mahpustan almıştır.

Erdiñ Yücel dış kantinden daha önce aldığı çizim kalemleri bitince yenilerini almak istemiş, ancak, isteği "içeriye alınacak eşyalar genelgesinde bulunmadığı ve daha önce kantinde satılan boya kalemleri, sulu boya v.b. yasaklandığı" söylenerek reddedilmiştir.

Resul Kocatürk'ün kantinden satın aldığı ve 5 yıldır yanında bulundurduğu büyük ve kağıt kesmek için kullandığı makası, genel aramada elinden alınmıştır.

Memik Huroz'a ziyaretçisinin yatırdığı fotoğraflar 'mektup yasağı var' gerekçesiyle verilmemiştir.

Osman Nuri Ocaklı, 10.06.2005'te avukat görüşünden sonra yapılan 3. keyfi aramaya karşı çıkmıştır. Cezaevi disiplin kurulu mahpusa'aramaya karşı geldiği ve slogan atarak diğer tutuklu ve hükümlülerin de slogan atıp kapı dövmelerine de neden olduğu' gerekçesiyle 2 ay mektup, faks, telgraf alamama-gönderememe cezası vermiştir.

O. Nuri Ocaklı'nın savcılığa yaptığı suç duyurusu ve savcılıktan infaz hakimliğine direk yollanan itirazla ilgili, savcılıktan "kavuşturmaya yer olmadığı" kararı gelmiştir. (29.06.2005 tarihli 2005/1821 sayılı karar) İnfaz Hakimliğinden "yerinde görülmeyen şikayetin reddine" dair kararın tarihi:04.07.2005, karar no.su:2005/305'tir.

11.07.2005'te Veli Özdemir ile görüşmek için İstanbul'dan yola çıkan görüşçüsü, İstanbul-Tekirdağ arasında yol çalışması olması nedeni ile görüş saatini kaçırmıştır. Bu nedenle görüşçü savcılıktan izin alarak aynı gün farklı bir saatte Veli Özdemir ile görüşmüştür. Ancak normalde 1 saat olan görüş keyfi olarak 45 dakika ile sınırlandırılmıştır.

Tekirdağ 2 nolu F-Tipi cezaevinde bulunan Baysal Demirhan'ın göndermiş olduğu mektupta değinilen hak ihlalleri şunlardır.

Yazmış olduğu birçok mektup yerine ulaşmamıştır. Mektupların akıbetine ilişkin kendisine bilgi verilmemiştir.

Üç yıldır mahpus olan B. Demirhan, bu sürenin son iki yılını hücrelerinde tek başına geçirmiştir. Bu konuda cezaevi yönetimi tarafından bir gerekçe sunulmamış ve yaklaşık bir buçuk yıldır yer değişikliği isteğiyle haftada iki kez yazdığı dilekçeler somut nedenler sunulmadan reddedilmiştir.

Mahpusların havalandırma hakları gasp edilmektedir. Günde 11 saat açık kalması gereken havalandırma kapıları sadece 4 saat açık tutulmaktadır.

Yapılan son aramada Bayram Demirhan'ın hücrelerinde bulunan, kendisinin yaptığı bir resimlik yırtılmış ve mektupları yerlere atılarak üzerlerine basılmıştır.

Hücrelerindeki radyosunun anteni olmayan B. Demirhan, bu sorunu sigara jelatininden yaptığı antenle çözmüştür. Ancak bu anten her hücre aramasında koparılmaktadır.

Mahpusların tedavi hakları engellenmektedir. Mahpuslar hücre çıkışlarında ayakbalarını çıkarmayı reddettikleri gerekçesiyle revire çıkartılmamaktadır.

Edirne F Tipi Cezaevi'nden 13.08.2005 tarihli bir mektupla başvuruda bulunan mahpus Yusuf Kayapınar yardım talebinde bulunmuştur. Adli tutuklu olduğunu belirten Y. Kayapınar, 1 Haziran'dan itibaren yürürlüğe giren yasanının birçok keyfi uygulamaya ve hak ihlaline neden olduğunu ifade etmiştir. Genel olarak iki hak ihlalinden bahsedilen mektuptaki konular şunlardır:

Y. Kayapınar yaklaşık 2,5 aydır ailesi ve çocuklarıyla telefonda görüşmemektedir. Yasal olarak haftalık 10 dakika olan telefon hakkının gaspına ilişkin cezaevi idaresi mahpusa herhangi bir tebliğde bulunmamıştır. Herhangi bir disiplin cezası olmamasına karşın 'ailesine telefon açma isteği' cezaevi idaresi tarafından, her seferinde çeşitli bahanelerle engellenmiştir. Mahpus bunun üzerine savcılığa başvurmuş ve ancak savcılıktan gelen talimat sonrasında ailesiyle telefonda görüşebilmiştir.

Yusuf Kayapınar'a 11.08.2005'te ibraz edilen 'hüccresinin elektrik faturasını ödemediği' gerekçesiyle 12.08.2005'te kesilmiş ve mahpus bu nedenle mağdur olmuştur.

Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nden derneğimize 14.09.2005 tarihli bir mektup yollayan Memduh Kılıç, yaptığı başvuruda, sağlık sorunlarının çözümü için yardım talebinde bulunmuştur.

1992 yılından beri mahpus olan M. Kılıç, 1997 yılında Çankırı Cezaevindeyken tüberküloz hastası olduğu tespit edilmiştir. Her iki akciğerinde tespit edilen mikrop nedeniyle, hayati tehlike taşıdığı doktor raporuyla sabitlenir. Bu nedenle Çankırı Devlet Hastanesi'nden Ankara Atatürk Göğüs Hastalıkları Hastanesi'ne sevki yapılır. 9 ay süren ilaç tedavinin olumlu bir sonuç vermemesi üzerine ameliyat edilir ve sol akciğerinin 2/3'ü alınır. Ancak ameliyat sonrası olumlu bir sonuç alınmaz; ikinci bir ameliyat ise hayati anlamda ciddi riskler taşıdığı için zorunlu olarak ilaç tedavisine devam edilir. Bir süre sonra iyileşmediği halde hastaneden taburcu edilir. Kırıklar 1 No.lu F Tipi'ne sevkinden sonra şikayetlerinin artarak devam etmesi neticesinde hastaneye sevk edilir. İzmir Tepecik Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nde yapılan muayenesi sonucunda akciğerinde 'mantar' ürettiği tespit edilir. Tüberküloz hastalığına bir de mantarın eklenmesi ve bu iki hastalığın cezaevi koşullarında tedavisinin mümkün olmaması nedeniyle M. Kılıç, İnfaz Savcılığında 'cezasının tehirini' ister. Savcılık Tepecik Göğüs Hastalıkları Hastanesinin verdiği "halen hayati tehlikesi söz konusu değildir" raporunu göstererek bu isteği reddeder. Ne var ki, Tepecik Hastanesi'nden verilen doktor

raporu dışındaki tüm sağlık raporları Memduh Kılıç'ın "hayati tehlike" taşıdığı ve "ivedilikle tedavi" edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ancak halen cezaevinin sağlıklı koşullarında tutulmaktadır.

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nden derneğimize 28.06.2005 tarihli bir bilgilendirme mektubu gönderen Mehmet Sarar'ın mektubundan anlıyoruz ki cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri artarak devam etmektedir. Haziran ayında bu tarz olayların artması 1 Haziran'da yürürlüğe giren TCK, CİK'nun değerlendirilmesi açısından da ayrıca önemlidir.

Haziran boyunca Tekirdağ 1 Nolu Cezaevi'nde yaşanan hak ihlalleri şunlardır:

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi'ndeki mahpuslar, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren TCK, CMK, CİK'nu protesto etmek için 3 günlük açlık grevi yapmışlardır. Bunun sonucunda açılan disiplin soruşturmasında, açlık grevine katılan tüm mahpuslara 1 ay açık alana çıkamama cezası verilmiştir.

Cezaevi idaresi, 1 Haziran'da yürürlüğe giren yasada yer alan maddelere dayanarak ağırlaştırılmış müebbet cezası olan Ali Baba Arı ve Hasan Şahingöz'ü tek kişilik hücrelere götürmek istemiştir. Adı geçen iki mahpus tek kişilik hücrelere götürülürken, cezaevi idare personeli tarafından kendilerine "fiziki işkence" uygulanmıştır.

Menderes Leyla, gerekçe gösterilmeksizin başka bir hücreye götürülmüştür. Mahpus yeni hücresine götürülürken, idari personel tarafından mahpusa fiziksel işkence yapılmıştır. Maruz kaldığı işkence sonucunda Menderes Leyla'nın vücudunun çeşitli yerlerinde darp izleri ve bir ayağında yumuşak doku zedelenmesi oluşmuştur. Bu durum cezaevi revir doktorunun ve Tekirdağ Devlet Hastanesi'nin verdiği raporlarla de belgelenmiştir.

Menderes Leyla, Ali Baba Arı ve Hasan Şahingöz'e cezaevi idari personelinin saldırdığının duyulması üzerine, diğer mahpuslar olayı slogan atarak ve hücre kapılarını döverek protesto etmişlerdir. Bu protesto sonucunda mahpuslar hakkında disiplin soruşturması açılmıştır. Tüm mahpuslar, protestoya katıldıklarını beyan etmelerine karşın kimi mahpuslar soruşturma dışı bırakılmıştır. Haklarında disiplin soruşturması açılan mahpusların bir bölümünün savunması bile alınmamıştır. Soruşturma sonucunda mahpuslara 1 ile 2 ay arasında değişmek üzere 'haberleşmeden men' cezası verilmiştir. Bu aynı zamanda Mahpusların açık görüşü cezası da aldıkları anlamına gelmektedir. Çünkü disiplin cezası alan mahpus açık görüşe çıkamamaktadır. Disiplin cezası verilen mahpuslar şunlardır: Hasan Rüzgar, Şerafettin Yer, Ayhan Güngör, Selahattin Gedik, Ramazan Aydın, Erdal Süsem, Aydın Bulgucu, Özgür Eker, Murat Karayel, Cihat Özdemir, Süleyman Yılmaz Bulducu, Ali Rıza Kaplan, Aligül Alkaya, Ahmet Doğan, Ongun Yücel, Habib Akkaya, Hasan Ergin, Murtaza Şahin, Muzaffer Öztürk, Bayram Kama, Yaşar Eriş, Süleyman Şahin, Memik Huroz, Nihat Konak, İsmail Yılmaz, Coşkun Akdeniz, Doğan Akçiçek, Hüseyin Uzundağ, Cihan Kahraman, Gökhan Oruç, Caner Uluç, Sinan Gülüm, Fatih Ergin Arpaç, Taylan Baltacı, Muhamet Akyol. (15.06.2005 tarihli ve 2005/25 sayılı karar)

Ceza İnfaz Yasası'nı protesto etmek için kendisini yakan Faruk Kadioğlu ile aynı hücrede kalan Ahmet Güzel'e "yangın çıkarmak ve infial yaratmak" gerekçeleri ile 20 gün hücre cezası verilmiştir. Hücresinde tek başına tecrit koşullarında yaşayan A. Güzel, gardiyanların hakaretlerine, onur kırıcı tavırlarına ve baskılarına maruz kalmıştır. Bu durumu slogan atarak protesto eden mahpusa bu kez de "slogan atması" gerekçe gösterilerek 2 ay "haberleşme yasağı" (mektup, faks, telgraf gönderememe ve alamama) cezası verilmiştir. Hücre cezasının sona ermesinden sonra asıl hücresine dönen Ahmet Güzel, her hücrede bulunması gereken demirbaşlardan olan ucu kesik meyve bıçağının yerinde olmadığını fark eder. Bunun üzerine suç duyurusunda bulunan Ahmet Güzel'in hücresi gardiyanlar tarafından basılarak talan edilir.

Baysal Demirhan, uzun süredir üç kişilik hücrede tek başına tutulmaktadır. Defalarca "yer değişikliği" isteğinde bulunmuş, ancak bu isteği cezaevi idaresi tarafından "örgüt kararı ile yer değiştiremeyiz" gerekçesi ile reddedilmesi üzerine, 03.06.2005'te kaldığı hücrenin alt katındaki camı kırmıştır. İdare tarafından üç gün içerisinde yazılı savunması istenen mahpus, araya hafta tatilinin girmesi nedeni ile savunmasını 08.06.2005'te yapıyor. Savunmasında uzun zamandır tek başına tutulduğunu, bunun idarenin bilinçli bir politikası sonucunda ortaya çıkan bir durum olduğunu, yalnız bırakılarak psikolojisinin bozulmaya çalışıldığını ve nihayetinde 03.06.2005 tarihindeki bu olayında psikolojisinin bozulmasından kaynaklı yaşadığını" belirtiyor ve camın parasını ödemeyi kabul etmiyor. Cezaevi idaresi "kıran camın parasını ödemeyi reddettiği gerekçesi ile Baysal Demirhan'a 10.06.2005'te 3 günlük hücre cezası verildiğini tebliğ ediyor ve karara itiraz süresinin 7 gün olduğunu belirtiyor. (Dosya No:2005/51) İtirazın 7 günlük sürenin geçmesinden sonra yapılması nedeni ile bir sonuç alınamamıştır.

Alaattin Öget, hücre değişikliği isteğinin defalarca reddedilmesini protesto etmek için öğle ve akşam yemeğini almamış, daha sonrada hücre camlarını kırmıştır. Açılan kovuşturma sonucunda Tekirdağ 1. Asliye Ceza Mahkemesi 2005/120 Cumhuriyet Savcılık nolu belge, 2005/69 E. ve 2005/120 K. numarası A. Öget'in 1 yıl hapis ve 440 YTL. para cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. daha sonra cezası 2/3 oranında indirilmiş ve hapis cezası para cezasına çevrilerek 1.466 YTL. ağır para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiş son olarak "sanığın kişiliği ve suç işleme hususundaki eğilimleri nazara alınarak sanığın cezasının ertelenmesi halinde yeniden suç işleyeceği kanaatine varıldığından sanığın cezasının 647 sayılı kanunun 6. maddesi gereğine teciline..." karar verildiği bildirilmiştir.

Hüseyin Uzundağ, Coşkun Akdeniz, Baysal Demirhan, Cihan Kahraman, Aslan Aşşan, Gökhan Oruç ve Fatih Engin Arpaç'a '05.08.2004 tarihinde mahkemeye gidiş sırasında disiplinsizlik gösterdikleri' gerekçesiyle açılan davaya ek olarak 10.02.2004'te mahkeme dönüşü sırasında "ring aracına binmek istememek, mahkeme önündeki kalabalığa seslenmek, görevli memuru tehdit etmek" gibi 'taşkınlıklar' yaptıkları gerekçesiyle tekrar dava açılmıştır.

10 Haziran 2005'te cezaevindeki genel arama sırasında B2 blok 62 numaralı hücre duvarında asılı bulunan Nazım Hikmet, Mahir Çayan resimlerinin bulunduğu takvim görevlilerce indirilmek istenmiştir. Ancak aynı hücrede kalan Mustafa Capardaşa, Kemal Yıldırım ve Kaan Kurtuluş'un 'bu resimlerin uzun süredir duvarda asılı olduğunu ve gerekçe sunulmadan resimlerin duvardan alınamayacağını' söylemeleri üzerine bizzat müdürün talimatı ile gardiyanlar ve jandarmanın fiziki saldırısına maruz kalmışlardır.

Fatih Engin Arpaç ve Sinan Gülüm'ün birlikte kaldıkları A Blok 16 numaralı hücrede arama yapan gardiyanlar tarafından 'Devrimci Demokrasi Gazetesi' alınmıştır. Durumu aramadan sonra fark eden F.E. Arpaç ve S. Gülüm başgardiyandan 'haphisane kantininden aldıkları gazetenin iade edilmesini' ister. Ancak bu istek reddedilir.

Haberleşme hakkı her fırsatta engellenmiş mektup ve fakslar imha edilmiştir. Haberleşme yasağı cezası alan ve mektupları imha edilen mahpuslar şunlardır:

Osman Nuri Ocaklı ve Ercan Gökoğlu'na avukat görüşüne çıktıklarında üçüncü bir keyfi aramayı protesto etmek için slogan attıkları gerekçesiyle 2 ay mektup cezası verilmiştir. (10.06.2005 tarihli 2005/50 sayılı karar) Mahpuslara tebliğ mazgalardan sözlü olarak yüzüne okunmuş, karar yazılı olarak sunulmuştur.

Hasan Polat'a posta yolu ile gelen 'Özgür Halk ve Genç Bakış' dergileri "sakıncalı" oldukları gerekçesiyle imha edilmiştir. H. Polat Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığı'na bulunduğu suç duyurusuna "kovuşturmaya yer olmadığı" tebliğini almıştır. (26.05.2005 tarihli 2005/1605 sayılı karar)

Erol Zavar'ın Edirne Cezaevi'nden göndermek istediği 1 adet APS mektup.

Hasan Rüzgar'ın göndermek istediği 4 adet faks ve 1 adet mektup

Erkan Altu'nun Filiz Güllökuer'e göndermek istediği 1 adet faks

Nihat Konak ve İsmail Yılmaz'ın Sincan, Edirne ve Erzurum Cezaevlerine göndermek istedikleri 3 adet faks

Memik Horoz'un eşine göndermek istediği 1 adet mektup

Muhamet Akyol'un Gebze Cezaevi'nde bulunan Hiyam Çoban'a yolladığı mektup kısmen (muhabatına sadece içinde fotoğraf olan zarf verilmiştir)

Osman Nuri Ocaklı'nın Eser Yangın ve Hatice Duman'a göndermek istediği 2 adet faks

Hasan Polat'ın Nilüfer Şahin, Tahir Yalçın ve Serdar Güzel'e göndermek istediği 3 adet faks

Erdal Süsem'in Fatma Şen'e göndermek istediği 1 adet faks imha edilmiştir.

Bütün imha kararlarının gerekçesi aynıdır: "01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girecek olan yeni TCK ve Ceza İnfaz Kanunu'nu protesto etmek amaçlı 3 günlük açlık grevi yapılması hususunda tüm cezaevlerindeki terör??? tutuklu ve hükümlülerde bu yöndeki örgüt talimatı içeren yazılar olması sebebi ile TCK ile Hapishane Tevkif evlerinin İdaresi Hakkında Değişiklik Yapılmasına Dair 05.02.2005 tarihli 4806 sayılı kanun 307/6 maddesi gereğince .... imhasına karar verilmiştir.

Bu karara karşı mahpuslar itiraz ve suç duyurusunda bulunmuşlardır. Osman Nuri Ocaklı infaz hakimliği tarafından ret edilmiştir. (2005/204 E. 2005/150 K. karar tarihi:25.05.2005) Bir üst mahkemeye başvuran O. Nuri Ocaklı henüz cevap alamamıştır. Diğer mahpuslar ise İnfaz Hakimliğinden gelecek olan cevabı beklemektedir.

Aldığımız bilgilere göre Adli Tıp Kurumu'nun 2001 yılından itibaren altı kez Werniche Korsakoff raporu verdiği Mustafa Gök halen cezaevinde tutulmaktadır.

1996 yılında Bayrampaşa Cezaevi'nde bulunan ve o dönemde gerçekleştirilen ölüm orucuna 69 gün katılan Mustafa Gök, ölüm orucunun ardından tedavi görmüş, buna karşın '19 Aralık katliamı'nın ardından yakın hafıza kaybı, eski cezaevi arkadaşlarını hatırlamama, akrabalarını göremezse unutmama, denge sisteminde bozukluk belirtileri ile hasta mahkumların haklarını düzenleyen CMUK'un 399/2 maddesi gereğince salıverilmiştir.

14 Şubat 2004 tarihinde yasa dışı bilgi içeren bir diskette adı yer aldığı gerekçesiyle gözaltına alınarak tutuklanmıştır. Gök'ün tutuklanmasının ardından Edirne Savcılığı tarafından Adli Tıp Kurumu'nun verdiği raporlar geçersiz sayılmış ve yeniden rapor istenmiştir. Yeni verilen raporla eski raporlardaki ifadelerin aynı olması dikkat çekmektedir. Yeni raporda da 'Mustafa Gök'ün, ses ve ışıktan rahatsız olmak, dilde pelteleşme, unutkanlık gibi Korsakoff belirtileriyle psikanalitik bir rahatsızlık yaşadığı' belirtilmektedir. Adli Tıp Kurumu'nun verdiği son rapora karşın Mustafa Gök'ün halen cezaevi'nde tutuluyor olması dikkat çekmektedir.

Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki mahpuslar Abdullah Öcalan'a yönelik tecrit uygulamalarına ve operasyonlara son verilmesi amacıyla 15 Ağustos- 7 Eylül tarihleri arasında açlık grevi eylemi yapmışlardır. Açlık grevine giren 23 hükümlüye cezaevi yönetimi tarafından 1 ay görüşe ve ortak alana çıkmama cezası verilmiştir. Ceza alan mahpuslar şunlardır: Ramazan İldem, Mehmet İldem, Ferhan Ay, Salih Atlı, Cuma Tanırğan, Fırat Arzu, İsmet Çandak, Ayhan Bayar, Leşker Acar, Levent Cin, Mehmet Savur, Muhittin Piriçioğlu, Ramazan Özalp, Ahmet İzer, İsmet Aydın, Kamuran Yusuf, Ramazan Çetedir, Halis Geçger, Seyfettin Aydemir, Kenan Erdemir, Sabri Ürek, İsmail Sayır ve M. Ali Yaşa. Bir aylık görüş ve ortak alana çıkmama cezasının ardından 5 mahpus Bolu F Tipi Cezaevi'ne nakledilmişlerdir.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi'ndeki mahpuslar Abdullah Öcalan'ın üzerindeki tecrit koşullarını protesto etmek için açlık grevi eylemi yapmışlardır. Eyleme katılan 129 mahpusa cezaevi idaresi tarafından 13 Ekim 2005'ten geçerli olmak üzere '1 yıl açık, 3 ay kapalı görüş, 3 ay telefon, gazete ve iletişim araçlarından men' cezası verilmiştir.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nden tahliye olan Mehmet Sadık Ekinci, cezaevinde ödenek olmadığı gerekçesi ile haftada 5-10 dakika sıcak su verildiğini bu nedenle de birçok mahpusun 4 aydır banyo yapamadığını belirtmiştir.

Vicdani Retçi Mehmet Tarhan

İzmir'de 8 Nisan günü gözaltına alınan vicdani retçi Mehmet Tarhan, 11 Nisan günü askerlik için gönderildiği Sivas'ta tutuklandı. 10 Nisan günü Tokat'a götürülen Tarhan, buradan da Askeri Mahkeme'ye çıkarılması için Sivas'a sevk edildi.

Mehmet Tarhan, 19 Nisan günü "çürük raporu verilip verilmeyeceğinin tespiti" için askeri hastaneye sevk edildi. "Mehmet Tarhan'la Dayanışma İnsiyatifi" tarafından yapılan açıklamada, hastaneye zorla götürülen Mehmet Tarhan'ın yakınları ve avukatlarıyla görüştürülmediği bildirildi.

Mehmet Tarhan hakkında, “askerlikten kurtulmak için emre itaatsizlikte ısrar” iddiasıyla açılan dava, 27 Nisan günü Sivas Askeri Mahkemesi’nde başladı. Duruşma, 26 Mayıs gününe ertelendi.

Bu arada Avukat Suna Coşkun, Mehmet Tarhan’ın Sivas Askeri Cezaevi’nde dövüldüğünü bildirdi. Suna Coşkun, Tarhan’ın yaşadıklarını özetle şöyle anlattı:

“Mehmet Tarhan, oldukça karanlık durumdaki 1. koğuşa girdiğinde koğuştaki bulunanlar kapı önüne bir sandalye koymuş ve sandalyeye oturmasını söylemişlerdir. Sandalyeye oturan Mehmet Tarhan’a ‘Neden geldiğini, saçının neden uzun olduğunu’ sormuş, ‘sen terörist misin, vatan haini misin, öyleysen seni öldürürüz’ diyerek tartaklamaya başlamışlardır. Bu arada tutuklulardan Ertan Mertoğlu belindeki silahı göstererek ‘öldüreceğini’ söylemiştir. Bu saldırı araya giren diğer tutukluların engellemeleriyle bitmiş ancak Mehmet Tarhan’ı koğuştan diğer yanına alarak sorgulamaya devam etmişlerdir. Biraz sonra, aynı kişiler “saçlı gel buraya” diyerek Mehmet Tarhan’ı yanlarına çağırmışlar ve yine hep birlikte saldırmışlardır. Bu linç girişimi yine diğer tutukluların araya girmesine kadar yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Mehmet Tarhan’ın dudağı patlamış, vücudunun çeşitli yerlerinde ekimozlar oluşmuştur. Göğsüne aldığı darbeler sonucu nefes almakta zorluk yaşamış ve bu durum 30 Nisan gününe kadar sürmüştür. Tarhan’ın ayrıca, saçları da yolunmuştur. Dizlerine, bacaklarına ve ayaklarına yediği tekmeler nedeniyle uzun süre yürüme zorluğu çekmiştir. Linç girişiminden sonra, gevşetilmiş ampuller saldırganlar tarafından sıkıştırılarak koğuştaki tekrar aydınlatılmıştır ve saldırganlardan bazılarının Mehmet Tarhan’ın yanına gelerek ‘bir yanlış anlama olduğunu, cezaevinde görevli Astsubay Mustafa Selvi’nin kendilerine, Tarhan’ı kastederek, gelen kişinin terörist olduğunu ‘icabına siz bakarsınız’ dediğini söylemişlerdir. Mehmet Tarhan daha sonra ayrı bir bölüme alınmış ancak her havalandırmaya ve telefon görüşmesine çıkışında saldırganlardan Ertan Mertoğlu, Hakkı Dinçel, Ersoy Özbek ve Ercan Kızıldağ’ın tehditlerine maruz kalmıştır.”

Tarhan’ın korktuğu için yaşadıklarını bir süre kimseye anlatmadığını belirten Suna Coşkun, saldırganların daha sonra da tehditle Tarhan’dan para istediğini bildirdi. Coşkun, tehditler karşısında Tarhan’ın saldırganlara para verdiğini, ablası Emine Tarhan aracılığıyla da cezaevine elbise getirttiğini anlattı. Mehmet Tarhan’ın yaşadıklarını Emine Tarhan’ın haber vermesi üzerine öğrendiklerini kaydeden Suna Coşkun, 19 Mayıs günü Mehmet Tarhan’la görüştüğünü, daha sonra da Sivas Askeri Savcılığı’na, cezaevi yöneticileri ve saldırganlar hakkında suç duyurusunda bulunduğunu bildirdi.

Mehmet Tarhan’ın avukatı Senem Doğanoglu’nun yanında da tehdit edildiği bildirildi. Avukat Senem Doğanoglu, müvekkiliyle görüştüğü sırada, görüş yerine gelen tutuklular Erhan Mertoğlu ve Özsu Özbulduk’un tehditlerine maruz kaldıklarını söyledi. Doğanoglu,

görüşten kısa bir süre önce de havalandırmaya çıkarılan Tarhan’a ve koğuştaki arkadaşına taş atıldığını kaydetti. Doğanoglu şunları söyledi:

“Mehmet Tarhan, Cezaevi Müdürü Yarbay Erhan Nar’ı çağırmış. Bunun üzerine daha önceki olaylarda adı geçen Astsubay Mustafa Selvi gelmiştir. Üzerlerine taş atıldığını belirten Mehmet ve koğuştaki arkadaşı Ali’ye astsubay Mustafa Selvi ‘Taşları o an orada bulunanların elinden alıp ben fırlattım’ diye bir açıklamada bulunmuştur.”

Mehmet Tarhan’ın yargılandığı davaya 25 Mayıs günü devam edildi. Tarhan, duruşmada açlık grevine başladığını açıkladı. Avukatlar Suna Coşkun ve Senem Doğanoglu, duruşmayı izlemek için Sivas’a giden Ersan Uğur Gör, Musfata Şeyhoğlu ve Erdem Yalçınkaya’nın “askerliklerini yapmadıkları” gerekçesiyle gözaltına alındığını bildirdiler. Avukatlar, buna tepki gösteren Nurhan Sezgin, İnci Ağlagül, Esra Topal, Ebru Topal, Doğan Özkan, Gül Duran’ın da gözaltına alındığını, ancak bir süre sonra serbest bırakıldığını belirttiler. Duruşmayı izleyen Avrupa Parlamentosu milletvekilleri Tobias Pflueger, Dimitris Papadimoulis, Adamos Adamou, Vittorio Agnoletto, Paulo Casaca, Richard Falbr, Helmuth Markov, Erik Meijer, Luisa Morgantini, Roberto Musacchio, Dimitris Papadimoulis, Tobias Pflueger, Miguel Portas, Miloslav Ransdorf, Heide Rühle, Eva-Britt Svensson ve Sahra Wagenknecht tarafından yapılan açıklamada da, “Tarhan’ın serbest bırakılması” istendi.

9 Haziran günü duruşmada tahliye edilen Tarhan’ın daha sonra Sivas Askerlik Şubesi’ne gönderildi.

Açlık grevini sürdüren Mehmet Tarhan’a istemediği halde serum takıldı. Tarhan’ın avukatı Suna Coşkun, 17 Haziran günü İHD Ankara Şubesi’nde düzenlenen basın toplantısında 9 Haziran günü Sivas Askeri Cezaevi’nden tahliye edilen Tarhan’ın 13 Haziran günü sevk edildiği Sivas Askeri Mahkemesi tarafından tekrar tutuklandığını ve genel kontrol için Sivas Askeri Hastanesi’ne sevk edildiğini belirtti. Hastanede Tarhan’a kendi isteğinin dışında serum verildiğini söyledi.

Mehmet Tarhan eylemine 21 Haziran günü son verdi.

Mehmet Tarhan’ın yargılanmasına 12 Temmuz günü devam edildi. Mehmet Tarhan’ın serbest bırakılması istemiyle 8 Temmuz günü gösteri düzenleyen üç kişi gözaltına alındı. “İstanbul Mehmet Tarhan Dayanışma İniyatifi”nden Evşen Yaşar Akçay ve Bahar Bayram’ın oturma eylemine 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası’nda “iki kişinin eylemi toplu gösteri olarak nitelendirilmediği” için Cumhuriyet Savcılığı’ndan izin bekleyen polisler, İHD gözlemcisi Doğan Özkan’ın oturma eylemine katılmasının ardından üç kişi olan gruba müdahale etti. Polisler, Özkan, Akçay ve Bayram’ı gözaltına aldı. Gözaltına alınanların aynı gün serbest bırakıldığı öğrenildi.

Tarhan'ın yargılandığı dava, 10 Ağustos günü Sivas 5. Piyade Eğitim Tugay Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde sonuçlandı. Askeri Mahkeme, Tarhan'ı "emre itaatsizlik" ve "askerlikten kurtulmak için emre itaatsizlik" suçlamalarıyla dört yıl hapis cezasına mahkum etti.

Sivas Askeri Cezaevi'nde bulunan Mehmet Tarhan'ın 30 Eylül günü zor kullanılarak saçının ve sakalının kesildiği bildirildi. Mehmet Tarhan, "sivil hekim tarafından muayene edilmesi ve sorumlulara karşı hukuki sürecin başlatılması" istemiyle açlık grevine başladı. 1 Ekim günü cezaevine giden avukatlar Senem Doğanoglu ve Suna Coşkun'un verdiği bilgiye göre, Mehmet Tarhan, Astsubay Hilmi Şavluk komutasındaki 7-8 askerin zor kullanarak saçını ve sakalını kestiğini, olaya müdahale eden Ali Güler adlı tutuklunun da zor kullanılarak engellendiğini bildirdi. Ali Güler'in de aynı gerekçelerle açlık grevine başladığı öğrenildi. 1 Ekim günü sivil hastaneye götürülmek istemesine karşın zorla askeri hastaneye götürülen Mehmet Tarhan'a "vücudunda darp izi olmadığı" yönünde rapor verildi. Aynı gün akşam saatlerinde sivil hastaneye götürülen Ali Güler'e ise "vücudunda darp izleri bulunduğu" yönünde rapor verildiği öğrenildi.

Açlık grevine başlayan vicdani retçi Mehmet Tarhan ve koğuştan arkadaşı Ali Güler'in 3 Ekim günü koğuştan alınarak penceresi olmayan tek kişilik hücrelere alındıkları bildirildi. İndymedia adlı internet sitesinde yer alan haberde, Ali Güler'in şikayet dilekçesinin "nizami olmadığı" gerekçesiyle iade edildiği ve dilekçe nedeniyle tehdit edildiği belirtildi.

Mehmet Tarhan, açlık grevi eylemini 3 Kasım günü sona erdirdi.

Askeri Yargıtay, "eşcinselliğini beyan ettiği halde fiziksel muayene yapılmadan cezalandırıldığı" gerekçesiyle Mehmet Tarhan'a verilen hapis cezası kararını usulden bozdu. Avukat Suna Coşkun, Yargıtay kararının uygulanması halinde, "Mehmet Tarhan'ın ısrarla karşı çıktığı fiziksel muayeneye zorlanması anlamına geleceğini" söyledi.

Avukat Suna Coşkun, Mehmet Tarhan'ın Mayıs ayında Sivas Askeri Cezaevi'nde saldırıya uğraması nedeniyle Cezaevi eski Müdürü Yarbay Erhan Nar, Astsubay Mustafa Selvi, asker tutuklular Ertan Mertoğlu ve Hakkı Dinçer hakkında dava açıldığını bildirdi. Askeri Savcılık tarafından hazırlanan iddianamede, Nar ve Selvi'nin "görevi kötüye kullanmak", Mertoğlu ve Dinçer'in ise "yağma" suçlamasıyla cezalandırılması istendi. Dava, 29 Aralık günü Askeri Mahkeme'de başladı.

Mehmet Tarhan'ın yargılanmasına 15 Aralık günü Sivas Askeri Mahkemesi'nde yeniden başladı. Duruşmada söz alan Tarhan'ın avukatı Suna Coşkun, Yargıtay'ın bozma kararına uyulmasını isteyerek, "Dava, esas konu olan vicdani reddin uzaklaştırılıp eşcinsellik üzerine yoğunlaştırılmak isteniyor" dedi. İlk kararında direnen mahkeme, Tarhan'ı dört yıl hapis cezasına mahkum etti.

Tedavisi Engellenen Mahkumlar

4 Ocak günü İstanbul Tabip Odası'nda basın toplantısı düzenleyen TAYAD'lı aileler, tutuklu ve hükümlülerin sağlık sorunlarının arttığına dikkat çektiler. Açıklamada, son dönemde yaşanan sağlık sorunları ile ilgili olarak şu bilgiler verildi:

"Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde yüz felci geçiren Orhan Eski'nin tedavisi geciktirildi. Kandıra F Tipi Cezaevi'nde şeker hastası Ufuk Keskin'in şeker ölçüm aletleri temin edilmiyor. Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde Tahsin Akgün, psikolojik tedavisi tamamlanmadan Bayrampaşa'ya gönderildi. Kırıklar F Tipi Cezaevi'nde ameliyat olan Sebhattin Filazoğlu'nun bakımı yapılmadı."

Tecrit ve Ceza İnfaz Yasası Karşılığı Birlik üyeleri 2 Ocak günü yaptıkları basın açıklamasında Gebze M Tipi Cezaevi'nde Filiz Güllökver, Sincan F Tipi Cezaevi'nde Mesut Deniz, Bayrampaşa Cezaevi'nde Savaş Kör ve Kırşehir Cezaevi'nde Ersin Eroğlu'nun cezaevinde kalamayacak derecede hasta olduklarını belirttiler. Birlik üyeleri, Edirne F Tipi Cezaevi'nde bulunan Odak Dergisi eski Yazışları Müdürü Erol Zavar'ın mesane kanseri olduğunu ve düzenli kontrol altında olması gerektiğini açıkladılar.

Erol Zavar'ın avukatı Şafak Yıldız "tedaviyi geciktirdikleri" gerekçesiyle Edirne Tıp Fakültesi Hastanesi hekimleri ve hastane yönetimi hakkında Nisan ayında suç duyurusunda bulundu. İHD İstanbul Şubesi'nde basın açıklaması yapan Avukat Şafak Yıldız, Erol Zavar'ın mesane kanseri hastası olduğunu, ayrıca daha önce kırılan bacağına platin takıldığını ancak bunun çıkarılmadığını bildirdi. Avukat Şafak Yıldız, "Platini çıkarma gereği duymayan doktorlar, müvekkilim Ankara'ya sevkini isteyince, bu platini kendilerinin de çıkarabileceğini belirtmiştir. Yani müvekkilim, Ankara'ya sevk talebi olmasaydı iki yıldır olduğu gibi bacağına çıkarılması gereken platin ve onun verdiği ağrılarla yaşamaya devam edecekti. Bu olay nedeniyle müvekkilim, hastane yönetimi ve doktorlar hakkında suç duyurusunda bulunmuştur" dedi.

"KADEK'e üye olduğu" iddiasıyla tutuklu yargılanan Şemsettin Kurt'un serbest bırakılmadığından ve bulunduğu Bayrampaşa Cezaevi'nde tedavisi yapılmadığından akciğer kanserinin ilerlediği öğrenildi. 27 Şubat günü Özgür Politika gazetesinin internet sitesinden yer alan habere göre 1992 yılında aynı gerekçeyle tutuklanan Kurt 1997 yılında beraat etti. Kurt 10 Ekim 2003 tarihinde yeniden tutuklandı. İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 14 Şubat günü yapılan duruşmada Kurt'un tutuksuz yargılanmasına karar verdi.

Adana Barosu avukatlarından Yasemin Dora Şeker, Haziran ayında yaptığı açıklamada Kürkçüler Cezaevi'nde bulunan Mehmet Emin Özkan (66) adlı siyasi hükümlünün ciddi sağlık sorunları bulunduğunu bildirdi. Yasemin Dora Şeker, 1996 yılında gözaltına alınan ve ömür boyu hapis cezasına mahkum edilen Mehmet Emin Özkan'ın prostat, nefes darlığı, kalp

yetmezliği ve yüksek tansiyon rahatsızlıkları bulunduğunu açıkladı. Cumhurbaşkanlığı ve Adalet Bakanlığı'na yaptıkları başvuruların sonuçsuz kalması üzerine 2003 yılı Nisan ayında AİHM'e başvurduklarını anlatan Şeker, Adli Tıp Kurumu'ndan gelecek raporu beklediklerini söyledi.

Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde bulunan Adem Aşan adlı siyasi tutuklunun tedavi için götürüldüğü Adana Devlet Hastanesi'nde yatağa zincirlendiği bildirildi. Annesi Caziye Aşan, böbrek yetmezliği nedeniyle sürekli diyaliz makinesine bağlanması gereken oğlunun 24 Mart günü özel bir hastanede gözaltına alındığını ve ardından tutuklandığını belirtti. Oğlunun, Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nden haftada üç gün Adana Devlet Hastanesi'ne götürüldüğünü belirten Caziye Aşan, şunları söyledi:

"Daha önce tek koluna kelepçe takıyorlardı şimdi ikisine birden takıyorlar. Ayrıca ayaklarını da yatağa bağlıyorlar. Oğlum bana son hastaneye götürüldüğünde komutan tarafından tehdit edildiğini anlattı. Diyalizdeyken bazen ayağına kramp girer ve inanılmaz bir acı yaşardı. Cihazdayken yine ayağına kramp girmiş, ayağındaki bağın gevşetilmesini istemiş. Ancak komutan oğluma bağırarak açmayacağını söylemiş. Oğlum o acıyla 'O zaman beni öldür' demiş. Komutan da 'Öldürürüm tabi. Önce öldürürüm sonra savcıya hastayı diye imzalatırım. Zaten hastasın' demiş."

Sivas E Tipi Kapalı Cezaevi'nde PKK davasından tutuklu bulunan ve uzun süredir kalp kapakçığı yetersizliği nedeniyle tedavi gören Güler Bilen'in, ölüm tehlikesi olduğu belirtilerek, tedavi olabilmesi için serbest bırakılması istendi. Cezaevi doktorunun, kalp kapakçığı yetmezliği nedeniyle dört yıldır tedavisi süren Bilen'in cezaevi koşullarında tedavi edilemeyeceği gerekçesi ile Ağustos ayı başında tedaviyi sona erdirdiği öğrenildi. Güler Bilen'in dayısı Şehmus Şimşek, İHD Adana Şubesi'ne, Cumhurbaşkanlığı'na ve Adalet Bakanlığı'na başvurduklarını söyledi.

Sivas E Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan kadın tutuklu ve hükümlüler tarafından Ekim ayında yapılan açıklamada, cezaevinde hasta tutuklu ve hükümlülerin tedavi edilmediğine de dikkat çekildi. Açıklamada, ameliyat olması gereken Aynur Epli ve uzun zamandır rahatsızlıkları bulunan Hatice Çakmak'ın tedavisinin yapılmadığı anlatıldı.

Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi'nde 2 ay tutuklu kalan Mehmet Kino ve Deniz Yüksel, Ekim ayında yaptıkları açıklamada cezaevinde tutukluların tedavisinin yapılmadığını, revirde görev yapan doktorun muayene etmeden tutuklulara yan etkileri olan ilaçlar verdiğini, yemeklerde hamam böceği ve metal parçaları bulunduğunu ve kantinde tarihi geçmiş sağlıksız yiyeceklerin satıldığını söylediler.

Cezaevleri ve İnsanlarımız-Oral Çalışlar (Cumhuriyet/19 Ekim 2005)

Cezaevlerinde acaba neler oluyor? Avrupa Birliği ile müzakerelere başlayan Türkiye'nin, cezaevlerinde insan hakları karnesi nasıl? Cezaevlerinde yatan çoğunlukla siyasi mahkûm ve tutuklulardan bu köşeye mektuplar gelir. Ben de bunların bir kısmını yayımlarım. Çünkü onların sesinin de duyulması gerekir. Bugün de Bolu F Tipi Cezaevi'nden yollanmış bir mektubu yayımlıyorum. İlgilenenlerin dikkatine...

Cemal Ağırman imzalı mektupta şunlar anlatılıyor:

"Merhaba Sayın Oral Çalışlar,

Yaşadığımız sıkıntıları paylaşmak istiyorum. Bu sefer yazmamın nedeni, neler yaşadığımızı anlamanıza yardımcı olmak. Daha önceki mektubumda vücudumdaki izleri yazdığımız mektupların imha kararıyla engellendiğini belirtmişim. İtirazlarımız sonucu İnfaz Hakimliği kararıyla bu engel kaldırıldı. Bu arada bizleri yıldırma amacıyla 30 Temmuz'da zorla sevk ettiler. O tarihten bu yana hücrelerde tek başımıza tutuyorlar.

Revirde belgelidir (en azından biz öyle sanıyoruz), yaralarımızı çıktık gösterdik. Revir doktoruna suç duyuruları yaptık. Nasıl sonuçlanacak hep beraber göreceğiz. Cumhuriyet Başsavcılığının kararında 'tutma ve çarpma izleridir' deniliyordu. İşte vücudumdaki izleri isim isim size anlatıyorum:

***

Ali Koca: Solda dirsek üzerinde 12-15 cm. uzunluğunda 7-8 cm. genişliğinde kan toplama, morarma. Her iki kolda pazı bölgelerinde morluklar. Sağ kol dirsekte açık yara. 4 Ağustos'ta gerçekleşen saldırıdan dolayı sol bacadta diz altında yara.

Kaan Kurtuluş: Sol kolda ve omuzda kan toplaması ve morluk. Göğüs bölgesinde kan oturması. Yüzde darbelerden dolayı kızarıklar. Sağ kol ve omuzda kızarıklar. Sol dizde açık yara. Baldırda darbelerden dolayı morluklar ve ağrı. Sırtta ağrı ve yanma hissi.

Serdar Karaçelik: Sol dirsekte, sol bacak diz kısmında açık yara. Sol kol iç tarafta geniş morluklar. Sol işaret ve başparmak arasında 1- 2 cm. kesik yarası. Bileklerde kelepçelerden dolayı açık yaralar ve morluklar.

İnan Gök: Sağ ve sol pazı kısmında geniş morluklar. Sırtta ağrı ve yanma hissi.

Ali Ercan Gökoğlu: Kollarında, belinde, ellerinde izler. Yara, kan oturması. 3 Ağustos'ta gerçekleşen saldırıdan dolayı sağ ve sol bacadta dizden aşağıda olacak şekilde morartılar ve kanlanma. Belde ve bacaklarda morartı.

Celal Yayla: Sırtta kızarıklık ve sıyrıklar. İki kolda dirseklerde sıyrıklar. Çenede tekmeden dolayı şişme ve morarma. Boğazda ve boyunda şişme ve ağrı. 4 Ağustos'ta gerçekleşen saldırıdan dolayı sağ bacadta ağrı, morarma ve yürüme zorluğu.

Kenan Günyel: Sol ve sağ pazılarda morluklar. Sol omuzda ve koltuk altında morluklar ve kızarıklar. Sağ bacadta, baldır ve kaba ette izler ve ağrı. Dizlerde kaval kemiği hizasında sıyrıklar. Dudakta, çenede izler ve sıyrıklar.

Cemal Ağırman: Sağ kolda açık kanamalı yara. Sağ ayak başparmakta açık yara kanamalı. Dudağın iç tarafında kanamalı yara. Vücutta ağrı. 2 Ağustos'ta gerçekleştirilen saldırıda kasıklarda sağ tarafta şişme ve morarma. Sol diz kapağında yara, yürüme zorluğu.

Bülent Kemal Yıldırım: Dizlerde ezik ve yara. Belinde morluklar. Sırtında omuz hizasında ezik morluklar ve tırnak izleri, yaralar...

Ercan Kutlu: Kollarında, sırtında, bacaklarında morluk, çizik ve yaralar. 4 Ağustos'ta gerçekleşen saldırı nedeniyle sol kolda 20 cm. uzunluğunda 6-7 cm. genişliğinde şişlik. Sırtta morluklar. Bacaklarında, diz altında morluklar.

Mustafa Tosun: Kollarda pazı hizasında morluklar. Bileklerde kelepçeden dolayı yara ve kızarıklık. İki bacakta yara ve sıyrık. Sağ ve sol ayakta açık yaralar. Dirseklerde açık yaralar. Boğazında, boynunda ağrı ve kızarıklık.

Baysal Demirhan: Sağ bacakta baldır kısmında 15 cm. yara. Ellerde tersten ve sıkı vurulan kelepçeden dolayı yara ve kızarıklık. Dizlerde, ayaklarda açık yara. Bacaklarında, baldırlarında, darbelerden dolayı izler.

Osman Nuri Ocaklı: Sağ el ve başparmakta açık yaralar. Kollarda morluklar. Çizikler ve yaralanmalar. Göğüs bölgesinde morluklar. Başta darbelerden dolayı ağrı. Boğazda ağır ve yutma zorluğu."

İşte size Bolu F Tipi Cezaevi'nden insan manzaraları. Bir cezaevinden bir başka cezaevine nakledilirken, insanlar, başlarına bunlar geldiğini söylüyorlar.

Sizce uyduruyorlar mı?

Tutuklu Yakınları

6 Nisan günü Trabzon'da "cezaevlerindeki koşullara" ilişkin bildiri dağıtırken linç girişimiyle karşılaşan TAYAD üyeleri Ekmek ve Adalet dergisi Temsilcisi Zeynep Ertuğrul, Nurgül Acar, Emre Batur ve İhsan Özdiil hakkında "görevli memura hakaret ve izinsiz gösteri düzenlemek" iddiasıyla açılan dava başladı. 23 Haziran günü Trabzon 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada ifade veren TAYAD üyeleri, olayları polis kışkırttığını söylediler.

Sanıklardan Zeynep Ertuğrul, kendisinin olay yerinde gazeteci sıfatıyla bulunduğunu, arkadaşlarının da TAYAD'ın özel bültenini dağıttığını belirterek şöyle konuştu:

"İddia edildiği gibi izinsiz gösteri yürüyüşü söz konusu değildir. Arkadaşlar bültenleri ayrı ayrı yerlerde dağıtıyorlardı. Orada görev yapan iki trafik polisi, arkadaşlarımızın yanına gelip bültenleri kastederken 'Bu yasal mı, sizin PKK'li olmadığınızı nereden bilelim' dediler. Polisler bu sözleriyle çevredekileri adeta üzerimize kışkırttılar. Arkadaşlar olayın yasal olduğunu anlatmaya çalışırken çevrede bulunan 15-20 kişilik grup, arkadaşlarımızı darp etmeye başladı. Bu arada Ergün Kara adlı kişi de beni işaret ederek 'Bu PKK'lidir' diyerek grubu benim üzerime kışkırttı ve bana iki kere yumrukla vurdu. Bu arada gruptakiler bana da vurmaya başladılar. Olay anında çevrede çok sayıda sivil polis bulunuyordu. Olaya sivil polislerin değil de trafik polislerinin müdahale etmesi hadisenin provokasyon olduğunun göstergesidir."

Dava 2005 yılı içinde sonuçlanmadı.

Cezaevlerinde yaşanan sorunları, TAYAD üyelerinin Trabzon ve Adapazarı'nda saldırıya uğramasını protesto amacıyla 15 Nisan günü TBMM önünde kendilerini zincirle bağlayan TAYAD üyeleri gözaltına alındı. Deniz Arık, Nurşen Toksoy ve Didem Akman 16 Nisan günü tutuklandılar.

Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde bulunan Wernicke Korsakoff hastası Hüseyin Akpınar'ın babası Ali Akpınar, kalbindeki pil yüzünden X-Ray cihazından geçemediği için oğluyla görüşemediğini açıkladı. 31 Mart günü cezaevine gittiğinde "X-Ray cihazından geçmemesi gerektiği" yönündeki rapor ile kalbine pil takılan hastalara verilen özel kimlik kartını gösterdiğini anlatan Ali Akpınar, elle arama yapılmasını istediğini ancak bunun kabul edilmediğini bildirdi.

4 Haziran günü Adıyaman'da da Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği üyesi bir grubun "cezaevlerindeki baskıları protesto amacıyla" AKP il örgütü binası önünde yapmak istediği basın açıklamasına polis müdahale etti. Olayda, Yılmaz Kaya, Erhan Yücel, Servet Yücel, Nevzat Bozkurt, Nihal Çalışkan, Ali Yasacı, Ali Kaçak ve Adnan Demirhan adlı kişiler gözaltına alındı.

Abdullah Öcalan'a yönelik uygulamaları protesto eylemine katıldıkları gerekçesiyle tutuklanan Batman TUHAY-DER yöneticileri İslam Koyuncu ve Mehmet Gidici, avukatların yaptıkları itiraz üzerine 3 Mayıs günü serbest bırakıldılar.

Cezaevlerindeki baskıları protesto için 28 Haziran günü Tekirdağ F Tipi Cezaevi önünde basın açıklaması yapan TUYAB ve TUAD üyesi 11 kişi gözaltına alındı.

ESP üyeleri 1 Kasım günü F tipi cezaevlerindeki sorunlara dikkat çekmek için Boğaziçi Köprüsü'nün Anadolu yakası girişinde eylem düzenledi. Eyleme müdahale eden polis Emine Güngör, Ağca Kaplan, Tuğba Gümüş, Arzu Baysungur, Güneş Şenyüz, İbrahim Uçar, Fırat Çağla, Cengiz Özgül, Hüseyin Güneş, Emrullah Avcı ve Abbas Duman'ı gözaltına aldı.

21 Mart 2002 tarihinde ölüm orucunu cezaevi dışında sürdürürken ölen Tuncay Yıldırım'ın Çanakkale'deki mezarını ziyaret eden ESP üyesi 25 kişi, 27 Kasım günü jandarmalar tarafından gözaltına alındı. Aralarında Atılım gazetesi İzmir Temsilcisi İsmnaz Ergün'ün de bulunduğu gözaltına alınanların dövüldüğü öne sürüldü.

4- CEZAEVİ DAVALARI

Çanakkale E Tipi Cezaevi

19 Aralık 2000 cezaevleri operasyonundan sonra Çanakkale E Tipi Cezaevi'nde bulunan 154 mahkum ve 563 güvenlik görevlisinin yargılandığı davaya 5 Ocak günü Çanakkale 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Duruşmada, operasyonda görev alan Çanakkale İtfaiye Müdürlüğü'nde görevli 15 itfaiyeci tanık olarak dinlendi. İtfaiyecilerden Necat Yılmaz, operasyon sırasında gördüklerini şöyle anlattı:

“Sanırım operasyonun son günüydü. Vali, Cumhuriyet Başsavcısı ve görevli general içeriye girmiş ve kömürlüğe doğru yürüyorlardı. Görüntü alan polis memuru, içeride silahlı birinin olduğunu söylediği sırada, camları kırılmış pencereden dışarıya ateş edildi. Ateş edildiği yerde, mevzi almış bir manga asker vardı. Bir asker mevzi değiştirdiği sırada vurularak, yere düştü. Ondan sonra iki el daha ateş edildi. Benim elimde telsiz vardı. ‘Bir şehit verdik’ diye anons ettim. Askerin hedef alınarak mı yoksa tesadüfen mi vurulduğu bilmiyorum. Askerin öldürülmesinin ardından Vali, Cumhuriyet Başsavcısı ve komutan kendilerini yakında bulunan bir kanalın içine attılar.”

Avukat Behiç Aşçı ise geçen duruşmada kendilerine verilen CD'deki görüntülerin operasyonun tamamını yansıtmadığını ifade ederek, “Tanıkların ifadesinden Emniyet Müdürlüğü tarafında da kayıt yapıldığı anlaşılıyor. Kayıtların celbini ve olay zamanında Adalet Bakanı olarak görev yapan Hikmet Sami Türk'ün tanık olarak dinlenmesini talep ediyoruz” dedi. Türk'ün tanıklık yapması isteği reddedildi.

Davaya 2 Şubat günü devam edildi. Duruşmada savunmasını yapan tutuksuz sanıklardan Yıldız Bağuç, şunları söyledi:

“Operasyon başladığında saat 04.00'ü geçmişti. Operasyonun başladığını duyunca, içeriye girilmesini önlemek için ranza ve dolapları kapının arkasına yığdık. İlk gün koğuşlara su ve köpük sıklıdı. İkinci gün iş makineleriyle cezaevinin duvar ve çatıları yıkılarak içeriye gaz bombaları atıldı. Biz yaralandığımız ya da öldüğümüzü düşündüğümüz arkadaşlarımızın isimlerini yüksek sesle söyleyip slogan atıyorduk. Operasyon sırasında kendini yakarak ölen Fidan Kalsen, güvenlik güçlerine ‘içeriye girmeyin yoksa kendimi yakarım’ dedi. Sonra kendini ateşe verdi. Operasyonun 3. gününde tavandan açılan delikten atılan bombanın parçası başıma isabet etti ve kısmi felç geçirdim.”

Avukat Behiç Aşçı, cezaevinde keşif yapılmasını, olay sırasında çekilen video kayıtlarının, telsiz ve telefon tutanaklarının getirilmesini, dönemin Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün tanık olarak dinlenmesini, asker sanıkların tutuklanmalarını istedi. Bu istemleri reddeden mahkeme, Muharrem Güzel, Ali Osman Köse, Ali Rıza Seçik, Hülya Aydoğan, Günay Eren,

Mehmet Karaman ve Veysel Şahin'in tahliye edilmesine karar verdi. Böylece davada tutuklu sanık kalmadı.

22 Eylül günü devam edilen davada avukatların cezaevinde keşif yapılması ve operasyona katılan askerlerin hangi silahı kullandığının tespit edilmesi istemi reddedildi. Duruşma, operasyona ilişkin görüntülerin televizyon kanalları ve RTÜK'ten istenmesi için ertelendi.

Duruşma, 7 Şubat 2006 tarihine ertelendi.

Diyarbakır E Tipi Cezaevi

Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde 24 Eylül 1996 tarihinde özel tim görevlileri, jandarma ve infaz koruma memurlarının düzenlediği saldırıda 10 tutuklunun dövülerek katledilmesi nedeniyle 1 hekim, 6 infaz koruma memuru, 36 polis, 29 asker toplam 72 sanık hakkında açılan davaya, 26 Ocak günü Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Duruşmada esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, “olay günü sanıkların, kanunu veya emri icra ederken, meşru müdafaa ve zaruret sonucunda müdahale ettiklerini, ancak zaruretin gerektirdiği sınırlar aşarak, 10 kişinin ölümüne sebebiyet verildiğini” öne sürdü. Polis ve askerlerden oluşan 54 sanığın TCY'nin 452/1 maddesi uyarınca “Katil kastı olmadan ölüme sebebiyet vermek” suçlamasıyla 8'er yıl hapisle cezalandırılması, olayın ağır tahrik altında gerçekleşmesi nedeniyle de cezalarının yarı oranında indirilmesi isteyen Cumhuriyet Savcısı, iki güvenlik görevlisinin beraatını, “görevi ihmal” iddiasıyla yargılanan cezaevi doktoru Serdar Gök, subay ve başkomiser düzeyindeki dokuz sanık ile “Katil kastı olmadan ölüme sebebiyet vermek” iddiasıyla yargılanan altı cezaevi görevlisi ile ilgili suçlamanın beş yıllık zamanaşımı süresinin dolması nedeniyle ortadan kaldırılmasını istedi.

Duruşmada söz alan müdahil avukatlardan Sezgin Tanrıku, dokuz yılda 47 duruşmanın yapıldığını, bu sürede 20'den fazla heyet üyesinin değiştiğini anımsattı ve dosyada tüm delillerin toplandığı için karar verilmesini istedi.

Dava yıl içinde sonuçlanmadı.

Bayrampaşa Cezaevi

19 Aralık 2000 cezaevleri operasyonu sırasında Bayrampaşa Cezaevi'nde bulunan 31'i kadın 167 mahkum hakkında “cezaevinde silahlı ayaklanma çıkardıkları” iddiasıyla açılan davaya 28 Ocak günü Eyüp 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

17 Haziran günü devam edilen davada cezaevinde keşif yapılmasına karar verildi. 23 Eylül günü cezaevinde keşif yapıldı. Eyüp 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nin kararı uyarınca yapılan keşifte, “C Blok koridoru ve duvarlarında herhangi bir ize rastlanmadığı,

koridordaki elektrik panosunun kapaklarında, kalorifer borularında, yangın dolaplarında ve C Blok'un koğuş kapısında mermi izlerinin bulunduğu” belirlendi. Keşif sırasında ifade veren sanıklardan Münire Demirel, saat 04.45 sıralarında kurşun sesleri ve iş makinelerinin gürültüsü ile uyandıklarını belirtti. Karşıdaki koğuşların çatılarındaki askerler tarafından otomatik tüfeklerle kendi kaldıkları koğuşa doğru yoğun bir şekilde ateş edildiğini söyleyen Demirel, tavanda açılan deliklerden içeriye gaz bombalarının atıldığını anlattı. Sanıklardan Fazıl Ahmet Taner de, “teslim ol” çağrısının ardından kendilerine süre verilmediğini, hemen ardından ateşe devam edildiğini belirtti. Diğer sanıklar da, ateş edilmeden önce uyarı yapılmadığını, koğuşların olaylardan 15 gün önce arandığını ve cezaevinde silah bulunmadığını ifade ettiler.

Davaya 28 Ekim günü devam edildi. Duruşmada, tutuksuz sanıklar Mehmet Güvel, Sevgi Tağaç, Yıldırım Alanbay, Erkan Erdem ve Fatma Güzel, savunmalarını yaptılar. Tağaç, “Bulduğumuz yer zaten cezaevi, kime teslim olacaktım. Dış kapı kapalı, nereden çıkacaktık? Silah sesiyle uyandık. Koğuş tavanlarının delindiğini, kurşunlar yağdırıldığını, gaz ve yanıcı bombalar atıldığını hatırlıyorum. Alt kata kaçmasaydık hepimiz ölecektik. Karşı koğuşta 6 kişinin yanarak ölmesine tanık olduk” dedi. Güzel de, “Silahımız var idi ise niye kullanmadık? Kullandı isek kime ne olmuş? Ölen kim, yaralanan kim?” dedi. Mahkeme, cezaevinde tutulan 35 koli delilin, sanık avukatları tarafından incelenmesine izin verdi. Mahkeme ayrıca, operasyon tutanağında imzası bulunan ve bugüne kadar tebligat yapıldığı halde duruşmaya gelmeyen jandarma subaylarına, bir sonraki oturuma katılmadıkları takdirde polis zoruyla getirilecekleri yönünde davetiye gönderilmesine karar verildi. Sanık avukatları, operasyon tutanaklarında adları bulunduğu halde imzaları bulunmayan dönemin İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Ferzan Çitici ve Cezaevi Savcısı Hikmet Ünalın’ın, “tutanakları neden imzalamadıklarının” sorulmasını istedi.

19 Aralık 2000 Cezaevleri Operasyonu sırasında Bayrampaşa Cezaevi’nde görev yapan 1.440’ı jandarma 1.615 görevli hakkında açılan davaya 4 Ekim günü Eyüp 3. Asliye Ceza Mahkemesi’nde devam edildi. Duruşmada, ifadeleri alınamayan 155 gardiyan hakkında yakalama emri çıkarıldı.

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi’nde 26 Eylül 1999 tarihinde yaşanan katliam nedeniyle 161 asker hakkında açılan davaya 17 Mart günü Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi.

Duruşmada, katliam sırasında cezaevinde bulunan Cenker Aslan tanık olarak dinlendi. Davada, aralarında Yarbay Ali Öz, Binbaşı Zahit Engin, Çankaya İlçe Jandarma Bölük Komutanı Yüzbaşı Muhittin Ateş ve Yüzbaşı Nevfel Denizyılmaz’ın da bulunduğu 161 asker yargılanıyor. Beş tutuklunun kendi arkadaşları, beş tutuklunun da jandarmalar tarafından “faili belli

olmayacak şekilde öldürüldüğü ve 69’unun da yaralandığı ileri sürülen iddianamede, jandarmalar hakkında “yasalara ve görevlerinin gereğine uygun davrandıkları” gerekçesiyle TCY’nin “görevini yerine getiren kamu görevlilerine ceza verilmemesine” ilişkin 49/1 maddesinin uygulanması isteniyor.

Ümraniye Cezaevi

19 Aralık 2000 cezaevleri operasyonu sırasında Ümraniye Cezaevi’nde operasyona katılan 276 güvenlik görevlisi hakkında açılan davaya 27 Ocak günü Üsküdar 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi. TAYAD üyelerinin salona alınmadığı duruşmada sanıklardan Sadık Düzgün, Mehmet Çamcı, Gazi Duran ve Erol Vuran ifade verdi. Operasyon sırasında Halkalı Jandarma Taburu’nda görev yapan sanıklardan Sadık Düzgün, taburun, olaylar başlamadan önce güvenlik amacıyla cezaevi önüne geldiğini söyledi. Telsizle gelen emirleri uyguladıklarını belirten Düzgün, “Üzerimizde robokop elbiseleri vardı, silahımız yoktu, bize silah kullanma görevi de verilmedi” dedi.

Davaya 29 Nisan günü devam edildi. Duruşmada tanık olarak dinlenen eski hükümlü Muhlise Güneş, cezaevinden çıkarılırken ve cezaevi aracında tacize ve şiddete maruz kaldığını söyledi.

19 Aralık 2000 cezaevleri operasyonu sırasında Ümraniye Cezaevi’nde bulunan 399 mahkum hakkında açılan davaya da 12 Aralık günü Üsküdar 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi. Duruşmada, bugüne kadar ifadesi alınmayan sanıklar hakkında yakalama emri çıkarılmasına karar verildi.

Burdur Cezaevi

Burdur Cezaevi’nde 5 Temmuz 2000 tarihinde düzenlenen operasyondan sonra 415 jandarma hakkında açılan soruşturma 30 Mart günü takipsizlik kararıyla sonuçlandı. Takipsizlik kararında “İzmir DGM’nin talimatı üzerine bazı sanıkların savunmalarının alınması için ‘devlet otoritesini zaafa uğratmayacak şekilde’ mahkemeye götürülmesi gerektiği, ancak terör suçlularının avukatlarıyla görüşülmediklerini bahane ederek koğuşlarından çıkamadıkları”, bunun üzerine güvenlik güçlerinin cezaevine sevk edildiği anlatıldı. Askerlerin cezaevine gitmesinden sonra “pasif direnişteki” hükümlü ve tutukluların “aktif direnişe” geçtikleri kaydedilen takipsizlik kararında, “operasyon sırasında cezaevi duvarının tamamını yıkmak mümkünken, can kaybı olmaması için delik açıldığı, Veli Saçılık’ın da slogan atmak ve güvenlik güçlerine tuğla atmak amacıyla çıkardığı kolunun ‘kendi saldırgan eğilimi nedeniyle’ koptuğu” iddia edildi. Kararda, mahkumlardan Azime Arzu Torun’a tecavüz edilmesi konusunda da “bu iddianın raporlarla desteklenmediği”, diğer kadın hükümlü ve tutukluların jandarmanın tacizine maruz kaldıkları iddiasının da soyut olmaktan öteye geçemediği ileri sürüldü.

Veli Saçılık: Burdur Kapalı Cezaevi’nde düzenlenen operasyonda sağ kolunu kaybeden Veli Saçılık’ın,

Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı aleyhine açtığı 150 milyar liralık tazminat davasında bilirkişi raporu Şubat ayında açıklandı. Mahkemeye sunulan bilirkişi raporunda, Saçılık'ın sürekli iş göremez ve çalışma gücünün en az üçte ikisini yitirmiş hale geldiğini belirtildi, Saçılık'a 121 milyar 240 milyon 872 bin lira ödenmesi verilmesi gerektiği vurgulandı. Saçılık'ın olayla ilgili bir kusuru olmadığına da belirtildiği raporda verilecek tazminatta "kusur indirimi" yapılmaması da istendi.

Antalya 1. İdare Mahkemesi, Haziran ayında Saçılık'a 100 bin YTL maddi, 50 bin YTL manevi tazminat ödenmesine karar verdi.

Küçükarmutlu Davası

Yargıtay, İstanbul Küçükarmutlu'da ölüm oruçlarının sürdüğü evlere düzenlenen (5 Kasım 2001) ve 4 kişinin ölümüyle sonuçlanan operasyonda yakalanan 16 sanığa "yasadışı örgüt üyesi olmak" suçundan verilen hapis cezalarını Şubat ayında bozdu. Yargıtay'ın bozma kararında, sanıklara örgüt üyesi denilemeyeceği, eylemlerin "örgüte yardım" niteliği taşıdığı belirtildi.

Dava, 25 Şubat 2004 tarihinde sonuçlanmıştı. İstanbul DGM, tutuklu sanıklar Zeki Doğan, Sinan Tökü, Güzin Tolga, Eylem Gökteş, Ahmet Güzel, Gamze Turan, Vedat Çelik, Selma Kubat ile tutuksuz sanıklar Dursun Ali Pekin, Halil Aksu, Haydar Bozkurt, Hakkı Şimşek, Hüseyin Akpınar, Madımak Özen ve Serap Boyoğlu'nu "yasadışı örgüt üyesi oldukları" gerekçesiyle 12 yıl 6 ay hapis cezasına mahkum etti. DGM, tutuksuz yargılanan sanıklar hakkında da tutuklama kararı verdi. Gıyabi tutuklu Serhat Ertürk, Özkan Güzel, Halil Acar ve Engin Karagöz'ün dosyası ise ayrıldı.

İstanbul Küçükarmutlu'da ölüm oruçlarının sürdüğü evlere düzenlenen operasyondan (5 Kasım 2001) sonra 19 kişi hakkında açılan davanın yeniden görülmesine İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 10 Haziran günü başlandı. Mahkeme duruşmayı ileri bir tarihe erteledi.

Operasyonda ölüm orucuna katılan Arzu Güler ile refakatçiler Sultan Yıldız, Bülent Durga ve Barış Kaş ölmüştü.

DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

“Düşünce özgürlüğü” başlığı altında ele alınan haklara yönelik engelleme ve ihlaller, 2005 yılında artarak sürdü. 1 Haziran günü yürürlüğe giren TCY üzerinden yapılan tartışmalar, yıl boyunca sürdü. Yeni TCY’de de ifade özgürlüğü hakkını, bireysel veya toplu biçimde yazılı veya sözlü olarak kullanan birçok insanın, bu hakkın kullanımından kaynaklı olarak cezalandırılmasına, özgürlüğünden yoksun bırakılmasına gerekçe yapılabilecek maddeler yereldi. Yasanın yürürlüğe girmesinin ardından bu maddeler üzerinden çok sayıda soruşturma açıldı, bunların birçoğu da davaya dönüştü.

Bu dönemde özellikle “Hukukçular Birliği” adlı kuruluş çok sayıda aydın, yazar, gazeteci hatta AB Türkiye Karma Parlamento Komisyonu Eşbaşkanı Joost Lagendijk hakkında “Türklüğe, Türk Ordusuna, Cumhuriyete, Atatürk’ün Anısına Hakaret” iddiasıyla suç duyurusunda bulundu. Bunların dava konusu olanlarında “milliyetçi” kesimler duruşma salonlarında “sanıklar” tehdit ettiler, duruşma salonu dışında da yumruklayacak kadar ileri gittiler. TİHV Dokümantasyon Merkezi tarafından yürütülen “Demokrasi İçin Aktif İzleme Projesi” kapsamında belirlenen ihlal göstergelerinin hepsi ile ilgili örneklere rastlandı.

2005 yılında özellikle Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın gazeteci, karikatüristlere açtığı manevi tazminat davaları gündeme geldi. Mayıs ayında CHP Grup Başkanvekili Haluk Koç’un Erdoğan’ın açtığı tazminat davaları ile ilgili soru önergesini yanıtlayan Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Ankara asliye mahkemelerinde Erdoğan adına açılan 57 manevi tazminat davasından 31’inin sonuçlandığını, 26’sının ise sürdüğünü bildirdi. Çiçek, Erdoğan’ın sonuçlanan davalardan 111 bin 500 YTL tazminat kazandığını söyledi.

Isparta’nın Sütçüler ilçesi Kaymakamı Mustafa Altınpınar, 15 Şubat günü ilçedeki kamu kurum ve kuruluşlarına bir yazı göndererek, Orhan Pamuk’un kitaplarının toplatılarak, imha edilmesini istedi. Yazıda, Pamuk’un “Türkler 1 milyon Ermeni’yi, 30 milyon Kürt’ü katletti” sözlerine atıfta bulunarak, şöyle denildi:

“Son günlerde yazar olduğu iddia edilen Orhan Pamuk, yurtdışında verdiği beyanatlarda, onurunu her şeyin üzerinde tutan Türk Milleti’ni rencide edici asılsız iftiralarda bulundu. Bu ‘azınlık ırkçısı’nın asılsız iftiralarına karşı, Türk Milleti’nin elbette meşru

müdafa hakkı vardır. Bu itibarla tüm kamu kurum ve kuruluşlarımızın kütüphanelerini ve kitaplıklarını tarayacak ve adı geçen şahsa ait kitaplar ayıklanarak imha edilecektir.”

İçişleri Bakanlığı, olayın basına yansımalarının ardından Mart ayı sonlarında Altınpınar hakkında soruşturma başlattı. Soruşturma, Nisan ayında sonuçlandı. İçişleri Bakanlığı Mülkiye müfettişleri tarafından yapılan inceleme sonucunda Kaymakam Altınpınar’a “kınama” cezası verilmesi kararlaştırıldı.

Kararı değerlendiren İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu ise “kınama” cezasını yetersiz bulduğunu belirterek, “Araştırdık, ancak bu cezayı verebildik. Bence de ceza az, ama yasalar böyle. AB tepkide haklı. Kendi anlayışı, bakışı ve uygulamaları içinde haklı. Ama başka bir şey yapamazdık. Yasaları değiştirmek, daha çağdaş bir hale getirmek gerekiyor. Bu konularda adım attık. Altınpınar’ın talimatı kabul edilemez. Bu çağda böyle bir şey olur mu? Aklım hafsalam almıyor. Bu tür şeylere kesinlikle izin vermiyoruz. Mülki amirlerden dikkatli olmalarını istiyoruz. Kesinlikle bu hareketlere izin vermeyiz”dedi. Altınpınar, Eylül ayında İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan kaymakamlar kararnameyi çerçevesinde, Diyarbakır’ın Dicle ilçesi kaymakamlığına atandı.

Yasal Düzenlemeler

2005 yılının ilk beş ayında 26 Eylül 2004 tarihinde TBMM’de kabul edilen ve 1 Nisan günü yürürlüğe girmesi öngörülen “5237 sayılı TCY” ağırlıklı olarak tartışıldı. Yeni TCY, basın yayın örgütleri temsilcilerinin yanısıra akademisyenler tarafından da ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı maddeler içerdiği gerekçesiyle ağır biçimde eleştirildi. Basın örgütleri temsilcileri bu süreçte yeni TCY’nin yürürlük tarihinin ertelenmesi ve yasada değişiklik yapılması istemiyle çok sayıda toplantı ve gösteri düzenledi.

Bu çerçevede TGC tarafından Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’a gönderilen mektupta, şöyle denildi:

“Yeni TCK, ifade özgürlüğünün önünde AİHS’de belirlenmiş olan ölçütlere aykırı, yeni ve geniş kapsamlı suçlar oluşturacaktır... Yasa hapis cezası tehdidi altında kalacak gazeteci sayısını da ikiye katlamaktadır. Özel radyo ve televizyonlarla ilgili yasadaki yayın ilkeleri ceza yasası kapsamına alınmış, yürürlükteki yasada yer alan ‘basın yoluyla’ ifadesi de

'basın yayın yoluyla' olarak değiştirilmiştir... Kıdemli gazetecilerin yaşadığı 'basın davaları' döneminin yeniden gündeme gelmemesi için söz konusu yasanın 26 maddesinin gözden geçirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Böylece, yeni bir sansür dönemine girilmiş olması da engellenebilecektir"

Toplumun hemen her kesiminin tepkisi ile karşılanan ve yürürlük tarihinin ertelenmesi için yoğun bir kamuoyu oluşan 345 maddelik yeni TCY'nin yürürlüğe girmesi, 31 Mart günü alınan bir kararla ertelendi. TBMM Genel Kurulu'nun Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından onaylanarak, mükerrer Resmi Gazete'de yayınlanan kararıyla TCY, ve CMK'nın yürürlük tarihi 1 Haziran gününe ertelendi.

6 Nisan günü Basın Konseyi Başkanı Oktay Ekşi başkanlığındaki bir heyet, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile görüşerek yeni TCY'ye ilişkin kaygılarını ve değişiklik istemlerini iletti. Basın Konseyi, TCY'nin 5, 84, 125 (hakaret), 132 (haberleşmenin gizliliği), 134, 267, 288, 301 (devletin kurumlarına hakaret veya aşağılama), 305 (temel milli yararları koruma) ve 334. maddelerinin değiştirilmesini istedi.

Avrupa Birliği de, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'ne bir yazı göndererek, özellikle yeni TCY'deki 305. madde konusunda kaygılarını ilettiği öne sürüldü. 19 Nisan günü Vatan gazetesinde yayınlanan habere göre, Genel Sekreterliğe gönderilen yazıda, "söz konusu maddenin gerekçesinde 'Ermenilere soykırım yapıldı', 'Kıbrıs'tan asker çekilsin' gibi ifadelerin basın yoluyla aktarılmasının ağırlaştırıcı neden olarak ortaya konmasının ifade ve düşünce özgürlüğünü kısıtlayıcı olduğu" belirtilerek, "maddede rötuş yapılması ve gerekçenin kaldırılması" istendi.

Bu arada TCY'de özellikle düşünce ve ifade özgürlüğüne ihlal oluşturabilecek maddelerin değiştirilmesi amacıyla TGC Başkanı Orhan Erinç, Hukuk Danışmanı Fikret İlkiz, Ankara Gazeteciler Cemiyeti ve Türkiye Gazeteciler Federasyonu Başkanı Nazmi Bilgin, hukuk danışmanı Avukat Efrail Aydemir, İzmir Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Erol Akıncılar, Bursa Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nuri Kolaylı ve Basın Konseyi adına Avukat Turgut Kazan 13 ve 16 Nisan günlerinde Adalet Bakanlığı temsilcileri ile toplandı. Ancak gazeteci örgütleri temsilcileri toplantıdan sonra yaptıkları açıklamada, görüşmelerin verimsiz geçtiğini anlattılar.

5237 sayılı TCY'de değişiklik yapılmasına ilişkin yeni düzenleme 27 Mayıs günü TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.

(<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5357.html>)

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, 3 Haziran günü yasayı bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ye gönderdi. Sezer, "yurtdışında işlenen bazı suçlarla ilgili yargılamayı Adalet Bakanı'nın iznine bağlayan" yeni düzenlemenin 3. maddesi ve "yasadışı eğitim kurumlarında ceza indirimi öngören" 29. maddelerinin yeniden görüşülmesini istedi. 29 Haziran günü TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen 40 maddelik 5377

sayılı Yasa 8 Temmuz günü Resmi Gazete'de yayınlanarak, yürürlüğe girdi.

Yeni düzenlemede basın ile ilgili kısmi değişikliklerden bazıları şöyle:

* İntihara teşvik suçunun basın yoluyla işlenmesi, ceza artırımı nedeni olmaktan çıkarıldı. "Yakıştırmalarda bulunmak" da hakaret suçu kapsamı dışında tutuldu, hakaretin basın yoluyla işlenmesi halinde cezanın üçte biri oranında artırılması hükmü yasadan çıkartıldı,

* Kamu barışına karşı suçların basın-yayın yoluyla işlenmesi halinde cezanın "yarı oranında" değil, "yarı oranına kadar" artırılması, eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmaması benimsendi.

* Basın-yayın yoluyla yapılan iftirallardan dolayı etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanılabilmesi için bunun aynı yöntemde yayımlanması düzenlendi.

* Soruşturmaları ve davaları etkilemek amacıyla sözlü-yazılı beyanda bulunma suçuna üç yıla kadar hapis cezası verilmesi hükmü getirildi. Suçun basın yoluyla işlenmesi halinde cezanın yarı oranında artırılması hükmünden vazgeçildi.

* Cumhurbaşkanı'na hakaret suçu basın yoluyla işlenirse cezanın üçte bir oranında artırılması hükmü metinden çıkarıldı.

* "Devlete karşı savaşa tahrik" suçu basın yoluyla işlenirse cezanın üçte birine kadar artırılacağı öngören madde kaldırıldı.

* "Temel milli yararları karşı hareket" suçunda Türkiye'de bulunan yabancılar da kapsama alındı.

* "Yarar sağlamak amacıyla bir kişinin saygınlığına zarar verecek konuların açıklanacağı tehdidi", şantaj suçu kapsamına alındı. Bu kişilere bir-üç yıl hapis ve 5 bin YTL'ye kadar adli para cezası verilmesi benimsendi.

* TCY'nin "devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak" başlıklı maddesinde yer alan "elverişli" ibaresi, yasa metninden çıkartıldı.

Yeni TCY'nin özellikle ifade özgürlüğü hakkı ilgili maddeleri şunlar:

"İnanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme

MADDE 115 –

(1) Cebir veya tehdit kullanarak, bir kimseyi dini, siyasi, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya veya değiştirmeye zorlayan ya da bunları açıklamaktan, yaymaktan meneden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır..."

Suç ve suçlu övme

MADDE 215 –

(1) İşlenmiş olan bir suç veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen öven kimse, iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama

MADDE 216 –

(1) Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması halinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Ortak hüküm

MADDE 218 –

(1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Ancak, haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.

Cumhurbaşkanına hakaret

MADDE 299 –

(1) Cumhurbaşkanına hakaret eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun alenen işlenmesi halinde, verilecek ceza altıda biri oranında artırılır.

(3) Bu suçtan dolayı kovuşturma yapılması, Adalet Bakanının iznine bağlıdır.

Türklüğü, Cumhuriyeti, Devletin kurum ve organlarını aşağılama

MADDE 301 –

(1) Türklüğü, Cumhuriyeti veya Türkiye Büyük Millet Meclisini alenen aşağılayan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini, Devletin yargı organlarını, askeri veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Türklüğü aşağılamanın yabancı bir ülkede bir Türk vatandaşı tarafından işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.

(4) Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.

Temel milli yararlar karşı faaliyette bulunmak için yarar sağlama

MADDE 305 –

(1) Temel milli yararlar karşı fiillerde bulunmak maksadıyla veya bu nedenle, yabancı kişi veya kuruluşlardan doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kendisi veya başkası için maddi yarar sağlayan vatandaşa ya da Türkiye’de bulunan yabancıya, üç yıldan on yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir. Yarar sağlayan veya vaat eden kişi hakkında da aynı cezaya hükmolunur.

(2) Fiilin savaş sırasında işlenmiş olması halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Suç savaş hali dışında işlendiği takdirde, bu nedenle kovuşturma yapılması Adalet Bakanının iznine bağlıdır.

(4) Temel milli yararlar deyiminden; bağımsızlık, toprak bütünlüğü, milli güvenlik ve Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel nitelikleri anlaşılır.

Halkı askerlikten soğutma

MADDE 318 –

(1) Halkı, askerlik hizmetinden soğutacak etkinlikte teşvik veya telkinde bulunanlara veya propaganda yapanlara altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, basın ve yayın yolu ile işlenirse ceza yarısı oranında artırılır.

1-İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

Orhan Pamuk Hakkında Dava

Yazar Orhan Pamuk hakkında, İsviçreli bir gazeteci ile yaptığı röportajda söylediği ileri sürülen “Bu topraklarda 1 milyon Ermeni, 30 bin Kürt öldürüldü” sözleri nedeniyle Eylül ayında dava açıldı.

Şişli Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, Pamuk’un TCY’nin 301/1. maddesi (Türklüğü alenen aşağılamak) uyarınca cezalandırılması istendi. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı tarafından yürütülen soruşturmada ise takipsizlik kararı verildi. Kararda, Pamuk’un açıklamasının “Türklüğü aşağılama” suçunu oluşturmadığı belirtildi.

Dosya Aralık ayında Adalet Bakanlığı’na gönderildi. Avukat Haluk İnanıcı, Şişli Cumhuriyet Savcılığı’nın

“suç tarihi (9 Şubat) itibarıyla eski TCY’nin sanık lehine hükümler içerdiği, Pamuk’un eski TCY’nin 159. maddesi uyarınca yargılanabilmesi için Adalet Bakanlığı’ndan izin alınması gerektiği” yolundaki görüşü üzerine Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nin dosyayı bakanlığa gönderdiğini bildirdi. Avukat Haluk İnanıcı, bu karara karşın mahkemenin, “mahkemenin durması” kararı veremediğini ve davanın 16 Aralık günü başlayacağını ifade etti.

Dava, 16 Aralık günü Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı. Saat 11.00’de başlayacak duruşma için adliyeye gelen Orhan Pamuk, avukatları, aralarında AB Parlamentosu üyelerinin de bulunduğu izleyiciler sağcı grupların ve başını ressam Bedri Baykam’ın başını çektiği “Yurtsever Hareket” adlı

grubun saldırılarına maruz kaldı. Polisler, saldırılara çoğunlukla sessiz kaldı. Duruşmanın başlaması beklenirken adliyeye giren sağcı bir grup AB parlamenterlerine “İşgal altında mıyız, gidin buradan” diye bağırdı.

Duruşmanın yapılacağı Şişli 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nin salonu açıldığı sırada da adı öğrenilemeyen bir avukat, Britanya'nın eski Avrupa İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı, Avrupa Komisyonu üyesi Denis MacShane'i tartakladı. Pamuk da güçlkle duruşma salonuna girebildi. Bu sırada, adliye koridorunda bekleyen Aynur Saydam adlı kadın elindeki dosya ile Pamuk'un yüzüne vurmaya çalıştı. Duruşmanın başlamasından hemen önce koridorda bir gazeteciyle konuşan Hrant Dink'e sağcılar “Sen de ataların gibi kahpesin”, “Tüm hainlerden hesap sorulacak” diyerek sataştı. Dink bunun üzerine koridordan ayrıldı. Bunun üzerine İHD İstanbul Şube Başkanı Eren Keskin, durumu polise aktararak, can güvenliklerinin bulunmadığını ve sağcı grubun salondan çıkarılmasını istedi. Polis ise “Savcı ile görüşün” yanıtı verdi. Başsavcı Metin Fadilloğlu ile görüşen Keskin, Fadilloğlu'nun, “Onları çıkarırsam sorun yaşanır. Polis sayısını arttıracamız” dediğini aktardı. Duruşmanın ardından açıklama yapan AB parlamenterleri de, sağcıların küfürlü ve taşlı saldırısına maruz kaldı. Avrupalı konuklara İngilizce küfürler edildi. Bir parlamenter de çelme takılarak yere düşürüldü. Cem Özdemir'e hakaret eden bu kişiler, yanındaki bir kadını tokatladılar. Özdemir'in durumu bildirdiği bir polis memuru ise “bakarız” demekle yetindi. CNN Türk muhabiri Ercüment Alhan da dävüldü. Orhan Pamuk'un adliyeden ayrılması sırasında da bindiği araca taş ve yumurta atıldı. Olaylar nedeniyle iki kişi gözaltına alındı.

Duruşmada Avukat Haluk İnanıcı, yargılamanın eski TCY'nin 159. maddesi uyarınca yapılması istemiyle dosyanın Adalet Bakanlığı'na gönderildiğini hatırlatarak, Pamuk'un “yedi aydır manevi baskı altında” olduğunu söyledi ve “adil yargılama hakkı gereği” sorgusunun yapılmasını istedi. Daha sonra “şikayetçi” sıfatıyla söz alan Hukukçular Birliği üyesi Avukat Kemal Keriñsiz, Pamuk'un suçu İsviçre'de işlediğini bu nedenle yargılamanın 159. maddeye göre değil yeni TCY'nin 301. maddesine göre yapılmasını istedi. Adalet Bakanlığı'ndan gelene kadar yargılamanın durdurulmasına karar veren mahkeme, duruşmayı 7 Şubat 2006 tarihine erteledi.

Bu arada davaya “müşteki” sıfatıyla katılan Avukat Kemal Keriñsiz, Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin “yargılamanın durdurulması” kararının iptali istemiyle İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne başvurdu. Dilekçesinde, Orhan Pamuk hakkında Haziran ayında açılan davanın 16 Aralık günü başladığını hatırlatan Keriñsiz, mahkemenin duruşmaya 14 gün kala, eski TCY'nin 160. maddesinin 2. fıkrası uyarınca izin alınması amacıyla tarafların haberi olmadan dosyayı Adalet Bakanlığı'na gönderdiğini kaydetti.

Dilekçede, bu kararın duruşmada verilmesi ve aynı zamanda “durma kararı” alınması gerektiği belirtildi. Dilekçede, “suçun İsviçre'de yayınlanan bir röportajla gerçekleştiği ve suç yerinin yurtdışı olduğu” anlatılarak, bu durumda eski TCY'nin 159. maddesinin 4. fıkrasının uygulanmasının gerektiği vurgulandı. Fıkra uyarınca bakanlıktan izin alınmasına gerek olmadığı kaydedilen dilekçede, dosyanın dönüşü beklenmeden geri istenmesinin uygun olacağı ifade edildi. Keriñsiz dilekçesinde, “Bakanlık izni, usule ilişkin bir şekil kuralıdır. Genel hukuk kuralı uyarınca, bu konudaki yasa değişikliğinin yapıldığı tarihte süren bütün dava ve tahkikatlara uygulanır. Yeni yasa 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu tarihte hazırlık tahkikatı devam etmektedir. Bu izin kuralı derhal uygulanacağından, artık bakanlık iznine gerek yoktur. Bu sebeple bakanlık iznini öngören mahkemenin 16 Aralık 2005 tarihli kararı usule ve esasa aykırıdır” dedi.

Keriñsiz'in başvurusu İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedildi. Mahkeme'nin kararında, “suçun yeni TCY'nin yürürlüğe girmesinden önce işlendiği” belirtilerek “eski TCY'nin 160/2 maddesinde yer alan ‘takibat yapılması Adalet Bakanlığı'nın iznine bağlıdır’ hükmünün sanık lehine olduğu” anlatıldı.

İHDK Üyelerine Dava

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, İnsan Hakları Danışma Kurulu (İHDK) eski Başkanı Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ve Prof. Dr. Baskın Oran hakkında, 2004 yılı Ekim ayında hazırlanan “Azınlık Raporu” nedeniyle Kasım ayında dava açtı. Raporu “Türklük” yerine “Türkiyelilik” kavramı kullanılmasının suç olduğu öne sürülen iddianamede, “Bu raporda, azınlıklar yönünden ileri sürülen taleplerle, yurdumuzu işgal altına sokan Sevr Antlaşması'nın azınlıklara ilişkin hükümleri büyük benzerlikler göstermektedir. Böyle bir benzerlik karşısında Sevr paranoyasına kapılmanın yadırganacak bir yönü yoktur” denildi. İddianamede, raporda “halkın bölücülüğe kışkırtıldığı” ve “yargı organlarının aşağılandığı” suçlamasıyla Kaboğlu ve Oran'ın TCY'nin 301. ve 216. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. Dava, 15 Şubat 2006 tarihinde Ankara Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlayacak.

Bu arada raporun İHDK'de görüşülmesi sürecine de katılan kurul üyeleri yaptıkları ortak açıklamada, Oran ve Kaboğlu hakkında açılan davayı kınadılar. Raporun kamuoyuna açıklandığı gün kurul üyelerinin fiziki saldırıya uğradığına dikkat çekilen ortak açıklamada, “Yasayla kurulan İHDK'nın görev alanında hazırlanan ve dünyada ve Türkiye'de azınlık kavramları, tanımları, kültürel haklar, Türkiye'de ilgili mevzuat ve uygulamalar, ilgili mahkeme içtihatları, mevcut durumun temelleri olmak üzere beş başlıktan oluşan, ayrıca bütünleştirici amaçlarla önerilere de yer veren rapor, düşünce özgürlüğü çerçevesinde bilimsel ölçütlerle kaleme alınma kaygısını taşımıştır” denildi.

Açıklamanın sonuç bölümünde de şu görüşlere yer verildi:

“Bizler, sözkonusu tarihteki İHDK üyeleri olarak, kurulumuzca kabul edilmiş olan bu insan hakları belgesine yapılan her türlü baskıyı reddediyoruz. Bu belge dolayısıyla suçlananlara ve ‘suçlarına’ sahip çıkıyoruz. Düşünce, kanaat ve ifade özgürlüğünün ülkemizde yerleşmesini istiyoruz; ülkemizin tarihsel geçmişini anlayan, sorgulayan, eleştiren, bundan ders çıkaran, gereğinde üzülen, ondan onur duyan, kısaca tarihiyle yüzleşen yurttaşlar olmamızın önüne kimsenin dikilmemesini istiyoruz; vatandaşına kimlik dayatmayan bir devlete ve özgür yurttaşlara sahip bir ülkeye özlem duyuyoruz. Yapılanların; Türkiye’de özgür düşünceye ve hukukun üstünlüğüne pranga vurmaya hedeflediğini, ayrıca ülkemizi dünya kamuoyu önünde bir kere daha küçük düşürdüğünü Türkiye kamuoyuna ilan ediyoruz...”

Dava ve Soruşturmalar

Selahattin Demirtaş

İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş hakkında, Diyarbakır’da yayınlanan “Gün” gazetesine verdiği bir demeç nedeniyle açılan dava, 24 Ocak günü başladı. Diyarbakır 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada, Demirtaş beraat etti. Selahattin Demirtaş’ın TCY’nin 312. maddesi uyarınca hapis cezasına mahkum edilmesi isteniyordu.

Sait Bıçakçı

29 Nisan 2003 tarihinde düzenlenen DEHAP Bingöl İl Kongresi’nde yaptığı konuşmada “KADEK’in yasallaşmasını savunduğu” gerekçesiyle yargılanan DEHAP Parti Meclisi üyesi Sait Bıçakçı, Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi’nde 16 Şubat günü yapılan duruşmada beraat etti. Beraat kararının, Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun Milli Gazete yazarı Selahattin Aydar’a ilişkin kararı emsal alınarak verildiği bildirildi.

Erdal Özakçıl

2003 yılında yaptığı bir basın açıklaması nedeniyle Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanan DEHAP Erzurum eski İl Başkanı Erdal Özakçıl, “yasadışı örgüt propagandası” iddiasıyla 3 ay hapis cezasına mahkum edildi.

Necmettin Erbakan

Bingöl’de 1994 yerel seçimleri öncesinde yaptığı bir konuşma nedeniyle TCY’nin 312/2 maddesi uyarınca bir yıl hapis cezası verilen eski RP Genel Başkanı Necmettin Erbakan’ın yeniden yargılanma istemi kabul edildi. Yargıtay, TCY’nin 312. maddesinde yapılan değişikliğin ardından Erbakan’ın yeniden yargılanma istemini reddeden Mahkeme kararını Mart ayında bozdu.

Mehmet Salih Yıldız, İrfan Dündar, Mahmut Şakar

1999 yılında MED TV’de katıldıkları bir program nedeniyle “yasadışı örgüte yardım ettikleri” “yasadışı

örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla Yüksekova (Hakkari) Belediye Başkanı Mehmet Salih Yıldız ile avukatlar İrfan Dündar ve Mahmut Şakar hakkında açılan dava, 31 Mart günü sonuçlandı. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi Yıldız, Dündar ve Şakar hakkında beraat kararı verdi.

Sabri Ejder Öziç

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Nisan ayında ÖTP yöneticisi ve Radyo Dünya eski Genel Yayın Yönetmeni Sabri Ejder Öziç’e verilen cezanın bozulmasını istedi. Savcılık tebliğnamesinde “bütünlüğü içinde ele alındığında, konuşmanın düşünce özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gereken ağır eleştiri niteliğinde olduğu” belirtilerek, mahkumiyet kararının “suçun unsurları gözetilmeden, yalnızca yarım cümle üzerinde durularak verildiği” kaydedildi.

Yargıtay’ın kararı bozması üzerine Adana 5. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yeniden ele alınan dava, yıl içinde sonuçlanmadı. Öziç’in Radyo Dünya’da (Adana) 23 Şubat 2003 tarihinde yayınlanan bir programdaki konuşması nedeniyle yargılandığı dava, 5 Ocak 2005 tarihinde sonuçlanmıştı. Mahkeme, Öziç’i TCY’nin 159. maddesi uyarınca 1 yıl hapis cezasına mahkum etmişti.

Mehmet Keyik

Halepçe katliamının yıldönümü nedeniyle Mart ayında basın açıklaması yapan DEHAP Nusaybin (Mardin) İlçe Örgütü yöneticilerinden Mehmet Keyik’in yargılandığı dava, 12 Nisan günü sonuçlandı. Nusaybin Asliye Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada, basın açıklamasında yer alan “Sayın Öcalan” ve “Öcalan üzerindeki tecridi kaldırın” ifadeleri nedeniyle Keyik’e TCY’nin 312. maddesi uyarınca 500 YTL para cezası verildi.

Eren Keskin

İHD İstanbul Şube Başkanı Eren Keskin hakkında, Eğitim-Sen Tunceli Şubesi tarafından 2002 yılında düzenlenen “Toplumsal Yaşamda Kadın” konulu paneldeki konuşması nedeniyle açılan dava, 26 Nisan günü sonuçlandı. Tunceli Asliye Ceza Mahkemesi, “gözüne alınan kadınların cinsel tacize uğradığı” yönündeki sözleri nedeniyle Eren Keskin’i TCY’nin 159. maddesi uyarınca beş ay hapis cezasına mahkum etti. Hapis cezası daha sonra 1.000 YTL para cezasına çevrildi.

Mesut Beştaş

28 Mart 2004 seçimlerinde Siirt Belediye Başkan adayı Avukat Mesut Beştaş hakkında, seçim propagandası sırasında yaptığı Kürtçe konuşma nedeniyle açılan dava, Haziran ayında sonuçlandı. Siirt Asliye Ceza Mahkemesi, “Seçim Yasası’na muhalefet” gerekçesiyle Beştaş’a 6 ay hapis cezası verdi. Daha sonra hapis cezasını 1.980 YTL para cezasına çeviren Mahkeme, Beştaş’ın daha önceki cezaları ile birlikte toplam 2.420 YTL para cezası ödemesini kararlaştırdı.

Yusuf Uğur, Abdülaziz Bilgi

Yargıtay 8. Ceza Dairesi, 2003 yılında Şırnak'ta düzenlenen bir mitingde Kürtçe türkü söyledikleri gerekçesiyle Yusuf Uğur ve Abdülaziz Bilgi'ye verilen hapis cezasını 27 Nisan günü bozdu. "Türkçe dışındaki dillerde türkü söylenmesinin ve çalınmasının Seçim Yasası'ndaki propaganda yasağı kapsamına girmediği" belirtilen kararda, "Sanığın seçim propagandası amacıyla düzenlenen toplantıda saz çalıp Türkçe ve Kürtçe türkü söylemesi, yasada belirlenen anlamda propaganda niteliğinde olmadığı, diğer sanık Abdülaziz Bilgi'nin ise daha önceden Türkçe-Kürtçe hazırlanan kasetin çalınması sırasında güvenlik kuvvetlerinin uyarısı üzerine kaset yayını durdurması karşısında her iki sanığın suç kastının bulunmadığı gözetilmeden, beraatları yerine mahkumiyetlerine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir" denildi.

Şırnak Asliye Ceza Mahkemesi'nde 2003 yılı Nisan ayında sonuçlanan davada, Bilgi ve Uğur "Türkçe dışında bir dilde propaganda yaparak Seçim Yasası'na aykırı davrandıkları" gerekçesiyle hapis cezasına mahkum edilmişlerdi.

Tuncer Bakırhan, Bedri Fırat

DEHAP Genel Başkanı Tuncer Bakırhan ve DEHAP Erzurum İl Başkanı Bedri Fırat hakkında, 3 Kasım 2002 seçimlerinden önce 28 Ekim 2002 tarihinde Erzurum'un Tekman ilçesinde yaptıkları konuşmalar nedeniyle açılan dava Temmuz ayında sonuçlandı. Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Bakırhan ve Fırat hakkında beraat kararı verdi.

İlk olarak 2003 yılında Erzurum DGM'de sonuçlanan davada Bakırhan ve Fırat, TCY'nin 312. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezasına mahkum edilmişlerdi. Yargıtay, bu kararı bozmuştu.

Zehra Çomaklı

4 Temmuz 2003 tarihinde İstanbul'da "Irak'ta Savaşa Hayır Koordinasyonu"nun düzenlediği "Savaşa Karşı Şarkılar" toplantısındaki konuşmasında "Atatürk'ü Koruma Yasası'na aykırı davrandığı" ileri sürülen Özgür-Der üyesi Zehra Çomaklı hakkında açılan dava, 25 Kasım günü sonuçlandı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada "suçun unsurları oluşmadığı" gerekçesiyle beraat kararı verildi.

Şefika Gürbüz

Yargıtay 8. Ceza Dairesi, Göç-Der Başkanı Şefika Gürbüz'e İstanbul DGM tarafından verilen mahkumiyet kararını Kasım ayında onadı.

Göç-Der tarafından hazırlanan "Zorunlu Göç Araştırma Raporu" nedeniyle yargılanan Şefika Gürbüz, 2004 yılı Ocak ayında sonuçlanan davada, eski TCY'nin 312. maddesi uyarınca 2 milyar 180 milyon 700 bin lira para cezasına mahkum edilmiş, raporu hazırlayan Mersin Üniversitesi Araştırma Görevlisi Sosyolog Mehmet Barut ise beraat etmişti. Raporun hazırlanması kararını aldıkları gerekçesiyle sekiz dernek yöneticisinin yargılanmasına ise Fatih Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam ediliyor.

Hülya Şekerci, Hamza Türkmen, Ahmet Ağırakça, Mustafa Karahasanoğlu

Özgür-Der Genel Başkanı Hülya Şekerci, yazar-yayıncı Hamza Türkmen, Prof. Dr. Ahmet Ağırakça ve Vakit gazetesi yazarlarından Mustafa Karahasanoğlu hakkında eski TCY'nin 312. maddesi uyarınca açılan dava, 25 Kasım günü sonuçlandı. Fatih 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada, yargılananlar hakkında beraat kararı verildi.

Şekerci, Türkmen Ağırakça ve Karahasanoğlu "Savaşa ve İşgale Hayır Platformu" adına hükümete Türkiye topraklarına yabancı asker kabul etme ve yurtdışına asker gönderme yetkisi tanıyan 1 Mart 2003 tarihli tezkerenin oylanması öncesinde İstanbul Fatih Postanesi önünde yaptıkları basın açıklaması nedeniyle yargılanıyorlardı.

Şükrü Oğuz

Feshedilen DEHAP Siirt Merkez İlçe Başkanı Şükrü Oğuz hakkında "yurtdışında yayın yapan Roj TV'de yayınlanan bir konuşması nedeniyle açılan dava, 27 Kasım günü sonuçlandı. Siirt Asliye Ceza Mahkemesi, Oğuz'u yeni TCY'nin "basın yoluyla suç ve suçluyu övmeye" suçuna ilişkin 215 ve 218. maddeleri uyarınca 740 YTL para cezasına mahkum etti.

Şükrü Oğuz, "Biz diyoruz ki artık hiç kimse ölmesin. Ne asker ne de gerilla annesi ağlasın" sözleri nedeniyle yargılanıyordu.

Şükran Aydın

Yargıtay 8. Ceza Dairesi, Diyarbakır'ın Bismil ilçesi Belediye Başkanı Şükran Aydın'a bir mitingde Kürtçe konuştuğu gerekçesiyle verilen para cezasını Aralık ayında onadı.

Aydın, 2002 yılında Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde düzenlenen bir mitingde Kürtçe konuştuğu için Kulp Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 1.526 YTL para cezasına mahkum edilmişti. Aydın'ın aynı dönemde Diyarbakır'ın Hani, Lice, Çermik ve Hazro ilçelerindeki konuşmaları nedeniyle de para cezasına mahkum edilmişti.

Ferhat Kaya

Feshedilen DEHAP'ın 28 Nisan 2003 tarihinde düzenlenen kongresinde Abdullah Öcalan'dan "Sayın Öcalan" diye söz ettiği gerekçesiyle DEHAP Ardahan Merkez İlçe Başkanı Ferhat Kaya hakkında açılan dava, 6 Aralık günü sonuçlandı. Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Kaya'yı yeni TCY'nin 215. maddesi uyarınca altı ay hapis cezasına mahkum etti.

Erzurum DGM'de yapılan ilk yargılamada Ferhat Kaya, eski TCY'nin 312. maddesi uyarınca aynı cezaya mahkum edilmişti. Ancak Yargıtay kararı, TCY değişikliğinin gözönüne alınması istemiyle bozmuştu.

Osman Çolakoğlu, Ali Çakır, Bülent Yıldırım, Orhan Koray Ergun, Erol Demiröz, Murat Ergenlioğlu, Cengiz

Uzun, Ayhan Önem, Hürol Ertaş, Tarık Güvenç, Hakan Savunmuş

Ankara Ekin Tiyatrosu'nun Kocaeli'de sergilediği "Gizli Örgüt Nasıl Kurulur" adlı oyun nedeniyle, tiyatro oyuncular ve Eğitim-Sen yönetici Osman Çolakoğlu hakkında açılan dava 13 Aralık günü Kocaeli Asliye Ceza Mahkemesi'nde sonuçlandı.

"Güvenlik görevlilerine hakaret edildiği" iddiasıyla açılan davada, Çolakoğlu ile tiyatrocular Ali Çakır, Bülent Yıldırım, Orhan Koray Ergun, Erol Demiröz, Murat Ergenlioğlu, Cengiz Uzun, Ayhan Önem, Hürol Ertaş, Tarık Güvenç ve Hakan Savunmuş hakkında beraat kararı verdi.

Şehmuz Ülek, Hrant Dink

Mazlum-Der Genel Başkan Yardımcısı Şehmuz Ülek ve Agos gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink hakkında, Mazlum-Der Urfa Şubesi tarafından 14 Aralık 2002 tarihinde düzenlenen "Küresel güvenlik, terör ve insan hakları, çok kültürlülük, azınlık ve insan hakları" konulu paneldeki konuşmaları nedeniyle açılan dava, 28 Nisan günü başladı.

Urfa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 7 Temmuz günü yapılan duruşmada, dava 9 Şubat 2006 tarihine ertelendi. Davada, Ülek ve Dink'in yeni TCY'nin "Suçu ve suçluyu övmeye" başlıklı 215. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor.

Eyyüp Tatal, Halil Yazar, Güzel Kutlu, Mahmut Aslan, Fahri Yüksekayla ve dört kişi

Özel Urfa Kürtçe Dil Kursu'nun açılışında düzenlenen tören sırasında "Disa disa Serhildan Serokê me Öcalan", "Gençlik Apo'nun fedaisidir" gibi slogan attıkları gerekçesiyle dokuz kişi hakkında açılan dava, 5 Mayıs günü Urfa 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı. Aralarında Özgür Gündem gazetesi Urfa Temsilcisi Eyyüp Tatal, Halil Yazar, Güzel Kutlu, Mahmut Aslan, Fahri Yüksekayla ile soyadları öğrenilemeyen Cengiz ve Eriş adlı kişilerin aralarında bulunduğu sanıkların eski TCY'nin 312. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor.

Alaattin Dinçer, Yüksel Mutlu

Eğitim-Sen Genel Başkanı Alaattin Dinçer ve İHD Genel Merkez yöneticilerinden Yüksel Mutlu hakkında, 12 Temmuz 2004 tarihinde sendikayı ziyaret eden "Barış Anneleri"ne hitaben yaptıkları konuşmalar nedeniyle Mayıs ayında eski TCY'nin 312. maddesi uyarınca dava açıldı. İddianamede, "Söyledikleri sözlerle, Türkiye'de binlerce kişinin ölümüne neden olan, pek çok ülke tarafından terör örgütü kabul edilen ve Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünü hedef alan PKK örgütünün başı olan ve eylemleri nedeniyle yargılanıp mahkum edilen kişinin kastedilerek barış elçisi olarak görülmeyle övüldüğü..." ifadelerine yer verildi.

Dava, 19 Temmuz günü Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşmada, söz alan Avukat Zuhal Çolak, iddianamede maddi hatalar bulunduğunu

belirterek Yüksel Mutlu'nun ziyaret sırasında İHD gözlemcisi olarak bulunduğunu, "Barış Anneleri" adına açıklama yapmadığını söyledi. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Medeni Ayhan

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, Avukat Medeni Ayhan hakkında Ankara Barosu'nun 17 Ekim 2004 tarihinde toplanan genel kurulundaki konuşması nedeniyle dava açtı. İddianamede, Ayhan'ın konuşmasında geçen "Ben Kürt ulusunun bir bireyi olarak ve Kürdistan'ın bir vatandaşı olarak konuşuyorum. Kürtlerin devlet kurma hakkını da hukuksal bir hak olarak sonuna kadar savunuyorum" ve "Osmanlı İmparatorluğu, 1915 yılında Hamidiye Alayları, İttihat ve Terakki kadrolarıyla 1,5 milyon Ermeni'nin katliamında rol almıştır. Mazlum ve güzel Ermeni halkının acısını paylaşarak önlerinde saygıyla eğiliyorum" sözleri nedeniyle TCY'nin 312. (yeni TCY'de 216. madde) maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. Genelkurmay Başkanlığı'nın suç duyurusu üzerine açıldığı öğrenilen dava, 3 Haziran günü Ankara 15. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı.

29 Haziran günü yapılan duruşmada Mahkeme, "Avukatların mesleklerini sürdürürken işledikleri suçlardan dolayı ağır ceza mahkemesinin görevlendirilmesi"ne ilişkin hükmü uyarınca "görevsizlik" kararı verdi. Ayhan'ın dosyası ağır ceza mahkemesine gönderildi.

Mihdi Perinçek, Selahattin Demirtaş

İHD Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölge Temsilcisi Mihdi Perinçek ve İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş hakkında, "21 Kasım 2004 tarihinde Mardin'in Kızıltepe ilçesinde Ahmet Kaymaz ve oğlu Uğur Kaymaz'ın öldürülmesi üzerine hazırladıkları rapor" nedeniyle dava açıldı. Kızıltepe Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, 25 Kasım 2004 tarihinde açıklanan rapor ile Basın Yasası'nın "hazırlık soruşturmasının gizliliği"ne ilişkin 19. maddesinin ihlal edildiği ileri sürüldü.

13 Temmuz günü Kızıltepe 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlayan duruşmanın ardından gazetecilere bir açıklama yapan Selahattin Demirtaş, davanın "İHD'yi baskı altına almak" amacıyla açıldığını söyledi. Demirtaş, "Raporu beş kişi hazırladığı halde iki kişiye dava açıldı. Bu iki kişinin nasıl seçildiği belli değil. Bize dosyanın kapağı bile gösterilmemişken dosya hakkında açıklama yapmamız imkansızdır. Biz sanki basın mensubuymuşuz ve bunları yayımlatan bizmişiz gibi Basın Kanunu'ndan dava açılmıştır. Konu ile ilgili en net açıklamayı Emniyet Genel Müdürlüğü Basın Sözcüsü Ramazan Er, kriminal laboratuvar sonuçlarını açıklayarak yapmıştır. Ancak suç duyurusunda bulunmamıza rağmen Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Er'in açıklamalarının dosyanın içeriğine yönelik olmadığı ve kamuoyunu bilgilendirmek

amacıyla yapıldığını iddia ederek takipsizlik kararı vermiştir” dedi.

Tuncer Bakırhan, Hatice Çoban, Alican Önlü, Muammer Değer, Orhan Miroğlu, Hüseyin Yılmaz, Mehmet Tusun, Veli Büyüksahin

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, bir basın açıklamasında “Sayın Öcalan” ifadesinin kullanılması nedeniyle DEHAP Genel Başkanı Tuncer Bakırhan, Parti Meclisi üyeleri Hatice Çoban, Alican Önlü, Muammer Değer, Orhan Miroğlu, Hüseyin Yılmaz, Mehmet Tusun ve Veli Büyüksahin hakkında “yasadışı örgüt üyeliği” ve “yasadışı örgüt propagandası” iddialarıyla Ağustos ayında dava açtı.

Ender İmrek, Yavuz Karakuş, Mefair Altındağ, Ali Öncü

EMEP Diyarbakır İl Örgütü’nün 3. Olağan Kongresi’nde yaptıkları konuşmalar nedeniyle EMEP Genel Başkan Yardımcısı Ender İmrek, İl Başkanı Yavuz Karakuş, kapatılan HADEP İl Başkan Yardımcısı Mefair Altındağ ve Tes-İş 1 No’lu Şube Başkanı Ali Öncü hakkında açılan davaya 28 Aralık günü Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesi’nde devam edildi. Duruşmada söz alan Avukat Deniz Doğan, “Müvekkillerim bir siyasi partinin yöneticileri. Doğal olarak katıldıkları kongrede politika yapmış, yanlış gördükleri uygulamaları eleştirmiş, iktidara talip bir parti olarak muhalefet yapma görevlerini yerine getirmişlerdir. Yapılan konuşmalar tamamen düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamındadır” dedi.

Davada sanıkların yeni TCY’nin 301. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor. Duruşma, 11 Mayıs 2006 tarihine ertelendi.

Hasip Kaplan

Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı, Avukat Hasip Kaplan hakkında 30 Mayıs günü Flash TV’de yayınlanan konuşması nedeniyle Aralık ayında dava açtı. Genelkurmay Başkanlığı’nın suç duyurusu üzerine açılan davada, Hasip Kaplan’ın yeni TCY’nin “Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama” suçuna ilişkin 216/1 ve 218. maddeleri uyarınca cezalandırılması istendi. Dava, Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülecek.

Yargılanan Esnaflar

İstanbul’un Aksaray ve Laleli semtlerinde eğlence yeri işleten dokuz kişi hakkında yeni TCY’nin 301/4. maddesi uyarınca dava açıldı. Polislerin sürekli denetleme yapmasına tepki olarak işyeri sahipleri 24 Kasım günü işyerlerini açmadılar ve “işyerimiz polislin yasalara ve hukuka aykırı, keyfi olarak denetim adı

altında yaptığı uygulama ve baskılar nedeniyle bir gün süreyle tarafımızca kapatılmıştır” yazılı pankartlar astılar. Polisin suç duyurusu üzerine işyeri sahipleri hakkında dava açıldı. Dava, 20 Mart 2006 tarihinde İstanbul Sulh Ceza Mahkemesi’nde başlayacak.

Ethem Gürsu

Milli Eğitim Bakanlığı müfettişi Ethem Gürsu hakkında “Atatürk’e hakaret ettiği” iddiasıyla dava açıldı. Konya Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, Gürsu’nun 26 Haziran günü öğretmenlere verilen bir konferansta, “Sizin yere göğe sığdıramadığınız Atatürk beni kurtarmadı. Ben doğmadan 20 yıl önce ölen birisi beni nasıl kurtarır” dediği ileri sürüldü.

İddianamede, Gürsu’nun 5816 Sayılı Atatürk’ü Koruma Yasası uyarınca hapis cezasına mahkum edilmesi istendi.

Yargılanan Gazeteciler

Basın Konseyi’nin “Hapiste Bulunan Gazeteci Sıfatlı Kişiler Hakkında Rapor”u 25 Nisan günü açıklandı. 1 Ocak 2005 itibarıyla düzenlenen raporda, 32 kişinin durumunun konseyin ilgi alanı içinde olup olmadığının incelendiği belirtildi. Raporda, “Halen gazetecilik görevi yüzünden hapsedildiği kesin olarak bilinen gazeteci yok” denildi. Ancak raporun “Adalet Bakanlığı’nın tüm hapishanelerden alarak konseye aktardığı bilgilere” ve “konseyin bu konudaki çağrısına yanıt verenlerin sağladığı bilgilere dayandığına” dikkat çekildi.

Tutuklu Gazetecilerle Dayanışma Platformu’nun belirlemelerine göre ise 31 Aralık 2005 tarihi ile cezaevinde bulunan gazeteciler ve buldukları cezaevleri şöyle:

- 1- **Memik Horuz**, İşçi Köylü gazetesi Yayın Yönetmeni, Bolu F Tipi Cezaevi
- 2- **Erol Zavar**, Odak dergisi sahibi ve Yazışleri Müdürü, Sincan F Tipi Cezaevi
- 3- **Gülizar Kesici**, Ekmek ve Adalet dergisi Yayın Yönetmeni, Gebze Özel Tip Cezaevi
- 4- **Hatice Duman**, Atılım gazetesi sahibi ve Yazışleri Müdürü, Gebze Özel Tip Cezaevi
- 5- **Metin Yavuz**, Yaşadığımız Vatan dergisi sahibi, Tekirdağ F Tipi Cezaevi
- 6- **Mehmet Yayla**, Gençlik Gelecektir dergisi muhabiri, Kandıra 2 Nolu F Tipi Cezaevi
- 7- **Mustafa Gök**, Ekmek ve Adalet dergisi Ankara Temsilcisi, Sincan F Tipi Cezaevi
- 8- **Cengiz Doğan**, Mavi ve Kent gazetesi (Nusaybin) Yazışleri Müdürü, Mardin E Tipi Cezaevi

‘Yasadışı Örgüt’ Üyeliği- Oral Çalışlar/Sıfır Noktası (Cumhuriyet/15 Şubat 2005)

Türkiye, demokratikleşme yolunda sürekli sıkıntılar yaşayan bir ülke. Sorun yasaları çıkarmakla bitmiyor, aynı zamanda bu yasaların uygulaması da önem kazanıyor. Son dönemde cezaevinden gelen mektupları okuyorum. “Radikal sosyalistler” diye anılan grupların veya bunlara yakın olarak bilinen gazetecilerin son dönemde yaptığı bazı gösteriler ve basın açıklamaları, bildiğimiz klasik anlayışın sonucu, yine gelip “yasadışı örgüt üyeliği” suçlamasına dayanıyor.

Türkiye’de ne kadar çok terör örgütü olduğuna, savcı iddianamelerine bakarsanız, polis raporlarını okursanız şaşırır kalırsınız. Bir gazete çıkarıp bir gösteri yaparsanız, bu konularda da radikal ve aşırı ifadeler kullanırsanız, hemen bir terör örgütü suçlamasıyla yüz yüze gelmeniz mümkün.

Türkiye’de geçmişte şiddet eylemlerine katılmış, bu eylemleri savunmuş birçok örgüt olduğu biliniyor. Son dönemde bu örgütlerin bir kısmının, belki de çoğunun artık hiçbir şiddet eylemine katılmadığını da polis saptamış olması gerekiyor. Ancak eski alışkanlık, bu gruplara yakın olarak bilinen herhangi bir kişi yakalandığı an böyle bir suçlamayla yüz yüze geliyor. Halbuki, hukuki tutum, eylemin niteliğine bakmak olmalı. O eylem bir terör eylemi mi değil mi, yargılama ve suçlamanın ona göre yapılması gerekiyor mu? Hukuk devletinin gereği budur.

Cezaevinden çok sayıda mektup aldım. Bu mektuplardan birisini sizlerle paylaşmak istiyorum: “Ben Sömürsüz Bir Dünya İçin DAYANIŞMA gazetesinin yazışları müdürüyüm. Şu anda Sincan F Tipi Cezaevi’nde tutuklu bir gazeteci olarak size seslenmekteyim. Geçen yıl ESP’nin desteklediği bağımsız sosyalist adaylarla birlikte Cumhuriyet gazetesindeki ofisinizde sizi ziyaret etmiştim. Yerel seçimler üzerine sohbet etmiştik.”

“Ben, 7 Aralık’ta ESP’nin; Yeni İnfaz Kanunu’nu protesto etmek, Meclis’te görüşülen tasarının geri çekilmesi için milletvekilleriyle görüşmek, Meclis önünde basın açıklaması yapmak amacıyla düzenlediği eylem sırasında tutuklandım. Benimle birlikte gözaltına alınan 48 kişiden 46’sı ‘yasadışı örgüt üyesi’ olma iddiasıyla tutuklandı. 12 Eylül döneminden bu yana basın açıklaması sonrasında belki de ilk kez toplu olarak, hiçbir kanıt olmadan, asılsız iddialarla 46 kişi örgüt üyeliğinden tutuklanmıştır. Eylemin kendisi anayasaya dayalı söz ve örgütlenme özgürlüğü ile bağdaşmayan 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Yasası’na muhalefet olması gerekirken, 12 Eylül Anayasası bile aşılmış, siyasi bir kararla 168/2. maddeden tutuklanmış bulunmaktayız.”

“Avukatlarımızın tüm itirazları sonuçsuz kalmış, savcılık örgüt üyeliği suçlarından dava açıp yargılanmamızı sağlamak için durmamıştır... ESP’lilerle birlikte dört Atılım gazetesi çalışanı, üç Dayanışma gazetesi çalışanı gazeteciler olarak tutuklandı. Haber izlemek görevi olan biz gazetecilerin elinde bulunan fotoğraf makineleri, kamera gibi aletler suç unsuru olarak gösterildi. Cezaevleri ile ilgili çekim yaparak görüntülerle belgesel hazırlığı içinde olan BEKSAV sinema yönetmeni Serap Kervancı, bizlerle birlikte kamerası kırılarak, dövülerek gözaltına alınmış ve tutuklanmıştır.”

“Emniyette polis haklarımızı düzenlediği fezlekenin aynısını cezaevinde savcının imzaladığı iddianamede gördük. Sizden isteğimiz, bir gazeteci olarak bizim davamızı takip etmeniz, yaşadığımız hukuksuzluk ve insan hakları ihlallerini, basın özgürlüğünün kısıtlanmasını köşe yazınızda dile getirip okurlarınıza seslenmenizdir. ESP yasal bir kurumdur. Yasadışı hiçbir örgütle ilişkisi yoktur.”

Ersin Sedefoğlu’nun mektubundan aldığım bir bölüm bu. Sedefoğlu, AB’nin emperyalist olduğunu, orada da demokrasinin ve insan haklarının olmadığını düşünüyor. Türkiye’nin ise AB ölçütlerinden de daha geride bir uygulama içinde olduğunu belirtiyor. Sedefoğlu’nun düşüncelerine katılmayabilirsiniz. Onun görüşlerinin zararlı olduğunu da düşünebilirsiniz. Ancak onu ancak kendi eylemlerinden yargılayabilirsiniz. Bu tür eylemlerin çok ağır cezai davaların konusu olması Türkiye’ye ne kazandıracaktır? Bu insanları hangi yönde etkileyecektir?

Dünya ciddi bir şiddet eylemi dalgasıyla yüz yüze. Şiddet çaresiz insanlardan destek bulur, onların çaresizliğine sığınır. İnsanların çaresiz hale getirmenin kimseye bir yararı olduğunu, hele Türkiye’ye hiç yararı olduğunu sanmıyorum. Yargıçların, savcılarının, güvenlik güçlerinin, hepsinden de daha önemlisi siyasi iktidarın, artık şiddetle protesto eylemi arasındaki farkı daha dikkatli gözlemeleri gerekiyor mu?

Kırandi Heyetine Dava

11 Temmuz gecesi Tunceli-Erzincan karayolunu kesen HPG militalarının Coşkun Kırandi adlı eri kaçırmalarının ardından 4 Ağustos günü Kırandi’yi teslim alan heyette bulunanlar hakkında Aralık ayında dava açıldı.

İddianamede, İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş, İHD Bölge Temsilcisi Mihdi Perinçek, sanatçı Ferhat Tunç, DEHAP Genel Başkan Yardımcısı Alaaddin Erdoğan, Tunceli Belediye Meclis üyesi Özgür Söylemez, Özgür Gündem gazetesi yazarı Umur Hozatlı, Doğan Haber Ajansı (DHA) muhabiri Ferit Demir, Anadolu Ajansı muhabiri Haydar Toprak, Dicle Haber Ajansı (DİHA) muhabirleri Kadir Özbek ve Rüştu Demirkaya hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla cezalandırılması istendi. “Coşkun Kırandi’nin, kaçırıldığı sürece ailesinin politik ve anarşik malzeme haline getirildiği” ileri sürülen iddianamede, İHD yöneticilerinden de “sözde insan hakları savunucuları” diye bahsedildi.

Yaşar Çamyar-Alinterimiz

Alinterimiz gazetesinin eski Yazışları Müdürü Yaşar Çamyar, TCY değişikliği nedeniyle 7 Şubat günü tahliye

edildi. TCY’nin 159. maddesi uyarınca 16 ay hapis cezasına mahkum edilen Çamyar, 17 Aralık 2004 tarihinde tutuklanmıştı.

Ülkede Özgür Gündem

Ülkede Özgür Gündem gazetesinden 27 Nisan günü yapılan açıklamada, 423 sayı yayınlanan gazetede haberler nedeniyle toplam 304 dava açıldığını, bu davaların 54’ünün Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde, 241’inin de DGM’lerin yerine kurulan İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi’nde görüldüğü kaydedildi. Dokuz davanın ise çeşitli illerdeki mahkemelerde sürdüğü belirtilen açıklamada, açılan davalardan dokuzunun mahkumiyet, 18’inin ise beraatla sonuçlandığı bildirildi.

Ülkede Özgür Gündem gazetesinin avukatı Özcan Kılıç’ın verdiği bilgiye göre, İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 2005 yılında sonuçlanan 16 davanın 14’ünde TMY’nin 6/2-son maddesi uyarınca mahkumiyet, TMY’nin 7/2 maddesi uyarınca ise bir mahkumiyet, bir beraat kararı verildi. Sonuçlanan bu davalarda gazetenin Yazışları Müdürü Hasan Bayar’a 10 ay hapis 18.583 YTL para cezası, gazetenin sahibi

Ali Gürbüz'e ise toplam 35.564 YTL para cezası verildi.

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yıl içinde 27 dava mahkumiyet kararı ile sonuçlandı. TMY'nin 6/2 ve 7/2 maddeleri uyarınca açılan davalarda Hasan Bayar, 60 ay hapis cezasına mahkum edildi. Yıl içinde DGM'lerin yerine kurulan ağır ceza mahkemeleri ve Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde de yüzlerce dava görüldü.

Özgür Gündem gazetesindeki haberleri nedeniyle yargılanan gazetecilere ilişkin bazı örnek davalar şöyle:

Ali Gürbüz, Hasan Bayar

JİTEM elemanı Abdülkadir Aygan'ın anlatımları nedeniyle Özgür Gündem gazetesinin sahibi Ali Gürbüz ve Yazışları Müdürü Hasan Bayar hakkında açılan dava, 4 Mayıs günü İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşmada söz alan Avukat İnan Akmeşe, "İşte Ape Musa'yı öldüren tim" başlıklı haberde adı geçen kişiler hakkında Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açıldığını hatırlattı. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

İddianamede, Ali Gürbüz ve Hasan Bayar'ın, "Terörle mücadelede görev almış kişileri terör örgütlerine hedef göstermek" iddiasıyla TMY'nin 6/1 maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor.

Birgül Özbarış

Ülkede Özgür Gündem gazetesi muhabiri Birgül Özbarış hakkında, 14 Mayıs, 24 Eylül ve 19 Ekim günlerinde yayınlanan haberleri nedeniyle "halkı askerlikten soğutmak" iddiasıyla dava açıldı. Dava, 8 Aralık günü Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı.

Ferhat Tunç, Mehmet Çolak

Ses sanatçısı Ferhat Tunç'un 19 Ocak 2004 tarihinde Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan "Bir Devrimci Leyla ve Bir Şarkı" başlıklı yazısı nedeniyle Tunç ve gazetenin Yazışları Müdürü Mehmet Çolak hakkında 2004 yılı Ekim ayında açılan davaya 2005 yılında devam edildi. Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Ragıp Zarakolu, Ali Çelik Kasımoğulları, Mehmet Çolak

Yayıncı Ragıp Zarakolu hakkında, kapanan Yeniden Özgür Gündem gazetesinde 8 Mart 2003 tarihinde yayınlanan "Sana Ne" başlıklı yazısı nedeniyle açılan davaya, 2 Mart günü İstanbul Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Zarakolu savunmasında, davaya anlam veremediğini belirterek, "Türkiye'nin haksız olduğuna inandığım bir savaşa katılmasına karşı çıkmak neden suç olsun? Irak savaşı öncesinde medyada Kürt toplumuna yönelik kullanılan saldırgan, aşağılayıcı, hakaret dolu ifadeleri eleştirmek neden suç olsun?" dedi. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Yazı nedeniyle açılan dava, 10 Eylül 2004 tarihinde İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde sonuçlanmış, gazetenin sahibi Ali Çelik Kasımoğulları "yazıda, yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 3 milyar 301 milyon lira para, Yazışları Müdürü Mehmet Çolak da aynı gerekçeyle 3 milyar 731 milyon lira para cezasına mahkum edilmişti. Zarakolu hakkında ise TCY'nin 312. maddesinde yapılan değişiklik nedeniyle görevsizlik kararı verilmişti.

Diğer Gazeteciler

Alev Çukurkavaklı-Hergele, Deli Yürek

2000 yılında "Hergele" ve "Deli Yürek" adlı erkek magazin dergilerini çıkaran Alev Çukurkavaklı hakkında "müstehcen yayın yaptığı" iddiasıyla açılan dava, Ocak ayında sonuçlandı. Bakırköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Çukurkavaklı'ya 367 gün hapis, 7 milyar TL para cezası verdi.

Tolga Şardan, Gökçer Tahincioğlu, Eren Güvener-Milliyet

Yeraltı dünyasının ünlü adlarından Alaattin Çakıcı'nın MİT ve Yargıtay yetkilileriyle ilişkileri konusundaki haberler nedeniyle Milliyet gazetesi muhabirleri Tolga Şardan ve Gökçer Tahincioğlu hakkında açılan dava, 3 Şubat günü başladı. Duruşmada ifade veren gazeteciler, "Yasadışı olaylarda adı geçen ve yurtdışında yakalanarak getirilen bir kişinin yargıyı etkilemeye çalışması, haber değeri taşımaktadır. MİT'in bir kanun kaçağının davasıyla ilgili olarak Yargıtay Başkanı nezdinde girişimlerde bulunması, taşıdığı çelişkiler itibarıyla demokratik bir toplumda tartışılması, büyük önem taşıyan bir konudur" dediler.

25 Ekim günü yapılan duruşmada esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, davanın 1 Haziran günü yürürlükten kalkan 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Yasası yerine yeni TCY'nin "soruşturmanın gizliliğine" ilişkin 285. maddesi uyarınca sürdürülmesi gerektiğini söyledi. Savcı, bu nedenle mahkemenin görevsizlik kararı vermesini ve dosyanın asliye ceza mahkemesine gönderilmesini istedi.

Tolga Şardan, Eren Güvener, Hasan Çakkalkurt-Milliyet, Posta, Radikal

Mafya lideri Alaattin Çakıcı'nın Yargıtay ve MİT yetkilileriyle ilişkileri ve mafya lideri Sedat Peker'e ilişkin haberler nedeniyle Milliyet gazetesi Yazışları Müdürü Eren Güvener ve Tolga Şardan hakkında açılan yedi dava, 9 Haziran günü sonuçlandı. İstanbul Bağcılar 2. Asliye Ceza Mahkemesi, "yargının etkilenmeye çalışıldığı" iddiasıyla Basın Yasası'nın 19. maddesi uyarınca açılan davalarda, Güvener ve Şardan hakkında beraat kararı verdi.

Şardan ve Güvener, 9 Ekim 2004 tarihli "Reisin selamı var", 10 Ekim 2004 tarihli "Polis isyan etti, karar 15 saatte tersine döndü, İstanbul polisi şokta", 11 Ekim 2004 tarihli "Her taşın altında/Dosyaya giren Peker

bağlantıları”, 12 Ekim 2004 tarihli “O da Peker’den yardım istedi/Yine çete soruşturması, yine Yalçinkaya’nın adı”, 13 Ekim 2004 tarihli “Albay Peker’e evliyam dedi”, 15 Ağustos 2004 tarihli “Bilmece gibi”, 20 Ağustos 2004 tarihli “Eraslan Özkaya oran vermiş” başlıklı haberler nedeniyle yargılanıyorlardı.

Bu arada aynı gerekçeyle, Radikal gazetesinde 20 Ağustos 2004 tarihinde yayınlanan “Çakıcı’ya Özkaya Tüyosu” ve Posta gazetesinde 12 Ekim 2004 tarihinde yayınlanan “O da Peker’den yardım istedi” başlıklı haberler nedeniyle Posta ve Radikal gazetelerinin Yazışleri Müdürü Hasan Çakkalkurt hakkında açılan davalar da beraatla sonuçlandı.

Fatih Demir, Yeter Cemile Gündoğdu-Radyo Dünya

Bir haber programında “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla Radyo Dünya (Adana) Yayın Müdürü Fatih Demir ve spiker Yeter Cemile Gündoğdu hakkında açılan 2004 yılında açılan dava, 3 Şubat günü sonuçlandı. Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi, radyocular hakkında “delil yetersizliği” gerekçesiyle beraat kararı verdi. Davada, Demir ve Gündoğdu’nun TMY’nin 7/2. maddesi uyarınca hapis cezasına mahkum edilmesi isteniyordu.

Bu arada Adana Ağır Ceza Mahkemesi’nin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’na başvurusu üzerine Radyo Dünya’nın bağlı bulunduğu “Bizim İmparator Radyo, Televizyon Yayıncılık ve Reklamcılık Anonim Şirketi”nin feshi istemiyle açılan dava sonuçlandı. 19 Temmuz günü Adana 2. Asliye Ticaret Mahkemesi’nde yapılan duruşmada, davanın reddine karar verildi. Kararın, radyonun sahibi Fatih Demir ve spiker Yeter Cemile Gündoğdu hakkında “yasadışı örgüt propagandası” iddiasıyla açılan davanın beraatla sonuçlanması nedeniyle alındığı öğrenildi.

Hakkı Sağlam-Sakarya

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’a ilişkin bir karikatür nedeniyle Eskişehir’de yayınlanan Sakarya gazetesinin Yazışleri Müdürü Hakkı Sağlam hakkında Mart ayında dava açıldı. Davada, Hakkı Sağlam’ın “hakaret” iddiasıyla cezalandırılması istendi. Dava, 29 Mart günü Eskişehir 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı. Mahkeme, karikatürün 6 Temmuz 2004 tarihinde yayımlanmasına karşın dava açmak için gereken iki aylık süre aşılarak 4 Şubat günü dava açıldığı gerekçesiyle davanın düşmesine karar verdi.

Cumhuriyet gazetesi çizeri Musa Kart’ın çizdiği karikatür nedeniyle tazminat davası açan Erdoğan, 5 bin YTL (5 milyar TL) tazminat kazanmıştı. Aynı karikatürü köşesinde yayınlayan Sakarya gazetesi yazarı Önder Baloğlu hakkında açılan tazminat davası ise reddedilmişti.

Mehmet Şevki Eygi, Selami Çalışkan-Mili Gazete

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 15 Mart günü gazeteci Mehmet Şevki Eygi ve Milli Gazete Yazışleri Müdürü Selami Çalışkan’a, Eygi’nin 15 Kasım 2000 tarihinde

yayınlanan “Din Düşmanlığı Terörü” başlıklı yazısı nedeniyle verilen hapis cezasını onadı.

İstanbul DGM’de 9 Ekim 2002 tarihinde sonuçlanan davada, gazetecilere eski TCY’nin 312. maddesi uyarınca 1 yıl 8’er ay hapis cezası verilmişti. Çalışkan’ın cezası 1 milyar 840 milyon lira para cezasına çevrilmiş, Mehmet Şevket Eygi’nin cezası ise “yeniden suç işlemekten çekinmeyeceği kanaatine varıldığı” gerekçesiyle paraya çevrilmemiş ve ertelenmemişti. Yargıtay 8. Ceza Dairesi, 2004 yılı Eylül ayında bu kararı “yazının şiddete davet eden ifadeler taşımadığı, somut tehlikeden söz edilemeyeceği” gerekçesiyle bozmuştu. Dava, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın itirazı üzerine Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nda ele alındı.

Hüseyin Aygün, İnan Yılmaz-Munzur Haber

Tunceli’nin Hozat ilçesinde muhtarların askerler tarafından tehdit edildiğine ilişkin İHD tarafından hazırlanan raporla ilgili olarak yapılan bir haber nedeniyle Tunceli eski Baro Başkanı ve Munzur Haber gazetesi sahibi Hüseyin Aygün ve Yazışleri Müdürü İnan Yılmaz hakkında eski TCY’nin 159. maddesi uyarınca başlatılan soruşturma, 24 Şubat günü takipsizlikle sonuçlandı.

Aynı gerekçeyle Malatya Cumhuriyet Savcılığı’na yapılan başvuru da reddedildi. Savcılığın 6 Eylül günü verdiği kararda, Tunceli Cumhuriyet Savcılığı’nın takipsizlik kararına atıfta bulunularak, takipsizlik kararı verildi.

Hüseyin Aygün, İrfan Uçar, Hasan Bayar-Munzur Haber, Özgür Gündem

Hüseyin Aygün, 13 Şubat günü İHD Elazığ Şubesi’nde Tunceli milletvekillerinin de katıldığı basın toplantısında, İl Jandarma Komutanı Albay Namık Dursun’un kendisini ölümle tehdit ettiğini açıkladı. (Bkz. Kürt Sorunu)

Aygün, bu haberin yayınlanmasının ardından Dursun’un gönderdiği tehzibi de 26 Şubat günü gazetesinde de yayınladı. Ancak Tunceli Cumhuriyet Savcılığı, Hüseyin Aygün ile Özgür Gündem gazetesi Genel Yayın Yönetmeni İrfan Uçar ve Yazışleri Müdürü Hasan Bayar hakkında dava açtı. Eski TCY’nin “hakaret” suçuna ilişkin 482. maddesi uyarınca açılan dava, 13 Mayıs günü Tunceli Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı.

Davanın 11 Temmuz günü yapılan duruşmasında, davanın, “tehdit” nedeniyle İHD Elazığ Şubesi’nde düzenlenen basın toplantısı üzerine açılan dava ile birleştirilmesine karar verildi. Davaya yıl içinde Elazığ 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde devam edildi.

Erkan Sarıçam, Murat Tosumoğlu-Yeni Zemin, Kocaeli Gerçek

Kocaeli’nin Gebze ilçesinde haftalık olarak yayınlanan yerel “Yeni Zemin” ve “Kocaeli Gerçek” gazetelerinin kaymakamlığa eksik belge vermeleri nedeniyle 2004 yılında açılan dava, Mart ayında sonuçlandı. Gebze 2.

Asliye Ceza Mahkemesi Yeni Zemin gazetesi sahibi Erkan Sarıçam ve Kocaeli Gerçek gazetesi sahibi Murat Tosumoğlu hakkında beraat kararı verdi.

Eren Güvener-Milliyet

Milliyet gazetesi eski Yazışları Müdürü Eren Güvener hakkında, Fikret Bila'nın "Sivil Darbe Girişimi ve Ankara'da Irak Savaşları" kitabından alıntılarının gazetedeki yayımlanması nedeniyle açılan dava, 12 Nisan günü sonuçlandı. Mahkeme, "yayın yoluyla devlet sırlarını ifşa etmek" iddiasıyla yargılanan Güvener hakkında beraat kararı verdi.

Vedat Büyükaşahin, Abdürrezzak Taş-Bingöl Ab-ı Hayat

"Bingöl Ab-ı Hayat" gazetesinin künyesinde adres ve tarihlerin yanlış yayınlanması nedeniyle gazetenin sahibi Vedat Büyükaşahin ve Yazışları Müdürü Abdürrezzak Taş hakkında açılan dava, Bingöl 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 14 Nisan günü yapılan duruşmada beraatla sonuçlandı.

Gökhan Bozkurt, Ahu Özyurt, Caferi Tayyar Özilhan-CNN Türk

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, Nisan ayında "Enerji Bakanlığı'ndaki yolsuzluk iddiaları üzerine başlatılan soruşturma sırasında telefonları dinlenen bürokratlarla AKP Milletvekili Cemal Kaya arasındaki konuşmaları" yayınladıkları gerekçesiyle CNN Türk muhabiri Gökhan Bozkurt, Gece Görüşü programının yapımcısı Ahu Özyurt ve Sorumlu Müdür Caferi Tayyar Özilhan hakkında dava açtı.

Ersen Korkmaz-Demokrat İskenderun

İskenderun'da haftalık yayınlanan yerel "Demokrat İskenderun" gazetesinin Yazışları Müdürü Ersen Korkmaz ve TKP yöneticisi Necmettin Salaz hakkında, eski TCY'nin 159. maddesi uyarınca 2004 yılında açılan davaya 2005 yılında devam edildi.

İskenderun 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 27 Aralık günü yapılan duruşmada, mahkeme yetkisizlik kararı vererek, dosyayı İskenderun 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderdi. Ersen Korkmaz 2002 yılında TKP İskenderun ilçe örgütü açılışı dolayısıyla düzenlenen panellerle ilgili olarak gazetenin 1 Ekim 2002 tarihli sayısında "Kürtlerin Önderi Alındı Faşistlere Teslim Edildi" başlığıyla yayımlanan haber nedeniyle TCY'nin 301. maddesi (eski TCY'nin 159. maddesi) uyarınca, Necmettin Salaz ise söz konusu panelde yaptığı konuşma nedeniyle yargılanıyor.

Bu arada Ersen Korkmaz hakkında, 12 Nisan günü yazdığı "1 Mayıs'a Doğru Türkiye" başlıklı yazı nedeniyle Haziran ayında dava açıldı. İddianamede, Korkmaz'ın "devlete hakaret ettiği" gerekçesiyle TCY'nin 301. maddesi (eski TCY madde 159) uyarınca cezalandırılması istendi. Dava, 21 Ekim günü başladı. Dava, yazının bilirkişi tarafından incelenmesi için 17 Mart 2006 tarihine ertelendi.

Hacı Boğatekin-Gerger Fırat

Adıyaman'ın Gerger ilçesinde yayınlanan "Gerger Fırat" gazetesinin sahibi ve Yazışları Müdürü Hacı Boğatekin hakkında, 2004 yılı Ağustos ayında yayınlanan "Çete Devlet" başlıklı yazı nedeniyle eski TCY'nin 159. maddesi uyarınca açılan davaya 27 Nisan günü devam edildi. Adıyaman Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, Boğatekin'in bazı kişilerin tanık olarak dinlenmesi istemi reddedildi. Boğatekin bunun üzerine reddi hakim talebinde bulundu. Mahkeme, talebin incelenmesi için dosyanın Adıyaman Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verdi. 22 Haziran günü yapılan duruşmada, Adıyaman Ağır Ceza Mahkemesi'nden "reddi hakim talebinin reddedilmesine" ilişkin yazı okundu. Dava, 6 Temmuz günü yapılan duruşmada beraatla sonuçlandı.

Bu arada, Boğatekin hakkında Basın Yasası uyarınca "30 gün içinde yayın türünü Cumhuriyet Savcılığı'na bildirmediği" gerekçesiyle açılan dava da aynı gün sonuçlandı. Mahkeme, Boğatekin'i bin YTL para cezasına mahkum etti.

Sebati Karakurt, Hasan Kılıç, Necdet Tatlıcan-Hürriyet

10 Ekim 2004 tarihinde Hürriyet gazetesi Pazar ekinde yayınlanan HPG militanları ile yapılan "Kandil'de kadın bilinci Kürtçülüğü aştı" başlıklı söyleşi nedeniyle Hürriyet gazetesi muhabiri Sebati Karakurt, gazetenin yazışları müdürleri Hasan Kılıç ve Necdet Tatlıcan hakkında açılan davaya İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. 25 Ekim günü yapılan duruşmada, mahkeme davanın asliye ceza mahkemesinin alanına girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı verdi.

Davada, Karakurt'un TMY'nin 6/2 ve 7/2, Tatlıcan ve Kılıç'ın da, 7/2. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor.

Toygun Atilla, Çetin Aydın-Hürriyet

Mafya liderlerinden Sedat Peker ve grubuna yönelik operasyon hakkında haber yapan Hürriyet gazetesi muhabirleri Toygun Atilla ve Çetin Aydın hakkında 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri İle Mücadele Yasası'nın 10. maddesi uyarınca, "gizliliğin ihlali ve bilgilerin kamuoyuna yayılması" iddiasıyla açılan davaya yıl içinde devam edildi.

İstanbul 10. Ağır ceza Mahkemesi'nde 25 Ekim günü yapılan duruşmada, mahkeme görevsizlik kararı verdi.

Rahmi Yıldırım-sansürsüz

Genelkurmay Başkanlığı, gazeteci Rahmi Yıldırım hakkında, sansürsüz.com adlı internet sitesindeki 23 Ocak 2005 tarihli "İş Bilenin Kılıç Kuşananın" başlıklı yazısı nedeniyle Adalet Bakanlığı'na suç duyurusunda bulundu. Aynı yazının daha sonra "Sol" adlı dergide yayınlanması üzerine Yıldırım hakkında ikinci kez suç duyurusunda bulunuldu.

Suç duyurusunun ardından Mayıs ayında Yıldırım hakkında “orduya hakaret” iddiasıyla dava açıldı. İddianamede, Yıldırım’ım eski TCY’nin 159. maddesi uyarınca hapis cezasına mahkum edilmesi istendi.

Ankara 12. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 7 Eylül günü başlayan duruşmada söz alan Rahmi Yıldırım, yazısının iddianameye aktırılırken tahrifat yapıldığını, cümlelerin bölündüğünü, noktalama işaretlerinin değiştirildiğini, alıntının anlamının köklü değişikliğe uğradığını, bu yüzden alıntının kendisine ait olmaktan çıktığını söyledi. Davanın eski TCY’nin 159. maddesi uyarınca açıldığına dikkat çeken Yıldırım, 1 Haziran günü yürürlüğe giren yeni TCY’de böyle bir suçun bulunmadığını anımsattı. Rahmi Yıldırım, 4 Ekim günü yapılan duruşmadaki savunmasında, yazısında görev başındaki hiçbir askerin adının geçmediğini, adları yolsuzluk olaylarına karışan emekli generalleri eleştirdiğini, emekli askerlerin yasada tanımlandığı gibi “devletin askeri kuvvetleri” sayılmayacağını, bu yüzden söz konusu suçun oluşmadığını söyledi.

Dava, 24 Ekim günü sonuçlandı. Duruşmada esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, “ne denli sert ve kırıcı olursa olsun, düşünce ve ifade özgürlüğünün sınırsız olduğunu”, yazının “hakaret kastı” içermediğini, eleştirel amaçla yazıldığını belirterek beraat kararı verilmesini istedi. Mahkeme, Yıldırım hakkında beraat kararı verdi.

Bu arada Yıldırım’ın “Sol” adlı dergideki yazısı nedeniyle İstanbul Kadıköy Cumhuriyet Savcılığı’nın başlattığı soruşturma işe aynı yazı hakkında dava açıldığı gerekçesiyle takipsizlik kararıyla sonuçlandı.

Selahattin Aydar-Milli Gazete

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 13 Haziran günü sonuçlanan davada, Milli Gazete yazarı Selahattin Aydar’ı 11 Eylül 2001 tarihinde yayınlanan “Çocuklarımıza sahip çıkalım” başlıklı yazısı nedeniyle 1 yıl 8 ay hapis cezasına (eski TCY madde 312) mahkum etti.

Yazı nedeniyle İstanbul DGM’de yargılanan Aydar’a verilen hapis cezası, 2004 yılı Mayıs ayında Yargıtay 8. Ceza Dairesi tarafından onanmıştı. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın itirazı üzerine dava Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nda ele alınmıştı. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, kararı Şubat ayında 13’e karşı 14 oyla bozmuştu. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, konuyu Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın itirazı üzerine ele aldığı için “içtihat niteliği taşımadığı” ve mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmadığı öğrenildi. Bu nedenle dava, DGM’lerin yerine kurulan İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yeniden görüldü. Mahkemenin kararında direnmesi nedeniyle dava, yeniden Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nda görülecek.

Elif Korap, Eren Güvener-Milliyet

Milliyet gazetesi muhabiri Elif Korap ve eski Yazışleri Müdürü Eren Güvener hakkında, 20 Kasım 2003 tarihinde HSBC Bankası Genel Müdürlüğü’ne intihar saldırısı düzenleyen İlyas Kuncak’ın oğlu Nurullah

Kuncak’la yapılan röportaj nedeniyle eski TCY’nin 312. maddesi uyarınca açılan dava, 22 Haziran günü sonuçlandı. Bağcılar 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada, esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, Güvener hakkında 5187 Sayılı Basın Yasası’nın 11. maddesi uyarınca sorumluluğu bulunmadığı için, Korap hakkında da “suçun yasal unsurları oluşmadığı” için beraat kararı verilmesini istedi. Mahkeme, Korap ve Güvener hakkında beraat kararı verdi.

Halil Eyüpoğlu, Atilla Konukoğlu-Zafer

Yerel Zafer (Gaziantep) gazetesinin köşe yazarı Halil Eyüpoğlu hakkında, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’a ilişkin bir yazısı (14 Nisan 2004) nedeniyle açılan dava, 10 Haziran günü sonuçlandı. Gaziantep 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Halil Eyüpoğlu’nu 3 ay 3 gün hapis cezasına mahkum etti. Hapis cezası, daha sonra 1.481 YTL para cezasına çevrildi. Davada, gazetenin Yazışleri Müdürü Atilla Konukoğlu hakkında beraat kararı verildi. Yazı nedeniyle açılan tazminat davasında da Gaziantep 5. Asliye Hukuk Mahkemesi, Eyüpoğlu’nun Erdoğan’a üç bin YTL tazminat ödemesine karar vermişti.

Sami Tan, Serdar Altan, Birol Duru-DİHA

24 Eylül 2004 tarihinde Bingöl’deki orman yangınlarına ilişkin basın açıklaması yapan İHD Bingöl Şube Başkanı Rıdvan Kızgın ile DİHA Yazışleri Müdürü Sami Tan, muhabirler Serdar Altan ve Birol Duru hakkında Haziran ayında dava açıldı. İddianamede, Rıdvan Kızgın ve Sami Tan’ın “ortada bir suç olmadığı halde, bir suç varmış gibi ihbarda buldukları” gerekçesiyle eski TCY’nin 283. maddesi, Serdar Altan ve Birol Duru’nun da Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan “Askerler ormanları yok ediyor” başlıklı haber nedeniyle eski TCY’nin 159. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi.

Rıdvan Kızgın basın açıklamasında, “Bingöl’de Alay Komutanı’nın gözetiminde ormanların top ateşi sonucu kasten yakıldığını ve ağaçların kesildiğini” söylemişti. Dava, 13 Temmuz günü Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı.

Rojda Kızgın, Adil Önal, Şeymus Çakan, Vedat Büyükkahin-DİHA, DHA, Ab-ı Hayat

Bingöl’ün Genç ilçesine bağlı Ardıçdibi köyünde bir korucunun oğlu Yunus Sayın’ın N.S. adlı sağır-dilsiz kıza tecavüz etmesine ilişkin basın açıklaması nedeniyle İHD Şube Başkanı Rıdvan Kızgın, DİHA muhabiri Rojda Kızgın, DHA muhabirleri Adil Önal, Şeymus Çakan ve Bingöl Ab-ı Hayat gazetesi Yazışleri Müdürü Vedat Büyükkahin hakkında dava açıldı. Dava, Haziran ayında Bingöl 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı.

Yunus Sayın’ın babasının “Eleştiri ve haber verme özgürlüğü sınırlarının aşıldığı, görevi nedeniyle hakarete maruz kaldığı” yolundaki şikayeti üzerine Rıdvan Kızgın ve gazetecilere 20 bin YTL ön ödemeli para cezası

verildiği, para cezasının süresi içinde ödenmemesi nedeniyle dava açıldığı öğrenildi.

Emin Karaca, Doğan Özgüden, Mehmet Emin Sert-Avrupa'da ve Türkiye'de Yazın

“Avrupa'da ve Türkiye'de Yazın” dergisinin Nisan 2002 sayısında yeralan Emin Karaca'nın “Otuzuncu Yılın Anımsattıkları”, Doğan Özgüden'in “Otuz Yıl Sonra” başlıklı yazılarında “orduya hakaret edildiği” iddiasıyla, Emin Karaca, Doğan Özgüden ve derginin Yazışlıları Müdürü Mehmet Emin Sert'in yargılandığı davaya 22 Haziran günü İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, Emin Karaca'nın yeni TCY'nin 301/2. maddesi uyarınca cezalandırılmasını, Yazışlıları Müdürü Sert hakkında beraat kararı verilmesini, Belçika'da yaşayan Özgüden hakkındaki dosyanın ise ayrılmasını istedi.

Dava, 13 Eylül günü sonuçlandı. Mahkeme, Karaca'yı yeni TCY'nin 301/2 maddesi uyarınca 5 ay hapis cezasına mahkum etti. Ceza 900 YTL para cezasına çevrilerek ertelendi. Sert hakkında beraat kararı veren Mahkeme, yurtdışında yaşayan Özgüden'in dosyasını ise ayırdı.

Hrant Dink, Karın Karakaşlı-Agos

Agos gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in bir yazısı nedeniyle, Dink ve gazetenin Yazışlıları Müdürü Karın Karakaşlı hakkında eski TCY'nin 159. maddesi uyarınca açılan davaya 8 Temmuz günü İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada, davacı Mehmet Soydan ile “Türk oldukları için zarar gördüklerini, bu nedenle müdahil olmak isteyen” avukatlar Zeki Hacı İbrahimoğlu, Zekeriya Şerbetçioğlu, Kemal Kerinçsiz, Namık Nas, Ramazan Kırkık, Ramazan Bakkal, Mustafa Özkurt (Hukukçular Derneği Başkanı), Sami Esen ve Musa Gümüş, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Usul Hukuku Anabilim Dalı araştırma görevlileri tarafından hazırlanan bilirkişi raporunu kabul etmediklerini açıkladılar. Soydan ve avukatlar, Dink'in yazısında suç unsuru bulunmadığını ileri süren rapor nedeniyle, bilirkişiler hakkında suç duyurusunda bulunacaklarını kaydettiler.

Raporda, “yazıda geçen ‘zehirli kan’ ifadesi ile Türklüğün değil, Ermeni kimliğinde yer alan hatalı anlayışın anlatıldığı” belirtiliyor. Cumhuriyet Savcısı da, Dink'in cezalandırılmasını, yeni TCY uyarınca Karakaşlı hakkındaki davanın ortadan kaldırılmasını istedi.

Hrant Dink ve Karın Karakaşlı hakkında açılan dava, 7 Ekim günü sonuçlandı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Dink'i 6 ay hapis cezasına mahkum etti. Ceza daha sonra ertelendi. Karakaşlı hakkındaki dava ise 1 Haziran günü yürürlüğe giren yeni TCY uyarınca ortadan kaldırıldı.

Sarkis Seropyan, Arat Dink-Agos

Agos gazetesinin sahibi Sarkis Seropyan ve Yazışlıları Müdürü Arat Dink hakkında “süren bir dava hakkında yorum yapıldığı” gerekçesiyle açılan dava 9 Aralık günü

sonuçlandı. Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi, “haberlerin basın özgürlüğü kapsamında ve basının haber verme hakkı sınırları içinde herhangi bir yorum katılmaksızın gazetecilik görevi gereği objektif şekilde yapıldığı” gerekçesiyle beraat kararı verdi.

Hrant Dink'in “Ermeni kimliği” konulu yazı dizisine ilişkin davanın bilirkişi raporunun ve savcılık görüşünün konu edildiği haberler nedeniyle açılan davada, gazetecilerin 5187 sayılı Basın Yasası'nın 19/2 maddesi uyarınca para cezasına mahkum edilmesi isteniyordu.

Hrant Dink, Arat Dink, Sarkis Seropyan, Aydın Engin-Agos

İstanbul Şişli Cumhuriyet Savcılığı, Aralık ayında Agos gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink, Yazışlıları müdürleri Arat Dink, Sarkis Seropyan ve yazar Aydın Engin hakkında dava açtı.

Hrant Dink'in 7 Ekim günü sonuçlanan davasına ilişkin olarak 14 Ekim günü yayınlanan haberler ve Aydın Engin'in köşe yazısı nedeniyle açılan davada, sanıkların yeni TCY'nin “Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” suçuna ilişkin 288. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. Davanın, aralarında Kemal Kerinçsiz'in de bulunduğu bir grup avukatın suç duyurusu üzerine açıldığı öğrenildi.

İlhan Selçuk, İbrahim Yıldız, Mehmet Temoçin Sucu, İlhan Taşçı-Cumhuriyet

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, Mardin'in Kızıltepe ilçesinde Ahmet Kaymaz ve oğlu Uğur Kaymaz'ın öldürülmesi üzerine 1 Ocak günü yayınlanan “Kızıltepe Çelişkiler Yumağı” başlıklı haber nedeniyle Cumhuriyet gazetesi sahibi İlhan Selçuk, Genel Yayın Yönetmeni İbrahim Yıldız, Yazışlıları Müdürü Mehmet Temoçin Sucu ve muhabir İlhan Taşçı hakkında Temmuz ayında dava açtı. İddianamede özetle şu suçlamalara yer verildi:

“Haberde, henüz duruşmada okunmayan iddianame içeriğinden bilgiler verilip, bütün olayın altı metre çaplı bir alanda yaşanmasına rağmen dosyanın ve iddianamenin gariplikler ve çelişkiler yumağıyla dolu olduğu, baskına dayanak gösterilen itirafçı Halil İbrahim Öztürk'ün olayın olduğu 21 Kasım'dan bir gün sonra gözaltına alınmasının infaz kuşkusunu güçlendirdiği yazılmak suretiyle Cumhuriyet Başsavcılığı'nın işlemleri hakkında mütalaa yayımlandığı kanaatine varılmış, suçun niteliği itibarıyla sanıklara çıkarılan ön ödeme emri tebliğ edilmesine rağmen, yasal süresi içinde asgari para cezasını da yatırmamışlardır.”

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 21 Aralık günü yapılan duruşmada dava, Cumhuriyet Savcısı'nın esas hakkındaki görüşünü hazırlaması için 31 Ocak 2006 tarihine ertelendi. Davada, İlhan Selçuk, İbrahim Yıldız, Mehmet Temoçin Sucu ve İlhan Taşçı'nın 5187 sayılı Basın Yasası'nın 19. ve TCY'nin 119. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor.

Cumhur Kılıççioğlu-Siirt'te Mücadele

“Siirt'te Mücadele” gazetesinin sahibi Cumhur Kılıççioğlu hakkında, “Siirt Eğitim Fakültesinin Bugünkü Eksiklikleri” başlıklı yazısı nedeniyle dava açıldı. Dicle Üniversitesi Siirt Eğitim Fakültesi Dekan Vekili Yrd. Doç. Dr. Ergun Çelik'in şikayeti üzerine açılan davada, Kılıççioğlu'nun yeni TCY'nin “hakaret” suçuna ilişkin 125. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi.

Abdurrahman Dilipak, Mustafa Karahasanoğlu, Adnan Tanrıverdi, Hüseyin Arı, Mustafa Hacimustafaoğulları-Cuma

Gazeteciler Abdurrahman Dilipak, kapatılan “Türkiye'de Cuma” dergisinin Yazışları Müdürü Mustafa Karahasanoğlu, emekli Tuğgeneral Adnan Tanrıverdi, emekli Albay Hüseyin Arı ve emekli Binbaşı Mustafa Hacimustafaoğulları hakkında, Dilipak'ın 29 Ağustos 2003 tarihinde yayınlanan “Paşalar Laf Dinlemezse” başlıklı yazısı nedeniyle açılan davaya, İstanbul 3. Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde devam edildi. Mahkeme, 7 Eylül günü görülen davada, duruşmalara katılmayan Dilipak'ın bir sonraki duruşmaya zorla getirilmesine karar verdi. Dava, 2005 yılı içinde sonuçlanmadı.

2004 yılı Temmuz ayında Askeri Mahkeme, “görevsizlik” kararı vererek dosyayı Bakırköy Asliye Ceza Mahkemesi'ne göndermişti. Ancak Askeri Yargıtay, davanın askeri mahkemede görülmesine karar vermişti.

Abdurrahman Dilipak-Akit

Gazeteci Abdurrahman Dilipak hakkında, Akit gazetesinde 27 Nisan 2001 tarihinde yayınlanan “Bir başkadır benim memleketim” başlıklı yazısı nedeniyle açılan davaya 11 Ekim günü İstanbul Bağcılar 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşma, 18 Nisan 2006 tarihine ertelendi.

2001 yılında İstanbul DGM Savcılığı Dilipak hakkında eski TCY'nin 312. maddesi uyarınca dava açmıştı. TCY değişikliğinden sonra dava, Dilipak'ın yeni TCY'nin 216. maddesi uyarınca yargılanması için asliye ceza mahkemesine gönderilmişti.

Abdurrahman Dilipak-Vakit

Vakit gazetesi yazarı Abdurrahman Dilipak hakkında 9 Kasım 2003 tarihinde yayınlanan “Sezer Kına Yaksın” başlıklı yazısı nedeniyle açılan davaya 29 Kasım günü Bağcılar 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada savunmasını yapan Dilipak, “Gazetecilerin genişletilmiş özgürlükleri vardır. Sıradan bir vatandaşın söylediği bir söz suç oluşturabilirken, aynı sözü gazetecinin söylemesi suç oluşturmayabilir. Keza herhangi bir insana yönelik söylenen söz suç oluştururken, aynı sözün Başbakan ve Cumhurbaşkanı'na veya bir diğer bir kamu otoritesine

karşı söylemesi suç oluşturmayabilir” dedi. Dava, 2006 yılına ertelendi.

Hamdullah Yılmaz-Azadiya Welat

Kürtçe yayınlanan Azadiya Welat gazetesinin sahibi ve Yazışları Müdürü Hamdullah Yılmaz hakkında gazetenin 24-30 Ocak günlerinde yayınlanan sayısında yer alan haberlerde “PKK propagandası yapıldığı” iddiasıyla dava açıldı. Dava, 27 Temmuz günü İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

Mehmet Ali Birand, İrfan Dünder, Mahmut Şakar, Doğan Erbaş-CNN Türk

8 Nisan 2004 tarihinde CNN-Türk televizyon kanalında yayınlanan 32. Gün programı nedeniyle gazeteci Mehmet Ali Birand, Abdullah Öcalan'ın avukatları İrfan Dünder, Mahmut Şakar ve Doğan Erbaş hakkında “Kongra-Gel'e yardım ettikleri” iddiasıyla açılan davaya 2005 yılında devam edildi. 14 Ekim günü İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, avukatların yurtdışına çıkma yasağı kaldırıldı. Avukatların Öcalan'la görüşme yasağının kaldırılmasına ilişkin istemi ise reddedildi.

İlhan Selçuk, Mehmet Sucu, Alper Turgut-Cumhuriyet

Cumhuriyet gazetesinin sahibi İlhan Selçuk, Yazışları Müdürü Mehmet Sucu ve muhabir Alper Turgut hakkında, bir işkence davasına ilişkin haber nedeniyle verilen 60 bin YTL ön ödemeli para cezasını ödemedikleri için dava açıldı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Ahmet Turan, Müslüm Turfan ve Dinçer Erduvan'a işkence yapan polislerin beraat etmesine ilişkin haber nedeniyle, gazetecilere “yargıyı etkileme” ve “mahkeme kararını eleştirme” iddiasıyla Basın Yasası'nın 19/2 maddesi uyarınca 20'şer bin YTL ön ödemeli para cezası verilmişti.

Gülten Aydın, Hasan Kılıç-Hürriyet

Sinan Kara'nın “Sinan'ın Kara Kitabı” ile ilgili haber yapan Hürriyet gazetesi yazarı Gülten Aydın ve gazetenin eski Yazışları Müdürü Hasan Kılıç hakkında açılan dava, 17 Ekim günü sonuçlandı. Datça Asliye Ceza Mahkemesi, Gülten Aydın'a da 3 ay hapis ve 216 YTL para cezası verdi. Ceza daha sonra toplam 784 YTL para cezasına çevrildi. Hürriyet gazetesi eski Yazışları Müdürü Hasan Kılıç hakkında ise beraat kararı verildi.

Neşe Düzel, Orhan Doğan-Radikal

İstanbul Bağcılar Cumhuriyet Savcılığı, Radikal gazetesi yazarlarından Neşe Düzel ve DTP kurucularından eski DEP Milletvekili Orhan Doğan hakkında Kasım ayında “yasadışı örgüt propagandası” iddiasıyla dava açtı. İddianamede, gazetede 15 Ağustos günü yayınlanan röportaj nedeniyle Düzel ve Doğan'ın TMY'nin 7. maddesi uyarınca

cezalandırılması istendi. Bağcılar 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

İsmet Berkan, Erol Katırcıoğlu, Murat Belge, Haluk Şahin, Hasan Cemal-Radikal, Milliyet

İstanbul Bağcılar Cumhuriyet Savcılığı, Aralık ayında Radikal gazetesi Genel Yayın Yönetmeni İsmet Berkan, yazarlar Erol Katırcıoğlu, Murat Belge, Haluk Şahin ve Milliyet yazarı Hasan Cemal hakkında, "Mayıs ayında Boğaziçi Üniversitesi tarafından düzenlenmesi planlanan Ermeni Konferansı'nın Hukukçular Birliği'nin suç duyurusu üzerine ertelenmesi" konusundaki yazıları nedeniyle dava açtı.

İddianamede, "yazılarda, yargının etkilemeye çalışıldığı ve devletin yargı organlarının aşağılandığı" iddia edildi. İddianamede, Hasan Cemal ve Murat Belge'nin yeni TCY'nin 288. (soruşturma süresince yargıyı etkilemeye çalışmak) ve TCY'nin 301. maddeleri uyarınca ikiye kez, Haluk Şahin ve Erol Katırcıoğlu'nun her iki madde uyarınca birer kez, İsmet Berkan'ın ise sadece 288. madde uyarınca cezalandırılması istendi. Davanın, Hukukçular Birliği Yönetim Kurulu üyesi Avukat Kemal Kerinçsiz ve altı avukatın suç duyurusu üzerine açıldığı öğrenildi. Dava, 7 Şubat 2006 tarihinde Bağcılar 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlayacak.

Ali Kırca, Ertuğrul Mavioğlu-ATV

ATV'de yayınlanan "Siyaset Meydanı" programında, 12 Eylül darbesini eleştiren gazeteci Ertuğrul Mavioğlu ve programın sunucusu Ali Kırca hakkında dava açıldı. İddianamede, gazetecilerin "Terörle mücadele görev alan kişileri hedef gösterdikleri" iddiasıyla TMY'nin 6. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. Dava, 8 Aralık günü İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde başladı. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Mehmet Orhan Karadeniz'in şikayeti üzerine açılan davada, savunmasını yapan Mavioğlu, "Karadeniz'in sanıkları duruşmadan atarak savunma hakkını engellediği yönündeki sözlerim hakaret için değildi. Yargıçların terörle mücadele etmek gibi bir görevleri yok" dedi. Duruşma, 7 Şubat 2006 tarihine ertelendi.

Mehmet Aslan-Dema Nu

Kürtçe/Türkçe haftalık yayınlanan "Dema Nu" gazetesinin 15 Mart 2002 tarihinde yayınlanan 25. sayısında yayınlanan Kemal Burkay'ın "Generalleri Yargılamak Çok Komik" başlıklı yazısı nedeniyle açılan dava, 14 Aralık günü sonuçlandı. Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi, gazetenin eski Yazışleri Müdürü Mehmet Aslan'ı eski TCY'nin 159. maddesi uyarınca 5 ay hapis cezasına mahkum etti. Hapis cezası daha sonra 900 YTL para cezasına çevrildi.

Aydoğan İnal-Dema Nu

Dema Nu gazetesinin 1 Kasım 2003 tarihli 63. sayıda yayınlanan "405 Türk Askeri Bir Kadına Tecavüz Etti. Irak Halkının Beklediği Bu Asker midir?" başlıklı haber nedeniyle Yazışleri Müdürü Aydoğan İnal, hakkında açılan dava 14 Aralık günü sonuçlandı. Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, İnal

eski TCY'nin 159. maddesi uyarınca 5 ay hapis cezasına mahkum edildi. Hapis cezası, 1.350 YTL para cezasına çevrilerek beş yıl süreyle ertelendi.

Murat Yetkin-Radikal

İstanbul Bağcılar Cumhuriyet Savcılığı, Aralık ayında Radikal gazetesi Ankara Temsilcisi Murat Yetkin hakkında, 18 Eylül günü yayınlanan "Orhan Pamuk'a açılan davada Türkiye yargılanacak" başlıklı yazısı nedeniyle dava açtı. İddianamede, Murat Yetkin'in yeni TCY'nin "Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs" suçuna ilişkin 288. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. Dava, Bağcılar Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülecek.

Cengiz Doğan-Mavi ve Kent

Mardin'in Nusaybin ilçesinde yayımlanan "Mavi ve Kent" gazetesinin Yazışleri Müdürü Cengiz Doğan hakkında, "gazetenin 37, 38, 44 ve 45. sayılarında HPG'nin açıklamalarını yayımlayarak yasadışı örgüt propagandası yaptığı, suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla dava açıldı. Cengiz Doğan 13 Eylül günü tutuklandı. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

Erol Özkoray-İdea Politika

İdea Politika dergisinin Genel Yayın Yönetmeni Erol Özkoray hakkında 2001 yılında yayınlanan "Ordu ne işe yarar?" ve "Yeni Barbarlar Apoletli Talibanlar" başlıklı yazılar nedeniyle yeni TCY'nin 301. maddesi uyarınca açılan davaya, yıl içinde devam edildi.

21 Aralık 2004 tarihinde ağır ceza mahkemesinde sonuçlanan ilk yargılamada Erol Özkoray, eski TCY'nin "orduya hakaret" suçuna ilişkin 159. maddesi uyarınca para cezasına mahkum edilmişti. Yargıtay, bu kararı "yargılamanın yeni TCY'ye göre yapılması gerektiği" görüşüyle bozmuştu.

Aziz Özer-Yeni Dünya İçin Çağrı

Yeni Dünya İçin Çağrı dergisinin 71. sayısında yayınlanan "80 yıl Türkiye Cumhuriyeti... 80 yıl faşizm!" başlıklı yazı nedeniyle Yazışleri Müdürü Aziz Özer hakkında açılan dava, 22 Aralık günü sonuçlandı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi Akay'ı yeni TCY'nin 301. maddesi uyarınca önce 6 ay hapis cezasına mahkum etti, daha sonra beş aya indirilen mahkumiyet kararı, 3 bin YTL para cezasına çevrildi.

Derginin 72. sayısında yayınlanan "Irak'ta işgal ortaklığına hayır!" başlıklı yazı nedeniyle, Aziz Özer hakkında açılan dava da aynı gün sonuçlandı. Özer'i 12 ay hapis cezasına mahkum eden daha sonra bunu paraya çevirerek 6 bin YTL para cezasına mahkum etti.

Bu arada dergi okurlarından Erkan Akay hakkında, Nisan ayında yayınlanan "1915-2005... 90 Yıl... Tarihle yüzleşme zamanıdır. Unutma (mı?), İnkâr (mı?)" başlıklı yazısı nedeniyle yeni TCY'nin 301. maddesi uyarınca dava açıldı.

10 Kasım günü İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi başlayan dava, 14 Aralık günü yapılan ikinci duruşmada sonuçlandı. Mahkeme Erkan Akay'ı

TCY'nin 301/1 maddesi uyarınca bir yıl hapis cezasına mahkum etti. Hapis cezası Akay'ın sabıkası olmadığı gerekçesiyle ertelendi.

AİHM Kararları

Atilla Halis: AİHM, 1994 tarihinde Özgür Gündem gazetesindeki dört yazısında “yasadışı örgüt propagandası” yaptığı gerekçesiyle 3 yıl hapis ve para cezasına mahkum edilen Atilla Halis'in başvurusunu 11 Ocak günü sonuçlandırdı. “İfade özgürlüğü” ve “adil yargılanma” haklarının ihlal edildiğine karar veren AİHM, Türk hükümetinin Atilla Halis'e 3.375 Euro tazminat ödemesini kararlaştırdı.

Leyla Zana, Veysel Turhan, Hamid Geylani: DEP eski milletvekili Leyla Zana, HADEP Siirt eski il Başkanı Veysel Turhan, HADEP eski Genel Sekreteri Hamit Geylani'nin 1999 yılında AİHM'e yaptıkları başvuru, 11 Ocak günü dostane çözümle sonuçlandı. Türk hükümeti, Leyla Zana'ya 9.000 Euro, Turhan ve Geylani'ye ise 8.500 Euro tazminat ödemeyi kabul etti. Zana, Turhan ve Geylani HADEP'in aylık dergisinde, 1997 Ocak ayında yayınlanan bir makale ve bildiride bölücülük propagandası yaptıkları gerekçesiyle 1 yıl 4 ay hapis ve para cezasına mahkum edilmişlerdi.

Hasan Dağtekin: AİHM, Rıza Çolpan'ın yazdığı “Xide Naxirvan ve Dersim Soykırımı” adlı kitabın yayınlayan Dilan yayınevi sahibi Hasan Dağtekin'in başvurusunu Ocak ayında sonuçlandırdı. Ankara DGM'nin 14 Kasım

1995 tarihli kararının “ifade özgürlüğüne müdahale etmek için yetersiz gerekçelere dayandığı” belirtilen AİHM kararında, kitapta yer alan bazı bölümlerin, “Türk devletinin tarihine ilişkin aşırı olumsuz bir tablo çizmesine karşın saldırganlığı, silahlı direnişi ya da isyanı özendirmediği” savunuldu. AİHM, Türkiye'nin Dağtekin'e 1.500 Euro maddi, 2.000 Euro manevi, 2.000 Euro da mahkeme masrafı olarak toplam 5.500 Euro ödemesine karar verdi.

Muzaffer Erdost: AİHM, “Türkiye'nin Yeni Sevr'e Zorlanmasının Odağında: Üç Sivas” başlıklı kitabında “bölücülük propagandası yaptığı” gerekçesiyle 1 yıl hapis cezasına mahkum edilen yazar Muzaffer Erdost'un başvurusunu Şubat ayında sonuçlandırdı. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar veren AİHM, Türk hükümetinin Erdost'a 8.500 Euro ödemesini kararlaştırdı.

İlknur Birol: AİHM, öğretmen İlknur Birol'un TCY'nin 159. maddesi uyarınca aldığı ceza ile ilgili olarak AİHM'e yaptığı başvuruyu 1 Mart günü karara bağladı. AİHM, 18 Nisan 1996 tarihinde İstanbul'da düzenlenen bir mitingde dönemin Adalet Bakanı Mehmet Ağar'la ilgili olarak “Eli kanlıları hükümetin başına getiriyorlar. Eli kanlı faşistleri Adalet Bakanı yapıyorlar” diyen Eğitim-Sen üyesi İlknur Birol'un başvurusunu AİHM'nin 10. maddesi kapsamında değerlendirdi. AİHM, Türk hükümetini Birol'a 9.500 Euro tazminat ödemeye mahkum etti.

Tazminatı hakim mi ödüyor-Murat Çelikkan (Radikal/3 Mart 2005)

AİHM, ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine karar verdiği Türkiye'yi haksız bularak, 8 bin avro maddi ve manevi tazminat cezası ile 1500 avro mahkeme gideri ödemesini kararlaştırdı. Bia'nın haberine göre Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası üyesi, öğretmen İlknur Birol'un başvurusunu değerlendiren AİHM, Türkiye'nin AİHM'nin ifade özgürlüğünü koruyan 10. maddesine aykırı davrandığına hükmetti. Birol, ‘Demokrasi ve Sendikal Haklar’ konulu bir eylemde yaptığı konuşmada Adalet Bakanlığı ve dönemin bakanına hakaret niteliğinde sözler sarf ettiği gerekçesiyle 26 Haziran 1997'de hapse mahkum olmuştu. İfade özgürlüğünün kısıtlandığını savunan Birol, siyasi düşünceleri temelinde ayrımcılığa da tabi tutulduğunu iddia etmişti.

AİHM, konuşmanın bazı bölümlerinin sert, düşman bir ton içerdiğini kabul etti, ancak kindar söylem içermediği, şiddet kullanımını özendirmediği, isyana teşvik etmediği, bu yönüyle de cezanın ‘demokratik toplum gereklerine uygun düşmediğine’ karar verdi. Türkiye, AİHM'e taraf. AİHM kararlarını ise, en detay gerekçelerine kadar hemen her yerde bulmak mümkün. O halde Türkiye'de mahkemeler, niye bu kararlar ve sözleşmeyi dikkate alarak karar vermiyor? Niye Türkiye, bugüne kadar milyonlarca tazminat ödemek zorunda kalıyor? Niye Türkiye, AİHM'ye en çok başvuru yapan ülkeler arasında yer alıyor. Bildiğim kadarıyla Adalet Bakanlığı, İşkenceye Karşı Avrupa Sözleşmesi'nin imza edildiği tarihten bu yana, yoğun olarak meslek içi eğitimi sürdürüyor. AB destekli projelerin ardı arkası kesilmiyor. O halde niçin hâlâ hâkimler, AİHM kararlarını ve Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeleri dikkate alarak karar vermiyor?

Başbakan'ın basınla kavgası

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, basınla kavgaya başladı. Kavgaya, sadece SSK hastanelerinin devrinde yaşanan aksaklıkları dile getiren basın ve yayın organlarını hedef almakla sınırlı değil. Başbakan, Günlük Evrensel ve Cumhuriyet gazetelerini, karikatürlerden dolayı mahkum ettirdi. Gaziantep'te yayımlanan Zafer gazetesinde Karakalem köşesinde Başbakan'ı eleştiren Halil Eyüboğlu, Başbakan'ın, referandum öncesi Türkiye'ye gelerek açıklama yapmak isteyen KKTC Cumhurbaşkanı Denktaş'a, “Git, ne konuşuyorsan KKTC'de konuş” demesine tepki göstermişti. Başbakan'ın açtığı dava sonucunda 10 bin YTL manevi tazminatın, yazının yayımlandığı 14 Nisan 2004'ten itibaren işleyecek yasal faiziyle davalılardan tahsiline karar verildi.

Cemiyetin mektubu

Başbakan Erdoğan'a bir mektup gönderen TGC Başkanı Orhan Erinc, çizer Musa Kart'ın karikatürü nedeniyle Cumhuriyet gazetesine ceza getiren, ancak henüz kesinleşmeyen davasını geri almasını istedi. Mektubunda, 1 Nisan'da yürürlüğe girecek TCY'de AİHM'e aykırı, ifade özgürlüğünü engelleyen maddeler bulunduğu dikkat çeken Erinc, “Yeni TCK, hapis cezası tehdidi altında kalacak gazeteci sayısını da ikiye katlıyor” diyor. Erinc, 12 Şubat 2004 tarihli 872. Bakan Vekilleri toplantısında kabul edilen ‘Medyadaki Politik Tartışma Üzerine Deklarasyon’da da, politikacıların abartılı eleştiriler için bile hoşgörü beklendiğini Başbakan'a hatırlatıyor.

Mizah ve karikatürün demokrasilerin olmazsa olmazlarından biri olarak değerlendirildiğini açıklayan Erinc, AİHM'nin 10. maddesinin ifade özgürlüğünde yeni yorumlara olanak sağladığını, özellikle kamu görevlilerinin eleştirilmesinde daha da geniş

değerlendirmelerin yapıldığını bildirdi. Başbakan'a, kendisine ait "Hapiste gazeteci olmayacak" açıklamasını anımsatan Erinc, yeni TCK'da özel radyo ve televizyonlarla ilgili yasadaki yayın ilkelerinin Ceza Yasası kapsamına alınması, yürürlükteki yasa da yer alan 'basın yoluyla' ifadesinin de 'basın yayın yoluyla' olarak değiştirilerek radyo ve televizyonların da bu kapsama alınmasını eleştiriyor...

Necati Taniyan: 13 Nisan 1995 ile 16 Ağustos 1995 tarihleri arasında (126 gün) yayınlanan Yeni Politika gazetesinin sahibi Necati Taniyan'ın gazetesinin TCY'nin 312. maddesi uyarınca 17 kez toplatılması nedeniyle AİHM'e yaptığı başvuru, Şubat ayında dostane çözümle sonuçlandı. Türkiye, Necati Taniyan'a 7.710 Euro tazminat ödemeyi kabul etti.

Mahmut Alınak: DEP eski Milletvekili Mahmut Alınak'ın Berfin Yayınları'ndan çıkan "Şiro'nun Ateşi" adlı romanının 1997 yılında DGM tarafından toplatılması nedeniyle 1998 yılında AİHM'e yaptığı başvuru, 29 Mart günü sonuçlandı. Türkiye'nin AİHS'in ifade özgürlüğüne ilişkin 10. maddesini ihlal ettiğine karar veren AİHM, Alınak'ın yasal süre içinde AİHM'ye başvurmadığı gerekçesiyle Türkiye'nin tazminat ödememesini öngördü.

Ömer Ağın: 1993 yılında Demokrat dergisi tarafından düzenlenen bir panel ve ardından panelle ilgili olarak yapılan bir haber nedeniyle Ömer Ağın tarafından AİHM'de açılan dava 29 Mart günü sonuçlandı. Yargılandığı davada "devletin bütünlüğü aleyhine propaganda yaptığı" iddiasıyla 1 yıl 8 ay hapis cezasına mahkum edilen Ağın'ın başvurusunu değerlendiren Mahkeme, AİHS'nin 10 ve 6. maddelerinin ihlal edildiği gerekçesiyle Türk hükümetinin Ağın'a 20.500 Euro tazminat ödemesini kararlaştırdı.

Aslı Güneş: AİHM, "Yeni Dersimler ve Halepçeler İstemiyoruz, Bahar Saldırısına Hayır" başlıklı haberin yazarı olan gazeteci Aslı Güneş'in açtığı davada Türkiye'yi toplam 8 bin 500 Euro ödemeye mahkum etti. AİHM'in 27 Eylül günü açıklanan kararında, Türkiye'nin ifade özgürlüğünü kısıtladığı ve Güneş'in adil yargılanmadığı belirtildi.

Yargılanan Yazar ve Yayıncılar

Türkiye Yayıncılar Birliği Yayınlama Özgürlüğü Komitesi'nin 2005 yılı Raporu, Temmuz ayı başlarında kamuoyuna açıklandı. Dünyada ve Türkiye'deki durumun yanısıra yeni TCY ve Basın Yasası'nın da değerlendirildiği raporda, şöyle denildi:

"Düşünce ve ifade özgürlüğüne ilişkin geçen yıl umut yaratan gelişmeler, ne yazık ki bu yıl yerini endişelere bıraktı. Basın Yasası ile sağlanan, basın davalarında mensuplarına hapis cezası öngörülmemesi gibi kısmi olumlu gelişmeler, parlamentoca, basın kuruluşlarından gelen eleştiri ve önerileri dikkate almadan çıkarılan yeni TCY ile yeniden hapis cezası getirilmesi ile, geri alınmış oldu ve basın mensupları yeniden hapis cezası tehdidi ile yüzyüze kaldılar. Öte yandan düşünce ve ifade özgürlüğünün hayata geçmesi bakımından, bazı aşırı grupların tehditleri de, engelleyici bir etken haline gelmeye başladı."

Türkiye Yayıncılar Birliği'nin belirlemelerine göre 2004 ve 2005'in ilk altı ayında yargılanan kitaplar ise şöyle:

Yayınevi	Yazar	Kitap
Aram	Menaf Osman	"Gire Şekan" (Yiğitler Tepesi)
Aram	Mehmet Sabatli	"Kasırğa Taburu"
Aram	Kayhan Adnut	"Tufanda 33 Gün" (Beraat)
Aram	Timur Şahan	"İtirafçı/ Bir JİTEM'ci Anlattı"
Ayrıntı	S. Reynolds-J. Press	"Seks İsyancı-Toplumsal Cinsiyet, Başkaldırı Rock'n Roll" (Beraat)
Ayrıntı	C. Palahniuk	"Tıkanma" (Beraat)
Belge	George Jerjian	"Gerçek Bizi Özgür Kılacak"
Belge	Zülfük Kışanak	"Yitik Köyler"
Bilge Karınca	Murat Kürüz	"Kadın-Erkek Faaliyet Raporu"
Ceylan	Hasan Basri Aydın	"Tanrıya Metuplar" (Beraat)
Çetin	A. Öcalan	"Güney. Kürdistan'da Egemenlik"
Çetin	Derleme	"Öğrenci Gençlik Hareketi"
Çetin	Gülseren Aksu	"Güneşin Sofrasındayız"
Çetin	A.Öcalan	"Sosyal Devrim ve Yeni Yaşam"
Çetin	Mahsun Şafak	"PKK Kongre Belgeleri"
Çiviyazıları	M. de Sade	"Juliette"

Deng	Kemal Burkay	“Seçme Yazılar”
Deng	Ehmede Xani	“Mem u Zin”
Deng	Munzur Cem	“Alevilik, Zazaki ve Dersim”
Deng	Ali Dicleli	“Kürt Sorunu Barış Demokrasi”
Doz	Mesut Barzani	“Barzani ve Özgürlük Hareketi” (<i>Beraat</i>)
Everest	Meltem Arıkan	“Yeter Tenimi Acıtmayın”
Evrensel	Ahmet Kahraman	“Kürt İsyanları”
Güncel	Nedim Şener	“Uzanlar/Bir Korku İmparatorluğunun Çöküşü”
Haziran	Derleme	“Cezaevi Direnişi 3: Ulucanlar”
İletişim	Herkül Milas	“Göç: Anadolu Rumları 1919-1922 (<i>Mahkumiyet</i>)”
Metis	Filiz Bingölçe	“Kadın Argosu Sözlüğü” (<i>Beraat</i>)
Özgür Üniversite	Fikret Başkaya	“Akıntıya Karşı Yazılar” (<i>Beraat</i>)
Pencere	Fevzi Karadeniz	“Eski Zamanlar” (<i>mahkumiyet</i>)
Peri	Naci Kutlay	“21. yy Gireken Kürtler” (<i>Beraat</i>)
Sel	Metin Üstündağ	“Pazar Sevişgenleri” (<i>Yargıtay beraat kararını bozdu</i>)
Sel	Enis Batur	“Elma” (<i>Yargıtay beraat kararını bozdu</i>)
Sorun	Talat Turan	“Mehmet Eymur, Bir MİT’çinin Portresi (<i>Mahkumiyet</i>)”
Stüdyo/İmge	Sabri Kalıç	“Eminem”
Stüdyo/İmge	Irvine Welsh	“Porno”
Stüdyo/İmge	Sibel Torunoğlu	“Travesti Pinokyo”
Stüdyo/İmge	Eminem	“Kızgın Sarışın”
Stüdyo/İmge	Suat Bilgi	“Show”
Stüdyo/İmge	Irvine Welsh	“Olağanüstü Üç Kimyasal Roman”
Tohum	Derleme	“Kuzey Batı Dersim: Koçgiri”
Umut	Derleme	“Bir Mesale: İbrahim Kaypakkaya”
Yeni Gökyüzü	Hasan Baran	“Ayağında Kundura”
-	Cemal Anadol	“İsrail ve Siyonizm Kışkırtıcılığı Türkiye”

Yazar Necmiye Alpay, Uluslararası Pen, Türk Pen ve Kürt Pen derneklerinin düzenlediği “Kültürel Çeşitlilik, Dilsel Çeşitlilik” konferansı için gittiği Diyarbakır’da gözaltına alındı. “Hakkında yakalama emri bulunduğu” gerekçesiyle 24 Mart günü sabah 05.00 sıralarında kaldığı otelde gözaltına alınan Alpay, saat 10.00’da “yanlışlık yapıldığı” söylenerek serbest bırakıldı. Emniyet Müdürlüğü yetkililerinin “Eski kayıtlar silinmediği için bir hata olduğu” açıklaması yaptıkları öğrenildi.

İsmail Beşikçi’nin Toplatılan Kitapları

Yargıtay 9. Ceza Darise, 2005 yılında İsmail Beşikçi’nin 16 kitabı hakkında verilen toplatma kararını kaldırdı.

Edinilen bilgiye göre, Avukat Levent Kanat, DGM’lerin ve TMY’nin 8. maddesinin kaldırılması üzerine toplatma kararının iptali istemiyle Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi’ne başvurdu. Mahkeme ise başvuruyu reddetti. Karara karşı üst mahkemeye

yapılan itiraz da reddedildi. Mahkemelerin ve Ankara Cumhuriyet Savcılığı’nın ret kararını “Toplatma kararının kaldırılması halinde mevcut yasaya göre suç olan propaganda faaliyeti serbest hale gelecek. Suça konu kitaplar içerik olarak yürürlükteki yasalarımıza göre halen suç teşkil etmekte” gerekçesine dayandırdıkları öğrenildi.

Bunun üzerine Adalet Bakanlığı, kararın yazılı emirle bozulması için Yargıtay’a başvurdu. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın da olumlu görüş bildirdiği başvuruda Yargıtay 9. Ceza Dairesi, toplatma kararını bozdu. Toplatma kararı kaldırılan kitaplar şunlar:

“Ortadoğu’da Devlet Terörü”, “Devletlerarası Sömürge-Kürdistan”, “Kürtlerin Mecburi İskânı Bilim Yöntemi-Türkiye’deki Uygulama”, “UNESCO’ya Mektup”, “Türk Tezi Güneş Dil Teorisi ve Kürt Sorunu”, “Kürdistan Üzerinde Emperyalist Bölüşüm Mücadelesi 1915-1925”, “Kürt Aydın Üzerine Düşünceler”, “Bilim Yöntemi”, “Tunceli Kanunu 1935 ve Dersim-Jenosid

Bilimi Yöntemi”, “Bilim Resmi İdeoloji-Devlet-Demokrasi ve Kürt Sorunu”, “Doğu Anadolu’nun Düzeni ve Sosyo Etnik Temelleri 1-2”, “Zihnimizdeki Karakolların Yıkılması”, “Yargılama Süreçleri ve Özgürleşme”, “Cumhuriyet Halk Fıkrası’nın Tüzüğü”, “1927 ve Kürt Sorunu”, “Başkaldırının Koşulları”.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, 25 Ekim günü İsmail Beşikçi’nin kitaplarının toplatılma kararının kaldırılmasına ilişkin kararı ele aldı. Duruşmada esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, “Yargıtay’ın bozma kararının usulden olduğu, duruşma ile usulün yerine getirildiği” gerekçesiyle kitaplara ilişkin yasağın kaldırılmasına karşı çıktı. Avukat Levent Kanat ise “Yargıtay kararının esasa ilişkin bir bozma olduğunu” savundu.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 22 Kasım günü yapılan duruşmada, toplatma kararının kaldırılması reddedildi. Bunun üzerine dava yeniden Yargıtay 9. Ceza Dairesi’ne gönderildi.

“İtirafçı Bir JİTEM’ci Anlattı”-Fatih Taş

PKK itirafçısı Abdülkadir Aygan’ın 1990’lı yıllarda Olağanüstü Hal Bölgesi’nde resmi görevliler ve itirafçılar tarafından işlenen suçları anlattığı “İtirafçı Bir JİTEM’ci Anlattı” kitabın 2004 yılı Kasım ayında yayınlanan ikinci baskısı nedeniyle Aram Yayınları’nın sahibi Fatih Taş hakkında dava açıldı.

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, Taş’ın “Terörle mücadele görev almış kişilerin terör örgütlerine hedef gösterildiği” iddiasıyla cezalandırılması istendi. İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen dava, 2004 yılında aynı kitap nedeniyle İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan dava ile birleştirildi.

Abdülkadir Aygan’ın anlatımlarına Özgür Gündem ve Almanya’da yayınlanan Özgür Politika gazetelerinde de yer verilmişti.

“Savaş Ganimetleri: Amerikan Silah Ticaretinin İnsani Bedeli”-Fatih Taş

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, John Tirman’ın yazdığı “Savaş Ganimetleri: Amerikan Silah Ticaretinin İnsani Bedeli” adlı kitap nedeniyle Fatih Taş hakkında dava açtı. Genelkurmay Başkanlığı’nın suç duyurusu üzerine açılan davada, Fatih Taş’ın TCY’nin 301. maddesi ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Yasa uyarınca cezalandırılması istendi.

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 17 Kasım günü başlayan dava, 8 Şubat 2006 tarihine ertelendi.

“Kayıpsın Diyorlar”-Fatih Taş

Fatih Taş hakkında “Ali Aydın” müstear adıyla yazılan “Kayıpsın Diyorlar” adlı kitap nedeniyle açılan 2004 yılında açılan dava, 20 Ekim günü sonuçlandı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Taş’ı TCY’nin 301/1. maddesi (eski TCY’nin 159. maddesi) uyarınca altı ay

hapis cezasına mahkum etti. Fatih Taş, 7 Aralık günü kararın temyizi için başvurdu.

Bu arada Fatih Taş hakkında İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nde TMY’nin 7/2 maddesi uyarınca Hatice Aynal’ın “Yarınlara Yol Almak-Gerilla Anıları-III”, Qahir Fırat’ın “Gülen Azadiya”, Ali Mor’un “Mavidir Avasın’ın Suları”, İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nde aynı madde uyarınca Sema Akay’ın “İçimizde Bir Parça Ülke-Gerilla Anıları-II”, Bülent Kartal’ın “Patika –Gerilla Anıları-IV” adlı kitaplar nedeniyle açılan davalar yıl içinde sonuçlanmadı. Fatih Taş hakkında eski TCY’nin 159. maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle açılan dört dava da Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde sürüyor. Fatih Taş, dört kitap nedeniyle TMY’nin 7/2 maddesi uyarınca yargılanıyor.

“Akıntıya Karşı Yazılar”-Fikret Başkaya, Özden Bayram, İsmet Erdoğan

Doç. Dr. Fikret Başkaya’nın “Akıntıya Karşı Yazılar” adlı kitabı nedeniyle Başkaya ile Maki Yayıncılık Şirketi sorumluları Özden Bayram ve İsmet Erdoğan’ın eski TCY’nin 159. maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle açılan dava, 2 Mart günü sonuçlandı. Ankara 2 Asliye Ceza Mahkemesi, “kitaptaki yazıların eleştiri sınırları içinde kaldığı” gerekçesiyle Başkaya, Bayram ve Erdoğan hakkında beraat kararı verdi.

“İsrail ve Siyonizm Kısacasında Türkiye”-Y. Cemal Anadol

“İsrail ve Siyonizm Kısacasında Türkiye” adlı kitap nedeniyle Prof. Dr. Y. Cemal Anadol (72) hakkında açılan dava, 10 Mart günü İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı. Davada, Anadol’un “kitabın bazı bölümlerde halkın din farklılığı gözeterek düşmanlığa kışkırtıldığı” iddiasıyla eski TCY’nin 312. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor.

“Gerçek Bizi Özgür Kılacak”-Ragıp Zarakolu

Belge Yayınları’nın sahibi Ragıp Zarakolu hakkında, İngiliz yazar George Jerjian’ın Ermeni soykırımına ilişkin “Gerçek Bizi Özgür Kılacak” kitabı nedeniyle açılan dava, 16 Mart günü İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı.

Zarakolu savunmasında, yazarın hakaret kastının bulunmadığını belirterek kitap bütün olarak değerlendirildiğinde Ermeni-Türk ilişkilerinin düzeltilmesini amaçladığının anlaşılacağını vurguladı.

17 Mayıs günü devam edilen dava, bilirkişi raporunun beklenmesi için ertelendi. 20 Eylül günü yapılan duruşmada yine bilirkişi raporunun beklenmesi kararlaştırıldı. 22 Kasım günü yapılan duruşmada, Zarakolu’nun avukatları bilirkişi heyetinde yer alan İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Musa Duman’ın, Yaşar Kemal’e hakaret eden İzmir Büyükşehir Belediyesi eski Başkanı Burhan Özfatura’yı destekleyen yazılar yazdığını hatırlattılar. Avukatlar, yeni bir bilirkişi

raporu hazırlanmasını istedikler. Bu istemi kabul eden Mahkeme, duruşmayı 15 Şubat 2006 tarihine erteledi.

“Bir Ermeni Doktorun Yaşadıkları-Garabet Haçeryan’ın İzmir Güncesi”-Ragıp Zarakolu

Ragıp Zarakolu hakkında, Prof. Dr. Dora Sakayan’ın “Bir Ermeni Doktorun Yaşadıkları-Garabet Haçeryan’ın İzmir Güncesi” adlı kitabının Türkçe çevirisi nedeniyle Ağustos ayında dava açıldı. İddianamede, Zarakolu’nun “kitapta orduya hakaret edildiği” iddiasıyla TCY’nin 301. (eski TCY’nin 159. maddesi) maddesi uyarınca cezalandırılması istendi.

Dava, 22 Eylül günü İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı. 22 Kasım günü devam edilen duruşmada esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, Zarakolu’nun TCY’nin 301. maddesi uyarınca cezalandırılmasını istedi. Duruşma, avukatların savunmalarını hazırlaması için 15 Şubat 2006 tarihine ertelendi.

“Patty Diphusa Hikayeleri”-Avo Pardo, Metin Celal Zeynioğlu

“Pedro Almodovar’ın ‘Patty Diphusa Hikayeleri’ adlı kitabının müstehcen olduğu” gerekçesiyle çevirmen Avo Pardo ve Parantez Yayınlarının yöneticisi Metin Celal Zeynioğlu hakkında TCY’nin 426. maddesi uyarınca açılan dava, 23 Mart günü Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde beraatla sonuçlandı. Kitap hakkındaki toplatma kararı da kaldırıldı.

“Anılarla Abdullah Öcalan-Güneşin Sofrasında”-Abdurrezzak Güngör, Sadık Daşdöğen

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, “Anılarla Abdullah Öcalan-Güneşin Sofrasında” adlı kitapta “yasadışı örgüt propagandası” yapıldığı iddiasıyla Çetin Basım ve Yayın Şirketi’nin sorumlusu Abdurrezzak Güngör ve kitabı basan Berdan Matbaacılık Şirketi’nin sahibi Sadık Daşdöğen hakkında Nisan ayında dava açtı.

“Yatak Odasında Felsefe”-Ömer Faruk

Ayrıntı Yayınları tarafından yayımlanan Marquis de Sade’in “Yatak Odasında Felsefe” adlı romanında “halkın ar ve haya duygularının rencide edildiği” iddiasıyla yayınevi yöneticisi Ömer Faruk hakkında açılan dava, 29 Haziran günü sonuçlandı.

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Faruk hakkında beraat kararı verdi. 4 Haziran 2003 tarihinde sonuçlanan ilk yargılamada, kitabın çevirmeni Kerim Sadi bulunamadığı için Ömer Faruk “asli fail” olarak değerlendirilmiş ve yaklaşık 4.285 YTL para cezasına mahkum edilmişti. Mahkeme, eski TCY’nin 427. uyarınca da kitabın imhasına karar vermişti. Kararın Yargıtay tarafından bozulması üzerine dava yeniden görülüyordu.

“Son Sürgün” (Dragan Babic)

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Dragan Babic’in “Son Sürgün” adlı romanı hakkındaki toplatma kararını Haziran ayında kaldırdı. Kitap hakkında, “Halkın ar ve

haya duygularını rencide ettiği” gerekçesiyle İstanbul 3. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 2002 yılı Ocak ayında toplatma kararı verilmişti.

“Pazar Sevişgenleri”-Metin Üstündağ, İrfan Sancı

Metin Üstündağ’ın “Pazar Sevişgenleri” adlı karikatür albümü nedeniyle, Üstündağ ve Sel Yayıncılık şirketi sorumlusu İrfan Sancı hakkında açılan dava, 25 Temmuz günü sonuçlandı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, sanıklar hakkında beraat kararı verdi. Dava, ilk olarak 4 Temmuz 2002 tarihinde beraatla sonuçlanmış ancak karar Yargıtay tarafından bozulmuştu.

“Elma”-Enis Batur, İrfan Sancı

Enis Batur’un “Elma” adlı romanında “genel ahlaka aykırı yayın yapıldığı” iddiasıyla Batur ve İrfan Sancı hakkında açılan dava, 23 Aralık günü sonuçlandı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Batur ve Sancı hakkında, “suçun unsurları oluşmadığı” gerekçesiyle beraat kararı verdi. İlk yargılama 16 Temmuz 2002 tarihinde beraatla sonuçlanmış, ancak karar Yargıtay tarafından bozulmuştu.

“Devrim Kanunları Eşliğinde Kemalizm Zehirlenmesi”-Kasım Gümüş

TRT Ankara Radyosu Müdürlüğü’nde görevli başteknisyen Kasım Gümüş hakkında Şubat ayında üç adet basılan “Devrim Kanunları Eşliğinde Kemalizm Zehirlenmesi” adlı kitabı nedeniyle dava açıldı.

İddianamede, Kasım Gümüş’ün “Atatürk’e hakaret ettiği” gerekçesiyle 5816 Sayılı Atatürk’ü Koruma Yasası uyarınca hapis cezasına mahkum edilmesi istendi.

“İki Şehrin Hikayesi/Ankara-İstanbul Çatışması”-Seyfi Öngider

Aykırı Yayınları’ndan çıkan “İki Şehrin Hikayesi/Ankara-İstanbul Çatışması” adlı kitap nedeniyle editör-yazar Seyfi Öngider hakkında dava açıldı.

Kitabın yayıncısı Ahmet Saim Koç hakkında kovuşturmaya gerek olmadığı belirtilen iddianamede, Seyfi Öngider’in “Atatürk’ün manevi hatırasına alenen yayın yoluyla hakaret” iddiasıyla yargılanması istendi. Dava, 8 Aralık günü Kadıköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı.

“İzmir Büyücüleri”-Abdullah Yılmaz

İstanbul Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı, Mara Meimaridi’nin yazdığı “İzmir Büyücüleri” adlı romanda “Türklüğe hakaret edildiği” iddiasıyla Literatür Yayıncılık şirketinin yayın yönetmeni Abdullah Yılmaz hakkında yeni TCY’nin 301. maddesi uyarınca dava açtı. Dava, 6 Nisan 2006 tarihinde başlayacak.

“Bin Yılların Mirası Nasıl Yakıldı-Yitik Köyler”-Zülküf Kışanak

Yazar Zülküf Kışanak hakkında “Bin Yılların Mirası Nasıl Yakıldı-Yitik Köyler” adlı kitabında “Türkiye

Cumhuriyeti'ne hakaret edildiği" gerekçesiyle açılan dava, 22 Aralık günü İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde sonuçlandı.

Duruşmada söz alan Avukat Özcan Kılıç, kitapta anlatılan olaylar nedeniyle AİHM'e başvurulduğunu, bu nedenle yargılamanın AİHS'e aykırı olduğunu belirtti. Daha sonra kararını açıklayan Mahkeme, Zülküf Kışanak'ı "kitapta Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne açıkça hakaret edildiği" gerekçesiyle yeni TCY'nin 301/1. maddesi uyarınca beş ay hapis cezasına mahkum etti. Hapis cezası daha sonra 3 bin YTL para cezasına çevrildi.

"Lilith"-Nermin Acar, Aysel Aktaş

Fransız yazar Alina Reyes'in "Lilith" adlı romanını Türkçe'ye çeviren Nermin Acar ve Güncel Yayınevi'nin sahibi Aysel Aktaş hakkında "genel ahlaka aykırı yayın yaptıkları" iddiasıyla açılan dava, 21 Aralık günü sonuçlandı.

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada söz alan Avukat Mevlüde Ertek, bilirkişi raporunda kitapta suç unsuruna rastlanmadığını hatırlattı. Mahkeme, sanıklar hakkında beraat kararı verdi, kitap hakkındaki toplatma kararını da kaldırdı. Dava, eski TCY'nin 426. maddesi uyarınca açılmıştı.

"Diyarbakır Cezaevi'nde İşkence Çeşitleri"-Mehdi Tanrıkulu

"M" yayıncılık şirketinin sahibi Mehdi Tanrıkulu hakkında, Zülfikar Tak'ın yazdığı "Diyarbakır Cezaevi'nde İşkence Çeşitleri" adlı kitap nedeniyle açılan dava, 24 Aralık günü İstanbul Fatih 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde sonuçlandı. Mahkeme, "Halkı düşmanlığa kışkırttığı" iddiasıyla yargılanan Mehdi Tanrıkulu hakkında "suçun yasal unsurları oluşmadığı" gerekçesiyle beraat kararı verdi.

"Ararat'taki Esir Generalden Kan Çiçekleri"-Mustafa Balbal, Ahmet Zeki Okçuoğlu

Ararat'taki Esir Generalden Kan Çiçekleri adlı kitabı nedeniyle yazar Mustafa Balbal ve Doz Yayınevi sahibi Ahmet Zeki Okçuoğlu hakkında "Türkiye Cumhuriyeti'ne hakaret" ve "orduya hakaret" iddialarıyla açılan davaya 2005 yılında Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Kitap, 2002 yılında İstanbul DGM'nin kararıyla toplatılmıştı.

"Sinan'ın Kara Kitabı"-Sinan Kara

Gazeteci Sinan Kara hakkında Sinan'ın Kara Kitabı adlı kitabı Datça Kaymakamı Savaş Tuncer'e "yayın yoluyla hakaret" ettiği iddiasıyla açılan dava, 17 Ekim günü sonuçlandı. Datça Asliye Ceza Mahkemesi, Kara'ya 9 ay hapis ve 514 YTL para cezası verdi.

"Teyre Baz ya da Bir Kürt İşadamı Hüseyin Baybaşın"-Ahmet Önal

Mahmut Baksi'nin yazdığı "Teyre Baz ya da Bir Kürt İşadamı Hüseyin Baybaşın" adlı kitap nedeniyle Peri yayınevi sahibi Ahmet Önal hakkında açılan davanın

yeniden görülmesine 2005 yılında başlandı. Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen dava, 7 Şubat 2006 tarihine ertelendi.

Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde TCY'nin 158 ve 159. maddeleri uyarınca açılan davanın 22 Mart 2004 tarihinde yapılan duruşmasında Önal, 1 milyar 690 bin para cezası mahkum edilmiş, ancak karar Yargıtay tarafından bozulmuştu.

"Dersim'de Alevilik"-Ahmet Önal

Munzur Cem'in "Dersim'de Alevilik" kitabında "Atatürk ve orduya hakaret edildiği" iddiasıyla açılan davaya yıl içinde Fatih 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Dava, 21 Şubat 2006 tarihine ertelendi.

"Acının Dili Kadın"-Ahmet Önal

M. Erol Coşkun'un yazdığı Acının Dili Kadın adlı kitap nedeniyle eski TCY'nin 312. ve 159. maddeleri uyarınca açılan iki davaya 2005 yılı içinde devam edildi.

Ahmet Önal TCY'nin 159. maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle açılan davada, 2003 yılında 2 milyar 653 milyon 599 bin lira para cezasına mahkum edilmişti. Dava, kararın Yargıtay tarafından bozulması üzerine yeniden görülüyor.

Aynı kitap nedeniyle TCY'nin 312. maddesi uyarınca DGM'de görülen dava da 2002 yılında ağır para cezası ile sonuçlanmıştı. Yargıtay'ın bozma kararının ardından bu dava da yeniden görülüyor.

"Tutkular ve Tutsaklar"-Ahmet Önal

Ahmet Önal hakkında Evin Çiçek'in "Tutkular ve Tutsaklar" adlı kitabı nedeniyle Basın Yasası'na muhalefet ettiği iddiasıyla açılan davaya 2005 yılında devam edildi. Dava, 29 Mart 2006 tarihine ertelendi. Önal kitap hakkında açılan davada, Beyoğlu 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1 yıl 6 ay hapis cezasına mahkum edilmiş, karar Yargıtay tarafından bozulmuştu.

"Sovyetler Kürtleri Hakkında Tarihi ve Güncel İnceleme; Diaspora Kürtleri"-Ahmet Önal

Hejare Şamil'in yazdığı Sovyetler Kürtleri Hakkında Tarihi ve Güncel İnceleme; Diaspora Kürtleri adlı kitap nedeniyle Ahmet Önal hakkında TMY'nin 7. maddesi uyarınca terör örgütlerine yardım ve propaganda iddiasıyla dava açıldı.

Engellenen Ekinlikler

Ermeni Konferansı

Boğaziçi Üniversitesi'nde 25-27 Mayıs günleri arasında düzenlenmesi planlanan "İmparatorluğun Çöküş Döneminde Osmanlı Ermenileri: Bilimsel Sorumluluk ve Demokrasi Sorunları" başlıklı Konferans, Adalet Bakanı Cemil Çiçek'in TBMM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmanın ardından, üniversite tarafından "ertelendi". Edinilen bilgiye göre konferansın ertelenme süreci şöyle gelişti:

24 Mayıs günü TBMM Genel Kurulu'nda gündem dışı söz alan CHP İstanbul Milletvekili Şükrü Elekdağ, konferansın amacının gerçeklere aykırı olarak Türkiye'yi "soykırımla suçlamak" olduğunu ileri sürerek, "Boğaziçi Üniversitesi'nde bu ülkenin çıkarlarına sahip çıkacak, bu hiyanete karşı koyacak, kimse yok mu" dedi.

AKP Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak da, konferansla ilgili olarak, "Ermenistan'da Türk tezlerini savunacak bir kongre düzenlense, sonu cezaevi olurdu. YÖK kılını kıpırdatmıyor. Resmî tezi mahkum eden bir sonuç çıkarsa adli, siyasi organları tüm Türk halkını göreve çağırıyorum. Mandacılığı savunanların anlayışını yansıtan bu konferansın çok iyi takip edilmesini istiyorum. Türk milleti kendi tarihine yalan atanları asla affetmeyecek" dedi.

Milletvekillerinin konuşmalarını hükümet adına yanıtlayan Adalet Bakanı Cemil Çiçek, böyle bir konferansın düzenlenmesinin "kabul edilemez olduğunu" savunarak, şunları söyledi:

"Sözde Ermeni soykırımı iddialarını bertaraf etmek için muhalefette iktidar, devlet, millet birlikte çalışırken, bu çabaları arkadan hançerlemek ne anlama geliyor? Siz falanca ülkelerin parlamentolarını nasıl ikna edeceksiniz bu durumda? Bize diyecekler ki siz gidin, boğaza bakarak bunları söyleyen Boğaziçi Üniversitesi'ni ikna edin. Bu hareketle arkadan hançerlemişlerdir bizi. Üniversiteler özerktir ama özerklik sorumsuzluk değildir. Bu büyük sorumsuzluk ve ciddiyetsizliktir. Bazı cemiyetlerimiz, derneklerimiz 'özgürlük yok' diyor. Türkiye'de milleti arkadan hançerleme, iftira etme özgürlüğü var. Keşke Adalet Bakanı olarak dava açma yetkimi devretmeseydim. Şimdi YÖK, Boğaziçi Üniversitesi ne yapacak, merak ediyorum. Bu ciddiyetsizlik, bu sorumsuzluk, bu milletin nüfus cüzdanını taşıyıp bu milletin aleyhine propaganda yapma ve ihanet etme dönemini kapatmamız lazımdır."

Bu konuşmaların ardından Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü, konferansın "ertelendiğini" açıkladı.

Yazık değil mi üniversiteye?-İsmet Berkan (Radikal/26 Mayıs 2005)

Artık mesele Ermeni toplantısının yapıp yapılmaması değil. Evet, meselenin bir bölümü Ermeni sorunuyla, 1915'te ve izleyen yıllarda olup bitenlere bugün nasıl bakıldığıyla ilgili ama bence çok daha önemli bölümü bu ülkede üniversitelerin rolü ve söz söyleme özgürlüğüyle ilgili.

Benim de bir oturumuna başkanlık yapacağım Ermeni toplantısından başlayarak görüşlerimi yazmaya çalışayım:

1. Toplantılarda, Gündüz Aktan gibi uluslararası hukuk uzmanlarının, Hikmet Özdemir gibi resmî tezi iyi savunan bazı tarihçilerin bulunmaması bana göre bir eksiklik. Neden bu gibi isimler çağrılmadı, bilmiyorum ama çağrılarsa toplantıların akademik seviyesi düşmez, yükselirdi bence.
2. Üç günlük toplantı kimin için yapıyordu? Ya da şöyle sorayım: Herhangi bir oturumda, salondaki izleyicilerin tamamı ya da bir bölümü, o an sunuşunu yapmakta olan profesörü alkışlamaya veya yuhalamaya kalksaydı ne olacaktı, o profesörün ne yapması beklenecekti? Bilimsel toplantının daha sakin bir ortamda, daha az seyirci katılımıyla yapılması sanki daha iyi olurdu.
3. Yukarıda saydığım iki eleştiriye rağmen bence böyle bir toplantıyı İstanbul'da yapacak olmak çok önemli ve Türkiye açısından da son derece yararlı bir girişimdi. Ama bu girişim, maalesef gazetelerimize biraz magazin malzemesi olarak, 'günün polemigi' haberi olarak yansıdı. Bu üslup da toplantıyı daha yapılmadan mahkum ettirdi ve yersiz suçlamalara neden oldu.
4. Henüz yapılmamış bir toplantıda henüz söylenmemiş sözlerin birtakım siyasetçiler tarafından 'vatana ihanet' olarak nitelenmesi beni şaşırtmadı. Ama itiraf edeyim, Adalet Bakanı ve hükümet sözcüsü Cemil Çiçek'in hükümet adına çıktığı kürsüde açıkladığı hükümet görüşleri beni sahiden şaşırttı. Cemil Çiçek, 'Keşke dava açma yetkimi devretmeseydim' cümlesinin savcılar için ne anlama geldiğini bilecek kadar tecrübeli bir hükümet üyesidir.
5. Boğaziçi Üniversitesi, bir devlet üniversitesidir. Türkiye'nin devlet üniversiteleri, son üç yıl içinde kim bilir kaç kez siyasi iktidarla karşı karşıya geldiler; açıkça çatıştılar. Ama bu kez devlet üniversitesi hükümetle çatışmaktan kaçındı.
6. Boğaziçi Üniversitesi, eğer İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı'nın 'Toplantıya katılacakların yapacağı konuşmaların birer kopyasını bize gönderin' demesinden sonra ve bu isteği gerekçe göstererek toplantıyı iptal etseydi ve 'Cezaî soruşturma tehdidi altında bilimsel özgürlükten söz edilemez' deseydi üniversiteyi alkışlamak gerekirdi.
7. Ama böyle olmadı. Üniversite, şu veya bu sebeple ama çekindiği için bir bilimsel toplantıyı yapmadı, yaptırmadı. Bu, Türkiye'de üniversitenin bilimsel özerkliği ve bilimsel özgürlük konusunda bir dönüm noktasıydı.

Yurtiçinde ve yurtdışında tepkilere neden olan erteleme kararının ardından 26 Mayıs günü üniversitede görevli 109 öğretim üyesi tarafından yapılan açıklamada, ifade özgürlüğünün kısıtlandığına dikkat çekilerek, şöyle denildi:

"25-27 Mayıs tarihleri arasında BÜ'de yapılması planlanmış olan, Bilgi, Boğaziçi ve Sabancı Üniversiteleri öğretim üyelerinin ortaklaşa düzenlediği 'İmparatorluğun Çöküş Döneminde Osmanlı Ermenileri: Bilimsel Sorumluluk ve Demokrasi Sorunları' başlıklı konferans hakkındaki resmî açıklamalardan ve bunun

üzerine konferansın ertelenmiş olmasından dolayı kaygı duymaktayız. 24 Mayıs tarihinde Adalet Bakanı ve bazı milletvekillerinin henüz yapılmamış bir konferansla ilgili beyanları düşünce ve ifade özgürlüğüne bir saldırı mahiyetindedir. Üstelik henüz ifade edilmemiş düşüncelerin engellenmeye çalışılması, durumu daha da vahim bir hale getirmektedir. Bu durum Türkiye'de düşüncüyü ifade konusunda yapılan reformların lafzına ve ruhuna temelden ters düşmektedir. Hangi konuların kimler tarafından ve nasıl tartışılacağına akademik kurullar tarafından karar verilmesi, bilimsel özerkliğin

esasidir. Bu nedenle üniversite öğretim üyelerinin düzenlemiş olduğu bilimsel toplantılara her türlü siyasi müdahaleyi şiddetle kınıyoruz. Henüz gerçekleştirilmemiş bir bilimsel toplantıya atfen, kurumları ve kişileri hükümet adına ve meclis kürsüsünden ‘hiyanetle’ itham etmek, kişi ve vatandaşlık haklarına yönelik ağır bir saldırıdır. Son günlerde hükümet ve TBMM’deki muhalefet, Ermeni sorununun bilimsel ortamlarda ve kamuoyunda tartışılmasını resmi politika olarak sunmaktadır. Bu çerçevede değerlendirilmesi gereken bilimsel bir toplantı hakkındaki beyanlar, söz konusu politikayla açıkça çelişmektedir. Sonuç olarak, bu konferansın ertelenmesinden üzüntü ve kaygı duyduğumuzu belirterek konferansın bir an önce BÜ’de gerçekleştirilmesini istediğimizi kamuoyuna duyuruyoruz.”

Dişşleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül ise gazetecilerin bir sorusu üzerine konferansın ertelenmesinde “hükümetin herhangi bir telkini ya da baskısının olmadığını” öne sürerek, şunları söyledi:

“Sanki Türkiye’de çok seslilik hiç olmamış gibi, sanki bu konferans ilk defa olacakmış gibi bazı yanlış görüşler var. Bunların hiçbiri kabul edilemez. Orada konuşacak olan profesörler zaten Türkiye’nin en büyük gazeteleriyle röportajlar yapmışlar, fikirlerini açık açık söylemişler. Hükümet, ya da Adalet Bakanı, ‘iptal edin’ diye bir talimat vermiş değil. Bu işi organize edenlerin kendi kararlarıdır bu. Daha sonra, bize de söylediler, biz de ‘rahat olun, Türkiye’de her şey konuşulur, bundan dolayı herhangi bir tedirginlik falan duymayın’ dedik. Türkiye’de herkes istediğini mevcut kanunlarımız müsaade ettiği çerçeve içinde konuşur, organize eder.”

Konferans bu tepkiler nedeniyle Eylül ayına ertelendi. Bu arada “Hukukçular Birliği Derneği” adlı sağ eğilimli kuruluşun başkanı Avukat Mustafa Özkurt, 23 Eylül günü başlaması planlanan konferansın “bilimsel ve yasal olmadığı” iddiasıyla iptal edilmesini istemiyle İstanbul 4. İdare Mahkemesi’ne başvurdu.

Konferansı “idari işlem” olarak kabul eden Mahkeme de, 19 Eylül günü oy çokluğuyla “yürütmeyi durdurma” kararı verdi. Konferans kararının “hangi idari süreçler sonucunda alındığının”, “konuşmacıların hangi kriterlere göre seçildiğinin”, “toplantının herkese açık olup olmadığı”, “konferansın giderlerinin ne şekilde karşılandığının” üniversiteye sorulmasına karar veren mahkeme, bu kararlar yerine getirilene kadar “yürütmenin durdurulmasını” öngördü. Karara karşı çıkan yargıç Fetih Sayın ise “toplantının yapılmasına ilişkin kararın, idari yargı konusu olabilecek nitelikte olmadığını” savundu.

Mahkeme kararının, Boğaziçi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ayşe Soysal’a İstanbul Valisi Muammer Güler tarafından telefonla bildirildiği öğrenildi.

Bu arada mahkemeye başvurular arasında yer alan Hukukçular Birliği Yönetim Kurulu üyesi ve “Milli Güç Platformu” üyesi Avukat Kemal Kerinçsiz, 22 Eylül

günü düzenlediği basın toplantısında, konferansı düzenleyenleri “topluma nifak sokmakla” suçladı ve “Türk milletinin bu kararlara sabır göstermeyeceğini bilmelisiniz. Eğer, yanıfta ısrar edip üçüncü bir toplantı kararı aldığınız takdirde millet sizi zengin hoşgörüsünden istifade ettirmeyecektir” dedi.

İstanbul 4. İdare Mahkemesi’nin yürütmeyi durdurma kararının ardından İstanbul Üniversitesi’nde düzenlenmesi planlanan “İmparatorluğun Çöküş Döneminde Osmanlı Ermenileri: Bilimsel Sorumluluk ve Demokrasi Sorunları” başlıklı konferans, 24-25 Eylül günlerinde İstanbul Bilgi Üniversitesi’nde gerçekleştirildi. Konferans nedeniyle iki gün boyunca üniversite önünde gösteri düzenleyen sağcı gruplar ve İşçi Partisi üyeleri, katılımcılara domates ve yumurta attı. Ancak konferans önemli bir olay olmadan tamamlandı.

Bölge İdare Mahkemesi ise 26 Eylül günü İstanbul İdare Mahkemesi’nin kararını iptal etti. 12 Ekim günü taraflara bildirilen kararda, İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda yetki sınırlarının çizildiği vurgulanarak özetle şöyle denildi:

“İdari yargıda dava açılabilmesi için ortada gerçekleştirilmiş bir işlemin mevcut olması, bu işlemin ‘idari’ nitelikte bulunması ve idari yargı yetkisinin sınırları içinde kalması gereklidir. Davalı idareler (üniversite) tarafından idari davaya konu olabilecek nitelikte bir işlemin gerçekleştirilmediği anlaşılmıştır. Yasanın 27. maddesi uyarınca yürütmenin durdurulması talebi hakkında karar verilmesinde hukuki isabet bulunmamaktadır.”

Bu arada İstanbul Cumhuriyet Bağcılar Cumhuriyet Savcılığı Mayıs ayında konferansın ertelenmesini eleştiren yazıları nedeniyle Radikal gazetesi Genel Yayın Yönetmeni İsmet Berkan, yazarlar Erol Katırcıoğlu, Murat Belge, Haluk Şahin ve Milliyet yazarı Hasan Cemal hakkında Aralık ayında dava açtı. **(Bkz. Yargılanan Gazeteciler)**

Diğer Engellemeler

İzmir’in Selçuk ilçesinde Efes Tiyatro Topluluğu’nun Can Yücel’in konu edildiği “Babalara” adlı tiyatro oyununun sahnelenmesi, Ocak ayı içinde kaymakamlık tarafından “izleyiciler arasında görüş ayrılıklarına neden olabileceği” gerekçesiyle yasaklandı.

İstanbul Bakırköy Kaymakamlığı, Bakırköy Belediyesi’nin Cumhuriyet gazetesi yazarlarından Uğur Mumcu’nun öldürülmesinin yıldönümü nedeniyle 26 Ocak günü düzenlemek istediği etkinliğe izin vermedi. Kararın, etkinliğin “illegal gruplarca provoke edilebileceği” iddiasıyla aldığı öğrenildi.

Murat Batgi’nin tek kişilik “Zimandirêj” adlı gösterisini Cizre (Şırnak) Metin Bostancıoğlu İlköğretim Okulu’nda sahnelenmesine izin verilmedi. Ocak ayı sonlarında yapılması planlanan gösteriye okul yönetiminin “resmi bir kurumda Kürtçe oyun sahnelenmeyeceği” gerekçesiyle izin vermediği öğrenildi.

İstanbul Üniversitesi Halkbilim Kulübü tarafından Nisan ayında gerçekleştirilmesi planlanan “15. Yıl Etkinlikleri” başlıklı şenliğin rektörlük tarafından “güvenlik” gerekçesiyle yasaklandığı bildirildi. Halkbilim Kulübü Temsilcisi Rukiye İlgin yaptığı açıklamada, üniversite yönetiminin Zehra Kulaksız 1 isminin afişte olmasını ve “Alevilik ve Azınlık” başlıklı paneli gerekçe göstererek, şenliği yasakladığını söyledi.

Moliere’in “Tartuffe” oyunundan Metin Balay tarafından uyarlanan “Yobaz” adlı oyunun Samsun Sanat Tiyatrosu tarafından Şırnak ile Şırnak’ın Cizre ve Silopi ilçelerinde sahnelenmesi Mayıs ayında yasaklandı. “İnanıcı istismar ettiği, müstehcen olduğu ve bölge insanını rencide ettiği” iddiasıyla engellenen oyunun daha sonra Bitlis’te sahnelenmesinin de engellendiği bildirildi.

Marmara Üniversitesi öğrencilerinin 27 Nisan günü düzenlemeyi planladığı yaz şenliğine üniversite yönetimi izin vermedi. Bunun üzerine Kadıköy Belediyesi’nden izin alarak İskele meydanında şenliği gerçekleştirmek isteyen öğrenciler polisler tarafından engellendi.

Gaziantep’in Araban ilçesine bağlı Gümüşpınar köyü İlköğretim Okulu’nda görev yapan öğretmen Sakıp Yaşar, Şanlıurfa’nın Viranşehir ilçesinde belediyenin düzenlediği festivalde Aziz Nesin’in “Pırlatan Bal” adlı oyununu sahneye koyduğu için İslahiye ilçesi Burunsuzlar köyüne bağlı Kaleobası mezarındaki okula tayin edildiği bildirildi.

Eğitim-Sen Gaziantep Şube Başkanı Mehmet Bozgeyik, “Sakıp Yaşar’ın tek suçunun, DEHAP’lı Viranşehir Belediye Başkanı’nın davetlisi olarak festivale katılmak olduğunu” söyledi. Mehmet Bozgeyik, Yaşar’ın savunması alınmadan sürgün edildiğini, ayrıca Gaziantep’te 10 öğretmenin de istekleri dışında başka yerlere atandığını bildirdi. Mehmet Bozgeyik, yürütmenin durdurulması için Bölge İdare Mahkemesi’nde dava açacaklarını ifade etti. İstanbul’daki Hüseyin Bürge Lisesi din dersi öğretmeni Mustafa Cemil Kılıç’ın da “Yükselen Alevilik” adlı kitabından derslerde söz ettiği için Bayrampaşa Lisesi’ne tayin edildiği öğrenildi.

Adli Tıp Kurumu’nun, Avrupa Komisyonu’nun desteğiyle 25 Mayıs günü düzenlenmesi planlanan “Hekimler ve Yargı Mensupları İçin Kötü Muamele ve İşkence Semineri” gerekçe gösterilmeden iptal edildi. **(Bkz. Kişi Güvenliği)**

Muğla’nın Milas ilçesindeki Anadolu Lisesi’nde 25 Mayıs günü düzenlenen şiir dinletisinde Nazım Hikmet’in “Vatan Haini” adlı şiirini okuyan Çağdaş Cengiz (17), Kaymakam Hulusi Doğan’ın talimatıyla gözaltına alındı. Cengiz, üç saat sonra serbest bırakıldı.

Bu arada Çağdaş Cengiz’in gözaltına alınmasına itiraz eden Hüseyin Fehmi İnci de Kaymakam Hulusi Doğan tarafından tartaklandığını söyledi. İnci, yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Dinleti bittiğinde birileri ‘provokasyon var’ diye bağırıp ortalığı karıştırdı. Kaymakam Hulusi Doğan’ın ‘öğrenciyi götürün’ talimatı üzerine araya girip buna gerek olmadığını anlatmaya çalıştım. Kaymakam bana yumruk atıp ‘Bu iki terbiyesizi içeri alın’ diyerek, polisler talimat verdi. Polisler beni değil Cengiz’i götürdü, ancak ben de emniyete gittim.”

Kaymakam Hulusi Doğan’ın salonda fotoğraf çeken ve video kaydı yapan öğretmenlerin kasetlerini de toplattığı iddia edildi. Milas Cumhuriyet Savcısı Fikret Yılmaz ise gözaltının şiirle ilgili olmadığını ileri sürdü. Şiir okunmadan önce “öğrenciler arasında bazı rahatsız edici hareketlenmeler olduğunu” söyleyen Yılmaz, “Hareketlenmeler şiir okunduktan sonra sürmüştü. Velilerin şikayeti üzerine polis müdahale etmiş. O gün görevli savcımızın talimatı üzerine Çağdaş Cengiz, bilgisine başvurulmak üzere karakola davet edilmiş. Suç unsuru görülmediği için serbest bırakıldı” dedi.

Kaymakam Doğan da, “Program dışı okunan şiiri sonuna kadar dinleyip alkışladım. Şaşırın okul idarecileri talimatımı sordu, ben de müdahale etmemelerini istedim. Olay saptırıldı ve gereğinden fazla abartıldı” dedi.

İstanbul’un Tuzla ilçesinin Aydınlı beldesinde öğrenciler tarafından Mayıs ayı sonunda düzenlenen bir etkinliğin, ses sanatçısı Ferhat Tunç’un da davetli olması nedeniyle jandarmalar tarafından engellendiği bildirildi. Aydınlı beldesinde öğretmenlik yapan Kubilay Uzunyayla, “Konser başlamadan iki saat önce jandarma etkinliği iptal etmemizi istedi. Ben de sorun çıkmasın diye Ferhat Tunç’u ‘misafirim’ olarak tanıtıp sahne almasını sağladım. Ancak üçüncü şarkıdan sonra ışıkları kesen jandarma hakkımda tutanak tuttu” dedi.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi’nin düzenlediği Mayıs ayı sonunda düzenlenen 5. Diyarbakır Kültür ve Sanat Festivali çerçevesinde açılan “Savaşın Tanıkları Anlatıyor” başlıklı sözlü tarih sergisinde çatışmalarda ölen PKK militanlarının fotoğraflarının bulunduğu gerekçesiyle Mahmut Büyükbayram, Hacı Şirin, Necla Akkaya, Mehmet Tali, Eylem Dilan Polat, Nejla Akat ve Ayşe Akbaş adlı kişiler gözaltına alındı. Kasım ayında ise bu kişiler hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla dava açıldı.

Adapazarı Atatürk Lisesi Tiyatro Günleri kapsamında sahnelenecek bir tiyatro oyunu nedeniyle beş eğitimci hakkında soruşturma açıldı. Edinilen bilgiye göre edebiyat öğretmenleri Hasan Yolcu, Faik Kestane ve Leyla Eker, “Bizim Aile” adlı oyunda kullanılmak üzere üniforma almak istemiyle 1. Tugay Komutanlığı’na başvurdu. Komutanlıktan “oyunun uygun olup

1 Ölüm orucundaki tutuklu ve hükümlülere destek vermek amacıyla ölüm orucunu sürdüren Zehra Kulaksız, 29 Haziran 2001 tarihinde İstanbul’da ölmüştü.

olmadığının” belirlenmesi için gelen istek üzerine, oyun metni gönderildi. Ancak daha sonra komutanlığı suç duyurusu üzerine soruşturma açan Milli Eğitim İl Müdürlüğü Teftiş Kurulu'nun Okul Müdürü Talha Yayı ve Müdür Yardımcısı Nilgün Uygur'un aralarında bulunduğu öğretmenlere uyarı cezası verdiği bildirildi.

Bitlis Kültür ve Sanat Derneği tarafından Haziran ayında Bitlis'in Güroymak ilçesinde sahnelenmesi planlanan Aziz Nesin'in "Sizin memlekette eşek yok mu" adlı oyun, Kaymakamlık tarafından yasaklandı. Güroymak Kaymakamı Okan Leblebiciler'in, oyuna "tehlikeli ve sakıncalı" olduğu gerekçesiyle izin vermediği bildirildi.

Bursa'nın Mudanya ilçesinde Güzelyalı Cafer Yener İlköğretim Okulu öğrencilerinin yıl sonu etkinliklerinde Yaşar Kemal'in "Teneke" adlı kitabından uyarlanan oyunu sahnelenmesine izin verilmedi. Edinilen bilgiye göre, oyunun sahnelenmesi için okul yönetimi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne başvurdu. Bunun üzerine oyun öğretmenlerden oluşan bir komisyon tarafından incelendi. Komisyon 13 Mayıs günü aldığı kararla oyuna, Ocak ayında yürürlükten kaldırılan "İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği"ne dayanarak izin vermedi.

İsveçli Lukas Moodysson'un yönettiği "Yüreğimde Bir Delik" adlı filmin Türkiye'de gösterimi Sinema ve Video Eserlerini Değerlendirme ve Sınıflandırma Kurulu tarafından yasaklandı. Kurulun 13 Haziran günü aldığı karara göre, filmin Türkiye'de sadece DVD satışı yapılabilecek. Filmin, 18 Şubat günü yürürlüğe giren "5224 sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun ve buna bağlı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin" 11. maddesi (kamu düzeni, genel ahlak, küçüklerin ve gençlerin ruh ve beden sağlığının korunması, insan onuruna uygunluk) uyarınca yasaklandığı öğrenildi.

Tunceli'de 28-31 Temmuz günleri arasında düzenlenmesi planlanan 6. Uluslararası Munzur Doğa ve Kültür Festivali, Tunceli Valiliği tarafından "güvenlik" gerekçesiyle 45 gün süreyle ertelendi. Ancak valilik tarafından yasaklanmasına karşın gerçekleştirilen festival sırasında, 27 Temmuz günü bildiri dağıtan iki kadın gözaltına alındı. Aynı gün akşam saatlerinde de Mustafa Yıldırım, Nihat Akgün ve Mehmet Şarman adlı kişiler gözaltına alındı. Mehmet Şarman'ın Yenimahalle semtindeki evine giderken sivil polisler tarafından tartaklanarak gözaltına alındığı ileri sürüldü. Festival için Bursa'dan gelen bir kişinin ise "asker kaçağı olduğu" iddiasıyla 28 Temmuz günü Pertek ilçesinde gözaltına alındığı bildirildi.

Erzincan'ın Kılıçkaya köyünde Ağustos ayında düzenlenmesi planlanan geleneksel şenliğin, valilik tarafından "güvenlik" gerekçesiyle iptal edildiği bildirildi.

Tarih Vakfı, Helsinki Yurttaşlar Derneği ve Helsinki İnsan Yerleşimleri Derneği tarafından İstiklal caddesindeki Karşı Sanat Galerisi'nde düzenlenen "50. Yılında 6-7 Eylül Olayları" konulu sergi, 6 Eylül günü sağcıların saldırısına uğradı. Saat 18.00 sıralarında galeri önünde toplanan sağcılar, bazı fotoğrafları yırttı, bazılarını da yumurta atarak kirletti. Saldırganlar polis tarafından gözaltına alındı. Sergide, 6-7 Eylül 1955 tarihinde azınlıklara ait ev ve işyerlerinin yağmalandığı olaylara ilişkin fotoğraflar yer alıyordu.

9. Uluslararası İstanbul Bienali'nde açılan bir fotoğraf sergisinin katalogu hakkında "orduya hakaret edildiği" gerekçesiyle toplatma kararı verildi. Edinilen bilgiye göre, Beyoğlu 2. Sulh Ceza Mahkemesi, kimliği belirsiz bir kişinin ihbarı üzerine 13 Ekim günü katalog hakkında toplatma kararı verdi. Ancak, sergi açılışında kataloglar tükendiği için 14 Ekim günü sergiyi düzenleyen Halil Altındere'nin bürosuna giden polisler kararı uygulayamadı.

Altındere'nin kardeşi Avukat Murat Altındere, "katalogun Basın Yasası kapsamında değerlendirilemeyeceği, eserlerin toplatılmasına gerekçe olabilecek TCY maddeleri arasında 'aşağılama' suçunu düzenleyen 301. maddenin olmadığı" gerekçesiyle karara itiraz etti. İtirazı görüşen Beyoğlu 3. Asliye Ceza Mahkemesi, "yürürlükte bulunan iç hukuk kurallarından önce dikkate alınması gereken AİHS'in 9/10 maddesine dikkat çekerek" toplatma kararını kaldırdı.

Kararda "Toplatma kararına neden gösterilen fotoğrafların hiçbiri, bu maddelerde belirtilen kısıtlama nedenlerini ihlal etmemiştir. Fotoğrafların sanatsal değeri tartışılabilir, kuvvet kullanımını çağırırsa da ve toplumun büyük çoğunluğunca hoş karşılanmayacak nitelikte olsa da içeriği AİHS normlarına uygun olduğu sürece, demokrasinin bütün bu duygulanımlara katlanmak olduğu unutulmamalıdır" denildi.

Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı ise Aralık ayında fotoğraf sergisi katalogunda "orduya hakaret edildiği" iddiasıyla Halil Altındere hakkında TCY'nin 301. maddesi uyarınca dava açtı. Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülecek dava, 13 Nisan 2006 tarihinde başlayacak.

TUHAD-DER 19 Aralık 2000 cezaevleri operasyonunun yıldönümü nedeniyle Diyarbakır'da düzenlediği fotoğraf sergisi açılmadan önce polisler tarafından engellenmeye çalışıldı. Operasyonda ölen tutuklu ve hükümlülerin cesetlerinin görüntüleri yer aldığı gerekçesiyle 18 yaşından küçüklerin sergi alanına alınmamasını istedi ve salonun dışarıdan görünmemesi için de camlara perde astırdı. Sergi, 20 Aralık günü de polis tarafından basıldı. Polis, mahkeme kararıyla Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Konukevi Sergi Salonu'ndaki sergide yer alan 44 fotoğraf ve kupüre el koydu.

2- İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

1 Haziran günü yürürlüğe giren TCY'nin iletişim özgürlüğünü zedeleme potansiyeli taşıyan bazı maddeleri şunlar:

“Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar” başlığı altında ;

Haberleşmenin gizliliğini ihlal

MADDE 132 –

(1) Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimse, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlali haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın alenen ifşa eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması halinde, ceza yarı oranında artırılır.

Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması

MADDE 133 –

(1) Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaları, taraflardan herhangi birinin rızası olmaksızın bir aletle dinleyen veya bunları bir ses alma cihazı ile kaydeden kişi, iki aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Katıldığı aleni olmayan bir söyleşiyi, diğer konuşanların rızası olmadan ses alma cihazı ile kayda alan kişi, altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda yazılı fiillerden biri işlenerek elde edildiği bilinen bilgilerden yarar sağlayan veya bunları başkalarına veren veya diğer kişilerin bilgi edinmelerini temin eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu konuşmaların basın ve yayın yoluyla yayınlanması halinde de, aynı cezaya hükmolunur.

Özel hayatın gizliliğini ihlal

MADDE 134 –

(1) Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz.

(2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri ifşa eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Fiilin basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, ceza yarı oranında artırılır.

“Adliyeye Karşı Suçlar” başlığı altında ;

Gizliliğin ihlali

MADDE 285 –

(1) Soruşturmanın gizliliğini alenen ihlal eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, soruşturma aşamasında alınan ve kanun hükmü gereğince gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğinin ihlali açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(2) Kanuna göre kapalı yapılması gereken veya kapalı yapılmasına karar verilen duruşmadaki açıklama veya görüntülerin gizliliğini alenen ihlal eden kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. Ancak, bu suçun oluşması için tanığın korunmasına ilişkin olarak alınan gizlilik kararına aykırılık açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(3) Bu suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, ceza yarı oranında artırılır.

(4) Soruşturma ve kovuşturma evresinde kişilerin suçlu olarak damgalanmalarını sağlayacak şekilde görüntülerinin yayınlanması halinde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Ses veya görüntülerin kayda alınması

MADDE 286 –

(1) Soruşturma ve kovuşturma işlemleri sırasındaki ses veya görüntüleri yetkisiz olarak kayda alan veya nakleden kişi, altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs

MADDE 288 –

(1) Bir olayla ilgili olarak başlatılan soruşturma veya kovuşturma kesin hükümlerle sonuçlanıncaya kadar savcı, hakim, mahkeme, bilirkişi veya tanıkları etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Gelişmeler

Askeri mahkemelere akreditasyonsuz basın yayın kuruluşlarının alınmamasına yönelik uygulamaya Şubat ayında son verildi. Genelkurmay Başkanlığı Askeri Mahkemesi'nde 23 Şubat günü görülen bir davayı, daha önce mahkemeye alınmayan Samanyolu TV, Kanal 7, Vakıf gazetesi, Yeni Şafak gazetesi ve Düden

Bugüne Tercüman gazetesinin muhabirleri alındı. Akreditasyon uygulamasının kaldırılması nedeniyle duruşmayı Dünden Bugüne Tercüman ve Yeni Şafak gazetelerinin yöneticileri de izledi.

Aynı davanın daha önce yapılan duruşmasına Dünden Bugüne Tercüman gazetesinin muhabirinin alınmaması üzerine gazetenin İcra Kurulu üyesi Nazlı Ilıcak'ın Milli Savunma Bakanlığı'na başvurduğu öğrenildi. Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül de yanıt yazısında şu bilgileri verdi:

“Askeri mahkemelerde yapılan duruşmalar, mahkeme heyeti tarafından yasaların belirlediği haller nedeniyle aksine bir karar alınmadıkça aleniyet prensibi ve yasalara uygun şekilde kamuya açık olarak yapılmakta ve tüm basın yayın organları temsilcileri de duruşmaları izleyebilmektedir. Ancak bir grup basın mensubunun 5 Ocak 2005 tarihindeki davayı izlemesinde meydana gelen bazı sorunlar üzerine Genelkurmay Başkanlığı tarafından yapılan değerlendirmede akreditasyon koşulu aranmadan duruşmaların izlenebilmesine karar verilmiş ve uygulanmaya başlanmıştır.”

Birol Duru'nun Yargılanması

DİHA muhabiri Birol Duru, İHD üyesi Daimi Açık ve Kemal Özen adlı kişi, 10 Ağustos günü Bingöl'ün Yedisu ilçesinde gözaltına alındı. Duru ve Açık 11 Ağustos günü “yasadışı örgüte yardım” iddiasıyla tutuklandı. Kemal Özen ise serbest bırakıldı.

Duru'nun, “Yedisu İlçe Jandarma Komutanı Yüzbaşı Ahmet Yanaral'ın bazı köylülerle birlikte hintkenevirini ektiği” yolundaki söylentileri araştırmak için Dinarbey köyüne gittiği ve burada “çantasında PKK propagandası içeren bir kaset bulunduğu” gerekçesiyle iki köylüyle birlikte gözaltına alındığı öğrenildi. Duru'nun Cumhuriyet Savcılığı'ndaki ifadesinde, “çantasında bulunan bir video kasete, görüntüler silinerek PKK militanlarına ilişkin görüntülerin kaydedildiğini” söylediği öğrenildi. Daimi Açık'ın da, daha önce Yüzbaşı Ahmet Yanaral tarafından tehdit edildiği yönünde ifade verdiği bildirildi. Ayrıca, Daimi Açık'ın ifade vermek için beklerken adliyeye gelen Yüzbaşı Ahmet Yanaral tarafından tekrar tehdit edildiği de ileri sürüldü.

Daha sonra Birol Duru, Daimi Açık ve Kemal Özen hakkında, TCY'nin “suç işlemek için örgüt kurma” suçuna ilişkin 220 ve “silahlı örgütlere” ilişkin 314. maddesi uyarınca dava açıldı. Dava, 8 Aralık günü Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı.

Avukat Servet Özen, ev aramalarında ve müvekkillerinin göz altına alınmalarında usulsüzlük olduğunu söyledi. Özen, “Kesinlikle müvekkilimin kasetle bir ilgisi yoktur. Jandarmanın sunduğu rapor ve savunmaların çoğunda çelişkiler mevcut. Jandarma örgüt ile köy muhtarı arasında bir telefon görüşmesi gerçekleştiğini ve örgüt üyelerinin kaseti muhtarın evine bıraktıklarını söylüyor. Peki o zaman neden gece muhtarın evi basılıp kaset alınmıyor da ikinci gün

köye gidip ev araması gerçekleştiriyorlar” dedi. Duruşmada, Duru ve Açık'ın tahliye istemi reddedildi.

29 Aralık günü yapılan duruşmada Duru ve Açık tahliye edildi.

Toplatma Kararları

Fırat Dağıtım Şirketi Diyarbakır Temsilciliği Müdürü Ramazan Pekgöz hakkında “İstanbul DGM'nin yasaklama ve toplatma kararı verdiği yayınları bulundurduğu” iddiasıyla açılan dava, 17 Ocak günü sonuçlandı. Diyarbakır 1. Sulh Ceza Mahkemesi, Pekgöz'ü 3 ay hapis ve 111 milyon 401 bin lira para cezasına mahkum etti. Ceza daha sonra 779 milyon 381 bin lira para cezasına çevrildi. 11 Mayıs 2004 tarihinde gözaltına alınan Ramazan Pekgöz, daha sonra tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştı.

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, İslami eğilimli “Köklü Değişim” dergisinin Ocak-Şubat tarihli 8. sayısını bazı yazılarda “halkın kin ve düşmanlığa kışkırttığı” gerekçesiyle eski TCY'nin 312. maddesi uyarınca toplattı.

İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi, Ülkede Özgür Gündem gazetesinin 20 Mart günü yayınlanan sayısını, “Öcalan Newroz'da demokratik projesini açıklıyor-Konfederalizm Bugün İlan Ediliyor” başlıklı haber nedeniyle baskı aşamasında toplattı. TMY'nin 7/2 ve Basın Yasası'nın 25/2. maddeleri uyarınca alınan kararda, “gazetenin 1 ve 6. sayfalarındaki yazı, haber ve resimlerin terör örgütü propagandası niteliğinde olduğu” iddia edildi. Toplatma kararı nedeniyle 19 Mart günü saat 16.30 sıralarında gazetenin basıldığı Gün matbaasına giden polislerin, 20 Mart günün gazetesini istediği, baskının henüz başlamaması nedeniyle gazetenin çıkmasını beklediği ve basılan gazetelere el koyduğu bildirildi.

Mardin'in Nusaybin ilçesinde yayımlanan “Mavi ve Kent” gazetesinin 13 Eylül günü yayınlanan sayısı, “PKK açıklamalarına yer verildiği” iddiasıyla toplatıldı.

Evrensel gazetesinin 18 Kasım günü yayınlanan sayısı Şişli 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından “Cumhuriyeti aşağılama, suç işlemeye tahrik, suçu ve suçluyu övme, halkı kin ve düşmanlığa tahrik” gerekçesiyle toplatıldı. Ancak kararda, gazetenin hangi haber ya da yazısı nedeniyle toplatıldığı belirtilmedi.

Birgün gazetesinin 29 Aralık günü yayınlanan sayısı İstanbul Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı'nın talebi üzerine Beyoğlu 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından toplatıldı. Kararın, “Mısır Çarşısı'nda müebbet ısrarı” başlıklı haberde “yargının etkilenmeye çalışıldığı (TCY madde 227)” iddiasıyla alındığı öğrenildi.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi, Şubat ayında Aynur Doğan'ın Kalan Müzik şirketi tarafından yayınlanan “Keçe Kurdan” adlı Kürtçe müzik albümü hakkında toplatma kararı verdi. Toplatma kararının “şarkı sözlerinde yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla verildiği öğrenildi. Mahkemenin, Ocak ve Şubat aylarında, Kom, Medya, Armani ve Borsa adlı

şirketlerin yayınladığı Şehmuz Kaya'nın "Devrane", Koma Gula Werzan'ın "Ji Bir Nabin", Pismam-1'in "Doktor Zeki", Koma Çektar'ın "Welat Xwina Şehidan", Koma Azadi'nin "Rojda", Gula Serhed'i'nin "Roje Sibê Ez Hesirim", Diyar'ın "Tina Rojê" ve "Cenga Jina", Koma Çiya'nın "Dilana Besinor", Koma Rohilat'ın "Mezrobotanım Ez", Kawa'nın "Ava Evîne", Aydın'ın "Bejê", Heme Hacı'nın "Ay Dil" adlı albümleri hakkında "yasadışı örgüt propagandası" iddiasıyla toplatma kararı verdiği bildirildi.

Sandra Bakutz'un Yargılanması

"Radio Orange" ve Alman "Junge Welt" gazetesi için çalışan Avusturya vatandaşı Sandra Bakutz, 9 Şubat günü İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen DHKP-C davasını izlemek Türkiye'ye geldiğinde gözaltına alındı. Bakutz, Ankara DGM'nin verdiği giyabi tutuklama kararı nedeniyle de 11 Şubat günü tutuklandı.

Sandra Bakutz hakkında Mart ayında dava açıldı. Ankara Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, Bakutz'un "Dışişleri eski Bakanı İsmail Cem'in 2000 yılı Kasım ayında Avrupa Parlamentosu'nda konuşma yaptığı salona gösteri düzenleyen iki kişinin, parlamento binasına sokulmasından sorumlu olduğu" öne sürüldü. İddianamede, Bakutz'un eski TCY'nin "yasadışı örgüte yardım" suçuna ilişkin 168/2 maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. 31 Mart günü Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlayan davada, Bakutz'un tahliyesine karar verildi.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1 Haziran günü yapılan duruşmada, Bakutz hakkında "delil yetersizliği" gerekçesiyle beraat kararı verildi.

Diğer Olay ve Baskılar

27 Ekim 2004 tarihinde Irak'a geçmek isterken Habur Sınır Kapısı'nda gözaltına alınan ve daha sonra tutuklanan DİHA muhabiri Reşat Ok hakkında açılan dava, 3 Şubat günü başladı. Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi, "yasadışı örgüte yardım" iddiasıyla cezalandırılması istenen Ok hakkında "delil yetersizliği" gerekçesiyle beraat kararı verdi.

Zonguldak'ta yayınlanan yerel Zirve gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Ömer Taşlı, 10 Ocak günü üç kişi tarafından dövüldü. Olayın ardında M.S., M.S. ve İ.E. adlı kişiler gözaltına alındı.

İstanbul'da Ülkemizde Gençlik Gelecektir dergisinin özel sayılarını dağıtan Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği yöneticisi Gülsen Salman ve Murat Doğan 12 Ocak günü gözaltına alındı.

Yeni Asya gazetesi muhabirlerinden Naciye Kaynak, 12 Ocak günü TGC ve İletişim Araştırmaları Derneği (İLAD) tarafından Galatasaray Üniversitesi'nde düzenlenen "Demokratik, Bağımsız ve Saygın Medyanın Hayata Geçirilmesi" başlıklı konferansa

başörtülü olduğu gerekçesiyle alınmadı. Daha sonra TGC ve İLAD tarafından yapılan açıklamada, engelleme kararının üniversite yönetimi tarafından alındığı öne sürüldü.

DİHA Van muhabirlerinden Ubeydullah Hakan'ın, "sık sık ölümle tehdit edildiği" gerekçesiyle Van Emniyet Müdürlüğü'nde görevli İsmail Yendi hakkında savcılığa yaptığı suç duyurusu Ocak ayında sonuçlandı. Van Valiliği İl İdare Kurulu, Yendi hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verdi.

Trabzon'da yayınlanan Günebakış gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Ali Öztürk, Ocak ayı sonlarında kimlikleri belirlenemeyen kişiler tarafından dövüldü.

CHP'nin 29 Ocak günü yapılan 13. Olağanüstü Kurultayı'nda çıkan kavgada Zaman muhabiri Mehmet Kaman, Remzi Doğan ve Bülent Yılmaz yaralandı.

Pertek ve Mazgirt (Tunceli) kaymakamlıkları, Şubat ayında Evrensel gazetesi muhabiri Cem Emir, DİHA muhabirleri Burhan Ekinci ve Mücahit Yalçın'ın 6 Ekim 2004 tarihinde gözaltına alınmaları nedeniyle askerler hakkında soruşturma açılmasına izin vermedi. Mazgirt Kaymakamlığı'nın "soruşturmaya yer olmadığı" belirtilen kararında "gazetecilerin Elmalık Jandarma Karakolu'nda engellenmediği ve fiili olarak gözaltına alınmadığı" ileri sürüldü. Pertek Kaymakamlığı'nın kararında da "Jandarma Üsteğmen Çağatay Borucu'nun gazetecileri tehdit etmediği ve engellemediği" iddia edildi.

Gazetecilerin Malatya Bölge İdare Mahkemesi'ne yaptıkları itiraz başvurusu, Mayıs ayında reddedildi.

Cem Emir, Burhan Ekinci, Mücahit Yalçın, Cumhuriyet gazetesi muhabiri Ferit Demir, İhlas Haber Ajansı muhabiri Haydar Yavuzak, Cihan Haber Ajansı muhabiri Ali Haydar Gözlü ve NTV muhabiri Ercan Tapaç, kendilerini "Canlı Kalkan" olarak adlandıran ve "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin operasyonları durdurması" istemiyle Urfa'dan Tunceli'ye giden grubu izlerken gözaltına alınmışlardı. Gazeteciler, Mazgirt İlçe Jandarma Komutanı'nın kendilerine "Hiçbir resmi işlem yapmayacağım, kime şikayet ederseniz edin. Ya burayı terk edin ya da asker zoruyla çıkartırım. Siz terörist misiniz izliyorsunuz?" dediğini açıklamışlardı.

Van'da Özgür Halk dergisinin ve Özgür Gündem gazetesinin dağıtımını yapan Sadık Aydoğmuş, 5 Mart günü iki arkadaşıyla birlikte gözaltına alındıklarını ve İstasyon Polis Karakolu'nda dövüldüklerini açıkladı. Aydoğmuş, yaşadıklarını şöyle anlattı:

"Akşam iki arkadaşımınla birlikte Özgür Halk dergisi ve Gündem gazetesi dağıtımını yaptığım sırada önümüze üç sivil polis aracı geldi. Bizi durdurarak ne yaptığımızı sordular. Biz de dergi ve gazete sattığımızı söyledik. Sonra içlerinden tanıdığım Fatih ve Tayfun adlı iki polis beni duvara yaslayarak tekme tokat dövmeye başladı. Ağır hakaretlere maruz kaldım. En çok beni dövdüler. Sonra İstasyon Polis Karakolu'na götürdüler. Orada da

içlerinden bir polis 'Bunlara hayvan muamelesi yapın' dedi ve yine bizi dövmeye başladılar.”

Daha sonra götürüldükleri hekimin kendilerine rapor vermediğini anlatan Aydoğmuş, olayı anlatmalarını için tehdit edildiklerini de kaydetti.

Mersin'de 15 Şubat günü düzenlenen bir gösteride Ümit Gönültaş'ın öldürülmesini protesto etmek üzere 17 Şubat günü düzenlenen eyleme polis müdahale etti. Polislerin, Evrensel gazetesi muhabiri Ferhat Uyar'ın fotoğraf makinesine el koyduğu, DİHA muhabiri Nesrin Yazar'ı da tartakladığı ve tehdit ettiği bildirildi.

Mersin'de düzenlenen bir gösteriyi izleyen Mersin Haberci gazetesi muhabiri Aslı Saliha Açıklar'ın dövüldüğü ve fotoğraf makinesinin alındığı bildirildi. Olayın ardından gözaltına alınan sekiz kişi, 22 Şubat günü tutuklandı.

Eskişehir'de 20 Mart günü düzenlenen Newroz kutlamalarında DİHA muhabiri Erkan Şahin de gözaltına alındı. Daha sonra serbest bırakılan Şahin'in kamerasına ve kasetlerine el konulduğu öğrenildi.

DHA Ardahan muhabiri Ümit Kılıç, 22 Mart günü Akçakale köyü muhtarı Nemli Çimşit'in yakınları Eyüp Çimşit, Ufuk Çimşit ve Bülent Karaçay tarafından ağır bir biçimde dövüldü. Beyin travması teşhisiyle Kars Devlet Hastanesi'ne sevk edilen Kılıç'ın sol kolunun da kırıldığı öğrenildi. Ümit Kılıç, saldırının çiftçilere yapılan yardımların usulsüz dağıtıldığı yolundaki haberleri ve Çıldır Emniyet Müdürü Arif Senal'ı avlanma yasağı döneminde avlanırken görüntülenmesinden kaynaklanmış olabileceğini söyledi.

CHP Ardahan milletvekili Ensar Öğüt, Ümit Kılıç'ın dövülmesi ile ilgili olarak İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'nun yanıtlaması istemiyle verdiği yazılı soru önergesinde şöyle dedi:

“DHA muhabirinin dövülmesinde İlçe Emniyet Amiri Arif Senal'ın da adı geçmektedir. Av yasağı olan bir bölgede ilçe emniyet amirini silahlı görüntülediği için Kılıç'ı emniyet amiri tehdit etmiş midir? Basına saldırı boyutuna gelen olayı çıkartanlar hakkında herhangi bir işlem yapıldı mı?”

Öğüt'ün soru önergesini 2 Mayıs günü yanıtlayan Abdülkadir Aksu ise söz konusu emniyet görevlisi hakkında Ardahan Valiliği tarafından tahkikat başlatıldığını bildirdi.

6 Nisan günü Trabzon'da bildiri dağıtan Ekmek ve Adalet dergisi Temsilcisi Zeynep Ertuğrul, Nurgül Acar, Emre Batur (Bakır), İhsan Özdiil ve Çetin Güven kalabalık bir grubun saldırısına uğradı. Gözaltına alınanlar daha sonra tutuklandılar. **(Bkz. Sivil Çatışmalar)**

9 Nisan günü “Bağımsız Gençlik Hareketi (BAGEH)” tarafından Van'da düzenlenen basın açıklaması sırasında gözaltına alınan Genç Bakış dergisi temsilcisi Hüsna Yakut daha sonra tutuklandı. Gözaltında cinsel

tacize uğradığını açıklayan Yakut, 26 Nisan günü tahliye edildi.

DİHA muhabirlerinden Veli Ay, 22 Nisan günü pasaport almak için gittiği Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltına alındı. Bir soruşturma kapsamında ifadesi alınan Ay, daha sonra serbest bırakıldı.

Flash TV'de 6 Mart tarihinde başlayıp 27 Nisan gününe kadar yayınlanan “Düşünce Kampı” adlı tartışma programına katılan Kürt-Der ve Hak-Par kurucu üyesi Şahin Ayaz, 27 Nisan gecesi otelden çıkarken gözaltına alındı. Programın sunucusu Yılmaz Tunca'nın da aynı gece ifadesinin alındığı öğrenildi.

Fırat Dağıtım şirketi Hakkari çalışanlarından Naci Aslan, 3 Haziran günü telefon aracılığıyla ölüm tehditleri aldığı gerekçesiyle Hakkari Cumhuriyet Savcılığı'na başvurdu.

DİHA Tunceli muhabiri Rüştü Demirkaya, 4 Mayıs gecesi gözaltına alındı. Rüştü Demirkaya'nın, bir şirket sahibinin Tunceli Jandarma Komutanı Albay Namık Dursun hakkında dolandırıcılık iddiasıyla Cumhuriyet Savcılığı'na yaptığı suç duyurusuna ilişkin haber nedeniyle gözaltına alındığı öğrenildi. Edinilen bilgiye göre, saat 22.30 sıralarında Tunceli Emniyet Müdürlüğü'nden telefonla aranan Rüştü Demirkaya'dan ifade vermek için Emniyet Müdürlüğü'ne gelmesi istendi. Rüştü Demirkaya'nın sabah ifade vereceğini bildirmesine karşın 23.30 sularında evine gelen polisler tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Rüştü Demirkaya, Cumhuriyet Savcılığı'nda ifadesi alındıktan sonra serbest bırakıldı.

Tekirdağ F Tipi Cezaevi yönetiminin 7 Mayıs günü yayınlanan Evrensel gazetesi ve gazetenin ek olarak verdiği “Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan” posterini, herhangi bir toplantı kararı olmamasına karşın mahkumlara vermediği bildirildi. Gazetenin mahkumlara verilmemesinin gerekçesi şöyle açıklandı:

“Posterde resimleri bulunan şahısların geçmiş dönemlerde Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünü parçalamaya yönelik yasadışı eylem ve faaliyetlerde bulunduğunu; bu itibarla bahsi geçen posterin cezaevimizde bulunan yasadışı örgüt üyesi hükümlü ve tutuklular tarafından Atatürk ilkeleri dışında ideolojik maksatlı ayrımcı, birlik ve beraberliği bozucu konusu suç teşkil eden bölücülük propagandası amacıyla kullanılabilir olması ve içeriye verilecek eşyalar genelgesinde poster hakkında hüküm bulunmaması nedeniyle postere el konularak verilmemesine...”

10 Mayıs günü Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğrenci Derneği tarafından düzenlenen “Alternatif Bahar Şenliği”ne jandarmalar müdahale etti. Jandarmaların, Van gölü kıyısında toplanan öğrencilerden bazılarına gözaltına almaya çalıştığı, buna karşı çıkan öğrencilerin dövülerek dağıtıldığı bildirildi. 60 öğrencinin gözaltına alındığı olayda DİHA muhabiri Sıddık Güler'in de tartaklandığı öğrenildi.

Ülkede Özgür Gündem gazetesinin Siirt dağıtımçılarından Musa Aşkara, 18 Mayıs günü bir polis tarafından tartakladığını ve hakarete maruz kaldığını açıkladı. İHD Siirt Şubesi'ne başvuran Musa Aşkara, "Evren mahallesinde gazete dağıtımı yaparken, görürsem tanıyacağım bir sivil polis, polis lojmanlarının yanında bana yanaştı. Bana üç tokat attı. Sonra da 'Adam ol hayvan olma' diyerek yanımdan ayrıldı. Daha önce de birkaç kez telefonla tehdit edildim" dedi. Aşkara, Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmaya gittiğinde, polisin adını bilmediği için geri çevrildiğini de kaydetti.

Ankara'da yayınlanan Öz Sakarya Bölge Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Mehmet Öz, Etimesgut Belediyesi'nin düzenlediği bir açılış töreni sırasında belediye zabıtalrı ve Belediye Başkanı Serhat Kemal Yılmaz'ın korumaları tarafından dövüldü. Mehmet Öz, 21 Mayıs günü gerçekleştirilen tören sırasında Belediye Başkanı Yılmaz'ın kendisine "Bu gazetenin sorumlusu sen misin?" diye sorduğu, "evet" yanıtı üzerine korumalar tarafından sürüklenerek tören salonundan çıkarıldığını söyledi. Mehmet Öz, salon dışında korumalar ve zabıtalr tarafından dövüldüğünü, not defterinin yırtıldığını, dijital fotoğraf makinesindeki fotoğrafların silindiğini anlattı.

8 Haziran günü İstanbul Üniversitesi'nde sağ ve sol görüşlü öğrenciler arasındaki çatışmayı izleyen DİHA muhabirleri Sedat Suna ve Ertuğ Bozkurt, Beyazıt Karakolu önüne sağ görüşlülerin zincirli ve sopalı saldırısına uğradı.

Bursa'nın Orhangazi ilçesinde yayınlanan yerel Orhangazi Lider Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni ve köşe yazarı Halit Demirhan, 15 Haziran gecesi kimliği belirsiz beş kişinin saldırısına uğradı. 10 günlük iş göremez raporu alan Demirhan'ın ilçedeki belediye ihaleleriyle ilgili yazısından ötürü saldırıya uğradığı öne sürüldü.

28 Haziran günü sabah 06.30 sıralarında Flash TV televizyonunun İstanbul Beyoğlu'ndaki merkez binasına molotof kokteylli bir saldırı düzenlendi. Ölen ya da yaralananın olmadığı saldırıda, binada maddi hasar meydana geldi.

26 Temmuz günü İstanbul adliyesi önünde DHKP-C davasını izlemek için bekleyen bir grup, Sarıyer Ülkü Ocakları üyelerinin saldırısına uğradı. Olay sırasında Milliyet gazetesi muhabiri Musa Kesler de, sağcılar tarafından dövüldü.

2 Ağustos günü İstanbul Beykoz Tokatköy mahallesinde askeri bölgede ve orman arazisinde kaçak yapılan gecekonduların yıkımı sırasında çıkan olaylarda, Vatan gazetesi muhabiri Bülent Aydoğdu ve Milliyet gazetesi muhabiri Gökhan Karakaş, polisler tarafından dövüldü.

4 Ağustos günü Maraş'ın Narlı beldesinde Kürtçe yayınlanan Azadî dergisinin dağıtımını yapan Elif Almakça, Cüneyt Tışkaya, soyadları öğrenilemeyen Mehmet ve Mustafa adlı kişiler gözaltına alındı.

Haftalık Yürüyüş dergisini Adana'da dağıtan Pınar Çalışır, Mehmet Gökmen ve Mahmut İlhan 16 Ağustos günü gözaltına alındı.

Cumhuriyet gazetesi muhabiri Servet Alçinkaya, 23 Ağustos günü polisler tarafından dövüldüğünü açıkladı. **(Bkz. Kişi Güvenliği)**

26 Ağustos günü Adana'da bildiri dağıtan Atılım muhabiri ile ESP üyesi dört kişi gözaltına alındı. "İzinsiz bildiri dağıttıkları" gerekçesiyle gözaltına alınanlar akşam saatlerinde serbest bırakıldı.

Batman'ın Beşiri ilçesi Tepecik köyü yakınlarında 25 Ağustos günü başlayan çatışmalarda altı HPG militanının öldürülmesinin ardından 26 Ağustos günü bölgeye giden Batman Kanal 72 TV muhabiri Orhan Turan, Cihan Haber Ajansı muhabiri Medeni Akbaş ve DHA muhabiri Reşat Yiğit, gözaltına alındı. Gazeteciler kısa bir süre sonra serbest bırakıldı.

Trabzon'un Maçka ilçesinde öldürülen HPG militanı Mesut İsa için Mardin'in Nusaybin ilçesinde düzenlenen cenaze töreninde gözaltına alınan DEHAP Nusaybin İlçe Başkanı Nazım Kök, Gençlik Kolları Başkanı Azize Yağız, DEHAP üyeleri Azize Yağız, Hülya Kök, Seyithan Kaya, Ahmet Çağın, Murat Bal, Mavi ve Kent gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Süleyman Tekin, Özgür Gündem gazetesi çalışanı Engin Tokay, 31 Ağustos günü tutuklandı. Tutuklama kararı "izinsiz gösteri düzenlendiği" gerekçesiyle verildiği öğrenildi. Süleyman Tekin, 2 Kasım günü tahliye edildi.

DEHAP ve Tutuklu Hükümlü Aileleri Hukuk Dayanışma Dernekleri Konfederasyonu tarafından Abdullah Öcalan'ın durumunu protesto amacıyla 4 Eylül günü Bursa'nın Gemlik ilçesinde düzenlenmesi planlanan mitinge izin verilmemesinin ardından çeşitli kentlerde olaylar çıktı. 5 Eylül günü Van'da çıkan olaylarda Anadolu Ajansı muhabiri Ahmet İzgi göstericiler tarafından dövüldü. Siirt'te 6 Eylül günü çıkan olaylarda da İhlas Haber Ajansı muhabiri Senar Yıldız benzer biçimde göstericiler tarafından dövüldü.

"Fakirlerin ve Ezilenlerin Silahlı Kuvvetleri" adlı örgüt tarafından yapılan açıklamada, sağ eğilimli Ortadoğu gazetesi Ankara'daki binasının 8 Eylül günü bombalandığı bildirildi.

Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde yayınlanan "Yüksekova Haber" gazetesinin sahibi Necip Çapraz, 23 Eylül günü yüzleri maskeli 10 kişi tarafından ağır bir biçimde dövüldü. Çapraz'ın "ilçede faaliyet gösteren radikal İslamcı bir grubu araştırdığı için" saldırıya uğradığı öne sürüldü.

Özgür Gündem gazetesinin Batman dağıtımçılarından Hamdiye Erbek, Ağustos ayında düzenlenen bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle, 23 Eylül günü tutuklandı.

Tunceli'de 17 MKP militanının öldürülmesi üzerine Adana'da düzenlenen bir basın açıklaması nedeniyle beş kişi hakkında açılan davanın 3 Ekim günü yapılan duruşması için adliye önünde toplanan gruptan Atılım

gazetesi Adana temsilcisi Seda Aktepe, İskenderun muhabiri Zahide Bektaşlı, Devrimci Demokrasi dergisi muhabiri Nihal Gül, Kızıl Bayrak dergisi Adana temsilcisi Zemin Demirel'in de aralarında bulunduğu çok sayıda kişi gözaltına alındı.

Özgür Gündem gazetesinin Ağrı dağıtımçılarından Adem Sarı, 6 Ekim günü "yasadışı örgüte yardım" iddiasıyla tutuklandı.

Aynı gün İstanbul Taksim'de Mücadele Birliği dergisi satan Aysun Güven, Alev Oral, Kenan Konuk, soyadları öğrenilemeyen Sevda, Mehmet, Erdoğan ve adı öğrenilemeyen iki kişi gözaltına alındı.

7 Ekim günü İstanbul Eyüp'te Cuma namazı kılan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı izleyen gazetecilerden Anadolu Ajansı muhabiri Gürser Eser, Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nde görevli polisler tarafından dövüldü.

Batman'da Atılım gazetesi dağıtan Fehmiye Baskın, 10 Ekim günü jandarmalar tarafından gözaltına alındı. Baskın, kısa bir süre sonra serbest bırakıldı.

ESP üyesi üç kişinin, TMY tasarını protesto amacıyla 18 Ekim günü AKP Beşiktaş (İstanbul) İlçe Örgütü binasını işgal etmesini izleyen Samanyolu TV'nin muhabiri polisler tarafından dövüldü.

Tekirdağ'ın Kumbağ beldesinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden getirilen çocukların çalıştırıldığı çocukları görüntüleyen Arena programının (Kanal D ve CNN Türk) yapımcısı Uğur Dündar ve ekibi, 27 Ekim günü işverenin şikayeti üzerine jandarmalar tarafından gözaltına alındı. Ellerindeki kasetlere el konulan gazeteciler, 2.5 saat gözaltında tutulduktan sonra akşam saatlerinde serbest bırakıldı.

Atılım gazetesi temsilcisi Belgin Kayabaşı, Alinteri gazetesi muhabiri Ecevit Uğur 27 Ekim günü evlerine düzenlenen baskında gözaltına alındı. Gazetecilerin "6 Temmuz günü Tunceli'de öldürülen MKP militanı Özlem Eker'in cenazesine katıldıkları" gerekçesiyle gözaltına alındıkları öğrenildi.

Demokratik Haklar Platformu tarafından yapılan açıklamada, Kasım ayı ortalarında Elazığ'da Halk İçin Devrimci Demokrasi gazetesi bürosunun özel tim ve polis tarafından basıldığı bildirildi. Baskında kitap ve dergilere el konulduğu, gazete çalışanı Özdal Kayaoğlu ve misafir olarak bulunan Fırat adlı bir kişinin gözaltına alındığı belirtildi.

Afyonkarahisar'da yerel Odak gazetesine ait matbaaya 19 Kasım gecesi bombalı saldırı düzenlendi. Patlama maddi hasara neden oldu. Matbaada, on yerel gazetenin basıldığı bildirildi.

Şemdinli olayından sonra Mersin'in Çilek mahallesinde 20 Kasım günü akşam saatlerinde düzenlenen gösterileri izleyen DiHA muhabiri Nesrin Yazar gözaltına alındı.

4 Aralık günü Şemdinli olayını protesto amacıyla Antalya Demokrasi Platformu tarafından düzenlenen

basın açıklamasını izleyen Evrensel gazetesi muhabiri Çağrı Yağar sivil bir polis tarafından dövüldü. Olayda, Yağar'ın fotoğraf makinesinin de kırıldığı öğrenildi.

Atılım gazetesi muhabiri Mehmet Güzel, ESP Temsilcisi Devrim Özgür Köse ve Sosyalist Gençlik Derneği üyesi Zeynel Gül, 12 Aralık günü Gaziantep'te gözaltına alındı.

13 Aralık günü Samsun'da Temel Haklar ve Özgürlükler Dernekleri Federasyonu'nun dergisini dağıtan dört kişi, bir grubun saldırısına uğradı. Federasyondan yapılan açıklamada, İllıksu caddesindeki dağıtım sırasında bir minibüsle caddeye gelen on beş kişi, dernek çalışanlarını döverecek yaraladığı bildirildi.

13 Aralık günü İzmir'de bölgesel yayın yapan Ege Tv'nin bürosu "Futbol Dosyası" programı sırasında Karşıyaka futbol takımı fanatikleri tarafından basıldı. Olayın ardından H.G., M.E.Y., M.Ş., F.H. ve D.E. gözaltına alındı.

Ülkede Özgür Gündem gazetesinin İstanbul Taksim'deki merkezi, gazetenin hazırlandığı Etik Ajans ve Gün Matbaası, 14 Aralık günü polisler tarafından basıldı. Baskının Van Cumhuriyet Savcılığı'nın yürüttüğü bir soruşturma nedeniyle Van Ağır Ceza Mahkemesi'nin 12 Aralık günü verdiği kararla basıldığı öğrenildi. Yaklaşık iki buçuk saat süren arama sonucunda polisler, çok sayıda belge ve bilgisayara el koydu.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Uygulamaları

RTÜK 2005 yılında daha önceki yıllara oranla daha az sayıda kapatma cezası verdi. Yıl içinde RTÜK üzerinden yürütülen tartışmalar daha çok yerel ve bölgesel medya kuruluşlarının "farklı dil ve lehçelerde" yayın yapabilmeleri üzerinde yoğunlaştı.

RTÜK Başkanlığını Fatih Karaca'dan devralan A. Zahid Akman, 18 Temmuz günü yaptığı açıklamada, "Önümüzdeki dönemde, kapatma, yasaklama, karartma, ceza verme gibi bir istek kesinlikle söz konusu değil. Ama siz de takdir edersiniz, bizler kanunlar ve yönetmelikler çerçevesinde hareket edeceğiz." dedi.

"Türk Vatandaşlarının Günlük Yaşamlarında Geleneksel Olarak Kullandıkları Farklı Dil ve Lehçelerde Yapılacak Radyo ve Televizyon Yayınları Hakkında" yönetmeliğin, 25 Ocak 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesine rağmen yıl içinde bölgesel ve yerel radyo ve televizyonlar, "farklı dil ve lehçelerde" yayına geçemediler.

Ağustos ayında yeni RTÜK üyelerini kabul eden Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın "yerel dil ve lehçelerde" yayın konusunda RTÜK üyelerini uyararak, "Bu konuda hükümet ve Meclis üzerine düşeni yaptı. Şimdi görev RTÜK'tedir. Mevzuata uygun olan yayın kuruluşlarına Kürtçe başta olmak üzere yerel dil ve lehçelerde izin verilmelidir" dediği belirtildi. RTÜK'ün de bunun ardından başvuran 9 yerel radyo ve TV

kuruluşuna yazı göndererek, eksik belgelerini tamamlamalarını istediği öğrenildi.

Bu arada Radikal gazetesinde 26 Ağustos günü yayınlanan bir haberde, TRT'den sorumlu Devlet Bakanı Beşir Atalay'ın koordinasyonunda, MİT ve ilgili kuruluşlardan üst düzey yetkililerin katıldığı toplantıda, Kürtçe yayın yapmak için RTÜK'e başvuran dokuz özel yayıncı kuruluş hakkında MİT'in bir araştırma yapması, rapor hazırlaması ve Başbakanlığa sunmasının kararlaştırıldığı öne sürüldü.

Aynı gün RTÜK'ten yapılan açıklamada, şöyle denildi:

“Farklı dil ve lehçelerde yayın yapmak isteyen yayın kuruluşlarının başvuruları değerlendirilmiş, bu kuruluşlardan yönetmelikte öngörülen başvuru koşullarının tamamlanması istenmiş, sonra yayın talebinde bulunan kuruluşların bulunduğu valiliklere, üniversitelere, DİE'ye, MİT'e ve diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlara konuyla ilgili bilgi edinmek amacıyla yazılar yazılmıştır. Bu konuda düzenleme yapma ve izin verme yetkisi 3984 sayılı yasayla sadece RTÜK'e aittir. Bu konu, bazı basın yayın kuruluşlarında yer aldığı gibi herhangi bir kamu kurum veya kuruluşunun görev ve yetki alanında değildir. Üst kurulumuzun bu kurum ve kuruluşlarla yapmış olduğu çalışmalar bilgi almaya yönelik bir işbirliğinden ibarettir. Başvuruda bulunan yerel ve bölgesel yayın kuruluşları, yönetmeliğin öngördüğü başvuru koşullarını tamamladıklarında ve yönetmelikte öngörülen diğer konulara ilişkin çalışmalar sonlandığında, konu üst kurulumuz tarafından değerlendirilerek gerekli yayın izniyle ilgili karar verilecektir.”

RTÜK, “özel radyo ve televizyon kuruluşlarının Türkçe dışındaki dil ve lehçelerde yayın yapmasına izin verme kararı aldı.” RTÜK'ün 27 Aralık günü yapılan toplantısında, yayın için başvuran yerel radyo ve televizyonların Türkçe dışındaki dillerde yayın yapma talepleri ele alındı. RTÜK Başkanı Zahit Akman, “oybirliğiyle alınan karara göre, yayın kuruluşlarından, bölücülük ve dil eğitimi yapmayacakları, yayınların kültürel amaçlı olacağı konusunda taahhütname isteneceğini” söyledi. Zahit Akman, “Dillerin ve lehçelerin seçimi, Ocak ortasında belirlenecek. Evraklarını tamamlayan kuruluşlar, Ocak ayının sonuna doğru belirlenen dil-lehçelerde yayın yapabilecek” dedi.

RTÜK'e Kürtçe yayın yapma izni almak için başvuran özel radyo ve televizyon kuruluşları şunlar:

“Siirt Metropol Radyo ve TV Yayıncılık, Reha Radyo ve TV (Şanlıurfa), Polo TV Radyo Yayın Yapım (İstanbul), Söz Radyo ve TV Yayın Yayıncılık (Diyarbakır), Aktüel Radyo TV Yayıncılık (Diyarbakır), Gün Radyo ve TV (Diyarbakır), Patnos Çağrı Yayıncılık (Ağrı), Batman Çağrı TV, Genç İmparator Basın Yayın (Malatya), Mina Basın Yayın (Ağrı), Emtaş Basın Yayın (Ağrı), Günışığı İletişim (İstanbul).”

RTÜK 23 Mart günü tüm televizyon kanallarını 20 Mart günü Mersin'de Türk bayrağının yakılmaya

kalkışıldığı gerekçesiyle olayı kınamak üzere ekrana Türk bayrağı yerleştirmeye çağırdı. RTÜK'ten 25 Mart günü yapılan açıklamada da çağrıya tüm ulusal, bölgesel ve yerel televizyon kanallarının uyduğu belirtildi.

Radyo Dünya

RTÜK'ün 7, 8 Mart günleri yapılan toplantısında 3984 sayılı yasanın 4756 sayılı yasayla değişik 4. maddesinin; “Toplumu şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara imkân verilmemesi”ne ilişkin (b) bendini 9 Temmuz 2004 tarihinde yayınlanan bir programda “Gerilla Anıları” adlı kitabın tanıtımının yapılması nedeniyle “terör örgütünü ve şiddet kullanımını özendirir ırkçı duyguları kışkırtan ifadeler kullanmak suretiyle ihlal ettiği” iddiasıyla Radyo Dünya'nın (Adana) yayınının 30 gün süre ile durdurulması kararlaştırıldı.

RTÜK'ün verdiği 30 günlük yayın durdurma cezası nedeniyle Radyo Dünya'nın (Adana) yayınları 4 Nisan günü itibarıyla durduruldu. Ankara 3. İdare Mahkemesi ise Mayıs ayında kararla ilgili olarak yürütmeyi durdurma kararı verdi. Radyo Dünya'nın avukatı Meriç Tümer yaptığı açıklamada, 22 Mart günü Ankara İdare Mahkemesi'ne yürütmeyi durdurma istemiyle başvurduklarını söyledi. 18 Mayıs günü ise yürütmeyi durdurma kararının kendilerine tebliğ edildiğini kaydeden Tümer, İdare Mahkemesi'nin, bilgi, belge, yayın bandı ile desifre metnini istediği radyodan savunma alıncaya kadar, yürütmenin durdurulduğunu kaydetti.

Bu arada RTÜK'ün 13 Eylül 2001 tarihinde Kürtçe müzik yayınladığı gerekçesiyle kınama cezası verdiği Radyo Dünya'nın açtığı dava da Nisan ayında sonuçlandı. Ankara 5. İdare Mahkemesi, 25 Eylül 2002 tarihinde kınama cezasının iptaline karar vermişti. Bunun üzerine RTÜK kararın bozulması istemiyle Danıştay'a başvurmuştu. Danıştay 13. Dairesi, “Radyo Dünya'nın Kürtçe müzik parçalarını çalmasının ‘Türkçe yayın’ kuralının ihlali anlamına gelmediği” yönünde karar verdi.

Radyo İmaj

Ankara'da yayın yapan Radyo İmaj, “izinsiz yayın yaptığı” gerekçesiyle Cumhuriyet Savcılığı'nın kararıyla kapatıldı. 21 Eylül günü radyoya gelen polisler savcılığın kararını tebliğ ettiler.

Radyonun yöneticileri İsmail Yüce, Adnan Yüce, İrem Belek, Gıyasettin Vargün, Ferhat Yıldız, ve Gözde Erözgün hakkında da aynı gerekçeyle dava açıldı. İddianamede, frekans bildiriminde bulunulmamasına karşın 3 Şubat ve 4 Şubat günlerinde radyodan yayın yapılması nedeniyle sanıkların cezalandırılması istendi. 17 Ekim günü Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlayan dava, yıl içinde sonuçlanmadı. Aynı

gerekleştirilerek Ankara 9. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan dava da yıl içinde sonuçlanmadı.

Bu arada RTÜK, zaten kapalı olan Radyo İmaj'a, 1 Temmuz 2004 tarihinde yayınlanan Sivas katliamına ilişkin bir program nedeniyle Aralık ayında bir ay süreyle yayın durdurma cezası verdi. Kararın, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Yasa'nın "Toplumu şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden yayınlara imkân verilmemesi" hükmü uyarınca alındığı öğrenildi.

Adult Channel, Exotica TV, Playboy TV, Rouge TV

RTÜK'ten 6 Mayıs günü yapılan açıklamada, Digitürk üzerinden yayın yapan Adult Channel, Exotica TV, Playboy TV ve Rouge TV'nin yayın buketinden çıkarılmasına karar verildiği bildirildi. Kararın "Avrupa Sınırötesi Televizyon Sözleşmesi"nin "Program hizmetleri edebe aykırı olmayacak ve pornografi içermeyecek" ve "Uydu Yayını Lisans ve İzin Yönetmeliği"nin "Kamu hizmeti anlayış ve sorumluluğu içinde Atatürk ilke ve inkılaplarına, Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, Cumhuriyet ilkelerine saygılı, Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, Türkiye Cumhuriyeti'nin varlık ve bağımsızlığına, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne ve demokratik kurallara uygun yayınların iletilmesini sağlamakla yükümlüdürler" hükmü uyarınca alındığı bildirildi.

Diğer Uyarı ve Cezalar

RTÜK Ocak, Şubat, Mart ayı toplantılarında Star TV'ye 4 kez, Kanal D'ye 2 kez, CNBC-e, NTV, Akra Fm, Best FM, Radyo Shema'ya (Ankara) da birer kez program durdurma cezası verdi.

RTÜK'ün uyarı cezası verdiği radyo ve televizyon kuruluşları ve verdiği uyarılar şöyle:

Show TV (10 kez), Kanal D (12 kez), ATV (13 kez), Haber Türk (3 kez), Kanal 6 (3 kez), NTV (2 kez), Flash TV (2 kez), TGRT (2 kez), Kanal Türk (2 kez), Star TV (2 kez), Meltem TV, Başkent TV, Sinema Türk, Radyo Ekin, X TV, Lig TV, Kanal 7, TGRT Haber, NR+, Memleketim TV, TSES TV, TV 8, Cine-5, Radyo Tatlıses, Gün FM (Diyarbakır), Can Radyo (İzmir), ERT TV (Zonguldak-Ereğli), Radyo Karadeniz (İzmir)

RTÜK'ün 7, 13, 20, 26 Nisan, 4, 10, 18, 26, 31 Mayıs ve 8, 15, 16, 23 Haziran günleri yapılan toplantılarında çeşitli yayın kuruluşlarına program durdurma ve uyarı cezaları verildi.

Bu dönemde Moviemax 2, Show TV, CNBC-e kanallarına idari para cezası veren RTÜK, Kanal D'ye 9 kez, Show TV'ye 4 kez, Star TV ve Radyo Ekin'e (Ankara) üçer kez, ATV, NTV, Kanal 7, Cine-5 ve Arifan Radyo'ya (Ankara) birer kez program durdurma cezası verdi.

RTÜK'ün uyarı cezası verdiği radyo ve televizyon kuruluşları ve verdiği uyarılar şöyle:

Kanal D (9 kez), Show TV (4 kez), Star TV (4 kez), ATV (3 kez), Haber Türk (3 kez), TGRT (3 kez), Flash TV (2 kez), Kanal Türk (2 kez), ORT TV (Ordu-2 kez), STV (2 kez), TV 5, Ulusal Kanal, Meltem TV, Mesaj TV (Ankara), Başkent TV (Ankara), CNN Türk, TV8, A TV (Alanya)

RTÜK Temmuz ayında da Kanal D'ye "Sabah Sabah Seda Sayan" adlı program nedeniyle üç, "İkinci Bahar Gönüllerde" adlı program nedeniyle beş, reklam ihlalleri nedeniyle de birer kez yayın durdurma cezası verdi. TGRT, NTV, STV ve Olay TV'ye de reklam ihlalleri nedeniyle birer kez program durdurma cezası verildi. RTÜK ayrıca, 20 Mart günü yayınlanan ana haber bülteni nedeniyle Star TV'ye de idari para cezası verdi.

RTÜK Kasım ayında da ses sanatçısı Bülent Ersoy'un, "12 Eylül döneminde yasağının kalkması için CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın kendisinden rüşvet istediği" yolundaki iddiasına ilişkin haberler nedeniyle Show TV ana haber bültenine üç kez yayın durdurma cezası verdi. Kararın, "haberlerde Baykal'ın kişilik haklarına saldırdığı, gazetecilik ilkelerine aykırı yayın yapıldığı" gerekçesiyle alındığı öğrenildi. RTÜK, Kanal D'de yayınlanan "Kadının Sesi" programına iki kez, Flash TV ana haber bültenine "terör örgütünü teşvik edici yayınlar yaptığı" gerekçesiyle üç kez yayın durdurma cezası verdi. TGRT'de yayınlanan "Sizin Sesiniz" programı ve Diyarbakır Gün TV'de yayınlanan bir programa birer kez yayın durdurma cezası verildi.

TOPLANTI VE GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ

TİHV'nin "Demokrasi İçin Aktif İzleme" projesi kapsamında belirlediği toplantı ve gösteri yapma özgürlüğüne ilişkin ihlal göstergeleri çerçevesiyle değerlendirildiğinde, 2005 yılının ihlallerin oldukça yoğun yaşandığı bir dönem olduğu görülmektedir. Belirlenen göstergelerin tamamına ilişkin çok sayıda örnek karşılaşıldı. Geçmiş yıllardaki olumlu yasal değişikliklerin hiçbirisi uygulamaya yansımada. Toplantı ve gösterilerin gerçekleştirilmesi için gereken önlemlerin alınmaması bir yana, Kolluk güçlerinin barışçıl gösterilerde orantısız güç ve şiddet kullanması ve cop, dayak, biber-gazı gibi uygulamaları önceki yıllarda olduğu gibi devam etti. Polisin müdahalesi üzerine çıkan olaylarda beş kişi yaşamını yitirdi, yüzlerce kişi de yaralandı. Bazı toplantı ve gösteriler anlamsız gerekçelerle ertelendi veya iptal edildi. Gösteriye katılan bireyler hakkında "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalefet ettikleri gerekçesiyle" çok sayıda dava açıldı.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle İstanbul'da 6 Mart günü düzenlenen gösterilerde göstericiler ağır biçimde dövüldü ve 63 kişi gözaltına alındı. Türkiye ve Avrupa'da yoğun tepkilere yol açan olayların nedeni olarak sadece "altı polisin orantısız güç kullanması" gösterildi. Kısa bir süre sonra da gösterilerle ilgili olarak 61 kişi hakkında dava açıldı.

Bazı il ve ilçelerde Newroz kutlamalarına izin verilmedi. Bir çok yerde, kutlamalardan önce ev baskınlarında ve kutlamalar sırasındaki müdahalelerde çok sayıda kişi gözaltına alındı.

Abdullah Öcalan lehine yapılan gösterilerin ve özelleştirme, işten çıkarılma ve iş yerlerinin kapatılmasına karşı işçi ve memurların yaptığı eylemlerin hemen hepsini polis, zor kullanarak dağıtmaya çalıştı. Polisin müdahalesi sırasında çok sayıda kişi gözaltına alındı, tutuklandı ve yaralandı. Gösteriler sırasında gözaltına alınan bir çok kişi, işkence ve kötü muamele gördükleri iddiasıyla suç duyurusunda bulundu.

Binlerce üniversite öğrencisi hakkında, katıldıkları gösteriler nedeniyle, çok sayıda dava ve idari soruşturma açıldı. Yüzlerce öğrenci okuldan atılma, uzaklaştırma ve hapis cezası aldı.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü

8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle 6 Mart günü İstanbul Beyazıt ve Saraçhane'de düzenlenen

gösterilere polis müdahale etti. Çeşitli kadın örgütleri tarafından düzenlenen gösteri için Fatih'teki Saraçhane parkında toplanan yaklaşık 500 kişilik grubu ağır biçimde döverek ve gaz bombası atarak dağıtan polisler 29'u kadın 63 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınanlardan üç kadının biber gazından zehirlendikleri için hastaneye kaldırıldığı öğrenildi. Olayın ardından bu kez Beyazıt meydanında toplanan göstericiler de zor kullanılarak dağıtıldı. Kadıköy'de yapılan kutlama ise oylaysız sona erdi.

Beyazıt ve Saraçhane'de düzenlenen gösterilerle ilgili olarak açılan soruşturma kapsamında iki polis baş müfettişi görevlendirildi. Olaylara ilişkin görüntüleri inceleyen müfettişlerin Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nde görevli sekiz polisin aşırı güç kullandığı sonucuna vardığı, ancak gaz maskesi nedeniyle bu polislerin kimliğinin belirlenemediği öğrenildi. Daha sonraki günlerde yapılan açıklamada, altı polisin "orantısız güç kullandıkları ve etkisiz hale getirilen bazı göstericilere yetkisiz, aşırı güç uyguladıkları" gerekçesiyle açığa alındığı, iki polisin ise kimliğinin araştırıldığı bildirildi.

Gözlemci olarak katıldıkları eylemde polisler tarafından dövülen ÇHD üyesi avukatlar Ali Ekşi, Behiç Aşçı ve Sevim Akat da suç duyurusunda bulundu. Adli Tıp Kurumu'nun Ali Ekşi ve Behiç Aşçı'ya birer günlük rapor verdiği, Sevim Akat'ın ise hastaneye sevk edildiği bildirildi.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu da, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde yaşanan olaylar nedeniyle İstanbul'da inceleme yaptı. Mehmet Elkatmış başkanlığındaki komisyon üyeleri Abdurrahman Anık, Mehmet Soydan ve Ahmet Yılmazkaya, İstanbul Valisi Muammer Güler'le görüştü. Komisyonu'nun incelemelerine ilişkin bilgi veren Komisyon Başkanı Mehmet Elkatmış, "Polisin tavrı kabul edilemez. Ancak olaylarda polise yönelik tahrik de vardı" dedi. Elkatmış, 14 Mart günü düzenlediği basın toplantısında şunları söyledi:

"Bu olayların olmasını hiçbirimiz istemiyoruz. Üzüldük. Onlar da üzüntülerini belirttiler. 'Çok yanlış oldu, bunlar kabul edilemez' dediler. Hatta Emniyet Müdürümüz şöyle bir söz söyledi; 'Bizim kültürümüzde, örfümüzde düşene vurulmaz. Çok yanlış yaptı arkadaşlarımız. Bunu kabul etmemiz mümkün değil. Gereken de yapılacak' dedi. Buna biz de inanıyoruz.

Olaya müfettişler de el koydu. Konu zaten adliye de intikal etti. Bu olayları kabul etmek mümkün değil. Hiç olmaması gereken bir olaydı. Ülkenin huzur ve güvenliğinin sağlanması polisin görevi. Polis görevini yaparken çok dikkatli olmak, yasalara uymak zorunda. Olaylarda polisin aşırı duyarlık göstermesi de etkili oldu. Polisin çok güçlü, çelik bir iradeye sahip olması, tahriklere kapılmaması lazım. Polisin de görev yapmaktan alıkonulmaması lazım. O olayda polise yönelik çok büyük tahriker olmuş. Tabii müdahalede orantısız güç kullanılmaması için azami titizliğin gösterilmesi gerekir.”

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ise olayla ilgili olarak basını eleştirdi. “Yere düşmüş bir bayana vurulmasını insani bulmuyorum” diyen Erdoğan, “Ama kendi medyamız reyting için Türkiye’yi Avrupa’ya ihbar etti. Oradaki provokasyonu kimse görmedi. Orada bölücübaşının fotoğrafının ne işi vardı” dedi.

6 Mart günü düzenlenen gösterilerde gözaltına alınan kişilerden 56’sı hakkında kısa bir süre sonra dava açıldı. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, sanıkların 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası uyarınca cezalandırılması istendi. 18 yaşından küçük 9 kişi hakkındaki dosya ise Çocuk Mahkemesi’ne gönderildi. Dava, 15 Haziran günü sonuçlandı. İstanbul 14. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada, sanıklar hakkında “suçun yasal unsurları oluşmadığı” gerekçesiyle beraat kararı verildi.

Daha sonra aynı gösteri nedeniyle beş kişi hakkında daha dava açıldı. Polislerden sekizinin şikayeti üzerine açılan davada, Şahin Kütükçü, Mehmet Can Demir, Barış Gürbey, Mehmet Burak Övür ve Resul Solgun adlı göstericilerin “polislere direndiği, polis araçlarını tahrip ettikleri” iddia edildi. İddianamede, sanıkların 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası uyarınca cezalandırılması istendi.

Aynı gösteriyle ilgili olarak İçişleri Bakanlığı müfettişleri tarafından yürütülen soruşturma Mayıs ayında tamamlandı. Raporda, kadınları döven altı polise, Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü’nün 13. maddesi uyarınca “maaş kesme”, İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Şükrü Pekgil, Çevik Kuvvet Şube müdür yardımcılarını Yadigar Özdemir ve Suat Günbey’e ise aynı madde uyarınca “kınama” cezası verilmesi önerildi.

6 Mart günü Beyazıt meydanında düzenlenen gösteriye müdahale eden polisler hakkında Aralık ayında dava açıldı. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, 54 polisin “zor kullanma yetkisini aşarak göstericileri yaraladıkları” gerekçesiyle cezalandırılması istendi. Polislerin yakaladıkları ve zor kullandıkları her müşteki için ayrı ayrı sorumlu olduğu vurgulanan iddianamede, yedi polisin 3 yıl 6 ay ile 33 yıl arasında, üç polisin 1 yıl 6 ay ile 4 yıl 6 ay arasında, 15 polisin 1 ile 3 yıl arasında, 29 polisin de 6 ay ile 1 yıl 6 ay arasında değişen hapis cezasına mahkum edilmesi istendi. Dava, İstanbul Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülecek. Cumhuriyet Savcılığı,

dönemin İstanbul Emniyet Müdürü ve Çevik Kuvvet Şube Müdürü hakkında “görevi kötüye kullanma” iddiasıyla açılan soruşturmada takipsizlik kararı verdi.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle 8 Mart günü Malatya’da gösteri düzenleyen bir gruba da polis müdahale etti. Göstericileri zor kullanarak dağıtan polisler, EMEP Malatya İl Başkanı Necdet Bali, İHD Malatya Şube Sekreteri Nihal Pekaslan, Ezilenlerin Sosyalist Platformu sözcüsü İbrahim Bozay, Leyla Bozay, Filiz Mete, Kemal Gültekin ve Kıvanç Pekaslan’ı gözaltına aldı.

Newroz Kutlamaları

Milli Eğitim Bakanlığı, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında anma ve kutlama amaçlı gün ve haftalarla ilgili yönetmeliği yeniden düzenlerken bu günler içine “Nevruz”u da ekledi. Bakanlık, “Türk Dünyası ve Toplulukları Haftası” kapsamında 21 Mart günü, “Nevruz”un okullarda resmen kutlanmasını kararlaştırdı.

Milli Güvenlik Kurulu Yasası’nda yapılan değişiklikten sonra Newroz kutlamalarında koordinasyon görevini üstlenen Kültür Bakanlığı da, Ocak ayında bir genelge yayınlamakla kutlamalar sırasında ve öncesinde neler yapılması gerektiğini anlattı. MGK Genel Sekreterliği, Genel Kurmay Başkanlığı, İçişleri, Dışişleri, Milli Eğitim bakanlıkları, MİT Müsteşarlığı, YÖK Başkanlığı, Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü ve TRT’ye gönderilen genelgede, Şubat ve Mart ayları süresince yapılacak etkinliklerle “devletin Newroz endişesi içinde olduğu izlenimini yaratmayacak faaliyetlerde bulunulması” istendi. Genelgede, “güvenlik zafiyeti dikkate alınarak farklı kutlamalara yasalar çerçevesinde izin verilmesi ve güvenlik güçlerinin muhtemel olaylara müdahalesi sırasında sağlıklı davranmaları” da talep edildi.

Faaliyetlerin etkisinin değerlendirmesinin İçişleri Bakanlığı ve MGK tarafından yapılacağı da dile getirilen genelgede faaliyetler kapsamında “Newroz”un Türk bayramı olduğunun vurgulanması özellikle istendi ve bu kapsamda özellikle Türkiye’nin yurtdışı temsilcilik-lerinde kutlamalar yapılacağı anlatıldı. Genelgede, Genelkurmay Başkanlığı’ndan, “Newroz’un Türk bayramı olduğunun” askerlere anlatılması, Diyanet İşleri Başkanlığı’ndan bu yönde hutbeler verilmesi, TRT’den de aynı doğrultuda programlar yapması istendi.

Newroz kutlamaları için Tunceli Emek ve Demokrasi Platformu tarafından valiliğe yapılan başvuru, sözcüğün “Nevruz” yerine “Newroz” biçiminde yazılması nedeniyle reddedildi. Hatay’ın Erzin, Mardin’in Kızıltepe yapılan başvurular, dilekçedeki “Newroz” ibaresinin ‘Nevroz’ olarak değiştirildikten sonra kabul edildi.

Siirt’te 13 Mart gecesi Newroz kutlaması düzenleyen bir gruba polis müdahale etti. Olayda, polislerin açtığı ateş sonucunda Halil Kaçar adlı çocuk ayağından

yaralandı. Halil Kaçar, hastaneden çıktığında gözaltına alındı. 15 Mart günü ameliyattan hemen sonra Emniyet Müdürlüğü'ne götürülen Kaçar, ifadesi alındıktan sonra serbest bırakıldı. Halil Kaçar, gözaltında kendisine “eylemleri kendisinin organize ettiği, polisler taş attığı, PKK'yi destekleyen sloganlar attığı” yönünde suçlamalar içeren bir ifade imzalatılmaya çalışıldığını, ancak ifadeyi imzalamadığını söyledi. 16 Mart günü de Halil Kaçar'ın evi polisler tarafından basıldı. Kaçar ailesi, polisler hakkında suç duyurusunda bulundu.

Edirne'de 18 Mart gecesi düzenlenen ev baskınlarında DEHAP Edirne İl Başkanı Beşir Belke, DEHAP İl Örgütü yöneticileri Cemil Yılmaz, İlhan Bilgiç, üniversite öğrencileri Nurettin Durudemir, İlhan Kezer, Mehmet Asif Öncü, Ömer Durmaz ve soyadı öğrenilemeyen Serhat adlı kişi gözaltına alındı. Bu kişilerin Newroz nedeniyle gözaltına alındığı öğrenildi. Edirne'de Newroz kutlamalarına da izin verilmedi.

20 Mart günü İstanbul Zeytinburnu'nda aralarında DEHAP, EMEP, KESK ve DİSK'in de bulunduğu örgütler tarafından düzenlenen kutlamadan sonra Abdullah Öcalan'ın posterlerini taşıyan sekiz kişi gözaltına alındı.

Siirt'te 18 Mart gecesi düzenlenen Newroz kutlaması için toplanan bir gruba polisin müdahale etmesinin ardından 19 Mart gecesi de bir grup gencin mahalledeki polis karakolunu taşıdığı bildirildi. Bu olayların ardından 20 Mart günü sivil giyimli, maskeli ve silahlı bazı kişilerin mahallede çok sayıda kişiyi dövdüğü, çok sayıda evin de camını kırdığı öğrenildi.

Eskişehir'de 20 Mart günü düzenlenen Newroz kutlaması sırasında çok sayıda kişiyle birlikte DİHA muhabiri Erkan Şahin'in de gözaltına alındığı öğrenildi. 21 Mart günü serbest bırakılan Erkan Şahin'in fotoğraf makinesine el konuldu.

21 Mart günü bir çok kent ve ilçede yapılan Newroz Bayramı kutlamaları olaysız geçti. Adana 19 Mayıs mahallesinde lastik yakarak yolu trafiğe kapatan bir grupla polis arasında çıkan çatışmada bir polis hafif yaralandı. Konya'da da kutlamalar sırasında Abdullah Öcalan posterini açan bir kişi gözaltına alındı.

Mersin'de düzenlenen kutlamalarda, polisler alana getirilen pankart ve posterlere el koydu. Kutlamanın bitmesinden sonra dağılanlara müdahale eden polisler çok sayıda kişiyi döverek gözaltına aldı. Gözaltına alınanlardan 18 kişi 22 Mart günü tutuklandı.

Mersin'de 21 Mart Newroz kutlamalarından önce başlatılan operasyonlarda gözaltına alınan 11 kişiden Lezgin Aşan, Nezir Baskak, Ozan Bekçi, Vedat Geyikoğulları, Ferhan Alkan, Erdoğan Bayhan, Necmettin Çeçen, Diren Yalçın ve Kıymet Toprak 21 Mart günü tutuklandı.

Bu arada kutlamalar sırasında Türk bayrağını yakmaya kalkıştıkları iddia edilen V.S. (14) ve C.S. (12) adlı çocuklar 23 Mart günü, E.B. (18) ve yaşları 18'den

küçük F.B., M.F. (14), M.A.A., ve S.T. adlı çocuklar da sonraki günlerde gözaltına alındı. Gözaltına alınan çocuklar daha sonra tutuklandı. 22 Mart günü gözaltına alınan R.T. (15) ise tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Daha sonra altı çocuk hakkında dava açıldı. Mersin Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede C.S. (12), M.A. (12), F.B. (13), V.S. (14) adlı çocukların “Türk bayrağına hakaret (TCY 145), suç sayılan fiili övme (TCY 312), izinsiz gösteri düzenlemek ve polise direnmek” iddialarıyla cezalandırılması istendi. S.Ş. (16) ve E.B. (17) adlı çocukların ise 312. madde ve “izinsiz gösteri düzenlemek” iddialarıyla cezalandırılması istendi.

Tutuklanan çocuklardan M.A. (11), 4 Nisan günü tahliye edildi. Diğer beş çocuğun serbest bırakılması için yapılan başvuru ise Mersin 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından “olay toplumda infial yarattığı” gerekçesiyle reddedildi.

Hürriyet gazetesinde 24 Mart günü yayınlanan bir haberde, V.S. ve C.S. adlı çocukların Mersin Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şubesi'ndeki sorgularında “Bize birisi bayrak verdi, biz de oynadık” dedikleri bildirildi. Milliyet gazetesinde 25 Mart günü yayınlanan haberde ise V.S.'nin, “Abdullah Öcalan lehine slogan atan grupla yürüyordum. Grup taş atıyordu. O sırada, iyi giyimli, kravatlı, 25-30 yaşlarında biri amca oğlum C.S.'ye Türk bayrağı verdi ve ‘Alın bunu yakın’ dedi. C.S. de yere attı. M.A. ile ben üzerine bastık” dediği bildirildi.

Mersin Newroz Tertip Komitesi üyesi Nebi Şahin ise olaya ilişkin şunları söyledi:

“Mitingden sonra olaysız geçtiğine dair tutanakları imzaladıktan sonra ben evime gitmek üzere çevre yolundan yürümeye başladım. O esnada bir grubun yürüyüş yaptığını gördüm. 25-30 yaşlarında biri elinde bayrakla bozkurt işareti yaparak, kitlenin içerisine yöneldi. Bu sırada elinde bayrak olan kişi ile kitle arasında arbede yaşandı ve bayrak yere düştü. Çocuklardan biri bayrağı eline alıp yere attı.”

Mersin'de yapılan kutlamalara gözlemci olarak katılan İHD Genel Başkan Yardımcısı Kiraz Biçici ise halkın Newroz'u bayram havasında kutlamak istediğini, ancak güvenlik kuvvetlerinin çok gergin olduklarını söyledi. Miting sonrasında insanların olaysız bir şekilde dağıldığını belirten Biçici, bir emniyet yetkilisinin kendisine, “Şimdi sokak aralarında neler olacağını göreceksiniz. Asıl iş o zaman başlayacak” dediğine dikkat çekti.

Mersin'de yaşanan olayı araştırmak üzere DEHAP Genel Merkezi tarafından görevlendirilen heyet 26 Mart günü raporunu tamamladı. DEHAP Genel Başkan Yardımcısı Aleddin Erdoğan, MYK üyesi Hüseyin Yılmaz ve PM üyesi Hüseyin Yıldız'dan oluşan heyet, Mersin'de Büyükşehir Belediyesi, AKP İl Başkanlığı, CHP İl Başkanlığı, kitle örgütleri, sendikalar, görgü tanıkları ve tutuklanan çocukların aileleri ile görüştü. Görüşmeler sonucunda heyet, şu tespitlerde bulundu:

“Kutlamalar olaysız sona ermiş, hükümet komiseri de bu yönde tutanak tutmuştur. Bayrak provokasyonu, kutlamaların sona ermesinden yaklaşık 1 saat sonra, miting alanına 1.100 metre mesafede gerçekleşmiştir. Basında yer alan haber ve görüntüler, tanıkların anlatımları, tutuklanan çocukların ifadeleri birlikte değerlendirildiğinde, tutuklanan çocuklara, 25-30 yaşlarında, takım elbiseli bir şahsın bayrağı verdiği tespit edilmiştir. Ancak bu şahsa yönelik gerek adli gerek idari makamlar tarafından herhangi bir işlem yapılmamıştır. Görüntülerde açıkça görülen takım elbiseli şahıs, bayrağı çocukların ellerinden alabilecek ve kendilerine müdahale edebilecek durumdadır. Buna rağmen takım elbiseli şahsın, tam tersine bayrağı işaret ederek çocukları kışkırtıcı tavırlar sergilemesi provokasyonu açıkça ortaya koymaktadır.”

Bu arada, Mersin Barosu'nun, CMUK gereği çocuklara tayin ettiği İhsan Aydeniz ve Melike Avcı adlı avukatların, “Mersin Barosu tarafından zorunlu olarak müdafî tayin edildiğim için sorguya katılmıyorum” dedikleri öne sürüldü.

Türk bayrağının yakılmasıyla ilgili olarak bir açıklama yapan Genelkurmay Başkanlığı, eylemi “sözde vatandaşların ihaneti” olarak nitelendirdi. 22 Mart günü yapılan açıklamada şöyle denildi:

“Hiçbir değerden nasip almamış bir grup tarafından, insanlığın ortak değeri olan baharın gelişini kutlama adına düzenlenen masum etkinlikler, yüce Türk ulusunun sembolü ve her zerresi şehit kanyıyla bezenmiş şanlı Türk bayrağına saldırı densizliğinde bulunulacak kadar ileri götürülmüştür.

Türk milleti, engin tarihinde iyi ve kötü günler görmüş, sayısız zaferler yanında ihanetler de yaşamıştır. Ancak hiçbir zaman kendi vatanında, kendi sözde vatandaşları tarafından yapılan böyle bir alçaklıkla karşılaşmamıştır.”

Bu açıklama üzerine, ÇHD “ülkenin yurttaşı Kürtler ve HADEP'a saldırılmasına zemin hazırladığı” gerekçesiyle Genelkurmay Başkanı Özkök hakkında suç duyurusunda bulundu Hukukçular, AİHM'in adil yargılanma ve hak arama özgürlüğünü düzenleyen 6. maddesi ile etkin başvuruyu düzenleyen 13. maddesi ve ayrımcılık yasağını düzenleyen 14. maddesi dikkate alınarak Özkök'ün TCY'nin 312. maddesi uyarınca yargılanmasını istediler.

Bayrak yakma girişimi nedeniyle çeşitli kentlerde başını çoğunlukla Ülkü Ocakları ve MHP'lilerin çektiği gruplar tarafından gösteriler düzenlendi.

22 Mart günü Mersin'de MHP ve Ülkü Ocakları, Türk Bayrağı'nın yakılmasını 10 bin kişinin katıldığı bir yürüyüşle protesto etti. Göstericiler, İstiklal caddesindeki Tefrik Sırrı Gür Lisesi önünden geçerken, okulun pencerelerinden bazı öğrencilerin Abdullah Öcalan lehine slogan attığını öne sürerek okulu basmak istedi. Binlerce kişi okulun çevresini ablukaya alarak kapı ve bahçe demirlerini zorlamaya başladı. Ülkücü grup, kendilerine el hareketi yaparak hareket ettiği öne

sürdükleri bir kişiyi de dövdüler. DEHAP'tan yapılan açıklamada, yürüyüş yapan sağ görüşlü bir grubun da DEHAP binasına girdiği ve eşyalara zarar verdiği, camları kırdığı bildirildi. Açıklamada, saldırganların olaydan sonra MHP Üsküdar İlçe Örgütü binasına gittiği ileri sürüldü.

Aynı gün Eskişehir'de de DEHAP İl Örgütü binasının camları kırıldı. Ankara'da Abdi İpekçi Parkı'nda düzenlenen ve yaklaşık 300 kişinin katıldığı mitingde de, parkta nöbet tutan TAYAD'lı aileler küfürlerle taciz edilerek cezaevlerinde yaşamını yitirenlerin resimlerinin bulunduğu panolar ve diğer eşyaları parçalandı. İHD Ankara Şubesi'nde 26 Mart günü basın toplantısı düzenleyen Gazi Üniversitesi öğrencileri Miraç Vayış ve Osman Bingöl, 23 Mart günü “bayrak” eylemi düzenleyen sağ görüşlüler tarafından dövüldüklerini bildirdiler. Van'ın Özalp İlçesi'nde bayrak mitinginin yapıldığı 26 Mart günü bayrak takmayan araçların plakalarını alan askerlerin bu araçlara ceza kestiği iddia edildi.

Bodrum'un Turgutreis beldesinde “bir gazetenin ek olarak verdiği Türk bayrağını yırtarak çöpe attığı” gerekçesiyle gözaltına alınan Engin Gündüz (21), 25 Mart günü tutuklandı.

Newroz kutlamaları sırasında Mersin'de Türk bayrağının yakılması girişimine karşı gösterilen tepkilerin abartılı olduğu gerekçesiyle İstanbul'da basın açıklaması yapan bir gruba polis müdahale etti. 29 Mart günü Taksim meydanında toplanan Haklar ve Özgürlükler Cephesi üyeleri, basın açıklamasının İstiklal Caddesi girişindeki tramvay durağı önünde yapılmasını isteyen polisler karşısında çıktı. Bunun üzerine grubu zor kullanarak dağıtan polisler yedisi kadın 24 kişiyi gözaltına aldı.

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül'ü 25 Mart günü Başbakanlık'ta ziyaret eden İHD Genel Başkanı Alataş, TİHV Başkanı Yavuz Önen, Mazlum-Der Genel Başkanı Ayhan Bilgen, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Temsilcisi Levent Korkut ve Helsinki Yurttaşlar Derneği Ankara Temsilcisi Bülent Atamer, “kabarık milliyetçilik dalgasının toplumsal barışa zarar verebileceğine” dikkat çektiler. Görüşmenin ardından gazetecilere yaptığı açıklamada Mersin'de yaşananları “talihsiz olay” olarak değerlendiren Yusuf Alataş, “Toplumu sağduyuya davet etme, ortamı yatıştırma, karşılıklı tirmandırılmak istenen milliyetçilik dalgasına dikkat çekmek amacıyla ziyarette bulduk” dedi.

Daha sonraki aylarda da bayrağı tahrip ettikleri veya gönderden indirdikleri gerekçesiyle birçok kişi gözaltına alındı.

Manisa'nın Salihli İlçesi'ndeki Alpaslan İlköğretim Okulu'nun bahçesindeki gönderde asılı Türk Bayrağı'nı indirerek, tahrip ettikleri iddia edilen Cevat Tandoğan (28), Bülent Çalış (19), Erdal Delibay (20), H.E.K (16), P.Y. (17), C.Ç (16) 31 Mart günü gözaltına alındı. Bu kişilerden H.E.K, tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılırken, Cevat Tandoğan, Bülent Çalış, Erdal Delibay ve P.Y. tutuklandı. Hatay'da da bayrak

yaktığı gerekçesiyle Hasan Demirtaş adlı kişi tutuklandı.

25 Mart günü Diyarbakır'da Türk bayrağını yırttığı iddiasıyla gözaltına alınan Umut Demirkol'un 26 Mart günü tutuklandığı öğrenildi.

Erzurum Abdurrahmangazi İlköğretim Okulu'nda Türk Bayrağı'nı gönderden indirdikleri öne sürülen A.Ç (16), M.K (18), S.B (16), A.Y (15), S.Y (18), S.D (19) ve S.A (15) adlı lise öğrencileri Nisan ayı başında gözaltına alındı. M.K. ve A.Ç daha sonraki günlerde tutuklanırken diğer öğrenciler serbest bırakıldı.

1 Nisan günü Adana Milli Mensucat İlköğretim Okulu'nda bayrağın gönderden indirerek parçaladıkları gerekçesiyle üç kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan Cengiz G. tutuklandı, iki kişi serbest bırakıldı.

İstanbul Taksim Meydanı'nda 17 Mayıs günü düzenlenen Milli Egemenlik Yürüyüşü'nün ardından verilen konserde, Türk bayrağını yırtmaya çalıştığı iddiasıyla gözaltına alınan 20 yaşındaki Selami Yavuz, "toplumda infial yaratacak eylem yaptığı" gerekçesiyle tutuklandı.

A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Görevlisi Faruk Alpkaya hakkında üniversitenin elektronik tartışma listesinde Mersin'de Türk bayrağının yakılması ve sonrasında düzenlenen "bayrak" eylemleri ile ilgili yazdığı bir yazıyla ilgili olarak disiplin soruşturması açıldı.

İzmir Ege Üniversitesi'nde düzenlenen bir eylemle ilgili olarak Kenan Yılmazışler, İlker Turgut ve Gülşah Mersin adlı öğrenciler 9 Haziran günü "bayrağa hakaret" suçlamasıyla gözaltına alındılar.

Emniyet Genel Müdürlüğü, Newroz kutlamalarının tertip komitelerinde buldukları gerekçesiyle DEHAP yöneticileri hakkında suç duyurusunda bulundu. Suç duyurusunda, Mersin, Ankara, İstanbul ile diğer illerde düzenlenen 56 etkinliğin tertip komiteleri içinde DEHAP yöneticilerinin bulunduğu dikkat çekildi. Ayrıca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, Mersin'deki olaylarla DEHAP'ın bağlantısının olup olmadığını araştırdığı bildirildi. Yargıtay Başsavcılığı, olaylarda gözaltına alınanların isim listesinin gönderilmesini ve bunlar arasında DEHAP yöneticisi ve üyelerinin olup olmadığını da araştırılmasını istediği bildirildi.

Newroz kutlamaları sırasında Abdullah Öcalan posterini taşıdıkları gerekçesiyle Ankara'da gözaltına alınan iki kişi 22 Mart günü tutuklandı. Aynı gerekçeyle Diyarbakır'da 31, İstanbul'da 28, İzmir'de 26, Eskişehir'de altı, Konya'da da üç kişi gözaltına alındı.

Ankara'daki Newroz kutlamaları nedeniyle gözaltına alınan Aytaç Ayhan, Hasret Tusun, Burhan Aytaç, Behçet Güngör, Sinan Sümer, Dilek Karahan, Hatice Özçü ve Nihat Fırat adlı kişiler de 24 Mart günü tutuklandı.

21 Mart günü İzmir'in Kadifekale semtinde düzenlenen Newroz kutlamasına müdahale eden polislerle göstericiler arasında çatışma çıktı. Olayda, üç polis arabası ile yerel bir televizyon kanalının aracı hasar gördü.

Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde eski elbiselerini yakarak Newroz bayramını kutlayan altı kadın tutukluya bir ay görüş yasağı verildi. İlkur Özden, Güzel Becerikli, Sohbet Yıldız, Yıldız Dünder, Gülümser Yuca ve Güler Çelik adlı mahkumların, cezaevi yönetimine başvurarak, 21 Mart günü Newroz kutlaması için kendilerine odun verilmesini istedikleri, isteklerinin reddedilmesi üzerine havalandırma bahçesinde eski elbiselerini yakarak Newroz'u kutladıkları öğrenildi.

30 Mart günü, TBMM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Newroz kutlamalarında 100 kişinin gözaltına alındığını, 39'unun tutuklandığını, 19 ildeki gösterilerle ilgili soruşturmanın sürdüğünü belirtti.

Muş'un Malazgirt ilçesinde Nisan ayının ilk haftasında düzenlenen ev baskınlarında "Newroz kutlamalarında yasadışı örgüt lehine slogan attıkları" iddia edilen 23 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanların adları şöyle: Ahmet Şancı, Abdin Kabişen, Adem Teker, Ahmet Yağcı, Çetin Sarıyıldız, Ekrem Kaçar, Dilaver Yıldız, Erdal Kaçar, Ethem Keklik, Eylem Yağmur, Fatma Özer, Fırat Keklik, Hasan Sarıyıldız, İbrahim Özkahraman, İhsan Bertan, Lale Kabişen, Özlem Güzelyıldız, Reyzan Kalın, Serkan Keklik, Sibel Yağmur, Sinan Kökses, Taner Atabay ve Zeynep Özbahçivan.

Newroz Davaları

Mersin'de yapılan kutlamalar sırasında Türk bayrağını yakmaya kalkıştıkları iddia edilen altı çocuk hakkında açılan dava, 2 Mayıs günü başladı. Mersin 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmayı, Hollanda Büyükelçiliği Başkatibi Willemijn van Haafden ve Norveç Büyükelçiliği Başkatibi Torleiv Opland da izlemek istedi. Ancak, Mahkeme Başkanı Nimet Demir, sanıkların yaşlarının küçük olması nedeniyle gazetecileri, sanık yakınlarını ve yabancı gözlemcileri duruşma salonuna almadı. Duruşmada, tutuklu yargılanan V.S., C.S., F.B., S.T., E.V. tahliye edildi. Sanıklardan M.A. da daha önce serbest bırakılmıştı. İddianamede C.S. (12), M.A. (12), F.B. (13), V.S. (14) adlı çocukların "Türk bayrağına hakaret (TCY 145), suç sayılan fiili övme (TCY 312), izinsiz gösteri düzenlemek ve polise direnmek", S.Ş. (16) ve E.B. (17) adlı çocukların ise 312. madde ve "izinsiz gösteri düzenlemek" iddialarıyla cezalandırılması isteniyor.

Duruşmalara, Avrupa Birliği adına gözlemci olarak katılacağını ifade eden Willemijn van Haafden, "Türk bayrağına hakaretin elbette bir cezası olmalıdır. Ancak sanıkların yaşlarının küçük olması dikkate alındığında, özgürlüklerini kısıtlama kararı verilirken iyi düşünölmek zorunda. Davayla ilgili raporumu Ankara'ya dönüşümde yazacağım. Elbette tahliye kararı olumlu bir gelişme"

dedi. Ardından bir polis memuru, Willemijn van Haaften'a açıklama yapma izni olup olmadığını sordu. Daha sonra adliye bahçesinde açıklama yapmak isteyen Haaften'e, açıklama yapmasının Cumhuriyet Savcılığı tarafından yasaklandığı bildirildi.

Davaya 11 Temmuz, 7 Kasım ve 27 Aralık günlerinde devam edildi. 11 Temmuz günü Mersin 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, izleyici olarak gelen İngiltere'nin Ankara Büyükelçiliği'nden Chris Bradley ve Norveç'in Ankara Büyükelçiliği'nden Hakon Arald Gulbrandsen, Mahkeme Başkanı tarafından salona alınmadı. Çocukların avukatı Ali Bozan, duruşmadan sonra yaptığı açıklamada, "Çocuklar bu suçun sanığı değil, bizce mağduru durumundalar. Çocuklar ayrıca bu süreçte işkence ve kötü muameleye maruz kalmışlardır. Bu noktada mahkemeden suç duyurusunda bulunulması talebinde bulunduk. Kendimizde suç duyurusunda bulunacağız" dedi.

27 Aralık günü yapılan duruşmadan sonra gazetecilerin sorularını yanıtlayan Avukat Ali Dinsever, olaylar sırasında çocukların eline bayrağı verdiği ileri sürülen kişinin kimliğinin saptanmasına çalışıldığını söyledi. Ali Dinsever, çocukların gözaltında ve cezaevinde kötü muameleye maruz kalması nedeniyle açılan soruşturmanın da sürdüğünü kaydetti. Duruşma, 13 Mart 2006 tarihine ertelendi.

18 Mart 2004 tarihinde Adana'da düzenlenen Newroz kutlamalarında Cemil Aktaş adlı gencin silahla yaralanması nedeniyle beş polis hakkında dava açıldı. Avukat Beyhan Günyeli'nin verdiği bilgiye göre, Adana Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, Terörle Mücadele Şubesi'nde görev yapan Mevlüt Zengin, Murat Şahin, Nihat Kılıç, Ömer Yakar ve Dursun Çakır adlı polislerin "dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu hayati tehlikeye neden olacak şekilde adam yaralamak" suçundan cezalandırılması istendi. 14 Mart günü Adana 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlayan dava, 27 Mart 2006 tarihinde sonuçlandı. "Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 6. Maddesi'ne uygun davrandıkları gerekçesiyle" polis memurları hakkında beraat kararı verildi.

Bitlis'te 2002 yılında yapılan Newroz kutlamalarıyla ilgili olarak Caner Ülkü ve kardeşi Hüseyin Ülkü hakkında "görevli polisleri alenen tahkir ve tezyif etmek" gerekçesiyle açılan dava sonuçlandı. Bitlis Asliye Ceza Mahkemesi, Hüseyin Ülkü'ye 2 milyon 726 bin 13 Lira para cezası, Cafer Ülkü'ye ise 1 ay 3 gün hapis cezası verdi.

Mersin'de 2002 Newroz kutlamaları sırasında çıkan olaylarda polis kurşunuyla yaralanan ve tedavisi tamamlanmadan "illegal örgüte yardım ettiği" gerekçesiyle tutuklanan Ahmet Sevlüğ maddi ve manevi zararlarının karşılanması amacıyla Mart ayında tazminat davası açtı. Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi, 21 Eylül 2004 tarihinde Sevlüğ hakkında beraat kararı vermişti. Tutuklandığı dönemde 14 yaşında olan Sevlüğ, cezaevine girdiği için okuldan atılmıştı.

Siirt'te 2004 yılında gerçekleştirilen Newroz kutlaması nedeniyle 20 kişi hakkında iki ayrı dava açıldı. Davalardan birinde sanıkların "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası" uyarınca cezalandırılması istendi. Siirt Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada sanıklar hakkında Kasım ayında beraat kararı verildi. Diğer davada ise "Newroz" sözcüğünün "w" ile yazılması nedeniyle açıldı. Siirt Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen dava 25 Ekim günü sonuçlandı. Aralarında İHD Siirt Şube Başkanı Vetha Aydın, BES Siirt Temsilcisi Sabri Özdemir ve Eğitim-Sen Siirt Şubesi yöneticilerinden Şahin Kayıkçı'nın da bulunduğu sanıklara TCY'nin "yetkilerinin emirlerini yerine getirmemek" suçuna ilişkin 526. maddesi uyarınca 100'er YTL para cezası verildi. Yargıtaya yapılan itiraz kabul edildi. Yeniden yargılama sonucunda sanıklar hakkında para cezası kaldırıldı.

DEHAP Suruç (Şanlıurfa) İlçe Örgütü yöneticisi İsmail Kaplan hakkında, 13 Şubat günü düzenlenen bir gösteriye katıldığı ve 21 Mart Newroz kutlamaları sırasında "yasadışı örgüt lehine slogan attığı" iddiasıyla Nisan ayı içinde iki ayrı dava açıldı. 26 Kasım 2004, 20 Şubat 2005 ve 27 Mart 2005 tarihlerinde yapılan etkinlikler dolayısıyla da Kaplan hakkında üç ayrı soruşturma başlatıldı.

Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı, 21 Mart günü DEHAP Diyarbakır İl Örgütü tarafından düzenlenen Newroz kutlamaları nedeniyle dokuz kişi hakkında dava açtı. 2911 Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası uyarınca açılan dava, asliye ceza mahkemesinde görülüyor. Savcılığın Tertip Komitesi üyeleri ile beş Norveç vatandaşı hakkında da soruşturma yürüttüğü öğrenildi.

"Ankara'da düzenlenen Newroz kutlamalarında Abdullah Öcalan posterleri taşıdıkları" gerekçesiyle Ercan Ç. ve Veli Y. adlı kişiler hakkında Nisan ayı içinde dava açıldı. İddianamede, sanıkların "yasadışı örgüt propagandası" suçlamasıyla cezalandırılması istendi. Dava, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülüyor.

Newroz kutlamaları sırasında Mersin'de Türk bayrağının yakılmasını protesto amacıyla İstanbul Fatih'te düzenlenen bir gösteri nedeniyle MHP Fatih İlçe Başkanı Murat Omurtağ, Cafer Yaylan ve Hikmet Kurt hakkında dava açıldı. İddianamede, MHP'lilerin "izinsiz gösteri düzenledikleri" gerekçesiyle cezalandırılması istendi. Dava, 21 Kasım günü Fatih 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı.

Muğla Üniversitesi Disiplin Kurulu, Newroz kutlamalarına katılan 23 öğrenciye Haziran ayında okuldan uzaklaştırma cezası verdi. Enver Güngör, Yaşar Akdağ ve Lütfü Yoldaş adlı öğrencilerin iki dönem, 20 öğrencinin de bir dönem okuldan uzaklaştırıldığı öğrenildi.

Isparta'da Newroz kutlamalarına katılan 19 Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencisi ve 7 DEHAP yöneticisi hakkında "cürümü övmek" iddiasıyla dava açıldı. Dava, 8 Temmuz günü başladı. Aynı öğrencilerin de dahil olduğu 21 öğrenci hakkında Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörlüğü de soruşturma başlattı.

Denizli Pamukkale Üniversitesi'nde Newroz kutlamalarına katıldıkları ve Abdullah Öcalan lehine slogan attıkları iddiasıyla 9 öğrenciye 2 dönem uzaklaştırma cezası verildi.

Van Cumhuriyet Savcılığı, Van'da 20 Mart günü yapılan Newroz kutlaması nedeniyle "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalefet edildiği ve yasadışı slogan atıldığı" gerekçesiyle yedi Tertip Komitesi üyesi hakkında soruşturma başlattı.

Şırnak'ta düzenlenen Newroz kutlaması nedeniyle aralarında Newroz Tertip Komitesi üyelerinin de bulunduğu 21 kişi hakkında, 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'na muhalefet ettikleri gerekçesiyle soruşturma başlatıldı.

Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde Newroz kutlamaları sırasında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ileri sürülen Mesut Karabulak ve Şefik Soydan 20 Nisan günü tutuklandı. Hakkari'de Newroz Tertip Komitesi hakkında, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalefet ettikleri iddiasıyla soruşturma açıldı. Çukurca İlçesi'nde de yasadışı slogan attıkları iddiasıyla çoğunluğu öğrencilerden oluşan 45 kişi hakkında soruşturma açıldı.

Bursa'da da SDP, ESP, DEHAP ve EMEP temsilcilerinin de aralarında bulunduğu Newroz Tertip Komitesi üyesi 7 kişi hakkında da aynı iddiayla soruşturma açıldı.

Diyarbakır'da Newroz kutlamalarına katılan büyük bölümü Eğitim-Sen üyesi 350 öğretmen hakkında soruşturma açıldı.

Malatya'da Newroz kutlamaları sırasında yasadışı slogan attıkları iddiasıyla 14 kişiye soruşturma açıldı. Soruşturmada adı geçen kişilerin "ağızları açık bir şekilde çekilmiş fotoğrafları" delil olarak gösterilerek, yasadışı slogan attıkları ileri sürüldü. Tunceli'de de aynı iddiayla 5 kişi hakkında soruşturma açıldı.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde Newroz etkinliğine katıldıkları gerekçesiyle 9 öğrenciye soruşturma açıldı.

DEHAP Elazığ İl Başkanı Celal Arslan hakkında, yaptığı bir konuşmada 'Newroz' kelimesini kullanarak Siyasi Partiler Yasası'na muhalefet ettiği iddiasıyla soruşturma açıldı.

1 Mayıs Gösterileri

EMEP üyeleri, Mersin'de parti binasının bulunduğu sokakta 21 Nisan günü 1 Mayıs afişleri asarken polis tarafından engellendi.

DEHAP İstanbul İl Örgütü tarafından 1 Mayıs İşçi Bayramı nedeniyle hazırlanan afiş ve pankartlar, Beyoğlu Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararıyla toplatıldı. Kararın afişlerde Kürtçe "Bijî 1 Gulan" yazılması nedeniyle Siyasi Partiler Yasası'nın 81/c maddesi uyarınca alındığı öğrenildi. SDP'nin "İşgale karşı savaş, Kürtlerle barış, Yaşasın sosyalizm" yazılı 1 Mayıs

afişleri de Mersin 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından TCY'nin 312. maddesi uyarınca yasaklandı.

1 Mayıs İşçi Bayramı nedeniyle bir çok kentte düzenlenen mitingler olumsuz geçti. Mitinglerde, 59'u İstanbul, yedisi Batman'da, biri de Siirt'te toplam 67 kişi gözaltına alındı. İstanbul Taksim'de gösteri düzenleyen "Emekçi Hareket Partisi" üyesi dokuz kişi ile İstiklal caddesinde toplanarak meydana yürümek isteyen "Devrimci Öğrenci Birliği" üyesi yaklaşık 20 kişi gözaltına alındı. Göstericilerin bindirildikleri polis otobüslerinde de dövüldüğü ve üzerlerine biber gazı sıkıldığı öğrenildi. İstanbul Kadıköy'de düzenlenen mitingde de TKP ve ÖDP üyeleri arasında kavga çıktı.

1 Mayıs İşçi Bayramı kutlamaları sırasında İstanbul Taksim meydanında gözaltına alınanlardan 45'i, 2 Mayıs günü İstanbul 11. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından serbest bırakıldı. 18 yaşından küçük beş çocuk da Çocuk Mahkemesi tarafından serbest bırakıldı.

İstanbul Taksim meydanında gözaltına alınan "Mücadele Birliği Platformu" üyeleri, 3 Mayıs günü İHD İstanbul Şubesi'nde basın toplantısı düzenlediler. Gözaltına alınan 56 kişi adına konuşan Dilek Gül, 24 saat boyunca belediye otobüsünde bekletildiklerini, ağır hakaretlere ve baskıya maruz kaldıklarını söyledi. Gül, birçok kişinin vücudunda belirgin yaralar olmasına karşın Bakırköy ve Bayrampaşa devlet hastanelerinin kendilerine rapor vermediğini bildirdi.

İzmir'de ise DEHAP'lılarla polisler arasında kısa süreli kavga çıktı. Siirt'te de Hüseyin Damar adlı öğrencinin gözaltına alındı.

Avukat Mustafa Yıldız, Batman'daki 1 Mayıs İşçi Bayramı kutlamaları nedeniyle haklarında soruşturma açılan İsmet Açıkalin, Nasır Aslan, Gülsüm Cuci, Burhan Keser, Faris Kurt, Eyüp Doğan, Ahmet Vatan Ekmen ve Adil Aslan'ın 2 Mayıs günü "izinsiz gösteri düzenlemek ve suç sayılan eylemi övmek" gerekçeleriyle tutuklandığını bildirdi.

Erzincan'da 10 Mayıs günü düzenlenen ev baskınlarında 1 Mayıs mitingine katılan 20 kadar Atatürk Üniversitesi öğrencisi gözaltına alındı. Öğrencilerden Abdulcelil Çelebi, İsmail Koç, İbrahim Çeliker, İsa Pan, Aziz Doğan, Berivan Yüksel, Cemal Özcan ve Ümit Karaca, "örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 11 Mayıs günü tutuklandı. Tutuklanan öğrenciler kısa bir süre sonra serbest bırakıldı. Serbest bırakılan öğrenciler hakkında okul yönetimi soruşturma açtı.

EMEP Hozat (Tunceli) İlçe Başkanı Erdem Ulaş Çelik ve EMEP üyeleri Hasan Kılıç, Nihat Aldemir, Alihan Muratkan ve Özdal Akbaba hakkında "1 Mayıs çalışmalarında sırada izinsiz afiş astıkları ve bildiri dağıttıkları" iddiasıyla eski TCY'nin 536/1. maddesi uyarınca dava açıldı. Hozat Sulh Mahkemesi 2006 yılının Mart ayında yapılan davada sanıklar hakkında beraat kararı verdi.

Balıkesir’de 1 Mayıs etkinliklerine katılan 22 öğrenci hakkında, “PKK lideri Abdullah Öcalan’ı över nitelikte slogan atmak, halay çekmek ve yasadışı örgüte yardım” iddiasıyla soruşturma açıldı. Polis tarafından gözaltına alınan 17 öğrenci, ifadeleri alındıktan sonra serbest bırakıldı.

Adana’da 27 Haziran günü düzenlenen ev baskınlarında 11 kişinin gözaltına alındı. Haklar ve Özgürlükler Cephesi’nden yapılan açıklamada, söz konusu kişilerin 1 Mayıs İşçi Bayramı’nda düzenlenen miting nedeniyle gözaltına alındığı bildirildi.

Bursa’da düzenlenen aynı miting nedeniyle 23 Mayıs günü tutuklanan Talip Arslan ve Özkan Özcan da, 30 Kasım günü avukatlarının tutukluk kararına itirazının kabul edilmesi üzerine serbest bırakıldı. Haklarında açılan dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

1 Mayıs İşçi Bayramı nedeniyle Diyarbakır’da düzenlenen mitingde “yasadışı örgüt lehine slogan attıkları” ileri sürülen Demokratik Toplum Partisi Parti Meclisi üyesi Mazlum Tekdağ, feshedilen DEHAP üyeleri Şoreş Tekdağ, Ayşe Kaçak, Münir Akdeniz, Şahin Biçimli ve Candan Yürek hakkında açılan dava, 20 Aralık günü Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde sonuçlandı. Sanıklar, Terörle Mücadele Yasası’nın 7/2. maddesi uyarınca 10 ayla bir yıl arasında değişen hapis ve 500 YTL para cezasına mahkum edildi.

12 Eylül Darbesi Protestoları

22 Ağustos günü İzmir Atatürk stadyumunda gerçekleştirilen 23. Dünya Üniversiteler Yaz Spor Oyunları’nın kapanış töreni sırasında 12 Eylül darbesini protesto amacıyla “12 Eylül generalleri yargılsın” pankart açan Görgü Demirpençe ve Veysi Yıldız gözaltına alındı. Demirpençe ve Yıldız, iki saat kadar sonra serbest bırakıldı.

12 Eylül darbesinin yıldönümü nedeniyle 11 Eylül günü İstanbul Kadıköy’de yapılması planlanan miting, valilik tarafından bir ay ertelendi. “78’liler Girişimi” sözcüsü Celalettin Can, “Anayasa’nın Geçici 15. Maddesi Kaldırılsın. Darbeciler Yargılsın” mitinginin “son zamanlarda özellikle Gemlik çevresinde gerçekleşen olaylar, genel ülke güvenliği, olayların çıkabileceği, provokasyona açık bir durum olduğu” gerekçeleriyle erteleceğini bildirdi.

Mitinginin ertelenmesini protesto amacıyla 11 Eylül günü Kadıköy’de düzenlenen basın açıklamasına polis müdahale etti. Basın açıklamasına katılanları gaz bombası atarak ve döverek dağıtan polisler 54 kişiyi gözaltına aldı. Polis araçlarına bindirildikleri sırasında slogan atan göstericilerin üzerine de biber gazı sıkıldı. Dövülen Özgür Karakaya’nın kolunun kırıldığı, Limter-İş Sendikası Genel Başkanı Cem Dinç’in de başından yaralandığı bildirildi. Gözaltına alınanlardan adları öğrenilenler şöyle:

Limter-İş Genel Başkanı Cem Dinç, Tekstil-Sen Genel Başkanı Ayşe Yumlu Yeter, Ezilenlerin Sosyalist Platformu Temsilcisi Figen Yüksekdağ, Emekçi Kadınlar Birliği yöneticisi Nahide Kılıç, BEKSAV

Yönetim Kurulu üyesi Zuhul Yıldırım, Bülent Kapar, Abbas Duman, Neriman Şaşmaz, Umut Yakar, Tacim Kaplan, Ezgi Kaplan (12), Emel Kaplan, Kenan Bektaş, Derya Demircioğlu, Serap Kervancı, Mutlu Kızılgedik, Aktaş Erdoğan, Özgür Karakaya, Işıl Altınmakas, Yılmaz Koruk, İbrahim Tunç, Kamber Saygılı, Çetin Poyraz, Münevver İltimur, Selver Orman, Yüksel Bulut, Murat Güner, Sevim Keleş, Genç Akyüz, Kenan Baştuğ, Ferdi Tunalı, Mustafa Karaoğlan, Emrah Avcı, Eylem İrğaç, Zafer Kaya, Aydın Güllünc, Yılmaz Bozkurt, Sevdâ Çevik, Hilal Aslan, Selin Eylem Mumcu ve soyadları öğrenilemeyen Gizem, Kurtuluş, Yücel, Özgür, Levent ve Melahat.

Öğrenci Eylemleri

16 Mart 1978 tarihinde İstanbul Üniversitesi öğrencilerine düzenlenen silahlı ve bombalı saldırıda 7 kişinin öldürülmesinin yıldönümü nedeniyle, 16 Mart günü Ankara Üniversitesi Cebeci Yerleşkesi’nde toplanan öğrenciler zor kullanılarak dağıtıldı. Öğrencilerin üzerine gaz bombası atan polisler, Fatma K. adlı öğrenciyi gözaltına aldı.

İstanbul Üniversitesi’nde 14 öğrencinin okuldan atılmasını protesto amacıyla 25 Mart günü Beyoğlu’nda basın açıklaması yapan “Gençlik Federasyonu” üyesi öğrencilere müdahale eden polisler, 13 kişiyi gözaltına aldı. Aynı gün serbest bırakılan öğrenciler, Taksim Gezi parkında 27 Mart gününe kadar açlık grevi yaptılar.

Şanlıurfa Eğitim Müdürlüğü, 18 Mart günü kent genelindeki tüm ilköğretim okulu müdürlüklerine bir yazı göndererek, sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları toplantı ve yürüyüşlere katılan öğretmen ve öğrencilerin kendilerine ihbar edilmesini istedi.

Marmara Üniversitesi öğrencilerinin 27 Nisan günü düzenlemeyi planladığı yaz şenliğine üniversite yönetimi izin vermedi. Bunun üzerine Kadıköy Belediyesi’nden izin alarak İskele meydanında şenliği gerçekleştirmek isteyen öğrenciler polisler tarafından engellendi.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğrenci Derneği tarafından düzenlenen “Alternatif Bahar Şenliği”ne jandarma müdahale etti. Jandarmaların Van gölü kıyısında 11 Mayıs gününde toplanan öğrencilerden bazılarını gözaltına almaya çalıştığı, buna karşı çıkan öğrencilerin dövülerek dağıtıldığı bildirildi. Olayda 60 öğrencinin gözaltına alındığı, DİHA muhabiri Siddık Güler’in de tartaklandığı öğrenildi. 12 Mayıs günü de üniversitede 10 öğrenci gözaltına alındı.

Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının ölüm yıldönümündeki anma etkinliklerine katıldıkları gerekçesiyle 30 Mayıs günü Ankara’da 20 kadar öğrenci gözaltına alındı. Gözaltına alınan öğrencilerden Aydın Acar, Hikmet Toprak, Erhan Arif, Ferhat İnsan, İdris İnsan, Cemal Ataş, Zeki Demir, Aziz Gezik, Erkan Erol ve Mehmet Emin Özyalçın 31 Mayıs günü tutuklandı. Sivas’ta aynı gerekçeyle Erdal Atasoy, Erdal Emeç, Mehmet Sait Arzu, Hüseyin Kayan, Burhan Güneş, Yunus Kurt,

Veysi Ayhan, Sedat İpek, Tekin Çakırgöz, Nizametten Çelebi, Adnan Şinegu, Alaaddin Bingül, Hacer Karaoğlu, Nurcan Çakı, İbrahim Demir ve Bora Yılmaz Taş tutuklandı. Şeymus Boz adlı öğrenci hakkında ise giyabi tutuklama kararı verildi.

Aynı gerekçeyle Eskişehir’de Mehmet Ali Ay, Hasan Ekincidir, Devran Balkaş, Cihan Hayta, Uğur Tekel, İbrahim Yıldırım, Cuma Bozkurt, Suphi Taş, Edip Uysal, Ruşen Şahin ve soyadları öğrenilmeyen Hüseyin, Akif, Serhat, Ferhat, Muhittin adlı öğrenciler gözaltına alındı. Arkadaşlarının gözaltına alınması üzerine Eskişehir Adliyesi önünde bekleyen öğrencileri zor kullanarak dağıtan polislerin, yaklaşık 20 kişiyi de gözaltına aldığı bildirildi.

Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesinde 1 Haziran günü sağ görüşlü bir grubun sol görüşlü öğrencilere saldırmasının ardından, 2 Haziran günü de olay çıktı. Edinilen bilgiye göre, akşam saatlerinde fakülte önünde kavga eden iki grup polisler tarafından ayrıldı. Daha sonra saldırıları protesto amacıyla yürüyüş yapan sol görüşlü öğrenciler, biber gazı sıkılarak ve dövülerek dağıtıldı. Polislerin fakülte yakınlarında ellerinde sopalarla gezen sağ görüşlülere ise müdahale etmediği ileri sürüldü.

YÖK’ü protesto etmek için 27 Ekim günü Ankara Üniversitesi Cebeci Kampusu’nda toplanan 500 kadar öğrenci polisler tarafından zor kullanılarak engellendi. Öğrenciler de, polise taş atarak karşılık verdi. Olayda gözaltına alınan olmadı.

YÖK’ün kuruluş yıldönümü nedeniyle 2 Kasım günü İstanbul İstiklal caddesinde bildiri dağıtan Gençlik Federasyonu üyesi 13 kişi tartaklanarak gözaltına alındı.

YÖK’ü protesto amacıyla düzenlenen gösteriler, Ankara dışında olaysız geçti. 6 Kasım günü öğlen saatlerinde Kurtuluş parkında toplanan öğrenciler daha sonra Kızılay meydanına doğru yürüyüşe geçti. Burada polislerin öğrencileri zor kullanarak dağıtmaya çalışması üzerine, öğrencilerle polisler arasında taşlı sopalı çatışma çıktı. Olayda, 50 öğrenci gözaltına alındı.

Öğrenci Eylemlerine İlişkin Davalar

14 Aralık 2003 tarihinde Ankara Hacettepe Üniversitesi’nde gerçekleştirilen bir eylem nedeniyle 10 öğrenci hakkında açılan dava 16 Haziran günü sonuçlandı. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, Haydar Karaca ve Mehmet Selim Ensari adlı öğrencilere 10’ar yıl hapis cezası verdi. Sekiz öğrenci ise beraat etti.

5 Kasım 2004 tarihinde Ankara Sakarya caddesinde düzenlenen YÖK protestosunda “Abdullah Öcalan posterini açtıkları” gerekçesiyle Yasin Güngör, Nihat Fırat, Ferhat Yiğit, Taner Bektaş, Dilek Akdağ, Rahman Sümer, Abdullah Dündar, İhsan Altay, Hikmet Toprak ve Yunus Emre Akan adlı öğrenciler hakkında açılan davaya 24 Ağustos günü Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi. Duruşmada Rahman Sümer tahliye edilirken Ferhat Yiğit’in tutukluluk

halinin devamına karar verildi. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü de aynı eylem nedeniyle Dilek Akdağ’ın “örgüt üyesi olduğu, örgüt adına faaliyet yürüttüğü ve yardım yaptığı” gerekçesiyle okuldan atılmasına karar vermişti.

İzmir Cumhuriyet Savcılığı, 6 Kasım 2004 tarihinde YÖK’ü protesto amacıyla düzenlenen gösteri nedeniyle 26 öğrenci ile eyleme gözlemci olarak katılan İHD İzmir Şube Başkanı Mustafa Rollas ve Özgür Toplum Partisi yöneticisi Ruken Sansür hakkında dava açtı. İddianamede, sanıkların gösteride atılan sloganlar nedeniyle TCY’nin 312. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. Dava, İzmir 12. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülüyor.

ODTÜ’de üniformalarıyla derse gelen polisleri protesto amacıyla Nisan ayında düzenlenen gösteri nedeniyle 20 öğrenci hakkında dava açıldı. Davada öğrencilerin “güvenlik güçlerine direndikleri, kamu otoritelerinin emirlerine uymadıkları” iddiasıyla cezalandırılması istendi. Dava, 10 Kasım günü Ankara 25. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı. Bu arada yargılanan öğrencilerden Engin Bozkurt, Umut Soytaş, İsmet Yücetaş, Yücel Takak ve Ali Kemal Arslan’ın olay tarihinde okulda olmadıkları bildirildi. Davada 2005 yılı içinde önemli bir gelişme olmadı.

Aynı eylemle ilgili olarak Kamer Doğan okuldan atıldı, Serdar Özbek, İlhan Kaya, Eyüp Çimen, Asım Ekin Yılmaz, Engin Bozkurt, Özgür Yeşilaraz, Ali Yücel Özden, Atakan Özel, Kemal Serin, Caner Çelik, Sinan Sürmeli, Volkan Gümüş, Umut Soytaş, Begüm Tuncer, Özgür Yıldırım, Hamit Vedat Altun, Özgür Yıldırım ve Özlem Ejder adlı öğrencilere de 1 ayla 1 yıl arasında değişen sürelerle okuldan uzaklaştırma cezası verildi.

ABD’nin Irak işgalini protesto amacıyla 11 Nisan 2003 tarihinde yapılan basın açıklaması nedeniyle 16 öğrenci hakkında açılan dava, 16 Kasım günü sonuçlandı. Avukat Aysun Koç’un verdiği bilgiye göre, İzmir 7. Asliye Ceza Mahkemesi, iki öğrenciyi üç yıl, 14 öğrenciyi ise bir yıl altı ay hapis ve 343 YTL para cezasına mahkum etti. Mahkeme, bir yıl altı ay hapis cezasına mahkum olan 14 öğrencinin cezasını erteledi.

Okuldan Atılan ve Uzaklaştırılan Öğrenciler

22 Aralık 2004 tarihinde İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde düzenlenen bir etkinliği görüntüleyen sivil polisleri protesto eden 16 öğrenci okuldan atıldı. Öğrencilerin, “okulun idari personeline hakaret” gerekçesiyle atıldığı öğrenildi. Öğrencilerden Özgür Ceylan Aytaç, Şubat ayında yaptığı açıklamada, öğretim üyeleri Ersan Şen, Birsan Ersen ve Rauf Verbay tarafından yürütülen soruşturmada, kendisinin ve Tamer Doğan adlı öğrencinin tehdit edildiğini, ajanlık yapmaya zorlandıklarını bildirmişti.

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi’nde 2004 yılında sağ görüşlü bir grubun saldırısı üzerine rektörlük binası önünde basın açıklaması yapan öğrencilerden 12’si okuldan atıldı. Üniversite Disiplin Kurulu, bir öğrenciyi iki yarıyıl, bir öğrenciyi bir ay, altı öğrenciyi bir hafta

okuldan uzaklaştırma, altı öğrenciye de kınama cezası verdi.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğrenim gören 25 öğrenci hakkında, ulaşım, yemek ve barınma sorunlarına dikkat çekmek için düzenlenen eylemlere katıldıkları iddiasıyla Mart ayında soruşturma açıldı. Öğrencilerden birinin geçen yıl mezun olduğunu, diğerinin ise 2 yıl önce üniversiteyi bıraktığı bildirildi.

Edirne İdare Mahkemesi'nin Trakya Üniversitesi'nde 20 Mayıs 2004 tarihinde düzenlenen "Bahar Şenlikleri" nedeniyle öğrenciler hakkında açılan soruşturma sonucunda verilen cezalar konusunda yürütmeyi durdurma kararı vermesine rağmen Üniversite Disiplin Kurulu, disiplin cezası alan öğrencilerin cezalarının geriye kalan kısmının tamamlanmasına karar verdi. 35 öğrenciye bir yıl, 18 öğrenciye bir dönem, 11 öğrenciye ise bir ay okuldan uzaklaştırma cezası verdi. Şenlikte "Abdullah Öcalan'ın fotoğraflarının asıldığı" gerekçesiyle öğrencilere müdahale eden güvenlik görevlileri, çok sayıda öğrenciyi gözaltına almış, bu öğrencilerden 20'si tutuklanmıştı. Edirne İdare Mahkemesi'nin 31 Aralık 2004 tarihinde yürütmeyi durdurma kararı vermesine rağmen Trakya Üniversitesi Rektörlüğü, 2 Şubat günü Üniversite Disiplin Kurulu'nu toplayarak disiplin cezası alan öğrencilerin cezalarının geriye kalan kısmının tamamlanmasına karar verdi. Yürütmeyi durdurma kararına karşı rektörlüğün yaptığı itirazı da 24 Şubat günü reddetmişti.

Kocaeli Üniversitesi'nde Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın ölüm yıldönümünde 6 Mayıs günü düzenlenen gösteri nedeniyle Serdar Yıldırım, Metin Kaya, Seda Kumral, Süriye Çatak, Nazım Hoplar, Kuzey Boy, Ekin Güneş Saygılı, Tufan Bakır ve Çağlayan Bozacı adlı öğrenciler okuldan atıldı. Karar Eylül ayında alındı.

Okulda düzenlenen şenlik sırasında pankart asan öğrencilere müdahale eden jandarmanın açtığı ateş sonucunda Levent Gencelli adlı er ölmüştü. Olay nedeniyle bir asker ve 33 öğrenci hakkında açılan dava, Kocaeli 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde sürüyor. Bu arada, Kocaeli Üniversitesi Rektörlüğü'nün, 2004-2005 eğitim-öğretim yılı boyunca 50 öğrenciye toplam 159 soruşturma açtığı ve sonuçlanan 81 soruşturmada öğrencilere toplam 20 yıl 7 ay okuldan uzaklaştırma cezası verildiği bildirildi.

19 Aralık 2000 cezaevleri operasyonunu protesto amacıyla 17 Aralık 2002 tarihinde İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde düzenlenen eyleme katıldığı gerekçesiyle, yurttan atılan Hamza Ertaş, kararın iptali için Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu aleyhine İdare Mahkemesi'nde açtığı davayı kazandı. Eyleme katılmadığını kanıtlayan Ertaş, haksız yere mağdur edildiği için Yurt-Kur hakkında maddi ve manevi tazminat davası açacağını bildirdi.

Antalya'nın Manavgat ilçesinde, okullarındaki şartların eğitim öğretime uygun olmadığını öne sürerek yürüyüş

yapan ve derslere girmeyen Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencileri hakkında soruşturma şubat ayında başlatıldı.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğrenci Derneği (YÖDER) eski Başkanı Faruk Tatlı'ya, 20 Aralık 2004 tarihinde öğrenciler hakkındaki soruşturmaları protesto etmek amacıyla yapılan basın açıklamasına katıldığı gerekçesiyle bir hafta okuldan uzaklaştırma cezası verildi.

Diyarbakır Dicle Üniversitesi öğrencisi Tahir Baykuşak'a 13 Ekim 2004 tarihinde üniversite yerleşkesine polislerin alınmaması, 5 Kasım 2004 tarihinde de YÖK'ü protesto amacıyla düzenlenen eylemlere katıldığı gerekçesiyle, bir yarıyıl okuldan uzaklaştırma cezası verildi.

Mersin Üniversitesi'nde YÖK'ü protesto amacıyla 4 Kasım 2004 tarihinde düzenlenen gösteri nedeniyle beş öğrenciye bir dönem, beş öğrenciye bir ay, Kadir Özer adlı öğrenciye de bir yıl okuldan uzaklaştırma cezası verildi.

Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi'nde okuyan İsmail Yıldız adlı öğrenci "Newroz kutlamalarına katıldığı" gerekçesiyle okuldan atıldı. Dört öğrenciyi iki dönem, sekiz öğrenciyi birer dönem okuldan uzaklaştıran Üniversite Disiplin Kurulu, iki öğrenciye kınama, bir öğrenciye de uyarı cezası verdi. Karar, Ağustos ayı içinde alındı. Öğrenciler hakkında "suç sayılan fiili övmek" iddiasıyla açılan dava, Isparta 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam ediyor. Üniversitesi yönetimi, Newroz kutlamaları nedeniyle 30 öğrenciye çeşitli sürelerde Ağustos ayında okuldan uzaklaştırma cezası verdi.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde Haziran ayında çıkan olaylar nedeniyle 20 öğrenciye iki hafta ile bir dönem arasında değişen uzaklaştırma cezaları verildi. Ceza alan öğrencilerin adları şöyle: Fırat Belen, Nagihan Gültekin ve Dünder Gün birer dönem, Şenol Durur, Mithat Öner, İnan Kaya, Mehmet Selim Süzer, Ufuk Şafak, Cihan Baykal, Cihat Akgül, Mehmet Baran, Serkan Tögen, İsmail Oğuz Başağa birer ay, Serkan Tatlı üç hafta, Eray Destegül, Samet Yüce, Kubilay Han, Cemal Keskin, Halim Harputlu, Metehan Çolak ikişer hafta.

İstanbul Üniversitesi'nde 2004 yılı Kasım ayında sağ görüşlülerin saldırıları üzerine çıkan kavgalar nedeniyle 148 öğrenci hakkında açılan soruşturma Eylül ayında tamamlandı. Üniversite Disiplin Kurulu, 36 öğrenciye bir hafta ile bir dönem arasında değişen uzaklaştırma cezası verildi. Okullar açılmadığı için öğrencilerin karardan haberdar olmadığı bildirildi. Saldırıya uğrayan 46 sol görüşlü öğrenci hakkında "eğitimi engellemek ve müessir fiil" gerekçesiyle açılan dava da sürüyor.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde 2004-2005 öğretim yılında 2000 öğrenci hakkında katıldıkları eylemler nedeniyle soruşturma açıldığı, bu soruşturmalar sonucunda 8 öğrencinin okuldan atıldığı, YÖDER üyesi

100 öğrencinin 2 ay ila 1 yıl arasında değişen uzaklaştırma cezası aldığı ve 40 öğrencinin de tutuklandığı bildirildi.

İşçi ve Memur Eylemleri

18 Şubat günü, Kocaeli SEKA fabrikasının kapatılmasını protesto etmek amacıyla fabrika içinde eylem yapan işçilere polis müdahale etti. Fabrika çevresini ablukaya alan polis içeriye giriş ve çıkışları da engelledi. Fabrika bahçesinde bulunan işçi ve işçi ailelerinin üzerine biber gazı sıktı. Dışarıda kalan işçiler fabrikaya alınmazken Tarık Kılıçkaya isimli işçi çatıdan atlayarak fabrikaya girmek isterken 6 metreden düştü. Kılıçkaya'nın bacağında kırıklar olduğu bildirildi.

20 Şubat günü İstanbul Beyoğlu'nda SEKA işçilerine desteklemek amacıyla 'Devrimci İşçi Komiteleri' adlı bir grubun ve Haklar ve Özgürlükler Cephesi üyelerinin yaptığı eylem müdahale eden polis yaklaşık 40 kişiyi gözaltına aldı.

SEKA işçilerine destek vermek amacıyla 20 Şubat gününden itibaren fabrikanın önünde nöbet tutan SEKA işçilerine destek vermek isteyen tutan Haklar ve Özgürlükler Cephesi'ne mensup 16 kişi, 6 Mart günü gözaltına alındı.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, SEKA fabrikasında eylem yapan işçilerin sloganlarını yazan Evrensel gazetesine de tazminat davası açtı. Dava, Ankara 16. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde başladı. Başbakan Erdoğan adına verilen dava dilekçesinde, Evrensel gazetesinin haberinde "fevkalade ağır, katlanılması ve tahammülü gayri kabil hakaretlere" yer verildiği iddiasıyla, "maneви şahsiyeti tahkir ve tezyif etme" suçundan 15 bin Yeni Türk lirası tazminat istendi. 2006 yılının Mart ayında dava reddedildi.

18 Şubat günü Adana Ticaret Odası'nın düzenlediği bir toplantıya katılmak üzere Adana'ya giden Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun, Tarım ve Köyişleri Bakanı Sami Güler ve Genel Başkan Yardımcısı Necati Çetinkaya'yı taşıyan otobüsün altına yatarak protesto gösterisi düzenleyen Adana Tekel fabrikası işçilerini polis, biber gazı ve cop kullanarak dağıttı.

Aynı gün Tokat Tekel Sigara Fabrikası'nda çalışan 500'e yakın işçi de vardiya çıkışında fabrikanın özelleştirilmesini protesto etmek amacıyla Tokat-Turhal karayolunda gösteri düzenleyince polis, müdahale etti.

İstanbul İkitelli'de bulunan bir fabrikada işten çıkarılan 34 işçinin 24 Şubat günü işyeri önünde düzenlediği gösteride olay çıktı. İşveren adamları olduğu ileri sürülen bir grubun işçilere saldırması üzerine çıkan kavgada Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası (TÜMTİS) İstanbul Şube Sekreteri Çayan Dursun, işçiler Harun Bulut ve Erdal Bozkurt, yaralandı. Kavgaya müdahale eden polisler 20 kişiyi gözaltına aldı.

İstanbul Merter'de bulunan Desan adlı şirketten çıkarılan işçilerin 28 Şubat günü düzenledikleri eyleme polis müdahale etti. Polisler, Tekstil-Sen Örgütlenme Sekreteri Fethiye Erdoğan ve sendika üyesi 15 işçiyi gözaltına aldı.

Kamu-Sen'e bağlı Türk Büro-Sen üyelerinin 9 Mart günü TBMM önünde Gelir İdaresi Başkanlığı'nın kadrolarının azaltılmasını protesto etmek amacıyla yaptıkları basın açıklamasına polis müdahale etti.

Tuzla Deri Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü, toplu sözleşme görüşmelerinin sürdüğü sırada, Tuzla Kaymakamlığı ve İlçe Jandarma Komutanlığı'na başvurarak, işçilerin 23 Mart günü yapacakları basın açıklamasına izin verilmemesini istedi. Kaymakam Fahri Keser de, Deri-İş Tuzla Şubesi'ne gönderdiği yazıyla, "Organize Sanayi Bölgesi yönetiminin izin vermemesi durumunda herhangi bir basın açıklamasının yapılamayacağını" bildirdi. Sendikanın herhangi bir eylem kararı almamasına karşın, 23 Mart günü Organize Sanayi Bölgesi, Tuzla Jandarma Komutanlığı'na bağlı birlikler ve Alay Komutanlığı'na bağlı komando birlikleri tarafından ablukaya alındı.

Konya Seydişehir Eti Alüminyum Fabrikası'nın özelleştirilmesine karşı gösteri düzenleyen işçiler, polisler tarafından zor kullanılarak dağıtıldı. 23 Mayıs günü fabrikayı almak isteyen şirketin temsilcilerinin inceleme yapacağını öğrenince 1.500 kadar işçi kapıları kapatarak kendilerini içeri kilitledi, çok sayıda işçi yakını da fabrika önünde toplandı. Kapıları kırarak içeri giren polisler, işçilerin üzerine panzerlerden su sıktı ve gaz bombası attı. İşçilere müdahale edildiği sırada dışarıdaki polis barikatını aşan işçi yakınları da coplanarak dağıtıldı. 5 saat süren olaylarda 48 işçi ve 18 polis yaralandı.

Eğitim-Sen'in 21 Mayıs günü Ankara'da Millî Eğitim Bakanlığı önünde yapmak istediği kitlesel basın açıklamasına, "yasal miting alanının dışına çıkıldığı" gerekçesiyle izin verilmedi.

5 Haziran günü Diyarbakır'da Eğitim-Sen hakkında kapatılma istemiyle açılan davayı protesto etmek amacıyla düzenlenen mitingde 15 kişi gözaltına alındı.

Coca Cola'nın dağıtımını yapan Trakya Nakliyat adlı firmanın işten çıkardığı 110 işçi, Coca Cola'nın İstanbul Dudullu'daki fabrikasını işgal etti. DİSK'e bağlı Nakliyat İş Sendikası'na üye oldukları için işten çıkarılan işçilerin eylemine müdahale eden polisler işçileri zor kullanarak gözaltına aldı. Fabrika önünde toplanan işçi yakınları da dövülerek dağıtıldı. Müdahale sırasında rahatsızlanan iki kişi hastaneye kaldırıldı.

Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde bulunan İleri Deri fabrikasından Deri-İş Sendikası'na üye oldukları için Şubat ayında atılan işçilerin, fabrika önündeki direnişine polislerin müdahale ettiği bildirildi. 8 Ağustos günü gözaltına alınan Deri-İş Sendikası yöneticileri ve işçiler, aynı gün akşam saatlerinde serbest bırakıldı.

İstanbul Tuzla'da bulunan bir deri fabrikasında işten atıldıktan sonra işyeri önünde eyleme başlayan işçiler, 30 Kasım günü saldırıya uğradı. İşverenin adamları oldukları ileri sürülen 40 kadar saldırganın işçilere taş ve sopayla saldırdığı, olayda beş işçinin yaralandığı bildirildi. Olayın ardından jandarmalar, Deri-İş Sendikası'na üye 19 işçiyi gözaltına aldı. İşyeri önünde eyleme devam eden işçilerden dördü ve Deri-İş Sendikası Tuzla Şube Başkanı Hasan Sonkaya 8 Aralık günü gözaltına alındı. İşverenin şikayeti üzerine gözaltına alındığı öğrenilen işçiler ve Sonkaya, 9 Aralık günü serbest bırakıldı. İşten atılan işçileri desteklemek amacıyla 20 Aralık günü gösteri düzenleyen işçilere de jandarma müdahale etti. Tuzla Organize Sanayi Bölgesi girişinde toplanan işçileri dağıtan jandarmalar, Deri-İş Sendikası Genel Merkez yöneticilerinden Zeynel Erdoğan'ı gözaltına aldı.

Büyük Eğitimci Yürüyüşü

Eğitim-Sen'in 26 Kasım günü Ankara'da düzenlediği "Büyük Eğitimci Yürüyüşü" olaylı geçti. Miting için çeşitli kentlerden gelen çok sayıda öğretmen 25 Kasım gecesi ve 26 Kasım günü Ankara'ya alınmadı. 25 Kasım günü öğle saatlerinde Kolej kavşağında toplanarak yürüyüşe geçen öğretmenler, Ziya Gökalp caddesi üzerinde basın açıklaması yaptı. Bu sırada polisler caddenin Kızılay yönünü panzerlerle kapattı. Burada uzun süre bekleyen öğretmenlerle polisler arasında zaman zaman kavga çıkmasına karşın, önemli bir olay yaşanmadı. 26 Kasım günü ise Ankara'nın değişik bölgelerinde ve kente sokulmayan öğretmenlerin beklediği noktalarda çatışmalar çıktı. Çatışmalarda, ikisi ağır 17 kişi yaralandı. Gözaltına alınan çok sayıda öğretmen de kısa süre sonra serbest bırakıldı. Eğitim-Sen Genel Sekreteri Emirali Şimşek, gösteriler sürerken sendika genel merkezinde düzenlediği basın toplantısında, Ankara'ya gelmek isteyen öğretmenlerin, Gölbaşı, Polatlı ve Elmadag'da bekletildiklerini söyledi. TEM Ankara girişinde bekletilen öğretmenler, Kızılay'daki öğretmenlere müdahale edildiği haberini alınca trafiği keserek oturma eylemi yaptılar. Öğretmenleri basınçlı su sıkarak ve gaz bombası atarak dağıtan jandarmanın müdahalesi nedeniyle sekiz kişinin yaralandığı bildirildi. Bir öğretmenin ayağının üzerinden panzer paleti geçtiği iddia edildi. Miting için Güven parkın Milli Eğitim Bakanlığı çıkışında iki ayrı grup halinde toplanan öğretmenlerin barikatları aşmaya çalışması üzerine çıkan çatışmada dokuz öğretmen yaralandı. Bu arada, Eğitim-Sen Genel Başkanı Alaaddin Dinçer ve KESK Genel Başkanı İsmail Hakkı Tombul'un da aralarında bulunduğu 11 sendika başkanından oluşan bir heyet, görüşmek üzere Başbakanlık'a gitti, ancak içeriye alınmadı. Bunun üzerine yöneticiler, Başbakanlık önünde yaklaşık bir saat süren oturma eylemi yaptılar. Gösteriler saat 17.00 sıralarında sona erdi. Eğitim-Sen'den akşam saatlerinde yapılan açıklamada, Ankara Numune Hastanesi'nde tedavi altına alınan iki öğretmenin durumunun ağır olduğu, gözaltına alınan 10'un üzerinde öğretmenin de serbest bırakıldığı bildirildi. Yaralananlardan Mehmet Arda'nın

güvenlik güçlerinin kısa mesafeden attığı gaz bombası kapsüllerinin isabet etmesi nedeniyle göğüs kemiğinin kırıldığı ve vücudunda yanıklara neden olduğu, bir diğerinin ise Erkan Barikan'ın bacağına isabet ederek kemiği kırıldığı öğrenildi. Baran Kutlu ve Baki Gökçe adlı öğretmenlerin de başına gaz bombası kapsülü isabet ettiği bildirildi. Ankara girişlerinde bekleyen öğretmenlerin bir kısmı 26 Kasım günü geç saatlerde Ankara'ya alındı. Ancak, Samsun, Eskişehir ve Konya yönlere gelen öğretmenler Ankara'ya alınmadı. 27 Kasım günü sabah saatlerinde Ziya Gökalp caddesinde toplanan öğretmenler, yine polisler tarafından engellendi. Ancak daha sonra Güven parka yürüyen öğretmenlerin basın açıklaması olaysız sona erdi.

Eğitim-Sen Genel Başkanı Alaaddin Dinçer, yürüyüş sırasında yaralanan öğretmenleri Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde ziyaret etti. Ziyaret için izin alınmadığını iddia eden güvenlik görevlileri ile gazeteciler arasında çıkan arbedenin ardından gazeteciler zor kullanılarak hastane bahçesine çıkartıldı. Dinçer ziyaretinin ardından hastane bahçesinde yaptığı açıklamada, çıkan olaylarda yaralanan 17 kişiden Sincan Devlet Hastanesi'nde tedavi edilen dokuzunun ve Numune Hastanesi'ndeki sekiz yaralıdan altısının taburcu edildiğini söyledi. Dinçer, topunun gaz bombası patlaması sonucu parçalanan Ertan Beritan'ın beş ay yürüyemeyeceğini, Mehmet Arda'nın ise göğüs kemiğinin kırıldığını bildirdi. Bu arada Ankara Valiliği de eylemle ilgili olarak suç duyurusunda bulundu.

Yürüyüş sırasında çıkan olaylar nedeniyle Ankara Valisi Kemal Önal, Ankara Emniyet Müdürü Ercüment Yılmaz ve Ankara İl Jandarma Alay Komutanı Kurmay Albay Vahdettin Bereceli, görevli polisler ve jandarmalar hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu. Dilekçede, olaylarda 18 sendika üyesinin yaralandığı belirtilerek, özetle "Basınçlı suyun yakın mesafeden sıkılması sendika üyelerinin birçoğunda yaralanmalara neden olmuştur. Yakın mesafeden gaz bombası jandarma kuvvetlerince atılmaya başlanmıştır. Bu, gaz bombasının göz yaşartıcı etkisinden yararlanmak değil, doğrudan silah gibi kullanılması anlamına gelmektedir" denildi. Güven parkta da polislerin, sendika üyelerini beş saat süreyle abluka altına aldıkları ifade edilen dilekçede, şu görüşlere yer verildi: "Sanık güvenlik görevlileri zor kullanmayı gerektirir bir neden olmadan zor kullanmışlar, ölçsüz ve oransız şiddet uygulamışlardır. Panzerler, sendika üyelerine yakın mesafeden tazyikli su sıkılmış ve üstüne sürülmüştür. Bu nedenlerle yukarıda belirtilen olaylarda sanık polis memurları ve jandarma erleri keyfi ve ölçsüz şiddet uygulamışlardır." Bu arada CHP Denizli Milletvekili Mustafa Gazalıcı, Başbakan Recep Erdoğan'ın yanıtlanması istemiyle TBMM Başkanlığı'na verdiği soru önergesinde, Eğitim-Sen'in eyleminin hangi gerekçelerle engellendiğini, öğretmenlere karşı şiddet kullananlar hakkında yasal işlem yapılıp yapılmayacağını sordu.

Soruşturmalar ve Davalar

Ankara Defterdarlığı, BES'in 4 Mart'ta ülke genelinde gerçekleştirdiği "tam gün iş bırakma" eylemine katılan personeline "uyarma" veya "kademe ilerlemesinin durdurulması" cezasının verilmesini istedi. Defterdar Vekili Cemal Boyalı imzasıyla defterdarlık merkez birimlerine gönderilen yazıda, "4 Mart tarihli bildiri ve gösteride kullanılan ifadelerle sendikal faaliyetlerin ideolojik ve siyasi amaçlı faaliyetlere dönüştüğünün anlaşıldığı" savunularak eyleme katılanlar hakkında, disiplin amirliklerince gerekli işlemin yapılarak sonucundan kendilerine bilgi verilmesi istendi.

11 Aralık 2003 tarihinde gerçekleştirilen iş bırakma eylemine Çorum'da katılan Eğitim-Sen üyesi yedi öğretmen hakkında açılan dava, 9 Şubat günü sonuçlandı. Sungurlu Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada, "mazeretsiz işe gitmedikleri" iddiasıyla yargılanan Asker Akyol, Soner Karaca, Cevher Boztaş, Yurdanur Saraç, Hülya Yiğitoğlu, Hatice Kel ve Elvan Sökeli hakkında beraat kararı verildi.

SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığına devrini protesto etmek için basın açıklaması yapan sendika ve siyasi parti temsilcileri hakkında Mart ayında soruşturma açıldı. Aralarında, Türk-İş 5 No'lu Bölge Temsilcisi Ümit Özşeker, Kamu Sen İl Temsilcisi Musa Akkaş, KESK Dönem Sözcüsü Elif Karadeniz, EMEP ve ÖDP il başkanları ve üyeleri olmak üzere toplam 53 kişinin Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na aykırı davrandıkları iddiasıyla ifadeleri alındı.

TTB ve SES tarafından 5 Kasım 2003 tarihinde "ücretsiz sağlık hakkı ve çalışma koşullarının düzeltilmesi" istemiyle gerçekleştirilen eylem nedeniyle TTB, SES, sendikalar, meslek örgütleri ve Hasta Hakları Derneği yöneticisi 85 kişi hakkında açılan dava, 20 Nisan günü sonuçlandı. İstanbul 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, "sanıkların ve sivil örgütlerin talebinin, sağlık hizmetlerinden ücretsiz ve eşit olarak yararlanılması olduğunu" anlattı. Hak arama özgürlüğünün Anayasa ve uluslararası sözleşmelerde yer aldığını vurgulayan Cumhuriyet Savcısı, sanıkların beraatını istedi. Mahkeme, sanıklar hakkında beraat kararı verdi.

Eğitim-Sen'in kapatılması istemiyle açılan dava nedeniyle 20 Şubat günü Tarsus'ta yapılan meşaleli eylemle ilgili olarak Eğitim-Sen Tarsus Şube Başkanı Cuma Erçe, Şube Sekreteri Şahin Yücel, Necdet Eser, İHD Tarsus Şube yöneticisi Bekir Geyik, Mehmet Erel ve Sinan Oktulmuş hakkında "izinsiz gösteri düzenledikleri" iddiasıyla dava açıldı. Dava, 2005 yılı içinde sonuçlanmadı. Aynı eylemle ilgili olarak bir başka dava da KESK ve Eğitim-Sen yönetim kurulu üyesi 21 kişi hakkında açıldı.

Eğitim-Sen'in kapatılması istemiyle açılan davayı protesto amacıyla 8 Aralık 2004 tarihinde İstanbul Kadıköy'de düzenlenen eylem nedeniyle 56 kişi

hakkında açılan dava, 18 Mayıs günü başladı. Kadıköy 6. Asliye Ceza Mahkemesi, sanıklar hakkında "suçun yasal unsurlarının oluşmadığı" gerekçesiyle beraat kararı verdi.

Mersin Alsancak Lions İlköğretim Okulu'nda görev yapan öğretmen Hacer Koçak, 2004 yılı Temmuz ayında Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği'nin ölüm oruçlarına ilişkin bir eylemine katıldığı gerekçesiyle Hatay'ın Kumlu ilçesi Aktaş köyüne tayin edildi. Eylem nedeniyle öğretmenlikten atılan ancak mahkeme kararıyla mesleğine dönen Hacer Koçak'ın mahkeme kararından sonra bir ay kadar Mersin'de çalıştığı, daha sonra Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından Milli Eğitim Bakanlığı Atama Yönetmeliği uyarınca "Mersin'de kalması sakıncalı olduğu" gerekçesiyle Aktaş köyüne tayin edildiği bildirildi.

Tasarrufu teşvik kesintilerinin ödenmesi talebiyle düzenlenen iş bırakma eylemiyle ilgili olarak 20 TCDD çalışanı hakkında "kurumu zarara uğratmak ve görevi terk etmek" gerekçesiyle açılan davaya 25 Ekim günü Adana 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

KESK yöneticilerinin, 1 Aralık 2000 tarihinde ülke genelinde yapılan bir günlük iş bırakma eylemiyle ilgili olarak Ankara Cumhuriyet Savcılığı tarafından Nisan ayı başında tekrar ifadeleri alındı.

Kamu Yönetimi Yasa tasarısını ve Eğitim-Sen'in kapatılması istemiyle açılan davayı protesto amacıyla Gebze'de düzenlenen eylemler nedeniyle, aralarında memur ve işçi sendikaları ile partilerin yöneticilerinin de bulunduğu 120 kişi hakkında dava açıldı. Dava, 14 Ekim günü Gebze 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı. Avukat Nadir Selvi, duruşmanın 13 Nisan 2006 tarihine ertelendiğini bildirdi.

Tunceli'de Kamu Personeli Yasa tasarısını protesto amacıyla düzenlenen bir eylem nedeniyle aralarında memur sendikalarının yöneticilerinin de bulunduğu 830 memur hakkında açılan dava, 21 Kasım günü Tunceli Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada beraatla sonuçlandı. Davanın eski TCY'nin "kamu görevlilerinin iş bırakması" suçuna ilişkin 236. maddesi uyarınca açıldığını belirten Avukat, Hüseyin Aygün, mahkemenin yeni TCY'nin 260/2. maddesi (memurların mesleki ve sosyal hakları için düzenlediği eylemler) uyarınca beraat kararı verdiğini bildirdi.

14 Eylül gecesi Tunceli'de taksi şoförlüğü yapan Hasan Akdağ, R.L. adlı polis tarafından öldürülmesi üzerine yapılan basın açıklamasına katılan Kültür-Sen Tunceli Temsilcisi Murat Özkan Kastamonu'ya, Yapı-Yol-Sen Temsilcisi Kenan Korkmaz Karaman'a, Eğitim Sen eski Tunceli Şube Başkanı Selma Polat Kastamonu'ya, şube yöneticisi Vedat Ali Çelik Çankırı'ya, şube yöneticisi Hasan Hayri Kılıç Yozgat'a, şube yöneticisi Yaşar Yamaç Samsun'a, Pertek Temsilcisi Hüseyin Erenler Yozgat'a, Mazgirt Temsilcisi Ufuk Unaç Konya'ya tayin edildi. Basın açıklaması nedeniyle 100'den fazla memur hakkında da idari soruşturma açıldığı öğrenildi.

KESK'in 1 Aralık 2001 tarihinde düzenlediği bir günlük iş bırakma eylemine İzmir'de katılan Büro Emekçileri Sendikası üyesi 220 memurun yargılanmasına 9 Aralık günü İzmir Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. İlk yargılamada memurlar hakkında beraat kararı verilmiş ancak, karar Yargıtay tarafından bozulmuştu.

“Canlı Kalkanlar”

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde operasyonların durdurulmasını isteyen ve kendilerine “canlı kalkan” adı veren, üçü Alman 78 kişi, 31 Mart günü Mardin'in Derik ilçesinde gözaltına alındı.

Gözaltına alınanlar 2 Nisan günü serbest bırakıldı. Alman vatandaşları Daniel Hübner, Martin Dolzer ve Christoph Kolaczowski sınır dışı edildi. Grupta yer alanlardan 70 kişi ise yeniden Derik'in Çay köyüne gitmek isteyince tekrar gözaltına alındı. Grupta yer alanların jandarmalar tarafından dövüldüğü bildirildi. Gözaltına alınanlar sonraki günlerde Derik Jandarma Komutanlığı'nda görevli askerler hakkında suç duyurusunda bulundu. Suç duyurusu dilekçesinde, gözaltına alınanların “hakarete uğradıkları, tehdit edildikleri ve dövüldükleri” belirtildi.

Gözaltına alınanlardan 27'si 3 Nisan günü tutuklandı. Serbest bırakılanlardan 31 kişi ise 5 Nisan günü tutuklandı. Tutuklananlardan 27 kişi 25 Nisan günü tahliye edildi. Söz konusu kişiler hakkında “görevli memura direndikleri” iddiasıyla TCY'nin 258. maddesi uyarınca dava açıldı. Dava, Mardin Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam ediyor.

Aynı biçimde Adana'dan Şırnak'a gitmek isteyen 24 kişi, 31 Mart günü gözaltına alındı. 1 Nisan günü serbest bırakılan bu kişiler de yola devam etmek isteyince tekrar gözaltına alındı.

27 Mart günü İskenderun'dan Cudi Dağı'na gitmek isterken gözaltına alınan 6 “canlı kalkan” hakkında açılan davaya 3 Haziran günü devam edildi. İskenderun 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada mahkeme davanın Şırnak'ta görülmesine karar verdi. Dava, Şırnak Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam ediyor.

Abdullah Öcalan İçin Gösteriler

6 Şubat gecesi Aydın'ın Davutlar beldesinde, Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin yıldönümü nedeniyle gösteri düzenlendi. Bunun ardından 7 Şubat günü düzenlenen ev baskınlarında Ercan Dinçer, Yasin Aslan, Emrah Erçetin, Yılmaz, Yağmur Bağca ve adı öğrenilemeyen üç kişi gözaltına alındı.

Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin yıldönümü nedeniyle 13 ve 16 Şubat günleri arasında da bir çok kent ve ilçede gösteriler düzenlendi. Polislerin gösterilere müdahale etmesi üzerine çıkan çatışmalarda çok sayıda kişi yaralandı, çok sayıda kişi de gözaltına alındı.

13 Şubat günü Mersin'de DEHAP Toroslar Belde Binası önünde toplanarak basın açıklaması yapan

yaklaşık 300 kişilik grubun yürüyüş düzenlemesi polisler tarafından engellendi. Basınçlı su ve biber gazı kullanan polisler göstericiler arasında çatışma çıktı. Aynı gün Adana'da düzenlene gösteride polis müdahalesi üzerine çıkan olaylarda çok sayıda kişi gözaltına alındı, birçok işyeri tahrip oldu.

13 Şubat günü İstanbul Ümraniye'de toplanan bir grubun basın açıklaması yapmasına da polisler engel oldu. Aynı gün Bakırköy İstanbul Caddesi üzerinde toplanan bir grupla polis arasında çıkan kavga sırasında üç banka şubesi ile bazı işyerlerinde hasar meydana gelirken 10 kişi gözaltına alındı. 14 Şubat İstanbul Boğaziçi Köprüsü'nde gösteri düzenleyen 35 kadın da polisler tarafından gözaltına alındı.

15 Şubat günü Diyarbakır Dağkapı meydanında basın açıklaması yaptıktan sonra yürüyüş yapmak isteyen grupla polis arasında çatışma çıktı. Polisin biber gazı ve tazyikli su sıkması üzerine göstericilerle polis arasında taşlı sopalı kavga çıktı. Olay sırasında 60'ş aşkın kişinin gözaltına alındığı, ikisi polis 12 kişinin de yaralandığı bildirildi. Aynı gün Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde yürüyüş yapmak isteyen gruba polis izin vermedi.

DEHAP Şırnak İl binası önünde toplanan yaklaşık bin kişinin Cumhuriyet meydanına yürümek istemesi üzerine çıkan arbedede bir kişi yaralandı. Cizre'de yapılan basın açıklamasının ardından kent merkezine doğru yürüyüşe geçen gruba polisin müdahale etmesi üzerine çıkan çatışmada çok sayıda polis aracı hasar gördü. Şırnak'ın Silopi ilçesinde DEHAP binası önünde bir araya gelen yaklaşık 3 bin kişinin AKP Silopi İlçe Örgütü binasına doğru yürüyüşe geçmesi üzerine polis müdahale etti.

DEHAP İstanbul İl Örgütü'nün Galatasaray Lisesi önünde yapmak istediği basın açıklamasına polisin, gaz bombası ve copla müdahale etmesi üzerine göstericiler taşlarla karşılık verdi.

İskenderun'da DEHAP Kadın Kolları üyesi beş kadından oluşturulan bir heyetin AKP İl Örgütü binasına siyah çelenk bırakma girişimi, polisler tarafından engellendi.

İzmir'in Kadifekale semtinde ve DEHAP İzmir İl Örgütü binasında toplanarak Basmane semtindeki AKP Merkez İlçe Örgütü binasına yürüyen yaklaşık bin kişi, polisler tarafından engellendi. AKP binası önünde oturma eylemi yapan gruba müdahale etti. Olayda DEHAP Gençlik Kolları üyesi Hülya Akman'ın kolu ve bacağı kırıldı.

20 Şubat günü Şırnak'ta düzenlenen gösteride de üç kişi gözaltına alındı.

Van'da 14 Şubat günü düzenlenen gösteri sırasında polisler tarafından dövüldüğünü açıklayan M. Abi (16), İHD Van Şubesi'ne başvurdu. Cumhuriyet Lisesi öğrencisi M. Abi, akşam işten evine giderken slogan sesleri duyduğunu, bu sırada peşinden gelen polisler tarafından yakalandığını belirterek “Beni yakaladıktan sonra silah dıpcığı ile kafama vurdular. Sonra üzerime

çıktılar, ellerimi ayakları ile çiğnediler. Elllerinde MG-3 silahı vardı. Yirmiye yakın polis vardı. Kafama bir daha vurdular ve bayıldım. Sürekli küfür ediyorlardı. Gözlerimi açtığımda kendimi bir derenin kenarında buldum. Ben bayıldıktan sonra beni dere kenarına atmışlar. Bir tanıdığım oradan geçerken beni buldu. Evine götürüp pansuman yaptı. Sonra aileme haber verdiler. Ailem gelip beni götürdü” dedi.

21 Şubat günü DEHAP Hakkari İl Örgütü tarafından düzenlenen basın açıklamasında gözaltına alınanlardan Tahir Koç, Gülistan Koç ve Mikail Şan, Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2. maddesi uyarınca tutuklandı. Erdoğan Bozan ise tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Mersin'de aynı gerekçeyle gözaltına alınanlardan Abdurrahman Gültekin, Remziye İnan, Gülistan İnan, Remziye Sarıca, Nezahat Kaya, Kadriye İlbaş ve Remziye Beyter, 22 Şubat günü tutuklandı. İstanbul Esenyurt'ta düzenlenen gösteriden sonra gözaltına alınan Çetin Gezer, Fuat Sarman, Nimet Sarman ve Raşit Bulut da 22 Şubat günü tutuklandı. DEHAP Esenyurt Belde Başkanı Salih Karakoç tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

7 Nisan günü Diyarbakır'da Abdullah Öcalan lehine gösteri düzenleyen bir gruba müdahale eden polisler, Mehmet İnan ve adı öğrenilemeyen altı kişiyi gözaltına aldı.

Mersin'de 25 Nisan gecesi düzenlenen ev baskınlarında M.A., Z.A. ve adları öğrenilemeyen iki çocuk “Abdullah Öcalan için düzenlenen gösterilere ve Newroz kutlamalarına katıldıkları” gerekçesiyle gözaltına alındılar.

DEHAP Adana İl Örgütü üyelerinin 15 Haziran günü Abdullah Öcalan için yaptığı basın açıklamasına sağ görüşlü bir grup saldırdı. Daha sonra polisler tarafından dövülen DEHAP'lılardan Orhan Baday, Raife Ergün, Vasifiye Akgül ve Fikriye Özbay yaralandı. Yaralılara rapor verilmemesi için Çukurova Devlet Hastanesi'nde görevli bazı hekimlerin polisler tarafından tehdit edildiği ileri sürüldü.

Abdullah Öcalan'ın serbest bırakılması istemiyle Batman'da düzenlenen bir gösteriden sonra tutuklanan TUHAY-DER yöneticileri İslam Koyuncu ve Mehmet Gidici, avukatların itirazı üzerine 3 Mayıs günü serbest bırakıldı.

İzmir'de 3 Temmuz günü “Abdullah Öcalan'ın durumunu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde süren operasyonları protesto amacıyla” düzenlenen gösteride polisin gaz bombası ve tazyikli su ile müdahalesi üzerine göstericilerle polis arasında çatışma çıktı. Aynı nedenle 14 Temmuz günü Siirt'te yapılan gösteriye de polis müdahale etti.

Mardin'in Kızıltepe ilçesinde aynı amaçla 26 Temmuz günü düzenlenen gösteri nedeniyle gözaltına alınan Deniz Yüksel, Mehmet Kino ve İsmail Asi, 30 Temmuz günü tutuklandı. İhsan Tankara da aynı gerekçeyle tutuklanmıştı.

AKP Van İl Örgütü önünde 10 Ağustos günü Abdullah Öcalan için yapılan eylemden sonra gözaltına alınan Eylem Açıkalin, Hatice Tokluçten, Tefik Say, Mirza Yacan, Osman Görür ve Behzat Kaplan 12 Ağustos günü tutuklandı.

Adana ve Batman'da 30 Ağustos günü “Abdullah Öcalan'ın durumunu protesto amacıyla” yapılan gösterilere polis müdahale etti. Polis ekiplerinin, göstericileri dağıtmak için göz yaşartıcı bomba kullanması üzerine çatışmalar çıktı.

11 Eylül günü Şanlıurfa'da Abdullah Öcalan için yapılan basın açıklamasında gözaltına alınan 62 kişiden A.F., H.S., A.F., H.P. ve A.F., 13 Eylül günü “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla tutuklandı.

Şırnak'ın Cizre ilçesinde 23 Kasım günü Abdullah Öcalan'ın cezaevi koşullarını protesto amacıyla düzenlenen gösteri nedeniyle 11 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanların adlarının Revşen Gün, Özlem Güven, Nesrin Güven, Hunav Darga, Riban Darga, Hane Darga, Hemgin Malgaz, Fatma Malgaz, Suat Aygaz, Hüsnü Akman ve Şirin Gazyag olduğu öğrenildi. Hane Darga ve Şirin Gazyag kısa bir süre sonra serbest bırakıldı.

Atilla Geçmiş: 2 Ekim günü İstanbul Bağcılar'da Abdullah Öcalan için gösteri düzenleyen bir grubun üzerine ateş açan polisler **Atilla Geçmiş** (25) adlı göstericiyi öldürdü. Saat 15.00 sıralarında Fatih mahallesinde gösteri düzenleyen gruba zor kullanarak dağıtan polisler göstericiler taş ve molotof kokteyli atarak karşılık verdi. Bu sırada başına molotof kokteyli isabet eden bir polisin ateş açması üzerine Atilla Geçmiş ve M.O. (15) adlı göstericiler yaralandı. Göğsüne dört kurşun isabet eden Atilla Geçmiş, kaldırıldığı hastanede öldü.

Atilla Geçmiş'in cenazesini almak için Cerrahpaşa'daki Adli Tıp Kurumu önünde toplanan gruba polis müdahale etti. Olayda sekiz kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan altısı kısa bir süre sonra serbest bırakıldı. İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamada, olay sırasında göstericilerin de silah kullandığı, Faruk Y. adlı polisin sopa ve taşlarla yaralanması üzerine bir polisin açtığı uyarı ateşi sonucunda Atilla Geçmiş'in öldüğü anlatıldı.

Ümit Gönültaş: 15 Şubat günü Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin yıldönümü nedeniyle Mersin'de yapılan gösterilere polis müdahale etti. Polis, Akdeniz Beldesi Pazar Sokağı'nda ve Toroslar Beldesi'nde toplanan göstericileri dağıtmak için havaya ateş açarak tazyikli su püskürttü. Gösteriler sırasında Raife İnan (30) ile ismi öğrenilemeyen bir kişi gözaltına alındı. Akşam saatlerinde Kurdali Mahallesi'nde düzenlenen gösteride ise polis, barikat kurarak eylem yapan bir gruba müdahale etti. Polisin panzerle barikatı yarması üzerine gruptakiler ara sokaklara kaçarak dağılırken olay yeri yakınında göstericilerden

Ümit Gönültaş (19) silahla vurularak öldürülmüş halde bulundu.

Mersin Emniyet Müdür Vekili Süleyman Ekizer, akşam saatlerinde Kurdali mahallesinde düzenlenen gösteriden sonra polise yapılan bir ihbar sonucunda Ümit Gönültaş'ın cesedinin gösteri yeri yakınlarında bulunduğunu açıkladı.

Süleyman Ekizer, "Polisin açtığı ateş sonucunda öldüğü yönündeki iddialar üzerine araştırma sürüyor. Bir tanık var. Kurşun incelendiğinde durum aydınlanacak. Konuyla ilgili müfettiş istedim. Bir hasmınca da vurulmuş olabilir. Çünkü bulunduğu yer, gösterilerin yapıldığı yere en az 700-800 metre uzakta. Bu çocuğun mala karşı işlenen suç nedeniyle sabıkası var, ama PKK lehinde faaliyet yaptığına dair kayıtlarda işlemi yok" dedi.

Ümit Gönültaş, 16 Şubat günü Mersin Devlet Hastanesi'nde yapılan otopsinin ardından toprağa verildi.

Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan haberde ise adını açıklamayan bir kişinin, "Gönültaş'ı Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli polisler tarafından vurulduğunu" söylediği bildirildi. Habere göre, görgü tanığı, "15 Şubat deneniyle saat 21.30 saatlerinde ateşler yakarak eylem yaptık. Eylem yerinde polis etrafımızı sardı ve sokak ablukaya alındı. Ümit, benim ve kardeşimin arasında duruyordu. Terörle Mücadele polisleri direk üzerimize ateş açtı. Ümit eli göğsünde durdu sonra yere yığıldı. Tek kurşun sıktılar. Kardeşim 'Ümit vuruldu' diye bağırды. Normal yara sandık. Kurşun 15-20 metre uzaklıktan sıktı. Polisler ateş açarken hiç yerlerinden kılmadamadılar. Ümit'i alıp kaçmaya çalıştık. Ancak 20 metre götürebildik" dedi. Ümit Gönültaş'ı taşıırken polislerin üzerlerine tekrar ateş açtıklarını söyleyen görgü tanığı, şunları söyledi:

"Yaranın ciddi olduğunu bilmiyorduk. Bizi de vururlar korkusuyla Ümit'i deponun yanına bırakarak kaçtık. Ümit son ana kadar bile bizimle konuşuyordu. Bize 'Beni kurtarın götürün buradan' dedi. Polisler bizim Ümit'i oraya bıraktığımızı gördüler. Eğer polisler Ümit'i anında hastaneye götürseydiler kurtulma ihtimali olurdu. Ümit'i mahalleden tanıyorum, herkes ona 'Kevir' der. Kardeşimin arkadaşıydı. Kardeşim şokta şu anda konuşmıyor."

Ümit Gönültaş'ın öldürülmesi nedeniyle 17 Şubat günü Mersin Valiliği'nden yapılan açıklamada, olayı araştırmak için İçişleri Bakanlığı'ndan müfettiş istendiği bildirildi. Açıklamada, "Çiftçiler caddesi Kaya Mermer Atölyesi önünde yaralı bir şahsın yattığının bildirilmesi üzerine güvenlik kuvvetleri olay yerine intikal etmek üzere hareket ettiğinde yol üzerinde 100'er metre aralıklarla üç barikatın kurulu olduğu ve yolun trafiğe kapalı olduğu görülmüş, panzer vasıtasıyla barikatlar kaldırılmış ve yol yeniden trafiğe açılmıştır. Çevrede yapılan araştırmada Ümit Gönültaş isimli şahsın Kurdali mahallesi 91244 sokak girişi Yıldırım Mermer Atölyesi yanında yerde eks vaziyette olduğu görülmüş, olay mahalli, olay yeri uzman ekibi tarafından emniyet

şeridine alınmış, Cumhuriyet Başsavcılığı'na derhal bilgi verilmiştir" denildi.

Mersin'in Şevket Sümer mahallesinde Gönültaş'ın öldürülmesini protesto etmek amacıyla 16 Şubat gecesi düzenlenen gösteri sırasında da *Ferhat Sabtık* (12) ve *Cihan Geçkin* (14) adlı çocukların silahla yaralandığı bildirildi.

Mersin Devlet Hastanesi'ne kaldırılan Geçkin, "Okuldan gelirken sokakta kalabalık olduğunu gördük. Göstericilerin yanında dururken, önce yukarıdan taş atıldı. Daha sonra biri aşağı indi ve silahını bize doğru yöneltti. Ben duvarın dibine kaçarken kurşun omzuma değdi. Silahı market sahibinin sıktığını gördüm. Sokaktakiler beni kaldırırken birinin daha vurulduğunu gördüm" dedi. Ferhat Sabtık'ın babası Reşit Sabtık ise "Tüm mahalleli, market sahibinin kurşun sıktığını söylüyor. Ben de polise bu yönde ifade verdim. Polis bana 'Niye başkasının günahını alıyorsun sen vurduğunu gördün mü? Belki orda gösteri yapanlar vurmuşlardır' dedi. Ben de madem çocuğum eylemde, niye birbirlerini vursunlar dedim. İsrarlarım üzerine marketin ismini yazdılar" dedi.

17 Şubat günü DEHAP Mersin İl Örgütü önünde toplanan kalabalık bir gruba polis müdahale etti. Göstericileri döverek dağıtan polisler, aralarında DEHAP Parti Meclisi üyesi Ercan Sezgin ve DEHAP İl Başkanı Halis Değer'in de bulunduğu 14 kişiyi gözaltına aldı. Polislerin Evrensel gazetesi muhabiri Ferhat Uyar'ın fotoğraf makinesine el koyduğu, DİHA muhabiri Nesrin Yazar'ı da tartakladığı ve tehdit ettiği bildirildi.

Gönültaş'ın ölümü nedeniyle DEHAP Kars İl Örgütü tarafından yapılan basın açıklamasına katılan Mehmet Uşar, Enver Yıldız, Fatih Taşdemir ve Ebru Şanlı 5 Mart günü tutuklandı. 19 Şubat günü Abdullah Öcalan için düzenlenen gösteri nedeniyle de DEHAP İl Başkanı Güngör Alp, Kafkas Üniversitesi öğrencileri İsmail İmre, Ahmet Uğurlu, Yunus Eriş ve İbrahim Boçnak 3 Mart günü gözaltına alındı. Alp ve öğrenciler aynı gün "yasadışı örgüt lehine slogan attıkları" gerekçesiyle tutuklandılar.

Gönültaş'ın ölümü üzerine İHD Mersin Şubesi tarafından hazırlanan rapor, 26 Şubat günü açıklandı. Gösteri sırasında, göstericiler tarafından silah kullanıldığına dair herhangi bir bulguya rastlanılmadığı belirtilen raporda, Gönültaş'ın saat 21.00 sıralarında vurulmasına karşın resmi açıklamada yer alan "polislerin olaydan, bir saat kadar sonra gelen bir telefonla haberdar olduğu" iddiasına dikkat çekildi. Güvenlik güçlerinin gösteri sırasında video çekimi yapıp yapmadığı sorusuna yer verilen raporda, Ümit Gönültaş'ın yanında bulunanların ifadesinin alınmadığı vurgulandı.

Bu arada, görgü tanıklarından Mehmet Suretli'nin İHD heyetine yaptığı açıklamada, bir grup gencin gösteri yaptığını gördüğünü belirterek "Sonra olay yerine panzer geldi. Panzer geldikten sonra birkaç el silah sesi

duydum. Silah seslerinin ardından birisinin ‘vuruldu vuruldu’ diye bağırdığını duydum. Vurulan kişinin evimin önüne getirildiğini gördüm. Ondan sonra arkadaşları tarafından taşınırken, polisler ‘kaçıyorlar yakalayın’ diye bağıyordu. Polislerin onları kovaladıklarına şahit oldum. Olay yerine ilk olarak ellerinde sopalarla coplarla sivil polisler geldi. Bunların ardından çevik kuvvet ve resmi polislerden oluşan 150-200 kişilik bir polis ekibi geldi. Olay esnasında polisin herhangi bir uyarı yaptığını duymadım. Polis sadece ‘projektorleri yakın’ diye bağırdı. Ateş edenini görmedim” dediği öğrenildi.

Mersin Cumhuriyet Savcılığı, Ümit Gönültaş’ın öldürülmesini protesto amacıyla DEHAP tarafından gerçekleştirilen basın açıklamasına katılan dokuz kişi hakkında dava açtı. Avukat Ali Bozan, iddianamede Fahri Turgut hakkında “yasadışı örgüt üyeliği”, Abdurrahman Gültekin, Remzi Beyter, Gülistan İnan, Nezahat Kaya, Remziye İnan, Remziye Sarıca, Kadriye İlbaş ve Mustafa İlgen hakkında da TCY’nin 125. maddesi uyarınca hapis cezası istendiğini bildirdi. Dava, Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülecek.

Gemlik Mitingi: DEHAP ve TUHAD-FED tarafından “Abdullah Öcalan’ın durumunu protesto amacıyla” 4 Eylül günü Bursa’nın Gemlik ilçesinde düzenlenmesi planlanan miting, Bursa Valiliği tarafından yasaklandı. Mitingin yasaklanma kararından sonra çeşitli kentlerde çıkan olaylarda bir kişi polisler tarafından öldürüldü, çok sayıda kişi yaralandı, gözaltına alındı.

Miting için 1 ve 2 Eylül günlerinde bir çok kentten yola çıkan otobüsler, sık sık arama ve kimlik kontrolü için durduruldu. Bir çok kent ve ilçede araçlar çeşitli gerekçelerle trafikten men edildi, aralarında DEHAP Bingöl eski İl Başkanı Hadi Korkutata’nın da bulunduğu 11 kişi gözaltına alındı. Yola devam eden gruplar da 4 Eylül günü Bursa’nın İnegöl ilçesi yakınlarında durduruldu. Binlerce kişi yola devam edilmesine izin verilmemesi nedeniyle geri döndü. İstanbul’da ise DEHAP İstanbul İl Başkan Yardımcısı Murat Yazıtekin, 150 otobüs için anlaşlıkları otobüs firmasının İçişleri Bakanlığı’nın yazısı nedeniyle sözleşmeyi feshettiğini bildirdi.

Bu arada Gemlik’e gitmek için çeşitli semtlerde toplanan kalabalık gruplarla polisler arasında çatışmalar çıktı. İstanbul’un çeşitli ilçelerinde çıkan çatışmalarda 100’den fazla kişi gözaltına alındı. Gaziosmanpaşa’daki olaylarda bir belediye otobüsü, Çağlayan’da da bir banka şubesi molotof kokteyli atılarak yakıldı. İstanbul Valisi Muammer Güler, İstanbul’da 3 ve 4 Eylül günlerinde çıkan olaylarda 145 kişinin gözaltına alındığını, bunlardan dokuzunun, 3, 4 ve 5 Eylül günlerinde Ümraniye ve Esenyurt’ta düzenlenen gösterilerde gözaltına alınan 61 kişiden 18’inin tutuklandığını açıkladı. Kadıköy’de gerçekleştirilen gösteride gözaltına alınan 18 kişiden altısı 9 Eylül günü tutuklandı.

Çeşitli kentlerde de otobüsler sağ görüşlü grupların saldırısına uğradı. Bilecik’in Bozüyük ilçesinde

düzenlenen saldırıda araçlarda bulunanlardan 41 kişi, sekiz güvenlik görevlisi ve 5 saldırgan yaralandı.

Saldırıya uğrayan göstericiler arasında yer alan Sadriye Sular, Bozüyük’te bekletildikleri sırada polislerin “Yollarda sizi bekliyorlar. Biz de engelleyemeyiz. Çok kalabalıklar” dediğini belirterek, yaşadıklarını şöyle anlattı:

“Arabalarınıza binin biz sizi koruruz dediler. Bindikten sonra bir otobüs arkadan çarptı bize. Şoförümüz kötü yaralandı. Aracımız hareket edemedi. Otobüsün içinde kaldık. Taşlarla, molotoflarla saldırdılar. Aracımızı ateşe verdiler. Ondan sonra polis otobüse girerek bazılarımızı çıkardı. Başka otobüslere götürdüler. Biz dokuz kişi otobüsün içinde mahsur kaldık. Polis bize ‘çıkmanın’ dedi. Koltukların arasına girdik. Çok kötü darbeler aldık. Şoförün yattığı yere sığındık. İçerisi taşla dolmuştu. Dışarı çıksak linç edileceğiz. Biri geldi ‘kaç kişisiniz’ dedi. Kurtulacağız diye sevindik, ancak polis hepimizin elini arkaya büktü. Yerlerden sürükleyerek bizi emniyete götürdüler.”

Emniyet Müdürlüğü’nde de dövüldüklerini ve hakarete maruz kaldıklarını belirten Sular, bazı yaralıların hastanede de saldırıya uğradığını, yaralıların yanındaki bir gencin ağır biçimde dövüldüğünü söyledi. Bu arada saldırıya uğrayan grupta yer alan Mahmut Tekin’den haber alınmadığı bildirildi.

Saldırıya uğrayanlar arasında yer alan Kürt-Der Başkanı İhsan Güler’in ağır yaralandığı ve Ankara’da Hacettepe Üniversitesi Hastanesi’ne kaldırıldığı öğrenildi. Bilecik Valisi Musa Çolak yaptığı açıklamada, “olayların otobüstekilerin vatandaşları tahrik etmesi sonucu başladığını” iddia etti. İHD Genel Başkan Yardımcısı Reyhan Yalçındağ ise saldırının Emniyet Müdürlüğü önünde gerçekleştiğine dikkat çekti ve saldırganlardan bir kişinin bile gözaltına alınmadığını vurguladı.

Bursa’nın İznik ilçesinde de 14 kişinin gözaltına alınmasından sonra gösteri düzenleyen sağ görüşlüler Kürt kökenli olduğu ileri sürülen beş kişiye saldırdı.

Çeşitli kentlerde olaylar 5, 6 ve 7 Eylül günlerinde de sürdü. Van’da Gemlik’ten dönen grubun düzenlediği basın açıklamasına polis müdahale etti. Grubun polislerle taş atarak karşılık vermesi üzerine çıkan çatışmada üçü polis 10 kişi yaralandı, 80 kişi gözaltına alındı. Yaralılardan biri kolundan, Selahattin Urgan da başından silahla vuruldu. Selahattin Urgan’ın daha sonra bitkisel hayata girdiği bildirildi. Hekimlerin, Urgan’ın kurtulma şansı bulunmadığını söyledikleri öğrenildi. Anadolu Ajansı foto muhabiri Ahmet İzgi de göstericiler tarafından dövüldü. Van’da 6 Eylül günü de süren gösteriler ve çatışmalarda Nurettin Gül adlı kişi de silahla yaralandı. Olaylar sırasında bir polise ait olduğu öğrenilen araba yakıldı, çok sayıda işyeri ve AKP binası da taşlandı.

Van’da gösterilerle ilgili olarak gözaltına alınan göstericilerden de 14’ü tutuklandı. 71 kişi ise tutuksuz

yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Tutuklananların adları şöyle: Habib Güven (15) Behan Burak, Mehmet Kıpçak, Çuli Abi, Tuba Aslan, Şemsettin Aslan, Güllü Burak, İlhan İşsiz, Münir Demircan, Rahim Kaya, Eyüp Özdemir, Şirin Aslan (65), Refik Şeker (16), Ömer Kesercik. DEHAP Van İl Başkanı Abdurrahman Doğan da, 5 Eylül günü düzenlenen gösteri nedeniyle 17 Eylül günü tutuklandı. Doğan'ın "yasadışı örgüt propagandası yaptığı ve halkı şiddete özendirdiği" iddiasıyla tutuklandığı öğrenildi.

5 Eylül günü Diyarbakır'da da, Gemlik'ten dönenleri karşılamak için bekleyen grupla polis arasında taşlı sopalı çatışma çıktı. Ofis semtine yürüyen göstericiler, bazı bankaların para çekme makinelerini, MHP İl Binası'nı ve 10 Nisan Polis Karakolu'nu taşıdı. Olaylar sırasında bir polis aracı da yakıldı. MHP binasının önünde nöbet tutan polis de göstericiler tarafından dövüldü. Mersin'e dönen grubun yürümesine müdahale eden polislerle göstericiler arasında çatışma çıktı. Mersin'de gözaltına alınanlardan M.H.A. ve Y.P. adlı kişilerin tutuklandığı öğrenildi. Gözaltına alınanlardan Yılmaz Pişkin ve M.K. (14), işkence gördüklerini açıkladılar.

6 Eylül günü Siirt'te, Gemlik'e gidemeyen göstericileri karşılayan gruba polis ve jandarmalar müdahale etti. Çıkan olaylarda biri polis olmak üzere 17 kişinin yaralandığı, 93 kişinin de gözaltına alındığı bildirildi. Olaylarda başından silahla yaralanan **Abdullah Aydan** kaldırıldığı hastanede öldü. Adının açıklanmasını istemeyen bir görgü tanığı Aydan'ın öldürülmesini şöyle anlattı:

"Atatürk Meydanı'nın biraz ilerisindeki Halk Kütüphanesi'nin önünde kitle toplandı. Bu esnada askeri bir cip geldi. Kitle cipi taşıdı. Cip hızlanarak, olay yerinden kaçtı. Biraz uzaklaştıktan sonra tam köşeyi dönerken, şoförün yanında oturan rütbeli bir asker, kitleyi otomatik silahla taradı. Abdullah Aydan vurularak yere düştü. Cip hemen olay yerinden uzaklaştı."

Abdullah Aydan, 7 Eylül günü toprağa verildi. Aydan'ın otopsi için Diyarbakır'a götürülen cenazesini Cumhuriyet meydanında bekleyen kalabalık bir grup, polisle çatıştı.

Siirt'te gösteri sırasında gözaltına alınan 20 kişi, "gözaltında dövüldükleri ve hakarete maruz kaldıkları" gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu. Suç duyurusunda bulunanlardan Metin Beydoğan, "Eylemden sonra DEHAP Siirt İl Örgütü binasına çıktık. Polisler kapıyı kırarak içeri girdiler. Cop ve sopalarla bize saldırdılar. Yere yatırıp dövdüler. Gözaltına aldıklarında, arabada ve gözaltında kaba dayak, küfür ve hakarete maruz kaldık. Gözaltındayken benim kolumda sigara söndürdüler" dedi. Bu arada 5 Eylül günü Diyarbakır'da düzenlenen gösteride gözaltına alınanlardan 10'u 12 Eylül günü tutuklandı.

7 Eylül günü Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde düzenlenen gösteriye de polis müdahale etti. Olaylarda

ikisi polis, biri gazeteci 11 kişi yaralandı. Göstericilerden Cengiz Alçıçek ve İshak Er'in durumunun ağır olduğu bildirildi. İhlas Haber Ajansı muhabiri Senar Yıldız da göstericiler tarafından dövüldü. Yaklaşık 3,5 saat süren çatışmada 10 kişi gözaltına alındı.

7 Eylül günü Adana'da düzenlenen gösteri sırasında da kalp krizi geçiren Komiser Süleyman Göbel öldü.

Davalar

21 Ocak 2003 tarihinde Abdullah Öcalan'ın cezaevindeki koşullarını protesto etmek için yapılan eylem nedeniyle Müjdin Bayav, Mesut Alagaş, Mustafa Akpınar, Müslüm Candan, Mahsum Erol ve Hasan Güler'in yeniden yargılanmasına 12 Ocak günü Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı. 12 Ocak 2004 tarihinde sonuçlanan ilk yargılamada Bayav "gösteri sırasında patlayıcı madde kullandığı" ve "yasadışı örgüt propagandası" yaptığı gerekçesiyle toplam 7 yıl, diğer sanıklara ise Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2 maddesi uyarınca 1'er yıl hapis cezası vermişti. Yargıtay 9. Dairesi, 17 Mart 2004 tarihinde bu kararı bozmuştu.

"Abdullah Öcalan'ın serbest bırakılması" istemiyle hazırlanan dilekçeler nedeniyle dokuz kişi hakkında açılan davaya da 31 Ocak günü Mersin 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada, Mevlüt Uçar, Kazım Avcı, Süleyman Çakmak, Zümeyra Oğuz, Ozan Bekçi, Ali Aktaş ve Mehmet Eren Teke'nin tahliye edildi. Davada, Uçar, Avcı, Çakmak, Oğuz, Bekçi, Aktaş, Teke ile 7 Aralık 2004 tarihinde yapılan ilk duruşmada tahliye edilen Yunus Aşan ve Şükrü Sungur'un TCY'nin 312. maddesi ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası uyarınca cezalandırılması isteniyor.

Abdullah Öcalan'ın serbest bırakılması için 2004 yılı Ekim ayında Hakkari Valiliği'ne dilekçe veren 1.851 kişi hakkında "TCY'nin 312/1 maddesine muhalefet ettikleri" gerekçesi ile Ocak ayında soruşturma başlatıldı. Soruşturmanın başlatılmasından sonra polislerin evlere baskın yaparak dilekçeye imza atanları emniyet müdürlüğüne götürdükleri ve ifadelerini aldıkları bildirildi.

Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye iade edilmesini protesto amacıyla düzenlenen bir gösteri nedeniyle üç kişi hakkında açılan davaya 4 Şubat günü İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada, Sebhattin Çatıkkaş ve Ekrem Üzer tahliye edildi. Cemal Özen'in tahliye istemi ise reddedildi.

Diyarbakır'da 15 Şubat günü düzenlenen gösteri sırasında gözaltına alınan 62 kişiden 41'i 17 Şubat günü "izinsiz gösteri düzenledikleri" gerekçesiyle tutuklandı. Bu 41 kişinin de içinde bulunduğu 70 kişi hakkında üç ayrı dava açıldı. Üç çocuğun Çocuk Mahkemesi'nde, üç kişinin Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde, 64 kişinin de Diyarbakır 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanacağı bildirildi. Davalar 14 Mart günü başladı. Yıl içinde davalarda önemli bir gelişme olmadı.

Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde, Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin yıldönümü nedeniyle 15 Şubat günü düzenlenen gösteriler sırasında işyerlerini açmayan 1.100 esnaf hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla dava açıldı. Yüksekova Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan dava, daha sonra Van Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildi.

Mersin Cumhuriyet Savcılığı, 16 Şubat günü Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin yıldönümü nedeniyle düzenlenen gösteri ve 21 Mart Newroz kutlamalarında gözaltına alınan dokuz kişi hakkında Mayıs ayında dava açtı. Davada, göstericilerin TCY'nin 125. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor.

"Özel Urfa Kürtçe Dil Kursu"nun açılışı nedeniyle düzenlenen tören sırasında "Abdullah Öcalan lehine slogan attıkları" gerekçesiyle dokuz kişi hakkında davaya 10 Kasım günü Şanlıurfa 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Davada, aralarında Özgür Gündem gazetesi Şanlıurfa Temsilcisi Eyyüp Tural, Cengiz, Eriş, Halil Yazar, Güzel Kutlu, Mahmut Aslan ve Fahri Yüksekayla'nın da bulunduğu sanıkların TCY'nin 312. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor.

Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin yıldönümü nedeniyle 15 Şubat günü Ankara Kızılay'da yapılan basın açıklaması nedeniyle Mehmet Emin Özyalçın (başka bir davadan tutuklu), Abdurrahim Bilen, Tuncay Yoğurtçu, İsmet Aras, Erol Kaplan ve Mehmet Şirin Karademir hakkında açılan dava, 24 Haziran günü başladı. Ankara 25. Asliye Ceza Mahkemesi 7 Eylül günü yapılan duruşmada sanıklar hakkında takipsizlik kararı verdi. Davada, DEHAP'lıların eski TCY'nin 312. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyordu.

HPG Militanlarının Cenaze Törenleri

2004 yılı Kasım ayında bir çatışmada öldürülen HPG militanı Rıza Çakan'ın Bitlis'in Tatvan ilçesindeki cenaze töreni nedeniyle aralarında DEHAP yöneticilerinin de bulunduğu 30 kişi hakkında Şubat ayında dava açıldı. Tatvan Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, sanıkların "yasadışı örgüt lehine slogan attıkları" gerekçesiyle cezalandırılması istendi. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada aşağıdaki sanıklar hakkında beraat kararı verildi:

DEHAP Bitlis İl Başkanı Mehmet Can Demir, Merkez İlçe Başkanı Bahattin Çağtay, DEHAP yöneticileri Medeni Yalçınkaya, Emrullah Cayhan, Medeni Başkan, Mine Şerefhanoglu, Nezir Çalışkan, Sait Aydemir, Suhat Altun ile DEHAP üyeleri Çetin Aydemir, Sebahettin Özel, Ramazan Dalgan, Ferhat Koç, Mehmet Galip Ulus, Ahmet Nuyan, Maşalah Demirtaş, Fırat Yetişkin, Emine Dikmen, Nesim Karadaşlı, Erdinç Tulay, Derviş Gündüz, Osman Çakan, Behvar Barz Şerefhanoglu, Orhan Bezirganoglu, Mehmet Nezir Karabaş, Hasan Ülkü, Abdurrahman Eren, Vedat Yamaç, Mehmet Salih Aydemir ve Onur Yalçınkaya.

19 Ocak günü Şırnak'a bağlı Kumçatı beldesi Toptepe köyü yakınlarında öldürülen beş kişiden Sibel Sartık ve Nergiz Özer'in Siirt'teki cenaze törenine polis biber gazıyla ve havaya ateş açarak müdahale etti. Atılan taşlardan dokuz kişi polis 25'i gösterici 35 kişi yaralanarak tedavi altına alındı. Cenazeleri Siirt Belediyesi'nin izin vermediği yere defnetmek isteyen 1000 kişilik bir grubun polislerle çatışması sonucu çıkan olaylarda yaklaşık 100 kişi gözaltına alındı. Cenaze töreni nedeniyle 62 kişi hakkında Mart ayında dava açıldı. Siirt Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülecek davada, sanıkların "izinsiz gösteri düzenledikleri" iddiasıyla cezalandırılması isteniyor. Olay nedeniyle tutuklanan 35 kişi sonraki aylarda serbest bırakıldı. Dava, 2005 yılı içinde sonuçlanmadı.

Aynı olayla ilgili olarak daha sonraki aylarda İçişleri Bakanlığı 26 kişi hakkında "polis araçlarına zarar verdikleri" gerekçesiyle tazminat davası açıldı. Dava, 2005 yılında sonuçlanmadı.

21 Haziran günü, PKK militanları Mehmet Bozan Şahin ve Cevher İşnaz için Van'ın Bostaniçi beldesinde yapılan cenaze töreninde göstericilerin üzerine ateş açan polisler **Fahrettin İnan'**ı öldürdü, Rahmi Aslan, Bahattin Aslan, Menal İpek, Gülan Bilek ve Ekrem Aydın'ı da yaraladı. (Bkz. Yaşam Hakkı)

Batman'ın Beşiri ilçesi Tepecik köyü yakınlarında öldürülen HPG militanlarının cenaze töreninde çıkan olaylar sırasında **Hasan İş** öldürüldü. İş, 29 Ağustos günü toprağa verildi. Batman Devlet Hastanesi tarafından hazırlanan otopsi raporunda, Hasan İş'in militanların cenaze töreninden önceki saatlerde öldüğü ileri sürüldü. (Bkz. Yaşam Hakkı)

2004 yılında Irak'ta ölen HPG militanı Gaffur Doğan için DEHAP Kızıltepe İlçe Örgütü'nde düzenlenen anma törenine katılan Mezopotamya Kültür Merkezi yöneticisi Metin Yılmaz, 2 Eylül günü gözaltına alındı.

Batman'ın Gercüş ilçesi yakınlarında öldürülen HPG militanları için 31 Ağustos günü düzenlenen cenaze törenine polis müdahale etti. Tören sırasında gözaltına alınanlardan M. Salih Ataç, Ramazan Boğadır, Hüseyin Andıç ve Ömer Faruk Akyüz aynı gün tutuklandı. Tutuklama kararının "izinsiz gösteri düzenlemek, suç sayılan fiili övmek, güvenlik görevlilerine saldırmak, devlet malına zarar vermek ve halkı düşmanlığa kışkırtmak" iddialarıyla verildiği öğrenildi. M. Salih İkinci, Ahmet Sarıtaş, Abdulkuduz Garzan ve Fahrettin Işık ise Cumhuriyet Savcılığı tarafından serbest bırakıldı. Serbest bırakılanlardan Fahrettin Işık, gösteriye katılmadığı halde gözaltına alındığını, başının yarıldığını, sırtında ve yüzünde darp izleri olduğunu bildirdi. Belediye Çay Bahçesi'nde garsonluk yapan Ahmet Sarıtaş ise çay yapılan binanın içinde dövülerek gözaltına alındığını, daha sonra bindirildiği ambulansa da dövüldüğünü kaydetti.

Trabzon'un Maçka ilçesinde öldürülen HPG militanı Mesut İsa için Mardin'in Nusaybin ilçesinde düzenlenen cenaze töreninde gözaltına alınan DEHAP

Nusaybin İlçe Başkanı Nazım Kök, Gençlik Kolları Başkanı Azize Yağız, DEHAP üyeleri Azize Yağız, Hülya Kök, Seyithan Kaya, Ahmet Çağın, Murat Bal, “Mavi ve Kent” gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Süleyman Tekin, Özgür Gündem gazetesi çalışanı Engin Tokay, 31 Ağustos günü tutuklandı. Tutuklama kararı “izinsiz gösteri düzenlendiği” gerekçesiyle verildiği öğrenildi.

Tunceli'nin Mazgirt ilçesi yakınlarında öldürülen HPG militanı Ayhan Seven, 9 Eylül günü Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde toprağa verildi. Cenaze töreninden sonra yürüyüş yapan grupla polisler arasında çatışma çıktı. Çatışmada, çok sayıda işyeri ve araç hasar gördü. Çatışmada öldürülen Ziver Demirbağ için Mardin'in Nusaybin ilçesinde düzenlenen cenaze töreninde gözaltına alınan Azad Yüksekdağ ve Abdulvahap Abandır 10 Eylül günü tutuklandı. DEHAP Mardin İl Başkanı Cemal Veske, Alaattin Sinayıcı, Hatice Kaya ve Garbi Acar ise serbest bırakıldı.

Batman'da HPG militanlarının cenazelerine katıldığı gerekçesiyle 13 Ekim günü Cumhuriyet Savcılığı'na çağrılan, TUHAY-DER Batman Şube yöneticisi M. Şirin Arı, “izinsiz gösteri düzenlemek” iddiasıyla tutuklandı. Genel-İş Şube Başkanı Halis Yakut ve Batman Belediyespor Basın Sözcüsü Hüseyin Tüzer ise tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Diğer Gösteriler

Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine karşı çıkan gruplar tarafından 17 Ocak günü Ankara Kızılay meydanında düzenlenen gösteride olay çıktı. Kurtuluş parkında toplanan göstericilerin Kızılay'a girmesinin engellenmesi üzerine çıkan çatışmada 198 kişi gözaltına alındı. Polislerle göstericiler arasında Kızılay ve çevre sokaklarda çıkan çatışmalarda çok sayıda kişi yaralandı. Gözaltına alınanlardan Uğur Eyilik, Mert Kavak, Onur Özdemir, Musa Kurt, Hasan Balıkcı ve Fatih Beygirci 21 Ocak günü Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı, 192 kişi ise serbest bırakıldı.

25 Ocak gecesi Hakkari'de meydana gelen depremden sonra kente yardım ulaştırılmamasını protesto eden kalabalık bir grup, 27 Ocak günü valilik önünde gösteri düzenledi. Valilik binası önünde toplanan göstericilere polisler müdahale etti. Bunun üzerine AKP İl Örgütü binası önüne giden göstericiler, binanın camlarını kırdılar. Göstericileri havaya ateş açarak ve döverek dağıtan polisler yaklaşık 15 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınanlardan Bülent Demir, Maruf Engin ve Ömer Balıkesir 29 Ocak günü “yasadışı örgüt lehine slogan atmak ve kamu malına zarar vermek” iddialarıyla tutuklandı.

Gösteri nedeniyle 26 kişi hakkında Mart ayı içinde dava açıldı. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası uyarınca açılan dava, Hakkari Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülüyor. Davanın sanıklarından birinin 10 yıl kadar önce PKK militanlarına katılan ve bir daha evine dönmeyen Bülent Çiftçi olduğu öğrenildi.

İstanbul Bakırköy Belediyesi'nin Cumhuriyet gazetesi yazarı Uğur Mumcu'nun öldürülüşünün 12. yıldönümü nedeniyle 26 Ocak günü Bakırköy Özgürlük Meydanı'nda yapacağı anma etkinliğine Bakırköy Kaymakamlığı, “illegal gruplarca provoke edilebileceği” gerekçesiyle izin vermedi.

ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice'ın Türkiye ziyaretini protesto amacıyla 5 Şubat günü Ankara Kızılay meydanında Halkevleri üyeleri tarafından düzenlenen gösteriye polis müdahale etti. Olayda dört kişi gözaltına alındı.

DEHAP Gençlik Kolları tarafından başlatılan “Savaşa Geçit Vermeyeceğiz” kampanyası kapsamında 5 Şubat günü İstanbul Kadıköy İskele meydanında “Barış Çadırı” kurmak isteyen DEHAP'lılara da kaymakamlık izin vermedi. Aynı kampanya çerçevesinde 6 Şubat günü Siirt'te yapılan kitlesel basın açıklamasına da jandarmalar müdahale etti. Olaylarda dört kişi yaralandı. Manisa'nın Manisa'nın Salihli ilçesinde 9 Şubat günü AKP binasına yürüyerek siyah çelenk bırakmak isteyen DEHAP'lılara müdahale eden polisler 111 kişiyi gözaltına aldı. Olayda, Asiye Kaya, Şirin Özdemir, Kadriye Özdemir, Yağmur Deniz, Sultan Yıldız, Gülistan Adıyaman, Meryem Gök, Mahmut Ecer ve Hamit Özdemir'in yaralandığı öğrenildi.

İstanbul Eminönü'nde tezgâh açmalarına izin verilmeyen seyyar satıcıların 12 Şubat günü belediyeyi protesto etmek için yaptıkları eyleme müdahale eden polisler 14 kişiyi gözaltına aldı. 24 Şubat günü de Eminönü Yeni Cami önünde basın açıklaması yaptıktan sonra yürüyüş yapmak isteyen isteyen yaklaşık 30 seyyar satıcıya polis engel oldu.

HADEP Silopi İlçe yöneticileri Serdar Tanış ve Ebubekir Deniz'in gözaltında kaybolmasını protesto etmek amacıyla Silopi'de yürüyüş düzenleyen kadınlar dövülerek dağıtıldı.

13 Mart günü AKP İstanbul Kadın Kolları toplantısına katılan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı protesto eden 14 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar, Cumhuriyet Savcılığı tarafından serbest bırakıldı.

7 Nisan günü Diyarbakır'da kendilerine “Özgür Yurttaş Meclisi” adını veren bir grubun basın açıklamasına müdahale eden polisler yedi kişiyi gözaltına aldı. Bu kişilerden Mehmet İnan, Yılmaz Kahraman, Aslan Akbalık ve Şerif Kılıç'ın adı öğrenildi.

9 Nisan günü Van'da basın açıklaması yapmak isteyen “Bağımsız Gençlik Hareketi (BAGEH)” üyelerine müdahale eden polisler Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğrenci Derneği Başkanı Fadıl Taşçı, Yunus Eriş, Özgür Abik, Osman Özgenç, Mesut Uçer, Genç Bakış dergisi Van Temsilcisi Hüsna Yakut, Sinan Çağlar ve Nihat Abay, ve adı öğrenilemeyen 7 kişiyi gözaltına aldı. Daha sonra bu kişilerden 10'u tutuklandı. Tutuklananlardan Hüsna Yakut, Sinan Çağlar ve Nihat Abay, 26 Nisan günü tahliye edildi.

Diyarbakır'da 28 Nisan günü "Demokratik Halk İnişiyatifi" ve "Bağımsız Gençlik Hareketi" tarafından yapılan basın açıklamasına katılan Şakir Özyayın, Siddik Eren, Tuncay Ok ve Bulut Kişin gözaltına alındı. Özyayın dışındakiler dört saat kadar sonra serbest bırakıldı.

8 Nisan günü İstanbul Beyazıt'ta Cuma namazı çıkışında "Hizb-üt Tahrir üyesi oldukları" iddiasıyla tutuklananların serbest bırakılması için gösteri düzenleyen bir gruba müdahale eden polisler 10 kişiyi gözaltına aldı.

Dünya Çevre Günü dolayısıyla 5 Haziran günü İzmir'in Bergama ilçesinde düzenlenen şenlik sırasında çevreciler, maden işçilerinin saldırısına uğradı. Çevrede bulunan polis ve jandarmaların olaya müdahale etmediği bildirildi.

ESP tarafından 18 Nisan günü Bursa'da düzenlenen gösteriye müdahale eden polisler, aralarında ESP Bursa Temsilcisi Serpil Arslan'ın da bulunduğu beş kişiyi gözaltına aldı.

25 Haziran günü "MKP üyesi oldukları" iddiasıyla Samsun'da gözaltına alınan Gökhan T., Hüseyin Ö., Yaşar Ç., Olcay B., Ferhat A., Şehabettin Ö., Savaş K., Merve Y., Dilek K., Hasan T., Ahmet D., İbrahim Y. ve İbrahim A., 28 Haziran günü tutuklandı. Bu kişilerin Tunceli'de 17 MKP militanının öldürülmesi üzerine yapılan basın açıklaması nedeniyle gözaltına alındığı öğrenildi.

Mardin'in Kızıltepe ilçesinde 27 Mart günü yapılan bir basın açıklaması nedeniyle gözaltına alınan DEHAP üyesi Mehmet Kino, 13 Nisan günü tutuklandı. Kino'nun TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca tutuklandığı öğrenildi.

Sivas Askeri Cezaevi'nde bulunan Mehmet Tarhan'ın serbest bırakılması istemiyle 8 Temmuz günü gösteri düzenleyen üç kişi gözaltına alındı. "İstanbul Mehmet Tarhan Dayanışma İnişiyatifi"nden Evşen Yaşar Akçay ve Bahar Bayram'ın oturma eylemine 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'nda "iki kişinin eylemi toplu gösteri olarak nitelendirilmediği" için Cumhuriyet Savcılığı'ndan izin bekleyen polisler, İHD gözlemcisi Doğan Özkan'ın oturma eylemine katılmasının ardından üç kişi olan gruba müdahale etti. Polisler, Özkan, Akçay ve Bayram'ı gözaltına aldı.

10 Temmuz günü Adana'da düzenlenen bir basın açıklaması nedeniyle DEHAP Adana İl Başkanı Tayyip Yıldız ve Yüreğir İlçe Başkanı Hıdır Taşkıran'ın da aralarında bulunduğu sekiz kişi gözaltına alındı.

Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde DEHAP İlçe Örgütü tarafından 15 Temmuz günü açılmak istenen "Barış Çadırı"na Kaymakamlık izin vermedi.

18 Temmuz günü İzmir Valisi Yusuf Ziya Göksu'nun kentten ayrılması nedeniyle düzenlenen tören

sırasında., Göksu'yu "görevi döneminde Bergama'daki altın madenini kapatmadığı" için protesto eden 20 kadar Bergamalı gözaltına alındı. Aralarında Bergama Çevre Yürütme Kurulu Başkanı Oktay Konyar'ın da bulunduğu eylemciler, akşam saatlerinde serbest bırakıldı.

İstanbul'un Kâğıthane semtinde 21 Temmuz günü yapılan bina yıkımlarını protesto etmek amacıyla 22 Temmuz günü Güzeltepe mahallesinde gösteri düzenleyen gruba polis müdahale etti.

"DHKP-C üyesi olduğu" iddiasıyla Serpil Cabadan hakkında açılan davanın 26 Temmuz günü yapılan duruşması sırasında adliye önünde ölüm oruçlarıyla ilgili basın açıklaması yapan 30 kişilik gruba polis müdahale etti. Müdahale sırasında Sarıyer Ülkü Ocakları üyesi 10 kişilik başka bir grup da eylemcilere saldırdı. Arbedeyi görüntülemeye çalışan Milliyet gazetesi muhabiri Musa Kesler bu grubun saldırısına uğradı. "Başörtüsü yasağını protesto" amacıyla 1 Nisan günü Ankara Kalesi'ne "Başörtüsüne Özgürlük" yazılı bir pankart ve Türk bayrağı asan iki kişi gözaltına alındı.

2 Ağustos günü Adana'da "toplumsal barışın sağlanması" için Seyhan Nehri'ne karanfil attıktan sonra cezaevlerinde bulunan tutuklulara kart gönderen grup içinde bulunanlardan DEHAP üyesi Adnan Uygur, DEHAP İl Örgütü yöneticisi Durmaz Özmen ve THAYD-ER yöneticisi Nuriye Aksoy, 13 Ağustos günü tutuklandı.

"PKK'nin silahlı eylemlere başlamasının yıldönümü" nedeniyle 15 Ağustos günü Mersin'in Akdeniz beldesinde düzenlenen gösteride gözaltına alınan Serdar Aka, 18 Ağustos günü tutuklandı.

27 Ağustos günü Batman'ın Beşiri İlçesi'nde operasyonların durdurulması talebiyle yürüyüş yapan göstericilere özel hareket timleri ve jandarma müdahale etti. Polisin gösteriyi dağıtmak için panzerlerle kalabalığın üstüne yürümesi, havaya ateş açması ve göz yaşartıcı bomba kullanması üzerine çatışma çıktı.

Greenpeace üyesi 21 kişi, 29 Ağustos günü Çanakkale'de bulunan Çan Termik Santrali'nde eylem yaptı. Santral'in soğutma kulesine çıkan 12 eylemci, burada pankart açma girişimlerinin başarısız olması üzerine aşağıda bekleyen arkadaşlarına katıldı. Daha sonra Greenpeace üyeleri santral girişine kendilerini zincirlediler. Yaklaşık beş buçuk saat süren eylemin ardından eylemciler jandarmalar tarafından gözaltına alındı. Beşi yabancı uyruklu 21 eylemcinin yurtdışına çıkışının yasaklandı. Yasak, Eylül ayı içinde kaldırıldı.

Ankara'nın Keçiören ilçesinde, 10 yıl önce sağcılar tarafından öldürülen Erdal Yıldırım'ın ölüm yıldönümü nedeniyle 30 Ağustos günü Keçiören Ovacık mahallesinde yapılan anma törenine polis müdahale etti. Olay sırasında Hasan Yıldırım, Ali Yıldırım ve Hakan Yıldırım gözaltına alındı.

İzmir Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği'nin İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ulaşım ücretlerine yaptığı zamların geri alınması amacıyla yürüttüğü kampanya çerçevesinde imza masası kuran Bayram İçlek, Fatih Gökhan Arslan ve Ufuk Sayın 29 Ağustos günü gözaltına alındı. Bu kişiler, 31 Ağustos günü tutuklandı.

İstanbul Sarıgazi'de belediyenin 3 Eylül günü gerçekleştirdiği festivali protesto amacıyla düzenlenen gösteriye polis müdahale etti. Gösteri sırasında gözaltına alınan 72 kişiden dokuzu 4 Eylül günü tutuklandı. "İzinsiz gösteri düzenledikleri" gerekçesiyle dokuz kişi hakkında açılan dava, 9 Kasım günü Ümraniye 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşmada, Atılım gazetesi Kartal Temsilcisi Goncagül Telek, Mehmet Fatih, Ali Nail, Celal Alabay, Gülnaz Yapışkan, Murat Ateş, Hayri Durukan ve Şeracettin Yağmur tahliye edildi.

2 Eylül günü İstanbul Fatih Camii'nde radikal İslamcı bir grubun düzenlediği gösteri nedeniyle gözaltına alınan yedi kişiden Uğur Kankur ve Erdal Ercan, 6 Eylül günü tutuklandı. Hakan Ercan, Ömer Duman, Türker Güven, Zeynep Karslı ve Hürü Güler ise serbest bırakıldı. Gözaltına alınanlardan Süleyman Uğurlu ve K.C. adlı kişiler, 8 Eylül günü serbest bırakıldı. Gösteriye katıldığı" iddia edilen Cengiz Kabataş ise 13 Eylül günü Erzurum'da tutuklandı.

Gösteri nedeniyle 19 kişi hakkında Ekim ayında dava açıldı. İddianamede, 14'ü tutuklu 19 sanığın, "Türkiye'de mevcut anayasal düzeni değiştirerek yerine dini esaslara dayalı Raşidi Hilafet devletini kurmak amacıyla anlaşma içinde oldukları" anlatıldı. İddianamede, örgütün İstanbul Sorumlusu olduğu iddia edilen Süleyman Uğurlu ve Yılmaz Çelik'in de aralarında bulunduğu sanıkların "yasadışı örgüt üyeliği" iddiasıyla cezalandırılması istendi.

9 Eylül günü Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Ankara Hacı Bayram Camii'nde cuma namazı kıldığı sırada gösteri düzenleyen radikal İslamcı bir gruptan 38 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan 24'ü, 12 Eylül günü "Hizb-üt Tahrir örgütü üyesi oldukları" iddiasıyla tutuklandı. Diğerleri ise serbest bırakıldı. Eylem nedeniyle 24 kişi hakkında "Hizb-ut Tahrir örgütü üyesi oldukları" ve "görevli memura direndikleri" iddiasıyla iki ayrı dava açıldı. Yasadışı örgüt üyeliği iddiasıyla açılan dava, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, görevli memura direnme iddiasıyla açılan dava da Ankara 13. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülüyor. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava, 29 Kasım günü başladı. Duruşmada, sanıklardan Şinasi Ünver tutuklandı, Faik Delibaş adlı sanığın tutuklanması istemi ise "akli dengesi bozuk olduğu" gerekçesiyle reddedildi.

6 Eylül günü Düzce'nin Akçakoca ilçesine bağlı Karatavuk köyünde, köylülerle fındık toplamak için köye gelen işçiler arasında çıkan kavgada işçilerden Abdulrezak Özdemir'in öldürülmesini protesto amacıyla Diyarbakır'da düzenlenen gösteride gözaltına alınan 14

kişiden Vasfi Erdem, Halit Kayık, Çetin Demir, İdris Nakçi ve Ümit Aslan, 10 Eylül günü tutuklandı.

9 Eylül günü İstanbul Esenyurt'taki Abdullah Baştürk Demokrasi Parkı'na hizmet binası yapılmasını protesto eden göstericiler ile belediye yetkilileri arasında çıkan arbedede 15 gösterici yaralandı.

19 Eylül günü Tunceli'de düzenlenen bir basın açıklamasında gözaltına alınan Dersim Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği Hozat Şube Başkanı Özcan Dutağacı ve Yönetim Kurulu üyesi Ali Demir, 25 Eylül günü tutuklandı. Dutağacı ve Demir'in tutuklanmasını protesto amacıyla 28 Eylül günü düzenlenen basın açıklamasında da Dersim Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği Başkanı Murat Kaymaz, Ziya Kulbak, Ali Ekber Kaya, Hüsniye Mavi, Eylem Vural, Onur Munzur, Özgür Demir, Timuçin Kılınc, Oğuz Bulat ve Duygu Kalanç adlı kişiler dövülerek gözaltına alındı. Bu kişilerden yedisi de, "kimlik bildirmeme, polise direnme ve kamu huzurunu bozmak" iddialarıyla 29 Eylül günü tutuklandı. Dernek tarafından yapılan açıklamada, Özcan Dutağacı'nın gözaltında ağır biçimde dövüldüğü ileri sürüldü. Tutuklanandan Ali Ekber Kaya, Hüsniye Mavi, Eylem Vural, Ali İhsan Çıplak ve Dersim Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği Başkanı Murat Kaymaz 28 Kasım günü serbest bırakıldı.

Uşak'ın İnay köyünde TÜPRAG adlı şirketin siyanürle altın aramasına karşı 22 Eylül günü gösteri düzenleyen köylüler, jandarmalar tarafından zor kullanılarak engellendi. Şantiye kurma çalışmalarını sürdüren şirketi protesto için Gümüşkol köyü yolunu kapatan köylüler, taşlarla dozerin camlarını kırdılar. Jandarmanın müdahalesi sonucu çıkan kavgada 11 kişi yaralandı, 12 kişi de gözaltına alındı.

27 Eylül günü Ankara Kızılay'da Terörle Mücadele Yasa tasarisını protesto için basın açıklaması yapan Ezilenlerin Sosyalist Platformu üyelerine polis müdahale etti. Gözaltına alınan yedi eylemci, akşam saatlerinde serbest bırakıldı.

Aynı gün Tunceli'de eylem yapmak isteyen bir gruba polislerin müdahalesi üzerine çıkan olaylarda, 10 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan sekizi daha sonra tutuklandı.

Diyarbakır'da 2 Ekim günü düzenlenmesi planlanan "AB'ye Evet" mitingini, Diyarbakır Valiliği tarafından ertelendi. AB ile müzakerelerin başlayacağı 3 Ekim gününden önce yapılması planlanan mitingin ertelenmesine "4. Uluslararası Ortadoğu Endüstri Fuarı ve Ortadoğu İşbirliği Forumu'na ulusal ve uluslararası düzeyde katılacak temsilcilerin güvenlikleri" gerekçe gösterildi.

15 Ekim günü Terörle Mücadele Yasa tasarisını protesto amacıyla İstanbul Taksim'de kendilerini trafik lambalarına zincirleyen ESP üyesi dört kişi gözaltına alındı.

17 Ekim günü İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin önündeki Saraçhane parkında gecekondu yıkımlarını protesto etmek amacıyla gösteri düzenleyen Temel

Haklar ve Özgürlükler Dernekleri Federasyonu üyesi grup zor kullanılarak dağıtıldı. Polislerle göstericiler arasında çıkan çatışmadan sonra yaklaşık 20 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar içinde yer alan Grup Yorum üyesi Cihan Keşkek aynı gün serbest bırakıldı.

ESP üyesi bir grup, F tipi cezaevlerini protesto amacıyla 1 Kasım günü İstanbul Boğaz Köprüsü'nün Anadolu yakası girişinde yol kesme eylemi düzenledi. Gösteriye müdahale eden polisler, Emine Güngör, Ağca Kaplan, Tuğba Gümüş, Arzu Baysungur, Güneş Şenyüz, İbrahim Uçar, Fırat Çağla, Cengiz Özgül, Hüseyin Güneş, Emrullah Avcı ve Abbas Duman'ı gözaltına aldı.

İstanbul İstiklal caddesindeki ağaçların sökülmesini protesto amacıyla 11 Kasım günü gösteri düzenleyen bir gruba polis müdahale etti. Göstericileri tartaklayarak dağıtan polisler, tiyatro sanatçısı Sevinç Aytuğ Civan ve adı öğrenilemeyen iki kişiyi gözaltına aldı.

PKK'nin kuruluş yıldönümü nedeniyle 27 Kasım günü İstanbul Gaziosmanpaşa'da düzenlenen gösteriyi zor kullanarak dağıtan polislerle göstericiler arasında çatışma çıktı. Olayda, 15 kişi gözaltına alındı.

Diyarbakır'da 13 Kasım günü düzenlenen "Kürt Sorununa Demokratik ve Barışçıl Çözüm" mitinginden sonra gözaltına alınan F.D. (17) adlı kız çocuğu, işkence gördüğünü açıkladı. İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran F.D., dövülerek gözaltına alındığını, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde 8 saat tutulduğunu, daha sonra götürüldüğü Çocuk Şube Müdürlüğü'nde çırılçıplak soyularak üzerinin arandığını ve 40 saat gözaltında tutulduğunu bildirdi. F.D., gözaltına alınan diğer çocuklarla birlikte havalandırması bulunmayan, soğuk bir hücrede tutulduklarını, ikinci gün yemek ve su istemelerine karşın verilmediğini belirtti.

Aynı eylemde taşınan pankartlar nedeniyle Zennur Kızılkaya, Süheyla Gül, Reşat Ayaz ve soyadı öğrenilemeyen Sabri adlı kişi 22 Aralık günü gözaltına alındı. Reşat Ayaz, aynı gün serbest bırakıldı.

Hakkari'nin Şemdinli ve Yüksekova ilçelerinde yaşanan olayları protesto amacıyla Adana'nın Seyhan ilçesinde düzenlenen gösteride gözaltına alınan ve tutuklanan Ezilenlerin Sosyalist Platformu üyeleri Gülcan Taşkıran, Hatice İlden Dirini ve Halil Göğercin, 7 Aralık günü serbest bırakıldı.

Dünya İnsan Hakları Günü nedeniyle, Hakkari'nin Şemdinli ilçesinde yapılması planlanan basın açıklaması için 8 Aralık günü çeşitli kentlerden yola çıkan gruplar, ilçeye sokulmadı. Bazı gruplar ise Yüksekova'ya ulaşmayı başardı. 9 Aralık günü feshedilen DEHAP Yüksekova İlçe Örgütü binası önünde toplanan kalabalık bir grup, basın açıklamasından sonra olaysız dağıldı.

Tunceli Emek ve Demokrasi Platformu'nun Kasım ve Aralık aylarında içinde dokuz memurun başka kentlere atanmasını ve Şemdinli olayını protesto amacıyla 24 Aralık günü düzenlemeyi planladığı miting, Tunceli Valiliği tarafından yasaklandı. Valilik tarafından tertip komitesi üyelerine gönderilen yazıda, mitingin hangi gerekçeyle yasaklandığının belirtilmediği öğrenildi. Tertip komitesi üyesi Halil Ateş, valilikten gerekçe sorduklarını ancak yanıt verilmediğini söyledi. Ateş, miting yerine aynı gün kitlesel basın açıklaması yapılacağını bildirdi.

Diğer Davalar

2004 yılında 1 Eylül Dünya Barış Günü nedeniyle Hakkari'nin Şemdinli ilçesinde düzenlenen etkinlikler nedeniyle tertip komitesi üyeleri hakkında dava açıldı. İddianamede, tertip komitesi üyeleri Emin Sarı, Emrullah Öztürk, Nevzat Geylan, Abdullah Tekin, Saadettin Taşçı, Fazıl Yılmaz ve İbrahim Ötengil'in 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'nın "Kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşleri" başlıklı 23. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. Dava, 9 Mart günü Şemdinli Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı.

5 Eylül 2004 tarihinde İstanbul Zeytinburnu'nda "1 Eylül Dünya Barış Günü" nedeniyle düzenlenen şenliğin Tertip Komitesi üyeleri Hürriyet Şener (İHD İstanbul Şubesi eski Başkanı), Şah İsmail Karagöz, Engin Yaşar, Yıldız Aktaş, Avukat Oya Ersoy Ataman, Hasan Toprak, Hüseyin Bektaş ve Çetin Ova hakkında dava açıldı. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası uyarınca açılan dava, 28 Nisan günü İstanbul 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı.

Almanya'da düzenlenen "Kürt Festivali"ne katıldıkları gerekçesiyle 22 Eylül 2003 tarihinde DEHAP Genel Başkanı Tuncer Bakırhan, ÖTP Genel Başkanı Ahmet Turan Demir, müzik sanatçısı Haluk Levent, gitaristler Göktuğ Şenkal ve Demir Karacehennem'in gözaltına alınmasını protesto etmek üzere düzenlenen basın açıklaması nedeniyle 16 kişi hakkında dava açıldı. İHD İstanbul Şube Başkanı Eren Keskin, Tüm Bel-Sen Genel Sekreteri Hüseyin Ayyıldız, SDP İstanbul İl Başkanı Rıdvan Turan'ın da aralarında bulunduğu 16 kişi hakkında "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalefet" iddiasıyla açılan dava, 10 Şubat günü Fatih 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı. Davada 2005 yılı içinde önemli bir gelişme olmadı.

DEHAP Bursa İl Gençlik Kolları'nın 5 Aralık 2004 tarihinde düzenlediği "Farklılıklara evet, ayrılıkçılığa hayır" konulu basın açıklamasına katılan 14 kişi hakkında 'Cumhuriyeti tahkir ve tezyif' suçlaması ile Ocak ayında soruşturma başlatıldı.

Yargıtay 8. Ceza Dairesi, 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nı protesto etmek için 2004 yılında Hatay'da yapılan gösteriyle ilgili 8 kişi hakkında Hatay 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nin verdiği cezayı "izinsiz gösterinin demokratik hak olduğu" gerekçesiyle bozdu. Sanıklar,

“polise mukavemet ettikleri” gerekçesiyle cezalandırılmışlardı.

Bursa Valiliği, 5 Eylül 2004 tarihinde “Dünya Barış Günü” dolayısıyla yapılan basın açıklamasında kamerayla çekim yapan polisler hakkında soruşturma açılmasına “Görevli memurun, amirinin emri doğrultusunda yasal görevini yerine getirdiği ve suç unsuru oluşmadığı” gerekçesiyle izin vermedi.

EMEP Bursa İl Örgütü tarafından 28 Kasım 2004 tarihinde “ABD’nin Irak’a saldırısını protesto amacıyla” düzenlenen basın açıklaması nedeniyle EMEP Bursa İl Örgütü yöneticileri Cengiz Yıldız, Gökhan Aydın, Ömer Furkan Özdemir, İskan Yıldız, Öznur Çağlayan, Enis Öztay, Emel Sözer, Özcan Kılıç, Musa Garip ve Yasin Çelik hakkında açılan dava 6 Nisan günü başladı. 14 Haziran günü yapılan duruşmada mahkeme, takipsizlik kararı verdi.

Şanlıurfa’nın Ceylanpınar ilçesinde 20 Temmuz 2004 tarihinde düzenlenen bir gösteri nedeniyle 25 kişi hakkında açılan davaya 18 Mayıs günü devam edildi.

28 Mart 2004 yerel seçimlerinden önce Şırnak’ın Cizre ilçesinde düzenlenen miting nedeniyle DEHAP Genel Başkanı Tuncer Bakırhan, dönemin Şırnak İl Başkanı, İdil Belediye Başkanı Resul Sadak ve dönemin DEHAP Cizre İlçe Başkanı Mehmet Dilsiz hakkında açılan dava, 15 Nisan günü sonuçlandı. Cizre Asliye Ceza Mahkemesi, DEHAP yöneticilerini 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası’nın 28/1. maddesi uyarınca 1 yıl 6 ay hapis ve 346’şar YTL para cezasına mahkum etti. Mahkeme, Sadak ve Dilsiz’in cezalarını erteledi. Bakırhan’ın cezası ise daha önce Kars 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 6 ay hapis cezasına mahkum edildiği için ertelenmedi.

DEHAP Bursa İl Örgütü tarafından 5 Eylül 2004 tarihinde düzenlenen basın açıklaması nedeniyle Tunceliler Derneği Başkanı Baki Akkuş, DEHAP Bursa İl Örgütü yöneticileri Güneş Yavuz, Tuncay Arsan, Ercan Turan, İbrahim Çiçek, Kutbettin Toprak, Mehmet Şirin Alp, Semra Yavuz, Bedriye Işık ve Enver Erdal hakkında açılan dava, 28 Nisan günü Bursa 5. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı.

Trabzon Cumhuriyet Savcılığı, 24 Haziran günü Trabzon’da bir açılış töreninde konuşan Başbakan Tayyip Erdoğan’a yumurta attıkları için gözaltına alınan Halkevleri Trabzon Şube Başkanı Murat Bektaşoğlu ve Halkevleri üyesi Ethem Küçük hakkında “Başbakana hakaret ettikleri” gerekçesiyle dava açtı. Davaya, 14 Kasım günü devam edildi. Trabzon Asliye Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada ifade veren Bektaşoğlu, “Yumurta atmak demokratik bir tepkidir. Başbakan’ın şahsına yönelik hakaret yoktur. Asıl Başbakan bize, ‘provokatörler’ diyerek hakarete bulunmuştur. Biz de Başbakan’a, hakaret ettiği için Ankara’da dava açtık” dedi.

Ezilenlerin Sosyalist Platformu tarafından 7 Aralık 2004 tarihinde Ankara Kızılay meydanında Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun tasarısını

protesto amacıyla düzenlenen gösteri nedeniyle 11’i tutuklu 46 kişi hakkında açılan davaya 22 Haziran günü devam edildi. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada Atılım gazetesi Ankara Temsilcisi Selver Orman, Bursa Temsilcisi Burcu Gümüş, Eskişehir Temsilcisi Nuray Kesik, muhabir Seda Aktepe, Gökhan Yaman, Güneş Şenyüz ve Mahir Akkaya tahliye edildi. ESP Ankara Temsilcisi Deniz Bakır, Eskişehir Temsilcisi Dursun Armutlu, Yusuf Bayraktar ve Gülcan Taşkıran’ın tahliye talebi ise reddedildi. Dava, 2005 içinde sonuçlanmadı.

Aynı gösteride Emniyet Müdürlüğü’ne ait resmi arabalara hasar verdikleri gerekçesiyle 46 kişi hakkında tazminat davası açıldı. Dava, 22 Kasım günü Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesi’nde başladı.

DEHAP Ankara İl Örgütü yöneticileri hakkında “KESK’in 25 Eylül 2004 tarihinde düzenlediği eylemde atılan sloganlar” nedeniyle açılan davaya 11 Temmuz ve 13 Eylül günlerinde devam edildi. Yıl içinde davada önemli bir gelişme olmadı. Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nin görevsizlik kararı üzerine asliye ceza mahkemesine gönderilen davada, DEHAP Ankara İl Başkanı İsmail Ancı, DEHAP Ankara İl Örgütü yöneticileri Abdürrahim Bilen, İsmet Aras, Mehmet Kaya, Şirin Altay, M. Şirin Karademir, Erol Kaplan, Dilek Yıldırım, Rahman Sümer, Metin Yıldız ve Dursun Turan yargılanıyor.

9 Ekim 2004 tarihinde Siirt’te düzenlenen bir gösteri nedeniyle 22 kişi hakkında açılan dava, 29 Temmuz günü sonuçlandı. Siirt Asliye Ceza Mahkemesi, sanıklardan DEHAP Siirt İl Örgütü yöneticileri Mahmut Yıldız, Muhyettin Timurlenk, DEHAP Gençlik Kolları eski Başkanı Rıdvan Oğuz, DEHAP Merkez İlçe Başkanı Gürü Toprak ve Halit Taşçı’yı “yasadışı örgüt lehine slogan attıkları” gerekçesiyle 6 ay hapis cezasına mahkum etti. Mahmut Yıldız’ın cezasını erteleyen Mahkeme, beş sanığın cezasını 1.980 YTL para cezasına çevirdi. 16 kişi hakkında ise beraat kararı verildi.

Seydişehir Alüminyum Fabrikası’nın özelleştirilmesini protesto amacıyla 11 Haziran günü İzmir’in Menemen ilçesinde düzenlenen gösteri nedeniyle ESP üyeleri hakkında açılan dava, 29 Temmuz günü başladı. Menemen Asliye Ceza Mahkemesi’nde yapılan duruşmada tutuklu sanıklar Mert Yamaç, Yılmaz Karaçam ve Barış Bozyiğit adlı sanıklar tahliye edildi. Dava, yıl içinde sonuçlanmadı.

15 Temmuz günü gözaltına alınan “Demokratik Kadın Hareketi” Ankara Temsilcisi Nurten Karakaş, “yasadışı örgüt üyesi olduğu” iddiasıyla tutuklandı. Karakaş’ın, Tunceli’de 17 MKP militanının öldürülmesi nedeniyle düzenlenen bir basın açıklaması nedeniyle tutuklandığı öğrenildi. Aynı nedenle Mersin’de 20 Eylül günü düzenlenen basın açıklamasıyla ilgili olarak Azime Peker tutuklandı.

Tunceli’de 17 MKP militanının öldürülmesi üzerine Adana’da düzenlenen bir basın açıklaması nedeniyle beş kişi hakkında açılan davaya 3 Ekim günü devam

edildi. Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, beş sanık hakkında tahliye kararı verdi. Duruşma için adliye önünde toplanan grubu zor kullanarak dağıtan polisler, Atılım gazetesi Adana temsilcisi Seda Aktepe, İskenderun muhabiri Zahide Bektaşlı, Devrimci Demokrasi dergisi muhabiri Nihal Gül, Kızıl Bayrak dergisi Adana temsilcisi Zemin Demirel, Emekçi Kadınlar Birliği Adana temsilcisi Yasemin Tuğcu, Mersin Sosyalist Gençlik Derneği Başkanı Emrah Topaloğlu, Emrah İlingi, Faris Hacıoğlu, Ufuk Köse, Erdağ Yenel, Derya Günaydın, Suna Düşkün, Arap Türk, Vahab Toraman, Çiğdem Diren Kırkoç ve Mustafa Sarısözlük adlı kişileri gözaltına aldı.

“Radikal İslamcı Hizb-ut Tahrir örgütü üyesi oldukları ve Ankara Abdi İpekçi parkında 22 Mayıs günü düzenlenen gösteriye katıldıkları” gerekçesiyle

yedi kişinin yargılanmasına 12 Ekim günü Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada, Ahmet Sirven, Metin Aydoğan, Aydın Karademir, Kurtuluş Sevinç, Hüseyin Bayrak ve Ömer Aksu tahliye edildi. Başka bir davadan tutuklu bulunan Serdar Kaya'nın ise savunmasını yapması için bir sonraki duruşmaya getirilmesi kararı verildi.

Ekim ayında gerçekleştirilen 27. Kıtalararası Avrasya Maratonu'nda başörtüsü eylemi yaptıkları gerekçesiyle 24 kişi hakkında açılan dava, 22 Aralık İstanbul 6. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşmada savunmasını yapan Mazlum-Der İstanbul Şube Başkanı Mustafa Ercan, “arkadaşlarının üzerlerinde birer harf taşıyan bluzlarla yan yana geldiklerinde ‘Başörtüsüne Özgürlük’ yazısı oluşturduklarını” söyledi.

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

Daha önceki yıllarda yapılan yasal düzenlemeler ile örgütlenme özgürlüğünün önündeki bazı engeller kaldırılmış olsa da örgütlenme özgürlüğü ile ilgili sorunlar özellikle uygulamada karşılaşılan aksaklıklar nedeniyle 2005 yılı içinde de sürdü. Özellikle çalışma yaşamında karşılaşılan sorunlar artarak sürdü. Muhalif partiler, örgütler ve üyeleri üzerindeki baskılarda ise bir azalma olmadı.

TİHV'nin "Demokrasi İçin Aktif İzleme" projesi kapsamında belirlediği izleme ve ihlal göstergeleri bakımından da örgütlenme özgürlüğü ile ilgili sıkıntıların sürdüğü görüldü. Belirlenen ihlal göstergelerinin hemen hepsine ilişkin en az bir örnek ile karşılaşıldı.

Yıl içinde çalışanların, sendikalı olmaları nedeni ile işten çıkarılmaları ile sıklıkla karşılaşıldı. Bu tür

sorunlarla karşılaşan çalışanları eylemleri de gerek sivil kişiler gerek resmi görevlilerce engellendi. Sendikaların örgütlenmeleri konusunda pek çok sorunla karşılaşıldı, sendika yöneticilerine yönelik davalar açıldı, sendikalılar sürgün gibi baskılarla yüz yüze kaldılar.

Derneklerin de faaliyetlerine yönelik engellemeler, merkez ya da şubelerine baskınlar, derneklerin faaliyetlerinin durdurulması, dernek üye ya da yöneticilerine yönelik baskılar da karşılaşılan sorunlar arasındaydı. İnsan hakları savunucuları ve örgütleri de benzer uygulamalarla yüz yüze kaldılar.

Siyasi partiler konusunda ise özellikle muhalif partilere yönelik sorunlar öne çıktı. Resmi makamların siyasi partiler arasında ayırım yapması, üyelerine ya da yandaşlarına baskılar önde gelen sorunlar oldu.

1- İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARINA BASKILAR

Adalet Bakanı Cemil Çiçek Kasım ayı başında İsveç'in başkenti Stockholm'de TİHV ile İHD'yi hedef alan bir açıklama yaptı. Çiçek her iki kurum şu ifadeleri kullandı: "Mesela, İHD ve vakfı ile görüşürler, ama bugüne kadar şehit ve gazilerin oluşturduğu derneklerle görüşen hiçbir AB heyetine ben rastlamadım. Başkalarına bir şey derken, kendi içimizdeki marjinal grupların, Türkiye'yi adeta jurnallercesine yaptıkları

beyanları da mutlak süratle dikkate alıp, değerlendirmemiz gerekir."

Açıklama üzerine İHD Başkanı Yusuf Alataş ve TİHV Başkanı Yavuz Önen, ortak yazılı açıklamayla tepkilerini ifade etti ve hükümetten iki kurumdan özür dilemesini istedi. 8 Kasım günü yapılan açıklama şöyle:

BASIN AÇIKLAMASI

"Hükümet İHD'den ve TİHV'dan Özür Dilemelidir"

İnsan Hakları Derneği, 1986 yılından bu yana ırk, dil, din, cinsiyet, siyasi görüş ya da herhangi bir nedenle ayırım yapmaksızın herkesin insan hakları için mücadele veren bağımsız bir insan hakları örgütüdür. Halen 33 şubesi ve 15.000'den fazla üyesi bulunmaktadır. Türkiye İnsan Hakları Vakfı da kurulduğu 1990 yılından bu yana özellikle işkence konusundaki çalışmaları ile ulusal ve uluslararası kamuoyunda kabul görmüş saygın bir insan hakları kuruluşudur. Her iki örgüt de, 1980 sonrası Türkiye'deki baskı, zulüm ve insan hakları ihlallerine karşı mücadele etmek üzere tabandan yani halktan gelen istekle kurulmuştur.

Kuruluşlarımız yaklaşık 20 yıllık mücadele sürecinde, devlet kurumlarından ve bu kurumların desteğindeki organize siyasi gruplardan büyük baskılar görmüş, saldırılara uğramıştır. Saldırıların sonucu İHD'nin bir çok yöneticisi yaşamını yitirmiş, 1998 yılında dönemin genel başkanı ölümden dönmüştür.

Tüm bu baskı ve saldırılar İHD'nin ve TİHV'nin, kendi kuralları ve uluslararası insan hakları ilkeleri çerçevesindeki mücadelesine engel olamamıştır. İHD'yi ve TİHV'ni marjinalleştirme ve hukukun dışına itme çabaları sonuçsuz kalmıştır. Şayet bu gün Türkiye'de insan hakları kavramı dava fazla tartışılıyor ise ve görevli olarak bu alanda bir takım iyileşmelerden söz edilebiliyorsa, bunda İHD'nin ve TİHV'nin mücadelesinin önemli bir payı olduğu görmezlikten gelinemez.

İHD ve TİHV, bu gün tüm dünyanın sözüne ve yaptıklarına güvendiği; referans olarak kabul ettiği; Onların içerisinde olmadığı oluşum ve çabaları kuşkuyla karşıladığı saygın birer insan hakları örgütleridir. Bu nedenledir ki, içerisinde Adalet Bakanı'nın da bulunduğu bu günkü Hükümet, İHD ve TİHV'nin Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu ile İl ve İlçe İnsan Hakları

Kurullarının faaliyetlerine katılması için ısrarlı taleplerde bulunmuştur. TİHV bir dönem Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu'na katılmış, ise de bu kurulların yapıları ve işlevleri uluslararası standartlara uygun olmadığı için İHD, bu kurullara katılmayı reddetmiştir. Aynı şekilde, yine bu günkü Hükümet tarafından 9 Eylül 2005 günü yapılan "Sivil Toplum Zirvesi"ne her iki kuruluş da davet edilmiş, Türkiye-AB müzakere sürecine etkin bir şekilde katılmaları için de ayrıca yazılı davet göndermiştir.

İHD'nin ve TİHV'nin uluslararası kişi, kurum ve organizasyonlarla ilişkilerinde, görüşme istemleri hep karşı taraftan gelmiştir. Sayın Adalet Bakanı bu durumdan rahatsız olmak ve İHD ile TİHV'ni halktan kopuk marjinal bir örgütler olarak tanımlamak yerine, bu denli kabul görmelerinin nedenleri üzerinde düşünmelidir. Özellikle, "insan hakları sorunları ve ihlalleri" ile "insani sorunları" birbirine karıştırıp, buradan mantık yürüterek sonuçlar çıkarmak ve hele hele suçlamalarda bulunmak, Sayın Adalet Bakanı'nın nasıl bir vizyona sahip olduğunu göstermekten öte bir anlam ifade etmez.

Demokraseye, insan haklarına, hukukun üstünlüğüne sahip çıktığı ve geliştirdiği iddiasında olan bir Hükümetin, her fırsatta insan hakları kuruluşlarını, özellikle de İHD ve TİHV'ni marjinallikle, yasa dışı örgüt yandaşlığı ile suçlayıp, hedef göstermesinin, bizzat o Hükümetin önemli bir zaafı olduğu açıktır. Hükümet, insan hakları konusunda ikircikli ve samimiysiz tutumunu gözden geçirmeli; insan haklarını özümsemelidir. Bu bağlamda, Hükümetin işe İHD'den ve TİHV'ndan özür dilemekle başlaması, samimiyetinin de bir ölçütü olacaktır.

Av. Yusuf ALATAŞ
İHD Genel Başkanı

Yavuz ÖNEN
TİHV Başkanı

Türkiye İnsan Hakları Vakfı

Adana Cumhuriyet Savcılığı, TİHV Adana Temsilcisi Avukat Mustafa Çinkılıç ve başvuru hekimi Mehmet Antmen hakkında Mart ayında dava açtı. İddianamede, Çinkılıç "suç delillerini saklamak", Antmen de "suç delillerini saklamak ve özel belgede tahrifat yapmakla" suçlandı.

Adana E Tipi Cezaevi'nden 2003 yılında tahliye olan Şükrü Boyav adlı kişi, tedavi için iç yazışma niteliğindeki bir mektupla gönüllü hizmet veren bir hekime gönderilmiş, daha sonra Cumhuriyet Savcılığı'na cezaevi yöneticileri ve gardiyanlar hakkında suç duyurusunda bulunan Şükrü Boyav, bu mektubun fotokopisini de suç duyurusu dilekçesine eklemiştir. Bunun üzerine açılan soruşturma sırasında Mehmet Antmen, Cumhuriyet Savcısı'nın talimatıyla 16 Eylül 2004 tarihinde polisler tarafından gözaltına alınmıştır. Mehmet Antmen ve ifade alma işlemi sırasında yanında bulunan Avukat Mustafa Çinkılıç'ın "vakfın iç yazışması niteliğindeki belgenin aslını kendilerinin veremeyeceklerini, bunun TİHV Genel Merkezi'nden istenmesi gerektiğini" savunmaları üzerine "gerekli belgeyi vermeyerek soruşturmayı engelledikleri" iddiasıyla tutuklanmaları istenmiştir. Mahkeme, tutuklama istemini "belgenin fotokopisinin dosyada bulunması, savcının gerek duyarsa Adli Tıp Kurumu'ndan yeniden rapor alabileceği" gerekçesiyle reddetmiştir.

Mustafa Çinkılıç ve başvuru hekimi Mehmet Antmen hakkında açılan dava, 11 Temmuz günü başladı. Adana 11. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada verdiği ifadesinde Çinkılıç şunları söyledi:

"Davada Cumhuriyet Savcısı bir işkenceyi delilleri ile ortaya çıkarmak için soruşturma yapan, biz de bu soruşturmayı engellemek isteyen kişilermişiz gibi gösterilmeye çalışılıyor. Bu bizim ve vakfın amaçlarımızla bağdaşmayan ve eşyanın doğasına ters bir durumdur" dedi. Avukat Vedat Özkan ise "Savcı, adeta işkenceyi ortaya çıkardıkları için doktor ve avukattan öç alırcasına hukuki dayanaktan yoksun, mesnetsiz, ciddi hazırlıktan yoksun ve kötü niyetli

olarak dava açıyor. Bizler savcının işkenceyi açığa çıkarmak amacıyla olmadığını düşünüyoruz."

4 Ekim günü devam edilen davada tanık olarak dinlenen Dr. Enver Seçinti, iddianamede ileri sürülen suçlamaların doğru olmadığını söyledi. Duruşma, Cumhuriyet Savcısı'nın esas hakkındaki görüşünü açıklaması için 31 Ocak 2006 tarihine ertelendi.

İnsan Hakları Derneği

İHD Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölge Temsilcisi Mihdi Perinçek ve İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş hakkında, "21 Kasım 2004 tarihinde Mardin'in Kızıltepe ilçesinde Ahmet Kaymaz ve oğlu Uğur Kaymaz'ın öldürülmesi üzerine hazırladıkları rapor" nedeniyle açılan dava 13 Temmuz günü Kızıltepe 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı.

Duruşmadan sonra gazetecilere bir açıklama yapan Selahattin Demirtaş, davanın İHD'yi baskı altına almak amacıyla açıldığını söyledi. Demirtaş, "Raporu beş kişi hazırladığı halde iki kişiye dava açıldı. Bu iki kişinin nasıl seçildiği belli değil. Bize dosyanın kapağı bile gösterilmemişken dosya hakkında açıklama yapmamız imkansızdır. Biz sanki basın mensubuymuşuz ve bunları yayımlatan bizmişiz gibi Basın Kanunu'ndan dava açılmıştır. Konu ile ilgili en net açıklamayı Emniyet Genel Müdürlüğü Basın Sözcüsü Ramazan Er kriminal laboratuvar sonuçlarını açıklayarak yapmıştır. Ancak suç duyurusunda bulunmamıza rağmen Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Er'in açıklamalarının dosyanın içeriğine yönelik olmadığı ve kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla yapıldığını iddia ederek takipsizlik kararı vermiştir" dedi. Dava yıl içinde sonuçlanmadı.

Diyarbakır Şubesi

Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı, İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş ve şube yöneticileri hakkında yurtdışından gelen heyetlerle görüşmeleri nedeniyle Ocak ayında iki ayrı dava açtı.

Davalarda İHD yöneticilerinin "izinsiz toplantı düzenledikleri" ve Dernekler Yasası'nın "derneklerin uluslararası görüşmelerinin 'Dışişleri Bakanlığı'nın ve ilgili bakanlıkların görüşü alınarak İçişleri Bakanlığı'na

verilecek izne” bağlı olduğuna ilişkin 43. maddesine aykırı davrandıkları ileri sürüldü.

İlk dava, Leif Evert Frederiksson başkanlığındaki Sosyalist Enternasyonal Ortadoğu Komitesi üyeleri ile 16 Temmuz 2004 tarihinde yapılan görüşme nedeniyle açıldı. Dava, Diyarbakır 4. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 27 Ocak günü başladı. İkinci dava ise İHD yöneticilerinin, Stockholm, Upsala ve Uema üniversitelerinden gelen öğrencilerle 16 Nisan 2004 tarihinde görüşmesi nedeniyle açıldı. Bu dava da Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görüldü. Her iki dava da beraatla sonuçlandı.

İstanbul Şubesi

İHD İstanbul Şubesi, dernek bünyesindeki insan hakları savunucularının Nisan ayında ölümle tehdit edildiğini açıkladı. Açıklamaya göre, derneğin İstanbul Şubesi Başkanı Avukat Eren Keskin, Marmara Bölge Temsilcisi Doğan Genç ve İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu üyesi Şaban Dayanan’ın ev ve iş yeri adreslerine ölüm tehdidi içeren mektuplar yollandı. “Son Uyarımızdır” başlıklı mektupların, Türk İntikam Tugayı (TİT) imzasını taşıdığı açıklandı.

Bingöl Şubesi

İHD Bingöl Şubesi eski Başkanı Rıdvan Kızgın hakkında “Bingöl’ün Genç ilçesine bağlı Yumaklı (Pakuni) köyü Yeniköy mezrasında 10 Temmuz 2003 günü beş kişinin öldürülmesinden sonra İHD heyeti tarafından yapılan inceleme” nedeniyle açılan dava Aralık ayında sonuçlandı. Bingöl 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Rıdvan Kızgın’ı “suç delilini gizlediği” gerekçesiyle 2 yıl 6 ay hapis cezasına mahkum etti. Dava, “köylülerin öldürülmesinden sonra bölgeye giden heyet üyelerine, olayda kullanılan bir bıçağın verildiği” iddiası üzerine açılmıştı. Avukat Reyhan Yalçındağ kararın açıklanmasından sonra yaptığı açıklamada, “Bu vakada İHD olarak heyet oluşturmuştuk. Heyette bulunan hak savunucuları da tanıklıklarında iddianın geçersiz olduğunu belirtti. Ama tanıklıklar dikkate alınmadı. Bir hak savunucusu neden böyle bir bıçağı alsın? Sözümona, olayda silah olarak bir bıçak kullanılmış; köylüler bulmuş, yıkamış, ellerinde tutmuş. Daha sonra bıçağın Rıdvan Kızgın’a verildiği iddia ediliyor” dedi.

24 Eylül 2004 tarihinde Bingöl’deki orman yangınlarına ilişkin basın açıklaması yapan İHD Bingöl Şube Başkanı Rıdvan Kızgın, DİHA Yazışmaları Müdürü Sami Tan, muhabirler Serdar Altan ve Birol Duru hakkında Haziran ayında dava açıldı. İddianamede, Rıdvan Kızgın ve Sami Tan’ın “ortada bir suç olmadığı halde, bir suç varmış gibi ihbarda buldukları” gerekçesiyle eski TCY’nin 283. maddesi, Serdar Altan ve Birol Duru’nun da Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan “Askerler ormanları yok ediyor” başlıklı haber nedeniyle eski TCY’nin 159. maddesi uyarınca cezalandırılması istendi. Rıdvan Kızgın basın açıklamasında, “Bingöl’de Alay Komutanı’nın gözetiminde ormanların top ateşi sonucu kasten

yakıldığını ve ağaçların kesildiğini” söylemişti. Dava, 13 Temmuz günü Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi’nde başladı, dava yıl içinde sonuçlanmadı.

Bingöl Valiliği, İHD Bingöl Şube Başkanı Rıdvan Kızgın’a 29 Haziran günü Valiliğe ve İçişleri Bakanlığı’na gönderdiği bir yazıda “Bingöl’ün adını Kürtçe ‘Çewlik’ olarak yazdığı” gerekçesiyle Temmuz ayında 1.112 YTL idari para cezası verdi. Para cezasının 5253 sayılı Dernekler Yasası’nın “Derneklerin yazışmalarında Türkçe’den başka bir dil kullanmamasına” ilişkin 31 ve 32. maddeleri uyarınca verildiği öğrenildi. Derneğin antetli kağıtlarının Türkçe, İngilizce ve Kürtçe hazırlandığını belirten Kızgın, cezanın iptali istemiyle Elazığ Bölge İdare Mahkemesi’ne başvurduğunu bildirdi. Kızgın, para cezasının Genelkurmay Başkanlığı’nın başvurusu üzerine verildiğini de kaydetti.

Bingöl’de Elazığ-Tatvan seferini yapan trene düzenlenen bombalı saldırıda ölen güvenlik görevlileri için 3 Temmuz günü düzenlenen cenaze töreni sırasında, İHD Bingöl Şubesi’ne giren kimliği belirsiz kişiler, eşyalara zarar verdi. Saldırı sırasında binada kimsenin olmadığı öğrenildi.

Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği

İzmir Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği’nin İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin ulaşım ücretlerine yaptığı zamların geri alınması amacıyla yürüttüğü kampanya çerçevesinde imza masası kuran Bayram İçlek, Fatih Gökhan Arslan ve Ufuk Sayın 29 Ağustos günü gözaltına alındı. Bu kişiler, 31 Ağustos günü tutuklandı.

Tunceli’de gözaltına alınan ve tutuklanan çok sayıda kişinin serbest bırakılması istemiyle Ekim ayında imza toplayan Tunceli Temel Haklar Derneği üyesi Delil Çevik ve ESP üyesi Mehmet Canbek, 4 Ekim günü gözaltına alındı. Çevik ve Canbek kısa bir süre sonra serbest bırakıldı.

Bu arada TAYAD tarafından yapılan açıklamada, 14 Eylül günü taksi şoförü Hasan Akdağ’ın, polis memuru Reşit Leba tarafından öldürülmesinden sonra olayı protesto için gerçekleştirilen eylemlerde Tunceli Temel Haklar Başkanı Murat Kaymaz, Ziya Kulbak, Hüseyin Öztürk, Cemal Dutağacı, Hozat Temel Haklar Derneği yönetim kurulu üyeleri Ali Demir, Özcan Dutağacı, ESP temsilcisi Ali İhsan Çıplak, Hüsnüye Mavi, Eylem Vural, Ali Ekber Kaya, Özgür Demir, DEHAP üyesi Cemal Kulak, Songül Ateş, Ali Haydar Yıldırım, Serdar Yıldırım, Cemil Mamuk ve Hıdır Güler’in “kamu malına zarar vermek ve polise direnmek” iddialarıyla tutuklandığı bildirildi. Aynı haber Toplantı...’da var

Dersim Temel Haklar Derneği yöneticilerinden Elif Akkurt, 28 Kasım günü Tunceli’nin Pertek ilçesinde gözaltına alındı. Gereke gösterilmeden gözaltına alınan Akkurt, iki saat kadar sonra serbest bırakıldı.

2-SİYASİ PARTİLER

Anayasa Mahkemesi'nin, yedi siyasi partinin kapatılması istemiyle açılan davaları reddetmesine ilişkin kararı, 7 Şubat günü Resmi Gazete'de yayınlandı.

Anayasa Mahkemesi'nin SPY 105. maddesini Anayasa'ya aykırı bularak iptal ettiği, iptale ilişkin kararının da 22 Temmuz 2003 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlandığı hatırlatılan kararlarda, iptal kararının yürürlüğe girmesi için bir yıllık süre verildiği kaydedildi. Bu sürenin 22 Temmuz 2004 tarihinde olduğu ifade edilen kararlarda, süre içinde yeni yasal düzenleme yapılmadığı, bu nedenle kapatma davalarının yasal dayanağının kalmadığı vurgulandı.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, Adalet Partisi, Türkiye Adalet Partisi, Büyük Adalet Partisi, Türkiye Özgürsü ile Mutludur Partisi, Devrimci Sosyalist İşçi Partisi ve Anayol Partisi'nin kurulduktan sonra iki dönem üst üste genel seçimlere katılmamaları nedeniyle SPY'nin 105. maddesi uyarınca dava açmıştı.

Lider Türkiye Partisi ise ilk büyük kongresini yasanın öngördüğü sürede gerçekleştirmediği, Sağduyu Partisi de 2002 yılına ait parti kesin hesabını Anayasa Mahkemesi'ne ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na vermediği için ihtar aldı.

Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'nde 3 Kasım 2002 genel seçimlerinde mükerrer oy kullandıkları gerekçesiyle 2 yıl 6'şar ay hapis cezası alan 7 kişi, Yargıtay'ın onama kararı üzerine tutuklandı. Haklarında Silvan Asliye Ceza Mahkemesi'nde kamu davası açılarak tutuksuz yargılanan 80 kişi, 2,5 yıl hapis cezası ile 181'er YTL para cezasına çarptırılmıştı. Yargıtay'ın 13 Nisan günü verdiği onama kararı gelmesi üzerine sanıklar Saim Sağlam, Mehmet Salih Akçan, Cahit Gül, Şakir Parlak, Deniz Bozkurt, Emin Fidan ile Mukadder Dönen (40), tutuklandı.

Adalet ve Kalkınma Partisi

Ankara'da iki AKP ilçe binasına 16 Haziran gecesi bombalı saldırı düzenlendi. Talatpaşa Bulvarı'nda, AKP Altındağ İlçe Başkanlığı'nın da olduğu dört katlı binanın üçüncü katında patlama meydana geldi. Binanın kapısının parçalandığı patlamaya, kapının önüne bırakılan siyah poşet içerisindeki bombanın neden olduğu açıklandı. AKP Çankaya İlçe Başkanlığı girişine bırakılan ses bombası ise bomba imha ekiplerince etkisiz hale getirildi.

Yargıtay Başsavcılığı, AKP'yi, tüzüğündeki antidemokratik düzenlemeleri değiştirmesi, eksikleri gidermesi için 8 ayrı konuda uyardı. Tüzükteki düzenlemelerin genel başkana, "parti içi demokrasi kurallarına aykırı" yetkiler verdiğini belirten başsavcılık, AKP'nin olağanüstü kongre yaparak eksikleri gidermemesi halinde, Hazine yardımının kesilmesi için

dava açabilecek. Yargıtay Başsavcısı Nuri Ok'un 20 Haziran'da AKP'ye gönderdiği yazıda, şu uyarılar yer aldı:

İl disiplin ve merkez disiplin kurullarına, il ve merkez teşkilatı içerisinde yer verilmemiştir.

Merkez Yürütme Kurulu'na, ilçe, il ve büyük kongre seçimlerini iptal etme, yeniden yapılmasına karar verme yetkisi tanınmıştır. Bu, yasanın "parti içi demokrasi" başlıklı maddesine aykırıdır.

Tüzükte, bir üst kademenin kararı olmadan, kademe başkan, yönetim kurulu ile üst kademe delege seçimlerinin yapılamayacağı yer almıştır. Bu yönüyle parti içi demokrasi ilkesine aykırıdır.

Merkez adaylarının belirlenmesinde, genel başkanın yetkilendirilmesi, bu organın "bir karar organı" kimliğine sokulması anlamını taşır. Bu da yasadaki parti içi demokrasi kuralına aykırıdır.

Yargıtay Başsavcılığı, tüzüğündeki antidemokratik maddeleri çıkarmayan AKP'ye ihtar verilmesi istemiyle 30 Kasım günü Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. Ok, ihtar istemini şöyle gerekçelendirdi:

"Milletvekili seçiminde merkez adayı göstermeye genel başkan yetkili kılınmış, tek seçici durumuna getirilmiştir. Merkez adaylarının belirlenmesi işlemi, sonuçta partiyi bağlayıcı olan bir 'karar' almakla mümkündür. Oysa genel başkan, bu konuda partinin tek başına karar almaya yetkili organı değildir. Siyasi partinin asıl karar organı büyük kongredir.

Yine SPY'de genel başkanın tek başına yetkili olduğu konular ilgili maddelerde tek tek yazılmış olup, bunlar arasında merkez adayı belirleme yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla merkez adayı belirleme yetkisi partinin Merkez Karar Yürütme Kurulu'na aittir. Demokrasilerde asıl olan müzakere ve oylama yapıp karar almaktır. Tüzüğün bu maddesi ile demokratik uygulama tamamen dışlanmıştır. Bu düzenleme pratikte seçilenler yönünden de bir baskı oluşturacak sakıncaları taşıdığından eşitlik ilkesine, parti içi demokrasi kurallarını düzenleyen Partiler Yasası'na aykırıdır."

Büyük Birlik Partisi

11 Temmuz gecesi Ankara'da BBP'nin Genel Merkezi'ne silahlı saldırı düzenlendi. Kızılay Tuna caddesindeki BBP binasına 22.30 sıralarında gelen 20-25 kişi camları kırarak ateş açtılar. Saldırganlar, binadaki polis ve sivil güvenlik görevlilerinin havaya ateş açması üzerine kaçtılar.

Demokratik Halk Partisi

DEHAP 19 Kasım günü toplanan 3. kongresinde kendisini feshederek yeni kurulan DTP'ye katıldı. DEHAP'ın Ankara'nın Balgat semtindeki genel merkezi de DTP'ye bırakıldı.

Parti hakkında 13 Mart 2003 tarihinde dönemin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu tarafından açılan kapatma davası DEHAP'ın kendini feshetmesine rağmen, düşmedi.

2820 Sayılı SPY'nin "Bir siyasi partinin kapatılması için dava açıldıktan sonra o partinin yetkili organı tarafından verilen kapanma kararı, Anayasa Mahkemesi'nde açılmış bulunan kapatma davasının yürütülmesine ve kapatma kararı verilmesi halinde doğacak hukuki sonuçlara hükmedilmesine engel değildir" hükmünü içeriyor. Bu madde uyarınca, parti hakkındaki dava sürüyor.

Yargılanan DEHAP'lılar

DEHAP Bitlis İl Örgütü'nün 11 Mayıs 2003 tarihinde düzenlenen 1. Olağan Kongresi'nde çalınan Kürtçe şarkılar ve atılan sloganlar nedeniyle DEHAP İl Örgütü yöneticileri M. Salih Yalçınkaya, Gürcü Araz, Enver Kurtuluş, Şahin Çoban, Celalettin İlbar, Abdurrahman Eren ve Mehmet Can Demir hakkında açılan dava 11 Şubat günü sonuçlandı. Bitlis Asliye Ceza Mahkemesi, DEHAP yöneticilerini SPY'nin 117. maddesi uyarınca beşer ay hapis cezasına mahkum etti. Cezalar daha sonra, 1 milyar 733 bin 550 lira para cezasına çevrildi.

29 Nisan 2003 tarihinde düzenlenen DEHAP Bingöl İl Kongresi'nde yaptığı konuşmada "KADEK'in yasallaşmasını savunduğu" gerekçesiyle yargılanan DEHAP Parti Meclisi üyesi Sait Bıçakçı, Bingöl Asliye Ceza Mahkemesi'nde 16 Şubat günü yapılan duruşmada beraat etti. Beraat kararının, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun Milli Gazete yazarı Selahattin Aydar'a ilişkin kararı emsal alınarak verildiği bildirildi.

2003 yılında yaptığı bir basın açıklaması nedeniyle Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan DEHAP Erzurum eski İl Başkanı Erdal Özakçıl, Şubat ayında "yasadışı örgüt propagandası" iddiasıyla 3 ay hapis cezasına mahkum edildi.

2004 yılı Aralık ayında Mardin'in Nusaybin ilçesinde düzenlenecek bir toplantının afişlerini asan DEHAP İlçe Başkanı Nazım Kök, ilçe örgütü yöneticileri Sinem Akyüz ve Alaattin Siyaniç hakkında "halkı düşmanlığa kışkırttıkları" iddiasıyla Mart ayında TCY'nin 312. maddesi uyarınca dava açıldı. Davada ayrıca, toplantıda atılan sloganlar nedeniyle de Ziver Ağırman, Asiye Tokay, Kazım Kök, Mehmet Salih Erkil ve İrfan Akın adlı kişiler yargılanacak.

Tunceli Belediye Başkan Yardımcısı DEHAP'lı Mustafa Taşkale hakkında "yasadışı örgüte yardım" iddiasıyla açılan dava 9 Mart günü Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı. Taşkale, bir çatışmada öldürülen HPG militanının üzerindeki kağıtlarda adı olduğu gerekçesiyle gözaltına alınmıştı.

DEHAP Malatya İl Örgütü'nün 27 Nisan 2003 tarihinde düzenlenen kongresinde "Kürtçe müzik çalındığı ve Kürtçe konuşmalar yapıldığı" gerekçesiyle, DEHAP Malatya eski İl Başkanı Mustafa Türk, Kongre

Divan Başkanı Avukat Doğan Karaoğlan ve DEHAP eski Merkez İlçe Başkanı Zeki Aktar hakkında açılan dava, 30 Mayıs günü sonuçlandı. Malatya 3. Asliye Ceza Mahkemesi, DEHAP yöneticilerini SPY'nin 81/c ve 117. maddeleri uyarınca 6'şar ay hapis cezasına mahkum etti. Bu cezalar 2.079'ar YTL para cezasına çevrilerek ertelendi.

Kongra-Gel'in 16-26 Mayıs 2004 tarihinde gerçekleştirilen kongresine katıldıkları iddiasıyla DİHA muhabiri Mazlum Özdemir, Özgür Gündem gazetesi muhabiri Aydın Bolkan ve DEHAP Genel Başkan Yardımcısı Osman Özçelik hakkında açılan dava, 1 Haziran günü başladı. İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada söz alan Avukat Özcan Kılıç, aynı gerekçeyle Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan DİHA muhabiri Reşat Ok'un beraat ettiğini bildirdi. Özgür Halk dergisine 15 Eylül 2004 tarihinde düzenlenen baskında el konulan bir bilgisayarda "Kongra-Gel'in kongresine katılan 300 kişinin listesinin bulunduğu, üç kişinin adlarının da listede yer aldığı" ileri sürülen iddianamede, sanıkların "yasadışı örgüt üyesi oldukları" gerekçesiyle cezalandırılması isteniyor.

DEHAP Genel Başkan Yardımcısı Handan Çağlayan ve Şanlıurfa İl Başkanı Ahmet Dağtekin hakkında 28 Mart 2004 yerel seçimlerinden önce Halfeti'ye bağlı Yurartı Göklü beldesindeki mitingde "Kürtçe konuşma yaptıkları ve SPY'ye aykırı davrandıkları" iddiasıyla açılan dava 5 Temmuz günü sonuçlandı. Halfeti Asliye Ceza Mahkemesi, Dağtekin'i 6 ay hapis ve 440 YTL para cezasına, Çağlayan'ı ise 7 ay hapis ve 513 YTL para cezasına mahkum etti. Yargıtay, cezayı Aralık ayında bozdu. Yargıtay'ın "yargılamada, TCY değişikliğinin dikkate alınmaması" gerekçesiyle kararı bozduğu öğrenildi.

DEHAP Ankara İl Örgütü yöneticileri hakkında "KESK'in 25 Eylül 2004 tarihinde düzenlediği eylemde atılan sloganlar" nedeniyle açılan davaya 11 Temmuz günü devam edildi. Duruşma, 13 Eylül gününe ertelendi. Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararı üzerine asliye ceza mahkemesine gönderilen davada, DEHAP Ankara İl Başkanı İsmail Ancı, DEHAP Ankara İl Örgütü yöneticileri Abdürrahim Bilen, İsmet Aras, Mehmet Kaya, Şirin Altay, M. Şirin Karademir, Erol Kaplan, Dilek Yıldırım, Rahman Sümer, Metin Yıldız ve Dursun Turan yargılanıyor.

DEHAP Genel Başkanı Tuncer Bakırhan ve DEHAP Erzurum İl Başkanı Bedri Fırat hakkında 3 Kasım 2002 seçimlerinden önce 28 Ekim 2002 tarihinde Erzurum'un Tekman ilçesinde yaptıkları konuşmalar nedeniyle açılan dava, Temmuz ayı sonunda sonuçlandı. Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Bakırhan ve Fırat hakkında beraat kararı verdi. İlk olarak 2003 yılında Erzurum DGM'de sonuçlanan davada Bakırhan ve Fırat, TCY'nin 312. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezasına mahkum edilmişlerdi. Yargıtay, bu kararı bozmuştu.

9 Ekim 2004 tarihinde Siirt'te düzenlenen bir gösteri nedeniyle 22 kişi hakkında açılan dava, 29 Temmuz günü sonuçlandı. Siirt Asliye Ceza Mahkemesi, sanıklardan DEHAP Siirt İl Örgütü yöneticileri Mahmut Yıldız, Muhyettin Timurlenk, DEHAP Gençlik Kolları eski Başkanı Rıdvan Oğuz, DEHAP Merkez İlçe Başkanı Gürü Toprak ve Halit Taşçı'yı "yasadışı örgüt lehine slogan attıkları" gerekçesiyle 6 ay hapis cezasına mahkum etti. Mahmut Yıldız'ın cezasını erteleyen Mahkeme, beş sanığın cezasını 1.980 YTL para cezasına çevirdi. 16 kişi hakkında ise beraat kararı verildi.

DEHAP Şanlıurfa İl Örgütü yöneticilerinden Reşit Yardımcı, 11 Haziran 2003 tarihinde düzenlenen kongrede Kürtçe konuşma yaptığı için SPY uyarınca 6 ay hapis ve 1 milyar 640 milyon lira para cezasına mahkum edildi. 9 Ekim günü Şanlıurfa Asliye Ceza Mahkemesi'nde sonuçlanan davada, hapis ve para cezası ertelendi.

DEHAP Adana eski İl Başkan Yardımcısı Hasan Beliren, 8 Eylül 2004 tarihinde yaptığı bir açıklamasında Abdullah Öcalan'dan "Sayın Öcalan" diye bahsettiği gerekçesiyle hapis cezasına mahkum edildi. Avukat Vedat Özkan, Adana 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin Eylül ayında Beliren'i TCY'nin 215. maddesi (Cürümü övme ve halkı kanuna uymamaya kişikirtme) uyarınca bir yıl hapis cezasına mahkum ettiğini, ancak kararın kendilerine yeni bildirildiğini söyledi.

DEHAP Hınıs (Erzurum) İlçe Örgütü yöneticilerinden Vahdettin Yusufoğlu'na "Kürtçe konuştuğu" gerekçesiyle SPY uyarınca verilen 6 ay hapis cezası Yargıtay tarafından Ekim ayında onandı. Yusufoğlu, 14 Ekim 2002 tarihinde yaptığı Kürtçe bir anons nedeniyle Hınıs Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmıştı.

Baskılar, Baskınlar, Gözaltılar

Mersin'de DEHAP Merkez İlçe Başkanı Cafer Şimşek, M. Emin Taştan, soyadı öğrenilemeyen Mehmet ve adı öğrenilemeyen bir kadın Ocak ayı başında gözaltına alındı.

İstanbul Esenyurt'ta Şubat ayında gerçekleştirilen bazı saldırı olaylarının ardından, DEHAP Büyükçekmece İlçe Başkanı'nın da aralarında bulunduğu beş kişi tutuklandı. İstanbul Valiliği'nden yapılan açıklamada, "Şüphelilerin evlerinde ve Esenyurt beldesinde bulunan Büyükçekmece DEHAP İlçe Teşkilatı'nda arama yapılmıştır. DEHAP İlçe Teşkilatı binasında beş adet meşale ile molotofkokteyli yapımında kullanılan cam şişe, plastik bidon, huni, maket bıçağı, bez ve kâğıt parçaları, terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'a ait 6 adet resim ve 11 adet yasak yayın ele geçirilmiştir" denildi.

DEHAP Kars İl Örgütü'nün Ümit Gönültaş'ın Mersin'de öldürülmesiyle ilgili 19 Şubat'ta düzenlediği basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle İl Başkanı Güngör

Alp, Gençlik Kolları çalışanı İbrahim Boçnak ile Kafkas Üniversitesi Öğrenci Derneği Başkanı Ahmet Uğurlu ve Yunus Eriş 2 Mart günü gözaltına alındı.

DEHAP Van il binası 23 Ocak günü akşam saatlerinde kimliği kişilerce kundaklandı. Binanın ikinci katında bulunan Merkez İlçe Örgütü'nde yakılan sobanın üzerine uydu cihazı, yükseltici ve bazı kırtasiye malzemesini bırakan kişilerin çay ocağındaki tüpü de açık bıraktıktan sonra binadan ayrıldığı öğrenildi.

İstanbul Üsküdar'da DEHAP İlçe Örgütü binasına 22 Mart günü sağ görüşlü bir grup saldırdı. DEHAP'tan yapılan açıklamada, akşam saatlerinde Mersin'de Türk bayrağının yakılması girişimini protesto amacıyla yürüyüş yapan sağ görüşlü bir grubun DEHAP binasına girdiği ve eşyalara zarar verdiği, camları kırıldığı bildirildi. Açıklamada, saldırganların olaydan sonra MHP Üsküdar İlçe Örgütü binasına gittiği ileri sürüldü. Aynı gün Eskişehir'de de DEHAP İl Örgütü binasının camları kırıldı.

DEHAP Gaziantep il binası 20 Mart gecesi kimliği belirsiz kişilerin saldırısına uğradı. DEHAP İl Başkanı Vakkas Dalkılıç, binada maddi hasar meydana geldiğini belirterek "Her etkinlik sonrası saldırıya maruz kalıyoruz. Geçmiş dönemde meydana gelen saldırılarda Gaziantep Emniyet Müdürlüğü'ne haber vermemize rağmen, failer bulunmadı. Bu saldırının faillerinin de bulunmayacağını düşündüğümüz için emniyete başvuru yapmadık" dedi.

Şanlıurfa'nın Halfeti ilçesine bağlı Yukarı Göklü beldesinde DEHAP binasına 8 Mayıs günü jandarmalar tarafından baskın düzenlendi. Öcalan'ın posterleri bulunduğu gerekçesiyle baskın düzenleyen jandarma ekipleri, Cumhuriyet Savcılığı'nın izniyle binada arama yaptı. Jandarmalar, 2 adet posterle binadan ayrıldı.

DEHAP Hakkari Yüksekova İlçe Örgütü binası 26 Haziran günü polisler tarafından basıldı. Binada arama yapan polislerin bazı kitaplara, döviz, pankart ve belgelere el koyduğu bildirildi.

Şırnak'a bağlı Kumçatı beldesinde 6 Nisan gecesi gözaltına alınan DEHAP üyesi Osman Ayan, "yasadışı örgüt üyeliği" iddiasıyla tutuklandı.

Mardin'in Kızıltepe ilçesinde 27 Mart günü yapılan bir basın açıklaması nedeniyle gözaltına alınan DEHAP üyesi Mehmet Kino, 13 Nisan günü tutuklandı. Kino'nun TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca tutuklandığı öğrenildi. Ankara'da ise DEHAP Ankara İl Örgütü yöneticilerinden Erol Kaplan, Kenan Çam, Abdurrahim Bilen, İsmet Aras, Şirin Karademir, Metin Yıldız ve soyadı öğrenilemeyen Nevzat adlı kişi Nisan ayının ortalarında gözaltına alındı.

Mayıs ayı başında gözaltına alınan DEHAP Hakkari Gençlik Kolları Başkanı İsmail Akgül, DEHAP üyeleri Tahir Sever, İsmail Kılıç ve Hüseyin Sayir, "yasadışı örgüte yardım" iddiasıyla tutuklandı.

28 Mayıs günü Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesinde düzenlenen ev baskınlarında DEHAP İlçe Örgütü

yöneticisi Fatma Sağan'ın eşi Mehmet Sağan gözaltına alındı. Mardin'in Mazıdağı ilçesinde 28 Mayıs gecesi düzenlenen ev baskınında DEHAP İlçe Örgütü yöneticisi Mehmet Kaya gözaltına alındı.

DEHAP Adana İl Örgütü üyelerinin 15 Haziran günü Abdullah Öcalan için yaptığı basın açıklamasına sağ görüşlü bir grup saldırdı. Daha sonra polisler tarafından dövülen DEHAP'lılardan Orhan Baday, Raife Ergün, Vasifiye Akgül ve Fikriye Özbay yaralandı. Yaralılara rapor verilmemesi için Çukurova Devlet Hastanesi'nde görevli hekimlerin polisler tarafından tehdit edildiği öne sürüldü.

DEHAP Erzurum İl Binası 3 Nisan gecesi kimliği belirlenemeyen kişilerce kurşunlandı.

DEHAP Yalova İl Örgütü binası, 19 Mayıs gecesi kundaklandı. Olayda yaralanan olmadı.

7 Temmuz günü Van'ın Bostaniçi beldesinde DEHAP Belde binası, Bostaniçi Kadın Kooperatifi (BİKAD) ve bir işyerine düzenlenen baskınlarda, DEHAP Belde Başkanı Casım Aslan ve DEHAP'ta çalışan Orhan Tutuk gözaltına alındı. BİKAD Başkanı Hatice Aşan, Cumhuriyet Savcılığı'nın arama iznini kooperatif ve DEHAP için vermesine karşın aynı binada bulunan bir işyerinin de arandığını söyledi.

6 Temmuz gecesi Tunceli'de de DEHAP İl Örgütü yöneticilerinin evlerine düzenlenen baskınlarda DEHAP İl Başkanı Murat Polat ile DEHAP üyeleri Hıdır Aytac ve Nuray Atmaca gözaltına alındı. Nuray Atmaca gece geç saatlerde, Polat ve Aytac da 7 Temmuz günü serbest bırakıldı. Polislerin, baskın sırasında kent dışında bulunan DEHAP Merkez Yürütme Kurulu üyesi Alican Önlü'nün evine kapıyı kırarak girdikleri bildirildi.

Tunceli'nin Hozat ilçesinde DEHAP'lı Belediye Meclis Üyesi İnan Yılmaz, "PKK militanlarına yardım ettiği" iddiasıyla Temmuz ayının ortasında gözaltına alındı.

DEHAP Beşiktaş (İstanbul) İlçe Örgütü eski Yönetim Kurulu üyesi Aydın Aydınoglu 11 Temmuz gecesi Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde gözaltına alındı. Daha sonra İstanbul'a götürülen Aydınoglu, 13 Temmuz günü serbest bırakıldı.

DEHAP Batman İl Örgütü Gençlik Kolları üyesi Semiha Can, 20 Temmuz günü gözaltına alındı.

"Şırnak'ın İdil ilçesi yakınlarında öldürülen bir HPG militanının üzerinde bulunan kağıtta adı olduğu" gerekçesiyle 8 Mart günü tutuklanan Cizre Belediye Başkan Yardımcısı Yıldız Orak, 17 Ağustos günü Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada tahliye edildi.

Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde DEHAP İlçe Örgütü binasına 19 Ağustos günü baskın düzenledi. Baskında, DEHAP İlçe Başkanı Hüseyin Kısa, Ali Polat ile soyadları öğrenilemeyen Faruk ve Oğuz adlı kişiler gözaltına alındı. DEHAP'lılar beş saat kadar sonra serbest bırakıldı. DEHAP İl Başkanı Metin Gönülşen, polislerin baskın sırasında çevredeki esnafa "Bunlar

Elbistan'a bomba koyuyor, bunlar terörist" diyerek provokasyon yaratmaya çalıştığını, bunun üzerine yaklaşık 20 kişilik bir grubun ilçe binasının çevresinde toplandığını ve partililere hakaret ettiğini anlattı.

9 Eylül gecesi Şırnak'ın Silopi ilçesinde düzenlenen ev baskınlarında DEHAP Silopi İlçe Örgütü yöneticisi Tahir Özmen, Kadın Kollar yöneticisi Ayla Tok, DEHAP üyeleri Şıvan Eren, Zeynep Mete ve Fatih Bayar gözaltına alındı.

10 Temmuz günü Adana'da düzenlenen bir basın açıklaması nedeniyle DEHAP Adana İl Başkanı Tayyip Yıldız ve Yüreğir İlçe Başkanı Hıdır Taşkıran'ın da aralarında bulunduğu 11 kişi 15 Eylül günü gözaltına alındı. DEHAP İl Başkanı Tayyip Yıldız, Yüreğir İlçe Başkanı Hıdır Taşkıran, Zeki Kılıç ve Kenan Çiçek 16 Eylül günü tutuklandı. DEHAP İl Örgütü Saymanı Bedrettin Karakaş ile Nihat Doğaner, Kadri Yağmur, İsa Bulut, Emine Adıbelli, Ali Toprak ve Kenan Karavil adlı DEHAP üyeleri serbest bırakıldı. İl örgütü yöneticilerinin gözaltına alınmasından sonra DEHAP İl Örgütü binasına düzenlenen baskın sırasında da Avukat Turgay Berk'in polisler tarafından tartaklandığı öne sürüldü.

DEHAP Eminönü (İstanbul) İlçe Başkanı Abdülkadir Akdağ, DEHAP üyeleri Siddık Gülmez ve Nurettin Şengit Eylül ayı ortasında gözaltına alındı. DEHAP Van İl Başkanı Abdurrahman Doğan, 5 Eylül günü Abdullah Öcalan için düzenlenen gösteri nedeniyle 17 Eylül günü tutuklandı. Doğan'ın "yasadışı örgüt propagandası yaptığı ve halkı şiddete özendirdiği" iddiasıyla tutuklandığı öğrenildi.

Mardin'in Savur ilçesine bağlı Çınarönü (Cılın) köyünde yaşayan DEHAP üyesi Mahmut Kavak, Sürgücü Jandarma Karakol Komutanı tarafından ölümlü tehdit edildiğini bildirdi. Kavak, bir çatışmada ölen akrabası Mehmet Emin Sincar'ın cenazesini almak için Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesine gittiğini ve 7 Ağustos günü köye döndüğünü belirterek "Saat 23.00 civarında karakol komutanı telefonla arayarak karakola çağırdı. Geçen hafta içinde Beytüşşebap'ta ne yaptığımı sordu. Çatışmada akrabamın hayatını kaybettiğini cenazeyi almak için gittiğimi söyledim. Daha sonra bana 'Köyde bir asteğmen olayı vardı. Dilerim sizin köyde tekrar böyle bir olay yaşanır. O zaman sizin başına neler getireceğimi bilirim' diye tehditlerde bulundu" dedi. Mahmut Kavak, 1997 yılında köy yakınlarında çıkan çatışmada bir asteğmenin (Coşkun Telci) öldüğünü, bu nedenle dört köylünün yargılandığını belirtti. Bir yıl kadar önce cezaevinden çıktığını ve sık sık tehdit edildiğini anlatan Mahmut Kavak, İHD Mardin Şubesi'ne başvurduğunu, Savur Cumhuriyet Savcılığı'na da suç duyurusunda bulunduğunu söyledi.

DEHAP Parti Meclisi üyesi Cemal Coşkun, 2 Eylül günü İHD İstanbul Şubesi'nde düzenlediği basın toplantısında, ailesinin ve kendisinin sürekli polisler tarafından tehdit edildiğini bildirdi. Coşkun, şunları anlattı: "Arandığında rahatça ulaşılacak olmama rağmen, son iki hafta içinde dört defa 14 yaşındaki

kızımın evde olduğu saatler seçilerek, evim basılmıştır. Tehdit, baskı ve hakaretler yönelten, ellerinde silah ve telsizlerle kendilerini polis olarak tanıtan kişiler beni sormuşlardır. Bu kişilere ısrarla telefonum verilmek istendiği halde, değil telefonumu almak hangi şubeden geldiklerini dahi söylemeden 'Biz onu bulmasını biliriz' diyerek gitmişlerdir. Bu süreç beni ve ailemi tedirgin etmektedir.”

10 Ekim günü İzmir'de DEHAP İl Örgütü ve Konak İlçe Örgütü binaları polis tarafından basıldı. İl Örgütü binasına düzenlenen baskında DEHAP yöneticilerinden Mehmet Taras ve Mahmut Çelik gözaltına alındı. Baskınların, “Abdullah Öcalan'ın durumunu protesto amacıyla” 4 Eylül günü Bursa'nın Gemlik ilçesinde düzenlenmesi planlanan miting nedeniyle düzenlendiği öğrenildi. Baskında gözaltına alınan DEHAP Parti Meclisi üyesi Mahmut Çelik, 13 Ekim günü serbest bırakıldı. Ekim ayında “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla gözaltına alınan DEHAP İzmir İl Başkanı Hüseyin Dağ, DEHAP İl Örgütü yöneticileri İlhami Çaçan ve Hasan İla, 18 Ekim günü serbest bırakıldı.

Batman'da 30 Ekim gecesi Demokratik Toplum Hareketi (DTH) irtibat bürosuna ve bazı evlere düzenlenen baskınlarda DTH yöneticisi Kenan Demir, Hamit Aslan, Bahar Yeşilyurt ve Fahrettin Seven gözaltına alındı.

Aydın'ın Kuşadası ilçesine bağlı Davutlar beldesinde DEHAP Belde Örgütü binası, 6 Aralık günü jandarma tarafından basıldı. Baskında, Tekin Abay, Ramazan Göçer, Sabri Gök, Eşref Yıldız ve Şükrü Körpe gözaltına alındı.

Demokratik Toplum Partisi

Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekillerinin tahliye edilmesinin ardından kuruluş çalışmaları başlayan Demokratik Toplum Hareketi (DTH), Demokratik Toplum Partisi (DTP) adını alarak partileşti.

DTP'nin kuruluş dilekçesi, 9 Kasım günü Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk tarafından İçişleri Bakanlığı'na verildi. Partinin 411 kurucu üyesi arasında, eski DEP milletvekilleri Leyla Zana, Orhan Doğan, Hatip Dicle ve Selim Sadak da bulunuyor. Eşbaşkanlık sistemi benimsenen partide, bu göreve DEP eski genel başkanlarından Ahmet Türk ve Avukat Aysel Tuğluk seçildi. 26 Ekim günü DEHAP Genel Başkanlığı'ndan istifa eden Tuncer Bakırhan, Abdullah Öcalan'ın avukatlarından Doğan Erbaş da partinin geçici yürütme kurulu üyeleri arasında yer aldılar.

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, aralarında feshedilen DEHAP Genel Başkanı Tuncer Bakırhan'ın da aralarında bulunduğu DTP yöneticisi 12 kişi hakkında Aralık ayında “PKK üyesi oldukları” ve “yasadışı örgüte yardım ettikleri” iddiasıyla dava açtı. İddianamede, DEHAP yöneticilerinin DTP'ye katılma kararını açıkladıkları bildiride Abdullah Öcalan'dan “sayın” olarak söz edildiği anlatıldı. İddianamede, “bölücü

faaliyetleri görülen” HEP, DEP, HADEP gibi partilerin “siyasi yaşamdan silindiği”, DEHAP'ın da “PKK'nin izlediği taktik, strateji eksenine girdiği” öne sürüldü ve sanıkların çeşitli tarihlerde katıldıkları toplantılardaki açıklamalarıyla, DEHAP tarafından düzenlenen mitinglerde atılan sloganlarına yer verildi.

Emeğin Partisi

26 Şubat günü EMEP Genel Merkezi'ne silahlı saldırı düzenlendi. Edinilen bilgiye göre, saat 13.00 sıralarında Sıhhiye Sezenler sokaktaki EMEP Genel Merkezi'ne gelen bir kişi, kapı açıldıktan sonra içeri bir el ateş ederek kaçtı. Olayda, EMEP Gençlik Kolları yöneticisi Cem Gurbetoğlu (23) bacağından yaralandı. Binada bulunanların saldırganı bir süre kovaladığı ancak yakalayamadıkları öğrenildi. Saldırıyı düzenleyen Tolunay Bostancı adlı kişi Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne teslim oldu ve 1 Nisan günü tutuklandı.

Tolunay Bostancı'nın yargılanmasına 29 Nisan günü başlandı. Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, ifade veren Tolunay Bostancı, “Kızılay'da gezerken birisi omuz attı. Omuz atanın, Sivas'ta beni darp eden kişi olduğunu düşündüm, takip ettim. Bir binaya girince, 'Sen beni Sivas'ta dövüştün' diyerek ateş ettim. Amacım yaralamak değil, korkutmaktı. Bu kişinin, Sivas'ta beni darp eden kişi olmadığını öğrendim” dedi. 27 Mayıs yapılan duruşmada da EMEP yöneticisi Umur Yılmaz Devci tanık olarak dinlendi. Duruşmada söz alan Tolunay Bostancı da, siyasi olay yapacak olsam 36 gün sonra teslim olmazdım. Hepsini vururdum” dedi.

Davaya 2 Aralık günü Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşma, eksik belgelerin tamamlanması için 3 Şubat 2006 tarihine ertelendi.

EMEP'in yayın organı Emeğe Sesleniş'in Mart 2000 sayısında Kürtçe “Newroz Piroz be” ifadesinin kullanılması nedeniyle EMEP Genel Başkanı Levent Tüzel hakkında SPY'nin 81. maddesi uyarınca soruşturma açıldı. Levent Tüzel 13 Ocak günü Ankara Cumhuriyet Savcılığı'nda ifade verdi.

EMEP Bursa İl Örgütü tarafından 28 Kasım 2004 tarihinde “ABD'nin Irak'a saldırısını protesto amacıyla” düzenlenen basın açıklaması nedeniyle EMEP Bursa İl Örgütü yöneticileri Cengiz Yıldız, Gökhan Aydın, Ömer Furkan Özdemir, İskan Yıldız, Öznur Çağlayan, Enis Öztay, Emel Sözer, Özcan Kılıç, Musa Garip ve Yasin Çelik hakkında açılan dava başladı. 6 Nisan günü Bursa Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşma, eksik belgelerin tamamlanması için ileri bir tarihe ertelendi.

Hozat (Tunceli) Cumhuriyet Savcılığı, EMEP İlçe Başkanı Erdem Ulaş Çelik hakkında, “parti binasının camlarına Deniz Gezmiş'in fotoğraflarının asılması” nedeniyle Haziran ayında dava açtı. Hozat Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülecek davada, Çelik'in “yasanın suç saydığı bir fiili övmek” iddiasıyla cezalandırılması

isteniyor. Dava, 6 Temmuz günü başladı. Çelik, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının ölüm yıldönümünde yapmayı planladıkları etkinliğe kaymakamlığın izin vermediğini, bunun üzerine ilçe örgütü binasında anma toplantısı düzenlediklerini bildirdi.

EMEP Diyarbakır İl Örgütü'nün 3. Olağan Kongresi'nde yaptıkları konuşmalar nedeniyle EMEP Genel Başkan Yardımcısı Ender İmrek, İl Başkanı Yavuz Karakuş, kapatılan HADEP İl Başkan Yardımcısı Mefair Altındağ ve Tes-İş 1 No'lu Şube Başkanı Ali Öncü hakkında açılan davaya 28 Aralık günü Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Duruşmada söz alan Avukat Deniz Doğan, "Müvekkillerim bir siyasi partinin yöneticileri. Doğal olarak katıldıkları kongrede politika yapmış, yanlış gördükleri uygulamaları eleştirmiş, iktidara talip bir parti olarak muhalefet yapma görevlerini yerine getirmişlerdir. Yapılan konuşmalar tamamen düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamındadır" dedi. Davada sanıkların TCY'nin 301. maddesi uyarınca cezalandırılması isteniyor. Duruşma, 11 Mayıs 2006 tarihine ertelendi.

EMEP Kocaeli İl Örgütü yöneticilerine, Deniz Gezmiş'in resminin bulunduğu afişleri kentin çeşitli noktalarına astıkları gerekçesiyle 700 milyon TL para cezası verildi. EMEP Kocaeli İl Örgütü, 6 Mayıs 2005 tarihinde gerçekleştirilecek etkinlikte kullanılmak üzere Deniz Gezmiş afişleri hazırlamıştı. Ancak Kocaeli Valiliği, üzerinde Deniz Gezmiş'in resimleri olduğu gerekçesiyle afişin kullanımını yasaklamıştı. Bunun üzerine EMEP İl Yöneticileri, Kocaeli İdare Mahkemesi'ne başvurmuş ve mahkeme "yürütmeyi durdurma" kararı almıştı. Karar üzerine afişler şehrin izinli bölgelerine asılmış fakat daha sonra İdare Mahkemesi 9 Mayıs 2005 tarihinde "yürütmenin durdurulmasının reddine" karar vermişti. Aldıkları ilk karar ile afişleri asan 7 il yöneticisi Eylül ayında 100'er milyon TL ödemeye mahkum edildi.

Hak ve Özgürlükler Partisi

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, Hak-Par 1. Olağan Büyük Kongresi nedeniyle Genel Başkan Abdülmelik Fırat ile aralarında yeni ve eski parti yöneticilerinin bulunduğu 12 kişi hakkında Mart ayında dava açtı.

İddianamede, kongre için hazırlanan Kürtçe davetiyelerin Cumhurbaşkanlığı, TBMM Başkanlığı ve Başbakanlık'a gönderildiği belirtilerek Hak-Par Genel Başkan Yardımcısı Reşit Deli'nin basına, "Türkiye'nin AB normlarına uyma konusundaki inandırıcılığını belirlemek ve yasaları zorlamak için" davetiyelerin Kürtçe gönderildiğini açıkladığı kaydedildi. Reşit Deli'nin kongrenin açılış konuşmasını Kürtçe yaptığı ifade edilen iddianamede, Hükümet Komiseri'nin uyarısı üzerine Reşit Deli'nin, "Ben, Kürtçe konuşurum, sen raporuna yazarsın. Yasal olmayan bir durum varsa yargılırsınız" diyerek konuşmasına Kürtçe olarak devam ettiği anlatıldı. Diğer konuşmaların da Kürtçe yapıldığı bildirilen iddianamede, gönderilen mesajların Kürtçe okunduğu ifade edildi. İddianamede, konuşmalarda ağır eleştiri ve rahatsız edici düşüncelerin bulunduğu, ancak kin duygusu yayan,

şiddeti öven ya da isyana teşvik edecek ifadeler kullanılmadığı belirtildi.

İddianamede, "Örgütlenme özgürlüğü, düşünce özgürlüğü gibi mutlak bir hak değildir. Bu hak, AİHS'in 11. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen koşullara uygun olarak sözleşmeciler devletlerce sınırlandırılabilir. Kongre düzenleyen bir siyasi parti tarafından kendi açıklamaları doğrultusunda yasaların zorlanması, ülkenin denemesi ve özellikle seçilmiş kurumlara gönderilen davetiyelerle özel bir gündem yaratılarak, birtakım taleplerin meşru hale getirilmeye çalışılması, görevlilerce yapılan uyarılara verilen cevapların şekli ve yöntemi hukuk devletinin temel anayasa ilkelerine ve sözleşmede güvence altına alınan demokrasiye, samimiyete gölge düşürmüştür. Siyasi partilerin demokratik siyasi yaşamın vazgeçilmez öğeleri olmaları, devlet örgütü ve kamu hizmetiyle yoğun ilişki içinde olmaları, onların her istediklerini yapabilecekleri anlamına gelmez" denildi.

İddianamede, 13 parti yöneticisi hakkında, 2820 sayılı SPY'nin "partilerin Türkçe'den başka dil kullanamayacaklarına" ilişkin 81/c ve 117. maddeleri uyarınca hapis cezası istendi.

Dava, 25 Mayıs günü başladı. Ankara 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmasına katılan Abdülmelik Fırat ve dokuz sanık, savunmalarını Kürtçe yaptılar. Avukat Sabahattin Korkmaz da, savunmaları Kürtçe'ye çevirdi. Savunmanın hukuki terimler içermesi dikkate alınarak, sanıklar, avukatlar ve mahkeme tarafından çevirmenliği kabul edilen Korkmaz, avukatlıktan çekildi ve yemin ederek çevirmenlik görevini üstlendi.

Davaya 7 Aralık günü devam edildi. Duruşmada söz alan avukatlar, SPY'nin "siyasi partilerin Türkçe'den başka dil kullanamayacağı" hükmünü içeren 81. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle, mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurusunu istediler. Avukatların bu istemi reddedildi. Mahkeme, davaya 2006 yılına erteledi.

Halkın Demokrasi Partisi

Kapatılan HADEP'in Çermik (Diyarbakır) İlçe Örgütü'nün 1 Haziran 2002 tarihinde düzenlenen kongresinde "Kürtçe müzik çalınması ve slogan atılması" nedeniyle ilçe örgütü yöneticileri hakkında açılan dava, 12 Temmuz günü sonuçlandı. Kongre tarihinde Çermik'te bulunmayan Ali Yerlikaya'nın beraatına karar veren Çermik Asliye Ceza Mahkemesi, İlçe Başkanı Ahmet Karakoç, Hacı Akbulut, Mehmet Emin Taşkıran, Abdülkerim Yaman ve Mehmet Demirkol'u SPY'nin 81/c maddesi uyarınca 1.089 YTL para cezasına mahkum etti.

Milliyetçi Hareket Partisi

MHP Mamak (Ankara) İlçe Örgütü binası 26 Temmuz gecesi kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından yakıldı. Saldırısı, adı daha önce duyulmayan "Anti-Faşist Kuvvetler (AFAK)" adlı örgüt üstlendi.

Özgürlük ve Dayanışma Partisi

ÖDP'nin Eryaman (Ankara) İlçe Örgütü binasında 20 Ocak gecesi yangın çıktı. ÖDP Etimesgut İlçe Başkanı Aytekin Erdiş, zemin katta bulunan büronun camının kırıldığını ve ardından büroda yangın çıkartıldığını söyledi. Erdiş, geçen yıl Kurban Bayramı'nın dördüncü gününde de benzer bir saldırıya uğradıklarını söyledi.

Ankara'da 1 Ağustos gecesi ÖDP Yenimahalle ilçe teşkilatına ve Eğitim-Sen Batıkent temsilciliğine saldırı düzenlendi. ÖDP bayrağının yakıldığı, kapılara spreya boya ile çarpı işaretleri atıldığı, kapı zilleri ile telefon kablolarının da kopartıldığı saldırıda, duvarlara "Türkiye Türklerindir", "Ne mutlu Türküm diyene" şeklinde yazıldığı ve "hilal" işaretleri çizildiği bildirildi.

Refah Partisi

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, kapatılan RP'nin son genel başkanı, eski Başbakan Necmettin Erbakan'ın "Kayıp Trilyon" davasında "özel belgede sahtecilik" suçundan aldığı 2 yıl 4 ay hapis cezasının infazını, Ocak ayında 3 ay süreyle ikinci kez erteledi.

Erbakan'a "sahtecilik" gerekçesiyle verilen hapis cezası 2003 yılının Aralık ayında Yargıtay tarafından onanmıştı. RP'nin mali hesaplarında "sahtecilik" yapıldığı iddiasıyla açılan dava Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmüştü. Mahkeme, Erbakan'ı 2 yıl 4 ay, RP'nin 19 yöneticisini 1 yıl 2'şer ay, 50 yöneticisini birer yıl, iki yöneticisini de 10'ar ay hapis cezasına mahkum etmişti. RP yöneticileri Şevket Kazan, Ahmet Tekdal ve beş sanık hakkındaki beraat kararları ile 63 sanık hakkındaki hapis cezası kararlarını onaylayan Yargıtay, Mehmet Emin Tutan ve Ali Temür hakkındaki dosyaların ise AKP'den milletvekili seçilmeleri nedeniyle TBMM'ye iletilmek üzere Adalet Bakanlığı'na gönderilmesine karar vermişti. İnfaz Yasası uyarınca yaklaşık 11 ay 15 gün cezaevinde kalması gereken Erbakan'ın cezası infazı Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Numune Hastanesi'nden aldığı sağlık raporu doğrultusunda 23 Aralık 2003 tarihinden itibaren 1 yıl süreyle ertelenmişti.

Necmettin Erbakan'ın hapis cezasının infazı Temmuz ayında sağlık sorunları gerekçeleri ile bir kez daha 6 aylığına ertelendi. Daha önce cezasının infazı 3 kez ertelenen Erbakan'ın avukatları Temmuz ayı başında erteleme istemiyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurular. Talebe dayanak olarak, Erbakan'ın daha önce Ankara Numune Hastanesi'nden aldığı böbrek ve

kalp yetmezlikleriyle hareket kısıtlılığı yönündeki rapor gösterildi. Ankara Cumhuriyet Başsavcivekili Bekir Selçuk, Erbakan'ın avukatlarının talebini daha önce reddetmişti. Erbakan'ın avukatları, ret kararı üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı İnfaz Savcılığı'na itiraz dilekçesi sundular. İtirazı değerlendiren İnfaz Savcılığı, ret kararını kaldırarak, sağlık raporu doğrultusunda ve 1 Haziran'da yürürlüğe giren Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 17. maddesi uyarınca Erbakan'ın cezasının infazını 6 ay daha erteledi.

Bu arada Erbakan'ın cezasının infazını ertelleyen Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başvurusu üzerine, dosya üzerinden inceleme yapan Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi, yeni TCY'de Erbakan'ın lehine hüküm bulunmadığına karar verdi. Mahkeme kararında, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin infazı Hakkında Kanun'un "özel infaz usulleri" başlıklı 110. maddesinin 3. fıkrasına göre, hazine zararının tazmini halinde mahkemenin infazın evde çekilmesine karar vermeye yetkili olduğunu kaydetti. Mahkeme, cezanın bu şekilde infaz edilebilmesi için dava konusu hazine zararının ödenmesi ve makbuzunun mahkemeye sunulmasının zorunluluğuna işaret etti.

Bu arada kapatılan RP'nin 1997 yılında aldığı hazine yardımının sahte belgelerle harcanmış gibi gösterildiği iddiasıyla Saadet Partisi Genel Başkanvekili Recai Kutan ve dört eski milletvekili hakkında açılan davaya 2 Şubat günü Ankara 6. Asliye Sulh Hukuk Mahkemesi'nde devam edildi. Sanık avukatları, partilerin mali denetlenmesi yetkisinin Anayasa Mahkemesi'nde olduğunu gerekçesiyle davanın reddedilmesini istedi. Mahkeme talebi reddetti ve duruşmayı ileri bir tarihe erteledi.

Saadet Partisi

Anayasa Mahkemesi, Saadet Partisi, Sağduyu Partisi ve Lider Türkiye Partisi'ne 19 Temmuz günü ihtar verdi. Saadet Partisi'ne, Necmettin Erbakan'ın Genel Başkanlık'tan ayrılmasının ardından 45 günlük süre içinde büyük kongresini yapmadığı için ihtar verildi.

Saadet Partisi Genel Başkan Vekili Recai Kutan, 1 Aralık günü düzenlenen basın toplantısında kapatılan Fazilet Partisi (FP) adına AİHM'e açtıkları davayı "Mahkeme'nin adaletine güvenilmeyeceği inancıyla geri çektiklerini" açıkladı.

3- MESLEK ÖRGÜTLERİ VE SENDİKALAR

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, "Sendikal Gelişmeler Doğrultusunda Alınacak Önlemler" başlığını taşıyan genelgesi 1 Haziran Resmi gazetede yayımlandı. Genelgede, demokratik ve sosyal hukuk devleti ilkesinin en önemli gereklerinden birinin örgütlenme özgürlüğünün sağlanması olduğu belirtildi. Kamu kurum ve kuruluşlarının azami dikkat göstermeleri gereken hususlar şöyle belirlendi:

- Teftiş, denetim, soruşturma ve hizmet içi eğitim ile isteğe bağlı olma hali hariç, kamu görevlilerinin memuriyet mahalli dışına yapılacak geçici görevlendirmelerinin, bir yılda, toplam 2 ayı geçmemesine özen gösterilecektir.

- Sendika ve konfederasyonlarca düzenlenecek eğitim çalışmalarında kamu kurum ve kuruluşlarının eğitim tesislerinden, kamu kurumları için öngörülen tarife

karşılığı ilgili sendika ve konfederasyonun yararlanması sağlanacaktır.

- Kamu kurum ve kuruluşlarınca düzenlenecek genel eğitim programlarında sendikal haklar ve insan hakları konularına yer verilecektir.

- Sendika ve konfederasyon il ve ilçe temsilcileri ile sendika şubesi, sendika ve konfederasyon yöneticilerinin yürütmekte oldukları sendikal faaliyetler kapsamında, görevleri ile ilgili olmayıp doğrudan yapacakları basın açıklamaları hakkında disiplin soruşturması yapılmayacaktır.

- Sendika ve konfederasyon il ve ilçe temsilcilikleri, sendika şubeleri ile sendika ve konfederasyonların 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu hükümleri çerçevesinde düzenleyecekleri toplantı ve gösterilerde gerekli kolaylıklar sağlanacaktır.

- Sendikaların ve konfederasyonun merkez ve şubelerinde yönetim, denetim, disiplin ve başkanlar kurulu toplantılarına katılacak ilgili kurul üyeleri ile genel kurul toplantılarına katılacak olan söz konusu kurul üyeleri ve delegeler, sendikaların veya konfederasyonun toplantı yer, tarih ve süresini belirten yazılı talebi üzerine kamu hizmetlerini aksatmamak şartıyla toplantı süresince kurumlarının idari izniyle sayılacaklardır.

- Kamu kurum ve kuruluşları tarafından, çalışma yaşamını ve kamu personelini ilgilendiren mevzuatın hazırlanmasında, Yüksek İdari Kurul'da temsil edilen konfederasyonların önerilerinin alınması hususunda gereken özen gösterilecektir.

Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası'nın (Eğitim-Sen)

Eğitim-Sen Genel Merkezi tarafından hazırlanan "Eğitim Ve Eğitim Emekçileri Açısından 2004 Yılı" başlıklı rapor Ocak ayında açıklandı.

Rapora göre, 2004 yılında, İzmir'de 8.500, İstanbul-Üsküdar'da 400, Şanlıurfa-Viranşehir'de 100,

Yalova'da 200, Ankara'da 117, Muğla-Fethiye'de 302, Muğla-Köyceğiz'de 166, Muğla-Datça'da 44, Kırıkkale'de 52, Adıyaman'da 5, Diyarbakır'da bin 100, Tunceli'de 45 kişi olmak üzere toplam 11.031 sendika üyesi, TCY'nin 236. maddesine aykırı davrandıkları gerekçesiyle yargılandı. Yargılamalar sonucu 14 kişiye 3 ay görevden uzaklaştırma, birçok kişiye de memuriyetten men ve para cezası verildi. Cezalar, 5 yıl boyunca aynı türden suç işlememeleri koşuluyla ertelendi.

10-11 Aralık 2003 tarihinde yapılan iş bırakma eylemine katıldıkları için Tunceli'de 447, Çorum'da 150 kişi hakkında açılan davalar ise halen sürüyor. 2000 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen iş bırakma eylemleri nedeniyle de Ankara 8. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 36, Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesi'nde ise 11 kişi yargılanıyor.

Eğitim-Sen Genel Başkanı Alaaddin Dinçer ayrıca 1990 yılında kurulan örgütlerine bugüne kadar 100 bini aşkın adli ve idari soruşturma açıldığını, bunların büyük bölümünün takipsizlik kararıyla sonuçlandığını açıkladı. Alaaddin Dinçer, "Sokağa çıktığımız her basın açıklaması ya da sokağa her adım atışımız mutlaka bir suç duyurusuyla karşılık buluyor. Sadece benim hakkımda açılan adli soruşturmaların sayısı 100, idari soruşturma sayısı 40" dedi.

Eğitim-Sen Genel Sekreteri Emirali Şimşek ise 2003 yılında Talim Terbiye Kurulu'nda (TTK) görevli 167 çalışanın hukuki olmayan nedenlerle görev yerlerinin değiştirildiğini açıkladı. Şimşek, "Öğretmenler için Ankara İdare Mahkemeleri'nde açtığımız dava lehimize sonuçlanarak meslektaşlarımız görev yerlerine döndü. Ancak, hukuki süreç içerisinde öğretmenlerin zararları bakanlık tarafından tazmin edilmedi" dedi.

Kapatma Davası: Ankara 2. İş Mahkemesi, Eğitim-Sen'in kapatılması istemiyle açılan davada 21 Şubat günü ikinci kez ret kararı verdi.

Eğitim-Sen'in kapatılmasının Türkçesi-Adnan Ekinci (Radikal/31 Mayıs 2005)

Yargılama süreci henüz sona ermiş değil, ancak bugün itibarıyla Eğitim-Sen'in kapatılmasına karar verilmiş durumda. Nasıl oldu da, hukuk tarihine kara bir leke olarak geçme ihtimali olan böyle bir sonuca gelinebildi diye soracak olursanız, anlatayım. Yargısal şamata, Eğitim-Sen'in tüzüğünde, sendikaların amaçları arasında "Toplumun bütün bireylerinin, temel insan hakları ve özgürlükleri doğrultusunda demokratik, laik, bilimsel ve parasız eğitim görmesini, bireylerin anadillerinde öğrenim görmesini ve kültürlerini geliştirmesini savunur" denilmesinden kaynaklanıyor.

Yüzakı karar

Görüldüğü gibi, teorik olarak kaldığı sürece kulağa hoş gelen, ama pratiğe dönüşmesi açısından tüyleri kıpraştıran ibareler(!) içeriyor. Gelin görün ki, sendikaların kapatılması için gerekçe gösterilen 'ana- dilde öğrenim' vurgusu dahil, tüm madde yeni bir şey değil, Eğitim-Sen'in kuruluşu olan 1995'ten beri tüzüğünde yer alıyor. Davanın neden geçen yıl açıldığı konusunda ben bir şey söylemeyeyim, varın siz düşünün. Ben de bu arada, kapatma aşamasına nasıl geldiğini anlatayım.

Efendim, olayın Türkçesi şöyle:

Sendikaların kapatılması için dava açılmış olan Ankara 2. İş Mahkemesi "Davalı sendikaların tüzüğünde bulunan hükümler, mahkememizce Türkiye Cumhuriyeti'nin toprak bütünlüğüne, ulus bütünlüğüne, devletin teklifine, sınırların değişmezliğine karşı bir tehlike olarak görülmemiştir" gibi, hukuk adına yüzakı sayılacak bir gerekçeyle, davayı reddetti.

Bu arada aynı mahkeme kararında 'Kapatılması istenen sendikaların anadilde öğrenimi savunmasının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10 ve 11. maddesindeki sınırlamalara aykırı olmadığı' kaydedilen kararda, "Resmi dil dışında resmi olmayan bir

şekilde anadilin öğrenilmesi bize göre hukuka aykırı bir eylem ve davranış değildir. Tam tersine Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin vatandaşlarına sahip çıktığının göstergesidir. Resmi dil dışında bulunan diğer dillerin özel olarak öğrenilmesi engellenmemelidir. Bu durum, ulusal bütünlüğümüzü perçinleyen, pekiştiren, vatandaşlarımızı devlete bağlayan bir köprü olacaktır" şeklinde, inceden bir hukuk dersi de verdi.

Kim takar AİHS'yi?

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 'Hayır! Bu ibare Anayasa'ya aykırıdır. Ülkeyi böler' mealinde görüş bildirerek, yerel mahkemenin kararını bozdu. Bunun üzerine, Ankara 2. İş Mahkemesi eski kararında direndi ve dava en büyük hakem kurulu olan Yargıtay Genel Kurulu'nun önüne geldi.

Yargıtay Genel Kurulu da, böylesi bir kapsamlı bir davayı, 1.5 saatlik bir görüşmeyle sonuçlandırarak, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'ni haklı buldu. Varsın haklı bulsun. En yüce temyiz mercii, 'vicdan yüksek mahkemesi'dir. Asıl 'onay' veya 'bozma' orada yapılır. Bu bağlamda, Yargıtay Genel Kurulu'nun kararını Anayasa'nın 42. maddesindeki "Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına anadilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir" hükmüne dayandırmasını anlamak zor. Çünkü aynı madde 'Milletlerarası anlaşma hükümleri saklıdır' şeklinde bitiyor. Çünkü, anadilde öğrenimi savunmasının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 10 ve 11. maddesindeki sınırlamalarına aykırı değildir.

Yargıtay Basın Bürosu

Bu arada, dikkatlerden kaçan bir şey daha var. Yargıtay Basın Bürosu da konuya ilişkin bir açıklama yaparak, genel kurulun almış olduğu kararın, 'oybirliğiyle' alınmış olduğunu vurguladı. Demek ki, Yargıtay'da Basın Bürosu kurulmasının nedeni buymuş. Demek ki bundan böyle, Yargıtay almış olduğu bazı kararlar için, basın danışmanı aracılığıyla uygun gördüğü şeyleri medyaya dikte ettirecek. Örneğin "Karar biraz vahim gözükabilir. Ama unutmayın ki, karar oybirliğiyle alındı, aman ha!" diyecek. Bunda ne var ki, Allah daha beterinden saklasın! Yakında, medyaya basın bülteni fakslayarak bazı davalara dikkat çekmeye başlarsa, hiç şaşırılmayalım. Sözü bir halk tabiriyle bağlayacak olursak, Yargıtay'ın çivisi çoktan yerinden oynadı, bakalım daha neler olacak, diyerek şimdilik burada keselim.

Ankara Valiliği, Eğitim-Sen tüzüğü'nün "Sendikanın Amaçları" başlıklı 2. maddesinin (b) bendindeki anadilde öğrenime ilişkin ifadenin Anayasa'nın 3. maddesindeki "Türkiye Cumhuriyeti Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Resmi dili Türkçe'dir" hükmüne ve Türkçe dışında hiçbir dilin eğitim ve öğretim kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına anadilleri olarak öğretilemeyeceğini düzenleyen 42. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle dava açmıştı.

Mahkemenin 15 Eylül 2004 tarihinde ret kararı vermesinden sonra Yargıtay 9. Hukuk Dairesi kararı bozmuştu. Yargıtay kararında, AİHS'e göre "dernek kurma özgürlüğünün, ulusal güvenlik, toprak bütünlüğü veya kamu düzenininin sağlanması amacıyla sınırlandırılabilirliği" anlatılmış ve yürürlükteki yasalara göre, Türk vatandaşlarına Türkçe'den başka dilin anadil olarak okutulamayacağı belirtilmişti.

Mahkemenin, gerekçeli kararı Mart ayında açıkladı. Kararda Anayasa'nın temel hak ve özgürlükler konusunda, yasalarla uluslararası anlaşmalar arasında anlaşmazlık doğması halinde uluslararası anlaşmaların üstünlüğünü öngören 90. maddesinin yoruma açık olmadığı vurgulandı. Kararda, uluslararası sözleşmelerin Anayasa'nın üstünde olduğu görüşünün kabul edilmemesi durumunda bile Anayasa'nın Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'ne göre yorumlanması gerektiği kaydedildi.

"Resmi dil dışında anadilin öğrenilmesinin hukuka aykırı bir eylem ve davranış olmadığı gibi devletin vatandaşlarına sahip çıktığının, resmi dil dışında farklı dili ve kültürü olan vatandaşlarına kol kanat gerdiğinin, koruduğunun" göstergesi olduğu anlatılan kararda,

AİHS'in 10 ve 11. maddelerinde sendika, dernek ya da siyasi partilerin kapatılması için "yakın tehlike" ve "şiddet" ölçütleri arandığı ifade edildi.

Kararda, Eğitim-Sen tüzüğü'nde geçen ifadenin yasalara aykırı olduğu düşünülse bile bunun "yakın tehlike" ya da "şiddet" ögesi içermediği belirtilerek, sendikanın kapatılmasının toplumsal gerginlik doğuracağı ifade edildi.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Ankara 2. İş Mahkemesi'nin Eğitim-Sen'in kapatılması istemiyle açılan davaya ilişkin ret kararını bozdu. 25 Mayıs günü toplanan Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bozma kararını oybirliğiyle aldı.

Eğitim-Sen Genel Başkanı Alaaddin Dinçer, daha sonra düzenlediği basın toplantısında, "Kurulun kararı, kapatma anlamına gelmez. Hukuksal ve örgütsel faaliyetlerimiz devam ediyor. Üyelerimizden ve kamuoyundan konuya soğukkanlı yaklaşımlarını istiyoruz. Sendikamızı kapattırmamakta kararlıyız. Bu, Türkiye'nin geleceği açısından karanlık bir karar. Davalarda sıkıyönetim koşullarının devam ettiği görüldü. Türkiye, bir yol kazasına uğradı. Bu, düşünce ve ifade özgürlüğü bakımından önemli bir kaza. Hükümet, özellikle muhalefet ve diğer toplumsal kesimler, örgütlenme önündeki yasal engelleri kaldırmak için gerekli gayreti göstermeli" dedi.

Eğitim-Sen, kapatılma davasına neden olan tüzüğü'ndeki "anadilde öğrenim"e ilişkin maddeyi değiştirdi. 3 Temmuz günü toplanan Eğitim-Sen Genel Kurulu'nda konuşan ve kapatma davasının AİHM'de öncelikle görüşüleceğini belirten Genel Başkan Alaattin Dinçer, "AİHM'in lehimizde vereceği karardan sonra ana dilde eğitim hakkını tüzüğe daha katı biçimde

yazacağız” dedi. Yapılan konuşmaların ardından oylama sonucunda, aralarında “sendikanın anadilde öğrenimi desteklemesine” ilişkin maddenin de bulunduğu 4 madde değiştirildi.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun, Eğitim-Sen’in kapatılmasına ilişkin kararının gerekçesi Temmuz ayı sonunda belli oldu. Türkçe’den başka hiçbir dilin anadil olarak okutulamayacağı ve öğretilmeyeceğinin anayasa kuralı olduğu belirtilen gerekçeli kararda, “Milletin bütünlüğü, kamusal yaşamda milletin teklifi demektir ve bu nedenle kamusal yaşamda ulusal kültür geçerlidir ve hukukun koruması altındadır. Özel yaşamda ise herkes ait olduğunu hissettiği kültürü yaşayabilir. Kesin sonuç, Türkiye Cumhuriyeti’nde öğrenimin Türkçe ile yapılacağı hususudur. Toplumda kullanılan farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi, bu dil ve lehçelerde yayın yapılabilmesi demokratik bir hak olarak kabul edilmiş ve bu amaçla yapılan yasal düzenlemeler hayata geçirilmiştir” denildi. “Farklı anadiller” adı altında eğitim verilmesinin toplumsal çelişkileri gerek eğitim-öğretim alanında, gerekse bilimsel ve kamusal alanda arttırabileceğine dikkat çekilen gerekçeli kararda, Eğitim-Sen’in anadilde öğrenimi savunmasının Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası’na ve Anayasa’ya aykırı olduğu anlatıldı.

Eğitim-Sen’in kapatılması istemiyle açılan dava, 27 Ekim günü sonuçlandı. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun, mahkemenin davanın reddedilmesi kararını esastan bozması üzerine üçüncü kez görülen davada Ankara 2. İş Mahkemesi, sendika tüzüğünden “anadilde öğrenim” ifadesinin çıkarılması nedeniyle “karar verilmesine yer olmadığına” karar verdi. Kararda, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun sendikanın kapatılması yönündeki kararına, tüzük değişikliğinden sonra ortaya çıkan durum nedeniyle uyulmadığı anlatıldı.

Bu arada Temmuz ayında da KESK’e bağlı BES’in tüzüğünde bulunan “anadilde eğitim” maddesi ile ilgili soruşturma açıldı. BES’in Ağustos ayında tüzüğünde yaptığı değişiklik sonrasında soruşturma kapatıldı. Basın savcısı Hamza Uçar, Ankara Emniyet Müdürlüğü’nün suç duyurusu üzerine başlattığı soruşturmada takipsizlik kararı verdi. Uçar kararında sendika tüzüğünün 2. maddesinde yer alan “Sendika, herkesin anadilde konuşma ve eğitim hakkını savunur” şeklindeki ifadenin, 1. Olağan Genel Kurul’da, “Üyelerin kültürlerini geliştirmeyi, anadillerini kullanmayı amaçlar” şeklinde değiştirildiğini belirtti. Kararda, “anadilin kullanılmasının amaçlanması suç değildir” görüşüne yer verildi.

Eğitim-Sen’in Dramı-Oral Çalışlar/Sıfır Noktası (Cumhuriyet/5 Temmuz 2005)

Anadilde öğrenimi savunduğu için kapatılmasına Yargıtay Hukuk Daireleri Genel Kurulu’nda karar verilen Eğitim-Sen, olağanüstü bir kurultay toplayarak bu konudaki maddeyi tüzüğünden çıkardı. Oldukça tartışmalı geçen bir oturumun sonunda kurultay delegelerinin 381’i bu değişikliği onaylarken 115 delege ret oyu kullandı.

Bu değişiklik, gönüllü bir değişiklik değil. Öğretmen örgütlenmesinin etkili kuruluşu Eğitim-Sen’in delegeleri, sendikalarının kapatılmasına engel olabilmek amacıyla inandıkları bir ilkeden vazgeçmek zorunda kaldılar.

****

Bu zorunlu değişikliğin Eğitim-Sen’cilerin canını nasıl acıttığını Genel Başkan Alaaddin Dinçer şu sözlerle ifade etti: “Maddenin değiştirilmesiyle sendika hakkında açılan kapatma davasının konusu ortadan kaldırıldı ve dava düşecek. Her şart altında ve her platformda anadilde öğrenim hakkını sahipleneceğimiz bilimsel toplantılar yapacağız.”

“Evet devlet belki bir iki dişimizi çekti. Ama Eğitim-Sen bu konunun arkasında durmaya devam edecek. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin lehimizde vereceği karardan sonra anadilde eğitim hakkını tüzüğümüze daha katı bir biçimde yazacağız.”

***

Dinçer, “Devlet bir iki dişimizi çekti” diyerek yaşadıkları acıyı tanımlıyor. Yüz binlerce üyesi olan, ülkenin en önemli sivil toplum örgütlerinden birisinin genel başkanı, devletin dişlerini çektiğini söylüyor. Ortada acı bir durum yok mu sizce?

Burada daha da acı ve acıklı olan, kendisini ilerici kabul eden bazı kesimlerin kapatma kararından çok “anadilde öğrenim” maddesine tepki göstermesi. Devletin kapatma eyleminden çok, bu maddeyi tüzüklerine koyan öğretmenlerin ilerçilik adına eleştirilmesi nasıl bir durum olabilir?

***

Önce şu noktayı net bir şekilde ifade etmek istiyorum: Avrupa’da anadilde öğrenim bir haktır. Bu hak çeşitli ülkelerde farklı farklı uygulanırsa da sonuç olarak, insanların anadillerinde öğrenim görmeleri yasal güvence altına alınmıştır. Almanya’daki örnekten söz etmişim. Bir kez daha anlatayım: Almanya’da belli bir sayıya ulaşmış ulusal toplulukların çocuklarına, istemeleri halinde anadilde eğitim verilmesi zorunludur.

Bu hakkı Almanya’daki Türkler kullanmaktadırlar. Türk çocuklarının anadilde eğitimleri Alman devlet okullarında gerçekleştirilir. Bu eğitimi veren Türkçe öğretmenlerini Alman devleti temin eder. Öğretmenlerin çoğu da Türkiye’den getirilir. Öğretmenler Alman devletinin memuru olurlar ve Alman devletinin memurlarının sahip olduğu bütün haklardan yararlanırlar.

***

Ben eminim ki, Eğitim-Sen’in Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde açtığı dava, “anadilde öğrenim engellenemez” şeklinde sonuçlanacaktır. Anadilde öğrenimi savunduğu için hakkında dava açılan Eğitim-Sen aklanacaktır. O zaman merak ediyorum, “Avrupa’da böyle bir şey yoktur”, “Avrupa’nın Türkiye’den böyle bir şey istemesi söz konusu değildir” diyenler ne yapacaklardır?

Ben ne yapacaklarını tahmin ediyorum. Avrupa Birliği’nin Türkiye’yi bölmek istediği üzerine ön sürdükleri tezlerine yenilerini ekleyeceklerdir.

***

Anadilde öğrenim önemli bir insan hakkıdır. Konunun uzmanları şunu net bir şekilde ifade ediyorlar: Anadilini düzgün öğrenmeyen bir çocuk, ikinci bir dili de doğru dürüst öğrenip konuşamaz. Almanlar bu gerçeği bildikleri için Türk çocuklarının anadilini iyi bir şekilde öğrenmesi amacıyla daha da dikkatli davranıyorlar.

Milliyetçiliğin, farklı toplulukların kendi anadillerini öğrenmesine karşı çıkmak gibi bir boyutu olduğunu belki daha önce bilmiyorduk. Şimdi öğrendik. Bir şey daha öğrendik, bu tür düşünceleri savunanların bir kısmı kendisini “ilerici”, “solcu”, “çağdaş” diye de tanımlayabiliyor. Ne diyebiliriz ki. Öyle tanımlıyorlarsa öyledirler.

***

Eğitim-Sen'in yaşadığı dram, Türkiye'deki demokrasi ve insan haklarının dramıdır. Bu sıkıntı ve açmaz öğretmenlerin değil hepimizindir.

Kendiniz için istediğiniz hakları, başkaları için de isteyebiliyorsanız siz uygar ve ilerici bir insan sayılabilirsiniz. Ben ilericiyim demekle ilerici olunmuyor.

Eğitim-Sen Van Şube Sekreteri Müzahit Karakuş, 10 Haziran günü İHD Van Şubesi'nde düzenlediği basın toplantısında “kendisini telefonla arayan JİTEM elemanları tarafından ölümlü tehdit edildiğini” bildirdi. Van Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunduğunu belirten Karakuş, şunları söyledi:

“Akşam 23.00 sıralarında cep telefonum gizli numaradan arandı. Arayan kişi bana JİTEM'den yüzbaşı 'Cevat' veya 'Cahit' gibi bir isim söyledi. Telefon çaldığı zaman uyuklu olduğumdan ismi tam hatırlayamıyorum. Bir süre sonra telefonum tekrar çaldı. Aynı şahıs bana 'JİTEM'de yüzbaşıyım. Sen Eğitim-Sen'de siyasetle ilgileniyormuşsun, yasadışı örgütlerle bağlantın var. Ayağını denk al. Almazsan, ilişkini kesmezsen seni öldürürüz ve olay faili meçhul olur' dedi.”

Gaziantep'in Araban ilçesine bağlı Gümüşpınar köyü İlköğretim Okulu'nda görev yapan öğretmen Sakıp Yaşar, Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesinde belediyenin düzenlediği festivalde Aziz Nesin'in “Pırlatan Bal” adlı oyununu sahneye koyduğu için İslahiye ilçesi Burunsuzlar köyüne bağlı Kaleobası mezarındaki okula Nisan ayında tayin edildi.

Eğitim-Sen Gaziantep Şubesi Başkanı Mehmet Bozgeyik, “Sakıp Yaşar'ın tek suçunun, DEHAP'lı Viranşehir Belediye Başkanı'nın davetlisi olarak festivale katılmak olduğunu” söyledi. Mehmet Bozgeyik, Yaşar'ın savunması alınmadan sürgün edildiğini, ayrıca Gaziantep'te 10 öğretmenin de istekleri dışında başka yerlere atandığını bildirdi. Mehmet Bozgeyik, yürütmenin durdurulması için Bölge İdare Mahkemesi'nde dava açacaklarını ifade etti.

Eğitim-Sen Şanlıurfa Şubesi Başkanı İbrahim Ayhan, Temmuz ayı başında düzenlediği basın toplantısında katıldıkları eylem ve etkinlikler nedeniyle sendikal çalışma yürüten 50'yi aşkın kişi hakkında 99 soruşturma açıldığını ve bunun sonucunda 3'ü Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) ve 2'si Eğitim Sen üyesi olmak üzere toplam 5 kişi hakkında sürgün kararı çıktığını açıkladı.

Ağaç-İş Sendikası

Ağaç-İş Sendikası Genel Başkanı Mürsel Taşçı Nisan ayında düzenlediği basın toplantısında, Düzce'de Kombassan Şirketler Grubu'na bağlı Divapan

Fabrikası'nda, sendikalarına üye olan 55 işçinin, yasalara aykırı olarak işten atıldığını bildirdi. Taşçı, “İşveren, işçileri yasalara aykırı olarak işten atmıştır. Diğer işçileri de sendikamızdan istifaya zorlamaktadır. İşveren, sendikamızın görüşme talebini sürekli reddederek, işçilerin örgütlenme, çalışma haklarını çeşitli yöntemlerle engelleyerek, işten atarak, baskı uygulayarak ve tehdit ederek yasaları ihlal etmektedir” dedi.

Birleşik Metal-İş Sendikası

Kastamonu'da faaliyet gösteren ZİNTAŞ Zincir Fabrikası'nda işten çıkarılan 20 işçi ve iki sendika yöneticisi, işverenin şikayeti üzerine 26 Ocak günü gözaltına alındı.

Uzun süredir fabrikanın önünde bekleyen işçiler ile Birleşik Metal-İş Sendikası Örgütlenme Uzmanı Cefa Erdoğan ve sendikamızın Anadolu Şube Başkanı Uğur Tozlu işverenin, “diğer çalışanların motivasyonunu bozdukları” yönündeki şikayeti üzerine gözaltına alındıkları öğrenildi.

Birleşik Metal-İş Sendikası Anadolu Şube Sekreteri Seyfettin Güleğül, işçilerin sendikaya üye oldukları için işten çıkarıldıklarını ve “işten çıkarılma” nedenlerinin yazılı olarak kendilerine verilmesi için fabrika önünde beklediklerini söyledi.

Tekstil-Sen

İstanbul Merter'de bulunan Desan adlı şirketten çıkarılan işçilerin 28 Şubat günü düzenledikleri eyleme polis müdahale etti. Polisler, Tekstil-Sen Örgütlenme Sekreteri Fethiye Erdoğan ve sendika üyesi 15 işçiyi gözaltına aldı.

TTB ve SES

TTB ve Sağlık ve SES tarafından 5 Kasım 2003 tarihinde “ücretsiz sağlık hakkı ve çalışma koşullarının düzeltilmesi” istemiyle gerçekleştirilen eylem nedeniyle TTB, SES, sendikalar, meslek örgütleri ve Hasta Hakları Derneği yöneticisi 85 kişi hakkında açılan dava, 20 Nisan günü sonuçlandı. İstanbul 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı, “sanıkların ve sivil örgütlerin talebinin, sağlık hizmetlerinden ücretsiz ve eşit olarak yararlanılması

olduğunu” anlattı. Hak arama özgürlüğünün Anayasa ve uluslararası sözleşmelerde yer aldığını vurgulayan Cumhuriyet Savcısı, sanıkların beraatını istedi. Mahkeme, sanıklar hakkında beraat kararı verdi.

Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası (TÜMTİS)

İstanbul İkitelli’de bulunan bir fabrikada işten çıkarılan 34 işçinin 24 Şubat günü işyeri önünde düzenlediği gösteride olay çıktı. İşverenin adamları olduğu ileri sürülen bir grubun işçilere saldırması üzerine çıkan kavgada TÜMTİS İstanbul Şube Sekreteri Çayan Dursun, işçiler Harun Bulut ve Erdal Bozkurt, yaralandı. Kavgaya müdahale eden polisler 20 kişiyi gözaltına aldı.

Örgütlü İşçilere, Çalışanlara Baskılar

Aktur Nakliyat Şirketi’nde çalışan 6 işçi TÜMTİS’e üye oldukları için Ocak ayında işten atıldı. Ankara’da bulunan Körfez Ambarı’nda çalışan TÜMTİS üyelerinin saldırıya uğradığı öğrenildi. TÜMTİS üyesi Mehmet Çoğurcu da 24 Şubat günü silahlı kişiler tarafından bir arabaya bindirilerek Sam Nak’ın faaliyet yürüttüğü Atisan Sanayi Sitesi’ndeki işyerine götürüldü. Çoğurcu, saldırıyı yapanların, “Sam Nak ile uğraşırsanız önce başkan sonra üyelerinizi vuracağız. Bizim işçimiz sendikalı olmayacak” diyerek kendisini tehdit ettiklerini aktardı.

Sarar Giyim’e bağlı CCS şirketinde çalışan 11 işçinin sendika üyesi oldukları için Mart ayında işten atıldığı öğrenildi.

Eylül ayında Türk-İş’ten yapılan açıklamada göre bağlı sendikalara üye oldukları gerekçesiyle 2004 yılında 11 bin 902, 2005 yılının ilk 6 ayında ise 1876 işçinin işten çıkarıldığı belirtildi. Raporla, çalışma hayatındaki örgütlenme, iş güvencesi, sigortalı çalışma ve toplu pazarlık haklarının kullanımında idari ve yasal zorluklar bulunduğu belirtildi.

Türk-İş’in raporuna göre, 2004 yılında Tümtis üyesi 121, Tezkoop-İş üyesi 200, Tek Gıda-İş üyesi 261, Ağaç-İş üyesi 171, Petrol-İş üyesi 298, Teksif üyesi bin 150, Liman-İş üyesi 104, Toleyis üyesi 63, Haber-İş üyesi 43, Hava-İş üyesi 96, Çimse-İş üyesi 8, Belediye-İş üyesi 5 bin 299, Demiryol-İş üyesi 85, Tarım-İş üyesi 30, Selüloz-İş üyesi 365, Deri-İş üyesi 488, T. Maden-İş üyesi 2, Kristal-İş üyesi 445, Dokgemi-İş üyesi 20, Koop-İş üyesi 8, Türk Metal üyesi 1800 olmak üzere sendikaya üye oldukları için toplam 11 bin 902 işten çıkarıldı.

2005 yılının ilk yarısında sendika üyeliği gerekçesiyle Çimse-İş üyesi 30, Koop-İş üyesi 30, Liman-İş üyesi 15, Tezkoop-İş üyesi 158, Teksif üyesi 207, T. Maden-İş üyesi 1, Ağaç-İş üyesi 61, Tekgıda-İş üyesi 143, Petrol-İş üyesi 596, Deri-İş üyesi 635 olmak üzere toplam 1876 kişinin iş akitleri fesih edildi.

Coca Cola’nın dağıtımını yapan Trakya Nakliyat adlı firmanın işten çıkardığı 110 işçi, Coca Cola’nın İstanbul Dudullu’daki fabrikasını Temmuz ayında işgal etti. DİSK’e bağlı Nakliyat İş Sendikası’na üye oldukları için işten

çıkarılan işçilerin eylemine müdahale eden polisler işçileri zor kullanarak gözaltına aldı. Fabrika önünde toplanan işçi yakınları da dövülerek dağıtıldı. Müdahale sırasında rahatsızlanan iki kişi hastaneye kaldırıldı.

Tarım Orkam-Sen Antalya Şubesi, 2 Ağustos günü Orman Bölge Müdürlüğü yetkilileri hakkında suç duyurusunda bulundu. Konuyla ilgili yapılan açıklamada Antalya Orman Bölge Müdürlüğü ile Çevre ve Orman İl Müdürlüğü’nde çalışan, Tarım Orkam-Sen üyesi 50’den fazla kişi sürgüne gönderilmiş. 250’den fazla çalışan da sendika değiştirmek zorunda bırakıldığı belirtildi. Son olarak da, Sendika Yasası’nın “Sendika yönetici ve temsilcilerinin görev yerlerinin değiştirilemeyeceği” hükmüne karşın Tarım Orkam-Sen Antalya Şubesi yöneticisi 2 kişinin sürgün edildiği, suç duyurusunun da bu nedenle yapıldığı vurgulandı. Tarım Orkam-Sen Genel Başkanı Sezai Kaya, Orman Bölge Müdürlüğü İdari ve Mali İşler Şube Müdürü Hüseyin Tunç, Orman Bölge Müdürü Ahmet Gedikağaoğlu, Çevre ve Orman Genel Müdürlüğü Personel Daire Başkanı Recep Yazıcı, Orman Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Mahir Küçük, Çevre Orman İl Müdürü Mine Kara hakkında görevi kötüye kullandıkları gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu.

Tekirdağ’ın Çorlu ilçesinde bulunan İleri Deri fabrikasından Deri-İş Sendikası’na üye oldukları için Şubat ayında atılan işçilerin, fabrika önündeki direnişine polislerin müdahale ettiği bildirildi. 8 Ağustos günü gözaltına alınan Deri-İş Sendikası yöneticileri ve işçiler, aynı gün akşam saatlerinde serbest bırakıldı. İşçilerin işe geri dönmek için açtığı davaya 26 Eylül günü devam edileceği bildirildi.

Belediye-İş Sendikası Genel Sekreteri Nihat Ayçiçek, Ağustos ayında yaptığı açıklamada Rize Belediyesi’nde çalışan üyelerine Hizmet-İş Sendikası’na üye olmaları yönünde baskı yapıldığını açıkladı.

İzmir Aliğa’da DİSK Limter-İş’in özelleştirme karşıtı bildirilerini dağıtan iki kişi 27 Ağustos akşamı gözaltına alındı. Gözaltına alınan Suna Koç ve Emel Elibul akşam geç saatlerde serbest bırakıldı.

Mersin Alsancak Lions İlköğretim Okulu’nda görev yapan öğretmen Hacer Koçak, 2004 yılı Temmuz ayında Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği’nin ölüm oruçlarına ilişkin bir eylemine katıldığı gerekçesiyle Ağustos ayında Hatay’ın Kumlu ilçesi Aktaş köyüne tayin edildi. Eylem nedeniyle öğretmenlikten atılan ancak mahkeme kararıyla mesleğine dönen Hacer Koçak’ın mahkeme kararından sonra bir ay kadar Mersin’de çalıştığı, daha sonra Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından Milli Eğitim Bakanlığı Atama Yönetmeliği uyarınca “Mersin’de kalması sakıncalı olduğu” gerekçesiyle Aktaş köyüne tayin edildiği bildirildi.

Balıkesir’in Gönen ilçesinde bulunan bir fabrikadaki işçilerden Deri-İş Sendikası’na üye oldukları için atılan işçiler silahlı saldırıya uğradı. Yaklaşık 50 gündür fabrika önünde bekleyen 34 işçinin, 31 Ağustos günü işveren tarafından tehdit edildikleri gerekçesiyle suç duyurusunda buldukları öğrenildi. Daha sonra

fabrikanın önüne dönen işçilerle işverenin adamları arasında kavga çıktığı, akşam saatlerinde de aynı kişilerin işçilerin üzerine ateş açtığı bildirildi. Olayda, Hamit Kökçü adlı işçi başından yaralandı.

Tez Koop-İş Antalya Şube Başkanı Sabahattin Değirmenci Eylül ayı başında yaptığı açıklamada Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı işyerlerinde sendika üyesi 10 çalışanın tayin edildiğini bildirdi.

14 Kasım günü İstanbul Gayrettepe'deki Telekom Müdürlüğü önünde basın açıklaması yapan memurlara müdahale eden polisler Haber-Sen 9 Nolu Şube Başkanı Ali Yıldız, Türk-Haber-Sen Şube Başkanı Ahmet Kurt, Haber-İş 1 Nolu Şube Başkanı Levent Dokuyucu, Haber-Sen yöneticileri Ertan Taştan, Enver Işıklı, Haber-İş yöneticisi Metin Gündüz, Fikret Torun, Şahset Kalu ve Yücel Sezon adlı memurları gözaltına aldı.

Petrol-İş Sendikası Adana Şube Başkanı Ahmet Kabaca, 14 Kasım günü evinin otoparkında uğradığı silahlı saldırıda ağır yaralandı. Başından yaralanan Kabaca'nın hayati tehlikeyi atlattığını bildirildi.

14 Eylül gecesi Tunceli'de taksi şoförlüğü yapan Hasan Akdağ, R.L. adlı polis tarafından öldürülmesi üzerine yapılan basın açıklamasına katılan Kültür-Sen Tunceli Temsilcisi Murat Özkan'ın Kastamonu'ya, Yapı-Yol-Sen Temsilcisi Kenan Korkmaz'ın da Karaman'a atandıkları bildirildi. Basın açıklaması nedeniyle 100'den fazla memur hakkında da idari soruşturma açıldığı öğrenildi.

Aynı basın açıklamasına katılan Eğitim Sen eski Tunceli Şube Başkanı Selma Polat'ın Kastamonu'ya, şube yöneticisi Vedat Ali Çelik'in Çankırı'ya, şube yöneticisi Hasan Hayri Kılıç'ın Yozgat'a, şube yöneticisi Yaşar Yamaç'ın Samsun'a, Pertek Temsilcisi Hüseyin Erenler'in Yozgat'a, Mazgirt Temsilcisi Ufuk Unaç'ın Konya'ya tayin edildiği öğrenildi. Kültür-Sen Tunceli Temsilcisi Murat Özkan ve Yapı-Yol-Sen Temsilcisi Kenan Korkmaz, daha önce başka kentlere atanmıştı.

İstanbul Tuzla'da bulunan bir deri fabrikasında işten atıldıktan sonra işyeri önünde eyleme başlayan işçiler, 30 Kasım günü saldırıya uğradı. İşverenin adamları oldukları ileri sürülen 40 kadar saldırganın işçilere taş ve sopayla saldırdığı, olayda beş işçinin yaralandığı bildirildi. Olayın ardından jandarmalar, Deri-İş Sendikası'na üye 19 işçiyi gözaltına aldı. İşçilerden dördü ve Deri-İş Sendikası Tuzla Şube Başkanı Hasan Sonkaya 8 Aralık günü gözaltına alındı. İşverenin şikayeti üzerine gözaltına alındığı öğrenilen işçiler ve Sonkaya, 9 Aralık günü serbest bırakıldı. Cevahir deri fabrikasında, sendikaya üye oldukları için işten çıkarılan işçiler 24 Kasım günü saldırıya uğradı. Deri-İş Tuzla Şubesi'nin açıklamasına göre Cevahir Deri'de sendikalaşma nedeniyle 24 Kasım günü 28 işçinin işine son verildi. Bunun üzerine işten atılan işçiler fabrika önünde eylem başlattı. Bunun üzerine fabrika önüne araçlarla getirilen 40 kadar kişi, işçilere demir çubuklar, kazma sapları ve taşlarla saldırdı. Saldırıda 5 işçi çeşitli yerlerinden yaralanırken, 19 işçi de jandarma tarafından gözaltına alındı.

İstanbul Tuzla'da bulunan Cevahir deri fabrikasında, sendikaya üye oldukları için işten atılan işçileri desteklemek amacıyla 20 Aralık günü gösteri düzenleyen işçilere jandarma müdahale etti. Tuzla Organize Sanayi Bölgesi girişinde toplanan işçileri dağıtan jandarmalar, Deri-İş Sendikası Genel Merkez yöneticilerinden Zeynel Erdoğan'ı gözaltına aldı.

Mersin'in Yalınayak beldesindeki ilköğretim Okulu'nun müdürü Ali Galip Duran, öğretmenler Mehtap Pektaş, Yusuf Temiz, Sevilya Çiftçi ve Gülsüm Çoban "öğrencilere evrim teorisini anlattıkları ve ezan okunurken sınıfların penceresini kapattıkları" iddiasıyla Aralık ayında başka okullara atandı. Öğretmenlere maaş kesme cezası da verildi. Mersin Valisi Atilla Osmanoğlu ise kararın "Öğretmenlerin 'usulsüz eş yardımı ve ek ders ücreti aldığı, İstiklal Marşı'na katılmadığı, kılık kıyafet yönetmenliğine uymadığı, görevde ayrımcılık yaptığı" gerekçesiyle alındığını iddia etti.

4- DERNEK, VAKIF VE SİVİL İNİSİYATİFLER

Anayasa Mahkemesi, 4 Kasım 2004 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilip 23 Kasım 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yeni Dernekler Yasası'nın "derneklerin siyasi partilerden yardım alabileceğini" düzenleyen yasanın 10. maddesinin 1. fıkrasının yürürlüğünü durdurdu. Dernekler Yasası'na ilk kısmi iptal davası, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından açılmıştı ve mahkeme, yasanın "derneklerin siyasi partilere yardımı"na olanak veren hükmünün yürürlüğünü durdurmuştu. Mahkeme 29 Aralık günü de, CHP'nin, yasanın kimi maddelerinin iptali istemiyle açtığı davada, yasanın "derneklerin siyasi partilerden yardım alabileceğini" düzenleyen maddesinin yürürlüğünü durdurdu.

Ankara Kürt Demokrasi, Kültür ve Dayanışma Derneği (Kürd-Der)

7 Temmuz 2004 tarihinde Ankara Valiliği'ne kuruluş dilekçesi veren Kürd-Der tüzüğüne Ankara Valiliği, onay vermedi. Ankara Valiliği 8 Ağustos 2004 tarihinde tüzükte yer alan "Kürd-Der, Kürtlerin toplumsal ve bireysel haklarına kavuşmasını hedefler" ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olduğunu iddia ederek derneğin kurucuları hakkında suç duyurusunda bulundu. Başvuruyu inceleyen Ankara Cumhuriyet Savcılığı, suç unsurlarının oluşmadığını belirterek kovuşturmayla yer olmadığına karar verdi. Ankara Valiliği, üst mahkeme olan Sincan Ağır Ceza Mahkemesi'ne Şubat ayı ortasında itiraz etti.

Atatürkçü Düşünce Derneği (ADD)

ADD Bursa Şubesi'ne asılan "Kanla kazanılan vatan toprağı satılamaz" yazılı pankart nedeniyle Şube Başkanı Lütfü Kırayoğlu hakkında açılan dava, 14 Eylül günü Bursa 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yapılan ilk duruşmada beraatla sonuçlandı. Yabancılar toprak satışına izin veren yasal düzenlemeyi protesto amacıyla asılan pankart nedeniyle Kırayoğlu'nun "izinsiz pankart astığı" gerekçesiyle cezalandırılması isteniyordu. Mahkemenin "yeni TCY'de böyle bir suç bulunmadığı" gerekçesiyle beraat kararı verdiği öğrenildi.

Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu

Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu Genel Başkanı Turgut Öker, 29 Nisan günü İstanbul Atatürk Havalimanı'nda gözaltına alındı. Öker'in İçişleri Bakanlığı'nın 1982 yılında çıkarttığı bir yakalama kararı nedeniyle gözaltına alındığı öğrenildi. Turgut Öker, Cumhuriyet Savcılığı tarafından serbest bırakıldı. Bu arada Öker'in pasaportunda soyadının "Öker" yazılması nedeniyle uzun süredir yurtdışına çıkışlarında sorun çıkmadığı bildirildi.

Demokratik Kadın Hareketi

15 Temmuz günü gözaltına alınan "Demokratik Kadın Hareketi" Ankara Temsilcisi Nurten Karakaş, "yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla tutuklandı. Karakaş'ın, Tunceli'de 17 MKP militanının öldürülmesi nedeniyle düzenlenen bir basın açıklaması nedeniyle tutuklandığı öğrenildi.

Dersim Kültür Derneği

Dersim Kültür Derneği üyeleri Taner Gökbaş ve Cafer Kılıç, 8 Aralık günü Tunceli'nin Pülümür ilçesinde gözaltına alındı.

Eskişehir Gülistan Gençlik Kültür Merkezi (GKM)

Eskişehir Gülistan Gençlik Kültür Merkezi ruhsatsız olduğu gerekçesi ile Ağustos ayı sonunda mühürlendi. Edinilen bilgiye göre Eskişehir'de kültür merkezi açmak için yetkili kurumlara ruhsat başvurusunda bulunan Eskişehir Gülistan Gençlik Kültür Merkezi (GKM) yöneticilerine 1 yılı aşkın bir süredir 'kültür merkezi prosedürde tanımsız' denilerek ruhsat verilmiyor. GKM yöneticisi Aslı Urgancı, "Yetkililer, kültür sanat çalışmalarının sürekli kendi tekellerinde olmasını istiyorlar. Farklılıklara tahammül edilmiyor. Yapacağımız çalışmalardan çok bulunduğumuz siyasi duruşumuzla ilgileniyorlar ve önyargılı yaklaşıyor" açıklamasında bulundu. Ruhsat verilmemesine rağmen kurumlarının önünde sürekli sivil polis araçlarının bekletildiğini ve gidip gelenlere kimlik sorulduğunu belirten Urgancı son olarak şunları söyledi: "Kapanmaya yakın bir zamanda kuruma yönelik kimliği belirsiz kişilerce gece geç saatlerde taşlı saldırıda bulunuldu. Bürokratik ve şiddet içeren engellemeler alternatif kültür sanat iddiamızı engellemeyecek. Bir an önce ruhsat sorununun çözülmesini istiyoruz."

Ergani Pelda Kadın Derneği - PEKAD 2005

Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde kurulan kadın derneğine verilen ve "yaprak açtı" anlamına gelen Kürtçe "Pelda" adına izin verilmedi. İzin çıkmamasına karşın tabelasında "Ergani Pelda Kadın Derneği - PEKAD 2005" yazan derneğin Başkanı Sevil Öztürk konuyla ilgili yaptığı açıklamada keyfi bir uygulama ile karşı karşıya olduklarını söyledi. Ergani Kaymakamı Abdulkadir Güven ise dernekle ilgili işlemlerin devam ettiğini belirterek, başvuru ile ilgili belgelerin İl Dernekler Masası'na gönderildiğini söyledi. İlçe Dernekler Şefi Cemal Tekdemir ise, "20 gün içinde değişiklik başvurusu yapılmazsa dernek kapanabilir" dedi.

Ezilenlerin Sosyalist Platformu

ESP tarafından 12 Eylül darbesinin yıldönümü nedeniyle hazırlanan "Adalet istiyoruz! 12 Eylül darbecileri yargılsın" yazılı afişler Kayseri 2. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından toplatıldı. Karar nedeniyle ESP'nin İzmit bürosuna düzenlenen baskında çok sayıda afişe el konuldu.

ESP Hatay Temsilciliği'nin 1983 yılında idam edilen Ali Aktaş için hazırladığı "Devrimciydi, idam edildi. Darbeciler yargılsın" yazılı afiş, Kasım ayında Valilik tarafından yasaklandı. Yasaklama kararının 5442 sayılı İl İdaresi Yasası'nın 11/c maddesi uyarınca alındığı öğrenildi.

KAOS Gay Lezbiyen Derneği

Ankara Valiliği, eşcinsel hakları için mücadele veren KAOS Gay Lezbiyen Derneği'nin feshi için Cumhuriyet Savcılığı'na başvurdu. Derneğin Başkan Yardımcısı Umut Güner, 15 Temmuz günü İçişleri Bakanlığı'na yaptıkları başvuruyla KAOS/GL dergisi altındaki örgütlenmeyi bir derneğe dönüştürdüklerini söyledi. Tüzük çalışmalarını tamamladıklarını belirten Güner, Ankara Valiliği'nin "KAOS/Gay Lezbiyen Derneği" adının "Genel ahlaka ve hukuka aykırı olduğu" ve dernek tüzüğünde belirtilen amaçların "Türkiye'nin genel ahlak yapısına ters düştüğü" gerekçesiyle Cumhuriyet Savcılığı'na başvurduğunu ifade etti.

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, Kaos Gay ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği'nin feshi için dava açmaya gerek görmedi. Cumhuriyet Savcılığı'nın Ekim ayında aldığı kararda "derneğin adı ve tüzüğünde ahlaka aykırı bir yön bulunmadığı", "gay ve lezbiyen sözcüklerinin günlük yaşamda ve bilimsel tartışmalarda kullanıldığı" gerekçesiyle dava açmaya gerek görmediği öğrenildi.

Kürt Demokrasi, Kültür ve Dayanışma Derneği (Kürt-Der)

Kürt-Der hakkında, tüzüğünde geçen "Kürt dilinde eğitim ve öğretim yapılması ve Türkçe yayın yapan TRT gibi Kürtçe yayın yapan bir televizyon olması gerektiği" ifadesi nedeniyle açılan dava, 12 Temmuz günü başladı. Diyarbakır 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde

yapılan duruşmada, derneğin faaliyetlerinin geçici olarak durdurulmasına karar verildi. Dava yıl içinde sonuçlanmadı.

5 Nisan günü Diyarbakır Kürt Demokrasi Kültür ve Dayanışma Derneği'ne (Kürt-Der) düzenlenen baskında Şube Sözcüsü İbrahim Güçlü, Arjen Arı ve Şube Sekreteri Sedat Oğur gözaltına alındı.

Flash TV tarafından düzenlenen “Düşünce Kampı” adlı tartışma programına katılan Kürt-Der ve Hak-Par kurucu üyesi Şahin Ayaz, otelden çıkarken gözaltına alındı. Flash TV’de 6 Mart günü başlayan programda, farklı görüşleri temsil eden sekiz kişi, sekiz hafta boyunca gündemdeki konuları canlı yayında tartıştı. Programda Kürt sorunu sık sık gündeme geldi ve sert tartışmalar yaşandı. 27 Nisan gecesi programın sona ermesinden sonra, tartışmacıların kaldığı otele gelen polisler, Şahin Ayaz’ı Emniyet Müdürlüğü’ne götürdü. Ayaz Cumhuriyet Savcılığı tarafından serbest bırakıldı. Program sunucusu Yılmaz Tunca’nın da ifadesinin alındığı öğrenildi.

Kürt Yazarlar Derneği'ne (Kürt-Pen)

Kürt-Pen eski Başkanı Vahit Güneş hakkında, “dernek binasında yasak yayınları bulundurduğu” iddiasıyla açılan dava, 1 Kasım günü Diyarbakır 2. Sulh Ceza

Mahkemesi’nde sonuçlandı. Mahkeme, Güneş hakkında “suç unsuru oluşmadığı” gerekçesiyle beraat kararı verdi.

Munzur Doğa ve Kültür Festivali

Tunceli’de 28-31 Temmuz günleri arasında düzenlenmesi planlanan 6. Uluslararası Munzur Doğa ve Kültür Festivali, Tunceli Valiliği tarafından “güvenlik” gerekçesiyle 45 gün süreyle ertelendi. “Yasadışı örgütlerin festivalde eylem yapacağı” gerekçesiyle de 23 Temmuz günü Tunceli Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği ve Tunceli Kültür Sanat ve Dayanışma Derneği’nde arama yapıldı. Derneklere ve bazı evlere düzenlenen baskınlarda en az üç kişinin gözaltına alındığı öğrenildi.

Toplumsal Hakları ve Değerleri Koruma, Eğitim Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (Toplum-Der)

Toplum-Der Genel Sekreteri Abdülbaki Yetik, 9 Aralık günü Diyarbakır’dan Elazığ’a giderken gözaltına alındı. Toplum-Der Genel Başkanı Celal Aygen, Yetik’in “Mizgin” dergisinde yayınlanan Teşkilat-ı Mahsusa’dan Şemdinli’ye Derin Devlet” başlıklı yazısı nedeniyle JİTEM elemanları tarafından gözaltına alındığını bildirdi.

Ek 1-Cezaevi Yönetmelikleri**Hükümlülerin Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılmaları Hakkında Yönetmelik****BİRİNCİ KISIM**

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, hükümlülerin açık ceza infaz kurumlarına ayrılmalarına, açık ceza infaz kurumları arası nakillerine ve kapalı ceza infaz kurumlarına iadelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Bu Yönetmelik, hükümleri ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüleri kapsar.

Dayanak

Madde 2 — Bu Yönetmelik, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 14. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 — Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

Genel Müdürlük: Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğünü,

Gözlem ve sınıflandırma: Hükümlülerin kişisel özellikleri, bedensel, aklî ve sağlık durumları, suç işlemeden önceki yaşamları, sosyal çevre ve ilişkileri, sanat ve meslek faaliyetleri, ahlakî eğilimleri, suçta bakış açıları, hükümlülük süreleri ve suç türlerine göre uygulanacak infaz rejiminin belirlenmesi, gönderilmesi gereken ceza infaz kurumunun tespiti işlemlerini,

Ceza infaz kurumları: Kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı, açık ceza infaz kurumları ile gözlem ve sınıflandırma merkezleri ve çocuk eğitim evlerini,

Kapalı ceza infaz kurumları: Kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı ceza infaz kurumlarını,

Açık ceza infaz kurumları: Hükümlülerin iyileştirilmele-
rinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum personelinin gözetim ve denetimi ile yetinilen erkek, kadın ve genç hükümlüler için düzenlenmiş ceza infaz kurumlarını,

Koşullu salıverilme: Hükümlülerin, cezalarının kanun-
larda belirtilen sürelerini ceza infaz kurumlarında iyi halli olarak geçirdikten sonra, mahkeme kararı ile salıverilmelerini,

Hakederek salıverilme: Hükümlülerin cezalarının tamamını çektikten sonra salıverilmelerini,

İdare ve gözlem kurulu: Ceza infaz kurumu idare ve gözlem kurulunu,

ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma ve İstenilecek Belgeler

BİRİNCİ BÖLÜM

Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma

Açık ceza infaz kurumlarına ayrılma kararı

Madde 4 — İlk kez suç işleyen ve iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına hükümlü bulunanlar ile adlî para cezası iki yıl ve daha az süre ile hapse çevrilenlerin açık ceza infaz kurumlarına ayrılma işlemleri Cumhuriyet başsavcılığınca, bunlar dışında kalan açığa ayrılma işlemleri idare ve gözlem kurulu tarafından yapılır.

Açık ceza infaz kurumuna ayrılma süresini dolduranlar hakkında altı aylık deneme süresinin tamamlanması beklenmeden açığa ayrılma kararı alınabilir.

İki yıldan az hapis cezası bulunan hükümlüler

Madde 5 — İlk kez suç işleyen ve iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına hükümlü bulunanlar ile adlî para cezası iki yıl ve daha az süre ile hapse çevrilenlerin cezaları, 6. maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendi ile (b) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentleri ve dördüncü fıkrasındaki koşulları taşımaları halinde doğrudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilebilir.

İlk kez suç işleyen ve iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına hükümlü bulunanlar ile adlî para cezası iki yıl ve daha az süre ile hapse çevrilenlerin teslim olması, yakalanması veya kapalı ceza infaz kurumunda bulunması hallerinde, yargı çevresinde açık ceza infaz kurumu bulunan ağır ceza Cumhuriyet başsavcılığı ile ilçesinde açık ceza infaz kurumu bulunan ilçe Cumhuriyet başsavcılığı tarafından hükümlünün koşulları taşıyıp taşımadığı talep üzerine veya kendiliğinden incelenir. Yapılan inceleme sonucunda;

a) Teslim olan hükümlünün evrakının tamamlanmasından sonra koşulları taşıdığı belirlenmesi,

b) Yakalanan hükümlünün, kapalı ceza infaz kurumuna konulup, evrakının tamamlanması ve koşulları taşıdığı belirlenmesi,

c) Kapalı ceza infaz kurumunda bulunanların koşulları taşıdığı belirlenmesi,

halinde doğrudan açık ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verilebilir.

İkinci fıkranın (b) ve (c) bentlerinde belirtilen hükümlüler kurumun ayrı bölümünde barındırılır.

Yargı çevresinde açık ceza infaz kurumu bulunan ağır ceza Cumhuriyet başsavcılığı ile ilçesinde açık ceza infaz kurumu bulunan ilçe Cumhuriyet başsavcılığı, kurumun koşullarının uygun olması halinde cezanın bu kurumda infaz edilmesine karar verebilir. Kurumun durumunun uygun olmaması halinde hükümlünün gitmek istediği üç açık ceza infaz kurumunu belirten dilekçesi ile gönderileceği açık ceza infaz kurumunun

belirlenmesini Bakanlıktan talep eder. Bu halde hükümlünün gönderileceği kurum Bakanlıkça belirlenir.

Teslim olması suretiyle açık ceza infaz kurumuna ayrılmasına karar verilip, gönderileceği kurum Cumhuriyet başsavcılığı veya Bakanlıkça belirlenen hükümlülere, on gün süre verilerek ilgili kuruma teslim olması, EK-1 de yer alan fotoğraflı belge ile tebliğ edilir. Bu hükümlüler için Cumhuriyet başsavcılığınca; ilam ve tebligat, açık ceza infaz kurumunun bağlı bulunduğu Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. On günlük süre içinde teslim olmayan hükümlüler hakkında ikinci fıkranın (b) bendi hükümleri uygulanır.

İki yıl veya daha az hapis cezası almış olan mükerrirler hakkında bu Yönetmeliğin 6. maddesine göre işlem yapılır.

İki yıldan fazla hapis cezası bulunan hükümlüler

Madde 6 — Toplam cezalarının beşte birini kapalı ceza infaz kurumlarında iyi halli olarak geçiren ve koşullu salıverilme tarihine en fazla beş yıl kalmış hükümlüler ile ilgili kanunu gereğince cezaları yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları ile kapalı ceza infaz kurumlarının yüksek güvenlikli bölümlerinde infaz edilen hükümlülerden toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda iyi halli olarak geçiren ve koşullu salıverilme tarihlerine en fazla üç yıl kalanlar, açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilir.

Müebbet hapis cezasına hükümlüler, koşullu salıverilme tarihlerine üç yıl ve daha az süre kaldığında açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilir.

Açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilmek için, ayrıca;

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 102, 103, 142, 148, 149, 188, 190, 220, 328, 335, 336, 337. maddelerinden hüküm alanlar için, koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalması,

b) Kapalı ceza infaz kurumlarında cezaları infaz edilen hükümlülerden;

1) 25/3/1988 tarihli ve 3419 sayılı Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun, 29/7/2003 tarihli ve 4959 sayılı Toplum Kazandırma Kanunu, 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanununun 14 . maddesi ve 5237 sayılı Kanunun 221. maddesinden yararlananlar için, koşullu salıverilmelerine iki yıldan az süre kalması,

2) Örgütlü suçlardan hükümlü olup, mensup oldukları örgütten ayrıldıkları idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilenlerin koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalması,

3) 5275 sayılı Kanunun 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumuna gönderilenler, geriye kalan toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda iyi halli olarak geçirmesi, koşullu salıverilme tarihine en fazla üç yıl kalması ve diğer koşulları taşıması,

aranır.

1/6/2005 tarihinden önce işlenen suçlarda birinci fıkraya hüküm uygulanmakla birlikte ayrıca aşağıda belirtilen suçlardan 1/3/1926 tarihli ve mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununa göre mahkum olup da 13/7/1965 tarihli ve 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun gereğince cezasının infazı gereken hükümlüler bakımından;

a) Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 403 ve 404. maddelerinde düzenlenen uyuşturucu madde ticareti, 414, 416/1 ve 418/1. maddelerinde düzenlenen irza geçme, 491, 492, 493 ve 494 . maddelerinde yer alan hırsızlık, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501 ve 502. maddelerinde yazılı gasp ile 504 . maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen dolandırıcılık suçlarından hükümlü olanların koşullu salıverilme tarihlerine bir yıldan az süre kalması,

b) Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 313 . maddesinde yazılı, cürüm işlemek için teşekkül meydana getirmek, 18/6/1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan zimmet, 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun 56/1-D maddesi delaletliyle, Mülga 765 sayılı Kanunun 133 . maddesinin birinci fıkrasında yer alan askeri veya siyasi casusluk suçlarından hükümlü olanların koşullu salıverilme tarihlerine bir yıldan az süre kalması,

c) Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 429, 430/1, 431 ve 439. maddelerinde düzenlenen kaçırma ve alıkoyma suçlarından hükümlü olanların koşullu salıverilme tarihlerine iki yıldan az süre kalması,

aranır.

Cezaların toplanması halinde açık ceza infaz kurumuna ayrılmada koşullu salıverme tarihine en az süre aranan suç esas alınır.

Çocuk ve genç hükümlülerin açık ceza infaz kurumlarına ayrılması

Madde 7 — Çocuk kapalı, gençlik kapalı, çocuk eğitim evleri ile kapalı ceza infaz kurumlarının çocuklara ayrılan bölümlerinde cezası infaz edildiği sırada, onsekiz yaşını bitirmiş olup da yirmibir yaşını doldurmayan, kurum içinde veya dışında eğitime devam etmeyen gençlerin durumu, bu Yönetmelikte belirlenen koşullara uyduğu takdirde, cezaları gençlik açık ceza infaz kurumlarında infaz olunur. Gençlik açık ceza infaz kurumları kuruluncaya kadar, büyüklere mahsus açık ceza infaz kurumunun gençler için ayrılan bölümünde barındırılır. Açık ceza infaz kurumuna ayrılma koşullarını taşımayanlar, gençlik kapalı ceza infaz kurumunda, bulunmadığı takdirde büyüklere mahsus kapalı ceza infaz kurumlarının kendilerine ayrılan bölümlerinde barındırılır.

Çocuk eğitim evlerinde cezası infaz edildiği sırada, kurum içinde veya dışında herhangi bir eğitim ve öğretim programına devam etmekte iken yirmibir yaşını dolduran hükümlüler, koşullu salıverilme tarihine beş yıldan az süre kaldığı takdirde, suç sınırlamasına bakılmaksızın, açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilir.

Çocuk eğitim evlerinde bulunanlardan, yirmi bir yaşını doldurmuş olup da, koşullu salıverilme tarihine beş yıldan fazla süre kalanlar büyüklere mahsus kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilir.

Gençlik kapalı ceza infaz kurumlarında cezası infaz edilmekteyken yirmibir yaşını dolduran hükümlülerden, bu Yönetmelikteki koşulları taşıyanlar açık, taşımayanlar kapalı ceza infaz kurumuna gönderilir.

Çocuk kapalı ceza infaz kurumunda bulunan çocuk tutuklular, haklarındaki hüküm kesinleştiğinde, başka suçtan tutuklulukları veya 5275 sayılı Kanunun 46. maddesinin sekizinci fıkrasındaki sayılan durumları bulunmadığı takdirde çocuk eğitim evine gönderilir.

Yeniden açık ceza infaz kurumuna ayrılma

Madde 8 — Açık ceza infaz kurumunda cezası infaz edilmekte iken; kinama dışında disiplin cezası verilme suretiyle kapalı ceza infaz kurumuna bir defa iade edilenler, iade tarihinden itibaren bir yıl, birden fazla iade edilenler her defası için bir yıl altı ay geçtikten sonra, bu Yönetmelikte belirtilen diğer koşulları taşımaları halinde açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

İstenecek Belgeler

Bakanlığa gönderilecek belgeler

Madde 9 — Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin gözlem ve sınıflandırılmaları veya altı aylık deneme süreleri sonunda, bu Yönetmelikte belirtilen koşulları taşımaları halinde;

- Haklarında alınan iyi hal ve açık ceza infaz kurumuna ayrılmasının uygun olduğuna ilişkin idare ve gözlem kurulu kararı,
- İlamı, süre belgesi, gözlem ve sınıflandırma formunu da içeren gözlem ve sınıflandırma dosyası,
- Nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul ettiğini ve gitmek istedikleri kurumlardan en az üç yeri belirtir dilekçesi,

Bakanlığa gönderilir.

Bakanlıkça, istekte bulunulan kurumun yer, kapsama gücü, mahkûmiyet sürelerine uygun hükümlülerin barındırıldığı bir açık ceza infaz kurumu olması, daha önce disiplin nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları kurum olmaması gibi hususlar dikkate alınarak, gönderilecekleri açık ceza infaz kurumu belirlenir.

Hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşımadığının anlaşılması halinde, talep Cumhuriyet başsavcılığınca reddedilerek dosya Bakanlığa gönderilmez ve bu karar ilgisine tebliğ edilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılamayacak Hükümlüler

BİRİNCİ BÖLÜM

Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılamayacak Hükümlüler

Açık ceza infaz kurumlarına ayrılamayacak hükümlüler

Madde 10 — Aşağıda belirtilen hükümlüler hakkında, açık ceza infaz kurumlarına ayrılma kararı verilmez ve dosyaları Bakanlığa gönderilmez.

- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkum olan hükümlüler.
- Haklarında ikinci defa tekerrür hükümleri uygulanan hükümlüler.
- Haklarında iyi hal kararı verilse bile, 5275 sayılı Kanunun 44. maddesinde sayılan eylemlerinden dolayı iki kez hücreye koyma cezası alan hükümlüler.
- Örgütlü suçlardan hükümlü olanlardan bu Yönetmeliğin 6. maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinde belirtilenler dışındaki hükümlüler.
- Koşullu salıverilme kararının geri alınması nedeniyle, kalan cezası infaz edilmekte olan hükümlüler.
- Eğitim evleri hariç kapalı ve açık ceza infaz kurumlarından firar eden hükümlüler.

Hükümlü oldukları suçtan başka bir fiilden dolayı, haklarında tutuklama kararı veya soruşturma konusu olan suçun kanunda öngörülen cezasının üst sınırı yedi yıldan az olmayan bir başka suçtan soruşturması veya böyle bir suçtan tutuksuz yargılaması devam etmekte olanlar ile henüz kesinleşmemiş mahkûmiyet kararları olan hükümlüler, bu durumları devam ettiği sürece açık ceza infaz kurumlarına ayrılamaz.

Ellibin Türk Lirası ve daha fazla adlî para cezasına hükümlü olup da bunu ödemeyenler açık ceza infaz kurumuna ayrılamaz. Bu fıkradaki miktar Bakanlıkça yeniden belirlenebilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Nakiller ve İadeler

BİRİNCİ BÖLÜM

Nakiller

Açık ceza infaz kurumları arası nakiller

Madde 11 — Hükümlülerin kendi istekleri ile, buldukları açık ceza infaz kurumundan başka açık ceza infaz kurumlarına nakledilebilmeleri için;

- Gitmek istedikleri kurumlardan durumlarına uygun en az üç yeri belirten bir dilekçe vermeleri,
  - Nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul etmeleri,
  - Koşullu salıverilmelerine beş aydan az süre kalmaması,
  - İstekte bulunulan kurumun yer, kapsama gücü ve sınıfının uygun bulunması,
  - Daha önce disiplin nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları kurum olmaması,
- gerekir.

Bu hükümlüler, nakledildikleri kurumlarda, eğitim öğretim, kurumun elverişsiz ve yetersizliği, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hale gelme, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım veya hastalık nedenleriyle nakil hariç, bir yıl kalmak

zorundadırlar. Çocuklar bakımından bu süre altı ay olarak uygulanır.

Açık ceza infaz kurumları arasındaki nakil talepleri hakkında Bakanlıkça karar verilir, ancak; aynı ağır ceza yargı çevresi içindeki açık ceza infaz kurumları arasındaki nakillere ağır ceza Cumhuriyet başsavcılığınca karar verilir.

Bakanlık, ihtiyaç halinde açık ceza infaz kurumları arasında kendiliğinden nakil yapabilir.

Naklin yapılması ve nakil giderleri

Madde 12 — Açık ceza infaz kurumları ve eğitim evleri arasındaki nakiller ile kapalı ceza infaz kurumlarından açık ceza infaz kurumlarına ve çocuk eğitim evlerine nakiller yeterli sayıda infaz koruma memuru nezaretinde yapılır.

Nakil giderleri hükümlü tarafından peşin olarak yatırılmadığı takdirde nakil yapılmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

İade ve Son Hükümler

Kapalı ceza infaz kurumlarına iade

Madde 13 — Açık ceza infaz kurumunda cezası infaz edilmekte iken;

- Tutuklama kararı verilen,
- Kınamadan başka disiplin cezası alan,
- Üst sınırı yedi yıldan fazla hapis cezası gerektiren bir suçtan dolayı hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan,
- Yaş, sağlık durumu, bedensel veya zihinsel yetenekleri bakımından çalışma koşullarına uyum sağlayamayacakları saptananlar ile çalışmak istemeyen, ceza infaz kurumu yönetim kurulunun kararı ile kapalı ceza infaz kurumlarına iade edilir. Bu karar, infaz hakimliğinin onayına sunulur.

İnfaz edilmekte olan cezası dışında, yeni bir suçtan dolayı haklarında hükümlülük kararı verilenlerden, koşullu salıverilme tarihleri bu Yönetmelikte belirlenen süreyi aşanlar, derhal kapalı ceza infaz kurumlarına iade edilir.

Yürürlük

Madde 14 — Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15 — Bu Yönetmelik hükümlerini, Adalet Bakanı yürütür.

Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların koğu, oda ve eklentilerinde bulundurabilecekleri kişisel eşya,

gıda, tıbbi malzeme ve diğer ihtiyaç maddelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Bu Yönetmelik, ceza infaz kurumlarında kalmakta olan hükümlü ve tutukluları kapsar.

Dayanak

Madde 2 — Bu Yönetmelik, 13/4/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 35, 62 ve 70. maddesi hükümlerine göre hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 — Bu Yönetmelikte geçen,

Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

Ceza infaz kurumları: Kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı, açık ceza infaz kurumları ile gözlem ve sınıflandırma merkezleri ve çocuk eğitim evlerini,

İdare: Ceza infaz kurumları müdürlüklerini,

İdare ve gözlem kurulu: Ceza infaz kurumu idare ve gözlem kurulunu,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Koğu, Oda ve Eklentilerinde Bulundurulabilecek

Kişisel Eşya, Gıda, Tıbbi Malzeme ve Diğer İhtiyaç Maddeleri

Mutfak teşkilatı olan ceza infaz kurumlarında bulundurulabilecek gıda maddeleri

Madde 4 — Koğu, oda ve eklentilerinde kantinden temin edilebilen sebze, meyve ve diğer gıda maddeleri bulunabilir.

Ceza infaz kurumunda, annesiyle birlikte kalan çocuklara ve süt emziren annelere, cins ve miktarı doktor tarafından belirlenen ihtiyaç duydukları gıda maddelerini bulundurmalarına izin verilir.

Mutfak teşkilatı olmayan ceza infaz kurumlarındaki gıda maddeleri ve kullanılacak malzemeler

Madde 5 — Mutfak teşkilatı bulunmayan ceza infaz kurumlarında, yemek yapılabilecek herhangi bir yerin olmaması durumunda, hükümlülerin kaldıkları koğu, oda ve eklentilerinde, idare tarafından verilen ve yemek yapmada kullanılacak her türlü gıda maddesi ve malzemesinin yeteri kadar bulundurulmasına izin verilir. Ancak; yemek yapmada kullanılan tüp gibi yanıcı ve parlayıcı madde veya malzemeler, yemek pişirilmesinden sonra, oda veya koğuşun dışında, idarenin kontrolünde bir bölüme alınır. Kurumun fiziki imkanları müsait olduğu takdirde, aradaki bağlantının standartlara uygun ve güvenlik bakımından sakınca oluşturmayacak şekilde, tüpün; koğu veya oda dışında, ocağın ise; koğu veya odada bulundurulmasına izin verilebilir.

Yeme ve içmede kullanılan araç ve gereçler

Madde 6 — Koğu, oda ve eklentilerinde, her hükümlü için kantinden temin edilmek şartıyla bir adet uç kısmı

sivri olmayan on santimetre uzunluğunda bıçak, plastik veya yumuşak metalden imal edilmiş çatal, yemek ve çay kaşığı, 0.50 mm. kalınlığında iki adet metal yemek tabağı ve ikişer adet cam su bardağı ile çay bardağı ve tabağı bulundurulabilir.

Giyim eşyaları

Madde 7 — Hükümlülerin koğuş, oda ve eklentilerinde birer adet palto, manto ve mont, iki adet ceket veya ceket yerine kullanılabilen hırka, dört adet pantolon ve/veya etek, bayan için iki adet elbise, bir takım eşofman, dört adet gömlek, iki adet kazak, iki takım pijama, bir spor ayakkabısı, bir kışlık ayakkabı, bir iskarpin, üç adet tişört, iki adet kravat, bir adet kemer, gerektiği kadar iç çamaşırı, çorap, bir terlik, havlu ve bir bornoz ile kaşkol, 25/11/1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisası Hakkında Kanuna aykırı olmayan bir adet şapka bulundurulmasına izin verilir.

Hükümlüler; ceza infaz kurumu dışından getirilmesine izin verilen giyim eşyalarından eskiyenlerini, yenileriyle değiştirebilir.

Sürelili veya süresiz yayınlar ile kitaplar

Madde 8 — Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla sürelili ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir.

Resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınlar, hükümlülere ücretsiz olarak ve serbestçe verilir. Eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitapları denetime tabi tutulamaz.

Kurum güvenliğini tehlikeye düşüren veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez.

Elektrikli eşyalar

Madde 9 — Koğuş, oda ve eklentilerinde, kantinden temin edilmek koşuluyla, bir adet otuz yedi ekran televizyon ile elektrikli su ısıtıcısı, saç kurutma makinesi ve büro tipi buzdolabı ile kurumun bulunduğu coğrafi bölgenin iklim koşulları dikkate alınarak, her koğuş veya odada bir adet vantilatör bulundurulmasına izin verilebilir. Ayrıca her hükümlü, kurum kantininden satın almak kaydıyla bir adet kulaklıklılı küçük el radyosu bulundurulabilir.

Oda sistemine geçmemiş ceza infaz kurumlarında, koğuşların durumuna göre, bir adet büyük ekranlı televizyon ile buzdolabı bulundurulmasına izin verilebilir.

Aydınlatma dışındaki elektrik giderleri hükümlü tarafından karşılanır.

Müzik aletleri

Madde 10 — Her hükümlüye, elektrikli olmamak ve idarece belirlenen saatlerde kullanılmak koşuluyla, vurgulu çalgılar dışında saz, ut, gitar, kemençe, keman,

flüt, mızık, ney, kanun gibi müzik aletlerinden birisi verilebilir.

Birden çok hükümlünün bulunduğu oda veya koğuşlarda, bu konuda bütün hükümlülerin rızalarının alınması zorunludur.

Dinî ihtiyaçlar

Madde 11 — Her hükümlüye, mensup olduğu dinin ibadetlerinde kullanılan eşyayı, dinî yaşamı bakımından zorunlu olan kitap ve eserleri temin ve bulundurulmasına izin verilir.

Sağlık

Madde 12 — Hükümlüler, koğuş, oda ve eklentilerinde hekim raporuyla belgelendirilmek koşuluyla, sağlıkları için gerekli protez ve benzeri tıbbî araçları ve eşyaları bulundurulabilir.

Temizlik

Madde 13 — Hükümlüler, koğuş, oda veya eklentilerinde, kantinden temin edilmek koşuluyla kişisel ve çevresel temizliklerini temin için tarak, saç fırçası, sabun, kese, diş macunu, diş fırçası, tıraş sabunu, şampuan, parfüm, krem, saç boyası, çakısı bulunmayan tırnak makası, plastik saplı tıraş bıçağı, beş adet plastik elbise askısı, çamaşır mandalı ve gündelik hayatta kullanılan plastik eşyalar ile idarece uygun görülen uzunlukta çamaşır ipi bulundurulabilir.

Merkezi sıcak su sistemi kurulmamış ceza infaz kurumlarında, koğuş veya odaların mevcuduna göre, hükümlülerin banyo ve diğer temizlik ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, idare; koğuş veya odaların dışında yeteri kadar tüp gaz bulundurur.

El işi faaliyetleri

Madde 14 — Hükümlülerin, gerekli malzemeler kantinden temin edilmek koşuluyla, el işi faaliyetlerini, ceza infaz kurumlarının uygun bölümlerinde yapmaları esastır.

Ceza infaz kurumunun güvenliğini bozmamak kaydı ile bu faaliyetlerin devamına koğuş, oda ve eklentilerinde izin verilebilir.

Maket bıçağı, tornavida gibi kesici ve delici alet ile boyama ve yapıştırımda kullanılan madde ve malzemelerin koğuş, oda ve eklentilerinde bulundurulmasına izin verilmez.

Bulundurulabilecek hayvanlar ile diğer eşyalar

Madde 15 — Hükümlüler, oda sistemine geçmiş ceza infaz kurumlarının koğuş, oda ve eklentilerinde, bir adet kafes ile bir çift kanarya, bülbül veya muhabbet kuşu gibi küçük kafes kuşu bulundurulabilir. Henüz oda sistemine geçmemiş diğer ceza infaz kurumlarında, kafes ve kuş sayısı idare tarafından belirlenir.

Koğuş veya odada kuş bulundurulabilmesi için, birlikte kalan hükümlülerin rızalarının alınması zorunludur.

Hükümlülerin kendilerini geliştirmeleri için gerekli görülen eğitim ve kültürel çalışmalarında kullanabilecekleri malzemeleri, koğuş, oda ve eklentiler

dışında, idare tarafından uygun görülecek yerlerde ve denetim altında bulundurmasına ve kullanılmasına kurum olanakları çerçevesinde izin verilebilir.

Hükümlüler, kendilerine idare tarafından verilen nevresim takımı ve battaniye dışında, kantinden temin edilmek şartıyla bir adet nevresim takımı ve iklim koşulları değerlendirilerek idarenin uygun göreceği sayıda battaniye bulundurulabilir.

Kantinden temin edilmek koşuluyla, her odada bir adet, on kişiden fazla mevcudu olan koğuşlarda ise iki adet, kumar niteliğinde olmayan ve idarece belirlenen, satranç takımı gibi oyunlara ait malzemeler bulundurulabilir.

Her oda veya koğuşta, idare tarafından yaptırılan panolara asılmak ve kurum kantininden temin edilmek koşuluyla birer adet Türk bayrağı, Atatürk resmî, gazete kupürü, haber, yazı fotoğraf ve takvim bulundurulabilir.

Her hükümlünün kendisine ayrılan yattığı yer veya dolabında, aile fertlerinin fotoğraflarına ait albüm bulundurmasına izin verilir.

Hükümlüler nişan ve evlilik yüzüğü, küpe, kolye, toka, tespih ve kol saati ile kantinden temin edilmek koşuluyla bir adet masa saati ve bir adet top bulundurulabilir.

Bayan hükümlüler, kantin aracılığı ile satın aldıkları makyaj malzemelerini koğuş veya odalarında bulundurulabilir.

Ceza infaz kurumu iş yurdu yönetim kurulunca kantinde satışına karar verilen, bu Yönetmelikte sayılmayan ve kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyen eşyaların stok oluşturmayacak şekilde koğuş, oda ve eklentilerde bulundurulmasına izin verilebilir.

Açık ceza infaz kurumları ve çocuk eğitim evlerinde bulunacak eşyalar

Madde 16 — Açık ceza infaz kurumlarında ve çocuk eğitim evlerinde bulunan hükümlüler, kapalı ceza infaz kurumlarında bulundurulabilecek eşyalara ek olarak, ceza infaz kurumunun güvenliğini tehdit etmemek ve kanunlara aykırı olmamak koşuluyla, cins ve miktarı idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen giyim, gıda ve diğer eşyalarını koğuş, oda ve eklentilerinde bulundurulabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Eşyaların Nakilleri ve Tutuklular Hakkında Uygulanacak Hükümler

Eşyaların nakilleri

Madde 17 — Hükümlüyü başka bir ceza infaz kurumuna nakleden ceza infaz kurumu, hükümlünün eşyalarını, eşya teslim tutanağına ayrıntılı bir şekilde kaydeder ve bu eşyalardan hangilerinin hükümlünün koğuş veya odasında bulundurulmasına izin verildiğini belirtir.

Hükümlünün naklen geldiği ceza infaz kurumunun koğuş veya odasında bulundurulması mümkün olmayan

eşyaları kuruma kabul edilmez ve ailesine iade edilmek üzere tutanakla muhafaza altına alınır.

Tutuklular hakkında uygulama

Madde 18 — Bu Yönetmelikte yer alan hükümlerin, tutukluluk haliyle uzlaşır nitelikte olanları, tutuklular hakkında da uygulanır.

Yürürlük

Madde 19 — Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 20 — Bu Yönetmelik hükümlerini, Adalet Bakanı yürütür.

Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik

BİRİNCİ KISIM

Temel İlkeler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların ziyaret edilmelerine dair usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluları kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 83 ve 116. maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

Genel Müdürlük: Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğünü,

Ceza infaz kurumları: Kapalı, yüksek güvenlikli kapalı, kadın kapalı, çocuk kapalı, gençlik kapalı, açık ceza infaz kurumları ile gözlem ve sınıflandırma merkezleri ve çocuk eğitim evlerini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel İlkeler

Temel ilkeler

Madde 5 — Hükümlü ve tutukluların görüşmeleri aşağıdaki esaslara göre gerçekleştirilir:

a) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma ve hücreye koyma disiplin cezası kesinleşmiş olup da bu cezaları infaz edilmekte olan hükümlü ve tutuklular dışında kalan hükümlü ve tutuklular ziyaretçiler ile görüşebilir. Ancak; ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası infaz edilmekte olanların resmî ve yetkili merciler ile

avukatları ve kanunî temsilcileriyle; hücreye koyma cezası infaz edilmekte olanların, resmî ve yetkili merciler ve avukatlarıyla görüşmeleri engellenemez.

b) Odaya kapatma disiplin cezası almış olsa dahi çocukların; annesi, babası, kardeşleri, avukatı, resmî ve yetkili merciler ile yasal temsilcisiyle görüşmesi engellenemez.

c) Görüşler kapalı ve açık olmak üzere iki biçimde yaptırılır.

d) Hükümlü ve tutuklular, bu Yönetmelikte belirtilen yakınları ile haftada bir kez olacak şekilde, üçü kapalı biri açık görüş olmak üzere ayda dört kez görüşme yapabilir.

e) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olanlar, onbeş günde bir kez olmak üzere, biri açık, diğeri kapalı görüş biçiminde, ayda iki kez görüşme yapabilir.

f) Kapalı görüşlerden biri bayramlarda ve özel günlerde yaptırılacak açık görüşlerle çakıştığı takdirde, açık görüş yaptırılır.

g) Hükümlü ve tutuklular, bu Yönetmeliğin 9. maddesinde sayılan ve eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ve vasisi ile kayyımı dışında kalan üç ziyaretçisinin açık kimlik ve adreslerini kuruma bildirir. Bu ziyaretçiler, ölüm, ağır hastalık, doğal afet, hükümlü ve tutukluların nakli ya da ziyaretçinin ziyaret olanağını ortadan kaldıracak yerleşim yeri değişikliği gibi zorunlu haller dışında değiştirilemez.

h) Ziyaretçiler, ceza infaz kurumunun düzen ve güvenliğini, hükümlü ve tutukluların sağlığını bozabilecek nitelikteki eşya ve maddeler ile her türlü iletişim araçları ve taşıma izin belgesi olsa dahi silahlar kuruma alınmaz. Ziyaret sırasında hükümlü ve tutuklulara para, kıymetli evrak ve eşya verilmez.

i) Ziyaret yerleri, ziyaret öncesi ve sonrasında aranır.

j) Yönetmeliğin 20. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilenler dışında, ceza infaz kurumlarına gelen avukatların, savunmaya ilişkin olduğu yazılı olarak beyan ettiği belge ve dosyalar ile konuşma kayıtları incelemeye tabi tutulmaz.

k) Konusu suç teşkil etmemekle birlikte, ceza infaz kurumlarına sokulması yasak olan eşya, araç, gereç veya malzemeler, çıkışta sahibine verilmek üzere muhafaza altına alınır.

l) Hükümlü ve tutuklular, odalarından çıkışlarında ve dönüşlerinde ayrı yerlerde ve farklı memurlarca üst ve eşya aramasına tabi tutulur.

m) Aramalarda insanın saygınlığını küçültecek, onurunu incitecek veya aramanın amacıyla bağdaşmayacak tutum ve davranışlarda bulunulamaz.

n) Ziyaret ve görüşlerde, kurallara uymayan heyet ve kişilerin ziyaret ve görüşmeleri sürdürmelerine derhal son verilir. Suç oluşturan davranışlar, kurum idaresince tutanakla tespit edilerek, ilgili adli ve idarî makamlara bildirilir. Görüşme hakkına sahip özel kişilerin kurum

güvenliğinin korunması amacıyla alınan tedbirlere aykırı istek ve davranışları nedeniyle görüşme hakları, ceza infaz kurumunun en üst amirince bir aydan bir yıla kadar kısıtlanabilir. Mevzuatın savunma hakkı çerçevesinde avukatlar bakımından getirdiği hükümler saklıdır. Ancak; her halde ceza infaz kurumunun en üst amiri durumu tutanakla adli makama bildirir.

Ceza infaz kurumlarına girişte arama

Madde 6 — Ceza infaz kurumu görevlileri ve dış güvenlik görevlileri dahil olmak üzere, sıfat ve görevi ne olursa olsun, ceza infaz kurumlarına girenler duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üstleri metal dedektörle aranır; eşyaları x-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirilir, ayrıca şüphe halinde elle aranır. Bu cihazların bulunmadığı yerlerde arama ve kontrol elle yapılır. Ancak milletvekilleri, mülki amirler, hakim, Cumhuriyet savcılar ve bu sınıftan sayılanlar, avukatlar, noterler, ceza infaz kurumları ve tutukevleri kontrolörleri, izleme kurulu başkan ve üyeleri, uluslararası sözleşmelerle yetkileri tanınmış kişi ve kuruluşların temsilcileri, ceza infaz kurumu ve tutukevi koruma birlik komutanı ile kurum müdürünün üstleri ağır cezayı gerektiren suçüstü halleri dışında elle aranamaz. Duyarlı kapı cihazının ikazının sürmesi halinde bu kişiler ancak, elle aramayı kabul ettikleri takdirde kuruma girebilirler.

Elle arama yapılmasını gerektiren hallerde, kuruma giren bayanlar, bayan infaz koruma memurları veya bayan jandarma görevlileri tarafından, bu görevlilerin bulunmamaları halinde, ceza infaz kurumu müdürünün istemi, Cumhuriyet başsavcısının talebi üzerine, mülki amir tarafından görevlendirilecek bayan memurlarca aranılır.

İKİNCİ KISIM

Ziyaret ve Görüşlerde Uyulacak Esaslar

BİRİNCİ BÖLÜM

Kapalı Görüş

Kapalı görüş

Madde 7 — Kapalı görüş, hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin her türlü maddi temasının önlenildiği, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebilecek şekilde izlenebildiği ve ceza infaz kurumu idaresinin bu iş için tahsis ettiği özel bölümde yapılan görüşmelerdir.

Görüş yeri

Madde 8 — Her ceza infaz kurumunda, olanaklar elverdiği ölçüde, kapalı görüş yapılabilmesi için bir ziyaretçi kabul yeri ayrılır.

Ziyaret edebilecek kişiler

Madde 9 — Hükümlü ve tutuklular; eşi, anne, babası, büyükanne ve büyükbabası, çocuğu, torunu, kardeşi, gelini, damadı, kayınbiraderi, baldızı, yengesi, eniştesi, görümcüsü, kayınvalidesi, kayınpederi, kayınvalidesinin annesi ve babası, kayınpederinin anne ve babası, eşinin başkasından olma çocuğu, büyükanne ve büyük babasının anne ve babaları, torun çocuğu, kardeş

çocuğu, eşi, amcası, halası, dayısı, teyzesi ve bunların eşleri ile vasisi ve kayyımıyla görüşebilir.

Hükümlü ve tutuklular, birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan üç ziyaretçisinin açık kimlik ve adresini ceza infaz kurumuna bildirir. Bu ziyaretçiler, ölüm, ağır hastalık, doğal afet, hükümlü ve tutuklunun nakli ya da ziyaretçinin ziyaret olanağını ortadan kaldıracak yerleşim yeri değişikliği gibi zorunlu haller dışında değiştirilemez.

Aynı ceza infaz kurumu içinde bulunan hükümlü ve tutuklular, birinci fıkrada sayılan kişilerden olmaları şartıyla bu Yönetmelik hükümleri kapsamında birbirleri ile görüşebilir.

Birinci ve ikinci fıkrada gösterilen ziyaretçilerin, belirlenen ziyaret günü ve saatleri dışındaki ziyaretleri ile birinci ve ikinci fıkrada sayılanlar dışında kalan kişilerin ziyaretlerine, makul sebep bulunması halinde Cumhuriyet başsavcılığı tarafından yazılı olarak izin verilebilir. Bu hüküm, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlüler hakkında uygulanmaz.

Ziyaret gün ve saatleri

Madde 10 — Ziyaret günleri ve saatleri ile bir hükümlü ve tutuklunun görüşebileceği ziyaretçi sayısı, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, kurumca belirlenir.

Görüş süresi, yarım saatten az, bir saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletilir.

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olanların ziyaretçileri

Madde 11 — Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olanları; eşi, çocukları, torunları, torunlarının çocukları, annesi, babası, büyükannesi, büyükbabası, büyükannesi ve büyükbabasının anne ve babaları, kardeşleri ve vasisi dışında kimse ziyaret edemez.

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olanların görüş usulü

Madde 12 — Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olanlar, 11. maddede belirtilen kişiler ile ancak teker teker ve ceza infaz kurumu müdürünün belirleyeceği gün, saat ve koşullar içinde, on beş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere görüşebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Açık Görüş

Açık görüş

Madde 13 — Açık görüş, hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin maddi temasına imkan verecek şekilde, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebildiği ve izlenebildiği, ceza infaz kurumunun bu iş için tahsis edilmiş özel bölümünde yapılan ziyaret ve görüşmelerdir.

Ziyaret edebilecek kişiler

Madde 14 — Hükümlü ve tutuklular, anne, baba, eş, çocuk ve torunlarıyla ayda bir gün açık görüş yapabilir. Görüş günleri kurumca belirlenir.

Kınama cezası dışında disiplin cezası almış ve bu cezayı kaldırılmamış hükümlü ve tutuklular açık görüşten faydalanamaz. Koşullarının uyması durumunda kapalı görüş hakkı saklıdır.

Bayramlarda ve özel günlerde açık görüş

Madde 15 — Hükümlü ve tutuklular, Bakanlıkça uygun görülen, dinî ve millî bayramlar ile özel günlere mahsus olmak üzere, belirlenen tarihlerde, anne, baba, eş, çocuk, torun ve kardeşleriyle açık görüş yapabilir.

Bakanlıkça belirlenen yakınları olmayan hükümlü ve tutuklular, üçüncü dereceye kadar olan akrabalarından en çok üç kişiyle görüşebilirler. Ancak; bu fıkra hükmü, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlüler hakkında uygulanmaz.

Bu ziyaretin, aynı haftada yapılacak kapalı görüş ile çakışması halinde açık görüş yaptırılır.

Açık ceza infaz kurumlarında yapılan açık görüşler sırasında görsel ve yazılı basın mensupları, hükümlülerin rızasının alınması koşuluyla ve Bakanlık izniyle haber amaçlı görüntü alabilir.

Açık görüş yapılacak yer

Madde 16 — Açık görüşler, ceza infaz kurumunun oda ve eklentileri dışında, bu iş için ayrılmış özel bölümünde, bulunmadığı takdirde, ceza infaz kurumu müdürünün uygun göreceği yerde yaptırılır.

Görüş süresi ve saatleri

Madde 17 — Açık ziyaretler, bir saatten fazla olmamak kaydıyla 09.00 - 17.00 saatleri arasında yaptırılır. Ziyaret süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işler.

Açık görüşe ilişkin diğer konular

Madde 18 — Hükümlü ve tutuklu sayısının, verilen açık görüş günü sayısına bölünmesi suretiyle, görüş gününe kadar gruplar oluşturulur, her grubun görüş günü ve saatleri, ailelerine bildirilmek üzere, hükümlü ve tutuklulara tebliğ edilir ve hazırlanan program ayrıca koğuşlara ve ziyaretçilerin görebileceği uygun yerlere asılır.

Belirtilen gün ve saatler dışında görüş yaptırılmaz, bir defa görüş yapan hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilere aynı görüşle ilgili olarak ikinci defa izin verilmez.

Her grubun açık görüşü bittikten sonra, görüş yerinde bulunan hükümlü ve tutuklular, görevliler nezaretinde dikkatli bir şekilde arandıktan sonra koğuş veya odalarına götürülerek burada sayılır. Kimlikleri, fotoğraflı belgelerle kontrol edilir, grup mevcudunun tam olduğunun anlaşılması üzerine, ziyaretçilerin kurum dışına çıkmasına izin verilir.

Açık görüşlerde, görüş mahallinde yeteri kadar dış güvenlik görevlisi gözlemci olarak bulundurulur.

Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitim evlerinde kalan hükümlüler görüşlerini her zaman açık görüş şeklinde yapar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Müdafî, Avukat, Noter ve Heyetlerin Görüşmesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Müdafî, Avukat ve Noter ile Görüşme

Tutuklunun müdafî ile görüşmesi

Madde 19 — Tutuklu, vekaletname aranmaksızın müdafî ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duymayacağı, ancak; görüşmenin görevlilerce izlenebileceği bir ortamda, açık görüş usulüne tabi olarak görüşür. Bu kişilerin müdafî ile yazışmaları denetime tabi tutulmaz.

Soruşturma evresinde, aynı anda en fazla üç avukat tutuklu ile görüşebilir.

Hükümlünün avukat ile görüşmesi

Madde 20 — Hükümlü ile avukatı, meslek kimliğinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulmayacağı, ancak; güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde, açık görüş usulüne uygun olarak görüşür.

Avukatların savunmaya ilişkin belgeleri, dosyaları ve müvekkilleri ile yaptıkları konuşmaların kayıtları incelemeye tabi tutulamaz. Ancak, 5237 sayılı Kanunun 220., ikinci kitap dördüncü kısım dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçlardan mahkûm olan hükümlülerin avukatları ile ilişkisi; konusu suç teşkil eden fiilleri işlediğinin, infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürdüğüne, terör örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı haberleşmelerine aracılık ettiğine ilişkin bulgu veya belge elde edilmesi halinde, Cumhuriyet başsavcılığının istemi ve infaz hakiminin kararıyla, bir görevli görüşmede hazır bulundurulabileceği gibi bu kişilerin avukatlarına verdiği veya avukatlarınca bu kişilere verilen belgeler infaz hakimince incelenebilir. İnfaz hakimi belgenin kısmen veya tamamen verilmesine veya verilmemesine karar verir. Bu karara karşı ilgililer 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanununa göre itiraz edebilir.

Zorunlu hallerde, belirlenen gün ve saatler dışındaki görüşmelere, Cumhuriyet başsavcılığı yazılı olarak izin verebilir.

Hükümlü, vekaletnamesi olmayan avukatlarıyla, avukatlık mesleğinin icrası çerçevesinde en çok üç kez görüşme hakkına sahiptir.

Müdafîlik ve vekillik görevinden yasaklanma

Madde 21 — 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre mahkemece haklarında müdafî veya vekillik görevinden yasaklanmış bulunan avukatlar, Kanunda belirtilen yasaklama süreleri içinde başka davalarla ilgili olsa bile müdafîliğini veya vekillliğini üstlendiği kişiyi kurumda ziyaret edemez.

Hükümlü ve tutuklunun noter ile görüşmesi

Madde 22 — Hükümlü ve tutuklular, meslek kimliğinin ibrazı ve göreviyle ilgili olmak koşuluyla, noterle, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, idarenin gözetiminde açık görüş usulü çerçevesinde görüşebilir.

Avukat stajyerinin hükümlü ve tutuklu ile görüşmesi

Madde 23 — Stajyer avukatlar, avukatlarla birlikte olmak koşulu ile hükümlü ve tutuklular ile görüşebilir.

Birden çok hükümlü ve tutuklu ile görüşme

Madde 24 — Avukatlar, vekaletnameleri olsa da aynı anda birden fazla hükümlü veya tutukluyla görüşme yapamaz.

Yabancı uyruklu avukatın görüşmesi

Madde 25 — Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere ve karşılıklılık esasına uygun olmak koşuluyla; yabancı ülkelerde haklarında soruşturma veya kovuşturma yapılmakta olan, yabancı ülke veya uluslararası yargı mercilerinde dava açmak isteyen, leh veya aleyhine açılmış davası olan Türk vatandaşı veya yabancı uyruklu hükümlülerle yabancı uyruklu avukatları, bu soruşturma ve kovuşturma, açılacak veya açılmış davalarla sınırlı olmak ve vekaletname sunmak koşuluyla görüşebilirler. Vekaletnamesi olmayan yabancı uyruklu avukatlar, hükümlü ile Türkiye barolarına kayıtlı bir avukatla birlikte görüşme yapabilirler.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuracak olan veya başvurusu bulunan Türk vatandaşı veya yabancı uyruklu hükümlüler; Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinde yetkili olan avukatlar ile soruşturma, kovuşturma veya dava konusuyla ilgili bilgi ve belgelerin tercümesinin kurum en üst amirine ibrazı koşuluyla görüşebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Heyetlerin Ziyaretleri

Heyetlerin ziyaretleri

Madde 26 — Resmî ya da özel kurum ve kuruluşlar, heyet halinde veya bireysel olarak ceza infaz kurumlarını ziyaret edebilmek ve hükümlü ve tutuklularla görüşebilmek için Bakanlıktan izin almak zorundadır. Bilimsel araştırma yapanlarla görsel ve yazılı basın mensupları hakkında da bu hüküm uygulanır. Ancak; 5/12/1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun 5. maddesi gereğince, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkan ve üyeleri ile yanlarında bulunan görevliler izin almaksızın ziyaretlerini gerçekleştirebilir.

İzleme kurulu üyelerinden en az dört üyenin katılımıyla oluşan heyet ile infaz hakimleri, önceden izin almaksızın ceza infaz kurumlarını ziyaret eder.

Bu ziyaret ve görüşmelerde güvenliği tehlikeye düşürmeyecek tedbirler kurum yönetimince alınır. Ziyaret ve görüşmeler, kurum görevlilerinin gözetiminde yapılır. Ancak; İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, izleme kurulu üyeleri, infaz hakimleri ve kanunlarla

yetkili kılınmış heyet ve kişiler hükümlü ve tutuklularla özel görüşme yapabilir.

Güvenlik bakımından bir araya getirilemeyecek hükümlü ve tutuklularla toplu görüşme yapılamaz. Önceden izin verilmiş olsa bile doğal afet, yangın ve ayaklanma gibi olağanüstü durumlarda ziyaret ve görüşmeler ertelenebilir.

İnsan hakları il ve ilçe kurulları Cumhuriyet başsavcılığından izin almak suretiyle ceza infaz kurumlarında inceleme yapabilirler.

Resmî veya dinî bayram günleriyle özel günlerde, Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısının onayı ve refakatiyle, il veya ilçe resmî protokolüne dahil kurum ve kuruluşlar ile iyileştirme programlarına yarar olabilecek sivil toplum örgütlerinin temsilcilerine, ceza infaz kurumlarındaki hükümlü ve tutukluların ziyaret izni verilebilir. Ancak, ceza infaz kurumunun fiziki yapısı, kapasitesi ve güvenlik sebebiyle bu ziyaret yaptırılmayabilir veya sınırlandırılabilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Yabancı Uyruklu Hükümlü ve Tutuklu Ziyareti

BİRİNCİ BÖLÜM

Yabancı Uyruklu Hükümlü ve Tutuklu Ziyareti

Aile fertleri, akrabalar ve yakınları tarafından ziyaret

Madde 27 — Yabancı uyruklu adli suçlardan hükümlü ve tutuklular, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayıyı tarafından, haftada bir kez ve ayrıca, kuruma kabullerinde, zorunlu haller dışında bir daha değiştirilmemek üzere ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere, çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir. Bu kişilerin ziyaret haklarını kullanabilmeleri için, bir hafta önce ilgili Cumhuriyet başsavcılıklarına başvuruları zorunludur. Bunların dışında kalmakla birlikte, ziyaret talebinde bulunan Türk veya yabancı uyruklu diğer kişiler, makul sebebini belirtmek suretiyle, Cumhuriyet başsavcılığının yazılı izni ile ziyarette bulunabilir. Ancak, bu hüküm, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlüler hakkında uygulanmaz.

Terör veya örgütlü suçlardan hükümlü ve tutuklu olanlar için, birinci fıkrada sayılan kişiler veya diğer üç yakını tarafından yapılacak ziyaret başvurularının, ziyaret tarihinden onbeş gün önce, gerekli izin alınmak üzere, Bakanlığa iletilmesi zorunludur. Bunlar dışında kalmakla birlikte, ziyaret talebinde bulunan Türk veya yabancı uyruklu diğer kişiler, makul sebebini belirtmek suretiyle, Bakanlığın yazılı izni ile ziyarette bulunabilir. Bu hüküm, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlüler hakkında uygulanmaz.

Ziyaret için gerekli olan bir haftalık ve onbeş günlük başvuru süreleri acil ve kabul edilebilir hallerde daha kısa tutulabilir.

Yabancı uyruklu ziyaretçilere öncelikle açık görüş hakkı kullanılır ve kurumca belirlenen ziyaret günleri dışında da ziyaret yaptırılabilir.

Ziyaret talebinde bulunan kişi, biri Türk vatandaşlığı olmak üzere, çifte vatandaşlığa sahip ise, yukarıdaki ilkeler çerçevesinde, Türk uyruklu hükümlü ve tutuklular Türk vatandaşı gibi, taşıdığı yabancı uyruktaki kişiyi ise yabancı ülke vatandaşı gibi ziyaret edebilir.

Türk vatandaşlığından tamamen çıkarak yabancı ülke vatandaşı olan kişiler yabancı sayıldığından, aile fertlerini veya yakınlarını ancak yabancıların ziyaret rejimine ilişkin kurallara göre ziyaret edebilir.

Başka bir ülke vatandaşı ile evli olan Türk vatandaşı hükümlü ve tutukluların veya kendisi başka ülke vatandaşı olmakla birlikte, bir Türk vatandaşıyla evli bulunan yabancı hükümlü ve tutukluların ziyaretlerinde, birinci ve ikinci fıkralarda düzenlenen esaslar uygulanır.

Türk vatandaşı olan hükümlü veya tutukluyu ziyaret etmek isteyen yabancı uyruklu kişinin, arasında birinci fıkrada belirtilen akrabalık veya hukuksal bağ mevcutsa, ziyaretlerde birinci ve ikinci fıkralarda düzenlenen esaslar uygulanır. Ancak, aralarında akrabalık veya hukuksal bağ mevcut değilse başvuru Bakanlığa yapılır.

Aynı ceza infaz kurumunda kalmakta olan yabancı hükümlü ve tutuklulardan resmî nikahlı olarak evli bulunanlar ile birinci fıkrada belirtilen derecede akraba olanlara, belgelendirmeleri koşuluyla, Bakanlıkça bu Yönetmelikteki düzenlemelere göre birbirlerini ziyaret izin verilebilir.

Tüm ziyaret başvurularına, ziyaret edilecek kişilerin açık kimliği, yakınlık derecesini belirten bilgi veya belge ile ziyaretçinin kimlik veya pasaport fotokopisi eklenir. Ayrıca ziyaretten önce ilgili kişinin akraba olup olmadığı hükümlü veya tutukluya teyit ettirilir.

Aile fertleri ile yakınlarının hükümlü ve tutukluları ziyaretlerinde, bu Yönetmelikte düzenlenen, açık ve kapalı görüş usulleri uygulanır. Bakanlık tarafından resmî ve dinî bayramlar ile özel günlerde verilen açık görüş hakkından yabancı uyruklu hükümlü ve tutuklularda yararlandırılır.

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olanlar, bu Yönetmeliğin 11 ve 12. maddelerinde düzenlenen hükümlere göre ziyaret edilir.

Diplomatik temsilciliklerin ve konsolosluk memurlarının ziyareti

Madde 28 — Ülkenin diplomatik temsilciliği görevlileri veya konsolosluk memurları, sadece kendi ülke vatandaşları ile Türkiye’de diplomatik temsilciliği veya konsolosluğu bulunmayıp da anlaşmalar gereği, yararlarını korudukları yabancı uyruklu kişileri ziyaret hakkına sahiptir.

Konsolosluk memurunun ziyareti ilgili hükümlü veya tutuklunun rızası ile gerçekleşir. Hükümlü veya tutuklu görüşmeyi kabul etmiyorsa durum konsolosluk memuru

ile hükümlü veya tutuklunun huzurunda tutanakla tespit edilir.

Ziyaret talebi, ziyaret tarihinden en az bir hafta önce, ceza infaz kurumunun bulunduğu ağır ceza merkezi Cumhuriyet başsavcılığına yapılır. Başvuruda, ziyaret talebinde bulunan konsolosluk memurunun açık kimliği, görevi ve ziyaret tarihi belirtilir. Acil ve kabul edilebilir haller ile yeni tutuklanmış kişileri ziyaret bakımından bir haftalık süre daha kısa tutulabilir.

Ziyaret edilmek istenen kişi, terör veya örgütlü suçlardan hükümlü veya tutuklu ise, ziyaret talebi, ziyaret tarihinden onbeş gün önce Bakanlığa iletilir. Acil ve kabul edilebilir haller ile yeni tutuklanmış kişileri ziyaret bakımından bu süre daha kısa tutulabilir.

Ziyaret edilmek istenen kişi, biri Türk vatandaşlığı olmak üzere, çifte vatandaşlığa sahip ise, konsolosluk memurunun izin talebi 20/5/1982 tarihli ve 2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanununun 4 . maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince, Türk vatandaşlığının esas alınması nedeniyle kabul edilmez.

Yabancı bir ülkenin vatandaşı olmakla birlikte, Türk kökenli olan hükümlü ve tutukluların, konsolosluk memurları tarafından ziyaret edilmek istenmesi halinde, izin verilmeden önce, ziyaret edilmek istenen kişinin Türk vatandaşlığından çıkıp çıkmadığı araştırılmak üzere ziyaret talebinin Bakanlığa iletilmesi zorunludur.

Yabancı ülke konsolosluk memurlarının ziyaretine izin verme yetkisi olan, ilgili ağır ceza Cumhuriyet başsavcılığı veya Bakanlık, aynı zamanda bu ziyaretin açık veya kapalı görüş şeklinde yapılmasına da karar verir. Konsolosluk memurunun açık görüşme talebi var ise kendi ülkesinde Türk konsolosluk memurlarına uygulanan ziyaret rejimine bağlı olarak, karşılıklılık esasına göre değerlendirilir.

Yabancı uyruklu hükümlü ve tutukluların durumu talepleri halinde ilgili konsolosluklara bildirildiğinden ve bu suretle ziyaret edilebildiklerinden, konsolosluk memurlarının hükümlü ve tutuklularla dışarıdan telefon açarak görüşmelerine izin verilmez. Ancak ilgili hükümlü veya tutuklunun ceza infaz kurumunda bulunan ankesörlü telefonlarla konsolosluk veya diplomatik temsilciliğini arayarak kuruma alındığını ve ihtiyaçlarını bildirmesine izin verilir.

Konsolosluklarda çalışan diğer görevlilerin ziyareti

Madde 29 — Konsoloslukta resmen çalışan din görevlisi, öğretmen, psikolog ve benzeri mesleklerdeki konsolosluk memurlarının yabancı hükümlü ve tutuklularını ziyareti bu Yönetmelik hükümlerine göre Bakanlığın iznine tabidir.

Yabancı heyetler ile kişi ve kuruluşların ziyaretleri

Madde 30 — Yabancı ülke resmî kurum ve kuruluşlar ile parlamento temsilcilerinin, heyet halinde veya bireysel olarak, ceza infaz kurumlarını ziyaretleri hükümlü ve tutuklularla görüşebilmeleri, Dışişleri Bakanlığının aracılığıyla, Bakanlıktan izin alınmak

suretiyle, bu Yönetmelik hükümlerinde düzenlenen usul ve esaslara göre yapılır.

Denetim amacıyla Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle yetkisi kabul edilen kurum ve kuruluşların temsilcileri hükümlü ve tutuklularını, ziyaret yapma niyetini Bakanlığa önceden bildirmek suretiyle, ilgili sözleşme hükümleri ve ulusal mevzuattaki usul ve esaslar çerçevesinde ziyaret edebilir.

Heyet ziyaret sırasında hükümlü ve tutuklularla özel olarak görüşebilir, kurumun her yerine girebilir. Ayrıca, heyetin hükümlü ve tutukluların buldukları yerler hakkındaki istediği tüm bilgiler kendilerine sağlanır.

Yabancı hükümlü ve tutukluların din adamları tarafından ziyareti

Madde 31 — Yabancı temsilcilikler dışında, Türkiye Cumhuriyetinin yetkili makamları tarafından faaliyetleri kabul edilmiş olan dinlerin resmî temsilcileri ve din adamları, yabancı uyruklu kişileri, Bakanlığın izni ile ziyaret edebilir. Ancak bu ziyaretin ilgili hükümlü veya tutuklu tarafından da kabul edilmesi gerekir. İlgili görüşmeyi kabul etmiyorsa durum bir tutanakla tespit edilir.

Tıp doktorları tarafından yabancı hükümlü ve tutuklulara yönelik tedavi amaçlı ziyaret

Madde 32 — Yabancı uyruklu hükümlü ve tutukluların hastalıklarının, ülkemizde tedavi imkanı bulunmaması veya zorunlu bir sağlık nedeniyle verilen Bakanlık izni hariç, yabancı uyruklu doktorların tedavi hizmeti amacıyla kuruma girmesine izin verilmez.

Fahri konsolosların yabancı hükümlü ve tutukluların ziyareti

Madde 33 — Ülkemizde, diplomatik temsilciliği ve konsoloslugu bulunmayan ülkelerin fahri konsolosları, bu görevlerini belgelenmeleri koşuluyla, yabancı ülke konsoloslarına tanınan haklardan yararlanır.

Ülkemizde, diplomatik temsilciliği ya da konsoloslugu bulunan ülkelerin fahri konsolosları, yabancı hükümlü ve tutuklularını, ancak; Bakanlığın izni ile ziyaret edebilirler.

BEŞİNCİ KISIM

Ortak Hükümler, Tutuklular, Son Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Ortak Hükümler

Belgelendirme

Madde 34 — Hükümlü ve tutuklular ile görüşmek isteyen kan ve kayın hısımları akrabalık durumlarını, nüfus idarelerinden veya ilgili konsolosluklar tarafından verilen resmî belgeler ile ispatlamaları gerekir.

Heyetlerin ziyaret usulü

Madde 35 — Kapalı ve açık ceza infaz kurumlarına ziyaret veya görüşe gelen resmî heyet ve özel kişiler, kurum güvenliğini tehlikeye sokacak davranışlarda bulunamaz, kurum güvenliği için alınan ve uygulanan yasal ve idarî tedbirlerin değiştirilmesini isteyemez.

Hastanede ziyaret

Madde 36 — Hasta hükümlü ve tutuklular, kurum tabibinin uygun görmesi halinde, görevli infaz ve koruma memuru nezaretinde, kurumun hastane veya revirinde ziyaret edilebilir.

Kurum dışındaki sağlık kuruluşlarında yataklı tedavi gören hükümlü ve tutuklular, tedaviyi yapan doktorun uygun görmesi ve Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısının izni ile iç güvenlik görevlileri nezaretinde ziyaret edilebilir.

Giriş kartı

Madde 37 — Ziyaretçilerin, ceza infaz kurumuna girişleri sırasında, idare tarafından kimlikleri alınır, yerine; basılı, seri numaralı, kurum tarafından onaylanmış giriş kartı verilir. Ziyaretçi, kurum içinde giriş kartını görünecek biçimde üzerinde taşımak zorundadır.

Hukuksal amaçlı ziyaret talepleri

Madde 38 — Yabancı bir ülkede yürütülmekte olan bir soruşturma veya kovuşturma çerçevesinde, ceza infaz kurumlarında bulunan yabancı veya Türk vatandaşı hükümlü ve tutukluların bilgilerine başvurulması isteminde bulunulması halinde, varsa o ülke ile Türkiye Cumhuriyeti arasında bulunan adli yardım sözleşmeleri çerçevesinde, adli yardım talepnamesi düzenlenerek Bakanlığa iletilir ve verilecek izin ile görüşme gerçekleştirilir.

Ceza infaz kurumlarında bulunan Türk vatandaşı veya yabancı uyruklu hükümlü ve tutuklular hakkında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ya da yetkisi tanınan diğer bir uluslararası mahkemede yürütülmekte olan bir soruşturma veya kovuşturma çerçevesinde, yabancı uyruklu görevlilerin ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklularla görüşmeleri veya bilgilerine başvurmaları Bakanlığın iznine bağlıdır.

Din adamları tarafından ziyaret

Madde 39 — Türkiye Cumhuriyetinin yetkili makamları tarafından faaliyetleri kabul edilmiş dinlerin resmî

temsilcileri veya din adamları, kendi dinlerine mensup hükümlü ve tutuklularla istekleri halinde ve ceza infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürmemek kaydıyla, Cumhuriyet başsavcılığının izniyle görüşebilir.

Milletvekillerinin görüşmeleri

Madde 40 — Milletvekillerinin, ceza infaz kurumlarındaki yaşam şartlarını yerinde görerek tespitlerde bulunmak, inceleme yapmak veya hükümlü ve tutuklular ile görüşmede bulunmak amacıyla yapmış oldukları istemler, ceza infaz kurumu idaresine bilgi vermek koşuluyla yerine getirilir. Milletvekilleri, hükümlü ve tutuklularla açık ziyaret şeklinde görüşebilir.

Ziyaretlerde konuşulacak lisan

Madde 41 — Ziyaret esnasında görüşmelerinin Türkçe yapılması esastır. Ancak, hükümlü veya tutuklunun Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi halinde, Türkçe'den başka bir dilde konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır. Kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmaların kurum güvenliğini veya kamu düzenini tehlikeye düşürecek nitelikte bulunması halinde, haklarında idarî ve adli işlem yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Tutuklular ve Son Hükümler

Tutuklulara ilişkin uygulamalar

Madde 42 — Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde hakim veya mahkeme, soruşturmanın veya davanın selameti bakımından tutuklunun ziyaretçi kabulünü yasaklayabilir veya bu hususta kısıtlamalar koyabilir.

Yürürlük

Madde 43 — Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 44 — Bu Yönetmelik hükümlerini, Adalet Bakanı yürütür.

**Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer
Tarafından Af Edilenler
15 Haziran 2000 - 12 Eylül 2005**

Manisa Milletvekili Hüseyin Tanrıverdi'nin yazılı soru önergesini yanıtlayan Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in göreve başladığı tarihten 2005 yılı sonuna kadar 257 mahkumun cezalarını Anayasa'nın 104. maddesi

uyarınca affettiği bilgisini verdi. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, göreve geldiği 2000 yılında 12, 2001 yılında 15, 2002 yılında 93, 2003 yılında 123, 2004 yılında 9 ve 2005 yılında da 5 mahkumun cezalarını affetti. Ne var ki listede Hasan Gürbüz 2001, 2002 ve 2004 yıllarında üç kere affedilmiş görünüyor. Soru önergesine verilen yanıtta göre Cumhurbaşkanı'nın affettiği mahkumların ad, soyad, af gerekçesi ile af tarihi aşağıdaki gibi:

Adı Soyadı	Hastalığı	Affın Tarihi
2000		
1-Mehmet DEMİR	Böbrek yetmezliği	15.06.2000
2-Aşır Ali KÖK	Sürekli trakeostomi kanülü	20.07.2000
3-Ömer AKTAŞ	Sürekli hastalık	09.08.2000
4-Hayrettin KÖSEMET	Kronik böbrek yetmezliği	25.09.2000
5-İhsan TUNCER	Kronik böbrek yetmezliği	13.10.2000
6-Cengaver AKÇAY	Sürekli sakatlık	24.10.2000
7-Mehmet TURGUT TUĞ	Sürekli sakatlık	08.11.2000
8-Alaattin KARAKAŞ	Sürekli trakeostomi kanülü	30.11.2000
9-Yüksel AKYÜZ	Kronik böbrek yetmezliği	19.12.2000
10-İbrahim ŞEVİK	Sürekli sakatlık	22.12.2000
11-Emin KIZIL	Parapleji ve Stinkter kusuru	25.12.2000
12-Bülent DAKAK	Akciğerde small cell kanseri	25.12.2000
2001		
1-Ali KOÇ	Total larenjektomi	08.01.2001
2-Sedat ŞAYLAN	Parapleji ve idrar ve gaita inkontinansı	02.02.2001
3-Hayrettin CAĞCAĞ	Kocama	09.02.2001
4-Dursun EŞAT	Kronik böbrek yetmezliği	22.02.2001
5-Mürşit ASLAN	Sürekli sakatlık	13.04.2001
6-Reşit KAYRAN	Kolon kanseri	19.07.2001
7-Remzi ALTUN	Flask hemipleji	08.08.2001
8-Hasan GÜRBÜZER	Kronik böbrek yetmezliği	24.08.2001
9-Gürgin YAMAN	Parapleji idrar inkontinansı	05.09.2001
10-Ayhan SOFTAOĞLU	Kronik renal yetersizliği	05.09.2001
11-Fikret ARSLAN	Parapleji, idrar inkontinansı	05.09.2001
12-Hüseyin ESKİ	Hasatlık ve kocama hali	17.10.2001
13-Cevdet CENGİZ	Larenks karsinomu metastası	30.11.2001
14-Ekrem ÖZDEMİR	Kronik organik beyin Sendromu	03.12.2001
15-Erdal DOĞAN	Wernicke-korsakof	28.12.2001
2002		
1-İlhan DEMİREL	Wernicke-korsakof	04.01.2002
2-Yaşar DEMİRCAN	Wernicke-korsakof	05.01.2002
3-Ramazan ÇİÇEK	Wernicke-korsakof	08.01.2002
4-Metin GÜNAY	Wernicke-korsakof	15.01.2002
5-Hasan YILDIZ	Hemipleji	01.02.2002
6-Atilla SELÇUK	Wernicke-korsakof	01.02.2002
7-Barış KAYA	Wernicke-korsakof	11.02.2002
8-Aydın BAYHAN	Kanül	18.02.2002
9-Mehmet TAMER	Apistik Parapezi, idrar gaita	20.02.2002 29.08.2002
10-M. Emin AYIN	Kendine yetememezlik	20.02.2002
11-Suat KARABULUT	Wernicke-korsakof	13.03.2002
12-Mustafa ACAR	Hemipleji hiper tansiyon diyabetiz	13.03.2002
13-Yusuf GÜLHAN	Senkel hemiparez	21.03.2002
14-Hasan YİĞİT	Demansiyel sendrom	21.03.2002
15-Ümit KANLI	Wernicke-korsakof	01.04.2002
16-Gülseven ÖZTÜRK	Wernicke-korsakof	08.04.2002

17-Fatma GÜZEL	Wernicke-korsakof	01.05.2002
18-Ergün BÜTÜNER	Wernicke-korsakof	10.05.2002
19-Nesip KOÇ	Gaita inkontinansı	22.05.2002
20-Barış YILDIRIM	Wernicke-korsakof	29.05.2002
21-Hakkı ŞEKER	Wernicke-korsakof	29.05.2002
22-Nuray GEZİCİ	Wernicke-korsakof	29.05.2002
23-Tamer ÇADIRCI	Wernicke-korsakof	10.06.2002
24-Ulaş GÖKTAŞ	Wernicke-korsakof	12.06.2002
25-Mesut AVCI	Wernicke-korsakof	14.06.2002
26-Madımak ÖZEN	Wernicke-korsakof	20.06.2002
27-Ayşe SARI	Kuvvetli organiste	02.07.2002
28-Ayşe EREN	Wernicke-korsakof	02.07.2002
29-Özgül DEDE	Wernicke-korsakof	02.07.2002
30-Yüksel DOĞAN	Poranoid şizofreni	02.07.2002
31-Murat CANDAR	Wernicke-korsakof	11.07.2002
32-Eylem YEŞİLBAŞ	Wernicke-korsakof	24.07.2002
33-Gülay İNCESU	Wernicke-korsakof	24.07.2002
34-Osman Ali ÇÖPEL	Wernicke-korsakof	29.07.2002
35-Mustafa GENÇ	Wernicke-korsakof	29.07.2002
36-Şerafettin ERONGAN	Şizofreni	09.07.2002
37-Hasan GÜRBÜZER	Kronik böbrek yetmezliği	19.07.2002
38-Ayla ÖZCAN	Wernicke-korsakof	07.08.2002
39-İbrahim TEKİN	Parapleji, idrar inkontinansı	12.08.2002
40-Semra ASKERİ	Wernicke-korsakof	14.08.2002
41-Mehmet ŞAHİN	Wernicke-korsakof	16.08.2002
42-Gülperi ÖZEN	Wernicke-korsakof	28.08.2002
43-Haydar BARAN	Wernicke-korsakof	28.08.2002
44-Mustafa Erkan ÇETİN	Wernicke-korsakof	29.08.2002
45-Hatun AN	Wernicke-korsakof	07.09.2002
46-Hakan BARAN	Wernicke-korsakof	07.09.2002
47-Agop İPLİKÇİ	Progresif serabellar sendromu	07.09.2002
48-Yılmaz BABATÜMGÖZ	Wernicke-korsakof	11.09.2002
49-Resul AYZ	Wernicke-korsakof	19.09.2002
50-Zeynel YILDIZ	Wernicke-korsakof	19.09.2002
51-Nazan YILMAZ	Wernicke-korsakof	19.09.2002
52-Mehmet AKÇAY	Demansiyel sendromu	25.09.2002
53-Hasan ÇEPE	Wernicke-korsakof	01.10.2002
54-Ertuğrul KAYA	Wernicke-korsakof	09.10.2002
55-Ali Tekin	Demansiyel sendromu	09.10.2002
56-Mete YALÇIN	Wernicke-korsakof	09.10.2002
57-Barış GÖNÜLŞEN	Wernicke-korsakof	09.10.2002
58-Esmehan EKİNCİ	Wernicke-korsakof	09.10.2002
59-Mehmet ACETTİN	Wernicke-korsakof	09.10.2002
60-Mehmet LEYLEK	Wernicke-korsakof	17.10.2002
61-T.Caner KİLİNÇ	Wernicke-korsakof	23.10.2002
62-İbrahim TOYALDEMİR	Elektrik yanığı, zeka geriliği	17.10.2002
63-Erol ALTIOKKA	Wernicke-korsakof	17.10.2002
64-Ercan UÇUK	Wernicke-korsakof	23.10.2002
65-Ali ŞAHMO	Wernicke-korsakof	23.10.2002
66-Gürhan HIZMAY	Wernicke-korsakof	23.10.2002
67-Sadık YILMAZ	Wernicke-korsakof	04.11.2002
68-Aydan ODABAŞ	Wernicke-korsakof	07.11.2002
69-Ahmet KAYA	Demansiyel sendromu	08.11.2002
70-Cenk BOZBAŞ	Parapleji, idrar ve gaita inkontinansı	16.11.2002
71-Petek TÜRKMEN	Wernicke-korsakof	16.11.2002
72-Haydar ÖZBİLGİN	Wernicke-korsakof	02.12.2002
73-Muharrem KURŞUN	Wernicke-korsakof	02.12.2002

74-Leyla ALP	Wernicke-korsakof	02.12.2002
75-Sedat FELEK	Wernicke-korsakof	02.12.2002
76-Şaduman KABACI (MUTLU)	Wernicke-korsakof	02.12.2002
77-Ali Haydar GEÇKİN	Wernicke-korsakof	02.12.2002
78-Gamze BAYRAM	Wernicke-korsakof	03.12.2002
79-Sibel HORASAN (SARISOY)	Wernicke-korsakof	09.12.2002
80-Hüseyin Ali GÜNAY	Wernicke-korsakof	12.12.2002
81-Erdal ARIKAN	Wernicke-korsakof	12.12.2002
82-Suzan BARAN	Wernicke-korsakof	20.12.2002
83-Namık Kemal BEKTAŞ	Wernicke-korsakof	20.12.2002
84-İlhan VARSAK	Lars paropleji	20.12.2002
85-Nuray ÖZÇELİK	Wernicke-korsakof	24.12.2002
86-Hülya TÜRÜÇ	Wernicke-korsakof	24.12.2002
87-Şadi GÖKÇE	Belden aşağı felç	26.12.2002
88-Mahmut YÜCEL	Wernicke-korsakof	26.12.2002
89-Ömer ÜNAL	Wernicke-korsakof	26.12.2002
90-İsmet SINAG	Wernicke-korsakof	30.12.2002
91-Makbula AKDENİZ	Wernicke-korsakof	31.12.2002
92-Cem ŞAHİN	Wernicke-korsakof	31.12.2002
93-İnayet GÜNENÇ	Wernicke-korsakof	31.12.2002
2003		
1-Murat ACAR	Wernicke-korsakof	07.01.2003
2-Bülent DEMİRÇELİK	Wernicke-korsakof	07.01.2003
3-Necati GÜNENÇ	Wernicke-korsakof	10.01.2003
4-Ahmet Turan ATMACA	Wernicke-korsakof	10.01.2003
5-Nihat SÖNMEZ	Wernicke-korsakof	15.01.2003
6-Özgür SALTİK	Wernicke-korsakof	15.01.2003
7-Halil DOĞAN	Wernicke-korsakof	15.01.2003
8-Ali Rıza GÜNGÖR	Wernicke-korsakof	15.01.2003
9-Mehmet Bülent YILMAZ	Wernicke-korsakof	15.01.2003
10-Sevgi TAĞAÇ	Wernicke-korsakof	17.01.2003
11-Barboros Hayrettin YILMAZ	Wernicke-korsakof	17.01.2003
12-Çetin DÖNMEZ	Wernicke-korsakof	17.01.2003
13-Kenan KORKANKORKMAZ	Wernicke-korsakof	22.01.2003
14-Ali KONUK	Hafıza bozukluğu	27.01.2003
15-Ömer KOZ	Akıl hastalığı	20.01.2003
16-Kemal ALTINGÜL	Wernicke-korsakof	31.01.2003
17-Mustafa KILINÇ	Wernicke-korsakof	31.01.2003
18-Orhan GÜL	Wernicke-korsakof	31.01.2003
19-Ökkeş KARAÖĞLU	Wernicke-korsakof	06.02.2003
20-Cenker ARSLAN	Wernicke-korsakof	06.02.2003
21-Nergiz İZCI	Wernicke-korsakof	06.02.2003
22-Ozan AKIN	Wernicke-korsakof	21.02.2003
23-Hüseyin TAŞKIN	Wernicke-korsakof	21.02.2003
24-Mürsel AYDIN	Wernicke-korsakof	21.02.2003
25-Mustafa DEMİRER	Wernicke-korsakof	05.03.2003
26-Faik ÖNDER	Wernicke-korsakof	05.03.2003
27-Selahattin AKCAN	Wernicke-korsakof	05.03.2003
28-Ayhan KOÇ	Wernicke-korsakof	10.03.2003
29-Kenan CAMEKAN	Wernicke-korsakof	10.03.2003
30-Hüseyin POLAT	Wernicke-korsakof	13.03.2003
31-Nezahat TURAN (GÜNDOĞAN)	Wernicke-korsakof	14.03.2003
32-Canali TÜRKMEN	Wernicke-korsakof	14.03.2003
33-Okan ÜNSAL	Wernicke-korsakof	18.03.2003
34-Mustafa ALTAN	Wernicke-korsakof	18.03.2003
35-Şahin GEÇİT	Wernicke-korsakof	23.03.2003
36-Mustafa SAĞDIÇ	Wernicke-korsakof	23.03.2003
37-Osman ERTUNÇ	Böbrek yetmezliği	24.03.2003

38-Eray KARAPINAR	Wernicke-korsakof	31.03.2003
39-Enis ARAS	Wernicke-korsakof	02.04.2003
40-Abdurrahman BAGUÇ	Wernicke-korsakof	02.04.2003
41-Ulaş GÖÇMEN	Wernicke-korsakof	07.04.2003
42-Mustafa TOKUR	Wernicke-korsakof	07.04.2003
43-Murat KIRSAY	Wernicke-korsakof	07.04.2003
44-Nil Pınar ARIN	Wernicke-korsakof	07.04.2003
45-Necatin AYAZ	Wernicke-korsakof	07.04.2003
46-Deniz BAKIR	Wernicke-korsakof	10.04.2003
47-Yüksel MIZRAK	Kronik şizofreni	16.04.2003
48-Önder MERCAN	Wernicke-korsakof	22.04.2003
49-Behzat ESMER	Kronik şizofreni	22.04.2003
50-Nihal SAKLAYICI	Wernicke-korsakof	28.04.2003
51-Bülent ÖNER	Wernicke-korsakof	28.04.2003
52-Hasan Basri AYDIN	Hafızada bozukluk	01.05.2003
53-Özlem İLHAN	Wernicke-korsakof	01.05.2003
54-Oğuzhan DURMUŞ	Wernicke-korsakof	12.05.2003
55-Asude Şafak DİRİK (BOZDOĞAN)	Wernicke-korsakof	14.05.2003
56-Murat ERTEKİN	Wernicke-korsakof	20.05.2003
57-Salih AYDIN	Wernicke-korsakof	20.05.2003
58-Ayhan TOPRAK	Wernicke-korsakof	20.05.2003
59-İlhan EMRAH	Wernicke-korsakof	20.05.2003
60-Yunus ÖZGÜR	Wernicke-korsakof	20.05.2003
61-Lütfi TOPAL	Wernicke-korsakof	20.05.2003
62-Sırrı Volkan GÜNAY	Wernicke-korsakof	20.05.2003
63-Ali Cafet UĞRAŞ	Wernicke-korsakof	20.05.2003
64-Müslüm KALOĞULLARI	Wernicke-korsakof	20.05.2003
65-Mustafa YAŞAR	Wernicke-korsakof	26.05.2003
66-Bekir Sıtkı KEÇECİ	Wernicke-korsakof	05.06.2003
67-İbrahim GEZİCİ	Wernicke-korsakof	05.06.2003
68-Enveri ALTUNAKAR	Sakatlık	06.06.2003
69-Yücel UĞUR	Wernicke-korsakof	06.06.2003
70-İsmail Hakkı SADİÇ	Wernicke-korsakof	06.06.2003
71-Tuncer DILAVEROĞLU	Wernicke-korsakof	06.06.2003
72-İnan EREN	Wernicke-korsakof	11.06.2003
73-Hüseyin AVŞAR	Wernicke-korsakof	11.06.2003
74-Hakan YILMAZ	Wernicke-korsakof	12.06.2003
75-Yalçın ABATAY	Wernicke-korsakof	12.06.2003
76-Emir KESKİN	Wernicke-korsakof	16.06.2003
77-Gülderen SAN (BARAN)	Wernicke-korsakof	17.06.2003
78-Banu COŞKUN	Wernicke-korsakof	24.06.2003
79-Hüseyin ERTEM	Sakatlık	25.06.2003
80-Erdoğan TOPRAK	Wernicke-korsakof	30.06.2003
81-Haydar GÜNEŞ	Wernicke-korsakof	30.06.2003
82-Ali KÖÇMEN	Wernicke-korsakof	30.06.2003
83-Ali YILMAZ	Wernicke-korsakof	30.06.2003
84-Hasan AYDOĞAN	Wernicke-korsakof	30.06.2003
85-Binali YILDIZ	Wernicke-korsakof	30.06.2003
86-Sinan RAKİP	Wernicke-korsakof	30.06.2003
87-Mehmet SEVİŞ	Wernicke-korsakof	04.07.2003
88-Doğan KARATAŞTAN	Wernicke-korsakof	04.07.2003
89-Dinçer OLTUÇMEN	Wernicke-korsakof	04.07.2003
90-Cavit TEMÜRTÜRKAN	Wernicke-korsakof	04.07.2003
91-Edibe TOZLU	Wernicke-korsakof	09.07.2003
92-İbrahim ŞAHİN	Demans arızası	14.07.2003
93-Ahmet ÖZDEMİR	Wernicke-korsakof	16.07.2003
94-Ruhi UZUNHASANOĞLU	Wernicke-korsakof	18.07.2003

95-Adem KEPENEKLİOĞLU	Wernicke-korsakof	18.07.2003
96-Turhan TARAKCI	Wernicke-korsakof	18.07.2003
97-Nazif TÖRE	Wernicke-korsakof	23.07.2003
98-Hatice DEMİNER	Wernicke-korsakof	28.07.2003
99-Mustafa Kerim OKATAN	Wernicke-korsakof	29.07.2003
100-Tayyar SÜRÜL	Wernicke-korsakof	31.07.2003
101-Hüsamettin ÖZDEM	Wernicke-korsakof	04.08.2003
102-Keskin Hasan BÖLÜCEK	Wernicke-korsakof	04.08.2003
103-Abbas ALKAN	Wernicke-korsakof	04.08.2003
104-Cihan ARKAN	Wernicke-korsakof	04.08.2003
105-Mehmet Salih ARIĞTEKİN	Wernicke-korsakof	06.08.2003
106-Ali Özen	Sakatlık	06.08.2003
107-Şahin AKSÖY	Wernicke-korsakof	21.08.2003
108-Turan ÇİL	Wernicke-korsakof	25.08.2003
109-Mehmet Güvel	Wernicke-korsakof	25.08.2003
110-Ergazi YURTOĞLU	Wernicke-korsakof	02.09.2003
111-Hüseyin KIRAN	Wernicke-korsakof	04.09.2003
112-Mesut SEVİMLİ	Wernicke-korsakof	04.09.2003
113-Fehmi DEMİRAL	Böbrek yekmezliği	05.09.2003
114-Timur HANOĞLU	Hafıza bozukluğu	05.09.2003
115-Mehmet ORAL	Wernicke-korsakof	22.09.2003
116-Özgür KOÇAK	Wernicke-korsakof	01.10.2003
117-Ismail YÜCE	Wernicke-korsakof	27.10.2003
118-Faruk EYİDUVAR	Hipertansiyon, Hemiparezi	05.11.2003
119-Hüsnüye MALTEPE	Hafıza kaybı, Sakatlık	07.11.2003
120-Mahmut ÖZTÜRKMEN	Wernicke-korsakof	10.12.2003
121-Alaeddin ÖZDEMİR	Böbrek yetmezliği	10.12.2003
122-Mesut KÜPELİ	Sakatlık	11.12.2003
123-Mahmut METE	Wernicke-korsakof	16.12.2003
2004		
1-Aziz ÇELİK	Sağ hemiplezi- kısmi sensöro motor afazi	30.01.2004
2-Hasan GÜRBÜZER	Kronik böbrek yetmezliği	16.02.2004
3-Kamil YÜKSEL	Kocama hali	10.03.2004
4-Memik ÖZKÖK	Safserebrovasküler (tekerlekli iskemle kullandığı)	08.04.2004
5-Hasan Basri AYDIN	Akıl hastalığı	06.05.2004
6-Semiray YILMAZ		18.06.2004
7-Hüseyin YILDIRIM	Spastik quadriparezi	25.06.2004
8-Hüseyin ÇEVİK	Sakatlık	28.07.2004
9-Cangir ABİ	Solunum yetmezliği yaşlılık	12.11.2004
2005		
1-İbrahim Ethem YALVAÇ	Organik beyin sendromu	17.03.2005
2-Halis OK	Sakatlık	15.04.2005
3-Mehmet Ali Yüksel	Sakatlık	31.05.2005
4-Neşet KEÇİCİ	Sakatlık	07.06.2005
5-İbrahim Ayhan ÖZGÜL	Wernicke-korsakof	12.09.2005